Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KW 107 B 48.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

STANISLAI LUBIENIECII

à LUBIENIEC

SYSTEMATIS COMETICI

TOMUS SECUNDUS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'S HAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

STANISLAI LUBIENIECII
à LUBIENIEC

HISTORIA COMETARUM,

A Diluvio uſque ad præſentem annum vulgaris Epochæ à Chriſto nato 1665. decurrentem,

Unà cum Indiculo lætorum & triſtium eventuum, Cometarum apparitionem ſecutorum,

In qua ſimul Synopſis quædam

UNIVERSALIS HISTORIÆ proponitur.

Amſtelodami, apud Danielem Baccamude, Typographum,

Pro FRANCISCO CUPERO, Bibliopolâ, prope Portam Harlemenſem, in vico vulgo dicto De Braak. ANNO 1666.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Sereniſſimis & Celſiſſimis

Principibus & Dominis, Dominis

GEORGIO WILHELMO, & JOHANNI FRIDERICO

Ducibus Brunſvicenſibus & Lunæburgenſibus &c.&c.

Dominis Clementiſſimis Patronis Benigniſſimis.

IUſtis de cauſſis Opus hoc, ab homine peregrino, honeſtis
rationibus vitæ quietâ induſtriâ in his terris incumbente,
concinnatum, Vos Sereniſſimi Principes, inveniſſe ſe gau-
det Patronos. Nempe hoc eſt meum qualecunque debiti
in Sereniſſimum Fratrem Veſtrum Chriſtianum Ludovicum
Glorioſæ memoriæ, Patronum meum, dum viveret Munificentiſſimum,
tum & Vos, qui ei ſucceſſiſtis, grati animi ob non levia beneficia acce-
pta, teſtimonium, quod Strenæ loco vobis ut exhiberem, officii exegit
ratio. Quanquam & ipſa, quæ vobis divina affatim largita eſt dextra, ex-
celſa & ſplendidiſſima dona, unumquemque meritò ad Veſtri cultum &
venerationem, adque Veſtrum patrocinium quærendum, alliciunt. Et
cur non hîc per Originis, Felicitatis, Animi dotium, virtutum Meri-
torumque gradus ad ſummum laudum Veſtrarum & officii mei perve-
niam faſtigium? Originem enim vobis Domus Antiquiſſima & Illuſtriſſi-
ma totoque Orbe clariſſima dedit. Antiquitas elucet in eo, quòd
Majores Veſtri 200. annis ante Carolum Magnum ſecuti fuerint for-
tunam Longobardorum, qui circa annum Chriſti 526. Pannoniam
primum (ut Rugiam nunc prætercam) pulcis inde Hunnis & Oſtro-
gothis, deinde Italiam felicitate armorum occuparunt, & illam qui-
dem plus quam 40. hanc verò plus quàm 200. annis tenuerant, adeò
ut & ibi in Illuſtriſſima Ateſtanorum familia (quæ tot Principum Sa-
crorum & Profanorum copiâ in orbe audit) radix virtutis iſtius Gen-
tilitiæ in multos & præſtantes ramos uſque adhuc propagata conſpi-
ciatur. Eidem veluti communi radici, quæ poſtea in tot ſtirpes fe-
liciter ſurrexit, ortum debent & domus Electorales, Mitrâ Ducali
inſignes, Palatina ſcilicet Boica, Saxonica & Brandenburgica. Si
tamen ego tàm longe & recte, idque in tam ſpiſſa temporum illo-
rum caligine, & tanta Succeſſionum, etiam Electoralium, permuta-
tione, pervidere poſſum. Quantùm igitur homini peregrino talia per-
noſcere datum eſt, Fundatores Sereniſſimæ Familiæ Veſtræ adeò erant
quondam potentes, ut ſimul & Palatini Rheni & Bojariæ Saxoniæ-

quē Duces extiterint. Et ſunt illi Veteres Guelphi rerum geſtarum famâ per orbem celeberrimi, quos ut Conditores Sereniſſima Brandenb. Domus agnoſcit. Quòd ſi etiam anterioris antiquitatis ſcrinia excutere vellemus, inveniremus, credo, Gentis Veſtræ Satores, noſtræ gentis Majoribus, Vandalis illis, Longobardis & aliis populis (qui ex Scandinavia, celebri illa gentium vagina & officina, in Germaniam progreſſi, dominium orbis in ſe tranſtulerant) junctos. Ut ita Majorum etiam reſpectu magnas in Illuſtriſſimam familiam Veſtram animorum benevolentia & cultu ſingulari inclinandi cauſſas gens noſtra habeat. Quod vel invitis extorquerent ſublimia Illuſtriſſimæ & Celſiſſimæ Gentis Veſtræ ornamenta, quæ tot ſunt, quot in Palatina, Saxonica, & Brandenburgica, proximo ſanguine cum Veſtra junctis Familiis, conſpiciuntur. Quid jam de Matrimonialibus dicam fœderibus, quibus Celſiſſima Domus Veſtra juncta eſt, ante annum 1200, à Chriſto nato Sereniſſimis Regibus Angliæ, dein' Daniæ, & his quidem ſexies ad noſtra uſque tempora, tùm Sueciæ, ſed & noſtræ Poloniæ (nam Henricus Junior ante 100, Annos, Sophiam Sigiſmundi I. Regis noſtri Glorioſiſſimi filiam in uxorem duxerat) tùm Archiducibus Auſtriæ, Electoribus Saxoniæ, Palatinis, Brandenburgenſibus, & aliis Germaniæ, Italiæ &c. Principibus. Cæterùm Celſiſſima Domus Veſtra à diademate quoque, & quidem illo Auguſto, ſingulare decus & ornamentum mutuatur. Nam Otto, Henrici Leonis, illius omnium Principum ſuo ſeculo Potentiſſimi & Celeberrimi filius, origine & patriâ Brunſuicenſis, XII°. ſeculo exeunte in Imperatorem fuit electus, habuitque in Uxorem Beatricem filiam Philippi Imperatoris. Viciſſim Wilhelmus Rex Romanorum, duxerat Eliſabetam filiam Ottonis Ducis Brunſuicenſis & Lunæburgenſis. Et Fridericus circà 15. ſeculi initium in Regem Romanorum electus erat. Quanquam & alium Ottonem Henrici itidem, ſed Junioris, & à priore diverſi filium, Henrici verò Mirabilis Nepotem diademate Neapolitano inſignitum in hiſtoriæ palatio invenio. Tot nempe diademata in Illuſtriſſimam Domum Veſtram Rex Regum contulerat, Regias in ea virtutes prævidens. Taceo illud, quod inter ornamenta Veſtra ab Hiſtoricis ponitur, Wilhelmi filium, Henr. Leonis nepotem, Ottonem puerum, anno 1235. ceſſiſſe titulo Ducis Saxoniæ, Alberto II. Electori Saxoniæ, & creatum fuiſſe à Friderico 2. Imperatore Ducem Brunſuicenſem & Lunæburgenſem. Porrò ſingularem ſplendorem antiquiſſimæ Veſtræ Domui conciliant clariſſima epitheta & elogia conditoribus ejus conſenſu communi data, qualia vix alibi, & quidem tanto numero, invenias. Dum enim palatium illud perluſtrarem, vidi Ottonem Divitem & ſimul largum, Magnum Pium, alterum Ottonem ſtrenuum & ſimul bonum: iterum ab hoc alium Ottonem Armipotentem, circa initium XIV. ſeculi. Seculo verò XV°. Wilhelmum & Ottonem Victorioſos, Henricum Pacificum, Fridericum Religioſum. Vidi de hinc Avum Veſtrum Wilhelmum, Chriſtiani 3. Regis Daniæ

generum:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

generum: Patruum verò magnum Julium Almæ Academiæ Helmeſtadienſis, tot Magnorum in Rep. literaria virorum uſque adhuc nutricis, conditorem; Principes utraque Pallade clariſſimos. Tùm verò Patrem Geogium Principem undique Egregium, Sapientem & Magnanimum, qui & armorum, & fœderum potentiâ & prudentiæ artibus, illâ nupera belli Germanici tempeſtate graviſſimâ ſe & ſuos dexteritate ſingulari tueri noverat: Ut taceam alios Principes laudatiſſimos, pietate, juſtitiâ, clementiâ, benignitate, literarum & literatorum amore ſingulari (qui in Sereniſſimo Patruo Veſtro Auguſto verè tali Sene Incomparabili, adhuc cum maxima laude ac bono publico elucet) pacis & belli artibus & cunctis Virtutibus præſtantiſſimos. Quid ni ergò ipſis Calendis Januariis, novi anni (quod felix fauſtumque ſit) auſpicibus, omnes publici boni amantes, plurimum quidem gratulemur nobis, Vos adhuc eſſe, voveamus verò, fore (ſaltem in Auguſti veſtri Neſtoris annos) incolumes & florentes, ac omni divinorum donorum copiâ large adauctos? Vos dico, Sereniſſimi Principes, in quibus tot redivivos Principes, rerum præclare geſtarum laudibus per univerſum Orbem Clariſſimos, quibus cognomines eſtis, tum & Chriſtianos, Ludovicos, Erneſtos Auguſtos alioſque veneramur, & quos Natura, & fortuna, & Virtus fecit, ideoque fama celebrat, tantorum Heroum dignos ſucceſſores. Loquuntur id Veſtra præclara facta, eximiæ virtutes, egregia rei civilis & variarum linguarum ſcientia, arteſque regendi, Viris Principibus convenientes, & magna de Rep. Chriſtiana merita. At enim hæc ſtyli mei tenuitatem longè ſuperant, aciemque oculorum fulgore præſtringunt, & in luce Orbis poſita nullius etiam terſiſſimi ſtyli ſplendore opus habent, ſuô nativô contenta, & rerum ac famæ conſentientis teſtimoniis gaudentia. Me autem monet prudentia, ne in ſuſpicionem adulationis, quâ nullum ſeculum caruit, noſtrum verò etiam abundat, incidam, quaſi Panegyricum in os vobis dicere & per cuniculos in Veſtram gratiam, quam qualibuſcunque officiis re ipſa demereri ſtudeo, irrepere velim. Quanquam, quod ad ſuſpicionem illam adulationis attinet, ſatis evidenter & abundè eam res diluit ipſa. Videt nempe orbis, ſaltem Chriſtianus, quantis laudibus uterque polleatis, unà cum Sereniſſimo Fratre Veſtro, Erneſto Auguſto, Epiſcopo Oſnabrugenſi Principe Magnanimo. Veſtram nempe non tantum magnificentiam & munificentiam, ſed & præclaras virtutes, non ſola patria Germania, ſed & tota miratur Italia, & utraque Belgica. Ne quid dicam de Sereniſſima ſorore veſtra unica, vivo virtutum laudumque omnium exemplari. Norunt omnes quòd hæc ſit, Sophia Amalia, Dei Gratia Regina Daniæ et Norwegiæ, Wandalorum et Gothorum, Nata Ducissa Brunsuicensis et Lunæburgensis. Unde hæc debita elogia & votum aliquando per anagramma evolvi, & hìc meritò pono: *Gotiæ Heroina ſine malitia, Magno Rege digna, Orphanorum mater laudata, vive diu, natis, ut Luna ignibus, cincta, res benè feres ſuaves.* Sed vela contraho, ne me huic laudum mari, idoneis eloquentiæ remis deſtitutus, committam, & alicubi obhæream, vel graviter allidam navim. Confido, quæ Veſtra eſt, Sereniſſimi Principes,

eximia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

eximia humanitas & comitas gravitati mixta & decenter auctoritatis citrà ſuperbiæ invidiam retinens, ſuave virtutum condimentum, gratioſo vultu excepturos Vos non exiguam hanc operam quam impendi componendæ, Cometarum à tempore diluvii ad nuperos uſque Hiſtoriæ. In qua cum annotatis eventibus præcipuis, eos non tantùm triſtia ſed & læta (quod inprimis pax inter utrumque Veſtrûm, Magni & Generoſi Principes, conventa, quæ Rhenanæ & Polonicæ feliciter prævivit, docet) præſignificare, interim proſperis & adverſis eventibus eorum apparitionem ſequentibus, bonos ſolando, malos terrendo, officii quemque admonere oſtenderim, tùm etiam Hiſtoriæ Univerſalis Synopſin, monitis Politicis & Ethicis non neglectis, adornavi. Quibus quidem ſtudiis me de Viris Principibus, totoque genere humano, non tantùm jucunda, ſed & utilia, promendo benè mereri, omnes æquitatis & virtutis ac humanitatis ſtudioſi, ut ſpero, agnoſcent. Quod reliquum eſt, vos, Magnanimi Principes & Patroni Munificentiſſimi, ſupplex peto, ut ſerenâ fronte (quæ vel maxime Sereniſſimis Dei Opt. Max. in orbe vicariis eumque clementiâ & liberalitate optimè imitantibus convenit) hocce meum de vobis deque republica literaria ac Chriſtiana quoque benè mereri ſincere cupientis opus excipiatis, & me porrò gratiâ Veſtrâ proſequi dignemini. Id Vos, Sereniſſimi Principes, cum repetitis & multiplicatis demiſſiſſimis & candidiſſimis votis pro veſtra veſtrorumque ſalute & omni proſperitate in ſecula conceptis obnixè precatur,

Hamburgi ineunte
Anno MDC.LXVI.

Sereniſſimis Celſitudinibus Veſtris debito venerationis cultu demiſiſſimis ſtudiis ac officiis addictiſſimus

STANISLAUS LUBIENIETZKI.

Lectori

Lectori ſalutem.

QUantum ex præclarorum ingeniorum monumentis quæ habemus, cognoſcere da-
tur, nondum ab omni memoria argumentum de Cometis tantâ ut nunc in-
duſtriâ diſcuſſum fuit. Præivit his arduis conatibus majorum ætate In-
comparabilis Vir Joannes Regiomontanus. Hunc Tycho Brahe, Keplerus,
Cyſatus, aliique quàm plurimi Viri Præſtantiſſimi, parentum ætate ſecuti.
Nunc videtur hujus argumenti veritas non tantùm ex profundo Democriti
puteo ſingulari Clariſſimi & Ingenioſiſſimi Hevelii ſolertiâ, ſed & ad faſtigium quoddam certi
educi. Cuique debitam laudem grata rependet poſteritas. Hæc ſpes, quæ ingenuum quemque
ad cuncta honeſta accendit, mihi quoque ſtimulo fuit, ut aliquid in hoc ſcribendi genere ten-
tarem. Do itaque Tibi Hiſtoriam Cometarum, qua ſimul Hiſtoriæ Univerſalis Synopſin
quandam complexus ſum: Opus annuum, quod mihi, fateor, maximo labore conſtitit, in-
ter tot alia præſertim negotia, & ſub manu natum, ac ferè ſucciſivis horis compoſitum: cujus
editionem ultrà exſpectationem moles tanta & figurarum æri incidendarum copia retardavit.
Quicquid hîc eſt & qualecunque iſtud eſt, grato accipe animo. Minimum maximè memorabi-
lia ab orbe condito, ſalubribus Politicis & Ethicis monitis, velut ſale, interſperſa & condi-
ta, compendio exhibita hîc habes. Parrheſiâ multâ, illâ tamen, quæ ingenuo & honeſto,
tum verò & modeſto homini convenit, utor: ita ut etiam Magnorum Principum vitia & er-
rores tangam, non carpendi vel detrahendi (longè abſit hoc ignobile vitium à me, qui Diis
terrenis ſubjectionem & venerationem deberi ex animo confiteor) ſed publicas utilitates juvan-
di ſtudio. Hanc ideò, quiſquis es, æquo feres animo, medicamenti inſtar, vitioſos humores
excernentis, quod niſi aliquantum commoveat & turbet, non operatur. Quamobrem ubi in
ſpeculo alterius Te ipſum vides, ſapientis more vitium Tibi inſitum emenda. Obnoxii nempe
omnes ſumus his vel illis vitiis. In his excutiendis & vitâ virtutibus illuſtranda aſſiduò noſtra
induſtria exerceat ſe oportet. Quum autem hîc quoque de rebus in patria, patrum & noſtra
ætate geſtis, liberius loquar, eidem illi parrheſiæ juſtæ, imò debitæ, tum verò ut publicæ uti-
litatis, ita præcipuè patriæ ſalutis juvandæ ſtudio, id tribuas velim. Conjunxi enim in eo cum
parrheſia modeſtiam & pietatem erga patriam, ut hæc ſuis malis edocta videat, quomodo ſe
ad æquitatem componere neceſſe habeat. Id autem hoc quoque loco non temere moneo. Porrò
ſententiam meam de Cometarum ſignificatione communiter adhuc receptæ oppoſui, non equi-
dem contradicendi, ſed veritatis declarandæ, æquitatis illuſtrandæ, morum probitatis commen-
dandæ ſtudio. Profectò cum ſtella crinita, prout à pleriſque antehac exhibita fuit, & nunc
à nobis exhibetur, ita comparatum eſt, ſicut cum inula, quæ, ut ſcribit Plinius l. 19. c. 5.
toroſior amariorque per ſe ſtomacho inimiciſſima, eadem dulcibus miſtis ſaluberrima, ut conducat
lætorum mixturâ, ſicut illa liquido dulci temperata, vel miſtæ defruto, vel ſubacta melle, vel
cotoneis malis vel ſorbis aut prunis aliiſve rebus variata. Nam & nos dulcia lætorum omi-
num admiſcemus Cometæ, ut plenum ſui uſum grata potius quàm amara exhibeat. Ille ta-
men non magis bona in nobis, quàm mala efficit, datus Monitoris & conſiliarii vice, ut
illa perſuadeat, ab his avocet mortales. Operari enim eum propriè eaque triſtia tantùm, com-
munis fert ſententia, quæ fundamento huic præcipue innititur, Cometam infra Lunam ge-
nerari, & ex vicinia in terrena agere. At Cometis à melioribus Philoſophis cælo, vel omni-
bus vel pleriſque certè illatis, ſi præterea vel perpetua ſidera, ut veterum, teſte Seneca, Pli-
nio & Plutarcho, multorumque juniorum fert ſententia, vel ſaltem non minus frequentes
quàm piſces in mari, quod vult Keplerus, ſtatuantur, nulla equidem iis efficientia relinqui-
tur, niſi quod aliquando tranando per aërem noſtrum, mutationes quaſdam in eo præſtent.
Sed & hoc in controverſiam Doctiſſimus Gaſſendus adducit c. 3. de Comet. initio. Nam
vel luci vel qualitati alii (quod in cæteris aſtris videmus,) id tribuit, vel terræ, ſi hæc fortè
animata ſit, ut quidam volunt, ad conſpectum ejuſmodi ſiderum faciem aëris varios halitus
effundendo vel retrahendo tranſmutantis operationi. Diverſitatem autem conſtitutionis aëris
aliorumque ſimilium effectuum, qui ad Cometas quodammodo referri poſſint, ad diverſam Co-
metarum naturam, quam diverſa magnitudo, varius color, motus & alia indicent, commo-
dè referri poſſe ſtatuit. Prudenter autem argumentatur, cum circa res quæ magis ſunt na-
turales, tantum incertum ſit, magis id in iis, quæ magis arbitrariæ ſunt, locum habere.
Nempe, *inquit*, huc etiam vanitas Aſtrologiæ eſt propagata. Sed de his plura in hi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſtoria noſtra, tum vero in exitu Theatri noſtri, ubi de ſignificatione Cometarum ex profeſſo egimus, leges. Hîc paucis dicere juvat, me hiſtoriam Cometarum non eodem cum Clariſſimo Hevelio modo conſcripſiſſe. Illi quippe ego in Aſtronomicis palmam lubenter meritoque concedo. Quamvis enim & Mathematica adferam, potiorem tamen meorum partem Hiſtorica, Politica, Ethica, Chronologica conſtituunt. Addidi & figuras Cometarum, quorum motum vel ſitum hiſtoria noſtra deſcribit, nec paucorum nec vulgarium Amicorum hortatu & rogatu. Et neſciebam quidem initio Clariſſimum Hevelium eaſdem Cometographiæ ſuæ inſerere. Sed nec hujus laboris & ſumtus, credo, pœnitebit me, qui cuncta pro mea virili ſedulo egi, commodum publicum undique juvare ſtudens. Fruere itaque, Benevole Lector, his conatibus, Tuo & publico commodo, ac mihi meliora, Deo juvante, molienti fave.

IN ILLUSTRES COMETAS

Illuſtremque Cometagogum.

IN Te revertentes, melioribus ite Cometæ
Auſpiciis. Quales fulſiſtis in æthere quondam
Reddite vos mundo, vetereſque refundite flammas
(Sed ſine prodigiis, omnique timore remoto)
Antiquoſque novis habitus mutate figuris.
Vos LUBIENIECIUS, vos vocat. Alma magiſtrum
Hunc ſibi delegit radiato vertice virgo.
Stellarum regina, Deo famulata potenti,
Cogeret errantes ut ſub ſua ſigna Cometas.
Nonne, Cometarum dux audaciſſime, terrent
Horrendæ ſpecies, ſimulacraque crinibus hirta
Arrectiſque comis, longaſque trahentia caudas,
Aut teretes virgas lato ſpargentia cœlo?
Nonne cruor fœde crinito ſidere fuſus,
Et flammæ atroces; velut exundante camino,
Liventeſque artus, obſcœnaque triſtibus umbris
Ora movent: motuſque vagi, perque ætheris arces
Diſcurſus celeres? ipſæ novitate paveſcunt
Lampades æternæ, cum fax crinita repente
Proſilit. Ut nuper corvus trepidabat & Hydra,
Et canis ardeſcens: & (nam Lepus ante tremebat)
Orion invictus, & amplo Priſtis hiatu
Atque Aries recubans, & rurſum Pegaſus alis
Expanſis, virgoque immiti vincta catena.
Qualia, nonne vides, comitantur monſtra Cometas?
Præterea, & diri caſus & triſtia damna?
Averſæ mentes hominum ſcelerumque nefandi
Conatus, Stygiæ fraudes, bella horrida bella,
Exuſti agrorum fructus, incendia magnis
Urbibus, & ſylvis, tempeſtateſque ſonoræ,
Naufragia, & terræ, latè exundantibus undis,
Fluctibus Oceani, fluviiſque rapacibus hauſtæ:
Atque obſcœna fames, morbique, & denique mortes
Innumeræ accedunt, & feſtinata venenis
Funera, perque lues miras: & lerna malorum,
Ut dicunt omnes, ſequitur metuenda Cometas.
Nonne vides horrere nimis mortalia ſecla
Hinc adeo, & terrore gravi palleſcere gentes,
Cum fax exarſit, cum fulgurat ardua cœlo,
Unica talis, & in terras fera lumina mittit?
Tu tamen haut terreris: amas occurrere totis

Agmi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Agminibus, ſcriptoſque ſuis adjungere turmis
Crinigeros: ut ſe rediens exercitus orbi
Ille Cometarum, non indignantibus aſtris
Nunc aliis, reddat, terraque favente viciſſim
Hac noſtra: terræque velit gens hoſpita quævis
Nunc humana lubens reduces ſpectare Cometas,
Sic eſt. Pythagorâ tu fortior atque Platone
(Queis quæ vixerunt, & ſunt converſa, reverti
Non dubitant) numeras: immò Cyllenius alter,
(Nam Tibi Mercurius virgam dedit atque galerum)
Tu revocas. Atque ut diſcant miteſcere porrò,
Ne noceant, pariantque metus, & triſtibus orbem
Ominibus vexent: en Pallas conſcia cæli,
Et ſpeculum, & galeam & fortem tibi tradidit harpen.
Poſt numen ſummum ſapientia regnat in aſtris.
His armis victi diſcunt parere Cometæ.

Scrib.

MICHAEL KIRSTENIUS SILESIUS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

STANISLAI LUBIENIECII à LUBIENIEC

HISTORIA COMETARUM,

A Diluvio uſquè ad præſentem annum vulgaris Epochæ, à Chriſto nato 1665, decurrentem.

HIſtoriam omnem, quam una omnium vox teſtem temporum, lucem veritatis, magiſtram vitæ & vitam memoriæ dicit, ſcribere, ut maximè jucundum & ſimul utile, ita arduum eſt. Nam ut omnia non tantùm clarè, & cum cauſſarum cura, cumquè ſubacto & in publicum maximè utili judicio, ſed & ex fide certa, plena, odii & gratiæ vacuâ narrentur, magnam profectò genii & ingenii bonitatem requirit. Et tamen tot videas quotidie, qui animum ad ſcribendum has vel illas hiſtorias appellunt. Optimè de humano genere merentur, qui rem adeò difficilem & perutilem eâ qua par eſt diligentiâ, fide & felicitate perficiunt: peſſimè, qui ſecus. Illi enim laudanda & imitanda exempla, ſapientiæ & virtutis cultoribus ob oculos ponunt, & viâ Regiâ ad laudem & verum decus, veramque beatitatem ducunt. Hi adverſam ineundo viam, ſeducunt. Quòd ſi cujuſcunquè argumenti hiſtoria perdifficilis eſt, tùm verò cumprimis illa Cometarum. Res enim hæc & ipſa ex ſe talis eſt, qualem diximus, & longè plus difficultatis & moleſtiæ aliunde ei accedit. Nimirum argumentum de Cometa non tantùm à ſenſu, ſed & ab intellectu longiſſimè & verè toto, quod dicitur, cælo diſtat. His adde non tantùm Græcorum à Latinis, ſed & horum ipſorum multùm diverſas annorum à mundo condito, ſed & à nativitate Chriſti rationes, in quibus ſupputandis, non multò minus, quàm tot ſacris & profanis argumentis diſputandis plurium ſe exercent, ſæpè & torquent, præſtantia ingenia. A natali mundi ad natalem Chriſti ejus Servatoris quater ferè mille annos intercedere plerorumquè Clariſſimorum Chronologorum fert ſententia. Calviſius, Helvicus Alſtedius & Micrælius annos 3947. Joſephus Scaliger, Illuſtriſſimus temporum emendator 3948. Dionyſius Exiguus, & qui hunc ſequuntur 3949. Beda 3952. Plilo 3957. Lutherus 3960. Urſpergenſis, Picus Mirandula, Chytræus & Viennenſes 3962. Funccius & Melanchthon 3963. Gerardus Mercator 3966. Buntingus 3967. Bullingerus, Gualterus, Eckſtormius 3969. P. Lombard. Pantaleon & Bucholzerus aliiquè 3970. Krentzheimius accuratiſſimus Chronologus 3971. Bibliander 3979. Petavius 3984. ponunt. Lydiatus & Capellus quater millenos implent. Hos Joannes Wichmannus integro triennio, Henricus Nicolai 40. circiter annis, ſed Codomanus iſtum integro Seculo, ſeptem verò Seculis Ado excurrit: at Euſebius, Iſidorus, Beda, Nauclerus & Rolevinckius, ille Faſciculi temporum auctor, & Sabellicus undecim ampliùs Seculis præcurrunt. Vide Chronolog. Alſtedii p. 36. Ne deveniam ad illos qui vel ſextum millenarium excedunt, vel ſeptimum tandem ferè implent, quo in cenſu Joannes Regiomontanus & Alphonſus eſt, quâ de re pluribus hîc agendi non eſt locus. Vide Chronolog. Alſtedii & Krentzheimii. Hîc meritò pono verba Sulpicii Severi: *Mundus*, inquit, *à Domino conſtitutus eſt, abhinc annos jam penè ſex millia, ſicut proceſſu voluminis iſtius digeremus. Quanquam inter ſe parùm conſentiunt, qui rationem temporum inveſtigatam ediderunt. Quod cum vel Dei nutu, vel vitio vetuſtatis eveniat, calumniâ carere debebit.* Sacræ hiſt. l. 1.

 p. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

p. 4. Nec non illa Clariſſimi Joachimi Camerarii ad Chronolog. Nicephori p. 88. *Apparet inter eos, quibus curæ & cordi hæc res fuit, & non defuerunt adjumenta literarum, verſari in non magno diſcrimine hanc rem.* Notum etiam eſt vulgarem Natalis Chriſti Epocham, quam Dionyſio Abbati Romano (qui Exiguus cognomento, natione Scytha fuit, & ſexto demùm Seculo Chriſtianos à Chriſti nativitate annos numerare docuit) ut communis fert ſententia, vel Bedæ, ut Clariſſimus Wilhelmus Langius probat, debemus, integro biennio inferiorem eſſe illâ, quæ vera putatur à Scaligero, Funccio, Helvico Alſtedio, Langio, Wichmanno & aliis. Vide Voſſii diſſert. 1. de natali anno Chriſti. Nos tàm hîc quàm illîc mediam tenebimus viam, ut diverſam æram, ubicunquè opus fuerit, annotemus, & cuiquè ſententiam ſuam relinquamus: præſertim eorum qui Cometas annotarunt. Hos omnes non vidi, nec invenire poſſum. Præſtò ſunt Rolevinckius, Funccius, Bucholzerus, Calviſius, qui in tranſitu hæc attingunt, tùm Ricciolus, Eckſtormius & Alſtedius, qui ex inſtituto agunt. Eckſtormio quidem, ut verum fatear, plurimùm hîc debemus. Pauciores enim Cometas alii annotarunt, quos dixi. Nam cum Alſtedius ante Natum Chriſtum ſex tantùm, poſt Natum Chriſtum verò ad annum 1618. cenſeat 154. Cometas, ille ibi 28. hîc 200. cenſet. Ricciolus recenſitis 117. à Lavatero & Keckermanno ab Auguſto ad Annum Chriſti 1556. annotatis, (ubi tamen notandum, Keckermanum Catalogum Lavateri 9. Cometis ad illum 1607. numero 117. auxiſſe) ipſe ab Anno ante Chriſtum Natum 380. ad annum poſt Chriſtum Natum 1618. numerat 154. cùm Eckſtormius 223. numeret. Et ille quidem Cometas vel non obſervatos, vel in hiſtoriam non relatos, vel in horizontibus Europæis non viſos, accenſere reliquis non eſt auſus, vero ſimillimum tamen eſſe dixit, multò plures ab initio mundi ad hanc uſquè diem toti orbi ſive in diverſis ejus partibus affulſiſſe. Atquè in eo nunc noſtra deſudabit induſtria. Plures enim Ricciolo Alſtedius, præſertim verò Eckſtormius annotavit. Cum autem ſemeſtres Cometas Alſtedius duos tantùm, Eckſtormius pariter duos, Ricciolus tres, Hevelius itidem tres (licet in Prodromo Cometico quatuor ponat, ſed corrigendum eſſe errorem in Cometa anni 145. qui 6. tantùm noctibus non 6. menſibus fuerit viſus, ipſe literis ſuis me monuit) numerent, ego rationibus eorum ſubductis, & aliunde deductis, ſeptem numerare poſſum, qui anteà octo numerabam, antequam Hevelius tabulis ſuis illum anni 145. expunxiſſet. His itaquè de cauſſis aliorum Virorum Præſtantiſſimorum induſtriæ meam qualemcunquè adjungere volui, ut me quoquè rei literariæ & publicæ bonum promovere velle, demonſtrem. Illud ſpeciale eſt quòd non tantùm triſtium, ſed & lætorum eventuum Cometas ſecutorum indiculum addam, non veritus communis ſententiæ vim, ſatis potenter præſcriptionem plurium Seculorum urgentem, & tot Virorum Præſtantiſſimorum à me jam olim, & uſquè adhuc diſſentientium, auctoritatem. Spero me æquis rerum judicibus, & ut veritatis, (*adverſus quam nemo præſcribere poteſt*, & ſine qua *conſuetudo vetuſtas erroris eſt*, Tertulliano & Cypriano judicibus) ita & virtutis ſtudioſis ſuperiori libro ſufficienter probaſſe, libertatem maximè Deo & homini convenire, neceſſitate fati, aſtrorum vel Cometarum voluntatem hominis non trahi, imò Cometas nec ſigna naturalia eſſe eorum quæ ab iſtius libertate pendent, nec etiam quæ aliàs à naturalibus cauſſis proficiſcuntur. Quod autem ibi toties dixi, & aliquo modo probavi & demonſtravi, Cometas non tantùm mala ſed & bona prænunciare, ſive hæc & illa apparitionem eorum ſequi, hoc nunc pluribus probandum, & exemplis ad oculum demonſtrandum, favente Deo, mihi propoſui. Qua tamen in re ſi cujuſpiam votis non reſpondero, is primùm cogitet Cometarum ante Chriſtum natum annotatorum paucitatem, atquè Scriptorum illius temporis, qui pauciſſimos Cometas in rationes retulerunt, incuriam, vel temporum, qui talia nobis inviderunt, injuriam. Deinde incertam, præſertim olim, de Cometis ſcientiam. Docent id exempla illuſtria ipſorum Chaldæorum, rei Aſtronomicæ ſcientiâ reliquos omnes tunc ſuperantium, qui de Cometis, teſte apud Senecam l. 7. Nat. Quæſt. c. 3. Epigene eorum diſcipulo, nihil habuerunt comprehenſi, ſaltem certi, ratione cauſſarum & inprimis materiæ, quæ res necdum extra dubium eſt. Tum verò cumprimis Hipparchi, Viri in omni quidem diſciplinarum genere egregii,

ſed

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Figura exhibens Cometas N°. XXIV. ante Chr. natum, quorum quidem

M. Conr. Yſenius delineavit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

quorum quidem ſitus ex Autorum ſcriptis potuit haberi. N.º LX

B. Stoopendael ſculpſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſed in Matheſi tunc Incomparabilis & facilè primi, ac ſine æmulo rivaliquè dominantis. Is enim vixit anno poſt mortem Alexandri Magni 40. (id eſt, ante Chriſtum natum 283. U. C. 469. ut Calviſii, Bucholzeri & Eckſtormii computatio fert) quo Romani bellum cum Pyrrho geſſerunt, ut notat Eckſtormius, & ante eum Milichius in Plin. l. 2. c. 12. vel ut idem in c. 26. putat, anno poſt mortem Alexandri 178. ab U. C. 607. id eſt, ante Chriſtum Natum 145. Verumtamen & Anno ab U. C. 625. poſt mortem Alexandri 197. ante Chriſtum Natum 126. teſte Keckermanno, Calviſio & Alſtedio vixit: niſi quòd Calviſius eum & in annum M. 3665. ante Chriſtum Natum 283. collocet, ita ut intervallum illud Calviſii 158. & Milichii 138. annorum, quo uterquè à ſe ipſis diſtant, conciliare non poſſim. Adde quòd majus etiam intervallum inveniam, ſi Sulpicio Gallo, qui Anno U. C. 587. ante Chriſtum Natum 164. vixit, & rationes Eclipſium primus Romæ in vulgus extulit, Hipparchus 150. annis ſuperior in ann. M. 3634. U. C. 437. ante Chriſtum natum 314. referatur, quod quibuſdam placet, quos nominare non attinet. Alſtedius poſt omnes quos dixi eum in ann. M. 3810. ab U. C. 613. ante Chriſtum natum 138. collocat. Unde & Epocham ſeu Periodum ejus ab Anno M. 3807. arceſſit. Voſſius, Vir undecunquè Doctiſſimus, in eadem tempora Hipparchum ponit, in anno ſcilicet à Mundo condito circiter 3800. ab U. C. 600. ante Chriſtum Natum 150. de Scientiis Mathem. c. 33. §. 4. Petavius quoquè Hipparchi ætatem in ann. U. C. 630. circiter refert, ut & Ricciolus Almag. l. 8. ſect. 2. de novis ſtellis c. 1. §. 3. Pariter Krentzheimius, qui cum cura, ut & Voſſius, annos Hipparchi cenſet, & in illa, quæ diximus, refert tempora Obſerv. Chronolog. l. 2. c. 8. p. 126. Quâ ratione Hipparchus Gallo aliquantum, ſcilicet 40. circiter annis, poſterior erit. Sed hoc aliquando, ſi vivo, vel ipſe propriâ induſtriâ inveſtigabo, vel alio quopiam Viro Chronologiæ perito monſtrante viam, diſcere & 200. circiter annorum de ætate Hipparchi diſcrimen conciliare non negligam. Quicquid verò tandem de eo ſit, apertè conſtat rem Aſtronomicam, præſertim quæ Cometas ſpectat, ſerò demùm ab Hipparcho illuſtratam & ordinatam eſſe. Is nempe primus eſt qui Cometas à reliquis ſtellis, ut nothas à veris diſtinxit, eorumquè ſitum & motum admirandis machinis à ſe inventis exploravit, ſtellas ad ſidera redegit, in ſingulis ſideribus quot eſſent numeravit, nominaquè tùm illis tùm ſideribus impoſuit, ephemerides vel tabulas compoſuit, ex quibus motus luminum computari ad 600. annos poſſent, & horarum longitudinem intulit primus, cum ante horis καιρικαῖς inæqualibus fuerint uſi, ubi hybernæ horæ multò contractiores æſtivis erant. Atquè hæc Plinium Hipparcho lib. 2. c. 12. & 26. tribuere puto. Et ne hiſce diutius immorer, manifeſtum ex iſtis quæ diximus, evadit, tardè Mathematicas diſciplinas, cumprimis Aſtronomiam, multo uſu accedente, & induſtriam præſtantium Virorum Thaletis, Hipparchi, Galli & ſimilium excitante, eſſe conſtitutam & in ordinem redactam. Nos tamen ab ovo, ut dici ſolet, id eſt, prima ferè origine mundi, ſaltem à diluvio rem arceſſemus, & pro virili quæ ad propoſitum faciunt, cuncta in medium proferemus. Inter Cometas jam jam recenſendos, etiam Octimeſtrem anni, ſecundùm Calviſium & Eckſtormium 975. non tantùm antiquioribus, ſed & Alſtedio & Ricciolo ignoratum, videbimus. Sed ad rem.

SECTIO PRIMA.

Cometas à Diluvio ad natum Chriſtum complectens.

I. *Anno Mundi 1657. hoc eſt, ante Chriſtum Natum 2312. cum Noha natus eſſet annos 600. diluvium totam terram obruit. Apparuit tùm Cometa, in piſcibus ſub Jove, qui ſpatio dierum 29. omnia Zodiaci ſigna perluſtravit.* Eckſtormius ex D. Herlicii deſcriptione Cometæ Anno 1607. conſpecti.

Conſentiunt ferè Hiſtorici & Chronologi Latini (nam Græci, quos Sulpicius Severus, Iſidorus & Caſſiodorus ſequuntur, immane quantum hîc differunt) in

hanc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

hanc mundi Æram, quam putat Eckſtormius, diluvium in annum 1657. collocans, Lutherus, Funccius, Bucholzerus, Calviſius, Krentzheimius, Alſtedius & alii: niſi quòd multi uno anno, ut Krentzheimius demonſtrat, deficiant: quo de cenſu ſunt Hebræi, ipſequè Philo, Beda, Ado, Marianus, Scotus, Melanchthon, Bullingerus, Bibliander, Beroaldus, Pantaleon, Genebrardus, Codomannus, Hevicus, Petavius & alii, qui omnes annos 1656. completos ab origine ad deſtructionem mundi per diluvium computant. Horum rationes tuetur & confirmat Wichmannus Chronolog. Sacræ l. 1. part. 2. ſect. 1. p. 54. Nullus autem Auctorum, quos vidi, hunc Cometam annotat, ſed nec ipſe Eckſtormius an præceſſerit, vel ſecutus ſit diluvium. Probabilius illud ex mente ejus videtur. Ut id concedamus, diluvium quoquè non ita res in ſe mala eſt, ut non ſimul aliquid boni & læti attulerit. Perdidit impios, ſed ſervavit pios: & uſquè adhuc illis exitium minatur, his ſalutem promittit. Exemplum eſt ſeveritatis & bonitatis divinæ, utriuſquè juſtæ, pluris octo pios, quàm mundum impiorum facientis. Attulit & certam promiſſionem de non obruendo ampliùs undis mundo, juramento divino ſancitam, & iride teſtatam. Attulit deniquè typum baptiſmi, univerſo humano generi ſalutarem, ut ita verum ſit, quod aureum illud os Conſtantinopoli, baptiſmum cum tranſitu Iſraëlitarum per mare comparans, ait: Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ κατεποντίσθησαν Αἰγύπτιοι, ἀνῆλθον δὲ Ἰσραηλῖται· καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα τὸ μὲν θάπτει, τὸ δὲ γεννᾷ. Μὴ θαυμάσῃς, εἰ γένεσις καὶ φθορὰ γίνεται ἐν τῷ βαπτίσματι. *(*In mari rubro ſubmerſi ſunt Ægyptii, traducti verò & ſervati Iſraëlitæ. In eadem re hunc quidem ſepelit, illum verò generat. Ne mireris quòd in baptiſmate & nativitas eſt & corruptio.*) Meritò huc afferam Adonis Vienneſis verba, qui in Chronico ſuo ſecundam Mundi ætatem ſic orditur: *Secundâ ſeculi ætate* (Anno Mundi 1657.) *prima hujus die, quæ eſt viceſima ſeptima menſis ſecundi, egreſſus eſt Noë de Archa, in qua pauci, id eſt, octo animæ ſalvæ factæ ſunt per aquam. Quod commemorans in epiſtola ſua B. Petrus Apoſtolus ſtatim exponere curavit: Quòd & vos nunc ſimilis formæ ſalvos fecit baptiſma, non carnis depoſitio ſordium, ſed conſcientiæ bonæ interrogatio per Deum: per reſurrectionem Jeſu Chriſti, qui eſt in dextra Dei. In aqua diluvii, baptiſmum, in archa & his quæ continebat, Eccleſiam & fideles ejus, in octonario animarum numero, myſterium Dominicæ reſurrectionis, in cujus fide baptizamur, docens eſſe figurata.*

II. *Anno Mundi* 2018. *ante Chriſtum natum* 1949. *cum Abraham eſſet annorum* 70. *in Chaldæa apparuit Cometa in Ariete ſub Marte, qui viſus eſt diebus* 22. Eckſtormius ex Herlicio.

NEquè hunc Rucciolus, Alſtedius & alii à me ſuperiùs allegati Auctores annotant. Nec Eckſtormius ulla ejus effecta vel eventus eum ſecutos. Quantum hiſtoriarum monumenta memoriæ prodiderunt, nil hîc in cenſum referri certius poteſt, quàm Abrahami ex Ur Chaldæorum Haranem tranſmigratio & ibidem commoratio. Si quid verò inter hunc & ſequentem Cometam ignea Cometæ fax neceſſariò portendere vel etiam efficere (ſicut nonnulli tùm hoc, tùm illud ei tribuunt) debuit, certè illum cæleſtem ignem, quo Sodoma cum quatuor aliis urbibus, quæ ut potentes & opibus affluentes, ita luxu & mollicie diffluentes provocarunt vindictam divinam, funditùs deletæ ſunt. Quanquam nos concedimus etiam triſtia & horrenda Cometarum apparitionem excipere, idquè ſolùm agimus, ne iſti æquo lætorum ominum jure excidant, ut hâc ratione proborum commodis conſulatur. Moneo coronidis loco, me inpoſterum nolle, ad amoliendos Cometarum eventus triſtes, diverſam annorum Mundi computationem (ut Wichmanni, ſecundum quam annus Abrahami 70. foret, mundi 2078. & aliorum) tangere, ne majores difficultates accumulem. De hoc enim annorum diſcrimine diſputare non eſt hujus loci.

* Chryſoſt. Homil. 7. in Col. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

III. *Anno Mundi 2128. ante Chriſtum natum 1841. in Ægypto apparuit Cometa in ſigno Leonis, quem ſecuta eſt annonæ caritas tempore Iſaaci.* Idem ex eodem.

SEcuta erat Cometam proximum, ſed paulò poſt, & providentia Dei circà Abrahamum & Saram profugos in Ægyptum, illud mundi horreum abundantiſſimum, in iis ſcilicet alendis, tuendis, ditandis. Ne nunc quid dicam de ſecuta Lothi per Abrahamum ex manu 4. Regum liberatione, & benedictione ei per Melchiſedecum impertitâ. Secuta eſt & hunc noſtrum par providentia Dei circa Iſaacum in pari calamitate, ſecutæ pacis & fœderum artes, & alia læta. Quàm verò nil Cometa ad Magnorum Virorum obitus pertineat, documento eſt illud, quòd adhuc tres in orbe viſi fuerint Cometæ, decem verò à diluvio funera Virorum in Sacra hiſtoria Præclarorum, Pelegi, Nachoris, Noë, Regu, Serugi, Tharæ, Saræ, Arphaxati, Abrahami & Salæ, & ita quidem, ut nullius obitum Cometæ portenderint. At enim Bucholzerus, quem Eckſtormius ſequi ſolet, famem hanc in Ann. M. 2127. Calviſius, ut & mortem Salæ in 2126. refert.

IV. *Anno Mundi 2237. ante Chriſtum natum 1732. per Arabiam inſtar rotæ apparuit Cometa circa Sagittarium ſub Jove, qui ſine dubio portendit famem, de qua eſt in hiſtoria Joſephi.* Idem ex eodem.

ELapſis inter hunc & illum Cometam ampliùs centum annis, par fuiſſet, ſiquidem Cometa memorabiles calamitates, ut vulgò putatur, portenderet, vel etiam efficeret, aliquem Cometam præceſſiſſe tot bella tunc inter populos geſta, diluvia, aliaque triſtia, & inter ea, mortem Illuſtriſſimorum Virorum, Semi, Iſmaëlis, Iſaaci & tot aliorum, quos Sacra & profana hiſtoria recenſet. Unde nemo non videt, etiam maximè memorabilia, quæ in orbe mala (ut & bona) geruntur, nullo neceſſitatis vinculo Cometis adſtringi, ſed pro Dei voluntate abſque his fieri. Bucholzerus Funccium ſecutus, famem illam univerſalem in Ann. Mundi 2238. primum annum fertilitatis in Ann. 2231. (ita ut ex eorum rationibus illa inſolita frugum abundantia, ſecutam famem depulſura, poſt Cometæ apparitionem aliquandiu durârit) ponit. Et ut aliorum Chronologorum rationes prætercam, Wichmannus Chronol. Sacr. lib. 2. ut illam ſub Iſaaco famem in 2203. ita hanc ſub Jacobo in 2297. profert. Ita ad utramque Cometa nil haberet. Sed etſi Eckſtormii rationes ſequamur, lucente Cometâ, famem futuram præſagiente, maxima adhuc rerum abundantiâ Ægyptus affluebat, & gloriâ, potentiâ ac opibus, Joſephus à Rege ſecundus ſplendebat. Eundem verò Cometam tot populorum, & Jacobi, cum integra 72. animabus conſtante familia, graſſante fame conſervatio, Joſephi & fratrum & totius Aulæ Pharaonis gaudia, Jacobi cum familia in Ægyptum migratio, ibidemque tripudia & tot lætitiæ genera, alia ut taceam, conſecuta ſunt. Quis dehinc Cometa mortem portendit Jacobi, tanti Patriarchæ Ann. M. 2257. ut Funccius, 2255. Calviſius, Helvicus & Alſtedii 2256. ut Bucholz. putat, defuncti? quis Joſephi patrem, poſt annos quinquaginta in ſepulchrum ſecuti, quem Calviſius meritò veriſſimum vatem, ſanctiſſimum Doctorem, optimum Principem, ſuæ gentis ornamentum, alienæ firmamentum appellat, ego non injuriâ Statorem & Servatorem Ægypti dico? quis plurimorum aliorum Virorum celeberrimorum, quos Sacra & Profana memorat hiſtoria? quis tot infantum maſculorum in Ægypto cædem? quis tot alia triſtia, quæ jam tunc in orbe contigerunt? Sed nec Aaronis circa Ann. M. 2371. ut Funccius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus & Alſtedius putant, vel Moſis biennio inferioris, vel Joſuæ hôc 30. annis circiter poſterioris, trium Illuſtriſſimorum, ſi qui unquam inter mortales fuerunt, Virorum, nativitati ullus præluxit. Quæ cuncta manifeſtè docent Dei libertatem in maximè quoquè memorabilibus factis ad Cometas non alligari.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

V. *Anno Mundi* 2454. *ante Chriſtum natum* 1515. *exitum Iſraëlitarum ex Ægypto præceſſit Cometa.* Eckſtormius conjicit illum eſſe, quem nobis ſolus Plinius lib. 2. cap. 25. prodidit, qui vocatus eſt Typhon à Rege Ægypti, filio Oſiridis, ac ſi Cometam ſub Nerone lucentem vocaremus Neronem, & aliàs Typhon ſignificet inflammationem. Allegat autem, Milichio in illum Plinii locum, verò ſimile videri hunc Cometam incidiſſe in tempus exitus populi Iſraëlitici, ejuſque verba exſcribit.

MOneo velut in tranſitu, me hæc non legere in Milichii libro Francof. apud Petrum Burbachium 1553. ſed eadem extare in exemplari Lipſiæ Anno 1573. qui à morte Auctoris decimus quartus erat, impreſſo. Sed eſto tunc Cometam apparuiſſe. Portendiſſe dicis 10. plagas Ægypti, & internecionem Ægyptiorum in mari rubro. Sed & liberationem populi Dei ex duriſſima diriſſimaque ſervitute, traductionem per mare rubrum in forti dextera & brachio elevato, ut Scriptura Sacra loqui ſolet, legis divinæ miraculoſam per Angelos promulgationem, Tabernaculi arcæque fœderis erectionem & dedicationem, & tot divinæ providentiæ ſingularis circà illum populum manifeſtiſſima indicia, adeoque opera Dei in ſecula maximè memorabilia & læta ac proſpera. Nonne hinc patet Cometarum apparitionem læta quoquè ſequi? At nonne ante Cometam illum Theſſalia primùm motu terræ concuſſa, poſtea aquis (notum eſt illud Deucalionis diluvium, rege Athenis Cecrope, ut & Petavius poſt alios putat, tot Hiſtoricis & Poëtis celebratum) obruta, incendium à Phaëtonte Aſtronomo prædictum (quod cui fabulæ locum fecerit, pueri quoque ſciunt) Græciam, Æthiopiam & Italiam ambuſſit? evidenti documento etiam ante ſtellas illas cincinnatas in perniciem, & poſt eas, in ſalutem humani generis, Deo volente & ordinante, elementa conſpirare.

VI. *Anno Mundi* 3489 *ante Chriſtum natum* 480. *cùm Xerxes Græciam intraret cum exercitu conſtante decies centum millibus hominum, Cometa fulſit cornu figurâ, quæ & ipſi cladem, quam ad Salaminem Themiſtoclis conſilio accepit, & turpem fugam & internecionem reliquo exercitui, quem Mardonio commendavit, ad Platæas portendit.* Eckſtormius ex Plin. lib. 2. cap. 25. & Peuceri Meteorologia.

NEmo eſt adeò hiſtoriæ imperitus, qui ignoret, bellum illud celeberrimum, ſi quod unquam, * quod Xerxes, qui in Sacra Hiſtoria Aſſuerus vocatur ſecundùm Calviſium, Alſtedium & Helvicum, Græciæ intulit, Regi dedecus & continuatas clades, Græcis victoriarum, licet, ut fieri ſolet, non incruentarum, decora & tropæa attuliſſe? Ille enim ad Magneſiam 400. naves, ad Thermopylas 20. millia hominum, ad Artemiſium non exiguam, ad Salamina potiorem copiarum partem, indè fugiens Helleſpontum verſùs, 60. millia hominum, ad Platæas 270. millia cum Duce Mardonio, ad Eurymedontem 200. naves, & terreſtri prælio non pauca cæſorum, 20. certe captivorum millia, eademque die ad Mycalem 40. millia navali prælio, terrâ marique, infeliciſſimus tandem inter tot fortunæ ludibria contemtus & exoſus, vitam Artabani parricidæ manu ademtam amiſit. Ita hìc Cometes Græciæ læta portendit, quod indicat Ricciolus. Inter hæc Romani contrà Æquos per Furium Coſ. contra Hetruſcos per Fabium, & Siculi contra Amilcarem cum 200. navibus & 300000. militum invaſorem, mox iterum Romani contra Vejentes, & rurſus contra Æquos rem proſperrimè gerunt. Ita Cometa ille his lætus, illis triſtis extitit. Atque hæc eſt perpetua rerum humanarum viciſſitudo. Quæ etiam cernitur in deportato populo Iſraëlitico in terram Babyloniam, poſt luctuoſam Jeroſolymitanæ urbis expugnationem, templi celeberrimi & Reipublicæ præclaris facinoribus Inclytæ everſionem: in ſeverè punito Sedecia Rege perfido: in triſti 70. annorum captivitate Babylonica: ſine regni

* Vide Wichmanni Chronolog. Sacr. l. 2. p. 332. ad Ann. M. 3519. & ſeqq.

Lydo-

Lydorum & Monarchiæ Babylonicæ: contrà in invidendis Nebucadnezaris ſucceſſibus, liberatione Jeremiæ Prophetæ à ſuis in carcerem detruſi, ex eodem ab hoſte dimiſſi, exaltatione Jechoniæ, Danielis, Zorobabelis & Cyri ac Darii, auctione regni Medorum, initio Monarchiæ Perſicæ: demùm reditu Judæorum in patriam, Sed quis omnia enumeret ante illum Cometam geſta, nec ullo Cometâ præſignificata?

VII. *Anno Mundi* 3503. *ante Chriſtum natum* 466. *Olymp.* 78. *ſecundo, Cometa in cælo* 75. *diebus viſus, & lapis è Sole ad Ægos flumen decidit. Et paulò poſt bellum Peloponneſiacum exarſit, quod totos* 28. *duravit annos, & toti Græciæ exitiale fuit.* In fine belli *ad illum Thraciæ locum Athenienſes navali prælio victi à Lacedæmoniis, Lyſandro duce, cum claſſe imperium Græciæ amiſerunt.* Eckſtormius ex Peucero. Alſtedius Cometam illum primo loco in Annum M. 3483. ponit *Chronolog. Comet. p.* 485. (*Almageſti l.* 8. *ſect.* 1. *cap.* 3. *p.* 3. *N.* 3. Ricciolus ſecundo: ſed nihil triſte illi adſcribit. Illius, ut & Eckſtormii rationes in annum antè Chriſtum natum 466. hujus in 469. incidunt.

SI in putandis rationibus annorum Chriſti & Olympiadum non tantùm Bucholzerum, (cui & Eckſtormio de annis quoquè Mundi benè convenit) ſed & Funccium, Calviſium & Helvicum ſequamur, hunc Cometam paulò antè præceſſêre triſtia: terræ motus ingens, quo Sparta ferè integra everſa eſt, 20. millium hominum clades, bellum Meſſeniorum & Helotarum contrà Spartanos, variâ fortunâ decennio geſtum, tùm illud Argivorum contrà Mycenæos his funeſtum, urbi eorum, tot clariſſimorum olim Virorum parenti, exitiale: Anteceſſit & bellum illud Athenienſium contra Thaſios, qui victi urbem hoſti dedunt: tùm Spartanorum contra Meſſenios illud tertium, diuturnum, deniquè Athenienſium fœdere cum Spartanis ſoluto, contra Theſſalos. Succeſſêre læti Romanorum contra Æquos & alios hoſtes vicinos ſucceſſus, & liberatio Syracuſarum à tyrannide Thraſybuli. Sed putatâ cum illis Chronologis annorum Mundi Epochâ hæc quæ recenſui, 7. ſecundùm Funccium, plus verò 20. annis ſecundùm Calviſium & Helvicum præceſſerunt. Belli Peloponneſiaci quoquè initium ſeriùs ponit Funccius, Anno ſcilicet M. 3537. Olymp. 88. circiter primo. In idem ferè tempus & alii bellum illud referunt. Bucholzerus ſcilicet in Annum M. 3541. Calviſius, Helvicus & Alſtedius in 3519. Olymp. 87. ſecundum: ante Chriſtum Natum 430. in quo Bucholzerum ſequuntur, ſed in putandis annis Mundi longè ab eo abeunt, quod aliàs non faciunt. Petavius non longè ab eis abeſt, dum belli illius initium in annum ante Chriſtum Natum 341. primum verò Olymp. 87. ponit.

VIII. *Anno Mundi* 3519. *anno primo belli Peloponneſiaci apparuit Cometa* 60. *diebus.* Alſted. Secundùm ejus computationem incidit iſte Cometa in annum ante Chriſtum Natum 430. in quem eum & Ricciolus proximè ante bellum Peloponneſiacum refert (niſi quòd cum proximè præcedenti eundem eſſe innuat, ſed illa Democriti ætate diverſos Cometas apparuiſſe tamen fateatur) quâ ratione ei in Olympiadibus & Epocha Chriſti & cum Funccio, Calviſio & Helvico benè convenit.

ANte hunc Cometam bella plurima geſta ſunt: inter Romanos & Æquos illos ac Volſcos: inter Mileſios & Samios, Samo expugnatâ: inter Syracuſanos & Trinacrios ſive Siculos, Trinacriâ exciſâ, inter Illyrios & Corinthios, hos & Corcyræos, victis, in vincula datis & ſpoliatis illis, ac Epidamno captâ, difficillimum: inter Athenienſes & Anæenſes: inter Romanos & Vejentes: inter Athenienſes & Corinthios ac Potidæenſes: inter Romanos & Fidenates Vejenteſque ſimul: pugna inter Athenienſes & Potidæenſes. Taceo diram famem Romæ graſſantem, ut multi obvolutis capitibus in Tiberin ſe præcipites darent, illam dico Sp. Melii Largitione edomitam,

mitam; morbos graves, motus terræ crebros, peſtem atrociſſimam Romæ ſævientem. Tot mala nullus præceſſit Cometa. Sed hæc præceſſerunt illum. Et ſecutum quidem hunc eſt bellum Peloponneſiacum, occaſione injuriæ Megarenſibus ab Athenienſibus illatæ, à Spartanis vindicatæ, quo Græcia nil exitialius eſſe bello civili & ſociis exterorum, libertati alienæ inhiantium, armis, malo ſuo didicit. Sed poteſtne Cometæ illius efficacia ad 28. annos & tot alternas Græcorum clades extendi, etiam ab illis qui quinquè annorum ſpatio operationem Cometarum circumſcribunt? Præfulſitne verò & Francis, qui duce Marcomiro cum exercitu ad 200. bellatorum accedente, ex Scythia à Gotthis pulſi Germaniam inivêre, Friſiamquè Occidentalem, Geldriam ac Hollandiam occupavêre? & Romanis de Æquis, multùm iniquis, & Volſcis triumphum agentibus? & Thracibus Macedonas, ac Romanis Æquos ad accipiendas pacis leges cogentibus? & Platoni Philoſophorum, ut loqui Cicero amabat, Deo, quarto anno belli Peloponneſiaci naſcituro? ne ulterius extendam læta illis belli iſtius malis immiſta, quæ plurima occurrerent, ſi ad ejus metam contenderem, ſed ſi illic conſiſterem, nullum Cometam prælucentem viderem morti Cyri Junioris in acie, Socratis in carcere, Tiſſaphernis percuſſoris manu, Lyſandri Athenienſium Victoris, Athenarum everſoris in prælio cadentis. Imò hæc aliaquè triſtia, præcipuè bellum inter Phocenſes & Bæotios geſtum, ſequentem Cometam anteceſſerunt.

IX. *Anno Mundi* 3538. *ante Chriſtum natum* 431. *apparuit Cometa ante horribilem iſtam peſtilentiam, quâ Athenienſium civitas penè ad internecionem deleta eſt. Sequutum cum eſt & bellum. Arſit* 60. *diebus.* Eckſtorm.

INtegrum eſſet ſuſpiciari hunc Cometam eundem cum proximo eſſe. Uterquè enim 60. diebus fulſit. Sed hoc leve eſt argumentum. Gravius illud, hunc & illum incidere in annum à Chriſto nato, ſecundùm Eckſtormium & Ricciolum 431. & ſic ſecundùm Alſtedium in annum Mundi 3519. Sed is Cometam tunc viſum in annum belli Peloponneſiaci primum expreſſè ponit, à quo diverſum illum Nº.vij. Eckſtormius putat. Adhæc is eodem anno Eclipſin Solis terribilem 3. Auguſti eveniſſe ſcribit. Hæc ab Alſtedio in Annum Mundi 3520. at Cometa 3519. ponitur. Sed & Eclipſis illa à Calviſio in eundem annum collocatur. Eckſtormius tamen utrumquè Cometam inter bellum Peloponneſiacum & famem Atticam apertè diſtinguit.

Quod ad eventus ejus attinet, bellum jam ante illum in Græcia exarſerat, ſed & peſtis in Æthiopia primùm, deinde in Ægypto, tùm & Romæ Anno ab U. C. 320. & 322. ut Funccius & Calviſius putant. Hanc peſtem ſingulari curâ deſcripſit divinus, ſi Lipſium audimus, & Princeps Græcorum Hiſtoricorum Thucydides libro 2. Ita hîc etiam videmus peſtem non ſemper exſpectare Cometam. Huic verò etiam læta ſuccedere patet. Mox enim Potidææ deditio, Poſtumii Tuberti Dictatoris de Æquis & Volſcis triumphus: Athenienſium de Corinthiorum claſſe gemina victoria: pax à Macedonibus cum Thracibus inita: Romanorum octo annis circumſcriptæ cum Æquis induciæ: Mitylenarum & Platæarum deditio: Corcyrenſis ſeditio ſopita, victoria de iiſdem à Spartanis obtenta: triumphus conſulis Coſſi de Vejentibus & ſpolia opima ſecundò poſt Romulum Romæ læta, ſecuta ſunt, quæ cuncta intrà quinquennium evenêre. Sed moneo ſemper his læta, illis triſtia eſſe.

X. *Anno Mundi* 3557. *ante Chriſtum Natum* 412. *Olymp.* 92. *victa eſt Athenienſium claſſis in Sicilia propè Syracuſas, Eucleo Athenis Prætore. Ante hanc cladem in Septentrionali parte cæli Sole circa hybernas verſante converſiones Cometa viſus eſt.* Eckſtormius ex Peucero.

BIennio circiter ante viſum hunc Cometam (ut rationes ferunt Bucholzeri, cum quo Eckſtormianæ optimè conveniunt) bella in Græcia inter Byzantios & Bithynios

thynios alioſquè geſta fuêre: tùm illud Athenienſium & Lacedæmoniorum, his fœdus rumpentibus inſtauratum. Sed & illius inter Athenienſes & Syracuſios belli initia Cometæ apparitionem præceſſerunt. Secundum Calviſium (obſervatâ ſcilicet annorum Chriſti computatione: nam in reliquis Epochis, præſertim illa Mundi conditi valdè Chronologi diſſentiunt) intrà triennium ſatis malorum prius quàm ſidus illud, ut putatur, inimicum, viſum eſt. Lavicani cum Æquis in agrum Tuſculanum irrumpunt. Sed clade à Romanis afficiuntur. Athenienſes Melios expugnant, omneſquè puberes interficiunt. Selimuntii & Ægeſtani in Sicilia de finibus diſſident, auxilia exterorum implorant. Lacedæmonii vaſtant Argivos. Horum ſocii Athenienſes illos fugant, iidem in Siciliam claſſem mittunt, diſſuadente Nicia, mente, ut fieri ſolet, impendentis cladis præſagâ, ſuadente Alcibiade, mox metu judicii facto proditore & patriæ hoſte: Syracuſanos prælio vincunt. Hi auxilia à Sociis impetrant. Lacedæmoniorum belli contra Argivos motum motus terræ ſiſtit. Argivi contrà, hôc ceſſante, in illos movent, prædas agunt, ab Athenienſibus juvantur. Gallis undiquè Francos laceſſentibus, Marcomirus tandem Rhenum tranſit, omnia vaſtat, & ad Moſam uſquè ditionem ſuam extendit. Athenienſes in Sicilia Syracuſanos multis cladibus afficiunt & in anguſtias redigunt, mox ipſi in anguſtias rediguntur & in caſtris ſuis oppugnantur. Lacedæmonii Athenienſibus ob ruptum ſæpiùs fœdus bellum indicunt. Volam Romani capiunt, & mox Æqui æquo belli jure recipiunt, Ægyptus à Perſis deficit: alia ut minutiora non attingam. Videamus potiùs læta poſt viſum Cometam viſa. Secundum Funccium (cum quo hîc Eckſtormius in Olympiadum rationibus conſentit, niſi quòd in annis Mundi & Chriſti biennio, quod minimum hîc diſcrimen eſt, diſtent) Volſcos Furius Coſſ. vicit, Ferentum cepit. Alcibiades verò Byzantium, Lacedæmoniis & Perſis eorum ſociis ad Chalcedonem victis. Darius Medos rebelles ſubegit. In eundem annum Calviſius (qui levi à Funccio, unius ſcilicet anni circiter, ſi Olympiades Græcorum, Coſſ. Romanorum & annos Chriſti reſpicias, nec longè ab utroquè Bucholzerus, biennio circiter in Olympiadibus, & triennio in annis Chriſti diſtat) Athenienſium plures ſucceſſus contra Megarenſes, ſed & contra Lacedæmonios, & converſa belli fortuna horum contra illos, ſed & Hannibalis contra Siculos, confert. Quæ & apud Bucholzerum in idem temporis ferè conjecta reperire licet. Ut autem Cometam illum & Athenienſium memoratam cladem Siculam ſecuta, integro tantum & paulò amplius triennio, breviter ad rationes Calviſii conferamus: Athenienſes, licet à ſociis deſerti, & Dario ſumtus & claſſem ſuppeditante, Lacedæmoniis (omnibus ſcilicet in perniciem Athenarum conſpirantibus) preſſi, non tamen ſibi deſunt. Nam in Samo ſeditioſos compeſcunt: Leſbum recipiunt; Mitylenem ipſo impetu capiunt, Clazomenios ſibi ſubjiciunt: Rhodios adoriuntur: Lampſacum recipiunt, Lacedæmonios occaſione diſſenſionis ſuæ domeſticæ in ſui perniciem, ut fit, uti volentes, à mœnibus fortiſſimè repellunt, & in Euboea quidem cladem accipiunt à Lacedæmoniis, ſed mox reſumtis animis viribuſquè eandem hoſtibus ad Abydum inferunt, mox alteram ad Cyzicum, & tertiam illam ad Chalcedonem, virtute Alcibiadis nuper revocati, ad Cyzicum, duce hoſtium Miadaro occiſo, univerſâ claſſe potiti, Syracuſanos cum elabi non poſſent, ad cremandas ſuas proprias naves cogunt, in terram exſcendentes Lacedæmonios Pharnabazum Ducem Perſarum vincunt, & geminum trophæum erigunt. Inter hæc & de infidelibus ſociis meritas pœnas exigunt, & Megarenſes magno prælio vincunt. Atquè hæc ſunt & triſtia ante Cometam & poſt eum læta, non ſine mixtura tamen utrobiquè, à me collecta.

XI. *Anno ante Chriſti Natum* 410. *fuit Cometes ille de quo Ariſtoteles l.* 1. *Meteorol. c.* 6. *imperante Athenis Eucle.* Ricciolus. l. cit.

HIc Cometa ſi Euclis vel Euclidis vel Euclei iſtius annos reſpiciamus, videri poteſt cum ſequenti unus. Nam Prætorem iſtum Athenienſium in Olymp. 94.

ann. 2.

ann. 2. ab U. C. 350. ſed in ann. ante C. N. 401. circitèr Funccius, Calviſius & Helvicus ponunt. Quâ ratione & Bucholzero cum eis convenit. Secundùm Funccium triſtia Cometam illum anteceſſerunt. Cyrus enim furit, ad pœnas à patre Dario Notho poſcitur. Athenienſes à Lacedæmoniis vincuntur, muri eorum & unà vires cadunt. Sed & læta Cometam exceperunt. Thraſybulus 30. Tyrannis victis patriam recuperat & liberat, ſimul amneſtiam primus ſancit. Artaxerxes morte Cyri fratris truculenti & ſeditioſi bello difficili liberatur. Ageſilaus Phrygiam domat, Tyſaphernem & Pactolum vincit: Thebani Lyſandrum. Secundum Bucholzerum præterea: Cometam præceſſit Theramenis & Alcibiadis mors: ſecuta Socratis. Secundùm Calviſium & Helvicum ante viſum Cometam Romani Vejentibus bellum indicunt & mox inferunt, Hamilcar Siculis, Gelam urbem capit: peſte in Africam repellitur. Darius Nothus Rex Perſarum moritur, & Democritus Philoſophus. Triginta Tyranni Athenis furunt, pluribus civibus intrà octo menſes quàm Lacedæmonii hoſtes intrà 10. annos ſublatis. Multi itaquè Athenienſium voluntarium exſilium tantæ miſeriæ prætulerunt. Sicilia bello domeſtico ardet. A viſo Cometa Romani Volſcos vincunt: Artenam urbem vi, arcem proditione (ut mos, hoſtem virtute doliſquè petere, obtinet) capiunt. Lacedæmonii contra Meſſenios, rem proſperè gerunt; Artaxerxes contra fratrem Cyrum, Deo meliorem cauſſam juvante: alia ut ſileam. Sed ſi ſequamur Ricciolum, qui Cometam iſtum in annum, ut vidimus, ante Chriſtum Natum 410. refert, invenimus ante Cometam conſpectum, ſecundùm rationes Funccii, Bucholzeri, Calviſii, Helvici & Petavii (omnes enim accuratè contuli) non pauca triſtia, lætis tamen mixta. Nam à Lacedæmoniis Argivi funduntur. Ægyptus à Perſis deficit. Romani ad Volas rem ancipiti Marte gerunt. Bellum Siculum variâ geritur fortunâ, Athenienſis tamen iniquiore. Lacedæmonii miſſo Rege Agide Atticam vaſtant. Iidem magnis detrimentis afficiunt Athenienſes. Hi cum Corinthiis dubio Marte pugnant. Thraces, verè truces, captâ Mycaleſſo ſæviunt, nec innoxiæ ætati parcunt. Demoſthenes & Nicias geminâ, eaquè maxima clade afficiuntur. Tot triſtia ante Cometam intra triennium orbis vidit. Nec pauciora læta cum Cometa, læta dico his, triſtia illis, & vice verſa. Athenienſes multis cladibus vincunt Syracuſanos, mox vincendi, ut rerum fert mutatio. Lacedæmonii fœdere Dario junguntur. Alcibiades Perſas ad Chalcedonem ingenti prælio ſuperat. Romani pariter Æquos. Lacedæmonii fœdus illud renovant. Boeotii rem contrà Athenienſes felicitèr gerunt. Euboea ad Lacedæmonios deficit. Romani Ferentinam urbem in Volſcis capiunt. Lacedæmonii Lampſacum. Hanc mox Athenienſes recipiunt. Lacedæmonios à mænibus iidem felici virtute repellunt. Hi contrà in Euboea victoriâ potiuntur. Sed paulò poſt ad Abydum vincuntur, vi tempeſtatis 50. naves amittunt. Iterum fortunam benignam in Sicilia contrà Selinuntios experiuntur, ſed non longè poſt maximâ clade ad Gyzicum afficiuntur. Hunc Cometam Ariſtoteles non vidit, utpote 28. annis ſe priorem, ſi anno antè C. N. 384. natus eſt, ut putatur, aut aliter rationes temporis erunt ineundæ, quod ad annos Chriſti & ſeriem Archontum Athenienſium attinet.

XII. *Anno ante Chriſtum Natum circiter* 400. *fulſit Cometa regnante ab anno ante Chriſtum natum* 414. *in Macedonia Archelao, ut Jo. Prætorius ex Seneca refert.* Ricciolus l. c. p. 4.

IN eundem annum Calviſius refert initium Archelai. Ubi Helvicus eb eo nonnihil abit. Secundum quem annus ille Chriſti 414. erit Archelai circiter 16. (quamquam Petavius ei tantùm 14. annos pro 24. Helvici & aliorum aſſignet) ita ut tutiſſimum hìc ſit annis Chriſti adhærere. Quâ ratione geſta triſtia quæ Cometam præceſſerunt & læta quæ ſecuta ſunt, & proximo Cometæ N°. XI. ſubjecta ſunt, hùc pertinebunt. Nos tamen diviſionem Cometarum à Ricciolo factam ſequi voluimus, diſcrimine computationum Chronologis relicto.

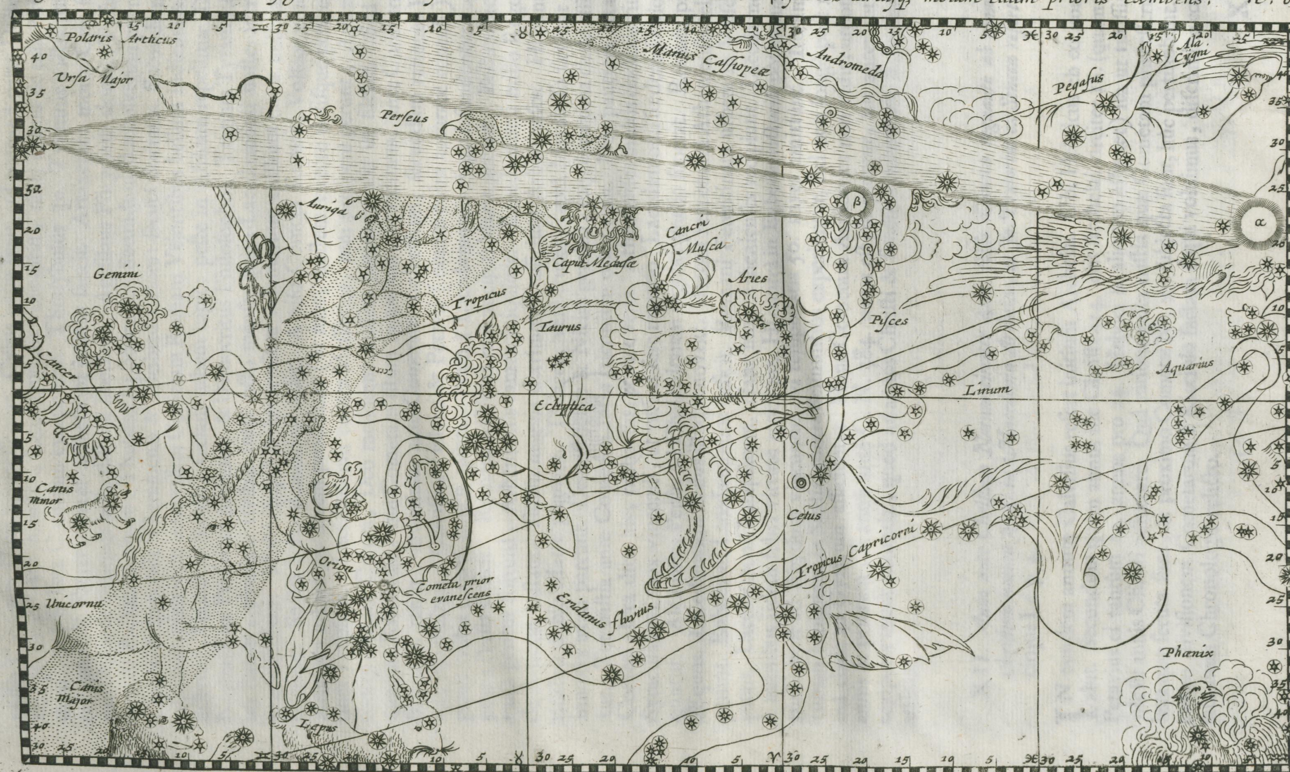
XIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Figura Cometarum duorum inſignium Ante Chriſtum natum nimirum XVI. α XXV. β. facies utriuſq; motum etiam prioris exhibens. N°. 62.

M. C. Yſenius del. *S. Stopendaal ſculp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

XIII. *Anno Mundi* 3596. *ante Chriſtum Natum* 373. *anno* 4. *Olympiadis* 101. *Ariſteo (Pauſanias vocat Aſteum) Athenis Prætore, ingens Cometes hyeme, cælo ſereno & frigore intenſiſſimo veſperi ab occaſu Solis conſpectus eſt, cujus ſplendor tertiam cæli partem occupavit. Ab occaſu Æquinoctiali verſus Auſtrum proceſſit, & cum ad cingulum Orionis perveniſſet, extinctus eſt. Hyemis illius reliqua pars fuit admodum ſicca & abundans flatibus Septentrionalibus. Poſtea cùm contrarii venti ſimul ſpirarent, Aquilo in ſinu Corinthiaco fluctus concitavit, extrà ſinum verò Auſter obluctans cum fluctus intrà ſinum cogeret, poſt aliquot terræ motus, quibus Achaiæ Urbes, Helica & Bura corruerunt; accidit etiam diluvium, quod magnam Achaiæ vaſtitatem attulit. Anno ſecundo poſt Lacedæmonii à Thebanis ad Leuctra Bœotiæ victi fractique uno prælio, nunquam ampliùs priſtinam recuperarunt potentiam.* Eckſtormius ex Peucero & Milichio: qui & *Lacedæmoniis exitium & toti Græciæ mutationem* inde deducit. Seneca libro Natural. quæſt. 7. capite 16. de hoc Cometa ait, *cum omnium mortalium oculis cuſtoditum fuiſſe, & ingentis rei traxiſſe eventum, cum Helicen & Burin ortu ſuo merſit.* Ricciolus quoquè eum ex Ariſtotele & Seneca annotat, colligitque Aſtium, ſicut eum & Calviſius, Helvicus Aſteum vocat, eſſe contracto vel corrupto nomine Ariſtæum illum, quo imperante Ariſtoteles Cometam illum apparuiſſe ſcribit.

COmeta hic confundendus non eſt cum illo Alſtedii annotato ad annum M. 3595. U. C. 398. ante Chriſtum Natum circiter 353. Apertè enim ab Eckſtormio diſtinguitur, ut mox videbimus. Eckſtormio tamen non convenit hìc vel cum Bucholzero, (quem aliàs preſſo pede ſequi ſolet) cum ſecundùm rationem ejus annus ante Chriſtum Natum 373. in ann. Mundi 3598. Olymp. 101. annum 3. incidat; vel cum Milichio, qui Cometam illum biennio Leuctricam pugnam præceſſiſſe ait, cum ſecundùm Bucholzerum illa in ann. M. 3599. ante Chriſtum Natum 372. incidat. Triſtia certè illa fuêre Cometam hunc ſecuta, urbium ſcilicet illarum interitus, & clades Lacedæmoniorum, ipſiuſquè Regis Aleombroti fatum. Sed quis Cometa præluxit triſti cladi eorundem Lacedæmonium ab Athenienſibus ad Cnidum, duce Conone anno M. 3577. ante Chriſtum Natum 394. ut putat Bucholzerus? quis Corinthiaco bello ſeptem annorum? quis pugnæ ad Coroneam, quæ eoſdem Lacedæmonios Thebanis commiſit? quis bello Gallico Senonico? quis Romæ à Gallis captæ? quis pugnæ Allienſi, quâ Romani à Gallis victi? quis, ut tot ſimilibus in orbe geſtis præteritis, propius ad Cometam noſtrum accedamus, Thebanorum amiſſâ libertate, ſubjectioni, quam Lacedæmoniis facere coacti fuerant? quis cladi Prænestinorum & Volſcorum, virtute Quinti Cincinnati Dictatoris illatæ, illiuſquè nobili triumpho? Et nonne proximè Cometam iſtum anteceſſit anno M. ſecundùm Bucholcerum 3595. ante Chriſtum Natum 376. pugna ad Naxum, qua Athenienſes navali prælio vicerunt Lacedæmonios duce Chabriâ: quæ illâ ad Cnidum nobilior, quòd propriâ virtute parta fuerit? Verumtamen illa potiùs Lacedæmoniorum libertate immodicâ & potentiâ ferocientium iniquitas, quæ Thebanos pace, libertate & patriâ communi excludere tentavit, cladem illam Leuctricam eis portendit, & certior quàm ullus Cometa, ejus prænuncius fuit. Divina enim juſtitia nullam injuſtitiam & iniquitatem inultam impunitamque dimittit. At verò Cometam illum pax Græcorum, æquis legibus auctore Artaxerxe Mnemone Rege Perſarum concluſa, & ſecuta eſt. Demum 10. die pugna illa ad Leuctra celebris contigit. Poſt quam artes pacis in Jaſone Phereo & Artaxerxe, belli in Græcis, Thebanis præcipuè, variâ fortunâ geſti, cernuntur, aliaquè tùm læta, tùm triſtia, quæ enumerare, ne ſim prolixior, nolo, apud Hiſtoricos & Chronologos videnda.

XIV. *Anno*

XIV. *Anno Mundi* 3614. *ante Chriſtum Natum* 395. *U. C.* 358. *apparuit Cometa, in quo jubæ effigies in haſtam mutata eſt, teſte Plinio l. 2. c. 25. Eodem anno ortum eſt bellum ſacrum ob ſpoliatum templum Delphicum, quod duravit annos* 9. Eckſtormius. Ricciolus hunc Cometam ponit in ann. ante Chriſtum Natum 348. U. C. 398. Olymp. 108. & 70. diebus fulſiſſe ait.

COmetam hunc primùm annotat Funccius Anno M. 3610. U. C. 398. ante Chriſtum Natum 353. Quæ computatio non multum diſtat à Bucholzeriana, qui bellum illud in A. M. 3615. ante Chriſtum Natum 356. U. C. 396. refert. At Calviſius in A. M. 3594. ante Chriſtum Natum 354. U. C. 397. Helvicus uno anno ab eo diſſidet: ut & Alſtedius, qui nullum ei effectum tribuit, aliàs in talibus annotandis ſedulus. Petavius ex Diodoro belli illius initium in ann. 2. Olymp. 106. U. C. 399. ponit. Si aliquot ſolummodò annorum, qui Cometam hunc præceſſerunt, geſta in orbe contemplemur, videbimus non pauca ejuſdem generis, nec minoris momenti quàm bellum illud erat ſacrum, quæ nullus Cometa anteceſſit. Pelopidas Dux Thebanorum Alexandrum Phæreum magno prælio vicit, ipſe tamen occubuit: Camillus Dictator multis Gallorum millibus cæſis, triumphat, paulò poſt peſte, quæ tunc in urbe ſæviebat, extinctus, Vir pace & bello, præcipuè verò exilio & civitatis deſiderio, judice Livio, Clariſſimus. Epaminondas ad Mantineam ingenti & difficillimo prælio Lacedæmonios vincit, ſed ipſe, inquè eo potentia Thebanorum cadit cumquè eo exſpirat, uti cum eo orta erat. Occidit, dico, ſine ullo Cometæ prænuncio, totius Græciæ facilè princeps hâc victoriâ, ſicut & illâ Leuctricâ, velut duabus filiabus, ut ipſe loquebatur, relictis. Artaxerxes ille Mnemon & Magnus, à rebellibus & Rege Ægypti Tacho in anguſtias cogitur. Mox hic ipſe eandem pœnam divinam expertus, & à filio Regno exutus, hoſti reconciliatus ab eo juvatur. Idem virtute ſocii Ageſilai illius Lacedæmoniorum Regum Clariſſimi, numeroſiſſimum Ægyptiorum rebellium exercitum, manifeſto divinæ vindictæ documento, delet & regnum recuperat. Athenienſes clade afficiuntur ab Alexandro Phæreo. Perdiccas Macedonum Rex maximâ clade ab Illyriis affectus trucidatur. Eandem ſortem Alexander ille, quem dixi, ſubit. Philippus Macedo Pæones vincit & ſibi ſubjicit, Illyrios acerrimo prælio ſuperat. Peſtilentia ultrà biennium ſævit Romæ. Hernici Romanos vincunt, mox ab iis vincuntur. Bellum Sociale oritur, & triennio ante & poſt illud ſacrum (cui integrum decennium Petavius ex Diodoro tribuit) ferè geritur. Oritur & bellum inter Romanos & Gallos ſatis acre & diuturnum; tùm inter Dionem & Dionyſium in Sicilia. Hæc nullus anteceſſit Cometa: imò iſta omnia præceſſerunt iſtum. Et ſecuta eum ſunt uno die tria memorabilia, quæ Philippo obtigerunt læta, nuncii ſcilicet de victis Illyriis ac Potidea capta: de nato filio Alexandro, & victoria in certamine Olympiaco, ita ut tantam felicitatem levi aliquo incommodo diſtingui optaret. Eodem verò die templum Epheſinum, inter 7. miracula tunc habitum, conflagravit, incenſum ab Heroſtrato turpi facinore (ô inſaniam!) clareſcere cupido. Paulò poſt Philippo contra vicinos, Dioni contra Dionyſium & ingratos cives res proſperè cedunt: aliaquè læta ſuccedunt, quibus ampliùs immorari nolo. Petavius ortum Alexandri (cui præluxit Cometes) in A. M. 3628. U. C. 398. ante Chriſtum Natum 356. Olymp. 106. refert.

XV. *Anno Mundi* 3628. *ante Chriſtum Natum* 341. *Anno* 4. *Olymp.* 109. *Prætore Athenis Lycomacho (aliis eſt Nicomachus) Cometa juxta circulum Æquinoctialem viſus eſt. Hunc ſecutus eſt ventus horribilis propè Corinthum. Et paulò poſt Athenienſes Demoſthenis ſuaſu cum Philippo Macedone congreſſi ad Chæroneam cæſi ſunt, amiſſis duobus millibus civium, deſiitquè cum hac clade Græcorum potentia & libertas.* Eckſtormius ex Peucero. Ricciolus ad eundem Chriſti annum Cometam hunc annotat.

QUadriennio circiter diſtat hîc Eckſtormius à Bucholzero in putandis annorum rationibus: ita & à Funccio, quod Olympiades & natalem Chriſti attinet.

Utrobi-

Utrobiquè ratione Nicomachi propior eſt Calviſio & Helvico, ſed tùm pugna ad Chæroneam quadriennio circiter poſterior eſſet Cometâ, utpote quæ à Calviſio & Helvico in A. ante Chriſtum Natum 336. Olymp. 110. ann. 2. quo Charondas Athenis prætor fuit (ut & Petavius aſſerit, & in annis Chriſti ferè conſentit) refertur. Huic Cometæ pugnæ iſtius, quæ toti Græciæ pernicioſa fuit, incommoda Eckſtormius adſcribit. Quomodocunquè ei cum illis Chronologis convenit, videbit ante Cometam Sidonem deletam, bellum Olynthiacum & Phocenſe illud in exitu: tùm illud Timoleontis in Sicilia: & Romanorum contra Volſcos, Aruncos, Samnitum contra Campanos: pro his, utpote dedititiis contra illos, licet fœderatos, bella: aliaque quæ prætereo. At poſt Cometam videre eſt non tantùm Philippi victoriam lætam, & auguſtum imperium, ſed & moderationem animi inſignem, pace & ſocietate cum Athenienſibus renovatâ, Plateenſibus poſt 90. annorum exilium toleratum in patriam reſtitutis, & totius Græciæ benevolentiâ feliciter comparatâ, ut Dux Græci nominis contrà Perſas eligeretur.

XVI. *Apparuit Cometes & 70. diebus fulſit Anno ante Chriſtum Natum 336. Olymp. 111ª. Secundo Alexander M. exorſus eſt regnum, contra Thebanos, qui ab eo defecerant, arma contulit, & Thebas funditùs evertit, cæſis Thebanorum 90. millibus, captis autem 30. millibus.* Ricciolus l. c. ex Juſtino. Hùc ſpectant ſimilia exempla Thracum & Lacædemoniorum, qui eidem Alexandro rebellantes, ab ejus præfecto Antipatro victi ſunt. Tùm Latinorum, qui itidem rebellione victorias Romanorum & vires auxerunt.

IN annis Chriſti & Olympiadum ferè hìc Ricciolo convenit cum Funccio, Bucholzero, Calviſio, Helvico & Alſtedio. Sed Petavius regnum Alexandri auſpicatur ab anno ante Chriſtum Natum 348. U. C. 418. & hìc quidem vix uno anno ab eis diſſidet, eundem verò Archontem Athenis Pythodorum (qui & Pythodemus) cum Calviſio & Helvico nominans. Nos, etſi diſcrimen illud in medio relinquamus, illos tamen potiùs hìc ſequemur. Prudenter & candidè Ricciolus dicit Cometam iſtum (ſicut prior ille natali Alexandri prælucens Illyriis triſtis, Philippo ejus patri lætus fuerat) Dario quidem ultimo Perſarum Regi uno anno cum Alexandro, ſed longè diſpari genio & fortunâ regnum inchoante, & Perſis infauſtum, ſed Alexandro primo Græcorum Monarchæ & Macedonibus fauſtum fuiſſe. Is rebus in Græcia compoſitis, Thraces & Illyrios ſubegit, Græcos in fide nutantes compeſcuit, Thebanos oppreſſit, Athenienſes ad petendam pacem coëgit, Perſarum Monarchiam 200. annis florentiſſimam, tribus intrà ſexennium præliis fregit, & in Græciam tranſtulit. Ut tacеam captas & miſerè habitas Tyrum, Gazam, Perſepolin, Urbes opulentiſſimas, erectam Alexandriam, aliaquè quæ in hiſtoria occurrunt, Magnis hìc exemplis profectò rerum viciſſitudinem Cometæ comitem aſſertam videmus.

XVII. & XVIII. *Anno Mundi 3765. ante Chriſtum Natum 204. U. C. 549. (Peucero 550.) fax ſtellæ ſpecie, ab ortu Solis ad occidentem porrigi viſa eſt. Livius Decad. 3. lib. 9. Eodem anno Scipio in Africam trajecit, Pænos fudit, Hannonem occidit. Hannibal in Brutiis à Sempronio Coſ. victus eſt. Altero anno poſt alia rurſus viſa fax. Eo Scipio Poenorum caſtra ad Uticam incendit: Romani multas civitates in Brutiis receperunt: Hannibal in Crotonienſi agro cæſus: Mango Hannibalis frater cruento prælio victus: Caſtra Syphacis Regis flammâ expugnata cum ipſo Rege capta.* Eckſtormius ex Peucero.

IPſe Eckſtormius, recenſitis tot geſtis, apertè teſtatur faces ejuſmodi non minus lætis quàm triſtibus prælucere, & viciſſitudinem rerum monſtrare. Sed inter hoc & illud poſtremum Cometæ phœnomenon intrà 100. amplius annos, quot non opus fuiſſet Cometis non dicam, ad efficienda, (hoc enim dicere plus quàm temerarium eſt) ſed ad ſignificanda triſtia, ſi id ſemper fieri neceſſe foret. Nullus Cometes portendit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

tendit Darii victi, nullus & Alexandri Magni ejus, imò Aſiæ, imò mundi Victoris mortem, ne extemplò ſecutam præceptoris ejus Ariſtotelis, & æqualis Demoſthenis, utriuſquè noni ſeptennii climactericum magnum aſſecuti, mortem memorem. Nullus tot in orbe Regum, Ducum, & aliàs Virorum Clariſſimorum. Sed nec tertium diluvium Rhodium. Non bella gentium perpetua, multa etiam non tantùm cruenta, ſed & diuturna, quale Samniticum, 70. amplius, & Punicum primum 23. ſecundum 17. annorum. Non frequentes exercituum clades: quas inter illa memorabilis, quæ 30340. Samnitum unâ die neci, 3870. in vincula Romanorum dedit; tùm quæ 40. millia Gallorum, plus verò Romanorum ad Cannas, (ut Ficinum amnem & Thraſimænum lacum, tot millium Romanorum cruore tinctum, feſtinato tranſeam ſilentio) hauſit. Non terræ motus, & urbium ac civitatum ruinas. Quibus enarrandis unus non ſufficeret dies. Sed ad noſtrum phœnomenon redeamus. Si paulò ſuperiorum annorum conſulamus memoriam, videbimus quidem Fabii moram Annibalis ferociâ fortiorem, & egregia facinora Marcelli, Livini, Martii, P. & Cn. Scipionum aliorumque. Sed & victos Minutios confidentes, Sempronios Grachos & Poſtumios Albinos incautos ex inſidiis oppreſſos, Centenios belli rudes & Fulvios diſciplinæ militaris negligentes cæſos, ipſoſque Scipiones victoriarum magnitudine feſſos, & ad ultimum hoſtili potentiæ impares. Videbimus Scipionem, illum Africanum in Hiſpaniam cum imperio miſſum, Carthagine novâ potitum, Mangonem Annibalis fratrem victum & vinctum Romam miſſum, Aſdrubalem quoque domitum, & alias res proſperè à Romanis geſtas. Sed & M. Claudii, Marcelli, quintum conſulis, Viri illius Fortiſſimi, & Collegæ ejus Quintii Criſpini interitum, Locrorum obſidionem ab Annibale ſolutam, Sempronium Tuditanum Coſ. temeritatis pœnas dantem. Hæc & alia nonnulla phœnomenon illud præceſſerunt adverſa. Secuta ſunt autem adeò multa proſpera, ut ferè tunc Romani non annos ſingulos, ſed menſes victoriis, triumphis & legibus pacis deſcriberent. Victi à Scipione Pœni. Hanno occiſus. Victus in Brutiis Annibal ab illo Sempronio, melioribus auſpiciis pugnante, Syphacis & Aſdrubalis caſtra à Scipione deleta. Syphax Rex paulò ante Scipionem arroganter excipiens, tunc vertente rerum rotâ, catenatus & ad genua ei provolutus, Romam ab illo miſſus. Annibal mœſtus in Africam redire coactus. Mango in Inſubribus victus & occiſus. Annibal iterum à Scipione victus, fugâ ſalutem quærit. Bello Punico 2. finis cum laude impoſitus. Carthaginienſes ad pacem petendam coacti leges victoris ſubeunt.

XIX. *Anno Mundi 3769. ante Chriſtum Natum 200. apparuit Cometa in ſigno Cancri.* Eckſtorm. ex Herlicio.

NOn annotat Alſtedius & Ricciolus hunc Cometam, ſed nec Eckſtormius ullum ejus effectum vel potius eventum. Ego dabo pauca quæ ad rem ſpectant. Cometam hunc præceſſerunt omnes illæ Pænorum in Italia & Africa clades & ſtrages, ſed Romanorum victoriæ & tropæa. Excepit eundem, credo, ille de Pœnis, Annibale & Syphace triumphus omnium nobiliſſimus & ſplendidiſſimus Scipionis,

Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit.

In eundem certè annum à Bucholzero (quem ſequi Eckſtormius ſolet) conjicitur, at in ſequentem à Calviſio, qui anno ante Chriſtum Natum 200. memoriæ prodit Carthaginienſes duobus præliis fractos, 35. millibus hominum amiſſis; & in priori quidem 20. millibus à Romanis captis, pacem petiiſſe; Anno verò 199. ut Macedonum Legatos, ſuperbiùs agentes, pacem non impetraſſe, ita Carthaginenſium modeſtius ſe gerentes eandem, cum omni tamen interdictione belli in Africa, deditione claſſis, elephantorum, profugorum, captivorum, & mulctâ decem millium talentorum, obtinuiſſe. Maſiniſſam præterea Regem Numidiæ parte regni paterni donatum eſſe: demum Scipionem omnium clariſſimo triumpho urbem invectum, & primum nomine

ne à ſe victæ gentis nobilitatum & Africanum appellatum eſſe, ac 100. millia pondo argenti in ærarium intuliſſe refert. Præluxit Vir Magnus tot præclaris facinoribus non uni Collegarum & popularium ſuorum. Nam è veſtigio Inſubribus, Gallis, Bojis, Macedonibus, Hiſpanis, Luſitanis & Aſiaticis victis, Conſul Ælius, Furius Prætor, L. Cornelius Lentulus, Sempronius Cethegus, Minutius Rufus, Furius ille, nunc Coſ. & Collega ejus Claudius Marcellus, M. Porcius Cato, T. Quintius, triumphis multis actis, Urbem læticiâ, Orbem famâ impleverunt. Ne ad Scipionis Naſicæ, Optimi Viri à Senatu judicati, res præclarè contrà Hiſpanos, Bojos & Aſiaticos geſtas, ipſiuſque triumphos, me conferam. Aut ad L. Cornelii Scipionis, qui Africani fratris conſilio ſalubri feliciter in illo contra Antiochum bello uſus, ejus etiam exemplo cognomen Aſiatici ſibi peperit, & aliorum Virorum fortium quatuor uno anno triumphos, per aliquot annorum intervallum abripiar. Interim viciniora, domitam Macedoniam, alienæ libertati gravem, reſtitutam Græciæ pacem & libertatem, ſubactam Minorem Aſiam, ſecundis præliis victos Philippos, ſed & Antiochos Magnos: verbo; datas à Romanis terrâ mariquè, bello paceque, orbi leges, memorabo. Non facilè profectò invenire eſt exemplum, tàm multa proſpera, & quidem vix adverſis diſpuncta, tàm brevi temporis ſpatio, inter duo ejus generis viſa in cælo phœnomena, eveniſſe.

XX. *Anno Mundi* 3785. *ante Chriſtum Natum* 183. *horribilis Cometa arſit* 80. *diebus.* Eckſtormius ex Cornelio Gemma. *Seleucus Rex Syriæ mittit Heliodorum, ut theſaurum templi Hieroſolymis auferret, ſed ille ab Angelis probè pulſatus, precibus Oniæ Sacerdotis vix obtinuit vitam,* 2. *Maccab.* 3. *Eo anno etiam Celtiberi in Hiſpania magnâ clade affecti ſunt. Hannibal voluntariâ morte obiit. Scipio Africanus defunctus eſt. Philopæmenes, Achæorum Dux fortiſſimus, à Meſſeniis in carcere necatus eſt.* Idem Eckſtorm. ex Schoſſero.

NEquè hic Cometa ab Alſtedio vel Ricciolo annotatur. Exiguum hîc eſt diſcrimen annorum inter Eckſtormium, Bucholzerum, Funccium, Calviſium, Helvicum & Petavium. Bucholzerus mortem Africani in annum ſuperiorem conjicit. Sed eſto, hoc anno mortuum eſſe, qui fuit ſecundum Bucholzerum U. C. 569. Imò ſequamur Petavii accuratiſſimum Ratiocinarium, & mortem Africani in annum U. C. 570. (qui tamen ante Chriſtum Natum 184. foret) ponamus. At eodem natus eſt Scipio Africanus Minor, ut Bucholzerus & Helvicus notant. Mortuus autem ſub idem tempus poſt Scipionem (qui in exilium ivit voluntarium ab ingrata patria, quam toties ſervârat, ob venditam Antiocho pacem accuſatus) & Annibal veneno, * & Philopæmen ille Clariſſimus Achæorum Dux à Meſſeniis captus, in carcere, ut Eckſtormius memorat. Adeò diverſa & lugenda ſæpius ſunt virorum fortium fata! Sed ante Cometam Antiochus ille in convivio temulentus, ſi Aurelio Victori, vel ſi Straboni & aliis credimus, in tumultu à barbaris facto, Beli Jovis templum deprædari volens, oppreſſus eſt. Ante Cometam & Q. Martius Conſul ſaltum in Liguria clade ſuâ nobilitavit. Græci à Philippo Macedonum Rege, gravi vicino, premuntur. Romani in Hiſpania cladem accipiunt: aliaque triſtia hic & illic eveniunt. At à viſo Cometa, Prætores re melius in Hiſpania geſtâ, occiſis ſcilicet 30. millium hoſtibus, ex Hiſpania triumphant, C. Calpurnius Piſo & L. Quinctius Criſpinus de Luſitanis & Celtiberis, eodem quo Africanus mortuus eſt anno, Coſſ. P. Claudio Pulchro & L. Portio Licino, ut notat Calviſius, quod & Petavii rationes firmant. Mox Galli Tranſalpini domantur. Eumenes Rex Aſiæ à Pruſia Bithyniæ Rege vincitur. Terentius Varro Celtiberis in Hiſpania victis urbem ovans ingreditur. Æmilius Paullus totam Ligurum gentem in deditionem accipit, de iiſdem triumphat, qui currum ejus ſecuti perpetuam pacem à populo Romano exorant. Fulvius Flaccus ulteriores Celtiberos cædit, & de iis triumphum agit. Iſtria tota in fidem acceptâ. Hic gradum ſiſto, nec

* Vid. Juſtin. l. 32. & Victor, Strigelini Comm. in Juſtin. p. 359.

ad res Romanorum feliciter in Luſitania & Celtiberia geſtas, & duos triumphos, quos bidui ſpatio Roma Anno à prima origine 575. vidit, devenio. At verò quod ad illum Heliodorum à Seleuco miſſum attinet, ipſe Eckſtormius fatetur, eum temeritatis pœnam gravem dediſſe, remquè hanc Judæis glorioſam extitiſſe, ita ut Heliodorus Regi rem geſtam referens, nonniſi hoſtem & perduellem ad vexandum Judæos mittendum eſſe, agnoverit.

XXI. *Anno Mundi* 3801. *ante Chriſtum Natum* 168. *Urbis Romæ* 585. *arſit Cometa, cui tribuitur nomen Hircus.* Eckſtormius ex Seneca l. 7. nat. qu. Alſtedius hunc Cometam in annum M. 3781. U. C. 584. refert. Neuter ei ullum tribuit effectum.

XXII. & XXIII. *Anno Mundi* 3803. *ante Chriſtum Natum* 166. *Urbis Romanæ* 587. *Lavinii conſpecta fax, & anno ſequenti altera Lanuvii. Eodem devicti Gentius Illyriæ Rex, & Macedoniæ Perſeus.* Eckſtormius ex Peucèri Meteorologia.

JUngenda ſunt iſta tria phœnomena, quæ triennio à ſe diſtant. Primum illud ſive Cometam præceſſit bellum Macedonicum contra Perſeum, ultimum Macedoniæ Regem, Jeroſolymitanæ Urbis direptio, octoginta millium cædes, totidem millium venditio, 40. millium abductio, ipſiuſquè templi profanatio, per Antiochum Epiphanem, ſæviſſimum Judæorum perſecutorem, facta, U. C. 583. Calviſius, Helvicus. Pax Corſis data, Ligurum deditio, aliaquè. Secuta ſunt Cometam & geminas illas faces permulta læta, pauca triſtia. Nempe enim Anno U. C. 586. victoriam celebrem Æmilius Paullus de Perſeo retulit. Ita tranſlatum regnum Macedonicum, quod à morte Alexandri M. 150. circiter annis ſtetit, ad Romanos. Tanta verò pecuniæ copia per Æmilium Romam illata, ut populus Romanus ex eo tempore tributum ſolvere deſineret uſquè ad Hirtium & Panſam Coſſ. 125. annorum ſpatio. Antiochus Ægypto expulſus. Illyricum & Dalmatia ſubacta, & in provinciæ formam redacta. Perſeus in triumpho cum liberis ductus. Pruſias Bithyniæ Rex cum filio Romam adorat. Sed & Eumenes Pergami Rex. L. Anicius Gallus Prætor triumphat, Gentium Illyriorum Regem cum fratre, uxore & liberis ante currum ducens. M. Claudius Marcellus de Gallis, Contrubis, item Liguribus aliiſquè hoſtibus, Sulpicius Gallus pariter de Liguribus triumphat. Sed tantæ lætorum in orbe luci, tenebras triſtia offuderunt. Fateor. Nam quæ Romanis aliiſvè læta, eadem aliis fuêre triſtia, quod ſatis ipſe Eckſtormius Illyriorum, Macedonum & Romanorum exemplis ab ſe allatis confirmat. Inter hæc meritiſſimo cenſenda eſt iterata Jeruſalem direptio, per immanem Antiochum facta. At mox elucent fortiſſima Judæ Maccabæi, Incomparabilis Patriæ defenſoris facinora, multæ inſignes victoriæ de hoſtibus ſpurciſſimis obtentæ, templi repurgatio & mors crudeliſſimi Antiochi.

XXIV. *Anno Mundi* 3819. *ante Chriſtum Natum* 150. *poſt mortem Demetrii Regis Syriæ, qui in acie interfectus regnum & vitam amiſit, Cometa horrendæ magnitudinis exarſit, quem claritate luminis ignei & rutilantis, noctis tenebras diſpuliſſe, & magnitudine Solem æquaſſe ſcribunt. Hoc prodigium ſtatim ſecutum eſt tertium bellum Punicum.* Eckſtormius ex Buntingo & Camerario.

Alſtedius hunc Cometam in annum M. 3798. (qui illi ante Chriſtum Natum 151. eſt) referens nullum ei effectum tribuit. Ricciolus eum deſcribit ex Seneca, nec ſolum bellum Achaicum, Anno ante Chriſtum Natum 146. cœptum, eum præceſſiſſe cum Seneca, ſed & Corintho & Carthagini deletis infauſtum fuiſſe ait.

Hunc Cometam nonnulli putant eſſe illam ſtellam novam ab Hipparcho obſervatam, de qua Plin. l. 2. c. 26. Milich. in h. l. Keckerm. Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. p. 966. ubi & Tychonem non procul ab iſta ſententia diſcrepare ait, licet eum illam repre-

prehendiſſe antea fateatur. Sed Ricciolus negat eum huic ſententiæ favere, quam & ille rejicit, ſtellam illam in annum circiter ante Chriſtum Natum 125. referens Almag. l. 8. ſect. 2. c. 1. §. 111. p. 131.

CONſtituenda rectè eſt ſedes, ut ſic dicam, Cometæ hujus Chronologica. Qua in re non levis oritur difficultas. Mors Demetrii Primi, illius ſcilicet, cujus Demetrius *(ſcil. II.) & Antiochus VI. liberi fuêre, ut expreſſè Seneca ait, quiquè Soter dictus eſt, incidit in annum M. 3813. U. C. 601. ante Chriſtum Natum 150. ſecundùm Funccium: anno Mundi 3822. U. C. 602. antè Chriſtum Natum 149. ſecundùm Bucholzerum: A. M. 3798. U. C. 601. antè Chriſtum Natum 150. ſecundùm Calviſium, Helvicum & Alſtedium, inter quos vix unius anni diſcrimen erit. Atqui in confeſſo eſt bellum Achaicum cœpiſſo anno U. 606. ex rationibus Bucholzeri Bongarſii, Calviſii & Helvici, vel anno 607. ex rationibus Funccii & Petavii. Itaquè belli hujus initium à fine regni Demetrii 6. circiter annis diſtat. Intrà hoc tempus ex ſententia Senecæ apparuit ille Cometa ingens, non minor Sole. Sed annus U. C. 607. Funccio eſt ante Chriſtum Natum (ne annorum mundi ingens diſcrimen hic attingam) 144. Olymp. 158. tertius, ut & Calviſio, Helvico & Alſtedio, ſed & Bucholzero, niſi quod annus iſte ei ſit & Petavio antè Chriſtum Natum 145. huic verò ejuſdem illius Olymp. 158*. ſecundus. Videmus Chronologos in annis Urbis & Olympiadum optimè convenire. Itaquè in medio relictâ illâ, quæ in reliquis rationibus cernitur differentiâ, puto rectè omnia ſe habitura, ſi Cometam illum in Annum circiter ab U. C. 603. antè Chriſtum Natum 148. conſtituamus, Achaici belli initio in tempus paulò poſterius, quadriennii circiter, delato, ut Senecam rectè intelligamus, & annorum rationes rectius, ſi fieri poſſit, ordinemus. Certum eſt paulò poſt mortem Demetrii, (quæ docet Reges ſine Cometis mori) excepiſſe triumphos Mummii de Luſitanis, & Marcelli de Celtiberis. Secutæ verò ſunt & P. Cornelii Scipionis Æmiliani res in Hiſpania feliciter geſtæ, tùm in Africa, ita ut Cato Major hunc ſolum in Africa vigere, reliquos tantùm umbras eſſe affirmaret. Secutæ & nuptiæ Alexandri Balæ, Regis Syriæ, cum Cleopatra filia Ptolemæi Philometoris, Regis Ægypti, quæ Jonathani Judæorum Summo Sacerdoti Regiæ amicitiæ præſidium conciliarunt. Secuta & victoria Maſiniſſæ Regis nonagenario majoris, (qui 60. annis amicitiæ jura cum Romanis coluit) cauſſam juſtam contrà Carthaginienſes armis proſequentis. Quâ occaſione notum eſt, paulò poſt cæpiſſe bellum Punicum tertium, conſentientibus illis Chronologis, niſi quòd in Annum U. C. 604. Dionyſius, Solinus, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, ſed in 605. Plinius, Cenſorinus, Funccius & Petavius, initium ejus ponant. Fieri autem poteſt, non annotato accuratè Cometæ ortûs tempore, belli iſtius initium præceſſiſſe Cometæ apparitionem. Utriuſquè enim ortus in idem tempus incidit. Quod ut in medio relinquamus, ſatis conſtat bellum illud quatuor annorum Romanis proſperum fuiſſe, ſicut & illud Macedonicum tertium, adverſus Andriſcum, qui Philippi, Perſei filii, nomen mentitus, non leve negotium Romanis faceſſiverat. Qua de cauſſa Romano Imperio Macedonia, Q. Cæcilio Metello autem non tantùm clariſſimi triumphi, ſed & nominis Macedonici æterna gloria acceſſit.

XXV. *Anno Mundi 3823. ante Chriſtum Natum 146. Urbis Romæ 607. arſit Cometa totos 32. dies. Eodem anno L. Mummius Coſ. Corinthum Achaiæ urbem funditùs eruit: Carthago à Scipione capta & diruta.* Eckſtormius ex Peucero.

HIc eſt Cometa ille, quem cum proximo unum eundemquè eſſe Ricciolus putat: quod illi probandum relinquo, ſemper meliora diſcere paratus. Non ponit Eckſt. an Cometam iſtum præceſſerit, an verò ſecuta ſit illarum duarum urbium, toto orbe celeberrimarum, & excepta Romà potentiſſimarum, ruina. Ubi obiter notandum, Corinthum annis 955. Carthaginem annis 737. ab origine ſua, ſtetiſſe, Carthaginis in-

* Vid. Reinecc. famil. Seleucid. p. 35. & 36.

cendio luculentum divinæ juſtitiæ, quæ ab eis Acragantum Siculorum Phalaridis tauro celeberrimam ante 260. annos, direptam & dirutam, tandem vindicaverit, documentum præbente: Ex hiſtoria, quæ Cometæ illius non meminit, nil certi erui hîc poteſt. Triſtia hæc fuêre, imò exitioſa Achæis & Carthaginienſibus, utriſquè nimiâ potentiâ abutentibus, illis quidem contra Lacedæmonios alioſque Græcos, his contra Maſiniſſam, populi Romani ſocios, quin etiam his fœderis leges violantibus, & urbem ſuam æmulam imperii Romæ opponentibus. At Romanis nil lætius iſtis. Hæc triumphos Victoribus, hæc Scipioni Æmiliano Africani Minoris, Mummio Achaici cognomen, hæc etiam Romano Imperio ſecuritatem, urbi maximas divitias maximamque gloriam attulerunt. Utriuſquè urbis caſum Plinius, Funccius, & Petavius in annum à condita Roma 608. Bucholzerus, Calviſius & Helvicus in 607. referunt. Ab apparitione ejuſdem Cometæ res Jonathæ & Simeonis Ducum Judææ proſperè primùm ſuccedunt. Conciliatus enim eſt muneribus Demetrius Rex, & fama virtutis Tryphon, qui in Syria tyrannidem invaſerat, & (ut

Aſperius nihil eſt humili cum ſurgit in altum:)

ex Regis Alexandri ſatellite, filii ejus Antiochi tutor & prorex, mox carnifex & parricida in Principem evaſerat. Tum Lacedæmonii & Romani in Societatem fœderis pertracti ſunt. Quamvis autem paulò poſt Jonathas perfidiâ Tryphonis occubuerit, tamen Simeon rem fortiter reſtituit, amicitiam cum Demetrio renovavit, ſocietatem armorum inivit, libertatem populo obtinuit, Gazam urbem expugnavit, Sionem montem, præſidio Regio cuſtoditum cepit, & ſolo æquavit. Hac ratione Vir piâ & felici virtute clarus, jugum ſervitutis Syriacæ proſperè depulit, lætiſſimam ſolemnitatem conſtituit, æramque ſuam, quæ Haſmonæorum vocatur, piis certè omnibus lætam, omnium Seculorum memoriæ commendavit, divinâ vindictâ furentem latè longequè Tryphonis perfidiam mox aſſequente. Inter hæc C. Fabius Maximus Æmilianus rem in Hiſpania contrà Viriatum, celebrem illum Romanorum hoſtem, qui ex paſtore venator, mox latro, tandem dux & Imperator evaſerat, & multùm negotii Romanis felici temeritate faceſſiverat, melius quàm alii gerit. Pariter Claudius Pulcher contra Saluſſos, gentem Alpinam, à quibus paulò ante clade affectus erat, proſperâ fortunâ uſus eſt: ideò triumphum privatis ſumtibus agit.

XXVI. *Anno 3833. ante Chriſtum Natum 136. Urbis Romæ 617. Præneſte fax luxit, & intonuit ſereno. Paulò poſt cæſus ad Numantiam Hoſtilius Mancinus Conſul.* Eckſtormius ex Peucero.

HUnc Cometam Ricciolus in annum ante Chriſtum Natum circiter 135. ponit, & ad eum illa Senecæ verba refert: *Attalo regnante initio Cometes apparuit modicus: deinde ſuſtulit ſe diffuditque, & uſquè in Æquinoctialem circulum venit, ita ut illam plagam cæli, cui Lactea nomen eſt, in immenſum extenſus æquaret.* l. 7. Nat. Quæſt. c. 15. Sed notandum eſt quoſdam pro Attalo, legere Archelaum Regem Macedonum. Miſlich in l. 2. Plin. c. 25. quod neſcio unde ille acceperit. Nam & Clariſſimus Gronovius poſt tot Criticos non aliter legit, imo nullus tot Virorum Præſtantiſſimorum diverſam lectionem annotavit. Hîc quoquè occurrit diſcrimen annorum inter Eckſtormium & ipſum Bucholzerum alioſquè Chronologos, leve tamen. Nam ſecundùm rationes Bucholzeri, Calviſii, Helvici clades illa Manciana, qua 30. millia Romanorum à 4. millibus Numantinorum, turpi Ducis ignaviâ, victa ſunt, eâque turpior pax in annum U. C. 616. refertur. Quod argumento eſſe poteſt, cladem illam phœnomeno priorem eſſe. Funccius quidem & Petavius in annum 617. ponunt. Is tamen in annum 616. Numantinos fortiter Romanis repugnantes M. Popilii Procoſ. exercitum cæcidiſſe refert. Quâ ratione hæc ſaltem clades Cometam præceſſit. Calviſius eam anno U. C. 615. Coſſ. P. Cornelio Scipione Serapione & Decio Junio Bruto contigiſſe prodit.

prodit. Hoc etiam cum rationibus Helvici convenit. Poſt hunc Cometam Fulvius Proconſul, victis Vardæis in Illyrico, triumphat: bellum ſervile in Sicilia ortum, aliquot Romanorum cladibus nobile, exacto triennio feliciter confectum eſt, Deo ſemper ſubjectorum caſtigante ferociam. Interim Africano Minore duce Numantini fame dira in mutuas cædes præcipites acti, urbs eorum everſa, & Africanus de ea triumphavit, ab eaque Numantini nomen conſecutus eſt, belloque Celtiberico difficili, 20. annis geſto, finem impoſuit, bis ſeptimo ab everſa Carthagine & Corintho anno. Quæ itidem his triſtia & pernicioſa, ſed Romanis læta: nempe quia in rebus humanis ἐπιχαιρεκακία (gaudium ex alieno malo) omnium ſeculorum exemplis firmata, malis alienis, etſi eos hoſtes Tibi feceris, lætari proh dolor! permittit. Has victorias excepit Attali ultimi Pergamenorum Regis mors, quæ opimâ totius regni hæreditate, læta Romanis extitit. Quorum multiplicem lætitiam Gracchorum ſeditio diſpunxit, & mox bellum Aſiaticum cum Ariſtonico intrà triennium confectum eſt.

XXVII. *Anno ante Chriſtum Natum 129. vel 130. naſcenti Mithridati 70. diebus præluxit Cometa.* Ricciolus ex Juſtino: cujus hæc ſunt: *Hujus igitur futuram amplitudinem, etiam cæleſtia oſtenta prædixerant. Nam & quo genitus eſt anno, & quo regnare primùm cœpit, ſtella Cometes per utrumquè tempus ſeptuaginta diebus ita luxit, ut cælum omne conflagrare videretur. Nam & magnitudine quartam partem cæli occupaverat, & fulgore nitorem Solis vicerat, & cum oriretur occideretque quatuor ſpatium horarum conſumebat.* l. 37.

MAgna hîc quoquè inter Hiſtoricos & Chronologos diverſitas ſententiarum eſt circà annos ætatis & regni Mithridatis, ſive, ut Reineccius & alii loqui amant, Mithradatis, qua de re alibi egimus. Hîc verbo dicimus, docente Doctiſſimo Bongarſio magis Latinè dici, ut Maſiniſſa pro Maſaniſſa, Maſſilia pro Maſſalia, Catina pro Catana &c: ita & Mithridates pro Mithradates. Periit is Julio Silano & Licinio Muræna Coſſ. ætatis 72. regni 60. ut ex Eutropio putat Ricciolus, ſed & Petavius, tùm Bucholzerus & Helvicus, niſi quòd hic in Coſſ. differat à Ricciolo, & ultimum regni & vitæ ejus annum in U. C. 689. Coſſ. L. Jul. Cæſarem & C. Martium Figulum referat: alii in annum ſequentem U.C. 691. ut Oroſius, & Petavius, M. Tullio & C. Antonio Coſſ. vel 690. ut Bucholzerus, & Calviſius, alii, ut Funccius, in 692. ſed in eoſdem Coſſ. quos Ricciolus nominat, cujus etiam auctoritatem pro ſe Ricciolus adferre poteſt. Is hunc Cometam inter fauſtos ponit: quòd ortui tanti Regis præluxerit, qui à rebus geſtis Magni cognomen conſecutus eſt. Fuit enim vigore animi pariterque corporis clariſſimus, verus πολύγλωσσος, utpote qui XXII. nationum, quibus imperabat, linguas calluerit. Inde non tantùm Conſervator Aſiæ, ſed & Deus, Cicerone teſte, *(Orat. pro L. Flacco)* dici meruit, & terror Romanorum, orbis tunc dominorum, quos indomitus LXVI. (ita nonnulli, ubi legendum XLVI. vel potiùs XXVI. puto) annis exercuit. *Vir nequè ſilendus, nequè dicendus ſine cura, bello acerrimus, virtute eximius, conſiliis Dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal*, ut Paterculus ait l. 2. c. 15. utpote qui unâ die, unâ epiſtola, uno nuncio & uno puncto temporis 150. millia Romanorum in Aſia trucidaverit, ut Plutarchus in Sylla, vel 160. ut Appianus in Mithridate, vel ſaltem 80. millia, ut Memnon, Valerius Maximus, & ex iis Calviſius, Alſtedius aliique putant. Tunc *Prætores deditos, Legatos in vincula conjectos, nominis propè Romani memoriam cum veſtigio imperii non modò ex ædibus Græcorum, verùm etiam ex literis eſſe deletam*, Cicero graviter Orat. pro L. Flacco dolet, & quia oblivioni tradi nequeant, tacenda eſſe fatetur. De quibus plura apud Ciceronem Orat. pro L. Manilia & apud Plutarchum in Sylla & Lucullo aliaſque videantur. Hic unum notandum reſtat, quod jam innui, Mithridatem nec XLVI. ut Alſtedius, nec multo minus LXVI. annis, ut alii putant, ſed XL. ut Florus, Eutropius & Appianus, vel XLII. ut idem ſibi ipſi contradicens, vel XXX. ut Oroſius, vel certè XXVI. annis bella cum Romanis geſſiſſe, ut ex Appiano deducit Petavius, quod & Funccius & Calviſius aſſerit. Ex Bucholzeri & Helvici

ratio-

rationibus XXV. ex Bongarſio XXVII. colligo annos, quibus bella inter Romanos & Mithridatem, nec tamen continuò durarunt, poſtquam Rex ille Magnanimus, non amplius omnigenas multitudines multilingueſque, ut Plutarchus ait in Lucullo, minas barbarorum, quarum bello primo nocumenta erant ipſi documenta, ſed fortia more Romano arma expedivit, & nimiam tunc Romanorum potentiam, permiſſu minimùm divino, temperavit. Meritus eſt tanti Regis (quem ægrè tres fortiſſimi Romanorum Duces oppreſſerunt, Sylla eum debilitante, Lucullo frangente, Pompejo vincente & triumphante) & ortus, prænuncium Cometam, & gloriæ ſplendor, aliquam hîc ſcriptionis curam. Meminit hujus, ut & ſequentis Cometæ Sabellicus Enn. 6. l. 3. ab initio.

XXVIII. *Anno ante Chriſtum Natum* 119. *regnum ineunti Mithridati* 70. *pariter diebus præluxit Cometa.* Ricciolus ex Juſtino.

REctè Ricciolus Cometam hunc & regni Mithridatis initium in annum illum refert. Favent ei rationes Calviſii. Ille enim auſpicium regni ejus in annum circiter ante Chriſtum Natum 118. at Helvicus in 121. refert. Hic Cometa quot non tantùm triſtia, ſed & læta ante ſe præmiſerit, & poſt ſe traxerit, tàm Romanorum quàm aliorum geſta, multùm variante bellorum fortunâ, docent. Nam anno ante Chriſtum Natum 119. qui U. C. eſt Funccio Calviſio & Helvico, 632. Bucholzero & Alſtedio 633. Petavio autem 625. ſi quadriennii circiter geſta conſulamus, Ætna in Sicilia inſolenti incendio flagrat, nec in rupes tantùm, mare, naves, piſces, ſed in magnam hominum multitudinem ſævit, Ariſtonicus Rex ille Aſiæ in carcere Romano ſtrangulatur, Demetrius Rex Syriæ, ab uxore & liberis deſertus & proditus hoſtili, filius ejus Seleucus maternâ *(ô Cleopatram inhumanam, Medeâ crudeliorem! hâc ex neceſſitate, illâ ex ambitione filium trucidante) cadit manu. Alexander Zebina Demetrii interfector à filio ejus Antiocho Grypho †(qui & Philometor) trucidatur. Hunc crudeliſſima illa matrum Cleopatra veneno tollere laborat, hoc bibere à filio juſſa, filiali cadit manu, Deo juſtam vindictam illuſtribus exemplis, meritò metuendis, teſtante. Tunc Fulvius Coſ. Ligures Tranſalpinos, Opimius Prætor Fregellanos inſigniter afflixit. Arbenorum infinita multitudo à Romanis cæſa. Locuſtæ in Africa ingentia ediderunt damna: tandem vi venti mari merſæ corruptionem aëris & peſtem (quæ 800. millia hominum in Numidia ſola, 30. millia Romanorum militum hauſit) poſt ſe, ut ſunt ſemper animalium morientium venenatiſſimi morſus, reliquerunt. Bellum Balearicum geritur. Gallorum Allobrogum 20. millia à Domitio Procoſ. cæduntur. Opimius Conſul non tantùm Gracchianas leges, ſed & earum conditorem ejuſque ſocium Fulvium & alios immaniter trucidat, belloque civili viam præparat, ipſe paulò poſt furti accuſatus & perpetuâ ignominiâ notatus. De Liguribus tamen & Arvernis triumphos Roma videt. Hæc cuncta præceſſerunt Cometam, ſi ſequamur rationes Bucholzeri, Calviſii & Helvici. Jam quæ ſecuta ſint Cometam videamus. Bituitus ferox & ſuperbus Allobrogum Rex amiſſis 50. ut Calviſius, vel 120. ut Petavius putat, millibus hominum, à Fabio Procos victus, vinctus, Romam deductus, cum filio Albam in cuſtodiam datus eſt. Thraces edomiti, tùm Sarnii gens Alpina: Dalmatæ, ab ſe ſubmittendum nomini Romano coacti, ideò Martius de illis, Cæcillus Metellus de his, Dalmatici quoquè aſſumto cognomine, triumphavit.

* Appian. Flor. Juſtin. † Vid. Reinecc. famil. Seleucid. p. 39.

XXIX. *Anno Mundi* 3853. *ante Chriſtum Natum* 116. *apparuit Cometa in ſigno Cancri.* Eckſtormius ex Herlicio.

AN non hic Cometa idem ſit cum priori, in tanta rationum Chronologicarum, multum alioqui differentium, viciniâ, non immeritò quis ſuſpicari poteſt. Ego cum

cùm paucæ circumſtantiæ utriuſquè Cometæ à Ricciolo & Eckſtormio annotentur, rem
in medio relinquo. Facili autem negotio à viſo Cometa, ad triumphos de Liguri-
bus Æmilii Scauri, de Sardis M. Metelli, de Thracibus L. Metelli, de Macedoni-
bus Didii deveniam. Ne paulò longius ad natales Ciceronis & Pompeji Magni, qui
in ann. U C. 647. circiter inciderunt, reſque feliciter à Romanis geſtas contra Ju-
gurtham (qui fratribus ſe melioribus crudeliter necatis, nec fruſtra aliquandiu fer-
reis, præſertim verò argenteis contra Romanorum Duces pugnans haſtis, tandem ju-
ſtam Dei vindictam, Romam ductus & in carcere fame enectus, ſenſit) provehar.
Sic enim mihi triumphi Metelli de Numidis, Minutii de Scordiſcis & Triballis, Cæ-
pionis de Hiſpanis, Marii de Cimbris, gente fortiſſima & ferociſſima, attingendi
forent. At ſimul memorandæ eſſent magnæ & fœdæ clades Romanis à Cimbris &
Teutonibus quater illatæ; quarum ultima, quam Cn. Manlius Coſ. & Q. Cæpio Pro-
coſ. inter ſe ex ambitioſa invidia diſcordes ſubière, ut Calviſius 60. ut Petavius pu-
tat 80. millia Romanorum cum Coſ. adhæc 40. ut Calviſius, 60. ut Petavius cenſet
millia lixarum & calonum hauſit, quadriennio circiter Cometam præceſſit. Tùm &
illa victoria Jugurthæ ab Aulo Poſtumio vendita, ſed & illa Mariana ad Aquas Se-
xtias de Teutonibus obtenta, quæ intrà biduum amplius 150. millia hoſtium abſum-
ſit. Quæ ut his vel illis triſtia fuerunt, & Cometam illum, longo tamen interval-
lo, exceperunt, ita proximè ſequens phœnomenon non magno ſpatio, vel etiam
proximè anteceſſerunt.

XXX. *Anno Mundi* 3870. *ante Chriſtum Natum* 99. *Urbis Romæ* 654. *Tarquiniis
fax ardens flammam longè lateque ſparſit, ſubitoque præcipitata lapſu decidit, & orbis
Clypei figura ſub occaſum Solis ab occidente in orientem protendi viſus eſt. Eo anno in
Sicilia trucidati ſunt fugitivi.* Eckſtormius ex Peuceri Meteorologia.

PHœnomenon hoc incidit, ſecundùm rationes Bucholzeri in Ann. M. 3871. ante
Chriſtum Natum 100. U. C. 652. A quo hìc collocatur illud ſervile bellum, A-
thenione duce interfecto (adeò in opprimenda ſeditionis face multum ſitum eſt!)
confectum feliciter, ut aliàs, Deo ſemper pro Magiſtratûs legitimâ potentiâ ſtante:
Idem Ptolemæi Lathyri (qui nonnullis & Phyſeon & Euergetes, aliis Soter) hominis
ſuprà quàm dici poteſt fœdiſſimi & ſæviſſimi exſilium, in quod impium filium non
melior mater ejecerit, ab illo parricida poſtea interfecta, & geminam cladem Cim-
bris & Teutonibus à Mario illatam in idem tempus refert. Et in poſteriori quidem
120. millia Cimbrorum cæſa, 60. millia capta, nec tantùm viri, ſed & fœminæ ad tri-
ſtiſſimam deſperationem & inferendas ſibi violentas manus adacti. In annum ſequen-
tem Bucholzerus nativitatem C. Julii Cæſaris ponit. Ita ſecundùm ejus rationes tri-
ſtia lætaque circa phœnomenon illud acciderunt. Phœnomenon dico. Plinius enim
l. 2. c. 34. cum antehac cap. 25. de Cometis egiſſet, clypeum ardentem (qui impreſ-
ſio ignita ſive meteoron ignitum aſcendens vocatur) appellat, & à Cometis diſtinguit.
In illum autem annum U. C. 654. putante poſt Funccium & Petavium Eckſtormio,
annum 653. Bucholzero, Calviſio & Helvico conſtituentibus, non tantùm Metelli
Numidici, Viri Clariſſimi & patriæ amantiſſimi exſilium, tùm Saturniniana ſeditio &
cædes, ſed & nativitas C. Julii Cæſaris incidit. Omen hoc inſigne fuit. Reverà enim
Heros iſte Incomparabilis, pluribus gentibus à ſe domitis & ſubjugatis, clypeus
ardens fuit, &, ſi augurari licet, tandem ab occaſu ad ortum, id eſt, ex Gallia
in Italiam profectus, Romanum imperium ſibi ſubjecit. Bucholzeri itaquè, Calviſii
& Helvici rationes, phœnomenon illud in annum U.C. 653. referri poſtulant. Is Buchol-
zero à condito Mundo 3872. ante Chriſtum Natum 99. Calviſio & Helvico à con-
dito Mundo 3850. ante Chriſtum Natum 98. putatur. Quomodocunquè rationes hæ,
levi ſatis diſcrimine ab ſe diſtantes, ſe habeant, ſatis conſtat ante phœnomenon iſtud
contigiſſe illa triſtia & dira, quæ ad proximum Cometam enumeravimus. Hìc ſolùm
monebimus in illa biduana Teutonum clade, quæ Mario IV. Coſ. accidit, eſſe inter-

(D) fecta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

fecta ducenta millia, capta nonaginta millia, referente Funccio, Calviſio, Alſtedio & Petavio, niſi quòd hic 70. millia tantùm captivorum cenſeat. In altera verò quæ eodem Mario V. Coſ. contigit, 120. millia cæſa, 60. millia capta, ſicut conſtanter ex Plutarcho Bucholzerus, Calviſius, Petavius & alii referunt. Si hæc clades præceſſit phœnomenon iſtud (quod ex conſentientibus Funccii, Bucholzeri & Petavii in Annum U. C. 653. ſtragem illam conjicientium cum Eckſtormianis rationibus, iiſdemque cum aliis collatis, veroſimilius judico) apertè conſtat triſtiſſima quoquè & maximè memorabilia ante ejuſmodi phœnomena eveniſſe, quæ & aliàs evenire demonſtravimus. Quod ſi ſecuta fuerit illud, conſtat pariter unius exitium, alterius eſſe ſalutem. Nam poſt deletos Cimbros tanta Romæ ſalus & lætitia parta fuit, ut Marius tertius Romanæ urbis conditor appellatus, & geminus triumphus decretus ei fuerit. Idem de Saturnino ſeditionis Incentore, auctoritate Senatûs, & ſervis rebellibus in Sicilia oppreſſis, aliiſvè ſimilibus dicendum eſt. Cæterùm verè læta à viſo illo phœnomeno Romanis contigêre, ſcilicet Ægypti, Ptolemæo Apione Rege S. P. Q. Romanum hæredem relinquente, opima acceſſio, quæ non multò poſt accidit, ut demonſtrat Funccius, Bucholzerus, & alii; quamvis in Ægypto Lathurus ille redux octo annis tyrannidem tenuerit.

XXXI. *Anno Mundi* 3876. *ante Chriſtum Natum* 93. *Urbis Romæ* 660. *& totum cælum arſit ignibus, & fax emicuit. Paulò poſt à Scipione rebelles Hiſpaniæ Principes domiti & ſupplicio affecti ſunt.* Eckſtormius ex Peucero.

SUſpicari licet hoc phœnomenon idem eſſe cum illo quod deſcribit Plin. l. 2. c. 83. contigiſſe L. Marcio & Sex. Julio Coſſ. in agro Mutinenſi, ſive Gallia Togata, cum ingenti terræ motu, concurſu duorum montium, crepitu maximo, & inter eos flammâ fumoquè in cælum exeunte interdiu, anno ante ſociale bellum, Italiæ funeſtum, quod & Marſicum & Italicum dicitur, utpote Romanis ab aliis, Italiæ populis, præeuntibus Marſis (alii Aſculanos ponunt) illatum, ob negatum jus civitatis Romanæ, jam pridem promiſſum. Hoc enim Bucholzerus in annum M. 3878. ante Chriſtum Natum 93. U. C. 659. Funccius in Ann. M. 3875. ante Chriſtum Natum 88. U. C. 663. Calviſius in Ann. M. 3860. ante Chriſtum Natum 88. U. C. 662. (quem annum Solinus initio iſtius belli aſſignat) ut & Helvicus (niſi quòd is annum hunc U. C. 663. faciat) referunt. At enim ante hoc portentum bella civilia in Syria, eaque parricidalia & impia viguerunt. Nam ut potiora attingam, paullò poſt Ptolemæi illius Apionis Cyrenarum Regis mortem, Antiochus Gryphus ex inſidiis trucidatur, Anno U. C. 657. ut Calviſius, vel 658. ut Petavius habet. Ab ejus filio Seleuco Antiochus Cizicenus patruus Anno U. C. 658. ut iterum Calviſius, vel 659. ut Petavius putat, victus prælio occiditur: hujus filius Antiochus Euſebes, ſive Pius, paternam mortem vindicans, Seleucum acie victum totâ Syriâ expellit, qui à Mopſeatis tributa gravia exigens, ab iis cum Regia & amicis vivus, Anno U. C. 659. ut rurſùm Calviſius, vel 660. ut Petavius cenſet, exuſtus eſt: hujus iterum frater Antiochus, Antiochum illum nomine Pium, ſed re impium, qui Selenem patris & patrui uxorem ſceleſtis nuptiis ſibi junxerat, regno exuit, & in parte Syriæ regnat, ut Funccius: vel, exercitu exutus regnum & vitam amittit, ut Calviſius & Petavius aſſerunt. Adeò varium & luctuoſum ſæpè multorum Principum fatum, viciſſitudinem rerum humanarum memorabilibus exemplis illuſtrat, etſi nullus Cometes in cælo luceat! Inter hæc Lathurus ille Alexandrum Regem Judæorum Ariſtobuli primi Regis Judæorum fratrem, Hyrcani filium prælio ſuperat, 30. millia Judæorum trucidat, & victoriâ crudeliſſimè abutitur. Paullò poſt Alexander Gadaram poſt decem menſium obſidionem expugnat, aliaque feliciter contra hoſtes Syros agit: ſed mox 10. millia Judæorum & caſtra amittit. Paullò poſt Gazam anno integro obſeſſam proditione capit, crudeliter in cives graſſatur, qui non inulti moriuntur. Anno vertente idem ſeditione Judæorum, convitiis & verberibus petitur, & 6. millia eorum trucidat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

trucidat. Inter hæc Rutilius, ſummâ innocentiâ Vir, Aſiæ Servator, Senecæ tantoperè laudatus, invito Senatu Romano, ab Ordine Equeſtri præpollente viribus, in exſilium agitur. Livius autem Druſus bellum Sociale conflat. Hæc cuncta tot acerba phœnomenon noſtrum præceſſerunt, ut rationes Funccii & Calviſii docent. Secuta eum eſſe multa triſtia, fateor. Sed & læta demonſtro. Nam paulò poſt bellum illud ortum L. Julius Cæſar Samnites vicit, Marius Marſos, Cæcilius Salvios, Cn. Pompejus, Magni Pater, Picenſes & Marſos iterum ſubegit, L. Portius Cato hos rurſus vicit, ſed ipſe occubuit. Sylla proſperè rem contra Samnites, binis eorum caſtris expugnatis, & Archelaum Ducem Mithridatis geſſit, Nicomedes in Bithyniæ, Ariobarzanes in Cappadociæ regnum reducti ſunt. Hæc oſtento illi Funccius ſubjicit. Bucholzerus & Petavius, Pompejum illum Coſ. Aſculum cepiſſe, Veſtinos atquè Pelignos ad deditionem coëgiſſe, de Aſculanis triumphaſſe, addit. Calviſius præter Marii, Cæſaris & Pompeji victorias, Syllam multis præliis Samnites viciſſe, aliquot populos recepiſſe & res magnas geſſiſſe, Romanos verò partim armis, partim redintegratâ cum Italis amicitiâ vires Urbis refeciſſe, ait.

XXXII. *Anno Mundi 3879. ante Chriſtum Natum 90. conſpectus eſt Cometa in ſigno Virginis.* Eckſtormius ex Herlicio.

COmetam hunc, ut puto, præceſſerunt ultima belli illius Italici, quod quadriennio minimùm duravit, tempora, quæ variam eſſe belli fortunam, & triſtia in orbe miſceri lætis, ſatis docent. Illâ verò tempeſtate bellum Mithridaticum, illud difficillimum, & ex Nicomedis Bithyniæ & Ariobarzanis Cappadociæ Regum, à Mithridate pulſorum, tum luctuoſâ tot millium Romanorum in Aſia cæſorum cauſſâ ortum, civile quoquè longè luctuoſiſſimum Syllæ & Marii conflavit. Exceperunt verò triſtia & læta, de quibus in ſequenti Cometa acturi ſumus.

XXXIII. *Anno Mundi 3882. ante Chriſtum Natum 87. apparuit Cometa, quem ſequutus eſt civilis motus, Octavio Coſ. qui Cornelium Collegam propter leges pernicioſas expulit. Cornelius Mario ex Africa cum exercitu excito Romam obſedit, illâque deditâ primates interfecit.* Eckſtormius ex Plin. l. 2. c. 25.

ANnus hic Funccio eſt M. 3879. U. C. 667. (ut & Petavio) ante Chriſtum Natum 84. Bucholzero M. 3884. ante Chriſtum Natum 87. U. C. 665. Calviſio M. 3862. U. C. 665. ante Chriſtum Natum 86. Helvico M. 3863. U. C. 666. ante Chriſtum Natum 85. Tunc temporis illa horrenda procella Marii Romæ ſæviit, hôc gloriam & potentiam Syllæ invidis oculis adſpiciente, & Rempublicam bello toties ſervatam pace vaſtante, & propè tàm ſuis quàm Cinnæ fraudibus vi miſtis evertente. Secuta verò ſunt Cometam illum non tantùm tot Coſſ. & aliorum Virorum Præclarorum exſilia & funera, (quæ deplorat Cicero præfatione 3. de Oratore.) ſed & res proſperè à Sylla contra Mithridatis Duces Archelaum & Dorilaum geſtæ, pax cum Mithridate honeſtis legibus facta, tùm & illa trium annorum in Italia, de qua Cicero in Bruto, ubi etiam teſtatur ſe triennium, quod Cinna non minus in perdenda patria quàm in Conſulatibus exegit, omnium doctrinarum diurnæ & nocturnæ meditationi impendiſſe, egregium Viri, literas, quietem, patriam amantis exemplum præbens.

XXXIV. *Circa annum ante Chriſtum Natum 60. Cometa obſervatus eſt à Poſſidonio, quod indicat Seneca l. 7. c. 20. dicens: Multos Cometas non videmus, quod obſcurantur radiis Solis, quo deficiente quendam Cometem apparuiſſe, quem Sol vicinus obtexerat, Poſſidonius tradit.* Ricciolus.

INter hunc & proximè præcedentem Cometam nullus obſervatus legitur, licet anteceſſerit Syllana illa feritas, quæ 1000. millia hominum, Senatores 90. Conſula-

res

res 15. Equeſtris Ordinis duo millia & 600. devoraverat. Anteceſſit & bellum contra Sertorium, Magnum & felicem Ducem (qui Hiſpaniam contra Syllam & Romanos fortiter defendit, Magnis Imperatoribus Pompejo & Metello ſæpè par & frequentius victor) difficile, & ſæpè nomini Romano contumelioſum & damnoſum. Anteceſſerunt & M. Antonii contra Cretenſes, & Cottæ Coſſ. contra Mithridatem, tùm contra Lucullum, Prætoris Voreni & Legati, imò & Coſſ. Gellii & Lentuli, ut & Caſſii Prætoris, & Cn. Manlii contra ſervos duce Spartaco, Italiam multipici clade afficientes, infelicia & triſtia Romanis, ſed felicia & læta hoſtibus, prælia. Anteceſſêre bella cum Tigrane & Mithridate, mox fatis ceſſuro, cruenta & difficilia. Tigranes 100. millia peditum unâ die à Lucullo cæſa amiſit, mox novo eoque magno prælio victus. Sed mox Lucullus ab equitatu hoſtium in Armenia, quam vaſtabat, malè acceptus. Tigranes ſe colligit, ut & Mithridates, qui Fabium Legatum Luculli vicit, & mox à Triario, qui Fabio promtas ſuppetias tulit, vincitur. Paulò poſt eundem magno prælio vincit & clade tantâ afficit, ut Cicero non vereatur dicere, quòd eam non ex prælio nuncius, ſed ex ſermone rumor attulerit, 150. centunioribus & 23. Tribunis cæſis ac caſtris direptis. Interim & Lucullum, qui militem laboribus, ſeveritate & avaritiâ graviter premebat, ſeditio invadit, ita ut ſubrogato ſibi Pompejo domum redierit, ut ex Imperatore ſevero & avaro luxurioſus epulo & togatus Xerxes evaderet: Et Romani maximis damnis in provinciis afficiuntur à privatis: Germani Arioviſto duce 14. annis tectum non ſubeuntes Gallias armis victricibus circumeunt: Lucullus Macedonas & Perſas domat, Metellus à ſubacta Creta Creticus appellatus eſt. Pompejus bello piratico confecto, Mithridaticum feliciter gerit, laborum Luculli fructu gaudens. Mithridatem enim ab eo tot præliis fractum fugat. Tigranem ab impio filio in anguſtias redactum, ad deditionem cogit, nec tantùm vicit, ſed & (quod pulcherrimum olim facinus Sapientia dixit) fecit Regem, aſt Armeniæ tantùm, Syriâ ademtâ, quæ tunc tandem poſt tot mutationes in provinciæ formam redacta fuit. Tunc & fratrum Hyrcani & Ariſtobuli, Judæam diſtrahentium diſcordia, Arabica & Romana arma ſocia patriæ accerſivit, quorum illa repreſſa, hæc Judæam ex eo preſſerunt & tandem oppreſſerunt. Proximè verò Cometam illum præceſſit occupatio Jeruſalem à Pompejo, ejus in templum & Sanctum Sanctorum ingreſſus, Ariſtobuli captivitas, 12. mille Judæorum cædes, reliquorum ſubjugatio, nefaria ambitioſi Catilinæ conjuratio, induſtria Ciceronis Coſ. (qui tunc pater patriæ dictus eſt, quòd ſe Conſule Roma ab interitu ſervata & veluti denuò nata fuerit) oppreſſa. Tunc Mithridates ille Magnus veneno, vel, ut alii volunt, quòd veneno vim frequenti ejus uſu ademiſſet, ſua & percuſſoris exorati manu cecidit. Cecidit & alter Mithridates pariter, à rerum geſtarum gloria cognomen Magni adeptus, Parthorum Rex fraternâ manu. Ptolemæus Cyprius veneno perit. Auguſti nativitas Cometam proximè anteceſſit. At ſecutus eſt triumphus Metelli de Creta, cumprimis verò ille tertius & ſplendidiſſimus Pompeji M. de Mithridate, Tigrane, Ariſtobulo Regibus, tùm ex Syria, Aſia, Ponto, Armenia, Paphlagonia, Cappadocia, Cilicia & Judæis. Ne à Catone Uticenſi Cyprum, à Cæſare Hiſpaniam & Gallias domitas, memorem. Adeò difficile eſt triſtia, ſed & læta ſola ſub Cometicas reducere leges. Sufficiat hîc dicere Cometam Mithridati vitam & regnum inituro, & de utroquè deceſſuro præluxiſſe: illuſtri exemplo & documento hæc cæli ſigna non tantùm obitus, ſed & ortus Principum, nec tantùm imperii amiſſionem, ſed & adeptionem præſignificare.

XXXV. *Anno Mundi* 3889. *ante Chriſtum Natum* 50. *exortum eſt bellum civile inter Cæſarem & Pompejum, quod præceſſit Cometa.* Eckſtormius ex Plinio.

ANnus hic Funccio eſt ante Chriſtum Natum 48. U.C. 705. Bucholzero & Helvico itidem ante Chriſtum Natum 48. ſed U. C. 704. Calviſio ante Chriſtum Natum itidem 48. ſed U. 703. Petavius annum U. C. 705. putat. Ante hunc Cometam geſta ſunt multa cruenta bella à Cæſare in Hiſpania, Gallia, (in qua ſola no-

vennii

vennii ſpatio 300. vel, ut alii volunt 400. populos ſubegit, oppida 80. per vim cæpit, prælio tricies dimicavit) & Britannia. Geſtum & illud Parthicum cæde Craſſi, hominis extremè avari, tunc verò & direpto templo Hieroſolymitano, ſacrilegi, filiique ejus & exercitûs Romani celebre. Quod verò bellum illud civile inter Cæſarem ſocerum, qui ſuperiorem, & Pompejum generum, qui parem ferre non poterat, geſtum, attinet, luctuoſum id, fateor, fuit, & Reipublicæ Romanæ noxium, ob tot millia civium cæſa, ipſumque Ducem Pompejum, Orientis Victorem, imò Orbis domitorem, patriæ toties Servatorem, cujus interfector Ptolemæus illius Auletæ, quem Pompejus exulem regno reſtituerat, filius crudelitatis & ingrati animi pœnas paulò poſt dedit. Non caruit tamen & tunc Cometa lætis eventibus. Rerum enim ſumma ad Cæſarem, Heroëm Imcomparabilem devenit. Qui creatus Dictator triplicem egit triumphum. Cleopatra à fratre, perfidiæ maculam undis mox expiaturo, pulſa, à Cæſare in regnum reſtituta. Antipater Herodis Magni Pater, Procurator Judææ conſtitutus à Cæſare, de urbe Hieroſolymitana benè meretur, Hyrcano Sacerdotium confirmatur & Judæi ſuis legibus vivere jubentur: Carthago & Corinthus reſtaurantur. Pharnaces Ponti Rex intra quatuor horas victus, Symbolum illud, Veni, Vidi, Vici, Julio dedit. Is mox & bello Africano partium Pompejanarum ſequacibus (quos inter & Cato Uticenſis, qui ſibi manus violentas attulit, fuit) oppreſſis confecto, victoriâ moderatè utitur, regnum Mauritaniæ tributarium populo Romano reddit, & 4. triumphos Reipublicæ ſalutares & lætos agit, quorum primus de Gallis & Germanis: ſecundus Alexandrinus ex Ægypto de Rege Ptolemæo: tertius Ponticus de Pharnace: quartus de Juba Rege Africæ, fuit.

XXXVI. & XXXVII. *Ante necem Julii Cæſaris, qui occiſus eſt in Senatu Anno ante Chriſtum Natum* 44. *ſcilicet Anno* 47. & 46. *vel* 45. *apparuiſſe non unicum ſed plures Cometas canit Virgilius* 2. Georg.

Non aliàs cælo ceciderunt plura ſereno
Fulgura; nec diri toties arſêre Cometæ
Ergo inter ſeſe paribus concurrere telis
Romanas acies iterum vidêre Philippi.

Sed credo de illo vel illis quoque loquitur, qui tranſgreſſo Cæſare Rubiconem, bello civili præfulſerunt: de quibus Lucanus lib. 1.

Ingnota obſcuræ viderunt ſidera noctes,
Ardentemque polum flammis, cæloque volantes
Obliquas per inane faces, crinemque timendi
Sideris, & terris mutantem regna Cometem.

De quibus Plinius l. 2. *c.* 25. *ait: Cometes terrificum magna ex parte ſidus: at non leviter piatum, ut civili motu Octavio Coſ. iterumque Pompei & Cæſaris bello.* Ricciolus.

CAutè Ricciolus, ut ſolet, de ſignificatione Cometarum loquitur. Præfulſiſſe ait morti Cæſaris & bellis civilibus, id eſt, ea præceſſiſſe. Eckſtormius autem in annum ante Chriſtum Natum 43. poſt Cæſarem interfectum Cometas illis Virgilianis verſibus decantatos refert. His indicari Cometam aliquem vel plures ante mortem Cæſaris, non negârim. Extendendum tamen ſenſum eorum eſſe ad ſecundam pugnam Philippicam ſive Pharſalicam, quæ interfecto Cæſare inter Octavium & Cæſaris interfectores Brutum & Caſſium commiſſa fuit, Anno ante Chriſtum natum, ſecundùm Bucholzerum & Helvicum, 41. ſecundùm Funccium & Calviſium 40. ipſa verba poſtulant, ſecundam pugnam in Philippicis campis innuentes. Si Cometa Cæſaris mortem anteceſſit, ut Ricciolus putat, incidit in illud tempus, quo Hiſpa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

nia reliquiis partium Pompejanarum obtritis recepta, ob omnia bella civilia confecta, & ſingularem in cives clementiam C. Julius Cæſar Liberatòr, Parens patriæ & Dictator perpetuus appellatus eſt, primuſque Imperatoris prænomen accepit, ut Bucholzerus ait. Sed ſi ſecutus eſt, ut Eckſtormius vult, docet, Magnos quoque Heroas nullo Cometâ antecedente mori.

XXXVIII. Anno ante Chriſtum Natum 44. (42) *Occiſo Cæſare apparuit ſtella Comata; de qua Suetonius in Julio Cæſare cap. 88. ſic:*

Periit ſexto & quinquageſimo ætatis anno, atquè in Deorum numerum relatus eſt, non ore modò decernentium, ſed & perſuaſione vulgi. Siquidem ludis, quos primò conſecratos ei hæres Auguſtus edebat, ſtella crinita per ſeptem dies continuos fulſit, exoriens circa undecimam horam, creditumque eſt animam eſſe Cæſaris in cœlum recepti, & hac de cauſa ſimulachro ejus in vertice additur ſtella.

Idemque aſſerit Plutarchus in Cæſare, addens fuiſſe ingentem ſtellam crinitam, quæ poſt interitum Cæſaris ad ſeptimam uſquè noctem eximio fulgore coruſcavit: ſed luculentior in hoc Plinius lib. 2. cap. 25. ubi ſic narrat:

Cometes in uno totius orbis loco colitur in templo Romæ, admodum fauſtus divo Auguſto judicatus ab ipſo, quùm incipiente eo, apparuit ludis, quos faciebat Veneri genetrici, non multò poſt obitum patris Cæſaris, in Collegio ab eo inſtituto: namque his verbis id gaudium prodidit. Iis ipſis ludorum meorum diebus ſidus crinitum per ſeptem dies in regione cæli, quæ ſub Septentrionibus eſt, conſpectum. Id oriebatur circa undecimam horam diei, clarumque & omnibus terris conſpicuum fuit. Eo ſidere ſignificari vulgus credidit, Cæſaris animam inter Deorum immortalium numina receptam, quo nomine id inſigne ſimulacro capitis ejus, quod mox in foro conſecravimus, adjectum eſt. Hæc ille in publicum: interiore gaudio ſibi illum natum, ſeque in eo naſci interpretatus eſt: & ſi verum fatemur, ſalutare id terris fuit.

Nec verò inconveniens eſt, Sole adhuc ſuprà horizontem verſante, viſum illum Cometam, cùm Venus non ſemel interdiu à nobis & ab aliis crebrò conſpecta fuerit. De hoc ipſo Cometa intelligunt aliqui verba illa Q. Curtii l. 10.

Proinde jure meritoque populus Romanus ſalutem ſe Principi ſuo debere profitetur, cui noctis quàm penè ſupremam habuimus, novum ſidus illuxit. Hujus herculè, non Solis ortus lucem caliganti reddidit mundo. Quot ille tunc extinxit faces? quot condidit gladios? quantam tempeſtatem ſubitâ ſerenitate diſcuſſit? Ricciolus.

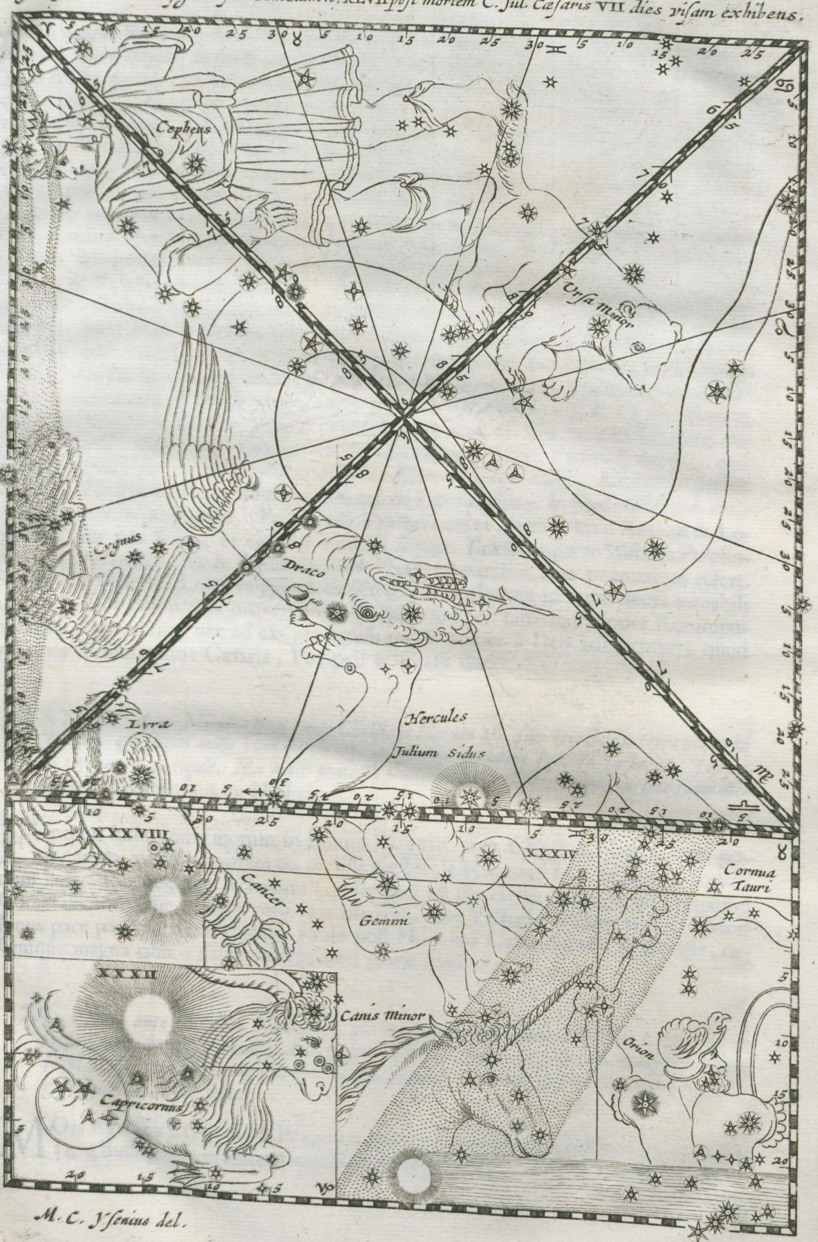
Eckſtormius eundem Cometam recenſet, & Plinium cum Milichio cenſet his verbis:

Sed quàm ſalutare fuerit (ut addit Milichius Plinii Commentator) æſtimari poteſt ex mutatione Reipublicæ & quinque bellis civilibus, quæ ſequuta ſint ſtellæ iſtius apparitionem, utpote Mutinenſe, Philippenſe, Peruſinum, Siculum, Actiacum. Ita enim recenſet Suetonius in Octavio Auguſto cap. 9. Sequutus eſt Octavii, Antonii & Lepidi triumviratus, plenus crudelitatis & homicidii, quo etiam Marcus Tullius Cicero Antonii juſſu eſt interfectus.

Ad conſtituendam rectè hujus Cometæ ſedem, de anno, quo Cæſar occiſus eſt, pauca dicenda ſunt. Ricciolus annum ante Chriſtum Natum 44. ponit. Funccius 41. Pantaleon, Calviſius, Helvicus, Alſtedius & Petavius 42. Bucholzerus 43. Ego quoque annum 42. elegi, quia ex rationibus, ut aliorum Chronologorum præſtantiſſimorum, ita & Doctiſſimi Wichmanni collegi. Ideo & imperium Auguſti ab hoc anno arceſſo. Sed ad rem & Cæſarem occiſum redeamus. Illo rerum ſtatu à viſa ſtella crinita lætum lumen ſpargente, gaudendum fuiſſe Octavio per ruinam Avunculi, ad imperium & gloriam contendenti, & capienda ex illo phœnomeno læta auguria, tutius illi ipſi, quàm aliis luctuoſa & triſtia omina inde captantibus, credimus. De hac & Horatius l. 1. Carm. Od. 12.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Figura ſtellam illam inſignem ſeu Cometam n°. XLVII poſt mortem C. Jul. Cæſaris VII dies viſam exhibens. N°. 63

M. C. Yſenius del. *S. Stopend. ſculp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

- - - - - micat inter omnes
Julium ſidus, velut inter ignes
Luna minores.

Meritò itaquè Ricciolus hunc Cometam inter fauſtos refert. Fauſtiſſimus enim fuit, Octavio hæreditatem à cæſo avunculo adeunti, & rerum ſummam conſequenti. Quod ſi illis quinque bellorum civilium, 13. annis geſtorum, mala ad Cometam illum referre placuit, cur non unà ad eum victoriæ Actiacæ fructus retulerunt? Tunc enim bellis civilibus finis impoſitus, Jani templum clauſum, Cæſar tres triumphos egit, ex Illyriis ſcilicet Pannonibus, Japydis & Gallis, ex Antonio ad Actium victo, & ad mortem ſibi ipſi conſciſcendam coacto, & de Cleopatra. Quâ ratione Ægyptus in Auguſti poteſtatem venit, & populi Romani provincia facta eſt. Imò verò debuerant proſpera & læta intrà illos 13. annos hìc & illìc geſta ad Cometam referre. Scilicet muros Hieroſolymitanos ab Antipatro reſtauratos: Pacori Regis Perſarum res in Judæa feliciter geſtas: tùm verò Ventidii victoriam de illo obtentam & triumphum: & Palæſtinam recuperatam: Armeniam ab Antonio domitam. Adhæc regnum Herodis M. (qui primus ex alienigenis ſceptrum à Juda omninò ablatum, anno ante Chriſtum Natum circiter triceſimo quinto arripuit, quod Meſſiæ tempora in proximo fuiſſe monſtrat, ita ut is ex ratione temporum & beneficiorum Judæis præſtitorum pro Meſſia à multis fuerit habitus) à Cæſare ampliatum: Japidas quoquè Dalmatas & Pannonios in poteſtatem Cæſaris redactos: Cæſarem à S. P. Q. R. Patrem Patriæ & Auguſtum dictum, aliaque. Sed illis decretum eſt ſola læva ex Cometis captare auguria. Ciceronis mortem acerbiſſimam lenit Vellei Paterculi oratio, quà Tullium vivum per ora virûm volitantem laudibus ad ſidera tollit, Antonium patriæ & omnis Virtutis hoſtem, ſoliuſque Cleopatræ luxurioſiſſimæ & libidinoſiſſimæ amicum pro merito perſtringit. Paulò poſt Triumviratum illum Octavii Antonii & Lepidi viſi ſunt tres Soles, ut rationes Funccii ferunt. Eckſtormius in Hiſtoria Pareliorum, ut alia triſtia, ita & Triumviratum iſtum ad parelios illos prænuncios refert. Sed ut illæ Solis vel Lunæ imagines ex refractione radiorum in nube denſa æquabili ad recipiendos radios apta proveniunt, ita nec ſemper talia mutationes Rerumpublicarum portendunt, nec ad eas præſignificandas ſemper à Deo adhibentur, quod vel prior Triumviratus Cæſaris, Pompeji & Craſſi docet.

XXXIX. *Anno Mundi* 3939. *ante Chriſtum Natum* 30. *fuit terribililis terræ motus in Judæa, qui decies mille homines obruit, magnaque pecudum jactura facta eſt. Joſeph. lib.*15. *cap.* 7. *antiquit. Iſta mala præceſſit Cometa, qui in Libra habuit curſum ſuum diebus* 95. Eckſtormius ex Herlicio.

FUnccius hunc terræ motum in annum M. 3936. ante Chriſtum Natum 277. ponit, & 30. millia hominum eo periiſſe ſcribit, ſed Cometæ non meminit. Secundùm has rationes bellum Actiacum (ne longius ad illa civilia bella abeam) proximè Cometam anteceſſit. Secuta verò ſunt illa læta, quæ Victoria Actiaca attulit. Mox Janus pace partâ ſecundò clauſus. Paulò poſt Hiſpanos Cæſar domuit & ſubegit, orbemque magna cum Virtutis & felicitatis gloria rexit.

XL. *Anno ante Chriſtum Natum* 13. *qui mortem Agrippæ anteceſſit. Dio l.* 54. *narrat fuiſſe Cometam qui per multos dies apparuit ſuſpenſus ſupra Urbem, & deinde in multas faces diminutus eſt, fortaſſe is eſt, de quo Seneca l.* 7. *c.* 17. *illis verbis: quem ſub Auguſto vidimus.* Ricciolus.

MOrs Agrippæ à Calviſio & Petavio in annum ante Natum Chriſtum 10. Julianum 34. à Bucholzero in annum ante Natum Chriſtum 11. refertur: quod & Helvici

rationes

rationes ferunt. Paulò ante Cometam illum Romanorum Dux Lollius Saxones & Doringos primùm cæcidit, ſed mox à Germanis Francico auxilio ſuccinctis ſuperatur & fugatur. Rhæti prælio vincuntur, à Druſo & Tiberio domiti imperio ſubjiciuntur. Eandem fortunam ſubeunt Ligures & Pannonii rebelles. At poſt Cometam Roma vidit gratans reducem Cæſarem rebus Gallicis, Germanicis & Hiſpanicis ex voto confectis. Jeruſalem verò templum ab Herode annis octo renovatum conſecravit. Herodes Arabes vincit. Romani domant Germanos, Dalmatas, Pannonios & alibi rem feliciter gerunt.

XLI. *Anno Mundi 3947. quo Natus eſt Chriſtus, conſpectus eſt Cometa, de quo Sibylla Auguſto conſulenti reſpondit: Hic puer te major eſt, hunc adora. Eadem prædixit, Cometam iſtum ſignificare Chriſtianam religionem.* Alſtedius.

PAulò ante hunc Cometam Herodes Ariſtobulum & Alexandrum filios ſuos innocentes laqueo necari juſſit, & notam ignominiæ nomini Judaico inuſſit; At verò hunc Cometam nativitas Jeſu Chriſti Filii Dei, Servatoris Mundi, Domini noſtri ex caſtiſſima Virgine virtute Spiritûs Sancti facta, ſecuta eſt, quâ nil divinius, nil ſanctius, nil humano generi ſalutarius. Ita ut meritiſſimò dicam, vel hunc ſolum Cometen reliquos omnes infamiâ triſtium ominum & malorum feliciſſimè liberaſſe.

ADDENDA.

ANtequam ulterius progrediamur, pauca nobis dicenda ſunt ad præcedentium Cometarum Catalogum ex iis quæ Abrahamus Rockenbachius annotavit de eodem argumento, quod nos hîc pertractandum ſuſcepimus. Horum enim partem ex libro excerptam & deſcriptam nuper ad me miſit Clariſſimus & Humaniſſimus Vir M. Fridericus Büthnerus, Profeſſor Matheſeos in Gymnaſio Dantiſcano & Rector Scholæ ad S. Joannem, Amicus honorandus: poſtquam priorem Hiſtoriæ Cometicæ partem ex Eckſtormio, Ricciolo & Alſtedio contexuiſſem. Neque verò amplius integrum mihi erat illam retexere. Itaque hic auctarii loco priori Sectioni ſequentes Cometas addo.

II. *Anno Mundi 1944. Anno poſt Diluvium 288. Cometa in Ægypto naturam Saturni referens circa Alcarium in dodecatemorio Capricorni viſus eſt, hicque ſpatio 65. dierum tria ſigna in cælo percurrit. Hunc confuſiones linguarum & diſſipationes gentium in toto terrarum orbe ſunt ſecutæ. De quibus Geneſ. XI. cap. prolixiùs textus dicit.* Rockenbachius.

HIc Cometa non annotatus ab aliis, erit in Catalogo noſtro Numero ſecundus, & rationes Cometarum auctas producere incipiet. Turris Babylonicæ inſanam exſtructionem & illam linguarum confuſionem Chronologi multum præcipiunt. Funccius enim conjicit eam in Annum M. 1790. poſt Diluvium 133. Bucholzerus in Annum M. 1758. à Diluvio ſecundum ſuprà centeſimum, Krentzheimius in Annum M. 1788. à Diluvio 131. Calviſius in Annum M. 1757. à Diluvio 101. Alſtedius in Annum M. 1750. à Diluvio 94. Petavius in Annum M. 1808. à Diluvio 152. at Helvicus in Annum M. circiter 1718. à Diluvio 62. Unde patet rationes Rockenbachii de confuſione linguarum multum diſtare à tot Chronologorum præſtantiſſimorum rationibus: quas etiam nullâ Hiſtoricorum vel Chronologorum auctoritate firmavit, quod meritò in eo, ſicut & Scali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

& Scaliger in Euſebio, deſideramus. Quod ſi tamen quis Cometam hunc in Ann. M. à diluvio 288. id eſt, à condito Mundo 1944. vel 1945. referat, inveniet ibi nativitatem Abrahami, Patris credentium, exſtructionem Treviris & fortè alia læta, quantùm quidem in illorum temporum antiquiſſimorum ſpiſſa caligine pervidere datur.

III.

In Annum Mundi 2018. ætatis Abrahæ 70. refert Rockenbachius Cometam illum, qui nobis eſt Numero ſecundus, illi tertius, eique præter annonæ caritatem, de qua ibi egimus, attribuit bella cruenta, de quibus Geneſ. XIV. legimus: & addit: *Paulò etiam poſt Anno M. 2048. Sodoma, Gomorra, Adama, Seboim & Segor civitates, propter peccata igni, ſulphure & pice cælitùs everſæ ſunt, ab Anno videlicet diluvii 391. Harum rerum meminit etiam Moſes cap. 19. Oroſ. lib. 1. cap. 36. C. Tacitus lib. 27. Solinus poſt Plinium, & alii quàmplurimi.* Rockenbachius.

Ut illa fames, ita & bella hæc longius à Cometa abſunt, quàm ut ad eum referri poſſint. De fame ſuprà in Hiſtoria egimus. Bella illa in Ann. M. 2030. à Funccio, Helvico & Alſtedio referuntur: quanquam & ibi læta Lothi liberatio, & victoria Abrahami, & benedictio Melchiſedeci conſideranda veniat. Vide Petav. Ration. Temp. part. 1. l. 1. c. 3. At everſio Sodomorum & aliarum urbium, ut ſceleris, ita & pœnæ ſociarum, in Ann. M. circiter 2048. ipſo Rockenbachio fatente, & ita quoque putantibus Funccio, Bucholzero, Calviſio, Helvico, Alſtedio & aliis, referri debet. Itaquè nos filum Chronologiæ ſecuti, hujus Pentapolitanæ everſionis, ſine prævio Cometa factæ, ad Cometæ ſecundi hiſtoriam rectiùs meminimus. Quid non enim ad Cometas boni & mali referendum foret, ſi annis triginta, ut hîc, ab eorum apparitione hîc & illîc in orbe geſta coacervaremus? Hoc non obſervavit hoc loco Rockenbachius, qui etiam inter effectus Cometæ, qui apparuit Anno. M. 2128. & nobis eſt Numero tertius, illi quartus, refert mortem Semi, quæ accidit Anno M. 2158. aliaque mala plurima, bella & calamitates ſecutas eſſe ait. Credo: ſi quæ poſt triginta annos à viſo Cometa evenerunt, ad eum referantur, ſicut ille hîc bis fecit. Nec tamen dubito multa quoquè bona & læta, quæ Cometam ſecuta fuerint, cenſeri poſſe, quâ de re nonnihil ad hunc Cometam diximus. Nunc hoc ſolùm monemus, Arphaxadi mortem, quam hîc Rockenbachius Cometarum lævis ominibus momentum addere volens, interim tot aliorum Heroum, tunc ſine Cometarum præviis facibus morientium oblitus, in Ann. M. 2129. Cometæ apparitioni proximum refert. Atqui ante Ann. M. 2100. mortuum eſſe, Funccius, Bucholzerus, Krentzheimius, Calviſius, Helvicus, Alſtedius & alii Chronologi uno, quod ſciam, ore affirmant. De reliquis quæ Rockenbachius addit, ſcilicet quæ circa exitum Iſraëlitarum ex Ægypto acciderunt, & de Cometis illâ tempeſtate viſis ad Cometam IV. & V. diximus. Quanquam tantam difficultatem in Cometæ anni à condito mundo 2453. ſubjiciendis eventibus anni 2237. & præpoſterum ordinem invenio, ut hæc præterire mallem, libro præſertim deſtitutus, & ſolis excerptis gaudens, niſi putarem operæ pretium me facturum, ſi errorem à quocunquè commiſſum in Rockenbachio & oſtendam & corrigam. Omiſſus nempe eſt Cometa Anni M. 2237. ab Eckſtormio annotatus, & huic ſubjiciendi ſunt eventus ejuſdem anni & ſequentium temporum, præpoſterè Cometæ anni 2453. ſubjecti. Indicant illum Cometam verba Rockenbachii cum Eckſtormianis collata. At non eſt nobis memoratus, utpote ab Eckſtormio, Ricciolo & Alſtedio non annotatus Cometa, qui teſte Rockenbachio,

VII. *Anno M. 2770. menſe Auguſto, viſu terribilis in Geminis ab Aſſyriis viſus eſt. Hunc* (inquit) *mors Regis impiiſſimi, Amenemos dicti, aliorumque potentiſſimorum Principum in Ægypto, una cum cædibus innumerabilibus & horrendis, hominum manus inter ſe conſerentium, eſt ſecuta. Bellum diuturnum & miſerabile propter Helenam, quam Paris filius Priami Regis, Menelao Regi Spartanorum rapuit, ortum eſt. Seditio magna in Iſraël facta eſt, in qua 42000. hominum in Ephraim perierunt. Amazones hoc tempore floruerunt, quæ Aſiam & Europam totam peragrando devaſtarunt. Troja capta & devaſtata eſt, Anno M. 2783. Hùc referri quoquè debent acta, in libro Judicum cap. 10, 11, & 12. deſcripta.* Rockenbachius.

HIc Cometa nunc nobis eſt Numero VII. Sed in effectis ejus vel eventibus triſtibus annotandis Rockenbachius iterum nimium eſt & fidei hiſtoricæ parùm memor. Acta enim, eo ipſo fatente, ad Annum M. 2783. à viſo Cometa decimotertio anno, Trojæ ſcilicet everſionem ad eum refert. At verò Regem illum Ægypti Amenenon ſive Ammemenen Calviſius & Helvicus in Ann. M. 2731, Trojæ autem excidium Funccius in Ann. M. 2783. Bucholzerus in 2788. Calviſius in 2767. Helvicus in 2766. referunt. Quanquam diſſimulandum non eſt Dionem Chryſoſtomum & Strabonem aſſerere Trojam non eſſe expugnatam. Et Sabellicus multa hic eſſe fabuloſa notat. Seditionem porrò illam in Iſraël Funccius in Ann. M. 2760. Helvicus in 2758. Calviſius in Ann. circiter 2779. ponit. Quomodo hæc à Rockenbachio connecti & in argumentum triſtium Cometæ illius ominum trahi poſſint, non video.

VIII. *Anno M. 2795. Teutano Rege Aſſyriorum imperium tenente, Cometa ſub ſigno Arietis per 43. noctes flagrans à tota Græcia viſus eſt. Hunc bella truculenta & mutationes magnæ, in toto terrarum orbe ſunt ſecutæ. Huc quoquè hiſtoria Samſonis, ratione temporis habitâ, referri poteſt, quæ in 13, 14, 15 & 16. cap. Libri Judicum annotatur. Itemque Heli Sacerdotis & acta Regum & Prophetarum aliorum, Samuelis, Davidis, Saulis, de quibus in Sacris Literis prolixius omnia exponuntur.* Rockenbachius.

COmeta hic erit in hiſtoria noſtra Numero VIII. in cujus eventibus annotandis, immane quantam magnis temporis intervallis diſſita Rockenbachius conjungat. Nam hiſtoria Samſonis & Davidis, ſive, ut accuratius loquamur, imperium utriuſque, integro ſeculo à ſe diſtant. Id generis rationes locum hîc habent nullum. Teutani tamen ſive Teutanis Regis Aſſyriorum XXVIII. ut Funccius, vel XXVII. ut Calviſius, Helvicus & Alſtedius putant, qui etiam Teutamum vel Teutamen vocant, hiſtoria huc referri poteſt. Utinam verò Auctores in putandis rationibus vitæ ejus tàm propè diſtarent quàm diſtant in nomine! At enim Calviſius Regem hunc Samſone integro ſeculo, Helvicus & Alſtedius 270. annis faciunt priorem, referendo eum in Ann. M. 2523, ſive illa tempora, quibus poſt mortem Joſuæ Othoniel (qui & Athniel) Calebi gener Iſraëlitis præfuit. Funccius utriuſquè imperium Ann. 2791. connectit. Nos tantam litem non dirimemus. Sed utrumlibet temporis momentum quis accipiat, bella & viciſſitudines rerum inveniet. Mundus enim quid niſi bella? & ſic, quid niſi rerum converſiones? Unde dicere ſolemus, in orbem verti Orbem, nil in eo rectum, & ſolam inconſtantiam conſtantem eſſe. Rockenbachius tamen dubio procul Funccii, quem paulò inferius allegat, & aliorum ei ſimilium computationem ſequitur. Ideò ad hunc Cometam totam hiſtoriam non tantùm Samſonis, Heli, Samuelis & Saulis, ſed & res geſtas Davidis apponit, vaſtum ſpatium mente conplexus, integri ſcilicet ſeculi, quod ut diximus, in rationes has Cometæ trahi nullâ veri ſimilitudine poteſt. In hiſtoria tamen Samſonis patet Deum ſuos ut delinquentes, impiorum ſævitiâ caſtigare & erudire ad virtutem, ita commiſſorum pœnitentes liberare & tueri, & per eos confundere ſummo pudore, idque uſquè ad internecionem, ſui nominis & populi hoſtes. At verò Rockenbachius affert bella truculenta & mutationes magnas in toto orbe ſecutas. Siquidem vellemus paulò longiùs in ſequentium annorum campum excurrere, inveniremus, duce Funccio, bellum Mezentii contra Aſcanium Æneæ filium, ſecundum Latinorum Regem, qui in Lavinio recens exſtructa obſeſſus proſpero, deſperatis ferè rebus, ſigno accepto (fulgur enim ad ſiniſtram cælo ſereno intonuit) hoſtem fortiter rejecit. Inveniremus Ilium ab Hectoris filiis, Atenoris poſteris pulſis receptum, Peloponneſum Pelopidis, Agamemnonis poſteris, quorum ultimus Cometes, ſi fidem habemus Funccio, vel Penthilus, eum proximè antecedens, ut alii aſſerunt, ab Heraclidis & Doribus ereptam, Mycænarum regnum obtritum, Æolicam & Ionicam migrationes Græcorum nobiliſſimas. Inveniremus deniquè Juli, Mantuæ, Albæ & Homeri natales. Sed quod eſt quæſo temporis momentum, quo non talia hîc & illìc in orbe eveniant, etſi nullus Come-

tes appareat? Cur autem ad hoc phœnomenon Rockenbachius hiſtoriam Homeri & Eliæ Anno M. ut putat, 3050. Jonæ 3130. & terræ motus in Iſraël 3160. referat, divinare non poſſum. Hæc enim 365. non diebus (quâ ratione unius anni geſta ad Cometam præcedentem referri ſpecioſè poſſent) ſed annis ab ſe invicem diſtant.

Poſt hæc Rockenbachius recenſet Cometas ad Ann. Mund. 3458. ante Chriſtum Natum 478. ad Ann. Mund. 3537. Olymp. 88. ad Ann. Mund. 3553. Olymp. 92. & alios, ad quos bellum Peloponneſiacum, expeditionem Xerxis, cladem Athenienſium, peſtem Atticam, aliaque triſtia refert, lætorum oblitus. Sed de his omnibus in hiſtoria noſtra ſuprà egimus. Hîc tamen monemus duo. Alterum eſt, in Rockenbachio pro Ann. M. 3458. legi neceſſariò debere 3488. Docet id non tantùm computatio Eckſtormii, ſed & Funccii, quem hic allegat, & alias ſequi ſolet Rockenbachius, cum Rockenbachiana comparata. Nam anni 478. vel potius 475. ante Chriſtum Natum à Rockenbachio allegati, annis M. 3488. additi, in natalem Chriſti à Funccio annotatum & Anno M. 5963. aptatum exeunt. Alterum eſt, Rockenbachium manifeſtè Chronologiæ negligentem eſſe. Danielis enim Prophetiam in Ann. M. circiter 3415. Haggæi & Zachariæ in 3444. Eſther hiſtoriam in 3455. Xerxis expeditionem in 3485. Eſram & Nehemiam in 3515. at bellum Peloponeſiacum in 3537. Funccius ponit. Itaquè rationes ejus Rockenbachius præcipit, turbat, & integri ſeculi geſta ad unum Cometam refert.

XXI. *Anno Mundi 3743. ante Chriſtum Natum 220. Cometa per 22. dies in Ariete apparuit. Hunc bella in Gallia plurima ſunt ſecuta. Prœliis enim magnis inter ſe ſæpiùs commiſſis Galli in poteſtatem Romanorum venerunt. Seleucus Rex Aſiæ & Syriæ dolo interfectus eſt tunc temporis, ac in locum ejus Antiochus Magnus ſucceſſit. Terræ motus horribiles, ut Plin. lib. 2. cap. 84. ſcribit, fuerunt, & tanti, ut terra quinquagies ſepties, Anno M. 3749. bello Carthaginenſi ſecundo orto, ſit mota. Hieroſolyma & tota Judæorum ditio à Ptolemæo Philopatre duriter affligitur, atquè ita ut 60000. Judæorum cæſi ſint, aliaque bella per totum terrarum orbem orta ſunt.* Rockenb.

SI vel Funccium ipſum, cujus rationes Rockenbachius ſequitur, conſulamus, paulò ante viſum Cometam, cruenta & funeſta bella videmus inter Carthaginienſes & Numidas, inter Romanos & Ligures (poſt quæ flumen in Piceno fluxit ſanguine, in Thuſcia cælum arſit, Arimini tres Lunæ viſæ, & extemplò templum Jani clauſum lætiſſimæ pacis ſymbolum) inter Achæos & Spartanos, inter Romanos & Illyrios. Tacebo Legatos Romanorum violato gentium jure in Illyrio trucidatos, & Cleomenem Regem Lacedæmoniorum Magnanimum & Felicem, toties Victorem, ab Achæis & Antigono Macedone victum & Peloponneſo pulſum, fugatum, in carcerem conjectum, trucidatum, aliaque. At Cariam ac Rhodum horrendo terræ motu concuſſas, ita ut inſana illa ſubſtructio Coloſſi Solis ruerit, & bellum Gallicum acerrimè geſtum ante phœnomenon illud (quia Rockenbachius terræ motum & bellum Gallicum Cometæ apparitioni ſucceſſiſſe ait) ſilentio præterire non poſſum. Funccius enim Anno M. 3741. C. Attilio Regulo & L. Æmilio Paulo (Papum Calviſius & Helvicus vocant) Coſſ. teſtatur maximâ clade Gallos affectos fuiſſe, ut 40. millia fuerint capta, cæſo tamen Regulo, at Æmilio victoriam proſequente. Calviſius rem in Ann. M. 3725. ut & Helvicus referens, ex Polyb. l. 2. refert Gallos cum Germanis 200. mill. conflaſſe exercitum, acerrimè ad Telamonem Hetruriæ fuiſſe pugnatum, 40. millia Gallorum cæſa, 10. millia capta unà cum Rege Congolitano, altero Rege ex deſperatione violentas manus ſibi inferente. Taceo in eundem illum annum M. 3743. à Funccio referri cladem Gallis ad Aduam fluvium illatam, quæ an præceſſerit vel ſecuta fuerit Cometam, non habeo dicere. Illæ tamen ipſæ rationes docent mox Coſ. M. Claudium Marcellum Gallos viciſſe, Viridomarum Regem eorum occidiſſe, Mediolanum expugnaſſe, triumphantem cum Collega Urbem intraſſe. Mox Gallos victos Romanis ſe ſubmiſiſſe: Tùm Iſtros à Romanis ſubactos: nec non Illyrios, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

alia eveniſſe, victis quidem, ut fit, triſtia, ſed victoribus læta, quæ motus illos frequentes & belli Punici 2. initium (quæ adfert Rockenbachius) anteceſſerunt. Ex quibus omnibus patet, ut aliàs ſæpè, imò ſemper, & adverſa ante Cometas, & læta poſt eoſdem hic & illic eveniſſe. Quod ad Ptolemæi illius furorem in Judæos exercitum attinet, Funccius quidem circa Annum. M. 3745. hæc eveniſſe narrat; At Calviſii & Helvici rationes quadriennio hæc inferiora ponunt. Ut ita non facilè ad Cometæ apparitionem ſex ſeptemvè annis poſt hanc geſta referri queant. Sed, ut ſunt humana, illam quoque Judæorum perſecutionem lætus eventus excepit. Nam elephantorum 500. multa Judæorum millia, volente Rege impio & ſævo, conculcaturi, cum præter naturam ab hac immanitate abhorrerent, eundem ut facinoris pœnitentiâ duceretur & à tanta crudelitate abduceretur, permoverunt. Ita & feræ feritatem dedocent impios, quod & Danielis ad leones damnati exemplo Sacra pagina docet, quoties Deus ſuos manibus ſceleratis eripi, & vitâ ac libertate donari vult.

Quæ dehinc Rockenbachius de duobus Cometis Anno M. 3767. ante Chriſtum Natum 196. in ſigno Capricorni per paucos dies, & poſt biennium in ſigno Cancri per 19. dies viſis ſcribit, in hiſtoria noſtra Num. XVII. & XVIII. vides. Sed quem ibi Num. XIX. poſuimus, ſi rationes annorum à Rockenbachio & Eckſtormio adhibitas, & ſignum Cancri, in quo Cometes viſus eſſe ab utroquè ſcribitur, reſpiciamus, idem cum proximè præcedenti diebus 19. viſo videri poteſt. Niſi quòd primus ille Num. XVII. Ann. M. 3765. ante Chriſtum Natum 204. tertius autem Ann. M. 3769. ante Chriſtum Natum 200. apparuiſſe ab Eckſtormio, iſti verò duo à Rockenbachio annotati intrà biennium apparuiſſe memorentur. Adhæc Eckſtormius faces illas duas intrà biennii ſpatium viſas eſſe, expreſſè ſcribit. Itaquè meritò hæc phœnomena tria, non duo fuiſſe, & Cometam noſtrum Num. XIX. inſignitum, nunc ad rationes Rockenbachianas noſtris collatis XXII. ſtatuo. Paratus tamen ſum hunc Eckſtormii Cometam in Cancro 80. diebus viſum, cum Cometa Rockenbachii in Cancro pariter, ſed 19. diebus conſpecto, pro eodem ducere, ſi melior computatio mihi demonſtrata fuerit. At quæ Rockenbachius de Cometa magnitudinis ſtupendæ Ann. M. 3769. ante Chriſtum Natum 194. eo anno quo Mithradates (*ſicut quoſdam malle ſcribere ſupra diximus, aliis iterum Latinam orthographiam Mithridatis præferentibus.) Rex Ponti natus eſt, viſo & 80. diebus continuis flagrante, refert, conveniunt quidem, quod ad durationis tempus 80. dierum attinet, cum Cometa noſtro Num. XX, qui nunc XXV. erit. Sed non annorum numero, nec eventibus. Adhæc quæ de Mithridate nunc nato Rockenbachius adfert, ſexaginta amplius annorum ſpatio rationes Riccioli prævertunt, & augent controverſiam de annis Mithradatis, de qua in T. I. & hîc ad Cometam Num. XXVII. egimus. Aliæ præterea rationes docent hunc Cometam Rockenbachii omninò diverſum eſſe ab illo Eckſtormiano XX. ut mox demonſtrabimus. Hic itaquè Num. XXIV. nobis erit.

* Vid. Sabell. Enn. 6. l. 3. ab initio. Jacob. Bongarſius in Juſtini lib. 27.

XXV. *Anno Mundi* 3780. *ante Chriſtum Natum* 183. *Cometa per* 88. *dies flagrans quartam ferè cæli partem occupans, ſuoque fulgore Solis nitorem vincens, interdiu in ſigno Piſcium apparuit, ortumque vel occidens ſpatium* 7. *vel* 8. *horarum conſumſit. Hunc mors Scipionis Africani ſecuta eſt. Peſtis Romæ circaquè loca finitima graſſata eſt. Heliodorus templum Hieroſolymitanum ſpolians à Deo graviter eſt punitus. Vide c.* 3. *lib.* 2. *Macchab. Mithridates Rex rei militaris peritus magna bella contra finitimos populos ſuſcepit.* Rockenb.

DUm rationes à Rockenbachio & Eckſtormio inſtitutas de annis M. & ante Chriſtum Natum illo 3780. hoc 3785. ibi, hîc autem utroquè 183. putante, tùm & ea quæ Cometam ſecuta ſunt, conſidero, idem iſte Cometa eſt cum proximè præcedenti in hiſtoria XX. Quamvis illum Cometam Eckſtormii aliquâ ratione cum Rockenbachiano præcedenti quodammodo comparaverimus, ſatius tamen judico

eum

eum adjungere illi quem Num. xx. ibi cenſuimus, hîc verò conſemus xxv. De eventibus eum ſecutis in hiſtoria noſtra egimus.

XXVI. *Anno Mundi* 3789. *ante Chriſtum Natum* 174. *Cometa in ſigno Arietis per* 32. *noctes apparuit. Hoc anno Philopater Rex Syriæ ſeptimus mortuus eſt, inque locum ejus Antiochus, nobilis cognomine, ſucceſſit. Vide lib.* 2. *Macchab. cap.* 4. *Apulo Rex Hiſterreich, (qui locus inter Alpes & Venetum mare ſitus eſt) poſtquam captus eſt, ditio illius Territorii, imperio Romanorum ſubdita facta eſt.* Rockenb.

COmeta iſte ab Eckſtormio, Alſtedio & Ricciolo annotatus non eſt. Ideò auget
cenſum Cometarum: cumque inter hunc & proximè præcedentem nullus ſit
alius, iſte Num. xxvi. cenſendus eſt. Exempla quæ Rockenbachius allegavit, Phi-
lopatoris morientis (non Ptolemæi, hic enim Ægypti Rex & aliquanto prior, ſi-
cut Philometor, qui etiam Epiphanio Philopator dicitur, ætate æqualis, annis regni
nonnihil Funccio, Bucholzero, Calviſio, Helvico aliiſque poſterior fuit, ſed Seleu-
ci) & Antiochi Epiphanis ei ſuccedentis, Æpulonis Iſtriorum Regis victi & capti,
& Romanorum victorum, & id generis alia, quæ ad Cometam Num. xx. in hiſtoria
annotavimus, docent Cometis non tantùm triſtia ſed & læta ſuccedere, manifeſto
viciſſitudinis rerum humanarum documento.

XXVII. *Anno Mundi* 3795. *ante Chriſtum Natum* 168. *M. Scævola & Poſthumio Romæ*
Coſſ. Cometa per 55. (puto legendum 5.) *ſeptimanas continuas flagrans, unà cum tribus*
Solibus conſpectus eſt. Hoc tempore, alia poſtea plura miracula ſunt ſecuta, ut prolixiùs
lib. 2. *Macch. cap.* 5. *legitur. Inprimis verò de Antiocho hoc aſſignatur, cùm in Ægy-*
ptum ſecundò profectus eſſet, ut regnum illud occuparet per dies 40. *continuos equites in*
aëre aureis armis indutos, lanceiſque longis inter ſe pugnantes viſos eſſe. Poſt hac An-
tiochus furioſus ſubitò ex Ægypto, Hieroſolymam verſus cum exercitu profectus eſt, quò
ubi venerunt, milites ipſius juſſu Regis, ſpatio trium dierum 80000. *hominum tàm*
ſenes, quàm juvenes, maſculini & fœminini generis interfecerunt, 40000. *cæperunt, ſpo-*
liato prius templo 80000. *vendiderunt. Vide lib.* 2. *Macch. cap.* 5. Rockenbachius.

AUget hic Cometa cenſum Cometarum, ab aliis auctoribus non annotatus. Co-
metam hunc, notante Funccio Rockenbachii duce, præceſſêre bella Romano-
rum contrà Celtiberos, Ligures, alioſque, ſecuta verò eſt pax victis Corſis & Li-
guribus data. Thracibus verò etiam amicitia, ut & Antiocho illi Epiphani. Dehinc
bellum Macedonicum cum Perſeo & Antiochi in Judæos furor, quem tamen quinto
demùm à conſulatu Scævolæ & Poſthumii anno Funccius memorat. His autem tri-
ſtibus ſucceſſêre lætæ Judæ Maccabæi victoriæ, aliaque ad Cometas Num. xxii. &
xxiii. enumerata.

De Cometa, quem in Hiſtoria Num. xxi. cenſuimus, hîc xxviii. cenſemus, Roc- XXVIII.
kenbachius annotat, eum Anno M. 3798. U. C. 586. ante Chriſtum Natum 165. ap-
paruiſſe 4. Septembr. unà cum Eclipſi Lunæ, Hircum, teſte Senecâ, à villorum ſpe-
cie & juba, quæ velut hirſutum exhibeat, dictum. Refert præterea Anno ſequenti
facem ardentem in Italia Cometæ ſimilem conſpectam eſſe. *Poſthæc* (inquit) *Per-* XXIX.
ſeus, ultimus Rex Macedoniæ ab Æmylio in bello vincitur, & in poteſtatem Romanorum
redactus eſt. Atquè ita non tantùm regnum Macedonicum finem ſuum aſſecutum eſt, ſed
etiam Antiochus Rex denuò in Judæa tyrannicè graſſatus eſt, idolum abominationis in locum
ſanctum ponens. Vide l. 1. *Macch. cap.* 1, 2 & 3. *Item l.* 2. *cap.* 8. *Anno poſtea ſequenti Deus*
Judam Macchabæum, filium Matathiæ excitavit, qui hoſtes ex territorio denuò expulit.
Qualiter etiam Antiochus à Deo ſit punitus, & quo genere mortis Anno M. 3802. *Videre*
licet lib 1. *c.* 6 & *lib:* 2. *c.* 9. *Macch.*

De his eventibus, hîc lætis, illîc adverſis, ad Cometas Num. xxi. xxii &

xxiii.

xxx. xxiii. diximus. Qui verò Cometa in hiſtoria ordine xxiii. fuit, hîc xxx. eſt.

XXXI. *Anno Mundi 3809. ante Chriſtum Natum 154. Cometa per ſpatium 9. dierum in ſigno Tauri viſus eſt. Poſt hunc caritas annonæ maxima eſt ſecuta. Bella diuturna inter Carthaginenſes & Romanos Maſſiniſſamque Regem in Numidia ſunt orta. Romani Carthaginenſes ter vicerunt. Huc quoquè referri poſſunt res geſtæ, quæ lib. 1. c. 9, 10, 11. Macch. dicuntur.* Rockenbachius.

HIc etiam Cometa aliis Auctoribus vel ignoratus vel præteritus familiam Cometarum auget. Bella illa, quæ Rockenbachius huic Cometæ adſcribit ab Anno demùm à condito mundo 3815. incipit Funccius, & ſimul præclarè geſtas à Scipione Minore Africano res, & Romanorum victorias & triumphos, quos eis bellum Punicum tertium attulit. De his nonnihil ad Cometam xxiv. diximus. Res quoquè Maccabæorum, quas memorat Rockenbachius, ita fuerunt triſtes, ut haud rarò lætis diſtinguerentur. A Cometa tamen, indice Funccio ipſo, longius abſunt, quàm ut ad eum referri queant.

XXXII.

Hunc Cometam excipit ille Numero xxiv. ſuprà inſignitus, nunc xxxii. numero, qui poſt mortem Demetrii Syri apparuit maximus, & Soli æqualis. De quo Rockenbachius annotat, eum Anno Mundi 3819. U. C. 607. ante Chriſtum Natum 144. in Signo Capricorni per totos 22. dies arſiſſe. Refert ad eum Carthaginis, Corinthi, Thebarum & Chalcidis devaſtationes. Tùm peſtem ſævam, Pſeudophilippi motus, & Ptolemæi Philometoris mortem.

XXXIII.

Confundit hîc Rockenbachius duos Cometas, quos ſuprà vides Numero xxiv. & xxv. hîc in ordine xxxii. & xxxiii. quos diſtinctè deſcribit Eckſtormius, priorem in Ann. M. 3819. ante Chriſtum Natum 150. poſteriorem in Ann. Mundi 3823. ante Chriſtum Natum 146. U. C. 607. ponit. De utriuſquè eventibus, rerum viciſſitudini teſtimonium luculentum præbentibus, ibi vide. Diximus tunc de Carthagine & Corintho everſis. Chalcidem tunc dirutam apud Auctores non invenio. At Thebas, illas ſcillicet Ægypti Anno demùm Mundi 3937. indice Funccio ex Euſebio. Sed quid hoc ad Cometam ante 100. annos viſum?

XXXIV. *Anno Mundi 3829. U. C. 617. Cometa, Attalo Rege in Pergamo imperium tenente in Italia Præneſte, unà cum face ardenti, primo adſpectu parvus, paucos autem poſt dies circa circulum æquinoctialem latiſſimè verſùs baculum Jacobi ſe extendens apparuit. Quamvis aliqui ex probatiſſimis quoquè auctoribus ſint, qui opinantur, Anno Mundi 3831. ante Chriſtum Natum verò 132. in ſigno Geminorum apparuiſſe, noctesque 83. arſiſſe affirmant. Hunc devaſtatio Antiochi Regis in Judæa mox ſecuta eſt, qui Urbem quoquè Hieroſolymam obſedit. Quæ etiam prætereà impia, inter Simonem principem Judæorum, & filios duos, generumque ejus, qui omnes interfecit, acciderint, in l. 1. Macch. cap. 15. ſcripta ſunt. 70000. militum in Sicilia conjurationem fecerunt, bellaque truculenta geſſerunt, aliæque ſeditiones quoquè plurimæ tunc temporis ortæ ſunt. Soria vel Numantia Civitas Hiſpaniæ, poſtquam per 20. annos contra Romanos bellum geſſit, tandem à Scipione Æmiliano penitus deleta eſt. Marcus Claudius Prætor Terracinæ in navi fulmine conflagravit. Lacus Tucinus per 5000. paſſuum in omnes partes exundavit.* Rockenbachius.

PRior ille Cometa Eckſtormio annotatus, nobis eſt xxvi. poſterior ignoratus, ideo cenſum Cometarum auget. De eventibus prioris actum eſt ſuo loco, ita verò ut cum poſterior paulò poſt ei ſucceſſerit, ad eum quoquè ibi dicta pertineant, nec plura congerere attineat. Quem enim perpetua rerum viciſſitudo latet?

Anno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Anno M. 3853. ante Chriſtum Natum 110. Cometa per 15. dies in Signo Cancri unà cum luce ſplendida veſperi apparuit. Paulò poſt Cimbri in Illyriam impetum fecerunt, Papiniumque Conſulem Romanum cum toto exercitu in fugam verterunt. Samaria ab Hircano devaſtata eſt. Territorium Syriacorum propter inteſtinas diſſentiones in poteſtatem Romanorum redactum eſt. Bella contra Jugurtham Romani plurima geſſerunt, caritateſque annonæ maximæ propter bella ortæ ſunt. Rockenb.

XXXVIII.

COmeta hic in Hiſtoria nobis eſt XXIX. nunc XXXVIIj. (novenario auctâ Cometarum familiâ) in eundem à mundi origine annum, ſed in 116. ante Chriſtum Natum poſitus. Eventus eum ſecutos, quos Rockenbachius annotat, ibi vide.

XLI. *Anno M. 3879. Anno U. R. 667 ante Chriſtum Natum 84. Cometa in Virgine, per 94. noctes flagrans apparuit. Hoc tempore bellum civile inter Marium & Octavium ortum eſt. Cinna autem ab Octavio in exilium poſtquam pulſus eſt, ſe Mario cum magno exercitu Romam veniens, aſſociavit, viroſque præſtantiſſimos miſerè interfici ſtatim juſſit, ſed paulò poſt Cinna à ſuis militibus quoque interfectus eſt. Nicomedes Rex Bithyniæ, & Ariobarzanes Rex Cappadociæ à Mithridate Rege Ponti ex ſuis territoriis expelluntur. Sed paulò poſt Regis Mithridatis milites à Sylla vincuntur, multaque 1000. interficiuntur.* Rockenb.

ISte Cometa accuratiùs à Rockenbachio quàm ab Eckſtormio deſcriptus, ibi XXXIJ. fuit, hîc XLI. eſt. Eventus ejus ibi vidimus.

XLIII. *Anno Mundi 3903. ante Chriſtum Natum 60. Cometa per ſpatium 9. dierum apparuit. Poſt hunc Catilina ab Antonio in bello non tantùm vincitur, ſed etiam interficitur, Urbs Hieroſolyma à Pompejo occupatur, Judæique imperio Romanorum ſubjiciuntur. Tigranes Rex Armeniarum & Syrorum mortuus eſt, Octavianus autem Auguſtus naſcitur.* Rockenb.

VIdimus ſuprà hunc Cometam à Ricciolo annotatum, qui ibi XXXIV. hîc XLIIJ. eſt. Vidimus ibidem eventus ejus.

XLVI. *Anno M. 3922. A. U. 710. ante Chriſt. Nat. 41. Cometa horrendæ magnitudinis (in ſigno Scorpii ut aliqui volunt) unà cum aliis miraculis in cælo, poſt mortem Julii Cæſaris primi Imperatoris, qui Romæ in Curia à Caſſio & Bruto, 15. Martij viginti tribus vulneribus confoſſus eſt, per noctes 7. arſit, anteque Solis occaſum exortus eſt, apparuit. Hunc bella civilia 5. magnæque clades ſunt ſecutæ. Solis præterea lumen caligine obſeſſum eſt, totoque illius anni ſpatio globus pallens, & ſine ſplendore oriens, imbecillem ex ſe emiſit calorem, inde aëris intemperies maximaque frugum caritas ſecuta eſt. Plin. l. 2. cap. 30. Plutarch. in Vita Cæſaris. Bella plurima, ſeditiones, ſtrages ſanguinolentæ per totum terrarum orbem ſunt auditæ. M. Cicero anno ætatis 64. interfectus eſt. Anno M. verò 3924. Gothi in Germaniam irruunt, eamque per decennium integrum affligunt, Anno M. 3928. Finis regni Maccabæorum inſtat, cùm anteà per annos 129. floruiſſet. Hieroſolyma ab Herode occupata, ſceptrum de Juda ademtum eſt.* Rockenb.

VIdimus & hunc Cometam cum eventibus ejus, ibi Numero XXXVIJ. qui hîc XLVI. eſt, qui à Rockenbachio in ann. ante Natum Chriſtum 41. ab Eckſtormio in 43. à Ricciolo in 44. ponitur.

Anno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

XLVII. *Anno Mundi* 3935. *ante Chriſtum Natum* 29. *Cometa in Libra per* 95. *dies flagrans apparuit. Eodem anno Octavius Cæſar, Antonio devicto, totam Ægyptum ſubegit & tributariam fecit, eiquè Cornelium Gallum præfecit. Triumphavit de Ægyptiis Roma, & ornamenta Cleopatræ Reginæ in templo poſuit. Herodes Arabibus bellum infert. Terræ motus horribilis in Judæa ortus eſt, in quo* 10000. *hominum perierunt.* Rockenb.

HUnc quoquè cum eventibus vidimus, ibi Numero XXXIIX. qui hîc XLVII. eſt.

XLIIX. *Anno Mundi* 3940. *ante Chriſtum Natum* 23. *Cometa per aliquot dies in Signo Tauri apparuit. Hunc fames & peſtis horrenda in Judæa ſecuta eſt. Francus Rex, à quo Franci nomen habent, cum magno exrcitu in Galliam proficiſcitur, ibique ferro & igni omnia devaſtavit, multaque millia hominum interfecit. Hiſpania à Cæſare Auguſto debellata eſt.* Rockenb.

HIc Cometa non eſt ab Eckſtormio, Ricciolo & Alſtedio annotatus. Itaque hic eſt Num. XLIIX. Quod ad eventus rerum qui ſecuti eum ſunt, attinet, conſulemus primùm Funccium, Rockenbachii ducem. Is ante hunc Cometam annotat bella Auguſti adverſùs Cantabros & Aſtures Galleciæ, hos victos, Gothos Germaniâ pulſos, Thebas Ægypti ad ſolum dirutas. Poſt Cometæ verò apparitionem refert Herodis regnum iterum auctum, ut tertius Romani Imperii Rector diceretur, ab Auguſto verò pacem cum Parthis lætam, utpote glorioſam & utilem initam, templum Domini Dei renovari cœptum, & Samariam ab Herode reædificatam ac Sebaſten dictam. Interim famem illam in Judæa, Francum in Gallia ſæviiſſe. Hæ ſunt illæ rerum vices. Atquè hic eſt Cometa ex benè conſtitutis & illuſtratis ac correctis rationibus Rockenbachii XXXII. ordine vel fortè XXXIII. (nam ad Annum M. 3798. & 3799. duo ejuſmodi phœnomena, non tamen ſine dubitatione ponit) & ante Chriſtum Natum ultimus, quem duo à nobis ex Ricciolo & Alſtedio annotati ſequuntur, ut ita tota Cometarum ante Chriſtum Natum familia numerum L. impleat. Quia tamen facilè fieri poteſt, ut alicui videatur unus Cometa bis numeratus fuiſſe, licet nos nil temerè hîc fecerimus, & ſat validis rationibus computationem noſtram aſſeruerimus: ideò Cometas ante Chriſtum Natum ad numerum quinquagenarium reducimus. Ita verò iſti poſt Chriſtum Natum ab unitate ſupra quinquageſimum incipient. Quò autem cuivis rationes noſtræ melius pateant, Catalogum præcedentium Cometarum, ex diverſis Auctoribus compoſitum, in tabella damus.

Catalogus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CATALOGUS COMETARUM,

Ante Chriſtum Natum in Hiſtoria noſtra ex Eckſtormio, Alſtedio & Ricciolo & cum Rockenbachio compoſitus.

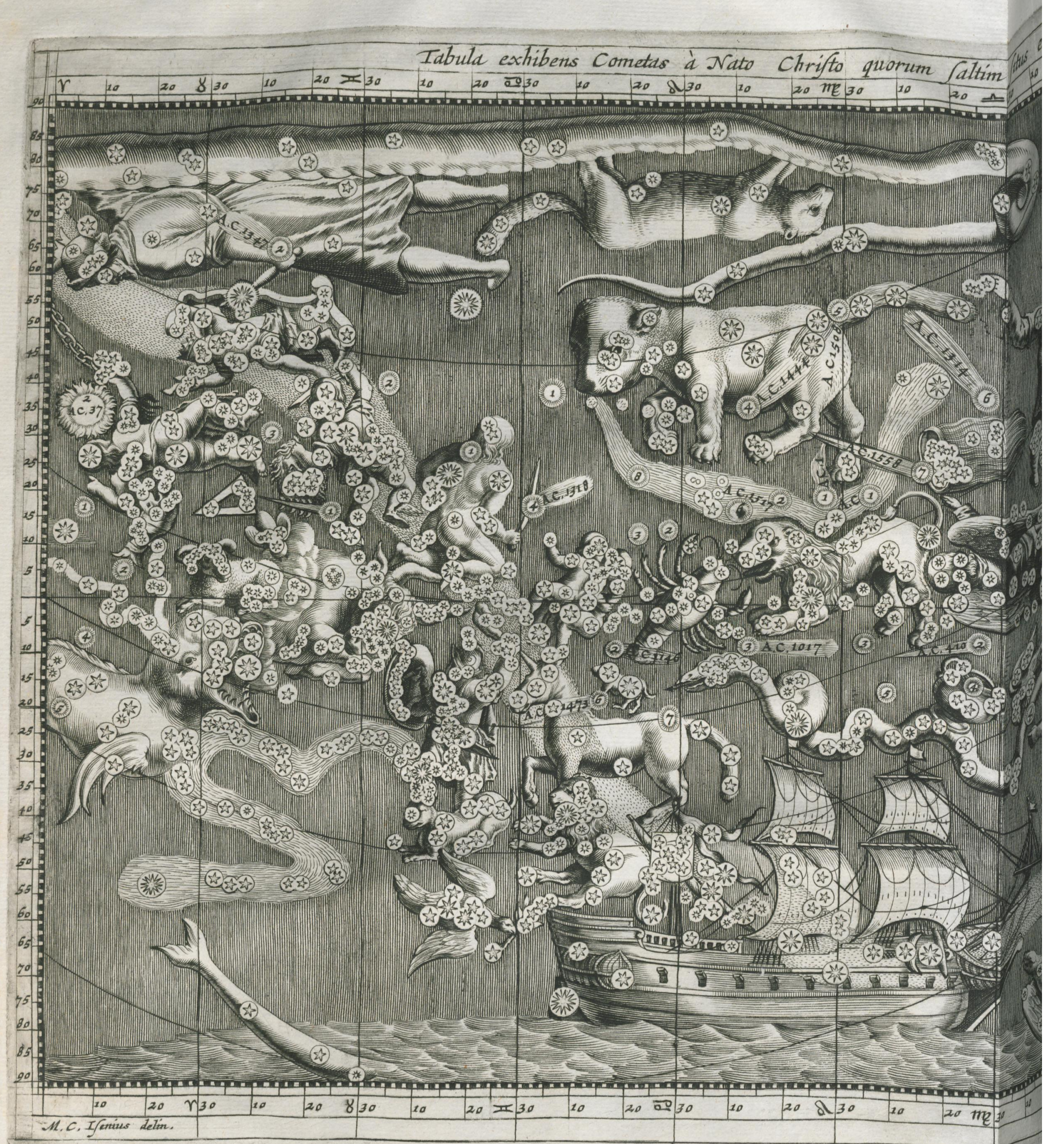
Eckſtorm. Alſt. Ricc.	Rockenbachius.
1. A.M. 1657. —	1. 1657. I.
	2. 1944. II.
2. 2018.	3. 2018. III.
3. 2128.	4. 2128. IV.
4. 2237.	5. 2237. V.
5. 2454.	6. 2453. VI.
	7. 2770. VII.
	8. 2795. VIII.
6. 3489.	9. 3488. IX.
7. 3503. ——	—— X.
8. 3519. ——	—— XI.
9. 3538.	10. 3537. XII.
10. 3557.	11. 3553. XIII.
11. A°. ante C.N. 410.	—— XIV.
12. —— —— 400.	—— XV.
13. A.M. 3596.	12. 3592. XVI.
14. 3614.	13. 3609. XVII.
15. 3628.	14. 3624. XVIII.
16. A°. ante C.N. 336.	—— XIX.
	15. 3743. XX.
17. A. M. 3765.	16. 3767. XXI.
18. A M. 3767. diebus 19.	17. 3769. XXII.
diebus 80. ante C.N. 194.	18. 3769. XXIII.
19. 3769. ante C.N. 200.	XXIV.
20. 3785.	19. 3780. XXV.
	20. 3789. XXVI.

Eckſt. Alſt. Ricc.	Rockenbachius.
	21. 3795. XXVII.
21. A.M. 3801.	22. 3798. XXVIII.
22 3803.	23. 3799. XXIX.
23 3804. ——	—— XXX.
	24. 3809. XXXI.
24 3819.	25. 3819. XXXII.
25 3823. ——	—— XXXIII.
26 3833.	26. 3829. XXXIV.
	27. 3831. XXXV.
27 A°. ante C.N. 130	—— XXXVI.
28 —— —— 119	—— XXXVII.
29 A.M. 3853.	28. 3853. XXXVIII.
30 3870. ——	—— XXXIX.
31 3876. ——	—— XL.
32 3879.	29. 3879. XLI.
33 3882. ——	—— XLII.
34 A°. ante C.N. 60.	30. M. 3903. XLIII.
35 A.M. 3889. ——	—— XLIV.
36 A°. ante C.N. 47.	—— XLV.
37 —— —— 45.	—— XLVI.
38 —— —— 43. (44)	31. M. 3922. XLVII.
39 A.M. 3939.	32. 3935. XLVIII.
	33. 3940. XLIX.
40 A°. ante C. N. 13.	—— L.
41 A.M. 3947. paulò ante C.N.	LI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJK
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

SECTIO SECUNDA.

COMETAS

à Chriſto nato complectens.

I. I. *Nolo tacitus prӕterire ſtellam illam auguſtiſſimam, quӕ Chriſto Domino recens nato Magis in oriente apparuit, ipſiſque Hieroſolymâ Bethlehem verſus ad adorandum Chriſtum euntibus praivit, ſtetitque ſuprà locum, ubi erat puerulus.* Matth. 2.
Stella hӕc aliis nova, aliis Cometa, aliis Angelus fuiſſe putatur. Eckſtormius.

ROckenbachius hujus ſtellæ non meminit. Eckſtormius nil de ea definit, ſed rem in medio relinquit. Refert autem Auguſtinum Serm. 31. & 34. (dummodo illa, ſaltem omnia, ejus ſint) de tempore, tùm & primò inter 17. noviſſimos docere, ſtellam illam fuiſſe admirabilem & incomparabilem, magnificam linguam cæli, quæ narrârit gloriam Dei, & inuſitatum Virginis partum, inuſitato fulgore clamârit: eandemque biennio fulſiſſe: idemque aſſerere Epiphanium l. 1. T. 1. contra Herodianos. Adducit & ea quæ annotavit de ea Paradinus in Symbolorum Heroicorum eo, cujus inſcriptio eſt: *Monſtrant Regibus aſtra viam: Signum ſeu pictura eſt ſtella cum Corona. Huic (inquit) adſcribit ille quӕ ſequuntur. In ӕde ſacra ad Sanctum Ovenum, Gallici regni ſub anno redempti Orbis* 1351. *à Rege Johanne publicè inſtitutus ordo Stellatorum fuit. Signum hoc adfixum oſtendebant ejus fœderis Equites togâ, capitio, locovè conſpicabiliori. Tàm honorificam ſtellӕ celebritatem credibile eſt ortam fuiſſe à commemoratione ſublimis iſtius oſtenti ſiderei, quod Magos ab Oriente adduxit in locum filio Dei natalem: Quo etiam referri poſſe videntur verſus illi, alioqui à Virgilio Pollionis filio dicati. (imò *Julio Cӕſari, ob Cometam, qui ſe poſt mortem ejus oſtendit) Ecloga* IX.

> Ecce Dionæi proceſſit Cæſaris aſtrum:
> Aſtrum quo ſegetes gauderent frugibus, & quo
> Duceret apricis in collibus uva colorem.

Vocat autem hanc ſententiam Paradini piam. Ita ab ea non abhorret, imò ei confirmandæ ſententiam Bezæ adjungit, qui in epigrammatis ſtellam illam mirabilem 1572. vocat Cometen, & eundem eſſe cum hac ſtella Magorum duce putat. Et memorat quidem Eckſtormius Baſilium in Homilia εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν & multos alios, referente Chytræo in enarrat. numerorum ad ſtellam hanc accommodare vaticinium, quod Balaam Vates Moabiticus de ſtella ex Jacob oritura Numeri 24. ediderit. Sed teſtatur in aliis Interpretibus Chriſtianis id explicari de adventu & regno Chriſti, quem Balaam in ſpiritu Prophetico viderit, longo poſt tempore è ſtirpe Jacob ceu ſtellam illuſtrem proceſſurum: quam explicationem dictis Scripturæ Sacræ confirmat, Flaccium Illyricum & alios ſecutus.

Ita non obſcurè ſignificat ſe potius Paradini & Bezæ, quàm Baſilii & aliorum accedere ſententiæ. Origenes quidem l. 1. contra Celſum hanc ſtellam in natali Chriſti Cometis temporaneis æqualem fuiſſe docens ita ſcribit: Τὸν ὀφθέντα ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καινὸν εἶναι νομίζομεν, καὶ μηδενὶ τῶν συνήθων παραπλήσιον, οὔτε τῶν ἐν τῇ ἀπλανεῖ, οὔτε τῶν ἐν ταῖς κατωτέρω σφαίραις: ἀλλὰ τῷ γένει τοιοῦτον γεγονέναι, ὁποῖοι κατὰ καιρὸν γινόμενοι Κομῆται, ἢ πωγωνίαι ἢ πίθοι, ἢ ὅπως ποτὲ φίλον Ἕλλησιν ὀνομάζειν τὰς διαφορὰς αὐτῶν. Κατασκευάζομεν δὲ τοῦτο τὸν τρόπον τοῦτον. Ἐπὶ μεγάλοις τετήρηται πράγμασι, καὶ μεγίσταις μεταβολαῖς τῶν ἐπὶ γῆς ἀνατέλλειν τοὺς τοιούτους ἀστέρας, σημαίνοντας ἢ μεταστάσεις βασιλειῶν, ἢ πολέμους, ἢ ὅσα δύναται ἐν ἀνθρώποις συμβῆναι, σεῖσαι τὰ ἐπὶ γῆς

* Vid. h. l, illuſtratum apud Sueton. in Julio c. 88. Ovid. l. 15. Metamorph. Propert. l. 4. el. 6. Horat. l. 1. Od. 12. Plin. l. 2. c. 25. Lucan. l. 7.

δυνάμενα. ἀνέγνωμεν δ' ἐν τῷ περὶ κομητῶν. Χαιρήμονος τοῦ Στωϊκοῦ συγγράμματι, τίνα τρόπον ἔσθ' ὅτε καὶ ἐπὶ χρηστοῖς ἐσομένοις κομῆται ἀνέτειλαν, καὶ ἐκτίθεται τὴν περὶ τούτων ἱστορίαν. Εἴπερ οὖν ἐπὶ βασιλείαις καιναῖς, ἢ ἄλλοις συμπτώμασιν ἐπὶ γῆς ἀνατέλλει ὁ καλούμενος κομήτης, ἤ τις τῶν παραπλησίων ἀστήρ: τί θαυμαστὸν ἐπὶ τῇ γενέσει τοῦ καινοτομεῖν μέλλοντος ἐν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, καὶ διδασκαλίαν ἐπεισάγειν οὐ μόνον Ἰουδαίοις καὶ ἀλλὰ Ἕλλησι, πολλοῖς καὶ δὲ τοῖς Βαρβάρων ἔθνεσιν. ἀστέρα ἀνατεταλκέναι; Ἐγὼ δ' εἴποιμ' ἄν, ὅτι περὶ μὲν τῶν κομητῶν οὐδεμία προφητεία φέρεται, ὡς ὅτι κατὰ τήνδε τὴν βασιλείαν, ἢ τούσδε τοὺς χρόνους ἀνατέλλει τοιόσδε κομήτης. Περὶ δὲ τοῦ ἐπὶ τῇ γενέσει τοῦ Ἰησοῦ ἀνατείλαντος προεφήτευσε Βαλαάμ, λέγων ὡς ἀνέγραψε Μωϋσῆς· Ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ, καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραήλ. id eſt. *Stellam, quæ in Oriente viſa eſt, novam fuiſſe opinamur, nec ulli è notis iſtis ſimilem, quæ vel in firmamento ſunt, vel in orbibus inferioribus: ſed ejus generis, quales Cometæ viſuntur temporanei, docides, pogoniæ, pithi aut quomodocunque libet Græcis variis nominibus ſignare horum differentes figuras. Hanc noſtram opinionem hoc pacto aſtruimus. Obſervatum eſt quoties res magnæ inſigneſque mutationes fiunt in terris, exiſtere hujuſmodi ſtellas, ſignificantes aut tranſlationes regnorum, aut bella, aut quicquid poteſt. Legimus autem in Chæremonis Stoici commentario, quem de Cometis ſcripſit, quomodo interdum etiam res bonas futuras exorti Cometæ præſignaverint, idque declarat exemplis petitis ex hiſtoriis. Ergo ſi ad regnorum novationes, alioſque inſignes caſus in terris ſtella, quæ vocatur crinita, exoritur, aliudvè ſidus ſimile, quid mirum id factum in nativitate renovaturi genus hominum, introducturique doctrinam Judæis, Græcis & Barbarorum pleriſque communem? Equidem dicerem de Cometis quidem nullam prophetiam ferri, illo regnante, vel quod illo tempore talis Cometa exorietur: de hac vero ſtella, quæ Jeſu naſcente orta eſt, prophetaſſe Balamum his verbis, quæ Moſes ſcriptis ſuis* (Num 24. 17) *inſeruit: Exorietur ſtella ex Jacob, & exurget homo in Iſraël.* Allegat hanc Origenis ſententiam re & nomine Magnus HUGO Annot. ad Mat. 2. & non pauca pro Cometis docet egregia. An tamen illa ſtella Cometa fuerit, nec ne, in medio itidem relinquit. Maldonatus, recenſitis variis Doctorum Eccleſiæ ſententiis, ſubjicit: *Plerique alii Cometam fuiſſe dicunt. Ego aut Cometam aut Angelum dixerim.* Pro Cometa ſtat & Calvinus apud Marloratum, & Beza: tùm Cardanus, Libavius, Joh. Bapt. Mantuanus, nec non ipſe Joan. Adamus Oſiander, in acuta de ſtella inſolita luce & duce Magorum Diſſertatione nuperâ, dummodo non æthereus, ſed ſublunaris ſit, quod & Adamus Tannerus q. 7. de cælis ante eum obſervavit: quales Cometas dari poſſe alibi diximus. Ricciolus Almag. l. 8. ſect. 2. c. 19. N. 3. plures allegat, qui negant ſtellam illam Cometis annumerandam eſſe, variiſque rationibus contra hanc ſententiam pugnat, quod & Baſilius illâ oratione in S. Chriſti Nativit. facit. Sed ſi Cometa ſublunaris, quales dari Ricciolus largitur, fuiſſe ſtatuatur, magnum iſti ſententiæ remotum eſt impedimentum. Quicquid verò tandem de eo ſit, mihi ſufficit tot teſtimonia antiquorum & recentiorum pro hoc Cometa, qualiſcunque ſtatuatur, ſi vel inſolitus curſus & apparitionis tempus ei tribuatur, adduxiſſe. At quis non videt hoc phœnomenon toti orbi fuiſſe, ſi quod unquam, lætum & ſalutare?

LII. *Anno à Nato Chriſto primo, Cometa, vel ut aliqui volunt, fax ardens in ſigno Leonis, una cum Eclipſi Lunari per 3. noctes viſa eſt. Hunc miſerrimus ſtatus in Judæa, viciniſque locis ſecutus eſt. Herodes enim tyrannus, non tantùm infantes innocentes interficere tunc temporis juſſit, ſed etiam alia mala plurima, ſeditionibus & exactionibus injuſtis cædibuſque exercuit. Paulò autem poſt, genere mortis horribili, ut Joſephus dicit, mortuus eſt.* Rockenbachius.

SI ſtella illa dux Magorum non tantùm in Natali Chriſti, ſed & biennio poſt viſa eſt Magis Hieroſolymam venientibus, iſte Cometa Rockenbachii illa ipſa ſtella foret. Sed ſententiam illam, quæ eſt Epiphanii l. 2. hær. 30. refutat Ricciol. Almag. l. 8. Sect. 2. c. 9. de Novis Stellis Num. 9. Illud autem ipſum exemplum ſæviſſimi infanticidii ab impio Herode perpetrati (quâ tempeſtate & filius Antipater juſſu ejus occiſus eſt; ideò **Auguſtus, malle ſe Herodis porcum, quàm filium eſſe dixit*) tùm verò ejus horrendæ mortis, denique ſervati Chriſti, & in Judæam ex Ægypto reducti, triſtes & lætos eventus Cometis ſuccedere docet. De illa infantum immani cæde &

* Macrob. l. 2. Saturn. c 4 p. 270. edit. Joan. Iſ. Pontani.

mirabili

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

mirabili Chriſti conſervatione egregiè in hanc rem ſcribit Origenes l. 1. contra Celſum: Ὁ δ' Ἡρώδης ἀνεῖλε πάντα τὰ ἐν Βηθλεὲμ καὶ τοῖς ὁρίοις αὐτῆς παιδία, ὡς συναναιρήσων τὸν γεννηθέντα Ἰουδαίων βασιλέα. Οὐ γὰρ ἑώρα τὴν ἀκοίμητον φρουρὸν δύναμιν τῶν ἀξίων φρουρεῖσθαι καὶ τηρεῖσθαι τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ὧν πρῶτος πάντων τιμῇ καὶ ὑπεροχῇ πάσῃ μείζων ἦν ὁ Ἰησοῦς. Βασιλεὺς οὐχ ὡς Ἡρώδης ᾤετο, ἐσόμενος ἀλλ', ὡς ἔπρεπε τὸν θεὸν διδόναι βασιλείαν, ἐπ' εὐεργεσίᾳ τῶν βασιλευομένων, τῷ οὐ μέσην καὶ ἀδιάφορον (ἵν' οὕτως ὀνομάσω) εὐεργεσίαν εὐεργετήσοντι τοὺς ὑποτεταγμένους, ἀλλὰ νόμοις ἀληθῶς θεοῦ παιδεύσοντι καὶ ὑπάξοντι αὐτούς. *Id eſt, At Herodes necavit omnes infantulos, quotquot erant in Bethlehem oppido ejuſque finibus, quaſi perditurus ſimul recens natum Regem Judæorum, non enim videbat potentiam nunquam dormitantem, cuſtodem hominum dignorum ſalute atquè tali cuſtodiâ. Quorum omnium honoratiſſimus erat* JESUS, *futurus Rex, non qualem Herodes putabat, ſed qualem decebat eſſe, qui divinitùs regnum acciperet ad beneficentiam exhibendam ſubditis, eamque non mediocrem, (& ſic loquar) indifferentem, quantum ad ſubjectos, ſed quæ legibus verè divinis erudiret eos & ſubderet.*

LIII. *Anno à Chriſto Nato* 12. *Cometa per noctes* 32 *in ſigno Arietis apparuit. Hunc bella diuturna & terribilia ſunt ſecuta. Romani totam Germaniam peragrantes, Illyriam & vicina loca ſuæ ditioni ſubjecerunt. Quintilius Varus à Germanis duce Arminio cæſus eſt.* Rockenbachius.

Ricciolus Cometæ hujus c. 5. p. 34. mentionem facit ante mortem Agrippæ. Sed intelligere eum annos ante Chriſtum natum ſuprà vidimus. Novit verò Vir Doctiſſimus Principes & ante Cometas mori, & poſt Cometas naſci, idque hic etiam docet. Iſte Cometa ab Alſtedio in annum à Chriſto nato 13. refertur, eſtque illi numero primus, cui Varianam illam cladem pariter ſubjicit. Scio tunc Tiberium in Germaniam trajecto Rheno, bellum tranſtuliſſe. At verò Cometam, ipſo Funccio, quem Rockenbachius ſequi ſolet, ad annum Chriſti 10. referente, præceſſit bellum Illyricum poſt bella Punica omnium graviſſimum. Tiberius totum Illyricum, quod intra Italiam regnumque Noricum & Thraciam ac Macedoniam, interque Danubium fluvium & ſinum maris Adriatici patet, trienno perdomuit. Cometam verò excepit Illyrici ſubactio A. C. 13. & A. 15. triumphus de Illyrico à Tiberio actus. Bucholzerus Varianam cladem in annum à Chriſto nato 10. Ita & Calviſius & Helvicus. Sed iſtis annus epochæ vulg. 10. eſt epochæ veræ 12us. Alſtedius hîc cladem hanc in annum 13. at alibi p. 297. ad ann. 10 refert. Ita clades hæc Cometam præcederet. Quicquid verò de eo ſit, præceſſerunt hunc bella Germanica & Pannonica, tùm & ingens fames, referente Calviſio ad annum à Chriſto Nato 5. & ſequentes.

LIV. *Primus poſt Chriſti ortum Cometes in hiſtoriam relatus eſt is qui Anno* 14. *Chriſti propè Auguſti obitum viſus eſt, ut refert Fiornovellus.* Ricciolus.

Sanguinolenti Cometæ denunciarunt mortem Auguſti Cæſaris A. C. 16. Alſtedius.

Anno Chriſti 17. *Cometa per ſpatium* 20. *dierum in ſigno Arietis apparuit. Poſt hunc mors Auguſti Cæſaris, anno ſequenti Nolæ urbis in Campania, ſecuta eſt. Claudius Tiberius Cæſar in locum ejus ſucceſſit, qui poſtquam per aliquot annos contra Germanos bellum geſſit, ſæpiùs à Germanis victus eſt. Terræ motu civitates Aſiæ* 12. *celeberrimæ perierunt, peſtiſque ſæva graſſata eſt. Harminius Dux Germanorum, inſtinctu Tiberii Cæſaris, à conſanguineis ſuis anno* 22. *interficitur, quo etiam anno urbes* 3. *terræ motu, Epheſus videlicet, Magneſia & Sardis abſorptæ ſunt.* Rockenbachius.

Diſcrimen hoc annorum oritur ex illo diſcrimine epochæ Chriſti veræ, quæ vulgarem duobus à pleriſque Chronologis, vel etiam pluribus annis à nonnullis annotatis ſuperat. Quod diligenter notandum eſt, eò quod tale diſcrimen & in ſequentium Cometarum rationibus occurret. Non meminit hujus Cometæ Suetonius, diligens alioqui hiſtoricus, qui etiam ejuſmodi portentorum lætorum triſtiumque non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

exiguam copiam annotare ſolet. Mortem Auguſti refert Funccius in A. C. 16. (cùm autem Rockenbachius hunc in putandis rationibus ſequi ſoleat, niſi error ſit in numero admiſſus, videri poſſet Auguſtum ante viſum Cometam eſſe mortuum) ita & Alſtedius & Helvicus, ſecundùm Epocham veram, ut Calviſius, Pantaleon, Petavius & alii Anno 14. ſecundùm Epocham vulgarem, Bucholzerus intermedius in annum 15. refert. Sed largiamur Auguſtum à viſo Cometa mortuum eſſe. Imo verò ſtatuimus eum Ann. 15. vulg. 17. vero obiiſſe. Atqui Tiberius ei ſucceſſit. Nempe *Principes ſunt mortales, Reſpublicæ autem immortales*, ex veteri ſcito. Auguſti mortem exceperunt multa Romanis læta. Tot victoriæ, licet quandoque, ut fieri ſolet, Cadmeæ, partæ. Tot Germaniæ populi Cheruſci, Marſi, Catti, Bructeri & alii hìc à Germanico, ibi à Stertinio aliiſque fuſi, fugati, ſubjugati. Germanicus de iis triumphat: idem Orientem luſtrat & condit legibus, Zenonem Armeniis Regem conſtituit, cum Artabano & Parthis fœdus pangit. De his inter alios videatur Corn. Tacitus Scriptor Auguſtus, nunquam tacendus, nunquam etiam ſine cura vel dicendus vel legendus. Interea temporis Romam terræ motus leviter concuſſit, Tyberis inundavit. Sed talia ſæpè citra ullos Cometas Roma videt. Motus autem ille notabilis terræ in Aſia, quem memorat Rockenbachius, paulò quidem poſt Cometam accidit. Sed quis neſcit talia in orbe nullis quoquè apparentibus Cometis accidere? Pariter Principum Natales, ut tunc Vitellii, Cometis ſuccedere, & ſine præviis Cometis Viros illuſtres & præclaros mori? Hoc enim illius temporis exempla Germanici laudatiſſimi Principis, veneno extincti, Piſonis, qui de illo parricidio ſuſpectus, in ſeipſum paulò poſt ſævìit, Druſi Cæſaris filii Tiberii veneno itidem à Sejano necati, & aliorum docent. Motus tamen ille quo 13. urbes in Aſia conciderunt, longius mihi à Cometa videtur remotus. Funccius enim eum in annum Chriſtum Nati 22. refert, Euſebii rationes ſecutus: ut & Harminii viri certè Clariſſimi, & fortiſſimi Germaniæ contra invaſores Romanos defenſoris, mortem. Imò verò hunc Bucholzerus & Calviſius biennio integro infra illum terræ motum ponunt. Tunc verò lætas Romanorum & triumphis celebres de Numidis, Thracibus aliiſque victorias plures videre licet. His ſine ullo Cometæ portento theatri ad Fidenas caſus, qui 50. millia hominum oppreſſit, mors Liviæ Auguſtæ, & res Romanorum in Galliis, Armenia, Mæſia & alibi negligentiâ Tiberii inclinatæ, & clades à Friſiis illata, aliaque triſtia ſucceſſerunt.

LV. *Anno Chriſti 40. poſt obitum Tiberii Cæſaris, imperium tenente Cajo Caligula, (qui à capitaneis ſuis anno 43. 24 Januarii interfectus eſt) Cometa in ſigno Geminorum apparuit. Hunc exilium Herodis, qui Joannem Baptiſtam capite plexit, ſecutum eſt. Seditiones in Judæa hoc tempore ortæ ſunt plurimæ. Pontius Pilatus ſeipſum interfecit. Caritas annonæ maxima per aliquot annos continuos durans, de qua Actor. cap. 15. ſcriptum eſt, toto terrarum orbe fuit. Bella in Anglia magna & multa fuerunt. Herodes Agrippa, qui Jacobum fratrem Joannis gladio interfecit, à vermibus devoratur; de quibus Actor. Cap. 12. Judæi & gentes veram Eccleſiam ferro & igni perſecuti ſunt. Homines ſeditioſi multi, ſub ſpecie nominis Chriſti, tumultus plurimos excitarunt, inter quos Ægyptius præcipuus ex numero illorum fuit, qui à præfecto prætorii oppreſſus eſt. Vide cap. 21. in Actis Apoſtolorum.* Rockenbachius.

UT multa acerba quæ hunc Cometam anteceſſerunt, præter illa ſuperiùs enumerata, prætercam, atrociſſimam Sejani mortem tacere non poſſum. Is enim potentiæ nimius, nec tantùm Senatui aſtutâ Cæſaris crudelitate preſſo, ſed & illi ipſi à Roma abſenti, inque mollitiem & deſidiam prolapſo, gravis, utriuſque odio oppreſſus eſt. Et ita quidem, ut nihil ad ſævitiam & ignominiam omitteretur: egregio documento, Miniſtros Principum fidem & modeſtiam eis ſervare, & intra fines æquæ auctoritatis manere debere. Quod ad eventus illos triſtes à Rockenbachio annotatos attinet, nonmirum triennio à viſo Cometa Caligulam occiſum. Nam & ante viſum

Cometam occiduntur Tyranni, moriuntur ut & naſcuntur Principes. Ante hunc Cometam Pilatus injuſtus ille Judex, qui Chriſtum reclamante uxore & conſcientiâ propriâ ad crucem damnavit, in Galliam relegatus & multis calamitatibus divexatus, paulò poſt vitam ſibi ipſi ademit. Meritiſſimo quidem. Quia vitam adimi vitæ datori, cujus perſpectam habuit innocentiam, permiſerit. Tiberii etiam mors, quod ipſe Rockenbachius fatetur, Cometam hunc præceſſit. In hac videre eſt potentiſſimos quoque & peſſimos Tyrannos (qualis iſte fuit, eò pejor & nocentior, quò magis vafer, verus Afer) & ſine Cometarum portentis mori, & miſerè mori. *Sunt* enim *qui putent venenum ei à Cajo datum, lentum atquè tabificum. Alii in remiſſione fortuitæ febris cibum deſideranti negatum: nonnulli pulvinum injectum, quum extractum ſibi deficienti annulum mox reſipiſcens requiſiviſſet*; teſte Suetonio c.73. Credo non ſine divina providentia ignorari quo mortis genere iſte Tyrannorum Romanorum primus obierit, cum is diverſo genere mortis plures, inediâ verò etiam Druſum & Agrippinam, illum filium, hanc conjugem Germanici, alioſque ſuſtulerit. Herodes ille Antipas, ab Areta Rege Arabum bello Anno Chriſti 37. impetitus, Agrippa verò frater ejus Anno 39. à Tiberio in vincula conjectus eſt, referente Funccio. Hæc Cometam præceſſerunt ſecundùm ipſius Funccii rationes. Calviſius bellum ob ſpretam Aretæ Regis filiam, & impuram illam Herodiadem ſuperinductam & cladem illatam in Ann. Chr. 35. Wichmannus in 37. ponit. Res Judæorum tunc erant miſeræ, quòd eos Caligulæ crudelis arrogantia ad idololatriam cogere vellet. Sed non mirum eſt interfectores Chriſti Salvatoris variis jam tunc modis caſtigari cœpiſſe. Ideò & Pilato ante Cometæ apparitionem divina vindicta meritam exſilii pœnam irrogavit. Fames Judæam anno Chr. 46. affligens, & ſueto rerum curſu evenit, & tàm divinæ circa pios providentiæ, quàm piorum erga pios beneficentiæ documentum præbet. Bella in orbe hîc vel illîc aſſidua. Cauſſæ horum ad vitia hominum non ad aſtra referendæ: cujus rei hîc illa veſana Herodis libido documentum præbet. Fames autem illa quæ in Græcia & aliis orbis partibus graſſabatur, in Ann. Chr. 48. & ſequentes: Seditiones Judæorum in 49. & ſequentes, tumultus impoſtorum in 54. cumprimis illus Ægyptii impoſtoris rebellio in 55um. referuntur. Hæc cùm à Cometa 15. annis diſtent, nullâ veri ſpecie ad eum referri poſſunt. Rectius ad eum referre licet natales Agricolæ & Titi, eodem anno, quo luxit Cometes, auctam à Claudio Anno 41. tetrarchiam Agrippæ, ab hoc & procuratam apud Cæſarem Judæis religionis, & datam tributorum libertatem; tùm victorias Romanorum de Cattis, Marſis & Britannis, & triumphos lætos. At enim quæ his læta, illis ſunt acerba. Non aliud nempe rerum humanarum fert viciſſitudo.

LVI. *Anno Chriſti* 48. *Cometa apparuit, pluitque ſanguinem, & fulmen de cælo in ſigna militum Prætorianorum cecidit, templumque Jovis Victoris ſuâ ſponte eſt apertum. Poſt hunc Claudius Imperator, inſtinctu Agrippinæ à Jocuſta venefica veneno eſt ſublatus, ac deinde ex ſingulis generibus Magiſtratuum, ſinguli mortui ſunt.* Rockenbachius.

Videri poſſet hunc Cometam referendum eſſe cum hac prodigioſa pluvia in annum Claudii ultimum. Innuit id Rockenbachius: indicat Eckſtormius & Alſtedius, quorum ille in An. Chr. 54. (epochæ ſcilicet vulgaris) iſte in 56. epochæ veræ Cometam hunc refert. Verùm Rockenbachius expreſſè hunc Cometam diſtinguit ab illo qui ultimo Claudii anno præceſſit. Triſtia verò ſunt illa quæ Rockenbachius affert. Quibus ex Funccio famem Romanam, ſed & nuptias Claudii cum Agrippina, Neronis matre, & res à Romanis contra Britannos & Judæos rebelles feliciter geſtas addere licet. Longè tamen remotam Claudii mortem, & quidem Cometæ Anni 56. ut videbimus, à ſemet-ipſo ſubjectam Rockenbachius hùc retulit.

LVII. *Anno Chriſti* 51. *Claudii* 9. *Cometa apparuit.* Cent. Magdeb. l. 2. c. 13.

NUllus Chronologorum, quos vidi, Cometam hunc annotavit. Quem præcedenti proximum illa triſtia & læta attingunt. Nec opus eſt alia conquirere. Aliàs præter hæc nil invenio, quod in rationes referri poſſit. Addo tamen non tantùm in hiſtoria Cometarum omiſſum eſſe hunc Cometam ab Eckſtormio, ſed in eundem annum tres Soles referre in Hiſtoria Pareliorum. Funccius quoque ad hunc annum tres Soles notat.

LVIII. *Anno Chriſti* 56. *Cometa in ſigno Cancri perquè ſpatium* 4. *menſium, ut aliqui volunt, flagrans, & curſum ſuum à Septentrione verſus ortum dirigens obſcuroque loco apparuit. Hunc varias calamitates ſecutas eſſe, hiſtorici referunt. Claudius Cæſar veneno hoc tempore extinctus eſt. Seditiones plurimæ in Judæa fuerunt. Clodomer Rex Francorum, bellum infert Gallis. Paulus Apoſtolus captus eſt, Felicique Præfecto traditus. Vid c.* 21, 22, 23. *Act. Terræ motus Romæ anno* 60. *maximi fuerunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 54. *Cometa longo tempore viſus eſt, pluitque ſanguinem, & fulmen de cœlo in ſigna Prætorianorum militum cecidit, & templum Jovis victoris ſuâ ſponte apertum eſt. Hæc ſigna anteceſſerunt mortem Claudii Cæſaris & imperium Neronis.* Eckſtormius ex Plinio, Seneca, Tacito, Suetonio & Oroſio.

Anno Chriſti 56. *Tempore Claudii viſus eſt Cometa, pluitque ſanguine. Hoc anno obiit Claudius: cujus in imperio ſucceſſor fuit Nero, qui matrem, uxorem & præceptorem Senecam interfecit & perpetuum latrocinium exercuit.* Alſtedius.

Anno Chriſti 54. *Paulò ante mortem Claudii Cæſaris Imperatoris Cometa comparuit Q. Aſinio Marcello & M. Acilio Aviola Coſſ. de quo Suetonius in Claudio c.* 46. dicens: Præſagia mortis ejus præcipua fuerunt exortus crinitæ ſtellæ quam Cometam vocant, tactumque de cælo monumentum Druſi patris, & quod eodem anno ex omnium Magiſtratuum genere pleriquè mortem obierant. *Hic Cometa teſte Senecâ l.* 7. *c.* 21. à Septentrione ortus perrexit in Orientem ſemper obſcurior. *Periit porrò Claudius ex veneno, ideoque Plinius l.* 2. *c.* 25. *cùm Cometam dixiſſet eſſe* terrificum magnâ ex parte ſidus, ideoque non leviter expiatum, *adjecit:* in noſtro verò ævo circà veneficium, quo Claudius Cæſar imperium reliquit Domitio Neroni, *intellige, non leviter expiatum fuiſſe Cometen.* Ricciol.

HIs Authoribus Rockenbachium conciliare non poſſum. Quem enim ille Cometam, in Annum Chr. ut vidimus 48. poſuit, & morti Claudii alligavit, hunc iſti in Ann. Chr. Epochæ vel vulgaris 54. vel veræ 56. ponunt. Id autem & ipſe Rockenbachius fecit, qui neſcio quâ de cauſſa Cometam illum anni 48. in cenſum retulit. Eventus enim rerum illi Cometæ ſubjecti hùc pertinent. Nobis & ſententiam quam putamus meliorem liberè dicere, & tamen fidem auctorum in texenda Cometarum hiſtoria ſequi integrum eſt. Eventus hunc Cometem triſtes exceperunt, ſcriptoribus illis memorati. Quibus addere licet & mortem Britannici veneno peremti à Nerone. Nempe is ſibi à digniore metuebat, licet nondum in feram illam & immanem beſtiam degeneraverit, ſed quinquennium illud laudatum, à quo *Trajanus Princeps multis nominibus laudatus, imò Optimi cognomen meritus, Optimos Principes longè abeſſe judicavit, abſolveret. Non deerant tamen illis temporibus eventus felices, & qui læti vel etiam boni dici merentur. Nam Corbulo Syriæ Proconſul Tyridatem, qui Armeniam, Romani Imperii provinciam, à fratre Vologeſe Parthorum Rege copiis inſtructus invaſerat, & Regis nomine tenuerat, fugavit. Multi verò Britonum ad fidem Chriſti converſi ſunt, ut notat Funccius ad ann. Chriſti 60. Paulus Apoſtolus malevolorum invidiæ ſubtractus, glorioſè teſtimonium, apud Feſtum Præſidem in oculis & auribus Agrippæ Regis & tot illuſtrium hominum, dedit

* Vid. Sueton. in Nerone c. 9 & 10.

veritati.

veritati. Et vinctus quidem Romam mittitur, ac naufragium patitur & Romam perducitur, ibique in carcerem datur, ſed hoc fine ut tantò illuſtrius in eo & divinæ providentiæ & invictæ Herois Chriſtiani fortitudinis exemplum eluceat. Nam & in vinculis plurima egregia & ſalutaria ore & manu peregit, & coram Nerone cauſſam, licet ab omnibus deſertus, dixit, & ex ore illius ſæviſſimi Leonis liberatus officium facere non deſtitit. In illa quoque tempora, ſcilicet A.C. 59. Janum V. clauſum Bucholzerus ex Goltzio memorat. Calviſius verò ad ann. 58. hoc pacis terrâ marique partæ ſignum locat. Is etiam notat res à Romanis proſperè contra Friſios & Anſibarios, tùm Hermundurorum contra Cattos geſtas.

LIX. *Anno Chriſti 56. apparuit Cometa in Cancro.* Eckſtormius ex Herlicio.

VIdetur hic Cometa idem eſſe cum priori ratione ſigni cæleſtis in quo, & anni quo apparuit. Sed oſtendimus, quod ad tempus attinet, hunc Cometam biennio mortem Claudii ſecutum eſſe. Hæc cum à Rockenbachio & Alſtedio in ann. Chr. 56. ſecundùm epocham veram, ab Eckſtormio autem & Ricciolo in A. Chr. 54. ſecundùm epocham vulgarem ponatur, ſecundùm computationem verò accuratiſſimam in ann. 55. (57) ponenda ſit, hic Cometa ab Eckſtormio in Ann. C. 56. ſecundùm epocham vulgarem poſitus, ſecundum rationes Rockenbachii & aliorum in Ann. C. 58. vel 59. eſt referendus. Eventus nullos huic Cometæ ſubjicit Eckſtormius. Sed nec nos alios dabimus præter illos, quos Cometæ proximo ſubjecimus. Communes enim utriquè in tanta vicinia erunt.

LX. *Anno Chriſti 57. Viſus eſt Cometa & tres Soles ſub initium Imperii Neronis, quod fuit merum latrocinium, ſi excipias vulgo jactatum quinquennium ipſius.* Alſtedius.

PUto Alſtedium more ſuo epocham ſequi veram, & intelligere annum epochæ Chriſti vulgaris 55. Neronis primum completum, vel ſecundum inchoatum. Eckſtormius in hiſtoria Pareliorum hos tres Soles non annotat. Funccius eos in A. Chr. 53. Claudii 11. refert. Ita enim intelligendus eſt verborum ejus contextus, licet illos Soles in Ann. Chr. 54. Claudii 12. referre videatur: ne Plinio Parelios iſtos in Coſſ. Claudium & Cornelium Orfitum, & ſibi ipſi hos Conſules in A. C. 53. Claudii 11. U. C. 803. ponenti contradicat. Ad eventus iſtius Cometæ quod attinet, alii annotari nequeunt quàm qui ſupra annotati ſunt.

LXI. *Anno Chriſti 60. arſit Cometa ſex menſibus. Seneca. Corn. Tacitus l.* 14: *de hoc Cometa ſic ſcripſit*: Sidus Cometes inter hæc effulſit, de quo vulgi opinio eſt, tanquam mutationem Regis portendat. Igitur quaſi jam depulſo Nerone, quiſnam eligeretur inquirebant: Et omnium ore Rubellius Plautus celebratur, cui nobilitas per matrem ex Julia Familia. *Sed is monitus à Nerone cum Antiſtia conjuge & paucis familiarium conceſſit in Aſiam, ubi illi aviti erant agri: Paulò tamen poſt juſſu Neronis eſt occiſus, capite ejus amputato & Romam perlato.* Seneca adulatus Neroni dixit: Cometen tunc fulgentem polliceri magnam felicitatem orbi terrarum propter imperium Neronis. Ille verò & ſævitiam, quam poſtea Nero exercuit, & Neronis tragicum exitum, & Judaicæ gentis interitum portendit. Milich. in lib. 2: Plinii cap: 25: *Suetonius de eodem hoc Cometa ſic habet* c. 36: Stella crinita, quæ ſummis poteſtatibus exitium portendere vulgò putatur, per continuas noctes oriri cæperat: Anxius eâ re Nero, ut ex Babilo Aſtrologo didicit, ſolere Reges talia oſtenta cæde aliquâ illuſtri expiare, atquè à ſemet in capita Procerum depellere, nobiliſſimo cuique exitium deſtinavit: Eckſtormius.

NOn levem hîc animadverto difficultatem, ex diverſis auctorum ſententiis ortam. Nam Cometam ſub Nerone unum tantùm annotat Calviſius; Funccius duos, ſicut & Ricciolus: Rockenbachius tres: Alſtedius quatuor. At Eckſtormius quinque. Nos pro virili noſtra conabimur diſſidentes auctores conciliare. Itaque tabellam hanc, quò res lectori melius & uno obtutu pateat, damus.

Cometæ ſub Nerone viſi.

1.	A°.	Chr.	vero 57. Alſted. vulg. 55.	Sive Anno Chr. vulg. & vero	55, 57 — 1.
2.	A.	C.	vero 58. vulg. 56. Eckſtorm.		56, 58 — 2.
3.	A.	C.	vero 62. Rockenb. Funcc. Alſt. vulg. 60. Calviſ: Eckſtorm. Ricciol.		60, 62 — 3.
4.	A.	C.	vero 63. vulg. 61. Eckſtorm.		61, 63 — 4.
5.	A.	C.	vero 64. vulg. 62. Eckſtorm.		62, 64 — 5.
6.	A.	C.	vero 66. Funcc. Rockenb. Alſted. vulg. 64. Eckſtorm. Ricciol.		64, 66 — 6.
7.	A.	C.	vero 68. & 69. Alſted.		68, 69 — 7.
8.	A.	C.	vero 70. Rockenb. vulg. 68.		70 -- 8.

Hæ non parum differentes Auctorum ſententiæ ſi ita ſubſiſtere poſſunt, non mirum viſis intra 13. annos & menſes 8. quibus imperavit Nero, (ut aſſerit Dio, Funccius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Alſtedius) de octo Cometis dixiſſe Tacitum, ſidus Cometes Neroni illuſtri *ſemper* ſanguine expiatum l. 15. Annal. & Plinium l. 2. c. 25. Cometam *aſſiduum propè* ac ſævum Neronis Principatu fuiſſe. Hoc enim longè juſtius de tot Cometis, & duobus quidem ſemeſtribus dicere uterque potuit, quàm de uno ſemeſtri, quæ Milichii ſententia eſt in illum Plinii locum. Fateor tamen in tanta annorum vicinia & velut confinio, dici poſſe illos duos priores A. C. 55. 56. ſive 57 & 58. tùm quartum & quintum A. C. 61. 62. ſive 63. 64. tùm etiam ſeptimum & octavum Anno 68. 69 & 70. tres tantùm, non ſex fuiſſe. Ita Cometarum horum Catalogus ad quinarium numerum ab octonario reduceretur. Sed noſtrum eſt fidem ſcriptoribus præſtare, & huic innixos Indiculum componere. Itaque ad noſtrum Cometam redeamus. Calviſius & Ricciolus eum pariter, ut Eckſtormius in A. C. 60. Coſſ. Neronem IV. & Coſſum Cornelium Lentulum referunt. Hic eſt A. C. 62. Funccio, Rockenbachio & aliis. Rationes rectè conveniunt inter ſe obſervato epochæ veræ & vulgaris diſcrimine. Rockenbachius de hoc Cometa ait, eum ſex menſibus fulſiſſe, curſumque ſuum ab Oriente partim verſùs Occaſum, partim etiam verſùs Meridiem direxiſſe. De eventibus idem, quod in Eckſtormio vidimus, refert, de Rubellio Plauto. Addit autem: *Hiſce igitur diebus nimia cupido luxus, periculum & infamiam Neroni attulit. Mutationes maximæ multorum præſtantiſſimorum Virorum propter mutationem imperii, mortuo Nerone, ſunt ſecutæ.* 80000. *Anglorum in bello uno die occubuerunt, ut Tacitus refert. Nero Imperator varii generis ſcelera & tyrannidem erga multos exercuit.* Miror eum mutationes magnas mortuo Nerone ad hunc Cometam referre, cùm duos mox Cometas morti Neronis præfulſiſſe dicat. Idem & Alſtedius ad hunc Cometam A. C. vero 62. fecit & ſemeſtrem vocat. Rockenbachio verbo reſpondemus: Mutationes rerum in orbe volubili ſunt perpetuæ & immutabiles. Bella quoque aſſidua. Britannorum illa tempeſtate 80000. ceciderunt, ſed ibidem paulò ante 70000. Romanorum ceciderant. Milichio & Eckſtormio itidem ut & Goclenio & Keckermanno aliiſque reſpondemus pro Seneca, eum meritò excuſari poſſe, ſi non

tantùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

tantùm laudando imperium Neronis (quem noverat intus & in cute) lætam virtutis imitationem ei commendare ſtuduit, ſed & ex initio imperii ejus, vix dum exacto laudato illo quinquennio, feliciorum temporum ſpem concipere voluit. Hâc, imò & gratiâ Cæſaris vitâque ipſâ quòd exciderit, culpam falſi augurii bono animo dati præſtare non tenetur.

LXII. *Anno Chriſti* 61. *fulſit Cometa.* Eckſtormius ex Schoſſero.

NUllus Auctorum, quos vidi, hunc Cometam: nec Eckſtormius ullos ejus eventus annotat. Sed hi iidem ſunt quos ad Cometam proximum vidimus ſuprà, & infrà videbimus.

LXIII. *Anno Chriſti* 62. *fulſit Cometa, ut ſcribit Herlicius. Cæterùm hoc anno Nero repudiavit & occidi mandavit Octaviam uxorem, cujus caput amputatum, latumque in urbem vidit Poppæa à Nerone ducta.* Eckſtormius ex Tacit. lib. 14.

CAlviſius hanc Octaviæ cædem itidem in hunc annum vulgarem refert, Funccius in A. Chr. 64. verum, Bucholzerus mediam viam anni ſcilicet 63. tenet. Meritò hîc memorabimus Jacobum Minorem Epiſcopum Hieroſolymitanum à Judæis trucidatum. Tùm verò etiam rem à Romanis contra Parthos primùm dubio, mox propitio Marte geſtam, ita nimirùm ut Romanum nomen venerantes pacem peterent, ejuſque certis legibus adſtringi ſe paterentur.

LXIV. *Anno Chriſti* 66. *anno* 10. *imperii Neronis, Cometa apparuit de quo Cornelius Tacitus l.* 15. *Significavit autem hic Cometa, ut eventus docuit, non ſolùm ſeditionem, ſed etiam mutationem in toto imperio Romano, & inprimis excidium regni Judaïci. Albinus Judææ Procurator mortuus eſt, & Ceſtius Florus ſucceſſit, ſub quo Judæi contra Romanos rebellarunt.* Rockenbachius.

IN eundem annum refert Cometam Funccius, veram Epocham ſecutus. Ita & Alſtedius, qui eum itidem ſex menſibus apparuiſſe, & terræ motum, quo Laodicæa, Hierapolis & Coloſſi in Natolia fuerint afflictæ, præceſſiſſe memorat. Eckſtormius & Ricciolus eum in ann. Chr. vulgarem 64. ponunt. Referunt ex Tacito ſidus Cometes ſanguine illuſtri ſemper Neroni expiatum. Referunt ad eum & Romæ urbis juſſum incendium 9. diebus atrociter graſſans, & triſtes Optimatum, & inter eos Senecæ & Lucani, ſed & Poppææ illius adulteræ cædes. Calamitoſa ſanè, virtuti infeſta, & aliàs triſtia illa tempora fuerunt. Seditiones enim & cædes Judæorum, urgente eos juſtâ Dei vindictâ, indies augebantur, & in apertum bellum ferocia erumpebat. Nero verò Trojam in incenſa & ardente Roma cum gaudio ſibi figurans, & *præſentia mala vetuſtis cladibus*, ut ait Tacitus, *aſſimulans*, tanti criminis culpam in Chriſtianos conjecit, & in eos exquiſitiſſimis cruciatibus & horrendis mortibus ſæviit. Multos præterea tunc viros præſtantiſſimos & innocentes, ipſum etiam Senecam, ſuum olim, & virtutis ſemper Magiſtrum, mortalium ſæviſſimus ſuſtulit, ita ut virtutem ipſam exſcindere velle videretur. Motus terræ in Natolia & aliis locis, quæ mare alluit & ſubeundo excavat (non exceptis tamen & montoſis, ſcilicet mediterraneis, utpote ſpongioſis & multum halitum continentibus*) frequens & naturalibus cauſſis deputandus, ut abſquè ullis Cometarum apparitionibus accidit, ita nil portenti in ſe habet. Campaniam nunquam ſecuram hujus mali Seneca l. 6. Nat. Qu. c. 1. dicit: ſed poſtea addit: *Non Campaniæ (nec Tyri*, ut ex Britannico codice legit Doctiſſimus Gronovius) *nec Achaiæ, ſed omnis ſoli vitium eſſe malè cohærere, & ex cauſſis pluribus reſolvi, & ſummam manere, partibus ruere.* Sed Alſtedio infrà ad Cometam N°. LXX. de terræ motibus

* Plin. l. 2. c. 80.

motibus plenè ſatiſfaciemus. Inter læta tamen illius temporis acta retuleris, conſtantiam invictam Chriſtianorum, & innocentiam glorioſè manifeſtatam, cum & Tacitus nomini Chriſtiano alioquin infenſus, *non perinde in crimine incendii quàm odio humani generis convictos fuiſſe*, memoriæ prodiderit. Ita patientia non tantùm duris, ſed & dulcedine ſuperſtitis gloriæ gaudet. Eluxit illâ tempeſtate lætum divinæ circa pios providentiæ documentum. Narrant enim Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumenta, Chriſtianos qui tunc à Jeſu Nazareno Nazaræi vocabantur, trans Jordanem in Pellam Syriæ oppidum fugientes ibidem ſervatos eſſe. *Magnificentiſſimum Tyridatis Regis Armeniæ regnum petentis, introitum & ſpectaculum Romæ lætitiâ unâ mille terrores & calamitates diſpungenti, ut hauſtum frigidæ ardenti febri vexato, non eripimus invidi.

* Sueton. c. 13. Xiphilin.

LXV. Proximo Cometæ ſubjicit Ricciolus illum de quo Seneca l. N. Qu. 7. c. 28. (non 29.) ſcribit:

Fecit is Cometes, qui Paterculo & Vopiſco Conſulibus apparuit, quæ ab Ariſtotele Theophraſtoque ſunt prædicta; fuerunt enim maximæ & continuæ tempeſtates ubique. At in Achaia Macedoniaque urbes terrarum motibus prorutæ ſunt. Addit Ricciolus: *Crediderim autem hos fuiſſe Conſules ſuffectos aut honorarios: nam in Catalogo Ordinariorum Conſulum eos non reperio.*

DIfficile eſt certum aſſignare tempus iſtis Coſſ. & Cometæ: cùm illorum nomina in Faſtis Conſularibus & aliàs apud auctores non inveniantur. Nos conjecturâ veritatem aſſequi tentabimus, habitâ ratione Paterculi & ſequentium tempeſtatum ac terræ motûs in Achaia Macedoniaque, quibus urbes terrarum prorutæ ſunt. Si intelligeret motum illum, quo 12. (vel 13. ſi Euſebio credimus) urbes Aſiæ corruerunt Anno U. C. 769. ut putat Funccius, Bucholzerus & Calviſius, à Chriſto Nato 17. ut Calviſius: 18. ut Bucholzerus: 19. ut Funccius numerat, facilè illi anno vel præcedenti Conſulatum illum Paterculi & Vopiſci atquè Cometam aptaremus. Sed obſtat id quod l. 6. Nat. Qu. c. 1. ſcribit: *Aſia 12. urbes ſimul perdidit. Anno priore Achaiam & Macedoniam quæcunque eſt iſta vis mali, quæ incurrit: nunc Campaniam læſit.* Ubi terræ motum, quo Achaia & Macedonia concuſſa eſt, ab illo Aſiatico diſtinguit. Sed an illo Aſiatico, vel hoc Campano priorem, & ſic inter utrumque medium hunc Achaicum & Macedonicum terræ motum ponat, in incerto eſt. Alterutrum ſit oportet. Aſiaticum caſum vidimus. Ab hoc Campanus 45. annorum intervallo diſtans in Cometas quidem Neronianos, quibus terræ motus malorum ominum infamiam conciliarunt, incidet, ſed à Paterculi temporibus longius aberit. Is enim ſub Tiberio virili maturæque ætati convenientibus honoribus pace belloque defunctus 16. Tiberii anno ſcripſit, ad extremos Neronis annos pervenire non potuit, imò ut Clariſſimus Lipſius ſolidè colligit, à Tiberio in omnes Sejani amicos, nec imbelli turbâ ſequioris ſexûs, cui ipſa feritas parcere ſolet, exceptâ, immaniter ſæviente oppreſſus eſt: utpotè Sejani uſquè ad adulationis infamiam laudator. Ita ætatem & Conſulatum ejus ac illam Achaiæ & Macedoniæ tempeſtatem cum Campana illa adeò remota conjungere non poſſumus. Reliquum eſt, ut verba illa Senecæ: *anno priore Achaiam & Macedoniam, quæcunque eſt iſta vis mali, quæ incurrit: nunc Campaniam læſit*: intelligamus de annis caſu Campano longè vel etiam Aſiatico paulò prioribus. Si illud placet, referendus foret Paterculi Conſulatus & ille Cometa in Annum ab U. C. 767. quo terræ motus accidit, notante Dione, ſed & exundatio Tyberis, ſicut vis illa ventorum terram concutiens ut ignes & ſaxa ejicere, ſic & undas ſedibus ſuis expellere ſolet. Illo autem anno potuit Paterculus favore Sejani gratiâ nimiâ tunc apud Tiberium pollentis Conſul ſuffici Druſo Cæſari, Vopiſcus Norbano Flacco. Id enim ſæpiùs fieri ſolebat. Quòd ſi infra Aſiaticam procellam Conſulatum hunc ponere placeat, referri fortè poſſet ad Annum ab U. C. 771. quo M. Junio Syllano & L. Balbo Coſſ. ad VII. Idus Julii Thia Inſula enata eſt, præcedentis motûs terræ documentum, na-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

LI STELLA MAGORUM *Matth.* 2.

LXVI. *Cometa Hieroſolymitan⁹* A.C. 68. 69. N°. 64.

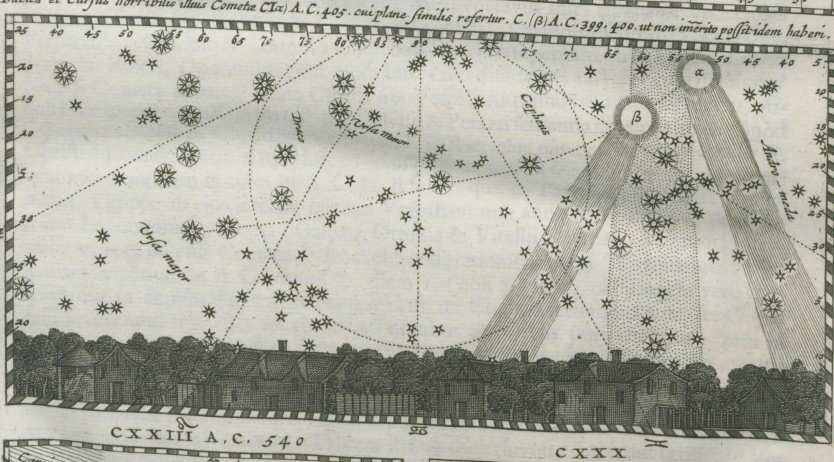
LXXXVII A.C. 367.

CXV. A.C. 457.

Facies et Curſus horribilis illius Cometæ C(α) A.C. 405. cui plane ſimilis refertur. C.(β) A.C. 399. 400. ut non immerito poſſit idem haberi.

CXXIII A.C. 540

CXXX

M. C. Yſenius del.

Stopendael ſculp.

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

turâ quæ hîc abſtulit illîc veluti penſante. Quòd ſi verò etiam rectè ſe habent rationes Funccii, qui fide Euſebii in annum proximum Aſiaticam tempeſtatem refert, meritò Seneca anno priore Achaiam & Macedoniam læſiſſe dixit. Quicquid tandem de Conſulatu Paterculi in Tiberiana tempora ante Sejani cladem rejiciendo, & Cometa illo tunc apparente fiat, non mirum tempeſtatem & terræ motum ei ſucceſſiſſe, ſæpè enim & præcedere Cometas ſolet. Qua de re ad proximum Cometam nonnihil diximus, etiam ex ipſo Seneca, cujus ſunt & iſta de hoc argumento: *Circuit fatum, & ſi quid diu præteriit, repetit. Quædam rarius ſolicitat, ſæpius quædam. Nihil immune eſſe & innoxium ſinit. Non homines tantùm, qui brevis & caduca res naſcimur, urbes oræque terrarum & litora & ipſum mare in ſervitutem fati venit.* l. 6. N. Q. c. 1. Sunt nempe rerum vices à divina providentia ſancitæ. Inter quas Cometæ lucent & quemque officii admonent.

LXVI. *Anno Chriſti* 68. *&* 69. *Cometa gladio flammivomo ſimilis & iminens Urbi Hieroſolymæ in Judæa, & alibi eſt viſus, qui excidium Urbis Sanctæ portendit.* Alſted.
Anno Chriſti 69. *hoc eſt primo Veſpaſiani Imperatoris ſupra civitatem Hieroſolymam ſtetit ſidus ſimile gladio, & per annum perſeveravit Cometes. Joſephus l.* 5. *c.* 12. *de bello Judaico. Altero anno urbs capta eſt, & perierunt fame & gladio decies centena millia Judæorum.* Peuc. in divin. loco de Meteor. Eckſtormius.

APparuit hic Cometa ſub extrema Neronis tempora, quod teſtatur & Jo. Sifardus Cygnæus in ſpeculo Cometarum, cui hic Cometa anni 69. eſt Num. I. Nero enim cùm exquiſitorum crudelitatis ingeniorum artifex, & aliàs peſſimarum artium ſectator, nec amicum nec inimicum inveniret, propriâ periit manu. Anno Chriſti verò 69. ut Bucholzerus, Helvicus & Alſtedius putant: Calviſius & Petavius in Ann. Chriſti 68. Onuphrius in 69. Aventinus in 70. ſed vulgarem: Funccius verò in 70. annum verum refert, & cum eo Rockenbachius, qui hunc Cometam in Ann. Chriſti 71. collocat (alios in 72. annum collocare eundem ait) in dodecatemorium verò Virginis, diem etiam Azymorum, qui menſis Aprilis octavus fuit, aſſignans. Ricciolus in Ann. Chriſti 69. ponit hunc Cometam annuum. Quanquam prodit à Tychone, Fromondo, Glorioſo & Cottunio Cometam hunc pro ſupernaturali & extraordinario portento haberi. Quomodo igitur tanto intervallo diſſidentes auctores conciliabimus? Nam ſi Cometa apparuit Anno Chriſti 69. Veſpaſiani primo, ut ait Eckſtormius, utique Nero periit Anno Chriſti 68. quæ Calviſii & Petavii ſententia eſt, ut vidimus. Quòd ſi Cometa viſus eſt A. Chriſti 70. Veſpaſiani I. ut Ricciolus putat, Neronis mors in A. Chriſti 69. ponenda erit. Atquè hæc eſt accurata computatio, ſecundùm æram vulgarem: vera autem mortem tyranni in A. C. 71. refert, quæ & Taraphæ auctoritate confirmatur. Quippe ab ejus interitu initium Veſpaſiani uno anno & 22. diebus, & morte trium Imperatorum violenta (Galbæ, Ottonis & Vitellii) diſtat. At majori intervallo ortus & occaſus Cometæ. Rockenbachii rationibus favet Wichmannus, Veſpaſiani imperium in A. C. verum 72. diem 1. (non 3.) Julii, obſidionem verò Hieroſolymæ in annum ſequentem confert: ut ita Cometa ſecundùm eum A. C. 72. fulſiſſe dicendus ſit. Nos ne tot magni nominis auctoribus præjudicemus, rem in medio relinquemus. Cometæ iſtius apparitionem ſecutum eſt excidium urbis, gentis & Reipublicæ Judæorum omnium ab ultima memoria atrociſſimum. * Nam undecies centena milla fame, gladio, & ſervili crucis ſupplicio, quo Chiſtum antea affecerant, perierant; centum verò millia vendita erant eorum, qui vitam datoris vitæ 30. argenteis nummis emerant. Triſtem illam panolethriam exceperunt lætiſſimus Veſpaſianorum triumphus & Paci templum ædificatum. Romani quoquè rem proſperè in Syria contra Antiochum Comagenorum Regem geſſerunt: In Britannia pariter ſecundam fortunam experti. Achajam verò Lyciam & alias regiones ac urbes ſuis antea legibus viventes ſubjugarunt.

* Vid. Aventin. Annal. Bojor. l. 2. p. 92. 97. & 98.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

LXVII. *Anno Chriſti 70. Cometa in ſigno Geminorum, ſicut & antea, tempore Neronis duo conſpecti ſunt. Hunc mutationes & perſecutiones in Eccleſia Dei maximæ ſunt ſecutæ. Petrus & Paulus in prima Chriſtianorum perſecutione tertio Cal. Julii Martyrio ſunt coronati. Roma Urbs juſſu Neronis intra ſpatium 6. dierum igni devaſtatur. Laodicæa, Hierapolis, Coloſſæ urbes in Aſia celeberrimæ terræ motu ſunt abſorptæ. Nero Imperator cives primarios Urbis Romæ, unà cum matre & præceptore Senecâ dicto interficere juſſit: Peſtilentia ſæva Romæ graſſata eſt, in qua 30000. hominum perierunt. Galliam & Hiſpaniam Julius vindex, miles fortis contra Neronem excitavit. Cumque Sergius Galba Neronem, qui ex Roma urbe diſceſſerat, perſecutus eſſet, terræ motus tantus fuit, ut dehiſcere quaſi videretur. Appropinquantibus igitur in fuga Neronis equitibus Galbæ, ut Neronem occiderent, ipſe ſtatim hoc reſciſcens, gladio ſeipſum confodit. Nerone mortuo, magnæ clades, inter Sergium Sulpitium Galbam, Silvium Ottonem & Vitellium de regno contendentibus ſunt ſecutæ. Silvius Otto curavit, ut Romæ Sergius Galba interficeretur, ſeque deinde Imperatorem nominari voluit. Idem in Germania & Vitellius fecit. Otto hoc ægre ferens cum magno exercitu ſe illi oppoſuit. Cumque in tribus præliis Victor evaſiſſet, Otto in quarto à Vitellio victus eſt. Atquè ita deinceps ſpatio quatuor menſium Otto poſt mortem Galbæ ſeipſum interfecit.* Rockenbachius.

VIdimus jam diſſenſum Rockenbachii & aliorum auctorum de Cometis Neronianis. Hic Cometa à Rockenbachio in Ann. Chriſti verum 70. relatus, in annum vulgarem 68. Neronis 14. & ultimum eſt referendus. At hîc loci nemo Auctorum Cometam poſuit. Meritò itaquè hic Cometa ſeorſùm ponitur. Eventus qui eum ſecuti ſunt, ſuprà in tanta Cometarum frequentia & annorum vicinia vidimus.

LXVIII. *Anno Chriſti 72. Cometa in ſigno Libræ per 40. continuos dies apparuit.* Rockenb. Eckſtorm. ex Herlicio.

NIl amplius de hoc Cometa nominati auctores referunt. Alii, quos vidi, eum non numerant. Eventus nulli ad eum referuntur à Rockenbachio & Eckſtormio. Hi etiam ad ſuperiores Cometas videri poſſunt. Juvat tamen dicere, Cometæ huic proximè ſucceſſiſſe Veſpaſianorum illum triumphum, res proſperè in Britannia, Syria & aliis regionibus, quas diximus, geſtas, multaſque victorias à Veſpaſiano IV. Tito III. Coſſ. obtentas, notante Tacito, ideò ſæpiùs Imperatorum appellationem conſecutos eſſe, & pace populo Rom. terrâ marique partâ, clauſum VI. Janum, ac Romæ templum pacis dedicatum, ut Funccii & Bucholzeri, quos Rockenbachius & Eckſtormius ſequi ſolent, rationes docent.

LXIX. *Anno Chriſti 73. Cometa, qui à jaculi ſimilitudine acontias dicitur, apparuit.* Alſtedius.

Anno Chriſti 77. Anno imperii Titi 5. & Veſpaſiani patris 7. anno U. R. 828. Anno verò Chriſti 78. (alii 79. annum ponunt) Cometa ab aliis acontius dictus, à jaculi ſimilitudine nomen habens in ſigno Tauri, verſùs ortum Solis conſpectus eſt, quem quinto Conſulatu ſuo Titus Imperator præclaro carmine (ut Plin. l. 2. dicit) perſcripſit. Hunc mox ſequentia ſunt ſecuta miracula: Tres civitates Cypri terræ motu corruerunt, & lues tanta anno ſequenti orta eſt, ut per aliquot dies in Ephemerides 10000. hominum mortuorum ſint relata. Anno ſequenti Veſpaſianus, poſtquam colonias deduxit, profluvio ventris, in villa propria circa Sabinos, anno ætatis 69. mortuus eſt. Rockenbach.

Anno Chriſti 78. tertio anno ante mortem Veſpaſiani Imperatoris apparuit Cometa jaculi ſpecie, ſeu acontias, qui arſit 180. dies, hoc eſt 6. menſes. Eckſtormius; qui etiam peſtem illam Romanam graviſſimam, Rockenbachio memoratam, & impia Cerinthi & Ebionis dogmata huc refert.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Anno Chriſti 76. Cometa prælonga in jaculi formam juba emicuit, quo viſo Veſpaſianus, ut narrat Aurelius Victor, facetè dixit, illum pertinere ad Regem Perſarum, vel, ut Dio habet, Parthorum, cui Capillus eſſet effuſior. Addit Dio, ſecutam memorabilem ſiccitatem & ignea prodigia circa Veſuvium & vaſtas hominum imagines, quas Gigantes aëreos vocavit vulgus: & cineres proſlatos non modò Romam uſquè, unde obſcuratus ſit Sol, ſed in Africam uſque atque in Ægyptum. Ricciol.

DE hocquoquè Cometa non exigua oritur difficultas, niſi ſit error in Alſtedii
computatione. Quæ ſi ita corrigatur, ut pro 73. anno ponatur 76. epochæ ve-
ræ, conveniet eadem cum Eckſtormiana vulgari, & ferè cum Rockenbachiana. Sed
nequè ſic tamen de natalibus hujus phœnomeni convenit Auctoribus. Ricciolus enim,
ut vidimus, in annum vulgarem 76. eum refert. Adhæc ſi ſeptimo Veſpaſiani anno,
ut Rockenbachius & Eckſtormius ait, Cometa apparuit, ſecundùm rationes Alſte-
dii & Helvici referendus iſte Cometa foret in Annum Chriſti verum 78. vulg. 76.
at ſecundùm Bucholzerum, Calviſium & Petavium 76. quod pro Ricciolo eſt. Func-
cio annus Conſulatûs V. Titi (qui eſt, Plinio teſte, tutiſſima hujus Cometæ epo-
cha) eſt Chriſti 77. Veſpaſiani 6. Wichmanus poſt omnes Veſpaſiani annum ſepti-
mum in Ann. C. vulgarem 77. verum 79. medium, ſcilicet Kal. Julii completum po-
nit. Atquè hoc mihi, ut poſt accuratam computationem, & Wichmanianarum ratio-
num cum aliis comparationem, eſt certiſſimum, ita maximè videtur conciliandis Au-
ctoribus percommodum. Alſtedianæ computationi ſubſcribere hîc non poſſum: multo
minus hunc Cometam ab illo, quem Titus carmine laudavit, contra apertam Plinii
mentem, diſtinguenti. Nec audiendus etiam Milichius eſt, qui hunc Cometam ait
cœpiſſe conſpici ante excidium Hieroſolymorum, & integro anno arſiſſe. Hoc enim
contra rationem temporum eſt, ut vidimus. Quod cùm indicaſſe ſufficiat, in con-
feſſo apud omnes eſt, Cometam Tito quintum Conſule apparuiſſe. Ad eventus quod
attinet, non paucos annotarunt Scriptores. Non temerè Titus, Princeps non tantùm
genio optimus, (unde amor & deliciæ generis humani dictus eſt) ſed & ingenio, Co-
metam hunc præclaro carmine decoravit. Titum dico. Nam Tiberium hîc legi de-
bere gratis adhuc à quibuſdam dicitur, invito ſcilicet Plinio, qui dum hæc ſcriberet,
iſtum Cometam ſe vidiſſe ait, invitâ & hiſtoriâ Cometali, quæ hîc non illîc Co-
metam hunc jaculi formâ ponit. Idcircò indicem potiùs auctorum Plinii quàm textum
ejus corrigendum, & pro Tiberio Titum reponendum eſſe non dubito. Tanto magis
cum & Titus *in fingendis poëmatibus promtus & facilis ad extemporalitatem uſquè*, teſte Sue-
tonio, fuerit. Videtur autem eum id non fuiſſe facturum, ſi talia phœnomena nil
boni portendere crediidiſſet. Nequè verò Cometæ hujus ſignificatio longè extenden-
da eſt. Id vult Plinius. *Acontiæ jaculi modo vibrantur ocyſſimo ſignificatu.* l.2. c.25. q.d.
celer eorum motus, celeres indicat eventus. Et tamen hos Rockenbachius ad mor-
tem Veſpaſiani proferens, quinquennium attingit. Illa enim putante Funccio, quem
ille ſequi ſolet, in A. C. 81. incidit. Quanquam mihi Veſpaſiani decennale, ſex die-
bus minus imperium A. C. 70. (72.) à Kalendis Julii & Anno 80. (82.) ad 24. Junii
certò circumſcribitur. Terræ motum, quo tres urbes conciderunt, & peſtem Roc-
kenbachius Cometæ imputat. Utrumque quatuor annis poſt Cometam, ut Funccius
putat, accidit. Sed audiat quid idem Funccius ad A. C. 244. ex Capitolino dicat.
Tantum ſcilicet terræ motum fuiſſe, ut civitates cum populis terræ hiatus abſorpſerit. Et pau-
lò poſt ad Annum Chriſti 254. *peſtem maximam multas orbis provincias occupaſſe, maxi-
mè Alexandriam & Ægyptum, ita ut hâc occaſione B. Cyprianus librum de mortalitate
ſcripſerit, memorat.* Ad annum verò 264. (vide hîc poſt annum 244. & 254. perio-
dos decenniis & malis, ut illius temporis bella Perſica, Gottica, aliaque civilia & ex-
terna taceam, nullis autem Cometis diſtinctas) *peſtem maximam Romæ & in aliis locis
graſſatam eſſe, terræ motus multos & maximos & tenebras multis diebus fuiſſe*, teſte Trebel-
lio in Gallieno. Ut nihil dicam de fame & peſte, quâ notante Alſtedio Anno Chr.
1125. tertia hominum pars periit nullo viſo Cometâ, illæ duæ paginæ in Chronolo-

gia

gia Funccii, 103. & 104. omnia mala quæ Cometis Rockenbachius adſcribere ſolet, ipſi etiam nullo Cometâ apparente evenire demonſtrabunt. Illa nempe tempeſtate nulli Cometæ conſpecti fuêre. Talia verò exempla plurima in hiſtoriis occurrunt. Verumtamen & bona ac læta ibidem apud Funccium & aliàs, ut ſunt res humanæ, diligens lector inveniet. Ibidem apud Funccium multas hæreſes ortas ſine ullo Cometa Eckſtormius videbit. Is tamen ad hunc Cometam Cerinthi & Ebionis dogmata immeritò refert. Nam ſi Funccii rationes conſulamus, Cerinthum & Ebioneos circà Ann. Chriſti 95. exortos videmus. Calviſius, Helvicus & Alſtedius, auctoritate Euſebii Cerinthum & Ebionæos poſt annum Chriſti 70. ponunt. Idem ait Epihanius hær. 30. de Ebionæis, ortum eis poſt excidium Hieroſolymitanum aſſignans. De his tamen juvat addere teſtimonium Origenis. Nam l.5. contra Celſum ſcribit: Ἔστωσαν δὲ τίνες καὶ τὸν Ἰησοῦν ἀποδεχόμενοι, ὡς παρὰ τοῦτο χριστιανοὶ εἶναι αὐχοῦντες, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὸν Ἰουδαίων νόμον, ὡς τὰ Ἰουδαίων πλήθη βιοῦν ἐθέλοντες, οὗτοι, δὲ εἰσιν οἱ διττοὶ Ἐβιωναῖοι, ἤτοι ἐκ παρθένου ὁμολογοῦντες ὁμοίως ἡμῖν τὸν Ἰησοῦν, ἢ οὐχ οὕτω γεγεννῆσθαι, ἀλλ' ὡς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους. *Id eſt: Sunt alii etiam Jeſum recipientes, eoque Chriſtianos ſe jactantes, ſervantes nihilominus Legem, & viventes Judæorum moribus: videlicet Ebionæi duorum generum, vel nobiſcum fatentes Jeſum natum è Virgine, vel non ita, ſed reliquorum more hominum.*] Videtur innuere hoc diſcrimen Ebionæorum & Epiph. hær. 30. niſi quòd diverſas & abſurdas opiniones eis tribuat, quod à Judaico genio non abhorret, verumtamen Chriſtum eos Filium Dei crediſſe, & hujus ſolius nomine gloriatos eſſe fateatur. Atquè hoc gratiâ veritatis & antiquitatis amantium hoc loco diſſimulandum non erat, occaſione eorum quæ Eckſtormius ad hunc Cometam dixit. *Huic etiam tribuitur ſiccitas, ſpectra ignea & Veſuvii incendium. Ita eſt, in tanta Cometarum frequentia ſequi hæc ſæpius. Nec tamen ſemper, Vidimus id toties ſuprà, & infrà videbimus ad Cometam LXX. & LXXI.

* Vid. Aventin. l.2. Annal. Bojor. p. 99.

LXX. *Anno Chriſti 78: Cometâ facto apud Cyprum & alibi multæ urbes horribili terræ motu corruerunt.* Alſtedius.

INter proximum & hunc Cometam, qui Alſtedio poſt Chriſtum Natum N₀. 8. & 10. ponit idem Auctor Cometam N₀. 9. à Tito carmine deſcriptum, quem cum proximo eundem eſſe ex Plinio & aliis ſcriptoribus novitiis demonſtravimus, ne augendo Cometarum catalogo ex uno duos facere videamur, quamvis Alſtedius unum illum Cometam in diverſos annos 73. ſcilicet & 77. à Chriſto Nato poſuerit. Ad hunc Cometam dicendum primum eſt, quòd non annotatus ſit ab aliis. Ad Terræ motum quod attinet, qui Cometam illum ſecutus eſt, remitto Alſtedium ad Alſtedium. Nam poſt Cometam anno Chriſti 459. annotavit inter mirabilia Dei pag 301. terræ motum qui anno 480. tres hebdomades duravit, & rurſus p. 306. ſecundum & tertium & quartum anno 1126. 1170. & 1183. qui poſt Cometas ab eo ad ann. 1112. & 1145. enumeratos acciderunt. Et ille quidem ultimus fuit maximè terribilis, & multis hominum millibus in Sicilia pernicioſus. Annotat & p. 307. terræ motum, qui univerſum orbem anno 1289. concuſſit, & alterum anno 1298. quo 15. arces in Alpibus perierunt, antè quos viſus Cometa anno 1264. longo intervallo diſtat, ita ut ad eum illi caſus referri nequeant. Ita & pag. 309. memorat motum terræ ingentem in Regno Neapolitano, qui deleverit 30000. hominum, & totam Neapolin concuſſerit anno 1450. atqui Cometa 1444 eum ſex annis amplius præceſſit. Eodem referente terræ motus 1601. fuit magnus, quem Cometa 1596. anteceſſit. Ita Cometam 1607. motus terræ qui 4. hebdomadas duravit anno 1612. & illum 1618. demum 1627. ſecutus eſt terræ motus omnium maximus. Multas enim urbes, pagos & arces ac ſylvas & 170. millia hominum in Italia abſorpſit ad 200. milliaria patens, quod ipſe Alſtedius pag. 314. Chronologiæ ſuæ refert. Hinc nemo non videt maximos & horribiles terræ motus in orbe accidere, ita ut Cometis longius diſſitis adſcribi nequeant. Horum ſuorum exemplorum Alſtedium meminiſſe oportuit.

LXXI, *Anno Chriſti 79. Stella crinita viſa eſt paulò ante mortem Veſpaſiani Imperatoris, de qua tamen jocatus dixit, pertinere eam ad Parthorum Regem, qui eſſet capillatus. Sequuta eſt peſtis, quanta vix unquam adflixit Romam.* Eckſtormius ex Suetonio & Eutropio,

Anno Chriſti 79. Cometam exceperunt horribiles venti, terræ motus, & peſtis, nominatim Romæ. Hunc Cometam cùm monſtrarent Veſpaſiano, ille per jocum dixit, pertinere hoc prodigium ad Regem Parthorum, qui comam nutriret. Sed Veſpaſianus paulò poſt mortuus eſt. Alſtedius.

Anno Chriſti 81. Cometa ante mortem Veſpaſiani Imperatoris apparuit. Poſt hunc mox monumentum Cæſaris Auguſti ſuâ ſponte eſt apertum. Mons Veſuvius in vertice ruptus tantum incendii ex ſe ejecit, ut regiones vicinas, & multas urbes cum hominibus exureret. Cauſſam incendii cùm inquirere vellet Plinius, ipſe quoquè periit. Anno ſequenti Muſonius Ruphus à Tito ab exilio revocatur, urbſque Roma, incendio per triduum durante, magnum damnum paſſa, peſtiſque ſæviſſima ibi graſſata eſt. Titus Imperator, eò morbo & in eadem villâ, quâ pater, anno ætatis 42. mortuus eſt. Rockenbachius.

Sifardus hunc Cometam in Ann. Chriſti 81. itidem annotat, eoſdemque effectus ei tribuit N. 11. Unus idemque Cometa iſte eſt, in diverſos annos ſecundùm diverſam epocham Chriſtianam poſitus. Rectiùs verò ad hunc quàm illum N°. LXIX. facetum illud Veſpaſiani dictum refertur. Quod etiam Ricciolus prudenter monuit. *Paulò*, inquit, *ante Veſpaſiani mortem alter ad ipſum propius pertinens viſus eſt*. p. 5. Et
infra hunc Cometam in Ann. Chriſti 80. refert. p.34. Diximus autem & nos Veſpa-
ſianum Anno Chriſti vulg. 80. vero 82. d. 24. Junii mortuum eſſe, qui fuit annus
periodi Jul. 4792. Julianus 124. ab U. C. 830. Olymp. 214. 2. quod me Doctiſſimus
Wichmannus docuit. Vix aliàs obtulit ſe tàm commoda infauſtos eventus, quos au-
ctores accumularunt, à Cometa amoliendi occaſio. Faciam id itaque nec immeritò,
nec invitus. Et cum ab hoc Cometa ad Ann. Chriſti 130. ſecundùm Rockenbachium
& Ricciolum, ſecundùm Eckſtormium ad 160. at ſecundum Alſtedium ad 181. nul-
lus Cometa apparuerit, quivis per ſe animo percipere poteſt, tanto temporis inter-
vallo, etſi nullus in cælo viſus ſit Cometes, multa tamen in orbe mala eveniſſe. Da-
bimus itaque tabellam, quæ uno obtutu Lectori id ob oculos ponat, quot & quanta
mala poſt Cometam Anno 81. viſum ab Anno 86. ad 130. ſaltem acciderint.

Cometâ nullo proximè viſo

Principes moriuntur. Domitianus Anno Chriſti 95. vulg. 97. verò (mihi cum Wich-
manno Anno 97. vulgari, 99. verò) interfectus. Nerva 97. vulgari, 99. verò
(mihi ibi 99. hîc 101.) Trajanus 117. 119. (mihi 118. 120.) Agricola 93. Ri-
chimer Rex Francorum 113. (115.) Odemar 127. (129.) fato functi. Deceba-
lus Rex Dacorum Anno 105. manus ſibi violentas infert.

Reſpublicæ mutantur. Dacia & Arabia à Trajano Anno 103. ſubacta, ab eodem
Oriens 105. & ſequenti domitus, & triumphatus Anno 113. Armenia, Aſſy-
ria, Meſopotamia in provinciæ formam redactæ. Anno 110. & ſequentibus:
Parthi Romanas ſubeunt & mox reſpuunt leges.

Bella geruntur. Dacicum imperante Domitiano & Trajano ab Anno 88. ad 105.
annis 16. Judaicum longè atrociſſimum & diuturnum, 20. amplius annis ſcilicet
ab Anno 114. (116.) ad 135. (137.) Sarmaticum & Roxolanum Anno 120.

Seditiones & cædes fiunt atrociſſimæ. Judæi, ut multa alia immaniter in Cyrene &
alibi agunt, ita Anno 114. ad 200ᵐ. hominum in Ægypto *trucidant*, Calvi-
ſius, Funccius (*trucidantur*, Helvicus, Alſtedius) & mox in Cypro Anno
eodem 114. ut Calviſius & Helvicus, vel 117. ut Funccius putat, 240ᵐ. ho-
minum occidunt. Anno 116. infinita eorum millia pereunt. Bucholz. Anno
115. Calviſius.

Homicidia & latrocinia ac deprædationes. Anno 89. Domitianus multos Senatores
interficit & in exilium pellit. Sicarii acubus veneno illitis multos in multis lo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Cometâ nullo proximè viſo.

cis interficiunt. Anno 94. Nordmanni Friſios expilant. Anno 118. Adrianus præſtantiſſimos Viros per invidiam & metum, & initiò quidem principatûs (quod lætum eſſe ſolet imperium inchoantibus, utilem nempe clementiæ famam ducentibus) è medio tollit.

Clades exercituum multæ & magnæ. Anno 86. Agricola 10^{m}. Britannorum delevit. Anno 91. Gottorum 20^{m}. à Saxonibus & aliis Fœderatis interfecta. Anno 93. multi Romanorum exercitus in Mæſia, Dacia & Germania amiſſi. Anno 101. tàm acre commiſſum eſt inter Romanos & Dacos prælium, ut vulneratorum Romanorum copia omnem linteorum copiam abſumſiſſet, Trajano in hunc uſum ſuam ſupellectilem concedente.

Caſus notabiles contingunt. Anno 110. 111. 112. Pantheon Romæ fulmine dejectum. Funcc. Helvic.

Terræ motus accidunt graviſſimi. 1. Anno 107. (109) quo 4. urbes Aſiæ, duæ Græciæ, tres Galatiæ corruerunt. Funcc. 2. Anno 114. (115) quo Antiochia ferè tota, vix evadente Trajano Imperatore & cum damno totius orbis, corruit, aſſerente Calviſio, qui hic Evagrii & Bucholzeri ad Ann. 111. hanc tempeſtatem referentium errorem corrigit. 3. Anno. 121. (122) quo Nicodemia & magna pars Niceæ everſa eſt. Funcc. 4. Anno 128. (129) qui Necopolin & Cæſaream abſorpſit. Funcc. Calv.

Perſecutiones piorum fiunt crudeliſſimæ & univerſales. Poſt Annum Chriſti 90. ſub Domitiano (quæ Bucholzero, Helvico & Alſtedio eſt ſecunda à Neroniana, Funccio tertia à Judaïca) Poſt Annum 100. ſub Trajano. Anno 126. ſub Adriano & Antonino Pio.

Hæreſes exoriuntur & graſſantur. Anno 88. Nicolaitarum. Anno 94. Menandrianorum, Cerinthianorum & aliorum. Anno 118. Carpocratis & Gnoſticorum plurimæ.

APPENDIX.

Fames. Anno 409. ſæva in Hiſpania fuit, ut ad carnes humanas perventum ſit. Calviſius. Sed & Anno 851. dira fames graſſata eſt, ut liberi & parentes belluino quodam furore ſeſe mutuò devorarint, Bucholz. Alſted. & alii. Ita & Anno 1374. maxima peſtis Italiam preſſit.

Peſtes ſæviſſimæ hominum multa millia abſumunt. Anno 165. fames & peſtilentia maxima Romæ. Funcc. & toto orbe vehementiſſimè graſſatur. Calviſius. Anno 252. Æthiopica peſtis 15. ut Alſted. 10. ut Calv. putat, annorum ſpatio orbem exhauſit. Illa quoquè peſtis exurens Anno 1089. ſine Cometa ſævit. Funcc. Poſthæc Anno 1125. fames maxima Germaniam vaſtat. Verbo: Fames & peſtes aliaque divina ſupplicia ſequuntur & vindicant hominum peccata, quod docet injuſtæ cædis inter alia exemplum Anni Chr. 316. Calv. qualia plura annotat Funcc. ad Ann. Chriſti 375. 1080. & aliàs. Imò hiſtoria non tantùm profana, ſed & ſacra, quæ tamen nuſquam Cometarum meminit, talium plena eſt.

Veſuvii incendia horrenda & noxia exæſtuant. Anno 203. Calv. 471. Alſt. 472. Sigon. Calv. & tunc quidem cineribus totam Europam ferè, teſtantibus Scriptoribus, incendium hoc operuerat: tùm Anno 512. & 993. cum magno damno totius Italiæ, maximo verò Romæ. Ut taceam frequentia integrarum Urbium triſtiſſima incendia & conflagrationes, quæ nullis præviis Cometis acciderant, & nunc etiam accidunt.

Maris & Tiberis aliorumque fluviorum exundationes maxima inferunt damna. Pauciſſima ex innumeris exempla adnotabo. Anno ab U. C. 512. graviſſimam aquarum cladem gravior ignis vaſtatio ſecuta eſt, ita ut ignis temporarius æternum Veſtæ extinxerit & obvia depopulatus fuerit. Funcc. Calv. Anno à Chriſto Nato 516. Friſiam totam Oceanus inundavit, ut præter plura pecudum,

ſex

Cometâ nullo proximè viſo.

ſex hominum millia perierint. Calv. Pariter Anno 1170. mare Friſiam totam
ferè inundavit, qua tempeſtate terræ motus in Oriente Antiochiam totam cum
omnibus templis, Laodiceam aliaſque plurimas urbes, & multa hominum mil-
lia abſorpſit. Calv. Funcc. Ita & Anno 1250. Friſiam, Anno verò 1324.
Hollandiam, & iternm 1421. quo 72. pagi perierunt, & ut multa alia loca,
quæ mare vel alii fluvii finibus ſuis egreſſi hauſerunt, prætereaм, Anno 1658.
multos pagos ad Dordracum eadem calamitas oppreſſit. Tyberis Anno 717.
muros Urbis Romæ tranſcendit.

Venti horribiles magno cum impetu arbores, columnas, domos & arces evertunt. Anno
647. Conſtantinopoli, quâ tempeſtate Romam & terræ motus, & inundatio
aquarum, & clades à Longobardis illata, & Sacracenorum in Africam irruptio
afflixit poſt viſum ante 14. annos Cometam. Ita & Anno 1170. in Friſia, 1432.
in Germania. Contrà verò Anno 1382. integro, ut nullus ventus per totam
Germaniam, ita magna annonæ abundantia fuit, notante Funccio, licet illo
anno fulſiſſe Cometam, Rockenbachius, Eckſtormius & Alſtedius aſſerant.

LXXII. *Anno Chriſti 130. Cometa in Signo Aquarii & Capricorni per 39. noctes con-
ſpectus eſt. Hunc terræ motus maximus ſecutus eſt, in quo Nicopolis & Cæſarea Urbes
in terra Sancta ſitæ, abſorptæ ſunt. Barcochab Capitaneus ſeditioſus Judæorum potens,
ſubque ſe arces 50. & civitates 980. habens, Meſſiamque ſe eſſe dicens, inque terra
Palæſtina Chriſtianos duriter affligens, ab Adriano Imperatore (poſtquam per triennium
& 6. menſes urbem Bethoron obſedit) victus, & in poteſtatem ſuam redactus eſt. Ben-
cochab autem interfecto, ultrà quinquies centena millia Judæorum trucidata, & peſti-
lentiâ fameque correpta & mortua ſunt. Atque ita poteſtas Judæorum hoc tempore peni-
tus debilitata & fracta eſt. Antinous Nobilis adoleſcens in Ægypto mortuus eſt, cum-
que ab Adriano honorificè ſepeliretur, inter Deos deinde relatus, ejuſque nomine urbs
appellata deinceps eſt. Baſilides, Carpocrates, Saturninus Hæretici hoc tempore pro-
dierunt, dogmatibuſque ſuis multos ſeduxerunt.* Rockenbachius.
*Anno Chriſti 130. viſus eſt Cometes fauſtiſſimus Uſuardo Angliæ Regi, qui Carduela ty-
ranno ſubacto; multas ſibi ac Deo provincias adjunxit.* Ricciolus.

SAtiſfecimus Rockenbachio & omnibus aliis cuncta triſtia, nulla autem læta ad
Cometas referentibus, illo in tabula exhibito malorum catalogo, quæ ſine appa-
rentibus Cometis orbem toties & tàm graviter afflixerunt, ut pateat & ſine Cometis
mala evenire, imo ut ante hos iſta, ſic & poſt hos bona contingere. Verumtamen
ille terræ motus in annum 129. & ſic ante Cometam, ponitur à Funccio, Rockenba-
chii magiſtro. In eundem annum ponitur & à Calviſio. Is etiam memorat in Ann.
128. ab Euſebio illum caſum referri. Recedit autem Rockenbachius à Funccio, qui
50. Judæorum millia cæſa eſſe dicit. Ille enim quinquagies centena ponit. Ita & Al-
ſtedius Chronol. p. 298. Petavius quingenta octoginta millia, Calviſius quinquaginta
& octoginta, ubi quinquaginta pro quingenta poſitum eſſe res ipſa & editio Lipſien-
ſis docet. At verò hæc paulò longius à Cometa diſtant, Anno Chriſti 135. geſta
Funccio & Petavio, Helvico verò in 137. verum hæc referente. Ricciolus candidè
agit, Cometam hunc inter fauſtos referens. Idem facit infra cap. 5. p. 34. Non diſſi-
mulo autem videri mihi hunc Cometam referendum eſſe in Ann. Chriſti 633. ſe-
cundùm Calviſium Bedæ rationes ſecutum, vel 636. circiter ſecundùm Funccium.
Huic & Polydori (qui Regem illum Anglorum Northumbrorum conſueto nomine
Oſwaldum, ut & Rolevinckius, Jovius, Pantaleon, Funccius, Laurentius Surius,
Petavius &c. tyrannum verò Cadovallonem vocat, & ex eo Funccius & alii) ratio-
nes favent. Nil tamen hic Doctiſſimo Ricciolo præjudico, imò reſponſum de hac
quæſtione ab eo exſpecto.

LXXIII. *Anno Chriſti* 145. *Tempore Antonini Pii Imperatoris, Cometa in Aquario per 6. noctes flagrans apparuit. Hunc, ut Julius Capitolinus ſcribit, fames dira & peſtilentia ſæva, itemque terræ motus ingens, quo Rhodus & alia illuſtria loca horrendè concuſſa ſunt, & exundationes aquarum plurimæ ſunt ſecutæ. Angli ab exercitu Imperatoris ſæpius in pugna victi ſunt. Valentinus & Cerdon hæretici impia ſua dogmata inter homines ſparſerunt. Narbo in Gallia, Antiochia & forum Carthaginis, hoc tempore igni perierunt. Tiberis, non ſolito more, omnia loca inundavit.* Rockenbachius.

SI voluiſſet Rockenbachius, potuiſſet ad Cometam hunc meliori jure referre natalem Severi Imperatoris Ann. Chriſti 147. & incunabula, ut ſic dicam, Francofordiæ ad Oderam & Suinoniæ, nunc Sundæ, Funccii rationes, tùm pacem Mauram & victorias de Germanis, Dacis & Alanis obtentas, Julii Capitolini, quem allegat, hiſtoriam ſecutus, quam vel Valentini & Cerdonis hæreſes, à Funccio in Ann. 141. poſitas, vel alia longo intervallo à Comete diſſita. Nam ille motus terræ in Ann. Chriſti 150. Tiberis verò exundatio in 154. incidit, notante Calviſio. Is autem illas Anglis illatas clades in Ann. Chriſti 144. ponit. Sed & Capitolinus longè ante Cometam hæc refert. Ita & illam famem, & terræ motum, & Tiberis exundationem, pariter & incendia Narbonenſis civitatis & Antiochenſis oppidi & Carthaginienſis fori, apparitione Cometæ præponit. Eidem verò ſubjecit læta nec pauca, nec exigua. Pharuſmanes Rex ad Antoninum Romam venit, pluſque illi quàm Adriano detulit. Antoninus Pacorum regem Ladis ſive Lazis, populo Scythiæ, dedit. Parthorum Regem ab Armeniorum expugnatione ſolis literis repulit. Abgarum Regem ex Orientis partibus ſolâ authoritate deduxit. Sed & alia ab Antonino præclarè facta, imperio Romano glorioſa & læta idem Capitolinus commemorat. Aventinus ſingulari fide & induſtria, paucis tamen multa complexus, naturâ omnium principum clementiſſimum & placidiſſimi ingenii fuiſſe ſcribit: ac meritò cognomen Pii à virtutibus ſortitum eſſe judicat. Pacis amantem, largum ſui, alieni abſtinentem fuiſſe, & exteras nationes poſitis armis ipſum ut patrem, ut numen aliquod veneratas eſſe memoriæ prodit. Annal. 2. Sed de Antonino mox plura dicendi locus erit.

LXXIV. *Anno Chriſti* 146. *Cometes per totum orbem diu apparuit. Stumpius in hiſtoria de rebus geſtis Henrici IV. teſte Keckermanno Syſt. Phyſ.* l. 6. c. 5. p. m. 908. qui id Synecdochicè dictum putat, quòd ſcilicet Cometa per magnam orbis partem viſus fuerit.

NUllus Auctorum, quos vidi, in hunc annum Cometam ponit. Eventus qui eum ſecuti ſunt, alii quàm quos ad proximum vidimus, eſſe non poſſunt. Ibi autem & læta fuêre. Quibus addas licet M. Aurelii Cæſaris, Principis illius laudatiſſimi, cum Fauſtina Antonini Imperatoris filia nuptias, *uſque ad donativum militum*, ut ait Julius Capitolinus, *celeberrimas*, & ad Tribunitiæ poteſtatis excelſæ evectionem. Nec quidquam hîc cogitare potes, quam perpetuam populi totiuſque Imperii Romani lætitiam, quam bonus & pius, qualis ille re & nomine fuit, Princeps, ut Oceanus flumina in ſubjectas terras diffudit. Antoninus enim ſolus omnium propè Principum prorſus ſine ſanguine civili & hoſtili, quantum ad ſe ipſum pertinet, vixit: quique ritè comparatur Numæ, *cujus felicitatem pietatemque & ſecuritatem ceremoniaſque ſemper obtinuit: ut teſtatur Capitolinus. Tantò magis cùm bonus Imperator Optimum & Sapientiſſimum Principum Marcum Aurelium & generum & imperii ſocium aſſumſiſſet: qui in exemplum Principibus propoſitus amorem in dies majorem omnium ſibi conciliabat: quum *frugi eſſet ſine contumacia, verecundus ſine ignavia, ſine triſtitia gravis*, ut Capitolinus aſſerit.

* Vid. Sext. Aurel. Victor, Avent, Ann. Bojor. l. 2. p. 107. Egnatius & alii.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

LXXV. *Anno Chriſti* 160. *Obiit Antoninus Pius, ſub ipſo arſit ſtella crinita* Eckſtormius.

NEquè hunc Cometam alii Scriptores annotant. Non exiguum autem opinionis incertum hîc occurrit. Non enim exprimit Eckſtormius, quo Antonini imperii anno Cometa apparuerit. Adhæc iſtius mors in Ann. Chriſti 161. ponitur à Funccio, Calviſio, Petavio, Helvico & Alſtedio (niſi quòd iſti duo ſimul ſecundùm Epocham veram mortuum Ann. Chriſti 163. dicant) at à Bucholzero, quem Eckſtormius ſequi ſolet, in Ann. Chriſti 162. refertur. Sed ſicut non miramur natum eum Ann. Chriſti 86. Epochæ vulg. poſt Cometæ apparitionem quinto, ita ne miremur eum uno & altero anno poſt eandem denatum eſſe. Oſtendimus autem imperium ejus fuiſſe moderatum, laude dignum, populo gratum & Reipublicæ ſalutare. Oſtendimus etiam Marcum Aurelium Socero omnibus virtutibus ſimillimum extitiſſe. Nam hoc ſublato è vivis, fuit *per omnia moderatiſſimus in hominibus deterrendis à malo, invitandis ad bona, remunerandis copia, indulgentia liberandis: fecitque ex malis bonis, ex bonis optimos:* teſte eodem illo Capitolino. Qui etiam ideò addit: *Eum in amore omnium imperaſſe, atquè ab aliis modò fratrem, modò patrem, modò filium, ut cujuſque ætas ſinebat, & dictum & amatum,* & conſentiens prudentia judicat, *ærumnis publicis quaſi defenſorem objectum,* * *& ad conſervandam nominis Romani majeſtatem, quæ alioqui uno lapſu concidiſſet, natum fuiſſe.* Verbo: Marcus *omnium hominum, qui unquam principatum tenuerunt,* judice Dione, *Optimus,* & quem, ut Eutropius ait, *mirari facilius quis quàm laudare poſſit,* fortunatam reddidit Rempublicam & virtute & manſuetudine, illâ inquam ſincerâ & æquabili in omni vita, quam Dio celebrat, regnum ejus *aureum* appellans.

* Vid. Avent. Ann. Bojor. p. 139.

LXXVI. *Anno Chriſti* 181. *Viſus eſt Cometa, qui à barbæ ſimilitudine appellatur pogonias. Tum temporis ſubitò conflagravit templum pacis, multa bella ſecuta ſunt, & Roma plurimis maximiſque incommodis laboravit, quorum cauſam homines in Commodi flagitioſam vitam retulerunt.* Alſtedius.

IN hunc ipſum annum Calviſius refert pacem Eccleſiæ à Commodo datam fuiſſe, & ad fidem Chriſti converſos toto diviſos orbe Britannos. At illa triſtia quæ Alſtedius Cometæ huic tribuit, longè ab eo diſtant. Nam pacis templum incendio conſumtum Anno 191. Capitolium fulmine dejectum Anno 188. eodemque Maternus latro Galliam & Hiſpaniam vaſtavit, & in Italiam vim armorum tranſtulit, paulò tamen poſt trucidatus. Peſtis Anno 189. fames 190. Romæ ſæviit, annotante Calviſio. Videtur autem Alſtedius hæc incommoda, quibus Roma laboravit, intelligere. Itaque hic etiam videmus quàm ſtudeant homines triſtia, licet longius remota, ad Cometas referre, ut eos infamiâ malorum ominum gravent.

LXXVII. *Anno Chriſti* 190. *viſus eſt Cometa, quem excepit incendium Capitolii, peſtis item & bellum.* Alſtedius.

Anno Chriſti 192. *occiſus eſt Commodus Imperator: in cujus morte Cometes apparuit, & à multis templis, quæ in urbe erant, cum ſimulacris Deorum effigies quoque abire viſæ ſunt.* Eckſtormius ex Fulgoſi lib. 1. c. 4.

Anno Chriſti 188. *alii* 187. *Antonino Commodo imperante Cometæ, aliaque ſigna ignea & ſtellæ per totum diem apparuerunt, quædam etiam in longum producta, medio quaſi aëre ſuſpenſæ viſæ ſunt. Strages magna Parthorum, Commodi dolo ſecuta eſt. Inde civilia bella orta ſunt, anni ſpatio 5. Cæſaribus oppreſſis, bello tribus, Didio Juliano, Peſcenio Nigro, Albino, duobus fraude, Commodo & Pertinace oppreſſis. Capitolium Romæ,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

fulmine & tonitru, unà cum aliis ædificiis pretioſis & Bibliotheca combuſtum eſt, ſicut & templum Serapidis Alexandriæ. Palatium quoque Romæ, orto prius terræ motu, igni eodem modo periit. Romæ caritas annonæ maxima hoc tempore orta eſt, peſtilentiaque dira per Italiam graſſata eſt. Severus Imperator, Chriſtianos miſerè perſecutus eſt. Bellum ſanguinolentum inter Severum Imperatorem à militibus ad imperium vocatum (Commodo & Pertinace à Præfecto militum Læto nomine occiſis) & Peſcenium Nigrum, Præfectum Syriæ, & Clodium Albinum Britannum, quod imperium anno 193. *Sulpitianus Præfectus prætorio Romæ, & Didius Julianus impudenter affectarunt.* Rockenbachius.

NEc iſtud Cometes ſidus ita clarè in hiſtorico orbe lucet, quin nebulæ ſpiſſæ diverſarum opinionum proinde & incerti lumen ejus obfuſcent. Has ut radii induſtriæ & veritatis diſpellant, dabimus operam. Alſtediana primùm diſcutiemus. Is cum Calviſium ſequi ſoleat, hîc in diverſum it, & ab eo non parùm recedit. Nam ad proximum Cometam refert illud Romæ incendium, quo templum pacis, ad hunc autem alterum incendium quo Capitolium conflagravit. At verò Calviſius, ut vidimus, hoc ad annum Chriſti 191. illud ad 188. retulit, Dionis rationes ſecutus. Sed & Funccius Capitolii incendium ad Ann. 188. iſtud alterum ad 192. poſuit, Euſebii auctoritatem allegans. Quæ cùm ita ſe habeant, Alſtedio non poteſt benè cùm Calviſio & Funccio convenire, niſi incendium, quo templum pacis huic Cometæ, alterum verò quo Capitolium conflagravit, priori Cometæ ſubjiciatur. Peſtem etiam ad hunc Cometam anni 190. Calviſius in annum 189. refert. Quod ſi vera epocha hîc ponenda ſit, peſtis in Ann. 191. Cometa in 192. erit collocandus. Ælius Lampridius in vita Commodi ſtellæ crinitæ imperio ejus viſæ facit mentionem, ſed tempus non annotat. Herodianus enumerat prodigia, ſed Cometæ non meminit. Ante prodigia verò memorat peſtem & famem in Urbe graſſantem, & Cleandri ex infimo loco, ut ait, ad ſupremum faſtigium evecti, dein rurſum deturbati, exiguo atque inſperato fortunæ momento, cædem. Sed nec Dio meminit Cometæ, licet prodigia recenſeat, & tàm illam famem quàm peſtem & incendium urbis deſcribat. Neſcio itaque quâ ratione Rockenbachius & Herodiani verba exſcribens, Cometam prodigiis adjungat: tùm hunc in Ann. 187. vel 188. ponat, & ferè 17. annorum geſta ab Anno ſcilicet 187. ad 204. quo Severus Imperator Chriſtianos perſecutus eſt, ut & Funccius refert, confundat. Imò quod majus eſt & Parthorum ſtragem dolo Commodi factam memorat. At verò hujus Dio & Herodianus faciunt mentionem, ſed in altero Antonino, hoc non meliore, cui Caracalli vel Caracallæ cognomen, à penula diſciſſa & multis partibus conſuta, ſive veſtimento ad talos demiſſo & in vulgus diſtributo inditum erat. Hujus etiam mortem non illius Commodi portendit incendium Alexandrinum, Rockenbachio hîc memoratum, quod omnem interiorem partem templi Serapidis invaſit, & quo ſolus gladius quo Caracallus fratrem interfecerat, conflagravit, cæteris omnibus ab injuria ignis conſervatis, ut teſtatur Dionyſius. Adeò longo temporum intervallo diſſita Rockenbachius hîc miſcuit & huic Cometæ imputavit. Illa enim inaudita in Parthos inter ſimulatarum nuptiarum apparatus trucidatos exercita perfidia Ann. Chriſti 216. (218.) ut Funccius & Calviſius putat, facta eſt. De ſeditionibus, cædibus & bellis aliiſque malis, ſæpè ea citra ullam Cometarum apparitionem accidere, jam Rockenbachio & aliis ſuperiori tabellâ ſatisfecimus. Atquè hæc occaſione erroris gemini in incendio Alexandrino & cæde Parthorum à Rockenbachio admiſſi dicta ſufficiant. Quanquam idem nec perſecutionem Chriſtianorum Ann. 204. ſub Severo factam ad Cometam hunc referre, nec circa annum 193. inter Pertinacem, Didium Julianum, Nigrum, Albinum & Severum crudeliter pro ambitione geſtis eandem præponere, ſed ſolius Commodi cæde, quæ potius commemoranda erat, contentus eſſe debuit. Hujus vita tàm crudelitatis quàm libidinum plena dignum habuit exitum, & hunc omni Cometâ certius portendit. Oppreſſus enim eſt à Martia concubina & conjurationis conſciis certiſſimo exitio deſtinatis. Nempe Commodi tyrannide graſſante, & Roma, Senatus Populuſque Romanus,

nus, & menſes & omnia erant Commodiana nomine, re autem verâ incommodis innumeris referta. Vitio ſcilicet Miniſtrorum ignavia & luxuria Principis ad avaritiam & cædes abutentium: ſed & ipſius vitio Principis, οὐ τυραννίδι μόνον ἀλλὰ καὶ πράξεσιν ἑαυτὸν ἀλλοκότοις ἐκδόντος (non tyrannidi tantùm ſed & prodigioſis flagitiis dediti) Zoſimo hiſt. l. 1. quem Henrico Stephano debemus, ille Leunclavio Viro Clariſſimo, judice. *Ideò incommodus ille Commodus alter Sylla, alter Nero, alter Caligula, alter Domitianus dictus, & hoſtis humani generis etiam mortuus judicatus eſt.

* Vid. Avent. Annal. Bojor. p. 112.

LXXVIII. *Anno 195. tempore Severi conſpectus eſt Cometa, de quo Romæ fuit opinio, eum magnum aliquod malum portendere.*

Alii auctores, quos vidi, Cometam in hunc annum non ponunt. In hunc verò annum & ſequentes referuntur victoriæ inſignes & res à Severo in Oriente præclarè geſtæ, quæ ei cognomina Parthici, Arabici & Adiabenici pepererunt, tùm & victoria de æmulo Albino obtenta.

LXXIX. *Anno Chriſti* 204. *Anno* 10. *imperii Severi Imperatoris, Cometa Romæ per multos dies apparuit, fuitque opinio, eum magnum aliquod malum portendere. Paulò poſt Plautianus ob maximam licentiam & crudelitatem eſt interfectus. Cetus maximus in eo portu, quem Auguſtum vocant, captus eſt. Cujus Ceti figura, in Amphitheatrum introducta, quinquaginta urſos devoravit.* Rockenbachius.

Hunc Cometam cùm proximo unum eſſe ſuſpicor. Sed ſine magna apertæ veritatis neceſſitate fidem neutri Cometographorum celeberrimorum, Rockenbachio & Alſtedio detrahere volo. Tantò magis cum notabili annorum 9. diſcrimine uterque Cometa diſtent. Mors Plautiani in Ann. Chriſti 205. à Calviſio refertur. Merita autem hunc & Chriſtianorum perſecutorem, & alioqui hominem maximè ut avarum, ita divitem & licentioſum divina vindicta aſſecuta eſt. Illa immania cetæ apud auctores, qui ad manum ſunt, non invenio. Sed ſi omnes caſus triſtes, qui in vita hominum eveniunt, ad Cometas referendi forent, ſine intermiſſione, ut quidam ſtatuunt, Cometæ lucere deberent, atque ſic non aliter quàm ordinaria cæli ſigna aut nihil, aut boni quid vel mali portenderent.

LXXX. *Anno Chriſti 213. ante mortem Severi viſus eſt Cometa.* Ricciolus.

Nullus hunc Cometam annotavit. *Nec ipſe Ricciolus eum in Catalogo poſuit, ſed tamen infrà eum numerat inter eos, qui mortem Principum præceſſerunt. Habebit autem dubio procul Vir diligentiſſimæ eruditionis dicti fundamentum, auctoritatem teſtis idonei. Mors Severi incidit in Ann. Chriſti verum 213. ut & Funccius, Polydorus Vergilius, Aventinus, Helvicus & Alſtedius, ſed in ann. vulgarem 211. ut Calviſius & Petavius putant.

* Almageſti l. 8. ſect. 1. c. 3 & 5. de Cometis, p. 5. & 34.

LXXXI. *Anno Chriſti 217. ſtella per multas noctes viſa eſt ab Occidente ad Orientem Solem tendens.* Xiphilin. *Eodem anno victus & occiſus eſt ab Eutychiano Macrinus Imperator.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 220. imperante Antonino Caracalla, Cometa per 18. dies, in Signo Piſcium apparuit, qui ab Oriente in Occidentem motum ſuum habuit. Hunc paulò poſt mors Caracallæ eſt ſecuta, qui cùm antea Hapirianum Juris-conſultum occidiſſet, aliaque horrenda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

renda facinora Romæ & Alexandriæ exercuiſſet, ipſe tandem hoc ipſo anno à ſuis ſatellitibus interfectus eſt. Macrinus in bello, contra Artabanum bis victus eſt, magnaque pecunia pacem emit. Heliogabalus Imperator à ſuis militibus in latrina interfectus eſt. Poſt cujus obitum, mater quoque ipſius Semis (*quæ etiam Soænis & Semea & Semiaſyra vel Semiamira) *dicta, unà cum aliis, qui auctores ſcelerum fuerunt, interfecti ſunt. Alexander Severus bellum intulit Orientalibus contra Perſas, in quo Regem Artaxerxem vicit, qui prius Artabanum Regem Parthorum interfecerat. Deinde bellum quoque verſus Occidentem Germanis intulit, ſed mater ipſius Mammæa, à ruſticis ſeditioſis Moguntiæ cum filio interfecta eſt. Anno* 230. & 237. Rockenbachius.

NOn dubito eundem eſſe Cometam, licet illud triennii intercedat diſcrimen. Eventus Cometam hunc ſecuti, docent de eodem Auctores loqui. Calviſius eum in annum 218. ſed mortem Macrini in 217. refert. Principes & ante Cometas mori & poſt Cometas naſci, toties vidimus. † Vidimus & Caracallæ dignum vita exitum. Docet is Tyrannos odium ſubjectorum & mortem ſibi accerſere. Sed & Macrini à puerulo Pſeudantonino (cujus *ne nomen quidem cognoverat*, ut ait Dion) oppreſſi, qui quamvis crudelem, dominum tamen immiſſo percuſſore ſuſtulit, docet ſimilis exitus, homicidia, præſertim parricidia in Principes, impunita à Deo non relinqui. Hîc etiam illuſtre exemplum videmus, ut luxuriâ Principis ignava ad nimiæ potentiæ arrogationem Miniſtris abutendum non eſſe, ita malum Principem corrigendum quà licet, vel tolerandum potius quàm tollendum eſſe. Sed nec poteſtate datâ licentiùs utendum, quin eam potius, præſertim ex infima ſorte ad imperium evecto, moderatè habendam, & beneficio ac ſpecimine virtutis omnes ei pariter divinciendos eſſe, eodem exemplo docemur. Macrinum in bello contra Artabanum Perſarum Regem (ille eſt quem dolo circumventum Caracalla clade affecerat) bis eſſe victum & pacem redemiſſe, docent. Cometis non tantùm bellum, ſed & pacem ſuccedere. Novi Dionem referre Macrinum belli adverſum Parthos geſti fortunam iniquam expertum eſſe. Apud Herodianum tamen Macrinus ad Senatum ſcribit: *Parthicum bellum longè maximum, & in quo omne Romanum imperium fluctuaverit, ita confecimus, ut nec in acie fortiter dimicando hoſtibus ceſſerimus, & regem maximas ſecum trahentem copias icto fœdere ex inimico amicum reddiderimus.* Reliqua qùæ Rockenbachius enumerat ad Alexandri Severi mortem & Ann. Chriſti 237. ut ipſe ait, longè à Cometa diſtare & ad eum referenda non eſſe, nemo non videt. Alioquin ad eundem referenda forent & læta, quæ poſt Pſeudantonini illius Heliogabali, hominis libidinoſiſſimi, ut nihil ſupra, turpitudine Nerones, ‡ Vitellios & Commodos vincentis, & omnium non ſolùm bipedum, ſed etiam quadrupedum ſpurciſſimi cædem, imperante Alexandro Severo *ad remedium generis humani*, ut ait Lampridius *nato*, evenerunt. Fuit enim Vir & literis & virtutum præceptis à puero imbutus, aviæ Mæſæ & Matris Mammææ gravi auctoritati obſequens, & Virorum pace belloque præſtantiſſimorum conſiliis operâ ſalubriter uſus. Ideò ſummâ juſtitiâ, æquitate, liberalitate & animi moderatione, clementiâ ſeveritatem, à qua nomen habuit, temperante, & *citra ſanguinem* Marci Aurelii exemplo, ut Herodianus teſtatur, & populi benevolentiâ cum publica ſalute & gloria imperium geſſit. Adhæc dederat & Chriſtianis pacem, imò & in Chriſtum animo erat propenſior, cujus etiam imaginem in larario, & frequenter illud; *Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris*, in ore, & inſtitutum de templo ei exſtruendo & inter Deos recipiendo, in corde habebat. Si parum eſt, ter ab Herodiano repeti, eum *ſine querela imperaſſe, & imperium modeſtiſſimè adminiſtraſſe*, ut alia ejus elogia taceam, præſtò eſt illud Lampridii: * *Alexander quidem & ipſe optimus fuit. Nam hoc nemo vult niſi bonus, & optimæ matris conſilio uſus eſt: ac tamen amicos ſanctos & venerabiles habuit, non malitioſos, non furaces, non factioſos, non callidos, non ad malum conſentientes, non bonorum inimicos, non libidinoſos, non crudeles, non circumventores ſui, non irriſores, non qui illum quaſi fatuum circumducerent: ſed ſanctos, venerabiles, con-*

* Lamprid. in Heliogab. Eutrop. l. 8. Sex. Aurel. Victor. Egnat. in Heliog. Avent. Ann. Bojor. l. 2. p. 116. † Vid. Avent. Ann. Boj. l. 2. p. 115. ‡ Avent. Ann. Bojor. l. 2. p. 116. * Vid. Avent. Annal. Bojor. l, 2. p. 117.

tinentes,

tinentes, religioſos, amantes principis ſui, & qui de illo nec ipſi riderent, nec riſui eſſe vel-lent: qui nihil venderent, nihil mentirentur, nihil fingerent, nunquam deciperent exiſtima-tionem principis ſui, ſed amarent &c. Videantur plura apud Herodianum l.6. Eutropium l.8. & Joan. Bapt. Egnat. Lampridius cumprimis lætum ejus principatum deſcribit: Victus ſcilicet Artaxerxes Rex Perſarum, Artabani illius interfector & Parthorum vi-ctor: Perſæ tunc primùm ſervi facti. Exercitus prædâ opimâ ditatus. Terræ Inter-amnanæ, Meſopotamiæ ſcilicet recuperatæ. Triumphus pulcherrimus actus. Accla-matio à Senatu facta: *Alexander Auguſte, Dii te ſervent. Perſice maxime Dii te ſer-vent. Verè Parthicus, verè Perſicus. Trophæa tua & nos videmus, victorias & nos vide-mus. Juveni Imperatori, Patri patriæ, Pontifici Maximo: per te victoriam undique præ-ſumimus. Ille vincit qui milites regit. Dives Senatus, dives miles, dives Populus Romanus!* Nonne lætis ſunt accenſenda, quòd Alexander inter publica gaudii ſigna & feſtiva gratulantium tripudia *levabatur omnium manibus, vixque illi per horas 4. ambulare per-miſſum eſt, undique omnibus acclamantibus; Salva Roma, quia ſalvus eſt Alexander!* Paulò poſt Lampridius ſubjicit: *Actæ ſunt res feliciter & in Mauritania Tingitana per Furium Celſum, & in Illyrico per Varium Macrinum affinem ejus, & in Armenia per Ju-nium Palmatum: atque ex omnibus locis ei tabellæ laureatæ ſunt delatæ, quibus in Senatu & apud populum lectis, omnibus nominibus eſt adornatus.* Itaque Alexandri Severi imperium, licet nonnullis adverſis (ut ſunt res humanæ) laceſſitum, in exemplum tamen virtu-tis & proſperitatis proponendum & lætum, ſiniſtris eventibus à Rockenbachio annu-merari non debuit. Lætum ejus principatum præſignificavit ſtella primæ magnitudi-nis die prima natalis toto die, referente Lampridio, viſa, ut eum Alexandro Magno ſimilem non tantùm nomen, & Olympias, quæ illi nutrix, & Philippus qui nutritor obtigerat, ſed & ſtella nativitatem ejus, ut Cometa illius, nuncians, (& quidem ita, ut idem Alexandro Romano natalis, qui Macedoni fatalis fuerat) redderet, etſi per modeſtiam Magni cognomen recuſaverit.

LXXXII. Anno Chriſti 307. *Arius Preſbyter de Eccleſia ejectus peſtilentem hæreſin ex-citavit, & longè latèque ſparſit: hanc hæreſin Cometæ præceſſerunt.* Keckermannus ex Peucero.

Anno Chriſti 308. ante mortem Conſtantii Chlori, qui anno ſequenti in Britannia mortuus eſt, Cometa apparuit. Hunc paulò poſt terræ motus horribilis prope Tyrum & Sidonem, bellaque cruenta plurima, inter Conſtantium Maximianum & Maxentium Impera-tores ſunt ſecuta, ſed Conſtantinus Victor belli tandem evaſit, monſtrato illi divinitùs ſi-gno crucis, unà cum ſcriptura Græcis literis exarata: In hoc ſigno vinces. Maxentius bello victus eſt, ac cum magna multitudine hominum in Tyberi ſuffocatus eſt. Maximia-nus Maſſiliæ interfectus eſt. Diocletianus ſeipſum interfecit, Maximianus autem, poſt-quam duobus præliis à Licinio victus eſt, tandem morbo pediculari obiit. Rockenb.

INter hunc & proximum Cometam nullus ab Auctoribus annotatur Cometa. At intra 90. ferè annos, quibus ab ſe diſtant, multa triſtia, ſed & læta (ut ſunt ſemper humana) evenerunt. Certè & motus ille terræ, quem ex Funccio magiſtro Rockenbachius affert, à Funccio in ann. 305. ab Euſebio in 306. à Sigonio in 302. quod & cum rationibus Bucholzeri, Calviſii & Helvici congruit, ponitur. Videas & hæreſes, non minùs peſtilentes, quàm Ariana fuit, exortas, & terræ motus & peſtem (de quibus ad Cometam LXIX. egimus) ſeditiones militum, cædes ab eis factas Imperatorum, Maximinorum, Gordiani, Pupieni, Maximi, Balbini, Phi-lippi Arabis, Galli, Voluſiani, Æmiliani, Aureoli, Gallieni, Quintilli, Aureliani, Taciti, Probi licet verè probi, & aliorum ab aliis intra 30. annos perpetratas. Videas diras perſecutiones ſub Maximino, ſub Decio, Valeriano & Diocletiano, ac nobile illud Thebææ legionis gladio, & integræ Eccleſiæ numeroſæ igne peremtæ martyrium. Videas bella civilia inter æmulos imperii, & externa contra hoſtes, Germanos, Perſas, Gotthos alioſque. Videas ubique tot funera Principum morte naturali de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

cedentium. Videas etiam victorias obtentas & triumphos actos, tùm regiones deditione acceptas & inita pacis fœdera. Videas fortiter certantem Christianorum adverſus acerrimas inſectationes conſtantiam, & pacem Chriſtianis, urgente perſecutores gravi vindictâ divinâ, datam, aliaque quæ enumerare longum foret. Nobis ſufficiet breviter, quantum fieri poterit, hæc proſequi, quæ ſingulari cum cura dicenda ſunt, cum maximam Imperii & Eccleſiæ mutationem contineant. Sed adhuc de ipſo hoc Cometa & ejus eventibus nonnihil dicendum eſt. Non dubito, quicquid de Keckermanni ratione futurum ſit, Cometam illum in A. C. 317. minimùm ponere. Nam dum Chronologos & Hiſtoricos præſtantiſſimos conſulo, ita rationes ordinandas mihi eſſe video: niſi etiam producendæ paulùm ſint. Sigonius enim, Bucholzerus &, ut colligo ex pace Eccleſiæ Anno C. 318. data (quam extemplò funeſta diſſidia ſecuta ſunt) Pantaleon in A. 319. Funccius in 322. Calviſius, Helvicus & Alſtedius in annum circiter 315. Arium & Eccleſiâ ab Alexandro Epiſcopo ejectum, & ſic Orbi notum redditum, ac dogmata ejus adhuc inter privatas diſputationes latentia pùblicè ſparſa referunt. Facilè autem apud Keckermannum error anni 307. (quamvis ita impreſſum in variis editionibus invenio) pro 317. ſubrepere potuit. Sed ad Rockenbachium veniamus. Conſtantii mortem Ado, Onuphrius, Sigonius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Alſtedius, Petavius & alii in annum Chriſti 306. ponunt. Funccius in 310. Pantaleon in 311. Franc. Tarapha in 312. proferunt. Sed quicquid de eo ſit, conſtat Rockenbachii fide Cometam ejus morti præluxiſſe, idque aliquanto tempore, ut ait. Ita mortem ejus & læta præceſſerunt, Cometæ autem apparitionem ſecuta ſunt, ſicut poſt triſtes procellas benignius cælum gaudium affert. Nam poſt Diocletianum & Maximianum Imperatores ſævos & arrogantes, Conſtantius ille Conſtantini M. pater gloriam boni Principis ad extremum retinuit, ſicut laudes ejus præ cæteris Eutropius, Pomponius Lætus & Egnatius prædicant. Polydorus Virgilius videtur cuncta complexus eſſe, cum ait‡. *In eo fuit gravitas, moderatio, integritas, liberalitas: quippe qui beneficiis & munificentiâ magnus, adverſus divitias animum invictum ſemper geſſit: quin proprii commodi immemor dicere ſolebat: longè meliùs eſſe, publicas opes à privatis hominibus haberi, quàm à principe in arca ſervari, utpote quæ nulli uſui forent. Ex qua boni principis popularitate, provinciæ quas obtinebat, ocio honeſtiſſimo cumprimis florebant.* Ac proinde Sigonius eum † *cum ſummam ergà omnes humanitatem, tùm maximam ergà Chriſtianos adhibuiſſe, conſtantes in fide laudaſſe & ad ſummas dignitates, perfidis deſertoribus Chriſtianæ religionis objurgatis & remotis, promoviſſe*, ait. Imò etiam ex Euſebio memoriæ prodit, eum *relicto gentilium Deorùm cultu, unum Deum adoraſſe, neque propter religionem alicui negotium faceſſiviſſe, atque propterea reliquum vitæ beatiſſimè degiſſe. Ex quo factum eſt*, inquit, *ut Gallia, Britannia & Hiſpania non ſolùm poſthac clades perſecutionis non ſenſerint, ſed & in maxima felicitate Conſtantio imperante verſatæ ſint.* Hujus felicitatis & lætitiæ partem extremam viderunt tot regna lucente Cometâ, & dubio procul poſt tot diras perſecutiones multi populi gaviſi ſunt. Idque eo magis, quo bonum Principem annum ætatis 56. agentem fatali metæ viciniorem viderunt,

Ut eſſe Phœbi dulcius lumen ſolet
Jam jam cadentis.

A morte Patris Conſtantinus *inſtitutam in Occidente pacem Eccleſiæ, civitatibus juſtitiam, populis liberalitatem præſtitit*, ut Sigonius teſtatur*. *Idem* † *provinciales omnes gaudio evectos fuiſſe, quòd Imperatorem ne brevi quidem temporis momento deſideraſſent, & hoc facto lætatum fuiſſe Conſtantinum, & eximiam provincialium ergà ſe voluntateque præſtanda contendiſſe* ſcribit. Inprimis autem in eo laudat benevolentiam erga Chriſtianos, & libertatem religionis omnibus conceſſam, ac dubio procul lætam. Adducit & Lactantii verba: *Cum dies ille feliciſſimus orbi terrarum illuxiſſet, quo te Deus ſummus ad beatum Imperii culmen evexit, ſalutarem univerſis, & optabilem principatum auſpicatus es, cum everſam ſublatamque juſtitiam reducens, teterrimum aliorum facinus expiaſti.* Quis contra

‡ Angl. hiſt. l. 2. † l. 2. de Occid. Imp. ab initio. * loc. cit. in Severo. † In Conſtantino.

tot teſtimonia & documenta neget Cometis læta quoque ſuccedere? Verum quidem eſt ſecutos poſtea eſſe magnos in Imperio motus. Nam Severus Cæſar & Maxentius, Maximiani filius, privatam vitam agens, ſed & ipſe Maximianus, reſumto ſtudioſè imperio, quod Diocletiani gratiâ invitus depoſuerat, mutuis odiis & cruentis armis certando imperium dividebant, amore imperii amorem quoque paternum ſuperante. Coorti erant & in Germania motus à Regibus Francis pace antiquâ violatâ excitati. Sed hæc ſunt humanæ imbecillitatis & rerum viciſſitudinis documenta, quæ ſine ullis etiam Cometis in orbe eveniunt. Conſtantino certè cuncta hæc pulchra & glorioſa fuerunt, licet multo ſudore & ſanguine conſtiterint. Paucis iſta, quæ ad mortem Maxentii & Diocletiani, quam Rockenbachius Cometæ eventibus, hos in A. C. ſecundùm Funccium 317. producendo, tribuit, geſta ſunt, fidem & induſtriam Sigonii ſequentes memorabimus. Victoriis certè memorabilibus, quas Conſtantinus mortuo Patre, de rebellibus & tyrannis obtinuit, anni ſequentes inclaruerunt. Etenim Francos quater 307, 308, 309 & 313. vicit, & ad pacem petendam coëgit. Vicit & confecit 309. Maximianum illum Herculium, tertio purpuratum, ſocerum perfidum, qui juſtas pœnas parricidii in Severum Auguſtum, antè biennium contra fidem datam perpetrati luit. Oppreſſo inſaniente patre & Maxentium filium furentem, mali corvi, ut eſt in proverbio, malum ovum, Anno 312. oppreſſit, & non tantùm urbi, ſed orbi maximum gaudium, redditâ ſalute, pace, libertate peperit. ‡Ideò triumphum omnium, qui unquam ab omni memoria viſi ſunt, longè maximum & lætiſſimum, præſertim cum victoria non tantùm felix, ſed & incruenta fuerit, egit. Quin imò ut titulum Maximi, ita arcum triumphalem & ſtatuam equeſtrem, tanquam liberator urbis, fundator quietis, vindex S. P. Q. R. meruit. Inter hæc Anno 307. ſponſalia cum Fauſta filia Maximiani eo præſente lætiſſimis animis celebravit. Dehinc Anno 310. qui erat imperii quintus, quem maximâ celebrare lætitiâ aſſueverat, ludos ſolennes Treviri magnâ populorum frequentiâ edidit. Poſtero Licinium imperii, & paulò poſt Conſtantiæ ſororis conſortem fecit. Anno 312. & 313. lætam libertatem religionis omnibus dedit. Hoc etiam anno Conſtantinum filium ex Fauſta uxore ſuſcepit. Licinius interim Maximino victo & oppreſſo Nicomediæ triumphat. Tunc etiam res Romanæ lætæ inprimis tranquillæque fuêre, ut ait Sigonius ad Ann. 313. Dum hæc in orbe geruntur, Eccleſia, ut multitudine ita diſſidiis creſcens, cruce & diris perſecutionibus preſſa, utcunque pacem domi ſervavit. Hanc poſtquam foris obtinuit, domi ferè amiſit ex Donati Schiſmate, mox hæreſi, tûm & Arii, ortis motibus concuſſa & diviſa. Verumtamen perſecutionibus liberata, pace verò & opibus beata, lætitiæ inſignis exemplum extitit. Quis in hoc theatro triſtia & læta, quæ Cometæ illi ſucceſſerunt, non videt?

‡ Sigon. de Occid. Imp. l. 3. ab initio.

LXXXIII. *Anno Chriſti* 324. *(alii 23. legunt) Cometa in Signo virginis apparuit. Hunc bellum horrendum inter Conſtantinum M. & Licinium ſecutum eſt, in quo Conſtantinus (miraculis terribilibus pugnam præcedentibus in aëre, flammis videlicet igneis) Licinium vicit. Dogma Arii, ab Epiſcopis* 118. *in urbe Bithyniæ Nicæa convenientibus, condemnatur. Bellum inter Suevos & Thuringos grave geſtum eſt, peſtilentia & fames in Cilicia & Syria ſæviſſimè graſſantur, Chriſtianique duriter & crudeliter ab impiis tractantur.* Rockenbachius.

ANnotat & Eckſtormius hunc Cometam in Virgine ex Herlicio. Alſtedius in annum 323. ponit, varioſque Cometas peſtilentem Arii hæreſim præceſſiſſe dicit. Vidimus ante Cometam ortas peſtiferas hæreſes. Vidimus bella domi foriſque geſta. Sigonius bella Romanorum illâ tempeſtate contra Scythas, Francos & Sarmatas geſta in Annum Chriſti 316. 318, & 321. perſecutionem vero à Licinio in Chriſtianos excitatam in 319. 320 & 321. ponit. Funccius Rockenbachii dux A. C. 314. refert ortum illud bellum civile inter Conſtantinum M. & Maxentium: anno verò ſequenti inter Licinium & Maximinum (Maximianum Victor & Eutropius & Zoſimus

Maximinum, reliqui à Maximiano Herculio eum diſtinguentes vocant) Orientis tyrannum & hoſtem Chriſtianorum infenſiſſimum, qui diro viſcerum morbo repente periit. Horum autem bellorum mala non illi cæleſtes, ſed terreſtres Cometæ, ſive ardentes ambitionis & avaritiæ faces, ſaltem magis hi quàm illi portendunt. Videmus id palam in bello illo inter Conſtantinum & Licinium geſto, quod Rockenbachius adducit. Audiamus de hoc Eutropium prudenter judicantem. *Conſtantinus*, inquit, *Vir magnus, & omnia efficere nitens, quæ animo præparaſſet, ſimul principatum totius orbis affectans, Licinio bellum intulit, quamvis neceſſitudo illi & affinitas cum eo eſſet. Nam ſoror ejus Conſtantia, nupta Licinio erat.* Et mox: *Varia deinceps inter eos bella, & pax reconciliata, ruptaque eſt. Poſtremò Licinius navali & terreſtri prælio victus apud Nicomediam ſe dedidit, & contra religionem ſacramenti Theſſalonicæ privatus occiſus eſt. l. 19.* Idem judicat Sabellicus Enn. 7. l. 8 indicat Victor, innuit & Sigonius l. 3. de Occid. Imp. Urget Zoſimus, ſolemnem perfidiam ejus arguens. lib. 2. Sed ad Rockenbachium redeamus. Hic Synodum Nicenam, quæ deteſtandum Arii dogma Anno 325 (327) damnavit, neſcio cur inter triſtes Cometæ eventus ponat. Quod ſi voluiſſet vel candidè vel accuratè eventus Cometæ enumerare, habuit lætos ei longè propiores. Nam, ut ſequar ipſius Funccii, quem Rockenbachius ſequi ſolet, veſtigia, Anno 332. Conſtantinus M. per omnes Imperii Urbes templa Chriſtiana extrui fecit, miniſtris eorum ſtipendia è publico dari juſſit. Hâc tempeſtate, ut putat Funccius, ſed ſecundum Sigonium & Calviſium (quibus & Petavii & Helvici computatio favet) A. C. 328. Imperator Byzantium muris, legibuſque condidit, mox ritu ſolenni conſecravit, & à ſuo nomine Conſtantinopolin vocavit. Anno 334. putante Funccio, Indi interiores, Anno 335. Iberi & Armenii fidem Chriſti ſuſceperunt. At verò peſtis illa & fames & Chriſtianorum in Perſide perſecutio in Ann. 336. refertur, quæ duodecim annis à Cometa remota referri ad eum non poſſunt. Quod ſi Sigonium adeamus, viciniora etiam Cometæ dabit: quinquennalia Cæſarum (Conſtantini Junioris & Conſtantii) lætiſſima Anno 330. tùm victoriam de Gotthis invaſoribus partam, & pacem pactam Anno 332. alia ut ſileam.

LXXXIV. *Anno Chriſti 335. ſeu biennio ante mortem Conſtantini, qui obiit 11. Cal. Julii A C. 337. fulſit inuſitatæ magnitudinis Cometa.* Eckſtormius ex Eutropii lib. 10. (non 11.) & Oroſii l. 7. c. 19.

Anno Chriſti 337. Cometa denunciavit mortem Conſtantini Magni, & infinita mala, quæ ſecuta ſunt. Nam tres ipſius filii de ſumma imperii contenderunt, & Chriſtiani immanibus periculis fuerunt expoſiti. Alſtedius.

ANnotat hunc Cometam Eutropius l. 10. & Rolevinckius Faſc. Temp. auctor, ſed tempus apparitionis neuter determinat. Sigonius de Occid. Imp. l. 4 in fine refert eum ad ann. 337. ex eo Bucholzerus ad eundem annum. Calviſius in edit. Lipſienſi 1605. ante mortem Conſtantini, quam in ann. 337. vulgarem ponit, Cometam paucis menſibus appariuſſe memorat. Sed in edit. Francofurtenſi 1620. hæc non extant. Neque verò mirum morti Principum ſtellas crinitas prælucere, cùm & ortui eorundem præluceant: pariter nec quinquennio, ut hîc, à viſo Cometa bella oriri, cum quinquennio ante eum viſum frequenter gerantur. Mortem ejus urgebat ætas annis 63, ut Victor, 65. ut Euſebius, 66. ut Eutropius & Pomponius Lætus habent, gravis, & multus bellorum laborumque æſtus, urgebant & vitia magna magnis virtutibus conjuncta. Vid. Victor, Eutropius, Pomponius Lætus & Egnatius. Hîc ſufficiat dixiſſe temporibus ejus non tantùm aliorum multorum, ſed & neceſſariorum ſanguinem fuſum incutere ruborem. Nam non tantùm uxoris Fauſtæ patrem Maximianum, & fratrem Maxentium, tùm ſororis maritum Licinium ejuſque filium, ſed & ſuum proprium filium Criſpum, imò & illam ſuam Fauſtam, verè infauſtum, licet trium Cæſarum matrem, & aliquando maritum inſidiis à patre ſuo ſtructis eripientem, necavit. O miſeram ſortem cruentorum præſidiorum indigam! Atque hæc inter laudes Euſebianas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Euſebianas & criminationes Zoſimianas mediâ viâ incedendo, de Conſtantino dicta ſufficiant. Ejus filii docent exemplo ſuo vera eſſe illa antiqua ſcita, * raram eſſe concordiam fratrum, & omnem poteſtatem impatientem conſortis eſſe, tùm & vitiis malè inter ſe convenire. Erat enim Conſtantinus præceps & alienorum incautè appetens: Conſtans deliciis deditus, ideò provincialibus & militi gravis: Conſtantius arrogans, credulus & temerarius, magnorum Virorum judicio. ‡ Illa verò intoleranda Conſtantini ambitio omni Cometâ certius bellum portendit. Sed & fratres ejus vitiis ſuis, velut proprio jumento, mala ſibi & Reipublicæ accerſeverunt.

* Vid. Avent. Annal. Bojor. l. 2. p. 138. ‡ Victor, Eutropius, Zoſimus, Pomponius Lætus, Egnatius & Sigonius.

LXXXV. *Anno Chriſti* 340. *(alii* 41. *legunt) Cometa immenſæ & terribilis magnitudinis in Signo Arietis per ſpatium* 6. *menſium &* 3. *dierum conſpectus eſt. Oros. l.* 7. *Cap.* 19. *Eutrop.* 11. *Paulò poſt perſecutio contra Athanaſium alioſque pios Doctores ab Arianis orta eſt. Conſtantinus à militibus fratris ſui Conſtantis victus & interfectus eſt. Urbes plurimæ, verſus Orientem terræ motu perierunt. clades magna inter Francos & Romanos orta eſt. Inde caritas magna propter bella diuturna eſt ſecuta. Synodi multæ & magnæ, ac anti-ſynodi de Dogmatibus veris noſtræ Religionis & falſis hoc tempore ſunt celebratæ. Magnentius poſtquam Imperatorem Conſtantem interfecit, Conſtantius frater magnum exercitum, videlicet hominum* 70000. *colligit, ut bellum inferret ipſi Magnentio, qui* 30000. *militum penes ſe quoque habebat. Sed cum jam in prælio victus eſſet Magnentius, Lugduni in Gallia ſeipſum interfecit.* Rockenbachius.

Ricciolus pariter in hunc annum Cometam iſtum ponit, & aliquot menſibus fulſiſſe ex Joan. Prætorio refert. Eventus annotatos quod attinet, perſecutiones ſacras ſine Cometis frequentiùs quàm poſt Cometas fieri, ſeptem perſecutiones ex illis decem vulgo notis docent, ne quid de Liciniana dicam. Nempe *malè facere qui vult, nunquam non cauſam invenit*, ut vetus fert verbum. Principum tàm ortus quàm occaſus poſt & antè Cometarum apparitionem cernitur. Ita & Urbium ac Rerumpublicarum converſio, everſio, & erectio ac conſtitutio. Sic & fames & bella, & cædes, quibus non Cometæ vel aſtra, ſed vitia hominum artibus jurati hoſtis originem dant. Ideò nos hæc Cometis & aliis portentis aſſimilare ſolemus. Videmus hìc quoque iſtius rei exempla. Nam Magnentii & Nepotiani ambitio bella civilia, quæ ſecuta ſunt, portendit. At verò bellum illud inter Magnentium & Conſtantium ad Cometam immeritò refertur. Nam ab ipſo Funccio in A. C. 357. ponitur. Sed cui bono Rockenbachius hìc Synodos & Anti-Synodos multas & magnas inſeruit? Equidem ſi veritas ſine præjudicio dicenda eſt, luctuoſa fuerunt illa tempora adeò ſacrorum diſſidiorum feracia. * Nam orbe Chriſtiano non tantùm quiete & libertate, ſed & divitiis ac honoribus partis, in duas potentiſſimas ſectas (abſit voci mediæ invidia) Homouſianorum & Arianorum diviſo, illi ab Anno 325. ad 380. ſive intra Concilium Nicenum & Conſtantinopolitanum propè 20. iſti verò plures etiam Synodos coëgerunt, mutuis anathematis & perſecutionibus certantes. Vocem illam facta rei Eccleſiaſticæ ſub Conſtantino M. converſione, *Hodie venenum infuſum eſt Eccleſiæ*, non ſoli Magdeburgenſes Centuriatores & Wolfius Cent. 4. & Klingenhofer Clericus Argentin. in Chron. refert, ſed & eventus rerum, ambitione, luxuriâ, avaritiâ & ferali diſcordiâ in Eccleſiam introductâ confirmat. Satis eſt Hilarium, licet Arianorum hoſtem acerrimum, in hæc verba erupiſſe: † *Poſt Nicenam Synodum nihil aliud quàm fidem ſcribimus, dum in verbis pugna eſt, dum de novitatibus quæſtio eſt, dum de ambiguis, dum de auctoritatibus querela eſt, dum de ſtudiis certamen eſt, dum in conſeſſu difficultas eſt, dumque alter alteri anathema eſſe cæpit, propè jam nemo eſt Chriſti. Proximi anni fides quid immutationis habet? Primum decretum Homouſion decernit taceri: ſequens rurſus Homouſion decernit & prædicat. Tertium Uſiam ſimpliciter à Patribus præſumtam per indulgentiam excuſat. Quartum non excuſat, ſed condemnat. Tandem*

* Vid. Avent. Annal. Bojor. l. 2. p. 92. † l. ad Conſtant. Imper. Vid. Sigon. de Occid. Imp. l. 5. & 6.

dem eò proceſſum eſt, ut NEQUE PENES NOS, NEQUE PENES QUEMQUE ANTE NOS SANCTUM EXINDE ALIQUID ATQUE INVIOLABILE PERSEVERET. *Annuas atque menſtruas de Deo fides decernimus,* DECRETIS POENITEMUS, *pœnitentes defendimus, defenſa anathematizamus, aut in noſtris aliena, aut in alienis noſtra damnamus, & mordentes invicem jam abſorpti ſumus.*

LXXXVI. *Anno Chriſti 363. paulò ante mortem Juliani Apoſtatæ appparuit Cometa.* Ricciolus.

APud nullum Auctorum, quos vidi, hunc Cometam invenio. Nec ipſe Ricciolus in ſuo accurato Cometarum catalogo pag. 5. eum numerat. Infrà tamen p. 34. in laterculo Cometarum mortem Principum præcedentium, hunc quoque ponit. Conſtabit abſque dubio Viro eruditione & diligentiâ eximiâ prædito hujus quoque dicti ratio, quâ de re, ut & aliis dubiis eum conſulere non negligo, ſimul dum hæc commentor. Interim in argumentum hujus ſententiæ adduco Ammianum Marcellinum deſcribere facem flagrantiſſimam, cadenti ſimilem viſam, ante illud prælium cum Perſis commiſſum, quo periit Julianus: cujus portenti & Sextus Aurelius Victor & Pomponius Lætus meminerunt. Diſſimulandum non eſt Juliani Imperatoris mortem tunc multos in dolorem, imperium etiam in diſcrimen conjeciſſe. Nam Ammiani Marcellini * idonei ſatis teſtis fide, Princeps ille Alexandri M. Julii Cæſaris, Epaminondæ, Titi, Trajani & Marci Antonini, Principum egregiorum fuit imitator à temperantia, prudentia, juſtitia, fortitudine, rei militaris ſcientiâ, auctoritate, felicitate atque liberalitate, virtutibus Imperatoriis, commendatus. Sed omnes iſtas animi, aliaſque ingenii & corporis dotes, ſola à fide Chriſtiana defectio, & Chriſtiani nominis ſicca quidem ſed ingenioſa, eoque nocentior perſecutio, contaminavit. Odium ejus in Chriſtianos notat Ammianus & Eutropius. Prudenter & piè Egnatius de eo: *Sunt qui ſagittâ è cælo miſſâ vulneratum dicant. Unde in nefariam vocem erumpens, viciſti Galilæe, (ſic enim Chriſtum appellabat) occubuerit. Chriſtianos impio quodam odio adeò inſectatus, ut ſtudia & militiam hiſce interdixerit: pleroſque præmiis & illecebris, quaſi machinis, à vera pietate averterit. Quin etiam Imperator (ita Deo viſum) adverſus nos libros edidit: ille verò ſi ingenium indolemque egregiam, ad veram pietatem, quam puer imbiberat, convertiſſet, inter egregios principes adnumerari potuit &c.* Ut ita mors ejus Chriſtiano nomini læta extiterit, niſi quòd magis læta fuiſſet, ſi Princeps prius ad fidem ſalutarem & in viam rectam rediiſſet, quàm è vita abiiſſet, licet hanc repoſcenti naturæ ut debitorem bonæ fidei redditurum ſe exultârit, & Philoſophorum generali ſententia perdoctum quantum corpore ſit beatior animus, & contemplantem quoties conditio melior à deteriore ſecernitur, lætandum eſſe potiùs quàm dolendum dixerit apud Marcellinum loco citato. Annotat verò Funccius, Calviſius & Sigonius, Nicomediam ante hoc portentum & mortem Juliani motu terræ concidiſſe, eodemque Niceam concuſſam eſſe, ita ut Synodus indicta celebrari non potuerit. Sigonius etiam ante mortem Juliani terræ motum Conſtantinopoli & Romæ incendium ponit.‡ Atque hæc ſunt, quæ Cometam proximè anteceſſerunt. Alioqui ſi aliquot abhinc annorum geſta repetamus, invenimus aſſiduas ab Anno 356. Germanorum, Sarmatarum, Quadorum & aliorum populorum in provincias Romani Imperii incurſiones, & aſſidua cum eis Juliani & Conſtantii prælia; tum hujus bella Perſica parùm proſpera. Invenimus ejuſdem hoſtile contra Julianum odium, ex invida arrogantia & obtrectatione ortum, quod in bellum civile, Juliano dignitatem Auguſtam ſibi recuſanti obtruſam à militibus eorundem benevolentiâ & virtute vindicare volente, exarſiſſet, niſi mors ſubita ex animi ægritudine Conſtantium Anno 361 abripuiſſet.

* Lib. 16. & 25. Vid. Eutrop. l. 10. Pomp. Lætus & Avent, Annal. Bojor. l. 2. p. 147. Bucholz. Calv. Helv. Alſted, Petav. Sigon. Onuphr.

‡ Vid. Amm. Marcell. l. 23.

LXXXVII. *Anno Chriſti 363. cum Jovianus ex Perſia reverſus eſt Antiochiam, per continuos dies multa viſa ſunt miracula & prodigia, & viſa ſunt interdiu ſidera Cometarum.* Eckſtormius ex Ammiani l. 25.

Anno Chriſti 367. Imperatore Juliano bellum contra Perſas gerente, & tandem in eo interfecto, Cometa unà cum aliis terribilibus miraculis die ſereno conſpectus eſt. Hoc tempore poſtquam Julianus Judæis in odium Chriſtianorum conceſſit, ut templum unà cum tota Politiâ inſtaurarent, terræ motus tantus ortus eſt, ut terræ hiatibus ædificia, accedentibus etiam tonitru & fulminibus abſorpta, multaque millia Judæorum interfecta ſint. Templum etiam Delphicum à Deo terræ motu funditùs Delphis eſt everſum, nec amplius inſtauratum eſt. Bibliotheca Antiochiæ celebris incendio periit. Imperator Jovinianus, Anno 368. à Nato Chriſto die 17. Febr. cùm jam per menſes 7. imperaſſet, mortuus, inque locum ejus Valentinianus à militibus, in Imperatorem electus eſt, magnaque bella contra Alemannos geſſit, illoſque repreſſit. Terræ motus quoque plurimi, caritateſque annonæ magnæ, itemque inundationes horrendæ hoc quoque tempore fuerunt. De quibus Funccius in Chronicis. Rockenbachius.

IS Cometa, teſte Ammiano, diverſus eſt à proximo phœnomeno, licet utrumque confundat Rockenbachius, & hunc ponat in ann. 367. quo non vixit Jovinianus Imperator vel potiùs Jovianus. Quanquam apud Eutropium, Sextum Aurel. Victorem, Tarapham, Egnatium, ut Funccium, Bucholzerum, Helvicum & alios novitios taceam, Jovinianum video appellari. Ita & Pomponius Lætus in vita Conſtantii Imperatoris Jovinianum, ſed poſtea (quod & Aventinus ubique facit) Juvianum vocat, & quum anteſignani Juvianum clamaſſent, multos in medio exercitu Julianum revixiſſe, cum ingenti lætitia exiſtimaſſe memorat: Ut ita meritò iſte Imperator à Joviniano hæretico, adverſus quem Hieronymus depugnavit, diſtinguatur. Sed hæc ἐν παρόδῳ dicta ſunto. Illa enim annorum Joviani ratio ex Funccio deſumta omnium Chronologorum & Hiſtoricorum, quos vidi, rationibus adverſatur. Ideò & in Alſtedii Chronologia Cometarum, ubi Cometa hic in Ann. Chriſti 367. ponitur, error eſt neceſſariò corrigendus ex ipſo Alſtedio (qui alibi p. ſcilicet 180. in Chronologia Monarchiæ Romanæ Joviani imperium in Ann. Chriſti 365. verum, vulgarem 363. collocat) ut ſcilicet pro Anno 367. annus ponatur 365. in quem eum ante Joviani mortem Siſardus quoque ponit. Ad ea, quæ Rockenbachius de hoc Cometa annotat, reſpondemus, ante & poſt Cometas ut naſci, ita & mori Principes, ac terræ motus fieri, bella geri, aliaque evenire tàm triſtia quàm læta, quæ humana fert conditio. Bibliothecam Julianus ante Cometam hunc inſtruxit cum laude. Ante Cometam verò dari incendia vidimus, etiam in ſumtuoſiſſimis Bibliothecis Alexandrina, Capitolina, & videbimus fortè infrà in Conſtantinopolitana omnium nobiliſſima, quam Anno 476. par caſus abſtulit. Attamen de conflagratione Bibliothecæ Antiochenæ nullus Auctorum, quos conſului, quidquam memorat. Ammianus l. 22. & Calviſius. Daphnidis, Aventinus l. 2. Ann, Boj. Apollinis templum tunc conflagraſſe refert. In Judæis, templum Hieroſolymitanum reſtaurare, non tantùm permittente, ſed & ſumtibus immodicis ac omni ſtudio juvante Imperatore, Chriſtianæ religionis proditore & perditore, ſed prohibente Deo, volentibus, inſigne juſtitiæ divinæ habemus documentum. Sed & veritatis à Chriſto de urbis illius excidio & conculcatione prædictæ exemplum videmus. Cometæ huic ſucceſſiſſe læta, ipſe Ammianus, qui ex induſtria Cometas contemplatur, perhibet. Commemoratis enim quibuſdam motibus domeſticis; *His ita*, inquit, *triſtibus lætum aliud addebatur, miſſos à Jovino* (magiſtro equitum) *milites adventare, quos capita Scholarum ordo Caſtrenſis appellat, nunciantes æquo animo Joviani imperium amplecti exercitum Gallicanum.* Et mox Jovianum Ancyram & conſulatum iniiſſe, & paratis ad pompam pro tempore neceſſariis in curuli Sella ex more vectum eſſe refert. Et Jovianus quidem paulò poſt à viſo Cometes ſidere mortuus eſt. Sed non longè poſt Valentinianus Imperator filio cognomine auctus eſt. Calviſius & Sigonius ad ann. 366. Et is quidem commemoratis re-

bus contra Alemannos proſperè per Jovinum geſtis, teſtatur Valentinianum ei Pariſios redeunti lætum obviam proceſſiſſe, & cumulatum inde lætitiæ Germanicæ fructum eſſe, quod per eoſdem dies Procopii (æmulus is & invaſor tyrannidis fuerat) caput à Valente tranſmiſſum advenerit. Et Valentiniani quidem Senioris imperium moderatum, ipſis etiam Arianis æquum, & licet judiciorum ſeveritate aſperum, tamen rebus ubique præclarè & feliciter geſtis lætum fuit. At fratris ejus Valentis, hominis, ut Ammianus judicat, ſubruſtici, turgidi, avari, in crudelitatem proclivioris, Arianâ labe infecti, genius atrox & triſtis extitit. Valentinianus Anno 367. morbo liberatus Gratianum, licet impuberem, exercitu læto conſentiente, non Cæſarem, ſed novo exemplo Imperatorem renunciat, & coronâ ac Auguſtalibus ornamentis indutum oſculatus, *En habes*, inquit, *mi Gratiane! amictus Auguſtos, meo commilitonumque noſtrorum arbitrio, ominibus fauſtis delatos.* Plures eventus lætos, ut res proſperè in Britannia & Gallia geſtas Anno 367. & 368. apud Sigonium, ſed & apud Ammianum l. 27. videre licet.

LXXXVIII. *Anno Chriſti* 370. *Cometa per ſpatium ſeptimanarum* 11. *in Ariete fulſit. Hunc terræ motus per totum ferè terrarum orbem ſecutus eſt. Tempeſtates & inundationes tantæ fameſque dira paulò poſt ortæ ſunt, ut mare littus egreſſum ſit, atquè ita Sicilia multarumque inſularum urbes, innumerabileſque populi oppreſſi ſint. Valentinianus Auguſtus Saxones in terra Francorum oppreſſit. Theodoſius bellum geſſit contra Germanos, Sileſii contra Ungaros. Imperator Valentinianus* 17. *Novemb. anno* 379. *mortuus eſt. Valens Imperator, poſtquam contra Chriſtianos anno* 381. *magnam tyrannidem exercuit, in pugna contra Gottos graviter vulneratus eſt, inque villam ruſtici cujuſdam à ſuis deportatus, & in ea ab hoſtibus eum perſequentibus combuſtus eſt. Gratianus manus conferens cum Germanis,* 30000. *Germanorum propè Argentoratum interfecit.* Rockenbachius.

SEquitur Funccium Rockenbachius in putandis annorum Chriſti rationibus, & hunc Cometam novennio præceſſiſſe Valentiniani mortem memorat. Attamen hanc etiam, imò & quæ Anno 382. geſta ſunt, ad eum parùm providè refert. Reliqui illi Chronologi & Hiſtorici mortem Valentiniani in Ann. Chriſti 375. (377.) referunt. Has rationes ſi Funccianis & Rockenbachianis applicem, Cometa iſte in Ann. Chriſti 366. (368.) ponendus foret. Et certè eventus à Rockenbachio annotati ſecundum Calviſium ab Anno. 365. ad ann. 379. extenduntur. Horum nonnullos ad proximum Cometam annotavimus & mixtos fuiſſe vidimus. Sed unde Rockenbachius hunc Cometam deſumſerit ignoro. Valens crudelitatis ob conſcientiam & diverſum in religione ſenſum exercitæ pœnas, 12. anno ab apparitione Cometæ ſecundum Rockenbachium tulit. Ita hæc potiùs iniquitas ſacra jura majeſtatis divinæ, & ipſam ejus, ut piè & prudenter Maximilianus 2. Imp. dixit, regiam invadens, quàm Cometa, iſque tàm longè diſſitus, divinæ vindictæ ictum Valenti portendit. Sed nos mox viciniorem dabimus Rockenbachio Cometam.

LXXXIX. *Anno Chriſti* 375. *diebus pauciſſimis ante mortem Valentiniani Imperatoris celſorum arſère crinita ſidera Cometarum.* Eckſtormius ex Ammiano Marcellino.

VErba Ammiani ita ſe habent: *Diebus ante pauciſſimis ruinas fortunarum indicantia celſarum arſère crinita ſidera Cometarum, quorum originem ſuprà docuimus.* l. 30. Sequentium temporum hiſtoriam Ammianus l. 31. auſpicatur his verbis: *Interea & fortunæ volubilis rota adverſa proſperis ſemper alternans, Bellonam furiis in ætatem aſcitis armabat.* Ita hoc etiam teſte Cometam illum læta & triſtia ſecuta ſunt. Sigonius eum pariter in Annum 375. mortem verò Valentis in 378. refert. Hæc in eundem annum à Bucholzero, Calviſio, Helvico, Alſtedio, Petavio & aliis ponitur. At hanc lene & benignum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

benignum Gratiani, & mox ab anno 379, Theodoſii illius M. Principis laudatiſſimi pacatum & amabile, repreſſis Arianis, excepit imperium. Res quoque contrà hoſtes, Valentis ſacrâ perſecutione coërcitâ, melius geſtæ ſunt. Nam & Germanorum tumultus oppreſſi, & Gotthi ſive Getæ victi, in gratiam recepti, & ad vitam quietè degendam per certa Imperii loca diſpoſiti ſunt. Parum tamen, ut poſtea exitus docuit, provido conſilio, & manifeſto documento barbarorum ſocietatem magnoperè cavendam eſſe. Quòd Valens, ut diſſentientium in fide perſecutor, ita parùm felix bellator, quia & magnarum opum intemperans appetitor, & laborum impatiens, nec bellicis ſtudiis eruditus, teſte Amiano, domare Gotthos non potuerit, imo ab iis diuturno & gravi bello fatigatus, tandem & clade, quâ Romanis nulla poſt Cannenſem, judicibus Ammiano, Sigonio & Alſtedio, exitialior fuit, affectus, miſerè perierit, docemur vitia hominum exitium eis, niſi ea exuant & abjiciant, certo portendere. Domitis Gotthis & contrà Scotos, Britanniam incurſantes, res proſperè geſta eſt.

XC. *Anno Chriſti* 377. *Cometâ facto, factus eſt terræ motus ferè per totum orbem, adeò ut mare egrederetur litora, & multæ urbes, innumerique populi opprimerentur.* Alſtedius.

SI motum hnnc terræ attendamus, Cometa iſte idem erit cum Rockenbachiano, qui nobis eſt N°. LXXXVIII. Talis enim motus terræ circà tempus ab Alſtedio poſitum non invenitur. Sed refertur à Funccio, ut vidimus in Anno Chriſti 369. à Sigonio in 365. à Calviſio, imò & ab ipſo Alſtedio Chronol. pag. 299. in 367. Si conjecturis locus eſt, puto in Alſtedio Cometam N°. 17. in Anno Chriſti 363. hunc autem N°. 18. in 367. vulgarem ponendum eſſe. In tanto tamen ſententiæ incerto, malui diſtinctè hunc Cometen annotare. Ut taceam me alieni erroris culpam præſtare non debere. Sed quocunquè Cometes ponatur loco, non dubito tàm læta quàm triſtia, trito illo viciſſitudinis rerum humanarum, ut ſic dicam, tramite, eum anteceſſiſſe & ſecuta eſſe.

XCI. *Anno Chriſti* 380. *Stella viſu mirabilis rotundæque figuræ, majorque Planeta Venere, quæque totum Horizontem illuſtravit, in ſigno Libræ, per ſpacium* 4. *menſium, à principio videlicet menſis Maji uſquè ad Septembrem ardens, conſpecta eſt. Hunc in Mauritania bella maxima & devaſtationes urbium horrendæ ſunt ſecutæ: Hæreticus potentiſſimus in Regèm eſt electus: Siccitas aëris, caritas annonæ maxima, bella rumoreſque bellorum, peſtilentia, per aliquot annos durantia, ſunt ſecuta, tantaque hominum multitudo & pecorum mortua eſt, ut numerus illorum certus aſſignari ab hiſtoricis non potuerit.* Rockenbachius.

SOlus Rockenbachius hunc Cometam, eumque eximium memorat. Quadrimeſtris enim fuit. Quo temporis ſpatio pauci luxerunt, quos ſuo tempore, Deo volente, videbimus. Eventus ei aſſignatos apud nullum tot Auctorum invenio. Bella tunc, memorante Funccio, geſta ſunt aëria inter Francos & Romanos, hos & Gotthos, Longobardos & Vandalos, Hunnos & Gotthos: poſtea verò inter Theodoſium M. & Maximum. At is, qui pacis artibus dedito, & hoſtem pravo conſilio contemnente Imperatore Gratiano occiſo, & Valentiniano fugato, tyrannidem invaſerat, & Victorem filium Auguſtum fecerat, meritas arrogantiæ & perduellionis pœnas cum filio tulit. Sed de bellis illis in Mauritania (niſi Mœſia vel Macedonia forte legi debeat) maximis nil comperi. Ita nec de devaſtationibus horrendis urbium, præterquam quas belli iniquitas ſive adſit, ſive abſit, Cometa ſecum fert. Nec de ſiccitate aëris, fame, bellis, rumoribus bellorum, & peſtilentia, eaque maxima, aliquot annorum ſpatio durantibus, quidquam pariter invenio. Ipſe Funccius, Rockenbachii qui hæc memorat, magiſter, nil de his habet, ut nec Sigonius, nec Calviſius, qui talia diligenter annotare ſolent. Sed nec Alſtedius, in ejuſmodi tragicis caſibus annotandis præ cæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

teris ſedulus, quicquam de his ad annum 380. vel circiter habet. Neque etiam divinare poſſum quem intelligi Rockenbachius velit per potentiſſimum hæreticum, illâ tempeſtate in regem electum. Itaque hos eventus Rockenbachio relinquimus, ſatis certi talia frequentiſſimè abſque Cometis in orbe hìc vel illic accidere. Sed ſi quis temporum illorum rationem & rerum faciem rubore quidem multorum malorum, ut fit ſemper, ſuffuſam, plurium tamen bonorum præſentiâ lætam videre velit, adeat Sextum Aurelium Victorem præclarum & in Republica verſatum ævi illius Scriptorem. Videbit apud eum Theodoſii fortitudinem, clementiam, modeſtiam, bonorum & literatorum amorem, Reipublicæ ſtudium, iracundiæ moderationem, & alias virtutes, quibus optimum quoque Principum Trajanum ſuperavit. Ideo & ipſam cupidinem triumphandi uſquè eò deteſtatus fuerat, ut bella non moverit, ſed invenerit, & pacem coluerit. Pomponius Lætus lætum ejus principatum ab Anno 381. vero (ut Helvicus & Alſtedius affirmant) vel 383. ſecundùm Funccium, id eſt, paulò poſt viſum Cometam, verbis memorabilibus deſcribit: Hæc meritò hìc pono, tanquam ea quæ Cometam proximè ſecuta, & omnibus Principibus ſequenda ſunt. *Ille*, inquit, *labentem Rempublicam in priſtinas vires reſtituit: ſub hoc imperium Romanum, quod otio & negligentiâ trium principum conſenuerat, diſſenſione partium dilaceratum, velut rejuveneſcens lacertos movit. Ille pacatâ Europâ, ad Indos uſque arma intulit: hic prius auſpiciis atque armis paternis aſſertâ Libyâ, attritâ bellicoſâ Germanorum gente, datâque ſuâ virtute toto Orienti pace, poſtremò ſubactis ardentiſſimis Gallis, non omiſſâ Britanniâ, parenti gentium urbi, Italiæque ſuæ, victrices aquilas reportavit: ſubque eo fortunæ ſimulacrum nuſquam prætorium mutavit.* Vide & Aventini & Egnatii & Sigonii Theodoſium. Is geſta ejus facundo ſtilo explicans, *Servatorem Orientis* eum fuiſſe docet. Itaque Cometa iſte non tantùm Theodoſio, ſed & toti Imperio conſervato auſpicatiſſimus extitit.

XCII. *Anno Chriſti 383. ſub Theodoſio Cometa illi Hieroſolymitano ſimilis fulſit.* Ricciolus ex Prætorio.

Anno Chriſti 383. Cometa Lucifero ſimilis, qui à gladii ſimilitudine Xiphias appellatur, inter alia mala invaſionem Eugenii portendit. Alſtedius.

Licet ſuſpicari iſtum Cometam non rectè hic poſitum eſſe, & ponendum eſſe in annum 393. ſicut ab aliis idem vel ſimilis Cometa ponitur. Sed duobus magnis auctoribus contradicere nolo, niſi quòd Eugenii invaſio integro decennio poſterior ſit, ut omnes auctores uno ore docent.

XCIII. *Anno Chriſti 384. Theodoſio & Gratiano imperante Cometa, columnæ per omnia ſimilis, aliquandiu conſpectus eſt. Hoc tempore Gotthi & Vandali in Thraciam irruperunt, quos tamen Imperator Theodoſius, prope Conſtantinopolim repreſſit. Gregorius Nazianzenus Epiſcopus, & Athanaricus Rex Gothorum mortui ſunt. Synodus Conſtantinopoli eſt habita. Gratianus Lugduni, à Maximo Præfecto Galliæ, anno ætatis ſuæ 29. interfectus eſt, ſed paulò poſt eodem modo & Maximus interfectus eſt.* Rockenbachius.

Nullus Auctorum, quos habeo, hunc Cometam annotavit. Neque verò videtur idem eſſe cum proximo, ſicut ex utriuſque deſcriptione patet. Dicerem errorem in annotando anno à Rockenbachio commiſſum eſſe. Talem enim Cometam ad ann. 394. magiſter ejus Funccius deſcribit, quem infrà videbimus. Sed eventus à Rockenbachio annotati illis temporibus non conveniunt. Adhæc ipſe Rockenbachius illum Cometam deſcribit & ab hoc diſtinguit. Huic verò adſcribit quæ intrà novem annos evenerunt. Hæc jam ſuprà vidimus, ſed & pluria ejuſdem generis. Homines in orbe naſci, mori, bello & paci ſtudere, perpetuum eſt. Hìc iterum miror, quam ob cauſam Rockenbachius Synodum Conſtantinopolitanam, ſi non illam Oecumenicam (quam Funccius in A. C. 385. Ado, Sigonius, Bucholzerus, Petavius, Calvi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Calviſius Helvicus & Wichmannus in 381. Pantaleon in 833. Alſtedius in 380. col-
locat) certè illam tertio ab hac anno juſſu Theodoſii Imperatoris habitam, quam Func-
cius in Ann. 387. Sigonius Calviſius & Alſtedius in 383. ponunt.

XCIV. *Anno Chriſti* 386. *viſus ille Cometes, de quo Claudianus in Panegyri Honorii.* Ric-
ciolus.

LÆtus is annus fuit Conſulatu Honorii Nobiliſſimi pueri, & victoria auſpiciis pa-
tris ejus Theodoſii de Grutingis Scythica natione obtenta, quam & Auſonius &
Claudianus, uterque celeberrimi Poëtæ, ſed ille Chriſtianus, hic Ethnicus prædicat.
Paulò vero poſt Theodoſius Gallam Valentiniani ſororem conjugio ſibi junxit: & vi-
ctor Magnus Maximi & ſociorum ejus Valentiniano imperium reſtituit: ac mox cum
Honorio & Valentiniano Romam cum triumpho init.

XCV. *Anno Chriſti* 389. *Cometa à Septentrione oriens, inque modum Luciferi ardens, in Signo Ge-
minorum per* 20. *dies flagrans apparuit. Hunc grando crepitans per biduum continuum,
multum damni pecudibus, arboribuſque dedit. Longobardi Algemundum, Aaronis fi-
lium, ducibus eorum defunctis regem crearunt. Templum Serapidis apud Alexandriam,
edicto Theodoſii Imperatoris ſolutum eſt. Seditione Theſſalonicæ orta, multi ſtrenui Viri
unà cum hominibus plebeis tunc temporis interfecti ſunt. Inde Theodoſius occaſionem ca-
ptans, aliquot millia militum eò miſit,* 70m *hominum interfecta ſunt. Ambroſius au-
tem tyrannidem Imperatoris reſciſcens, eum banno tradidit.* Rockenbachius.

MEminit hujus Cometæ Keckermannus ex Lavatero, ut puto, qui mihi ad ma-
num non eſt. Refert eum die viceſimo diſparuiſſe circa caudam Urſæ majoris,
& magnas clades denunciaſſe. Syſt. Phyſ. l 6. c. 5. Alſtedius ad hunc annum Come-
tam Numero 20. ponit. Sed is in ann. 399. fortè & proximus ab eo in ann. 383. relatus
in 393. referendus eſt. Quâ de re mox pluribus agemus. Quod ad eventus à Rocken-
bachio notatos attinet, talia non neceſſariò Cometam, nec ſola ſequi, ſuprà demon-
ſtravimus.

XCVI. *Anno Chriſti* 390. *ferè viſus Cometa ille, quem Proclus, ut habet Peucerus apud
Tychonem tom.* 1. *p.* 619. & 625. & *Cyſatus p.* 56. *ſupra Jovem vidit.* Ricciolus.

XCVII. *Longè celeberrimus eſt is, qui paulò ante ſtrangulationem Valentinianam, quæ accidit
Maji Idibus Anno Chriſti* 392. Ricciolus: *qui & totam ejus hiſtoriam ex Niceph.
l. 12. c. 37. recitat: Et infrà † inter eos ponit, qui ab Ortu in Occaſum perrexe-
runt.

Anno Chriſti 393. *Inopinata & inſolens ſtella in cælo, mediæ noctis tempore prope Luciferum
refulgens, apparuit circa eum ipſum, qui Zodiacus dicitur, Circulum. Radiis & luce non
admodum Lucifero ceſſit. Continuò ad illam alia vis ſtellarum aggregabatur. Spectacu-
lum ſi vidiſſes, apum examini circà ducem ſuum in orbem obvolitantium contuliſſes. Quæ
velut ex mutua & violenta concuſſione ab omnibus eis emicuit lux, in unam quandam
commiſſa flammam evadebat, & gladii ancipitis magni & horrendi, cum terrore quo-
dam relucens, faciem reddebat. Hoc quidem viſum novum reddebat ſpectaculum: ſed
motus ejus prorſus à ſtellarum omnium curſu differebat. Primò enim ex eo loco, unde
moveri incipiebat, cum oriebatur & occidebat, deinde paulatim ab illo abſiſtens, ſe-
gniter & pedetentim quaſi ad urſas converſum curſum tenebat, & velut ad ſpectantes
obliquè ad ſiniſtram ſuâ gradiebatur viâ. Ambitum quidem eundem cum ſtellis aliis, ad
quas acceſſerat, communem perficiebat. Proprio autem motu, qui ad quadrageſimum*

* Almag. l. 8. ſect. 1. cap. 3. N. 11. † C. 4. N. x.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

productus eſt diem, vix tandem majorem Urſam attigit, atquè in media aſtri iſtius parte poſtremò effulgens evanuit. Nicephorus lib. 12. 3. 37.
Anno ſequente hunc Cometen, occiſus eſt Fl. Eugenius Imperator Occidentis, cui ſucceſſit Fl. Honorius Theodoſii filius. Eckſtormius.

ROckenbachius quoque iſtum Cometam Anno 393. prope Luciferum circà Zodiacum in ſigno Cancri 40. diebus fulſiſſe refert, & mala ac bella cruenta plurima portendiſſe ait. Niſi Cometa ille anni 383. iſte ipſe ſit, ſaltem Eugenii invaſio, ut ibi dixi, hùc eſt referenda, ut benè putat Eckſtormius. Sed & Ricciolus prudenter dubitat, unde illam rem, adeò fidenter recitatam, quaſi oculis ſuis viſam habeat Nicephorus, cum vix antiquior ſit Anno 1300. ut ex epiſtola hiſtoriæ dedicatoria colligitur. Luctuoſus ille fuit Valentiniani caſus, cujus auctor non Eugenius (ut Funccius refert) licet ſceleris conſcius, ſed Arbogaſtes Gallus fuit. Hic Comitis in Aula locum propter inſignem belli peritiam adeptus, & potentiæ, ipſi Majeſtati verendæ nimius, Valentinianum hanc reprimere volentem, apud Viennam Galliæ inſigni perfidiâ ſtrangulavit; homo non tantùm extremè ingratus, ſed & parricida in Principem. Cujus morte, eo nomine plurimùm doluit, celeberrimus ille Mediolanenſis Antiſtes Ambroſius epiſt. ad Theodoſium, *quod exſors baptiſmatis, ut ait, exceſſerit, more tunc conſueto. De quo Sigonius de Occid. Imperio l. 5. ad ann. 350. l. 9. ad ann. 392. & alibi. Sed quis ſortem mortalium, etiam Virorum Principum, ignorat? Notum verò etiam eſt, è veſtigio his triſtibus læta ſucceſſiſſe. Anno Chriſti 393. Theodoſius Honorium filium ſuum Auguſtum appellavit, & conſortem unà cum Arcadio Imperii Orientalis fecit†, maximâ cum populi lætitia, quam Claudianus deſcripſit. Anno verò ſequente idem Theodoſius memorabilem illam victoriam, militante ei æthere & ventis, ut ille ‡ ait, conjuratis ad claſſica venientibus, & pro eo quaſi ſponte carceris Æolii cedente obice erupiſſent, ut Pomponius Lætus ait, contra Eugenium Imperii invaſorem & Arbogaſten parricidam pugnantibus ſibi peperit. Mox triumphum cum Honorio reportavit, ac victoriâ benignè uſus eſt. Nam cùm Eugenium belli impetus, Arbogaſten propria manus ſcelerata abſtuliſſet, filiis hoſtium clementer ignovit, & ſortem lætam reddidit. Egregiè Pomponius Lætus: *Victor ingenti gloriâ potitus, ampliſſimo triumpho liberati orbis, ſubactis undique domitiſque tyrannis, adminiſtrationi reipublicæ animum adjecit.*

* Vid. Aventin. Annal. Boj. l. 2. p. 154: 155. † Vid. Sigon. de Occid. Imp. l. 9. ad ann. 393. ‡ Claudian.

XCVIII. *Anno Chriſti* 394. *ſtella quaſi columna, velut aliqui volunt, columba ardens, teſte Proſpero in cælo ardens, lucifero non diſſimilis verſus Septentrionem, prope Luciferum in Zodiaco apparuit, perque dies* 30. *flagravit. Mox eodem menſe, magna atquè cruenta ſeditio in Antiochia propter tributum à Theodoſio extraordinariè impoſitum, orta eſt.* Rockenbachius.

FUnccius ad hunc annum, Calviſius ad 390. hoc phœnomenon refert. Is etiam ſeditionem illam Antiochenam in ann. 383. ponit. Ejuſmodi ſeditiones & longè graviores ſine ullis Cometis in orbe accidere notiſſimum, & à nobis ſuprà demonſtratum eſt. Tributum illud inſolens & alia quæ ſæpè à Principibus vel Miniſtris eorum fiunt, cum oppreſſione aviti juris & ſubjectorum, ſi vel nullus conſpiciatur Cometes, motus populi, præſertim libertati innutriti, portendunt.

XCIX. *Anno Chriſti* 396. *teſte Aretio, Cometa apparuit. Hic mala multa & bella cruenta hominibus portendit. Theodoſius non tantùm cum ſeditioſis & latronibus, de Imperio Romano certare, ſed etiam Chriſtianos defendere hoc tempore coactus fuit. Hanc ob cauſam ex Thracia in Italiam, quam Eugenius, magnâ hominum multitudine occupare voluit, cum exercitu ſuo profectus eſt, eumque ventorum turbine maximo orto in pugna vicit,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

vicit, in hac pugna Eugenius captus, & à militibus capite plexus eſt. Argobaſtus autem ſeipſum interfecit.

Anno Chriſti 398. *Valentinianus Imperator, poſtquam ſtrangulatus eſt à ſuis cubiculariis, inſtinctu Eugenii & Argobaſti, Franci in Galliam cum exercitu magno profecti ſunt, duodecimque millia Gallorum interfecerunt. Franci nolentes ſolvere tributum Valentiniano Imperatori, ultrà Rhenum in ditionem Romanorum irruerunt, Nanenus autem & Quitinus præfecti Civitatum Romanarum ex improviſo Moguntiæ & in ditione Trevirenſi opprimuntur, atquè in fugam uſque ad ſylvam Juliacenſem vertuntur.* Rockenbachius.

MEminit & Ricciolus ad eundem annum viſi ſupra Conſtantinopolin phœnome-
ni, flammæ ſcilicet ab Oriente venientis cum odore ſulphureo urbi impenden-
tis, quam deſcribit Auguſt. l. de excidio Urbis. Sed ei non videtur Cometa fuiſſe. An
de eodem phœnomeno uterque loquantur, non habeo dicere. In utramque enim
partem vero ſimiles non deſunt rationes. Hinc unus annus & par portentum occur-
rit. Illinc animum ſubit non vana cogitatio, potuiſſe ad Conſtantinopolin hoc, ali-
bi aliud phœnomenon videri. Ita diſtinguenda hæc forent. Temerè tamen id facere
noluimus. Eventus quod attinet à Rockenbachio proditos, vidimus talia & longè
atrociora ante Cometas geri, itaque nullo vinculo neceſſitatis alligari Cometis poſſe.
Non leviter hîc Rockenbachius ſeriem temporum turbat. Mortem enim Valentinia-
ni morti Eugenii & Arbogaſtis ejus interfectoris poſtponit, & in ann. 398. ponit, non
ſatis, ut mihi videtur, rationes Funccii Magiſtri ſecutus. Cùm enim ſecundùm ejus
computationem Theodoſius contra Eugenium Anno Chriſti 398. pugnârit, inter mor-
tem verò Valentiniani & pugnam, magno pietatis, demùm belli paratu inſtructam
biennium & quatuor ferè menſes effluxerint, docente Bucholzero, Calviſio & Sigo-
nio, neceſſariò mors Valentiniani collocanda erit ſecundùm Funccium in annum 396.
Coſſ. Arcadium II. & Rufinum, quibus eum periiſſe Calviſius, Petavius & Sigonius
affirmant. In hoc poſtremo porrò, licet ejus diligentiam & ſtilum florentem & niti-
dum ſingulari laude & cultu proſequar, animadverto non levem errorem, dum Va-
lentinianum anno ætatis viceſimo periiſſe dicit. Cùm enim natalem ejus in Ann. 366.
mortem verò in 392. ponat, clarum eſt eum Valentiniano viginti ſex annos circiter
tribuere. Alioquin eum Anno 386. periiſſe dicendum illi foret. Atqui & Calviſius
ex Faſtis Siculis, & Petavius ex Idatio Anno 366. 18. Januarii natum, Anno 375.
decennem (quod & ipſe Sigonius ad annum 375. teſtatur) imperii inſignibus deco-
ratum, Anno 392. necatum aſſerunt. In eundem annum Onuphrius & Bucholzerus
mortem ejus ponit. Et iſte quidem annos imperii 16. m. 5. d. 24. ei tribuit. Helvicus
& Alſtedius in genere 17. annis imperium ejus circumſcribunt. Itaque ex conſentien-
tibus tot præſtantiſſimorum Chronologorum rationibus colligo firmiter Valentinianum
Anno 366. (368.) 18. Januarii natum, Anno 375. (377.) ætatis decimo (ſecundùm
Sextum Aurelium Victorem, quarto) 22. Nov. Auguſtum creatum, Anno 392. (394.)
imperii decimo ſeptimo, ætatis viceſimo ſeptimo currente, die 15. Maji periiſſe. Nec
accedo Egnatio, qui Valentinianum Eugenii tyranni dolis victum, laqueo ſeipſum
necaſſe perhibet. Artibus enim Arbogaſtis, conſcio tamen Eugenio, egregius Impe-
rator cecidit.

C. *Anno Chriſti* 399. *horribilis Cometa arſit tempore Arcadii Imperatoris, cùm Gainas in urbem Imperatoriam irrupiſſet, & vaſtationem toti Romanorum regno inferre conſtituiſſet. Cometa fuit prodigioſæ magnitudinis, horribili aſpectu, comam ad terram propè uſque demittere viſus, ex quo periculum ingens civitati portendi exiſtimatum eſt.* Eckſtormius ex Socrate, Sozomenide & Nicephoro, qui Cometam tradit enſis formam retuliſſe. l. 13. c. 6.

RIcciolus ex iiſdem Auctoribus hunc Cometam memorat. Hi teſtantur talem nunquam antea viſum eſſe, & ad terram uſque pertigiſſe. Baronius ibidem apud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ricciolum in annum 400. Cometam refert. Eodem anno Funccius terræ motum fuiſſe & cælum arſiſſe teſtatur. De hac, ut puto, ſtella crinita Sigonius ad ann. Chriſti 401. ſcribit, memoratis Ruffini, Gildonis & Gainæ Comitum motibus, & Gothorum tùm excurſionibus & rapinis in Oriente, tùm invaſionibus in Dalmatiam & Pannoniam factis, ac decreta ad Italiam invadendam & Romam diripiendam expeditione cum totius Italiæ pavore conjuncta: *Auxêre etiam pavorem*, inquit*, *prodigia multa, quæ paulò ante minimè, ut fit, animadverſa, nunc in omnem triſtiorem partem à ſolicitis rerum futurarum mentibus trahebantur. Nam & inſignes Solis, Lunæque defectiones inciderant, & ſtella crinita conſpecta fuerat, quæ ab ortu Solis verſùs Aquilonem profecta evanuerat, & grandines inuſitatæ magnitudinis è cælo ceciderant, & loca multa tacta fulminibus fuerant, & multis in partibus fœda ædificiorum incendia caſu evenerant.* Innuit enim Cometam, ut & alia prodigia, paulò ante viſa eſſe. Eleganter verò & prudenter ſimul calamitoſi illius temporis hiſtoriam pertexens, & librum 10. inchoans, à morte Theodoſii ſimul etiam robur ac dignitatem ipſius titubare Imperii cœpiſſe judicat. Et mox horum malorum portenta non in cælo inter ſtellas, ſed in terra inter homines oſtendens, factum id eſſe tàm Imperatorum Arcadii & Honorii ætatis, illius juvenilis, hujus puerilis, quàm Tutorum Rufini & Stiliconis, tùm pro libidine omnia agentium, tùm diſcordium inter ſe, vitio, accedentibus inſuper barbarorum ferocium invaſionibus, deducit. Videat, qui volet, hæc vitiorum populi Romani tum Conſtantini M. & filiorum ejus portenta Reipublicæ fatalia apud Zoſimum l. 1. & 2. Neque tamen Sigonius negat rem proſperè in Oriente contra Gotthos & Rufinum geſtam, pacem Francis, Suevis & Alemanis imperatam, fœdus cum Francis pactum, tùm Gildonem in Africa, Gainam in Thracia oppreſſum, Mazeſcelem Gildone, fratre perduelli & crudeli, cæſo ingenti victoriâ decoratum, eximiâ omnes lætitiâ cumulatos fuiſſe. *Nam Urbs*, inquit, † *atque Italia tota ingenti annonæ difficultate levata eſt. Senatus eo nomine Honorio triumphum decrevit.* Ut prætercam nuptias Honorii cum Maria filia Stiliconis, ruinam Eutropii, hominis pagani, avari & arrogantis, natales Placidiæ & Theodoſii Junioris, & alia urbi & imperio læta. Dehinc Anno Chriſti 400. multæ & graves barbarorum incurſiones Imperium Romanum afflixerunt. Verumtamen illi ipſi quoque memorabilibus cladibus attriti, Romani verò inter tot acerba, divinæ providentiæ argumenta multa experti ſunt. Non eſſe autem hîc ſpectandas ullas Cometarum vires, ſed ſolitas rerum humanarum vices, prudenter Sigonius, factâ Cometæ mentione, Gotthorum in Italiam irruptioni ſequentia Imperii mala tribuit. Hanc verò Zoſimus imprudentiæ Conſtantini M. neceſſario militum præſidio limites imperii nudantis, Sigonius paulò ante facilitati Valentis barbarorum arma ſibi ſociantis tribuit. Hæc ſunt illa malorum portenta. Ideò hîc Sigonius ait: *Hunc in modum, quæ omnibus ante eſſe formidini ſolita fuerat, ipſa immanem ex ultima barbarie gentem* (Gotthicam) *horrere demùm Italia cœpit, ita ut ab hoc tempore uſque ad Caroli M. Imperium omnium calamitatum aut præſentium ſenſu, aut impendentium metu perculſa, nunquam quieverit, verùm humanorum malorum extrema omnia paſſa ſit. Atque Eccleſia Dei, quæ paulò ante conſtituta per Conſtantinum inde per annos centum in aliqua eſſe dignitate ac potentia cœperat, maximam ex omni parte jacturam, labemque contraxerit.* Magnum verò lætitiæ argumentum præbuit tunc magnanimus Stilico, qui Rhætos alioſque Alpinos populos, metu vel fiduciâ Gotthorum tumultuantes, miſſa delecta militis manu, & mox inſperato adventu ſuo, ad officium redegit, ac è veſtigio Honorio Imperatori genero ſuo Haſtæ obſeſſo, tempeſtivè cum exercitu ex Rhætia reducto, & legionibus Gallicos & Britannicos limites cuſtodientibus contractis advolavit, atque ſecum Urbi Romæ & toti Italiæ ſolatium & lætitiam attulit. Mox verò ad Pollentiam rem à Duce pagano (alii Judæum vocant) cui Sauli nomen erat, improvidè geſtam reſtituit, & memorabilem de Gotthis retulit victoriam. *Captivi Italici omnes recepti* (verba ſunt Sigonii) *& caſtra Gotthorum opulentiſſima capta, tantaque præda parta, ut damna ſarcire à Gotthis per multos ante annos illata potuerit. Inter cæteros nurus etiam Alarici venerat in poteſtatem.* Mox hoſte, ne deſperatione virtus acueretur, dimiſſo, & fœderis nexu devincto, pacem Imperio reddidit. Cùm autem

* L. 10. de Occid. Imp. ad ann. 401. † L. 10. de Occid. Imp. ad ann. 398.

hoſtis

hoſtis iterum fortunam belli tentaret, eundem, ut perfidum, maximâ clade affecit,
& ad fugam arripiendam coëgit. Porrò quum Honorius Anno 403. Ravennam ve-
niſſet, *ibi Legati Romani eum convenerunt*, (iterum verba Sigonii exſcribo) *ac victo-*
riam Gotthicam gratulati, Senatûs nomine petiverunt, ut Romam poſt multos annos reviſe-
re, & triumpho nobiliſſimo acto, civitati antiquam formam, & meritum honorem reſtituere,
atque ibi feliciſſima ſua decennalia ſolvere vellet. Juſtis Senatûs precibus Honorius nihil ab-
nuit. Itaque Ravennâ digreſſus, per Umbriam iter ſuſcepit, ac demùm ab omnibus civita-
tibus præ rei actæ lætitia geſtientibus incredibili gratulatione receptus, ad Urbem venit. Aſſi-
duus ante conſtitutum triumpho diem per noctem imber effuſus, vehementer animos Romanorum
in ſpem ſplendidiſſimæ ſpectandæ pompæ erectos, aliqua ex parte turbavit. Verùm mox ſubſe-
quuta matutina ſerenitas priſtinam Urbi hilaritatem, civibuſque perceptæ fructum lætitiæ retulit.
Ut taceam reliqua magnificentiæ & lætitiæ publicæ argumenta, niſi addam, pacem
tunc cum Alarico fuiſſe conſtitutam.

CI. *Anno Chriſti 405. poſt obitum Rufini, Tutoris Arcadii, filii Imperatoris Theodo-*
ſii, Capitaneus Gotthorum, Cainus dictus, natione Arianus, contra Arcadium denuò ſe-
ditionem movit, in qua Deus Urbem Conſtantinopolin, Arcadiumque conſervavit. Co-
meta formam gladii referens, flammaſque igneas uſque ad terram ſpargens, viſus eſt, de
quo Hiſtorici ſcribunt, terribiliorem hôc à nemine nullum antea viſum eſſe. Radagiſus,
anno poſt Cometam Chriſti 406. bis millena millia Gotthorum in Italiam duxit. Quia
autem fames tantam hominum multitudinem afflixit, diſſipati tandem, & à Stilicone
oppreſſi ſunt. Radagiſus in fuga deprehenſus, à militibus deinde ſtrangulatus eſt. Chry-
ſoſtomo miſerè in finibus Armeniæ Anno Chriſti 411. mortuo. Rockenbachius.
Anno Chriſti 405. quo Stilico Getas vicit, Cometes apparuit à Claudiano deſcriptus in poë-
mate de bello Getico. Ricciol. Is infra hunc Cometen ab Oriente verſus Occiden-
tem, ſed obliquè tranaſſe, & mox ex Claudiani deſcriptione ab ortu æſtivo, aut
citra per Urſas in Occaſum perrexiſſe ait.

VIdetur Rockenbachius hunc Cometam cum illo circa ann. 400. viſo confunde-
re, quatuor annis ultrà aliorum rationes cum Funccio excurrens. Verumtamen in
eundem annum 405. Ricciolus accuratè deſcriptum, ſed & Alſtedius refert Come-
tam, quem Arcadii mortem (quæ in ann. 408. vulgo 410. verum refertur) ſignifi-
caſſe ait. Nec mirum Arcadium intrà triennium à viſo Cometa mortuum. Colligo
enim eundem paulò poſt Cometam, quem Anno 365. lucentem vidimus, natum
eſſe, utpote qui Theodoſio rebus humanis 395. exemto, annum decimum nonum,
teſte Sigonio, vel decimum octavum teſte Petavio, agebat. Rufini & Caini ſive Ca-
jani (qui & Gaina) ſingulari gratiâ Imperatoris ad libidinem & tyrannidem abuten-
tium, caſum ſuperiùs vidimus. Illius enim mors in Ann. 395. hujus in 400. incidit,
ut affirmant Sigonius, Calviſius, Petavius & alii. Quod ad invaſionem Radagaſi,
quam memorat Rockenbachius, attinet, hæc quidem à Pantaleone in ann. Chr. cir-
citèr 402. à Blondo in in 404. à Funccio in 409. ſed à Proſpero, Bucholzero, Cal-
viſio & Sigonio in annum 405. ab Alſtedio in 407. verum ſcilicet refertur. Terribi-
lis ea ſanè initiò fuit, cum ſe quadringenta armatorum millia, ut Zoſimus, ſaltem du-
centa (ut Oroſius, Marcellinus, & ex his reliqui habent) Italiæ ab incurſione Got-
thica ægrè reſpiranti, infuderunt. Sed mox immenſa illa multitudo, quæ ſibi ipſi gra-
vis fame quotidie atterebatur, centum millium clade, idquè ſine ullo Romani ſangui-
nis impendio, ad Florentiam felici & veloci Stiliconis virtute affecta, & Fæſulas ca-
pto & interemto cum filiis duce, ad deditionem coacta, vili pretio vendita, tandem
morbis ex diuturna inedia & pravitate ciborum contractis deleta eſt. Ita hæc res &
Florentiæ arctâ obſidione preſſæ, & Romæ trepidanti, & toti Italiæ afflictæ læta
evaſit. Paulò poſt Vandali & Alani aſſumtâ multarum gentium vi anno 406. exeunte
Trajecto Rheno Galliam iniverunt, & hoſtili potentiâ inundarunt. Anno autem 407.
Bri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

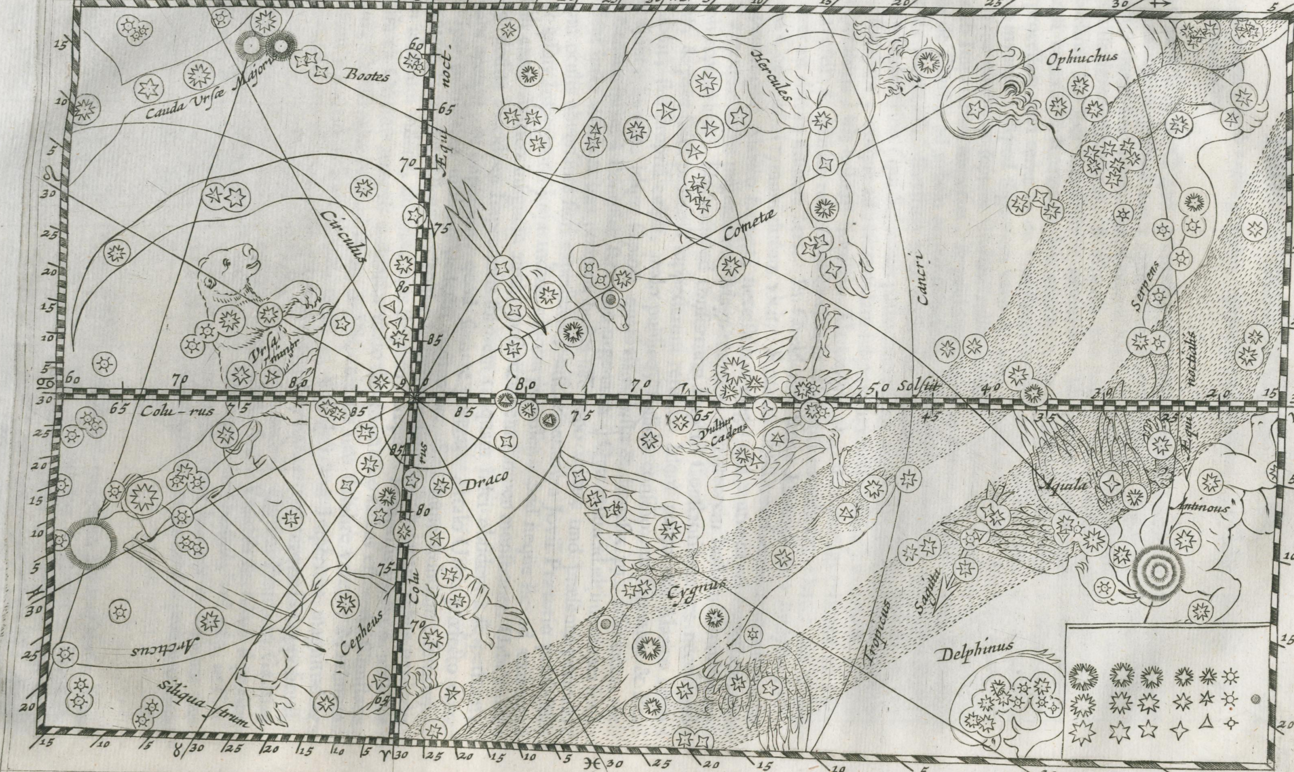
Britannicus miles primò Marcum, dein Gratianum, tùm his non juſtius occiſis quam ad Auguſtam dignitatem evecti erant, Conſtantinum quendam Imperatorem eligunt, qui totam Galliam peragravit & Arelate ſedem cum Conſtante filio, quem Cæſarem fecerat, fixit. Inter hæc Alaricus cum magnis Gotthorum copiis ex Epiro in Panno-niam & Noricum ingreſſus, quum rem ex compacto cum Stilicone ageret, eo procu-rante pacem iniquam & fidem lubricam Romæ, vitam auro redimenti, ut Hierony-mus ait, magno vendidit pretio. Concuſſus & Oriens Anno 408. morte Arcadii Im-peratoris, qui filio Theodoſio octavum ætatis annum ingredienti, Regem Perſarum ex hoſte amicum, demùm ſocium, ſcripſit teſtamento tutorem, plus ei quàm fratri fidens. At magis extemplò concutiendus erat Oriens ambitioſis Stiliconis conſiliis, occidere Theodoſium & filio imperium tradere molientis. Sed hæc, rem Olympio Viro illuſtri dignitate, prudentiâ & fide prædito, vacuas Principis aures adepto detegente, oppreſſa ſunt. Ita tamen, ut hæc non tantùm Stiliconem eodem anno Kal. Septem-bribus Ravennæ, ut Sigonius & Petavius, vel Romæ, ut Pomponius Lætus ait, ju-gulatum; ſed & Occidentis Imperium à barbaris exhauſtum, tandem & oppreſſum perdiderint. Ita cecidit Stilico Imperatorum trium affinis, unius bis Socer (gratis enim id Pomponius Lætus in Theodoſio invitis omnibus ſcriptoribus negat) ac nulli, Impe-ratore excepto, ſecundus. Hunc conſcia inſolitæ felicitatis virtus & regiæ affinitatis confidentia, fortunæque nimiæ impatientia ad res in Imperio turbandas, & ſic piſcan-dum in turbida induxit. Adeò ejus perfidia eò nocentior quò occultior fuerat, & dif-ficile illi fuit in ſumma fortuna tenere modum. Ambitio ejus credens ad invadendam in Oriente tyrannidem ſibi eſſe apertam portam, è veſtigio mortis portam apertam ineundam vidit. Verè Egnatius: *Si quam operam in perdendo ad Feſulas Radagaſo cum ducentis Gotthorum millibus præſtiterat, in aſſerendo Imperio præſtitiſſet, nec Romam Alaricus Gotthorum Rex unquam cepiſſet, nec orbem totum cladibus aſſiduis involviſſet.* Hìc etiam vi-ciſſitudinis rerum humanarum egregium exemplum habemus; ſed & monitum Prin-cipibus neceſſarium ac boni publici ſtudio obſervandum, ne quem ex Miniſtris un-quam ad metuendam ſibi potentiam evehant. Rockenbachium quadriennio aliorum rationes excedere, docet Chryſoſtomi exemplum. Hunc enim ille Ann. Chriſti 411. at Bucholzerus veterum auctoritatem allegans, Calviſius, Helvicus, Petavius & alii Anno 407. mortuum ponunt. Itaque niſi Alſtedius & Ricciolus Cometam Anno 405. annotaſſent, ego hunc Rockenbachianum proximo adjungere non dubitaſſem.

CII. *Anno Chriſti* 412. *Cometa in ſigno Capricorni per ſpatium* 4. *menſium, ab æſtate me-diâ uſque ad finem autumni viſus eſt. Quamvis aliqui fuerunt, qui dixerunt eam non eſſe ſtellam crinitam, ſed fulgorem quendam in cælo, & qui in comam non abiit, neque ſtellæ prorſus ſpeciem retulit, ſed lucernæ cujuſdam veluti magnam flammam. Motu quo-que variaſſe ſcripſère quidam. Nam eâ parte, quâ Sol per æquinoctium oritur, fulgor is moveri cæpit, & inde juxta eam, quæ in Urſæ cauda ſita eſt, ſtellam ultimam ſenſim evadens, ad Occidentem curſum tenuit. Poſtquam autem cælum eſt emenſus, motu ſuo* 4. *menſibus perfecto, evanuit. Hoc autem miraculum, ingentium bellorum, & incredibilis hominum interitus, indicium fuit. Terræ motus enim eſſe cæperunt, qui non facilè cum prioribus conferri potuerunt. Cum terræ motibus ignis quoque cælo quaſi rupto, lapſus eſt, ſalutis ſpem omnem præcidit, cladem tamen hominibus non intulit. Divina namque benignitas, vento vehementi demiſſo, & igni undiquaque provoluto, in mare projectus eſt. Tantique quoque terræ motus in locis multis fuerunt, ut laquearia & te-cta ædium à ſeipſis magno cum ſonitu & fragore dirimi viſa ſint, ut qui intus in domi-bus fuerunt, clarè oculis cælum adſpicerent. Poſt rupturam autem ita rurſùs ſunt aptè conjuncta, ut nemini tàm novæ rei ſignificationem præbuerint. Arcadius Imperator Con-ſtantinopolitanus primo Maji hoc anno mortuus eſt. Roma hoc anno à Gothis, aucto-re Caſſiodoro, Blondo &, aliis vaſtata eſt poſt Arcadii mortem, Utice terra, per dies* 7. *mugitus edidit. Stilico, regnum Honorii Imperatoris affectans filio ſuo Euche-rio, reipublicæ damnum intulit, barbaras gentes alias regno obtudens, alias conſenſu*

ſuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Figura faciem curſumq; Cometæ XCV (α) A.C. 389, nec non CII (β) A.C.[412] (ſecundum Rockenb.) vel potius 408. exhibens. N.° 71.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſuo fovens, unde rabies gravior, inprimis verò Vandalorum per Galliam orta eſt. Rockenbachius.

COmeta is in A. C. 408. ponendus eſt, hîc quoque Rockenbachio aliorum computationem quatuor annis excedente, duce Funccio. Docet me id annus mortis Arcadii, quem hoc anno, quo Cometa luxit, mortuum eſſe ſcribit. At Arcadius, ut ex aliis demonſtravimus, A. C. 408. fatis ceſſit. Ita & Stilico, quem etiam Rockenbachius hîc loci interfectum memorat. Utriuſque fatum paulò ante vidimus. Reliqui eventus à Rockenbachio annotati, rationibus noſtris favent. Nam ingentem procellam cum terræ motu Conſtantinopolin concuſſiſſe ad ann. 407. apud Calviſium invenio. Apud Sigonium verò A. 409. vertente à morte Arcadii anno, illum terræ mugitum ſeptem dierum auditum eſſe. Stiliconis mortem Eucherii filii mors ab Imperatore imperata, & paulò poſt Serenæ uxoris, Imperatoris, Sororis & ſocrûs de Gotthis ad urbem accitis ſuſpectæ, à Senatu & Placidia Imperatoris Sorore decreta, ſecuta eſt. Sævitum & in Stiliconis familiares ac amicos: ſed & in reliquorum barbarorum (qui Stiliconis patrocinio adhuc tuti inclinatis Chriſtianorum rebus inſultabant, eoſque ad reſumendam impietatem ſollicitabant) uxores & liberos: ibi Imperatoriâ, hîc militari licentiâ. Utrumque 30_{m}. barbarorum militum ab Honorio avertit, & Alarico rebus ejus ex vicinia inſidianti conciliavit. Inter tot triſtia non deerant divino munere læta. In Occidente Sarus Honorii dux Inclytus Juſtinianum Conſtantini tyranni ducem vicit. Romani obſidionis Gotthicæ incommodis preſſi pacem cum Alarico faciunt, neceſſariam magis quàm utilem vel honeſtam, aureis & argenteis haſtis pugnantes. Magnâ enim vi auri atrocem hoſtem mœnibus accubuum repulerunt. Honorius ad conſortium Imperii Conſtantinum ex neceſſitate admiſit, & pace factâ promiſſa ſuppetiarum retulit. Idem pacem ab Alarico oblatam habuit, ſed propriâ culpâ, malo publico, ſtolido conſilio, ut Sigonius & Petavius ajunt, ſprevit: idque ſæpius, quamvis & juſta & honeſta pax offerretur, & tàm à Senatu quàm à Pontifice Romano urgeretur. Quæ etiam ad ultimum rata fuiſſet, ſicut inter minas & iras potentis hoſtis nec vano metu, imo præſenti periculo omnium oculis obverſante fieri expediebat, niſi temerarium Jovii Prætorio præfecti, tùm & ipſius Imperatoris jusjurandum obicem potuiſſet. Sed neque ſic ad extremæ ventum erat, Alarico inſignem animi moderationem ſemper monſtrante. Urbe enim A. 409. dedita Placidiam Imperatoris ſororem tanquam fidei obſidem à ſe petitam, à Senatu accepit: & imperium, quod ſumere poterat, Attalo Urbis præfecto contulit, ipſe præfecturâ militum pedeſtri contentus. Sed hunc ſtolidum, ferocem, arrogantem & parùm felicem, ideoque imperio indignum, & tantis rebus gerendis parùm idoneum videns, de rebus ejus deſperare cœpit. Honorius autem 6. millibus militum ex Oriente acceptis audentior malo ſuo & publico factus eſt. At Conſtans æmulus, Conſtantini tyranni filius, in Hiſpania res ſuas ſtabilire volens, Maximum tyrannum (quartus is tunc erupit, quaſi ad diſtrahendum Imperium magnitudine ſua laborans, tres illi cum hoſte valido Alarico non ſufficerent) reperit ſibi oppoſitum. Ita Maximi factio Vandalos ex Gallia in auxilium accivit. Quibus Franci in Galliam irrumpentes reſiſtunt, eoſque cædunt. Quâ clade fracti Vandali & Alani ſuperatis Pyrenæis jugis, in Hiſpaniam & Luſitaniam Anno 408. ut Oroſius, vel 409. ut Proſper, Caſſiodorus & Jornandes teſtantur, penetrarunt. Inter hæc res in Oriente ſingulari prudentiâ & auctoritate Pulcheriæ Virginis Auguſtæ, & Anthemii prætorio præfecti conſilio, proſperè gerebatur.

CIII. *Anno Chriſti* 410. *Conſpectus eſt Cometa enſiformis, qui multa portendit mala. Nam Roma capta fuit ab Alarico Rege Gotthorum. Calamitates in Oriente & Occidente variæ acciderunt. Tanta enim eo tempore cædes hominum facta eſt, quantam ætas nulla à condito mundo novit. Tota Europa periit: Aſiæ pars non exigua attrita eſt: Africa quoquè non fuit horum malorum expers. Bellum, fames, ſiccitas & peſtis certatim infe-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſtarunt orbem. Tanta etiam fuit Solis Eclipſis, ut ſtellæ medio die refulſerint. Alſtedius.

Anno Chriſti 413. *Cometa in Signo Virginis per ſpatium* 4. *menſium flagrans, apparuit. Paulò poſt Gothi & Vandali Galliam miſerè devaſtarunt. Alaricus Romam per biennium obſedit, eamque debellando I. die Aprilis A.* 414. *occupavit, Româ jam victâ, Alaricus milites in Campaniam & Syriam duxit, quò poſtquam Rex Gotthorum venit, in finibus Italiæ ægrotare cæpit, ibique mortuus eſt. Vandali poſtquam in Galliam irruperunt, cum Francis congreſſi ſunt, Modigiſilumque Regem cum* 20^m^. *Vandalorum deleverunt.* Rockenbachius.

HIc iterum videre licet quadriennium, quo Rockenbachius & Funccius reliquos excedunt. Plerique enim Urbem captam Anno Chriſti 410. (412.) affirmant Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Alſtedius, Sigonius, Petavius qui omnes veterum fide nituntur. Commodum autem accidit, ut Aventinus, Sabellicus, Pantaleon & alii in Ann. 412. cladem illam conjiciant. Ita enim annus iſte diverſas ſententias conciliat, his veram, illis communem epocham ſequentibus. Alſtedius coacervavit multa ad invidiam Cometæ conciliandam, etiam aliena. Nam ante Cometam hunc clades illæ, quas ſuprà vidimus, per Gotthos, Vandalos, Alanos, Suevos & alios populos, tùm per Gildonem, Gainam & alios humani ſanguinis ſitientes Duces illatæ, Aſiam & Europam ac Africam attriverunt & exhauſerunt. Ideò & ipſe Alſtedius alibi has in annum 401. 407 & 409. in Chronologia mirabilium Dei, p. 300. refert. Porrò Eclipſin Solis magnam (de qua loquitur) Eckſtormius in hiſtoria Eclipſium Solarium ex Nicephoro & Eccl. hiſt. cent. 5. ſed & ipſe Alſtedius in Chronol. Eclipſ. p. 59. in Anno Chriſti 404. refert. Ideò ille Gotthorum irruptionem in Italiam, hic Romæ captivitatem poſt Eclipſin aliquo tempore factam dicit. Et Alſtedius quidem accidiſſe Eclipſin Cyclo ☉ 22. ☽ 7. lit. Dom. A. Quæ applicata rationibus aliorum, produnt apud Calviſium & Helvicum ann. 405. Horum rationes ſi iterum cum Funccianis, Conſulum reſpectu, conferamus, annum 409. produnt. Eckſtormius eclipſin cum anno Honorii decimo conjungit: qui ſecundùm Funccium Chriſti 406. ſecundùm Sigonium, Calviſium, Helvicum, Alſtedium & Petavium 402. (404.) erit. Vandalorum cladem, quæ eorum Regem Modigiſium, ut Aventinus, Funccius, Tarapha & Rockenbachius eum appellant, ſive Godegiſium, ut eum vocat Sigonius, Calviſius & alii, & viginti fermè hominum millia abſorpſit, & mox ſecutam Hiſpaniarum invaſionem, Idatius, Oroſius, Sigonius, Petavius, Calviſius & alii ante Romam captam accidiſſe uno ore dicunt. Hæc cuncta docent, injuſtè tot mala in Cometam derivari. Non diffitemur interim calamitoſa & luctuoſa fuiſſe illa tempora. Urbs enim illa olim terrarum Dea gentiumque dicta, mundi domina & orbis caput, imperii ſedes, toties victrix, non avis, quam Honorius Imperator Romam vocabat, & in deliciis, ut Procopius & alii vulgarunt, habebat, & quam captam eſſe paulò antè ludentem putabat, capta eſt. Capta eſt autem proditione Gotthorum, quos Alaricus injuriâ ſuis in Gallia agentibus à Saro Honorii duce illatâ irritatus, ſimulatâ in Gallias profectione Romanis dona ferentem hoſtem non metuentibus dono dederat. Et triduo quidem eam militi diripiendam permiſit: tectis tamen & hominibus parcere militem juſſit. Sed & in ipſa præda manſuetudinem victis exhibuit. Ideò Pomponius Lætus non multâ prædâ onuſtum ſexto die egreſſum urbe, Egnatius eandem majore ignominiâ quàm damno populatum eſſe dicunt. Pariter Sigonius *Romanos, qui in Vaticanam baſilicam confugerant, aut vicina urbi loca petiverant, in urbem ſe ilicò retuliſſe, ac cum cæteris, quos Urbis fortuna ſervaverat, ſtatim priſtinam urbi faciem reddidiſſe, nulla fermè niſi rei familiaris & precioſæ ſupellectibilis, quam plerique etiam conſervaverunt, jactura facta*, ait. Imò Oroſius apud eundem dicere non dubitat; *Irruptionis per Alaricum factæ quamvis recens memoria ſit, ſi quis ipſius populi Romani & multitudinem videat, & vocem audiat, nihil factum eſſe, ſicut etiam ipſi fatentur, arbitrabitur, niſi aliquot adhuc exiſtentibus incendiis fortè doceatur.*

Ita neque illâ tempeſtate tantæ calamitati deerat lætitiæ mixtura. Eſt autem non poſtremum ſolatii argumentum, inundante adeò gravis metûs & periculi procellâ, nec publicè nec privatim obrui & ad extremum miſeriæ non veniſſe. At verò è veſtigio ſecuta tunc ſunt meliora. Alaricus enim direptâ Italiâ inhians Siciliæ repugnantibus ventis adire eam non potuit. Cùm autem in Calabriam revertit & Conſentiam validam urbem expugnavit & diripuit in medio curarum & victoriarum æſtu. Anno 411. & ipſe rebus humanis exemtus eſt, & Italiam adeò felicis & rapacis hoſtis potentiâ trepidantem magno exemit metu. Hujus affinis & ſucceſſor Ataufus eodem temporis articulo Placidiam Imperatoris ſororem captivam, honeſtè tamen habitam, quòd natalium ſplendore, formâ & moribus placeret, uxorem duxit. Cujus prudentiâ inſtitutum ejus de Roma evertenda & in Gotthiam convertenda impedivit, & ad ſervandas pacis cum Imperatore initæ leges perduxit. *Quæ dum aguntur**, (Sigonii verba ſunt) *Honorius, Urbe cum Pontifice Innocentio repetita, Vicennalia uno anno anticipata peregit, credo, ut mœſtam ex accepta calamitate civitatem ſacro aſpectu ſuo, atque Auguſtralis Aulæ præſentia, & hilari ſolemnis ludicri lætitiâ recrearet, atque in ſpem fortunæ melioris erigeret.* Dehinc Conſtantinus ille tyrannus, homo inquietus, unà cum Conſtante jam tyranno oppreſſus, cum Hunnis, qui Aſia & Thraciâ edomitâ in Pannoniam ſe effuderunt, Honorius cùm reſiſtere eis non poſſet, *conſilio meliore* †(ut verbis Sigonii iterum utar) *animo ad pacem converſo fœdus cum eis, datis acceptiſque obſidibus fecit. In Oriente Theodoſius Auguſtus annum ætatis agens undecimum, Imperii verò decimum Conſtantinopoli decennia celebravit. Sequenti anno 412, Honorio nonùm, & Theodoſio quintùm Conſulibus, Ataufus tandem cum omni Gotthorum exercitu Italiâ ceſſit, atque in Galliam tranſgreſſus, ſedem Narbone, atque in proximâ regione ſibi, & Gotthis ſuis ex fœdere, Conſtantio concedente, locavit. Quo facto, Honorius Romam repetiit, ac lætus, tanquam exoneratâ aliquando tandem incumbentium Gotthorum mole Italia, ſecunda Vicennalia ludorum apparatu magnifico edidit, populo Romano poſt diuturnas tenebras lucem ſe tandem aliquam otii ac libertatis aſpicere gratulante.* Hæc autem ad annum 412. referuntur, & inſignem triſtium & lætorum viciſſitudinem monſtrant.

* l. 11. de Occid. Imp. ad ann. 411. † Ibid.

CIV. *Anno Chriſti 412. viſus eſt Cometa.* Eckſtormius ex Herlicio.

Cometa iſte non eſt idem cum proximo, ut computatio Eckſtormii cum computatione Alſtedii & aliorum collata docet. Adhæc ſi Cometa ille Eckſtormio, in annotandis triſtibus Cometarum eventibus communem ut ſententiam ita diligentiam ſequenti, cognitus fuiſſet, nequaquam Urbis captivitatem ſilentio præteriiſſet. Huic verò noſtro Cometæ nullos eventus aſſignat. Nos præter illa læta, quæ ad proximum Cometam diximus, pauca addemus, ſed aliquantùm mixta malis. Ataulfus ex pacto in Gallias profectus ſedem regni Narbone fixit. Conſtantius Honorii Dux reliquias tyrannorum perſequens, Jovium, qui inter Arvernos, & Maximum, qui in citeriore Hiſpania tyrannidem invaſerat, vicit. Et ille quidem ex Galliis pulſus, frater verò ejus Sebaſtianus parem perfidiam parans, tempeſtivè cùm ſociis ſceleris opprimitur. Maximus, licet victus & vinctus, quia *humilitas hominis*, ut judicat Sigonius, *nullam excitare invidiam poterat*, dimittitur. Ita citerior Hiſpania virtute Conſtantii recuperata, mox & Heraclianus tyrannus, Deo pro legitimis Dominis ſemper ſtante, Panico terrore perculſus, maximamque claſſem, qualem, ſi Adoni & aliis credimus, nec Xerxes, nec Alex. M. nec ullus Regum unquam habuit, deſerens, nec tantatâ prælii fortunâ, fugit & perit, & æternâ ignominiæ maculâ, nomine ſuo è publicis tabulis raſo & ad perpetuam infamiam, genero verò Sabino ad exilium damnato, notatur. Sic & tyranni profligati, Vandali ex Galliis pulſi, Gotthi pacati, & mox Burgundiones; qui Sociorum Vandalorum fortunam in Hiſpaniam non ſecuti, & bellum averſati; quietas in Gallia Rheno aſſita ſedes adepti ſunt. Has cum eis inviderent Franci, qui ex variis populis, ut cum Cluvero Petavius judicat,

collecti, libertatem, à qua nomen acceperunt, contra Romanorum dominationem defendebant, duce Marcomere Rhenum tranſeunt, & ut alia oppida, ita præcipuè Auguſtam Trevirorum capiunt, & exhauſtam igni delent. Sed mox Deo miliorem cauſam tutante, à Burgundionibus & Romanis victi, trans Rhenum fugantur. Atque hæc de geſtis A°. 413. proximè à Cometa viſo, dicta hìc ſufficiunt. Plura enim jam jam damus.

CV. *Anno Chriſti* 413. *apparuit Cometa in Signo Virginis.* Eckſtormius ex Herlicio.

NOn temerè conjicio hunc Cometam eundem eſſe cum illo Rockenbachiano anni 413. Annus quo, & ſignum cæleſte in quo Cometes apparuit, hoc ut ſentiam poſtulant. Sed à Rockenbachio ſubjecti illi Cometæ eventus, A°. 410. (ut ibi diximus) conveniunt. Itaque hos illi Cometæ relinquimus, illum verò Cometam hùc transferimus, niſi forte & ibi & hìc Cometa in eodem ſigno Virginis apparuiſſe probari à quopiam poſſit. Nullos eventus huic Cometæ Eckſtormius tribuit. Hos paucis nos dabimus. A°. 414. Attalus ille, ab Ataulfo, fidei pactorum & monitorum uxoris ſalubrium negligente, ad reſumendam tyrannidem incitatur. Sed in hoc, ut paulò poſt cum ambitionis incentore Ataulfo in anguſtias redigatur, ab eo deſeratur, à legitimo domino capiatur, & meritâ pœnâ (quæ amputationem dextræ & exilium, ut plures conſentiunt, non exceſſit) afficiatur, vera rotæ, quâ humana volvuntur, imago, ſed & perfidiæ tàm ab Alarico actore, quam ab Honorio vindice punitæ exemplum memorabile. Verè & acutè Ado Viennenſis, poſtquam de prioribus Tyrannis Conſtantino, Conſtante, Maximo, Jovino & Sebaſtiano verba feciſſet, de Attalo ſubdit: *Alaricus Attalo imperatore facto, infecto, refecto ac defecto, citius his omnibus penè quam dictis ſeu Mimus, riſum & ludum expectavit imperii.* Eundem mox *inane imperii ſimulacrum* vocat, & eodem, quo diximus, modo, punitum dicit. Eodem anno Pulcheria Theodoſii Soror Auguſta Conſtantinopoli renunciatur. Sequente templum Conſtantinopolitanum reſtauratum dedicatur; Vandali Gotthorum in Africam tranſitu territi mittunt ad Honorium Legationem, cujus verba fuêre, referente Sigonio: *Tu cum omnibus pacem habe: ab omnibus pacem accipe. Nos nobis confligimus, nobis perimus, tibi vincimus, immortalis verò erit quæſtus reipublicæ tuæ, ſi utrique pereamus.* Procopius tradit cùm Gunderico Vandalorum rege, conceſſâ eis innoxiâ in Hiſpania habitatione, pacem tunc fuiſſe compoſitam. In quam Ataulfus, Placidiæ uxori & æquitati obſequens, dum animo propendet, à ſervo, cujus dominum interfecerat, juſto Dei judicio Barcinone interficitur, ut Olympiodorus prodit. Sigonius à Gotthis *(Veſſogetas Aventinus vocat, alii Viſigothos) ferocibus & pacem peroſis per fraudem occiſum ait, immiſſo, ut puto, illo percuſſore mortis herilis vindice. Certè & Sigericum (Genſericum Sabellicus Enn. 8. l. 1. vocat, affinitate nominis contra conſenſum aliorum inductus, cum tamen Genſericus & Vandalorum Regulus & tempore paulò inferior fuerit) ejus ſucceſſorem quod ad pacem inclinaret, poſt dies 7. (ut Petavius addit reliquis præteritum) trucidarunt, Deo injurias Placidiæ illatas ulciſcente. Quam Vallia in Regem electus honeſtè habuit, & mox fruſtra tentatâ in Africam trajectione, Hiſpaniam Vandalis eripiendam, & contrà eos ſanguinis ſui impendio tutandam ſibi dari pactus fœdus cum Romanis inſtaurat cum Conſtantio percuſſum. Is tot tyrannorum & hoſtium Victor, Galliæ & Hiſpaniæ defenſor, &, ut Sigonii verbis utar, *unicum rerum Honorii Imperatoris præſidium*, Romam cum Placidia redit. Quam cum Conſulari dignitate in mercedem fidei & virtutis uxorem, ita volente Imperatore, accepit. *His actis Honorius lætus* (verba ſunt Sigonii ad annum 417) *quod Italiam, Galliam Hiſpaniamque provincias, tyrannis deletis, barbariſque compreſſis, pacaſſet, undecimùm cum Conſtantio iterum conſul inivit. Ac Romam regreſſus, magno apparatu, atque inſigni pompa urbem de Gotthis, & Attalo tyranno triumphans intravit, Attalum ipſum vinctis poſt terga manibus ante currum ducens. Quem peractâ de*

* Vid. Avent. Annal. 2. p. 161.

more pompa, truncatâ in pænam repetitæ perfidiæ dextrâ Liparas relegavit. Eodem anno Sigonius res à Vallia proſperè contrà Vandalos geſtas, & plures ac memorabiles victorias partas, ſequenti verò 5. Non. Julias Valentinianum 3. Conſtantii & Placidiæ filium Ravennæ datum eſſe, & Patrem ejus, uti in Hiſpania contrà Vandalos, ita in Luſitania contrà Alanos & Suevos victorem evaſiſſe memoriæ prodit. At Petavius in annum 417. & nuptias Conſtantii cum Placidia & natales Honoriæ filiæ ejus, Valentiniani verò natales in annum ſequentem 6. Non. Julii ex Proſpero refert. Utrique ſententiæ auctoritas non deerit. Sigonius ſequitur Pomponium Lætum, cujus in Theodoſio hæc ſunt: *Placidia jubente Honorio nupſit claro viro Conſtantio, quem Dux Cæſarem & conſortem imperii ſimul fecit. Ex quibus nuptiis Ravennæ quinto Nonas Sextilis natus puer eſt Valentinianus.* Et mox: *Poſt obitum Conſtantii Placidia cum filiis Valentiniano & Honorio* *(puto legendum, Honoria) *juſſu Auguſti pelluntur, & ab Theodoſio Arcadii filio, qui Orienti præerat, hoſpitaliter excipiuntur.* Sabellicus quoque aliquanto illo ſuperior (cujus ideò ille, ut iſte Platinæ imitator eſt) Enn. 8. l. 1. à nuptiis Placidiæ cum Conſtantio Valentiniani natalem ponit. Idem & Calviſius ex Olympiodoro indicat, & ante eum Funccius.

* Vid. Avent. Annal. 2, p. 162.

CVI. *Anno Chriſti* 418. *Cometa apparuit, qui ad menſem uſque Septembrem hominibus conſpiciendum ſe præbuit. Hunc deinde multæ ac miſerabiles clades ſunt ſecutæ. Videlicet Judæi omnes factione Cyrilli Epiſcopi mox hoc ipſo anno ab Alexandria ejecti ſunt. Deinde Heraclianus conſilio Sabiniani, claſſem* 4700. *in Africam miſit, quam cum deinde Romam miſiſſet, Marinum & ejus confœderatos, ut oppugnaret, à Marino victus, & fugâ auxilium ſibi cum quæſiviſſet, Carthaginem ſcaphâ petens, à militibus ex improviſo captus & interfectus eſt.* Rockenbachius.

IN eundem annum Cometam hunc ponit Eckſtormius, (qui ex Herlicio in Libra
viſum eſſe dicit) & Alſtedius ſeditionem in univerſa Italia & Hiſpania ei tribuens,
& Sigonius, qui ab Oriente per Septembrem menſem refulſiſſe ait. Is memoriæ pro-
dit A. 419. Valliam Gotthorum Regem, & victoriis contrà Vandalos pluribus no-
bilitatum, & Romano nomini amicum, in præmium virtutis pace conventâ, Aqui-
taniam ſecundam (quæ poſtea Vaſconiæ nomen ſortita eſt) ad quietas ſedes ibi fi-
gendas accepiſſe, & ſic Toloſam in regni ſedem elegiſſe. Ita tunc temporis & Gal-
lia tribus dominis, Romanis, Gotthis illis Viſigothis S. Weſtgothis, id eſt, Occi-
dentalibus Gotthis & Burgundionibus, & Hiſpania pariter Romanis, Gotthis & Van-
dalis parebat, aſſiduumque virtutis & induſtriæ certamen ex neceſſitate ſubeundum
præbebat. Eodem anno, ut diximus, Conſtantius ille & filia Honoria & dignitate
Auguſta, quòd Honorius liberis carens digniorem imperio invenire non poſſet, au-
ctus eſt. Anno autem 420. Wallia fractis Alanis (qui ideò Vandalis regimen de-
tulêre) Victor & ovans Toloſam, & mox viam mortalitatis inivit. Sed & Conſtan-
tius à Theodoſio (vide quid invidia ambitioſa etiam adverſus ſanguinem ſnum poſſit)
pro Auguſto non agnitus, mortem ex ægritudine animi oppetiit. Sequenti anno
Theodoſius, animi & ingenii bona fortunæ præferens, Athenaidem Leontii Philo-
loſophi filiam, Ludociam dictam, matrimonio ſibi junxit, & vertente anno filiam
Eudoxiam ex ea ſuſcepit. Inter hæc Caſtinus & Bonifacius Honorii Duces, initio
concordes, multa contrà Vandalos in Hiſpania proſperè 422. anno egerunt. Iidem
ad ultimum diſcordiâ ex ambitione ortâ cauſam communem prodiderunt & perdide-
runt. *Nam Caſtini iniquâ arrogantia Bonifacius offenſus, ſocium deſeruit. Quem
Vandali, ferè jam fracti, deletis ejus copiis, inſigni clade affecerunt. Ita & hic ve-
rum eſt prudentiſſimum illud ſcitum: *Concordiâ res parvæ creſcunt, diſcordiâ maximæ
dilabuntur:* § *Eodem anno* (verba ſunt Sigonii) *Honorius Romæ imperii ſui tricennalia ce-
lebravit, ludis omnis generis regia magnificentiâ editis, ac triſtem ſuperioris calamitatis memo-*

* Sabell. Enn. 8. l. 1. § De Occid. Imp. l. 11. ad ann. 422.

riam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

riam prorſus obliterare, novæ hujus hilaritatis ac pompæ lætitiâ ſtuduit. Dum autem ludos, populo præſente, ſpectabat, Maximus & Jovinus quondam tyranni conſpectui ejus redditi, ejus ludicri gaudium cumularunt, omnibus bonum omen animo concipientibus, finem adeſſe civilium ſeditionum, domeſticarumque turbarum ex oblatis in tanta populi gratulatione tyrannis. Idem temporis victoriâ & pace Perſicâ inſignitum fuit. Quem hîc viciſſitudo rerum latet?

CVII. *Anno Chriſti 423. Honorii Imperatoris mortem crinita ſtella per multos fulgens dies præceſſit.* Sigonius, Marcellinus, Bucholzerus & Calviſius.
Anno Chriſti 423. horribilis Cometa arſit, quem ſecuti ſunt multis in locis graves terræ motus. Eckſtormius ex Schoſſero.

PRoximè, ſed & toties ſuprà vidimus, Principes longo tàm ante quàm poſt Cometarum apparitionem, tempore mori, ut & mox poſt eandem naſci. Terræ motuum pariter, qui ſine ullis Cometis acciderunt, multa exempla dedimus. Præcedunt & ſequuntur Cometæ triſtia & læta. Terræ motus paulo poſt Eudociam Theodoſii conjugem Auguſtâ dignitate, poſtremas Kalcherias Januarias decoratam, Conſtantinopoli multos accidiſſe, Honorium verò die 15. Auguſti mortuum eſſe, Calviſius ex Faſtis refert. Cometa porrò multis diebus, non menſibus, mortem Honorii præceſſiſſe dicitur. Inde non levis conjectura oritur, terræ motus Cometa priores fuiſſe Anno quo Cometa fulſit, Bononienſis Academia, & paulò poſt A°. 425 Conſtantinopolitana à Theodoſio, Principe ut multarum virtutum, ita literarum laudibus egregio, erectæ ſunt. Tunc temporis Joannes Honorii ſcriba, Ducibus Caſtino & Aetio (ille Craſtinus, hic Etius nonnullis ſcribitur) apud Ravennam invaſit tyrannidem, tot recentium exemplorum pernicioſæ ambitionis oblitus. Aetius quidem Hunnos ex Pannonia multo auro ei in auxilium adduxerat. Attamen felicibus Theodoſii Auguſti, Placidiæ Auguſtæ, & Valentiniani Cæſaris auſpiciis, A. 424. captus eſt, Aſparis ducis (cujus patrem Ardaburem tempeſtas in manus Joannis tyranni tradiderat) induſtriâ, cum Ravenna Joannes patrem ejus captivum ibidem tenens, qui paulò poſt 40. eodem ambitioſæ temeritatis pœnas dedit. *Ita imperium legitimo ſucceſſori, quem Theodoſius Valentinianum ſex (ſecundùm Aventinum octo) annos natum, & matris imperio ſubjectum A. 424. renunciârat, Deus cuſtos imperiorum aſſeruit. Sequenti anno Valentinianus Auguſtus renunciatur, & cum matre ac imperio ex dignitate tributo in Italiam mittitur, Hunnis in Pannoniam redeuntibus. Gotthi, poſthæc Vandali, & alii barbari provincias Romani Imperii vexabant, quorum conatibus muliebria & puerilia conſilia Occidentem tenentia, & ambitioſorum Ducum diſſidia opportuna fuère, Caſtinus ille exul, Africam invadens, à Bonifacio victore rejectus eſt. ‡ Sed hic ipſe fraude Aetii A. 426. ut Sigonius, Calviſius & alii putant, in periculum vitæ conjectus, Vandalorum Gotthicis & Romanis armis in Hiſpania continuo preſſorum, propoſitâ mercedis vice Mauritaniâ, ſocia arma quæſivit & facile obtinuit. Quæ poſtea rejecit, in gratiam Placidiæ Auguſtæ, fraude æmuli Aetii detecta A°. 428. reductus, Aetio interim rem A°. 426. contrà Theodoricum regem Gotthorum, fidei violatorem, in Galliis proſperè gerente. Et ita quidem, ut A°. 427. victor Theodoricum ad pacem petendam cöegerit, & ita ſecundo bello Gotthico finem feliciter impoſuerit. Sequenti anno & contra Clodionem Pharamundi primi Francorum Regis filium & ſucceſſorem, qui tranſito Rheno ac ſublatis Romanorum præſidiis Belgicam ſecundam invaſerat ac ſubegerat, rem proſpere geſſit. Hoſtem enim repulit, & illam Galliæ partem Rheno proximam recepit, ut Sigonius, Funccius, Calviſius, Petavius & alii putant, Aventino in anteriora, Serre & aliis in poſteriora tempora id rejicientibus. Per id tempus Burgundiones aſſiduis Hunnorum invaſionibus fatigati, ad Chriſtum cæleſtem Regem confugiunt, eique nomen dant, ut Sigonius, Bucholz. Calviſius & allii teſtantur,

* Annal. 2. p. 162. ‡ Avent. Annal. 2. p. 162.

CVIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CVIII. *Anno Chriſti* 434. *Cometa apparuit, quem deinde paucos poſt dies, terribilia hæc ſecuta ſunt miracula, nimirum ſanguis in magna copia apud Taliſam* (Toloſam puto legendam) *de cælo pluit. Gizericus Hipponem in Africa obſedit, quæ obſidio cum aliquot menſes duraſſet, S. Auguſtinus tertio menſe obſidionis, eodem anno diem ſuum obiit.* Rockenbachius.

SI Funccium ipſum Rockenbachii ducem conſulimus, eodem anno Judæi Cretenſes à Pſeudopropheta qui ſe Moſen dixit, decepti, Burgundiones, & mox Britanni ad fidem Chriſtianam converſi ſunt. Paulo poſt Burgundiones ab Aetio domiti, tum & Vandali certa parte Africa incluſi pacem obtinuerunt. Valentinianus Eudoxiam Theodoſii filiam uxorem duxit. Alia ut taceam, circa ann. 442. geſta, triſtia & læta belli & pacis argumenta. Juvat tamen alios quoque auctores conſulere. Sigonius, Bucholzerus ex Proſpero & Poſidonio, ex eodem Petavius (qui tamen eum Poſſidium vocat) Calviſius ex Socrate, in Anno Chriſti 430. Aventinus in 432. Alſtedius verò in 429. Obſidionem Hipponis regii conjiciunt. Demonſtravimus autem & obſidia & excidia urbium, imo ruinas gentium ſine ulla Cometarum apparatione fieri. Non mirum itaque quòd talia quandoque eidem ſuccedant. Succeſſit verò & pax Vandalis & Burgundionibus A°. 439. data, *ingenti gratulatione*, ut ait Sigonius, *ab omnibus Italiæ populis excepta*: tum publica Romæ lætitia, Valentiniano tunc decennalia imperii magnificentiſſimè celebrante. Poſthæc Gotthorum perfidia, quæ plus metus quàm mali conflaverat, edomita. A°. verò 437. Valentiniani & Eudoxiæ *ſponſalia magnâ lætitiâ*, teſte Sigonio & reipſa, *Theſſalonica ſunt celebrata*. Interim hæc & alia proſpera lætaque adverſis diſtinguuntur. Litorius enim præfectus prætorio, homo gentilis, invidis oculis gloriam Aetii reſpiciens, ex emulatione improvida Gotthos ex Gallia pellere conatur. Et Toloſam quidem expugnat. Sed mox à Theodorico Rege, nequicquam bellum deprecante, & pacem per Epiſcopos orante, pietate & armis ſimul cum impietate & confidentia hoſtis certante victus captivus ducitur in urbem, quam paulò antè victor iniverat. Valentinianus autem miſſo Aetio pacem inſtaurat. At longè deterior rerum ratio in Africa fuit, ubi Anno 440. Genſericus Carthagine & ſimul tota Africa potitus eſt. Sed & Franci, Clodione duce, ut Aventinus refert, Belgicam ſecundam tunc invaſerunt, poſtquam paulò ante Pharamundi (Variomundum ille vocat) mortem trans Rhenum in Galliam irrupiſſent, & ab Aëtio in Germaniam magnam repulſi eſſent. De ſanguinis ad Toloſam fluxu mox dicemus.

CIX. *Anno Chriſti* 442. *poſt conſpectum Cometam Attila Rex Hunnorum irruptione factâ Thraciam & Illyricum vaſtavit.* Eckſtormius ex Schoſſero.

IN eundem annum Cometen hunc Calviſius ex Marcellino annotat. Sed irruptionem Hunnorum in Thraciam & Illyricum non tantum Bucholzerus, quem aliàs Eckſtormius ſequi ſolet, ſed & Sigonius, Calviſius & Alſtedius in ann. 441. referunt. Ita anno prior Cometâ fuit ſæva illa Hunnorum invaſio, quæ multas Imperii provincias opibus & hominibus exhauſit. Fieri autem talia nullis quoque apparentibus Cometis ſupra demonſtravimus. Attamen eodem anno cum Genſerico, ſequenti autem cum Attila pax compoſita. Ille certæ portioni Africæ acquievit, tributum pependit. Hic acceptâ magnâ vi auri in Scythiam rediit, annuum pactus ſtipendium, tributum non injuriâ dicens. Et paulò quidem poſt, Anno ſcil. 446. Attila iterum Theodoſio bellum indixit. Sed mox fidei violator victus, pacem cum Theodoſio inſtaurat, quam & Valentinianus ratam habuit. Per hæc tempora Scoti Picti (qui & Pictones) Britannos vexabant. Qui cùm à Romanis bello Hunnico occupatis auxilia impetrare non poſſent, Anglo-Saxones (qui ſedibus ibi fixis, pulſis incolis regno nomen dederunt) circa Ann. 446. ut Polydorus, Funccius, & alii ex Beda putant, Bucholzero in Ann. 447. Calviſio in 448. at Pantaleone in 443. circiter id referente, vocant,

cant, & quàm ſemper periculoſa, ſæpè & noxia ſocia arma ſint, exemplo ſuo docent.

CX. *Anno Chriſti* 443. *apparuit Cometa & apud Toloſam ſanguis fluxit.* Alſtedius.

NUlla præter vicinitatem adeſt conjectura, ut putem hunc Cometam eundem eſſe cum præcedenti. Verùm ſubit animum cogitatio vel Rockenbachium ibi ad Cometam anni 434. vel Alſtedium hìc ad Cometam 443. facili numerorum tranſpoſitione fluxum ſanguinis ad Toloſam retuliſſe. Nihil de eo apud Auctores qui præſtò ſunt, invenio, niſi quòd Aimoinus de geſtis Francorum l. 1. c. 9. memoriæ reliquerit imperante Leone in Oriente, in Occidente Antemio, è medio urbis Toloſæ totâ die ſanguinem largiſſimo fluxiſſe rivo. Sed hoc poſt Ann. 466. demùm factum ſit oportet. De hoc prodigio diſputare nolo. Scio à rerum naturalium interpretibus dari hujus rei cauſas naturales, & materiæ affluentis ex venis telluris ſeu fodinarum proximarum ac Soli tribuere; eamque non adeò raram eſſe, imò frequenter ſine Cometis contingere. Funccius annotat aliquot exempla, ſcilicet Ann. M. 3729. U. C. 517. quo flumen ſanguinis in Piceno effluxit. Anno Chriſti 935. fons ſanguinis Genuæ fluxit. Ut taceam pluvias ſanguineas Anno M. 3783. U. C. 571. Anno M. 3852. U C. 640. Anno Chriſti 874. & 1456. indice eodem Funccio. Ita & in Anglia circa ann. 1096. ſanguis triduo fluxit, auctore Polydoro l. 10. p. 176. nullo Cometa orto. Non tamen iſthæc prorſùs ἄσημα dixero. Significant enim Dei ad vindictam parati iram, & homines ad eam, promtâ & ſeriâ pœnitentiâ placandam excitant. Sed ad Cometen redeamus. Secuta eſt eum proximè pax cum Attila à Theodoſio inita. Sed, quæ rerum humanarum viciſſitudo! dum motus belli deſinit, motus terræ Italiam concutit, ut pateat in terra ſimul hìc læta illìc triſtia accidere. *Proximus annus* 444. *Theodoſio* XVIII. *& Albino Conſulibus, pace utroque Imperio latè partâ fuit inſignis*, ut ait Sigonius. Qui etiam mox ait: *Valentiniano VI. & Nonio conſulatum Anno* 445. *gerentibus, cum eadem quâ ante pace florerent omnia, Valentinianus lætus Romam ad vicennalia ſua peragenda conceſſit.* Et paulò poſt: *Ab hoc anno* 446. *ſummam Reipublicæ atque Eccleſiæ pacem atque tranquillitatem gravis bellorum hæreſiumque tempeſtas excepit.* Nempe quòd hæreſin Eutychianam Chriſti humanitati iniquam, quæ mox magnus motus in Oriente dedit, deſcribere aggrediatur. Tum demùm Britannorum à Pictis & Scotis oppreſſionem, & reſtauratum ab Attila bellum, famem & peſtem Anno 446. memorans, ſequentem annum victoriâ de Attila & pace inter hunc & Theodoſium, ac Valentinianum compoſita inſignit. Egregiè hìc Ado Viennenſis de fame Britannica ait: *Famem præfatam magna frugum abundantia, opulentia, luxuria & negligentia: negligentiamque lues acerrima & mox acrior hoſtium novorum, id eſt, Anglorum plaga ſecuta eſt.* Non obſcurè portenta calamitatum vitia hominum facit. Atque hæc profectò prænunciant ex ſanctione juſtitiæ divinæ ſecuturas calamitates certius quàm ulli Cometæ vel alia ſigna, quæ in cælo vel terra videntur, & ſæpenumerò cauſas ſuas in natura habent.

CXI. *Anno Chriſti* 448. *atteſtante Herlicio, viſus eſt Cometa in ſigno Leonis.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 448. *Cometa per multos dies continuè flagrans viſus eſt. Hunc paulò poſt terræ motus in Oriente horribilis ſecutus eſt. Attila Rex Hunnorum, poſtquam fratrem ſuum Bledam dictum & confœderatos ad ſe vocavit, maximæ parti Italiæ bellum intulit, in quo multas urbes penitùs devaſtavit, ac exulibus tunc congregatis Urbs Venetia in mari exſtructa eſt.* Rockenbachius.

AD eundem annum Alſtedius Cometam eoſdemque eventus ad eum refert. Sed tàm Rockenbachius à Funccio, quàm Alſtedius à Calviſio & Helvico magiſtris ſuis recedendo, rationes temporum (quod pace tantorum Virorum dixerim) confundunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

dunt. Rockenbachius enim refert Attilam cum Bleda fratre (ita enim à quibuſdam,
*ſed ab aliis ipſiſque Hungaris † Buda vocatur, & Budæ metropoli, quæ olim Sicam-
bria dicta fuerit, nomen ſuum indidiſſe, ideoque occiſus eſſe ſcribitur) bello Italiam
aggreſſum eſſe. Atqui Bleda ſecundum Funccium Anno 448. fratris ferocis & impii
fraude occubuit. Ut taceam ab aliis ſcriptoribus ‡ & Chronologis illius fratricidæ exe-
crandum facinus in tempora prælio Catalaunico & expeditione Gallica ſive una, ſive
gemina fuerit, priora, & annum 444. (446.) poni. Bucholzerus & Petavius ex Pro-
ſpero, Jornande & Caſſiodoro, Calviſius & Helvicus, Sigonius in ann. 445. cum
Marcellino refert. Alſtedius autem Venetias conditas circa ann. 450. (quo ſcilicet At-
tilam in Germaniam progreſſum eſſe alibi ait, pag. 301.) putat, cum tamen Calvi-
ſius in annum 429. Helvicus in 423. (425.) id referant. Blondus & cum eo Sigonius
& Petavius poſt Annum 450. factum id affirmant. Egnatius certum annum non defi-
nit in Theodoſio Juniore: *Sed hoc Principe feliciſſimis auſpiciis mediis in aquis Venetias
habitari cœpiſſe, quum Honorius adhuc viveret*, qui Anno 423. (425.) obiit. Bucholze-
rus ad annum 452. enumeratis diverſis ſententiis, nihil concludit.

Nos hac occaſione pauca, velut in tranſitu, addemus, ſequendos hîc eſſe Scripto-
res Venetos vel rerum Venetarum peritos & antiquitatis ſtudioſiores. Contarenus
quidem de Republica Veneta l. 1. ad tempora Attilæ urbis patriæ originem refert. Sed
& de his Scriptores diſſentire notum eſt, & nos alibi diximus. Nempe & Bonfinius,
occaſione diſſenſûs auctorum, an Attila in Galliam priuſquam Italiam invaderet, re-
dierit, nec ne, *eos qui de Attila nonnulla ſcripſêre, inter ſe nimiâ diſſenſione delirare* intre-
pidè pronunciat. Ille verò etiam urbis Venetæ initium ad ea tempora, quæ everſam
Aquilejam luxerunt, refert. Ita & Ritius, & Olahus & alii. Nicolaus Craſſus in
annot. emendat Contarenum, & affirmat ex monumentis antiquis, Urbem cœpiſſe
cum dedicatione templi Jacobæi ad Rivum Altum appoſiti Anno 421. 25 Martii. Sed
& Sabellicus in hiſtor. Veneta l. 1. & Enn. 8. l. 1. non procul ab initio hanc ſententiam
affirmat. Idem facit Chronicorum Venetorum Anno 1640. Italicè editorum Auctor
cap. 1. Sed & Auctor *dello ſquitinio della libertà Veneta*, accuratiſſimus cenſor & obſer-
vantiſſimus antiquitatis, breviſſime dicit c. 1. *l'anno 421. che fù l'anno della fondatione.*
Favet huic ſententiæ Nauclerus & Helvicus. Calviſius, ut diximus, in 429. Onu-
phrius in 430 rejicit. Donatus Janottus utramquè de Anno 421 & 456. ſententiam
(nam de illis intermediis, quæ Originem urbis illius in Anno 430 & 452 vel 453.
ponunt, nil voluit dicere) recitat, & prudentèr concludit his verbis: *Mà queſta
varietà non è d'alcuna importanza al propoſito noſtro. Baſta, che per il gran concorſo di quelli,
che fuggivano gli aſſalti de gli Unni, la cità divenne ultra modo grande.* id eſt: *Sed iſta va-
rietas non eſt alicujus momenti in propoſito noſtro. Sufficit quòd per grandem concurſum illorum,
qui fugiebant aſſultus Hunnorum civitas devenerit ultra modum grandis.* Atque hoc extra
dubium eſt, Attila Italiam invadente urbem illam ex ruinis Aquilejæ & aliarum ur-
bium creviſſe, poſtquam ante 29. annos prima ejus fundamenta jacta eſſent. Quia ve-
rò & tunc Hunni duce Attila Illyricum in oculis Italiæ & Venetiarum fædè lacerabant,
factum eſt, ut multi ex priſcis Venetis, maris Adriatici accolis, in illo loco, ubi nunc
urbs Veneta ſtat, & à natura munito & commodo, urbem velut aſylum & refugium tre-
pidantium condiderint, ut Sabellicus docet. Hinc illam diverſitatem ſententiarum ex-
ortam eſſe puto. (a) Cæterum F. Leander Alberti litem dirimit, dum primam conditio-
nem in ann. 421. ſecundum in 456. refert: quod indicaſſe ſufficiat.

Sed eſto ſecundùm rationes Rockenbachii & Alſtedii, paulò poſt apparitionem ſtellæ
crinitæ urbem illam pulcherrimam & toto orbe celeberrimam initium ſumſiſſe, hoc ar-
gumento foret, etiam læta ejuſmodi phœnomenis ſuccedere. Tunc temporis, Anno
ſcilicet 449. Meroveus tertius Francorum rex, tranſito Rheno, regni ſedem in Gallia
& Merovingorum familiam fundavit. Cæterum illam Hunnorum in Italiam expedi-
tionem magis quàm Cometa portendit (ut hac voce liceat Ethicè ſubinde uti) barba-

* Chron. Alex. Marcellin. Proſp. Jornand. Sabell. Avent. Callim. Sigon. Bucholz. Calviſ. Petav. † Chron. Hung. Olahus, Bakſchai. Bonſin. Ritius. ‡ Callimachus in Attila. Bonfin. rer. Ung. dec. 1. l. 3. & 5. Bucholz. Calviſ. apud quos vide plures auctores. (a) In deſcript. Italiæ.

ræ gentis ferocia, & ex paupertatis duritie orta alienorum appetendi libido. Ac ceſſêre his alia, quæ ipſe Attila apud Sabellicum enumerat. Occaſio rerum omnium gerendarum mater, diminutâ Romani imperii potentiâ, & Italiâ præſidiis neceſſariis ac forti Duce poſt occiſum Aetium deſtitutâ, atque Valentiniani Imperatoris nec bello nec paci idonei ignaviâ, compertâ. Tum verò & aliorum barbarorum feliciter contra Romanos belligerantium exempla. Denique opimæ prædæ ſpes & promiſſio propè certa. *Hæc*, ſubjicit Sabellicus, *quia non magis ſpecioſa dictu quàm facilia factu omnibus qui aderant viſa ſunt, ob acciſas Romani imperii opes, cuncti ingenti gratulatione ſunt Attilæ orationi aſſenſi.* Enn. 7. l. 1. p. 227. Itaque hæc potius in terris portenta, quàm cæli ſigna, illa dico potius à libertate humana quàm hæc à naturali neceſſitate provenientia, pietati & prudentiæ formandæ, ac inter præcipitia medio tramite explicandæ, ſunt nobis conſideranda.

CXII. *Anno Chriſti* 450. *viſus eſt Cometa, poſt quem facta eſt cruenta iſta pugna in campo Catalaunico Aetii Romanorum Ducis & Attilæ Regis, quâ ab utraque parte* 180. *millia hominum occubuerunt.* Eckſtormius.

DE hoc Cometa ita Nicolaus Olahus in Atila c. 6:* *Multa prodigia hujus prælii atrocitatem prænunciarunt. Luna binam eo anno paſſa eſt eclipſin; plurimæ urbes repentino terræ motu corruerunt: cælum cruento hiatu apertum, mutuis haſtis ignitis id obliquè ſcindentibus. Viſus præterea Cometes aliquot noctibus radios ſuos Occidentem verſus porrigens.* Pugna illa victoriam & gloriam magnam Aëtio Duci Valentiniani, & Meroveo Regi Francorum, tùm Theodorico regi Gotthorum attulerat. Aliàs de omnibus actum erat, ab illo 700. millium armatorum colluvie opprimendis. At enim Theodoricus tunc cecidit. Ita ſunt humana, & hæc fert bellum. Hunc ſolum ex Ducibus cecidiſſe Pomponius Lætus, Sabellicus, Nicolaus Olahus, Bonfinius & alii ex Gregorio Turonenſi ac veterum monumentis referunt. Gundicarium regem Burgundionum ſocium fati Theodorico addit Sigonius, Aventinus verò ac Ritius etiam Meroveum regem Francorum, ſed omnibus, quod ſciam, invitis. Callimachus in Attila Gundicarium ante prælium ab Attila cæſum ait. Sed ad rem. Hunc Cometam anteceſſit mors Placidiæ Auguſtæ Anno 449. ut Calviſius (Sigonio eam in ann. 451. referente) putat. Sed ſecuta eſt mors fratris ejus Theodoſii Anno 450. vulgari, indictione tertiâ, ut affirmat Bucholzerus ex Theodoro Lectore & aliis. At enim indictio tertia à Funccio in Annum 461. mors autem Theodoſii in 454. refertur. Bucholzero aſſentit Calviſius, Helvicus & Alſtedius. Eadem computatio in Sigonio & Petavio repetitur. Funccio ſuffragatur Pantaleon. Aventinus Annum 453. ponit. Sed non puto hanc computationem ſequi doctiſſimum Ricciolum, & ab illa recedere, dum mortem Theodoſii in annum 454. refert. Conjicio itaque potius ſcribæ vel librarii errore ann. 454. pro 450. pag. 6. & 34. poſitum eſſe. Sed ne ſic quidem Ricciolus ſine rationis & auctoritatis fundamento computationem ſuam poſuerit. Quâ de re eum conſulere pro jure amicitiæ non negligam. In hunc annum 450. ponitur à Scriptoribus graviſſima fames in Italia, in ſequentem irruptio Attilæ in Germaniam, &, Hercyniâ ſylvâ in lintres trajiciendo Rheno aptos converſâ tranſitum ei præbente, in Galliam, tùm celeberrima illa in campis Catalaunicis victoria. Hanc tamen, Attilâ maximè cum victus eſſet, inſolenter ferociente, invaſio Italiæ, Anno 452. ut plerique Chronologi putant excepit. Vid. Sigonius, Calviſius & Alſtedius. Sed mox anno ſequenti pax cum Attila inita, & à feſſis crebra irruptione barbarorum Italicis populis, æſtuarium maris Adriatici accolentibus, Urbis Venetæ potentiſſimæ veterem Imperii Romani majeſtatem repræſentaturæ, ac fortiter ſæviſſimum Aquilonarium hoſtium impetum excepturæ origo ſecuta eſt. Eodem anno Thoriſmundi Regis Gotthorum de Attila vicinos ejus Alanos armis petente victoria inſignis fuit. Dehinc res in Gallia cum Thoriſmundo Anno 454. compoſita eſt. Tandem Attilæ mors (qui

* Vid. & Callimach. in Atila.

poſt-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

poſtquam domum revertit, puellam formoſiſſimam matrimonio ſibi junxit, eodemque momento in thalamo & tumulo, miro viciſſitudinis rerum documento, cernitur) à Sigonio annotatur. Euſebius quoque in 454. mortem Attilæ ponit. Sigebertus, pariter Aventinus, Sambucus, Sabellicus, Pantaleon, Funccius, Calviſius, Helvicus, Alſtedius, Petavius & alii, qui iſtos, & quos hi ſequuntur.

Verum tamen Auctores Hungarici Anno 445. eum obiiſſe aſſerunt, quâ de re alibi agemus. Inter hæc Marcianus Auguſtus, ductâ in uxorem Pulcheriâ, diſſidia ſacra componebat. Sed & in republica adminiſtranda, laudabili exemplo pacis, ſtudia excoluit. Egregiè de eo Pomponius Lætus: *Cum Vandalis fœdus percuſſit. Arma nunquam niſi provocatus movit. Quietis amator, quietem Orientem habuit. Dicere ſolebat; donec liceret in pace vivere, non decere principem ſumere arma.* Hunc pacis amorem humano generi ſalutarem & Egnatius in eo commendat, tùm Aventinus aliique.

CXIII. *Anno Chriſti* 453. *terræ motus aſſidui, Cometæque & ſigna varia apparent in cælo.* Eckſtormius ex Palmeiro, Eccl. hiſt. Cent. 5. c. 13. & Nicolao Olao in Attila.

CXIV. *Anno Chriſti* 454. *Cometa apparuit, & cumplurima alia ſigna in cælo, in terra verò terræ motus maximi & aſſidui. Cælum veſperi verſus Septentrionem ut ignis, ut ferrum rubrum viſum eſt, cui limæ clariores, ſpeciem haſtarum repræſentantes, admixtæ fuerunt, per ruborem igneum tranſeuntes, aliaque horrenda, unà cum eclipſi Lunari tunc temporis ab hiſtoricis, quæ viſa ſunt, annotantur. Secuti ſunt autem hæc jam dicta prodigia, mox anno ſequenti effectus hi terribiles, ut videlicet Attila Rex Hunnorum Occidentale Imperium occuparet, à Parmeniis* (legendum puto Pannoniis) *egreſſus, adjutus operâ non ſolùm Walamechis* (Valamirum vocant alii) *Oſtrogothorum, ſed etiam Arderici Gepidarum Regis, aliarumque gentium auxilio.* Rockenbachius.

NIcolaus Olahus, quem Eckſtormius allegat, in Attila c: 16. ita de hoc Cometa
ſcribit: *Ante mortem Attilæ viginti circiter noctibus ad Ortum Solis vernum Come-
tes viſus eſt.* Callimachus in Attila eadem ferè habet. *Sed & cælo,* inquit, *ejus viri*
(loquitur de Attila) *curam fuiſſe teſtatus eſt Cometes, qui antè obitum ipſius ter ſeptem no-
ctes ad vernum Solis exortum apparere perſeveraverit.* At enim Olahus Attilam anno Chri-
ſti 445. mortùum eſſe contendit, & ita in hunc annum Cometen ponit, quem hîc
Eckſtormius in Anno Chriſti 443. refert. Sequitur hic Trithemium Funccius, hunc
Rockenbachius, ſed & Ricciolus, ut diximus, cui hic annus eſt Valentiniani Impe-
ratoris XXVI. quem tamen Sigonius, Petavius & alii Valentiniani imperium ab anno
425. arceſſentes, in ann. 450. completum, Theodoſiani imperii XLIII. currentem, ut &
hujus mortem ponunt. Rockenbachium & Eckſtormium conciliat Alſtedius, Cometas,
minimùm duos, in annum 453 & 454 ponens. Sigonius & Calviſius ex Marcellino
tres lapides è cælo in Thracia decidiſſe, ad annum 452. referunt. Et ille quidem cæ-
leſtia prodigia multa in vulgus nunciata fuiſſe ait. Cometas non nominat. Fortè ta-
men innuit. Funccius Cometen apparuiſſe, cælum arſiſſe & haſtas ardentes in cælo
viſas eſſe ait. Sed huic Cometæ Attilæ irruptionem in Galliam & pugnam Catalauni-
cam ſubjiciunt Funccius, Sigonius, Rockenbachius, Alſtedius & Ricciolus. Ergo idem
cum proximè præcedenti videri poteſt. Ego tamen ſeparavi, imò hic duos poſui.
Nempe Eckſtormius diſtinctè Cometas enumerat: anno 450. ut vidimus, ponit u-
num. Hîc plures innuit: ita & Alſtedius, qui & duobus annis fulſiſſe eos dicit. Quam
ob rem duo minimum fuerint. Itaquè quicquid de pugnæ Catalaunicæ ſede Chronolo-
gica, ibi & hîc à diverſis auctoribus poſita, ſtatuendum ſit, ille Cometa ab iſtis ſepara-
tim ab eis ponitur. Rockenbachius, qui hîc cum Funccio rationibus aliorum Chrono-
logorum vicinior factus eſt, Eclipſin Lunarem circa hunc annum 454. accidiſſe memo-
rat. Hanc Calviſius ex Trithemio in ann. 452. refert: quo multa in cælo portenta viſa
eſſe & Sigonius retulit. Sed ad eventus Cometarum ipſorum veniamus. Vidimus jam
nonnullos qui his ipſis annis, quibus viſi ſunt Cometæ, contigerunt, uſque ad caſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Attilæ vino, ſomno, amore morteque ſepulti, in quo Reges etiam potentiſſimos & orbis victores, gulâ & libidine vinci, & gaudiis luctus miſceri, lucentibus inter hæc & officii mortales commonentibus ſtellis crinitis, manifeſtò videmus.

Tanti tyranni, gentium terroris mortem, diſſidium ejus filiorum & Gepidarum, aliorumque populorum, quos ſibi ille ſubjecerat, victoriæ, & vindicata libertas, ac quietæ ſedes ab Imperatoribus impetratæ ſecutæ ſunt. Inter hæc Pulcheria Auguſta, inter ſorores 4. natu ſecunda, moribus & dignitate prima & pulcherrima, ut & Thoriſmundus Rex Gotthorum Anno 454. naturæ debitum perſolvit. Valentinianus autem, matre Placidiâ paulò ante defunctâ, velut pudoris cuſtode remoto, in vitia præceps lapſus, eodem anno, fidei conjugalis & dignitatis Imperialis immemor, uxorem Maximi Senatoris & Patricii, fruſtrà jam antehàc tentatâ ejus pudicitiâ, per dolum in Palatium accerſitam, inſano & ſceleſto amori indulgens, violat. Quod facinus in Palatio commiſſum Cometæ & triſtis prodigii vicem explevit. Uti enim illud Sexti Tarquinii olim Tarquiniis regnum, ita hoc Valentiniani ei paulò poſt, artibus Maximi, injuriam atrocem callidè ulciſcentis, dextram manum, & quidem ſiniſtrâ manu amputatam, (ſicut nonnemo amicorum ei de occiſo per eum Aëtio, Viro illo fortiſſimo, Hunnorum Orbis Victorum victore & Imperii defenſore in faciem dixit) & ſic velut dextrâ orbo ac inermi vitam, & imperium, huic verò ipſi præſidium ademit. Factum id Anno 455. qui victoriâ Walamiri ducis Oſtrogotthorum (quibus quietas in Pannonia ſedes gratia Imperatoria oſtenderat) de filiis Attilæ invaſoribus obtenta, inſignis extitit. Qui lætus nuncius ad fratrem Victoris Theodemirum cùm eſſet allatus, eodem die natus ei eſt filius Theodoricus, ille celeberrimus, qui poſtea regnum Weſt-Gotthorum in Italiam introduxit. Ita eodem die duobus lætis nunciis beatus eſt, ſuppar Philippo Macedoni, quem uno die tres nuncios lætos, de gemina ſcilicet victoria & nato filio, accepiſſe ſuprà vidimus. Niſi quòd iſte Gotthus tunc & fratrem Victorem accepit, & ſe victorem ſimul eſſe, Hunnis utrique ex æquo imminentibus, ſenſit. At res Romana ſub Maximo, qui onus imperii prægrave ſentiens, ſe Damocle illo, unius prandii rege, inferiorem felicitate agnovit, labi cœpit. Mox enim urbs à Genſerico Vandalo (quem Eudocia Auguſta, prioris mariti Valentiniani mortem in poſteriori marito Maximo parricidium, novæ nuptæ improvidè confitente, peſſimo & publicè privatimque noxio conſilio vindicare volens, ex Africa advocârat) nullo, ut in inexſpectato fit periculo, reſiſtente capta, atrociter direpta, & intra 14. dies vaſtata. Ita calamitas iſta illam Gotthicam quæ quinto abhinc acciderat novennio, ſed & nuperrimam Hunnicam procellam ſuperârat. Maximus interim & Eudocia juſtas luit pœnas. Ille quòd injuriam uxoris cæde heri ultus ſit, fraude poſterioris uxoris interemptus. Hæc quòd mariti mortem mariti alterius morte & periculo publico vindicare voluerit, in captivitatem cum filiabus abducta, Viro, imperio & libertate orba. Eodem anno 455. *Romani poſtquam hoſtem è finibus exceſſiſſe ac conſcenſis navibus perveniſſe in Africam didicerunt, alacribus* (verba ſunt Sigonii) *ut in tantis calamitatibus, animis patriam receperunt, præter eos, quos hoſtilis libido captivos abduxerat, quia pecuniæ ad ſe redimendos facultas defuerat. Ac mox ſævis urbis vulneribus mederi, quæ populatio ac flamma intulerant, inſtiterunt.* Mox Avitus à Theodorico non tantùm pacem impetrat, ſed ad ſumendam Auguſtam dignitatem cogitur, &, ut erat vir cordatus & ſolers, Reipublicæ vulneribus mederi ſtudet. Quæ tamen, Avito imperium (ultrò an neceſſitatis vi compulſò, dubium) deponente, dehinc magis magiſque variis morbis domi foriſque laborare, ad vitæ, ut ſic dicam, exitium non deſtitit. Sed hæc poſt annum 456. facta à Cometa noſtro longius diſtant. Itaque ulterius gradum promoveamus.

CXV. *Anno Chriſti 457. ſuper inſulam Britanniæ. Stella miræ magnitudinis apparuit, cujus radio gladius igneus, draconi ſimilis, adhærebat. Ex cujus ore duo radii procedebant, quorum unus ultra Galliam ſe extendebat, alter verò verſus Hyberniam tendens, in ſeptem minores radios terminabatur.* Eckſtormius ex Sigeberto.

Apud

APud nullum Auctorem quos habeo, hoc phœnomenon invenio. Præceſſit illud terræ motus in Pannonia ingens, bellum inter Gotthos & Suevos acre, invaſio reliquæ Africæ per Genſericum, aliaque. Anno autem 457. Marcianus Imperator O-rientalis, exeunte Februario, ut Sigonius & Calviſius, vel Januario, ut Onuphrius & Petavius putat, è vita exiit, an ante vel poſt ſtellam iſtam viſam, cujus apparitionis tempus non eſt annotatum, ignoro. Sed ſatis benè novimus Principes & ante appa-ritionem talium ſignorum mori, & poſt eam naſci. Mortem Marciani Pantaleon in Ann. 459. Aventinus & Funccius in 460. at Helvicus & Alſtedius in 456. (458.) po-nunt. Marciani locum occupavit Leo Thrax, qui Imperium Occidentale, rectore or-bum, Majoriano Viro egregio ex auctoritate commiſit. Hujus Imperii initium læta de Alemannis, Romani Imperii terras invadentibus, obtenta victoria, prudens Reipubli-cæ conſtitutio & Campaniæ contra aggreſſorem Genſericum, victis non ſolùm Mau-rorum præmiſſis, ſed & Vandalorum auxiliaribus copiis, defenſio decoravit. Sequen-ti anno nec impigrè nec infeliciter rem contra Genſericum in Mauritania, non ta-men in Africa geſſit. Anno tamen 460. & Theodoricum pactorum negligentem & Genſericum acerrimum hoſtem ad petendam pacem coëgit. Eadem Theodorici paulò ante contra Suevos fortuna fuit. Aventinus Majorianum & cum Suitonibus, qui Hel-vetiorum loca ad Rhenum occupaverant, pacem compoſuiſſe memorat.* Inter hæc Majoriannus Galliæ priſtinam tranquillitatem & lætitiam reddidit, redditurus, ut ſpes erat, imperio avitam, domitis barbaris (quæ votorum ejus ſumma erat) dignitatem, niſi Anno 465. ut Funccius, vel potius, ut Sigonius, Bucholzerus, Calviſius, Hel-vicus, Alſtedius & Petavius aliique putant, 461. ingrati animi & parricidii execran-da ſcelera non veriti, Richimeris magiſtri militiæ, verius malitiæ, & Severi patricii ar-tibus oppreſſus fuiſſet.

* Annal. 2. p. 169.

CXVI. *Anno Chriſti* 459 *Cometa viſus eſt, & alia acciderunt prodigia poſt quæ ingui-naria peſtis multos abſumſit.* Alſtedius.

HUnc Cometam illa exceperunt læta, quæ anno 459. & ſequentibus geſta retu-limus, non ſinè triſtium mixtura, quæ in orbe eſt perpetua. Quæ ex anno 461. geſtis reliqua ſunt, perſequamur. Severus, qui juvante Richimere tyrannidem invaſe-rat, Genſerico Romanarum Provinciarum Africæ litori objectarum, Siciliæ ſcilicet, Sardiniæ & Inſularum Balearidum (quæ nunc Majorica & Minorica) perfido aggreſ-ſori occurrit. Et factum id quidem *tanta virtute atque animorum mole, ut imperium ejus, alioqui juſtum ac moderatum, inprimis conſtans, ipſa littorum inſularumque defenſio illuſtrâvit,* referente Sigonio. Id temporis pace inter Svevos & Weſt-Gotthos in Occidente, & in Oriente paulo poſt inter Oſtgotthos (qui & Oſtrogothi) Pannoniæ incolas, & Leo-nem Auguſtum, perſolutis muneribus annuis, quæ tunc quoquè Viris fortibus in mer-cedem dabantur virtutis, initâ inſignitum fuit. Inter hæc Leo Magnus Pontifex Ro-manus naturæ debitum perſolvit. In Gallia Theodoricus novos motus excitavit. *Per eoſdem dies,* (verba Sigonii iterum exſcribo) *ut Jornandes in Annalibus prodidit, crebris in Gallia portentis eſt laboratum. Villæ, homines, pecudes paſſim de cælo tacti; &, quod horro-rem majorem incuſſit, duo juvenes aduſti cadaveribus concretis inventi, Viennæ mænia frequen-tibus terræ motibus conquaſſat, ignibuſque accenſis caducæ culminum criſtæ, ſuperjecto favillarum monte. Quin etiam lupi, ac cervi portas urbis ingreſſi, atquè impunè per forum vagati, terrorem ingentem in hominum mentibus excitarunt.* Ita hæc Sigonius ad annum 462. & tempora Childerici Regis Francorum, ut & Bucholzerus refert. At Calviſius, qui ex ejus di-ligentia ſuam inſtruxit, ad ann. 466. ſed Gregorius in epitome geſtorum regum Fran-ciæ c. 16. tùm & hiſt. l. 2. c. 34. rege Clodovæo, filio ejus (qui primus regum Francorum Chriſto Regi Regum nomen dedit) hoc accidiſſe memorat. Ita hæc ſecundùm Sigo-nium in A. C. 504. at ſecundùm Calviſium in ann. Chriſti 500. referenda forent. An-num 464. præter alia læta, feliciſſima Richimeris contrà Alanos Italiæ invaſores vi-

ctoria, & Romæ reſtitutæ ſplendor illuſtravit. De peſte inquinaria Auctores mei nihil ad illa tempora annotant.

CXVII. *Anno Chriſti* 488. *Cometa inſolitæ figuræ & magnitudinis, aliaque ſigna terribilia in cælo viſa ſunt. Accidit autem paulò poſt, ut Theodoricus Oſtrogothorum Rex, cùm à Myſia egreſſus, & in Italiam profectus eſſet, Odoacrem Italiæ regem, cum quo bis præliando congreſſus eſt, in fugam verterit, cumque Papiam fugiſſet, per triennium eam obſedit. Eodem anno Eorico Viſigotthorum rege mortuo, Alaricus filius in regno ei ſucceſſit. Hoc tempore quoque Chriſtiani perſecutionem acerrimam paſſi ſunt, ab Hunerico rege Vandalorum, Theoderico & Venantio Coſſ. in qua perſecutione multis non ſolùm linguæ mutilatæ, ſed etiam abſciſſæ ſunt, quos tamen divinitùs curatos eſſe rurſus hiſtorici annotant, & ita, ut etiam ſine linguis locuti ſint. Hoc tempore tyrannus quoque Honoricus octavo anno ſui regni morte ſatis miſerabili, cùm corpus jam vermibus corroſum & putrefactum eſſet (utpote tanto ſcelere præmium dignum) vitam ſuam finivit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 488. *Inſoliti Cometæ apparuerunt, & ſecta Arianorum longè lateque graſſata eſt, procurantibus Oſtgotthis.* Alſtedius.

MUltos Principes ſinè prænunciis Cometis mori, hîc quoquè docemur. Nam antè hunc Cometam anno 465. Severus parricidium in Principem Majorianum commiſſum, prudenti & ſolerti Reipublicæ adminiſtratione emendans, dolo Richimeris, qui auctor illius flagitii fuerat, oppreſſus eſt. Pari ſcelere & Anthemius, Severi ſucceſſor, ſceleſti iſtius barbari (qui tribus cordatis Principibus, quorum quiſquè Rempublicam reſtituere poterat, ſublatis, quàm peregrinorum nimia potentia Reipublicæ ſit noxia, & quàm omni Cometâ certius vitia Rerumpublicarum mutationem portendant, docet) ſocer anno 472. ut juniores Chronologi contra Funccium & alios antiquiores aſſerunt, exſtinctus eſt. Inter hæc Hilarius Pontifex Maximus Romanus & Theodoricus Rex Gotthorum 467. Olybrius Imperator vix deguſtatâ ſuavitate imperii anno 472. Leo Imperator 474. & poſt paucos menſes Leo Junior, Auguſtus ab avo creatus, Genſericus ille Vandalorum Rex, Romanorum toties victor, ſemper terror anno 477. vel 478. naturæ debitum perſolvit.

Egidius Rex Sueſſionum & Childericus Francorum Anno 481. Hunericus Genſerici filius, mali corvi malum ovum, quia paternæ crudelitatis in tuendo Arianiſmo æmulus, & alios ſubjectos exactionibus exhauriens, ſævo morbo laniatus Anno 485. ut reliquos taceam ſacros & profanos Principes, naturali morte obierunt. Violentâ verò plures ſublati ſunt. Nam Marcellinus Leonis Dux à Vandalis, ſocio Baſiliſco rem communem contra Genſericum fortem & callidum prodente & propè perdente Anno 468. oppreſſus. Romanus Patricius & Aruandus ob affectatam tyrannidem Anno 470. ſicut & paulò poſt Aſpar, itidem Patricius & Ardubarius filius ejus Cæſar renunciatus, capitali ſupplicio affecti. Baſiliſcus ille paulò poſtquam invaſit imperium Anno 476. à militibus trucidatus. Quo anno, accendendæ contra tyrannum invidiæ, accenſâ urbe Conſtantinopolitanâ inſtructiſſima 120. millibus librorum Bibliotheca & præſtantiſſima monumenta exuſta ſunt. Oreſtes Auguſtuli ultimi Imperatorum Occidentalium pater, & Imperii pro filio puero rector, ac Paulus frater ejus ab Odoacre eodem anno occiſi. Julius Nepos Imperator, qui ab Oreſte imperio exutus ad Glycerium, Anno 474. à ſe imperio exutum, & ad Salonam Dalmatarum pallio Epiſcopali indutum anno vertente confugerat, à malevolis Anno 480. in villa ſua trucidatus. Sceleris auctores Viator & Ovida, ab Odoacre ægerrimè id ferente, intra annum meritas ſubiêre pœnas. Ricimer ille toties perfidus & parricida in Principes, alter Aſpar & Stilico, diris morbi tormentis excruciatus anno 472. impiam exhalavit animam. Ut taceam alios Tyrannos cruenta morte peremtos (longum enim eſſet enumerare omnes ante annum illum 488. quo ſtella crinita poſt illam anni 459. effulſit, miſerabiliter ſublatos) ad oculum quivis hîc videt, tàm brevi temporis annorum ſcilicet 30. ſpatio plurimos Principes

cipes Sacros & Profanos vario mortis genere deletos fuiſſe. Conſtantinopolis 4. Auguſtos, duos ſcilicet Leones, Zenonem & Baſiliſcum & quintum Cæſarem, hujus filium intrà annum vidit. Roma verò à Severo ad Auguſtulum, qui & Romulus Momyllus dictus, adſpexit. Miro quidem fato. Nam in hoc Auguſti nominis & imperii ſplendor, qui à Romulo intra centum ſeptuaginta quinque annorum ſeptenarios, ſive centum triginta ſex novenarios annorum, ab Octaviano verò Auguſti appellatione ex auctoritate Senatûs ornato, intra octies novem ſeptenarios (ut alias periodos prætcream) totum orbem colluſtrârat, inſtar Solis exorientis, meridie lucentis & cadentis, in Occidente occidit. Memoravi alibi ſæpè nomen in omine & certas rerumpublicarum periodos dari. Id exemplo hoc Auguſto confirmatum ibi dedi. Idem in Oriente ibidem demonſtravi in Conſtantino Helenæ filio primo & ultimo Orientis Imperatore. Ubi etiam periodus centum ſexaginta ſeptenariorum obſervatur. Oſtendi etiam Darios in Perſia, tum Brutos Romæ libertatis vindices*. Addo Seleucidarum primum & ultimum Antiochum in Syria regnaſſe. Bucholzerus in hunc cenſum refert Philippos in Macedonia. Sed Perſeum ultimum Macedoniæ Regum (niſi forte & ille Philippus, qui ſe Perſei filium mentiebatur, numeretur) fuiſſe notum eſt. Eodem jure poſſent in Gallia Childerici ſive Chilperici monſtrari. Meliori jure ibidem monſtratur † Carolus Martellus, vel Carolus M. & Carolus Ludovici V. frater, vel certè patruus, ille Lotharingus, & vel hic vel ille cum filiis Ludovico & Carolo, (quibus Hugo Capetus conſentientibus Ordinibus in regno prælatus eſt) vel Carolus Simplex: hic enim captus regno renunciare coactus eſt, quanquam poſtea ejus filius Ludovicus IV. nepos Lotharius & ille Ludovicus V. pronepos, tum Carolus alter vel nepos, vel pronepos (diſſentiunt enim Auctores, & Petavius quidem ſecum ipſo) aliquo tempore, ſed inter motus Procerum regno inhiantium, regnârint. Sed de his in præſens ſufficiant tàm illuſtri Auguſtorum occaſione dicta, quæ etiam futuris uſibus, Deo volente, inſervient. In exilium pulſo Auguſtulo Anno ut diximus 476. quæ caſum ejus anteceſſerunt & ſecuta ſunt triſtia, præceſſerunt etiam Cometam. Nam Anno 465. Vandali varias Imperii Romani provincias infeſtarunt. Anno 467. terræ motus Ravennam, inter hæc bellum Vandalicum graviter Imperium concuſſit, utpote variâ fortunâ Anno 468. geſtum. Oſtgothi in Pannonia Anno ſequenti ferocientes, vicerunt Hunnos. Anno 470. bellum contra Weſtgothos, ſequenti contra Vandalos geſtum. Eodem anno Oſtgothi primùm à Suevis, mox vertente fortunæ rota, hi ab illis victi. Anno 472. ex diſcordia Anthemii & Ricimeris Roma in anguſtias fames & calamitatem peſtis conjecta, mox à Ricimere capta, direpta & fœde lacerata eſt. Anno 472. Veſuvii incendium, poſt illud belli civilis, omnem Europam minuto cinere cooperuit. Anno 473. Oſtgothi Italiam & Illyricum invaſerunt, Weſtgothis ſe junxerunt, & ſic demùm res ſuas in Gallia & Hiſpania magis firmarunt. Hinc victis Sarmatis Romanorum provincias diripuerunt, eoſdemque iterum Anno 474. aggreſſi ſunt, ita ut in Galliis bellum acerrimum Anno quoque 476. fuerit geſtum. Odoacre verò Rege Anno 477. terræ motus per dies 40. Conſtantinopolin quaſſavit. Bellum inter Francos & Saxones geſtum eſt. Hi ad petendam pacem compulſi. Illi Alanos ex Gallia exturbarunt, rege Clodoveo, qui victricium armorum potentiâ & famâ totam Europam replevit. Anno 484. Hunericus in Africa hæreſi Arianæ patrocinium præbens, diſſentientes graviſſimè perſequi cœpit, ut deſcribit Victor, & ex eo Sigonius aliique: ut ita perſecutio illa, quæ poſtea Anno 490. recruduit, ab Alſtedio huic Cometæ tanquam ſingulare quid eum reſpiciens tribui non debuerit. Anno 485. Clodoveus victo & occiſo Syagrio, illius Egidii filio, reliquam Galliæ partem, quæ Romanis adhuc parebat, tenente, Romanos, qui eam per Fabium Max. & Fabricium Luſcinum alioſque duces domitam, à C. Julio Cæſare ſubjugatam tenuerant, omni in eam imperio exuit. Odoacer quoque Anno 487. Rugiam Norico vicinam occupavit & vaſtavit, & mox Rugos omnes in Italiam tranſtulit. Longobarbi verò Rugiam vacuam occuparunt. Theodoricus Amalus Oſtgothorum Rex honoribus à Zenone Im-

* Reinecc. in familia Seleucid. † Aimoini Supplem. l. 5. c. 44. Serres in Ludov. V. & Hugone, Petav. Rat. Temp. p. 1. l. 7. c. 16. & 19. Mich. Ritius de regib. Franc. l. 1. in fine, & l. 2. in principio.

peratore

peratore exhibitis & deliciis ſatiatus, urgentibus ſuis, quorum egeſtati, ſed & libidini rapinis aſſuetæ, pax cum opulento vicino gravis & incommoda fuit, Romanas provincias hìc & illìc aggreſſus expilavit. Atque hæc ſunt ante ann. 488. quo ille Cometa apparuit, geſta. Quis hìc non videat inſignem rerum humanarum ubique gentium ferè viciſſitudinem, quam nullus Cometa præſignificaſſe dici poteſt. Hoc anno quo ſtella hæc viſa eſt, pax cum illo Theodorico redintegrata, poſtero Theodoricus de Bulgaris invaſoribus geminam obtinuit victoriam. E veſtigio, velut obice remoto, ad aſſerendam à tyrannide Odoacris Italiam ab Imperatore ſibi conceſſam profectus eſt, ibique poſtea rem fortiter & feliciter geſſit, & fracto aliquot præliis, ac tandem ſublato Odoacre, regnum Italiæ legitimè accepit. Hujus Regis, licet Arianâ labe pollutus eſſet, moderatio & ſolertia Italiæ ſalutaris extitit. Sed nos ulterius progrediamur, mox tamen de his plura dicturi.

CXVIII. *Anno 500. circiter Imperatori Anaſtaſio Dicoro, Bulgari iterum in Illyricum faciebant impreſſionem, quidam ex Romanis tribunis cum ſuis legionibus ſe illis oppoſuerunt & turpiter victi ſunt. Eam cladem ſtella crinita præſignificavit, & Corvi, qui & ſuprà & ante illos proficiſcentes volitabant,* Eckſtormius ex Zonara.

TOties ante hac, ſed & proximè vidimus, clades & ſtrages exercituum ſine apparentibus Cometis accidere. Hunc Cometam interitus Odoacris cum filiis in convivio anno 493. à Theodorico conſortem poteſtatis non ferente, peremti, tùm Gelaſii Pontificis Romani ſcriptis clari anno Chriſti 496. & Gundabundi Vandalorum Regis anno 497. anteceſſit. Tùm verò & graviſſimum anno 495. circitèr, ut Sigonius, Bucholzerus, Petavius & alii, vel circa ann. 499. ut Funccius, Calviſius & Alſtedius aliique putant, ortum inter Alemannos & Francos bellum, cujus occaſione Clodoveus voti damnatus religionem Chriſtianam cum trium millium turbâ ſuſcepit. Per id tempus Anaſtaſius Imperator Zenonis ſucceſſor, initio quidem moderatus, & in diſſentientes æquus, tandem ad excitandam in Homouſianos perſecutionem animum convertit. Anno 498. Anaſtaſius Pontifex Romanus mortuus eſt. Sequens annus bellum inter fratres Gundobadum & Godiſilum, regulos Burgundiæ vidit, cum iſte illum potentiâ Clodovei ſubvertere vellet. *Annus verò quingenteſimus, ut novo* (verba ſunt Sigonii) *ſic optato Theodorici Regis Romam adventu fuit nobilitatus. Semper ejuſmodi quidem res magna Italiæ proſequentis frequentia, ac majore populi Romani occurrentis lætitia ſolita eſt celebrari, tùm verò cuncti ſe ipſos in ejuſmodi functione muneris ſuperarunt. Quippe quos non officii modò cura, ſed etiam ſtudium ſummi, atque omnibus jucundi regis inſpectandi acueret. Itaque Theodoricus cum magno atque illuſtri comitatu, totâ fermè citeriore comitante Italiâ, Romam progreſſus, felicem illam veterum pomparum, ac triumphorum ſpeciem, atque amplitudinem oculis omnium viſus eſt retuliſſe, neque enim magnifico ejus ingreſſu Roma quidquam per multos annos vidit ſplendidius. Totius gratulantis ac plaudentis civitatis occurſu, incredibilique omnium alacritate, & ſplendido rerum omnium apparatu exceptus eſt, corpus regiæ indolis armis in primis inſignibus honeſtantibus.* Sed & in poſterum Theodoricus non exiguo temporis ſpatio virtutes ſuas in adminiſtratione Reipublicæ explicuit. Sub hujus enim felici imperio plurimæ urbes renovantur, munitiſſima caſtella conduntur, admiranda palatia conſurgunt, *magniſque ejus operibus antiqua miracula ſuperantur*, teſte Viro illuſtri Caſſiodoro, quem Sigonius & Bucholzerus allegant. Quamvis autem ille Arianus eſſet, tamen in omnes æquus & moderatus pacem non tantùm in Republica, ſed & in Eccleſia procurare ſtuduit. Sufficiat verba Sigonii adduxiſſe: * *Juſtitiâ, fortitudine, ſapientiâ atque omni denique laude regia præſtitit: quo factum eſt, ut Italia per multos ante annos revocato in priſtinam ſecuritatem, atque prope etiam ſplendorem Imperio, aut pace firmiore aut otio uberiore, quàm ipſo regnante, non ſit uſa.* Itaque duo Cometæ, qui eo rege apparuerunt, nullâ adverſorum labe ab eo aſperguntur: præſertim cùm uterque ante luxerint, quàm virtus ejus defectum pateretur. Bulgari gens nova ex

* Vid. Avent. Annal. Bojor. l. 2. in fine.

Mœſia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Mœſia (ſive Myſia) provincias Orientalis Imperii infeſtare Anno 402. cœpit. Sed
contra hos Theodoricus, ex ſide Imperatori data, rebus ejus dubiis auxilium ferre vo-
lens, miſſo cum delectâ militum manu Duce Petza, rem in Pannonia feliciter,
aliaque proſpera pro Republica magnâ cum omnium lætitia geſſit. Documento eſt
monumentum, in quo non tantùm *victor ac triumphator & ſemper Auguſtus, ſed &*
bono Reipublicæ natus, cuſtos libertatis & propugnator Romani nominis ac domitor gentium
appellatur. Bella hâc tempeſtate varia geſta ſunt, his, quæ eſt perpetua bellorum
ratio, triſtia, illis læta. Gundobadus ille fratrem Godigiſilum, Viennâ, illâ ſena-
toriâ, Galliæ Narbonenſis, aſtu architecti aquæductibus præfecti urbe pulſi, captâ,
in templo interemit. Ita & tunc fraterno maduerunt ſanguine muri, & quidem
ſacri, ut pateat, ubi regni ſocium ferre neſcii res agitur, raram vel nullam gratiam
fratrum eſſe. Ortum & inter Alaricum Gotthorum & Clodoveum Francorum Re-
ges bellum, quod initio Theodorici pacem conciliantis laudabili ſtudio compoſitum
erat. Sed paulò poſt Clodoveus, invidiâ religionis, & regionis cupidine flagrans, bel-
lum Alarico intulit. Hoc iſti mortem, illi victoriam, gloriam, regnum hoſtis,
tùm verò & Conſulis ac Auguſti titulum cum diademate ab Anaſtaſio Imperatore,
famâ nominis ejus percito Anno 507. attulit. Ita & poſt Cometam læta quoque in
variis mundi partibus evenerunt.

CXIX. *Anno Chriſti 519. Cometa viſus ejus formæ, quam Pogoniam à barbæ ſimilitu-*
dine nominant, fuit in Oriente, & radios verſùs occaſum miſit. Calviſius ex Cedreno.
Anno Chriſti 519. Viſus eſt Cometa barbatus, qui portendit terræ motum, quo multæ urbes
& homines perierunt. Alſtedius.

COmetam hunc præceſſit ortum Anno 508. bellum inter Clodoveum & Theo-
doricum, nimiæ ejus potentiæ ex æmulatione & metu reſiſtentem, Variâ for-
tunâ geſtum: cædes Regis Britanni Nazaleod, & clades Britannorum, & Italiæ lito-
rum depopulatio per Anaſtaſium Imperatorem, Theodorico ob ademtam Panno-
niam iratum. Anno ſequenti pace inter Theodoricum & Clodoveum compoſitâ,
bellum ab utroque affinitatis vincula rumpente, Gundabundo infertur. Eorum
victoriam, mors Gundubundi Anno 510. hanc anno ſequenti Geſalrici, qui A-
larici ex concubina filius tyrannidem invaſerat, à Theodorico pupilli Amalarici tu-
tore pulſi, cædes excepit. Anno 512. Veſuvius exuſtuans & pulvereis fluminibus
ſæviens Campaniam vaſtavit, imò ut Sigonius addit, *cineribus provincias quoque*
Tranſmarinas obruit. Anno 513. Eſca Hengiſti illius Celeberrimi Cantaurienſis Re-
gis, quo duce Anglo-Saxones Britanniam invaſoribus Pictis & Scotis ereptam ſibi
vindicârant, filius: Anno proximo 514. Symmachus Pontifex Romanus de vita
ceſſit. Pariter Clodoveus inſignis ille bellator, Francorum Rex, ſicut Funccius,
Calviſius, Helvicus, Alſtedius, Serres & alii putant. At ex Gregorio Turo-
nenſi, ut diverſæ operum ejus editiones, Victor Giſelinus in Chronologia vitæ
B. Martini, Sigonius & Petavius in anno 511. (in quem Clodovei, S. Ludovici &
Theodonis I. Reguli Bojorum mortem Aventinus ponit) ab exceſſu videl. S. Mar-
tini Centeſimum duodecimum (ſicut & Ado putat) mortem ejus referunt. Verum
tamen Gregogio S. Martini mortem in annum à paſſione Chriſti CCCCXII. l. 4.
c. ult. Sigonio autem in 397. à nativitate ponente, Petavio mors Clodovei in 558.
Sigonio in 509. à Chriſto nato, utpote à morte S. Martini CXII. erat collocanda. Sic &
Petavio cum Sigonio conveniret, ſi ille Clodoveum ſexaginta ſex annis ante Sigeber-
tum (cujus mortem in 575. ponit) obiiſſe cum Gregorio l. 4. c. ult. docente (vid.
& epit. geſt. Franc. c. 73.) dicere velit. Bucholzerus utramque ſententiam de anno
511. & 514. memorat, At Aimoinus nil certi ex epocha Chriſti, librarii tamen vel
potius vetuſtatis vitio ponit l. 1. c. ult. Quod ſi, ut Magnus Scaliger docet l. 6. de
emend. temp. anni illi in Gregorio à paſſione Chriſti corrigendi & pro CCCCXII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

tantùm CCCLXII. ponendi, & annus Chriſti 395. quod & Chriſtianus Maſſæus l. XI. Chron. vult & affirmat, morti S. Martini tribuendus eſt, dehinc annus Chriſti 507. utpote ab exceſſu S. Martini 112. morti Clodovei erit aſſignandus. Sed adhuc obſtat, quod Georgius Hornius in ſuis ad 2. ep. Sulpici Severi notis probet Anno Chriſti CCCCII. S. Martinum obiiſſe. Ita dehinc annus CXII. eſſet Chriſti ille DXIV. quo Clodoveum mortuum eſſe tot auctorem fide diximus. Ariadna quoque Imperatoris uxor Anno 514. obiit. Anno 516. Oceanus Friſiam inundavit. Anno 517. Palæſtina ſiccitate & inopiâ pluviæ per quinquennium afflicta eſt, terræ verò motus ille, quem Alſtedius memorat, quo ſcil. 24. Caſtella momento everſa ſunt, Anno 518. in Dardania accidit, notante Calviſio, Alſtedii magiſtro. In eundem annum refertur à ſcriptoribus mors Anaſtaſii Imperatoris, qui initio moderatus & in diſſentientes de fide ex fide datâ æquus, tandem hâc violatâ acerrimus Chalcedonenſis Synodi defenſorum perſecutor, ita ut & ad quaternitatem in divinis confitendam homines adigeret, * in medio ſacra tyrannidis æſtu fulmine extinguitur, ut plerique tradiderunt. His temporibus bellum Theodorici contrà Alemanos Sigonius adſcribit. In annum 519. quo Cometes apparuit, Sigonius maximum Romanæ urbis novi Conſulis Eutharici, qui gener Theodorici Regis fuerat, & liberalitate ergà Romanos ſemetipſum vicerat, munificentiam ſibi gratulantis refert. Calviſius verò etiam regnum Weſt-Saxonum in Anglia inſtitutum, & Wachonis Longobardorum Regis mortem: in 520. verò cædem Vitaliani, nimiæ potentiæ ſuſpecti, & ad invadendam tyrannidem parati, ſed & pacem cum Perſis initam & Imperatoris Juſtini in conſtituendis Eccleſiæ rebus curam. Aventinus verò cladem Romanis à Theodone 2. regulo Bojo illatam ponit. Dehinc Calviſius anno 521. publicam lætitiam ex magnificentia & munificentia Juſtiniani Conſulis populo creatam memorat. Hic Conſulatus contrà legem Marciani adeò inſignis fuit ludis atque muneribus, ut facilè priores ſuperaverit, Pomponio Læto judice. Eodem anno Dyrrachium & Corinthum terræ motibus concuſſas & everſas, ac Juſtini Imperatoris liberalitate inſtauratas; ſequenti Vandalos à Mauris victos, illorum Regem Thraſamundum mortuum, Colchorum ſive Lazorum Regem ad Chriſtum converſum eſſe Calviſius ſcribit. Funccius tamen & Petavius hujus converſionem in annum 525. removent: illius mortem Funccius etiam in 522. at Sigonius in Annum 524. refert.

* Theophan. Zonoras, P. Diacon. Blondus. Pompon. Lætus. Aventin. Sigon. Pantal. Funccius, Egnatius, Bucholz. Calviſ. Petav.

CXX. *Anno Chriſti 531. Imperii Juſtiniani V. conſpectus eſt Cometa, qui ob radios ſurſum inſtar facis porrectos Lampadias dicebatur, & per dies 20. fulgebat.*

Secuta eſt ſeditio in urbe Conſtantinopolitana, in qua 2. millia civium ſunt cæſa. Eckſtormius ex Zonaræ Ann. Tom. 3. in Juſtin.

Anno Chriſti 533. ſub Juſtiniano ardet Cometa: quem ſequitur terræ motus decendii, ſeditio Conſtantinopoli, peſtis Antiochiæ & alibi locorum. Alſtedius.

Diſcrimen annorum facilè hîc diſcrimine epochæ vulgaris & veræ tollitur. Triſtia in orbe ſine Cometis evenire, & hîc verbo monebo. Theodoricus ille tantoperè laudatus, poſtquam à priori integritate, & à ſemetipſo fortunæ blanditiis victus, degeneraſſet, & in Joannem Pontificem Symmachum & Boëthium ejus generum, Viros conſulares & per omnia Clariſſimos, injuſtè ad mortem Anno 526. ſæviiſſet, ipſe paulò poſt, ſerâ pœnitentia ductus, obiit†. Multi ſubitò nuſquam comparuiſſe, auctore Aventino, prodiderunt. Antiochia verò ingenti terræ motu & ſex dierum incendio, poſtquam annos 800. ſtetiſſet, periit. Sigonius Anno 525. & Conſtantinopoli & Antiochiæ graviſſimo terræ motu laboratum eſſe, ait. Longobardi Pannoniam occuparunt. Bella domeſtica in Burgundia exorta ſunt. Anno 527. Juſtinus Aug. & Oldibaldus Rex Friſiæ mortui ſunt, Hermenfridus Thuringiæ Rex à Theodorico Francorum Rege ingenti prælio victus & occiſus: (quod tamen Sigonius

† Annal. 3. p. 191.

Anno

Anno 521. accidiſſe affirmant.) Perſæ Romanos Colchis auxiliantes diſcordes Anno
528. vincunt, & mox converſâ belli fortunâ & inſtauratâ, novi Ducis ab Juſtiniano Im-
peratore miſſi adventu concordiâ vincuntur. Eodem Anno Antiochiæ nova ædificia
cum 4870. hominum ruina corruerunt terræ motu, qui horam integram cum horri-
bili mugitu duravit. Anno 530. Hildericus Vandalorum rex infelix & deſes à fratre
Gilimere regno ſpoliatus, cum liberis carceri incluſus. Theodoricus Rex Francorum
bellum in Almaricum regem Gothorum parans, tùm Felix Pontifex Romanus, &
Dioſcorus in ejus locum electus, morte extincti ſunt. Anno ſequenti exorta eſt quo-
rundam Patriciorum contra Juſtinianum Imperatorem ſeditio, quæ cum ſanguinis ef-
fuſione per Beliſarium ſopita eſt: tùm & mors Almarici Gotthorum in Hiſpania Re-
gis, (Taraſſa hunc in Anno 523. refert) tùm Bonifacii Pontificis Romani & Caba-
dis Regis Perſarum, & inter hæc bellum contra Perſas à Beliſario ſucceſſu dubio ge-
ſtum ſecutum eſt. Inter hæc Amalaſuntha Athalarici & Almarici, ſi Taraſſæ credimus,
cum Sigonius Almarici matrem Theudetuſam vocet, mater, de Theodorico præpo-
tenti Francorum Rege, Clodovei filio, nobilem reportat victoriam, & Burgundio-
num Regem ad obſequium reducit, ſicut Caſſiodorus apud Sigonium refert. Eodem
Anno 532. peſtis inguinaria orbem miris & diris cruciatibus & ſymptomatis, ut Si-
gonius memorat, afflixit. Sed talia aliaque plura naturali rerum curſu ſine apparitio-
ne ullius ſtellæ crinitæ accidere, ſupra toties vidimus. At verò eodem illo Anno 532.
pax cum Perſis inita eſt miſſis invicem muneribus, ut notat Calviſius. E veſtigio ſe-
cutum eſt bellum injuſtum & infelix Francorum contra Gotthos in Hiſpania, at fe-
lix Beliſarii, deditâ Carthagine, contra Gilimerem crudelem Vandalorum Regem,
qui fratrem Hildericum excæcatum, diu captivum, tandem cum pluribus Proceribus
injuſtè trucidaverat: Hildericum quoque, Amalefredæ reginæ viduæ innocentis in-
terfectorem divinâ aſſequente vindictâ.

Gilimer regno, imò & libertate exutus, ac Conſtantinopoli Anno 534. in trium-
phum ductus, vanitatem rerum, jam olim à Sapientiſſimo & Ditiſſimo Clariſſimoque
Regum Salomone agnitam, confeſſus eſt. Inter hæc annum 533. *& tertium Conſulatum
ſuum Juſtinianus longè Africanæ victoriæ ſplendore fulgentem, ſimul etiam memorabili horum
librorum editione inſignem poſteris relinquere voluit. Ac menſe Novembri Inſtitutiones, De-
cembri verò Digeſta vulgavit, edicto propoſito, ut hæ leges vim haberent à tertio Kalendas
Januarias, tertio conſulatu ſuo, quo ſibi Deus conceſſiſſet, ut victoriam nobiliſſimam, Car-
thagine, Africaque receptâ ex Vandalorum gente, referret*, ut ait Sigonius. Annus ille
534 inſignitus eſt Conſtantinopoli illo ditiſſimo & ſplendidiſſimo triumpho, at fame
in Italia, quæ tamen Caſſiodori Prætorio Præfecti induſtria & beneficentia allevavit,
ita ut illud malum vix ſentiretur. Idem annus nobilitatus eſt morte Joannis Pontifi-
cis Romani ac Cerdicii Occidentalium Saxonum Regis in Anglia primi, tùm Atha-
larici Regis Gotthorum, cui pravitas morum morbum & mortem acceleraverat, nec
non Amalaſunthæ (Amalovindam Aventinus l. 3. Ann. vocat, & mortem in Ann. 532.
ponit) matris ejus, fœminæ prudentiæ & magnanimitate ſexum ſuperantis, & omni-
bus virtutibus ad miraculum, ut Sigonii verbis utar, exornatæ, à Theodato rege,
quem illa ipſa ad regnum promoverat.

Sed eodem anno natos Principes, quis annotavit? Nati tamen illi erant qui eis
ſucceſſerunt. At verò eodem anno poſtquam Vandalorum in Africa regnum, quod
ab anno 428. intra 15. ſeptenarios & 12. novenarios annorum (ut multorum ratio-
nes ferunt, Aventinus enim tantùm 94. Helvicus autem 96. annos regno eorum tri-
buit, quod tamen ſolum ad occupatam Carthaginem, ipſo Helvico indice & Peta-
vio judice referendum eſt) ſteterat, in Gilimere deſiiſſet, Africa recuperata, & in 7.
provincias diviſa.

Fœdus quoque cum Iberorum Rege, qui Conſtantinopoli cum uxore, liberis &
Comitibus baptiſmi Sacramento ſuſcepto, in verba Regis Regum juravit, percuſſum,
aliaque læta evenerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CXXI. *Anno Chriſti 535. Hâc hyeme cum Sol in Capricorno eſſet, ingens Cometa apparuit in Sagittario.* Calviſius ex Proconio.

Anno Chriſti 539. Cometa menſe Decembre in Sagittario viſus eſt. Quem poſtea mox bellum cum Gothis in Italia ſecutum eſt, ſed tandem gens iſta penitus à Narſete, auxilio Longobardorum, victa & deleta eſt. Rockenbachius.

NOn dubito eundem eſſe Cometam. Nam circumſtantiæ temporis & ſigni cæleſtis, tùm verò & ratio eventuum ſecutorum id docet. Imo verò hæc poſtulat, ut apud Rockenbachium annus 535. ponatur, ſiquidem ei cum Magiſtro Funccio benè convenire debeat. Funccius enim belli illius Gotthici, omnium celeberrimi, initium, quod ferè cum Cometa Rockenbachius conjungit, in annum 535. ponit. Videbimus quidem mox Cometam 540. in Sagittario, imò & priorem Cometam Anno 538. & 539. ſed iſti cum hoc non ſunt confundendi. Rerum enim ſeriem in Rockenbachio & aliis Scriptoribus ante omnia ſpecto. Ita Rockenbachio benè & cum Calviſio conveniet, qui pariter, ut & Bucholzerus cum Procopio, belli initium ad eundem annum, Conſulatu ſolius Beliſarii inſignem, refert. Ita & Pantaleon, Sigonius, Sabellicus, Helvicus, Petavius ex Marcellino, & alii quos nominare omnes non attinet*. Aventinus autem belli initium in Ann. 537. finem in 555. ponit. Cometæ apparitionem, quæ in Decembri evenit, præceſſit mors Joannis II. Pontificis Romani & Gorani Scotorum Regis, alios Viros illuſtres ut taceam. Neque verò tàm Cometa bellum iſtud, quod 18. annis duravit, portendit, quàm inveteratum Imperatorum adverſus Gotthos Italiæ invaſores odium, tùm recens Theodahati Regis eorum facinus meritò deteſtandum. Is enim, ut diximus, Amalaſuntham, Reginam illam laudatiſſimam, linguarum ſcientiâ Cleopatræ & Mithridati ſimilem, & de Italia benè meritam fœminam, quæ in ſocietatem thori †, ſi Aventino contra alios credimus, eum aſſumſerat, perfidus & parricida ſimul nefariè ſuſtulit. Incitaverat Juſtinianum ad recuperandam Italiam felicitas imperii Africâ recuperatâ, & victoriâ de Perſis partâ ‡: Invitaverat autem mater illa rerum gerendarum occaſio, primùm diſcordiâ res Gotthorum labefactante, deinde rege Theodato ignavo, & libris potius ſcribendis quàm rebus gerendis aptiore, & ut ob avaritiam ſuis, & quidem Thuſcis libertati & liberalitati aſſuetis, ita ob parricidium pleriſque, Reginæ partes ſequentibus, exoſo, Italiam tenente, fruſtrà verò Conſtantinopolin ad ingentes divitias & fruendum Italiâ relictâ literarium otium invitato. Auxit proſperi ſucceſſûs ſpem ſocietas armorum cum Regibus Francis inita. Itaque antequam Cometa fulſiſſet, occaſio & ſpes recuperandæ Italiæ Juſtiniano affulſerat. Innuit hoc Sabellicus, indicat Petavius, explicat Aventinus & Sigonius. *Recepta* (inquit iſte ad Ann. 434.) *Africa lux aliqua recuperandæ Italiæ eſt objecta*, & quæ ſunt alia plura, quæ apud Auctorem egregium videantur. Itaque ad hanc priorem, non illam poſteriorem ſtellæ crinitæ lucem referatur bellum iſtud Gotthicum, quod judicio Sabellici, *pro Italia libertate cum Gothis eſt in ipſa Italia geſtum, fortunæque varietate, urbium & populorum cladibus tàm inſigne & memorabile quàm memoratiſſimum aliud à condito ævo in ipſa terra geſtum.* Atque à talibus cupiditatum & occaſionum in terra ardentibus, non ab ullis Cometarum vel aliorum phœnomenωr facibus in cælo ardentibus, bella cuncta, quibus aſſiduò flagrat orbis, accenduntur. Annus ille 535. Helici Conſulis & Ducis Beliſarii virtute recuperatam Siciliam, rem in Dalmatia primùm æquâ fortunâ geſtam, mox Dalmatiam & Liburniam pariter recuperatam vidit. Anno ſequenti Neapolis ſtratagemate capta Theodahatus occiſus, Vitiges in regem à Gotthis electus, filiam Amalaſunthæ matrimonio ſibi junxit, Francos Galliâ & pecuniâ traditâ ab Imperatore retraxit. At Beliſarius Romam & infirmo tàm Gotthorum præſidio, quàm civium erga eos affectu cuſtoditam, nullo negotio inivit, urbem muris & annonâ munivit, & multas urbes & provincias Italiæ deditione accepit. *Quo pacto Italia tota*, ut Sigonius ait, *à freto Romam uſque juris Romani effecta eſt.* Anno 537. res ambiguo Marte geſta, tàm à Beſſâ

* l. 3. Ann. p. 195 & 197. † Vid. Platina, Taraph. Sabell. Sigon. ‡ Vid. Avent. Annal. Bojorum l. 3. p. 195.

quàm

quàm à Beliſario, qui non procul ab urbe inſperatò in Gotthicas copias incidens fortiter cum exigua manu contra eos pugnavit, etſi ab hoſte per tranſfugas agnitus ſagittarum nimbis appeteretur, *fortunâ in eo ſecundiſſimâ uſus, quòd ab omnibus petitus nullo vulnere ſit affectus*, ut Sigonius refert. Mox urbs à Gotthis obſidione annuâ cincta eſt: cujus incommoda vix illa ſentit, prudenter à Beliſario in tempore paratâ annonâ, & inutili turbâ, fruges conſumere natâ, Neapolin initio obſidionis miſſâ, ac re fortiter & feliciter per omnia geſtâ, ita ut Gotthi & peſtilentiâ & Romanorum virtute afflicti, veriùs obſidionem perferrent, quàm inferrent, omnibus rebus neceſſariis interclusi, & ad pacem petendam & obſidionem Anno 538. ſolvendam compulſi, imò advolante cum auxiliaribus copiis Narſete Eunucho, Viro belli ſcientiſſimo & acri, in anguſtias redacti. Inter hæc Anno 537. Conſtantinopoli Juſtinianus templum magnum Sophiæ dedicavit, quod olim à Conſtantino Magno ædificatum, & nuper conſumtum, ipſe tantâ operis magnificentiâ reſtituerat, ut ſe viciſſe in eo officio vel ipſam Salomonis gloriam, Sigonio referente, prædicaret.

CXXII. *Anno Chriſti* 538. *Cometi ſubſecuta tanta fames, ut homines ſuas carnes vorarent.* Ricciolus ex Idatio.

NOllem profectò unquam Cometam unum bis ponere. Quamobrem cum hoc Cometa eundem eſſe puto illum quem Eckſtormius in ſigno Libræ viſum, annotante Herlicio, in Anno Chriſti 539. Juſtiniani 12. ponit, quo Coſroës Perſarum Rex ruptâ pace Ciliciam & Syriam invaſit & Antiochiam cœpit. Fateor tamen me inter diverſas Chronologorum tabulas animi dubium hærere. Nam annus Juſtiniani duodecimus anno Chriſti 519. Calendis Auguſti finem accipit, conſentientibns Sigonio, Funccio, Bucholzero, Calviſio, Petavio & aliis, ut ita annus Chriſti 539. Juſtiniani decimus tertius, currens ſcilicet à Kal. ſextilibus, Helvico dici poſſit. Sed ſi Coſroïs irruptionem & progreſſus belli reſpiciamus, ſecundùm Sigonium & Funccium rectè ſe adhùc habent rationes. At Calviſius & Petavius hoc in 540. referunt. Ita Cometa Eckſtormianus Anni 539. poſſet ab illo Ricciolano anni 538. diſcerni. Quod ſi firmis rationibus adſtrui poſſit, non invitus de ſententia cedam. Triſtia quæ Cometam hunc præceſſerunt, anno ſaltem 537. ad Cometam qui proximè præceſſit videnda. Annus 538. læta triſtiaque attulit.. Læta Romanis Narſetis cum auxiliari exercitu in Italiam adventu gaudentibus, & rem proſperè contra Gotthos hîc & illîc ſe dedentes, ſine ſanguine quoque gerentibus. Ita enim Urbinum, ita tota Æmilia recepta. Triſte verò & luctuoſum evenit Mediolani deditio Gotthis, & per eos fidei datæ immemores, urbis everſio, & 300. millia hominum cædes facta. Ex eo Mediolanenſis & Picenus ager belli, ut fit, fructum, diram famem & peſtem, tulit. Hæc tamen an præceſſerint an verò ſecuta ſint ſtellæ crinitæ apparitionem ex auctoribus non apparet. Proximo anno novus Cometes, ſed in terra arſit. Nam dum fortuna belli Romanis magis propitia eſſet, *Franci afflictas Gotthorum vires audientes, cupiditate occupandæ Italiæ exarſerunt* (verba ſunt Sigonii) *ac fœderis cum Gotthis & Romanis icti obliti, cum centum hominum millibus, Theodeberto rege duce, in Liguriam deſcenderunt, ac, Pado tranſmiſſo, ad caſtra Gotthorum venerunt, qui eos tanquam ſocios auxilio veniſſe rati, hilariter exceperunt. Verum mox caſtris exuti Ravennam ſe trepido agmine contulerunt. Franci binis caſtris, ſed ſine milite, potiti, res neceſſarias inventas brevi abſumſerunt, & carne bovillâ, & aqua Padi repleti (neque enim aliud in iis locis eſculentum, aut potulentum erat) ſtatim dyſenteriæ morbo correpti ſunt, ac tertia pars perierunt. Beliſarius ubi Francos adeſſe, & Joannem Martinumque victos fugam cœpiſſe audivit, literas ad Theodebertum ſcripſit, monens, ut fœdus ſervare, neque Imperatorem bello laceſſere vellet. Quibus lectis, Theodebertus pudore captus, multis ex ſuis amiſſis, domum repetiit.* Hæc mala iſte vicinior ambitionis Cometes portendit. Paulò poſt Beliſarius Fæſulas & Auximum deditione accepit. Mox admoto Ravennæ exercitu cum Vitige, Francorum amplis promiſſis certiora Beliſarii præferente, pacem contra Gotthorum, modeſtiam ſuam regni Italici

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

oblatione tentantium, & Narſetis aliorumque æmulorum artes ſalvâ per omnia & ſuâ fide & Imperatoriâ majeſtate, & hoſtis ipſius hoc rerum ſtatu petitione, compoſuit, ac Vitigem cum uxore & regia præda in Orientem, quo ad bellum Perſicum propulſandum vocabatur, abduxit.

CXXIII. *Anno Chriſti* 540. *hoc eſt, anno imperii Juſtiniani* 13. *Cometa pluribus diebus apparuit, primâ quidem parte viri magnitudine in Occidentem verſus, poſteriore autem longè major in Orientem ſpectans: Solem in Capricorno exiſtentem, ipſe in Sagittario ſequebatur. Xiphiam vocant, quòd longè in acutum tendat, nonnulli Pogoniam. Haud dubiè Hunnorum ſævitiam & lanienam horribilem, quam in tota ferè Europa exercuerunt eo ipſo & ſequentibus annis deſignavit.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccleſ. cent. 6. cap. 13. & ex Procopio lib. 2. de bello Perſico.

HIc annus urbi Conſtantinopolitanæ & Orienti novam lætitiæ lucem attulit. Adductus enim eſt Rex Vitiges cum uxore, Proceribus & prædâ eximiâ. Beliſarius ab Imperatore omnibus honoribus exceptus, quamvis in curru non triumpharet, triumphabat certè in animis populi. Nam cuncti ore duas victorias quas retuliſſet, quales nemo ante vidiſſet, & quòd reges duos captivos (illum ſcilicet Gilimerem & hunc Vitigem) adduxiſſet, & opibus ærarium locupletaſſet, tum corporis & animi dotes celebrabant. Res inter hæc Gotthorum proſtrata in Italia, Ducibus Imperatoris privatæ magis quàm publicæ rei curam gerentibus, erigi, & mox inter Gotthos obortâ diſcordiâ inclinare cœpit. Ildobaldus (qui & Theudibaldus, Vitigi ſubrogatus, orto inter ſe & Vrajam ducem ſtrenuum ex levi uxorum offenſâ diſſidio, eundem oppreſſit, & mox ex cauſſa uxoris defuncti, quam proco Beſſæ præreptam Gotho cuidam in matrimonium tradiderat, ab illo interfectus eſt. Egregia hic exempla conſideranda veniunt, quæ monſtrant privatas res & diſcordias & inſanos mulierum amores publicæ rei ſemper nocere. Liceat hic quoque dicere, illam muliebrem contentionem, meliori jure, quam ſtellam crinitam mariti necem portendiſſe. Hic etiam annus proſperis Perſarum contra Romanos ſecundum Calviſium & Petavium, & Romanorum duce Beliſario contra Perſas, ſecundum Sigonium & Funccium, ſucceſſibus inſignis extitit.

CXXIV. *Anno Chriſti* 541. *Cometa in feſto Paſchatis una cum aliis terribilibus cæli ſignis, quod ardere viſum eſt, ac verus ſanguis in veſtimenta hominum pluit, in diverſis Galliarum partibus apparuit. Hæc paulò poſt ſequentia ſunt ſecuta prodigia: terræ motus univerſalis per totum terrarum orbem factus eſt, quo præ reliquis urbibus Epidamnus Urbs, quæ hodie Dyrrachium dicitur, unà cum Corintho in Græcia ſita, & Anazerbo gentis Ciliciæ civitate maximum damnum paſſa eſt. Quas tamen urbes omnes, Juſtinianus Imperator magnis ſumtibus reſtituit. Civitas quoque Edeſſenorum, Felix dicta, quæ populoſiſſima & opulentiſſima in provincia Oſcænorum fuit, exundatione amnis, qui Scirtus dictus eſt, ita eſt lacerata & devaſtata, ut non tantùm multa ædificia corruerint, ſed etiam magnam hominum multitudinem ſubmerſerit. Hæc ubi facta ſunt, ſtatim inſtar torrentis per mediam urbem profluentis, exundatio illa evanuit. Malum autem hoc ubi ceſſavit, ſtatim tabula marmorea apparuit, literis Hieroglyphicis hæc ſignificans:* Saltabit civi ſaltum ſaltator acerbum.

Deinde Perſarum Rex Coſroës dictus, quater in territorium Romanorum irrumpens à Beliſario repulſus eſt. Poſtea Beliſarius, Perſico bello præfectus, Siſauranum deditione occupavit. Artabanes Africam & Carthaginem à Gontharidis tyrannide liberavit. Heruli Sclavinos apud Iſtrum vicerunt. Rockenbachius.

IN eundem annum Eckſtormius ex Schoſſero Cometam, & ad eum morbos inopinatos, qui ſecuti ſunt, ulceraque refert. Eventus à Rockenbachio notati non parum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

parum nobis faceſſunt negocii. Primùm enim illa prodigia à Gregorio Turonenſi *
in annum ſeptimum Childeberti Regis, Chilperici & Gunthrammi viceſimum pri-
mum, qui ſecundùm Funccium eſt Chriſti 585. referuntur, ubi & morborum mali-
gnorum, ulcerum & inguinariæ peſtis mentio fit. At motus terræ, qui Dyrrachium
& Corinthum afflixit, in 521. à Calviſio ponitur. Hæc quomodo conciliari poſſint
non video. Quanquam & de annis Childeberti & Chilperici non levis occurrit
difficultas. Sigeberti enim (cui Childebertus ſucceſſit) necem à Fredegunde Chilperici
uxore, dum ab eo cum marito Tornaci obſideretur, procuratam Funccius in ann.
578. Calviſius in 579. at Petavius in 575. ponit. Chilperici verò regnum Funccius
Anno 565. Serres ab Anno 578. ille 22. hic 14. annos regni tribuens, ibi ſcilicet
ante mortem hîc poſt mortem fratris Sigeberti. Sed in Serre neceſſario pro 14.
annis regni, licet expreſſè poſitis, ponendi ſunt anni decem. Nam & Chilpericus in uni-
verſum 24. annos, aſſerente Calviſio, vel 22. Funccio & Helvico putante regnavit, &
ipſo Serre teſte ab Anno 578. regni primo ad 588. vitæ ultimum decem tantùm
anni intercedunt. At enim Petavius mortem ejus, uxoris Fregedundis & Landrici
adulteri artibus accerſitam in 584. Childeberti 9. refert, annum 588. conſentienti-
bus Funcio, Calviſio, Helvico, Alſtedio & Serre. Sed hæc Chronologis relinqui-
mus, & ad Cometam noſtrum redimus. Eventus ei ipſe Rockenbachius ſubjecit
mixtos, lætos ſcilicet & triſtes; nec tantùm his lætos, illis triſtes, ut ſunt victoriæ,
urbium expugnationes vel deditiones aliaque (cuncta enim hîc conſideramus ratione
utriuſque partis, vel etiam univerſi generis humani habitâ) ſed etiam omnibus pro-
ſperos & lætos. Hujus generis eſt urbium terræ motu afflictarum reſtitutio, munifi-
centiâ Imperatoris facta, & noxia exundatio hiatu terræ abſorpta. Annus ille 541.
celebris extitit electione & morte Ararici, quem ad regiam dignitatem evexêre Rugi
Gotthorum ſocii, his invitis, qui etiam ideo facilè regiam poteſtatem Totilæ viro forti &
cordato detulerunt. Is dehinc lætum ſuis principatum reddidit, re proſperè geſta
contra Romanos, qui multitudine & diſcordia ducum, veteris exempli in Caria obliti,
tum laxiori diſciplina rem ſæpius improſpere egerunt. Totila contra expedito impe-
rio, diſciplinâ ſeverâ in milites, clementiâ verò in ſubjectos, benignitate in captivos,
res ſuas prudenter non tantùm tutatus eſt, ſed & auxit. Ita enim Anno 542. navali
prælio Demetrium ducem vicit, Neapolin in deditionem accepit, & alibi tàm hoſtes
virtute vincit & terret, quàm ſuos devincit, ipſoſque captivos ad voluntariam de-
fectionem allicit. In annum 541. à Calviſio, à Funccio in 543. Adad Æthiopum
Regis converſio, ille verò terræ motus, qui per univerſum orbem fuit, in 543. ab illo,
544 ab iſto refertur. Anno 543. Beliſarius in Italiam denuò miſſus rem propè perditam
reſtituere incipit, induciæ in quinque annos cum Perſis factæ, eodemque anno pax
omnibus Afris rediit, ut ex Procopio Calviſius refert.

* l. 6. c. 14.

CXXV. *Anno Chriſti 550. Cometa in forma lanceæ apparet. Roma capitur à Totila.
Hunni devaſtant Franconiam & Thuringiam.* Alſtedius.

TAlem Cometam in Annum 557. ponit non tantùm Funccius, ſed & Eckſtor-
mius, ut videbimus. Sed ille cum hoc quâ ratione conjungi poſſit non video.
Nam ſi apud Alſtedium annum 556. legamus, eventus ab eo nominati longè poſte-
riores ei ſubjici non poterunt. Romam enim iteratò Totilas occupavit Anno 550. ut
Funccius & Calviſius putant. Sigonius autem, Bucholzerus & Petavius Anno 549. fa-
ctum dicunt. Sed en novam difficultatem! Nam illa Hunnorum in Franconiam &
Thuringiam irruptio à Funccio & Calviſio (vid. Gregor. l. 4. c. 23. Aimoin. l. 3. c. 11.)
in Ann. 567. ponitur. Sed his diligentiæ Chronologorum relictis, ad Cometen re-
deamus. Præceſſit eum fames, quæ Placentiam obſeſſam Anno 546. graviſſimè af-
flixit. Sed longè gravius Romam, quam & hoſtis potentia quaquaverſùm commea-
tu ademto, & præfectorum vecors avaritia (ſicut & tempore Alarici factum eſt) ad

extrema

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

extrema inediæ adegerat. Eodem anno Totilas proditione Iſaurorem urbem occupavit, & parum abfuit quin eam everteret, niſi ſcito Beliſarii dilemmate, id, ſive victor ſive victus evaſerit, ei non convenire, à propoſito abductus fuiſſet. Eodem anno Beliſarius urbem vacuam repetiit, Totilas verò ab hoſte cuſtodiri cœptam aggreſſus eſt, & mox digreſſus Roſcianum 548. anno obſeſſum, ſequenti anno deditione accepit & Peruſiam cœpit. Eadem tempeſtate, Franci, Gepidæ, Longobardi & Heruli, dum vident res Gotthorum inclinatas, & Italiæ inter potentium exercituum certamina ruentes, ad diripiendam (ut cadente quercu quivis ligna colligit) animos & arma convertunt. Proximo ante Cometam anno Roma à Gotthis obſeſſa, & iterata Iſaurorum ſtipendia ſibi non exſolvi ægre ferentium, proditione capta eſt. Tunc & Rheginos fame domitos Gotthi in deditionem acceperunt, & Siciliam impunè populati ſunt, & Verum Romanorum Ducem ad Ravennam internecione deleverunt. Dum hæc in Italia aguntur, Anno 546. bellum Laziis ad Perſas deficientibus Romani Anno 546. inferunt. Proximo autem Gepidæ Longobardos adorti poſt 60 millium ſtragem mutuam, vincuntur, occiſo Rege, & amiſſâ ſede, quam Hunni occuparunt. Anno 548. inter Danos & Friſios irruptionibus & rapinis certatur. Theudius Rex Gotthorum in Hiſpania trucidatur †, Succeſſor ejus Theodiſilus poſt annum moritur, ut quidem Calviſii rationes ferunt, aliis aliter putantibus. Anno 547. ut Funccius putat, vel, ſecundum Calviſii rationes Anno 548. Conſtantinopolin & vicina loca terræ motus, Ægyptum Nilus magis quàm unquam antehac exundans afflixit. Proximo ingens conſpiratio adverſus Juſtinianum detegitur, ſeditio oritur, Conſtantinopolis incenditur, Imperator coronam, octavo demùm menſe inventam, & Theodoram Auguſtam, Theodebertus verò rex Francorum vitam amittit. Quæ Cometam ſecuta ſunt, mixturam lætitiæ & triſtitiæ rebus mortalium ſolemnem confirmant. Sclavini namque Romanorum provincias invaſerunt. Narſes ille Eunuchus Anno 551. in Italiam reverſus rem Romanam reſtituit. Gotthos ad Anconam, portum toto orbe celeberrimum, navali prælio vicit, & mox in Sicilia domuit. Hi contrà Corſicam & Sardiniam occuparunt. At Anno 552. magno prælio ad Apenninum victi, fuſi & fugati Totilam amiſerunt, qui Theodorico antequam is degeneraſſet, juſtitiâ, prudentiâ, aliiſque virtutibus Regiis meritò comparari poteſt. Narſes tantæ victoriæ fructum, non tantùm Romam, ſed & univerſam Italiam (fruſtra, etſi fortiter repugnantibus Gotthis duce Teja, quem Totilæ ſuffecerant, quique paulò poſt in prælio occubuit), Anno 553. fœdere cum Gotthis percuſſo, tulit. Non tantum enim eam anno poſtquam ab Odoacre * Anno 476. occupata erat ſeptuageſimo ſeptimo, poſtquam verò Theodoricus primam, ut ait Sigonius Anno Chriſti ſeptuagies ſeptimo, id eſt, 490. iniit, novies ſeptimo, in libertatem aſſeruit, ſed & gubernandam auctoritate Imperatoris accepit, & in priſtinam dignitatem reſtituit. Idem poſtea non tantùm Gotthos Francorum ſociorum, qui partem Italiæ, Liguriam ſcilicet, Alpibus Cottiis adjacentem occupaverant, potentiæ confiſos rebellantes, ſed & Francos altero duce Leuthari peſte rabida, altero Buccellino peſte quidem attrito, ſed acie deleto Anno 554. fregit. Ita ſinè metu Italiam obtinens, in id omni ſtudio incubuit, ut ſuos in media pace lætitia rerumque omnium abundantia, continentiæ & modeſtiæ finibus ſeptos contineret.

† Vid. Ritius & Tarapha de regib. Hiſp. & Funcc.   * Vid. Avent. Ann. Boj. l. 3.

CXXVI. *Anno Chriſto 557. arſit Cometa, quem proximè ſequenti anno ſequutus eſt terræ motus magnus & peſtilentia vehemens.* Eckſtormius ex Schoſſero.

COmetam hunc & Funccius ex Annalibus & Ricciolus ex Prætorio ad annum 557. annotat. Præceſſit eum terræ motus, qui Anno 555. ut refert Sigonius, non tantùm Conſtantinopolin, ſed & plurima Orientis loca, & anno ſequenti alter, qui Conſtantinopolin afflixit. Tùm & cruenta ſeditio Judæorum & Samaritanorum Cæſarienſium contra Chriſtianos excitata, nec non cruenta illorum turbonum coërtio,

quæ magnos in Oriente tumultus excitavit. Eodem tempore Narſes Gotthicum quendam & Francicum Ducem coërcuit. Anno verò 557. *Sindualdo*, Rege Longobardorum ingrato & perfido, oppreſſo, totam Italiam quietè obtinuit. *Atque hic quidem earum cladium exitus fuit*, inquit Sigonius, *quas omnium atrociſſimas ab anno quadringenteſimo, ut ſupra diximus, Barbari, ac præcipuè Gotthi Italiæ intulerunt. Per quas ipſa urbibus, armis, viris, opibus ac dignitate multata, ac paſſim igne ferroque ſæviente, ultima ſtragis atque immanitatis exempla perpeſſa, ex ſummo florentis fortunæ gradu ad infimum, ac propè miſerabilem eſt deducta. Quorum caſuum ea magnitudo atque varietas fuit, ut vix inveniri poſſe quenquam tanto animi robore putem, qui tot fortunæ ludibria, clades urbium, fugas hominum, cædes populorum aſſequi mente, nedum complecti oratione queat. Ceterum, Italia ſingulari Dei beneficio poſt annum ferè centeſimum ſexageſimum liberata, Narſes animum ad eam inſtaurandam, atque à ſuperioribus calamitatibus ſublevandam convertit.* Hæc ille. Idem ſequentibus læta, quæ virtute & induſtria Narſetis & Pelagii Pontificis Romani Italiæ obvenerant, fuſè perſequitur, ita ut Anno 558. Italiæ ſtatum ad quietem decoremque formatum dixerit. Sed alibi alia rerum facies. Nam Orientem illuvionis, peſtilentiæ, tempeſtatis & terræ motûs mala, mox & Italiam afflixerunt. Eodem anno ingens terræ motus Conſtantinopolin decem diebus concuſſit. Qui fortè idem ille eſt, quem Alſtedius in ann. 533. ut vidimus, retulit. Anno 559. Sigonius memorat magnam peſtilentiam, quæ quatuor menſibus urbem Conſtantinopolim attrivit. Ibi videre quoque eſt Hunnorum, qui Abares vel Avares dicebantur, in Mœſiam irruptionem, hoſtili exemplo agros, anno ſequenti & in Thracia populantem. Anno 560. Saracenica invaſio Siciliam, inguinaria verò peſtis Orientem & Occidentem vaſtavit. Sed hæc & his ſimilia ante Cometas evenire, hîc quoquè vidimus. Qui ſequentium aliquot annorum geſta perluſtrare velit, multa quidem triſtia, lætis tamen temperata videbit. Ita nempe res humanæ conſtitutæ ſunt. Exemplum non longè hinc, anno 569. habemus. Is enim Longobardos, quos ex Pannnonia Narſes, contumelioſo Sophiæ Auguſtæ dicto exacerbatus, privatam injuriam ſamæ ſuæ & ſaluti publicæ anteponens, ad occupandam Italiam accerſiverat, Italiam ineuntes & magnâ ex parte occupantes vidit. Sed idem *inſigni rerum, quas terra fert, omnium ubertate fuit lætiſſimus*, ut teſtatur Sigonius de regno Italiæ l. 1.

CXXVII. *Ante cladem Arvernaram magnam, anno quo mons in Gallia ultrà duos menſes mugitum edens, tandem ab alio monte avulſus præceps in Rhodanum ruit, ſtella quam quidam Cometen vocant, radium tanquam gladium habens, ſuper Arverniam per annum integrum apparuit, & cælum ardere viſum eſt, & multa alia ſigna apparuêre.* Gregor. l. 4. c. 31.

Difficile eſt iſti Cometæ annum à Chriſto nato aſſignare. Gregorius hæc in ann. poſt Chriſtum Natum 560. ponit. Prodigium illud de monte in Rhodanum lapſo Sigonius & Calviſius in 562. collocant. Sed an eodem anno Cometam appa- ruiſſe Gregorius dicat, ipſe addubito. Tanto magis cum faciat mentionem eclipſis Solis, quæ eodem anno Kal. Octobribus acciderit tanta, ut nec quarta quidem pars in eodem lucens remaneret. Sed hanc non annotat Calviſius, nec Eckſtormius in hiſtor. Eclipſium. Talem tamen Eclipſin Solis, qualem Gregorius deſcribit, iiſdem verbis (quod mirandum non eſt, cùm & aliàs tales Eclipſes annotentur Gregor. l. 10. c. 23. Aimoin. l. 3. c. 80.) ad ann. 572. refert, cujus & Alſtedius meminit. Hoc verò cladi Arvernæ ſive peſti inguinariæ non convenit. Hanc quidem Sigonius ad ann. 562. non deſcribit. Libro tamen primo de Occidentali. Imperio eam ante mortem Juſtiniani, quæ in annum 565. incidit, accidiſſe refert. Gregor. l. 4. c. 5. in tempora Clotharii id mali retulerat. Sed hæc lues ab illa diverſa eſt, quod ibi inter alia electio Catonis Presbyteri, hic mors ejuſdem docet. Quin & res ipſa diſcrimen hoc indicat. De illa enim lue c. 5. de hac cap. 31. agit. Huic paulò poſt mortem Athanoldi & Leuvanis, (qui aliis Athanagildus & Leubra) tùm Juſtiniani Imp. memorat, quæ omnia rectè

conve-

conveniunt. Ita Cometæ huic annus Chriſti 562 vel 563. non temerè aſſignari poteſt. Præceſſerunt eum multa triſtia. Hunnorum nempe irruptio, Saxonum rebellio, domeſtica bella Francica, mortes Principum aliaque, quibus nuſquam orbis caret. Paulò poſthæc, ſcilicet anno 565. tres ſummos & Principes viros mortuos video. Juſtinianum ſcilicet Imperatorem, Lotharium Regem Francorum, Regis Regum gravem potentiam in morte inexſpectata agnoſcentem (cujus mortem in annum 558. à Gregorio, in 567. à Serre referri non diſſimulo) & Beliſarium illum Ducem belli Clariſſimum & cuique veterum meritò comparandum. Eodem verò anno, ut Funccius putat, vel paulò antè peſtilentia miſerabili ſtrage Italiam, & præcipuè Liguriam affecit. Anno 566. Juſtinus novus Imperator inter publicæ lætitiæ & votorum ſolemnia populo & donativum (quod ei, ut militi congiarium, dari ſolitum erat) largitus, & de conſulari dignitate, quæ poſt annum 542. intermiſſa erat, reſtituenda gratificatus eſt. In annum 567. Calviſius nuptias Sigeberti & Chilperici Franciæ Regum, cum duabus illius Athanagildi Regis Hiſpaniæ filiabus Brunechildi & Geleſvintha ponit. Inter hæc, anno ſcilicet 564. ut Funccius refert, Arethas Saracenorum Rex ad Juſtinum veniens, filios & regnum fidei ejus commendavit. Cæterùm hoc ſingulare in iſto Cometa obſervandum venit, quòd dicatur à Gregorio duraſſe annum integrum, niſi menſis pro anno legi debeat.

CXXVIII. *Anno Chriſti 570. Cometa viſus, & Longobardi Narſete Eunucho duce Italiam occuparunt, ſed Alboinus anno 571. necatur.* Ricciol.

TRiſtia quæ hunc Cometam præceſſerunt ut prætercam, illa quoque Longobardorum ex Pannonia †, quam ſexies ſeptem tenuerat annis, in Italiam irruptio Cometam hunc anteceſſit. Nam Funccius eam in Annum 569. at Aventinus, Sigonius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Alſtedius, & poſt omnes Petavius in Ann. 568. ponunt. Is tamen ſecundum epocham veram 570. erit. At Alboinum periiſſe Funccius, Sigonius, Calviſius Anno 574. referunt. Bonfinius * in 571. ut & Sambucus, dum utriuſque rationes compono, Petavius verò in 572. ponit. Longobardicam invaſionem vel aliud Reipublicæ malum, certius quàm Cometa portendit illud inconſultum conſilium & improvida injuria, à muliebri petulantia, Narſeti Viro fortiſſimo, Gotthorum victori & Italiæ liberatori illata. Tales enim Viri impunè non laceſſuntur, dum privatas injurias publicis utilitatibus condonare nolunt. Læta per an. 570. & ſequentes evenerunt non pauca, nec tamen omnibus. Mediolanum Alboinus 570. in deditionem accepit & Rex Italiæ proclamatus eſt. Dehinc *quantò bellum minoris negotii, tantò mitior victoria fuit*, ut ait Sigonius. Ticinum anno demum 573. obſidionis tertio in manus Alboini devenit. Ubi maxima eluxit lætitia & ſalus populi, Rege dum juratum urbis excidium exſequi parat, mirabili omine ad revocandum votum & ſalutem populo dandam permoto. Sequens demum annus, & Alboinum Roſimundæ uxori, non tantùm cæſum à ſe patrem ejus inſultantem, ſed & oſtenſo ac in poculum verſo patris cranio, ad bibendum cum patre invitantem ‡, aſtu improbæ mulieris, & hujus adulterum veneni ab illa ipſa præbiti dimidiâ parte epotâ & illam ipſam ad exhauriendum, quod ex veneno reliquum erat, coactam, concidiſſe vidit.

† Bonfin. rer. Ungar. Dec. 1. lib. 7. ſub fin. Sambucus in Chronol. Ungar. * Rer. Ungar. Dec. 1. l. 8. Chronol. Pannon. ‡ Aimoin. l. 6. c. 17. Bonfin. l. c.

CXXIX. *Circa Annum Chriſti 583. mortuus eſt Samſon, Chilperici Regis Francorum filius, & ſtella in medio Lunæ fulgens viſa eſt.* Aimoin. l. 3. c. 23. Ad marginem notatur *Cometes viſus.* Vid. Epitom. poſter. geſt. Franc. c. 80. & Gregor. l. 5. c. 24.

QUid de hoc phænomeno ſtatuendum ſit, ignorare me fateor. Vir quidam eximius, & ut aliis ſtudiis, ita & Mathematicis eruditus, hac in urbe degens, mihi Cometam aërium Lunæ ſubjectum, & in linea recta inter oculum obſervatoris & Lunam

Lunam ſitum, perque aërem noſtrum trajicientem conjicienti, hiſce reſcripſit verbis.
Cometa in Luna aut prodigium fuit, aut fabula eſt. Cometæ motus & Lunæ non patiuntur,
ut aliquandiu poſſit hærere in Luna Cometa. Pauciſſimarum horarum fuit NB. & non
ubiquè terrarum apparuerit, ob parallaxin inſignem: quod videmus in eclipſibus Solaribus. Hæc
ille. Ab aliis amicis, Mathematicis Præſtantiſſimis, quos de hac re conſului, nondum
quidquam reſponſi accepi. Verumtamen ex alio quopiam Viro docto, in hac Urbe pa-
ritèr degente didici, poſſe hoc phœnomenon pro Cometa aëreo ſub Luna accenſo, &
ad hujus celeritatem æquabilitèr moto, reputari. Ego ut in medio rem relinquo, ita
me non temerè hoc phœnomenon inter Cometas numerare credo. Nunc ad rem ac-
cedo. Eandem hiſtoriam de Samſone recitat Gregorius l. 5. c. 23. ſed prodigia demùm
poſtea eveniſſe capite ſequenti refert. Difficile verò eſt morti Samſonis, tanto magis
phœnomeno illi, certum annum deſignare. Natus eſt Samſon eo anno, quo Sigeber-
tus patruus ejus, patrem Chilpericum Tornaci obſidens, confoſſus eſt. Dehinc luſtro
nec perfecto defunctus eſt, teſte Gregorio l. 5. c. 23. Ita naſcente nepote moriebatur
patruus. Ante cujus mortem fulgur per cælum diſcurrit, eodem Gregor. l. 4. c. ult.
referente. Factum id anno Chriſti 578. ut geſta Franc. epitom. c. 32. & Funccius,
Calviſius verò ſequentem indicant. Dehinc intrà quadriennium phœnomenon illud
viſum & mors Samſonis accidit. At verò Petavius in 575. mortem Sigeberti refert.
Sic phœnomenon in annum circiter 580. eſſet ponendum. Tempora illa bellis civi-
libus (quæ teſte Aventino, Serre & Petavio, infida regni ſocietas, invida, mulierum
præſertim, ambitio, & commoda occaſio, antiqua & phœnomenis cæli certiora bello-
rum portenta, prænunciarunt) & cædibus Francorum Regum inclaruerunt. Quorun-
dam ex illis, etiam ipſius στοργῆς à natura ergà parentes, filios & fratres inſitæ immemo-
rum, apparuit tunc malitia. Cæterum illa tempora etiam victoriis Romanorum contrà
Perſas, fœderum & juſtitiæ negligentes, nec non Francorum contrà Longobardos,
eorundem & Suevorum contrà Saxones invaſores nobilitata ſunt, elucente ubique di-
vinæ vindictæ juſtitiâ.

CXXX. *Anno V. Childeberti Regis, (qui fuit nonus decimus Chilperici atque Guntranni)*
in Turonico manè priuſquam dies illuceſceret, fulgor per cælum concurriſſe viſus eſt & ad
Orientis plagam cecidiſſe. Cælum quoque ardere viſum eſt. Gregor. l. 5. c. 34. Aimoin.
l. 3. c. 33.

Liceat nobis hoc phænomenon accenſere Cometis. Vidimus enim Eckſtormium
ad A. M. 3765. 3803. & 3833. & Rockenbachium ad annum Chriſti 394. colum-
nam ardentem, & alia quæ ſunt trajectionum ſpecies & meteora ſublunaria, inter
Cometas poſuiſſe. Hic autem ſuſpicari poſſumus, fuiſſe caudam alicujus Cometæ
Soli vicinioris quàm ut corpus ejus videri potuerit, præſertim cum lumen illud ante
diluculum apparuerit. Vidimus enim nuper in poſteriori Cometa ſolam caudam per
cælum coruſcantem conſpectam fuiſſe. Non exigua verò hic offert ſe difficultas in
Scriptoribus Gallicis, qui ferè annos tantùm Regum computant. Ego annum hunc
à Chriſto nato 583. vel 584. eſſe judico, tùm Gregorii & Aimoini, tùm Funccii
& Calviſii ac Helvici rationibus in conſilium adhibitis. Childebertus enim patre Si-
geberto extincto, vel 578. vel 579. exeunte, regnum quinquennis puer iniit, indice
Gregor: l. 5. c. 1. Helvico iſte annus eſt 576. quio Sigeberto annos tantum 12. tribuit,
cum alii tribuant quindecim. Hoc tamen phœnomenon eſſe à proximo diverſum,
ſi vel utrumque anno 583. (hoc quidem in annum 583. ponendum eſſe ex Calviſio,
qui in diluvia Galliam tunc affligentia, hunc ponit annum, colligo) viſum fuerit, ap-
paret ex collatione hiſtoriæ Gregorii l. 5. c. 24. & c. 44. tùm Aimoini l. 3. c. 23. & c. 33.
ubi iſta phœnomena diſtinctè deſcribuntur. Cæterùm Galliam variis in locis Lige-
ris, Flavaris (qui & Elacer) Rhodani & Araris diluviis afflictam ante phœnomenon
iſtud Gregorius narrat. Dehinc Burdegalam terræ motu concuſſam, eundem & in
Hiſpaniam tranſiviſſe, incendiis varia Galliæ loca conflagraſſe, & in agro Car-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

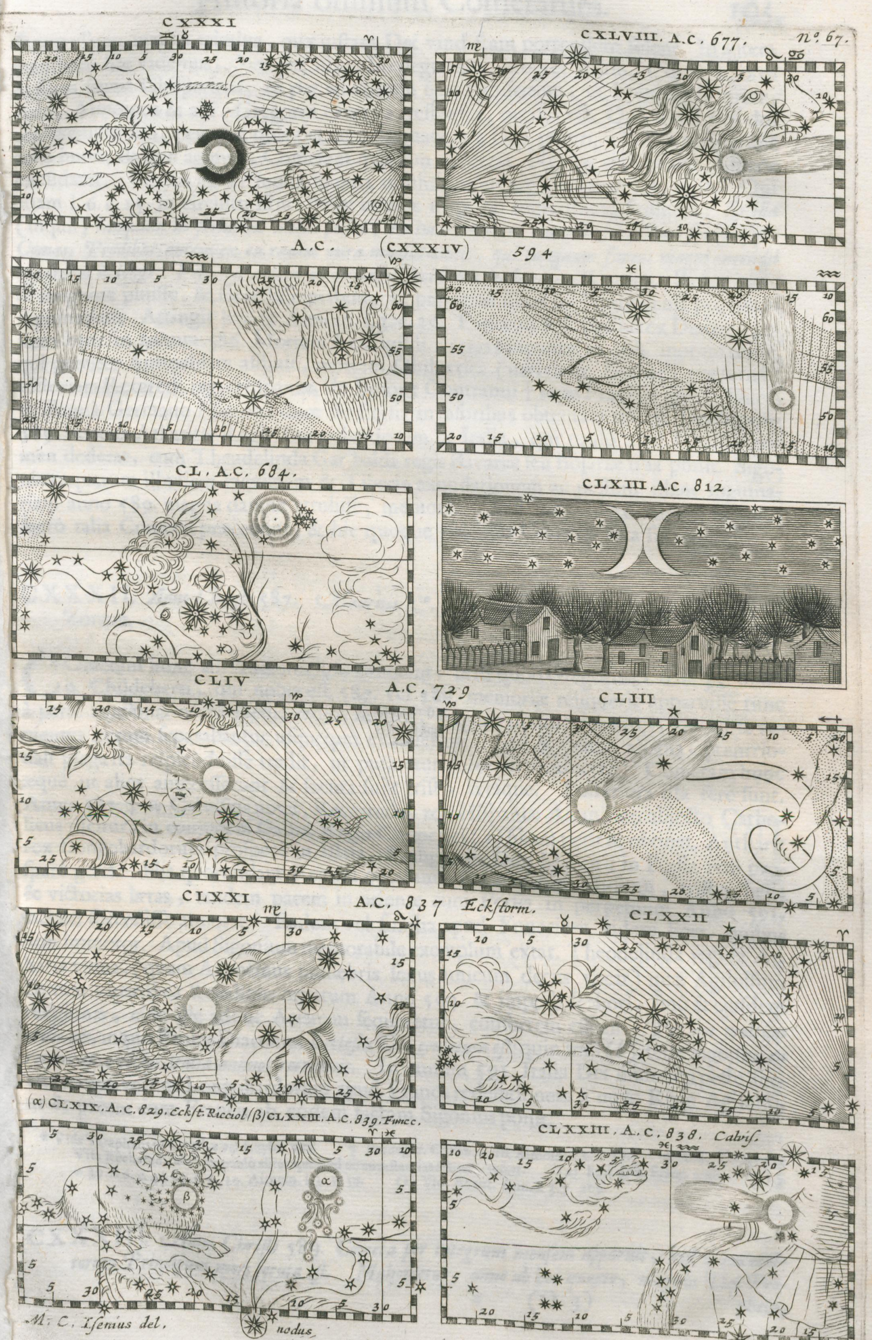
notenſi ſanguinem de fracto pane fluxiſſe, uterque refert. Neuter tamen, an hæc adverſa præceſſerint vel ſecuta fuerint illa phœnomena, nec ne, exprimit. Verum tamen tàm hoc quàm proximè antecedens phœnomenon præceſſit fames urbis Romæ à Longobardis anno 579. obſeſſæ, mors Benedicti Pontificis Romani, & anno 580. Italorum perſecutio à Longobardis impiis excitata, & anno 582. mors Tiberii Imperatoris, alia ut taceam. Ipſo autem illo anno 583. tot portentis nobili Chilperico regi filius natus eſt, nomine Theodoricus, & Mauritius Imperator anno ſequenti rem contrà Perſas feliciter geſſit: ac Clotharius vel Lotharius, ultimus Chilperici filius & regni ſucceſſor natus eſt. Hæc ſunt, quæ ad iſtud phœnomenon annotare voluimus, additis probabilibus conjecturis, ob quas inter Cometas referri poſſe videtur. Quas ſi quis admittere, & phœnomenon Cometis annumerare noluerit, inveniet hîc & illîc Cometas, quos, licet ab Auctoribus in diverſos annos & diverſa cœli ſigna poſiti fuerint, nos non diviſimus, ſed potius conjunximus, & ex duobus vel tribus unum, ex novem quatuor fecimus, (ut præcipuè infra circa mortem Ludovici Pii) unde Lector numerum Cometarum, etſi hic vel ille expungatur, ſupplebit ex æqui ratione.

CXXXI. *Anno* VII. *Childeberti Regis, qui erat Chilperici & Guntranni* XX. *ſtella Cometes apparuit in feſto Paſchæ.* Geſt. Franc. epit. c. 87.

ANnum hunc Chilperici & Guntranni eſſe XXI. expreſſe teſtatur Gregorius l. 6. c. 14. & Aimoin. l. 3. c. 39. tùm etiam Regum anni ſupra in rationes redacti. Quotus autem hîc ſit à Chriſto nato, non æque in aperto eſt. Diximus ad Cometas Numero CXXVII. & CXXX. in diverſos annos poni mortem Sigeberti patris & initium Childeberti filii. Hîc quoque dolendum eſt rerum priſcarum memoriam ſpiſſis vel ignorantiæ incerti tenebris obfuſcatam, & nondum nativo fulgori certi & veri reſtitutam eſſe. Exſpectabimus qui de annis Sigeberti, Childeberti & Chilperici diſcrepantes illas rationes non tantùm cum alienis, ſed & ſecummet pugnantes, ut vidimus, conciliet, & intrà terminos indubitatæ veritatis figat. Interim liceat nobis ea quæ propiora videntur eligere, & ut Sigeberti necem, ita & Childeberti initium imperii in Ann. 579. exeuntem (niſi in 580um. ineuntem id eſt ſexageſimum ſextum à Clodovei ſecundùm Gregor. l. 4. c. ult. neceſſe utrumque referre habeamus) ponere. Ita ſeptimus Childeberti & viceſimus primus Chilperici & Guntranni erit annus 586. Fateor tamen non deeſſe rationes legitimas, ut ibi annus 578, hîc 585. ponatur. Sed hoc excutere noſtri non eſt inſtituti. Tantò minus Serris vel Petavii ſententiam. Nam illius computatio ſibi ipſi adverſatur. Hujus longè à reliquis abeſt, ut vidimus. Cometam iſtus præceſſit nefanda mors Regii pueri Clodovei, quem impiæ Fredegundis * novercale odium & patris Chilperici credulitas & crudelitas, ſimul cum matre Audovera, cui Fredegundin ancillam ſuperinduxerat, ſuſtulit. Alios Chilperici & Fredegundis filios Theodoricus ille puer vix uno ætatis anno exacto ſequitur, Deo parentum impietatem juſtè caſtigante, his divinam pœnam in homines incantationum prætextu injuſtè devolventibus. Præceſſit Cometam & mors Chilperici, ſecundùm Petavium, qui eam in ann. 584. Childeberti nonum refert. Sed nonus Childeberti annus nobis eſt 588. vel certè 587. Quatuor menſibus nativitas Lotharii mortem ejus anteceſſit. Ita poſt tot filios elatos, hoc ſolatii ille Nero & Herodes alter, ut ait Gregorius †, tulit, ut ſe ſucceſſorem relinquere videret. Maxima verò tunc lætitia affectus erat, ita ut omnes captivos libertate donârit. ‡ Præceſſêre mortem Chilperici varia flagitia, quæ eam portendiſſe dici poſſunt. Libido ſcil. & crudelitas inſana. Nam uxorem uxori, vel concubinam inducens, Audoveram & Galſuntham, tum ex illa natos Meroveum & Clodoveum, fratremque Sigebertum ſuſtulit, inaudito & pluſquam barbaro exemplo, alia vitia ut taceam. Præceſ-

* Epit. geſt. Franc. c. 84. Gregor. l. 5. c. 40. Aimoin. l. 3. c. 43. † l. 6. c. 46. ‡ Epitom. poſter. geſt. Franc. c. 88. Aimoin. l. 3. c. 54. Epitom. prior. c. 31. Epitom. poſter. c. 60. 84. Gregor. l. 4. c. 28. l. 5. c. 40. Aimoin. l. 3. c. 5. 6. 23.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Nº. 67.
CXXXI
CXLVIII. A.C. 677.
A.C. (CXXXIV) 594
CL. A.C. 684.
CLXIII. A.C. 812.
CLIV
A.C. 729
CLIII
CLXXI
A.C. 837 Eckstorm.
CLXXII
(α) CLXIX. A.C. 829. Eckst. Riccial. (β) CLXXIII. A.C. 839. Funcc.
CLXXIII. A.C. 838. Calvis.
nodus
M. C. Isenius del.
S. Stopendaal sculp.

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſerunt dico, magna crimina, quæ juſtam Dei vindictam portendere ſolent. Id autem manifeſtè hic videmus, dum per illam Fredegundin, propter quam in duas uxores & filios ſæviit Chilpericus, & per adulterum ejus Landricum, ut Epitomator prior, Ado, Aimoinus & alii, Gregorio excepto, teſtantur, occiſus eſt. Qui etiam nos docet exemplo ſuo, per quæ quis peccat, per eadem à Deo puniri. Porrò acciderunt ante hunc, de quo agimus, Cometam quædam prodigia. Nempe arſit cælum. Ligeris exundavit. Ventus auſter multa damna intulit, referente Gregorio l. 5. c. 42. Qui etiam l. 6. c. 15. in circuitu iſtius ſtellæ crinitæ magnam nigredinem fuiſſe ait: *Et illa* (inquit) *tanquam in foramine aliquo poſita, ita inter tenebras elucebat ſcintillans ſpargenſque Comas. Prodibat autem ex ea radius miræ magnitudinis, qui tanquam fumus magni incendii apparebat à longè. Viſa eſt autem ad partem Occidentis in hora noctis prima.* Refert tunc & ſanguine pluiſſe, & ſucceſſiſſe peſtem, ac præcipuè illam in Narbonenſi provincia inguinariam. Attingit hæc & Aimoin. l. 3. c. 39. Funccius & Calviſius ex Diacono peſtem hanc in annum 586. Mortem Leovigildi * regis Hiſpaniæ in 588. motum terræ, qui graviter Antiochiam afflixit, mortem Chilperici (nativitate Lotharii præteritâ) victoriam Recaredi regis Hiſpaniæ, de Boſone Guntranni † regis Franciæ ignavo Duce, & illam à Germano Mauritii duce de Perſis invaſoribus obtentam refert. Denique in 589. nuptias Atharitis Regis Longobardorum in Italia, qui paulò antè Chriſto nomen dederat, cum Theudelinda Garibaldi regis Bavariæ ſeu Bojariæ filia ponit. Sigonius aquarum illuviem maximam & Tiberis exundationem ac peſtem illam inguinariam anno 589. magna damna attuliſſe, memorat. Sed, ut toties diximus, ſæpenumerò talia Cometas præcedunt, & hic quoque videmus Cometis læta ſuccedere.

CXXXII. *Anno Chriſti* 587. *Mauritii* 4to. *viſus eſt Cometa Byzantii.* Ricciol. ex Zonara.

Cometam hunc alii Auctores non annotant: Niſi quòd Gregorius l. 6. c. 33. anno 9. Childeberti, qui nobis eſt 587. vel 588. memoriæ reliquerit apparuiſſe tunc à parte aquilonis nocte mediâ radios multos, fulgore nimio relucentes, qui ad ſe venientes iterum ſeparabantur uſquequò evanuerunt. Sed & cælum ab ipſa ſeptentrionali plaga ita reſplenduiſſe tradit, ut putaretur auroram producere. Cometam hunc æquè ut alios anteceſſerunt & ſecuta ſunt triſtia lætaque. Poſteriora iſta ferè ſunt. Anno 587. ‡ ut Calviſius notat, Reccaredus rex Hiſpaniæ Arianiſmo abjecto Catholicus dicitur, in conjugem Galliæ Regis Chilperici (*a*) filiam petit & obtinet. Antharit rex Longobardorum proſperè in Iſtria, Philippicus Dux Mauritii in Perſia rem proſperè gerit. His quorundam Regum occaſum, ſed & ortum aliorum, triſtia bella & victorias lætas, tandem pacem in oriente cum Perſis in perpetuum Anno 591. factam ſucceſſiſſe annotat. Eadem vel ſimilia apud Funccium videre licet, quibus non immoror. Apud Sigonium memorabile exemplum extat. Theodelinda regina Atharis vidua, (quam Aventinus muliebris ſexus unicum decus vocat) quæ Agilulfum Ducem virtutibus Regalibus ornatum Anno 590. & imperii & thori, imò & ejuſdem religionis, cùm ille adhuc Arianam ſequeretur, conſortem effecit. *Per hoc multùm utilitatis*, inquit Paulus Diaconus, *Eccleſia Dei conſecuta eſt:* quin imò (*b*), teſte Sigonio, *ea res merifice totius Italiæ animos recreavit.* In annum 591. Italia Dei munere à peſte liberata, captivorum Longobardorum apud Franos redemtionem à novo Rege Agilulfo, ut & pacem cum Francis ab eodem factam Sigonius ponit.

* Vide Tarapham in Lymbæ vel Luybæ vita. † Fredegar. Chron. c. 10. Aimoin. l. 3. c. 77. ‡ Vid. Tarapha in Vita Recharedi, ubi hæc paulò aliter quod ad circumſtantias attinet, refert. (*a*) Epit. geſt. Franc. c. ult. Greg. l. 5. c. 39. l. 6. c. 45. l. 7. c. 9. 10. Aimoin. l. 3. c. 56. (*b*) Vid. Avent. Ann. l. 3. p. 209.

CXXXIII. *Anno Chriſti* 589. *Cometa per integrum menſem apparuit, poſt quem multorum Principum mors ſecuta eſt. Mahometus, anno ab hoc quarto, magnus Dei Pro-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

pheta, qui Saracenis leges dedit, in Arabia natus eſt. In Italia, & inprimis Romæ, diræ tempeſtates ortæ ſunt. Unde Longobardi Romam obſidentes, aſſiduis imbribus, vique turbinum deterriti, obſidionem diſſolvere coacti ſunt. Eſtque tanta aquarum vis ſecuta, ut infinita tùm hominum tùm pecudum multitudo per Italiam & inprimis Romæ tunc temporis perierit. Cadaverum corruptionem peſtis ſecuta eſt maxima, in qua etiam Pelagius Pontifex, poſtquam per 11. *annos eam* (addendo puto *dignitatem*) *obtinuit, mortuus eſt. Hormiſdæ filius, capto patre, Perſarum regnum invaſit. Romani à Perſis victi ſunt.* Rockenbachius.

ALſtedius pariter in hunc annum Cometam & victoriam Mauritii de Perſis ponit. Hæc quidem à Calviſio in 587. ſed ab Helvico in 589. ponitur. Quanquam & Calviſius hoc eodem anno quædam à Duce Mauritii Commenciolo contra Perſas proſperè geſta refert. Rockenbachius multa funera Principum Cometæ ſubjicit. Sed quis & de natalibus dubitat? Mahumetis impuri ſeductoris natales immeritò hùc retulit. Nam ut taceam hos à Calviſio in annum 570. referri, Funccius certè in 597. & cum eo paulò poſt ipſe Rockenbachius refert. Ad Pelagii mortem, inundationem, peſtem & bella, quæ cuncta Cometæ Rockenbachius ſubjicit, quod attinet, vidimus & videmus talia toties ante Cometam. Hìc poſt Cometam videmus pacem in Oriente cum Perſis initam, victoriam in Occidente de Longobardis à Smaragdo Exarcho, ut Funccius notat, partam. Nam Sigonius hanc victoriam in ann. 583. aſſentiente Calviſo, refert.

CXXXIV. *Anno Chriſti* 594. *ſub imperio Agilulfi Regis Longobardorum, Cometa menſe Januario apparuit, qui per integrum menſem matutino & veſpertino tempore viſus eſt. Hòc eodem menſe Joannes Archiepiſcopus paulò poſt Ravennæ, ſicut & Eoinus dux Tridentinus mortui ſunt. Deinde eodem tempore, Bajoariorum* 2000. *virorum à Cacano interficiuntur, dum irruptionem in Sclavos nullâ datâ occaſione faciunt. Tertiò patritius Romanus primus, Exarchus Italiæ à populo Romano creatus eſt contrà Longobardos, qui officio magſtratus antea apud ipſos non eſt functus. Quartò Agilulfus, cum Cachano Rege Hunnorum, interceſſione Legatorum, è Pannonia venientium, & pacem petentium tunc ſancivit.* Rockenbachius.

IN eundem annum refert Cometam Funccius ex Palmerio, Eckſtormius ex Diacono, & Alſtedius. Ille hoc & ſequenti anno Priſcum Mauritii Ducem Sclavinos ad Iſtrum viciſſe & deprædatum eſſe refert. Iſte huic horribili Cometæ ſucceſſiſſe multa mala, nominatim ſiccitatem, annonæ caritatem, bellum Longobardorum in Italia, & agmina locuſtarum ibidem, memorat. Ricciolus quoque hunc Cometam in eundem annum refert, famemque & ſiccitatem ei ſubjicit. Eckſtormius ipſe lætam victoriam, Alſtedius verò Cometæ tribuit ea quæ eum præceſſerunt. Nam ſiccitatem illam & locuſtas annonæque caritatem Funccius in annum 593. Sigonius in Annum 591. Calviſius in 592. refert. Bellùm inter Longobardos & Romanos anno 593. ut Sigonius, Calviſius & alii referunt cœpit. Cauſam ejus Sigonius non in cœleſtem Cometam, quem invitis aliis in annum demum 595. ponit, ſed in terreſtrem, ut ſic dicam, Cometam, ſive avaram ambitionem, rejicit. Ita enim ille: *Romanus Exarchus quinquennio jam, nullâ re memorabili actâ, in Exarchatu conſumto, nomini ſuo deforme ratus, niſi præfecturam eximio aliquo facinore nobilitatam relinqueret, animum ad Peruſiam, & vicinas ejus regionis urbes recuperandas adjecit, ante aliquot annos Longobardis à Ducibus occupatas. Itaque Ducem Peruſiæ Mauricionem ſollicitatum, occultè ad partes ſuas traduxit, & cauſſa Romanæ adeundæ Urbis excogitata eò cum exercitu ornatiſſimo proficiſci contendit.* Cometam hunc præceſſit mors Antharis Regis Longobardorum anno 590. ut Sigonius, vel 593. ut Calviſius, tum Luybæ 2. Regis, & mox Victerici parricidæ & tyranni Hiſpaniæ anno 592. ut Tarapha putat: tum Ceaulini & Ellæ Regum Angliæ, tum denique horribilis peſtis inguinaria anno 590 ſecundum Calviſium. Nec tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

læta deſunt hunc Cometam ſecuta. Illa nempe victoria de Sclavinis. Tùm nuptiæ Reccaredi Regis Hiſpaniæ cum Clodoſuintha Childeberti Regis Francorum apud Mediomatricum ſorore, (filiam vocat Tarapha, * invitis ſcriptoribus Gallicis, qui vel Chilperici filiam fuiſſe affirmant, & Rigundin vocant, vel filiam Sigeberti illam Clodoſuintham Childeberti ſororem) unà fœderis vinculum inter utramque gentem, quæ in annum 594. Calviſius refert. Anno ſequenti memorat Longobardos fraude Romani Exarchi occupata recuperaſſe: anno vero proximo Chriſtianæ religionis initia in Anglia, operâ Gregorii Romani Pontificis, fuiſſe propoſita. Eundem Pontificem pacem inter Longobardos reſtituere anno 595. magno, nec improſpero ſtudio voluiſſe, hanc autem ab ambitioſo Exarcho Romano rejectam fuiſſe, Sigonius memorat. Atque hæc ipſa ambitio ſequentium malorum, vice Cometæ, fuit portentum.

* Epitom. geſt. Franc. c. ult. Gregor. l. 5. c. 39. & l. 6. c. 45. l. 9. c. 16. 25 & 28. Aimoin. l. 3. c. 56. 60 & 72.

CXXXV. *Anno Chriſti 597. Cometa aſpectu terribilis Bizantii viſus eſt, concurrentibus aliis multis unà hoc tempore in cælo prodigiis, quæ quia Mahometus hoc anno natus eſt, qui Saracenis tanquam Propheta Dei leges tulit, ſimul etiam calamitates plurimas, generi humano unà portenderunt. Præterea Guntranus mortuus eſt, cui Hildebertus fratris filius ex teſtamento in imperio ſucceſſit.* Rockenbachius.

INcipit eodem modo deſcribere Cometam, quo Ricciolus illum anno 587. indicavit. Sed ibi non eſt error, cum ab illo Cometa anni 570. ad hunc anni 587. annos ſeptemdecim Ricciolus numeret. De natali Mahometi jam nonnihil diximus. Hic addimus & à Krentzheimio & à Bucholzero annum 570. à Mercatore 569. at à Sigonio 630. tribui. Sed Funccius Sabellici rationes ferè ſequitur, qui dum eum anno 692. (quæ & Bucholzeri computatio eſt) obiiſſe, triginta quatuor vixiſſe ait, natum eum anno 598. eſſe innuit. Funccius anno 597. natum anno 631. Chriſti, ætatis verò 34. mortuum eſſe putat. Calviſius autem 5. Maji anni 570. ad 17. Junii 631. annum ætatis 62. iniiſſe affirmat. Annum mortis Funccio & Calviſio Helvicus & Petavius aſſentientur. Pomponius Lætus & Egnatius anno ætatis 40. veneno exſtinctum putant. Guntranni mors an præceſſerit vel ſecuta ſit Cometam, neſcio. Obiit enim ille menſe Martio decurrente, anno Chriſti, ut Funccius Calviſius & Helvicus putant 597. ſed ſecundum Petavium 593 vel 594. Annus 567. Anglorum cum Rege Edelberto converſione, proximus pace Italica, licet brevi lætus extitit.

CXXXVI. *Anno Chriſti 599. Cometa hoc anno apparuit.* Calviſius ex Aimoino.

COnſului de hoc Cometa Aimoinum, qui l. 3. c. 83. memoriæ prodit poſt pugnam inter Francos & Britones (quæ accidit anno 2. Childeberti in regno Burgundiæ, quod poſt Guntranni patrui mortem obtinuit) anno ſcilicet tertio Childeberti, id eſt Chriſti 599. Cometam apparuiſſe. Quæ eum anteceſſerunt vidimus; niſi addamus hîc mortem Gundemari, quam contradicentibus aliis in annum 595. Michaël Ritius & ex eo Franciſcus Tarapha ponit. De eventibus qui eum ſecuti ſunt, pauca ex Aimoino dicemus. Eodem illo anno accidit expeditio Francorum in Italiam contra Longobardos, quæ non tàm ad Cometam hunc quam potius ad invidam Childeberti & inſtigationem Imperatoris Mauritii, qui hic oleum camino affudit, referenda eſt. Et tamen cum ejus auxilia ad conſtitutum tempus non comparerent, Franci morbis attriti ad ſua redierunt. Anno vertente Childebertus cum uxore veneno extinctus. Pax cum Longobardis rupta eſt, quod non Cometæ, ſed Callinici Exarchi iniquitati, qui Agilulfi Regis filiam cum marito interepit, tribuendum eſt. Eodem anno Chaganus Hunnorum Rex provincias & exercitus Romanorum atterit, magnam captivorum multitudinem interficit. Horum quoque facinorum culpa non eſt in Cometam derivanda, ſed in peccata Imperatoris & populi, in ſocordiam & perfidiam

Ducum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ducum & avaritiam Imperatoris, uno aureo animum cujuſvis captivi redimere à Barbaro id poſtulante, nolentis.

CXXXVII. *Anno Chriſti 601. Cometa immenſa magnitudinis per dies multos coruſcans viſus eſt, quem paulò poſt mors Mauritii regis Romanorum unà cum aliis multis prodigiis ſecuta eſt: mulier in Thracia puerum peperit eodem anno, planè monſtri ſimilem, videlicet oculis, palpebris & ſuperciliis carentem, manibuſque & brachiis, cui quoque cauda piſcis propè coxendices dependebat. Quod portentum ubi Mauritius Imperator ante obitum vidit, id ut interficeretur, mandavit, gladiumque ſtatim mandato perfecto oſculatus eſt. In ſuburbanis civitatis vicis, multa quoque alia monſtra nata ſunt, puer videlicet, 4 pedes habens, & alter biceps, uterque verò ferro diſſectus eſt. Priſcus & Commentiolus, præfecti regionum Europæ, ſolutâ pace, quam cum Chagano Abare arte quadam pepigerant, clam jubente principe, Iſtrum ratibus trajecerunt. Cumque primum in Viminacium Inſulam, in Iſtro ſitam, veniſſent, & ſubitò cum barbaris, & aliis quibuſdam ipſis adjunctis populis, unius menſis ſpatio manus conſeruiſſent ſæpius, ultra 30000. Abarum, Gepidum & Sclavinorum diſtinctis præliis interfecerunt, & ultra 15000. ceperunt. Victoria hæc tali & tantâ cum potiti eſſent, qualem vix unquam populum ab hoſtibus reportaſſe legitur, domum rurſus ad ſuos ſe contulerunt.* Rockenbachius.

NUllus Auctorum, qui ad manum ſunt, Cometam ad hunc annum annotat. An ante vel poſt Cometam viſum bella inter Priſcum & Chaganum, tùm Callinicum & Agilulfum orta fuerint, ex Auctoribus rerum circumſtantias reticentibus non patet. Patet tamen jam ſatis bella prænuncios Cometas non exſpectare. Habent enim ſemper alios qui ea portendunt, Cometas. Ita tunc in Oriente violatio fœderis, ut ipſe Rockenbachius fatetur, cum Chagano, initio facta à Commentiolo & Priſco Mauritii Ducibus, in Occidente pariter fracta à Callinico, ut diximus, pax, utrumque ipſe Mauritius Imperator graviter ferens, Chagano captivos reddidit; Callinico autem remoto Smaragdum Exarchum conſtituit. Itaque tanto magis Agilulfus iracundiâ, eaque non injuſtâ (ut ipſe Sigonius judicat) exarſit. Hâc de cauſa vel ante Cometam exarſit bellum: quod mox ſecuta eſt peſtis, ut fieri ſolet, Theodelindâ Agilulfi uxore inter hæc domi ſtudiis pacis Anno 602. intentâ. Conſtantinopoli autem maxima cum magnificentiâ & lætitiâ Mauritius nuptias Theodoſii filii cum Germani patricii filia eodem anno menſe Febr. celebravit. Prodigia ſine Cometis in cælo & terra videri, multa exempla docent: Illum quoque puerum quadripedem & bicipitem, quem Rockenbachius Cometæ ſubjicit, Funccius magiſter ejus in annum 596. refert. Sic quinquennio circiter ante Cometam illud monſtrum viſum fuerit.

CXXXVIII. *Anno Chriſti 602. conſpectus eſt Xiphias, hoc eſt ſtella gladii nitore, ſine ullis radiis, eadem nocte quâ Mauritius Imperator ſomniavit ſe Phocæ militi ſuo jugulandum tradi. 8. Cal. Decembris Mauritius Imperator cum uxore & liberis miſerè occiſus eſt à Phoca ſucceſſore.* Eckſtormius ex Zonara in Mauritio.

Anno Chriſti 603. Cometa per duos menſes integros Septembrem ac Novembrem continuè flagravit, unà cum aliis multis terribilibus prodigiis, qualia vix ab aliis Hiſtoricis annotata ſunt, apparuit. Hæc, mors Mauritii Imperatoris, à Phoca interfecti, ſecuta eſt.

Bonifacius Pontifex III. multis ſollicitudinibus tunc temporis impetravit, ut Roma caput Eccleſiarum & diceretur & ab omnibus haberetur. Peſtis ſæviſſima Ravennam, & finitimos maris hoc anno & ſequenti, ac cum agro Veronenſi homines habitantes ita afflixit, ut dimidia pars vix reſidua manſerit. Theodoperto Francorum rege, cum Clotario patruele ſuo bellum gerente, ſignum ſanguineum tunc in cælo, quaſi haſta ſanguinea, & lux clariſſima per totam noctem, quæ ab omnibus viſa ſunt, apparuit, qua Theodopertum

tum bellum gerentem, graviter afflixit. Gregorius & Agilulfus Rex Longobardorum, qui Faroaldo apud Spoletum ſucceſſerat, poſtquam cum Theoderico Francorum Rege pacem iniit, anno ſequenti mortuus eſt. Rockenbachius.

Anno Chriſti 603. *Mauritii ultimo, Cometes Xiphias conſpectus, quo anno Mauritius cum tribus filiabus interemptus eſt. Natus autem eſt ſub hoc Imperatore Mahometus: quo tempore refert Johannes Prætorius crinitum ſidus per* 6. *menſes apparuiſſe, & fortè fuit unum ex prædictis.* Ricciolus Almag. part. poſter. T. 1. l. 8. ſect. 1. c. 3. p. 6.

RIcciolus infra pagina 24. ubi de duratione Cometarum agit, hunc Cometam ſemeſtrem fuiſſe ait. Aſſentit ei Clariſſimus Gravius diſput. de Comet. theſ. 7. Mauritii necem Anno 602. die 23. Novembris contigiſſe Sigonius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Petavius & Alſtedius affirmant. In annum 603. confert Sabellicus & Funccius, quorum rationibus favet Indictio ſexta, quâ factum id eſſe Petavius ait. Hæc enim à Beda, Calviſio & Helvico in annum 603. refertur. Quod Chronologis conciliandum relinquimus & ad Cometam noſtrum venimus. Hunc in 603. annum ponit Funccius cumque eo Rockenbachius; ita & Prætorius, cumque eo Ricciolus. In 602. Bucholzerus, Eckſtormius & Alſtedius. Sabellicus & Calviſius Cometæ non meminerunt. Wernerus in Faſciculo temporum eum ante Phocæ imperium, ut & alia prodigia ponit, ſed certum annum non annotat. Sigonius Anno 602. haſtas ſanguineas in cælo viſas eſſe, & per noctem lucem clariſſimam fulſiſſe ait. Ante oculos Mauritii duo filii ejus, ut Aimoinus l 4. c. 3. habet, trucidati ſunt, eo nil niſi illud pium, *Juſtus es Domine & juſtum judicium tuum*, inclamante. Funccius quinque filios interfectos in ejus oculis ait. Sigonius, Calviſius, Petavius & alii numerum non determinant. Anno 607. Conſtantinam Mauritii viduam, cum tribus filiabus cœnobio extractam & decollatam Calviſius teſtatur. Ita & Petavius, niſi quòd triennio poſt mortem mariti, Indictione 8. quæ Calviſio & Helvico in annum 605. incidit, occiſam dicat. Funccius in 608. hæc confert. Tantam Imperatoris & Domûs ejus cladem præceſſit ſtella Cometes, ſed & extrema avaritia, ob quam nec captivos illos levi pretio redimere, nec ſtipendia militi perſolvere volebat, quæ Dei vindictam & populi ac militum odium, denique cædem ejus, omni phœnomeno & ſigno cæleſti certius portendit. Quum Phocas ſe Catholicam diſciplinam defenſurum juramenti fide promiſiſſet, hæc res Gregorio Pontifici Romano nunciata ipſum non ſecurum modò, ſed lætum etiam ac bonæ ſpei plenum reddidit, Sigonio teſte. Qui etiam memoriæ ſcriptum reliquit, anno 603. Agilulfo ex Theodelinda filium Adalvaldum natum †, & imaginis Phocæ & Leontiæ Auguſtæ Magnâ cum gratulatione & lætitiâ Romæ receptæ, & paulò poſt *neceſſaria & optata pax cum Longobardis compoſita, Pontifici lætitiam attulit*, imò, ut ait Sigonius, *hoc nuncio erecta Italia ingenti gaudio exultavit: nempe quòd induciis ſæpius inſtauratis quieta à Longobardis incurſionibus fuerit*, ut idem ad annum 604. qui morte Gregorii illius celeberrimi Pontificis, cui & Sancti & Magni cognomen inditum eſt, inſignis extitit. Per id tempus Chaganus, ſæpius à Romanis victus, Pannoniam, quam invaſerat, amiſit, quæ ideo Orientis imperio ſubjecta fuit, referente Funccio. Dehinc Coſroës Rex Perſarum Romani Imperii provincias invaſit & miſerè afflixit. Magis hanc calamitatem mors Mauricii, Perſarum ſocii & fœderati, quàm Cometa portendit. Ideò Petavius rectè judicat *: *Phocâ regnante Choſroes Perſarum Rex, tanquam Mauricii necem, quo cum magnis ejus in ſe meritis pacem fecerat, in auctores vindicaret, Romanos populatus eſt fines; ac torrentis inſtar cuncta rapiens, Chalcedonem uſque in Bithyniam pervaſit. Cum Phocas interea rerum omnium ſecurus, ac domi ſedens obſcœnis ſe libidinibus, ac principum cruore ſatiaret.* Nempe hinc vindictæ cupido, illinc deſidia & crudelitas, ſubjectis inviſa, hoſtem per ſe ferocem ad bellum accendebat.

Peſtem illam, quam Rockenbachius Cometæ ſubjicit, Sigonius in annum 602. refert, & portentis illâ tempeſtate viſis, quæ Rockenbachius commemorat, præponit. Sed hæc & alia mala ſine Cometis accidere, toties vidimus videmuſque. Quæ de

† Vid. Bonfin. rer. Ung. Dec, 1. l. 8. p. 150.

* Ration. Temp. part. 1, lib. 7. c. 13. pag. 353.

Agilulfo rege Longobardorum, qui Faroaldo apud Spoletum ſucceſſerat, & pace cum Theoderico rege Francorum initâ mox mortuus fuerat, Rockenbachius commemorat, undique triſtia ad Cometas trahens, Agilulfo, qui ipſo Funccio judice Anno 617. mortuus eſt, non conveniunt. Itaque hoc intelligendum eſt de Ariulfo, Faroaldi primi Ducis Spoletani ſucceſſore*, cujus mortem Sigonius in Ann. 603. ponit. Sed quæ de pace cum Theoderico Franco inita dicit, non ad Ariulfum Ducem, ſed ad Agilulfum Regem; quæ contra de morte Agilulfi habet, ad Ariulfum pertinent. Quod ſi tamen Sigonio credimus, mors Ariulfi Anno 603. pax Francica 604. mors autem Agilulfi 615. accidit. Tot errores in uno iſto eoque breviſſimo commate admiſſi ſunt.

* Vid. Bonfin. Dec. 1. l. 8. p. 149.

CXXXIX. & CXL. *Anno Chriſti* 604. *Cometa per duos menſes, Aprilem videlicet & Majum viſus eſt. Hunc cruentum bellum inter Theudepertum Francorum regem, apud Gallos tunc temporis imperium tenentem, & Saxones, Saxonibus & Francis inter ſe belligerantibus, ſecutum eſt. Petrus Cantor, Ticini in Baſilica Petri Apoſtoli fulmine interfectus, Patriarcha Aquilejenſis eodem anno mortuus eſt. Cometam priorem, eodem anno alius Cometa ſecutus eſt, qui per duos menſes Novembrem & Decembrem in cælo flagravit. Hunc mors Candidiani apud Gradus mox ſecuta eſt. Epiphanius Patriarcha creatus eſt. Atque ita duo Patriarchæ eodem tempore vixerunt Romæ.* Rockenbachius. *Anno Chriſti* 605. *menſe Aprili & Majo apparuit Cometa. Eodem anno menſe Novembri & Decembri ſtella crinita viſa eſt.* Eckſtormius ex Diacono. *Coſroës Perſarum Rex invaſit terram Romanorum. Narſes Dux belli de Romano Imperio optimè meritus, contra fidem juramenti datam à Phoca combuſtus eſt.* Eckſtormius ex Zonara in Phoca.

MEminit Sabellicus Enn. 8. l. 6. crinitæ ſtellæ. Sed nullum ei annum aſſignat. Sigonius verò ad annum 605. Cometam utrumque ponit. De anno autem 604. in quem Rockenbachius hos binos Cometas refert, non pauca læta memoriæ prodididit ‡. *Pacato*, inquit, *regno & tranquillatâ Eccleſia Agilulfus animi quietus, quod nemo adhuc fecerat, animum ad ſucceſſorum ſibi ſubſtituendum adjecit. Neque, quin id decus ad filium Adalvaldum, licet adhuc infantem, ſibi dubitandum exiſtimavit. Quare conſilio ſuo nudato, conventum in eam rem in Julium menſem Mediolanum indixit, ubi verò conſtituta dies advenit, ac Longobardi frequentes adfuere, tum, Legatis Francorum regis Theodeberti præſentibus, Adalvalbus in Circo, patre ipſo aſſidente, Rex à populo ſalutatus, atque inſigni regio decoratus eſt. Quin & ſocietate cum Francis renovatâ fœdus cum eis in perpetuum eſt percuſſum. Neque dies alius Italiæ ſpecioſior, aut lætior poſt ingentes tot annorum calamitates illuxit.* Hæc à Funccio in ann. 605. à Calviſio in 606. niſi poſſint ad hunc Cometam referri, referenda erunt ad proximum. Huic proximè Sigonius mortem Sabiniani Pontificis Romani ſubjicit. Sed non obſcurè eum ob avaritiam crudelem, ingratum in anteceſſorem ſuum animum & pertinaciam à Deo caſtigatum eſſe ait, & ſic hæc vitia mortem ejus portendiſſe indicat. Ibidem duos Patriarchas non Romæ, ut Rockenbachius ait, ſed alterum qui Aquilejam, alterum qui Gradum, occaſione invaſionis Longobardorum, inſederat vixiſſe, & hunc Candianum (ita Sabellicus eum vocat) dictum eſſe, ſcribit. Mortem ejus & electionem Epiphanii in An. 617. ponit. Neſcio itaque quâ ratione hîc Rockenbachio cum Sigonio convenire de hoc poſſit. In hunc demum annum 605. Sigonius, at in 606. Calviſius, in 607. verò Bucholzerus, &, ut videtur, Funncius, refert illud decretum Phocæ primatum, quem ſibi, reclamante fruſtrà Gregorio Patriarcha, Conſtantinopolitanus Joannes, & poſt hunc Cyriacus arrogaverat, Romano Pontifici Bonifacio † Tertio conferens. Hoc iſti potius quàm proximo Cometæ Rockenbachius ſubjicere debuit. Ad annum 606. Sigonius refert tributum à Clotario Rege Francorum Agilulfo regi Longobardorum remiſſum

* l. 2. de regno Italiæ ab initio. pag. 30. † Vid. Bonfin. Dec. 1. l. 8. p. 150.

miſſum, eſſe. Idem Smaragdum Exarchum pace abundantem ad Ferrariam, qui
tùm vicus ad Padum fluvium erat exiguus, munire, & in caſtri formam convertere
cœpiſſe, & inducias inter Romanos & Longobardos in triennium prorogatas eſſe
memorat. Anno dehinc 607 & 608. Italiam annonæ inopiâ, aquarum illuvie & mor-
borum vi graviſſimè fatigatam eſſe, ſed mox anno proximo, cum Agilulfus Rex
Legatos ad Phocam Imperatorem, pariterque Phocas ad eum jungendæ amicitiæ cauſſâ
miſiſſent, ac fœdus inter ſe percuſſiſſent, certiorem in ſpem veteris aliquando quietis
dignitatiſque recuperandæ eandem veniſſe, teſtatur. De Narſete, cujus triſtem ca-
ſum Eckſtormius ad Cometam refert, verbum addo, non fuiſſe eum celeberrimum
illum Eunuchum & Ducem, ſed poſterioris (de quo Procopius & Corippus videatur,
& ad quem epiſtola 6. Gregorii l. 1. exſtat) filium, docente id Petavio ‡, & errorem
hîc comiſſum refellente: tum verò, caſus ejuſmodi acerbos in orbe, etſi nullus
Cometes luceat, in cælo, eſſe perpetuos.

‡ Rat. Temp. p. 1. l. 7. c. 10.

CXLI. *Anno Chriſti 617. Cometa per integrum menſem ardere in cælo viſus eſt. Hunc
diræ calamitates inter mortales deinde ſunt ſecutæ. Coſdras Perſarum Rex Hieroſoly-
mam devaſtavit, ſicut & Perſæ totam Palæſtinam. Zachariam Patriarcham cum or-
namentis & populo abduxerunt.* Rockenbachius.
*Anno Chriſti 620. Cometes apparuit. Tùm Coſroës Perſarum Rex Hieroſolymam diripuit,
& anno 622. Mahomed cœpit. Viſa ſunt hoc tempore alia etiam prodigia, & horrenda
tonitrua audita.* Alſtedius.

Ex eventibus rerum colligo unum eundemque Cometam eſſe. Eckſtormius quo-
que in annum 617. ex hiſtor. Eccl. Cent. 7. & Polyd. l. 3. Cometam hunc refert.
Non levis fuit illa calamitas Hieroſolymæ à Perſis illata. Sed ejuſmodi triſtia ſine Co-
metis fieri, hîc quoque videmus. Nam Anno 610. Phocas ille, quo pejor ad punien-
da populorum peccata à Deo immitti non potuit, ab Heraclio captus, membris trun-
catus, tandem & combuſtus, meritas perfidiæ & ſævitiæ dedit pœnas. Perſæ crude-
liſſimè omnes provincias Romanas vexarunt, & ex altera parte in Europa Scythæ &
Avares. Eòdem anno obiit Ceolphus rex Weſt-Saxonum in Anglia: proximo Gun-
domarus Rex Gotthorum in Hiſpania, tùm Eudocia Auguſta Anno 614. Bonifacius
IV. Anno 615. Joannes Exarchus, ſubjectis avaritiâ gravis, eodem anno per tumul-
tum Ravennæ occiſus eſt. At Theodebertus Rex Franciæ à fratre victus paulò poſt
trucidatus. Pariter naturæ conceſſit Anno 616 Edelbertus rex Cantuariorum, &
Theodoricus rex Francorum, fratris ſui interfector, tùm Agilulphus rex ille Lon-
gobardorum clariſſimus (cujus mortem, ut & aliorum Principum, quos ſileo, Si-
gonius in annum præcedentem refert) nec non Edelfridus rex Northumbriæ in An-
glia & Eleutherius, qui tyrannidem in Italia invaſerat, à militibus necatus. Taceo
bella acerrima & prælia cruenta inter reges illos Franciæ, inter Anglos & Scotos,
tùm deprædationes & cædes Chriſtianorum à Perſis & Saracenis factas, terræ motum
& luem Elephantinam & invaſionem Hunnorum, quæ graviſſimè Italiam afflixe-
runt. Hæc omnia ante hunc Cometam acciderunt, nec ad præcedentem referri poſ-
ſunt. Eodem quo Cometes ſecundum Rockenbachium & Eckſtormium apparuit
anno, Brunechildis illa impia & ſæva, non tantùm dictorum Regum, nepotum ſuo-
rum, ſed & octo aliorum interfectrix, à Clothario capta, & equis diſcerpta, meritas
luit pœnas, ut putat Calviſius, Petavio mortem Theodeberti in ann. 612. Theodo-
rici & Brunechildis in 613. referente. Poſthæc Heraclius Imperator, pacem Perſarum
Regi fruſtra oblatam, Regi Avarum Chagano feliciter offert, & proſperè bellum Per-
ſis infert. Nec hoc prætereundum, quòd Sigonius deſcriptâ illius Eleutheri perfidi
morte, ad annum 617. addit: *Civitas*, inquit, *conſilio atque exitu Eleutherii cognito in-
genti lætitiâ triumphavit.* Nec mirum. Nam, ut recte Sabellicus judicat, fœdum ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

illo motu timebatur incendium, & verè ex ex hac occaſione dura eſſe tractu ac fœda exitu temeraria conſilia, † Livium imitatus, monet.

† Liv. l. 35.

CXLII. *Anno Chriſti 622. viſus eſt Cometa. Circa hoc tempus Mahometes Arabs impium ſuum dogma in Alcorano comprehenſum cœpit propalare.* Eckſtormius ex Schoſſero.

QUod de Mahomete ad proximum Cometen Alſtedius dixit, hùc etiam pertinet. Tetra ſanè illa peſtis fuit quæ Orientem, hominibus ventri deditis †, nefariæ inſtitutionis veneno, quod ex fabulis Ethnicorum, ritibus Judæorum & dogmatibus Chriſtianorum compoſitum erat, propoſito, afflaverat. Cum vero verſipellis ille impoſtor multis ad ſe pertractis, non immerita ex eo rerum novandarum ſuſpicione & periculo laboraret, hoc ipſo anno 16. Julii fugere ex urbe Mecha neceſſe habuit. Inde Arabum Epocha, Hegira, quæ fugam denotat, dicta. Hinc etiam incipiunt res Heraclii contrà Perſas feliciter geſtæ. *Nam per quinque continuos annos bellum cum Coſroë rege proſperè adminiſtravit, præfectis ejus occurrentibus multis præliis profligatis* ‡, ut ait Sigonius. Septem enim victorias de hoſte ferociſſimo, præter plura proſpera certamina, reportavit, & tandem copiis, gazis, regno exutum in fugam vertit. Cum autem is rebus deſperatis filium natu minorem ſucceſſorem ſibi deſignaſſet, à Siröe filio natu majore, impius ab impio parricida, vinctus in carcerem detruſus, fame maceratus, necatur. Hæc cuncta pax Perſica, captivorum & omnium bellis præteritis amiſſorum reſtitutio, lætiſſimus & ſplendidiſſimus triumphus, excepit. Quis & hîc non videt poſt Cometæ apparitionem bona quoque & læta evenire? His annumerari merito poteſt Euangelii Chriſti apud Northumbros in Anglia propagatio: nam Anno 623. ut Calviſius ex Beda, vel 625. ut Polydorus putat, Ethelberga ſoror Edbaldi Regis Cantiani, ad Edwinum Northumbriæ Regem deducta; maritum ad fidem pertraxit. Ita Anno 627. ut Polydorus & Calviſius ex Beda annotat, cum multis ſuorum Edwinus baptiſmum ſuſcepit, inter hæc & filia, quæ prima ex Northumbris baptizata legitur, & victoriâ de Ceoloulpho, Occidentalium Saxonum Rege obtenta, auctus. Quantum tunc gaudium piis ortum eſſe putamus, cum Rex ille, qui id temporis, teſte Polydoro, ſapientiſſimus habebatur, poſt tot uxoris & Pontificum pias admonitiones, religionem Chriſtianam amplexus eſt, illâ memorabili voce prolatâ: *Tandem te hodierno die, Omnipotens Deus! operâ Chriſti filii tui agnoſco: quare impietatis tam diuturnæ veniam oro, quâ hactenus tranſverſè actus nullas tibi beneficiorum gratias egi.* * Polydorus l. 4. p. 79. Is etiam addit confeſtim tali exemplo Edvini, Paulinique Epiſcopi primi Eboracenſis operâ, Carpualdum Orientalium Anglorum Regem cum tota gente in Rempublicam Chriſtianam tranſiviſſe.

† Vid. Bonfin. Dec. 1. l. 8. p. 149. 153. ‡ de regno Ital. 2. ad ann. 622. * Vid. Antiquit. Britann. p. 51. in vita Juſti.

CXLIII. *Anno Chriſti 631. apparuit Cometa gladii ſpeciem referens, poſt quem Saraceni à Romano Imperio defecerunt. Ex quibus velut initiis Mahometicum & Turcicum regnum exortum eſt, & ad ſummam potentiam pervenit. Circa hoc tempus diem ſuum obiit Lotharius Rex Galliæ.* Eckſtormius ex Schoſſero.

Anno Chriſti 633: ſignum in cælo gladii formam habens viſum eſt, quod per dies 30. integros manſit. Hinc inter Romanos & Saracenos bellum implacabile ſecutum eſt. Dagobertus Rex Sclavos debellavit, Cadovalla Britannorum rex, auxilio Pendæ Merciorum tyranni, à Nortumbris defecit. Edvinus in prælio interfectus eſt. Sigebertus infans, filius Dagoberti, Regis Francorum, cum jam quadrageſimum diem attigiſſet, & à Sancto Amando baptiſaretur, omnibus aliis coram aſtantibus & præſentibus tacentibuſque baptiſatus reſpondit, Amen. Rockenbachius.

Func-

FUnccius quoque hoc ſignum in eundem annum 633. ponit, quod 30. die-
bus verſus Meridiem ſtetiſſe ait, & addit ſententiæ dubius: *Hôc Saracenorum*
potentiam ſignificatam autumant. Alſtedius pariter in Anno Chriſti 633. Cometam
hunc ponit, & circà hoc tempus Saracenos Damaſcum, Hieroſolymam & Syriam
totam occupaſſe ait. Et Keckermannus Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. de Cometis eidem anno
cum Peucero Cometam hunc tribuit. Ricciolus eum ad ann. 632. refert, & antequam
Perſia à Saracenis occuparetur, apparuiſſe teſtatur. Diſcrimen annorum Cometæ
facilè illud epochæ veræ & communis emendat. Niſi figura Cometæ & eventuum ra-
tio impediret, Cometa anni. 633. prout hîc à tot auctoribus citatur, ad ſequentem
potius Cometam anni 633. ab Eckſtormio, qui hunc in annum 631. ponit, annotatum
referendus foret. Niſi fortè uterque Cometa gladii ſpeciem prætulerit, quam apud
Eckſtormium in proximo Cometa non video. Cometam hunc noſtrum præceſſit A. 627.
mors præſtantiſſimæ illius & laudatiſſimæ Reginæ Theodelindæ, ob furorem filii in prin-
cipes Longobardos ſævientem, regno unà cum eo pulſæ, quæ res Longobardos ingentibus
diſſidiis commiſit. Anno 628. ut Funccius, 629. ut Calviſius, deceſſit Siröes rex Perſarum,
qui vix uno anno parricidium tulit. Sed & filius Adheſir, cum vix 7. menſes regnaſſet,
occiſus eſt à Sarbara perfido duce, poſt bimeſtre ſpacium interfecto; juſtâ Dei vindictâ ubi-
que elucente, nullo autem Cometa lucente. Anno 628. ut Funccius, vel 630. ut putat
Calviſius, bellum graviſſimum inter Saxones, Weſtphalos & Friſios ac Francos geſtum
eſt, Dagoberto rege Auſtraſiæ periculoſe vulnerato, Beroaldo verò 60. annis Friſio-
rum rege interfecto. Deceſſit paulò poſt Clotharius Anno 628. ſecundum Petavi-
um, 630. ſecundum Aventinum, Calviſium & Helvicum *, aliis annos ejus paul-
lum producentibus. Sed ut funera Ricaredi 2. & Suintillæ Regum Hiſpaniæ † circà
Ann. 626. & alia triſtia quæ Cometam præceſſerunt, taceam, de eventibus qui eum
ſecuti ſunt, nonnihil dicam. Dagobertus ille, ut ab eo quem in proximo reliqui,
incipiam, *probis initio uſus conſiliis ſummâ regnum æquitate & prudentiâ*, ut Petavius
ait ‡, *gubernavit*, &, ut Aventinus teſtatus, *optimum egit principem.* In hæc tempo-
ra referendum eſſe diximus Cometam, quem Ricciolus in Anno Chriſti 130. poſuit.
Nam Anno Chriſti 633. Oſwaldus Rex Northumbriæ in Anglia vicit Carduellam
Regem Britonum, (uti eum Calviſius, Polydorus verò Jovius, Funccius & alii Ca-
dovallonem, Buchananus Keduallam, Antiquitates Britannicæ Ceadwallam p. 16. quo
nomine inſignitum Weſt-Saxonum Regem apud Calviſium Anno 689. invenio vo-
cant) qui fratres ejus à religione Chriſtiana deficientes juſto Dei judicio ſuſtulerat,
& Saxonum gentem in Anglia delere conabatur, vicit & interfecit. Idem accitis ex
Scotia Epiſcopis, ſubjectos imperio ſuo in religione Chriſtiana inſtitui curavit, eam-
que inſigni pietate & ſanctimonia decoravit. Bella, mutationes Rerumpublicarum &
funera Principum, quæ Cometæ Rockenbachius & Eckſtormius tribuit, ſine Come-
tis aſſiduò in orbe videri, ſuprà monſtravimus, experientiâ id comprobante.

Cæterùm quod ad defectionem & potentiam Saracenorum, quam Eckſtormius
& alii tribuunt Cometæ, attinet, monſtrabo ego certiora phœnomenis cæli hujus
tantæ rei in terris portenta. Aventinus, auctor fide & judicio præſtantiſſimus, poſt-
quam bellum Perſicum ab Heraclio compoſitum dixiſſet, ſubdit: „*Sed aliud ex alio malo.*
„ Mahometus tum homo verſipellis, & magicæ fallaciæ non imperitus, in Arabia ortus
„ eſt. Arabes Scenitæ (quos Saracenos dicimus) ob avaritiam Quæſtorum defraudati
„ ſtipendiis, cum ſuperiore bello contrà Perſas egregiè operam navaſſent, correptis armis
„ à Romano deficiunt Imperio. Mahomethes opportunum ſuæ veſaniæ tempus nactus
„ rebelli populo ſe ducem præbet: & quo major foret authoritas, ſe nuncium & in-
„ terpretem Dei cælitùs demiſſum ſimulat: legis divinæ latorem mentitur. Novam
„ ſuperſtitionem ipſe commentus eſt. Syriam, Damaſcum, Palæſtinam, Ægyptum
„ invaſit: Aſiam, Africam, & bonam partem Europæ iſta lues, ignaviâ principum
„ noſtrorum, labefactavit. Tùm paulatim in Oriente, ſicut ante aliquot in Occidente
„ *cæperunt deficere provinciæ.*

Sed de his ad Cometam proximum pluribus agemus. Optarem Viri prudentes

* Vid. Serrem. in Clothario 2. † Tarapha de regib. Hiſp. p. 104 & 145. ‡ Ann. Boj. l. 3. p. 205.

vellent calamitatum cauſam & originem non ad ſidera & phœnomena cæli, quæ bona, jucunda & ſalutaria, ſi ſapimus, creavit rerum auctor, ſed ad hominum errores, vitia & flagitia, quibus nil magis naturæ adverſatur, ſi credims rationi, referre. Hâc enim ratione benè de genere humano mererentur. Nunc enim non pauci flagitiorum occaſiones & præſidia in occulta vi ſiderum, ac præſertim operatione Cometarum quærunt, ſuo & multorum aliorum exitio, imò & publicæ vel ſalutis vel certè quietis detrimento. Huic porro Cometæ læta quoque ſucceſſiſſe, proximè videbimus.

CXLIV. *Anno 633. Imperatore Heraclio conſpectus eſt Cometa. Sequenti anno Saraceni Duces Heraclii vicerunt. Heraclius deſperatis rebus derelictâ Syriâ lignum Sanctæ crucis Conſtantinopolin tranſtulit.* Eckſtormius ex Annalibus.

TRiſtis ſanè orbi Chriſtiano illa Saracenorum invaſio in Aſiam extitit. Hujus portentum in terra Sabellicus monſtrat cladem, quæ extremo Phocæ Imperatoris anno ſine prænuncio Cometa (niſi fortè tunc anno 611. geſta ad Cometam anni 604. referre placeat) evenerat. *Quo temporis ſpacio*, inquit, *adeò Saracenorum opes crevêre, ut Aſiâ ademtâ, ipſam ſint Europam invadere auſi.* Monſtrat & Pomponius Lætus alia hujus rei prodigia *: *Negligentia*, inquit, *Cæſaris Auguſti animos præbuit, qui exiguis copiis primos illos conatus effringere potuit. Neglectus ignis paulatim augeſcens, quum fomes ſuppetit, abſumit omnia: deſidiaque noſtrorum, pernicioſa tabes crevit, cui fomentum medicæ manus adhibere nequeunt. Arabes primi defecêre, proximæ deinde regiones, ipſaque invaditur Syria: in qua ferax Damaſcus vi expugnata, viventis Phylarchi & templum & divinos honores principes inſpexit. Pugnaſſe poſtea fertur cum Perſis, & partem copiarum amiſiſſe, rediiſſeque ad ſuos Arabas, copiaſque ſuppleviſſe Scenitis, manu tum bello validiſſima, & rebus geſtis clara: quæ indignata ob negata ſtipendia fraude quæſtorum & Romani ducis tenacitate, Magmedi hæſit: & tunc defeciſſe provincias quidam ſcribunt. Scriptor haud ignobilis, qui paulo poſt illa tempora fuit, tradit Magmed cum pleriſque aſſeclarum cohortibus Syriam intraſſe, & per Legatos petiiſſe ab Heraclio regiones ad incolendum, atque impetraſſe: & ingentem illum numerum, quum alimenta deeſſent, direptionibus agrorum villarumque & urbium quæſiviſſe*, & paulò poſt: *Demum deſidia Romanorum principum, eò ſuperſtitio crevit, ut magnitudine ejus atque armis perterritus oriens, & bona pars Europæ, non ſine clade, & noſtra ignominia deſciverit* †. Similia his Egnatius habet, alios ut præteram. Demonſtravimus præterea ſupra, maximas quoque rerum mutationes, tùm ſtrages & cædes ſine Cometis evenire. Multa ſine præviis Cometis Mahometes & Saraceni Arabeſque contra Perſas & Chriſtianos fecerunt, atrocia ſanè. Non igitur mirum eſt & poſt Cometam eoſdem aliqua egiſſe, Sigon. l. 2. de regno Italiæ ad ann. 628. & 639. & Funccius ad annum 614. Calviſius ad annum 631. & 632. Hac tempeſtate rex ille Northumbriæ Oſwaldus contra Britannos, & Ratharis Rex Longobardorum in Italia contra Romanos res proſperè geſſit. Anno 635. Kinegildis (ita eum Calviſius, at ad Annum 610. & 642. Cinnegiſlum, Polydorus ‡ Cynigillum vocat) rex Weſt-Saxonum in Anglia religionem Chriſtianam recepit, & paucis annis poſt Orientales Saxones idem fecerunt, Rex verò Francorum Dagobertus filio Segeberto auctus eſt, ut annotat Calviſius.

* Romanæ hiſt. compend. p. 1508. in vita Magmedis. † Roman. Princip. l. 2. 1350. de Mahometis ortu. ‡ l. 4. p. 88.

CXLV. *Anno Chriſti 660. Cometa apparuit in Scorpio, ut annotavit D. Herlicius. Muhavias Amiras Saracenorum cum Hali ſupremo Principe de iſta dignitate decertavit, regiam ſedem in urbe Damaſco habens.* Eckſtormius.

SI ab Anno 640. ad quem effectus Cometæ proximi extendi ad ſummum poterant, initium capiamus, habebimus ad annnum 660. intrà 20. ferè 40. per multa Prin-

ta Principum Sacrorum & Profanorum funera. Joannes enim Pontifex Romanus,
Eadwaldus Cantauriorum rex Angliæ, Chintilla Rex Hiſpaniæ (Suintillam Tarapha
vocat, & mortem ejus in Ann. 644. ponit.) Anno 640. è vivis exceſſerunt.

Poſtero Heraclium hydrops obruit: filium ejus Conſtantinum Martina lurida terri-
bilis, miſcens aconita noverca, ut filium Heracleonem ad ſceptrum promoveret, op-
preſſit. Sed mox ſcelere comperto ipſa cum filio tyranno meritas luit pœnas. Iſaacius
Exarchus Anno 641. fato functus eſt. Oſwaldus ille pientiſſimus rex in prælio con-
trà Pendam (Pæandam Antiquitates Britannicæ vocant) Merciorum Regem cecidit.
Kinnegiſlus Weſt-Saxonum rex morte naturali Anno 642. deceſſit. Dehinc Omar
Saracenorum rex Anno 644. poſtero Dagobertus Francorum, Anno verò 646. Mar-
tinianus Patriarcha Aquilejenſis & Tulga rex Hiſpaniæ diem ſuum obierunt. Pa-
riter Arichis Dux Beniventi 648. Theodorus Pontifex 649. Eodem anno Ajo Dux
Beneventi in prælio à Sclavis oppreſſus eſt. Poſtero Rodoaldus ejus ſucceſſor fato
ſuo periit. Ita & Donaldus rex Scotorum & Olympius Exarchus 651. ſequenti Ro-
tharith rex Longobardorum in Italia; at Sigebertus rex Angliæ cum fratre Egrico
in prælio contrà illum Pendam occubuêre. Anno 654. Martinus Pontifex moritur
in exilio, anno autem vertente Penda ab Oſwino (Oſwium Polydorus & antiquit.
Britann. auctor vocat) Oſwaldi fratre victus trucidatur, cujus mortem omni Cometâ
certius portendit indomita ejus ferocia, quæ pacem peroſa bellum perpetuo appete-
bat. Nam *velut tota inſula ei deberetur, nulla belli occaſione abſtinendum ratus, tàm fœ-
deratos quàm hoſtes bello laceſſere cœpit, ſic ut partim vi, partim dolo Edwinum ac Oſwal-
dum Northumbrorum, item Sigibertum, Egricum & Annam Orientalium Anglorum Reges
nobiliſſimos vicerit, ferroque interemerit. Verum tamen brevi uſu venit, ut effrenata cupi-
ditas, ita diu in ſuos graſſata, tandem in meritum ſupplicium lapſa ſit.* Polyd. hiſt. Angl. l. 4.

Hæc, dico, audacia ſanguinaria exitium ei prænunciavit, quod annus 655. ei
attulit: qua de re & infra Polydorus agit. Eugenius Pontifex, Otmen rex Arabum
eodem illo 654. anno vitâ ceſſerunt. Pariter Sindaſundus rex Hiſpanus, & Petrus
Patriarcha Conſtantinopolitanus 656. anno. At ſequenti Rodoaldus (Ratholdum
Aventinus vocat)* Rex Longobardorum adulterii pœnas pependit. Eodem anno
Sigebertus Francorum rex naturæ debitum perſolvit. Hali Saracenus Anno 659.
interfectus eſt, alios ut taceam. Taceo varias rerumpublicarum mutationes: Sara-
cenorum Anno 647. in Africam, 648. eorundem in Cyprum, & Anno 649. in Ita-
liam & Siciliam, Sclavorum itidem in Italiam irruptionem, Anno 651. Taceo inter
hæc Teſſaloni 11. reguli Bojariæ, & Donaldi regis Scotiæ, aliorumque Principum Anno
650. mortem. Prætereo Rhodum inſulam à Saracenis captam. Coloſſum illum Solis
toto orbe celeberrimum dejectum. Taceo procellam Conſtantinopolitanam anni
647. quæ magnas arbores & columnas ſtylitarum evertit, ut & terræ motum & aqua-
rum inundationem, quæ mala Romam eodem anno afflixerunt. Tàm multiplici fato
Principes è vivis tolluntur, etſi nullus in cælo luxerit Cometes. Hunc, quem Eck-
ſtormius monſtravit, ſecuta ſunt regum Longodardorum diſſidia & cædes, fames
Gallica, mors Ludovici Regis Francorum, tùm bella, quibus Britannia & Indige-
narum & ſeptem regulorum Anglo-Saxonum diſſidiis aſſiduò flagrabat, aliaque. Sed
atrociora antè Cometam viſa ſunt. Quem tamen multa etiam læta exceperunt.
Nam Anno 661. Grimoaldus regnum conſentientibus Longobardis accepit, & nu-
ptias cum ſorore Gundeberti ab ſe peremti, ingenti omnium lætitia, ut Sigonius refert,
celebravit. Ejus inſidias Pertharitus affinis evaſit. Grimoaldus verò Anno 662. rem
contrà Francos Pertharito auxilium ferentes proſperè geſſit: poſtero Conſtans Impera-
tor, re contrà Longobardos proſperè itidem geri cœpta, pacem cum Romualdo Beneventi
Duce, Grimoaldi filio compoſuit. Sed mox Romualdum decipere volens, perfidiæ pœ-
nam luit, indubitatâ victoriâ Romualdo relictâ. Hujus pater an. 664. Lupum Forojulien-
ſem Ducem rebellantem, per Cacanum Hunnorum ducem, nolens Longobardos ſuos ci-
vilibus aſſuefacere bellis, oppreſſit, & mox hunc ipſum provinciâ, multo ſanguine par-
tâ, excedere nolentem, ſolo armorum metu removit. Inde ad res ordinandas, denique

* Ann. *Boj.* l. 3. p. 305.

pacis ſtudia & jura populis ſcribenda Anno 668. ſe convertit. Sequentes anni à 670. variis Principum fueribus & ſucceſſionibus, ut Sigonius ait, claruerunt Dehinc Pertharitum mortuo Grimoaldo regnum recuperaſſe, juſtè & quietè adminiſtraſſe teſtatur. Calviſius ad Anno 661. victoriam Cenwaldi Weſt-Saxonum regis de Wulfero Pendæ filio Merciorum rege, ad Ann. 664. Scholas in Anglia inſtitutas, & per eas religionem Chriſtianam plurimùm propagatam refert, ut & alia, quibus non immoror.

CXLVI. *Anno Chriſti 674. Cometa magnus apparuit, quem ſecuta eſt ſiccitas, peſtis & fames.* Alſtedius.

VIdimus magnum Catalogum triſtium, quæ hunc Cometam preceſſerunt. Hæc quæ eum ſecuta eſſe Alſtedius dicit, apud nullum Auctorum, quos habeo, invenio. Siccitas & peſtis afflixit ſequentibus annis orbem. Sed hæc propiorum habent Cometam, de quo mox acturi ſumus, ab ipſo quoque Alſtedio annotatum. Ad Cometam hunc, de quo hîc nobis ſermo eſt, videtur referri poſſe illud quod Funccius ex Plamerio ad Ann. 673. refert, ignem in cælo terribilem decem diebus apparuiſſe. Hunc Cometam memorat Daniel Berckringerus Prof. Ultraject. Diſſert. de Cometis p. 32. Ubi Cometa iſte per tranſpoſitionem numeri in annum 764. ponitur. Qui error me ferè traxerat, niſi Alſtedium, quem Berckringerus ſequitur, conſuluiſſem.

CXLVII. *Anno Chriſti 676. Cometa viſus eſt tribus menſibus. Rathbodus qui præfuit terris ad Albim, Viſurgim & Hercyniam, cum inclementiùs haberet ſubditos, defecerunt illi ad Regem Franciæ, qui tùm Thuringiam habebat.* Eckſtormius ex Spangenb. Chron. Sax. cap. 69.

COnjungi hicce Cometa cum ſequenti anni ſequentis non poteſt. Nam Eekſtormius & alii Auctores utrumque diſtinxerunt. Rockenbachius ad annum ſequentem annotat, & ſtellam, quæ menſe Auguſto ab Oriente ad Occaſum Solis radiis cælos penetrans tribus menſibus luxerit. Colligo eum indicare iſtum Cometam, de quo & Calviſius ex Anaſtaſio ad eundem annum hæc habet: *Cum Papa Donus electus eſſet, menſe Auguſto apparuit Cometa in Oriente per menſes tres, cujus radii cælum penetrabant.* Et mox ex Cedreno ſubjicit Saracenos pacem à Conſtantio Pogonato Imp. petiiſſe, ad 30. annos firmaſſe, iiſdem quotannis 10. millia pondo, centum ſervos, equos generoſos 50. pendentibus. Imò & Bulgaros hâc pace territos pacem quoquè petiiſſe & obtinuiſſe. Hic Cometa profectò bonum orbi Chriſtiano portendit & attulit. De hoc illud Sabellici intelligendum eſt: * *Cælum maximo ſpectantium terrore decem dies eſt viſum ardere, & mox eo triennio crinita ſtella tribus menſibus apparuit, cecideruntque cælo imbres perpetui & tonitrua horrenda, qualia nunquam hominum memoriâ fuerant audita, creberque caſus fulminum, quibus expiandis ſæpè Theodatus ſupplicationem indixit populo, & ipſe ſolemni more pompam ſecutus eſt. Obiit diem Theodatus magno dolore civitatis, anno Pontificatûs ſui quarto, in Vaticano ſitus eſt. Donus eſt inde ſedem adeptus.* Eadem mens eſt Funccio ad annum 676. Tempus apparitionis Cometæ quod uterque annotat, diverſum eſt ab eo, quod ei Calviſius tribuit. Huic favet Sigonius ad annum 674. † *Poſt triennium ſublato è rebus humanis VI. Kal. Junii Pontifice Adeodato, ſævi admodum imbres & fœdæ tempeſtates fuerunt. Fulminum ictu magna pecudum hominumque manus exanimata. Frumenta cùm vi tempeſtatis colligi nequiviſſent, in agris renata maturuerunt. Demùm populis divinas in ſupplicationes converſis pax à Deo eſt impetrata. In locum Adeodati Pontificis mortui, Donus eſt conſecratus.* Ita Sabellicus ad Adeodatum refert, quod alii ad ſucceſſorem ejus Donum referunt. Siſardus quoque in ann. 676. Cometam

* Enn. 8. l. 6. p. 284. col. 2. † l. 2. de regno Italiæ p. 47.

hunc ponit, eique peſtem, locuſtas, Ludovici Regis Francorum mortem, & Rathbothi illius Comitis tyrannidem ſubjicit. Hæc certè defectionem illam potius quàm Cometa portendebat. At verò ibi pro Ludovico Hildericum vel Childericum legendum non dubito. Ludovicus enim Anno 600. ut Petavius, vel 602. ut Calviſius, Helvicus, Serres, vel 603. ut Funccius & Alſtedius putant, mortuus eſt. At Hilderici vel Childerici mors in ann. 679. incidit, de qua mox dicturi ſumus.

CXLVIII. *Anno Chriſti 675. & 676. tribus continuis menſibus apparuit Cometa: quo tempore Saraceni imperium Romanum vehementer adflixerunt. Nam magnâ claſſe venerunt in Siciliam. Bellarminus in Chronologia collocat Cometam in ann 678. & addit tribus annis ſequentibus non pluiſſe.* Alſtedius.

Anno Chriſti 677. menſe Auguſto ſtella adſpectu horrenda, radiis cælos penetrans, ab Oriente uſque ad Occaſum Solis per tres menſes integros viſa eſt. Hanc morbus Epidemia dictus in Orientalibus regionibus ſecutus eſt. Secutus eſt hanc ſtellam mox & Cometa, qui per 3. menſes integros à mortalibus viſus eſt, cælumque per 10 dies tunc temporis arſit. Hæc prodigiæ tantæ ſunt ſecutæ calamitates, quales hominum memoria, ut Hiſtorici annotant, antea non meminit. Imbres aſſidui cælo ceciderunt, tonitrua horrenda ſæpius audita ſunt, & fulmina viſa ſunt. Quæ mala omnia ut Theodatus averteret & expiaret, ſupplicationes populo indixit, ſolenniqne more ipſe pompam ſecutus eſt. Obiit & Theodatus, anno Pontificatus ſui quarto, magno civium ejulatu diem ſuum, & in Vaticano ſepultus eſt. Eodem anno, paulò poſt Saraceni Lyciam Ciliciamque bello defatigarunt, peſtis ſæviſſima Ticinum afflixit. Rockenbachius.

Anno Chriſti 677. in Auguſto per tres menſes Cometa excelſam flammam quaſi columnam præferens, à parte Orientali à gallicinio uſque ad ortum Solis apparuit. Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent 7. cap 13. Sigeberti. *Saraceni coacti ſunt à Romanis pacem petere. Peſtis graſſata eſt in Oriente.*

Anno Domini 678. Hæc inter Theodorum & Wilfridum orta diſſenſio eſt: quo etiam tempore Cometam per tres integros menſes apparuiſſe Beda narrat: Matutinis horis oriebatur, excelſam radiantis flammæ quaſi columnam præ ſe ferens. Ac hæc quidem ſtella (ut ſolet) ingentem Britanniæ calamitatem portendebat. Quo enim anno Wilfridus Româ in Britanniam rediit, & provincia ſua per Theodori inimicitias prohiberetur, (quanquam is ſedulò Euangelium promulgarit) ingens mortalitas multas Britanniæ provincias corripuit, in provincia etiam Occidentalium Saxonum per tres integros annos non pluit. Unde populus præterquam quòd morbo, etiam fame præter modum afflictus eſt. Idem etiam Beda narrat: Sepè quadraginta homines, ſæpè plures famis acerbitatem non ferentes, ad maris ripas ſe contuliſſe, ſeſeque inde junctis manibus fluctibus abſorbendos miſerè præcipitaſſe Antiquitates Britannicæ. p. 54.

ALſtedii Cometa Anno 675. & 676. apparens reſpondet ſtellæ & Cometæ trimeſtri Rockenbachiano, tùm Cometæ anni 676. & 677. Eckſtormiano. Sed & Ricciolus Anno 676. vel 678. hunc Cometam apparuiſſe dicit. Subjicit ei ex Oroſio ingentes pluvias, frequentia tonitrua, ex Beda verò ſiccitatem ac peſtem, tùm & ſequenti anno locuſtas. Baronius computationis ſuæ fundamentum in rationibus Bedæ poſuit. Ideò & Calviſius ſiccitatem illam tiennalem, peſtem & famem multorum mortis cauſam in annum 681. retulit, ejuſdem Bedæ inſiſtens veſtigiis. Cometam hunc excepit pax Anno 678. cum Bulgaris concluſa, & Chriſtianæ religionis apud Friſios operâ illius Wilfridi Epiſcopi Eboracenſis, cui cum Theodoro Cantuariæ Archiepiſcopo controverſia interceſſerat, propagatio. Anno 679. Hildericus rex cum uxore trucidatur*. Sed hunc caſum magis in terra portendit nuperrimè illata Bodilloni (Bodolernum quidam vocant) Franco, quem rex ſervilibus verberibus affecerat, injuria, & alioqui ſubjectis gravis crudelitas †, ſuperbia & temeritas, nulli ſuam legem ſervans, & magiſtratus pro libidine regionibus præficiens, quam ante

* Geſt. Franc. epit. c. 45. Fredegar. Chron. c. 95. Aimoin. l. 4. c. 44. Ritius de regib. Franc. l. 1. Serres in Childerico.
† Vid. Aventin. Annal. l. 3. p. 2

biennium lucens in cælo Cometes. Eodem anno Imperator neceſſariam pacem à Bulgaris, feroci ſuo exercitu clade affecto, accipit. Pertharitus verò Rex Cunipertum filium in regni ſocietatem vocavit, ut refert Sigonius, qui ad annum 680. trimeſtrem peſtem Romæ magnum damnum attuliſſe, ſed mox eodem & ſequenti anno lætitiam magnam & multiplicem, ex celebratione Concilii Conſtantinopolitani contra Monothelitas, qui ſcilicet unam tantùm in Chriſto ut naturam, ita & voluntatem docebant, ortam memorat.

CXLIX. *Anno Chriſti 684. Cometa horribilis totos tres menſes apparuit. Secuti ſunt venti vehementes, pluviæ, fulgura, tonitrua, adeò ut timeretur multarum terrarum & hominum interitus. Non ita diu poſt obiit Heraclius Imperator Orientis.* Eckſtormius ex Schoſſero.

Anno Chriſti 684. Cometa apparuit, qui peſtem, tonitrua, famem & eluviones ſubſecutas ſignificavit. Alſtedius.

COmetam hunc præceſſerunt funera Agathonis Anno 682. & Leonis 2. Anno 883. Secuta quoque Anno 985. mors Benedicti & alia, de quibus mox dicturi ſumus. Hìc tamen Anno ſcilicet 685. ſecundum Calviſium ponenda eſt pax illa, de qua Sabellicus Enn. 8. l. 6. ſub finem ait, *fuiſſe eam ubique gentium tantam, quanta rarò aliàs hominum memoriâ.* Præceſſit enim violationem fœderis cum Saracenis initi ab Juſtiniano Imperatore factam, quam Calviſius in eundem annum Juſtiniani I. ponit. Illa quæ memorat Eckſtormius ac Cometæ tribuit, ſine Cometa evenire experientia teſtatur: atque adeò & mortem Principum. Cæterùm apud eum pro Heraclio Conſtantinus Heraclii pronepos legi debet: niſi fortè arripuerit Heraclium Juſtinianum, cujus tamen mors in annum 711. vel 712. incidit.

CL. *Anno Chriſti 684. Stella noctu juxtà Vergilias cælo ſereno, inter nativitatem Chriſti & Theophaniam apparet, obtuſo lumine, ut Luna, & die 14. Februarii exiit ſtellæ veſperi, à meridie ad Septentrionem.* Calviſius ex Anaſtaſio.

Anno Chriſti 685. Initio inde Januarii apparuit Stella noctu cælo ſereno, eâ obſcuritate infecta, veluti cum Lunam nubes ſubiit. Et menſe Februario meridie altera ab occaſu cum magno fulgore ad orientem decurrit. Martio verò Veſuvius mons in Campania per dies aliquot ignes evomuit, atque omnia virentia circumquaque aduſſit. Hæc prænunciaſſe obitum Benedicti Pontificis judicata, qui Idibus Majis ſupremum vitæ ſuæ diem confecit. Sigonius de regno Italiæ l. 2. p. 49.

Anno Chriſti 687. Stella viſa terribilis circa Natalem Domini propè Vergilias apparuit, quæ uſque ad Epiphaniam Domini dies noctesque lucem de ſe ſparſit. Poſt hanc apparitionem ſtellæ, Benedictus II. Pontifex Romanus mox mortuus eſt, in cujus locum Joannes, ejus nominis V. ſucceſſit. Pertharith Longobardorum rege mortuo, Chunipert filius in regno ſucceſſit. Edrich rege Anglorum mortuo, exteri reges & populi, per quatuor annos Angliam devaſtarunt & depopulati ſunt. Martinus & Pipinus, Auſtraſiorum duces, ab Ebroino vincuntur, ac Martinus contra fidem datam interficitur. Rockenbachius.

RIcciolus quoque in annum 684. ſidus hoc ponit, & an fuerit Cometa, incertum eſſe dicit. Refertur tamen inter Cometas à Rockenbachio & Eckſtormio. Porrò Stella hæc cum illa crinita, licet tàm illud phœnomenon ab Eckſtormio, quàm hoc à Calviſio in eundem annum ponatur, confundenda non eſt. Nam & Eckſtormius & rerum eventus utramque diſtinxit; ille verò etiam Cometam ad hunc annum cum eadem deſcriptione ex Paulo Diacono annotavit. Siſardus ſimpliciter Cometam in annum 684. collocat, hunc tamen intelligit, eique quæ poſt annum 712. evenerunt, liberaliter tribuit. Sabellicus de hac ſtella & hac occaſione de Cometis in genere

nere & Veſuvii incendio nonnihil lectu dignum ſcribit*. *Prodiderunt quidam rerum*
cæleſtium ignari, eodem Pontifice (Benedicto) *ſub dominici Natalis diem, Vergiliarum ortu*
ſtellam apparuiſſe, quæ totis diebus & noctibus luxerit ad Epiphaniam uſque, quo nihil poteſt
videri minus ſcitè poſitum, tanquam non ſatis conſtet, Vergilias circa vernum Æquino-
ctium, ad nonum Kalendas Aprilis oriri, niſi aliquis interpretetur juxta ſydus Vergiliarum Co-
meten obſervatum, ut in mundi circumactu Vergilias comitaretur, cui interpretationi repugnat
eruditorum opinio. Enimverò tametſi falſo quidam Cometas perpetua eſſe ſydera arbitrati ſint,
ac cum mundo agi plurimum: tamen in arctico circulo hujuſmodi phaſmata exiſtunt, & ut ve-
riùs dicitur, ex fortuito humore & vi ignea concreſcunt, ac multùm infra ſtellas, ut cum
mundo agi non poſſint. Per idem tempus Veſuvius mons tantam vim ignium repentè evomuit,
ut circumjecta loca ſint paſſim incendio conſumpta, quod aliquot ante ætatibus acciderat, Tito
qui fuit Veſpaſiani filius imperante, ſi Tranquillus verus eſt auctor, quo magis miror Plati-
nam perſuaſum habuiſſe, Euſebii credo auctoritate adductum, Trajano principe Veſuvium de-
flagraſſe†. De quibus Sabellici verbis conſului Virum quendam egregiè doctum, ejuſ-
que ſententiam hanc exploravi, Sabellicum non ſatis jure ſugillare eos, qui dixerunt
Cometam apparuiſſe circa ortum Plejadum ſive Vergiliarum. Nam Sole exiſtente in
extremis partibus Capricorni, occidente eo oriebantur ſive ortæ erant e regione ὡς ἐν πλάτει
(circiter) Plejades in Tauri conſtellatione: qui ortus dicitur ἀκρόνυχος, unde & acro-
nyctæ ſtellæ quæ occidente Sole oriuntur, vocantur. Quod ſi verò intellexerint illi
motum Κόσμικον, nempe ut Plejades unà cum Sole horizontem ortivum tranſierint, ab-
ſurdi ſanè fuerunt. Neque heliacè tunc ortæ Plejades ſunt. Quem ortum itidem ſi
intellexerunt illi, pariter errarunt. Adhæc videtur Sabellicus perpetuam apparitio-
nem ſtellarum confundere cum earundem duratione perpetua, quæ duo benè diſtin-
guenda ſunt. Sic ille Cometa anni 1618. tandem factus eſt perpetuæ apparitionis, &
tamen deſiit. Sed de his in tranſitu dicta ſufficiant. Nunc ad reliqua Sabellici re-
deamus. Quod is auctor de Veſuvii incendio refert, aliquâ correctione indiget. Nam
non tantùm Anno 79. ſub Tito (quæ & Funccii opinio eſt) ſed & Anno 471. (Al-
ſtedius) 472. (Sigonius, Calviſius) & Anno 512. (Sigonius, Calviſius) mons ille
ante hunc Cometam deflagravit. Sed ad Cometam noſtrum his quoque relictis, re-
vertamur. Tàm læta quàm triſtia eum anteceſſerunt & exceperunt. Illa vidimus ad
Cometam CXLVIII. De his ut aliquid dicamus convenit & opus eſt. Anno 685.
mortuus eſt Benedictus Pontifex Romanus. Obitum ejus vel ſine Cometa porten-
diſſet diutinus morbus, quo erat implicitus, Sigonio teſte. Exceſſit è vivis paulò
poſt & Succeſſor ejus Joannes, ſueto mortalium curſu: pariterque Conſtantinus Im-
perator, & Anno 687. Cono Pontifex, ſenex & ferè ſemper valetudinarius: *Ut Joan-*
nes (inquit Sigonius) *ſic Cono adverſa per totum pontificatum valetudine eſt conflictatus*:
ſatis ad mortem ſine ullo Cometa præſagii. Inter hæc Anno 685. putante Calviſio,
Egfridus rex Northumbrorum in Anglia fato functus eſt. Mortem ejus bellum Pictis,
qui hâc occaſione victores ſibi olim ablata recuperarunt, illatum, utrumque verò in-
vaſio Merciæ & Hyberniæ crudelis per eum temerè facta portendit. Eodem anno He-
raclius Juſtinianus, qui patri Conſtantino ſucceſſit, rem feliciter geſſit, pulſis ex Ar-
menia Saracenis, eaque Imperio reſtitutâ, imò & Saracenis ad pacem petendam &
offerendum tributum coactis. Turbaverat ille tamen tunc pacem ſeptem annorum,
bello à patre Conſtantino contra Saracenos geſto partam, eamque honeſtiſſimam,
quæ ubique etiam floruerit, teſte Egnatio. Ideò & Sabellicus‡: *Fuit tum pax tanta*
ubique gentium, quanta raro aliàs hominum memoria. Sed quò brevior eſſet, Juſtiniani
principis fecit inconſtantia. Loquitur de illa Saracenorum invaſione Anno 685. facta.
Anno ſequenti Juſtinianus pace cum Saracenis firmatâ & Africâ receptâ, rem contra
Sclavos & Bulgaros Anno 687. proſperè geſſit. Illâ tempeſtate pace inter Imperato-
rem & Longobardos, tùm & inter hos domi vigente, *Italiæ regnum ſummâ cum omnium*
gratulatione refloreſcebat, ut Sigonius ad annum 687. annotat. Alahis quidem dux Tri-
dentinus victoriam de Bois vicinis reportavit, *& ut res lætæ*, ut verbis Sabellici utar,
ſunt ad ſuperbiam pronæ, ex contemptu bellum Perthari & Cuniperthο regibus intulit.

* Enn. 8. l. 6. ſub fin. † p. 286. col. 1. ‡ Enn. 8. l. 6. ſub fin.

Sed is mox in ordinem redactus, & Ducatu Brixienſi auctus, aliquantum quievit. Poſtea enim ad ingenium rediit, & partim vi, partim proditione, Pertharitho 689. vel 690. mortuo, filium ejus Cunipertum homo extremè ingratus & perfidus regno exuit. Sed hoc in regnum paternum reducto, ad extremum Anno 692. victus & oppreſſus eſt. Cunipertus autem *regnum quietè & ſanctè*, ut Sigonius ait, *administravit*. Ita & paulò poſt Anno ſcilicet 695. Anſfridus, qui tyrannidem Forojulii, & 697. Leontius, qui pulſo Juſtiniano Conſtantinopoli pariter tyrannidem invaſerat, ambitioſæ perfidiæ pœnas uterque luit. Eaſdem Anno 706. ſubiit Tiberius Abſimarus, qui nuper capto, mutilato & in ordinem redacto Leontio, tyrannidem pariter invaſerat, unà cum eo à Juſtiniano gladio percuſſus eſt. Ita, Conſule cum Mario capte Jugurtha jaces, ut ille ait. Memorabilia hæc ſunt exempla, quæ docent fidem Principi ſervandam & tyrannidem injuſtam nunquam appetendum eſſe. Dum hæc aguntur, Juſtinianus Anno 690. notante Calviſio, pace Saracenicâ corruptâ, bellum eis, fruſtra deprecantibus, non neceſſarium infert. Hæc iterata pactorum violatio cladem ei portendit, qua anno vertente à Saracenis, Sclavos corruptione ab Imperatore avertentibus, affectus eſt. Hæc defectionem Armeniæ præfecti portendit. Ita mala ex malis, non ex aſtris vel Cometis proveniunt. Ut ad effectus, quos Cometæ iſti Rockenbachius tribuit, redeam, video ei cum Magiſtro Funccio non benè convenire. Is enim Edrici mortem in Ann. 678. ponit, & ad illa tempora Angliæ vaſtationem à Rockenbachio memoratam refert, Lothario Edrici anteceſſori duos tantum annos tribuens. At Rockenbachio favet Calviſius, qui Lothario XII. annos tribuit, & ſic Edrici mortem in Ann. 688. ponit. Polyd. l. 4. difficilem annorum rationem ſicco pede præterit. Rockenbachio triſtes eventus in Cometam hunc congerenti ex Funccio, meritò adferre poſſumus pacem à Saracenis cum Juſtiniano renovatam, licet mox Juſtiniani Imperatoris temeritate fractam, quæ, ut & deductum Anno 686. ut Calviſius putat, inexpugnabile Syrorum Libano præſidium, barbarorum incurſiones ab imperii provinciis arcens, multa mala imperio portendit, certè attulit. De bello illo Gallico inter Ebroinum, Martinum & Pipinum, audiamus Sabellicum Enn. 8. l. 6. ſic finientem: *Eodem anno* (quo ſcilicet Juſtinianus Bulgaros ut temerario ſic parùm felici bello adortus pacem precariò obtinuit, ſecundùm Funccium, Calviſio eſt 687.) *& in Gallia bellatum: fuitque id bellum eo ad poſteros magis memorabile, quod majus inde Chriſtiano nomini, quàm ex ullo antea bello lumen affulſit, tum enim Caroli nomen omnibus terris celebre futurum cœpit illuſtrari.* Neque verò Sabellicus belli hujus originem ad proximè memoratum Cometen, ſed ad ambitionem & facilitatem Theodorici Regis Francorum, (alii Hillericum & Chilpericum vocant) & ad Ebronii vel Ebroini, contra Martinum & Pipinum Regem impellentis invidiam refert. Ebroinum diſſidiis ab obitu Lotharii ad res novandas & invadendum tyrannidem eſſe inductum, Auctores Francici fatentur. Hæc vitiorum portenta ſunt inſtar Cometarum Politicorum, quæ mutationem Rebuſpublicis denunciant. Hillericum & Chilpericum à quibuſdam, referente Sabellico, pro Hilderico ſive Childerico legi conjicio *. Ideò verò, quod Lothario nonnulli Theodoricum quidem primo in regni adminiſtratione ſucceſſiſſe dicant, ſed cum is auctoritate Ebroini regnaret, & mox in monaſterium detruſus Childerico locum fecerit, ac demùm hoc occiſo ad ſceptrum revocatus fuerit, alii Lothario Childericum, & huic demùm Theodoricum in regnum reſtitutum ſubſtituant. Ebroini crudelitas contra Martinum Pipini Craſſi fratrem, Leodegarium Epiſcopum Auguſtodunenſem, & Leudeſium alioſque Francicos Proceres, ſed & contra fidem datam ſæviens, exitium ei ſine ullius Cometæ apparitione portendit. Paulò enim poſt ab Ermenfrido occiſus eſt. Quo æmulo potente ſublato Pipinus re contra Theodoricum Regem, bello ſe laceſſentem, proſperè geſta, per inertiam Regum Theodorici, Ludovici 2. Childeberti & Dagoberti, 27. annos regem ſine titulo egit, regnum certè fortitudine, prudentiâ & æquitate egregiâ, domitis Friſonibus, ad annum 714. magiſtri palatii per totam Franciam nomine adminiſtravit. Siſardus huic Cometæ præter funera principum & præſtantium Virorum, quæ ſine Cometis aſſidua

* Vid. Avent. Annal. l. 3. p. 208.

in orbe

in orbe ſunt, etiam tribuit clades exercituum. Equidem & illâ tempeſtate modò à partibus Romanorum, modò à partibus Saracenorum victoria ſtetit, eademque fuit triſtium & lætorum alibi gentium viciſſitudo. Refert ad eum & Juſtiniani mortem. Sed hæc longè à Cometa diſtat. Nam in ann. 712. ut Funccius & Bucholzerus, vel 711. ut Sigonius, Calviſius, Helvicus, Alſtedius & Petavius putant, incidit. Ego verò propius & certius mortis Juſtiniani dabo portentum, ingratum ſcilicet ejus in Bulgaros, quorum ope imperio erat reſtitutus, animum, imo & violatæ pacis perfidiam, denique immanem crudelitatem in Cherſonitas exercitam, de qua videatur Sigonius ad annum 710. Calviſius ad eundem annum, Petav. Ration. p. 1. l. 8. c. 3.

CLI. *Anno Chriſti 715. apparuit crinita ſtella terrifico aſpectu, caudâ ad Arctum obverſâ.* Sabell. Enn. 8. l. 7.

IN hunc annum Chriſti, indictionem 14. (quæ Funccio, Calviſio & Helvico in annum 716. incidit) annotat Eckſtormius Eclipſin Lunarem, in Hiſt. Eclipſ. non tamen Cometam in hiſtoria Comet. quod miror, cum eclipſi Cometa a Sabellico ſubjectus ſit. Proximus Cometa ab hoc annis 21. circiter diſtat. Intra hoc temporis ſpatium videas Juſtinianum illum à Leontio, & hunc iterum à Tiberio Abſimaro, naſo, utrumque mirâ viciſſitudine à reſtituto in regnum Juſtiniano, hunc tandem à Philippico, capite multatum, iſtum deniquè a conjuratis & imperio & oculis privatum. Taceo tot aliorum Principum funera, quæ vel ſueto naturæ curſu evenerunt, vel violentâ manu accerſita ſunt. Taceo tot Rerumpublicarum converſiones, bellorum cruentorum furores, populorum clades & exercituum ſtrages. Unam ex his indicare liceat, Saracenorum ſub illo Abſimaro, quæ 200. eorum millia anno 700 hauſit. His omnibus aliiſque malis nullus Cometes, ad quem iſta referri jure poſſent, præfulſit. Sed vitiorum portenta pro Cometis numerare, in expedito, ſi neceſſe, foret. Vidimus enim toties, & proximè talia, quæ nos ſatis officii admonent. Leontio infelicitas, Abſimaro perfidia, Juſtiniano crudelitas, Philippico inertia & prodigalitas exitium portendit. Pariter Vitiſæ regi Hiſpaniæ vita ſcelerata * miſerabilem anno 707. exitum, regno & oculorum uſu ademto. Mox Roderico ejus Victori, & ut Calviſius ex Vaſæo, & Helvicus ex Scaligero poſt Volaterranum deducunt, (Tarapha enim ex Ritio, ut & Funccius aliique Coſtam interponunt) ſucceſſori vis filiæ vel uxori Juliani Comitis illata ex vindicta, interitum & regno detrimentum attulit. Julianus enim Mauros ex Africa in Hiſpaniam vocavit. Ideò intrà biennium † 700m. hominum ferro periêre. Ita & Ariperto 17. Longobardorum in Italia Regi ſævitia in Luitpertum conſanguineum & innocentem puerum (cui ſaltem ex æquo regnum competebat, erat enim Luitpertus Pertharithi illius regis nepos, Aripertus verò Gundeberti fratris ejus filius) immaniter trucidatum exercita, tùm verò poſt pugnam cum Aſprando Luitperti illius tutore ſatis proſperam, vecors & in præcipitium impellens ex caſtris, mox ex regno fuga exitium portendit. Hæc ad ann. 712. Sigonius annotat. Illuſtria Pipini & filii ejus Grimoaldi, tùm affinis Dodonis exempla huc ſunt referenda. Pipinus enim Plectrudi Elpaidam (Aventino Albædam) ſuperinduxerat, ex qua Carolum illum Martellum, rebus geſtis celeberrimum, ſuſcepit. Ob hoc adulterium cum à Lamberto Epiſcopo Ultrajectenſi, ut par erat, objurgaretur, is à Dodone Elpaidis fratre occiſus eſt. Hic paulò poſt fœdo morbo à vermibus eroſus periit. Grimoaldus verò, qui pravum paternæ libidinis exemplum ſecutus adulterinis amoribus turpem ducebat vitam, à genero (ut Serres ait) Radboti Friſiorum Reguli, id eſt, affine ſuo (habebat enim Theodovindam filiam Radbodi in uxorem) anno 713. vel 714. ut Aventinus putat, qui percuſſorem Rænarium Friſium nominat, Leodii in templo interemtus eſt. Pipinus dehinc mœrore anno 714. contabuit. Joanni Exarcho anno 712. ſuperbia & avaritia, populo Ravenatenſi gravis, necem portendit. Hæc itaque omnium iſtorum vitia, non ille Cometa longo annorum intervallo diſſitus, ante

* Tarapha ex Ritio de regib. Hiſp. p. 111. 112.

† Tarapha in Roderico.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

hunc Cometam interitum eis portenderunt. Ita manifeſtum evadit, terrena potius quam cæleſtia, & voluntaria quam naturalia portenta exitum Principibus ſignificare & adferre. Sed jam quæ Cometen iſtum ſecuta ſunt videamus. Eodem anno quo fulſit Cometes, vel certè proximo (diſſentiunt enim Auctores) Tiberis exundavit. At verò ante Cometam quoque & ſine eo exundare ſolet. Artemius, qui Anaſtaſius dici voluit, imperium per ſeditionem militarem anno eodem amiſit. Ita & poſt biennium Theodoſius Adramyttenus, dato ſibi Leone Iſaurico, ſucceſſore. Sed jam jam vidimus ejuſmodi Imperiorum & Rerumpublicarum mutationes citra ullam Cometarum apparitionem fieri. Anno 717. Carolus Martellus victoriam de Hilperico Rege & Raginfredo duce ejus obtinet*, Lothariumque Hilperici patruum pro eo regnare jubet. Saraceni fruſtrà Conſtantinopolin obſident, & ab Imperatore auxiliis Bulgarorum adjuto profligantur. Pelagius, ex regio ſanguine Gotthorum in Hiſpania oriundus, in Aſturia quoſdam ad excutiendum Maurorum jugum convocat, & divino auxilio regnum Aſturum & Legionis Anno 717. capeſſit, Carolus autem Martellus novam victoriam de Hilperico & Raginfredo, tùm & Eudone Aquitaniæ Duce conſequitur.

* Avent. Ann. Boj. l. 3. p. 210.

CLII. *Anno Chriſti 719. apparuit Cometa in Sagittario, ut ſcribit Herlicius. Eodem anno obiit Clodoveus Rex Francorum: Illi ſucceſſit frater Lotharius, contra quem in Neuſtria electus eſt Sacerdos quidam, qui ſe Chilpericum nominavit.* Eckſtormius ex Trithemio.

TRiſtia, quæ ante hunc Cometam evenerunt, vidimus. Nunc læta triſtibus miſta quæ eum ſecuta ſunt, videamus. Hoc anno, quo Cometes apparuit, Chriſti religio in Thuringia & inferiori Saxonia & alibi per Germaniam propagatur. Carolus Saracenos Galliam Narbonenſem vaſtantes rejicit, & in Hiſpaniam repellit, multaque contra hoſtes Bojos, Alemannos & alios proſperè gerit. Radbodus Friſiorum & Lotharius Francorum Reges moriuntur. At Leonis Imperator filius Conſtantinus, quod aquam in baptiſmo conſpurcaſſet Copronymus dictus, natus eſt: multaque in orbe fiunt his triſtia, illis læta, quorum plena ſunt hiſtoriarum monumenta.

CLIII. & CLIV. *Anno Chriſti 729. Cometæ duo menſe Januario 15. dies apparuerunt, unus præcedebat Solem Orientem, alter Occidentem ſequebatur. Germanus Patriarcha officio renunciat, ſufficitur ei Anaſtaſius Imperatoris adulator.* Funccius.

Anno Chriſti 729. Duo Cometæ ſimul & eodem tempore (quod memoriâ dignum eſt) viſi ſunt, quorum alter Solem Orientem præcedebat, alter Solem Occidentem ſequebatur. Hos mors Gregorii Pontificis ejus nominis II. poſtquam annos 16 Romæ imperium tenuit, ſecuta eſt, ac alius ejuſdem nominis III. natione Syrus ei ſucceſſit. Cazari in Saracenos irruunt, ac invicem manus acriter conſerunt, Saraceni ab Eudone ex Hiſpania provocantur. Rockenbachius.

Anno Chriſti 729. Bini Cometæ hoc anno exorti, inquit Beda, quorum alter Solem orientem præcedebat, alter Solem occidentem ſequebatur, unde Beda magnam cladem ominatus eſt futuram ex Oriente, & ex Hiſpania ex Occidente. Calviſius.

Anno Chriſti 729. Imperatore Orientis Leone Iſauro, menſe Januario apparuerunt Cometæ duo circa Solem, multum intuentibus terrorem incutiens. Unus quippè Solem præcedebat manè Orientem, alter veſperè ſequebatur Occidentem, quaſi Orienti ſimul & Occidenti diræ cladis præſagi: vel certè unus diei, alter noctis præcurrebat exortum, ut utroque tempore mala mortalibus imminere ſignarent. Portabant autem facem ignis contra Aquilonem, quaſi ad accendendum acclivem, apparebantque menſe Januario, & duabus fermè ſeptimanis permanebant. Quo tempore graviſſima Saracenorum lues Gallias miſerâ cæde vaſtabat, & ipſi non multòpoſt in eadem provincia dignas ſuæ perfidiæ pœnas luebant.

luebant. Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 8. c. 13. ex Bedæ lib. 5. cap. 24. Hiſt.
Anglica.

*Anno Chriſti 729. Duo Cometæ viſi menſe Januarii per 15. dies, teſte Beda & Palme-
rio. Alter ſolem præcedebat ut Phoſphorus, alter ſequebatur ut Heſperus. Fieri poſſe, ut
idem fuerit Cometa ob magnam declinationem verſus Polum* docet Ricciolus. Sed *Car-
danus refert hos Cometas ad annum 726. Guiniſius ad 725. quo quidem intemperies aë-
ris toto mundo fuit, ſed Carolus Martellus de Saracenis triumphavit.* Ricciolus.

*Anno Chriſti 729. Duo Cometæ viſi ſunt: Ingens peſtis hoc anno orbem pervaſit, præ-
ſertim Conſtantinopolim, ubi 300000. hominum periêre. Non multò poſt Luitprandus
Longobardorum Rex Romam obſidet, & Saraceni Carthagine ex Africa moventes in
Hiſpaniam navigant, & ejus provinciæ partem occupant.* Alſtedius.

VIr ille Eximius in hac urbe degens de his Cometis tale judicium tulit, quod
adſcribo: *Utinam pluribus hiſtoria & obſervatio horum Cometarum fuiſſet deſcripta!
Valdè videtur probabile unicum fuiſſe. Præſertim cum uterque caudam obverterunt Septen-
trioni, ſi verè hoc ſcribitur. Unde apparet ſimilis ſitus ad ſolem vel idem potius. Habue-
rint inſignem latitudinem, & declinationem Borealem, & Sol admodum auſtralem: Quæ
valdè congruunt. Et erant tunc homines Occidentales imperitiſſimi Aſtronomiæ.* Nos ta-
men cum tot auctoribus duos poſuimus. Cometas hos in eundem annum ponit Si-
fardus, eiſque bella, victorias, peſtem & Leonis Imperatoris ac Caroli Martelli mor-
tem, quæ 12. annis à Cometis abeſt, aliaque longè ab eis diſſita, tribuit. A Kec-
kermanno Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. de Cometis Cometæ iſti in ann. 726. ponuntur: ut
& à Cardano, à Guiniſio in 725. ſed conſenſus Auctorum in 729. ponendos eſſe do-
cet ‡. Sabellicus eos memorat, ſed annum non ponit. Multa autem triſtia Come-
tas hos præceſſerunt. Anno etenim 720. Saraceni Sardiniam occuparunt. Pontifex
Romanus Gregorius 2. contrà Leonis Imperatoris inſidias, Longobardorum, Edo
verò Aquitaniæ Dux contrà Carolum Martellum bello, cui impar eſſet, ſe aggre-
dientem Saracenorum auxilia Anno 724. advocavit. Ut taceam multorum Principum
mortem. Cum autem Cometa ille anni 719. à pace diuturna, annorum ſcilicet octies
novem inter Longobardos & Romanos Anno 724. rupta & orto bello longius abſit,
videmus aliud & propius & certius ejus portentum, occaſionem ſcilicet ex diſſidiis Ro-
manorum Luitprando Longobardorum Regi (qui teſte Sigonio ad ann. 712. *non mi-
nus pacis ſtudia quàm belli, ut cujuſque tulit occaſio, coluit,*) præbitam. Hoc demum bel-
lum ex temeraria ambitione Romanis illatum, inſigne interitûs Longobardorum in
Italia portentum fuit. De utroque prudenter Sigonius, ut ſolet*: *Poſt Rotharis re-
gnum nullum Longobardis regibus cum Exarcho Italiæ ipſiſque adeò Romanis extiterat bellum,
nempe Longobardis ipſis aut pacem ſtudioſè foventibus, aut armis inter ſe exitioſè certantibus.
Tranquillato verò poſt multos annos regno, Luitprandus à ſuis quietus idoneam ſe prolatandi
regni adeptum occaſionem ex ipſa Romanorum diſcordia ratus, vetus bellum cum Exarcho re-
dintegrare conſtituit. Quod bellum inde à Rachi, Aiſtulfo & Deſiderio regibus deinceps
quaſi hæreditario jure exceptum, prorſus regnum ipſum, nomenque clariſſimum regum Longobar-
dorum extinxit.* Proſpera quidem Longobardis fuit ſæpè & multùm belli illius fortuna.
Sed nec Romanis vires & proſperi ſucceſſus, nec exterorum auxilia, quæ Longo-
bardos ad extremum oppreſſêre, defuerunt. Anno 725. Luitprandus claſſem Roma-
norum delet & Ravennam capit, ac Exarchatum in formam Ducatus (vide ingen-
tem rerum ſine Cometa confuſionem & mutationem) convertit. Sed urbem & pro-
vinciam Exarchus Paulus operâ Venetorum paulò poſt recipit. Quem in bello ſacro,
quod mox inter Leonem & Gregorium 2. illum Imperatorem hunc Pontificem Ro-
manum, illo oppugnante, hoc propugnante imagines, gerebatur, tota Italia contrà
Imperatorem & ejus miniſtros decreto Pontificis excita ſeditio popularis, ut & alios
duces & magiſtratus ab Imperatore conſtitutos oppreſſit. Hæc rebellio triennio antè
Cometam novum extitit audaciæ Longobardorum & Italiæ ab Imperatore amittendæ
prodigium. De hoc ita Sigonius †: *Luitprandus poſtero anno nova concitati tumultus occa-*

‡ Enn. 8. l. 7. * l. 3. de regno Italiæ ad ann. 724. p. 62. † l. 3. de regno Ital. ad ann. 727.

ſione

ſione allectus bellum intulit. Mox cum Romanos à Leone Imperatore averſos & in Gregorium Papam converſos huic obedientiam juraſſe dixiſſet, ſubjicit: *Ita Roma Romanuſque Ducatus à Græcis ad Romanum Pontificem propter nefandam eorum hæreſin impietatemque pervenit.* Inter hæc Saracenos ab Eudone, ut diximus, advocatos, idem facti pœnitens, & ſubito ex ſocio hoſtis Saracenorum, & ex hoſte ſocius Caroli Martelli factus, in prælio barbaros cum Carolo maximâ clade delevit. CCCLXX, vel CCCLXXV. (Aventino auctore CCCLXXXV.) millia Saracenorum, Gallorum tantum M D. cecidiſſe conſtanter Auctores memoriæ prodiderunt. Pantaleon, Funccius & Bucholzerus poſt 730. factum eſſe putant. Sed Anno 726. Calviſius, Alſtedius, Petavius, aliique eveniſſe aſſerunt: quos recentiores nos libentius ſequimur, qui illos priores haud dubiè viderunt, & tamen ab eis diverſi abeunt, ut in ſimili argumento Sabellicus teſtari ſæpè ſolet. Ita antè Cometam multa in orbe viſa triſtia. Hæc verò victoria etiam portentum ambitionis inſigne extitit. Hoc nobis Sabellicus monſtrat‡: *Nec Carolus*, inquit, *poſt tàm inclytam victoriam quievit, quin ferocior factus quum jam majores aleret ſpiritus, quam ut priſtina eſſe poſſet fortuna contentus, animum adjecit ad finitimas gentes armis ſubigendas, Burgundii primo victi ſunt.*

Poſt hæc victoriis Caroli enumeratis & virtute ejus laudatâ, ſubjicit: *Sed quàm res Criſtiani nominis lætæ erant in Gallia, tàm triſtes & calamitoſæ per idem tempus fuêre circà Byzantium & cæteram Europam.* Nempe in ſequentibus bellum illud de imaginibus inter Imperatorem & Pontificem, ſeditioneſque ex eo ortas cenſet. Atque hæc eſt de viciſſitudine rerum perpetuò notanda regula, ut cogitemus ſive adſint, ſive abſint Cometæ, hîc triſtia, illîc læta evenire. Anno 726. Roma à Luitprando rege obſeſſa, & mox Pontifice Gregorio in caſtra veniente & pacem petente, liberata eſt. Auctor obſidionis fuit Eutychius Exarchus pro Imperatore ſtrenuè certans, qui regem ad fœderis & armorum ſocietatem pertraxit, facto promiſſo ſe Tranſemundum Ducem Spoletanum regi rebellantem in ordinem redacturum, ſi rex idem officii illi in domandis Romanis Imperatori pariter rebellantibus præſtaret. Anno 730. novum portentum ambitioni Exarchi affulſit, ſpes ſcilicet Æmilium & Pentapolin amiſſa recuperandi, per abſentiam Luitprandi à Carolo Martello in auxilium contrà Saracenos evocati. In hac expeditione Exarchus vicit, Agatho legatus ejus victus eſt. Inter hæc Chriſti religio in Friſia à Carolo, ſed armis, propagatur. Poſt hæc mortui ſunt quidam Principes, alii in locum eorum ſucceſſerunt, hîc funebres, ibi nuptiales pompæ celebratæ ſunt, ſueto rerum ordine. Saraceni aliquot præliis hâc tempeſtate à Carolo domiti & attriti, contrà quos proinde Alphonſus Pelagii gener ortum à Reccaredo Rege Catholico ducens, rem proſperè geſſit. Ita hunc quoque Cometam inter triſtia & læta luxiſſe videmus, quod & eventus ab Auctoribus ei adſcripti monſtrant.

CLV. *Anno Chriſti 744. ſignum ſeu Cometa ad Aquilonem apparuit, & cinis de cælo cecidit, & in portis Caſpiis terræ motus accidit.* Eckſtormius ex Paulo Diacono, Sigeberto, & ex illis Hiſt. Eccl. cent. 8 c. 13.

SOlus Eckſtormius hunc Cometam memorat. Niſi ad annum quoque ſequentem Cometam annotaſſet, hunc illi anno, ad quem plures auctores Cometam ponunt, imputaſſem. Multa profectò memorabilia, nec longo intervallo, Cometam hunc præceſſerunt. Nam Tranſemundus ille denuò regi Luitprando rebellaverat, & ad Pontificem Gregorium 3. confugerat. A quo dum eum rex fruſtra repetit, bellum inde novum ortum erat. Pontifex auctoritate Caroli Martelli pacem à Longobardo obtinuerat, nec tamen ideò à partibus abierat. Hæc Anno 739. geſta, proximus ſævum terræ motum per Novembrem & Decembrem menſem, ut Sigonius, vel per annum integrum ut Funccius teſtatur, Conſtantinopolin concutientem, ſequens demum tria, ut Sigonius, quatuor, ut Calviſius habet, magna funera, Leo-

‡ Enn. 8. l. 7. p. 294.

nis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

nis Imperatoris Theodorici Francorum Regis, Gregorii Pontificis & Caroli Martelli
vidit. Hîc etiam nemo non videt, Principes antè Cometarum apparitionem (quis
enim ad illos Cometas anni 729. pluſquam 12. annorum intervallo diſſitos, hæc
referat?) mori. Sed & naſci. Nam paulò poſt, Anno ſcilicet 742. ut plerique Au-
ctores conſentiunt, Carolus M. Ingelheimi vel Carolomonti natus eſt†. Eodem an-
no magna in Imperio Romano mutatio facta eſt. Artabaſdus Conſtantino Copro-
nymo, affinitatis & fidei oblitus, imperium ademerat, quòd alienatos plurium ani-
mos ab Imperatore, qui & contrà Imaginum cultum, Sanctorum invocationem ‡, &
contrà æternam Chriſti Deitatem pugnabat, vidiſſet. Illa tempeſtate Luitprandus
bellum denuo Tranſemundo infert, eumque victum in ordinem cogit, ac Pontifici
bellum deprecanti conciliatur: ac mox alterum rebellem Godeſcalem ducem Bene-
ventanum opprimit. Tùm verò & Exarchatum invadit. Factum id proximo antè
Cometam viſum anno. Sed erat aliud facinoris hujus portentum, ocii impatientia
& immodica libido dominandi, quam in eo Sigonius notat. Præceſſit Cometen &
pax Italica & mors Luitprandi, tùm victoriæ Conſtantini de Artabaſdo Tyranno
ejuſque filio, utroque oculis orbato, Deo ſemper legitimi magiſtratûs dignitatem con-
trà perfidos tyrannos & rebelles defendente. A viſo Cometa Hildebrandus à Lon-
gobardis regno privatur. Huic inertia abrogationem imperii portendit. Sed & cu-
culus, qui in vertice haſtæ, quæ ei antè quadriennium in regem declarato de more
porrigebatur, conſidens triſte accinuit. Hæc laudatum & lætum Rachiſii, pace
Italiæ reſtitutà, imperium exepit. Sed de eventibus hujus Cometæ plura mox dice-
mus. Hic tamen memorabile lætorum & triſtium Cometas ſequentium viciſſitudinis
exemplum proponere par eſt. Anno Chriſti 744. * redeuntes Hunni in Pannoniam
ſeptem Ducibus, à quorum caſtris Daciæ pars, quæ nunc nobis Tranſylvania eſt, Se-
ptemcaſtrenſis nomen accepit, à Suathe Polono Marothi filio, latiſſimè id temporis
in Pannoniis dominante, novas ſedes per Cuſidum Chundi filium petierunt. *Suathes
ne mediocri quidem lætitia afficitur*, auctore Bonfinio, *legatum hilari animo excipit*, *ratus
nil ſibi commodius accidere potuiſſe*, *quam regionem feraciſſimam exhauſtamque incolis*, *ab
Hungaris*, *quam ruſticam gentem eſſe opinabatur*, *inſtantiſſimè poſtulari*. Hunc paulò poſt
ab Hungaris novæ legationis, donis in grati ſemper obſequii ſpeciem oblatis, hono-
re & novo gaudio cumulatum, deletum & oppreſſum eſſe ait. Hunnos dehinc victo-
res cum victis Hunnis veteribus, cognatis ſuis (qui terras illas Keva duce primum Anno
401. ante regnum Attilæ 28. ut Sambucus, vel 373. ante electum Anno 401. Atti-
lam, ut Bonfinius, Ritius & Bakſchai affirmant, inſederant, & Sambuco eod. au-
ctore, anno 567. à Longobardis Oſtrogothorum victoribus, obtinuerant, & in caſtris
Suathis militârant) quietas ibi ſedes fixiſſe & Rempublicam condidiſſe memorat. Ri-
tius Marothum illum, militem ſtrenuum, ab Attila Meſiæ Vulgariæque & Santepoluch
(ejus, ut ex Bonfinio & Bakſchajo apparet, filium, illum Suathem) impoſitum, Un-
garis aliquandiu imperaſſe, Santepoluh verò ab Hunnis Anno 744. in Panoniam ir-
rumpentibus ejectum eſſe perhibet. Sed cum Attilam 401. Regem creatum, mor-
tuum verò Anno 445. paulò ſuperius dicat, qua ratione Santepolus ille ſive Suathes
Anno 744. victus ſecundum eum dici poſſit, non video. Hoc verò cum teſtibus Bonfi-
nio & Bakſchajo aliiſque verum ſit, illud de Attila & Marotho a Ritio dictum con-
ſiſtere nequit.

† Vid. Aventin. Annal. 3. p. 237. ‡ Petav. Rat. temp. 1. p. l. 8. c. 6. * Bonfin. rer. Ung. dec. l. 9. Ritius de regib.
Ung. l. 1. Bakſchai Chron. rer. Ungar.

CLVI. *Anno Chriſti 745. Cometa in Syria conſpicitur, qui videtur ſeditionem inter Ara-
bes, tenebras, peſtem & terræ motus, qui ſequuti ſunt, ſignificaſſe.* ex Hiſtor. Eccl.
cent. 8. c. 13. ex Sigeberto. *Peſtis in Græcia ſæviit, & Conſtantinopoli ad* 300. *ho-
minum milia ſuſtulit.* ex Ann. Conſtantin. l. 22. Eckſtormius.

AD eundem annum Cometam Funncius, Rockenbachius, Ricciolus, Alſtedius
& alii annotant, & plerique peſtilentiam illam ei adſcribunt. Vidimus tot

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

exemplis, & videmus frequenti experientia demonſtratum, peſtem & alia mala orbem premere, etſi ei nullus affulgeat Cometes. Secutus eſt Cometam & terræ motus Anno 746. & 759. Carolomanus & Pipinus Anno 745. Saxones Thuringiæ invaſores felicitèr repulerunt. Proximo Conſtantinus Imperator contrà Saracenos bellum ſuſcipit. Hujus portentum, Cometâ prius & certius, videmus diſſidium & bellum domeſticum, quod eos aggreſſione Conſtantini fecerat opportunos. Is proinde rem contrà eos proſperè geſſit, & in Aſſyriam uſque progreſſus Germaniciam recepit. Ita & Anno 748. eoſdem Cypri invaſores felicitèr rejecit. Sequenti Pipinus Taſſilonem Bajoariæ Ducem affinem contrà fratrem Griphonem juvit, eumque cœpit. Portendit ei calamitatem invaſio affinis, & mortem Anno 754 aſperitas & improbitas morum, fratri Pipino & omnibus gravis. Anno 750. Leo Conſtantini Imperatoris filius natus eſt. Eodem anno Rachis rex, quem Luitprandi exemplum & inſita dominatûs ampliandi cupido hoſtem Zachariæ Pontifici reddiderat, rebus cum eo compoſitis, cum uxore & filia Romam venientes, & vitam Monaſticam purpuræ præferentes, admiratione & lætitiâ ſingulari (qualem paulò antè Anno ſcilicet 747. Carolomanni par exemplum attulerat) impleverunt. Eodem vel ſequenti vel 752. anno (diſſentiunt enim auctores) magna rerum mutatio evenit. Childerico enim ignavo Regi ab Ordinibus & Papa Zacharia abrogatur, & Pipino datur imperium. Hanc non Cometa, ſed vecors Regis inertia & Pipini potentia, felicitas & dominandi cupido portendit. Secuta & alia ingens rerum converſio: Aiſtulfus enim Rex anno 752. concluſo cum Stephano Pontifice XI. annorum fœdere, paulò poſt tyrannidem totius Italiæ invadere volens, Exarchatum, ac primo caput Occidentalis Imperii Ravennam invaſit & cœpit. Ita finis Exarchatui & imperio in Italia Græco, poſtquam ille 182. corrige 185. annis (ut Calviſius affirmat, & Sigonius indicat, Sabellico 175. tantùm putante) ſtetiſſet, impoſitus. Portenta tantæ converſionis propiora & certiora quàm Cometa, monſtrare in expedito eſt. Opes nempe ſuas Aiſtulfus integri biennii pace ſtabiliverat & auxerat. Hæ innatum ampliandæ dominationis & ſubjugandæ totius Italiæ pruritum irritarunt. Incitavit & Luitprandi anteceſſoris exemplum. Invitavit denique opportunitas. Cogitabat enim Imperatorem & alio bello diſtractum, ab Italia non loco tantùm, ſed & affectu longius remotum, tùm ingenti peſtilentia urbes & provincias Imperii depaſcente viribus attritum, vel non multum clades Romanorum curaturum, vel eis tempeſtiva auxilia non eſſe miſſurum. Ac proinde anno 755. prætextu poteſtatis Exarcho convenientis Romam & Romanam ditionem appetiit. Ita in arcto conſtitutus Pontifex ad Carolum Martellum miſit, quo ſibi quamprimum ſuccurreret, efflictim orans. Effuſa illa & de alieno liberalis Zachariæ Pontificis in Pipinum benevolentia portendebat Pontificibus indubitata & promta ejus in rebus arctis auxilia. Quæ ſpes tunc non inanis fuit. Pipinus enim anno 754. Aiſtulfum fugatum & Ticini obſeſſum ad æquam pacem adigit. Cum autem hanc recedente Pipino non ſervaret, anno vertente reverſus domat & ad reſtituenda non tantùm Pontifici ſed & Imperatori (qui tunc fruſtra hæc per Legatos repetebat) ademta cogit. Ita Pontifici Exarchatus univerſus aliæque provinciæ, Inſulæ & Urbes liberalitate Victoris ceſſerunt. Adeò multis & illuſtribus documentis probatur perpetua in orbe triſtium & lætorum inter Cometarum phœnomena viciſſitudo.

CLVII. & CLVIII. *Anno Chriſti 761. Cometa per 10. dies in oriente viſus eſt, quem deinde alius per 20. dies & unum apparens in Occidente ſecutus eſt. Hos ingens bellum ſecutum eſt, Chilpingum Avernenſem, & Amingum Pictavienſem comites, bellum gerentes cum militibus Pipini, quo in bello ambo cum multis militibus interfecti ſunt.* Rockenbachius.

IN eundem annum duos Cometas ponit Funccius, Alſtedius & Ricciolus, niſi quod hic dubitet (nec immeritò: potuit enim unus idemque Cometa fuiſſe, ut nuperus in Corvo & Lepore) an duo fuerint, ut & Eckſtormius, qui eos in annum

760.

760. & Turcarum irruptionem in Armeniam ad eos refert. Calviſius eundem ponit, & unum eundemque Cometam fuiſſe dicit. Equidem niſi aliquot magnorum Virorum conſenſum haberem, non numerarem hìc duos Cometas, ne in me quadraret illud Keckermanni: *Unus idemque Cometa & Orientalis & Occidentalis unius paralleli incolis apparere poteſt, quod qui neſcierunt, aut non ſatis conſiderarunt, ita decepti ſunt, ut unum eundemque Cometam pro diverſis habuerint, & duos eſſe ſcripſerint, qui unus fuit.* Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. Sed cuique patet me in his annotandis nil temerè, nil ſine juſtâ vel ratione vel certè auctoritate facere. Quàm magna rerum mutatio hunc Cometam anteceſſerit, vidimus ex parte. Longum enim nimis foret funera Principum aliorumque præſtantium Virorum proſequi. Præcipua aliquot enumerare ſufficiat. Aiſtulfi Longobardorum & Edelvaldi Merciorum in Anglia Regis Anno 756. Alphonſi illius Catholici Regis Hiſpaniæ 757. Garciæ Ximenis Regis Sobrarbæ 758. Oſwaldi Regis Northumbriæ 759. Inter hæc videas Sigebertum Weſt-Saxonum Regem à ſubjectis ob crudelitatem Anno 755. pulſum, anno proximo Beornredum Merciorum tyrannum eandem fortunam expertum, Eadwertum regem Northumbrorum regno relicto Anno 758. monaſterio ſe includentem, Pipinum Saxones, Conſtantinum Imperatorem Sclavos debellantem. Sed ad Cometam veniamus. Deſiderius XXIII. Sigonio XXII. Paulo Warnefrido at Sabellico XXXII. & ultimus Longobardorum Rex pacto cum Pontifice fœdere uſque ad annum 767. integro novennio egregiè & *propè ſanctè*, ut Sigonius ait, *ſe gerens*, toti Italiæ magnam lætitiam attulerat, Conſtantino Imperatore interim in diſſentientes de religione fœdè ſæviente. Eodem illo, quo Cometa fulſit anno, Edelbaldus Northumbrorum Rex de Edwino Scotorum Rege invaſore cæſo & fugato inſignem reportavit victoriam. Oengus verò Pictorum Rex, qui initia regni ſui ut carnifex, teſte Bedæ continuatore, jecit, illud hoc anno finivit. At Conſtantinus Imperator 763. debellatis Bulgaris cum triumpho Conſtantinopolin rediit. Pipinus inter hæc rem contra Vaifarium Aquitaniæ ducem, bellum ſibi rupta pace inferentem, feliciter per hos annos geſſit, uſquedum nefarius ille tot malorum auctor Pipini gratiâ à ſuis occideretur, & Pipinus totâ Aquitaniâ 768. potiretur, mox naturæ debitum ſoluturus. Ita his quoque exemplis docemur bella, funera Principum aliaque mala Cometam antecedere, & læta quoque eos ſequi. De hoc bello Caroli aliiſque Sabellicus prudenter judicat. Sic enim ille: *Carolus ea indole & fortuna qua fuit, non ſolùm id bellum ex ſententia confecit, ſed Aquitania ſubacta Vaſcones domuit, ſuperatiſque Pyreneis montibus Saracenos ex cætera Hiſpania pulſos in Bethicæ angulum compulit.* Enn. 8. l. 8.

CLIX. *Anno Chriſti 763. Cometes in Oriente anno 22. imperii Conſtantini apparuit: quem frigus intenſiſſimum à Calendis Octobris uſque ad menſem Februarium durans, ſecutum eſt, quo pelagus Ponti, quaſi in formam lapidis, ſpatio 100. milliarium ita fuit induratum, ut à ſuperficie in profundum 30. cubitos haberet. Nivis quoque copia tanta fuit, ut ad altitudinem 20. cubitorum mare gelu indurationem texerit, pedibuſque calcari potuerit. Februario autem menſe inſtante, glacies inſtar montis in diverſas ſpecies eſt conciſa. Stellæ quoque hoc ipſo anno, de cælo cadere multis viſæ ſunt, unde finem mundi inſtare, homines miraculo perterriti putârunt. Bulgares occiſis principibus ſuis, Zeletin ducem elegerunt, qui poſtquam gravi bello à Conſtantino victus fuit, à ſuis interfectus eſt, ac in locum ipſius Paganus ſubſtituitur. Conſtantinus Bulgares navali prælio invadens, naufragium paſſus, multa 1000. hominum amiſit. Turci cum Arabibus hoc anno egreſſi, bellum inſtaurarunt. Stellæ de cælo denuò cadere viſæ ſunt; unde ſiccitas aëris magna ſecuta eſt.* Rockenbachius.

ANnotat hunc Cometen ad eundem annum Funccius, qui Doceten vocat. Alſtedius quoque & Ricciolus eum memorant, eique frigus ingens, ſiccitatem & Turcicæ potentiæ augmentum ſucceſſiſſe dicunt. Annotat & Sigonius l. 3. de regno Italiæ ad annum 764. & 765. & Calviſius ad 764. hæc prodigia, ut & trajectiones

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſtellarum, quæ ſueto naturæ ordine fieri, & frequenter ſine ulla Cometarum apparitione accidere in aperto eſt. Læta hunc Cometen ſecuta proximè vidimus. Niſi tamen hîc pauca addamus. Anno 769. bellum Aquitanicum decennale finitum eſt, ut rationes Sigeberti & Annalium Fuldenſium aliorumque docent, Adelmo novem annos, Sabellico octo tantùm putante.

Conſtantinus verò Imperator uxorem Eudociam Kal. Aprilibus diademate inſignivit, & poſterâ die, feſto Paſchatis Chriſtophorum & Nicephorum filios Cæſares creavit. Mox Leo Maximus natu filius Irenem Bulgarorem Regis filiam matrimonio ſibi Anno 770. junxit. Eadem Auguſta renunciata, Conſtantinum filium anno vertente peperit. Carolus verò Magnus Bertham Deſiderii Longobardorum Regis filiam ſibi deſpondit, mox ad patrem remittendam, ut Hildegardi Suevæ locum faceret. Moneo velut in tranſitu, Reginonem apud Calviſium Deſiderii filiam & Carolomanno & Carolo deſpondiſſe, Annaleſque Fuldenſes ibidem ad annum 771. memorare Carolomanni ex hoc matrimonio ſuſceptam filiolam & mortem. Adelmus ad annum 771. mortem ejus ponit, & paulò ante filiam Deſiderii Carolo in matrimonium, à matre Bertrada expetitam, & anno elapſo repudiatam eſſe memoriæ prodit. Eginhartus Caroli alumnus & Cancellarius teſtatur Carolum, ſicut hortatu matris illam Longobardam (Lutbergam in margine vocari invenio) duxerat, ita divortio cum ea facto, matrem, quam alioqui ſummâ reverentiâ coluerat, offendiſſe in vita Caroli. Lutbergam illam Taſſilloni Bajoariæ regulo nupſiſſe auctor eſt Adelmus, qui Liutbergam, & Sigonius qui Luitbergam vocat; Aventinus autem Lytopyrgam, ſicut & maritum ejus Theſſallonum, peculiari ratione nomina flectere ſolitus. Porrò Caroli uxorem illam Deſiderii filiam Irmogardam appellat. Vitam Caroli, qua ſibi quoque deſcribendam ſumſerat Donatus Acciajolus, hujus rei non meminit. Serres Theodoram ſororem vel filiam Deſiderii, Carolo deſponſatam, & ab eo mox dimiſſam ait, Carolomanni verò uxorem Bertham nominat. Ita & Sabellicus Enn. 8. l. 8. qui fugam Berthæ ad Deſiderium, & iſtius in animo natum hac occaſione Caroli diſſidiis domeſticis diſtinendi & debilitandi, ac ſubigendæ ſuo Imperio Italiæ, ingens deſiderium ac ſpem vanam, & Deſiderio & regno Longobardorum exitium prænunciaſſe indicat. Hæc ſunt civilia & certa bellorum & mutationum portenta, etſi nulli Cometæ appareant.

CLX. *Anno Chriſti 791. Cometa apparuit in Virgine, ut refert D. Herlicius. Bellum hoc anno Hunnis eſt illatum: Carolus Magnus Pannoniam vaſtavit uſque ad fluvium Raba.* Eckſtormius ex Büntingi Chronol.

INter hunc Cometam & præcedentem nullus Auctorum, quos habeo, Cometam annotat. Hoc 28. annorum intervallum docet, multa bona & mala, eaque inſignia & maximè memorabilia, in orbe videri, etſi nullus exoriatur Cometes. Anno etenim 774. Carolus Magnus, victo & capto Deſiderio, regno Longobardorum in Italia, (quod annis 206. ut Warnefridus, cum eo Sigon. Petav. Bucholz. Calviſ. Helv. & Alſted. at Bonfinius, Sabellicus & Serres, tùm Funccius, Pantaleon 204. alii 208. putant, ſteterat) finem facit. Tàm notabili rerum mutationi nullus cæleſtis, ſed terreſtris, ut ſic dicam, præluxit Cometes, libido ſcilicet dominandi. Hanc indicat Sabellicus dextrè: *Sed cum de divinis* (de electione ſcilicet Pontificis Romani & imaginum cultu) *diſceptatur, Deſiderius rex humana eſt turbare adortus.* Enn. 8. l. 8. ambitio eſt quæ animum ejus anno 767. ad turbandas res Italiæ contrà fœderis religionem, tùm & ad inhiandum ſaluti & libertati Italiæ, denique ad Exarchatum invadendum accendit. Quem ambitionis ignem, quo flagrabat, aliquoties Sigonius notavit. Hic ei omni Cometa vel ſigno cæleſti certius ruinam vel certè calamitatem aliquam portendit, poſtquam conſtitit Carolum, armorum potentiâ per id tempus clariſſimum & incomparabilem Principem, Pontificis cauſam tuendam ſuſcepiſſe. Prudens in hanc rem eſt Sigonii monitum, quo librum tertium de regno Italiæ claudit, præmiſſis regni Longobardorum

juſtitiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

juſtitiæ & pietatis laudibus: *Hæc autem omnia decora nimia*, inquit, *una dominandi ac dilatandi regni libido corrupit ita, ut etiam faſtigio regio & inveterata jam Italiæ dominatione exuerit.* Quanta tùm rerum converſio à Carolo facta eſt, regno Neapolitano Imperatori, Longobardo ſibi relicto, Exarchatu, Pentapoli aliiſquè regionibus Pontifici datis! omninò neceſſe erat eam magno Cometâ prænuntiari, ſi Cometæ talium mutationum ſigna certa & cauſſæ ſunt, uti multi dicunt & probare contendunt. Tunc autem & novum Regem & novam legem, Salicam ſcilicet ſive Francicam Italia ſuſcepit, quæ exemplo ſuo refellit illud vulgatum dictum, *Novus Cometa, novus Rex, nova Lex.* Inter hæc anno 774. Conſtantinus Imperator bellum contrà Bulgaros cruentum geſſit, & 12^m. internecione ad pacem coëgit. Saxones & Heſſi Francorum fines vaſtarunt. Mox 775. temeritatis pœnas dederunt, ut & Angrarii in Weſtphalia majori accepta quàm illata clade. Tunc & Mercii Cantaurienſes clade affecerunt, Carolus Radbodum Regem Friſiorum à Chriſtiana religione abhorrentem regno pepulit. Conſtantinus Imperator vitâ exceſſit, ut alios Principes taceam. Anno 776. Longobardi in Italia motus dederunt, ſed mox compreſſi ſunt, nullo prælucente Cometa, præterquam illo ambitionis, quem indicat Sigonius: Longobardi duces imperii ſummam Longobardo nomini ademtam & ad Francos tranſlatam, indignè paſſi, veteri libidine dominandi accenſi, res moliri novas nunquam deſtiterunt. Parem eodem tempore fortunam Saxones rebellantes experti ſunt, & mox religionem Chriſti & novum inſigne equi albi, quo Sereniſſima Domus Brunſuicenſis & Luneburgenſis antiquiſſimorum Saxonum propago, poſthac & domina gaudet, ſuſceperunt. Witekindus Dux eorum, rerum geſtarum gloriâ celeberrimus, inter hæc apud ſocerum Regem Daniæ (Gotterícum fuiſſe colligo, qui Sueviam, Sclaviam & Saxoniam ſibi ſubjugârat, Segifridum Aventinus vocat) auxilia quæſivit. Carolus necdum finito bello Saxonico, arma in Hiſpaniam anno 778. tranſtulit, & mox rebus conſtitutis in Franciam rediit, à Vaſconibus ex inſidiis clade affectus. Hanc rebellio Saxonum excepit. Anno 779. Leo Imperator Saracenos, Carolus Saxones profligavit. Sequenti Leo obiit, cujus uxor Irene ſeditionem Conſtantinopoli exortam, detruſis in Monaſterium filii patruis ſedavit. Anno 781. & ſequentibus Carolus Taſſillonem Bajoariæ ducem, gratiâ uxoris, quæ filia Deſiderii erat, bellum ſibi, ut ſupra vidimus, inferentis, in ordinem redegit, à Saxonibus clade affectus, mox eoſdem clade affecit, & iterum binis prælìis vicit, immenſam eorum multitudinem trucidavit, & totam regionem undique cum exercitu prædabundus pervaſit. Factum id anno 783. quo uxorem primùm, mox & matrem amiſit. Proximo Weſtphalos per Carolum filium domuit, Britanniæ etiam partem anno 786. armis acquiſivit, mox Taſſillonem fœderis immemorem ad deditionem coëgit. Anno 788. cœptum eſt bellum illud Hunnorum, ut Calviſius, vel 790. ut Aventinus putat, quod Eckſtormius memorat & Cometæ tribuit. Ita & hoc, ſi Calviſio credimus, ſin minus, tot alia bella & mala Cometa præceſſerunt. Ac proinde ſi vel bellum hoc Hunnicum Eckſtormio qui Funccii, Sigonii & aliorum rationes pro ſe adferre poteſt, relinquamus, quivis videt nos longe plura exempla habere, quæ probent mala ante & citrà Cometam evenire. Cæterum dabimus nos certius quàm Cometa belli iſtius portentum, nempe quod à Taſſillone Hunni * ſollicitati, duobus exercitibus Forojulium & Bajoariam Anno 788. quo etiam fuſi & fugati ſunt Sigonio teſte, ita ut tunc belli iſtius initium factum fuerit, invaſiſſent. Cum autem Taſſillo fide fœderis cum Carolo initio violata, & affinitatis quæ ei cum illo interceſſerat vinculis ruptis, fœdus contra eum cum Hunnis & Avaribus, Chriſtiani nominis hoſtibus, percuſſiſſet, eodem illo anno in Conventu ad Moguntiam Angilemi habito, perduellionis ex lege Salica damnatus veniam vitæ obtinuit, ſed in monaſterium cum uxore & filio detruſus eſt. Atque ita Carolus Bojariâ potitur. *Idem hic annus* (inquit Sigonius) *ut novas cum Græcis ſimultates, ſic nova bellorum incendia concitavit.* Nullum tunc in cælo Cometæ portentum tantarum mutationum, at verò in terra apparuit. Ibi Reginæ muliebris arrogans impotentia animi, vindicare paternam calamitatem volentis, tum Regis ſuperbiâ & amo-

* Bonfin. rer. Ung. dec. 1. l. 9. p. 167.

re conjugis ardens animus. Adhæc pravis conſiliis privatæ rei publico damno velificantibus præbita fides & bonorum conſiliorum defectus ac contemtus. De his qui volet prudenter judicantem audire, adeat Aventinum Annal. 3. p. 227. apud quem p. 229. ingenuè Oratores Bojorum fatentur: *Dux & auctor horum malorum, quo magis pudeat, fœmina eſt: ille, quem prohibere oportet, uxorius eſt & noſtra conſilia aſpernatur.* Cordatè & Bonfinius †: *Bavaricum*, inquit, *deinde ſuſcitatur bellum, quod veluti repentè ortum eſt, ita celeri expeditione confectum. Id enim ex Taſſillonis Bavarorum Ducis inſolentia ſimul & ſocordia ortum eſt: quippè qui dum ſtultè credit uxori, temerè quoque dominatum amiſit.* Videat cui lubet plura apud Auctorem ſapienter in hanc rem dicta. Hæc itaque ibi portenderunt tantam rerum mutationem. Hic verò bellum prænunciavit mutua inter Conſtantinum Imperatorem juvenem & Carolum Regem ſenem offenſa. Hæc orta ex eo, quòd cùm Caroli filia Rothruda illi in matrimonium deſponſa fuiſſet, id in exitum non fuerit deductum. Adelmus ad annum 788. negatam à Carolo filiam dicit, ita & Sigonius. Sed Miſcella hiſtoria matrem Conſtantini Irenem, quòd ſibi à potentia filii metueret, has nuptias aſpernatam eſſe ait. Quicquid de eo ſit, patet hanc rem unà cum calamitate & ſolicitatione Adalgiſi (fuit is Deſiderii Longobardi filius, qui Conſtantinopolin in paterna clade fugam arripuerat) tùm etiam Orientalium invidia Caroli fortunam iniquis oculis adſpiciente, belli cauſam fuiſſe. Id tamen & Conſtantino * qui inſignem in Calabrico prælio acerrimo exercitum, & Adalgiſo qui ſpem regni paterni, unà cum vita amiſit, malè ceſſit. Poſthæc Anno 789. Irene, quæ imperium filio adimere volebat, imperio (hîc etiam injuſtitiâ calamitatem portendente) excidit ‡. Inter hæc Dani, gens illâ tempeſtate bello terrâ marique celeberrima, Angliam, paulò poſt Sclavi (qui & Wendi & Welatabi & Wilſii vel Wiltzi, Francica lingua, quod Sclavis ſignificat Lupos) Magdeburgum & vicina loca vaſtarunt, Saraceni mare infeſtarunt. Hæ invaſiones ante exortum Cometam bella, cædes, rerum mutationes acerbas attulerunt. Hunc etiam terræ motus Anno 789. horribilis, tùm & in terra motus belli à Carolo contra Saracenos in Hiſpania geſti, tùm incendium Conſtantinopolitanum præceſſit. Taceo diverſa Principum fata & funera, hos ſcilicet cæſos, illos regno dejectos vel etiam ejectos, illos mortuos. Taceo & bella Caroli contra Boëmos, Livones & Danos, quos etiam illa jam tempeſtate terrâ marique virtute bellicâ celeberrimos domuit. Taceo ingentem cladem Conſtantino à Bulgaris illatam. Redeo ad bellum illud Hunnicum, quod ante Cometam ortum eſſe demonſtravimus. Sed fateor Adelmum, Reginonem, Sigonium & ex his alios bellum hoc in 792. vel 791. ponere. Ita jure ſuo Eckſtormium gaudere permitto. Proditum memoriæ ab Adelmo eſt, Carolum ſupplicatione Letaniarum per triduum facta, ut id bellum proſperos ac felices haberet eventus, in hoſtem moviſſe. Qualis eventus fuerit, audiamus Eginhartum, teſtem locupletem. *Tota in hoc bello Hunnorum nobilitas periit, tota gloria decidit: omnis pecunia, & congeſti ex longo tempore theſauri direpti ſunt. Neque ullum bellum contra Francos exortum humana poteſt recordari memoria, quo illi magis ditati & opibus aucti ſint, quippe cùm uſque in id temporis penè pauperes viderentur, tantum auri & argenti in regia compertum, tot ſpolia precioſa in præliis ſublata, ut meritò credi poſſet, hoc Francos Hunnis juſtè eripuiſſe, quod Hunni prius aliis gentibus injuſtè eripuerunt. Duo tantum ex Proceribus Francorum eo bello perierunt, Ericus dux Forojulianus in Liburnia juxta Tarſaticam maritimam civitatem inſidiis opidanorum interceptus, & Geroltus Bajoariæ Præfectus in Pannonia, cùm contra Hunnos præliaturus aciem inſtrueret, incertum à quo, cum duobus tantùm qui eum obequitantem ac ſingulos hortantem comitabantur, interfectus eſt. Cæterùm incruentum penè Francis hoc bellum fuit, & proſperrimum exitum habuit, tametſi diutius ſua magnitudine traheretur.* Juvat & Bonfinium hîc audire: *Franci*, inquit, *qui quondam exiguis facultatibus fuerant, hinc ita ditati rediêre, ut Gallias opibus latè compleverint: quod rerum viciſſitudo facilè paſſa, quando quæ aliis eripuerant, amiſêre Ungari. Tantum auri & argenti in eorum regia* (hæc olim Sicambria, nunc vetus Buda) *repertum, tam pretioſa in præliis erepta*

† Dec. 1. rer. Ung. l. 9. p. 167. * Adelm. ad ann. 788. ‡ Eginhart. in vita Caroli, p. 337. Donat. in vita Caroli p. 554. Serres in Carolo. Bonfin. dec. 1. l. 9. p. 168.

ſpolia, ut ne plus quidem prædarum è Macedonico bello Paulum Æmylium retuliſſe putent. Dec. 1. l. 9. p. 168. Vid. & p. 171. Aventinus quidem verbis Ludovici Pii non ſine magno præliorum labore finitum eſſe ait: ſed hâc ratione Bojariæ regnum uſque ad Dravum fluvium ejuſque oſtia prolatum, & inde regionem illam Oſterricham & Auſtriam, id eſt, Orientale regnum Bojorum nomen accepiſſe prodit. Annal. 4. Anno 792. Conſtantinus matrem ad conſortium Imperii accipit. Mitto quæ poſthac proſperè à Pipino & Ludovico Caroli filiis, illo Italiæ hoc Aquitaniæ Rege contra rebelles Beneventanos, tùm ab illo contra Hunnos, à Patre contra Saxones, à Conſtantino Imperatore contra Bulgares geſta, & ad alia propero, dicere hîc contentus, quòd de temporum iſtorum ratione ait Sabellicus *: *Et res humanæ per hunc modum fluunt, ut nihil ſit in his tàm certum quàm certa inconſtantia.* Sic & infra: *Et hæc tùm Bizantii, quum alibi terrarum novi in horam extitêre bellorum motus, uno enim tempore velut ex compoſito Saxones & Hunni à Carolo defecerunt, & Bavari Forojulienſibus & Longobardis, qui adhuc in ea terra agebat, bellum indicunt.*

* Enn. 8. l. 8.

CLXI. *Anno Chriſti* 800. *Jo Prætorius deſcribit Cometam, quo imperium Rom. tranſlatum eſt ad Carolum.* Ricciolus.

SÆva profectò multa & acerba Cometen præceſſerunt. Anno 796. Saraceni provincias imperii vaſtarunt. Hunni bello domeſtico laborant. Anno 797. Conſtantino Imperatori à propria matre & conjuratis oculi eruuntur. Sed hanc calamitatem portendit ei ſimilis crudilitatis, quam antè quinque (ut Calviſius, vel 6. ut Egnatius habet) annos in Nicephorum, Chriſtophorum & Nicetam patruos exercuerat. Irene excæcato filio eodemque paulò poſt mortuo & mariti fratres in exilium mittit ac trucidat, ut imperio potiatur. Tot horrenda facta citrà Cometam ambitio ſæva portendit. Taceo Cenulphi Merciorum in Anglia Regis, qui Cantauriorum regnum crudeliſſimè vaſtavit, & Edelbertum Regem eorum cepit, ac oculos ei eruit, manuſque, exacrandum facinus. Taceo & motus Saxonum cruentos, & alia triſtia quæ Cometam præceſſerunt. Verbum addo de rebus Romanis, populo illi feroci, libertati innutrito pax undique Italiæ reddita & præſtita luxuriam, hæc ſeditionem portendit. Leo enim Pontifex à conjuratis malè habitus, ad Carolum M. confugit. Ab hoc Romam reductus magno cum gaudio & honore recipitur. Utrumque tanti patroni potentia citrà Cometam portendit. Quod ad Carolum attinet, lætus Romæ anno 800. adventus, lætus & orbi Chriſtiano ejus ad majeſtatem Auguſtam eodem anno 800. ut Adelmus, Avent. Funccius, Serres, Calviſius, Egnatius, Petavius, Alſtedius & alii, vel 801. ut Warnefridus, Ritius, Sabellicus, Sigonius, Bucholzerus, Helvicus & alii putant (ut Adonem in 799. annum & alios in 802. hoc ponentes prætereäm) evecti principatus fuit. Aventinus, prudens omninò & candidus ſcriptor, poſtquam initio l. 4. queſtus eſſet, Imperatores Romanos Aſiatico luxu, Græcanico ocio Conſtantinopoli effœminatos fuiſſe, Romamque mundi caput ſaſtidiviſſe*. *Urbs*, inquit, *potens, urbs orbis Domina, deſerta, orba, effæta, Germanos Carolumque M. accivit, adoptavit, civitate & jure Quiritium donavit.* Carolo data Imperatoris dignitas magnam profectò, at proſperam, Reipublicæ Chriſtianæ mutationem attulit. Cometam ante eam luxiſſe non miramur, qui toties Cometas poſt tantas in orbe mutationes maximas luxiſſe vidimus. Portenderunt tamen, ut ſic dicam, tantam converſionem, Imperatorum ab urbe Roma & Italia abſentia, tùm capitalia odia quibus à Romanis diſſidebant. Acceſſit tunc muliebre & impotens in Oriente imperium. Verè Sabellicus: † *Imperabat Byzantii per id tempus Irene, quæ etſi omnium prudentiſſima, quia tamen fœmina Leoni Pontifici materiam præbuit imperii nomen aliò tansferendi, quum Byzantii tantum diu eſſet imperitatum.* Sed audiamus & Aventinum, qui amplius rem acu tangit. Ita verò ille ‡: *Incubabat per idem tempus Romano Imperio fœmina, adeò virtus*

* Vid. Egnat. de Rom. Princ. l. 3. initio. † Enn. 8. l. 9. ‡ Annal. 4. p. 259.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Italica, Romaque, victorque gentium populus, rerum domini degenerarant. Per trecentos amplius annos, Imperatores omnes neglectâ Româ, Sacrario Imperii, Auguſtorumque parente, apud Græcos Conſtantinopoli conſederant, Occidentis Principes titulotenus vocabantur, quo ferè Carolus, inclytus juſtitiâ, virtutibuſque regiis ad unguem præditus, bene de Republica Romana, & religione meritus potiebatur. Ejus majores, populareſque Germani, gens ſimplex, aperta, fidei patientior, libertatis avida, armorum ſtudioſa, Europam, Africam, Imperatoribus Romanis, adhuc invalidiores abſtulerant. Romam ſæpius ceperant, vaſtarant, diripuerant, tùm cum florentiſſima, potentiſſimis domicilium eſſet Auguſtis. Hiſce cauſis permoti, Pontifex, Senatus, Populuſque Romanus, etiam offerendum ultrò rati, quod forſitan omiſſuri erant, Imperium transferre, jure ſuo in Germanos Carolumque tacito Senatus-conſulto, plebiſcitoque decernunt. Paulò verò poſt imperium Romanum ad Germanos, gentem Romanis barbaram & inimicam, translatum eſſe miratur, tantæque rei mutationem non fato Stoico, non caſui Epicuri, non aſtrorum fluxui Aſtrologico, ſed divinæ ordinationi adſcribit, ac lætam tunc fuiſſe teſtatur. Ego dum faciem illius temporis contemplor, alia priora & certiora Cometâ, quæ magnam illam Imperii, imò totius orbis converſionem portenderunt, animadverto. Vera ſunt illa quæ Sabellicus & Aventinus prodiderunt. Sed his verbum addam. Carolo Auguſtam illam dignitatem portendit incomparabilis ejus eam jam ante affectantis potentia, tùm Leonis Pontificis honorifica reſtitutio, hoc de referenda Carolo gratia ſolicito, & ex novis Romanorum turbis occaſionem *, ut Sigonii verbis utar, arripiente. Videat plura qui volet apud Egnatium & Acciajolum in vita Caroli. Ita tunc non tantùm Carolus Imperator, ſed & filius ejus Pipinus Rex Italiæ creatus eſt, populo Romano in feſtivas acclamationes & gaudia ampliſſima effuſo. Carolus in hoc majeſtatis faſtigio collocatus, officio ſuo convenire eſt arbitratus, ut Italiam atque univerſam Chriſtianam Rempublicam ordinaret. Itaque ei curæ quod reliquum hyemis fuit, impendit, ut Sigonius ad annum 801. ſcribit, apud quem plura de his videat, qui quàm læta & ſalutaris Italiæ hæc Caroli Martelli auguſta poteſtas fuerit, videre velit. Eodem anno agrum Spoletanum terræ motus, Beneventanum verò belli motus aliquot annis Cometâ prior concuſſit. Carolus & Siciliâ ſine bello potiri & Occidentem cum Oriente imperio uno jungere volens nuptias Irenes ambit. Quas nec illa aſpernatur. Sed impedit Nicephorus, qui tyrannidem Conſtantinopoli, detruſâ in Monaſterium & in exilium miſſâ Irene, invaſit. Hinc fœdus inter Nicephorum & Carolum pactum, cautâ Venetis libertate. Apud quos orta ſeditio Heracliæ urbi Anno 805. excidium accerſivit. Eodem anno Theodorus Rex Hunnorum Chriſtianâ religione ſuſceptâ, quòd eſſet Sclavorum incurſionibus repellendis impar, novas ſedes à Carolo petit & impetrat. Carolus filius Caroli Martelli natu maximus, & ab altero Carolo filio notho diverſus, Venedos & Sclavos ſive Bohemos, Cecho duce eorum oppreſſo, gentem ferociſſimam ad obſequium redigit, & Victor cum triumpho ad patrem revertit, ut Aventinus ſcribit †. Is etiam in hæc tempora Sleſuici, Cherſoneſi Cimbricæ urbe primaria, pacem inter Carolum & Gotofridum Regem Danorum, terrâ marique potentiſſimum, ac Germanicæ libertati & Gallicæ potentiæ gravem, refert. Sigonius verò fœdus inter Carolum, Venetos & Dalmatas pactum ponit. Hùc etiam pertinet pax Nicephori Imperatoris cum Saracenis, & Corſicæ à tyrannide Maurorum liberatio, & Caroli Legatorum reditus ab Aarone principe Saracenorum cum ſplendidis muneribus: tùm & Edelredi regis Northumbriæ pulſi per Legatos Caroli & Pontificis in regnum reſtitutio. Hic etiam manifeſtò videmus læta quoque ſuccedere Cometarum apparitionibus, ſicut & Eclipſibus & aliis vulgo habitis prodigiis, quæ potius naturalibus cauſis tribuenda ſunt. Nam Anno 807. Jovis ſtella per Lunam ult. Januarii tranſire, & Sol ac Luna menſe Februarii deliquium pati viſa eſt. Menſe Martio Mercurius in Sole viſus, ſi credimus Adelmo & Sabellico, imò illo & Adone tùm Reginone, Buntingo ipſoque Eckſtormio teſte, ter illo anno Luna defecit.

* l. 4. de regno Ital. ad ann. 800. & 801. † Annal. 4. p. 165.

CLXII. *Anno Chriſti 809. Imperatore Carolo Magno facta eſt magna conjunctio ſuperiorum Planetarum in initio Sagittarii, quam ſequutus eſt horribilis Cometa conjunctione illâ adhuc durante. Eventus hujus Cometæ legantur in Eclipſibus Solis & Lunæ, quæ tunc temporis frequentes fuerunt.* Eckſtormius.

EVentus in hiſtoria Eclipſium ab Eckſtormio annotati ſunt, mors Pipini Regis
Italiæ filii Caroli Anno 810. interitus Nicephori Anno 811. ut Ado, Funcius,
Calviſius, Helvicus, Alſtedius, Petavius & alii putant, vel 812. ut Sigonius cen-
ſet. At enim illam ægritudo animi, tum corporis ob rem improſperè contrà Vene-
tos geſtam, & victorum civitatem prudentiſſimè condentium felicitas Pipino, hunc
verò flagitioſa vita certius Cometa Nicephoro portendit. De hac Egnatius. *Nemo,*
inquit, *eo avarius aut crudelius adminiſtravit, quorum ſcelerum mox pænas meritas luit:*
Acceſſit violata pax cum Saracenis paulò antè inita: tum & imprudentia cum hoſte
pacem petente in anguſtias redacta, & ex deſperatione fortiſſimè pro ſalute certaturo
pugnantis. Ipſe Eckſtormius crudelitatem & avaritiam Nicephori dum indicat, cer-
tius Eclipſi Solis vel Lunæ & apparitione Cometæ, quæ ut & illa res naturalis eſt,
portentum futuræ calamitatis innuit. Cæterùm & plures ejuſmodi eventus Cometam
ſecuti ſunt. Nam & Godefridus (Gotricum alii nominant) Rex ille Danorum po-
tentiſſimus, ſubactâ Friſiâ ex inſidiis, filio Olavo ſucceſſore Daniæ & Sueciæ Rege
relicto, trucidatus eſt, ad quem domandum Carolus urbem hanc Hamburgenſem
(in qua hæc ſcribimus) à fundamento, loco ad confluentem Albis & Alſteriæ com-
modiſſimo excitari illo anno 809. (qui ita & Cometæ apparitione & natalibus, ut
ſic dicam, urbis hujus toto nunc celeberrimæ orbe, extitit) & mox muniri juſſit.
Anno dehinc 811. ut Calviſius, vel 812, ut Aventinus putat, Carolus, Caroli M.
filius natu maximus, diem ſuum obiit. Non levis poſthæc Imperii in Oriente muta-
tio facta eſt. Patrem enim Nicephorum Stauratius filius brevi ad fatalem metam ſe-
cutus eſt, ab affine Michaële Præfecto prætorio, quem Græci Romana lingua à cu-
ra palatii Curopalaten vocarunt, deturbatus. Sed & iſte Michaël anno 813. in mona-
ſterium detruſus, imperium Leoni Armeno tradidit. Verum enimverò toties vidi-
mus tales rerum mutationes nequaquam neceſſariò apparitionem Cometarum ſequi,
quinimò ſinè ea frequentiſſimè, imò aſſiduò fieri. Godefrido illi Dano, magis quàm
Cometes, mortem portendit meritam, mors Thraſconis Ducis Obotritorum Vanda-
lorum, qui & Adobriti nonnullis (cum tamen hi iidem ſint aliis qui Arborichæ, Bul-
garis vicini populi) nunc Mecklenburgici, quem ille per inſidias peremerat. Stauratio
imperii ademtionem morbus & animus ad tantas gerendas ineptus portendit, idem-
que Michaëlem in cœnobium miſit. Verum tamen Cometam illum ſecuta ſunt læta.
Pax anno 809. à Carolo cum Godefrido, & anno 811. cum Hemingo filio fratris &
ſucceſſore ejus compoſita: tunc verò etiam fundamenta urbis hujus Hamburgenſis pul-
cherrimæ jacta, ejuſdem à terra ſurgentis anno poſtero à Wilſiis illis occupatæ, per
Carolum recuperatio: rerum Saxonicarum compoſitio ab eodem facta, ut & Vene-
tiarum à Pipino filio, quem antè annum injuriâ affecerant, ſubjectarum, Imperatori
Orientali ex pacto reſtitutio. Nec illud prætereundem Anno 612. Nicephorum Im-
peratorem cum Carolo M. pacem renovaſſe, filiamque ejus filio ſuo Theophylacto, no-
viter in Imperatorem electo, uxorem poſtulaſſe, & contrà Saracenos invaſores rem
feliciter geſſiſſe.

CLXIII. *Anno Chriſti 812. Nonis Novembris apparuit Cometa in forma duarum Lunarum fulgentium, adunantium ſe atque ſeparantium in diverſa ſchemata, ita ut viri acephali figuram exprimerent. Annales. Effectus hujus Cometæ petantur ex deliquiis ſolis, quæ Anno Chriſti 812. & ſequenti facta ſunt.* Eckſtormius.

AD Eclipſin anni 812. Eckſtormius annotat minus felicem Nicephori in Bulgaros,
ſed felicem in Arabes expeditionem, à Crunno Bulgarorum rege expugnatam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

urbem Meſembriam & Saracenorum irruptionem in Palæſtinam, & locorum Sanctorum profanationem. Alteri verò Eclipſi anni 813. tribuit victoriam quam Crunnus ille de Michaële retulit, & abdicationem Imperii ab iſto factam, tùm Caroli M. mortem. Sed talia ſine Cometis fieri continuò videmus. Adhæc victoria res in ſe mixta eſt, & huic lætitiam, illi mœrorem adfert. Ita & mors unius Principis alteri ſceptrum & lætitiam parit. Hunc tamen Cometam anteceſſerunt cuncta illa triſtia, quæ proximum ſecuta ſunt: pluraque talia apud auctores inveniuntur, Saracenorum ſcilicet in Sardiniam & Corſicam irruptio, earundem inſularum vaſtatio, Italiæ imminens periculum: tùm Danorum in Friſiam, Saracenorem in Armeniam irruptio, aliaque. Secuta verò ſunt illa læta, quæ proximè enumeravimus: quibus victoriam Leonis Armeni, quam de Bulgaris reportaverat, cum eodem fœdus à Carolo renovatum, & res contrà Saracenos ex Corſica cum ingenti præda in Hiſpaniam redeuntes ab Irmingario Comite Emporitano in mari, & res in Sardinia ab incolis feliciter geſtas, addere licet, Sigonio ad anno 612. hæc annotante. Hic etiam præteriri nequit præclarum & Reip. lætum Caroli M. facinus, de quo Sigonius ad ann. 813. memoriæ prodit, cum Ludovico filio præſenti Auguſtam, Bernardo verò Nepoti abſenti regiam Italiæ dignitatem contuliſſe. Et ad illum quidem, audientibus & approbantibus omnibus omnium fermè regnorum profanis ſacratiſque proceribus, * *Accede*, inquit, *Ludovice, & coronam capiti tuo, non dignitatis ſolum ornamento, ſed regnis etiam noſtris, & Reip. Chriſtianæ præſidio lætus impone, ac mecum unà Imperium auſpicatis poſthac conſiliis moderare.* Sed idem paulò poſt memoratis Bernardi regni Italiæ auſpiciis: *Cum*, inquit, *hic rerum ſtatus in Italia eſſet, ac novo Bernardi regno ſummam omnes in ſpem erecti tranquillitatis & otii diuturni fuiſſent, ecce gravis repentè caſus incidit, qui ingenti omnia luctu ac mœrore complevit:* demùm mortem Caroli M. ſubjungit. Ita nempe humana ſunt, triſtia miſcentur cum lætis.

* Sigon. l. 4. de regno Italiæ p. 104.

CLXIV. *Anno Chriſti* 814. *Cometa viſu terribilis, Sol obſcuratus, terræ motus maximus ac Luna pallens, paulò ante mortem Caroli M Imperatoris Romani viſa, aliaque prodigia in terra ſecuta ſunt. Eodem anno bellum cruentum, inter filios Gothrici, regis Daniæ ortum eſt. Pons Rheni prope Moguntiam, ſpatio trium horarum, igni fortuito conſumtus eſt, quem prius Imperator, magnis ſumtibus ex ligno, mirâ arte fabrefacto, ſpatio decem annorum exſtruxerat.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 814. *ante mortem Caroli M. Imperatoris Cometa apparuit valdè ſingularis & terribilis, unde Imperator attentus cum Eginardo Philoſopho contulit dicens; quòd mutationem regni, mortemque Principis portenderet; Philoſophus noluit eum contriſtare, ſed verbum Prophetæ allegans ait:* A ſignis cæli nolite timere. *At Imperator devotus, non aliud, inquit, timere debemus, niſi illum, qui noſtri & hujus Creator eſt ſideris, ſed ejus clementiam laudare tenemur, qui noſtram inertiam, cum peccatores ſimus, talibus admonere dignatur judiciis* (lege *indiciis.*) Eckſtormius ex Faſciculo temporum.

MAgno conſenſu Auctores hunc Cometam annotant, Ricciolus, Keckermannus, Alſtedius, Simon Grynæus, Edo Neihuſius, Jonſtonus, Schulerus, Berckringerus & alii. Nil de eo habet Adelmus in Chron. nec Auctor vitæ Ludovici Pii, nec Eginartus ille Caroli M. Cancellarius & gener, nec Acciajolus in vita ejus, licet uterque prodigia mortem ejus antecedentia enumerent. Niſi fortè Cometa dicatur fax illa cum ingenti lumine cælo delapſa & per aëra diſcurrens, quam Eginardus memorat. Nec Funccius annotat hunc Cometam, nec Sigonius, nec Bucholzerus, nec Calviſius. Dum hoc in medio relinquo, errorem multo graviorem & pluribus communem ſicco pede præterire non poſſum. Eſt autem ille de colloquio Caroli cum Eginardo, ut Eckſtormius & Alſtedius, vel Ecmundo, ut Keckermannus, vel Annonio (Aimonio, ut Schulerus ait) de Cometa illo habitum. Hunc in Grynæo,

Viro

Viro alioqui doctiſſimo, Lavatero, ut Keckermannus teſtatur, & Berckringero animadverto, nec dubito plures reperiri. Eginardus certè in vita Caroli iſtius colloquii non meminit. Auctor verò vitæ Ludovici Pii, qui à nonullis Aimoinus eſſe putatur, ſecum quidem, ſed à Ludovico habitum diſertè ſcribit. Sequitur eum Aventinus. At faſciculi temporum Auctor Wernerus Rolevinckius, qui ad patrocinandum errori advocatur, rem dubiè ponit, ut neſcias an ad Carolum vel Ludovicum ea referri debeat. Sed auctor vitæ Ludovici teſtis hîc eſt idoneus & locuples. Cometam hunc, ſi quis tamen in hunc annum ponendus eſt, præceſſit caſus ille pontis Rheni fortuito incendio, quem Rockenbachius contrà rationes Magiſtri ſui Funccii Cometæ ſubjicit. Calviſius in annum Chriſtum 811. eum refert. Sed & Eginardus & Acciajolus, auctores vitæ Caroli, ante ejus mortem rem hanc accidiſſe aſſerunt. Bellum inter Gotrici ſeu Godefridi illius poſteros eodem quo Cometa luxit, ſecundùm rationes Funccii & Rockenbachii, geſtum eſt anno. At Calviſius illud in annum 812. refert. Aventinus Annal. 4. ante Hemingium, qui Olao ſucceſſit, ponit Godofridum, Hemingum ſine liberis anno 812. mortuum eſſe prodit, & occiſis Segifrido & Anylone de regno acie certantibus, Reginofridum & Heroldum eis ſubſtituit, quod & Annales Fuldenſes, annotante Calviſio, tradunt. Funccius Henningum Daniæ & Sueciæ Regem pacem (quam Ado ad anno Chriſti 811. memorat) cum Ludovico Imperatore feciſſe anno 815. auctor Saxone & Crantzio ſcribit: ſed verius eſſe putat Haraldum Regem Daniâ pulſum à Ludovico eſſe reſtitutum. Sed quæ ante annum geſta ſunt videamus. Anno 814. Leo Armenus difficili prælio Bulgarorum victor definitam triennio pacem eis extorquet. Nunc ad mortem Caroli veniamus. Nec in hac conſentiunt Auctores. Eginardus, Ivo, Auctor vitæ Ludovici, Adelmus, Paulus Warnefridus, Sigonius, Aventinus, Funccius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Alſtedius, Petavius, Serres, Conridgius & alii ponunt eam in Anno Chriſti 814. Sed Ritius, Acciajolus, Sabellicus & Pantaleon in 815. Fateor triſtem fuiſſe illum Imperio Occidentali & Reipublicæ Chriſtianæ tanti Herois caſum, ſed tamen is pro Magno Pium orbi dedit; qui patri ſuccedens Reipublicæ Chriſtianæ egregiam navavit operam, ut ita nec hactenus Cometam illum triſtia ſecuta fuerint. Sed vidimus & pacem Bulgaricam ejus apparitionem excepiſſe. Quin & pax inter Ludovicum & Leonem Imperatorem renovata, tum & inter illum & Grimoaldum Ducem Beneventanum firmata. Plura ejus generis mox dabimus.

CLXV. *Anno Chriſti 815. altero anno, quo Carolus M. obiit, Sol obſcuratus eſt, & Luna pallorem recepit, terræ motus accidit, Cometa exarſit, & alia dira prodigia conſpecta & audita ſunt in terris.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 9. c. 13.

TErræ motus & alia, etiam maximè horrenda & atrociſſima ſine Cometis fieri, etiamnum quotidiana experientia docet. In hunc annum referendæ res à Ludovico feliciter contra Sclavos tumultuantes & aliàs, præcipuè verò pro reformatione Aulæ paternæ libidinibus infamis & cleri geſtæ. Et quod quidem ſacrum ordinem attinet, fatentur auctores, canone vitæ Canonicis aliiſque Antiſtitibus, luxu diffluentibus præſcripto, opportunum & neceſſarium magno malo allatum tunc fuiſſe remedium. Adelmus ad annum DCCCXIX, Ado Viennenſis & Auctor vitæ Ludovici c. x. & XI. ex quibus Aventinus hæc deſcripſit: *De Sacerdotum ibi* (in Conventu ad Aquas Graneas ſive Aquiſgranum*) *luxu Imperator leges tulit, quibus Pontificibus, monachorum patribus, univerſis denique Sacerdotibus, veſtimenti precioſi, ſerici, gemmarum, auri, argenti etiam in balteis, cultris, vaginis, phaleris, calcaribus, & hujuſmodi uſus interdicitur. Dicere ſolebat Pius, portentum, abominabileque inferum ludibrium, aris addictum, devotumque ſacris, qui paupertatem Chriſti amplecti, crucem ejus portare deberet, ad gloriam luxumque prophanorum aſpirare.*

* Annal. 4. p. 288.

CLXVI. *Anno Chriſti* 817. *Nonis Februarii Cometa in ſigno Sagittarii apparuit* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 9. cap. 13.

DE hoc Cometa & eclipſi Lunæ ſcribit Adelmus ad annum 817. & Calviſius ex Annalibus Fuldenſibus ad eundem annum. Sed in eum ſolùm eclipſin Lunæ, Solis verò in ſequentem ponit: quæ & Eckſtormii, ut ex hiſtoria eclipſium patet, mens eſt. Effectus hoſce utrique tribuit, bellum civile Bernardi contra Ludovicum Imperatorem, ejus deditionem, & pœnam, tum & ſupplicia conjurationis auctoribus & ſociis irrogata, mortem Irmgardæ Auguſtæ, denique peſtem & famem. Cuncta hæc & pluria id generis, vel ante vel etiam extra omnem Cometarum apparitionem evenire, pluſquàm notum eſt. Bernardo autem cladem omni Cometâ & cæleſti ſigno certius portendit ambitioſa arrogantia, quæ eum in præceps impulit, ut tentaret Franciam eripere Ludovico Imperatori patruo ſuo, juris paterni, qui major natu Ludovico quondam fuerit, prætextu. Hanc porrò non Cometa effecit, ſed falſa prætextûs illius perſuaſio, à Proceribus Gallis mobili ingenio præditis in animo Principis ambitioſo facta. Ad has cauſas facinus iſtud refert Adelmus, non ad Cometam, licet ejus meminerit. Iiſdem illis cauſſis Sigonius hanc rebellionem imputat. Ita & Sabellicus Ennead. 8. l 9. & Aventinus Annal. 4. p 288. Egnatius & Serres in vita Ludovici. In illo anonymo Auctore vitæ Ludovici hæc hiſtoria deeſt, licet ejus mentio c. xi. fiat. Sed nemo cordatus aliud dixerit. Hujus tamen facti ex rigoris ratione commiſſi pœnitentiam, eamque publicam, Pius Imperator egit, egregium Principibus præbens exemplum, ne quid faciant etiam ex rigidi juris præſcripto, cujus eos poſtmodum pœniteat. In hunc annum quo Cometa apparuit, referuntur quædam læta. Nam Ludovicus, Lotharium maximum natu filium, conſortem Imperii & regem Galliæ, Pipinum Aquitaniæ, Ludovicum Bajoariæ creavit, ſancitum cum Romanis Pontificibus fœdus confirmavit, & pacem publicam ordinatâ Pontificum electione, quæ quidem à Romanis, ſed omni tumultu & largitione procul fieri, dummodo Imperator de electione & Pontificis animo pacis ſtudioſo certior redderetur, deberet. Aventinus ita de his: * *Paſchalis miſſis legatis ad Pium cum munere & epiſtola, ſe confirmari petit. Nam Pontificem Maximum ante populus Romanus creabat, Auguſtus author fiebat: illum nunc flammines, lege à ſe latâ cæteris excluſis, ſufficiunt.*

* Annal. 4. p. 288.

CLXVII. *Anno Chriſti* 818. *apparuit Cometa.* Alſtedius.

FIde tanti Chronologi & Cometographi hunc Cometen à proximo ſeorſum numero. Annon tamen unus idemque cum priori ſit, ſubvereor. Quanquam notum eſt tribus, quatuor, imò & pluribus annis continuò Cometas apparuiſſe. Itaque meritò hunc Cometam à proximo diſtinxi. Præceſſere hunc Cometen quædam triſtia, quæ ſcilicet proximum Cometam ſecuta ſunt. Sed nec hoc nec illud quiſquam in admirandorum portentorum argumentum trahet, qui talia continuò in orbe fieri animo reputaverit. Paulus Warnefridus hoc anno dicit, Lotharium conſortem Imperii * à patre Ludovico factum, Bernardum verò Majeſtatis reum pœnâ capitis damnatum benignitate Imperatoris luminibus tantùm, ſed hâc ratione & vitâ paulò poſt orbatum eſſe. Eodem anno Ludovicus bellum contra Brittones perfecit. At Hinningardam uxorem amiſit. E veſtigio ibi pacem, ibi bellum, indice Sigonio, videre licet. Multa mox laudabilia ab Imperatore geſta. Hic anno 819. uxorem ducit Juditham, Virginem formâ & moribus præſtantiſſimam, filiam Welphi ſive Welphonis, Ducis Suevorum, Comitis ab Alttorf, à quo Sereniſſima Domus Brunſuicenſis &

* Vid. Avent. Annal. 4. p. 291.

Lunæ-

Lunæburgenſis originem ducit. Aventinus (*a*) ut & Cruſius (*b*) ille Bojorum, hic
Suevicorum Annalium conditor, familiam hanc & antiquiſſimam, (primus enim
Comes Altorfinus Warinus Anno 752. claruiſſe (*c*) ſcribitur) & illuſtriſſimam, & tùm
affinitate tùm ſanguine Cæſaribus Regibuſque innexam, centum & novem annis Ba-
joariæ Ducatu potitam eſſe deducit. Ex hoc matrimonio intra annum Carolus natus,
qui Calvus dictus, imperii & regni Gallici frena tenuit. Per hæc tempora Impera-
tor bellum in Pannonia contra Ducem Liudevitum rebellem (Kiudevitum Sigonius
vel typographus facili errore vocat) proſperè geſſit, tùm & contra Hiſpanos. Cæte-
rùm inter bellorum curas almæ pacis ſtudia exercuit, & hymenæos caſtos filiorum
Lotharii & Pipini ſolenni lætitiâ celebravit. Dum hæc in Occidente aguntur, in
Oriente Leo Imperator à Michaële Balbo, Duce forti & audaci, quem conjuratio-
nis convictum in vinculis habebat, Anno 820. ut Adelmus, Sigonius, Calviſius,
Helvicus, Alſtedius & Petavius, vel 821. ut Funccio, Pantaleoni & aliis nonnullis
placet, opprimitur. Huic exitium ſtellâ crinitâ certius vita crudelitate infamis, tunc
verò etiam perduelli data vitæ venia portendit. Michaël contra Thomam tranſfugam,
qui apud Saracenos magnam dignitatem & poteſtatem acquiſiverat, auxilio Bulgaro-
rum rem Anno 822. feliciter gerit, deque eo cum filio capto meritas pœnas exigit.
Eodem anno Cantaurienſium regnum, quod 365. ut Calviſius, vel 363. ut Polydorus
*putat, annis ſteterat, ad Egbertum Occidentalium, vulgo Weſt-Saxonum Regem
pervenit. Lotharius Romæ conſecratur Imperator. At Saraceni Cyprum invadunt,
Anno 823. occupant, Candiam à fundamento excitant. Inter hæc Ludovicus Im-
perator variorum populorum, tùm verò & Imperatoris Michaëlis Legatos audit. Anno
825. Ranimirus (Taraphæ Raymirus) egregiam victoriam de arrogantibus Sarace-
nis reportat. Haraldus verò Danorum Rex, pace cum Godofridi filiis facta, Mogun-
tiam veniens cum multis è ſua gente, præſente Imperatore, religionem Chriſtianam
ſuſcipit. Propter quam à filiis Godofridi pulſus, Friſiam incolendam à Ludovico
accipit. Hîc etiam mira lætorum & triſtium, quæ apparitioni Cometæ iſtius ſucceſ-
ſerunt, viciſſitudo cernitur. De qua qui volet conſulat velim Adelmi & Aventini
Annales, tùm Sigonium & Calviſium.

(*a*) Annal. 6. p. 483. (*b*) Annal. Suev. part. 2. l. 1. cap. 15. (*c*) Aventin. l. d. Annal. Suev. l. d. * l. 4. p. 67.

CLXVIII. & CLXIX. *Anno Chriſti* 828. *Cometa in Libra apparuit, & alius ſe-
quenti anno in Ariete conſpectus eſt, & per aliquot dies plurimi inſtar ſtellarum igniculi
per cælum diſcurrere viſi ſunt. Ventorum violentiâ multa ædificia everſa ſunt.* Eck-
ſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 9. cap. 13. ex Sigeberto & aliis, etiam ex Spang.
Chron. Sax. cap. 94.

Anno Chriſti 829 *ut refert Fiornovellus, viſæ ſunt ſtellæ potius cadentes quàm Cometæ, quæ
occiderunt pecudes & homines quoſdam, & eodem Anno cecidit glacialis lapis de cælo* 4.
pedum longitudinem habens. Ricciolus.

ADelmus, licet prodigia varia ad Annum Chriſti 828. numeret, nullam hujus
Cometæ facit mentionem. Præceſſit hunc cædes primùm Saracenorum, mox
incauti à victoria exercitûs Imperatorii in Creta clades, & mors Eugenii & Valen-
tini Pontificum Romanorum, præceſſerunt & alia triſtia. Eodem anno, quo Co-
meta prior luxit, Legati Ludovici Imperatoris à Michaële Imperatore Orientis hono-
rificè excepti. Saraceni Siciliam invadunt duce Euphemio tranſfugâ, qui antea ibi
præfectum nomine Imperatoris egerat, & victor à duobus Siculis profugis ibidem
necatur. Claſſis quoque Ludovici Imperatoris rem in Africa proſperè contra Sarace-
nos gerit. Poſtero anno Ludovicus filius Lotharii Imperatoris, qui poſtea impera-
vit, natus eſt. At Michaël Imperator mortuus, ſucceſſorem filium Theophilum,
acerrimum Iconomachum reliquit. Ita & hîc ante & poſt Cometas viciſſitudo rerum
elucet. Huic brevi duorum Cometarum hiſtoriæ addam quidpiam memoratu di-
gnum. Chronica noſtra Polonica affirmant Popielum Juniorem gentis noſtræ Prin-

cipem paulò ante hos Cometas, Anno ſcilicet 823. à muribus ex cadaveribus patruorum ejus innocentum veneno necatorum enatis, unà cum uxore & liberis in turri in medio lacu exſtructa devoratum eſſe. Admonet me hæc hiſtoria, ut dicam plures eodem fato ſublatos ab Auctoribus tradi. Tribuunt id nonnulli (*a*) Meſconi Principi vel potius Regi Poloniæ, alii (*b*) Mieſlao Conradi Ducis Maſoviæ filio, circa Annum 1230. Alii (*c*) Hattonem Epiſcopum Moguntinum à muribus, ex cadaveribus pauperum fame urgente ſtipem mendicantium, & ab eo combuſtorum enatis, in turri in medio Rheni exſtructa corroſum, idque multum diverſi (*d*) tempore perhibent. Pantaleon ex Munſtero circa Anno 993. Alſtedius Anno 997. Wilderolphum Epiſc. Argent. pariter peremtum teſtantur. Calviſius id de quodam milite ad Annum 1013. refert. Mira & horrenda divinæ vindictæ documenta, niſi tamen à nonnullis idem fatum pluribus tribuatur.

(*a*) Dubrav. l. 15. p. 124. (*b*) Jordanus annot. ad hunc l ibid. p. 125. (*c*) Trithem. (*d*) Pantal. circa A. 926. Calviſ. Helv. Alſted. Ann. 969. Funcc. ad Annum 1101.

CLXX. *Anno Chriſti* 830. *apparuit Cometa. Circa hoc tempus proceres Eccleſiaſtici ex odio erga Ludovicum Imperatorem, quòd reſiſteret ipſorum faſtui, concitarunt filios ejus ad conſpirandum adverſus parentem, eumque capiendum & in vincula conjiciendum.* Alſtedius.

ACerba ſanè fuerunt hæc tempora, impietate filiorum & ſubjectorum Ludovici publicâ adverſus eum inſurgente. Portenta ejus ante tres iſtos Cometas apparuerunt tria. Matrimonium cum Juditha (*a*) tàm dilectiſſimâ Imperatori quàm lectiſſimâ, ſed invidiæ filiorum mariti & Procerum obnoxiâ fœminâ, Berhardi cubiculo præfecti inviſa potentia, & tenerior Ludovici Imperatoris erga Carolum filium natu minimum, quem ex Juditha ſuſceperat, affectus. Hæc quidem mihi proxima & Cometis certiora tanti facinoris videntur portenta. Tria quoque numerat Ado Vienenſis, ſed remotiora. *Longa*, inquit, *quies perfidiam, perfidia rebellionem, rebellio diſcrimen Imperii pariunt.* Ac demum poſtquam ex impatientia otii quoſdam in Juditham Auguſtam odio capitali flagraſſe dixiſſet, etſi ea factâ ſcelerum objectorum ſolemni purgatione ad thorum viri redierit, ebullientem tamen quorundam malitiam non quieviſſe addit. *Quæ* (prudenter & candidè ſubdit) *uſque adeò crevit, ut unà cum Pontifice Romano non ſolùm proceres regni, ſed etiam natos ejus adverſus Imperatorem promoverit. Nam ab eo univerſus populus deficiens ad filios ejus ſe tranſtulit, ipſe tentus ſub cuſtodia, indecenter recluditur, ac arma ei auferuntur, uxor ipſius in Italia ſervanda committitur. Sed nutu divino poſt tot adverſa ſecunda ſuccedunt. Populi verſi ad pœnitentiam, cauſam facti in melius commutant, & eundem ipſum Imperatorem in honore priſtino reponunt, & priſtinâ dignitate reveſtiunt. Filii quoque ejus pro commiſſo veniam expoſcunt.* Verè profectò & ſcitè viciſſitudinem rerum, multa paucis complexus deſcripſit. Plura qui de his legere volet, videat Auctorem vitæ Ludovicii Pii c. XII. XIII. & XIV. ubi videbit Deo Pium Imperatorem ærumnis exercitum tutante, ei tandem priſtinam libertatem & dignitatem, tùm & paulò poſt cariſſimam conjugem Juditham redditam eſſe. *In qua re tanta exultatio excrevit populi* (ſcribit Auctor ille: placet enim ex eo lætum motuum iſtorum exitum, qui Cometæ ſucceſſit, demonſtrare) *ut etiam ipſa elementa viderentur & injuriam patienti compati, & relevato congratulari. Etenim uſque ad illud tempus tanta incubuerat procellarum vis, pluviarumque vehementia, ut extra ſolitum aquarum ſuperexcreſceret abundantia, flatuſque ventorum inperviabiles redderet fluminum alveos. Sed in illius abſolutione ita quodammodo conjuraſſe viſa ſunt elementa, ut mox & venti ſævientes miteſcerent, & cæli facies in antiquam & multo tempore inviſam ſerenitatem rediret.* Et mox: *Quo* (Cariſiaci) *conſiſtenti medio Quadrageſimæ tempore, arridente etiam lætitiâ ipſius diei & officii, & hortante cantilenâ Eccleſiaſticâ dicente*; Lætare Hieruſalem, & diem feſtum agite omnes qui diligitis eam, *maxima multitudo fidelium*

(*a*) Auctor vitæ Lud. Pii c. 12.

ſuorum ibidem occurrit, congratulans lætitiæ communi. Quos Imperator benigne ſuſcipiens, & pro fidei integritate gratias agens, Pipinum quidem filium in Aquitaniam cum lætitia dimiſit, cæteros autem ad loca ſibi congrua redire lætus permiſit. Ipſe autem Aquaſgrani pervenit, ibique Judith Auguſtam, ab Italia reducentibus Rataldo epiſcopo & Bonifacio, ſed & Pipinum recepit filium; Carolum jam dudum ſecum habebat. Serres in vita Ludovici Pii refert eum an. 829 à filiis captum, ac demum an. 834. libertati & imperio reſtitutum eſſe, poſtquam quinquennium integrum in impia cuſtodia fuiſſet. Sed hoc rationibus aliorum non convenit. Auctor quidem Vitæ Ludovici (quæ & aliorum multorum eſt ſententia, Aventinus tamen, Sigonius, Funccius, Petavius & alii in annum 830. conjurationem hanc referunt) Anno 829. illam conjurationem & motum, duce Pipino filio Imperatoris, & aſſentiente altero filio Lothario factam, & poſt varios ſeditionis & belli ſtrepitus Imperatori Anno 834. libertatem, auguſtam dignitatem & uxorem redditam eſſe teſtatur. Non tamen prodit eum quinquennio integro in carcere retentum. Anno certè 830 ut ille Auctor ait, Imperator clanculo obtinebatur, Compendii ſcilicet, ſed mox in Conventu Neomagienſi auctoritate & viribus prævaluit. Ideò filium Lotharium, fruſtra renitentibus Proceribus ſeditioſis, ad ſe pertraxit. Mox veſani tumultus initium ſuâ & filii præſentiâ compeſcuit. At in conjuratos, capitis damnatos, ſævire, levi ſupplicio exſilii contentus, noluit. Uxorem denique, ritu ſolemni à crimine adulterii objecto purgatam, recepit, & filios ad ſua dimiſit. Anno 831. auditis ad Theodonis villam legatis Saracenorum è oblatis muneribus pacem petentium, & pace eis datâ, Pipinum inobedientem & pravis conſiliis obnoxium apud ſe retinuit, qui id ægre ferens, inſcio patre fugam arripuit. Poſtero idem Pipinus ad patrem venire juſſus, non tàm libenter quam meritò venit. Sed in cuſtodiam datus, iterum evaſit. Berhardus verò ille, qui filii Pipini partes tunc ſequebatur, præfecti prætorio dignitate privatus eſt. Anno demum 833. impia arma filii contra patrem ſumſerunt, & ſpecie officioſæ reſponſionis patri in periculo vitæ, furente plebe mobili, conſtituto datæ, ut in caſtra eorum veniret, induxerunt. Tunc verò impietate ad ſummum ferè perductâ, patri conjugem cariſſimam, libertatem & auguſtam dignitatem ademerunt, fruſtra pro pace laborante Gregorio Pontifice Romano, imò ſi Adoni, quem audivimus, Aventino, ipſique Imperatori apud Auctorem vitæ ejus c. 14. & Aventinum, fidem habemus, filiorum partes ſequente & hujus ſeditionis auctore. Auctoritate quidem Epiſcoporum Ludovicum imperio indignum judicatum fuiſſe ſatis conſtat †, & Lotharius apud illum auctorem vitæ Ludovici loco citato & c. 16. fatetur. *Ita Lotharius rerum potitus parentem deſtitutum à ſuis & privatum, filiorum ſuorum captivum, venaleque inimicorum ſuorum mancipium, velut ludibrium fortunæ cum Carolo infante circumducit*, ut Avent. l c. ait: *At*, paulò poſt ſubjicit ‡: *Jam pedetentim, ut animis hominum perinde ac fortunâ nihil verſatilius eſt, indignatio, invidia temporis ſpatio, in commiſerationem convertebatur.* Dehinc quomodo Procerum Bojorum & Gallorum favor Imperatorem velut evigilaverit, ut coactis copiis Lotharium ad dimittendum parentem permoverint, deducit, de quo Auctor Vitæ Ludovici ad annum 633 & 634. tum Sigonius, Serres & alii videantur. Lætitiam tandem publicam non Galliæ tantum & imperii, ſed totius orbis, ſaltem Chriſtiani, cui dolorem & miſerationem tàm atrox filiorum in patrem, & ſubjectorum in patrem patriæ facinus moverat, tot triſtibus ſucceſſiſſe, ex Auctore Vitæ Ludovici vidimus. Hæc ex eo repetit Aventinus Annal. 4. p. 302. Vide Sigonium ad ann. 834. & 835. Atque hæc maximè memorabili tanti & talis Imperatoris exemplo manifeſtò monſtrant & docent inter læta & triſtia, ut omnium hominum, nec ipſis Principibus exceptis, vitam, ita & ſtellarum cincinnatarum apparitionem tranſire. Prudenter horum temporum conditionem Ado deſcribit. Nam poſtquam Ludovici captivitatem, Judithæ exilium aliaque acerba memoraſſet, ſubjicit: *Sed variantia tempora nunc adverſa, nunc proſpera minantur.* Verbum addo Anno 833. Theophilum Imperatorem illuſtrem de Sarracenis reportaſſe victoriam & 25^{m}. captivorum Conſtantinopolin reduxiſſe.

† Vid. Avent. Ann. 4. p. 300. 301. 302 & 303. Sigon. ad ann. 835. Pet. Rat. Temp. p. l. 8. c. 8. ‡ Vid. Auctor. Vitæ Ludov. ad ann. 833.

CLXXI.

CLXXI. CLXXII. CLXXIII. *Anno Chriſti* 847. *Kenethus Scotorum Rex Pictorum exercitum internecione delevit. Portenderunt hanc cladem duo Cometæ, unus autumno ſolem antecedens, vere ſequenti alter ſolem ſequens.* Eckſtormius ex Card. de rerum variet. l. 15. c. 78.

Anno Chriſti 838. *die* 11. *Aprilis horribilis Cometa viſus eſt* 25. *dies continuos.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 838. *ſub imperio Ludovici Imperatoris, Cometa in ſigno Libræ apparuit. Hunc devaſtatio Walachiæ* (legendum puto, Angliæ: hanc enim, ut & Friſiam ac Flandriam Normanni & Dani per hæc tempora armis domuerant) *Inſulæ à Normannis ſecuta eſt, propterea quod tributum ab eis exigerent.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 837. *Stella Cometes in Signo Libræ apparuit* 3. *Idus April. & per* 3. *noctes viſa eſt.* Annal. Fuld.

Anno Chriſti DCCCXXXIX, (corr. DCCCXXXVII) *mediante feſtivitate Paſchali, dirum ſemper ac triſte portentum, ibidem Cometæ ſydus in ſigno Virginis apparuit, in ea parte ejuſdem ſigni, qua penulam ejus ſubter caudam ſerpentis ſimiliter corvumque confringunt.*

Quod cum non more errantium ſeptem ſyderum Orientem verſus peteret, per vigintì quinque dies (quod mirum eſt dictu) idem ſydus & Leonis & Cancri nec non & Geminorum tranſiens ſigna, in capite Tauri tandem ſub aurigæ pedes igneum globum jubarumque prolixitatem depoſuit, quas uſquequoque porrexerat antea. Auctor vitæ Ludovici Pii.

Anno Chriſti 837. *Per dies reſurrectionis Domini ſtella crinita in Signo Virginis cum maxima aſpectantium admiratione effulſit.* Sigonius.

Anno Chriſti 837. *Circa feſtum Paſchatis Cometa apparet in Signo Virginis, qui ſpacio* 25. *dierum Leonem, Cancrum & Geminos pertranſivit, & in capite Tauri tandem evanuit.* Calviſius ex Aimoino.

Anno Chriſti DCCCXL (corr. DCCCXXXVIII. *Kal. Januarii ſævus Cometæ ignis in ſigno apparuit Scorpii, non multò poſt Solis occubitum. Cujus minacem vultum non multò poſt exceſſus Pipini eſt ſubſecutus.* Auctor vitæ Ludovici Pii.

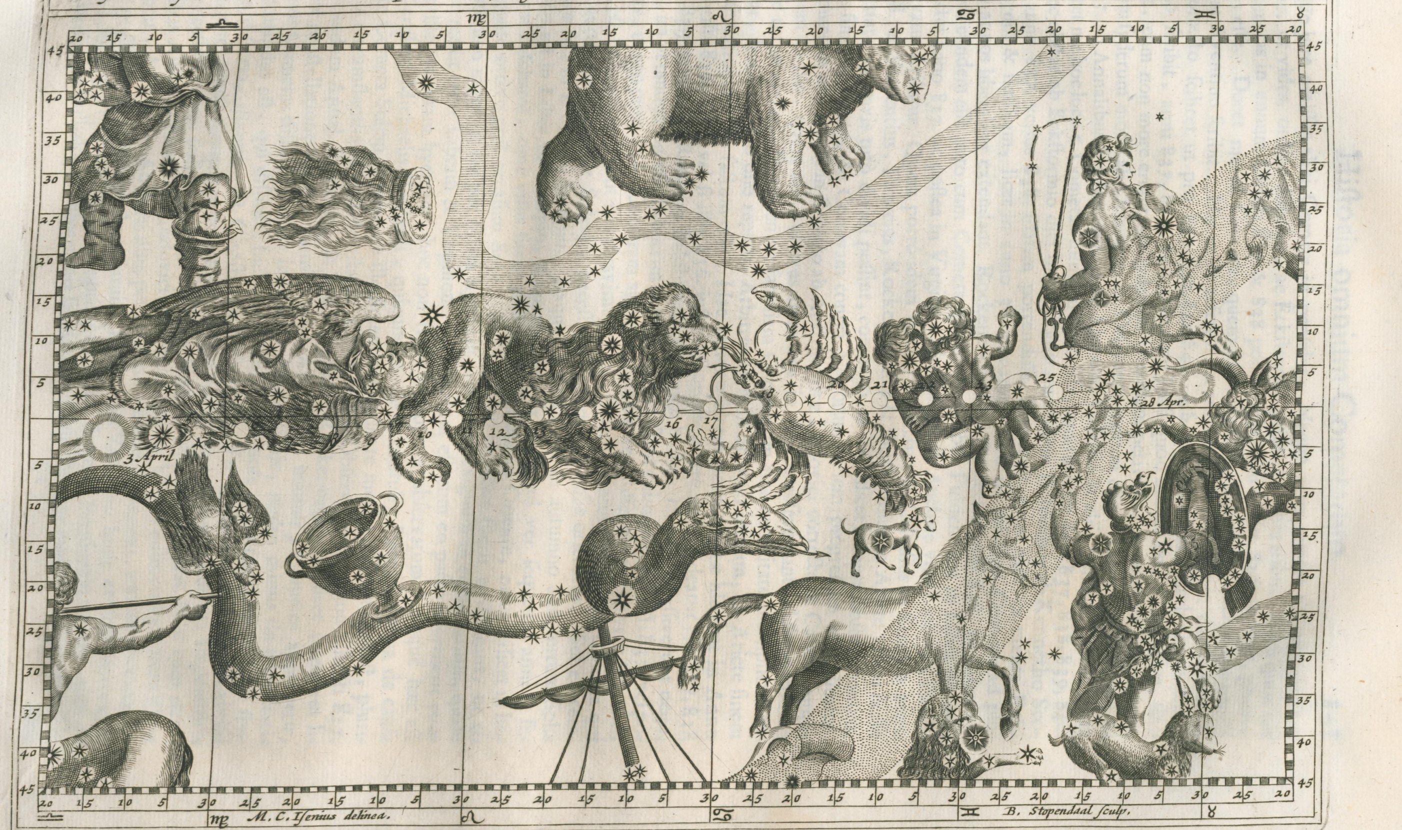
Anno Chriſti 838. *Calendis Januarii Cometa iterum apparet in Signo Scorpii.* Calviſius.

Anno Chriſti 839. *Cometa viſus eſt in Ariete.* Funccius ex Vincentio auctore Speculi.

Anno Chriſti 839 *anno* 25. *imperii Ludovici Imperatoris, Cometa in ſigno Arietis unà cum igniculis in cælo ſtellarum formam repræſentantibus diſcurrere viſus eſt. Paulo poſt eodem anno Ludovicus Imperator Lothario filio dignitatem imperii & regni coronam, ſub fide ad ſe venienti, cum jam invicem eſſent reconciliati, tradidit.* Rockenbachius.

NEmo non videt magnam de hoc Cometa occurrere inter tot Auctorum diſcrepantes ſententias difficultatem, quam attigit Ricciolus. Refert enim anno 837. mortuum eſſe Pipinum regem Francorum præcedente Cometâ, etſi alii hunc ad Ludovicum Pium protrahant, qui obiit anno 840. dicantque anno 839. præfulſiſſe Cometam in Signo Arietis. Hæc nempe ſententia eſt Vincentii, qui auctor Speculi eſt, & Funccii, quos & Rockenbachius & Eckſtormius ſequuntur. Sed qui Cometa in Libra 837. fulſit, ut Annales illi Fuldenſes teſtantur, is à Rockenbachio in 838. ponitur. Contrà verò in Anno 837. ponitur à Sigonio Cometa in Virgine, qui ab Aventino, &, ut videtur, Eckſtormio in 838. collocatur. Et viciſſim qui Cometa in Virgine anno 839. Auctori vitæ Ludovici Pii annotatur, à Calviſio in anno 837. refertur. Ego ſanè nec ulli tantorum Auctorum fidei & induſtriæ detrahere, nec tàm difficili negotio me cum cenſoria quadam ſeveritate involvere volo. Quamvis autem tenuitatis meæ conſcius mihi ſim, dicam tamen quod ſentio, ſalvâ lectoris libertate, & judicio meliori ſalvo. Poſſent hoc loco ex diverſis Auctorum ſententiis non tres ſed quatuor Cometæ poni, anno ſcilicet 837, 838, 839, 840. Ego tamen pauciores ponere malui, idque libentius facio, ubi poſſum ſine temeritatis vel negligentiæ ſuſpicione id facere. Nam ſi fortè alicubi juſto plus Cometarum Catalogum extendam,

Tab. referens curſum horribilis illius Cometæ qui A. C. 837, Regnante Ludovico pio, tempore Paſchæ, ſpatio 25 dierum, ultra 4 dodecatemoria, contra Signorum ordinem peragravit. N.° 77

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

æquo jure omiſſus alibi Cometa id penſabit. Neque vero temere Cometographos hoc, ut vides, ordine diſpoſui, ac Eckſtormio primum locum tribui. Nam quos ille Cometas in annum Chriſti 837. & 838 ponit, ego arbitror in 836. & 837. ponendos eſſe. Docet me id Cometa, quem anno 838. m. Aprili 25. diebus apparuiſſe cum Aventino ſcribit. Hic enim refertur in annum 837. ab Auctore vitæ Ludovici (correcto ſcilicet ut pro 839, 840, 841, 842. ſub quo mortuum Ludovicum Anno 840 ſcribit, anni 837, 838, 840. ponantur) niſi quòd iſte de eo, ut vidimus, ſcribat, eum non more errantium ſyderum Orientem petiviſſe: Aventinus verò errantium ſyderum modo ab Occidente in Orientem motum eſſe. Idem ille Cometa in 837. ab Annalibus Fuldenſibus, tum Sigonio, Calviſio & aliis ponitur. Unde etiam patet me hoc loco 5. Cometas numerare potuiſſe, anno ſcilicet 836, 837, 838, 839, 840. Nec obſtat ab Eckſtormio dici hunc Cometam cladem Pictonibus ab Kennetho Scoto anno 837. verius 838. illatam portendiſſe. Portendit enim eam ex mente Eckſtormii & ſimilium, licet in anno 36. ponatur: cum illi effectus Cometæ ad plures annos liberaliter extendant. Rockenbachianum Cometam anni 838. in Libra viſum, eundem eſſe puto cum Cometa qui in Annalibus Fuldenſibus in Libra per tres noctes anno 837. ac poſtea in Virgine eodem anno ab Auctore vitæ Ludovici Pii obſervatus ſcribitur. Quem porrò idem Auctor correctus, & Calviſius in Scorpio anno 838. at Vincentius, Funccius, Rockenbachius & Eckſtormius in Ariete viſum fuiſſe dicunt, quamvis tutò dividi poſſint, conjungo, ut ibi ſcilicet initium obſervationum, hîc finis indicetur, & Cometam contrà Signorum ſeriem progreſſum eſſe dicatur. Cometam anno 838. in Scorpio ab Auctore vitæ Ludovici correcto & Calviſio annotatum ab illo, quem alii Auctores anno 839. in Ariete obſervarunt, diſtinguendum eſſe tutius credo. Et tamen ne familiam Cometarum ſinè neceſſitate multiplicare videar, hos duos pro uno reputo. Arbitror enim in Scorpio initium, in Ariete finem obſervationum ejus factum eſſe. Hac ratione ſaltem tres Cometæ hîc ſunt in Anno Chriſti 836, 837, vel ſi illle 836. juſta auctoritate carere alicui videatur, in 837, 838 & 839. ponendi. Rationes Eckſtormii plurimùm mihi, fateor, faceſſiverunt negotii, ita ut tandem neceſſe habuerim eum corrigere. Dicit enim anno Chriſti 837, vel potius, ut ego puto 836. Cometam autumno ſolem anteceſſiſſe, alter verò vere ſequenti, id eſt 838. vel potius ut monſtravimus, 837. Solem ſecutum eſſe. Ille Cometa qui in autumno anteceſſit Solem, neceſſario antè ortum Solis oriebatur. Sol eo tempore fuit in Libra vel Scorpio. Itaque Cometa, qui in autumno ante ortum Solis viſus eſt in Libra vel Scorpio, ſi tamdiu duravit uſque ad ver ſequentis anni & feſtum Paſchatos, tunc viſus fuerit poſt occaſum Solis in Oriente, ortus ſcilicet in horizonte ortivo poſt occaſum Solis. Sed tunc motus illius fuerit tardiſſimus, ut ab autumno uſque in ver per totam hyemem confecerit exiguum in cœlo ſpatium, quale intercedit inter Libram & Virginem. Sed mirum eſt cum eo pacto oportuerit eum ſtetiſſe per totam hyemem, hoc non fuiſſe à quopiam obſervatum. Atquè hæc eſt Clariſſimi Michaëlis Kirſtenii, quîcum hac de re contuli, ſententia. Qua de cauſa iſte Cometa Solem ſequens ab illo Solem antecedente meritò diſtingui poteſt, plurimis circumſtantiis id poſtulantibus. Certè & illæ Obſervationes Anno Chriſti 837. ſecundum Annal. Fuldenſes, & 838. ſecundùm Rockenbachium, licet in eadem libræ conſtellatione (ut hac Firmici voce Aſtrologica utamur) Cometes apparuerit, duos Cometas diſtinctos fuiſſe indicant. Itaque ſi hîc, multò minus ibi temeritatis accuſandus eſt, qui diſtincta fuiſſe phœnomena, utpote tanto temporis cælique ſpatio diſcreta, dixerit. D. Chriſtianus Buſmannus, Vir eruditione præſignis, Calviſii rationes preſſo ſequens pede, duos tantum Cometas mortem Ludovici Imperatoris præceſſiſſe, anno ſcilicet 837. in Virgine, & 838 in Scorpio affirmat. Id & cum rationibus Auctoris illius Vitæ Ludovici convenire docet. Verum enimverò errorem illum notat, & in opere Auctoris illius pro anno DCCCXXXIX & DCCCXL, annum DCCCXXXVII & DC[illegible]XXVIII. reponendum ſtatuit. Editionem *Du Chené* hunc errorem correxiſſe D. M[illegible]inus Vogelius, Vir literis optimè excultus, Lutetiæ Pariſiorum degens, tùm & Clariſſimus Bullialdus, nuperrimis literis die 2. Maji datis me monuit. Ego certe hîc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

hæſi initio, nec me, fateor, explicare potui. Videbam enim Cometas Libræ, Virginis, Arietis, Scorpii & Aquarii à diverſis Auctoribus in annum 837, 838, 839, 840, 841 & 842 referri. Subierat animum cogitatio Cometas hos conciliari poſſe numero ternario, quem Alſtedius annotat, & in anno 840, 841 & 842 ponit: ſed ita ut putarim in anno 836, 840, & 841. referendos eſſe. Sed cum D. Buſmannus in ſua perſiſteret ſententia, de hac re ad Clar. Iſmaëlem Bullialdum retuli. Is, qua eſt humanitate & ergà me benevolentia, reſponderat primò Cometas in Virgine m. Apr. & in Scorpio m. Januario ad annum 839 & 840. notatos relinqui ſic poſſe. Ita verò fieri id poſſe ajebat, ut uterque Cometa dici poſſit anno 839. apparuiſſe. Ille nempe initio anni, quem tunc Galli à Paſchate incipiebant; iſte verò inchoante quarto trimeſtri cum Januario. Sed hoc menſe in Scorpio poſt Solis, ut Auctor vitæ Ludovici ait, occubitum apparuiſſe Cometam negat. Dicit enim tunc Scorpium antè Solem occidiſſe, & poſt mediam noctem horis circiter duabus cum ſemiſſe ortum fuiſſe. Quamobrem cenſet pro Scorpio aliud ſignum ponendum. Niſi forte quis dicat Auctorem illum dodecatemorium non aſteriſmum poſuiſſe, quod Doctiſſimo Bullialdo non placet. Tandem tamen diſtinctionem capitum & correctionem annorum in Auctore vitæ Ludovici Pii ab Andrea du Cheſne merito factam, & Cometam illum inſignem in annum 8 7. referendum eſſe nuperrimis illis literis agnovit. Eruditiſſimus Blumius in hac urbe degens errorem Auctoris illius anonymi corrigendum eodem, quo D. Buſmannus modo, deducit. Sed illum Cometam anno 838. in Scorpio non Januarii ſed Junii Kalendis apparuiſſe poſt Solis occaſum conjicit. Optimè enim id tunc temporis fieri potuiſſe, non item Kal. Jan. quibus Scorpius antè Solem occidit, putat. Conjectura mea de Cometis Eckſtormianis annorum 837. & 838. in 836. & 837. referendis, tum illis ab Auctore Anonymo ad 839. & 840. id eſt ſecundum Calviſium & alios 837. & 838 reponendis, ac cum Rockenbachiano & Aventiniano anni 838. tùm Funcciano & Rockenbachiano, iterum anni 839. componendis Doctiſſimo Kirſtenio, quem nominavi, & Henrico Sivero non diſplicuit. Sifardus ille in ſuo Speculo Cometarum octavum numero à N. C. Cometam in anno 838. ponit, eique 40. circiter annorum eventus tribuit, ut eos cum effectis Cometæ anni 876. conjungat. Sed quis hîc prudentiam non deſideret? Cometas hos anteceſſit bellum illud civile & impium, inter patrem re & nomine pium ac filium impium, Ludovicum dico ac Lotharium, vel potius ejus partium Proceres, arreptam injuſtè poteſtatem retinere cupientes, qui Lothariani, ſicut illi qui Ludovico adhærebant*, Cæſariani vocabantur. Non parco ſanguine hæ cognatæ acies ſe conſperſerant, parricidiali prælio comiſſæ. Hujus pluſquam civilis iram, Cabillonum, nobile Burgundiæ oppidum, quod juſſu Lotharii facere fidem hero ſervans detractaverat, ſenſit, immaniter exciſum. Senſêre & aliquot Procerum militari ſeditione ad ſupplicium tracti: tum verò & aliquot Epiſcopi, qui Imperatorem condemnaverant, dignitate ab eo exuti & proſcripti. Saraceni Italiam adeò infeſtarunt, ut etiam Epiſcopi ad defendendos patriæ fines convolarent, nec magis calamo quam gladio operam darent. Lotharius inter hæc patri conciliatus, ſed tamen finibus Italiæ incluſus, non tantum negligentius res Italicas curavit, ſed & Pontificem ſtudii partium paternarum ſuſpectum vexavit. Hæc anno 835. geſta invenio, Egbrechtus, ſive potius Egbertus ut Polydorus & Jovius aliique eum vocant, paulò ante à Danis (Dacos & Normanos alii † vocant) victus, tandem victor anno 839. ut Funccius & Calviſius vel 837. ut Polydorus, Jovius, Helvicus & alii putant, mortuus eſt. Is eſt qui univerſo Britanniæ regno potitus Angliæ nomen ei indidit, à quo proinde Jovius & Helvicus ſeriem regum Angliæ inchoant. Eodem illo 836. anno Dani Friſiam vaſtarunt & armis ſubegerunt. Peſtilentiâ verò ſæviſſimâ omnes Proceres qui partes Lotharii contrà patrem ſequebantur, uno velut momento temporis bimeſtri ſcilicet ſpacio extincti ſunt, ut Auctor vitæ Ludovici, Aventinus, Sigonius aliique memoriæ produnt. Hîc etiam patet quàm acerba mala in orbe eveniunt, etſi nulla ſtella crinita in cælo luceat. Ex veritate hîc Polydorus, de illa Danorum

* Avent. Annal. 4. p. 301. † Vid. Polyd. lib. 5. p. 96.

in Angliam irruptione & morte Egberti Regis loquens ait: * *Sic ſunt humanæ res ſexcentis caſibus, quocunque temporis puncto obnoxiæ.* Sed non opus eſt ut plura ejus generis nunc alibi quàm in ſolo Ludovico Pio quæramus. Rectè enim de eo Ado Viennenenſis, & ex eo Ivo Carnotenſis in Chron. regum Franc. judicat, *in ingreſſu imperii ſecundam & placidam quietem eum habuiſſe, ſed finem ejus multis calamitatibus fatigatum fuiſſe.* Verumtamen & illæ res adverſæ lætis utcunque diſpungebantur. Prudentiſſimè de horum temporum & geſtorum conditione Ado, ſicut paulo ante hæc verba allegavimus: *Variantia tempora nunc adverſa, nunc proſpera minantur.* Hæc quia ad eventus Cometarum apparitionem ſecutos pertinent, paucis dabimus. Sequamur autem præ cæteris illum Anonymum auctorem qui vitam ejus conſcripſit, nudâ contenti ejus narratione. Illa enim Adonis Viennenſis & Aventini gente Boi, dum de Ludovico Rege Bojo uterque loquitur, partium ſtudio non caret. Anno 839 (corr. 837.) Ludovicus Carolum filium, quem ex Juditha ſuſceperat, enſe cinxit, & Neuſtriæ (multi Nortmaniam hodie dictam eſſe affirmant) regem præfecit, eumque in illam regni partem, Pipinum autem in Aquitaniam dimiſit. Læta hæc iſtis, triſtia illis, juſtitiâ & ambitione, modeſtiâ & invidiâ ſemper ubique certantibus. Anno 840. (corr. 838. Kal. Jan. (ſecundum Blumium Junii) Cometa in Scorpio apparuit. Hunc m. Nov. ut Annales Fuldenſes & Aventinus annotant, Pipini mors excepit. Hanc celeberrimus ad Wormatiam Vangionum conventus ſecutus eſt, in qua ſecuta eſt Ludovici Patris cum Lothario filio conciliatio. *Hunc pater* (inquit ille Auctor) *cum multa alacritate ſuſcepit, & dapſiliter ſuos curare præcepit, & ſicut mandaverat, univerſa peregit: in tantum ut ei datis triduo induciis, univerſum imperium ſuum cum ſuis ipſe divideret.* Poſtquam autem relicta Ludovico Bajoaria, imperii partem Auſtralem à flumine ſolem verſus eligit Lotharius, Occiduam verò partem fratri Carolo habendam relinquit, omnibus aſſentientibus, & tàm patri quàm filiis eo nomine gratulantibus. *Imperator ergo lætabatur in his* (ſcribit Anonymus) *& cunctus populus talibus factis applaudens omnia ſibi placere dicebat. At verò Ludovici* (Bojorem ſcilicet Regis) *animum non parum hæc geſta læſerunt. Imperator porrò pro his geſtis gratias Deo referebat, filioſque monebat ut unamines eſſent, & ſe mutuò tuerentur, & Lotharius quidem junioris fratris curam gereret, cujus ſe ſpiritualem eſſe patrem meminiſſe deberet: Carolus autem tanquam patri ſpirituali & fratri ſeniori, debitum deferret honorem.* Et mox: *Cumque hæc tanquam veræ pacis amator, & inter fratres mutuam delectionem, & inter utriuſque filii populum, quantum ſibi poſſe datum eſt, alternum ſeviſſet amorum, lætus Lotharium in Italiam lætum dimiſit, multis ditatum muneribus, donatum benedictionibus paternis, & monitum, ne obliviſceretur ſaltem nuper à ſe promiſſorum.* Aventinus qui mores & facta Imperatoris Ludovici arguere ſolet, Anonymo aſſentit, *& lætus* (inquit de Imperatore) *hilariorem Lotharium in Italiam dimittit.* Sed Ludovicus junior hâc diviſione non contentus, Francos, Saxones & alios Germaniæ populos in partes pertrahit. Advenienti verò cum exercitu patri ſupplex factus, conciliatur. Inter hæc Aquitani Pipinum, Imperatoris ex Pipino filio nepotem, regem ſibi contra ejus voluntatem creant, invitis maximis quibuſque Procerum, inter quos & duo Pipini Senioris generi, junioris affines. Paulò poſt Ludovicus Junior novos motus bellicos (quos invida ambitio & Aquitanicæ ſeditionis occaſio magis quàm Cometa portendit) contrà patrem excitavit, & Alemanniam invaſit. Qui acerbus nuncius corpus & animum Imperatoris ſenectute (annum enim 64. Ludovicus exceſſerat, licet Acciajolus 74. tribuat) curis, ærumnis & laboribus fractum graviter concuſſit. Imò verò Imperator boni paſtoris ritu pro ſalute publica laborans, præcedente Solis deliquio anno Chriſti 840. poſtquam omnia ritè diſpoſuiſſet, & filio Ludovico ignoviſſet, vitam cum morte commutavit, Princeps pietate, à qua nomen habuit, & manſuetudine egregius: at multis caſibus exercitus, præſertim verò tot fœdis filiorum motibus afflictus. † *Quem ſi verè cognominavero,* (verba ſunt Aventini) *haud immeritò pilam fortunæ dixero, in qua jocos, luſuſque ſuos illa exercuit: aut ut veritatis placita ſequar, in Ludovico hoc, rerum & naturæ parens vim ſuam planè oſtendit: quemcunque, uti uti libet, attollit in altum, & de ſublimi rurſus præ-*

* l. 5. Hiſtor. Angl. p. m. 94. † Annal. 4. p. 307.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

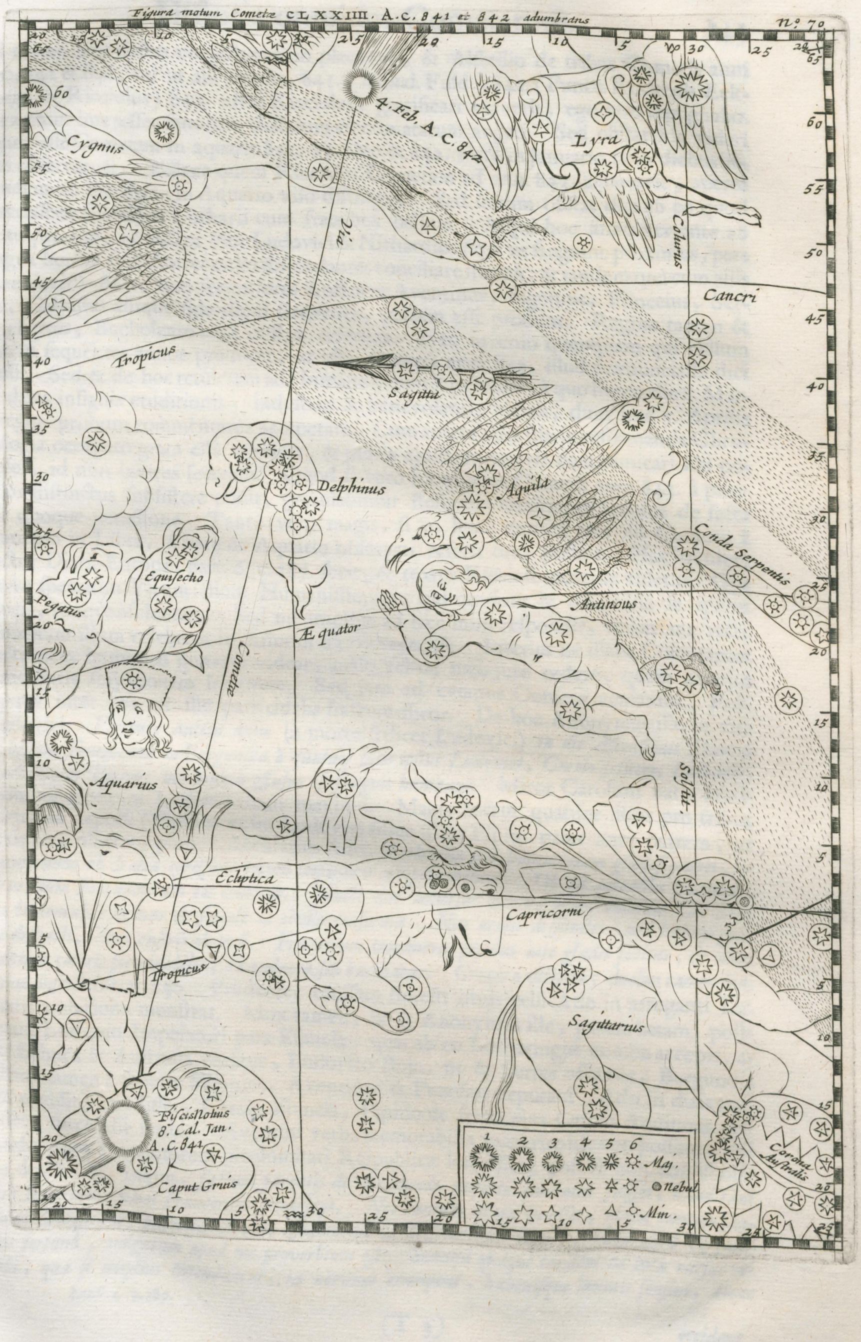
cipitat. Nec eſt quiſquam omnium qui refragari audeat, aut quærere cur nam ita agis? Quàm verò & hæc tempora incommoda & commoda ſua habuerint, prudenter Sigonius quintum librum de regno Italiæ ordiens ait: *Triſtiora inde labentis in dies, decreſcentiſque apud Francos imperii tempora ſubeunt. Quibus quantum de Francorum dignitate, potentiaque deceſſit, tantum Italicorum libertati amplitudinique accrevit. Cujus rei cauſſam primùm attulit ipſa regnorum à Carolo inſtituta diviſio, deinde diviſionis gratiâ dira à filiis Ludovici armorum introducta contentio.* Ubi etiam videmus non ad Cometarum, ſed ad errorum & vitiorum portenta mutationes Rerumpublicarum eſſe referendas. Unum addo, ſed tamen velut in tranſitu. Sabellicus Enn. 9. l. 1. ab initio, & ex eo Bonfinius rer. Ungar. dec. 1. l. 10. in eundem annum & menſem ponit mortem Michaëlis & Ludovici Imperatorum & Gregorii Pontificis Romani. Atqui Michaël anno 829. Ludovicus 840. Gregorius 843. ut Funccius, Calviſius & alii, vel 844. ut Sigonius putat, obiit. Dicere, credo, Theophilum Michaëlis filium voluit, qui Anno 841. ut Petavius & Helvicus, vel 842. ut Sigonius, Calviſius & alii putant, fato functus eſt.

CLXXIV. *Anno Chriſti* 840. 841. 842. *Tres Cometæ ante diſſenſionem & bellum fratrum filiorum Ludovici Pii, propter diviſionem regni exortum, apparuerunt. Saraceni ex Africa in Italiam irrumpunt, & Romam diripiunt: ſed reduces in itinere ſubmerguntur.* Alſtedius.

Anno Chriſti 841. *Cometes ſtella* 8. *Kal. Jan. ſub ſigno Aquarii apparuit.* Annal. Fuld. *Anno Chriſti* 842. *anno imperii Lotharii ſecundo, Cometa in Aquarii ſigno apparuit. Hunc eodem anno, tanta ſtrages apud villam Fontanedum in pago Antiſiodorenſi, inter fratres de perditione* (lege *partitione*) *regni diſſentientes ſecuta eſt, eorumque vires ita ſunt debilitatæ, ut auxilio exterarum gentium fines ſuos defendere coacti ſint, nec ulla ætate tantam ſtragem in gente Francica auditam eſſe, annales dicunt.* Rockenbachius.

IN eundem annum 842. annotat Cometam in Aquario Funccius, Eckſtormius & Ricciolus. Sed & in fragmento Chronici Fontanellenſis T. 2. Franc. Script. hæc verba leguntur: *Anno* 842. *Ind.* 5. *apparuit in cælo ſtella Cometa à plaga Occidentali à 7. Id. Jan. uſque ad d. Id Febr. dies* 37. *Cal Martii apparuerunt acies in cælo.* Nithardus pariter in Caroli M. (cujus erat ex Bertha filia nepos) hiſtor. l. 3, fin. ad eund. ann. 842. *Stella Cometes,* inquit, *menſe Decemb. & Januario, nec non* 4. *Febr. apparuit, per Piſcis centrum aſcendens, & inter ſignum quod à quibuſdam Lyra, à quibuſdam verò Andromeda vocatur, & Arcturum obſcuriorem defecit.* Ubi notandum nullum tunc à Nithardo factum fuiſſe diſcrimen inter Lyram & Andromedam, quod poſteriorum ſeculorum induſtria obſervavit. Videmus etiam hinc conciliari poſſe Cometam in Aquario obſervatum Anni 841 & 842. diverſis temporibus obſervatum. Nolui ego dividere hæc phœnomena, nec tres Cometas ponere, licet Alſtedius tres expreſſe numeret. Equidem & Ricciolus ad ann. 843. memorat plures Cometas dici prænunciaſſe funeſtum bellum, quod Lotharius cum fratribus geſſerit. Addit autem tres Cometas à Cardano annotari, primum in Libra, ſecundum in Ariete, tertium in Aquario. Quæ quidem apprimè conveniunt præcedentibus noſtris duobus Cometis in Libra & Virgine, tùm in Scorpio & Ariete, tùm horum trium uni in Aquario. Demonſtravimus illos poni aliter quam in anno 837. 838. ac 839. non poſſe. Hic in Aquario pro diverſo obſervationum tempore annum 841. & 842. ſibi vendicat. Itaque tres illos Alſtedii Cometas in ſignis Scorpii, Arietis & Aquarii, annis 840. (corr. 838.) 841. (corr. 839.) & 841. ſimulque 842. deputo. Antea quidem in magno illo ſententiarum diſſidentium incerto eoſdem 839, 840, & 841. propius ad Alſtedii rationes accedens poſueram; ſed nunc re cum tot Viris doctis examinata, hanc computationem præfero. Illum enim Cometam magnum Anno 837. in Virgine antè mortem Ludovici viſum, Alſtedius mihi cum illo qui A. 814. ante mortem Caroli M. fulſiſſe ſcribitur, confudiſſe, & ſic non recto loco, quem tamen ibi aliena manu auctoritatem Faſciculi temporum obtendens, indicavit, poſuiſſe, atque ita eum hactenus amiſiſſe videtur. Si cui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

cui tamen hæc noſtra conjectura non placuerit, & Alſtedio de tribus Cometis anni
840, 841 & 842, vel ut alii putant, 841. (Annal. Fuld.) 842. (Funcc. Rockenb. Eck-
ſtorm. & Ricciolus) 843. idem Ricciolus, gratificari voluerit, ego non repugnabo.
Mea enim intereſſet familiam ſtellarum cincinnatarum augeri. Sed obſtat hîc videri
unum eſſe Cometam in aquario 841. 23. Dec. & 842. fortè in Januario octo diebus ſe-
rius obſervatum. Adhæc quem Ricciolus Cometam ad ann. 843. annotavit, apertè
eundem ab iſto 842. in Aquario viſo diſtinguit. Sed iterum obſtat dici ab eo quod
anteceſſerit funeſtum Lotharii cum fratribus bellum. Atqui hoc anno vertente ab
obitu paterno, ut auctor vitæ Ludovici & Nithardus (qui ut ſanguine proximus, pars
magna horum fuit, fratres enim diſcordantes conciliare ſtuduit, & tandem unà cum aliis
conciliavit) Ado, tum recentiores Auctores Aventinus, Sigonius, Funccius, Ser-
res, Calviſius aliique fide digni ſcriptores, geſtum eſſe produnt. Regino tamen &
Sigebertus, Bucholzero teſte in 842. referunt. Nec invenio quenquam qui bellum
hoc in ſequentes annos producat, ut ideo Cometa anni 843. illud prænunciaſſe dici
poſſit. Sed & de hoc retuleram ad Humaniſſimum Ricciolum, à quo literas die 8. Mar-
tii datas inſignis eruditionis, induſtriæ & benevolentiæ plenas, dum hæc 5. Aprilis
Gregor. primum commentarer acceperam. Cum autem talia ſibi in reformanda Chro-
nologia occupato grata eſſe agnoſcat, & pluria ejuſdem generis communicari ſibi po-
ſtulet, id non invitus feceram. Quod ſi verò hîc quoque Cometa anni 843. à prio-
ribus diſtinctus ſubſiſtere poſſit, gratulabimur ſtellarum crinitarum familiæ de facta
hîc quoque acceſſione. Tantò verò magis, ſi in hunc annum tres illi Cometæ à
Cardano in Libra, Ariete & Aquario obſervati referri tutò poſſint. Hoc quidem
auctor Diarii Europæi part. 6. c. 387. fecit, & textus Riccioli indicare videtur. Qua
de re ſpeciatim Virum illum Humaniſſimum, qui candore & diligentiâ ſe ipſum
vincit, tunc conſulueram. Sed nil amplius ad hæc mihi reſpondit, quàm me recte
Cometam illum celebrem in Annum 837. conjeciſſe. Interim ne illam Cometarum
auctionem immeritò quærere videar, malo vel de meo jure cedere, quam alicujus
temeritatis ſuſpicionem incurrere. Sed jam ad eventus Cometæ veniamus. Præ-
cipuus inter eos eſt ille parricidalis fratrum furor. De hoc Anonymus ille in vita
Ludovici. *Vertente autem anno* (à morte ſcilicet Ludovici) *in die Aſcenſionis Domini
fit bellum Fontaneum in Burgundia à quatuor filiis ipſius Ludovici, Carolo ſcilicet, Lothario,
Ludovico & Pipino: ubi multus effuſus eſt ſanguis humanus.* Miror Carolum natu mini-
mum præpoſitum Lothario natu maximo. Magis autem quatuor filios pro tribus
& quarto nepote (Pipinus enim Ludovici filius iſtius Pipini pater ante patrem, ut
diximus, obierat) poni. Accuratius Ado: *Lotharius poſt humationem glorioſi patris, ſe-
quenti anno ab Italia egreſſus, totum imperium arripere molitur. Ob id adverſus fratribus,
in prælium Fontaneticum eos concitat. Juncti duo aduerſus unum, heu, omnibus Chriſtia-
nis lamentabile bellum & ſociale ac civile conſerunt. Non armis diſſimiles, non habitu gen-
tis diſtincti, ſolum caſtris obverſi. Francorum innumerus populus acie gladii feritur, & olim
gentibus cæteris formidabilis, in vulnere ſuo bacchatur. Cruenta victoria, duobus tamen fra-
tribus inſcribitur.* p. 230. Prudenter cauſſam funeſti iſtius belli Ado in arroganti Lo-
tharii ambitione monſtrat. Mox tamen, ut & Anonymus ille, pacem lætam, poſt-
quam Lothario Imperatori pars Franciæ, quæ ab eo Lotharingiæ nomen accepit, a-
liis Belgica & Auſtraſia vocatur, Ludovico Bojo, ut & Serres affirmat, Burgundia
(hanc tamen Lothario Sigonius, Aventinus & Petavius deputant, Ado in duas par-
tes dividit) acceſſiſſet, Carolo Francia, Pipino & fratri ejus Carolo Aquitania ceſ-
ſiſſet, ſucceſſiſſe ſcribit. Aventini verba memorabilia præterire hîc non poſſum, qui
Ludovicum Imperatorem incolumitati Reipublicæ longiſſime poſt ſe non conſuluiſſe
ſic docet: *Si*, inquit, *factum parentis de dividundo imperio æmulatus fuiſſet, haud tàm
citò Imperium, vires Francorum occidiſſent. Nec tantum armis licuiſſet, neque tantum ſan-
guinis Chriſtiani, parricidiali bello effuſum adhuc Reſpublicam lugeret. Sed nihil verſati-
lius fortunâ, vulgatum apud nos proverbium eſt. Summa quæque tandem ad ima rurſus re-
labi, quæ ſi amplius intendantur, in nervum erumpent, habeniſque laxatis ſenſim, donec*

Annal. 4. p. 380.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

occidant, remittuntur. Quibuſdam fortè ac temerè humana negotia volvi agique perſuaſum eſt: alii fato & æternâ conſtitutione, nexuque cauſarum latentium, & multò ante deſtinatarum, ſuum quemque ordinem inevitabili lege percurrere arbitrantur. Nos ita omnia æternæ ſupremæque majeſtati ſubjicimus, ut tamen animi noſtri liberi ſint motus. Et quiſque ſuo vitio ſibi malum accerſat: immortalis quidem illa providentia, cujus fortuna evertenda eſt, ejus conſilia corrumpit. Paria apud Sigonium, Serrem & Petavium videre eſt. Ex his tanti mali portenta non ex tribus Alſtedii Cometis petenda ſunt. Tanto magis ſi prudens Egnatii dictum his adjungamus*. Is enim ita judicat. *Violatus (credo) ab his pater tanti ſceleris pœnas expoſcebat: quippe qui ardentibus animis inter ſe, dum paternam imperii diviſionem æquo animo non ferunt, infeſtis inſignis concurrere ad Fontanicum Altiſſiodorenſis agri vicum, quâ acie tot Gallorum millia utrinque cecidere, ut convulſæ propè Imperii vires ſint: victus tamen Lotharius & Ludovicus à Carolo, & quum bellum iterum repararent, iterum fuſi, pacem petiêre. Quæ his propè conditionibus data, ut imperii titulo Lotharius cum Italia & Narbonenſi Gallia frueretur, Ludovicus Germaniam poſſideret, Carolus Francis à Moſa ad Oceanum præeſſet: addita & ea Galliæ pars quæ Scalden inter & Rhenum jacet: ea nunc Lothoringia eſt.* Hæc ſtudio deſcripſi, ut hâc occaſione moneam in Egnatio duo hîc eſſe corrigenda. Alterum eſt non à Carolo Lotharium & Ludovicum, ſed à Ludovico, Carolo & Pipino Lotharium victum & ad petendam pacem coactum fuiſſe, auctoribus Adone, Annalium Francicorum ſcriptoribus, tum Aventino, Sigonio, Sabellico, Serre, Funccio, Calviſio, Petavio, qui & plures in hanc rem ſcriptores allegat, aliiſque. Ut ita omnes conſentire hîc videam. Alterum verò Lotharingiam tunc non Carolo ſed Lothario, quod & ſequentia Egnatii verba docent, fuiſſe additam. His tantorum virorum judiciis expenſis, ac præterea, quæ de his Aventinus & Sabellicus plura de perverſis belli incentoribus conſignarunt, additis, tria invenio, quæ fraternum illud bellum portenderunt. Filiorum ſcilicet in patrem impietas, quem divina ultio proſecuta eſt, cauſſas belli, arrogantiam ambitioſam & facilitatem prava conſilia, bellum quam pacem rationibus ſuis privatis utilius ſuadentia, ſequendi & exſequendi in Lothario, inveniens. Hæc ſunt proxima. Quæ Sigonius & Aventinus in Carolo, Ludovicò & Juditha monſtrant, paulò ſunt remotiora, quæ etiam malum hoc non accerſiviſſent, niſi hæc tria, quæ dixi, id feciſſent. Diſcant mortales, ac præſertim viri Principes, has bellorum faces vitare vel exſtinguere, à facibus, ut ſic dicam, Cometalibus nil ſibi metuentes. Hùc pertinet execrandum Alphonſi III. cognomento Magni, Regis Hiſpaniæ facinus, quod ad annum 841. Funccius ponit, licet Tarapha regni ejus initium in Ann. 846. ponat. Is enim cum fratres de tyrannide invadenda ſuſpectos haberet, omnes oculis privavit. Hoc non Cometa, ſed ſuſpicio meticuloſa & regnandi libido effecit. Bellum illud Regum pluſquàm civile, irruptionem Saracenorum, rebus Chriſtianis tunc inſidias aſſiduò tendentium, in ſinum Adriaticum portendit: ut & eorum ſequentibus 30. annis dominationem Barrii impia Adelgiſi & Siconolfi in Campania diſſidia. Ille enim Saracenos Africæ, hic Hiſpaniæ in auxilium vocavit. Inter hæc Veneti Sarracenos prælio vicerant & à finibus ſuis rejecerant. Theophilus Imperator, qui Anno 840. Sarracenis invaſoribus repulſis in Syriam cum exercitu proceſſerat, & Anno ſequente eoſdem in Cilicia vicerat, poſt victus eſt, eodemque vel poſtero anno de vita exiit. Eodem anno principatum iniit apud Polonos Piaſtus oppidanus Cruſvicenſis, qui in magna annonæ caritate omnes ſublevârat, & plurimos ſæpè convivio exceperat. Poſteri ejus uſque ad mortem Caſimiri M. annis 528. rerum ſunt potiti. Ex his Celſiſſimi Duces Brigenſes & Lignicenſes deſcendunt.

* Egnat. in Lothario p. 1389.

CLXXV. *Anno Chriſti* 844. *magna fuit Eclipſis Solis, & præterea Cometa apparuit.* Eckſtormius ex Spang. Chron. Saxon.

Anno Chriſti 844. *Albumaſar obſervavit Cometam ſupra Venerem.* Ricciolus ex Cardano, Tychone & Cyſato.

Ante

ANte hunc Cometam circa annum circiter 843. ut Funccius putat, Dani Angliam invaſerunt, Sarraceni Italiam, Normanni Hiſpaniæ maritima, aliaque triſtia evenerunt. Anno verò 844. quo Cometa apparuit, Sergius Pontifex Romanus Ludovicum Lotharii filium Romæ *regali atque Imperiali coronâ decoratum, Regem Italiæ atque Imperatorem, populo lætis Auguſtum ſæpè vocibus acclamante, pronunciavit*, referente Sigonio. Qui etiam addit Siconolfum Principem Beneventanum benignè à Rege & Pontifice exceptum fuiſſe, omniaque ex voto obtinuiſſe, & Ludovicum ad Rempublicam adminiſtrandam ſe contuliſſe. Calviſius ad eundem annum 844. ponit victorias memorabiles, quas Ranimirus rex Gallæciæ (Raymirum Tarapha vocat, & quem Calviſius anno 824. regnum iniiſſe putat, anno 829. regnare incepiſſe teſtatur) de Normannis invaſoribus, Pipinus rex Aquitaniæ de patruo Carolo Calvo rege Franciæ (cui portionem ſuam appetenti verè vetus illud, *Ne ſis mihi patruus* dicere poterat) & Ludovicus rex Germaniæ de Abodritis Vandalis rebellibus retulerunt. Anno ſequente Normanni ſive Dani Galliam adorti, Carolum ad pacem emendam coëgerunt *, Friſios invaſerunt, eoſdem duobus ingentibus præliis vicerunt, urbem hanc Hamburgenſem vaſtarunt. Pax autem in Oriente cum Bulgaris percuſſa, Rex eorum religionem Chriſtianam amplexus eſt †. Pariter cum Normannis, Sclavis & Bulgaris pacem Ludovicus rex Germaniæ iniit. Secuta poſt hæc eſt pax cum Bohemis à Ludovico Lotharii filio domitis, & ad religionem Chriſtianam cum 14. eorum Dynaſtis perductis. Inter hæc Sarraceni Italiam aggreſſi, modò vincunt, modò vincuntur. Anno certè 849. à Neapolitanis & aliis Italiæ populis victi navali prælio fuerunt. Ideò *clariſſima hæc de Sarracenis communibus hoſtibus victoria inſigne Romanis antiqui navalis triumphi ſpectaculum præbuit*, ut notat Sigonius, Normanni autem in Galliam reverſi novas ſedes ad Sequanam à Carolo obtinent, unde Normanniæ inditum nomen. Hæc & alia tàm adverſa quàm læta illâ tempeſtate in orbe evenerunt, quæ Cometen noſtrum exceperunt. In ann. 854. conjicitur Joannæ Papiſſæ fabula ‡, quam Aventinus, Petavius, & nupero ſcripto erudito David Blondellus refutat, Mirum ſanè eſt tot Eccleſiæ Romanæ Theologos & Scriptores eam aſſeruiſſe, Marianum Scotum, Sigebertum, Friſingenſem, Viterbienſem, Mart. Polonum, Ranulphum, Occamum, Rudolph. Flaviacenſem, Mart. Minoritam, Antoninum, Volaterranum, Petrarcham, Bocatium, Wernerum, Platinam, Sabellicum, Nauclerum, alioſque intelligo.

* Vid. Avent. Annal. 4. p. 311. ‡ Aventin. ibid. † Annal. 4. p. 368. Rat. Temp. p. 1. l. 7. c. 10.

CLXXVI. *Anno Chriſti* 868. *Cometa viſus eſt, quem mors poſtea Lotharii Regis fratris Ludovici Imperatoris ſecuta eſt. Carolus Galliarum Rex regnum ejus invaſit. Michaël Imperator Græcorum, jam mente captus, amicos ſuos interfecit. Terræ motus magnus tunc temporis factus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 868. *poſt viſum Cometam Ivarus Rex Danorum in Northumbria Angliæ occubuit. Sequenti anno obiit Lotharius Rex Galliæ.* Eckſtormius ex Reginone & Schoſſero.

Anno Chriſti 868. *Cometa terribilis conſpicuè viſus eſt. Brevi poſt Paganorum exercitus Northumbris relictis Snolinganum adiit, cum quibus Burredus Merciorum Rex pacem inivit. Pagani verò celeriter ad Northumbros redeuntes, ibi annum integrum conſederunt, nullâ ratione habitâ in omnes ferro & face furorem exercentes. Toto itaque hoc tempore, quo ſedit Celnothus Archiepiſcopus Cantuarienſis, tàm variis procellis agitato, tàmque turbulentis tempeſtatibus referto, nullus ita à calamitate immunis fuit atque ille.* Antiquit. Britann. in vita Celnothi p. 71.

QUàm calamitoſa & luctuoſa Angliæ illa tempora, Cometen hunc præcedentia, aſſiduis Danorum irruptionibus & vaſtationibus, exercituum & civium Regumque cædibus ab Anno 851. fuerint, eædem Antiquitates Britannicæ in vita Celnothi memoriæ tradiderunt. Quantis iterum Sarracenorum invaſionibus per eadem tempora

pora lacerata fuerit Italia, Sigonius ad annum 854. & ſequentes annotat: tùm Calviſius ad annum 852. Qui etiam ſequenti anno Normannos Gallicas provincias Ligeri aſſitas, Britanniam ſcilicet præcipuè qua Nanneto urbi primariæ adjacet, Andes & Turonium invaſiſſe & miſerè afflixiſſe, ut & Funccius ante eum, tùm & Aventinus, refert. Dehinc graviſſima fames, circa Ann. 851. Germaniam dirè afflixit. Pipinus & Carolus Anno 851. à patruo Carolo Rege Galliæ regno privati & in monaſterium detruſi. Dania domeſticis motibus cædibuſque concuſſa & tantum non everſa, vix uno puero è ſtirpe Regia ſuperſtite, ut Aventinus (a) & ex Annalibus Fuldenſibus Calviſius ad annum 854. memorat. Ordonius Hiſp. Rex clade tunc ab Arabibus affectus eſt. Magna verò Romani imperii & tot regnorum mutatio evenit, cum Lotharius Imperator Anno 855. diviſione factâ, filio Ludovico dignitatem & Italiam, Lothario Lotharingiam (quam à filio potius quàm à patre appellationem accepiſſe Petavius, contra Auctorem vitæ (b) Ludovici Pii, Wittichindum, (c) Aventinum (d) & alios (e) arbitratur) Carolo cum parte Provinciæ Burgundiam tribuiſſet, ipſe verò Monachum induiſſet, & ad plures paulò poſt conceſſiſſet. Hollandia Anno 856. Danicâ invaſione afflicta. Motu terræ, ut quidam prodiderunt, totus orbis concuſſus. Poſtero Michaël Imperator à Sarracenis victus. Anno 858. ortus eſt tumultus Conſtantinopoli, ex occaſione ſceleſtarum nuptiarum Bardæ Cæſaris, qui uxore repudiatâ nurum duxit, & Patriarchæ facinus ſuum arguenti Photium ſuffecit. Ortum eſt & diſſidium Joannis Archiepiſcopi Ravennatis, qui anteceſſorum ſuorum (f) à trecentis fermè annis exemplo Romano Pontifici ſe oppoſuit. Ingens verò & multum damnoſa Tiberis exundatio ſecundùm Sigonium 859. at ſecundùm Calviſium 856. accidit. Motu terræ Anno 858. Germaniam, Conſtantinopolin autem Anno 860. afflictam eſſe Calviſius refert. Idem Ludovicum Regem Germaniæ armis Dalmatas, Bohemos, tùm Carolum fratrem regem Galliæ alioſque aggreſſum, Anno verò 859. Michaëlem Imperatorem iteratâ clade à Sarracenis affectum, Carolum verò à Britonibus integro biduo victum memorat. Orta eſt & Anno 863. ſecundùm Sigonium, at 861. ſecundùm Calviſium ſeditio in Lotharingia, illi Conſtantinopolitanæ ſimilis, ex repudiatâ à Lothario legitimâ conjuge & concubinâ inductâ. Inter hæc Anno 861. civitas Saxoniæ ad fluvium Ocrum (quem antiqui ſcriptores Ovacrum ſeu Uvaccarum vocant) à Brunone Ducis Saxoniæ filio condita, Brunſuici, vel ut nonnulli malunt, Brunonis vici nomen accepit. Anno verò 863. primus Hollandiæ Comes Theodoricus à Carolo illo Calvo rege Galliæ (*qui primus Batavorum inſulam diſcerpere cæpit* (ut Gerardus Geldenhavrius (g) ait) conſtitutus eſt, à quo Comites Hollandiæ originem ducunt. Dani interim continuis cladibus Angliam & Galliam attriverunt. At Anno 865. ſecundùm Sigonium, 866. ſecundùm Calviſium bellum difficile & periculoſum Sarracenicum in Campania exarſit, quod Imperatorem Ludovicum inde aſſiduè in reliquum vitæ tempus exercuit. Longum foret numerare Pontifices Romanos & Principes varios, Anglos præſertim, vario mortis genere ſublatos. Sufficiat memorare Barbam illum, qui ex ignavia Michaëlis Imperatoris ſuam potentiam auxerat, Anno 866. ab eo, hunc verò anno vertente à Baſilio Macedone (quem conſortem imperii ſumſerat, ſed ob liberiores deſidiæ & prodigalitatis ſuæ reprehenſiones odio habuerat & tollere ſtuduerat) interfectum. Quis hîc quoque non videat toto orbe varia inſignia & memorabilia & luctuoſiſſima accidere, etſi nullus in cælo Cometes luceat? Anno 868. quo is apparuit, Ludovicus rem meliori fortunâ quàm antea contra Sarracenos geſſit. Anno ſequente Barrium validiſſimum hoſtium caſtrum, poſt quadriennii obſidionem cepit & ſubruit, & Soldanum eorum comprehendit. Tunc & Baſilius in Oriente rem contra Sarracenos proſperè geſſit. Ut ita orbi Chriſtiano in Oriente & Occidente annus iſte auſpicatus & lætus extiterit. Accedit quòd & Urſus Dux Venetorum proſperè ad Tarentum navali prælio conflixerit. Sed & alibi Ludovicus eodem anno rem feliciter geſſit. Nam tripartito exercitu contra Sclavos invaſores progreſſus, Ludovicum filium contra Sorabos, Sclavorum ſocios, Ca-

(a) Annal. 4. p. 314. (b) Cap. 19. p. 476. (c) Geſt. Saxon. l. 1. p. 11. (d) Annal. 4. p. 310. (e) Sigon. ad ann. 844. Bonfin. dec. 1. l. 10. p. 179. Pantal. Funcc. Bucholz. (f) Gregor. ep. 93. Sabell. Enn. 9. l. 4. p. 360. Pantal. ad ann. 587. (g) Hiſt. Batav. p. 71.

roloman-

rolomannum in Auſtriam, Carolum verò filium contra Bohemos miſit. Ubique autem locorum rem ex voto geſtam eſſe Aimoinus & Aventinus (*a*) affirmant. Anno 870. inter fratres Ludovicum & Carolum de regno Lotharingiæ poſt mortem (*b*) impii Lotharii diviſo convenit (*c*), excluſo Ludovico Imperatore, Lotharii fratris filio, Lotharii junioris fratre, quâ de re queritur Aventinus Annal. 4. p. 333. Equidem & Pontifex Romanus Imperatoris Romani partes in hoc negotio tuitus eſt, ut tandem Ludovicus rex Germaniæ Imperatori partem, quæ ſibi de regno patris ejus obvenerat, Anno 873. reddiderit, & ita pax juſta firmata fuerit. In hæc tempora & pax cum Nordmannis ſive Danis, qui arma victricia tunc per Angliam & Galliam (*d*) circumferebant, à Carolo Calvo (*e*) inita, & ad Chriſti religionem eorundem converſio refertur. Tunc & Bohemis, Moravis & Sclavis Caroli frater Ludovicus Rex Germaniæ pacem petentibus dedit.

(*a*) Aimoin. ſuppl. l. 5. c. 25. Avent. Ann. 4. p. 331. (*b*) Vid. Aimoin. l. 5. c. 26. (*c*) Sigon. l. 5. de regno Ital. ad annum 870. (*d*) Aimoin, l. 5. c. 31. (*e*) Avent. Annal. 4. p. 338.

CLXXVII. *Anno Chriſti 876. Cometa apparuit, forma ſolita rutilantior. Hunc ſæva lues ſecuta eſt hoc anno, quæ ita graſſata eſt in genere humano, ut vix tertiam partem hominum ſuperſtitem reliquerit. Inundatio aquarum ſubita multa loca invaſit. Quinto Nonarum Julii intempeſtâ nocte ſubita imbrium inundatio, Achoprunnam vicum in pago Nitenſi, pecudes, jumenta, homines 88. in cubilibus, mares, fœminas, puellas, puerosque ſuffocavit: horrea, caſas, templa arboreſque radicitus evertit, ita ut ne veſtigium illius amplius apparuerit. Cadavera mortuorum, tellure pluviali humore ſoluta, in finibus alterius pagi inventa ſunt.* Rockenb.

Deſcripſit hæc Rockenbachius ex Aventino Annal. 4. pag. 340. Sed is illa de peſte dira antè Cometam poſuit, hoc tamen anno quo ſtella crinita apparuit, at Funccius ex Vincentio Anno 874. graſſatam eſſe ait. Verumenimverò hanc Aventinus Anno 875. fuiſſe ſcribit. Ita & Calviſius, Büthnerus & Berckringerus. Sed Alſtedius & Ricciolus ac Sifardus in 876. ponunt. Ita & Eckſtormius ex Chron. Saxon. & Sigeberto, peſtem illam Cometæ non imputat. Sed tamen inundationem illam, tùm & Caroli Calvi Imperatoris & regis Galliæ mortem, quæ anno ſequenti accidit. Ita quidem & Ado, Avent. Sigonius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Petavius & alii: Sed Funccius & Serres 879. putat, Aimoinus ſuppl. l. 5. c. 35. Anno 878. (*a*) ponit. Qui Cometam in Ann. 876. referunt, poſteriorem eum fame & inundatione faciunt. At verò ante mortem Caroli Rockenbachius ponere potuit mortem Ludovici Imperatoris, qui paulò poſt à viſo Cometa menſe Auguſti 875. (Aventinus, Sigonius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Petavius) 876. (Funccius, Alſtedius) de vita exiit. Eckſtormius verò numerare potuit mortem patrui ejus Ludovici Regis Germaniæ, qui Anno 876. ut plerique putant (Ado tamen in 879. Funccius in 877. ponit) Francofordiæ deceſſit. Sed hanc ei ſeptuagenaria ætas potius quàm ſtellæ crinitæ apparitio attulit. Reliquit verò tres filios Carolomanum, Ludovicum & Carolum Craſſum. Præripuerat ei favore Pontificis Romani Auguſtam dignitatem minor natu frater Carolus ille Calvus. Cui illi fratris filii æquè ut illi Pipini, horum patrueles dicere poterant; *Ne ſis nobis patruus.* Nam poſt mortem patris eorum cuncta ad ſe rapere volens, à Ludovico Orientalis Franciæ rege, fines ſuæ Lotharingiæ tutante ejectus, lætam filio fratris & cunctis bonæ cauſæ faventibus victoriam conceſſit. Sed nec Auguſtâ dignitate diu gaviſus eſt, ut diximus. Verùm & fratris ejus filii, declinante undique Caroli M. progenie, ac filius Ludovicus Balbus paulò poſt eum ſecuti ſunt. Balbus ſcilicet (quem auguſtâ dignitate non fuiſſe ornatum (*b*) Petavius contra reliquos ſcriptores (*c*) contendit) Anno 879. Carolomanus 880. Ludovicus 882. Carolus Craſſus (qui à Carolo M. ſeptimus & ultimus hujus ſanguinis imperium adminiſtravit, licet quidam Arnulphum Carolomanni no-

(*a*) Vid. Sabell, Enn. 9. l. 1. p. 326 & 327. (*b*) Ration. Temp. p. 1. l. 7. c. 10. (*c*) Vid. Avent, Annal. 4. p. 344.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

thum & Ludovicum ejus filium hîc numerent, dehinc poſt varias jactationes ad Germanos tranſlatum) ex Imperatore & Rege mendicus 888. anno. Horum trium ſoror fuit Luitgarda, Virginum in Chimino lacu Noricorum maxima, auctore Aventino *. Filios memorant reliqui Scriptores. Miror itaque cur Serres in vita Ludovici Pii Ludovicum ejus filium, quaſi in pœnam impiæ rebellionis contra patrem Ludovicum Pium excitatæ, ſine prole maſcula deceſſiſſe dicat. Sed cum eum unicam filiam Hermingardin (quam Carolus Calvus Boſoni Comiti Ardennarum uxorem dederit) reliquiſſe memoret, originem illius erroris in homonymia Ludovici animadverto. Nempe ille Ludovicum Imperatori Pii nepotem pro Ludovico Rege Germaniæ Pii filio ſumſerit. Non deſunt quidem qui Hermingardin iſtius Ludovici viduam non filiam dicant. Calviſius † ex Aimoino ad Annum 876. ſed is ipſe ex eodem Aimoino paulò antè ad annum ſcilicet 871. Ludovici Imperatoris uxorem Engilbergam nominat. Atque ſic etiam à Sigonio, ‡ ab Aventino * verò Angelpyrga & Angeldruda vocatur. Equidem Aimoinus l. 5. c. 32. Hyrmengarden Ludovici Imperatoris filiam vocat. Ita & Regino, auctore Sigonio ad annum 876. Turbas illas inter moribundum Ludovicum Pii filium & Carolum Calvum, non illa ſtella crinita, ſed ab omnibus ſcriptoribus, Gallis pariter & Germanis notata, immodica ambitio portendit. Cometam hunc præceſſerunt illæ ob præreptam Imperatori Ludovico à patruis Lotharingiam diſſenſiones & turbæ. Præceſſit & Carolomanni contra Carolum Calvum patrem rebellio, & irrogata carceris & exoculationis pœna. Hùc referendæ cædes Anglorum à Danis (qui ſepties & novies per annum cum Anglis prælio decertabant) vel etiam aliquando his ab illis illatæ, & Reges Anglorum à Danis vel cæſi, vel pulſi. Huc pertinet & bellum infelix Ludovici Imperatoris Anno 871 & 872. adverſus Adelgiſum Ducem Beneventanum rebellem. Is enim Leoninæ pelli vulpinam aſſuere doctus, Imperatorem in poteſtatem ſuam redegerat, & ad iniquas pacis conditiones adegerat. Taceo Scotos à Danis Conſtantino rege occiſo victos, Italiam Saracenorum invaſione vaſtatam, quæ ad annum 874. ab Auctoribus ponuntur. Hæc, ut & multa alia, cum ante Cometam evenerint, læta quoque ei ſucceſſiſſe demonſtrandum eſt. Anno 875. Dani Northumbriam occuparunt, & inter ſe diviſerunt. Ejuſdem anni finis & dies celebrandæ natalis Chriſti anniverſariæ memoriæ ſacer, Auguſtâ dignitate Carolo Calvo, ut diximus, collatâ, inſignitus fuit. Tunc Carolus Boſonem illum geminâ affinitate ſibi junctum (nam & ſororem ejus Richildim † in uxorem acceperat, & conſanguineam ſuam filio fratris ſui genitam in uxorem ei dederat: unde videre eſt Boſonem Judithæ Auguſtæ fratrem, ut Funccius ex Vincentio putat, avunculum Caroli, ut & materteram Richildim uxorem ejus eſſe non potuiſſe) Italiæ ducis, & paulò poſt Galliæ Narbonenſi ſive Provinciæ regis nomine præfecerat. Inter hæc à filio fratris Ludovico victus, ambitionis pœnas dederat: Rolloni verò Danorum Duci Normaniam 876. conceſſerat, qui baptiſmo ſuſcepto Roberti nomen ſuſcepit, & Regibus Angliæ originem dedit, ſicut Calviſius ex Rogerio deducit. Poſtero anno Dani Anglos prælio, & mox Angli Danos ex inſidiis vicerunt. Ludovicus Balbus Carolo Calvo patri in regno Galliæ ſucceſſit. Poſt annum filii Ludovici illius Regis Germaniæ Lotharingiam inter ſe diviſerunt. Horum natu maximus Carolomannus res in Italia proſperè geſſit. Cum Ludovico verò fratre ejus Ludovicus Balbus pacem 878. iniit.

* Ado ad ann. 879. Aimoin. l. 5. c. 32. & alibi paſſim. Avent. Annal. 4. p. 336. & alibi. Sigon. l. 5. de regno Italiæ ad ann. 876. † Vid. Calv. & ad ann. 900. Petav. rat. temp. p. 1. l. 8. c. 10 & 13. Sigon. ad ann. 877. ‡ Sigon. l. 5. de regno Ital. ad ann. 875. * Avent Annal. 4. p. 334 & 336. † Vid. Regino. Sigon. ad ann. 877.

CLXXVIII. *Anno Chriſti* 882. 15. *Cal. Februarii ſidus crinitum viſum eſt. Tertio deinceps die Ludovicus rex noſter naturæ concedit.* Aventin. Annal. 4.

Anno Chriſti 882. 15. *Kal. Februarii Cometa apparuit, quem terræ motus, tertio Kal. Januarias præceſſit. Hos dira ſtrages inter Normannos, adjunctis in ſubſidium ſibi Danis, contrà Francos ſecuta eſt, ut innumerabilis multitudo Francorum in dicta clade occubuerit.* Rockenbachius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ANnotat hunc Cometam ad eundem annum Calviſius, Eckſtormius, Alſtedius, Ricciolus, & Berckringerus. Anteceſſerunt eum multa triſtia. Nam Ludovicus Balbus anno 879. ut diximus, è vita exiit. Hugo Lothario illo, Ludovici Pii nepote, Rege, Lotharingiæ ex Waldrada concubina genitus, tumultuatus eſt in Galllia. Ita non leve faceſſivit negocium Ludovico regi Galliæ adoleſcenti (quem etiam Ludovicus Balbus, ut & Carolomannum ex concubina ſuſceperat, & qui pariter Caroli Simplicis legitimi Balbi ſucceſſoris regno infelices, ut & Ludovicus Carolomani, ut putatur, filius, fuerunt) tum Carolo Craſſo Imp. & Regi Galliæ, à quo tandem captus & oculis privatus eſt. Sed & alterius Carolomanni Bavariæ Regis filius nothus Arnulphus ſatis paulo poſt turbarum imperio, vivente Lamberto Imp. dedit, & plus dediſſet, niſi intrà triennium morbo pediculari periiſſet. Taceo hic Theodorici Regis Galliæ nothorum in Gallia cum Lothario II. & Tancredi in Sicilia cum Friderico Imperatore de regno certamina. Taceo Manfredi, Corrado exſtincto, apud Siculos tyrannidem. Hæc exempla, ut & illa Criſpi contrà Conſtantinum, M. Pipini gibboſi contra Carolum M. Bernardi contrà filium ejus Ludovicum Pium, aliorumque eodem modo procreatorum contrà parentes reges & regna eorum molientium, quàm incommodi Principibus eorumque veris liberis & ſucceſſoribus ſint liberi ex concubinis ſuſcepti, docent. Eodem illo anno Saxones maximâ clade, 12. Comitibus & totidem Epiſcopis amiſſis, à Normannis ſunt affecti. Hæc poſtero anno Bohemos & Sorabos contra Thuringos armavit. Intrà hoc biennium res contrà Saracenos à Chriſtianis variâ fortunâ geſta eſt. Normnni anno 880. Galliam, 881. Germaniam infeſtarunt & vaſtarunt. Inter hæc Carolomanus rex Bajoariæ & Italiæ mortuus, Boſo Galliâ pulſus eſt. Ut alia ejuſdem generis prætercam, nunc quæ non triſtia tantùm ſed & læta Cometam ſunt ſecuta, dicam: anno 882. Carolus Craſſus auguſtâ dignitate ornatus, in Italia & Francia rem feliciter geſſit. Eadem Normanorum fortuna fuit, illis quidem læta, ſed aliis triſtis. Nec enim aliter rerum fert conditio. *Gotfrido regi Normannorum Chriſtiano facto Friſia data, ac Lotharii filia Giſla in matrimonium collocata, reliqui Normani ingenti pondere auri accepto finibus exceſſerunt*, auctore Sigonio ad anno Chriſti 882. & Calviſio qui Friſiam ei in dotem datam fuiſſe ſcribit. (vid. Æmyl. l. 4.) Is per hæc tempora Eccleſiam Romanam diſſidiis & turbis variiſque vitiis, tam Regum quàm Pontificum ipſorum, agitatam fuiſſe quæritur. Sed & alii ſcriptores eô antiquiores, Marianus Scotus, Sigebertus aliique, & poſt hos Wernerus, Platina, Aventinus, Sabellicus conditionem illorum temporum deplorant. Nec diffitetur Baronius. Imò Genebrardus l. 4. Chronogr. expreſſè ait: *Per annos ferè 150. Pontifices circiter 50. à Joanne ſcilicet 8. qui Nicolao I. & Hadriano 2. ſucceſſit, ad Leonem 9. uſque à virtute majorum prorſus defecerunt, apotactici, apoſtaticive potius quàm Apoſtolici.* Anno 883. Carolum Imperatorem res feliciter in Gallia conſtituiſſe, in Italia adminiſtraſſe, Sigonius auctor eſt; qui hoc anno Ludovicum Balbi filium, poſtero Marinum Pontificem Romanum obiiſſe tradit. Tunc Carolomanus regnum Galllįæ pro rege Carolo ſimplici puero adminiſtrans pacem 12. annorum à Normannis redemit, paulò poſt debitum naturæ ſoluturus. A cujus exceſſu Carolus ille Craſſus, Caroli M. progenie Imperatorum ultimus, * Gallis ſe ei tempore duro ſubjicientibus, Normanos denuò in Lotharingiam irrumpentes domavit, & ad deditionem coëgit. Saraceni inter hæc more ſuo prædæ & incurſionibus intenti, monaſterio Caſſinate expilato & exuſto, rem triſtem patrârunt. Anno 885. Hugo ille nothus, Lotharii & turbis Gallicis notus, meritam pœnam, regno, quod appetebat, & oculorum ſimul uſu amiſſo, tulit. Hadrianus Pontifex Romanus Anno 885. poſtero Baſilius Imperator Orientis mortuus eſt. Normanis, qui adhuc domari non poterant, Carolus Imperator idemque Galliæ rex Anno 887. datâ Neuſtriâ trans Sequanam ſitâ, quæ imperium ſuum detrectabat, pacem fecit. Hinc multi Normaniæ appellationem deducunt. Funccius ad annum 888. Calviſius ad 887. Petavius tamen loco citato Provinciæ conceſſionem & nomen ex pari occaſione nuptiarum Rollonis Normanorum Ducis baptizati, cum Giſla Caroli ſimplicis filia deſcribit, ac Anno 912. demum factum eſſe putat.

* Vid. Petav. Rat. temp. p. 1. l. 8. c. 11.

CLXXIX. *Sub Carolo Simplici rege Galliæ cæſis ad Carnotum* 13. *Kal. Auguſti* 6800. *Normanis, mediante menſe Martio apparuit ſtella à parte Circii, emittens radium magnum ferè diebus* 14. *Sequenti autem anno fuit fames magna per totam Galliam.* Aimoini ſupplem. l. 5. c. 41.

DIfficile ſatis eſt huic Cometæ certam aſſignare in Chronologia ſedem. Aimoini continuator ante eum ponit Odonis proregis Galliæ mortem, terræ motum circa Cœnobium S. Columbæ Virginis, Carnotenſis urbis per Normannos obſidionem, eorumque cladem, quam diximus. Hanc à quibuſdam in annum 6. Arnulphi Imperatoris (à Chriſto Nato 893.) ab aliis in 7. ab Odonis morte, Chriſti 905. ab aliis denique in 911. referri Petavius l. c. docet. Prima ſententia ſatis convenit cum rationibus annorum Arnulphi à Calviſio, Helvico & Alſtedio putatis. Secundum Funccium in annum 896. ponenda illa clades eſſet. Et certè Cometa iſte de quo hîc agimus, in illa tempora, vel etiam paulò poſteriora ponendus videtur. Nam & terræ motus à Sigonio ad annum 896. & fames magna à Funccio & Calviſio ad 898. tùm & mors Odonis illius, annotatur. His aſſentit de morte Odonis Petavius in ann. 898. vel ſaltem Chronica, quæ allegat. Serres in 899. Nongenteſimum ponit Helvicus & Alſtedius. Satis igitur tutò ſedes iſtius Cometæ in Anno 898. vel 899. ponitur. Multa ſanè memorabilia eaque triſtia eum anteceſſerunt. Nam Anno 887. Carolus Craſſus ex Imperatoria & regia Germaniæ, Franciæ ac Italiæ majeſtate ad vitam privatam & extremam egeſtatem detruſus, & paulò poſt ex maxima ægritudine animi, ineunte anno 888. obſcuro poſitus loco obiit; ô quantum virtutibus, meritis & conditione diſpar Carolo M. gentis & dignitatis Auguſtæ Regiæque Conditori! Cum autem in eo legitima, ut diximus, Caroli proles defeciſſet, Italici ſanguinis principes libertatem genti ſuæ avitam recuperare cupientes, fœdâ ambitione & diſcordiâ Italiam confuderunt. Berengarius quidem mox in Regem Italiæ electus eſt, ſed ei mox Vido ſive Guido, favore Pontificis & populi Romani adjutus, regnum præripuit. Et erat quidem uterque Imperator à Pontifice Romano ſalutatus, ſed uterque variâ fortunâ uſus viciſſitudinis rerum inſigne præbuit exemplum. Inter hæc anno 891. Arnulphus Imperator 100. propè Normannorum millia internecione delevit. Anno 893. factum id eſſe Petavius dicit. Sigonius ad annum 891. Stephanus Pontifex Romanus mortuus eſt, in cujus locum duo Pontifices, Sergius & Formoſus à diverſis factionibus electi, triſti diſſidio Romam commiſerunt. Italia quoque per id tempus bellico motu concuſſa eſt, Arnulpho Imperatori copias ad recuperandum Berengario regnum illùc mittente. Sed & Sarracenicâ ex Hiſpaniis invaſione tunc lacerata Italia eſt. Tùm verò & armis Arnulphi iterum gratiâ Berengarii Anno 893. concuſſa. Quæ tamen mox ille in Rudolphum Burgundiæ regem tranſtulit. Guido verò ille & regni & ſanguinis alieni appetens, Anno 894. in proprio ſanguine, quem largiter evomuit, ſuffocatus eſt. Poſt hæc Berengarius cum filio ejus Lamberto ſecundo ſuo æmulo, quem paulò poſt, Anno ſcilicet 896. favor Aulæ Romanæ ad Imperatoriam dignitatem extulerat, rem variâ fortunâ, læta triſtiaque utrinque miſcente, geſſit. Potior tamen Berengarii fortuna, cujus & cauſa, judice Sigonio, juſtior fuit. Nempe Arnulphus tertiùm in Italiam veniens Romam ridiculo caſu capit, Sergium Pontificem ſede deturbat, & in omnes ejus partibus addictos ſine diſcrimine ſævit. Verum mox ab obſidione Carnerimi dolo muliebri repellitur. Idem paulò poſt à Berengario, cui inſidias ſtruere cœperat, deſeritur, ab Italis deſpicitur, à Papienſibus etiam clade afficitur. Eodem Anno 896. Formoſus Pontifex Romanus, & qui ei ſubrogatus eſt Bonifacius IV. intra decem quinque dies moritur.

Huic ſuffectus Stephanus, in cadaver Formoſi immaniter, terræ verò motus in Baſilicam Lateranam horribiliter ſævit. Anno ſequenti Stephanus, & qui ei ſucceſſerat Romanus, intrà 5. menſes, & mox Theodorus 2. intrà 20. dies è vita exiit. Paulò poſt Lambertus contrà æmulum ſuum Adelbertum Lucæ Marchionem, hominem ut opibus ita & uxoris ambitione improvidâ turgidum & incautum (quæ juncta ei ruinam

omni

omni Cometâ certius portenderunt) rem proſperè geſſit. Ipſe tamen mox ab Hugone Mangifredi Comitis Mediolanenſis ab ſe occiſi filio, paternæ cædis vindictam muneribus & favore Regis præferente, venationi & ſomno indulgens oppreſſus eſt. Atque hæc ſunt quæ Cometam hunc anteceſſerunt. Quæ eundem ſecuta ſunt paucis dabimus. Anno 898. Berengarius regnum recuperat, idque ſublato æmulo ſolus tenet. Lætitiam & felicitatem ejus generi & ſociorum, Ludovicum Boſonis filium provinciæ Regem ad regnum Italiæ capeſſendum vocantium, perfidia turbavit; ſed ad id, ut clarior utraque redderetur. Berengarius enim Ludovicum aggreſſorem anno 899. in arctum coëgit, & ad pacem petendam ac juratâ fide cavendum impulit. Hoc anno tantâ rerum omnium copiâ beata eſt Bohemia, ut qui ibi fidem Chriſti recens receperant, ſingularem divinam bonitatem celebrarent, teſte Georg. Barth. Pontano Bohemiæ Piæ l. 1. p. 2. Inter hæc & Joannes Pontifex Romanus & Arnulphus Imperator mortui ſunt. Et iſte quidem paralyſi & phthiriaſi ac veneno perit. Vid. Avent. Annal. 4. p. 367. Egnat. in Arnulpho. Anno autem 900. Berengarii inimici Ludovicum illum Provinciæ Regem in Italiam revocant. Is fidei datæ immemor in Italiam venit, & tyrannidem apud Papiam invaſit. Mox 901. favore Benedicti Pontificis Romani diademate Auguſto redimitus eſt. Ita tunc Roma, quæ duos Pontifices nuper creaverat, alterum quoque Imperatorem Ludovicum, iſtum Ludovico Arnulphi filio oppoſitum creavit. In id temporis Hungarorum in Italiam irruptio refertur. Anno 902. Ludovicus ille à Berengario captus non tantùm regno ſed & luminum uſu privatur. Blondus apud Sabellicum, Bonfinius Dec. 1. l. 10. p. 185. hoc à Berengario 2. factum eſſe ſcribit. Sed & Aventinus * id poſt Ann. 911. accidiſſe memorat. Quem acerbum caſum non Cometes † nec ullum ſignum cæleſte, ſed ambitio & perfidia à tot Auctoribus notata & exprobrata portendit. Ita Berengarius quartùm æmulorum artes ſuperans regnum tertio recuperat. Antequam ulterius progrediamur, diſſimulare non poſſumus, ex mente Auctoris illius, qui Aimoini hiſtoriam continuavit, videri Cometam iſtum in ann. 910. eſſe ponendum. Nam poſt quinque annos viſas eſſe dicit igneas acies, & ortum inter regem Carolum & Proceres Galliæ diſſidium, tum poſt tres annos Richardum Ducem Burgundiæ mortuum. Ab hujus demum morte anno ſecundo ortam Roberti fratris (non, ut Funccius ait, filii) Odonis illius ſupra memorati rebellionem. Hæc intervalla temporum collecta decennium conflant. Rebellio autem illa anno 920. cœpit, ſicut Petavius l. c. c. 16. ex Flodoardi Chronicis deducit. Accedit quod & Sabellicus ‡ illas igneas faces inſueto aſpectu, & ob id prodigioſo, toto cælo diſcurrere viſas eſſe memoret; ſed annum non determinat. Innuit quidem extremis Sergii 3. temporibus factum; ſed & hîc non conveniunt Auctores, ut infra videbimus. Ita Cometa hic poſt 900. annum videtur ponendus. Cæterùm hac ratione illa quæ Cometam, illo ipſo Aimoini continuatore teſte, anteceſſerunt, mortem ſcilicet Odonis & terræ motum, tum famem quæ eam è veſtigio ſecuta eſt, cum eo conciliare nequeo. Imò ut demonſtrem computationem illam quæ Cometam hunc in 910. poni poſtulat, firmo ſtare pede non poſſe, hæc pauca adjicio. Ex rationibus certis conſtat Carolum Simplicem Regem à Francis electum & inunctum contrà Odonem anno ſecundum Serrem 892. vel potius ſecundùm Calviſium & Petavium 893. fuiſſe: Odone verò 899. ut Serres, vel 898, ut iſti (quod verum eſſe Indictionum ſeries monſtrat) putant, mortuo, Carolum regnum recepiſſe, ſive redintegraſſe, ut ille Aimoini Continuator & alii Gallici Scriptores loqui ſolent. Jam apud Aimoinum l. 6. c. 34 & 41. Abbates S. Germani ante Robertum nominantur Goſlinus, Ebolus & Hucboldus. Ebolus verò poſt Richardum Ducem Burgundiæ mortuus, ſucceſſorem habuit Hucboldum, poſt cujus demum obitum Robertus Abbatiam obtinuit & demùm privilegium quod ibidem exſcriptum exſtat 11. *Idus Mart. Ind.* VI. *anno* XXVI. *regnante Carolo* (ab Anno ſcilicet Chriſti 893. quo contra Odonem à Francis electus fuit) *redintegrante* (à morte ſcilicet Odonis 898. defuncti) XXI. qui ſine dubio erit Chriſti 918. Vid. Petav. l. c. p. mihi 418. Atqui idem Petavius, ut & Serres, Anno Chriſti 920. ſeditionem Roberti contrà Carolum auſpicantur.

* Annal. 4. p. 375. vid. & Funcc. ad 916. & Sabell, Enn. 9. l. 1. p. 332. † Egnat. in Ottone 1. ‡ Enn. 9. l. 1. p. 331.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

cantur. Quomodo igitur mors Ricardi Burgundi, quæ ſecundum illam computationem cum textu Aimoini collatam in 919. ponenda eſt) tùm regimen Eboli & Hucboldi, demùm ſucceſſio Roberti & privilegium illud anno 918. datum, denique rebellio 920. cœpta, conjungi poſſunt? ut verò res melius pateat, brevem tabellam Chronologicam exhibemus:

	Chr.Nati		Caroli electi & cum		
Anno	893	-	Odone regnantis.		
	894	-	1.	complecto.	
	895	-	2.		
	896	-	3.		
	897	-	4.		Caroli ſolius Odoni regnantis †.
	898	-	5.	1.	
	899	-	6.	2.	Cometa
	900	-	7.	3.	fames Gallica.
	901	-	8.	4.	
	902	-	9.	5.	
	903	-	10.	6.	
	904	-	11.	7.	
	905	-	12.	8.	
	906	-	13.	9.	Kal. Febr. igneæ acies viſæ.
	907	-	14.	10.	
	908	-	15.	11.	
	909	-	16	12.	Richard. D. Burg. †.
	910	-	17.	13.	Ebolus- } Abbates S. Germani.
	911	-	18.	14.	Hucboldus } Abbates S. Germani.
	912	-	19.	15.	
	913	-	20.	16.	Robertus occupat abbatiam S. Germ.
	914	-	21.	17.	
	915	-	22.	18.	
	916	-	23.	19.	
	917	-	24.	20.	Petav. 25.
	918	-	25.	21.	Robert. impetrat privilegium à Carolo.
	919	-	26.	22.	
	920	-	27.	23.	rebellat ei.
	921	-	28.	24.	
	922	-	29.	25.	Petavio ultimus.
	923	-	30.	26.	Rob. vincitur, occiditur m. Jun. vel Jul.
					At Carolus mox capitur.

Signa † in hac tab. ſignificant mortem.

Hic tamen nota Petavium annos 24 Carolo, ſoli ſcilicet regnanti, ab 898 ad 923. eoſque completos tribuere, ſed Aimoinum 27. quod verum eſt, ſi cum Serre Carolini regni annis unum addamus, electionem ejus ab 892 arceſſentes, & annum 923. quo poſt illud nobile prælium, quo cecidit Robertus, Carolus captus, poſtea regno privatus eſt Rudolpho ſuffecto. Quanquam ſi vel Cometa iſte in A. 910. referri deberet, non dubium eſt quin eum non ſola triſtia, ſed & læta ſecuta fuerint, quod paulò inferius videbimus.

CLXXX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CLXXX. *Anno Chriſti 900. mortuo Arnulpho Imperatore, viſus eſt Cometa, quem ſecuta eſt incurſatio Hungarorum Saracenorumque in Italiam.* Alſtedius.

NUllus Auctorum, quos vidi, Cometam hunc memorat. Hic annon idem ſit
cum priore, aliquis non temerè ſuſpicari poſſet. Confundere tamen utrumque
ſine neceſſitate noluimus. Quæ triſtia proximum Cometam ſecuta ſunt (ut mors Al-
fredi Regis Angliæ, putante Funccio, Joannis Pontificis Romani & Arnulphi Im-
per. aliaque) hunc præceſſerunt. Invaſiones barbarorum, cædes, rapinæ & his ſimi-
lia ſine Cometis aſſiduò fiunt. Hungarorum in Italiam irruptionem primam Sigonius
in 901. Calviſius in 902. refert: Blondus, & ex eo Sabellicus*, ſed & Bonfinius †
id ſub Sergii 3. Pontificatu & Ludovici 3. Imperio factum ait. Poſterius rationibus
Chronologorum convenit. Prius illud ita intelligendum eſt, Sergium primo 891. unà
cum Formoſo ſimul electum, anno 896. ab Arnulpho dejectum, anno 898. iterum
ſedem invaſiſſe, & mox eâ depulſum, ac iterum anno 904. ut Sigonius putat (Pan-
taleone in 906. Funccio in 907. Calviſio in 908. id ponentibus) ſedem occupaſſe.
Annus 900. inter alia inſignis fuit, ut morte Theodorici patris, Hollandiæ Comitis,
ita & filii cognominis auſpiciis, qui dehinc annis 88. rerum habenas, 125. annis vi-
tam tenuit: tùm inſignibus regni Italici, quibus Ludovicus ille Boſonis filius magnâ
principum & populorum gratulatione, ut Sigonius refert, eſt exornatus. Annus 901.
lætitiam attulit eidem inſignem Ludovico, cui Pontifex Benedictus diadema augu-
ſtum tunc impoſuit, ut paulò antè diximus. Cæteroquin nil memorabile apud Scri-
ptores occurrit initio iſtius ſeculi decimi, quod Wernerus peſſimum, veritatis & ſan-
ctitatis exſors, Baronius ferreum, obſcurum & plumbeum appellat, & Platina, Sa-
bellicus aliique indignanti ſtilo confodiunt, Sarracenorum Italiæ extrema lacerantium
furorem, quem Alſtedius Cometæ ſubjicit, Sigonius in 905. Funccius & Calviſius
in 910. ponit.

* Enn. 9. l. 1. p. 330. 331. † Dec. 1. l. 10. p. 183.

CLXXXI. *Anno Chriſti 902. poſt conſpectum Cometam Hungari in Carniam irruptione factâ in vigiliis Paſchatis fuſi ſunt.* Eckſtormius ex Schoſſero.

Anno Chriſti 902. Leonis (Imp. Orient.) *uxor quarta parit ipſi filium, cum Cometa apparet, caudâ verſus Orientem projectâ, qui 40. diebus fulſit.* Calviſius ex Cedreno.

COmeta iſte à proximo diſtingui meretur, & à Berckringero diſtinguitur. Annus
902. ingens gaudium attulit Berengario, qui æmulum Ludovicum cepit, & regnum
recepit, ſicut ſuperius diximus, ubi tàm acerbi fati portentum in terra potius quàm
in cælo monſtravimus. Eodem anno Saraceni Græciam & Inſulas maris Mediterranei
vaſtantes, ab Himerio duce egregiè vincuntur. Tunc & Epiſcopus Würtzburgenſis
(quem Rudolphum Aventinus * vocat) de Alberto Marchione Bambergenſi, qui ſe
(orto leviculam ſanè atque pudendam, judice Aventino, ob cauſam, nempe de cla-
ritate generis opumque magnitudine diſſidio) bello laceſſiverat, & iſte Albertus vi-
ciſſim de Rudolpho anno 903. tùm & de Conrado fratre vel conſanguineo Ludovici
Imperatoris Rudolphum defenſuro anno 905. victoriam obtinet. Sed mox ab Impe-
ratore, coram quo comparere noluit, ſecuri percutitur. Hîc quoque videmus ambi-
tionem & arrogantiam potius quàm Cometam, pœnam meritam Alberto portendiſſe.
Principis illius Orientis Leonis filii natalibus Cometam præfulſiſſe Calviſius fatetur.
Et certè plurima ejuſmodi exempla in orbe numerari poſſent, ſi ab omnibus anno-
tarentur. Annus 903. Berengario, quem tunc Pontifex Romanus Imperatorem re-
nunciârat, 904tus autem, Lamberto, cui idem honoris idem contulit (licet jam an-
tea Ludovicus III. ille Boſonis filius Imperator à Pontifice creatus fuerit) lætus ex-

* Annal. 4. p. 371.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

titit, ſicut Calviſius ex Reginone memorat, & à Joanne Pontifice factum id eſſe dicit, cujus mortem Sigonius & Onuphrius in 899. refert. Eodem anno, quo Cometa apparuit, Hungari Italiam denuò invaſerunt, ſed fugati ſunt. Mox pacem iterum iterumque petentes, cum nec ſalutem nec fugam ex hoſte victoriâ elato obtinere poſſent, eundem, verſâ in virtutem deſperatione † & irâ, profligarunt, ac Italiam miſerè ad uſque intima Venetiarum depopulati ſunt. Per annum 904. fœda ambitionis certamina, quæ deſcribit Sabellicus & Sigonius, ipſeque Baronius, inter Pontifices Leonem, Chriſtophorum & Sergium Romæ exercita ſunt. Sequens annus magnâ Alfonſi Magni victoriâ de Sarracenis obtentâ inclaruit, ſicut Calviſius refert. Tarapha ‡ victoriæ meminit, ſed mortem Regis in Ann. 886. conjicit: regnum autem Alphonſi 4. qui Magni ex Troilla nepos fuit, in 999. ponit. At verò huic Regi victoria illa, nec ulla alia tribuitur. In hæc tempora incidit victoria Eduardi, quam adjutoribus Danis de Adelbaldo Anglorum Rege reportavit.

† Bonfin. Dec. 1. l. 10. p. 183. ‡ in Vita Alfonſi.

CLXXXII. *Anno Chriſti 905. Menſe Majo Cometa viſus eſt. Hunc Ungarorum in Germaniam incurſiones crebræ ſunt ſecutæ. Multi etiam dicto Cometâ apparente, in ea fuerunt opinione, ut dicerent eum privationem oculorum, Ludovici Regis Longobardorum, filii Boſonis deſignare, quæ paulò poſt ſecuta eſt. Beringarius enim Imperator Italiæ Veronæ oculis eum privavit.* Rockenbachius.

EAdem annotat Alſtedius, & ante eum Eckſtormius, qui tamen Cometam in Ann. 904. ponit. Ludovici caſum ejuſque cauſam & portentum vidimus. Juvat hîc ponere de iſto Cometa judicium Simonis Grynæi Viri doctiſſimi, ad Cometam 1577. & apud Johannem Andream Boſium de ſignificatu Cometarum p. 152. & 153. Ubi ad objectiones de triſtibus effectis Cometarum, quales præ manibus habemus ſumtas, ex rebus quæ Cometam 905 & 912. ſecutæ ſunt, ita reſpondet. *Si quis Cometas, quemadmodum monſtra & oſtenta alia, putet imminentes pœnas omnibus nobis generaliter, non uni tantùm, minitari, cum hoc me non pugnare. Qui verò in genere non manent, ſed ad particularia & ſingularia deſcendunt, & huic magis, quàm illi, neſcio quid intentare cenſent (ut cum ajunt;* Cometam ſuprà dictum Rodolpho regi mortem; bellum Hungaricum per Germaniam & Italiam; inundationem aquarum per Saxoniam: *& cum alterum affirmant* bellum certum & excæcationem Regis Ludovici, *quæ fortè poſt eum ſecuta ſit,* portendiſſe*) cum his ſanè facere non poſſum. Nam hæc mala aut ſecuta ſunt Cometas, ut ſuum ſignum, aut ut cauſam: neutrum verò fieri poſſe manifeſtum eſt. Nam ſi alterutro modo ſecuta aſſeras, unam cauſam, aut unum ſignum, res plurimas, eaſque totâ naturâ & toto genere diverſiſſimas, vel produxiſſe vel ſignificaſſe dabis: quod cum tota rerum natura, omnique philoſophia maximè pugnat. Quomodo enim Cometam, qui flamma eſt in aëre accenſa, inundationes aquarum conſequentur? quomodo bellum in provinciis tanto locorum intervallo diſſitis, ab eadem illa gente, cui fulſit, geretur? quâ ratione duorum regum, alterius interitus, alterius excæcatio hinc nata putabitur? Deinde, ſi Cometæ ſigna ſunt particularium eventuum, cur ea ipſa, ut excæcatio regum, mors Principum, bella in Germania & Italia ab Hungaris mota aut movenda, denique inundationes per Saxoniam, non ſic eveniunt, dum Cometæ ardent? Ab Anno 912. infiniti fermè Cometæ fulſerunt, ſed cui regi oculi eruti ſint ab eo tempore, memoriâ nihil eſt mandatum, licet Cometam, qui Anno 905. apparuerat, Ludovico eam calamitatem portendiſſe clamitent. Cometas intra annos hos 77. proximos plurimos habuimus; ſed bellum ab Hungaris in Germaniam, multo minus in Italiam, motum non invenio. Quod ſi quis reges quoſdam interim ſuum diem obiiſſe, cum prius apparuiſſet Cometa, ut Carolum V. & alios quoſdam, objiciat, ei Ferdinandum (qui mortuus eſt nullo præeunte Cometâ) Imperatorem Maximilianum, qui præterito anno è vita deceſſit, & principes plures alios ſummos etiam in Imperio, qui intrà annos viginti ex hac vita evocati ſunt, quibus annis omnibus, nullum Cometam fulſiſſe conſtat, conjicio. Proinde ſi Cometæ ſigna ſunt obitûs principum, erunt vel neceſſaria, vel non neceſſaria: ſi neceſſaria, ſemper*

præcedent

præcedent mortem principum. At multi obierunt diem ſuum Principes inclyti, ut modò dictum eſt, nullis apparentibus Cometis. Quod ſi non neceſſaria ſunt ſigna, patet imperitia ſuperſti-tioſorum hominum, animos Principum oſtentis percellere magis ſtudentium, quàm rei naturam ordinemque naturæ ſequentium.

CLXXXIII. *Anno Chriſti* 906. *Cometam præter morem rubicundum conſecutæ ſunt ma-gnæ pluviæ.* Ricciolus.

Anno Chriſti 906. *arſit Cometa, quem multiplex grando eſt ſecuta.* Alſtedius.

Anno Domini 906. *Cometa apparuit ferè per dimidium annum, præſagientibus nonnullis inde multam ſanguinis effuſionem, magnam hominum cædem & ſtragem, quæ paulò poſt in prælio inter Danos & Anglos commiſſo ſubſequuta eſt, in quo utriuſque gentis, ingens nobilium numerus corruit.* Antiqu. Britann. p. 75.

COmetam hunc cum proximo non eſſe confundendum Alſtedius docet. Cuncta quæ hujus Cometæ apparitionem ſecuta ſunt, ſine Cometis quoque accidere no-tius & certius eſt quàm ut probatione indigeat. Prælii illius inter Danos & Anglos commiſſi certius Cometâ portentum Auctor ille ipſe indicat, dum addit: *Hîc bre-viter perpendat juſtum Dei judicium, in puniendis Anglorum flagitiis, nunc Monaſteriorum conflagratione, nunc urbium depopulatione, nunc terræ hiatu, nunc aliis ſupplicii generibus, eò quòd omnem religionem penitùs contempſerant, metum Dei exuerant, ad ſcelera & libi-dines nimiùm proclives eſſent. Nam præterquam quòd in populo omne vitiorum genus latè ſer-pebat, etiam bonarum artium oblivio ita undique pervaſerat, ut ne in Pontificibus quidem cæteriſque Principibus quicquam eluceſceret, quod ad vitam benè inſtituendam promoveret: recta exoleverant inſtituta, templorum vaſtatio neminem affecit, pietatis exempla ſordebant, liberalium artium amor conciderat, ſtupor & amentia quædam, oblivioque morum hominum animos penitùs pervaſerat, Papalis dignitas (impiorum Pontificum culpâ) eò dementiæ pro-ceſſerat, ut jam ludibrio eſſet ſordidiſſimo cuique: nec mirum, cùm tàm dira pietatis oblivio eorum mentes irrepſerit, tàm fœda ſcelerum libido impunè omnia loca occupârit, capite ipſo ægro, & turpiſſimæ infamiæ notâ conſpurcato, ut neque perſonæ quam ſuſtinebant, nec loci quem occupabant, rationem ullam haberent. Si ergò lumen ô Eccleſia quod in te eſt, tene-bræ fuerint, ipſæ tenebræ quantæ! Verè igitur affirmare licet, ſi quid in illis moderati aut decori fuit, id non tàm tua ſponte, quàm Regum, Imperatorum, & in quorum tutela eſſent, metu & reverentiâ præſtitiſſe.* Antiq. Brit. l. c. Hanc querelam de moribus Pontificum & de conditione illorum temporum juſtam eſſe, Platina, Sabellicus, Baronius alii-que Scriptores, quos antea nominavimus, docent.

CLXXXIV & CLXXXV. *Anno Chriſti* 910. *Cometa rutilantior ſolito conſpectus eſt, unà cum facibus igneis & ſtellis micantibus, præterque morem ſolitum in cælo diſ-currentibus. Hæc ſigna inundatio aquarum in Saxonia inuſitata ſecuta eſt. Ungari cum exercitu Italiam ingreſſi, manus conſeruerunt, atque hinc inde magna ſtrages ſecuta eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 912. *apparuit Cometa præter morem rutilantior, quam maxima apud Sa-xones aquarum inundatio ſequuta eſt. Et circa idem etiam tempus à Francis regnum ad Saxones tranſlatum eſt, quod ſine magnis motibus, multoque ſanguine fieri non po-tuit.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 10. c. 13.

Anno Chriſti 912. *Cometæ aliquot ſunt viſi. Non ita multò poſt Hungari Italiam in-greſſi, multas viciſſim intulerunt acceperuntque clades, & ſecuta eſt magna inundatio aquarum, præcipuè in Saxonia.* Alſtedius.

Anno Chriſti 913. *apparuit Cometa in ſigno Scorpii, ut annotavit D. Herlicius. Se-quenti anno Principes Germaniæ magnâ rebellione Imperatori Conrado reſiſtunt.* Eckſtor-mius ex Büntingi Chronol.

DIſcrimen annorum vel illud epochæ veræ & vulgaris tollit diſcrimen: vel certè aliquot Cometæ illâ tempeſtate, notante Alſtedio, viſi. Anno 912. ſtellas micantes diſcurrentes viſas eſſe Keckerman. ex Lavateri Catal. Comet. is autem ex Hermano Contracto refert. Cometam hunc vel Cometas anteceſſerunt non pauca triſtia. Nam Anno 908. Leo Imperator, poſtero frater & ſucceſſor ejus Alexander mortuus eſt. In eundem annum Calviſius ponit Chriſtophorum Papam depoſitum à Sergio, ejusque perverſum Pontificatum, cum Sigonius in 904. hæc retulerit. Idem Calviſius A. 909. Hungaros (*a*) totam Germaniam crudeliter vaſtaſſe Bavaros & Francos ingenti clade, cæſo Burchardo Thuringiæ Landgravio, &, ut Aventinus addit, Gebhardo Francorum Duce, affeciſſe, cuncta immaniter laceraſſe, Thuringiam ab Imperatore Ottoni Saxoniæ, quod Burchardus ſine prole deceſſiſſet, traditam eſſe refert. Benè ſatis de his Calviſio convenit cum Aventino (*b*), qui patheticè clades has Germaniæ deſcribit: nec non cum Trithemio (*c*) Funccio, Pantaleone, Bucholzero & Bonfinio (*d*), ſi duas Hungarorum in Germaniam irruptiones ſub Ludovico & Conrado Imperatore eveniſſe meminerimus. Illo eodem anno 909. claſſi Imper. Leonis (cujus mortem in 911. ponit) à Saracenis ad Samum maximam cladem illatam fuiſſe Calviſius memorat. Idem in Ann. 910. mortem Lamberti Imperatoris & regis Italiæ ponit, quam Sigonius ut vidimus in 898. poſuerat. Contrà mortem Ludovici Imperatoris (in quo, ut Avent. l. c. ait, familia regia in Germania & Bajoaria defecit, & ſtirps Carolina prorſus exaruit) in 912. Trithemium, Funccium, Pantaleonem & Bucholzerum ſecutus, quam Aventinus, Sigonius aliique teſte Bucholzero, in 911. referunt. Hos Helvicus & Petavius ſequitur, ſed & Alſtedius, ſi cum Petavio conferatur. Sigonius quoque Sergium Pontificem Romanum anno eodem 911. è vivis exceſſiſſe ſcribit. Calviſius ex Baronio eam in 910. refert. Funccius & Pantaleon in 913. ponunt. Eodem illo Anno 910 Saracenos ab Africa egreſſos Italiam invaſiſſe, laceraſſe, multaque ejus loca ſibi ſubjeciſſe ait. Adhæc Eduardum Angliæ Regem, occiſo Erico Orientalium Saxonum Rege, illud regnum, & paulò poſt Mercios, & ſic univerſam Angliam (niſi quòd Dani adhuc Northumbriam haberent) in poteſtatem ſuam redegiſſe: Alfonſo denique Magno Regi Hiſpaniæ Garſiam filium per impiam ambitionem imperium extorſiſſe ſcribit. Sed de his nil ex Ritio aliiſque adfert Tarapha, qui etiam mortem Alfonſi & auſpicia regni Garciæ in annum 886. refert. Hîc nemo non videt & Principes tàm naturali quàm violentâ morte tolli, & imperia vaſtari & transferri, exercitus ſterni, aliaque triſtia evenire in orbe, etſi nullus in cælo Cometes appareat. Hæc enim omnia, ſaltem ex multorum ſententia, Cometam præceſſerunt. Nunc etiam læta videamus, quæ ejus apparitionem exceperunt. Mortuo Ludovico ſine liberis imperii faſces Ottoni Duci Saxonum Clariſſimo & Potentiſſimo (*e*), (qui & Thuringis & Brunſuicenſibus imperavit) cujus ſoror Luitgardis Ludovico nupſerat, deferuntur. Sed is ob ætatem ſenilem magno animo imperium recuſavit, meruiſſe contentus, ita tamen ut & ille *ſemper ſe* (*f*) *adfuturum communi paci & Imperii dignitati, jurique ad Imperium Germanorum promiſerit, & penes eum* (*g*) *ſemper ſummum & ubique viguerit imperium.* Ita egregio Principi Conrado Franconiæ Duci locum fecit, eumque Proceribus commendavit. Qui tamen filio ejus Henrico (qui ut tunc in Saxonia primus liberâ poteſtate regnavit, ita poſtea in Germania potentiâ formidabilis (*h*) imperavit, & Auceps dictus fuit) de tyrannide invadenda ſuſpecto (*i*), non bonam gratiam tulit, imò invidiæ, fraudis & ingrati animi (*k*) labe nomen ſuum aliàs clariſſimum adſperſit. Nam Principem ſtrenuum & innocentem, ſed propter potentiam ipſius (*l*) ſibi ſuſpectum, primùm inſidiis, dein bello appetiit. Non minus tamen hîc cum fratre Eberhardo, quàm ibi cum Hattone Epiſcopo Moguntino fruſtrà fuit, Deo cauſſam tutante juſtam eximii Principis, qui toti mundo neceſſarius natus, (*m*) & poſtea Regum maximus & optimus dictus

(*a*) Trithem. Chron. Hirſaug. ad ann. 910. (*b*) Annal. 4. p. 376. 377. (*c*) ad 910. & 914. (*d*) dec. 1. l. 10 p. 185. (*e*) Friſing. Chron. l. 6. c. 15 Vilterb. Chron. part. 17. p. 472. Avent. Annal. 4. p. 375. Bonfin. dec. 1. l. 10. p. 186. (*f*) Mutius Chron. Germ. l. 12. p. 92. (*g*) Wittich. geſt. Saxon. l. 1. p. 7. (*h*) Ditmar. Chron. l. 1. Funcc. Comm. ad ann. 913. (*i*) Wittich. & Ditmar. ibid. (*k*) Wittich. & Mut. ibid. (*l*) Sigeb. ad ann. 918. (*m*) Wittich. ibid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

erat. Cum itaque (*a*) dolis & apertâ vi Cæſaris ſuperior ſæpiùs evaſiſſet, tantùm apud
hoſtem virtute incomparabili meruit, ut is Anno 918. moriturus, eum tanquam non
tantùm feliciſſimum, ſed & imperio digniſſimum (*b*) fratri Eberhardo & Proceribus
præ fratre commendârit. Hac ratione Imperium à Francis ad Saxones tranſlatum eſt.
Inter hæc res à Chriſtianis contra Hungaros & Saracenos hîc & illîc feliciter geſta,
inſignem peperit lætitiam. Calviſius Anno 914. Conradum geminam & inſignem de
Hungaris victoriam reportaſſe ex Aventino dicit. Is quidem victoriam deſcribit,
ſed ſoli Arnulpho, qui tunc poſt Ludovicum Imperatorem regis Bajoariæ titulum,
paulò poſt ab Henrico Imperatore abrogatum, geſſit, adſcribit. (*c*) Funccius an 913.
Hungaros tunc ab Alemanis & Bavaris cæſos ait. Bonfinius hæc præterit, ſed ab
Henrico Imperatore victoriam de illis partam eſſe memorat. Hanc ei & Trithemius,
& quodammodo Calviſius ad Ann. 922. tribuit. Ita & Petavius ex Sigeberto &
Luitprando. Atque hæc prima eſt ejus victoria divinitùs, voti de tollenda Simonia
ſive nundinis ſacrorum, ut Aventinus (*d*) ait, nuncupati religione parta. Hanc in
annum circiter 936. paulò ante (*e*) Henrici mortem Aventinus ponit. Sed hæc erat
ſecunda ejus victoria illa Merſburgenſis celeberrima, quam Flodoardus in Chron.
Buntingus, Calviſius & Petavius in 933. Funccius, Pantaleon & Bucholzerus in 934.
referunt. Helvicus indeterminatè annum poſt 930. ponit. Sed ut paululùm ad tem-
pora priora ſtilum referamus, Anno 913. teſte Calviſio, natus eſt Miecislaus Princi-
pis Poloniæ Zemomiſli filius cœcus, qui viſu recepto primus Chriſtianæ religionis
luce illuſtratus eſt. Mox memorabilis & Chriſtianis lætiſſima, de Saracenis, non pro-
cul ab urbe Roma ad unum deletis, obtenta victoria ann. 915. putante Sigonio, Cal-
viſio, Funccio & Pantaleone id in 923. poſt Sabellicum (*f*) referente) contigit. Cum
autem rem contrà hos communes Chriſtiani nominis hoſtes Berengarius geſſerit,
ideò ab Joanne Pontifice Romano Imperatoris titulo & lætitiâ inſigni eſt affectus.
Annus proximus inclaruit victoriâ, quam Ordonius 2. cæſis 70. Saracenorum milli-
bus obtinuit, ut affirmat Calviſius ex Vaſæo, reclamante Tarapha, qui Ordonii ex-
ceſſum in Ann. 898. refert. Tunc & Carolus Simplex rex Galliæ in Lotharingia, &
Conradus Imperator contra Arnulphum Bajoariæ Ducem rem proſperè geſſit. Sed
par fortuna anno vertente Arnulphi Hungarorum auxiliorum validi fuit. Anno 917.
(*g*) Conſtantini Imperatoris Orientalis Duces Bulgaros vincunt, & mox fugientem
hoſtem incautius ſequentes vincuntur. Dehinc ſequentibus annis hîc & illîc proſpe-
rè in Oriente & Occidente geſta ac læta invenio, quæ prætereo. Annus 921. inſi-
gnitus fuit, tùm Lotharingiâ ab Henrico Imperatore recuperatâ, tùm Arnulpho Bojo
viro belli clariſſimo, ſapientiæ efficacis, & verè flexanimæ plenâ oratione ad pacem
perducto. *Hinc liberorum connubio ſponſalibuſque Principes illi confirmant, Juditha filia
Arnulphi Hainrico filio Cæſaris deſpondetur, Gerbirga filia Cæſaris Arnulpho filio Ducis da-
tur in matrimonium, conjunctiſque viribus Bojemiam, undique pro nativo muro ſaltibus Her-
cyneis clauſam, penetrant, Bojemos ad obſequium cogunt*, referente (*h*) Aventino. Anno
922. Henricus Imperator victoriam de Hungaris invaſoribus indomitis memorabilem
& ferè mirabilem, ut diximus, obtinuit; at poſtero Carolus ille Simplex de Ro-
berto rebelli, quâ de re pariter ſuprà diximus. Hîc hoc ſolum, quod ad rem perti-
net, addimus, nullum quidem Cometam Roberti ruinam intra decem annos præ-
ceſſiſſe, tamen aliud portentum necis ejus fuiſſe. De quo audiamus Petavium (*i*).
Sequente anno (923.) *Robertus cum Heriberto, cujus ſororem duxerat, & ex ea nato Hu-
gone filio, in Sueſſionibus contra Carolum pugnans occubuit, trajectâ per os lancea, ut ea
qua fefellerat parte, perfidiæ dare ſe pœnas oſtenderet.* Tunc & Ranimirus egregiam de
Saracenis victoriam reportavit, teſte Calviſio, qui 12. millia hoſtium eum deleviſſe
ex Mariana refert. At Tarapha 80. millia numerat. Et ille quidem paulò poſt fi-
lium Frojolam ei ſucceſſiſſe ſcribit, eum (*k*) Froillam Alfonſi 4. & Raymiri iſtius
patrem, Raymiri verò filium & Succeſſorem Ordonium 3. appellet. Inter hæc Ru-

(*a*) Ditmar. Wittich. & Mut. ibid. (*b*) Iidem: tùm Sigeb. & Friſing. Avent. & Bonfin. loc. cit. Sabell Enn. 9. l. 1. Petav. Rat. Temp. p. 1. l. 8. c. 14. (*c*) Annal. 4. p. 376. (*d*) Annal 4. p. 379. (*e*) Bunting. Chron. p. 27. (*f*) Enn. 9. l. 1. p. 331. (*g*) Egnat. in Conſtantino. (*h*) Annal. 4. p. 378. (*i*) Rat. temp. p. 1. l 8. cap. 16. p. 417. (*k*) Vid. Calviſ. ad ann. 925, 929 & 931.

dolphum Burgundiæ Regem, à factione, Berengario legitimo Regi Italiæ adverſa, evocatum, in Italiam degreſſum lætis omnes animis exceperunt, ac pulſo illius auxilio Veronam Berengario, Papiæ Regem acclamatum per Lambertum Archiepiſcopum, diademate ornarunt. Is per annum proſperis & ad voluntatem fluentibus rebus eſt uſus, ut Sigonius ad Annum Chriſti 921. ſcribit. Tot & talibus exemplis ex occaſione duorum Cometarum firmata eſt perpetua rerum humanarum proſperarum & adverſarum viciſſitudo!

CLXXXVI. *Anno Chriſti* 930. *viſus eſt Cometa in Cancro. In Hungaria ad trecenta hominum millia fame perierunt. Hungari Germaniam invaſerunt & paſſim cæſi ſunt, maximè verò ab Henrico Aucupe ad Merſeburgum.* Eckſtormius.

SOlus Eckſtormius hunc Cometam annotat, nec auctorem ejus, quod aliàs facere non ſolet, nominat. Cometam iſtum præceſſêre multa triſtia. Cum enim Rudolphus tyrannidem in Italia invaſiſſet, bellum inde civile ortum eſt, non alio quàm illo Rudolphianæ ambitionis prænunciatum portento: quod & mors Berengarii excepit. Is æmuli Rudolphi artibus validis, quarum ſimiles antea quater feliciter ſuperaverat, ſuccubuit, niſi tamen filius ejus fuerit. De quo vid. Sabell. Enn. 9. l. 1. Funcc. ad ann. 916. & Egnatium in Ottone I. Bonfin. Dec. 1. l. 10. p. 185. Nam Anno 923. ut Sigonius teſtatur, ab ingrato & perfido parricida Flamberto interficitur, qui tamen mox cum ſociis, è veſtigio inſequente divinâ vindictâ, ſuſpendio periit. Prudenter de Berengario Sigonius, eum fuiſſe *variis rerum ſecundarum adverſarumque* (a) *in vicem ſuccedentium caſibus rarum inter mortales inſultantis fortunæ ludidrium.* Atqui ab Anno 888. quo is vel pater ejus regnum iniit, ad 923. ſex Cometas apparuiſſe demonſtravimus. Inter hæc Carolus ille Simplex, uti victoriâ de Roberto obtentâ prudenter neſciens, à malevolis aſtutiâ ſuperioribus captus, triſte viciſſitudinis rerum exemplum præbuit. Anno 924. Sigonio & Calviſio aliiſque miſerandam memorabilem illam rerum faciem deſcribentibus, Hungari evocati à Berengario iterum Italiam favillis, lachrymis ac cruore implent, in Gallias irrumpunt, ibi cæduntur. Bulgari quoque in Oriente furunt: varii Principes fatis cedunt. Henricus Imperator Vandalos Anno 925. domat, eorumque incurſionibus ſiſtendis Sigfridum Comitem Ringelheimenſem, uxoris ſuæ Mechtildis fratrem (b) primum Marchionem Brandenburgi (quæ urbs ante Schorelitz dicta eſt) ſicut paulò poſt Anno 928. Leopoldum Du em Sueviæ primum Auſtriæ, Comitem verò Withinenſem Dithmarum, cognatum ſuum Miſniæ Marchionem, & Anno ſequenti Marchionatum Sleſvicenſem inſtituit: coërcendis ibi Hungarorum & Sclavorum, hîc Vandalorum irruptionibus. Idem ille & ſequens annus 926. ut Sigonius & Calviſius aliique notant, magnas Italiæ ſtudiis partium armatarum ſciſſæ turbas attulit. Nam Ermengarda Adelberti Eporædi ſecunda uxor, Papiâ Rudolpho Burgundorum (Galliæ regem Calviſius edit. Francofurt. ad 926. ex Frodoardo vocat, quem ad 923. Burgundorum regem rectè ex Sigeberto vocârat, hunc enim & illum Rudolphum, à rebellibus Carolo Simplici & captivo, in regem electum, diverſum eſſe contrà Urſpergenſem & alios Petavius (c) ex Flodoardo, quem & Calviſius pro ſe in edit. Lipſ. allegat (d) docet) præreptâ, eundem potentiæ illecebras & dolos muliebres miſcens, ad ſe ex caſtris pertraxit. Quæ res Italorum animos à Rudolpho averſos Hugoni Arelatenſi, Lotharii illius Lotharingi nepoti conciliavit. Rudolphus ideò arma Italiæ infert. Sed Burchardo Duce Suevorum genero, Viro quidem forti, ſed adverſus Italicas artes non ſatis cauto, dum frenum Italicæ libertati, arcem Mediolanenſem animo volveret, oppreſſo, ad ſua reverſus, aliena reliquit. Inter hæc Hungari ab Adelberto Thuſciæ Marchione Romanenſibus infenſo evocati, magnum Italiæ domi turbidæ horrorem, nec levia damna intulerunt, quæ Adelbertus à Romanis Nemeſin è veſtigio expedientibus

(a) Vid. Avent. Annal. 4. p. 375. & 379. (b) Crantz. apud Calviſ. ad 925. Bunting. Chron. Brunſu. p. 23. (c) Rat. Temp. 1. p. l. 8. cap. 26. (d) ad ann. 923.

paulò

paulò poſt oppreſſus (*a*) ſanguine expiavit. Ita Hugo imperium Italicum, quod appetierat, Anno 926. occupavit. Sed Anno poſtero à duobus Moloſſis ex Græcia adductis, novitate veſtitûs in rabiem impulſis, & pluribus ſeditioſis appetitus, non ſine periculo furorem eorum Anno 927. evaſit. Evaſerat tunc & Carolus Simplex vincula, inter Heribertum (Hebertum Serres vocat) & Rudolphum regem novum orto diſſidio, & Pontifice Romano Joanne libertatem ejus urgente. Sed his inter ſe conciliatis, mox in vincula retruſus eſt. Sequens annus memorabili facinore inclaruit. Pontifex ille à Guidone Marchione Thuſciæ, Maroziæ fœminæ libidinibus Romanis celeberrimæ impulſu, Joannem in carcerem detrudit & necat. Hunc Sergii 3. vel Landonis ex Marozia illa filium quidam ajunt. Faſcic. Temp. Plat. Præmonſtrat. & alii, quos Sabellicus indicat, Blondo invito. Hunc, vel alterum Joannem (qui quibuſdam XI. hujus nominis eſt, Sergii 3. ex Marozia, ut Calviſius ex Baronio prodit, filius) per ſeditionem intruſum, & mox electo Leone VI. detruſum, & Leonem ſimul in carcere oppreſſos eſſe Calviſius ad annum 929. ex Baronio adfert. Inter hæc Hugo rex Italiæ à Marozia, infami illo ſcorto, ad nuptias ſecum contrahendas & invadendam Romæ tyrannidem illectus, admoto urbi exercitu utrumque ex voto perfecit. Sed privigno Alberico Maroziæ ex Alberto Marchione filio, impactâ intempeſtivè & petulanter alapâ, eum injuriæ & populum Romanum libertatis vindicandæ cupidum mox habuit ſibi oppoſitum. Ita Albericus Conſul novus revocatâ priſtini honoris memoriâ, & inſigniter mutatâ Reipublicæ formâ, (*b*) creatus, Hugo fugatus eſt anno ſecundùm Sigonium 928. Is eodem anno mortuum Leonem, ei Stephanum VII. huic demùm 930. quod ex Onuphrio & Calviſio affirmat, Joannem XI. Sergii 3. ex Marozia filium (hîc videmus quàm obſcura ſit hujus temporis hiſtoria, Pontificum præcipuè Romanorum confuſione ex Joanne, Leone & Stephano bis ex ordine intra paucos ſupra 20. annos ſibi ſuccedentibus ortâ) ſucceſſiſſe affirmat. Inter hæc Anno 928. Bulgari Orientalis Imperii provincias vaſtarunt, ſequenti Alfonſus apud Hiſpanos regno, Wenceſlaus apud Bohemos etiam vitâ, ille à Ranimiro, hic à Boleſlao fratribus privantur (*c*). Eodem anno Dani & Scoti ab Anglis clade affecti ſunt. Auſpiciis Henrici Imperat. ad mare Balthicum, à Bernardo ſupremo & clariſſimo belli Duce Præfecto Luneburgenſi (*d*) & Comite Withinenſi 120, ut Calviſius ex Crantzio, vel ut Buntingus affirmat, 200. millia Vandalorum cæduntur. Hæc ſunt quæ breviter ex Auctoribus variis collegimus memoratu digna. cuncta acerba, non paucis aliis ejuſdem generis omiſſis, quæ Cometam noſtrum præceſſerunt. Jam quæ ſecuta eum ſunt videamus. Henricus rebus in Dania feliciter geſtis, religionem Chriſtianam in hac urbe Hamburgenſi reſtaurat & apud Obetritos Vandalos (ut Calviſius memorat ex Crantzio, clariſſimo urbis hujus alumno) propagat. Ejus filius Otto (cui poſtea à rerum geſtarum magnitudine conſentiens orbis judicium Magni cognomen indidit) Edmundi, qui Adelſtani Regis Angliæ frater fuerat, filiam in uxorem ducit (*e*), ſicut anno proximo Petrus Bulgarorum Princeps filiam Chriſtophori Cæſaris, qui Romani Imperatoris Conſtantinopolitani filius fuerat. Tunc & Saraceni in Italia clade affecti; majori verò ad Orientem, auſpiciis Romani Imp. Anno 932. Melitenâ recuperatâ & in provinciæ formam redactâ. Poſtero anno, qui fuit ſalutis 933. Hungari Germaniæ invaſores gemino prælio feliciter vincuntur. Ad ann. 931. Sigonius fontem ſanguinis ad Genuam fluxiſſe, & paulò poſt urbem illam à Saracenis claſſem ex Africa ad eam appellentibus, miſere direptam eſſe ſcribit. Sed Trithemius in ann. 933. Funcc. & Calviſ. in 935. id referunt. Sabellicus in fine l. 1. Enn. 9. tempus certum non aſſignat, niſi quòd inter initia Pontificatûs Joannis XI. hoc contigiſſe dicat. Sed quam hoc ſit obſcurum vidimus. Annus 932. inter hæc lætus Hugoni fuit, qui feliciter Arnoldum Bajoariorum Ducem, à malevolis Italis ad capeſſendum regnum advocatum, rejecit, filium Lotharium in regni ſocietatem, Adeleidem Rudolphi Burgundiæ Regis (nota hunc Franciæ regem à Sigonio, cujus hæc ſunt quæ adfero, non vocari) filiam in uxorem filio aſſumſit.

(*a*) Sigon. ad ann. 925. (*b*) Sigon. l. 6. de regno Italiæ ad ann. 928. (*c*) Calviſ. ad ann. 928. & 929. (*d*) Bunting. Chron. p. 23. (*e*) Calviſ. ad 930.

CLXXXVII. *Anno Chriſti* 941. *Cometa circa Conſtantiam Germaniæ ſuperioris urbem per noctes* 14. *viſi ſunt. Hos mors Leonis Pontificis ejus nominis VII. ſecuta eſt, cui poſtea Stephanus VIII. ſucceſſit. Hugo rex Italiæ auxilio Imperatoris Romani, Saracenos vicit, & claſſem eorum incendit. Otto Rex Briſacum obſedit, & Alſatiam devaſtavit. Peſtis animalium dira mox ſecuta eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 942. *Cometa apparuit, à* 15. *Calendarum uſque ad ipſas Calendas Novembris, qui denotavit inundationes & animalium interitus, ut eventus comprobavit.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 10. cap. 13.

EUndem eſſe Cometam ex deſcriptione durationis & ſubjectis eventibus conjicio. Verumtamen Wittichindus (*a*) plures Cometas illo anno apparuiſſe indefinitè ponit. *Quibus*, inquit, *viſis multi mortales territi, aut nimiam peſtilentiam, vel certe regni mutationem metuebant. Hos Cometas inundatio nimia, & hanc boum peſtilentia ſubſecuta eſt*, ut Auctor ille addit. Talia ſæpius ſine Cometis evenire, palam & in confeſſo eſt. Longum eſſet ſingula triſtia, quæ hunc Cometam præceſſerunt numerare. Bella nempe domeſtica & externa, quibus Italia circa Ann. 933. lacerata eſt; tùm peſtem ibidem ſævientem. In hæc tempora referendum illud Genuenſium urbis excidium Saracenicum. Sileo diverſa Principum fata. Vocat nos ad ſe Henricus Imperator, ille laudatiſſimus, &, ut Wittichindus, (*b*) & Wernerus in Faſcic. temp. judicat, regum Europæ maximus & optimus, virtute nulli ſecundus, totus inclytus, & Pater Patriæ dictus, qui, ut & Rudolphus Rex Galliæ Anno 936. (*c*) naturæ conceſſit. Et Sabellicus (*d*) quidem, ut & alii Scriptores Italici, Henricum multis laudibus ornant, inter Imperatores tamen, ut & alios poſt Arnulphum Imperatores, licet ab Ordinibus Imperii legitimè electos, quòd à Pontificibus Romanis, qui quales ipſi tunc fuerint, quàm ſcilicet libidinibus ſuis & alienis ſubjecti turpiter ſervierint, vidimus, non fuerint confirmati, non numerant, (*e*) ſed potius miſeros illos ſuos Guidones, (*f*) Berengarios, Lambertos & Ludovicos, regni Italici invaſores, & verè imaginarios Imperatores, Ludovico, Conrado & Henrico ſubſtituunt. Duos illos Principes Clariſſimos Arnulphus Dux Bojorum (Arnoldum Sigonius & Funccius vocant) anno ſequenti, ut Aventinus, Funccius, Calviſius & alii aſſerunt, ſecutus eſt ad plures. Inter hæc *Boſo* (*g*) (adde & Berengarius gener ejus) *quotidianis uxoris Villæ* (fuit hæc Boſonis filia, ut paulò ſuperius Sigonius dicit) *furiis inſtigatus, non bono eſſe adverſus Hugonem fratrem animo cœpit. Quâ re compertâ Hugo utrumque* (Boſonem & Berengarium, Berengarii ſenis ex Giſla nepotem) *juſſit comprehendi.* Paulò poſt Hungari Italiam fœdè lacerarunt, mox tamen ex inſidiis omnes trucidati ſunt. Anſcarius (Anſgerionem Aventinus (*h*) vocat) Berengarii frater, adverſus Hugonem inſidias occultè moliri deprehenſus, Camertina & Spoletana ditione vitaque privatus, juſtas ingrati animi & perfidiæ dedit pœnas, Berengario, cui, utpote conjurationis ſocio, oculos eruere Hugo volebat, in Germaniam fugiente, ubi tutum receptum ac protectum apud Ottonem germanâ fide (*i*) eum tutantem invenit. Dum hæc apud Italos gererentur, Tancwerdus frater Imperatoris, ob negatum ſibi Marchionatum Brandenburgenſem rebellavit Imperatori. Sed ab eo victus & fugatus, eo inſcio à militibus confoſſus eſt. Anno ſequenti, qui 939. ſalutis partæ fuit, 80. millia Saracenorum à Ranimiro rege Hiſpaniæ deleta. Fatetur hoc Tarapha, ſed in tempora anteriora refert. Nos Calviſium ſequimur. Tot triſtibus, quæ Cometam præceſſerunt, addenda eſt rebellio, quam auctoribus Eberardo Palatino, Giſelberto Lotharingo, & Friderico Epiſcopo Moguntino (*k*) Henricus contra Imp. fratrem excitavit. Sed hæc & tunc cruenta ac calamitoſa multis, ipſique Henrico noxia (*l*), & Anno 941. quo Cometam apparuiſſe Rockenbachius dicit, funeſta, Eberardo & Giſelberto (quorum hic ſororem Imp. in uxorem habuit) extitit.

(*a*) Geſt. Saxon. l. 2. p. 23. (*b*) geſt. Saxon. l. 1. in fine, & initio l. 2. (*c*) Wittichind. Urſperg. Viterb. Aventin. Sigon. Bunting. Calviſ. Helv. Petav. &c. (*d*) Enn. 9. l. 1. ſub fin. Vid. Bonfin. Dec. 1. l. 10. p. 188. (*e*) Vid. Sigon. l. 6. de regno Italiæ ad ann. 900 901. & ſeqq. (*f*) Egnat. in vita Arnulphi. Sabell. Enn. 9. l. 1. (*g*) Sigon. ad ann. 935. (*h*) Annal. 4. ſub fin. (*i*) Vide de hoc Avent. l. c. (*k*) geſt. Saxon. l. 3. p. 27. Confer l. 1. p. 12. (*l*) Krantz. l. 3. Saxon.

Anno verò 942. & illa rebellio in Germania & altera in Gallia (ubi ſubjecti contrà Ludovicum Tranſmarinum, ita à fuga trans mare in Angliam periclitante Carolo patre dictum, ſurrexerunt) ſedatæ ſunt, & pax feliciter parta eſt. Inter hæc Hugo Saracenos domitos ad petendam pacem coëgit. Secuta mox 942. & pax inter Petrum Candianum Ducem Venetum, & Lupum Patriarcham Aquilejenſem compoſita. Secutum anno 944. *(a)* fœdus inter Romanum (Conſtantinus à Calviſio *(b)* vocatur) Imperatorem Orientis & Hugonem Italiæ Regem, quorum hic filiam notham filio Imperatoris in uxorem dedit. Eodem anno Imperator Conrado Franco Lotharingiam & filiam Ludgardam in matrimonium tradidit. Annus idem lætus extitit Edmundo Angliæ Regi. Victis enim Northumbris *(c)*, qui peculiarem Regem ſibi creaverant, totam Inſulam imperio ſuo ſubjecit. Non diſſimulo tamen Polydorum *(d)* hæc in anteriora tempora Adelſtani Regis referre.

(a) Sigon. ad 944. (b) ad eundem annum. (c) Calviſ. ad 944. (d) lib. 6. p. 114.

CLXXVIII. *Anno Chriſti* 944. *Cometa immenſæ magnitudinis in Italia conſpectus eſt, famem, quæ ſecuta mox eſt, præſagiens. Terræ motus magnus* 16. *Cal. Maji factus eſt. Otto Magnus Galliam intravit, & Bertholphus, Dux Bajoarium, ſtatim mortuus eſt, Abdaram Rex Saracenorum in Hiſpania à Ramiro bello victus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 944. *in Italia miræ magnitudinis & proceritatis Cometa apparuit, igneos diffundens radios, qui imminentem ſignificavit famem, qua paulò poſt duriter premebatur univerſa Italia. Urſpergenſis hunc Cometam refert ad annum* 943. *quo bella & famem Galliam denuò afflixiſſe quidam prodiderunt.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 10. cap. 13.

EUndem Cometam Funccius, Rockenbachii magiſter, ſed & Alſtedius & Ricciolus in 945. ponunt. Ita & Sifardus, qui effectus ejus ultra Imperatoris Ottonis I. ſive Magni mortem, quæ 973. anno contigit, ut Aventinus, Sabellicus, Sigonius, Funccius, Calviſius, Helvicus, Alſtedius & Petavius aliique uno ore affirmant, extendit, ſatis hìc quoque liberalis. Sed quæ mala ille Cometæ tribuit, eadem vel etiam graviora & plura ſine Cometis evenire, aſſidua experientia docet. Quod in annum diverſum iſte ponatur Cometa; crediderim exeunte 944 & ineunte 945. viſum, ut ità meritò ad utrumque annum, ſicut nuperus ad 1664 & 1665. referri poſſit. Terræ motum, quem Rockenb. huic Cometæ adſcribit, circa hæc tempora non annotat Funccius, nec alii Auctores, adeoque nec Sifardus in illo liberali catalogo eventuum Cometæ iſti adſcriptorum, nec Alſtedius in Chronol. mirabilium Dei, ubi talia numerare ſolet. Trithemius *(a)* eum ad ann. demum 951. ponit. Sed eſto, terræ motum mox ab apparitione Cometæ accidiſſe, quoties ſine hac accidit! Mortem Berchtoldi Bojorum rectoris Aventinus in 948. Funccius & Calviſius in 947. ponit. Reticet Rockenbachius nuptias Principum, quibus præfulſit Cometes. Nam Anno 944. Romanus Conſtantini Imper. Orientis filius cum Eudoxia Hugonis regis Italiæ, Lotharius verò rex Italiæ 947. cum Adelheida (Adelhaidim Aventinus, at Alundam Bonfinius vocat) Rudolphi Regis Burgundiæ filia, & Otto M. cum eadem, (Trithemius *(b)* eam, omnibus ſibique ipſi contradens, Mechtildin vocat) Lothario intra quatuor annos mortuo, lætus cum maxima pompa celebravit. Quis omnia nuptiarum & natalium læta ſolemnia, quæ in Aulis Principum aſſiduò celebrari ſolent, enumeret? Anno 945. Otto Imperator pro Ludovico Gallo affine multa feliciter contrà ſeditioſos geſſit, ac libertatem captivo, captâ Argentinâ, cui tunc Straſburgi nomen inditum, peperit. Idem & contrà Hugonem Comitem Pariſienſem, qui potentiæ nimius herum regno expulerat, eundem tutatus eſt. Anno 946. Berengarius ex Germania in Italiam à quibuſdam Proceribus redire juſſus, poſtquam illuc venit maximam lætitiam pleriſque attulit, *aurea ſibi ſub eo ſecula pollicentibus*, ut Sigonius ait. Aven-

(a) Chron. Hirſaug. (b) ibid. ad 951.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

tinus Annal. 4. *(a) Carolum M. adveniſſe*, inquit, *ominabantur*. Inter hæc Imp. Ducatum Bojariæ fratri Henrico confert, cujus regni initia felicia & læta ſubjectis nominique Chriſtiano fuêre, gemina de Hungaris invaſoribus regni victoriâ partâ. Anno 949. Otto Imperator, armorum potentiâ clarus, Danos *(b)* & Bohemos ad Chriſtiana ſacra pertrahit. Poſtero Ranimirus rex Hiſpaniæ inſigni victoriâ de Saracenis potitus eſt. Otto verò cum Hugone illo Pariſienſi, qui Ludovicum Regem captivum tenens, nec Imperatoris nec Pontificis Romani minas curabat, pacem & fœdus, affine Rege liberato, percuſſit. Paulò ante, anno ſcilicet 950. Berengarius, poſtquam cum Adelberto filio regnum ſuſcepit, id quam liberaliſſimè potuit, adminiſtrare inſtituit. Itaque fœdus inter Venetos & Italicos renovavit. Proximo in Italiam ad reprimendum Berengarii tyrannidem invitatus, à Regina vidua illa ſcilicet Adelheida, Otto, profectus illuc, hoſtem domuit. Reginam arctâ obſidione liberatam, ſine mora matrimonio ſibi *copulavit*, *(c) perfectiſque magna pompa ſponſalibus inde Papiam acceſſit, eamque per Octobrem menſem in poteſtatem redactam, unà cum Regina triumphantis in modum inivit*. Dehinc Sigonius magnificè deſcribit, quomodo Ottonis gener Conradus Berengarium ad petendam pacem *(d)*, & ſe clementiæ Ottonis ſubmittendum adegerit, quæ res laudabilis & læta, non Berengario tamen ejuſque liberis & factioni, extitit. Quòd ſi vellemus longius ad colligenda læta Cometen iſtum ſecuta excurrere, ſicut Sifardus ad coacervanda triſtia hîc & aliàs fecit, feliciter id facere poſſemus. Sunt enim non pauca quæ poſſemus hûc adferre. Anno 954. Otto Imper. Ludolphum filium rebellem ad pacem & obedientiam impulit. Poſtero contrà Vandalos & Hungaros (licet iſti, Sigonio *(e)* teſte, *niſi à terra abſorberentur, aut à cælo obruerentur, vinci ſe poſſe negarent*) rem feliciter geſſit, & iterum Vandalos domuit *(f)*, ac tandem, ne amplius nocere poſſent, oppreſſit. Inter hæc Anno 955. filium Ottonem 2. ex illa Adelheida ſuſcepit. Victoriis verò & muneribus Principum, etiam barbarorum cumulatus, tandem Anno 961. Mediolani in regem Italiæ, coronâ ferreâ, more antiquo *(g)* redimitus, creatur, Romæ verò in Imperatorem inunctus. De hac re Sigonium *(h)* audiamus: *Vetus*, inquit, *imperii, quod per multos annos vacaverat, deſiderium, & recens Ottonis ergà Italiam beneficium, ingentem in omnium animis inclyti viri viſendi cupiditatem accenderat, omnibus ejus ſibi temporis ſpeciem animo proponentibus: quo Carolus Magnus liberandi Leonis Pontificis cauſſa Romam profectus, ingenti totius cum Italiæ gratulatione auguſtum Occidentalis nomen Imperii renovârat. Itaque venientem lætiſſimis, ſi quenquam unquam alium, animis, atque admirando benigni occurſûs ſpectaculo Romam exceperunt*. Hac tempeſtate Hermannus Billingus ab Imperatore Ottone inferiori ad Albin Saxoniæ præfectus eſt, vir juſtitiæ laude præcipuè inſignis, qui per virtutis, prudentiæ induſtriæque gradus ad maximæ laudis & excelſæ dignitatis faſtigium pervenit. Buntingus ei Ducatum Lunæburgenſem, hoc eſt terram illam, quæ hodie Ducatus Lunæburgenſis vocatur, ut & inferiorem Saxoniam, Leoburgum & Burgraviatum Magdeburgenſem conceſſum fuiſſe literis *(i)* mandavit. Non invenio tamen apud fide dignos auctores tunc temporis Ducis Lunæburgenſis titulum in uſu fuiſſe. Certum eſt Hermannum illum ab Ottone M. Imperatore conſanguineo ſuo ob virtutem evectum, & quamvis Ducis Lunæburgenſis encomio non fuerit uſus, Saxoniæ tamen Ducatum ad Albim, hoc eſt Nordalbingiam, tractum terrarum, ubi urbes Luneburgum & Magdeburgum hodie viſuntur, & alia in finitimis regionibus loca ſub Ducis Saxoniæ vel Saxoniæ ad Albim ſive Saxoniæ inferioris titulo meruiſſe & regenda accepiſſe. Hi Duces præfecti, præſides & procuratores provinciarum hac quoque tempeſtate vocabantur, teſte Wittich. geſt. Saxon. l. 1. 2. & 3.

(a) ſub finem. (b) Trithem. Chron. Hirſaug. ad 943. (c) Sigon. ad ann. 951. (d) Vid. Avent. Annal. 5. p. 389. (e) Sigon. ad ann. 955. (f) Vid. Bonfin. Dec. 1. l. 10. pag. 189. (g) Sigon. ad ann. 591. l. 4. de regno Ital. p. 89. & alios. (h) Sigon. ad annum 962. (i) Chron. Brunſu. part. 2. p. 2.

CLXXXIX. *Anno Chriſti* 964. *Cometa & alia prodigia ſunt viſa, famem, quæ mox ſecuta eſt, præſagientia.* Alſtedius.

NOn invenio hunc Cometam annotatum ab aliis auctoribus qui mihi ad manum ſunt. Quòd ſi circumſtantias ad apparitionem hujus ſtellæ crinitæ & eventuum eam ſecutorum pertinentes Alſtedius addidiſſet, certius quid de phœnomeno ſtatuere potuiſſemus. Jam quis ſcire poteſt, annon iſte Cometa idem ſit cum proximo, quem Eckſtormius ad 968. annotat, eique famem adſcribit, pariter ut Alſtedius iſti? Quanquam hoc minimè nos cogere poteſt, ut Cometam hunc cum ſequenti conjungamus, cum notum ſit famem frequenter hîc vel illîc accidere, etſi nullus Cometa conſpiciatur. Ut illa quæ Cometam præceſſerunt, verbo attingamus, anno 954. vel 955. Ludovicus ille Rex Galliæ multis adverſis fatigatus moritur. Anno 955. *(a)* Eldredus Rex Angliæ, & Ordonius Hiſpaniæ, (ſed Tarapha hujus morttem in 961. ponit) tùm Henricus ille Dux Bojariæ, & Agapetus Pontifex Romanus; anno verò 957. Ludolfus ille inquietus, poſtero Hugo Magnus Comes Pariſienſis, Medicolumbus Rex Scotiæ, mox Anno 959. Edwinus Rex Angliæ, (cui non Cometa ullus, ſed libidinoſa vita acceleratam mortem portendit) Conſtantinus Imper. Orientis in vivis eſſe deſierunt. Huic verò non Cometa tam longe diſſitus mortem attulit, ſed venenum ab impio filio Romano propinatum. Sed nec iſtum Cometa Cometa vel ſideris alicujus occulta vis, ſed impia & invida ambitio ad eripiendum patri imperium (quod ſuprà 50. annos jam tenuerat) & deteſtandum parricidii flagitium impulit. Is autem pari intrà triennium, affirmante Calviſio, impietate ſuorum, regno privatus eſt: Egnatius enim memoriæ prodit, eum in matrem quoque impium & veneno extinctum fuiſſe. Sed funeribus Principum & mutuis Græcorum & Saracenorum immaniter cæſorum cadaveribus, aliiſque triſtibus relictis, jam læta, quæ Cometam ſecuta ſunt, videamus. Annus quo Cometos viſus eſt, pace Romæ compoſitâ inſignis & lætus extitit. Nam anno ſuperiori decurrente depoſitus Pontificatu Joannes XII. Alberici Conſulis Romani filius, homo ex omnibus flagitiis, quæ Synodus Romana coram Imperatore enumerat *(b)*, conflatus, &, judice Sabellico, ab adoleſcentia omnibus probris coöpertus, ſeditionem Romanorum Germanos odio proſequentium, promiſſa verò à Joanne præmia larga appetentium, in Imperatorem excitârat. Ideò ad arma 4. nonas Januarias ventum erat; ſed cauſæ meliori favente cœlo, Romani ad ſubeundas à Victore præſcriptas pacis leges compulſi ſunt. Atque id hoc anno ſecunda quoque vice fecêre, poſtquam redeunte cum copiis Imperatore receptum Joannem, & hoc mortuo electum, contrà Leonem & fidem datam, Benedictum vindicaturo domiti eſſent. Idem annus lætâ Ottonis fortunâ belli contrà Berengarium tyrannum geſti inclaruit. Tùm verò & auſpiciis imperii Nicephori in Oriente, (notante Sigonio, aliis hæc in annum proximum, vel etiam ulterius rejicientibus) nec non felici ejus in Ciliciam expeditione. Proximo anno 965. *(c)* auſpiciis Ottonis res contrà Adelbertum, ad reſumendam tyrannidem ex Corſicano exilio reverſum, proſperè geſta, pacandæ Italiæ extitit accommoda. Et certè tunc *nemo erat*, ſi Sigonio *(d)* credimus, *quin rebus Italicorum accisis res Romanas, quæ diu impotenti Romanorum contumaciâ fluctuaverant, poſt latè quieturas arbitraretur.* Quod verò iſtæ novis ac turbulentis ſeditionum fluctibus, ut addit, ſint agitatæ, documento eſt ut læta, ita & triſtia Cometis ſuccedere. Ita meritò Imperator lætabatur rebus Italiæ compoſitis & conſtitutis, & abducto ſecum Benedicto *(e)*, qui tandem in hac urbe Hamburgenſi mortuus eſt, monumento ejus in æde cathedrali etiamnum exſtante. Cum verò Imperator in Germaniam rediiſſet, non tantùm filiis Wilhelmo & Ottoni, ſed toti familiæ ſuæ (nam & frater & ſorores, filiique, & ipſe Rex Galliæ Lotharii ſororis filius ad eum Aquas convenerant) omnibuſque adeo ſuis magnum gaudium attulit. Hinc

(a) Calviſ. ex Rogerio. Polyd. l.6. p.115. Jovius in Chron. *(b)* Vid. Trithem. Chron. Hirſaug. ad ann. 962. *(c)* Vide de his Avent. Annal. 5. p. 394. Sabell. Enn. 9. l. 2. p. 355. *(d)* ad ann. 965. *(e)* Avent. l. c.

profectus

profectus in Saxoniam Hermanno ac Geroni, qui fines imperii, dum abfuit egregiè tutati fuerant, gratias agit, Duceſque eos conſtituit, illum Luneburgenſem hunc Brandenburgenſem, & regiones eas ipſis & poſteris hæreditario jure attribuit, ut Calviſius (a) annotat. Hâc tempeſtate arcem Luneburgicam ab Hermanno illo Billingo, Duce landatiſſimo, prope Elvenau ſive Lunow fluvium, ubi poſtea Lunæ cœnobium extitatum eſt, exſtructam eſſe, Funccius & Buntingus affirmant. Eadem tempeſtate Nicephorus Imperator proſperos ſucceſſus contrà Saracenos in Cilicia continuavit. Sed cumprimis Chriſtianæ genti, maximum eodem anno, ut Chronica Bohemica (b) & noſtra Polonica annotant, attulit gaudium gentis noſtræ ad Chriſtum converſio, occaſione connubii à Principe Mieſcone ſive Miecislao (c) cum Dambrwka, Principis Bohemiæ Boleſlai illius fratricidæ filia initi, ex quo vertente anno Boleſlaum filium, qui poſtea primus Rex ab Ottone 3. declaratus eſt, ſuſcepit. Hanc lucem pietatis è cælo datam, Principi ſeptenni, qui cœcus natus nomen accepturus erat, luminis uſus miraculoſè datus, portendit. Annus 966. reſtitutione Joannis XIII. à factione quorundam Romanorum ſeditioſorum urbe pulſi, ſed & compoſitâ ſeditione Romanâ, tum receptâ Antiochia lætus fuit.

(a) Vid. Wittich. l. 3. p. 26. & 28. (b) Joan. Dubravius hiſt. Bojem. l. 5. p. 36. (c) Dubrav. l. c. Vide Cromeri Herburt. hiſt. Pol. Flor. Pol. in Miecislao.

CXC. *Anno Chriſti 968. & Cometa apparuit & terræ motus factus eſt. Hæc prodigia ſequenti anno, mors Lotharii regis, fratris Ludovici ſecuta eſt, Carolus autem Galliæ Rex regnum ejus invaſit.* Rockenbachius

Anno Chriſti 968. Cometa apparuit, quem maxima fames ſequuta eſt. Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. Cent. 10. Cap. 13.

NUlla juſta ratio, ut diximus, ſtringit, ut hunc Cometam cum proximo confundamus. Quæ poſt numerata ibi læta ſecuta ſunt triſtia, hunc Cometam præceſſerunt. Nam, ſicut Calviſius affirmat, anno 966. Sanctius Garſias Navarræ & Vaſconum Rex obiit, poſtero Indulphus Scotiæ, Boleslaus Bohemiæ, Sanctius Legionis, Ferdinandus Caſtellæ, Reges & Principes. Taceo Hattonis Moguntini, à muribus in pœnam ſceleſti homicidii divinitus immiſſis (a) conſumti, horrendam mortem. Quâ occaſione verbum addo, Trithemium rem hanc in medio relinquere, & pari ſupplicio peremtum Anno 1236. Miecislaum Caſſiſconum, qui forte erit ille Miecislaus ſive Mieſco Conradi Ducis Maſoviæ filius, apud Funecium eodem mortis genere Anno 1238. ſublatus, ab Alſtedio memoriæ prodi. Taceo & bella acerrima in Italia, Scotia, Syria, Hiſpania & Thracia hoc biennio geſta. Taceo & ſeveriſſimas pœnas ſeditioſis Romanis ab Imperatore irrogatas, aliaque quæ apud rerum temporis illius ſcriptores & Chronologos videri poſſunt. Antequam ulterius progrediar, verbo dico, me non ſatis mentem Rockenbachii aſſequi poſſe. Nam quæ ille Cometæ tribuit, apud auctores non invenio. Conjicio tamen eum de rebus Gallicis loqui; ſed hîc nemo ejus rationibus favet. Nam & Lotharius Ludovici illius Tranſmarini filius, ab omnibus pronunciatur, & mors ejus à Serre in 964. ab aliis circa ann. 986. ponitur. Carolus porrò frater ejus, ſive is, ſive filius ejus Ludovicus, ſine prole deceſſit, non Rex Galliæ, ſed dux Lotharingiæ, ut legitimus ſucceſſor regnum Galliæ circà Ann. 987. conſecutus eſt. Sed de his ad Ricciolum retuli & reſponſum exſpecto. Nunc jam ad læta me converto. Hoc anno quo Cometa luxit, maxima lætitia Romæ illuxit. Nam non ſolùm Imperatorem Ottonem ibi habebant ſapienter & juſtè res Italicas moderantem, (b) ſed & hoc anno cum paulò ante duo Soles in cælo viſi (ubi etiam videmus non ſola triſtia, ut Eckſtormius in hiſtoria Pareliorum contendit, ſed & læta ejuſmodi phœnomenis ſuccedere) eſſent, viderunt ſplendido cum Comitatu Ottonem 2. Imperatorem filium, jam Cæſarem declaratum ad ſe venientem. *In tanta proſperitate rerum Pontifex ſtudio Othonis adductus* (c) (verba ſunt Sigonii) *feſto*

(a) Trith. ad 967. (b) Funcc. & Calviſ. ad 968. (c) Sigon. ad annum 968. Vid. Avent. Annal. 5. p. 394. Bonfin. Dec. 1. l. 10. p. 191.

natali-

natalicio Othonem adoleſcentem coronâ cum patre affecit, conſortemque Imperii declaravit. Ea res magna cæremonia, & ingenti populorum lætitiâ, quos undique ſpectaculi magnitudo contraxerat, celebrata. Anno proximo, fuit 969. Miecislaus Dux Poloniæ ſororem ſuam Geiſam (lege Geiſæ) Duci Hungarorum uxorem dedit, Hungari religionem Chriſtianam habere incipiunt, notante ex Hiſt. Pol. Calviſio edit. Francof. Nam religionis Chriſtianæ ſemina, à Carolo M. (*a*) ſparſa, impietate gentis illius tunc indomitæ, & quæ Scythicam feritatem nondum exuerat, oppreſſa fuerant. Scio à ſcriptoribus Hungaricis Chriſtianæ pietatis in tota Hungaria propagationem in 989. referri. Sed non immeritò colligitur eos tunc quoquè occaſione nuptiarum, quas cum Principe Chriſtiana rex eorum, poſtquam nomen Chriſto paulò ante dediſſet, eandem fidem ſubjectis commendaſſe. Is anno 969. ex illa uxore Stephanum filium, qui poſtea Sanctorum albo inſcriptus eſt, ſuſcepit, ſicut Annales (*b*) & ſcriptores Hung. affirmant, quod Funcc. Bucholz. Calviſ. Dudrav. & alii adſtruunt. Itaque miror à Bonſinio (*c*) nativitatem Stephani in 909. referri, cum ipſe (*d*) 1034. (Chron. Hung. 1038.) mortuum referat. Sed magis miror Ritium de reg. Hung. in fine l. 1. & initio 2. Stephani natales in tempora Seytæ, unius 7. illorum Ducum Hunnorum (qui cum copiis Anno 744. Pannoniam ingreſſi à 7. caſtris Provinciæ, quæ nobis Tranſylvania vocatur, nomen dederunt) contra rationem temporis conjicere. Qua de re infra pluribus agemus. Illo quoquè anno à N. Chriſto 969. venæ metallicæ Goſlarienſes ab Henrico Aucupe apertæ, in monte Ramelo præclarè ſuos cultores ditare incipiunt copiâ & proventu. Inter hæc illam Romæ urbis publicam lætitiam fraus Nicephori Imperatoris, Græcæ fidei nobile experimentum, confudit. Nam qui ad Theophaniam Nicephori ſororem vel filiam Ottoni Juniori deſponſatam, invitante per Oratores Nicephoro, excipiendam & ad ſponſum deducendam miſſi, & magis ad pompam quàm ad prælium instructi erant, in Calabria ex inſidiis opprimuntur. Sed hæc injuria Ottonem ad ſumendam vindictam & adjungendam imperio ſuo Apuliam & Calabriam impulit. Atque hoc anno vertente factum eſt, *Græcis ingenti tributo mulctatis* (verba iterum ſunt Sigonii (*e*)) *Germani duces opimâ prædâ ditati glorioſiſſimam ad Ottonem victoriam retulerunt.* Perfidia illa, eaque non tantùm privatim ſed & publicè noxia, veteri avaritiæ invidiâ cumulata, certius quàm præcedens Cometa cædem Nicephoro portendit, quæ à Joanne Zimiſce (*f*) volentibus Conſtantinopolitanis, & adjuvante Theophaniâ Nicephori conjuge, (*g*) (Nicephori quidam ſororem (*h*) vel filiam, alii Joannis filiam vocant (*i*), quæ ſe optimo ſponſo privatam ulciſci poterat) Anno 969 (*k*) vel 970. (*l*) perpetrata eſt. Sed is imperio potitus Ottoni utrique de injuria ſatiſfecit, & Sponſam Ottoni Juniori in matrimonium permiſit & honorificè in Italiam miſit. Hæc Anno 972. *Romam adducta, effuſa obviam univerſâ civitate recepta eſt*, notante Sigonio, eademque gratiâ Soceri & Sponſi Auguſta à Pontifice Romano renunciata. Ita uterque Otto, eodem Sigonio teſte, omnium votorum compos redditus eſt, patre mox naturæ debitum ſoluturo, poſtquam eum Hermannus ille primus Dux Luneburgenſis præceſſiſſet, quem Imperator, propter induſtriam multaque merita præclara maximè dilexerat. Funccius tamen hujus mortem in 981. annum demum ponit.

(*a*) Bonfin. l. c. p. 192. 193. (*b*) Joan. Thurocen. Abrah. Bakſchaj. (*c*) Dec. 2. l. 1. p. 197. (*d*) Idid. p. 213. (*e*) ad ann. 969. (*f*) Vid. Blond. l. 13. (*g*) Egnat. in Niceph. (*h*) Sigon. ad 967. (*i*) Trithem. ad 974. (*k*) Calviſ. (*l*) Sigon. Funcc. Calv.

CXCI. Anno Chriſti 975. *Cometa apud vicum Rhegium, qui calva dicitur, viſus eſt, quem eodem anno, mors Edgari regis ſecuta eſt. Anno ſecundo Othonis imperatoris nomine II. magnum gelu à Calendis Novembris uſque ad æquinoctium vernum durans fuit.* Rockenbachius

Anno Chriſti 975. arſit Cometa propemodum octo menſibus, & veneno ſublatus eſt Joannes Cemiſces Imper. Orientis. Eckſtormius ex Schoſſero.

Anno 975. Dunſtanus Edwardum conſecrat, Regemque ungit. Eodem anno Cometa ſtella

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Anglis apparuit, quam & agrorum ſterilitas & dira hominum fames, & jumentorum atque pecorum lues mox ſequuta eſt. Antiquit. Brit.

ANnotat & Calviſius hunc Cometam, & octimeſtrem ex Cedreno pronunciat. Diximus hunc, non 375. pro octimeſtri ab Ampliſſimo Hevelio haberi. Si Cometam annuum, quæ multorum eſt ſententia, inter extraordinaria phœnomena referamus, hic Cometes prorſus eſt ſingularis. Nullus enim, quod ſciam, tamdiu duravit. Præceſſit eum mors Hermanni illius Ducis laudatiſſimi ac ætate ſua incomparabilis, Viri optimi, qui, ut Wittichindus ait *(a), prudentiæ & juſtitiæ miræque vigilantiæ in rebus civilibus & externis cunctis retrò mortalibus æternam reliquit memoriam.* Graviter Imperator, ut par erat, amici maximè dilecti, tulit caſum. Quem etiam paulò poſt ad tumulum ſecutus eſt eodem anno 973. Is pariter triſtis accidit exceſſu Udalrici Auguſtani Pontificis, & Burckhardi Suevorum ducis, ut Aventinus notat. Funccius tamen Udalrici ſive Ulrici mortem in 976. ponit. Calviſius 973. Chriſti nati, ætatis Hulderici 80. deſignat. Hac tempeſtate, putante Funccio, Swentoſlaus Ruſſiæ Dux, Græciæ invaſor, dignas temeritate ſua pœnas capite luit. Proceres quidam Ottoni 2. Imp. duce Henrico Bavaro, Ottonis patruele & æmulo *(b)*, rebellant. Anno 974. bellum inter Ottonem Imperatorem & Heroldum Regem Danorum potentiſſimum geritur, quod anno ſequenti Wiſmariæ, non tantùm pace ſed & amicitiâ confirmatâ *(c)* componitur. Eodem illo 974. Anno Benedictus VI. Pontifex Romanus à Bonifacio Cardinale, ut Calviſius ex Onuphrio, vel à Cincio cive potenti, ut Sigonius poſt Sabellicum teſtatur, captus, in carcerem detruſus ſtrangulatur. Bonifacius intra annum urbe prædâ ſacrilegâ onuſtus fugit. Sed jam quæ Cometam exceperunt læta videamus. Hoc ipſo anno, ut diximus, pax & amicitia inter Ottonem & Heroldum Principes potentiſſimos reſtituta. Ille etiam contra rebellem Henricum rem proſperè gerit, eoque in exilium acto, Ducatum Bojariæ Ottoni Duci Sueviæ, Ludulphi fratris filio concedit. Tunc & Joannes Imperator Orientis, ut comperio compoſitis rationibus Funccii & Calviſii, *in Rhoxolanos Bulgariam ſibi vendicantes feliciſſime* (notante Egnatio) *rem gerit: Phocam Nicephorum rebellantem capit, indeque Bulgariam omnem imperio adjecit, ejectis inde Rhoxolanis, Sphendoſlavoque eorum rege ad deditionem coacto: mox Conſtantinopolin reverſus, quum triumphantis ſpecie invectus urbi eſſet, potionatus poſt imperii annum ſextum & menſes ſex deceſſit.* Cum autem ejus mors in finem anni 975 vel 976. (diſſentiunt enim Funccius, Calviſius, Helvicus & Alſtedius) inciderit, læta illa quæ eam præceſſerunt, ad Cometam meritò referri poſſunt. Tum & proſpera ac quieta Raymiris 3. Regis Hiſpaniæ, qui Tarapha auctore Anno 974. Patri Sanctio ſucceſſerat, auſpicia. Illo quoque anno 975. S. Edovardus Rex Angliæ Edgaro Bono patre, ut ait Polydorus *(d) dignus filius ei ſubrogatus eſt. Is adoleſcens ſummæ ſanctitatis & frugi eâ modeſtiâ tunc regnare cœpit, ut omnibus chariſſimus eſſet, quippe qui paternas virtutes naviter imitabatur.* Sed pertinent huc & illa in Oriente Baſilii & Conſtantini fratrum, quibus nulli diuturnius rerum potiti, quippe qui annos LIII. præfuerint, remque contrà rebellem Bardam Sclerum & perfidos Bulgaros proſperè geſſerint, perhibente Egnatio, tùm & contrà Saracenos, addente Sabellico, *(e)* pluraque eorum geſta annotante. Anno 976. res inter Ottonem & Henricum Bavarum variè inter pacis tentamina geſta, at ſequenti, compoſita eſt, quibuſdam Procerum exſulio vel multatis, vel ſe ſponte multantibus, aliis verò priſtinæ dignitati reſtitutis. Variè quoque inter hæc rem Baſilius *(f)* Imperator contra Bardam illum geſſit, quem tamen tandem proſperè oppreſſit, ut & Bardam Phocam ejus victorem, ſuum antea Ducem fidelem & felicem, ſed qui poſtea tyrannidem favore militum invaſerat. In Anno 978. Ottonis lætam contrà Lotharium regem Galliæ expeditionem & pace 979. reſtitutâ, recuperatam Lotharingiam Sigebertus, Aventinus, Funccius, Calviſius aliique ponunt. Sed Lotharii mors ab Aimoini continuatore c.44. in 976. à Serre in 964. in Chronologia ejus Inventario annexa in 986. quæ & Funccii, Calviſii ac Pe-

(*a*) Geſt. Saxon. l.3. p.38. (*b*) Avent. Annal.5. p.396. (*c*) Avent. l.c. (*d*) lib.6. p. 120.121. (*e*) Enn.9. l.2. p. 337. (*f*) Egnat. in Baſilio & Conſtantino.

tavii

tavii ſententia eſt (Helvico annum detrahente, Alſtedio verò addente) ponitur. Quâ de re Riccioli, ad quem de hac diſcrepantia auctorum retulimus, deciſionem exſpectamus. Unum antequam ulterius progrediamur, memoratu dignum occurrit, circa Annum 976. notante Pantaleone, Othingarum Epiſcopum Daniæ religionem Chriſti in Scania & Selandia propagaſſe. Illa quæ auctor Britannicarum Antiquitatum Cometæ tribuit, frequentiſſimè ſine Cometis evenire toties diximus & demonſtravimus.

CXCII. *Anno Chriſti 979. Cometa viſus eſt in Virgine. Anno ſequenti Moguntia terræ motu eſt concuſſa.* Eckſtormius ex Herlicio & Buntingo.

ANte hunc Cometam viſum, Baſilius Imperator Orientis Anno 977. iniquo Marte contrà illum Phocam rebellem pugnavit: Anno verò 978. bellum inter Ottonem Imperatorem & Lotharium regem Galliæ variâ fortunâ geſtum, at poſtero, quo Cometes viſus eſt, pace compoſitâ finitum. Baſilius Apuliam & Calabriam recuperat. Huic Otto vires ſuas paulò poſt feliciter opponit. Qui Romam Anno 980. profectus, ab omnibus, *ſed præſertim à Pontifice & parte ejus ingenti animorum alacritate receptus eſt*, affirmante Sigonio (*a*), apud quem plura videat, qui volet, triſtia, quæ Anno 977. & 978. geſta Cometam hunc anteceſſerunt.

(*a*) l. 7. de regno Italiæ.

CXCIII. *Anno Chriſti 983. quo Otto 2. Imperator ex mœrore obiit, viſus eſt Cometes, cui fames ac peſtis pediſſequa fuit.* Ricciolus ex Joh. Prætorio. *Antea* verò (addit Ricciolus) *Anno 982. Veſuvius incendia effuderat ex Sigonio l. 7. de regno Italiæ, vel hoc anno 983. ut habet Baronius* T. 10.

Anno 984. Cometa portendit famem, peſtem & terræ motum. Alſtedius.

ROckenbachius Cometam ad Annum Chriſti 983. annotat, eique eoſdem effectus tribuit. Unum autem & eundem eſſe Cometam arbitror in fine anni 983. & principio 984. viſum. An verò præceſſerit vel ſecutus ſit obitum Ottonis ſexto Id. Decembris, anno illo de quo omnes auctores conveniunt, defuncti, non habeo dicere. Præceſſère proximè Cometam hunc triſtia. Accidit nempe Anno 981. inter epulas ſpectaculum, cum Otto invitatis ad convivium primoribus Romæ aliarumque urbium Legatis, ſanguinem plurium, qui ſeditionis, ante aliquot annos excitatæ, rei erant, pro vino profudit, & Sanguinarii cognomen meruit. Anno verò ſequenti atrox cum Græcis, Apuliam & Calabriam recuperare volentibus, & Saracenis eorum ſociis, prælium eſt commiſſum, Ottoni, qui ægrè tunc ultimum vitæ diſcrimen evaſit, infauſtum. Hanc ei calamitatem non Cometa, ſed illud crudelitatis portentum ſignificavit. Ideò Sigonius (*a*), *Romani*, ait, *& Beventani, ubi certamen de ſumma rerum imminere viderunt, ſtatim hominis crudelitatis memores à ſignis receſſerunt, atque Othonem valido præſidio nec opinantem nudârunt. Ita exercitus ejus ancipiti terrore perculſus, inſtantibus hoſtibus facilè non ſolùm fuſus, fugatuſque, ſed etiam fœdiſſimâ ſtrage concifus eſt. Landulfus & Atenulfus Capuæ Principes (nam Pandulfus pater veniente in Campaniam Othone perierat) Otho Dux, Henricus Epiſcopus Auguſtanus, & Vernerus Abbas Fuldenſis cum aliis Principibus, Epiſcopis & Abbatibus plurimis in acie ceciderunt. Otho ex prælio trepidus vix incolumis ad mare profugit, & cùm ſe naviculæ commiſiſſet, metu piratarum in mare exiliens natatu ſibi conſuluit.* Videantur plura apud auctorem, qui etiam non diffitetur Græcos tunc, ſi victoriâ uti ſciviſſent, Romam facili negotio in poteſtatem adducturos fuiſſe. Otto dehinc paulò poſt Romanorum & Beneventanorum vindictam ſpirans, Beneventum diruit, & in Venetos bellum molitur. Memorant quidam auctore Calviſio, maxima eum clade Saracenorum claſſem affeciſſe, ita ut pallida mors Saracenorum diceretur, ſed in prælio illo difficili vulnus accepiſſe, &

(*a*) ad ann. 982. Vid. Avent. Annal, 5. pag. 397.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ex eo poſtea obiiſſe. Ita vulnus ante Cometæ apparitionem, ut probabile eſt, inflictum, mortem ei portendit & attulit. Anteceſſit Cometam & Vandalorum ſtrages, quæ 30. millia eorum abſorpſit. Hanc autem injuſta & nefaria in Saxoniam irruptio eis portendit. Sed jam læta Cometam ſecuta, triſtibus tamen diſtincta videamus. Primùm hîc ſe offert apud Pantaleonem Wolodimiri, potentis Ruſſiæ & Kioviæ Principis, cum ſorore Baſilii & Conſtantini Imperatorum Orientis nuptiæ, & earum occaſione ad religionem Chriſtianam converſio. Funccius hæc ad ann. 990. profert, hîc verò ad 984. nuptias Boleſlai Principis Poloniæ, Mieciſlai *(a)* ex illa Dambrowca Bohema, ut diximus, filii cum Juditha Geiſæ Ducis Hungariæ filia ponit. Auſpiciis Imperatoris novi Ottonis 3. eodem Anno 984. res adverſus Bohemos Miſniæ invaſores proſperè geſta, pacem Bohemis ſupplicibus bellum deprecantibus peperit. Veremundus Rex Hiſpaniæ proſperâ quoquè fortunâ adverſus Saracenos, & Lotharius Rex Galliæ in occupanda Lotharingia uſus eſt, mox tamen Anno 985. imperio Ottoni confirmato, occupata redditurus, annus 986. & 987. rebus proſperè adverſus Bohemos geſtis, & his ad pacem petendam compulſis inclaruit & lætus extitit. Inter hæc Lothario patre & Ludovico filio mortuis, regnum Galliæ diſſidio inter Carolum Ludovici patruum *(b)* vel fratrem *(c)* & Hugonem Capetum lacerabatur, donec tandem iſte ſuperior evaderet, & familiæ Hugonidarum ſive Capetivingorum, quæ adhuc poſt Capetos & Valeſios in Borboniis durat, fundamentum poneret, Vir fortis, prudens & pius, ex ſtirpe *(d)* Witikindi illius Saxonis oriundus. Anno 988. Theodoricus Secundus Hollandiæ Comes ævi ſatur, poſtquam 88. annis rariſſimo exemplo imperaſſet, moritur, ut & Leopoldus primus ille Marchio Auſtriæ, poſtquam 55. annis præfuiſſet. Eodem anno Dani adverſo Albi ſubvecti & victores virtute, & mox ex inſidiis victi memorantur. Poſtero *(e)* Mieciſlaus filius Boleſlai illius Ducis Poloniæ & Judithæ natus eſt. Antequam ulterius progrediamur, paucis quod ad illos effectus Cometæ tributos attinet, monemus idem quod toties monuimus & docuimus, talia ordinario rerum curſu etiam ſine ullis Cometis & poſt hos proſpera & læta evenire. Siccitatem & peſtem anno demum 988. apud Funccium & Calviſium invenio.

(*a*) Flor. Polon. (*b*) Ritius, Serres, Funccius, Calviſius, Petavius. (*c*) Aimoin. Petav. Alſted. (*d*) Serres in Odone. Petav. R. T. p. 1, l. 8. c. 19. Alſted. Chronol. p. 233. (*e*) Funcc. ad ann. 989.

CXCIV. *Anno Chriſti 996. Cometes viſus eſt.* Eckſtormius ex Bergomenſi & hiſtor. Eccl. mortem Hugonis Capeti Francorum Regis in hunc annum ponens.

Anno Domini 997. Cometes horribilis ſpeciei flammas huc illucque jactans in Auſtrali parte viſus eſt. Chron. Belgic.

UNum eundemque Cometam hunc eſſe, ex mortis Hugonis *(a)* diverſo anno colligo. Ne longè triſtia ante Cometam hunc viſa quæramus, Anno 992. cædes Capuanorum *(b)* civium, cædem Ducis & Heri ex inſidiis perpetratum vindicavit. Anno 993. Creſcens Conſul Romanus non tantùm libertatem avitam aſſerere, ſed & tyrannidem invadere cupiens, ingentem ſeditionem in urbe ciet, anno ſequenti Pontificem votis ſuis non aſſentientem urbe ejicit. Ejectus tunc & Landulphus Archiepiſcopus Mediolanenſis & acie victus à ſuis erat, & unà cum Pontifice Romano Joanne ad Ottonem confugit. Qui ideò Anno 995. ut Sigonius, vel 996. ut Calviſius putat, in Italiam cum copiis venit. Ubi ſubmittentibus ſe Mediolanenſibus regio diademate decoratus, mox Romæ cum uxore Maria, illo ipſo anno 996. 5. Idus Maji imperii inſignia accepit. Compoſitis in Italia rebus vix eam reliquerat, cum in eam cum copiis redire 997. neceſſe habebat, Creſcentio turbidæ ambitionis viro ad ingenium redeunte. Romani ab armato Imperatore preſſi pacem petierunt & impetrarunt. Verumtamen ſeditionis incentor Creſcentius ab Imperatore ad furcam damnatus. Res dehinc in Italia Otto melius compoſuit. Inter hæc anno 992. putante

(*a*) Funcc. ad 996. Bucholz. Petav. Helvic. & Alſted. 997. Calviſ. & Serres 998. (*b*) Sigon. ad 992.

Calviſio, mortuus Carolus ille Lotharingus in carcerem Aurelianenſem ab Hugone æmulo detruſus: Anno 993. Sanctius Garſias rex Vaſconum & Arnulphus Hollandiæ Dux: Anno 994. Kennethus Scotorum rex: Anno 995. Conſtantinus filius ejus: alia funera & triſtia ut taceam. Mortem Hugonis Eckſtormius viciniorem Cometæ eſſe voluit, invitis quod ſciam, omnibus, ſi Funccium excipias. Helvicus, Petavius & Alſtedius in 997. Aimoinus, Ritius, Serres & Calviſius in 998. eam referunt. Luctuoſam mortem Geiſæ, ultimi Ducum Hungariæ, & primi religionis Chriſtianæ in illa Scythica gente fundatoris, quam Funccius in 998. Aventinus in 996. at Bonfinius in 997. *(a)* (Bakſchajo in annum hunc baptiſmum ejus, mortem verò in 1001. circiter ponente) Calviſius itidem in 997. ponit, lætiſſimum primi Hungarorum Regis Stephani, ob morum probitatem Sanctis annumerati, imperium penſavit. Præterire hîc non poſſumus inſignem Michaëlis Ritii *(b)* lapſum. Is inter illos 7. Duces, qui cum Hunnis anno 774. in Pannonias reverterant, Seitam nominat, qui primus Hunnos ad Chriſtianam religionem perducere tentavit, & in exercitu ſuo Adeodatum habuerit, qui Stephanum hunc Regem ab Alberto ſive Adalberto (is antea Woitich ſive Woiciech, quod noſtra lingua Sclavonica Albertum etiamnum ſignificat, vocatus eſt, ſecus quam Dubravius ſentit *(c)* qui pro Woitichio Adalberti nomen ab Adalberto I. Archiepiſcopo Magdeburgenſi vocatum putat) Racenſi Epiſcopo baptizatum, die luſtrico de fonte ſacro levârit. Mox verò l.2. de reg. Ung. ſic orditur: *Ventum jam eſt ad annum noſtræ ſalutis undeſeptuageſimum ſupra nongentos, quo Stephanus ex Geyſæ ducis ante dicti ſtirpe genitus, amiſſo patre, qui Simingienſis dux erat, obviam Cupan progreſſus, implorato Divi Martini nomine victor, ipſius hoſtis capti corpus quatuor in partes fœdè diſcerptum, totidem portis urbium ſuis in finibus illuſtrium ſuſpendi curavit.* Hîc plura in tranſitu corrigenda ſunt. 1. Seita inter illos 7. Duces, quos Ritius innuit, apud Bonfinium, Bakſchajum & alios Scriptores non invenitur; ſed Almus (Bonfin. Almi filius Arpad Bakſchajo teſte) Zobolchus, Girola, Cundus (Keyund, Bakſchajo) Lehel, Verbulchus (Berbulcho, Bakſchajo) & Urſus. 2 Rationes temporum à Ritio putatæ conciliari non poſſunt, magno ſpatio inter annum 744 & 969. poſito. 3. Albertus non Racenſis ſed Pragenſis fuit Epiſcopus. 4 Stephanus I. non ex ſtirpe Geyſæ, ſed ex illo ipſo genitus eſt. 5. Cupan illum in Simigienſi agro dominantem Stephanus ob adulterium in matrem ſuam meditatum Anno 997. *(d)* vicit. Hæc ita corrigenda & concilianda ſunt, ut non illos 7. duces, ſed præfectos & capitaneos *(e)* ſive regulos *(f)*, qui ante Stephani regis primi tempora Pannonias regebant, intelligamus, pro Seyta Geyſam, pro Racenſi Pragenſi, pro ſtirpe Geyſæ ipſum Geyſam reponamus.

(a) Dec. 2. l. 1. p. 200. *(b)* de regib. Hung. l. 1. fine. *(c)* Dubrav. hiſt. Bohem. l. 6. p. 39. *(d)* Bonfin. dec. 2. l. 1, pag. 201. *(e)* Dubrav. hiſt. Bohem. l. 6. c. 40. Bakſchai de reg. Hung. *(f)* Bonfin. dec. 1. l. 10. p. 189.

CXCV. *Anno Chriſti* 1000. *multa prodigia ſunt viſa. Terræ motus factus eſt permaximus, Cometes apparuit* 19. *Cal. Januar. circa horam nonam, aperto cælo quaſi facula ardens cum longo tractu fulguris inſtar, illabitur terris, tanto ſplendore, ut non modò qui in agris erant, ſed etiam in tectis lumine ferirentur, qua cæli ſciſſura ſenſim evaneſcente, viſa eſt figura quaſi ſerpentis capite creſcente cum cæruleis pedibus.* Sigebertus. *Anno Chriſti* 999. *anno* 16. *Ottonis III. Cometa* 19. *Cal. Jan. circa horam* 9. *aperto cælo quaſi fax ardens, ſplendens ſuper terram, cum longo tractu in modum fulgoris cum terræ motu maximo, prodigiiſque aliis multis apparuit, cujus ſplendore non modò qui in agris, ſed etiam in lectis fuerunt, quaſi fulmine icti, territi ſunt. Hâc ſciſſurâ cæli evaneſcente paulatim, deinde figura ſerpentem referens, capite cum cæruleis pedibus creſcente viſa eſt. Anno ſequenti, Creſcens, patritius Romanus, Gregorium ejus nominis V. natione Saxonem, & conſanguineum Imperatoris de dignitate Papatus depoſuit, pecuniâque multis largita, Joannem Epiſcopum Placentinum in odium Imperatoris, Papa ut fieret, curavit. Quæ poſtquam Otto Imperator intellexit, Italiam magno cum exercitu intravit, adque urbem properans cum Creſcentio manus conſeruit, atque prælio vicit, captum-*

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

que ante urbem poſt longas vexationes, ſuſpendi eum curavit, Pontificemque Joannem factum illegitimè oculis privavit. Rockenbachius,

Anno Chriſti 999. 14. *Decembris ingens Cometa in cælo inſtar facis arſit, quem ſequuta eſt magna ſiccitas, quâ fluviis exſiccatis mortui ſunt piſces & fœtore gravi peſtilentiæ præbuerunt occaſionem.* Eckſtormius ex Spang. Chron. Sax. cap. 155.

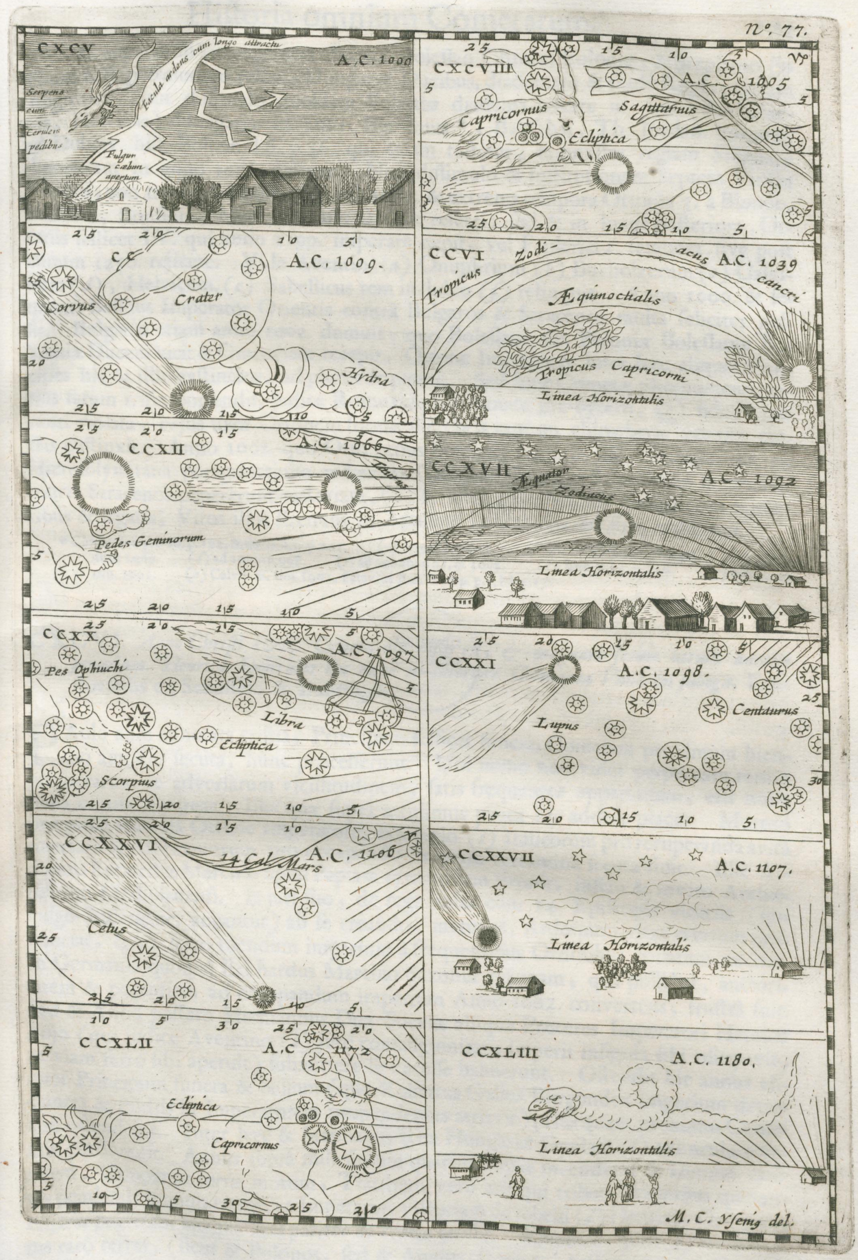
Anno Chriſti 1000. *ſtella crinita horrendæ magnitudinis viſa eſt in cælo: fax quoquè ignea de cælo decidit, & ſerpens igneus conſpectus eſt in aëre.* Eckſtormius ex Buntingo. *Addit anni ſequentis initio, die* 28 *Januarii chirotecis veneno infectis à Creſcentis Coſ. vidua necatum eſſe Ottonem* 3. *Imperatorem.*

Anno Chriſti 1000. *Cometes & varia prodigia apparuerunt. Otto III. ſuperavit Creſcentem patritium, qui Romæ principatum occupaverat, & ſeptem Electores inſtituit.* Alſtedius.

POſt ſolicitam rationum curam hùc referendum cenſeo Cometam illum, de quo Trithemius (*a*) ita ſcribit: *Anno Conradi Abbatis* 10. *fuerunt maximi terræ motus per loca Germaniæ & totam penè Europam, quibus multa fortiſſima etiam ædificia pulſata corruerunt. Apparuit inſuper Cometes eodem anno, qui multos terruit ſuo adventu.* Annum Conradi decimum exputare facilè eſt ex Trithemio, ſed contrà eum. Ait enim eum 989. 12. Kal. Martii electum, & tamen annum Chriſti 994. Conradi quartum, Chriſti milleſimum, Conradi undecimum, Chriſti primum ſuprà M. Conradi 12. fuiſſe, cum ſextum, duodecimum, decimum tertium dicere debuiſſet, ſeſquimenſe tantum circiter in ſequentem annum producto. Ita cùm illo teſte Conradus Anno Chriſti 1002. Idib. Februarii mortuus fuerit, non 12. ſed 14 anni regiminis paucis diebus minus ei ſunt tribuendi. Quamobrem annus Conradi decimus ſecundum ejus rationes erit à Chriſto nato 999. (ideo & Cometam annumque Conradi X^{um}. proximè ante M^{um}. poſuit) ſecundùm noſtras 998. ita ſcilicet ut Anno 999. 12. Kal. Martii decimus Conradi annus expleatur. Sed neque ſic rationes Trithemii ſibi conſtabunt: tredecim enim anni quinque diebus minus eſſent Conrado tribuendi. Conabimur eum his difficultatibus explicare, vel ſententiam magis vero convenientem ex illo ipſo eruere. Dabimus ei Conradum Anno Chriſti 1002. Ind. 15. quæ iſti anno convenit, obiiſſe, non anno quaſi 12. ut ait, ſed quaſi 13. ut putat, regiminis. At verò hac ratione quindecim anni regimini ejus erunt aſſignandi, quinque tantum diebus minus: ita ſcilicet ut electio ejus in ann. 987. referatur. Convenit hoc quodammodo cum rationibus Trithemii. Annotat enim hoc anno, quo Conradus in Abbatem eligebatur, grana tritici & piſciculos pluiſſe in Gallia de cælo. Hoc autem Chron. Saxon. indicante Funccio in ann. 987. refert, idque in Saxonia accidiſſe affirmat. Hoc prodigium anno vertente æſtatis ſiccitas ingens ſecuta. Hanc Calviſius in 988. Alſtedius in 989. ponit. Sed ita in Trithemio ex Trithemio tamen rationes forent mutandæ & tollendæ contradictiones, & Cometa vel in annum 996. Conradi ab Anno 987. decimum, vel in 999. Conradi à 989. decimum 12. Kal. Martii completum referendus. Adjicit ille Cometæ motum terræ. Hoc convenit huic noſtro Cometæ ſecundùm Sigeberti & Rockenbachii deſcriptionem. Sabellicus Enn. 9. l. 2. certum annum huic Cometæ non aſſignat. Sigebertus, ut vidimus, & cum hoc Bucholzerus, ad Ann. 1000. in deſcribendo Cometa Rockenbachio prævivit. A quo hæc ſtella crinita meritò in 999. refertur. Hoc enim decurrente apparuit. Colligitur verò eundem initio quoquè anni proximi viſum eſſe, ſicut Eckſtormii & Alſtedii narratio docet. Ille tamen non videtur rectè diviſiſſe Cometam. Nam quem in annum 1000. ponit, ille ipſe eſt Anno 999. conſpectus. Itaque Rockenbachio diligentiæ palmam hactenus tribuimus. Verum enim verò recedit hic à rationibus magiſtri Funccii, ut & Alſtedius à Calviſii. Funccius enim ſeditionem illam Creſcentis & Pontificatum Antipapæ Joannis in ann. 995. Calviſius in 997. ponit, & anno vertente utrumque alioſque ſeditioſos pœnâ dignâ affectos uterque ſcribunt. Sigonius de hoc epochæ Chriſtianæ millenario ſcribit, multis eum prodigiis ac cæleſtibus territamentis fuiſſe inſignem: Cometæ non meminit. At Creſcentis motus in 996. pœnam in 997. refert. Iſte annus quo Cometa luxit, lætus

(*a*) Chron. Hirſaug. poſt ann. D. CCCC. XCV. ante ann. M.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

lætus & memorabilis cumprimus illuxit, Boleſlao Chrobri Poloniæ, & Stephano (in album S. S. poſtmodum relato) Hungariæ Ducibus, diademate & titulo Regio primùm inſignitis. Non diſſimulo quoſdam Poloniæ diadema referre in 999. (Bucholzerus, Helvicus) Hungariæ in 1001. Bonfinius *, Bakſchai, Th. Jordan. annotat. ad Dubrav. hiſt. Bohem. l.6. p.46. qui etiam teſtatur, nonnullos regiam Stephani dignitatem in anno 1006. differre. Non diſſimulo & inſtitutionem Septem Virûm Imperii, non tantum in anno 998. vel 1002. & extrema tempora Ottonis 3. à Blondo, Funccio, Bonfinio, Mart. Cruſio aliiſque referri: ſed & in longè poſteriora, Ottonis ſcilicet IV. qui anno 1199. imperare cœpit, vel Friderici 2. tempora, ſive poſt annum 1250. rejicere. Vide Aventin. (*a*) Onuphrium (*b*) Bucholzerum (*c*) Calviſium (*d*), Helvicum. (*e*) Sabellicus rem in dubio (*f*) relinquit Anno 1000. & ſequenti Baſilius Imperator Orientis contrà Bulgaros & Saracenos multa feliciter geſſit. Bulgaros etiam anno 1002. domuit: quo Boleſlaus rex Poloniæ Boleſlaum Bohemiæ Ducem vicit & Cracoviam recepit, Ottone Imperatore inter hæc aliquot Principes hìc & illic exſtinctos, ad plures ſequente. Sed huic Cometæ phœnomeno certiùs fatum triſte portendit, judice Romualdo Ravennate presbytero, (*g*) fides Creſcenti violata, cujus uxor Ottonem formæ illecebris captum chirothecis venena tinctis exſtinxit. Anno 1002. quo Otto rebus humanis exemtus eſt, Normani 40. ex Hieroſolymitana peregrinatione redeuntes Gaimario Principi Salernitano mirabilem contra Saracenos pepererunt victoriam, (*h*) & inter gratulationis gaudia cum muneribus & legatis, Viros illos ſtrenuos in Apuliam invitaturis, ad ſuos redierunt.

* Confer dec.1. l. 10. p.192. & dec.2. l.1. p.203. (*a*) Annal.5. p.401. (*b*) lib. de Comitiis Imperat. (*c*) ad annum 1000. (*d*) ad annum 998. (*e*) ad annum 991. & 1002. (*f*) Enn.9. l.2. p.340. (*g*) Sigon. ad ann. 1001. (*h*) Calviſ. ad ann. 1002. Petavius Rat. Temp. p.1. l.8. c.17.

CXCVI. *Anno Chriſti* 1004. *Cometa diu viſus eſt, & magnam ſecum attulit annonæ penuriam. Henricus Imperator hoc anno in interiore Germania Vandalos ſubegit.* Eckſtormius ex Schoſſero & Buntingo.

PAulò ante annotata triſtia, Principum ſcilicet funera, Cometam proximum biennio amplius ſecuta, hunc præceſſerunt. Ubi nemo non videt perpetuam rerum proſperarum & adverſarum viciſſitudinem, ſatis frequenter apparentem, etſi nulla ſtella crinita appareat. Illis quæ ſupra attulimus pauca hìc addere placet. Mortuo ſine prole maſculâ Ottone Imperatore, extemplò (*i*) Italicorum pro recuperanda avitâ libertate & Germanorum pro occupando imperio certamina ſecuta ſunt. Illic Ardoinus Eporædiæ Marchio apud Papiam tyrannidem invaſit, inſcio & invito Archiepiſcopo Mediolanenſi. Is juri ſuo, de rege Italiæ cum 14. Epiſcopis vicariis (qui vulgo Suffraganei vocantur) ab ſe creando, metuens, Ardoinum vitio creatum pronunciat, & ad ferro tuendum imperium à frequentibus Ordinibus collatum excitat. In Germania quoquè Eckhardus Marchio Saxoniæ magnam, quà pollebat, auctoritatem & potentiam ad occupandum imperium Anno 1002. convertens, fruſtrà fuit. Sed & Anno poſtero Hermannus Dux Sueviæ aliique Proceres Imperatori Henrico Bojo (qui judice Aventino (*b*) jure conſanguinitatis imperii inſignia ſibi uſurpavit, ac viam ferro ſibi aperuit) ſubmittere ſe neceſſe habuerunt. Oſtendit hìc annus aliquot Principum funera & bellum (quo Robertus Gallus Burgundos imperium detrectantes & ſtudiis in Imperatorem propendentes attrivit) prius quam proximus Cometam oſtenderet. Inter hæc & Stephanus Rex Hungariæ Gyulam (*c*) avunculum armis perdomuit. Annus ſuprà milleſimum quartus Papiæ incendium & annonæ caritatem, Campaniæ terræ motum, Thuringis verò antiqui tributi Saxonibus quotannis pendendi immunitatem, ac Imperatori victoriam de rebelli (*d*) Henrico, Orientalis Bojariæ præfecto, aliaque læta pariter ac triſtia attulit. Bohemos, quos (*e*) terræ motus raro terret, (ſicut & Polonos, ſed & Anglos (*f*) æſtate) belli motus (*g*) Henrico

(*a*) Sigon. de regno Ital. l. 8. initio. (*b*) Annal 5. p.401. vid. Bonfin. Dec.2. l.1. p.204. (*c*) Bonfin. l. c. p. 209. (*d*) Avent. l. c. (*e*) Dubrav. l.15. p.124. (*f*) Polyd. l.16. p.294. & 308. (*g*) Calviſ. ad ann. 1004.

illo rebelli ad eos confugiente, per id tempus exercuit. An tamen hæc præceſſerint vel exceperint Cometam, nullis circumſtantiis annotatis, divinare non poſſum.

CXCVII. & CXCVIII. *Anno Chriſti* 1005. *Cometa aſpectu horribilis viſus eſt per* 13. *noctes ſub feſta Paſchalia.* Ricciolus ex Prætorio.

Anno Chriſti 1005. *anno imperii tertio, Henrico II. Imperatore regnante, Cometa* 1. *die Octobris horribilis viſu, flammaſque hùc illùc jactitans in parte mundi Auſtrali conſpectus eſt. Hunc mox mors Ottonis ducis ſecuta, Ducatus Lotharingiæ Comiti Godefrido filio Godefridi traditus eſt. Fames non tantùm totam Europam, ſed totum ferè terrarum orbem afflixit, bello, quod vocatum eſt ſacrum, ſecuto. Hoc per multos annos duravit, & ita, ut magna totius Orbis Chriſtiani jactura geſtum ſit, nationibus totius ferè orbis Chriſtiani omnibus inter ſe profligantibus, in quo bello Reges, Principes, Duces, aliique homines innumerabiles perierunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1005. *Calendis Octobris Cometa horribilis hùc illùc vibrans, in Auſtrali parte viſus eſt, quem magna anno ſequenti fames & peſtilentia ſecuta eſt.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 11. cap.13.

HUnc Cometam flammas hinc inde projicientem Keckermannus (*a*) in Ann. 1007. ponit. Duo diſtincti Cometæ, ut circumſtantiæ apparitionis & durationis docent, hoc anno apparuerunt. Funera Principum, clades, bella, famem, peſtem aliaque his ſimilia Cometæ non aliter portendunt quàm natales Principum, commoda, pacem, rerum abundantiam, aëris ſalubritatem aliaque proſpera. Portendit verò mala & malitia hominum ad irritandum ſceleribus numen obſtinata, & vindictam ejus in coërcenda flagitia ſemper paratam accerſens. Hoc anno quo Cometes apparuit, invenio Henricum illum rebellem, cùm culpam deprecaretur, veniam, mox & libertatem plenam obtinuiſſe: præterea Imperatorem tùm contrà Ardoinum in Italia, tùm contrà Boleſlaum in Bohemia, utrumque ſibi adverſantem, proſperè rem geſſiſſe. Pari fortunâ uſi ſunt Piſani adverſus Lucenſes, qui eos laceſſere auſi, temeritatis pœnas dederunt. Cladem eis omni Cometâ certius temeraria vicinæ ditionis invaſio (*b*), hanc verò commoda occaſio, Piſanis cum univerſo juventutis robore domo abſentibus, & ad ejiciendos ex Sardinia Saracenos omni conatu incumbentibus, portendit. Belli ſacri, quod Rockenbachius commemorat, Calviſius ex Baronio originem Sylveſtro 2. Pontifici Romano ad annum 1003. tribuit.

(*a*) Syſt. Phyſ. l.6. c.5. de Cometis. (*b*) Sigon. ad ann. 1005.

CXCIX. *Anno Chriſti* 1006. *Anno tertio Henrici II. Cometam & alia prodigia exceperunt fames & peſtis, è quibus hæc adeò invaluit, ut ſepelientium tædio, vivi adhuc ſpiritum trahentes, cum mortuis ſepelirentur. Peſtis illa duravit triennium, & multa oppida planè exhauſit.* Alſtedius.

COnjiciebam primùm Cometam hunc à proximo ſeparandum non eſſe. Sed cum Alſtedius ad eum referat famem & peſtem quæ triennio dehinc duràvit, non temerè Cometas duos diſtinguo. Nam & Sigonius & Funccius utrumque malum hoc anno annotant. Calviſius verò peſtem illam triennalem ab hoc anno arceſſit. Sed non dubito apud Alſtedium pro anno Henrici tertio quintum eſſe ex eodem Alſtedio reponendum. Annus enim 1002. eſt Henrici primus, ut ipſe putat Chronol. Monarchiæ Rom. p.184. Alioqui ſi 1006. eſt Henrici tertius, viceſimus quartus ſuprà milleſimum, quo Henricus vivere deſiit, foret imperii ejus viceſimus primus, quod contrà omnes Scriptores, qui ei ſupra 22. annos tribuunt, & contrà ipſum Alſtedium, qui 23. ei concedit, foret. Ideò & Calviſio & Helvico ducibus Alſtedii Annus 1006. eſt Henrici quintus; viceſimus verò quartus ſuprà milleſimum eſt imperii ejus viceſimus tertius currens. Famem & peſtem non neceſſariò Cometas ſequi,

toties

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

toties diximus & vidimus. Concedimus interim Cometas ſub Luna ortos (ut multi
etiam eorum, qui Cometas ſupra Lunam generari docent, multos tales dari affir-
mant) vel, ut alii volunt, aërem noſtrum brevi temporis ſpatio trajicientes, vene-
natos quoſdam vapores terræ vicinæ immittendo, non parum ad peſtem conferre.
Hoc anno bella in Lotharingia & Polonia geſta. Illud Lotharingiæ ab Henrico 2.
Imperatore, Godefrido Duci Arduennæ datæ, facta à Balduino Comite Flandriæ, in-
vaſio, hoc imperii ad Albin uſque vaſtatio attulit. Sed in Polonia pax eodem anno,
in Flandria proximo ſancita eſt, utrobique feliciter compoſito bello, Balduino etiam
majoribus honoribus aucto. Atque hæc ſunt illa tempora, quibus Imperator victoriis
cumulatus Germaniæ, Galliæ, Italiæ pacem reddidit, ut Aventinus ait. Annal. 5.
pag. 402.

CC. *Anno Domini* 1009. *Cometes ſolito mirabilior in modum trabis maximæ per quatuor menſes apparuit.* Chron. Belg. *Eodem anno terræ motus factus eſt maximus circa meridiem.* Id. ex Sigeberto.

Anno Chriſti 1009. *ſub finem Maji Cometa fulſit, qui mox inſecutæ apud Saxones peſtis certum indicium fuit. Eccl. cent.* 11. *c.* 13. *ex Sigeberto. Hoc anno Turci & Saraceni Aſiatici Hieroſolymam ceperunt.* Eckſtormius ex Blondo.

Anno Chriſti 1009. *quo mortuus Joannes* 18. *vel, ut alii volunt,* 19. *apparuit terribilis Cometa verſus Meridiem, quem ingens peſtis & fames ſecuta eſt, ut affirmat Cardanus.* Ricciolus.

NEmo non videt terræ motum, peſtem & urbium oppngnationem expugnatio-
nemque, ut & alia mala ante Cometas & ſine iis frequenter fieri, imò aſſiduò,
ſi totum mundum mente circumeamus. Non ſunt longè quærenda exempla. Nam
anno proximo ante Cometam Boleſlaus Bohemus Budiſſinam oppugnavit & cepit:
paulò tamen ante Cometam, menſe ſcilicet Aprili, cum Cometa menſe Majo viſus
fuerit. Fortè ab his menſe Maji, ab aliis menſe Aprilis vel Martii. Illo quoque
Anno 1008. (*a*) Volodimirus ille Ruſſiæ Princeps, expugnatâ arce Præmiſlaviâ, in to-
tam mox Rudimenſem regionem imminebat. Quâ occaſione Boleſlaus Bohemus ad
diſtractum bello Boleſlaum Polonum adoriendum incitatus, Cracoviam regni metro-
polin malè cuſtoditam cepit. Hanc non multò poſt Boleſlaus Bohemus iners, ſed
& oculos à Polono erutos amiſit. Eodem illo anno claſſis Anglica Danicæ opponenda
tempeſtate periit. Annus 1009. Danicis ſucceſſibus in Anglia celebris eſt. *Annus inde*
milleſimus decimus (verba Sigonii (*b*) adfero) *nobili Ungarorum ad fidem Chriſtianam con-*
verſione nobilitatus eſt. Ejus rei faciendæ initium ab ipſo rege eſt ductum. Qui cum Giſelam,
Henrici regis ſororem, eximiâ ſpecie virginem conjugio impetrare non poſſet, niſi Chriſtiana
ſacra ſuſciperet, ultrò ad ſanctum lavacrum acceſſit, ac gentem ſuam pulcherrimi facti imita-
tione ſuccendit. Hoc tamen anno Saraceni Hieroſolymitanum templum ſumtuoſiſſi-
mum, pace violatâ & urbe captâ everterunt. Sed quid ſi id hôc quidem anno, ſed
tamen ante Cometam, qui demum in fine menſis Maji fulſit, acciderit? At demus
à viſo Cometa factum eſſe, fiunt talia poſt, fiunt & ante Cometas. Erat tamen
hîc quoque quod cladem hanc portendebat. Amiras Ægypti (Procuratorem vel Præ-
fectum rectè dixeris) cum eſſet matre Chriſtianâ natus, ſuſpicionem Chriſtianiſmi
apud ſuos metuens, atroci hoc facinore fidem ſuam probare Mahometanis volebat.
Eodem anno Angli adverſâ, Dani propitiâ fortunâ uſi. Orientalem enim Inſulæ
partem hi ſuæ fecêre ditionis. Hæc & alia plura Anglorum infortunia, longè ante
Cometam portenderunt alia, vitia nempe & ſcelera, quæ Dei iram adverſùs gentes
& imperia accendunt. Nam corruptos illâ tempeſtate gentis ſuæ mores ab Ordine
ſacro, præcipuè Monachis, in populum diffuſos acriter perſtringens Polydorus (*c*),
hos velut jure ſuo ubique gentium opes immodicas ſibi comparare cum damno poſterorum cæpiſſe,

(*a*) Dubrav. hiſtor. Bohem. l. 6. p. 41.
(*b*) ad ann. 1010. Vid. Avent. Annal. 5. p. 403. Confer Bonfin. dec. 2. lib. 1.
(*c*) Angl. hiſt. l. 6. p. 119. 120.

præ ſolitudine celebritatem, præ re divina divitias elegiſſe, has recepiſſe, & ſic à majoribus ſuis multùm degeneraſſe ait. Eandem verò *divitiarum peſtem ſic reliquos pariter Sacerdotes pervaſiſſe, ut magna pars à priſca pietate patrum ad tyrannidem exercendam verſa ſit, dolet.* Hos quoque *licenter vivendo, decus Sacerdotii contaminaſſe, malis ſæpè artibus honores ambiiſſe, ac mox acquiſitos inſolenter exercuiſſe, avaritiæ & improbitati deditos fuiſſe queritur.* Itaque palam rerum religionis ſtatum depravatum ipſo quoque Edovardo (qui poſtea inter SS. relatus eſt) rege, & certaminibus Monachorum & preſbyterorum Rempublicam concuſſam fuiſſe fatetur. Antiquitates certè Britannicæ in vita Dunſtani Cantuarienſis per id tempus Archiepiſcopi: *Eccleſiæ Chriſtianæ aciem tot cæcatam fuiſſe erroribus, ut verbi divini lux à pauciſſimis cerneretur, illamque craſſam & concretam caliginem denſiorem tunc indies creviſſe* palam pronunciant. Regum dein improbitatem, & ordinis Eccleſiaſtici recenſita ſcelera, cumprimis verò libidines & impurum cœlibatum produnt. Equidem rex ipſe Edgarus in oratione ſua ad Dunſtanum & alios Præſules, vitæ monaſticæ crimina pro merito confodiens, inter alia ait*: *Dicam quod boni lugent, mali rident: dicam dolens, (ſi tamen dici poteſt) quo modo diffluant in commeſſationibus, in ebrietatibus, in cubilibus & impudicitiis, ut jam domus clericorum putentur proſtibula meretricum, conciliabulum hiſtrionum. Ibi aleæ, ibi ſaltus & cantus, ibi uſque ad medium noctis ſpacium protractæ in clamore & horrore vigiliæ. Sic patrimonia Regum, eleemoſinæ pauperum, imò (quod magis eſt) illius precioſi ſanguinis precium profligatur.* Taceo reliqua, quæ videat qui volet. Hæc & ſimilia Auctor ille ſequentium calamitatum portenta & cauſas fuiſſe indicat. Nec tamen inter hæc Cometam illum 975. & alia phœnomena, in cælo viſa iram cæli denunciantia, & homines officii admonentia, ſilentio præterit. Regis quoque Edouardi cædem prodit, & *clades tanquam è divina vindicta in Anglicam gentem invectas, quæ non deſtiterint donec Normanis Marte obtigiſſet imperium* (id Anno 1067. factum *(a)* teſtatur, & paulò poſt invaſionis Danorum (quos errorem plurium *(b)* ſecutus, Dacos vocat) meminit. Polydorus illis quæ ante paucis expoſui, cædem Edouardi Regis ſubjicit: ac demum; *Hujus*, inquit, *optimi principis exitum, interitus virilis ætatis regni ſecutus eſt: nam quemadmodum ille in flore juventutis, viribus corporis integris, repentè cecidit, ita omne regni robur debilitari ſic cæpit, ut poſtea rege Etheldredo, ætate jam ſenecta ineunte, ſumma ejuſdem infirmitas acceſſerit.* His l. 6. finiens, initio ſequentis ſocordiâ Regis Ethelredi publicas res in talem perveniſſe ſtatum, ut meritò ſub eo regni ſenecta ætas cœperit, diſertè ſcribit. Mox regem minimè omnium militaris diſciplinæ ſcientem, hominem vecordem & otii ac luxûs amatorem, domi exoſum, accedente *(c)* præſertim avaritiâ & crudelitate, foris contemtum, Danos (quos & ille Dalas ubique vocat, & ita vocandos eſſe *(d)* ad diſcrimen à Danis Valachiæ incolis faciendum præpoſterè contendit) ad regnum ſuum invadendum tot vitiis incitaſſe & velut accerſiviſſe indicat. Hæc ideò prolixius deduxi, ut Viri Principes non Cometas & aſtra, ſed Ludovici Pii aliorumque ei ſimilium Principum exemplo Deum eorum Creatorem & rectorem metuant, populos ſibi creditos artibus juſtitiæ & clementiæ regant, Cometarum interim apparitionem in documenta divinæ juſtitiæ bona bonis, mala malis denunciantis ducant. Fecit id aliquantum, credo, tunc illâ tempeſtate Rex ille Ethelredus, tot malis exercitus, & ad pacem opportunam magis quàm honeſtam à Danis tributo emendam Anno 1012. adactus. Fecit Bernhardus Dux Saxoniæ & Lunæburgenſis, Epiſcopi Hamburgenſis & aliorum Procerum monitu, pace cum Imperatore, cui ſe oppoſuerat, Anno 1013. compoſita. Sed Ethelredus pace illâ, quæ per hunc modum vix erat parta, malè uti cœpit, ut Polydorus *(e)* ait, & rationem addit. *Dum enim per otium vitam agebat, ſuis gravior truculentiorque ſolito factus, quotidie alios ſpeciatim locupletiores facultatibus ſpoliabat, alios ignominiâ afficiebat, alios demum in exilium agebat, propter leviſſima etiam crimina.* Dehinc quomodo Sueno rex Daniæ claſſem validam ad Angliæ littora iterum (Anno ſcilicit 1013.) appulerit, & Ethelredum regno ejecerit, deſcribit. Inter hæc Anno 1012. Ardoini (ut in Italiam revertat) arrogantia, & Archiepiſcopi Mediolanenſis

* Antiquit. Brit. p. 85. *(a)* Polyd. l. 8. in fine & l. 9. in principio. *(b)* Vid. Voſſ. de vitiis ſermonis l. 2. c. 1. p. 167. *(c)* Polyd. l. c. p. 123, Jov. Chron. Angl. reg. *(d)* lib. 5. p. 96. Vid. Bonfin. dec. 1. l. 1. initio. *(e)* l. 7. p. 123.

preces

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

preces Imperatorem in Italiam perduxerunt. Anno proximo Ardoinus fugatur, divinâ vindictâ è veſtigio ſequente. *His rebus magna felicitate* (inquit Sigonius†) *adminiſtratis, Henricus coronâ ab Archiepiſcopo acceptâ conventum in Roncaliis habuit, & civitates ac principes officia, quæ debebant, obedienter præſtantes, indulgenter excepit, ac ſingulis hominibus jura ex legibus dixit.* Paulò poſt eum anno ſequente Romam venientem *benignis Pontificis ac Romanorum animis ex inſtituto exceptum, ac mox in Reſurrectione à Pontifice corona, ſolemni cæremoniâ, decoratum eſſe ſcribit.* Tot etiam læta à Cometa viſo eveniſſe hîc videmus. His ſi Bohemiam Anno 1013. à Boleſlao Poloniæ Rege domitam armis, Pragam captam, proſperoſque ejus ſucceſſus, & mox Udalrici Principis Bohemorum reditum in patriam lætum, Pragam ſtrategemate recuperatam, regnum patrium erutis fratri natu majori Jaromirio (vide triſte ibi patris, hîc filii fatum) oculis occupatum, addideris, celebre viciſſitudinis rerum humanarum exemplum exhibueris.

† ad ann. 1013.

CCI. *Anno Chriſti* 1017. *Cometa ſolito mirabilior, in modum maximæ trabis per quatuor menſes viſus eſt.* Sigebertus. Herlicius in Leone hunc Cometam apparuiſſe annotat. *Hoc anno Henricus II. Imperator exercitum duxit in Poloniam. Anno ſequenti Jaroſlaus Dux Ruſſorum hoſtili exercitu Poloniam ingreſſus, à Boleſlao Rege victus magnâ cum ſuorum clade domum rediit.* Eckſtormius ex Chron. Polon.
Anno Chriſti 1017. *Cometam ſecuta eſt peſtis, & bellum in Polonia.* Alſtedius.

HUjus Cometæ Hadrianus Barlandus in hiſtor. Comitum Holl. & Auctor Chronic. Belg. meminit, & in annum Theodorici Comitis Hollandiæ eum refert. Qua de re videantur Tom. 1. in Communicat. Bluhmiana epiſtolæ die 8. 12. & 18. Julii Juliani Anno 1666. exaratæ. Quæ adverſa Cometæ proximo, præſertim ab Anno 1012. ſucceſſerunt, hùc meritò referri poſſunt, ut videamus antè Cometarum apparitionem quoque mala evenire. Pauca illis ut addam, Samul Bulgarorum Dux, vel, ut quidam malunt, Regulus, à Baſilio Imp. magnâ clade 1013. affectus, captis 15. millibus, quibus omnibus eruti oculi, centum tantum unoculis dimiſſis. Mox Sueno ille Ethelredi victor, Angliæ domitor, mortis vi victus & domitus, anno 1014. poſtquam Chriſtianus effectus commiſſa ante facinora multa pietate (ex Saxone Polydorus *(a)* affirmat, purgaſſet) ſuis ad recipiendum Chriſtianum dogma auctor extitiſſet, moritur. Cnuthus filius, qui ei ſucceſſit, poſtquam Ethelredus ex exſulio Normanico in regnum revertit, & in multos crudelitatem exercuit, Cnuthum (Canutum Polydorus vocat) expulit, in obſides ſæviit. Norvegi verò audita Suenonis morte, Olaum regem, præterito Canuto, crearunt. Dehinc Baſilius Bulgaros & Saracenos variis cladibus attrivit *(b)*. Inter hæc Germania, Anglia, Italia, Polonia, Bohemia, Burgundia, Lotharingia motibus, bellis & cædibus non caruit. Nec rara profectò hâc tempeſtate efferuntur Principum funera. Hos proximè ſecutus eſt, Cometæ verò apparitionem præceſſit Ethelredus rex 1016. rebus humanis exemtus. *Idem annus*, ut Sigonius ſcribit, *principium magnorum in Apulia motuum intulit. Quibus Græcis Italiâ pulſis, nova deinde Normanorum* (c) *dominatio, quæ poſt in ulteriore Italia claruit, conſtituta eſt.* Tot mala (ut plura taceam) orbem Chriſtianum ante Cometam iſtum præceſſerunt, quæ non ſtellæ crinitæ, ſed potius vitiorum portenta prudentibus tunc prænunciabant, nobiſque talia expendentibus recti judicii argumenta præbent. Et anno quidem 1017. belli Normanici in Apulia initia facta ſunt. Sed hoc Procerum quorundam rebellio, hanc autem Græci imperii durities, ut Sigonius † refert, jam ante portendit. Varia belli iſtius fortuna, quâ annis ſequentibus Græci & Normani cum ſociis uſi ſunt, argumento eſt læta triſtibus, triſtia lætis, utraque Cometis ſuccedere. Nec alia unquam rerum in orbe conditio eſt. Verum enim verò hoc anno

(a) l. 7. p. 125. P. Jov. Chron. Angl. reg. p. 129. (b) Vid. Avent. Sigon. Sabell. Dubr, Funcc. Bucholz. Calviſ. & alios. (c) Vid. Avent. Annal. 5. p 433. 404. † Vid. Avent. l. c.

quo Cometes apparuit, Baſilius Bulgariâ totâ potitus, eandem hôc & ſequenti anno conſtituit. Illo anno pax inter Pictavienſem Comitem & Burgundum firmata Calviſio memoratur. Tum & nuptiæ Cnuti regis cum Emma Ethelredi Vidua, ut Calviſius ex Rogerio ad ann. 1017. notat, celebratæ ſunt. Quàm atrocibus præliis Dani & Angli, Canuto & Edmundo Ethelredi filio ducibus, mutuò ſe paulò antè attriverint, Polydorus (*a*) deſcribit. Tandem tamen Danum Victorem evaſiſſe & ſingulari cum Anglo certamine inito, pacem ei obtuliſſe & ſic coagmentata pace (quam poſt tantas turbas optabilem Antiquitatum Britannicarum auctor in vita Livingi vocat) facto in multos annos fœdere, regnum inter eos diviſum fuiſſe memorat. Sed mox Edmundo numero viventium exemto Canutum toto regno Anno 1017. potitum eſſe, illud valdè ſalutaribus (*b*) legibus ſancitis, prudenter & cordatè adminiſtrare cœpiſſe, & nuptias illas celebraſſe, prodit. Ita Canutus rebus in Anglia compoſitis in Daniam Anno 1018. reverſus, Suecos, ut Calviſius ex Rogerio, vel potius Norvagos, ut Polyd. & Funccius teſtatur, victos ab ea removit, & mox Norvegiam feliciter recuperatam pacavit & conſtituit. Tunc & Boleſlaus rex Poloniæ cum Imperatore Henrico pacem ſanxit, & auxilio Saxonum, quos ab Imperatore obtinuit, Jaroſlaum Ducem Ruſſorum hoſtem ſibi gravem, Polonia ejecit, Theodoricus verò, quem Calviſius (*c*) levi errore Fridericum vocat, Hollandiæ Comes, aggreſſorem Epiſcopum Ultrajectinum gemino prælio fregit & ad pacem petendam coëgit, victoria tamen uti neſciens à Friſiis victus & captus eſt. Anno 1019. pax inter Bohemos & Miſnenſes coaluit. Is annus Gothofridi Lotharingiæ Ducis captivi libertate, ſed paulò poſt & morte celebris extitit. Hæc & alia læta, non tamen ſine triſtium mixtura Cometæ hujus apparitionem ſecuta, rerum viciſſitudinem & noſtram de indifferentibus Cometarum eventibus ſententiam comprobant.

(*a*) l. c. p. 129. & ſeqq. (*b*) Polyd. l. 7. p. 133. (*c*) Edit. Francof. ad 1017.

CCII. *Anno Chriſti* 1025. *poſt apparitionem Cometæ in vivis eſſe deſierunt Boleſlaus primus Rex Poloniæ, Baſilius Imperator & Euſthatius Patriarcha Conſtantinopolitanus.* Eckſtormius ex Schoſſero.

QUæ quadriennio tàm proximum Cometam ſecuta ſunt, quàm hunc anteceſſerunt mala, hùc meritò referenda ſunt. Annum nempe 1020. belli motus inter Comitem Thuringiæ & Archiepiſcopum Moguntinum non paucorum, tùm verò ſæva peſtis plurimorum exitio nobilitavit. Viceſimus primus ſupra milleſimum annus terræ motu & ſeditione Conſtantinopolitana, viceſimus ſecundus bello in Italia inter duos Imperatores geſto, tum & illo quod Baſilius Imp. adverſus Abaſgos ſuſcepit: viceſimus tertius, Vandalorum in Saxoniam irruptione, quam tunc temporis & Marchio Brandenburgicus & Epiſcopatus Stargardenſis & Urbs iſta Hamburgenſis, ſed & tota Saxonia ſenſerat, tandem viceſimus quartus ſuprà milleſimum, morte Henrici Imperatoris (qui Cunigundem uxorem Virginem reliquit) & motu quorundam Germaniæ Procerum electioni Conradi ſe opponentium inclaruit, ut alia triſtia apud Trithemium, Sigonium, Funccium & alios poſita prætercam. Eodem quo Cometa apparuit anno, Veneti Ducem Ottonem Hadrienſium, paulò ante (*a*) & Croaciæ victorem, qui pacem & Dalmatiam patriæ peperit, & fratrem ejus Urſum Patriarcham ſuum, qui anno proximo ob ſeditionem in urbe ortam in Iſtriam ſeceſſerunt, in urbem redire, odio Popponis Aquilejenſis Præſulis ambitione & avaritiâ gravis (*b*), juſſerunt, Ducem tamen mox expulerunt, & alium ei novâ domeſticâ diſcordiâ ortâ, ſubſtituerunt, cui Petro Barbulano nomen fuit. Hæc mutatio initium ante Cometam habuit. Altera eaque major per idem tempus ſeditio Mediolanum exercuit, ita quidem ut ad arma inter Herebertum Archiepiſcopum & Laudenſes primo, mox & Mediolanenſes deventum ſit. Hos motus arrogantia Præſulis illius Italicæ, libertati gravis, antè ortum

(*a*) Sabell. Enn. 9. l. 2. p. 343. (*b*) Sabell. l. c. Sigon. ad an. 1024.

Cometam concepit & ab hoc viſo extemplò peperit. Lætus tamen meliori cauſæ prælii in Campo Malo commiſſi fuit eventus. Hunc Anno 1026. adventus Conradi Imper. armati & è veſtigio pax læta excepit. Eodem anno Conradus ferrea illa Modætienſi coronâ inſignitus, ut legitimus Italiæ Rex inter lætas Longobardorum omniumque Italorum gratulationes, ad eam legibus condendam animum convertit. Inter hæc Boleſlaus & Baſilius, quos Eckſtormius memorat, & vitam & imperium amittunt, quorum illi filius Miecislaus, huic frater Conſtantinus, uterque patri & fratri diſſimilis ſucceſſit. Sed quis hanc Regum & Regnorum viciſſitudinem perpetuam ignorat? Nunc ulterius pergamus.

CCIII. *Anno Chriſti* 1027. *poſt Cometis fulſionem tàm dira peſtis fuit, ut vivi mortuis ſepeliendis non ſufficerent.* Ricciolus ex Petro Surdo.

NUllus Auctorum, quos ad manum habeo, Cometem hoc anno obſervatum prodit, niſi quod ad ann. 1029. Calviſius ſtellæ trajectionem ultimo Octobri ab Occaſu verſus Ortum annotet. Annus iſte viceſimus ſeptimus ſuprà milleſimum lætus multis nominibus extit. Conradus enim aureo diademate à Pontifice Romano ornatus Auguſtus pronunciatus eſt, poſtquam paulò ante Modoetiæ ad Mediolanum ut rex Italiæ, coronâ paleari, ut Sabellicus *(a)* vel ferrea *(b)* quam Mediolanenſes per contemtum palearem dixerint, redimitus fuiſſet. Solemnem illum & feſtivum Romæ diem Canutus Daniæ, Angliæ & Norvegiæ, tùm Rudolphus Burgundiæ Reges præſentiâ decorarunt, & cuncti novum Imperatorem & Regem acceperunt lætantes, *ut ad nova imperia (c).* Læta multis in Italia primùm, mox in Germania Conradi extiterunt auſpicia. Pandulfus Capuæ Princeps è vinculis dimiſſus, Guelphus Comes Sueviæ præpotens Conrado, Balduinus Balduini Comitis Flandriæ filius, celebratis cum filia Roberti Regis Galliæ nuptiis patri conciliatus. Hâc tempeſtate Funccio putante, Bretiſlaus Udalrici Regis Bohemiæ filius, rem contrà Polonos hoſtes *(d)* felici ſucceſſu geſſit. Anno viceſimo octavo ſuprà milleſimum Conradi filius Henricus, ut rex Romanorum ſive Cæſar diademate argenteo *(e)* ex more priſco Aquiſgrani, Henricus Roberti Regis Galliæ, mortuo fratre Hugone, & fruſtra reclamante matre ac Robertum præferente, aureo Rhemis, ut & Conſtantinopoli Romanus Argyrus mortuo Imperatore Conſtantino, inſignitus eſt. Anno ſequenti, ut Calviſius notat, Garſias Caſtillæ Comes junior in ipſis nuptiis occiſus eſt. En inſignia viciſſitudinis rerum exempla à viſo Cometa in orbe viſa!

(a) Enn. 9. l. 2. p. 344. (b) Sigon. de regno Italiæ l. 1. p. 20. & 27. l. 7. p. 177. l. 8. p. 193. (c) Tacit. 2. Annal. (d) Dubrav. hiſt. Boh. l. 7. p. 48. (e) Sigon. de regno Italiæ l. 7. p. 177.

CCIV. *Anno Chriſti* 1031. *Mortuo Roberto Rege Francorum Cometa fulſit, exortiſque tempeſtatibus & imbribus maximis, flumina exundantia propè æquora in agris efficiebant: ſecuta eſt deinde fames & peſtis.* Eckſtormius ex Paulo Æmylio de geſtis Francorum.

Anno Chriſti 1031. *Cometam ſecuta eſt fames, eluvio & peſtis.* Alſtedius.

IPſe Eckſtormius fatetur ante Cometam Robertum regem è vivis exceſſiſſe. Fames peſtem, illam verò ingens exundatio fluviorum, hanc denique continuata autumno anni 1029. & verè anni 1030. pluvia ante Cometæ apparitionem, portendit & magnâ ex parte attulit. Præceſſit Cometam & bellum inter Conradum Imperatorem & Stephanum Regem Hungariæ, utroque Bavariam appetente, geſtum, quod paulò poſt pax, ut fieri ſolet, ſecuta eſt, poſtquam hanc Hungarus ab Imperatore petiiſſet. Præceſſit Cometam motus bellicus Erneſti, & mors ejus, tùm & Manegoldi Comitis, qui rem pro Imperatore contra eum ſtrenuè egerat. Tunc & Piſani contrà Saracenos feliciter, rege eorum capto, & Imperator Orientis contrà Saracenos pariter,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

in Syria infeliciter rem geſſit. Sed & in Sicilia improſperè contrà Saracenos res adminiſtrata. Hæc nullus Cometes proximus, ſed portenta vitiorum denunciarunt & prudentibus mentem præſagam mali gerentibus præſignificarunt. Calamitatis Siculæ portenta ex Cedreno Calviſius profert Ducum vel imperitiam, vel ignaviam, vel malitiam. Anno triceſimo primo ſupra milleſimum bellum civile in Gallia inter fratres Henricum & Robertum exarſit, non à Cometa ſed illa fatali ambitionis, tùm verò etiam maternæ improbitatis face accenſum, mox tamen exſtinctum & pace compoſitâ ſopitum. Eodem anno (a) Amer Saracenorum præfectus Chalepi Imperatorem Orientis convenit, fœdus cum eo renovavit & tributum conſuetum ſponte obtulit. Poſtero Vandalorum princeps Mieſko armis Conradi domitus pacem petiit. Hâc quoque cum Sclavis, ut Calviſius, vel ut Sigonius ait, cum Polonis initâ, Conradus ad occupandum Burgundiæ regnum, quod Rudolphus moriens filio ejus Henrico legârat, vires convertit. Eodem anno, Sigonio auctore, ſeditioni Venetæ magnæ & diuturnæ finis impoſitus. Calviſio auctore ſtella trajecit Anno 1033. à Septentrione verſus Meridiem cum ſonitu & fragore, quæ à die 28. Februarii ad 15. Martii duravit, rarò certè exemplo, ita ut quis non temerè ſuſpicari poſſit Cometam fuiſſe, aërium ſaltem, cum tamdiu meteora durare non ſoleant. Vir ille Eximius ſæpius memoratus ita de hoc phœnomeno judicat: *Trajectiones omninò Comitæ non ſunt, utcunque ſint aërii Cometæ, qui tamen, ut rectè Hevelius, ad tempus ſunt tantùm aërii. Cometæ, ut nuper dicebam, omnes minimè videntur nobis in terra trajici, utut per trajectoriam ferantur, rectam aut parum curvam. Motus omnium Cometarum apparet inſtar aliarum ſtellarum. Abſurdiſſimum eſſe trajectiones, quæ per multos dies uno in loco videantur.* Sed & ipſe Hevelius valdè dubitat Cometam fuiſſe. Qua de re vid. Tom. I. Communic. Heveliana literas ejus 22. Maji 1666. datas. Hoc phœnomenon ſecuta eſt Saracenorum in inſulas quaſdam irruptio, ſed & felix illorum repulſio, ac Edeſſæ ex manibus eorum recuperatio. Tunc & Conradus Imperator contrà Ottonem in regno Burgundiæ æmulum rem proſpere geſſit, Ottonem ad petendam pacem, ut Aventinus & Sigonius teſtatur, coëgit, Burgundia ſibi ſubjectâ à Proceribus Italiæ & Burgundiæ magno cum honore & gaudio ſuſceptus, & rex Burgundiæ ab Heriberto Archiepiſcopo Mediolanenſi coronatus eſt, poſtquam Burgundia Ducibus & Regibus ſuis 144. annis paruiſſet, reſque Gallicas compoſuit & conſtituit, beneficiaque ſacra & civilia, ut Aventinus (b) perhibet, liberaliter diſpenſavit.

(a) Calviſ. ad ann. 1031. (b) Annal. 5. p. 407.

CCV. *Anno Chriſti 1038. fulſit Cometa & ſeditio in Italia eſt exorta.* Alſtedius.

JAm ante ortum Cometam Anno 1035. Sigonio teſte ſeditio Longobardorum, libertatis avitæ ſtudio rebellantium, in Italia orta eſt, pulſo à Cremonenſibus Epiſcopo conſiliis ſuis adverſario. Cometam ullum hiſce turbis præluxiſſe Sigonius non memorat. Attamen inſignis Solis Anno 1034. defectus ex ejus mente iſtos motus portendit. Ego certiora illa exiſtimârim portenta fuiſſe, quæ ille ipſe indicat (a): *Lombardi*, inquit, *ſive integræ libertatis ſtudio inflammati, ſive immodico aliquo Conradi imperio incitati, dum Conradus novo Liutico bello in Saxoniæ finibus diſtinetur, nova defectionum conſilia inierunt, atque Hereberto Archiepiſcopo patiente, aut certè non prohibente, miſſis nunciis inter ſe conjurarunt, ſe non paſſuros quenquam regnare, qui aliud quàm quod ipſis liberet, ſibi imponeret.* Nempe ita rebellionem iſtam hinc avitæ libertatis recuperandæ cupido, illinc immodicum imperium Conradi ejuſdemque alibi bello diſtenti abſentia portendit, facilitas verò Archiepiſcopi, cujus ibi magna & præcipua fuit auctoritas, promovit. Talia enim etſi nullus Cometes appareat, facilè animos, illos præſertim mobiles & libertati aſſuetos, qui antiquæ injuriæ memoriam beneficiis quoque novis obduci non patiuntur, tantùm abeſt ut novas injurias veteribus accumulatas patiantur, ad res novandas accendere ſolent. Res tamen hæc benè Imperatori jus imperii

(a) lib. 8. de regno Italiæ ad ann. 1035.

ſui

ſui vindicanti, malè rebellibus, præcipuè Cremonenſibus, Mediolanenſibus, tum
verò horum Archiepiſcopo, illorum, ut & Placentinorum & Vercellenſium Epiſco-
pis, ceſſit. His demùm Anno 1038. ſucceſſit ſeditio Parmenſium, quæ itidem his
malè, multis civium interemtis & urbe everſâ ceſſit. Inter hæc Cometam non pauca
Principum præceſſerunt funera & Rerumpublicarum revolutiones. De quibus ut pau-
ca dicam, res exigit. Anno 1034. terræ motus Syriam & Conſtantinopolin 40. die-
bus afflixit. Romanus Imper. Orientis artibus Zoæ conjugis adulteræ & Michaëlis
adulteri ſublatus eſt, quibus tamen id malè ceſſiſſe Cedrenus notat. Polonia, mortuo
Miecislao, impotentiâ uxoris ejus, regno tandem pulſæ, & ſeptem annorum interre-
gno afflicta eſt. Odo ille Conradi æmulus Burgundiam iterum, ſed infeliciter invaſit.
Anno poſtero Saraceni oram Thraciæ & Cycladas Inſulas crudeliter vaſtarunt: multi
tamen atroci morte & tetro carcere ſævitiæ crimen expiarunt. Terræ motu quinque
oppida abſorpta ſunt. Sanctius Major Caſtellæ rex poſtquam annos 34. regnaſſet, occi-
ſus eſt, ut Calviſius notat. Non diſſimulo Tarapham mortem ejus in ann. 1018. re-
ferre, ejuſque regnum quatuor & quinquaginta annis circumſcribere. Hic filiis 4. di-
viſum regnum infinitis calamitatibus involvit. Eodem illo anno 1035. Canutus, Re-
gum ille ſui ſeculi Clariſſimus, Canuto (quem judice Polydoro *(a)*, Anglici Scripto-
res ineptè Hardecanutum vocant, cum tamen & Buchananus *(b)*, ſcriptor non tantùm
ſtili ſed & fidei certus, ita eum vocet) regnum Daniæ, Haroldo Angliæ, Suino Nor-
vegiæ & ſimul vitam reliquit. Princeps pius, prudens & modeſtus. Argumento eſt
illa vox militis, Regem Regum ſe appellantis refutata, cum ſe nequaquam maris undæ,
cui ne ſe in litore proximè aquam ſedentem madefaceret, vetuerat, jura dare poſſe
demonſtraſſet, & adulatores coarguiſſet, dicens: *En principes vocatis me Regem, qui
hanc parvulam undam meo imperio cohibere vel remorari nequeo? Nullus nempe mortalium
eſt tali nomine dignus: eſt rex unus pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, cum quo ille regnat,
cujus nutu cuncta reguntur: hunc veneremur, hunc regem appellemus, hunc populorum omnium
dominum, hunc cæli, terræ, maris rectorem non ſolùm confiteamur, ſed etiam profiteamur,
præterea neminem* *(c)*. Taceo bellum in Lombardia Italiæ, claſſem Saracenorum victam,
barbarorum crudeles invaſiones, infelicem Suini in Scotiam expeditionem, hyemem
1035. aſperrimam, æſtatem Anno 1037. ſiccam, demùm ſterilitatem & annonæ cari-
tatem, Babylonis everſionem, Edeſſæ oppugnationem, bellum Siculum inter fratres
Saracenos diſcordes geſtum. Taceo alia, ne ſim longior. Tùm demùm illa Parmenſis
ſeditio exarſit. Quæ an præceſſerit vel ſecuta ſit Cometam non habeo dicere. Alſte-
ſtedius enim id non exprimit. Sed ſine hoc exemplo plura vidimus ejuſdem generis
ante Cometam ortum in orbe viſa. Nunc quæ Cometam exceperint videamus. Con-
radus Imperator contrà Pandulfum Capuæ Principem jam ante rebellem proſperâ for-
tunâ uſus eſt, mox tamen peſtilentiâ multos milites & nonnullos Principes amiſit. In
Germaniam reverſus eam quietam invenit & in Burgundiam profectus, eandem cum
Ducatu Sueviæ filio Henrico (generum Dubravius hiſt. Bohem. l.7. contrà reliquo-
rum conſenſum & fidem vocat) tribuit, & anno ſequenti, qui fuit triceſimus nonus
ſuprà milleſimum, vitâ functus eſt. Præceſſit eum ad fatalem metam Stephanus rex
Hungariæ, anno ſcilicet 1038. ut Funccius, Bucholzerus, Calviſius, Helvicus, Pe-
tavius & Bakſchai aliique affirmant, Bonfinio *(d)* in triceſimum quartum ſuprà mille-
ſimum mortem ejus referente. Eadem illâ tempeſtate alii quoquè Principes diem
ſuum obierunt. Natos etiam nonnullos eſſe, quis dubitet, licet, quod ſciam, anno-
tati non ſint. Cæterùm annus 1038. rebus feliciter contrà Saracenos ad Edeſſam &
in Sicilia ab Imperatore Orientis, tum à Ferdinando Caſtellæ Rege contra Veremun-
dum Legionis Regem invaſorem temerarium geſtis inclaruit, Calviſio auctore, Ta-
rapha & Funccio in 1025. Helvico in 1019. hoc referentibus.

(a) l.7. in fine Polyd. *(b)* l.7. in vita Regis 86. p.206. *(c)* Polyd. l.8. fine. *(d)* dec.2. l.1. p.213.

CCVI. *Anno Chriſti* 1039. 8. *Idus Aprilis inter ortum & meridiem ignea trabs miræ
magnitudinis in cælo conſpecta eſt, quæ dum ſolem vicinum occaſui tranſiret, in terram*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

delabi viſa eſt, ejuſque veſtigia diu in aëre notari potuerunt. Eodem anno prid. Non. Jun. repentinâ morte deceſſit Conradus Saliquus Imperator. Eckſtormius.

NUlla neceſſitas nos, ut hoc phœnomenon cum proximo Cometa confunderemus, cogebat, ideòque duo iſta phœnomena diviſimus. De hoc tamen dibitatio alicui oriri poteſt, an inter Cometas referri mereatur. Fecit id Eckſtormius. Idem, ut anno Mundi 3765. 3803, & 3833. vidimus, faces, ut & Rockenbachius illam columnam ardentem Anno Chriſti 394. quæ omnia ſunt trajectionum ſpecies & meteora, in aëre generari, & breviſſimo ſpatio durare ſolita, Cometis annumerare non veriti ſunt. Horum auctoritatem niſi quis recipiat, is velim cogitet à multis, qui Cometas in æthere locarunt, aſſeri Cometas aëreos, & ab ipſo Hevelio, licet his contradicat, concedi Cometas quoſdam per aërem noſtrum ſublunarem trajicere, ſed momento durare, & ſpurios potius quàm genuinos Cometas eſſe. Quod reliquum eſt, ego me citrà ullum temeritatis periculum iſthoc phœnomenon loco ſuo, & ſimul hanc rem controverſam in medio relinquere potuiſſe, credo. Principes citrà Cometas aliave phœnomena mori, non amplius attinet dicere. Mortui autem tunc ſunt & Haraldus ille Canuti filius rex Daniæ (ut cum Rogerio Calviſius putat, niſi quòd Saxo Grammaticus eum ante patrem obiiſſe, teſte Polydoro, *(a)* dicat) & Theodoricus Hollandiæ annis 46. Comes. Anno ſequenti Aſiam & Conſtantinopolin terræ motus (quem nuperrimè etiam, Anno ſcilicet 1034. ibidem vidimus) graviter afflixit. Tunc verò Maniaces Dux Imperatoris Orientalis ſtrenuus, quinquaginta millibus Saracenorum cæſis, inſigni victoriâ & totâ ferè Siciliâ potitus eſt. Sed hanc è veſtigio Græcus Imperator amiſit. Cladem hanc abrogatum ſtrenuo illi Duci, & datum ignavo (Stephanum Calviſius, Duclianum Sigonius vocat) imperium portendit. Mox tamen virtute Ambuſti (tantum ubique in bono Duce ſitum eſt!) res reſtituta eſt. Eodem anno 1039. Henricus Imperator animum Hereberti pugnacis illius Præſulis ſibi conciliavit, & bello difficili compoſito pacem lætam Italiæ reddidit. Bellum dehinc Bohemicum primùm variâ fortunâ, denique feliciter *(b)* geſſit, & Bretiſlaum Bohemiæ, non, ut Helvicus ex Crantzio refert, Poloniæ Regem ad petendam pacem coëgit. Annus quadrageſimus primus ſuprà milleſimum cladibus Græcorum & victoriis Normannorum inclaruit. Hos virtute bellicâ & opibus præſtantes Ardoinus Apuliæ præfectus, injuriæ vindicandæ cupidine ad eam improviſo occupandam ſtimulavit. Inter hæc ſeditione apud Theſſalonicam & Mediolanum, utrobique libertate cum arrogantia certante, laboratum. Hâc tempeſtate & Polonia domeſticis malis & externis bellis fatigata, Caſimirum legitimum regni hæredem ex clauſtro Monaſtico, indulgentiâ Pontificis ad regalem thronum læta & felix evexit.

(a) l. 8. p. m. 137. (b) Avent. Annal. 5. p. 408. Dubrav. l. 7. p. 53.

CCVII. & CCVIII. *Anno Chriſti* 1042. *die 6. Octobris Cometa apparuit toto illo menſe, progrediens ab Oriente in occaſum.* Calviſius ex Cedreno.

Anno Chriſti 1042. *apparuit Cometa, quem ſecuta eſt mors Giſelæ viduæ relictæ Conradi II. Imperatoris.* Eckſtormius ex Schoſſero.

Anno Chriſti 1043. *anno quarto Henrici III. Imperatoris, Cometa longos & flamineos crines habens, manè conſpectus eſt, quem cum Vir, nomine Elmerius, ſanctiſſimus à multis tunc temporis habitus, vidiſſet, eum his verbis eſſe allocutum:* Veniſti multis martyribus *(lege,* matribus) lugende, jam dudum te vidi, ſed nunc te multò terribiliorem adſpicio, minitantem patriæ excidium. *Henricus Imperator Ungariam ingreſſus duas civitates populoſiſſimas evertit, plurimas ſibi ſubjecit, Regemque reſtituit. Giſela Imperatrix* 16. *Calendis Martii mortua eſt, ac Spiræ ſepulta. Petrus Rex Ungariæ à ſuis regno pulſus, iterum ab Imperatore in regnum reſtituitur, Abbâ amotô.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1043. *Cometam ſecutum eſt bellum in Hungaria.* Alſtedius.

Vicinos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Vicinos iſtos Cometas pro uno eodemque ducerem, niſi diſtincti à duobus au-
ctoribus fuiſſent, Rockenbachio etiam quartum Henrici Imp. annum annotante;
qui ſecundùm Aventinum, Sigonium, Funccium, Bucholzerum, Calviſium alioſ-
que, eſt à Chriſto nato quadrageſimus tertius ſuprà milleſimum. Cæterum nos hunc
Cometen ab iſto Monacho viſum & compellatum infrà ad annum 1050. ex Chronico
Belgico producemus. Quod ad mortem viduæ Imperatricis & bellum Hungaricum
attinet, talia, ut toties vidimus videmuſque, non neceſſariò Cometarum apparitio-
nem ſequuntur, cui & aſſiduò læta ſuccedunt, imò verò & triſtia eam præcedunt.
Paucis enim ante priorem Cometam menſibus, decurrente ſcilicet 1041. Michaël
Paphlago Imp. Orientis ex humanis exceſſit, ut paulò ante mortuum Donaldum Sco-
torum Regem, alioſque Principes ſuperius memoratos taceam. Bellum quoquè Hun-
garicum, pulſo à ſubjectis Petro, crudeli & ad omne nefas per adulationem hoſte no-
centiorem projecto, qui ex Ungaria angariam perpetuam facere volebat, & ſuffecto
Ovone (qui & Uvo & Obo & Abanus & Albuinus, Bonfinio, Sambuco, Bakſchajo
& Hungaricis ſcriptoribus ſemper Aba vocatur) ante Cometam cœpit: quod quàm
atrox fuerit, vicinia Bojaria, notante Bonfinio (*a*) & Aventino (*b*), ſenſit. Idem ta-
men & cladem Hungarorum (quos Ugros vocat) inſignem notat, & congeriem ma-
lorum, quæ illâ tempeſtate orbem afflixerunt, prodit (*c*): *Eodem Anno*, inquit, *ven-
tus vehemens ſylvas, ædificia ſubvertit, penuria frugum, annona cara fuit. Iſacus & Athe-
ſis Noricorum amnes ſubitò inundarunt, maximam pauperiem accolis dederunt, ſubitò domos,
jumenta oppreſſerunt & obruerunt. Voragines ingentes concurſu torrentium cavatæ itinera
ruperunt, eluvies vineas nudavit, demolitaque eſt uſque ad ſaxa.* Porrò quod ad reliquos
Cometarum eventus attinet, lætos quoquè fuiſſe brevibus demonſtrabimus. Mox
enim ab ſuſcepta ab Imperatore in Hungariam expeditione pax læta coaluit. Hanc
Aba redditâ Cæſari regni parte, quæ S. Stephano Regi affini amicitiæ causâ (*d*) tra-
dita erat, promiſſo tributo obtinuit ac in verba Cæſaris jurare coactus eſt. Ita Cæſar
pacem more Germanorum, ut Aventinus ait, *perpetuo ſancit edicto.* Paulò poſt memo-
rabile viciſſitudinis rerum humanarum exemplum videmus. Anno illo quadrageſimo
tertio ſuprà milleſimum, Cæſar Sponſam Agnetem, Wilhelmi Pictavorum Comitis
filiam in thalamo, Albertus Bavarus paulò ante parte Superioris Hungariæ (ut Du-
bravius & ex eo Calviſius ait) vel Bojariæ Orientalis, ut Aventinus affirmat, in præ-
mium virtutis donatus, filium Luitpoldum ſive Leopoldum in tumulo videt. Pru-
denter, ut ſolet, Aventinus, deſcripto publico nuptiarum Cæſarianarum tripudio,
ſubjicit; *Et ne hoc (ut ſe habent res humanæ) perpetuum ac ſolidum foret gaudium, Luitpol-
dus Auſtriacus adoleſcens, fulmen belli, terrorque Ugrorum fato concedit.* Mox Aba ambitio-
ſus Bojariæ inſidians ſeditione ſuorum conflictatur. Bojariæ invadendæ cupiditatem
mobile & præfractum ingenium, tùm vetus malum ambitio, adhæc Cæſari oborta in
Lotharingia (*e*) difficultate ſecuritas, & duorum Germanorum Bernulphi & Machthuni,
tàm perfidorum quàm ambitioſorum (*f*) in Aula Cæſaris verſantium perſuaſio: ſe-
ditionem aſperitas morum Abæ, etſi nullus paulò ante Cometes apparuiſſet, por-
tendiſſet. Inde ad illud memorabile prælium ad Arrabonem (Jaurinum Bonfinius
& reliqui vocant, Scaurinum à Romanis dictum Aventinus auctor eſt) ventum eſt.
Hoc Cæſari incruentam ferè victoriam (vix enim centum ex exercitu ejus, ſi Aven-
tino (*g*) contrà Bonfinium (*h*) credimus, deſiderabantur) inſignem tamen & in fa-
ſtos relatam, tùm & Albæ Regiæ triumphum & gratulationem publicam, Petro exuli
regnum reſtitutum; Hungariæ pacem, Abâ præſertim paulò poſt è medio ſublato,
attulit. Inter hæc Caſimirus Polonus contrà Maſlaum Maſoviæ Ducem perfidum, &
Imperator Orientis contrà Ruſſos invaſores victores evaſêre. Henricus verò Impe-
rator Occident. Godefridum, qui Lotharingiâ non contentus Moſellanum Ducatum
fratri Goteloni eripere tentavit, benignè coërcuit, in liberam cuſtodiam datum, &
mox facilitate Cæſaris ferociorem factum, paulò tamen poſt novo beneficio veniæ &

(*a*) Dec.2. l.2. p.218. (*b*) Annal.5. p.411. (*c*) Annal.5. p.410. (*d*) Avent. Annal.5. p.413. (*e*) Avent. l.c.
Bonfin. Dec.2. l.2. p.219. (*f*) Avent. ibid. (*g*) Anno 1044. p.415. (*h*) p.220.

reſtitutæ Lotharingiæ affectum & in fidle aliquandiu retentum. Poſtea enim turbidi ingenii homo anno (ut ex ſerie geſtorum ab Aventino annotatorum exputavi) 1047 & 1048. ad ingenium rediit. Sed anno ſequenti ineunte, ingruente Cæſaris potentiâ, ad petendam denuò veniam converſus exſulio multatus eſt. A quo Anno 1051. ut puto, revocatus, licet tot tam improſperæ ambitionis & rebellionis malis devictus, quàm beneficiis Cæſaris devinctus, quieſcere tamen non potuit. Inter hæc Cæſar Hungaros, qui Chriſtianæ religionis pertæſi, Petro regi cæſo (a) Andream ſuffecerant, & ut à Chriſto, ita & à Cæſare defecerant, variis cladibus fractos ad petendam pacem coëgit. Idem Anno 1047. cum uxore Romæ conſecratus, Auguſti titulum inter maxima publicæ lætitiæ (b) & liberalitatis certamina accepit, & paulò poſt filiam ex Auguſta conjuge ſuſcepit, rebuſque in Italia compoſitis & firmatis in Germaniam revertit. Poſthæc anno (c) 1049. ſocio Godefridi Balduino Flandriæ Comite victo, inferiorem Germaniam pacavit, & extimam Italiam Leone hujus nominis IX. quem in Pontificem Romanum recens deſignârat, adjuvante ſibi ſubjecit. Annus quinquageſimus ſupra milleſimum, ut Calviſius ex Aventino & Sigeberto, vel ab hoc proximus, ut Bucholzerus ex Schaffnaburg. affirmat, natalibus filii ejus lætus & inſignis extitit. Hunc anno ſequenti ſacro fonte luſtratum Henricum & ſucceſſorem ac hæredem imperii nuncupat (d), inque ejus verba Proceres, qui aderant, jurare jubet. Non longè poſt Auguſta alterum filium enixa eſt, qui avi paterni Conradi nomen accepit. Inter hæc Albertus ille Auſtriacus affinis Petri cædem ulciſcens, Andream regem Ungariæ Anno 1050. vicit, & jubente Cæſare pacem cum eo iniit. Eandem Cæſar tunc & in inferiori Saxonia ſtabilivit. Hac tempeſtate, ut Funccius annotat, Orthulphus Saxoniæ & Luneburgi Dux, Magni regis Daniæ filiam Giſellam in uxorem duxit. Ferdinandus Caſtellæ & Legionis rex potiorem Portugalliæ partem Anno 1052. à Mauris recepit. Ut alia taceam, quæ poſt Cometarum apparitionem læta triſtiaque evenerunt.

(a) Bonfin. dec. 2. l. 2. p. 225. (b) Avent. l. c. p. 420. Sigon. de regno Italiæ l. 8. p. 203. (c) Funcc. Calviſ. (d) Avent. l. c. p. 423. Sigon. l. c. p 205.

CCIX. *Anno Chriſti* 1053. *Cometa apparuit.* Sifardus Cygnæus in Speculo Cometarum.

NUllus Auctorum, quos in hac hiſtoria componenda ſequor, Cometam hunc, ſed nec Sifardus ſitum & circumſtantias ad ejus deſcriptionem certam pertinentes annotavit. Errorem eſſe in numero ſuſpicari non poſſum. Nam & ſupra pag. 3. ad eundem annum hunc Cometam, numero decimum quartum, proximum autem in Ann. 1058. poſuit. Eventus ejus ab imperio Conſtantini Ducæ (qui ſecundum Funccium Ann. 1063. ſecundum Calviſium & alios 1059. imperare cœpit) ad depoſitionem Michaëlis filii ejus, quam Funccius in Ann. 1080. Calviſius & alii in 1078. ponunt, producit, quod argumento eſt Cometam hunc poſt annum 1050. apparuiſſe. Ante hunc Cometam bellum Flandricum Balduino Comite Comitatum Montenſem, qui feudum imperii fuerat, occupante, anno 1051. recruduit. Pazinazæ feri, Scythicum genus hominum (a) provincias Orientis crudeliter vaſtarunt, Hungaria graviſſimo bello inter Henricum Cæſarem & Andream regem geſto conflictabatur. Multi quoque Principes ſacri & profani, quos Trithemius, Aventinus, Sigonius & alii Scriptores enumerant, diverſo mortis genere, è vivis ſublati ſunt. Sed nos jam quæ Cometam ſecuta ſunt, videamus. Annus, quo is apparuit, natali Conradi ſecundo geniti filii Henrici Imperatoris, ut colligo, & pace certè inter Henricum & Andream compoſitâ inclaruit. Hanc Normanni in Italia viribus aucti ferocientes, à Leone 9. Pontifice Romano bellum contra ſe magno animo & apparatu ſuſcipiente petierunt, ſed hâc negatâ, verſâ in virtutem deſperatione, victoriam obtinuerunt. Anno 1054. Henricus IV. rex Germaniæ renunciatus & conſecratus

(a) Egnat. in Conſtantino Monomacho.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

eſt. Cæſar contrà Flandrum rebellem rem proſperè geſſit. Mortua eſt hâc tempeſtate Zoë ſeptuagenaria, quatuor Imperatorum uxor. Primùm enim Romani, quem, amore adulteri infecta, veneno ſuſtulit, dein Michaëlis Paphlagonis adulteri, tùm hôc poſt ſeptem annos defunctô, alterius Michaëlis Calaphatis; mox denique hôc avaro, crudeli, ingrato & inſano in cœnobium detruſo, ardens turpi in ſenecta frigidâ libidine Conſtantini Monomachi ſocia thori fuit. Hic autem paulò poſt eam ad tumulum ſecutus eſt, Princeps ignavus & libidinoſus, ideoque duplici factione Ducum, notante Egnatio, appetitus. Ab ejus morte Theodora Orientem rexit, & virilibus curis fœminarum ſuæque ſororis vitia exuit, & *non muliebriter fœmina rebus præfuit*, Egnatio teſte: *quinimò tanta domi foriſque quies & otium fuit, tanta rerum omnium ubertas, ut fœminei imperii neminem pœniteret. Verùm ingraveſcente cum ætate morbo, illecebris Eunuchorum Michaëlem jam ſenem in curæ partem quum advocaſſet, ipſa non multò poſt fatis naturæque conceſſit.* Mors ejus à Calviſio in Ann. 1056. annotatur. Hâc quoque tempeſtate pax inter Henricum 3, Imperatorem & Andream Regem Hungariæ compoſita & firmata eſt. Cæſar enim Salomoni Andreæ filio filiam ſuam Sophiam magnâ cum populorum lætitiâ deſpondit. Bonfin. Dec.2.l.2.pag.228.

CCX. *Anno Domini* 1058. *(al.* 1059.*) Cometes apparuit tota Paſchali hebdomada. (Hæc Sigebertus.) Unde etiam Wilhelmus, longos, ait, & flammeos crines per mare ducens viſus eſt Cometa. De quo quidam Monachus Maleſberiæ, Cliverus nomine, veniſti, inquit, viciſti, multis matribus lugende, dudum eſt quod te vidi, ſed nunc multo terribiliorem te intueor, patriæ hujus excidium minitantem.* Chron. Belgic.

Anno Chriſti 1058. *Cometa in Polonia per aliquot dies apparuit, quem mors Caſimiri eodem anno ſtatim ſecuta eſt. In Friſonia captis aliquot Caſtellis ab Imperatore Henrico Friſones à rebellione reprimuntur.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1058. *Cometes aliquot dies in Polonia fulſit, & eodem anno Caſimirus rex obiit.* Eckſtormius ex Lycoſthene.

EAdem habet Funccius & Alſtedius. Adeòque fateor hanc de ſiniſtra Cometarum ſignificatione ſententiam adhuc fuiſſe, paucos reſpectu reliquorum, ſi excipias, communem. Sifardus quoque hunc Cometam annotat. Sed in eventibus Cometam ſecutis non uno modo hallucinatur. Eos enim à morte Miecislai regis Poloniæ, ultrà mortem filii ejus Caſimiri, quarum illa in Ann. 1034. hæc in 1058. incidit, producit. Imò verò hùc refert initia regni in Hungaria Stephani Geyſæ filii, quem in baptiſmo Belam vacatum fuiſſe ait. Hoc tamen cum veritate non convenit. Stephanus enim hoc ſolum nomen habuit, (*a*) teſte Bonfinio, Ritio & Bakſchajo; & Bela primus apud Hungaros rerum Anno 1062. ut Bakſchaj, vel 1061. ut Calviſius notat (Bonfinio & Funccio in priora tempora initium regni ejus referentibus) potitus eſt. At verò quæ de initio regni Stephani & Chriſtiana religione in Hungariam introducta Sifardus memorat, ad Annum Chriſti circiter milleſimum referenda ſunt. Atrox conſpiratio in Imperatorem à Proceribus Bojis facta, ab Aventino in Ann. 1056. ponitur. Multa Principum funera Cometam hunc proximè anteceſſerunt. Solus annus 1056. multis Principibus fatalis Auctoribus (*b*) memoratur. Inter alios Henricus 3. (Sigonio & Egnatio ſecundus, quòd iſti Henricum I. à Pontifice Romano non conſecratum in numerum Imperatorum non retulerint) Imperator tunc fatis ceſſit quadragenarius tantùm: magno equidem orbis Chriſtiani detrimento. *Omnes enim ſuperiores Reges*, judice Aventino, *Imperatores, Cæſares juſtitiâ atque induſtriâ ſuperavit, & longo intervallo poſt ſe reliquit.* Anno 1057. ſeditio (*c*) Saxonum, libertatis avitæ recuperandæ cupidorum, pacem Imperii turbavit. Cum res ad prælium fortuitum veniſſet Bruno Dux Brunſuicenſis pro Imperatore Henrico IV. puero patrueli ſuo, *(d)* (uterque enim genus ab Henrico I. (*e*) ducebant) Otto Marchio pro Saxonibus, ſed & pro

(*a*) Dec.2.l.1.p.197. (*b*) Avent. Annal.5.pag.428. Bonfin. Dec.2.l.2. in fine. Sigon. de regno Italiæ l. 8. in fine. Calviſ. ad hunc annum. (*c*) Urſperg. ad 1057. Schafnab. ad eundem. (*d*) Schafnab. ad ann. 1057. Avent. Annal.5.p.429. (*e*) Chron, Carion. in Henr.4. Bunting. 1. part. Chron.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

paterna & fraterna hæreditate, ipſoque quod ambibat imperio, fortiter pugnantes occubuêre. Brunonis tamen frater Egbertus victoriâ potitur, & Saxones feroces, ademto rebellionis ſignifero, ad deditionem faciendam & juſſa capeſſenda compellit, ac Rempublicam maximo metu liberat. In Oriente magna rerum mutatio facto Michaële Stratiotico de ſolio in cœnobium detruſo. Aſperitas morum & Ducum contemtus, priuſquam Cometa apparuiſſet, calamitatem ei ingentem, præſertim fluxæ fidei regenti, portendit. Altera rerum mutatio ibidem facta anno à Cometæ apparitione proximo, cùm Iſaacius Comnenus, Vir fortis & bello paceque illuſtris, qui Orientis imperium feliciter adminiſtrare cœperat, morbo preſſus diadema cucullo commutaret, ſucceſſore declarato Conſtantino Ducâ, Viro Reipublicæ perito, commodis, ut ait Petavius, moribus, veræ pietatis, ut Egnatius memorat, cultore & æqui obſervantiſſimo, niſi quòd, ut ſunt omnia humana bonis juxta & malis miſta, avaritiæ ſtudium & tarditas ingenii prægravaret. Eodem anno Henricus I. Galliæ Rex Philippum filium ſeptem annos natum Rhemis diademate inſigniri fecit, & hæredem declaravit, ac poſtero anno relictâ vitâ reliquit. Hùc referenda forent illa læta & ſolemnia ſponſalia inter Salomonem regem Hungariæ & Sophiam Henrici Tertii filiam, Quarti ſororem celebrata, ſi ab hoc deſponſatam Salomoni cum Aventino * & Funccio credamus. Anno 1059. ut Sigonius perhibet, Nicolaus Pontifex Romanus cum Normanis de Apulia & Calabria, Petrus autem Damiani, Oſtrenſis Epiſcopus ejus Legatus de ſimonia & cælibatu clericorum, quibus tunc Archiepiſcopus Mediolanenſis Vido nuptias permiſeat, cum populo feroci tranſegit. His Anno 1066. & ſequentibus, motus terræ & belli in terra, quorum ille Brixiam, hic Capuam, tùm & Romam occaſione duorum Pontificum, Alexandri quidem 2. à Romanis, Cadolai verò (Cathochum Aventinus, Candolum Bonfinius vocat) ſive Honorii 2. ab Imperatore electi: tùm Siciliam, Normanis Apulejenſibus Saracenos armis aggredientibus, quaſſavit; tùm mors Iſaaci Imperatoris, ſed & lætus multorum Principatus, ſorte naſcendi vel judicio electionis collatus, victoriæ aliæque res ſecundæ ſucceſſerunt. Cum primis autem proſpera Salomonis Andreæ filii in regnum Hungariæ per Imperatorem Henricum affinem facta Anno 1063. reſtitutio, quæ tot populis ſalutem & gaudium attulit. De quo Bonfinius Dec. 2. l. 3. p. 234.

* Annal. 5. p. 430.

CCXI. *Anno Chriſti* 1064. *Cometa aliquot menſibus arſit.* Chronicon Saxonicum. *Henricus IV. Imperator anno ætatis* 12. *primùm arma induit, permittente hoc Alberto Archiepiſcopo Bremenſi.* Eckſtormius ex Büntingi Chron.

ANte hujus Cometæ apparitionem multi Principes obierunt. Anno nempe 1060. Henricus Rex Galliæ: Iſaacius Imp. Orientis, teſte Sigonio, Anno 1061. Sbigneus Dux Bohemiæ, Nicolaus Pontifex Romanus & Andreas Rex Hungariæ, qui in bello contrà fratrem Belam periit. Is verò fratrem, cui ruinam attulerat, intra triennium ruinâ fortuitâ, (*a*) divinitùs tamen, ut apparet, in pœnam immiſſâ attritus, paulò poſt periit. Acciderunt per hæc tempora & alia triſtia, quæ in Cometæ proximi hiſtoriâ notavimus. Non deerat dira fames & pernicioſa peſtis, notante Bonfinio. (*b*) His tamen læta quoque (ſicut pleraque mortalium habentur) miſta fuiſſe docuimus. Anno quo Cometa is apparuit, *gravis terræ motus, familiaris*, judice Egnatio (*c*) & aſſiduâ experientiâ, *Conſtantinopoli clades*, accidit. Eundem anno ſequenti & Germania: Italia verò illum belli motum ex electione Pontificia Anno. 1061. ortum ſenſit. Pax alioqui læta hâc tempeſtate in orbe floruit. Ideò orto ex illa electione Pontificia Romæ diſſidio & motu, Romanus Legatus apud Imperatorem dicere ſuſtinuit: *Cuncta terrarum per prudentiam Veſtram pace feſta fruuntur: ſoli nos, qui caput mundi, Socroſancti Imperii domicilium incolimus, & urbis æternæ cives ſumus, domeſtico atterimur tumultu.* (*d*) Hâc tempeſtate Geyſa Belæ filius in gratiam

(*a*) Bonfin. l. c. p. 232. (*b*) pag. 234. (*c*) in Conſtant. Duca. (*d*) Avent. Annal. 5. p. 432.

cum Salomone patrueli rediit, eumque cum fratre Ladiſlao pro legitimo Rege & Domino in totius Hungariæ conſpectu in Jaurienſi urbe agnovit. *Fœdus inter eos,* (inquit Bonfinius (*a*), *ſolenne ictum, mutuoque juramento munitum, quod dum Fabiani Sebaſtianique anniverſaria celebrantur, percuſſum fuiſſe ferunt. Reconciliatis animis, regi cum Geyſa duce & Ladiſlao, mutua charitas, & aſſidua conſuetudo interceſſit. Subſequutum Paſcha, in Quinque-eccleſienſi urbe, ab his cum univerſa aulicorum ac primatum multitudine celebratum: ubi in divi Petri baſilica, inter ſolennia, Salomon iterum acclamante populo, à Geyſa coronatus. Quod tanta Ungarorum omnium lætitia celebratum, ut diem publicæ hilaritatis inter feſtos retulerint.* Idem paulò ante refert Henricum Imperatorem anno regni ſui nono, ex quo verò à patre diademate cinctus quadrimus puer erat, duodecimo (fuit is partæ ſalutis ſexageſimus quintus ſupra milleſimum (*b*)) Paſchalibus ſolemnibus gladio accinctum eſſe, & paulò poſt Bertam, Ottonis Comitis Auguſtralis (Aventinus (*c*) laudis Pompejæ Tetrarcham vocat) filiam uxorem duxiſſe. Nuptias tamen has circa Ann. 1067. contractas invenio. Per hæc tempora Edoardus (*d*) Angliæ tribus & viginti annis non magis præfuit, quàm perpetuâ pace & legibus ſalutaribus profuit.

(*a*) Dec. 2. l. 3. p. 235. (*b*) Funccius, Bucholzerus, Calviſius. (*c*) Annal. 5. p 440. (*d*) Vid. Polyd. in vita ejus.

CCXII. *Anno Chriſti* 1066. *Cometes in feſto Paſchati* XIV. *noctibus effulſit.* Funccius.

Anno Chriſti 1066. *Viſus eſt Cometes, qui effectu non caruit. Nam eodem anno Guilielmus Nortmanniæ Dux ab Eduardo hæres inſtitutus, Angliam cum exercitu invaſit, & Heraldum, qui Regis Angliæ nomen uſurpare, Guilielmumque Angliâ arcere conabatur, vicit & occidit.* Bucholzerus ex Friſingenſi, Meyero, Schaffnaburg.

Anno Chriſti 1066. *Cometa in feſto Paſchatis per totum terrarum orbem circiter* 14. *noctes conſpectus eſt. Hunc varia mala ſunt ſecuta. Eodem enim anno Guilhelmus Comes Nortmanniæ, Britanniam majorem, quæ Anglia dicitur, rege ejus Heraldo occiſo expugnavit, quæ provincia poſtquam in ſervitutem tota reddita eſt, Normannis ibi poſitis ipſe in ea imperium tenuit. Anno ſequenti Rex Romæ Henricus III. à quibuſdam IV. dictus, Bertam Ottonis Italici filiam in uxorem duxit, nuptiaſque apud Tryburias celebravit, quæ non procul Franckfordia ad Mœnum civitate, ſita eſt, vicuſque hodie habetur. Gregorius VII. Pontifex Romanus regem ſæpius vocatum excommunicavit, ejuſque conſilio & auctoritate, Rudolphus Alemannorum dux à quibuſdam Principibus, ut Hiſtorici annotant, rex creatus eſt. Hôc non multò poſt in bello publico occiſo, Hermannoque Lotharingiæ Principe ſubſtituto, ipſe à fidelibus prioris regis non multò poſt interfectus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1066. *Cometæ unius omnes ſcriptores ferè meminerant, apparuit ineunte Majo, ſequens Solem occidentem, conſpectus eſt per* 40. *ferè dies: principio ferè par Lunæ fuit, inde cum caudam acciperet, eâ creſcente, magnitudo ejus decrevit.* Calviſius edit. Francof. ex Zonara.

Anno Chriſti 1066. *Conſtantini Ducæ Imperatoris anno ſexto, menſe Majo viſa eſt ſtella crinita Conſtantinopoli, Solem ſequens occiduum, quæ initio magnitudine æquavit Lunam plenam, deinde cum coma enaſceretur, minuebatur. Effulſit* 13. *noctibus.* Büntingus ex Zonara, in imperio Conſtantini Ducæ. *Sequenti anno Conſtantinus Ducas longo morbo extenuatus deceſſit major ſexagenario.* Eckſtormius.

MEminit hujus Cometæ Urſpergenſis ad ann. 1066. ſed brevibus. Ita & Aventinus loco citato, & Cuſpinianus in Conſtantino Duca. Alſtedius eum per totum orbem diu apparuiſſe teſtatur. Anglicam illam converſionem & Rudolphi rebellionem ad eum refert. Ricciolus ex Spondano ante mortem S. Edovardi Regis Angliæ (quam tamen Funccius, Bucholzerus, Jovius, Helvicus in 1065. ſed Calviſius, Petavius &, ut puto, Polydorus * in 1366. ponit) apparuiſſe memorat. Siſardus

* lib. 8. p. 143.

iſti

iſti Cometæ, qui ei à Chriſto nato XVI. ordine eſt, famem, quæ in Dania ob occiſum à Jutiis Regem Canutum graſſabatur, aliaque quæ ferè 20. annis poſt Cometam acciderunt, tribuit. Proximè Cometen hunc præceſſère non pauca nec levia adverſa. Terræ namque motus Germaniam afflixit. Sclavi nondum depoſitâ gentili feritate Godeſchalcum Principem ſuum, ſtrenuum Chriſtianæ religionis propagatorem, trucidarunt. Ferdinandus Rex in Hiſpania clariſſimus, Fridericus Palatinus Saxoniæ, & alter, dux Lotharingiæ, fatalem attigerunt metam. Scythæ crudeliter direptâ Thraciâ & deleto Imperatoris Conſtantini exercitu, Græciam invaſerunt. Ex Normanica ambitione Italia belli furore exarſit. Hujus fax & incentor Ricardus Capuæ Princeps fuit. Is non multò poſt extinctus eſt. *Cujus mortis prænuncia crinita ſtella* (de proximo Cometa Sigonius * loquitur) *fuiſſe putatur, quæ per viginti dies mirum ſecum fulgorem trahens apparuit.* Sed ad eventus Cometæ. Annus ſexageſimus ſextus ſupra milleſimum duobus Regibus Norvegiæ & Angliæ, quorum utrique Haraldo nomen erat, diverſam ſortem attulit. Ille paganus, hic Chriſtianus: ille invaſor, hic defenſor regni, ideò ille victus, cæſus & occiſus, hic victor fuit. Cùm tamen is contra fidem datam regnum Angliæ Wilhelmo Normanno, quem Edouardus ſcripſerat hæredem, erepturus invaſiſſet, ab iſto victus interiit, portendente hunc caſum, ut Polydorus ait, Comete inuſitatæ magnitudinis, qui per aliquot dies apparuit. Wilhelmus victor exeunte 1066. anno in Regem conſecratur. Polydorus † hanc Haraldi ſexti & trigeſimi intra DXLVI. annos à Cerdicio, ac ultimi Anglorum Regis cladem & auſpicia Gulielmi in 8. Kal. Jan. Anno MLXVII. ponit, & pulchrè ac prudenter lib. 8. concludit: *Atque res humanæ*, inquit, *ſic fluunt, ut nihil ſit in iis tàm certum quàm certa mutatio aut in melius, in pejuſve.*

* l. 9. de regno Italiæ pag. 214. † l. 8. fine.

CCXIII. *Anno Chriſti* 1067. *Cometa apparuit: quo anno Alexander Pontifex ſummus vexatus fuit à Cadolao Parmenſi Epiſcopo.* Ricciolus ex Fiornovello.

Anno Chriſti 1067. *Cometa ſignificat magnam ſiccitatem, peſtem & famem.* Alſtedius.

APertè hic Cometa à proximo diſtinguitur. Triſtia quæ illum ſecuta ſunt, hunc anteceſſerunt, præcipuè clades illa utriuſque Haraldi, quæ menſe Septembre & Octobre contigit. Hoc anno Henricus Imperator patruelem Egbertum (Eccardum ſed & Egbertum Calviſius & alii * vocant) Marchionem Saxoniæ & Ducem Brunſuicenſem, mortuo Ottoni Thuringiorum Marchioni, qui primus Epiſcopo Moguntino decimas ſolvere promiſerat, ſuffecit, potentiamque ejus ampla Thuringiæ ditione auxit. Is nempe ut Patri ejus egregiam navârat operam, ita paulò ante eum cum periculo vitæ, ‡ poſtquam metu inſidiarum ex navi in Rhenum ad Auguſtam Nemetum præcipitem ſe dediſſet, ſervavit.

* Chron. Carion. l. 4. in Henr. 4. Bunting. 1. part. Chron. ‡ Avent. Annal. 5. p. 432. Bunting. ibid.

CCXIV. *Anno Chriſti* 1068. *apparuit Cometa ignitiſſimus, corundem malorum, quæ diximus, ad duos præcedentes annos, index.* Alſtedius.

TErtius ex ordine annus iſte eſt, qui mundo hac tempeſtate ſtellam crinitam exhibuit. Hæ ab Auctoribus diſtinctè memorantur, non tamen cum cura deſcribuntur. Hæc eorum incuria rerum Mathematicarum ſtudioſis erit ingrata. Quæ proximum Cometam exceperunt triſtia (niſi tamen ejus apparitionem præceſſerint, quod ſciri non poteſt, auctoribus circumſtantias rerum reticentibus) hunc præceſſerunt, mors nempe Conſtantini Ducæ Imperatoris Orientis ſexagenario majoris, Ranimiri Aragonii, qui 32. annis regnavit, & Balduini Flandriæ Comitis, itidem Senis, qui annis 34. rerum potitus eſt. Hoc ex collatione annorum 1036. & 1067. apud Calviſium apparet, idemque numerus annorum ad ann. 1070. filio ejus, qui tantùm

tantùm triennio Comitatum rexit, tributus, patri tribuendus eſt. In annum hunc
1068. Funccius nuptias Philippi Regis Galliæ cum Berta Balduini Hollandiæ & Friſiæ
Comitis (Florenſem Petavius (*a*) ex quodam auctore Gallico, Serres Balduinum
Flandriæ Comitem vocat) ponit. Eodem anno, certè eadem tempeſtate, Guliel-
mus ille Conquæſtor, rex Angliæ, res in Normania conſtituere volens, *triumphanti*
ſimilis, ut Polydorus (*b*) perhibet, *eam ingreſſus, parùm ibi moratus, poſtquam res omnes*
ex ſententia conſtituerat, in Angliam confeſtim remigravit. Variis dehinc animorum &
armorum motibus exceptum eſſe idem Auctor teſtatur. Sed hoc ei aſperitas morum,
præter nominis peregrini invidiam, & Edgari regii pueri (genitus enim erat Edouar-
do filio Edmundi XV. Anglorum Regis, qui Ferreum latus dictus eſt) in Scotia tunc
exſulantis vicinitas, tùm verò & Canuti Dani, ab exſulibus Anglis ad repetendum
avitum regnum perciti potentia, non illa crinita ſtella, portendit. De his & pluri-
bus aliis Polydorus in vita Gulielmi videatur. Audiamus Trithemium: (*c*) *Wilhelmus*
mox (à cæde Haraldi) *penè omnes ejuſdem regni pontifices miſit in exilium, nobiles & prin-*
cipes interfecit, mediocres in ſervitutem militibus dedit, uxores indigenarum advenis ſuis ma-
trimonio copulavit, & in civitate Eboracenſe pluſquam centum ſupra mille Sacerdotes crudeli-
ter occidit. In feſtis etiam paſchalibus hoc ipſo anno Cometes per 14. *fermè noctes in cælo ap-*
paruit.

(*a*) R. T. 1. part. l. 8. c. 14. (*b*) lib. 9. initio. (*c*) Chron. Hirſaug. ad 1066.

CCXV. *Anno Chriſti* 1071. *poſt ſtellam novam verſus Auſtrum & Occaſum viſam, appa-*
ruit Cometa longis ac flammeis crinibus per dies viginti quinque. Ricciolus.
Anno Chriſti 1071. *viſus eſt Cometa, eadem portendens mala, quæ diximus ad tres præ-*
cedentes, imprimis varias ſeditiones. Nam inde ab anno 1060. *majeſtas Imperatoris*
ab Hildebrando pedibus conculcata fuit: Saxones rebellarunt: Cæſar factus eſt Papæ ſup-
plex: Rudolphus contra Henricum eſt electus, ſed tandem cæſus: Papa ab Henrico IV.
in maximas anguſtias eſt redactus. Alſtedius.

TUrbulenta, fateor, hæc tempora fuerunt. Sed nemo ignorat talia ſæpè ante &
citra ullam Cometarum apparitionem experiri mortales, qui erroribus, vitiis,
flagitiis, velut proprio jumento, calamitates ſibi accerſunt, & divinitùs immiſſis malis
à Deo juſtitiæ cuſtode caſtigantur. Ante hunc Cometam Diogenes Romanus, quem
ſibi Eudocia Conſtantini Ducæ vidua maritum aſſumſerat, bella cum Turcis, quo-
rum arma ſub Conſtantino Monomacho primùm, Egnatio * teſte, per Aſiam la-
tius evagabantur, variâ fortunâ geſſit. Ante Cometam & rebellio in Occidente con-
tra Imperatorem exarſit, Ottone Bojariæ Duce facem ſeditionis Anno 1069. præfe-
rente. Ante Cometam & domeſticis motibus † & bello Danico Anglia prælucenti-
bus vitiorum portentis exarſit. Ante Cometam & Balduinus Junior, qui Flandriam
non 34 (ut in Calviſii editione Francofurtana legitur) ſed tribus tantum annis poſt
patrem rexerat, & Godofredus ille Lotharingus, homo ſuam & alienam quietem pe-
roſus, mortuus eſt. Ante Cometam Henrici IV. Imperatoris cum Romana Curia
diſſidia orta, notante Aventino & Sigonio ad Ann. 1070. Ante Cometam denique,
inter Boëmos & Auſtrales (Auſtrios) orta diſſentio, ac bellum uſque adeò atrox, ut
Bonfinius ‡ ſcribit, ut magnam cladem ediderit. *His Leopoldus, divi Leopoldi pater,*
quem pium ex cognomento nominant: illis Bratiſlaus cum Otthone & Corrado fratribus impe-
rabant, è finibus bellum exarſit, quum arcta prius eſſent charitate conjuncti. Moraviam ab
Auſtria, non montes, valles, amneſve dirimunt, quando undoſa utrinque planicies effundi-
tur. Unus duntaxat rivulus interfluit, quem Dian appellant. Hic primùm latrocinia inter
finitimos pagos committi, abigi ſubtrahive pecora, mox præfacinorum impunitate, increbre-
ſcente audaciâ, vis palàm inferri, vicique vaſtari, ac ferro res agi, & ſuorum denique quiſ-
que fovere jura cœpit. E ſcintilla demùm emerſit incendium, quod vix multo deinde ſanguine
potuit extingui. Prodit clarè Bonfinius tanti mali citra ſtellam crinitam portentum,

* in Conſtant. Monom. † Polyd. l. 9. p. 152 & ſeqq. ‡ Dec. 2. l. 3. p. 239.

alieni

alieni ſcilicet cupiditatem. Hanc & Dubravius (*a*) perſtringit, & Bohemis pariter ut Bonfinius, victoriam inſignem tribuit. Aventinus (*b*) (qui Auſtriam perpetuò Bojariam Orientalem vocat, reclamantibus Hungaricis ſcriptoribus, qui eam Pannoniæ partem fuiſſe contendunt, quos & Dubravius (*c*) ſequitur, ac Marchiam Orientalem dictam fuiſſe teſtatur) rem ſine prælio compoſitam fuiſſe affirmat. Sed jam eventus, qui Cometæ apparitionem exceperunt, videamus. In Oriente Romanus Turcas ad pacem petendam coëgit. Hanc quòd negaſſet, rem proditione ſuorum improſperè geſſit, & vivus, (*d*) quòd antehac nunquam contigerat, in manus barbari venit. In ſummo honore à barbaro habitum & amplis donatum muneribus, pace initâ dimiſſum eſſe, Egnatius poſt reliquos ſcriptores annotat. Sed qui à barbaris tàm benignè, à ſuis crudeliter habitus eſt. Nam contra jurisjurandi fidem, & omnem honeſti ac æqui rationem, imperio & oculis privatus, in inſulam deportatur, mox in tumulum deportandus, manifeſto viciſſitudinis rerum documento. Execrandum facinus juſtam divinam vindictam portendit, quæ è veſtigio ſecuta eſt. Soltanus enim Turca atrociter injuriam Imperatoris, à ſubjectis peſſimè habiti ultus eſt, & multò crudelius, quàm unquam antehac fecerat, omnia vaſtavit. Hâc tempeſtate in Occidente res paulò quietæ fuêre. Otto enim Dux Bojorum, genere Saxo, Princeps prudentia & bellica virtute præſtans, qui, ut Calviſius ex Urſpergenſi annotat, per annum ferè detentus fuerat, amicis pro eo apud Cæſarem deprecantibus, liberatur. Hi etiam ut in gratiam reciperetur, obtinuerunt. Et hæc quidem apud Schafnaburgenſem, nequaquam apud Urſpergenſem invenio. Ille enim Ottonem Anno 1071. inducias à Cæſare obtinuiſſe, anno autem vertente eidem conciliatum fuiſſe: denique Anno 1076. defeciſſe diſtinctè deſcribit. Iſte conciliationis non meminit. Verumtamen Otto tunc temporis Ducatu Bojariæ, qui Welphoni Quarto Lycatiorum (fuit is antiquiſſimæ & illuſtriſſimæ apud Suevos familiæ ab Altorff, apud Bojos (*e*) Lycatiorum & Ambronum, apud Italos Aſtenſium ſive Ateſtinorum ſanguis, Celſiſſimorum Brunſuicenſium & Luneburgenſium Ducum (*f*) apud Saxones ſator, Princeps præpotens, qui & Orientem laude bellica & gloria (*g*) nominis ſui implevit) tanquam jure (*h*) avitæ hæreditatis ad eum ſpectans creditus eſt, exciderat, paternis facultatibus contentus ut eſſet, juſſus. Hæc intempeſtiva Cæſaris clementia & verè crudelis miſericordia plurimas calamitates quæ ſecutæ ſunt, omni Cometâ & phœnomeno certius portendit. Prudenter Aventinus (*i*), poſtquam Cæſarem tanto turboni ignoviſſe, eumque non ſolùm vita, ſed & patrimonio donaſſe memoraſſet: *Nihilominus tamen*, inquit, *Otto hominum ingratiſſimus, atque perfidus, cui nullum ſcelus eſt, poſtea rebellionem facit: maximis cladibus majeſtatem populi Romani vaſtavit. Ubi miſericordia opus, nemo clemens eſt: viduas, pupillos, inopes, agricolas, cives compilamus, ſervire nobis cogimus, in hoſce levi rumore animadvertimus: ubi nihil opus eſt clementiâ, potentibus, latronibus, peculatoribus, qui neque patriæ neque famæ ſuæ, neque diis neque hominibus unquam pepercerunt, ignoſcimus. Dumque paucis ſceleſtis parcimus, bonos omnes perditum imus.* Hic Otto fax & author (judice Aventino) ſeditionis, non illa Cometæ fax, bellum Saxonicum in Germania accendit: quod tamen plus rebellibus quàm Cæſari, jus majeſtatis ſuæ tuenti propitium fuit. At enim Urſpergenſis & Schafnaburgenſis benignius de Ottone judicant, potentiamque ejus Cæſari ſuſpectam, ruinam ei portendiſſe & attuliſſe demonſtrant. Hos & Thrithemius in Chronico Ducum Bavariæ ſequitur. Vid. Brunner. de virt. & fortuna Boica. Eadem tempeſtate inter Salomonem Hungariæ regem, & patrueles ejus, Geyzam ac Ladiſlaum exortum eſt diſſidium & bellum, alternante victoria & pace diſpunctum. Originem ejus Bonfinius (*k*) ad vetus illud ambitionis invidæ & ad pravos conſiliarios, non ad ullum Cometes portentum refert. Qui hîc de acerbiſſimo diſſidio inter Imperatorem & Pontificem Romanorum orto intimiora cognoſcere velit, adeat & audiat Aventinum (*l*) cordatè, liberè, &, ut affirmat, gratia & odio procul loquentem. Verum & illius apud Urſpergenſem Auctoris candor hîc eſt laudandus. Ego hîc nil addo, niſi quod non immerito ſentiam,

(*a*) l. 8. p. 62. (*b*) Annal. 5. p. 441. (*c*) ibid. p. 63. (*d*) Egnat. in Romano Diogene. (*e*) Avent. Annal. 5. p. 437. & 6. p. 482. 483. (*f*) Sigon. ad ann. 1088. (*g*) Avent. p. 484. (*h*) Trith. Chron. Ducum Bai. (*i*) Annal. 5. p. 444. (*k*) Dec. 2. l. 3. pag. 240. & ſeqq. vid. Avent. l. d. (*l*) pag. 446. & ſeqq.

vagam

vagam libidinem & adulteria infamia, quæ & Auctor ille apud Urſpergenſem, & Aventinus (*a*) in Henrico notat, licet multas ejus virtutes egregio Principe dignas enumeret, juſto Dei judicio hæc mala accerſiviſſe, cum acerrimum æmulum Gregorium VII. ingentium animorum, judice Petavio, (*b*) Pontificem nactus eſſet. Commemorationem hoc loco meretur Pontificum (inter quos 24. Epiſcopi erant) Germaniæ, (*c*) uxoribus cohabitantium, & tàm Scripturæ Canonicæ auctoritate, quàm antiquâ Eccleſiæ praxi ſe defendentium contrà Pontificem Romanum, qui cœlibatum eis imperabat, motus. Nec patitur ſe ſilentio obrui læta Conradi filii Henrici IV. Anno 1074. (*d*) nativitas, & Theodorici Domicelli (fuit is Florentii filius) Comitis Hollandiæ victoria, Anno 1076. parta, & patrimonii à Wilhelmo Epiſcopo Trajectenſi, auxilio Godefridi Gibboſi Ducis Lotharingiæ, ſibi pupillo ante quadriennium erepti, & inter victores diviſi recuperatio. Godefridus paulò ante ex inſidiis interfectus, Epiſcopus in prælio captus, ſocius ejus Comes Zutphanienſis occiſus, exemplum divinæ juſtitiæ peccata ſeverè vindicantis præbent. His meritò addendus eſt Rudolphus ille Cæſari rebellis, quem Alſtedius memorat. Sed hic caſus Anno demùm 1080. accidit. Ideò rectius ad proximum Cometam refertur.

(*a*) pag. 446 & 464. Vid. & Chron Carion. in Henr. 4. (*b*) Ration. Temp. p. 1. l. 8. c. 17. (*c*) Schafnaburg. ad ann. 1074 & 1075. Avent. l. d. pag 448. Sigon. ad ann. 1074 & ſeqq. (*d*) Schafnaburg.

CCXVI. *Anno Chriſti* 1077. *Dominicâ Palmarum circà horam ſextam, ſereno cælo ſtella apparuit.* Hiſt. Eccl. cent. 11. cap. 13. ex Sigeberto. *Henricus IV. Imperator hoc anno à Papa excommunicatus: Rudolphus Dux Sueviæ contra ipſum electus & coronatus, primo prælio cum ipſo congreſſus eſt, incertâ ſed non incruentâ victoriâ.* Eckſtormius.

Iſtum vel certè proximum Cometen Carionis Chronicon (*a*) indicat. Indiſcriminatim enim Cometam aliquot menſibus ante hos Germaniæ motus (quos à reditu Henrici ex urbe Roma, id eſt ab hoc (*b*) anno orditur, & tamen eis ad mortem Henrici triginta octo annos pro viginti octo tribuit, ego verò cum Aventino, Calviſio & aliis ab Anno 1067. quo molitiones Ottonis Bojorum Ducis motuum horum auctoris eruperunt, arceſſendos & ita demum eis 38. annos tribuendos puto) arſiſſe dicit. Hùc potius referenda ſunt triſtia, quæ paulò ante commemoravimus: longius enim ab illo, quàm ab hoc Cometa abſunt. Plura ejuſdem generis apud Auctores invenio. Nam Erneſtus Dux Auſtriæ in prælio contrà Saxones Anno 1075. occubuit. Romæ autem magnus tumultus, Pontifice Gregorio, Cincii præfecti urbis operâ in carcerem conjectô, (*c*) ortus eſt. Anno proximo (*d*) in Concilio Vormatienſi ab Imperatore, Hugone Cardinali, & XXIV. Epiſcopis, Pontificatus Gregorio, cujus ibi tunc multa ſcelera enumerata fuêre, (*e*) abrogatus eſt. At Pontifex Romanus triſtis, carminis lege ad ſe perlata, in Imperatorem & aſſeclas ejus viciſſim anathematis fulmen torſit, licet nonnulli jus majeſtatis imperatoriæ tuerentur. Fulmen illud Pontificium tantarum in animis plurium Germanorum erat virium, ut Imperator concilio ad Oppenheimiam indicto (*f*) de amittendo imperio in ſummum adductus fuerit diſcrimen, vixque ut feralis ſententia ſuſpenderetur, ſummis precibus impetrârit. Idem ille annus bello inter Giſulfum Salerni & Robertum Apuliæ Principem erat inſignis: ſed & ſummâ rerum omnium ad victum neceſſariarum inopiâ, quæ tanta in urbe Salernitana, Sigonio teſte, ſuborta erat, *ut veſcendi cauſa ad equos, aſinos, caneſque deſcenſum ſit*. Per hæc tempora Hungaria (*g*) acerrimo & pluſquam civili bello inter Salomonem & Geyzam ac Ladiſlaum orto conflictabatur. Favit initiò fortuna belli Salomoni, ſed ad ultimum deſtituit, & regno eum nequicquam reluctantem privavit, & in ſolitudinem agendæ pœnitentiæ cauſâ expulit. Ibi ingenitam ultrò depoſuiſſe ſuperbiam, pro trabea cilicium, pro purpureo ſtrato frondes aridas, pro epu-

(*a*) in Henr. 4. ſub fin. (*b*) Urſperg. Schafnaburg. (*c*) Urſperg. Schafnaburg. Sabell. Enn. 9. l. 3. p. 349. Sigon. ad ann. 1075. (*d*) Urſperg. Schafnaburg. Trithem. ad ann. 1076. (*e*) Avent. Annal. 5. p. 453. Sigon. ad ann. 1076. (*f*) Urſperg. ad 1076. Thrithem. ad 1077. (*g*) Bonfin. dec. 2. l. 3. p. 240. Bakſchaj, in Salomone.

lis regalibus baccas ac glandes, pro Syrmico ſæpè vino paluſtrem aquam, & pro frequenti ſtipatorum manu commutaſſe ſolitudinem, in eaque ſalubriorem quietem quam in regno inveniſſe, Bonfinius (a) perhibet. Is verò etiam paulò antè (b) deſcribit quàm cruentum illud fuerit ultimum prælium, quod ut plurimorum cæde ab utraque parte, ita regni amiſſione Salomoni conſtitit: & quantoperè pius Ladiſlaus illius acerbitatem & tùm imperantium per ſanguinem ad debitum quoquè regalis throni faſtigium pervenientium, tùm parentium quotidianis inſidiis à debitis obſequiis ſubductorum miſeram ſortem deplorârit. Per eadem tempora Boleſlaus Audax Rex Poloniæ Ruſſiam armis domitam, captâ metropoli Kioviâ, ſubegit. Henricus Imperator Anno 1077. ineunte, (c) nudis pedibus ante palatium Pontificis Romani ſtans, frigoris & inediæ patientiâ animum Pontificis expugnavit. Sed jam ad ea quæ Cometam exceperunt, properamus. Anno quo is luxit, concordia illa inter Imperatorem & Pontificem malè inſtaurata, non diu permanſit, Proceribus Germaniæ in Pontificem, & ejus auctoritate in Rudolphum Sueviæ Principem, Henrico Imperatori ſubrogatum, animo inclinatis. Quæ res ut Italiæ, ita & Germaniæ magnos & dolendos motus attulit. Anno 1077. (d) alternis victores Henricus & Rudolphus æmulus evaſêre. Ille tamen Germaniam ſuperiorem occupavit, & Sueviam Friderico Staufungenſi, viro ſtrenuo, quem ſibi in generum elegit, donavit. Anno 1078. in prælio Mellerſtadienſi Rudolphus pluribus Ducibus amiſſis inferior fuit. Poſt aliquot prælia dubio Marte commiſſa, illud Miſniacum, longè omnium maximum & atrociſſimum, juxta Elleſtram fluvium (e) Anno 1080. rem diremit. Rudolpho enim dextra, quam Cæſari dederat, & ita vita & auguſta dignitas, de Pontificibus (f) perfidiæ Auctoribus querenti, ablata eſt. Inter hæc Anno 1078. Michaël Conſtantini Ducæ filius Parapinaceus, à fame quæ ſub eo invaluit, dictus, abrogato imperio in cœnobium detruſus, ſucceſſorem Nicephorum Botoniatem vidit. Ignavia & ſævitia ejus inviſa vitia ab Egnatio notata, hanc tantam cladem ei pro Cometa portenderunt. *Facilè enim cives Nicephorum in ſocordis Principis invidiam admiſêre*, ut idem Egnatius ait. Boleſlaus Polonus per hæc tempora in vitia ex proſpero rerum in Ruſſia geſtarum lubrico lapſus, Staniſlaum Epiſcopum Cracovienſem acrius ſe objurgantem interfecit. Quam ob cauſam odium Pontificis Romani & ſubjectorum incurrit, titulo Regis, imò & regno privatus, ac in Hungaria, quò profugiſſe ſcribitur, Anno 1081. mortuus, quò Henricus V. Imperator natus eſt. Paulò ante Alfonſus Hiſpaniarum Rex Toletum urbem, quam 368. annis Saraceni tenuerant, feliciter recuperavit, arcem in ea condidit, ſedem regni & Epiſcopi eſſe, ſeque Imperatorem, ob devoluta ad ſe Legionis Aſturum & Caſtellæ regna, tùm multa alia à Mauris recepta, & alioqui res præclarè geſtas, appellari voluit. Multa fortiter & feliciter Henricus pro tuendo ſui imperii jure in Italia & Germania hac tempeſtate geſſit, de quibus paulò poſt pluribus agemus. Hîc ſola nobis verbo memoranda eſt *pax Dei in Synodo Moguntina communi conſenſu atque conſilio conſtituta* (g), ut Auctor ille apud Urſpergenſem ait.

(a) Dec. 2. l. 4. pag. 256. (b) Dec. 2. l. 3. pag. 245. (c) Urſperg. Schafnab. Trithem. (d) Calviſ. Bucholz. &c. Urſperg. ad 1078. (e) Urſperg. ad 1080. (f) Urſperg. ibid. Trithem. Avent. Ann. 5. p. 461. Bonfin. dec. 2. l. 3. p. 240. Sabell. Enn. 9. l. 2. (g) Urſperg. ad ann. 1085.

CCXVII & CCXVIII. *Anno Chriſti* 1092. *Cometa in plaga meridiana ſtans, ſuumque ſplendorem in obliquum, gladii more protendens, circà Nonas Octobris viſus eſt.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 11. c. 13. ex Urſpergenſi.

Anno Chriſti 1095. *die* 5. *Octoberis verſus meridiem conſpectus eſt Cometa formâ enſis. Eodem hoc anno iterum viſus eſt Cometa.* Eckſtormius ex Chron. Saxon.

Anno Gebhardi Abbatis 4. *qui fuit Dominicæ nativitatis* 1095. *circa Nonas Octobr. apparuit Cometes ad plagam meridionalem ſtans, ſuumque ſplendorem in obliquum gladii more protendens.* Trithem. Chron. Hirſaug.

COmeta ille ad annum 1092. poſitus, idem eſt cum iſto anni 1095. ut infra videbimus. Unde verò Eckſtormius habeat, iſto anno 1095. iterum Cometam eſſe viſum,

viſum, ignoro. Dicit quidem Chronica Saxonica id teſtari. Ego tamen in Alberti Krantzii Saxonia, in Georgii Fabricii Chron. Saxon. aliiſve Auctoribus ſecundò viſum Cometam non inveni, niſi quòd hic eodem anno chaſmata viſa eſſe refert: Verùm de ſerie Cometarum hâc tempeſtate viſorum infrà pluribus agemus. Nunc ad effectus iſtorum Cometarum (duos enim hîc numero auctoritate Eckſtormil Chronica Saxonica allegantis) veniamus. Multa triſtia intervallum 18. annorum Cometas dividens protulit, & talia citra Cometarum apparitionem evenire docuit. Nam ut nonnulla eorum (ſi vel Cometa ad annum 1092. obſervatus inveniatur) paucis attingamus, Nicephorus Anno 1081. imperio ab Alexio Commeno exutus, non minori jure illud amittit quàm acquiſiverat. Inter hæc Michaëlis imperio dejecti cauſſam Robertus Normannus tuendam, & expeditionem in Orientem ad vindicandum imperium ſuſcipit. Ex eo bellum atrox & cladibus mutuis nobilitatum, illud verò Romanum ex diſſidio Imperatoris & Pontificis, cui novum Pontificem Clementem 3. Imperator ſuffecerat, ortum eſt. Dum ita belli motus alia regna, Angliam terræ motus Anno 1081. concuſſit. Eodem anno Canutus Rex Daniæ à ſubjectis cæſus, Funccio facinus hoc in annum 1078. referente. Eodem illo anno Boleſlaum Poloniæ Regem mortuum eſſe diximus. Dehinc varii bellorum motus Sueviam, Miſniam, & totam (*a*) Germaniam, tùm Italiam & Orientem quaſſarunt, occidente novi Imperatoris Hermanni Lotharingi, Oriente Commeni electione diſtracto. Anno 1085. Robertus ille Dux potentiſſimus, ſed & Gregorius VII. Pontifex vitam cum morte commutavit. Eodem anno Juditha Bladiſlai (ſive Vladiſlai) Poloniæ Ducis conjunx, & Vratiſlai Bohemiæ Ducis, qui eodem anno à Cæſare rex declaratus & Pragæ conſecratus eſt; filia diem obiit, Bonfinio (*b*) notante. Poſt biennium ſextum (ut verò ego ex Schafnaburgenſi, (*c*) Aventino, Funccio, Bucholzero, Calviſio aliiſque colligo, ſeptimum, ſex priora in annum 1075, 1077, 1078, 1079. & duo in 1080. collocans, quâ ratione & plura quàm diximus bella & prælia Saxonica ultra Schafnaburgenſis hiſtoriam Anno 1077. finitam numerari poſſunt) bellum cum Saxonibus & Suevis inſtauratum, notante eodem Bonfinio, Calviſio in annum præcedentem hoc referente. Idem ille annus Wilhelmo Conqueſtori Regi Angliæ (quem Guilhelmi Neubrigenſis (*d*), armis acrem, animo ingentem, ſucceſſu felicem fuiſſe dicit, & ſingulare Nothorum decus vocat) & Saracenorum centum millibus à Victoris Pontificis exercitu in Africa cæſis (*e*) fatalis fuit. Tùm Hermanno illi Lotharingo, poſtquam cum Imperatore in gratiam rediiſſet. Anno 1088. Berta Regina mortua: Germania bello civili, 1089. Anglia motu terræ concuſſa. Henricus Comes Lovanienſis, anno poſtero Ecbertus ille Brunſuicenſis, Marchio Saxoniæ, à militibus Cæſaris, cui ob maximas omnis generis vires ab adverſa factione oppoſitus, & pro eo regnare juſſus erat, occiſus, rebus humanis exemti ſunt. Hâc tempeſtate omnes Cæſari rebelles Principes, teſte Aventino (*f*), occubuerunt. Eodem illo anno Imperator Italiam armis domuit. Anglia pluſquam civile bellum, fraternaſque acies vidit. Utraque belli procellam Anno 1091. ſenſit. Theodoricus verò Comes Hollandiæ, tùm Vratiſlaus rex Bohemiæ 14. Januarii, & Conradus frater & ſucceſſor ejus (*g*), (ſolo tamen Ducis titulo, qui uſque ad Vladiſlaum duravit, uſus) 6. die Septembris 1092. è vita exiit. Mitto alia, & ad ea quæ Cometam (ſiquidem aliquis ad ann. 1092. monſtrari poteſt, quod fieri poſſe nondum video) exceperunt, venio. Anno nonageſimo tertio ſupra milleſimum à Chriſto nato Milcolumbus Scotiæ Rex obiit. Sed huic non tàm Cometa (ſi quis tamen illâ tempeſtate luxit) quàm violata ex levi cauſa conventæ pacis fides (*h*) & alieni cupido vitam & regnum ademit. Hoc quoque anno Vladiſlaus Hermannus, Poloniæ Princeps, Boleſlai frater, rem contra Pomeranos, qui ab eo defecerant, ut & antea proſperè geſſit; tunc enim eos ad deditionem coëgit. Hoc anno imperium Romanum, quantò diuturniori bello civili afflictum erat, tantò magis lætâ pace gaudere cœperat. Sed hoc gaudium diuturnum eſſe Conradus filius Henrici

(*a*) Urſperg. ad 1080. & ſeqq. ita & Trithem. & Sigon. aliique. (*b*) Dec. 2. l. 3. p. 240. (*c*) ad ann. 1057, 1074, 1075 & 1076. ibi quidem bis, hîc ter. (*d*) rer. Angl. l. 1. c. 1. p. 3. (*e*) Sigon. ad ann. 1087. (*f*) Annal. 5. p. 467, 468. (*g*) Dubrav. l. 9. p. 68. (*h*) Polyd. l. 10. p. 172.

Imperatoris non ſivit. Is enim Italicis conſultoribus pravis credulus Auguſto fidem & obedientiam, Patri pietatem, patriæ & orbi quietem debitam violavit. Anno 1094. Alfonſus rex Portugalliæ primus natus eſt. Eodem Petrus Sanctii Aragoniæ Comitis filius, quadraginta millibus Maurorum cæſis, inſignem reportavit victoriam. Sed ut ad eventus, qui Cometæ, vel etiam Cometarum, indice, ut vidimus, Eckſtormio, anni 1095. apparitionem ſecuti ſunt, veniamus, excepit hæc phœnomena mors nonnullorum Principum, non tamen S. Ladiſlai Regis Hungariæ, qui ante eorum apparitionem, decurrente ſcilicet menſe Julio, diem ſuum obiit. Excepit & bellum ſacrum *(a)* ab Urbano 2. Pontifice Romano conflatum. Excepit pariter rebellio impii in Patrem Henricum Imperatorem, filii Conradi, quem Pontificia ſtudia & auxilia, Urbano ſedem & animum Gregorii VII. contrà Clementem 3. capiente, aluerunt. Sed talia vel naturales vel etiam civiles cauſſas ſuas, quæ prudentibus loco portentorum ſunt, citra Cometarum apparitionem, ut & aliàs habuerunt. Cometis pariter ſucceſſerunt, ut infelices aliorum Sacrorum bellatorum, ita felices Godefridi Bilionæi, Lotharingiæ Principis Magnanimi, ſucceſſus. In eundem annum referuntur felicia auſpicia Leopoldi Ducis Auſtriæ, qui Pius & Pater pauperum dictus eſt. Nuptiarum & natalium læta ſolemnia, quibus hoc anno Aulæ Principum perſonabant, in tabulis Principum apud Buntingum, Ritterſhuſium & alios videri poſſunt. Chronicon Auguſtanum de hoc anno ſic ſcribit: *Hyems varia, commoda æſtatis & autumni temperies: frugum ubique abundantia. Pro pace & regni reſtauratione colloquia. Imperatoris filius Conradus de Sicilia Nortmani cujuſdam filiam in uxorem duxit.*

(a) Sabell. Enn. 9. l. 3. p. 354. & ſeqq. Polyd. l. d. p. 174. Sigon. ad ann. 1094.

CCXIX. CCXX. CCXXI. CCXXII. & CCXXIII.

Anno Chriſti 1096. 1097. 1098. 1099. & 1101.

Anno Chriſti 1096. *viſus eſt Cometa.* Alſtedius.

SI vel ille Cometa enſiformis ad ann. 1095. poſitus hîc intelligatur, poterit hæc ſententia, ut puto, defendi. Auctor enim ille apud Urſpergenſem dicit ſe tunc Cometam vidiſſe, cum & ſignum in Sole vidiſſet. Hoc autem Anno 1096. vidiſſe ſe expreſſè teſtatur. Eandem confirmant illa ejuſdem Auctoris verba: *Anno verò poſt hæc tertio ſtellam &c.* quod de Cometa anni 1099. Auctores explicant. Atqui ab Anno 1096. ad 1099. triennium currit.

Anno 1097. *Cometes in occidente apparuit tota prima hebdomada Octobris.* Sigebertus.

Anno Chriſti 1097. *in Occidente menſe Octobris Cometa per dies octo apparuit. Hunc aquarum inundatio magna ſecuta eſt, ita ut ſatio autumnalis impediretur: unde ſterilitas omnium frugum, fames ingens & peſtis ſecuta eſt. Eodem anno exercitus Chriſtianorum terminos paganorum tranſgreſſus cum hoſtibus feliciter pugnavit. Henricus Imperator Germaniam acceſſit, deque pace Moguntiæ in Conventu Imperii tractavit.* Rockenbachius.

ANnotat hunc Cometem Auctor Chron. apud Urſpergenſem, qui felices Gotefridi contra Saracenos progreſſus, & occupatam Romaniam, tum illud de pace colloquium & æſtatem fertiliſſimam hoc anno memorat. Annotat eundem Hiſtoria Eccleſiaſtica cent. 11. c. 13. ex Sigeberto, Buntingus & Keckermanus ex Stumphio, Eckſtormius ex omnibus. Quivis autem videt eventus Cometæ iſtius non tantùm triſtes, ſed & lætos fuiſſe. Huc etiam referamus oportet Niceam à Chriſtianis captam, alioſque adverſus Saracenos ſucceſſus eorum proſperos. Licet enim hæc anno ſequenti evenerint, Cometæ tamen proximi apparitionem præceſſerunt.

Anno Chriſti 1097. *vel* 1098. *Cometes flammeus in occaſu apparuit.* Ricciolus ex Keckermano.

GEminum in Occidente viſum fuiſſe utroque anno Cometam Auctores tradunt. Illum jam vidimus, niſi fortè verbo dicamus Chronicon Auguſtanum, annotare ad ann. 1097. ſtellam non nimis fulgidam, quæ radium unum ſublucidum de ſe portenderit, ut Luna. Cometam anni 1098. deſcribit Robertus Monachus, ubi l. 5. hiſtor. finiens de Antiochia occupata agit: *Nec reticendum*, inquit, *quoniam ſub illa nocte Cometa, quæ regni mutationem præſignat, inter alia cæli ſidera rutilabat, & ſuæ lucis radios producebat, & inter Septentrionem & Orientem igneus rubor in cælo coruſcabat. His evidentibus ſignis in cælo radiantibus, & aurora terris lucem referente, exercitus Dei portas Antiochiæ intravit in virtute illius, qui inferni portas æreas contrivit, & ferreos vectes confregit, cujus poteſtas permanet in ſecula ſeculorum, Amen.* Rockenbachius verò hæc de iſto Cometa memoriæ reliquit: *Anno Domini* 1098. *anno* 10. *Guilielmi ejus nominis* 2. (regis Angliæ) *Cometa per* 15. *dies durans Calendis Octobris apparuit, crinibus majoribus ad Orientem, minoribus verſus Auſtrum tendens. Hunc & aliæ ſtellæ quaſi jacula ſunt ſecutæ, emiſſa invicem. Anſhelmus dux Angliæ eodem anno Romam profectus eſt errorum tenebras fugiens. Præceſſerunt quoque hunc Cometam prodigia alia & plurima. Cælum enim multis in locis* 5. *Cal. Octobris nocturno tempore ardere viſum eſt, peſtilentia magna animalia afflixit, ſegetem imber aſſiduus & ærugo corrupit. Ordo eodem anno Ciſtercienſis unà cum Præmonſtratenſi inſtitutus eſt.* Eckſtormius hunc Cometen verſùs occaſum viſum eſſe, & inſtar incendii flagraſſe ex Chronicis Saxonicis: reliqua quæ Rockenbachius de eo attulit, ex Hiſtoriæ Eccſiaſticæ cent. 11. & Malmeſburienſi refert. Keckermannus ſicut illum anni 1097. ex Urſpergenſi & Stumphio, ita ad annum 1099. ex Urſpergenſi pariter & Lavatero alterum Cometam annotat. Sed audiamus ipſum illum Urſpergenſem. *Multa tàm in aëre, quàm in terris portenta apparuerunt. E quibus aliqua hîc interſeri duximus utiliſſimum, cuncta verò longiſſimum, & nos Cometem in plaga meridiana ſtantem, ſuumque ſplendorem in obliquum gladii more protendentem tunc* (Anno Domini 1095. vel 1096.) *circa Nonas Octobres vidimus. Anno verò poſt hæc tertio ſtellam aliam in Oriente locum ſuum longo interſtitio ſaltibus mutantem* 6. *Kal. Mart. conſpeximus.* Meritò hæc de ſtella iſta anno 1099. accommodamus, etſi ille Cometa in 1095. annum referatur. Nam & rationes temporum, ut in aliis ſcriptoribus Cometam hunc ad 1099 annum annotantibus videmus, rectè ſibi conſtabunt, & ipſa Auctoris verba, qui tertio anno vel currente, vel decurſo Cometam iſtum alterum fulſiſſe dicere potuit. Antequam aliquid amplius de eventibus horum Cometarum, paucis dicam illa ex Urſpergenſi allata, ejus non eſſe. Ille enim, ut ipſe ait, anno 1202. preſbyter, Abbas verò 1215. renunciatus eſt. Hoc manifeſtò docet Chronica illa ab Urſpergenſi quidem in ordinem redacta vel etiam correcta & aucta, non tamen conſcripta eſſe. Ideò Calviſius Francofurtanus grandem errorem commiſit, dum Urſpergenſem Concilio Romano Anno 1102. interfuiſſe, & in Palæſtinam profectum eſſe ſcribit. Ita clarè patet, quàm circumſpecta fides noſtra in allegandis vel admittendis Auctorum teſtimoniis ſit oportet. Atque hîc etiam nos monet veritatis ſtudium, ut non tantùm paulò ante dictorum Cometarum, ſed & aliorum illa tempeſtate viſorum ſedes rectè conſtituamus. Quamvis enim de ſede illorum aliquid jam dixerimus, tamen & de illis, tùm verò etiam de iſtis, qui proximè eos ſecuti ſunt, non pauca dicenda, & difficultates haud leves removendæ occurrunt. De prioribus anni 1095. 1096. 1097. 1098 & 1101. de quibus hoc loco præcipuè agimus, & quos hîc ſimul numeravimus, & aliquot ſequentibus hæc Alſtedius annotavit: *Singulis annis ſinguli Cometæ ſunt viſi. Conradus & Henricus V. ſe opponunt patri Henrico IV. Nominatim Henricus, infanda impietate parentem ab imperio remotum, & Bingæ captum miſerè tractat. Secutum eſt bellum ſacrum, quod multis annis duravit, & toti orbi Chriſtiano fuit inauſpicatiſſimum. Nam magnâ Chriſtianorum jacturâ geſtum eſt. Ingentia quoquè & multa mala ſecuta eſſe produnt hiſtoriæ: utpote fames & peſtis miſeranda ferè per totum orbem, item funeſtiſſimum bellum, quod Ponti-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſex excitavit in Germania, Saxones armando contra Henricum V. Quinquies in iſto bello depugnatum eſt multo ſanguine, & plurimi præſtantiſſimi principes perierunt. Sedari tamen non potuit, donec Imperator, victus pertinaci ambitione Pontificum, edictum avi ſui Henrici III. abolevit, quo ſanxerat ille, ne quis pro Pontifice agnoſceretur, niſi Imperator electionem ratam habuiſſet.

HOs & alios Cometas ad annum ſcilicet 1106. 1109. 1110 & 1112. ſimul poſuit Alſtedius, ad eoſque præterea refert bellum funeſtiſſimum, quod Pontifex excitaverit in Germania, tùm bellum Saxonicum contrà Henricum V. & ejus compoſitionem, Imperatore avi ſui Henrici III. edictum, quo ſanxerat ille, ne quis pro Pontifice agnoſceretur, niſi Imperator electionem ratam habuiſſet, abolente. Nos ſatius judicavimus hos Cometas dividere, ne in unam lancem multa ſimul confuſe conjiciamus. Accedit quòd inter Cometas, quos Alſtedius memoravit, inſerendi ſint alii ab Auctoribus aliis annotati. Hìc tamen de quinque ſimul Cometis ſibi vicinis agemus. Verè de Cometis hac tempeſtate, exeunte ſcilicet undecimo & ineunte duodecimo Chriſtiano ſeculo viſis, Alſtedius dixit, ſingulis annis ſingulos viſos fuiſſe Cometas. Sed verius hoc dixiſſet, ſi omnes ab aliis Auctoribus annotatos protuliſſet. Hæc enim ferè continua eſt eorum ſeries, quam apud diverſos Auctores inveni.

Cometa apparuit Anno Chriſti.

1092. Cent. Magdeb. Eckſtorm.
1095. Urſperg. Chron. Saxon. Trithem. Eckſtorm. Alſted.
1096. Alſted.
1097. Sigeb. Urſp. Stump. Rock. Eckſt. Alſted. Ricciol.
1098. Rob. Monach. Cent. Magd. Rock. Eckſtorm. Ricc.
1099. Urſperg. Lavat. Keckerm. Eckſt. Alſted.
1101. Eckſtorm. ex Cent. Magd. & Bergomenſi.
1102. Chron. Belg.

Anno Chriſti 1103. Bergom. Cent. Eccl.
1106. Marianus, Scotus, Sigebert. Tyria, Chron. Belg. Funcc. Rock. Bucholz. Calviſ. Eckorm. &c.
1107. Rockenb. Cent. Magd. Eckſt.
1108. Polyd. Eckſtorm.
1109. Sigebert. Chron. Belg. Eckſtorm. Alſted.
1110. Sigebertus, Tyrius, Calviſius Rockenb. Eckſtorm. Alſted.
1111. Eckſtorm. Alſted.
1112. Alſted.

Horum tamen Cometarum rectus & genuinus, quantum ego quidem non exiguo ſtudio deprehendi, indiculus hic eſt:

Anno Chriſti 1095. Urſperg. Chron. Sax. Trithem. &c.
1097. Sigeb. Urſperg. Stump. Rock. &c.
1098. Robert. Mon. Cent. Magd. &c.
1099. Urſperg. Lavat. Trithem. Cent. Magd.
1102. Chron. Belg.
1103. Bergom. Cent. Eccl.

Anno Chriſti 1106. Mar. Scot. Sigebert. Tyr. &c.
1107. Lycoſth. Cent. Magd. &c.
1108. Polyd. Eckſtorm.
1109. Sigeb. Chron. Belg. &c.
1110. Sigebert. Tyr. Calviſ. &c.
1111. Eckſtorm. Alſted.
1112. Alſtedius.

Ut autem veri ſtudioſus Lector diſcrimen Auctorum & Conciliationem eorundem melius videat, ſubjiciam amplius tabellam cuncta ſimul exhibentem, & aliquot in hanc rem obſervationes.

Anno

1. Sigebert.	2. Urſperg:	3. Chron. Sax.	4. Cent. Magd.
A°. C. 1092. pax Saxonica.	1092. peſtis Ecl. ☉.	1092. peſtis Ecl. ☉.	1092. Cometa Non. Oct. ad merid. inſtar gladii.
1093. jaculum ignitum à merid. ad Aquil. per cælum ferri Cal. Aug. viſum.	1093. facula volans per aërem ab Oriente in Occidente Ecl. ☉is.		1093. Jaculum ignitum à meridie Cal. Aug. Ecl. ☉
1094. peſtis Germ. & Gall.	1094. peſtis.		1094. annus pluvioſus. Prid Non. Apr. ſtellæ è cælo cadere viſæ. Terræ motus 4. Id. Septembr.
1095. fames ingraveſcit. Terræ motus 4. Id. Sept. Sacro igne multi aduſti. Stellæ de cælo prid. Non. April. cadere viſæ.	1095. Cometa in plaga merid. Non. Octobr. in forma gladii.	1095. Cometa viſus Non. Octobr. ad meridiem in forma gladii. Viſa ſunt & chaſmata in aëre.	1095. Cometa in Oriente ſaltibus locum mutans 6. Cal. Martii.
1096. exped. in Palæſt. Ecl. ☽æ menſe Febr. & Auguſt.	1096. Signum in ☉ 3. Cal. Mart. & diverſa prodigia.	1096. exped. in Palæſt.	1096. Ecl. ☽. duplex.
1097. Cometes in occidente tota 1. hebd. Octobr. Nimia inundatione autumnalis ſatio impeditur, & ſterilitas frugum ſequitur.	1097. Cometa. Fertilitas.	1097. Cometa viſus horrendus. Secutus magnus omnium rerum proventus & vilitas annonæ maxima.	1097. Cometa in Occidente menſe Octobr.
1098. Capta Antiochia à Chriſtianis. Cælum arſit. Animal. peſtis. Segetum corruptio.		1098. Ordo Ciſterc. fundatur.	1098. Cælum arſit. Secuta animalium peſtis & ſegetum corruptio. Cometa 15 diebus circa Cal. Oct. conſpectus.
1099. Hieroſol. capta.	1099. Stella alia in Orien. locum ſuum longo interſtitio ſaltibus mutans 6. Cal. Mart. viſa. Nubes ſanguineæ &c.	1099. Hieroſol. capta.	

Plura hìc poſſent ex Auctoribus dici. Sed ego hæc ſtudio prætereo. Moneo tamen quæ monenda ſunt.

1. Cometa enſiformis à Magdeburgenſibus in ann. 1092. poſitus, in ann. 1095. vel 1096. & alter ille ſaltans in 1095. poſitus in 1099. reponendus.

2. Cometa ſaltans cum enſiformi in ann. 1095. ſimul à Trithemio poſitus, in ann. 1099. pariter reponendus eſt.

3. Eckſtormius unum eundemque Cometam illum enſiformem Nonis Octobris viſum, in ann. 1092. 1095. &, niſi fallor, in ann. 1099. (ubi potius ſaltantem illum, qui apud eum nuſquam apparet, ponere debuit) ponit.

4. Cometa ab Eckſtormio in ann. 1101. poſitus, auctoritate Magdeburgenſium & Bergomenſis, ob eandem in ann. 1103. eſt reponendus: niſi in annum potius 1106. per auctoritatem Simeonis Dunelmenſis ſit reponendus. Qua de re infra agemus.

Quicquid ſit, clarè demonſtravimus intrà 17. annos à 1095. ad 1112. tredecim minimum Cometas fuiſſe viſos & annotatos. Raro profectò tot Cometæ continua pro-

pemodum ſerie apparent, quot hoc loco videmus. Enumerat Aventinus (*a*) prodigia & portenta varia hâc tempeſtate viſa, & mala eorum apparitionem ſecuta. Nempe hæc & illa immenſorum flagitiorum præceſſerant portenta. Verè apud eundem Henricus 4 paulò infrà (*b*) ait: *Non opus eſt malis geniis* (addo ego, ominibus & portentis) *homini ex homine, imò & ex ſe ipſo, plurima mala. Uni animalium homini ambitio honoris, avaritiæ immenſa cupido: nulli rerum major libido, nulli rabies acrior.* Quis interea temporis dubitet de multiplici lætorum & triſtium viciſſitudine, Regum quoque & imperiorum exemplis ſancitâ? Videbimus nos ex ordine inſigniora, non tàm rei per ſe claræ, quàm mentibus noſtris ſalutaris ſolatii ac moniti lucem allatura. Sed hoc loco iſta tantum, ut promiſimus, ſuperioribus adjiciemus, quæ quinque illorum Cometarum apparitionem exceperunt. Captivitas Henrici IV. in annum 1106. rebellio Saxonum adverſus Henricum V. in 1115. at bellum ſacrum in 1096. refertur. Ita in eventibus Cometarum annotandis non ſatis rationes temporis Alſtedius, ſedulus alioqui Chronologus, ſervaſſe videtur, quod bonâ cum venia tanti Chronologi dicere liceat. Ut taceam bellum illud in Germania ex diſſidio Imperatoris & Pontificis ortum (quod à reditu Henrici IV. ex urbe Roma ad ejus mortem, ſive ab Anno 1077. ad 1106. non triginta octo, ut Carion putat, ſed viginti octo annos, ut ſuprà deduximus, duravit: Aventinus (*c*) ad necem Eckberti bellum civile, id eſt, Saxonicum 17. Germanicum verò triginta tribus, ſub Gregorio & Urbano, annis duraſſe ait) in tempora priora, ut vidimus eſſe rejiciendum. Vix enim levior quidam belli motus in Germania Henrico V. Anno. 1113. exortus erat. Adde quòd Quintus (*d*) ſemel tantùm in Saxones commiſſo prælio pugnaſſe Anno 1115. at pater, ejus nominis Quartus, quinquies (quod hîc Alſtedius & Eckſtormius infra hiſtor. Cometæ Ann. 1109. ad filium transfert) vel etiam ſepties, ut docuimus ſupra, (*e*) prælio decertaſſe legatur. Hac ὡς πάρεργον, ut in tranſcurſu fieri ſolet, innuiſſe ſufficiat. Ad eventus iſtorum Cometarum apparitionem ſecutos (ut tandem ad eos deveniamus) quod attinet, triſtia quæ Anno 1095. evenerunt, ac Cometam illius anni ſecuta ſunt, eadem Cometam Anno 1096. viſum anteceſſerunt. Quis verò hoc integro biennio multa læta Regibus & regnis obtigiſſe dubitet? Pariter & triſtia multis dubio procul obtigêre. Memorabile hîc ponitur exemplum Petri I. Aragoniæ Regis, qui hôc (*f*) Anno 1099. in prælio occidit, IV. Reges nigrorum Arabum, quorum capita Regibus Aragoniæ inſignia fecêre, vincente. Idem paulò poſt Oſcam urbem recepit. Chronicon Carionis (*g*) Henrici IV. Imp. mortem in annum nonageſimum ſeptimum ſuprà milleſimum ponit. Qui error neſcio quomodo irrepſerit. Conſtat enim apud eos eum anno ſexto duodecimi à C. N. ſeculi mortuum eſſe, ſicut & ille ipſe Auctor in vita ejus paulò antè affirmavit. Fatalis verò iſte annus fuit Suenoni Daniæ Principi Magnanimo, qui ſacros Argonautas in Palæſtinam ſecutus, à Turcis oppreſſus eſt. Lætus tamen ſimul pace in Imperio compoſitâ & Argentinæ promulgatâ, perpetuoque edicto, more Germanorum, ut Aventinus (*h*) loqui ſolet, ſancitâ (poſtquam adhuc bellum civile, putà illud à Saxonibus & Suevis inchoatum *per annos tres & viginti*, à 1073. ſcil. ad 1097. *continentèr orbem Romanum*, ut paulò poſt ait, *(i) affixiſſet)* & primâ Chriſtanorum in Palæſtina victoriâ extitit. Hanc anno vertente expugnatio, prælucente, ut diximus, felici Cometâ, Antiochiæ & victoria ingens cæſis à Chriſtianis centum Saracenorum millibus ſecuta eſt. Cædem interim tot hominum inter gaudia victoriæ quis non doleat ſemper? Demum Jeruſalem *(k)* anno captivitatis (Perſicæ ſcil.) 484. ſecundum Bucholz. & Calviſ. &c. at ſecundum Sabellicum, & Pantaleon. 490. Saracenicæ verò 463. ſecundum Sigebertum, Funccium, Bucholz. Calviſium expugnatio & initium imperii Godefredi, qui ut primus muros urbis aſcendit, ita etiam primus oblatum ſibi regis titulum habuit: mox inſignis victoria, XXX. millibus Saracenorum cæſis excepit. Inter hæc Anno 1097. Come-

(*a*) Annal. 5. p. 470. (*b*) ibid. p. 471. (*c*) Annal. 6. p. 480. (*d*) Urſperg. Chron. Saxon. ad 1115. (*e*) vid. Avent. Annal. 5. pag. 444. 445. 449. 450. 451. 459. 466. & diſtinctius cuncta prælia apud Fabric. in Chron. Saxon. ad ann. 1075. 1077. 1078. 1079. 1080. 1086 & 1089. quàm apud ullum Auctorem, quos vidi. (*f*) Ann. Aragon. apud Calviſ. ad 1104. (*g*) in vita Henr. V. ab initio. (*h*) Annal. 5. p. 413. 468. 472. & alibi. (*i*) Avent. Annal. 5. p. 469. (*k*) Bonfin. Dec. 2. l. 5. pag. 265. Sabell. Enn. 9. l. 4. pag. 358. Sigon. ad ann. 1099.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ta ut diximus, maximam fertilitatem, notante Kerkermanno (*a*) attulit: at eodem auctore annus 1098 (quo etiam Cometam luxiſſe demonſtravimus) magnam peſtem, melioribus terræ, ut Keckerm. putat, halitibus in aërem elevatis, ibi terram ſua pinguedine fœcundantibus, hìc malignitate quadam contractâ aërem inquinantibus. At enim ſatis conſtat, & fertilitatem & peſtem aliaque bona & mala, nullis Cometis apparentibus à Deo mortalibus, tàm ad virtutem invitandis, quàm ob delicta puniendis immitti. Interim & læta concedi, occupata hoc anno à Chriſtianis Antiochia docet Anno nonageſimo nono ſupra milleſimum. Henricus Imperator, rebelli filio proſcripto & abdicato, Henricum filium natu minorem Cæſarem renunciat, & ſacramento adigit. Sed fruſtra fuit, impietate & ingrato animo in eo prævalente. Annus centeſimus ſupra milleſimum, ut morte Godefridi Bilionæi, ita auſpiciis regni Balduini clarus extitit. Periit tunc & Wilhelmus Rufus Rex Angliæ, & Bretiſlaus Bohemiæ, uterque in venatione, ille fortuito caſu, hic (*b*) ex inſidiis. Periit & Henricus Comes Lovanienſis in haſtiludio. Quis hanc mortalium, etiam Principum, ſortem ignorat, etſi nullus oriatur Cometes? Ita & Anno proximo leges mortalitatis implevit Clemens III. Pontifex Romanus, & Conradus Italiæ Rex Patri rebellis. Balduini auſpicia læta Chriſtianis, læva Saracenis fuêre. Cæſaream enim & alias urbes occupavit, ac de hoſtibus inſignem victoriam reportavit. Robertus Normanus ex ſacra expeditione feliciter, *optatiſſimus cunctis mortalibus*, ut Polydorus (*c*) ait, revertit, & de regno cum fratre natu minore Henrico, conceſſâ ſibi Normaniâ, & annuo trium millium marcarum vectigali, feliciter ſine ſanguine (*d*) tranſegit. Compoſita quoque res tunc eſt inter Imp. & Henricum Ducem Limburgenſem, qui inſcio illo Ducatum Lotharingiæ à Godefrido illo Bilionæo acceperat, ita ut Ducatum illum auctoritate Auguſta acciperet.

(*a*) l. 6. Syſt. Phyſ. c. 5. de Cometis edit. Dantiſc. pag. 921. 923. Th. Eraſtus judic. de Comet. Signif. p. 1. (*b*) Dubrav. l. 10. fine. (*c*) l. xi. p. 180. (*d*) Polyd. l. d. p. 181.

CCXXIV. & CCXXV. *Anno Chriſti* 1102. *apparuit Cometes Cal. Octobris* 15. *diebus, majorem crinem emittens ad Orientem verſus Auſtrum. Apparuerunt & aliæ ſtellæ, quaſi jacula inter ſe emittentes.* Chron. Belg.

Anno Chriſti 1103. *Cometa flammis latè rutilantibus exarſit.* Sebaſtianus Franco. *Hoc anno Henricus Craſſus Princeps ad Viſurgin, Comes Northeimenſis, à Friſiis cæſus eſt.* Eckſtormius.

DEbet hunc Cometam Eckſtormius Magdeburgenſibus. Verumtamen iſti rationibus diligenter inſpectis hunc Cometen paulò poſt illam ſtellam, ab Eckſtormio in ann. 1101 & 1106. poſitam, ut ſupra vidimus & infra videbimus, conſpectum eſſe memoriæ produnt. Ita & hìc meritò corrigendus eſt ex iis, à quibus ſua habet. Quòd verò ad illum priorem Cometam attinet, eum apud diligenter alioqui talia phœnomena notantes auctores, quos habeo ad manum, niſi in Chronico Belgico, non invenio. Præceſſit utrumque Anno 1102. menſe Majo, clades Balduini, temerario * auſu accerſita, ex qua ægerrimè evaſit, ſervatus ab Arabe, cujus paulò ante uxorem gravidam captam comiter habuerat. Præceſſit & mors, in diem Junii quartam anni illius 1102. ab Scriptoribus Polonicis aliiſque relata, Vladiſlai Hermani Poloniæ Principis. Anno quo prior Cometa apparuit, & Balduinus cladem illam egregiâ victoriâ, & Tancredus Dux Antiochenus lætis ſucceſſibus reparavit. Anno quo poſterior Cometes luxit, Boleſlaus Crivouſti Princeps Poloniæ filiam Suentopelci Kiovienſis Principis uxorem duxit. Idem contra fratrem Sbigneum, à patre noxio exemplo ex concubina genitum, & domeſticis ac peregrinis auxiliis ſubnixum, rem feliciter geſſit. Boamundus Antiochiæ Dux ex captivitate Turcica liberatus. Bellum Flandricum hoc anno compoſitum. Comes ſupplex Imperatori factus in gratiam receptus, & pax in Imperio per quatuor annos ſancita eſt. Anno proximo Balduinus Rex Ptolemaidem dedi-

* Urſperg.

 tione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

tione cepit. Sed ad Carrhas rem proſperè geſtam Chriſtiani Principes ambitioſâ diſcordiâ (quæ eis in medio hoſtium præpotentum & ferocium poſitis damnum aliquod abſque Cometa portendit) deſtituerunt & prodiderunt, ac verè Cariam, ut eſt in proverbio, multi imperare volentes perdiderunt. Prætereundum non eſt quod de rebus lætis, quæ hoc anno evenerunt, Auctor ille apud Urſpergenſem, temporum illorum æqualis, memoriæ reliquit. Poſtquam enim Sigeberti Comitis, Henrico 4. Imperatori ob nimiam potentiam inviſi, cædem retuliſſet; *His tamen*, inquit, *exceptis undique ſatis terra quievit, pace ſimul & fertilitate, nec non aëris qualitate, corporumque ſanitate delectabiliter jucundata. Nonnulli etiam palmati de Hieroſolyma redeuntes Acris, quæ & Accaron, à noſtris expugnatam ‡ nunciant: alia quoque præter hæc non pauca, quæ multam nobis lætitiam miniſtrarent, fauſta ſuper Hieroſolymitanæ eccleſiæ ſtatu narrant.* Annus centeſimus quintus ſupra M. in Occidente bello parricidali, quod adverſus Henricum 4. Imperatorem Henricus filius, non minori perfidiâ, quàm impietate, quæ illud portenderat geſſit, in Oriente verò proſperis adverſus Saracenos ſucceſſibus, celebris fuit. Nam & Wilhelmus Comes Tripolitanus ad Antiochiam inſignem de barbaris retulit victoriam, & Balduinus Rex Aſcalone captâ eoſdem, inſperatò & maximis quidem copiis ſe adorientes, pariter vicit & rejecit. *Centum millia Saracenorum*, (ſcribit ille apud Urſpergenſem † Auctor de Balduino) *improviſe ſe invadentium, virtus divina ante ipſum quatuor tantummodo millium manibus ſtravit, quodam ſcilicet Admirate, qui ſecundus à Rege Babyloniæ videbatur, capto, altero inter cæteram multitudinem occiſo: Chriſti clementia peregrinis ſuis apud Antiochiam, Syriam, Paleſtinam totamque per Aſiam proſperante, eorumque ſervitute barbaricas circumquaque ſpurcitias eliminante.*

‡ Funcc. ad 1104. † ad ann. 1105.

CCXXVI. *Anno Chriſti* 1106. *à prima hebdomada quadrageſimæ, qua & mediante hac paſſi ſumus, Cometam immenſi fulgoris uſque ad paſſionem Domini conſpeximus.* Urſperg.

Anno Chriſti 1106. *Cometes maximus in tempore carnis privii apparuit.* Funccius.

Anno Chriſti 1106. *anno Imperii Henrici Imperatoris IV. 5. Nonar. Februar. Cometa in cælo ab hora tertia diei, uſque ad horam nonam, cubiti longitudine à Sole diſtans, interdiu viſus eſt. Poſt hunc paulò poſt Idib. Febr. apud Barum Italiæ, ſtellæ interdiu in cælo viſæ ſunt, jam quaſi inter ſe concurrentes, jam verò in terram decidentes. Cumque eodem anno, capta Noriberga, Henricus Imperator per Alſatiam, fortuna ipſi aliquo modo reſiſtente, præter decorum graſſaretur, urbem Rubequenſem ingreſſus eſt, quæ multitudine civium & armis tùm temporis valebat, ſatellitibus autem ejus, non ut hoſpites decebat, in urbe graſſantibus, armis à civibus oppreſſis, & in fugam conjectis verſus eſt, coronâ, vexillo cum Aquila, pomo, Sceptroque aureo, ac alio vexillo, croceo rubeoque colore diſtincto, amiſſis. Sed pace poſtea utrinque factâ, Henricus contrà fidem datam oppidum incendit, atque in cineres vertit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1106. *à prima ſeptimana quadrageſimæ uſque ad vigilias Palmarum, conſpectus eſt horribilis Cometa. Eodem anno obiit Henricus IV. Imperator & filius ejus Henricus V. obſedit Coloniam.* Chron. Saxonic. *De hoc Cometa* Hiſtoria Eccleſiaſtica ex Simeone Dunelmenſi Monacho *ſic refert: Anno Domini* 1106. 14. *Cal. Martii oſtenſa eſt ſtella quædam inſolita, & 25. dies eodem modo, eademque horâ viſa eſt lucere inter Auſtrum & Occidentem. Parva viſa eſt, & obſcura, ſed ſplendor qui de ea exivit, valde erat clarus, & quaſi ingens trabs de Orientali & Aquilonari parte claritas ingeſſit ſe in eandem ſtellam. Legantur etiam de hoc Cometa, quæ habet* Coſmodromion Perſonæ æt. 6. c. 55. *Quidam dixerunt, ſe plures inſolitas ſtellas eo tempore vidiſſe.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1106. *fulſit Cometes toto menſe Februario.* Bucholzerus.

Anno Chriſti 1106. *menſe Februarii biduo poſt novilunium viſus eſt magnus Cometa ad Occaſum Solis brumalem.* Calviſius ex Tyrio.

QUæ de hoc Cometa ab ſe viſo Auctor ille apud Urſpergenſem ſcribit, ea quoque docent eum Urſpergenſi integro ſeculo fuiſſe majorem. Stellam illam à Dunelmenſi ad hunc annum poſitam, in ann. 1103. à Bergomenſi relatam eſſe ſupra vidimus. Utri potius illorum fides ſit habenda, nondum mihi liquet. Magdeburgenſes & Eckſtormius phœnomenon illud utrobique ponunt, & ita rem in medio relinquunt. Continuator tamen Mariani Scoti in hunc annum ſtellam iſtam ponit, & Cometen vocat. Verum etſi hæc ſtella in ann. 1103. eſſet referenda, conſtaret tamen ſua huic Cometæ auctoritas tot ſcriptorum fide. Nam & Sigeberti continuator Robertus de Monte, (qui eum toto penè Febr. luxiſſe ſcribit) & Vincentius, & Chron. Saxon. & Platina Cometam hic annotant. Eundem arbitror à Sabellico intelligi Enn. 9. l. 4. p. 359. Dicit enim eum miræ magnitudinis fuiſſe, quod huic magis quàm ſuperioribus competit. Scribit præterea eum fulſiſſe paulò antequam Fluentinus ille Præſul celebris, Antichriſtum illâ tempeſtate natum eſſe affirmaret. Iſtam famam tunc in Eccleſia celeberrimam fuiſſe Baronius ad hunc annum teſtatur. Vid. Avent. Annal. 5. p. 470. & 476. Alſtedius quoque & Ricciolus ex Joanne Prætorio hunc Cometam annotat, & Henrici 4. noviſſima tempora calamitoſa ad eum refert. Siſardus pariter, qui à morte Henrici ad cladem Vandalorum, quæ Anno Chriſti 1147. * accidit, effectus Cometæ producit. Mortui & proximè ante Cometæ hujus apparitionem ſunt diverſi Principes: Edgarus ſcilicet Scotiæ Rex, Fridericus Senior Dux Sueviæ, Theodoricus Domicellus Comes Hollandiæ, & Raimundus Comes Tholoſanus. Alios ut taceam. Venio ad ea quæ Cometæ ſucceſſerunt. Maximè notabilis rerum humanarum viciſſitudinis exemplum hic annus, quo hæc ſtella crinita fulſit, habemus. Nam Henricum Imp. Proceres partibus Pontificiis addicti deſeruerunt, & proprium filium, pietatis & humanitatis ac verecundiæ ſtudio Pontificis oblitum, ad eum bello perſequendum impulerunt, ac patrem inſigniis imperii ſpoliarunt. Hunc poſtea modo fugientem, modo vincentem, tandem filius Leodii captum & indignè habitum ac mœrore confectum, parricidali facinore in tumulum detruſit, nec ſepulturæ honorem ei niſi poſt quinquennium habuit. Vitia multa Imperatore hôc puero graſſantia, & quæ poſtea omnem medicinam reſpuebant, imò magis magiſque viribus & audaciâ creſcebant, ac tandem indomita & inſuperabilia evaſerunt, & tot bellorum incommoda omni cælesti phœnomeno certius portenderunt. Vide apud Avent. Ann. 6. Anno illo duodecimi à C. N. ſeculi ſexto Henricus V. civitates quæ in fide parentis perſtiterant, in fidem recepit, & res compoſuit.

* Bunting. Chron. 1. part. ad ann. 1147. ita & Chron. Saxon. Fabricii & Calviſ. edit. Francof.

CCXXVII. *Anno Chriſti* 1107. *Cometa atri coloris, unà cum aliis ſignis & prodigiis in Oriente per* 40. *dies & paulò amplius circà initium noctis viſus eſt, comam longam habens. Deinde à Solis ortu, uſque ad horam tertiam diei Sol conſpectus eſt habere duos Soles collaterales, ejuſdem magnitudinis, ſed ſplendore inferiores. Apparuit quoque tunc temporis circà Solem Iris ſine coloribus deſtincta. Eodem etiam anno, Hugo de ſancto Ademaro Tyberiadenſium bellum cum copiis Damaſcenorum gerens, in pugna lethaliter confoſſus, victoriam tamen aſſequens, mortuus eſt, in qua tamen pugna multi utrinque interfecti ſunt. Boamundus de Francia cum ingentibus copiis in Apuliam reverſus, Græcorum fines depopulatus eſt, dumque in Syriam properat, in itinere mortuus eſt, ejuſdem nominis filio relicto. Turcorum quoque copiæ, partes Ediſſanorum devaſtantes, cum Tancredo manus conſeruerunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1107. *quadraginta dies & eo amplius ater Cometa circa noctis initium conſpectus eſt, qui longè comam trahebat.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccleſ. ex Tyrio lib. 11. c. 5.

INter Cometas tàm proximos, multa ut læta, ita & triſtia fieri in orbe oportuit. Ita anno proximo illa quæ paulò antè diximus, Cometam ſecuta, evenerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Quæ ex eis triſtia fuerunt, quibus addimus mortem Magni Ducis Saxoniæ, & (ſi Calviſio credimus) cladem Roberti Normanni, ab Henrico Rege Angliæ fratre ejus illatam, Cometam hunc anteceſſiſſe dicenda ſunt. Hoc quo is luxit Anno Henricus Imperator à Paſchali Pontifice Romano, qui ei jus inveſtituræ Clericorum (confirmationem in feudis rectius vocamus, Comitia & clientelam Epiſcoporum Aventinus vocare ſolet) Carolo M. & omnibus aliis Imperatoribus conceſſum, eiſque intrà trecentos amplius annos à 60. & aliquot Pontificibus Romanis (*b*) relictum, adimere volebat, inducias unius anni obtinuit. Eodem anno Sacri milites rem feliciter & contra barbaros & contrà Alexium Imp. Orientis, Latino nomini infenſum geſſerunt. Ipſe Rockenbachicus hanc lætorum & adverſorum viciſſitudinem, quæ Cometam excepit, prodit.

(*b*) Antiqu. Britann. in Vita Anſelmi pag. 120.

CCXXVIII. *Anno Chriſti* 1108. *in Nordmanniâ Cometes per aliquot dies apparuit.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. & ex Polydoro.

HIſtoria illa Magdeburgenſium Cometam hunc in ann. proximum refert, & cum illius Cometa, qui tamen diutius duraſſe illis ipſis memoratur, confundit. Hic quoque pariter quæ anno proximo acciderunt triſtia, & illum Cometen ſunt ſecuta (quibus addimus, Borivojo à Suatoplucho ereptam Bohemiam, cladem Henrici Lotharingi & mortem Hugonis Comitis Tiberiadis) hunc anteceſſerunt. Polydorus in hunc annum illam Roberti cladem refert, & ante eam Cometem apparuiſſe ſcribit. Utroque anno Cometam apparuiſſe docuimus. Cladem Roberti, quam Normaniæ ad regnum Angliæ adjunctio ſecuta eſt, in hunc potius quàm illum annum cum Polydoro, Jovio & Funccio rejiciendam eſſe, vero ſimilius videtur. Portendit vero eam omni Cometa certius, ut invida Henrici ambitio, ita parum cauta Roberti inconſtantia & imprudentia, quæ duo vitia in Roberto Neubrigenſis (*c*) & Polydorus, (*d*) illud in Henrico res ipſa indicat. Portendit hoc bellum parricidale utrique Principi incommoda: Dux enim captus & ad perpetuos carceres damnatus, Rex autem hoc bello, longè gravius aliud, illud ſcil. quod cum Ludovico Craſſo Gallorum Rege, ab anno 1118. ut Auctores (*e*) affirmant (quanquam prælia inter utramque gentem commiſſa Anno 1111 & 1116. invenio) (*f*) variâ fortunâ (*g*) diu geſſit, ſibi accerſivit. Ludovicus enim, qui eodem anno quo Cometes fulſit, patre Philippo, an ante vel poſt apparitionem Cometæ dubium, mortuo regnare cœperat, Gulielmo Roberti captivi filio Normanniam vindicare ſtudebat. Atque hæc belli Anglo-Gallici, quod, ut Auctores (*h*) teſtantur, *ſexcentis fœderibus diremtum, ſemper renovabatur*, initia, hæ cauſſæ fuerunt. Tàm diuturnum & difficile bellum multas calamitates utrique regno, (ut ſunt malorum continuæ calamitates & anxiæ

- - curæ catenatique labores)

portendit. De Anglo dixiſſe fufficiat, eum *hoc bello ita fuiſſe exhauſtum, ut non dubitaverit ex clericorum conjugiis* (verba ſunt Antiquitatum Britann. (*i*) Auctoris) *quæ prius approbaverat, & de quibus ipſum Anſelmum* (Cantaurienſem Archi-epiſcopum) *etſi fruſtrà interceſſerat, pecuniarum quæſtum facere, & penſionibus ad retinendam illius Anſelmi conſtitutionis pænam & retinendas uxores, Clericos ſupra vires ſuas onerare, quas tandem & remiſit, & ſacerdotum conjugia permiſit, ut ducentis penè poſt Anſelmi conſtitutionem annis rata manerent, etſi frequentia ſequentium Cantaurienſium Archiepiſcoporum edicta prohibitoria promulgabantur.* Vide de hac Sacerdotum emunctione Polydor. l. XI. in vita Henr. I. p. 194. Cæterùm illa Roberti clades, & in tetro carcere crudelis detentio, plura mala Regi, omni ſigno cœleſti certius, portendit. Filius enim ejus Gulielmus, paulò ante Dux Normaniæ renunciatus, & regni ſucceſſor deſignatus, cum fratre Ricardo & Maria ſorore & nume-

(*c*) rer. Anglic. l. 1. c. 3. p. 9. (*d*) lib. 11. p. 184. (*e*) Polyd. Jovius, Pantal. Funcc. (*f*) Calviſ. Serres initio vitæ Ludov. (*g*) Polyd. l. XI. p. 189. (*h*) Jovius, Tilio, Pantal. (*i*) in vita Anſelmi p. 122.

roſo comitatu Anno 1119 naufragio periit, cum turba nobilium juvenum, ut Neubrigenſis (*a*) ait, marinis beluis eſca datus. Henricus ſucceſſore orbus maſculo, licet graviſſimè totius ſobolis, præter Mathildem filiam, clade perculſus, ut nunquam deinde (*b*) riſiſſe tradatur, tamen ad ſecundas nuptias cum Adelicia Lotharinga tranſiit. Nihilominus ex puella facie & moribus pulcherrima nullam (*c*) prolem ſuſcepit. Imò dehinc variis calamitatibus vexatus, & de ſucceſſore ſollicitus, Mathildæ filiæ (quæ vivo marito Henrico V. Imp. ut nonnulli (*d*) tradunt, ad patrem confugerat, & poſtea Gaufredo (Galfredum Buchananus vocat) Andegavenſi Comiti matrimonio juncta, ab eodem rejecta ad patrem redierat, & filiis ejus ut regnum relinqueret, fruſtra laboravit. Regnum enim Stephano Gallo (*e*) Comitis Bleſenſis & Adelæ ſororis ejus filio reliquit. Filiæ verò multiplices calamitates vidit. Manifeſtum profectò juſtæ vindictæ divinæ, de liberis quoque ſumtæ ob præreptum fratri natu majori regnum, interverſum eidem promiſſum annuum vectigal, tandem bellum ſuppliciter deprecanti ademtam Normaniæ hæreditatem, imo libertatem & vitam, documentum. Longè juſtius Henricus cum fratre, quam Ladiſlaus Hungarus cum Salomone patrueli de regno decertans, dicere potuit (*f*) *ò nos longè miſeriores, quibus non tàm pro aſſerenda vita & dignitate noſtra, quàm regni libertate certantibus manus à noſtro ſanguine abſtinere non licuit.* Imò & illud quod Neubrigenſis (*g*) ſcriptor illius ævi de patre dixit, nos hîc de filio dicere jure poſſumus: Sanè quod idem Chriſtianos *innoxios hoſtilitèr Chriſtianus impetiit, & tanto ſibi ſanguine Chriſtiano regnum paravit, quantæ apud homines gloriæ, tantæ etiam apud Deum noxæ fuit.* Sed hæc ſufficiant, quæ dicenda hîc erant, quòd & in ſequentibus horum mentionem facturi ſimus.

(*a*) ibid. p.12. (*b*) Buchan. rer. Scot. l.7. (*c*) Neubrig. ibid. Polyd. l.xı. p.191. (*d*) Polyd. l. d. pag. 192. (*e*) Vid. Neubrig. l.1. c.4. Polyd. l.12. ab initio. (*f*) Bonſin. Dec. 2. l.3. circa finem. (*g*) lib.1. c.1. p.4.

CCXXIX. *Anno Chriſti* 1109. *arſit Cometa ſecundo anno imperii Henrici V. contrà quem cum Pontifex armaſſet Saxones, funeſtiſſimum bellum in Germania accendit, quod quanquam quinquies multo eſſet depugnatum ſanguine, & præſtantes Principes periiſſent plurimi, ſedari tamen non potuit, donec Imperator victus pertinaci ambitione Pontificum, edictum avi Henrici III. abolevit, quo ſanxerat ille, ne quis pro Pontifice agnoſceretur, niſi Imperator electionem ratam habuiſſet.* Eckſtormius ex Peucero in divinat. loco de Meteorologiâ.

ALſtedius quoque hunc Cometen numerat. Anno quo is apparuit Suatopluc Bojemiæ dux, qui paulò ante oculum amiſerat, hoc anno gloriam ex re proſperè in Hungaria geſta, & parta ingenti præda acquiſivit, ac cum ſuis victor domum lætus (*a*) revertit. Is tamen paulò poſt ex inſidiis oppreſſus, vitam & regnum, quod invaſerat, amiſit. In hunc eundem annum Jordanus annot. ad l. 10. Dubravii, mortem Colomanni Regis Hungariæ ponit. Sed hanc Bonſinius, Bakſchai, Funccius & alii Auctores in annum 1114. collocant. Eodem anno Calviſius Mathildem Henrici illius Angli filiam Henrico V. deſponſatam, ex Pariſienſi, (Trithemio (*b*) hoc ad annum 1110. referente) ſed Polydorus (*c*) Anno Henrici decimo, qui Chriſti undecimus (Jovio decimus) ſupra centeſimum & milleſimum, ac morte Anſelmi Cantaurienſis nobilis fuit. Anſelmum tamen hoc anno 1109. mortuum non pauci (*d*) Auctores produnt. Hoc diſcrimen biennii illud æræ Chriſtianæ vulgaris & veræ facili negotio conciliat. Nam non eſſe errorem in facili tranſpoſitione MCXI pro MCIX. anni Henrici docent. Sponſalia illa Mathildis cum ſolemni lætitia peracta eſſe, Polydorus & res ipſa indicat. Eodem anno, ut Calviſius ex Mariano putat (Taraphâ id in annum 1106. referente) Alfonſus 7. Rex Aragoniæ, Urracam Sexti filiam matrimonio & ſimul Caſtellæ & Legionis regna ſibi junxit. Chriſtiani in Oriente multa proſperè contra barbaros egerunt Tunc & Boleſlaus Crivouſti, poſtquam Henricus Imperator pacis ſtudium contemſit, memorabilem de eo victoriam ad Vratiſla-

(*a*) Dubrav. l. 10. p. 77. (*b*) Chron. Hirſaug. (*c*) lib. xı. p. 185. (*d*) Edinerus in ejus vita. Malmeſ. Math. Pariſ. Joranal. hiſt. Antiq. Brit. auctor. & alii.

viam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

viam reportavit. De quinque prælijs Imperatoris contrà Saxones ab Imperatore Henrico Quarto, non iſto Quinto commiſſis, ſupra diximus. Quintum enim toties cum Saxonibus conflixiſſe non invenio, imò verò una tantum * pugnâ iniqua congreſſum eſſe, Anno ſcil. 1115. licet belli motus alioquin Anno 1113. 1118 & 1121. citra pugnam diverſa Germaniæ loca concuſſerint.

* Fabric. in Chron. Saxon.

CCXXX. *Anno Chriſti 1110. Cometa d. 6. Junii apparuit, qui caudam verſus Auſtrum projecit.* Calviſius ex Tyrio.

Anno Chriſti 1110. Cometa in menſe Junio apparuit, radios ſuos verſus Auſtrum dirigens. Ex hoc deinde prodigio jam apparente, multi ratiocinati ſunt, prodigium hoc futuram expeditionem Henrici regis in Italiam ſignificare ad componendam diſcordiam, quæ inter regnum & ſacerdotium fuit, quæ quoque ſtatim ſecuta eſt. Rockenb.

Anno Chriſti 1110. d. 6. Junii viſus eſt Cometa radios ad Auſtrum ſpargens, quo multi Regis Henrici expeditionem in Italiam portendi conjiciebant. Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. Sigeberto & aliis.

MEminit hujus Cometæ Vincentius, Chronicon Belgicum, Chronici Caſſin. Continuator, Cuſpinianus & Alſtedius. Sebaſtianus Francus ſemeſtrem fuiſſe dicit. Auctor ille apud Urſpergenſem illam Henrici Italicam expeditionem deſcribens, *licet*, inquit, *terrente quorundam animos ortu Cometæ ſyderis infauſti, per ſex ferè menſium inducias regia munificus liberalitate datis ubique inæſtimabilis pecuniæ ſtipendiis, circa Auguſtum moveri undique exercitum imperat.* Cometen hunc qui ſemeſtrium familiam de qua aliàs egimus, auget, paulò ante præceſſit cædes ultimi Maurorum Regis per Alfonſum Regem Hiſp. menſe Martio facta. Urbem Berythum Chriſtiani menſe Aprili vi ceperunt. Anteceſſit ejuſdem ſtellæ crinitæ apparitionem bellum in Italia inter Cremonenſes & Brixianos. Illi initâ cum Laudenſibus ſocietate hos Mediolanenſium viribus fultos aggreſſi, temeritatis pœnam utrique dederunt. Ita cladem & opprobrium, nullam tulerunt utilitatem vel laudem. Laudem enim primùm, mox Cremonam ſocii ceperunt & vaſtarunt. (*a*) Sed & eis Padum Parmenſibus ſubjectos contumaces ferro domandi impoſitam fuiſſe neceſſitatem ſcribitur. His temporibus diſſidia & conciliationem Colomanni Regis Hungariæ cum Almo fratre Bonfinius (*b*) ſcribit. Veneti hoc anno menſe Octob. feliciter ſua contra Patavinos aggeſſores tutati ſunt. Imperator, ut tandem diſſidia & bella civilia (quibus per *duodequinquaginta annos*, ut Aventinus putat, ſumto ſcil. ab Anno 1062. quo Henricus 4. puerum hujus Quinti patrem captum navigio & in navigio ad Auguſtam Nemetum ſupra retulimus, initio & ad hunc annum producto *continenter Reſpub. attrita eſt*) componeret, Italicam expeditionem maximo cum apparatu in Auguſto ſuſcepit. Illuc poſtquam veniſſet, contumaces armorum metu in ordinem redegit, (*c*) officium facere volentes (doctus juſto imperio populos regere, &

Parcere ſubjectis ac debellare ſuperbos)

in fidem & clientelam accepit, ac de pace componenda conſilia volvit. Florentiæ, (*d*) *& milites ab itineris labore refecti, & populus Florentinus admirando in ſolemni Natalitio celebrando apparatu edito, eximiè delectatus.* Fuit hic quoquè annus Polonis contrà Bohemos felix & auſpicatus.

(*a*) Sigon. ad ann. 1109. Vid. hîc & Urſperg. Chron. (*b*) Dec. 2. l. 5. 272. (*c*) Avent. Annal. 6. p. 486. 487. (*d*) Sigon. ad ann. 1111.

CCXXXI. *Anno Chriſti 1111. Henricus V. Imp. venit in Italiam, ut coronaretur. Contrà ipſum Papa Romanus tantam excitavit ſeditionem, ut de vita & fortunis cogeretur dimicare magnâ cum civium cæde. Hos motus anteceſſit Cometa, qui diu fulſit, & judi-*

& judicatus eſt minitari Italiæ. Eckſtormius ex Philip. Melanchth. Chron. 4. in Henrico V. Imperatore.

Idem addit, *Terræ motus & Cometæ ſub hoc anno meminiſſe* Simeonem Dunelmenſem, referente Hiſtor. Eccl. Cent. 12. c. 13.

ALſtedius quoque, ut ſupra diximus, hunc Cometen annotat. Iſte annus memorabilia viciſſitudinis rerum humanarum præbet nobis documenta. Nam Imperator Romam menſe Febr. veniens, primum quidem *magno cum populi plauſu, & quibus aliis lætitia effuſa vulgò ſignificari ſolet,* * ut Sigonius ait, ſed mox, ortâ inter eum & Pontifices de jure beneficiorum Eccleſiaſticorum conferendorum diſcordiâ, peſſimè in templo & extrà illud exceptus, præſens vitæ periculum adiit. Magno tamen hæc ſeditio Romanis conſtitit. Pax tandem potiſſimùm Welphonis Ambronum & Lycatiorum Quinti ab Altdorf, ſexti Bojorum Ducis, ſecundi Mathildis mariti operâ compoſita, & Cæſar *octavo poſt Paſchalia die à S. P. Q. R. magno cum gaudio in templum D. Petri deducitur, à Paſchali conſecratur, Auguſtuſque cognominatur,* ut Aventinus ‡ memorat. Is paulò poſt etiam addit: *Nemo non tum lætitiam agitabat, pacem tot annis deſideratam, terriſque depulſam, cælo tum reducem gratulabantur. Ad priſtinam majeſtatem Imperium, Reſque publicas rediiſſe, concordia perpetua ſtabilitum videbatur.* Ita pax magno emta coaluit. Quam non pauca proſpera, juſtis parenti ante quinquennium mortuo à Cæſare præſolutis, excepêre. Auctor ille apud Urſpergenſem hic expreſſè dicit: *Chriſto reſpiciente in terram de cælo ſancto ſuo, ſicut ubique devotio & religio Chriſtiana, ita etiam rerum proſperitas & copia frugum ac nova circumquaque creſcere cœpit lætitia.*

* l. 10. de regno Italiæ ad hunc ann. Vid. Urſperg. Chron. ‡ Annal. 6. p. 487.

CCXXXII. *Anno Chriſti 1112. Cometa apparuit.* Trithemius & Alſtedius.

NUllus Auctorum, quos ad manum habeo, & in ſcribenda hac hiſtoria ſequor, hunc Cometen annotat, præter hos duos, quos dixi, Auctores. Qui tamen nullas ejus circumſtantias deſignant. Igitur cum aliquot Principes hoc anno mortui ſint, notante Bonfinio, Funccio & Calviſio, aliaque triſtia acciderint, quæ memorat Dubravius, Aventinus aliique, præcipuè pax illa Romana ante annum jurisjurandi fide ſancita, tunc à Concilio Pontificum, jus Sacerdotiorum Cæſari negantium reſciſſa: an tamen hæc Cometam hunc præceſſerint vel ſecuta fuerint, dubium manet. Proximo anno Imperator Saxones feliciter bello domat. Cladem eis illatam contumacia eorum certius quàm Cometa portendit. Ita & illam Pruthenis & Pomeranis, ſub idem temporis à Boleſlao Principe Poloniæ illatam, Maſoviam enim populantes 40. millia hominum amiſſis ad ſua alienis relictis redierunt. Paulò ante gemina victoria Boleſlai ejuſdem. Vladiſlaus Bohemus domitus, hoc anno pacem cum Polono, Sobieſlaum illius fratrem exulem reducente, matris fratrum Suatavæ accedente perſuaſione, inivit. Has Polonorum victorias & pacem Bohemicam in hunc annum Funccius ponit. Dubravius* hanc in ann. 1115. referre videtur, quò & Calviſii rationes inclinant. Is certè illam Boleſlai victoriam de Pruthenis & Pomeranis obtentam in ann. 1115. auctoritate Hiſtoriæ Poloniæ refert. Anno 1114. † Imperator Mathildim Henrici illius, de quo ſupra diximus, Regis Angliæ filiam, matrimonio ſibi junxit. Mox rebelles coërcuit. Eadem paulò ante ſoceri fortuna adverſus Wallos feroces quietis impatientes fuit, quos fractos ad petendam pacem coëgit. Eodem anno Colomannus Rex Hungariæ mortem oppetiit. Huic impietas & crudelitas in fratrem Almum excœcatum & interemtum ac filium ejus Belam exercita, exitium meritum portendit. Mors ejus ad proximum Cometam, quem anteceſſit, utpote viciniorem, meritò eſt referenda.

* L. 11. initio. † Urſperg. & Jovius ad ann. 1114. Trith. ad 1110. Polyd. l. 11. p. 185.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CCXXXIII. *Anno Chriſti* 1115. *Henrico V. Romanorum Imperatore imperium tenente, Cometa per* 6. *menſes integros, multarum calamitatum nuncius apparuit. Hoc anno Henricus Imperator Saxones ſecundò aggreditur, ac prælio commiſſo invicem ipſe obiit. Hogier miles fortis, à partibus autem Saxonum Epiſcopus Halberſtadenſis, qui dux belli fuerat, occubuerunt. Ducatus Franciæ Orientalis Epiſcopo Wirtzburgenſi ab Imperatore Conrado Ducis Suevorum fratri traditur. Cumque jam dictus Conradus Imperator, contra Saxones bellum gereret, apud Sylvam Guelficam, arx Goſlarii Imperatoris, Febr. die* 11. *fulmine tacta, unaque clypeus & gladius Imperatoris combuſtus eſt. In feſto Paſchatis cælum magno hiatu ſciſſum, fulgoremque de ſe nitidum edens, cum per horam integram duraſſet, imago aurei coloris in medio crucis viſa eſt.* Rockenbachius.

SOli ex Auctoribus, quos ſequor, Rockenbachius hunc Cometem, eumque ſemeſtrem debeo. Hunc cui ille debeat, ignoro. Fide tamen ejus hunc Cometem in cenſum refero. Hic mihi eſt in ordine ſemeſtrium ſeptimus. Nullas ejus circumſtantias notat Rockenbachius. Ideò decernere exactè non poſſumus, quæ triſtia, quæ hoc anno evenêre, eum præceſſerint vel exceperint. Imperator enim contra Saxones acerrimo prælio die 11. Febr. pugnavit. Ipſe tamen non tunc, ſed anno 1125. vitæ finem, nec Conradum, ſed Lotharium ſucceſſorem accepit, ſecus quàm Rockenbachius putat. Mathildis illa potentiſſima in Italia fœmina, Welphonis 2. Ducis Bojorum uxor, obiit. Sed huic annus ætatis ſextus, Sigonio, nonus Funccio, ſupra ſeptuageſimum, certius quàm Cometa brevem exitum portendit. Mors tamen ejus Sedi Romanæ, cui illa Lombardiæ & Thuſciæ ditionem, quæ patrimonium Petri vocatur, legârat, profuit. Atque tunc vocem è cælo auditam eſſe; *Venenum melle illitum fœmina propinavit Chriſtianis*, Æneas Sylvius & Aventinus * aliique graves auctores affirmant. Similem vocem, niſi alterutra ſit ad exemplum alterius facta, ex aliis ad Cometam LXXXV. memoravimus. Mathildem incendio Vicentiæ periiſſe Vincentius, referente Sabellico, ‡ prodit. Is ut & Sigonius aliique Scriptores de illa voce audita nil habent. Memorabilis hic annus fuit rebus per Chriſtianos contra barbaros in Oriente, & per Alfonſum totius ferè Hiſpaniæ Monarcham in Occidente geſtis. Ibi victi aliquoties Saraceni: hîc eis erepta Auguſta Cæſarea, quam 400. annis tenuerant. Verùm & ſequentibus annis Balduinus rem proſperè contra eoſdem geſſit, uſque dum Anno 1118. fato cederet.

* Annal. 6. p. 484. ‡ Enn 9 l. 4. p. 360.

CCXXXIV. *Anno Chriſti* 1119. *in prima hebdomada Quadrageſimæ immenſi fulgoris Cometa conſpectus eſt uſque ad paſſionem Domini ſive Paſcha: Fames & peſtis miſeranda ferè per totum orbem anno altero poſt Cometam exorta eſt.* Keckermannus l. 6. Syſt. Phyſ. c. 5. de Cometis.

MUlta triſtia Cometam hunc præceſſerunt. Horum quædam hîc enumerabimus. Terræ motu ante multa ſecula, ut Sigonius (*a*) ait, inaudito, Italia concuſſa eſt Anno 1117. graviter, ſed gravius non illa tantùm, ſed & Germania tota, imò cæli terræque quies motu & diſſidio iterum inter Imperatorem & Pontificem Romanum excitato. Pax enim illa nupera inter utrumque ſacramenti religione ſancita, à Concilio Epiſcoporum jus creationis & clientelæ ſuæ Imperatori adimere cupientium, ut antè diximus, convulſa, horrendis diſſidiis orbem Chriſtianum per hæc tempora quaſſavit. Vide de his Urſpergenſem (*b*) & Aventinum (*c*). Qui ſi cui à partibus Imperatoris ſtare videatur, non aliud ex Platina, Sabellico, Sigonio, Egnatio, & aliis partium Pontificiarum Scriptoribus, imò & ex ipſo Baronio diſcere licet. Quin & Sigebertus Gemblacenſis, Lambertus Schafnaburgenſis, S. Bernardus Claræallenſis,

(*a*) ad ann. 1117. Vide Urſperg. Trithem. Funcc. & Calviſ. ad eundem annum Sabell. Enn. 9. l. 4. p. 36. (*b*) ad ann. 1117 & ſeqq. (*c*) Annal. 6. p. 490 491.

Wilhel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Wilhelmus Tyrius & Otto Friſingenſis, Orbis Chriſtiani & literarii id temporis lumina, tenebras illas morum corruptorum & horrendorum diſſidiorum orbi illa tempeſtate incubantes detexerunt. Vidit tunc Roma Anno 1118. indignè habitum (*a*) à Cincio Frangipanum familiæ patritiæ, juxtà viris ac viribus potentis principe, Pontificem Gelaſium 2. Vidit ei ab Imperatore ſuffectum Gregorium 8. Vidit & doluit orbis Chriſtianus ſumma ſui corporis capita graviſſimè colliſa. Vidit anno proximò, ante Cometæ tamen apparitionem 3. Kal. Febr. ſcilicet mortuo Gelaſio, Caliſtum 2. ſubrogatum, & paulò poſt Gregorium illum (*b*) contumelioſiſſimè Romam reductum & ſede ac libertate privatum. Inter hæc Anno 1118. fame & peſte, & terræ motu (*c*) maximo (Calviſius eum cum priori confundit) qui diebus 40. Lombardiam afflixit, tùm frigore ſævo & inſolenti exundatione laboratum eſt. Hic quoque annus morte Balduini Regis, ut diximus, & Alexii Imperatoris acerrimorum inimicorum, illô Latini nominis gloriam in Oriente propugnante hôc oppugnante fortiſſimè, inſignitus eſt. Tùm verò initiis diuturni illius belli, quod Gallos & Anglos dehinc variâ fortuna acerrimè commiſit. Sed ut ad ea, quæ Cometæ apparitionem ſecuta ſunt, veniamus. Eodem anno Balduinus Comes Flandriæ ſine liberis moriens, Carolum amitinum, Canuti Regis Danorum filium ſcripſit hæredem. Welpho itidem ille Lycatiorum VI. (al. V.) at ſecundus ex hac familia Bojorum Dux nullos liberos, ſed Ducatum fratri Henrico VIII. reliquit. Tunc & Mathildem illam celeberrimam uxorem ejus defunctam eſſe Aventinus (*d*) teſtatur. Quod verum eſt, ſi illa annum ſeptuageſimum nonum attigit, quod Chronologis decernendum relinquimus. Rogerius Antiochiæ Princeps à Turcis victus cecidit. Sed Balduinus 2. victor paulò poſt evaſit. Victoriam à viſo Cometa contigiſſe invenio. De clade, cujus circumſtantiæ reticentur, certi quid non habeo dicere. Eodem illo anno Boleſlaus Polonus totam Pomeraniam armis primùm, dein religionis Chriſtianæ (quam antea bis ſuſceperant & rejecerant) cultu ſubegit, & ſic Principi Regum terræ ſibique ſubjecit; præbitâ forti operâ Ottoni Epiſcopo Bambergenſi, qui ſacrorum Chriſtianorum notitiam primus terris illis intulit. Proximus annus, qui fuit 1120. victoriâ Colomanni Regis Hungariæ, de Venetis aliena appetentibus obtentâ ad Jaderam Dalmatarum, & urbis receptione inclaruit, putante Calviſio Francofurt. edit. Qui hîc non parum aliis Scriptoribus adverſatur. Colomannum enim Anno 1114. mortuum eſſe, Bonfinius, Ritius, Bakſchai, Funccius, Helvicus & alii affirmant. Vide & Dubrav. hiſt. Bojem. l. xi. p. 82. Hungaros præterea tunc victos, Venetos pluries victores evaſiſſe, Sabellicus (*e*) affirmat. Hic tamen poſt mortem Colomanni hæc geſta eſſe memorat. Sed Sambucus in Colomanno verſibus deſcripto, eidem victorias has & Jadræ receptionem tribuit. Miror Auctores tantum differre: ſed & Sambucum contradicere Bonfinio (*f*), cujus curator fuit, apertè ſcribenti: *Stephanus nono regni ſui anno* (erit is Chriſti xxii. ſuprà millesimum) *in provinciam* (Dalmatiam) *contendit, ubi vulgò honorificentiſſimè receptus provincialium fidem redintegravit. Nutantes pleroſque Venetorum largitionibus & promiſſis animos confirmavit. Præſidia accepto ex Ungaria ſupplemento, inſtauravit oppidatim: mox curatâ provinciâ in Pannoniam ſe recepit. Quare ne ſatis quidem verè hi de rebus Venetis ſcripſiſſe viſi ſunt, qui à Dominico Michaële è Syria redeunte, receptam Jadram cum potiſſimis Dalmatiæ civitatibus tradiderunt: quum hanc à Vitale Michële, qui aliquot poſt annis Ducatum obiit, ex Venetorum etiam Annalibus receptam fuiſſe conſtet: nec aliquod bellum memoratu dignum, quum Stephanus rex provinciam viſit, tunc geſtum fuiſſe, apud Ungaricam hiſtoriam inveniatur.* Sive hic ſive ille victoriam adeptus, ſive etiam Dalmatia tunc pace gaviſa eſt, eſt quod in rationes lætorum, quæ Cometam iſtum exceperunt, referamus. Viciſſitudinis rerum dehinc ingentia annotantur ab auctoribus documenta. Wilhelmus Princeps Regius Angliæ, & Dux Normanniæ, ut ſupra diximus, Anno 1120. cum multis aliis abyſſo maris contectus eſt. Anno vertente, parens ejus Henricus, Nuptiarum cum filia Comitis Lovaniæ (Adeliciam ex veteri Lotharingorum ducum proſapia oriundam Neubrigenſis (*g*) & Polydorus (*h*) teſtatur) gaudiis mœro-

(*a*) Sabell. l. d. Sigon. ad ann. 1118. Bonfin. Dec. 2. l. 6. p. 281. (*b*) Sabell. Enn. 9. l. 4. p. 365. Sigon. ad ann. 1121. (*c*) Sigon. ad ann. 1118. (*d*) Annal. 6. p. 491. (*e*) Enn. 9. l. 4. p. 362. (*f*) Dec. 2. l. 6. p. 276. (*g*) lib. 1. c. 3. (*h*) lib. 11. p. 191.

rem illum diſpunxit. Pacis dehinc in Saxonia, (*a*) Germania, Italia & toto Imperio initæ dulcedine triennium hoc ſuave fuit. Hæc ultima magno quidem à Pontificibus, amiſſione ſcilicet juris eorum creandorum auguſtalis, emta fuit. *Romano* tamen *populo*, ut Sabellicus (*b*) ait, imò univerſo orbi Chriſtiano bellis diuturnis feſſo, *incredibilem lætitiam attulit*. Inter hæc Italia bello inter Piſanos & Genuenſes, tùm verò inter Comenſes & Mediolanenſes orto diſtracta & concuſſa, viciſſitudinis illius exemplum præbet. Comenſibus tamen, utpote ſua tutantibus, (*c*) bellum illud magis proſperum fuit. Aliquot victorias hac tempeſtate Balduinum Regem obtinuiſſe, (*d*) Sabellicus & Funccius memorat. Verùm varia tunc Chriſtianorum fortuna in Oriente fuit. Clade affectos & Balduinum Regem captum à Turcis fuiſſe, idem ille Sabellicus, ibidem & Funccius ad annum 1124. ſcribit. Rem ante biennium geſtam & Balduinum hoc anno liberatum eſſe, Calviſius teſtatur. Idem tunc Turcarum Regem à Chriſtianis victum & cæſum, & Tyrum, claſſis Venetæ ope captam eſſe ait. Eodem anno Ottonis 9. qui Magnus & Dives dictus eſt, filius, Albertus Urſus, qui Magni & Pulchri cognomen accepit, Vir rebus geſtis & meritis Inclytus, & Imperatori percharus, Comes Aſcaniæ, Ballenſtadi & Berenburgi Sereniſſimarum familiarum Saxonicæ, Brandenburgicæ & Anhaltinæ ſator feliciſſimus, mortuo patri ſucceſſit; qui, ut poſtea videbimus, Marchionatum Brandenburgicum deficiente Bilingiana Saxoniæ Ducum familiâ, ab Imperatore jure clientelæ, quod feudum, voce à Gotthis mutuatâ rectè vocamus, accepit.

(*a*) Urſperg. Trithem. Sigon. circa finem. (*b*) Enn. 9. l. 4 p. 362. vid. & Sigon. ad ann. 1122. (*c*) Sigon. l. 10. de regno Italiæ (*d*) l. d.

CCXXXV. *Anno Chriſti 1125. ſtella crinita apparuit, quæ mortem principibus minitari ſolet.* Dubrav. hiſt. Bojem. l. xi. p. 85.

HUnc Cometen in Centuria duodecima Hiſtor. Eccl. (*a*) ex Chronicis Saxonicis, quæ eum 6. Non. Octobr. luxiſſe memorant, adnotari puto. Alioqui nullus Auctorum, quos ſequor, hujus Cometæ meminit, præter Dubravium. Qui etiam paulò poſt (diem Dominicam 12. April. fuiſſe Calviſius dicit) Vladiſlaum Bohemiæ Ducem mortuum eſſe teſtatur. Minarum ille metus communi opinioni adſcribendus eſt. Hæc cum religioſa ſit, damnanda non eſt. Corrigenda tamen ita, ut dicatur citrà ejuſmodi phœnomena Principes permultos aſſiduò mortalitatis legi ſubjici, eorundem verò apparitione omnes ad vitam meliorem invitari, tùm verò eandem bonis bona polliceri, malis mala minari. Sine Cometæ apparitione Principes mori hîc quoque diſcimus. Nam Anno proximè Cometam præcedenti Alexander Rex Scotorum & Caliſtus 2. Pontifex Romanus deceſſit, quo bella illa inter Piſanos & Genuenſes, tùm inter Comenſes & Mediolanenſes continuata ſunt. Vladiſlao Bohemo mortem adverſa valetudo (*b*), quæ eum ſæpius tentabat, portendit. Tam triſtem caſum, conciliatio ejus cum fratre Sobieſlao, quem ex Moravia in exilium egerat, & amoris redintegratio præceſſit: lætum verò Sobieſlai regimen excepit. Ita in humanis aſſiduò lætis triſtia, triſtibuſque læta miſcentur. Eodem illo anno, (qui fuit Chriſti viceſimus quintus ſuprà milleſimum, x. ut Aventinus, Funccius: xii. ut Sigonius putat) Kal. Junii, Henricus 5. Imperator obiit, tùm etiam Henricus 8. Welphonis illius Secundi, aliis Primi (*c*) frater Bojorum Dux. Illi Lotharius Saxo, huic Henricus 9. Cognomento Suberbus (*d*) ſucceſſit: Hic eſt ille omnium Germaniæ Principum potentiſſimus, cui Saxones, Hethruſci, Norici, Vindelici, Nariſci & Rhæti parebant, qui ab Avo Welphone I. (aliis II.) Lycatiorum quarto, patruo Welphone 2. & patre Henrico octavo, eſt in ordine quartus Bojorum dux, & Sereniſſimæ Domûs Brunſuicenſis & Lunæburgenſis ſator fœcundiſſimus. Is paulò poſt (*e*) Gertrudin unicam Lo-

(*a*) Cent. 12. c. 13. (*b*) Dubrav. l. c. (*c*) Vide & confer Urſperg. ad 1126. p. m. 209. & ſeqq. & Trithem. Chron. Duc. Bavariæ: tùm Avent. Annal. Boj. l. 6. p. 483. & Cruſ. Annal. Suev. part. 1. l. 12. c. 10. p. 337. ſed & Buntingi genealog. Welphonum, & Chron. Meibomii cumprimis, quorum copiam habere non poſſum. (*d*) Trithem. Chron. Ducum Bavar. p. 108. (*e*) Urſperg. loc. cit. Avent. Annal. 6. p. 492. Annal. Suev. part. 2. l. 9. p. 339.

tharii

tharii Imperatoris filiam, uxorem duxit, & Socero ſine hærede mortuo à multis imperio dignus judicatus, ab adverſa tamen factione (a) preſſus, non tantùm imperio, ſed & Saxonia & Bojaria excidit, ne tantâ potentiâ ad invidiam & periculum ipſi Imperatori eſſet gravis. Quantâ cum juſtitiæ & virtutis laude Bojos rexerit, & Socerum contrà rebellantes juverit, Aventinus (b) pluribus proſequitur. Verè Dubravius (c) caſum & cauſſam iſtius Herois candidè deſcribens ſubjicit: *Hic eſt ludus fortunæ, quæ magnos quoque & præpotentes Principes pro pila habet, quâ datatim inter mortales ludit, nunc dando, nunc jactando, nunc mox data eripiendo.* Annus quo Cometa luxit, eique proximus, lætis rerum à Balduino contrà Turcas & Saracenos geſtarum ſucceſſibus, filiæque ejus cum Boamundo Juniori in Palæſtinam reduce, Antiochenorum Duce nuptiis celebrantur. Sed, quæ eſt rerum humanarum perpetua viciſſitudo, dum hîc læta fiunt, alibi fame, vel peſte, vel aquarum exundatione laboratur: hîc in thalamum, ibi in tumulum ducimur. Tunc etiam Sobieſlaus Bohemus contrà fratrem Ottonem, Germanicis auxiliis ſuccinctum, memorabili victoriâ obtentâ (d) Cæſarem ad pacis fœdera pertraxit, eademque cum affine Bela Hungarorum Rege (quem, non Stephanus, quod Dubravius ait, ſed Colomannus, ut ſupra vidimus, oculis privavit) ſanxit: ac dehinc fortiter, (e) feliciter ac piè res adminiſtravit. Colomanni mentio facta, ut aliquid ad inſtitutum noſtrum pertinens in Cometæ iſtius hiſtoria, velut in medio præcedentis & ſequentium Cometarum dicam, facit. Conſignavit literis Bonfinius (f) Pyriſcam Ladiſlai Regis Hungariæ filiam Imperatori Conſtantinopolitano, quem Emmanuëlem fuiſſe putat, nupſiſſe, & iſtum de Stephano tertio à Ladiſlao rege, qui eum aggreſſus fuerat, victoriam memorabilem reportaſſe. Nuptiarum & victoriæ gaudia meritò eventibus lætis unius iſtorum Cometarum annumerarem, ſi de tempore certus eſſem. Cum enim Ladiſlaus putante Bonſinio (g) anno 1095. Colomannus ejus ſucceſſor (h) 1114. Stephanus (i) Anno 1131. Alexius verò Imperator Stephani æqualis, Emmanuëlis avus Anno 1117. ut Funccius & Helvicus; vel 1118. ut Sigonius, Calviſius & Alſtedius putant, obierit, & Emmanuël demùm Anno circiter 1143. imperium à morte patris Joannis (qui & Calojanes vel Calo Joannes) acceperit, fieri non poteſt, ut filia Ladiſlai Emmanuëli nupſerit, ſaltim, ut Emmanuël de Stephano victoriam obtinuerit. Manifeſtum itaque eſt Alexium pro Manuële ſive Emmanuële, avum pro Nepote ſubſtituendum eſſe. Similem apud Sabellicum (k) invenio errorem de Michaële pro Manuële, tùm de Manuële pro Calo Joanne, id eſt, de filio pro patre poſito. Tutò proinde Bontinii errorem corrigimus, ne Pyriſcam vetulam Juveni Principi Græco, eique deliciis innutrito, & in libidines prono, ut Nicetas Choniatas Acuminatus (l) prodit, in matrimonium collocemus, & quod plus eſt, eundem cum Manibus Stephani pugnantem ſtatuamus. Imò verò ei pro illa annoſa puellam *Regiâ itidem ſtirpe ortam*, Gertrudis ſcilicet Auguſtæ ſororem, Anno 1142. auctore Sigonio, vel 1144. auctore Calviſio deſpondebimus. Cum Aventino verò eam Bertam nominabimus, filiam Gebhardi Comitis à Sultzbach, & Bojorum Dynaſtæ illuſtriſſima & antiquiſſima (m) proſapia oriundi eſſe dicemus. Eandem Embrichoni Wirtzburgenſi Epiſcopo cum multo auro in Græciam deducendam committemus, ut ibi Irena & Auguſta appelletur. Et certè paulò ante hæc tempora Mathildem, Henrico illo octavo Bojorum Duce & Magni Ducis Saxoniæ filia Wulphylda genitam, Friderici Barbaroſſæ materteram, Gebhardo (n) Comiti de Sultzbach matrimonio læto junctam fuiſſe apud Aventinum invenio. Atque ex hoc matrimonio illa Berta, Græcis Irene, Aventino Friderunа Princeps clariſſima nata eſt. Et ita quidem Aventinus (o) genealogiam iſtius Auguſtæ Sultzbacenſis deducit. Martinus Cruſius tamen Annal. Suevicorum conditor (p) accuratiſſimus, & ex Aventini Annal. l.6. Germanico refert, & aliàs probat Berthæ avum fuiſſe Gebhardum, aviam Irmengardam, patrem Berengarium, quem Nariſcorum ſive Nortgaviæ regulum Avent. aliàs vocat, matrem Adelhaidam, ſororem Gertru-

(a) Urſperg. ad 1138. (b) l.d. & p.493. Vide & Urſperg. ad 1126. p.211. (c) hiſt. Bohem. l.11. p.89. (d) Dubrav. l.d. (e) Dubrav. l.d. p.86. (f) Dec.2. l.4. p.260. & l.6. p.278. (g) Dec.2. l.4. p.260. (h) Dec.2. l.5. p.275. (i) Dec.2. l.6. p.280. (k) Enn.9. l.4. p.364. (l) l. de Manuële 1. (m) Trithem. Chron. Duc. Bavar. in Erneſto p.106. (n) Vid. & Urſperg. ad ann. 1126. p.211. Trithem. l.d. p.108. Bunting. part. 4. Chron. (o) Annal.6. p.492. 501. (p) lib.10. part. 2. p.391. 376.

dim Auguſtam, fratrem Gebhardum 2. cui uxor Mechtildis filia Guelphonis fuerit, & ex iſto matrimonio natos ſex liberos Germaniam & Italiam poſteritate & laude multâ compleſſe. Apud eundem Nicetas Chroniates Bertham illam ſive Irenem, ex Illuſtri Principum familia oriundam, virtutum ornamentis fulſiſſe præcipuè conſtantiâ & gentilitiâ animi gravitate, teſtatur. Colligitur verò eam circa annum 1143. deſponſatam, Anno 1161. mortuam fuiſſe, ejuſque mortem à Manuële acerbiſſimè deploratam fuiſſe, non ſecus ac ſi membrum à ſuo corpore avulſum fuiſſet. Sed ad Stephanum illum Hungarum redeamus. Ante hujus mortem res læta & memoratu digna eventibus hujus Cometæ annumeranda contigit Almi, qui frater Colomanni Regis erat, filius Bela luminibus, ſed non favore Procerum & ſpe regni privatus erat. Poſt mortem enim Patris in exilio ab Imperatore Conſtantinopolitano (Alexio ſcilicet utpote affine) ut Bonfinius memorat, benignè habiti, ſed ante mortem Stephani à quibuſdam Proceribus clam Regem crudelem in regnum reductus eſt, ne ſucceſſor, qui nullus erat Stephano, in incerto eſſet. Hoc prudentis conſilii cum Rex reſciſſet, ex inſperato *in maximam lætitiam* (ut Bonfinius * ait) *effuſus*, ad ſe continuò adduci eundem juſſit, omnibuſque benevolentiæ documentis paternæ crudelitatis acerbitatem pro ſua virili edulcavit. Nam quem pater luminibus orbum eſſe voluit, hunc filius liberis, & regnum legitimo ſucceſſore orbum eſſe noluit. Itaque filiam Uri Macedoniæ rectoris ei fauſto omine conciliavit. Ex hoc enim matrimonio præſtantiſſima regni fulcra, quatuor ſcilicet filii, prodierunt. Horum primus Geiſa magno gaudio, ut Bonfinius notat, Regem affecit. Duodecim Reges ex maſcula proſteritate Belæ dehinc annis 160. in Hungaria regnarunt: donec ad fœmineam poſteritatem ex Apulia accerſitam res devolveretur, quæ itidem propè centum triginta annis rerum potita eſt, donec tandem jure affinitatis & fœderum, Auſtriaci habenas regni tractandas accepiſſent. Simile exemplum erroris ex occaſione læti facinoris ad eundem Cometam referendi hîc occurrit. Nam in Calviſii Chronologia edit. Francofurt. ad ann. 1127. invenio Gaufrido Duci Andegav. Regem Angliæ deſpondiſſe Mathildem Imperatoris defuncti Henrici filiam. Atqui hanc filiam fuiſſe Henrici Angli, viduam Henrici Quinti ſupra docuimus. Atque ſic etiam editio Calviſii Lipſienſis legit. Eandem Mathildem Auguſtam Henrici Angli filiam, ſororem ejus Funccius ad ann. 1132. vocat. Sed & Calviſii editio Francofurtenſis ad ann. 1139. ſororem Henrici, at Lipſienſis filiam vocat.

* Dec. 2. l. 6. p. 279.

CCXXXVI & CCXXXVII. *Anno Chriſti* 1132. *Cometa horrendæ magnitudinis viſus eſt. Lotharius Imperator pro corona Imperii conſequendâ Italiam petens, Auguſtam Vindelicorum pervenit, quæ magnâ ex parte ſeditione inter cives & milites ortâ combuſta eſt. Imperator per Lombardiam & Hetruriam Italiam ingreſſus, Innocentio Papâ reſtituto Romæ coronatus eſt cum Richâ conjuge.* Eckſtormius ex Büntingo, & Hiſt. Eccl. cent. 12. cap. 13.

Anno Chriſti 1132. *apparuit Cometa. Suevi & Dani deficiunt ab Imperatore Lothario, à quo coguntur in ordinem.* Alſtedius.

Anno Chriſti 1133. 8. *Idus Octobris, ſtella Cometæ apparet, unde Rex Angliæ, latuſque regium ambientes, & alii quamplures mirantes, & in cælum oculos levantes, Solem ad inſtar Lunæ novæ lucere conſpexerunt: qui tamen non diu ſe uno modo habebat. Nam aliquandò latior, aliquandò ſubtilior, quandòque incurvior, quandòque erectior, nunc movens, & ad modum vivi argenti motus & liquidus videbatur.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 12. cap. 13. hæc ex Priore Hauguſtaldenſi.

PRiorem Cometam annotat Chron. Saxoniæ Georgii Fabricii. Anteceſſerunt hunc Cometam multa triſtia. Nos quædam ſtrictim attingemus. Sobieſlaus Bohemus, conjuratione tetrâ appetitus, hâc detectâ in reos ſæviit, aliaque acerba ibidem acciderunt, quæ Dubravius * deſcribit. Anteceſſit mors Stephani Regis Hungariæ, ne

* l. 11. p. 87.

alia

alia commemorem, de quibus *(a)* Bonfinius. Anteceſſerunt bella non tantùm illa privata Italica, inter Comenſes & Mediolanenſes, (quod deditione Comenſium Anno 1127. finem accepit) tùm inter Genuenſes & Piſanos, inter Pontificem Honorium & Rogerium Siculum 1127 & 1128. inter Cremonenſes & Cremenſes 1130. tandem uno anno proximo *(b)* inter Mediolanenſes & Papienſes, Cremonenſes & Parmenſes, Placentinos & Mediolanenſes, Bononienſes & Imolenſes, Nonantulanos & Mutinenſes: ſed & publica, quæ totum imperium Occidentis ipſamque ſimul Italiam afflixerunt. Nam & inter Principes profanos, Lotharium Imperatorem & Fridericum ac Conradum Sueviæ Duces, de imperio & regno Italiæ acerrima bella, & mortuo Anno 1130. Honorio 2. inter Principes Sacros Innocentium 2. & Anacletum 2. utrumque ſimul electum *(c)* acerbiſſima diſſidia orbem Chriſtianum graviſſimè concuſſerunt. Inter hæc nec alibi funera & diſſidia ac bella Principum deerant. Carolo illo Dano Comite Flandriæ Anno 1127. ex inſidiis die 1. Martii (quæ & Wilhelmo Duci Burgundiæ fatalis fuit) occiſo, Wilhelmus Roberti illius Normanni in Anglia captivi filius ei ſucceſſerat. Poſt anni ſpatium exactum Wilhelmus contra Theodoricum Elſatium aggreſſorem pugnans, victor quidem prælio evadit, ſed ex vulnere paulò poſt decedit. Anno 1129. Philippus, quem pater Ludovicus in Regem Galliæ conſecrandum menſe Aprili curaverat, menſe Octobre lapſu equi corruit & expirat. Eodem anno Godefridus Lotharingus Epiſcopum Leodienſem prælio ſuperat, cruenta tamen illa victoria fuit. Poſtero anno Balduinus in Palæſtina rem improſperè gerit. Halæ Saxonum Legati Cæſaris violantur, trucidantur. Parricidæ armis Cæſaris petuntur, & atrocibus pœnis ſubjiciuntur. Annus denique triceſimus primus ſupra milleſimum, Boamundo Antiochiæ Duci, à Saracenis in Sicilia, Pontio Comiti Tripolitano à Damaſcenis in pugna cæſo, & Balduino Regi Palæſtinæ fatalis extitit. Sed jam ad ea quæ Cometarum apparitionem exceperunt, propero. Bellum quidem Mediolanenſes adverſus Papienſes iterum moverunt. Sed hoc mox poſitum eſt. Ubi enim ſolitudinem fecerunt, pacem appellarunt. Innocentii Pontificis ex Germania reditu Anno 1133. potior Italiæ pars gaudebant. Is tunc pacem inter Genuenſes & Piſanos compoſuit, & cum Imperatore Lothario agmineque ejus pacato urbem inivit, eumque antiquo ritu auguſtalibus inſignibus in Laterano (quòd ædem Vaticanam alter Papa Anacletus cum ſua factione teneret) decoravit. Quæ res Conradum Lotharii æmulum ad deponendum titulum Regium, & petendam ab Imperatore veniam permovit. Hanc verò facilè obtinuit. Factum hoc Anno 1134. quo & Mediolanenſes, qui partes Conradi & Anacleti ſectabantur, compoſitis cum Romano Pontifice rebus, ingentem lætitiam, quam Sigonius memorat, conceperunt. Annus 1135. ut aliis proſperis, ita pace inter Mutinenſes & Bononienſes Nonantulanorum ſocios compoſita celebris extitit: at magis proximus, pace lætâ, de qua tunc Hungari, Bohemi, Dani & Poloni egiſſe ſcribuntur, toti *(d)* Germaniæ redditâ & Lotharii Auguſti cum Auguſta, genero Henrico Bojo (Ottonem Fabricius in Chron. Sax. ſibi contradicens vocat) & Conrado in Italiam adventu. Ibi Cæſar metu, domitis tumultuantibus, Papienſes in gratiam recepit, Bononienſibus & Æmilienſibus veniam dedit. Fœdus cum Venetis redintegravit: contumaces virtute Henrici generi ad officium reduxit, & rempublicam Italicam cum laude ſua & bonorum lætitia præſtitit. Dum hæc in Italia geruntur, Chriſtiani in Palæſtina Anno 1132. rem contra Turcas variâ fortunâ gerunt, cum Imperatore Calo Joanne, Antiochiæ Ducatum Raimundo eripere volente, rex Fulco pacem init, Raimundum Imperatoris clientem renuncians. Eadem tempeſtate Lotharius Imperator Canutum Sleſuici Ducem, regem Vandalorum creat: quo paulò poſt interfecto, Majeſtas illa Regia Nicolao regi Danorum mox ceſſit, cujus filius Magnus Canutum occiderat. Neuter facinus atrox tulit inultum. Pater in tumultu, filius in prælio cecidit. Anno 1134. Theodoricus Comes Hollandiæ victoriâ de Friſiis potitus, auctoritate Cæſaris avunculi pace gaudet. Eruperat tunc, circa annum ſcilicet 1134. ſimultas inter Boleſlaum Polonum & Sobieſlaum Bohemum, ut inter vicinos finium

(a) Dec. 2. l. 6. Bonfin. Dec. 2. l. 6. p. 286. (b) Sigon. ad hunc annum. (c) Urſperg. & Trithem. ad ann. 1130. Polyd. l. d. Sigon. ad ann. 1130. (d) Sigon. ad annum 1136. Trithem. & Chron. Sax. ad 1135.

vel

vel tranſfugarum vel prædationum, vel vicini hoſtis occaſione fieri ſolet, orta in bellum*. Sed id mox trium annorum, pactis auctore Cæſare Lothario induciis, & è veſtigio perpetua pace ad Glatium ſancita, frequentiſſimo neceſſariorum conventu & lætiſſimo convivio, tùm trium ſimul nuptiarum Conradi Bohemi, Znonymæ Principis cum Sorore Belæ Regis Hungariæ, Vratiſlai, qui Sobieſlai patruelis erat, cum Vaſilea Rutheni Principis, & Leopoldi Auſtriæ Principis cum Maria Sobieſlai filia tripudiis firmata. Eodem illo anno 1134. Fridericus & Conradus duces illi rebelles veniâ data & gratiâ, Nicolaus ille Danus cum filio Magno clientela, at Henricus Bojus ille ſuperbus filiâ Imperatoris Lotharii in matrimonium collocatâ, & Saxoniâ in dotem datâ gaudent. Sed hìc thalamus, in Hiſpania ſtruitur tumulus, Alfonſo, qui quòd tricies, cum Mauris præcipuè, collatis ſignis pugnaverit, Pugnacis nomen obtinuerat, in prælio trucidato. Hunc Alfonſum Petro primo Arragoniæ Regi, fratri Anno 1104. ſucceſſiſſe, triginta annis regnaſſe, ſucceſſorem filium Ranimirum Monachum Anno 1134. habuiſſe, Calviſius ex Annalibus Arragoniis affirmat. At Tarapha Alfonſum ejus nominis Septimum fratri Petro Anno 1108. huic demùm Octavum Anno 1126. ſucceſſiſſe, poſtquam annis 50. regnaſſet, Sanctium Tertium cognomento, ut & Sanctius Secundum Deſideratum, filium ſucceſſorem Anno 1176. reliquiſſe, hunc uno tantum anno regnaſſe: interim Raymirin Monachum Sanctii filium mortuo fratre Alfonſo in regno ſucceſſiſſe, à Proceribus Arragoniæ electum: tandem Sanctii III. filium Alfonſum IX. cognomento Bonum, ab Anno 1177. regnum Caſtellæ annis 38. tenuiſſe, ejus æqualem Petrum Alfonſi Arragonii filium fuiſſe memorat. Hoc Hiſtoricis & Chronologis induſtriis diſcutiendum & componendum in tranſitu indicaſſe ſufficiat. Funccius Alphonſum VII. Anno 1126. imperii quarto ſucceſſorem Sanctium 3. reliquiſſe: hunc unius anni ſpatio regnum obtinuiſſe, poſt hunc Ferdinandum annis 17. hujus demùm ſucceſſorem Alfonſum 8. Cognomento Bonum, annis quinquaginta regnaſſe refert. Calviſius primùm Aragoniæ Regem Petrum vitam & regnum Anno 1103. fratri Alfonſo, hunc per uxorem Urracam Alfonſi filiam unicam regna Caſtellæ & Legionis conſecutum filio Ranimiro Aragoniæ, privigno Alfonſo Caſtellæ regnum Anno 1134. reliquiſſe teſtatur. Helvicus Alfonſum 6. regnum Caſtellæ & Legionis ab Anno 1060. annis 42. Alfonſum 7. dehinc annis 51. tùm alterum filiorum ejus Sanctium 3. Deſideratum 31. Legionis, alterum Alfonſum 8. cognomento Bonum, Caſtellæ regum 53. annis tenuiſſe dicit. Ita quæ de Alfonſo Pugnace ex Calviſio attulimus, de Alfonſo 7. ex Helvico explicamus. Non me latent eodem, vel exiguo interjecto tempore Alfonſos & Petros in Caſtella, Legione & Arragonia rerum potitos difficultatem peperiſſe, & quibuſdam auctoribus de vitando ſententiæ incerto parùm ſollicitis confuſionis errorem dediſſe. Equidem in Calviſio, incomparabilis diligentiæ ſcriptore, Alfonſum Urracæ patrem, Tarapha ſextum Anno 1080. & alterum Alfonſum Caſtellæ & Legionis Regem, Alfonſi Aragonii (qui maritus Urracæ fuit) privignum Anno 1135. Imperatoris titulum ſibi arrogaſſe invenio. Errorem dicere nolo: Rem potius in medio relinquo. Verumtamen id apud Tarapham de Alfonſo VII. illo Aragonio Urracæ marito, circa ann. 1106. regnante, ſcriptum animadverto. Tarapha Ritium dum ſequitur, multùm ſæpè à reliquis abit. Apud eum vel maximè Alfonſi & Petri nomina confuſa eſſe ſuſpicor. Errorem autem comperi, dum & Alfonſi Octavi filiam Beatricem, & Noni Blancam Ludovico 7. regi Francorum deſpondet. Atqui Ludovico 7. tres uxores fuiſſe Eleonoram, Wilhelmi Pictavienſis (*a*) & Aquitaniæ Comitis, Conſtantiam (Mariam alii, (*b*) quidam (*c*) etiam Beatricem appellant) Alfonſi regis Galliciæ, & Alicem ſive Alam Comitis Campani Theobaldi filiam, apud Aimoini Continuatorem (*d*) & Serrem (*e*) Regium illum Hiſtoricum invenio. Sed Ludovico 8. Noni (qui & Sanctus dicitur) parenti, Blancam Hiſpaniam puellam nupſiſſe lego, apud Ritium quoque, qui Septimi mediam uxorem Conſtantiam Caſtellanam vocat. Atque de his hactenus. Nunc me jam tempus & res aliò vocat. Longius à Cometis noſtris abſunt: mors ſcilicet poſt Alfonſum il-

* Dubrav. l. 11. p. 87, 88. (*a*) Vid. Neubrig. l. 2. c. 24. (*b*) Tyrius l. 17. c. 8. Sugerius. (*c*) Weſtmonaſter. Math. Pariſ. Tarapha. (*d*) lib. 5. c. 53. (*e*) in vita Ludov. Vid. Neubrig. l. 3. c. 4. p. 228.

lum Arragonium Henrici Regis Angliæ, de quo ad Cometam CCXXVII. pluribus egi-
mus, niſi hîc dicamus, eum febrim lethiferam vitio comeſæ murænæ accerſiviſſe;
ut Polydorus *(a)* tradit, qui tamen mortem ejus in Ann. 1136. ponit. Fuit is Gu-
lielmi Nothi, qui Conquæſtor dictus eſt, filius, in quo illa familia, quod ad ſexum
maſculinum attinet, anno ab adventu Normanorum ſeptuageſimo ineunte, defecit,
(b) ut vetus illud in eo compleatur: *Adulterinæ plantæ non dabunt radices altas.* Mor-
tem tamen ejus multa læta anteceſſerunt. Pœnitentia nempe ejus ſubjectis tributo-
rum imminutione pergrata, & benevolentia ac comitas & juſtitia, majori quàm unquam
antehac ſtudio culta. Acceſſit filiæ Mathildis Viro Gaufredo reſtitutio, & ex ea na-
tus regni ſucceſſor Henricus, tùm Gaufredus & Gulielmus, fulcra domus, ut *nihil
animum ejus lætum* (verba ſunt Polydori *(c)*) *majore affecerit lætitiâ, quàm quòd Mathil-
dis filia alios duos filios peperiſſet.* In annum illum 1135. Calviſius mortem Principis Da-
maſci, in 1136. Wilhelmi Comitis Pictavienſis, Henrici Oſterlandiæ & Leopoldi Au-
ſtriæ Marchiorum, ac Ludovici Craſſi Regis Galliæ, in 1137. mortem Lotharii Im-
peratoris ponit. Hæc tamen ab aliis in annum proximum refertur. At verò hæc &
alia triſtia æquè vel etiam magis proximum Cometam anteceſſiſſe, quàm iſtos ſecuta
eſſe dici poſſunt. Inter ea tamen, quæ tempora illa læta reddiderunt & nobilitarunt,
pax Germanica, *(d)* Britannica *(e)* & Sicula, *(f)* quæ ad ann. 1139. ab Auctoribus
ponitur, & ſic inter felices eventus Cometæ noſtri apparitionem ſecutos, meritò com-
putari debet.

(a) l 11. in fine. (b) Polyd. l. 11. in fine. (c) l. d. (d) Calviſ. ex Spang. ad 1139. (e) Buchan. l. 7. p. 216.
Polyd. l. 12. p. 198. (f) Sigon. ad ann. 1139.

CCXXXVIII. *Anno Chriſti* 1141. *Cometes apparuit.* Ricciolus.

HUjus Cometæ, ut puto, meminit Aventinus Annal. 6. p. 500. Id enim ex ſub-
jectis eventibus, de Edeſſa capta, *(a)* & bello Ludovici Regis Galliæ contrà Co-
mitem Theobaldum colligo. Niſi quòd Edeſſæ proditio à Sigonio, imò & à Friſin-
genſi *(b)* & Aimoini continuatore & Urſpergenſi in 1145. ponatur, ſecundum Neu-
brigenſem verò in annum Stephani regis Angliæ 12. à Chriſto nato, ut Polydorus Jo-
vius, Funccius & reliqui putant, 1147. ponenda ſit. Sed nos cum Wilhelmo Tyrio,
(c) Petavio & Calviſio annum 1142. præponimus. Hanc conjecturam meam confir-
mat authoritas Cruſii, Suevic. Annal. conditoris, qui Cometarum apparitionem &
alia quædam phœnomena ab Aventino annotata aliquantò antè 1146. annum conti-
giſſe arbitratur. *Non enim*, inquit, *annum, quo facta ſint reperio. Aventinus ſæpè mul-
tarum rerum congeriem facit* (*ut alii hiſtorici*) *confuſè, ſine annorum diſtinctione.* Hæc ille.
Præter illa triſtia proximè recenſita, quorum potiora hùc referri merentur, alia quo-
que Cometam hunc præceſſerunt. Motus nempe in Germania ex electione Henrici
Saxoniæ & Bojariæ ducis, à Proceribus potentiam ejus metuentibus *(d)* & partes Con-
radi Suevi ſequentibus, abrogatâ anno 1138. ortus eſt. Nempe cum Henricus Heros,
Incomparabilis potentiâ & jure fretus, cauſſam ſuam tutaretur, *(e)* tandem cum inſi-
gnibus auguſtis redditis & magnis promiſſis *(f)* deluſus, à Lothario Socero rerum Do-
mino conceſſa, & bona fide poſſeſſa, reddere detrectaret, à potentiori æmulo Conra-
do, confeſtim *(g)* & non convocatis Comitiis Generalibus, contra antiqua inſtituta
electo, opprimitur. Is enim Saxoniam Alberto Urſo Brandenburgenſi (non, ut Se-
baſt. Francus ait, Auſtriaco) Henrici conſobrino, *(h)* Noricum & Bojariam Leopol-
do Auſtriaco fratri ſuo uterino dedit. Ita vires illæ Henrici Imperatori graves & me-
tuendæ, quæſito prætextu acciſæ. Quæ ſors adverſa mortem immodico mœrore mox
(i) accerſivit. Eodem illo anno *(k)* Stephanus Rex Angliæ Henrici ſucceſſor Scoto-
rum, qui in Angliam hoſtiliter irruerant, *(l)* undecim circiter millia cæcidit. Tan-

(a) Vide de hoc tragico caſu Neubrig. l. 1. c. 18. p. 45. & Sigon. ad ann. 1145. (b) l. 7. c. 30. lib. 5. c. 52. (c) lib. 16.
c. 3 & 4. (d) Urſperg. ad 1138. ann. Avent. Annal. 6. n. 498. (e) Avent. l. d. p. 499. (f) Sigon. ad ann.
1138. (g) Avent. p. 498. Sigon. l. d. Dubrav. l. 11. (h) Urſperg. ad 1139. (i) Urſperg. ibid. Trithem.
ad 1139. (k) Calviſ. ad 1138. (l) Polyd. l. 12. p. 201.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

tam cladem arrogans, & avara vel Anglorum, ut Buchananus, (*a*) vel Scotorum, ut Neobrigenſis & Polydorus (*b*) vel, quod æquitas judicat, utrûmque ſine ullo Cometa portendit temeritas. Ranimirus Arragoniæ regnum Raimundo Berengario Barcinonenſi Comiti genero, tradidit. Mitto turbas Italicas in belli flammam hîc & illîc erumpentes, & diſſidium atrox, inter Anacletum & Innocentium, Pontificis hoc demùm anno 1138. morte, Anacleti & Succeſſoris ejus Victoris 4. voluntariâ depoſitione finitum, quod orbem Chriſtianum tamdiu graviter laceravit. Proximo anno Boleſlaus, Principum Poloniæ bellicoſiſſimus (utpote qui quadragies ſepties victor in prælio fuerit) victus tandem ex mœrore animi contabuit. Ranulphus (*c*) Dux Calabriæ & Apuliæ, qui Rogerii illius ferociſſimi rebellionem ſæpius coërcuerat, obiit. Eum paulò poſt Henricus ex Bojaria profugus, ſed à Saxonibus benignè exceptus, licet ex Alberti manibus ditionem ſuam vindicaſſet, tamen mœrore animi preſſus, utpote à præcelſo fortunæ faſtigio repentino velut fulmine dejectus, ſecutus eſt. Ita tunc quoque armorum civilium ſtrepitus in Germania intonuit. Alfonſus enim Portugalliæ Comes ingenti prælio Mauros ſuperavit, & 5. regulorum ſignis potitus, eadem in documentum virtutis obtinuit pro inſignibus gerenda. Ranulphi mors in Rogerii animo impotenti odium adverſus eum non ſuſtulit: adeò ut & in defuncti Ranulphi & Archiepiſcopi Brunoris (*d*) cadavera barbarâ crudelitate ſævierit. Ranulphi fratrem Reginonem & alios Cæſarianarum & Pontificiarum partium acriter perſecutus eſt: nec à ſacris ædibus expilandis ſibi temperavit. Pontificem quoque ſummum Innocentium, qui eum jam ſacræ deteſtationis fulmine ferierat, ſibi cum Cardinalibus & exercitu occurrentem (*e*) comprehendit, atque ita obtinuit, ut ſe Regem Siciliæ, Ducem Apuliæ & Calabriæ & Principem Capuæ & Eccleſiæ clientem renunciaret. Hâc tempeſtate Germania iterum civili bello exarſit, Welphone Henrici (quem Trithemius (*f*) fruſtra hoc anno vixiſſe dicit, cum eum proximo mortuum (*g*) dixerit) fratre, (*h*) pupilli ſuamque cauſſam cum Saxonibus armis fortiter nec aliquandiu infeliciter proſequente. Inter hæc Italicæ civitates jam dudum hoſtilibus odiis flagrantes, abſente & occupato alibi Cæſare, animos & arma reſumunt. Nam Cremonenſes indicto Cremenſibus bello Mediolanenſes malo ſuo hoſtes experti ſunt. Taceo Fanenſe bellum anno 1140. à Venetis adverſus Ravennates, Senogallienſes & Piſaurenſes, (*i*) tùm à Genuenſibus adverſus Intemellinos, & à Leopoldo novo Bojorum duce (*k*) adverſus Reginoburgenſes & Lycatios, Welphonis partibus addictos, geſtum. Silentio prætereo & illud calamitatibus & luctu, ut Neubrigenſis (*l*) & Polydorus (*m*) perhibet, plenum bellum, inter Stephanum Anglum & Mathildem illam Anglam, Henrici I. filiam, anno 1139. ortum, Polydoro & Jovio id infra biennium ponente. Sed quis omnia triſtia, quæ brevi temporis ſpatio Cometam iſtum anteceſſerunt, enumeret? Nunc ea quæ eum exceperunt, videamus. Conradus Imperator Leopoldo illo Auſtrio, anno 1141. mortuo, Henricum fratrem (*n*) illius Germanum, ſuum pariter uterinum ſubſtituit, Saxones clementiâ atque beneficiis ſibi conciliat, (*o*) & viduam Henrici Boi, Henrico in matrimonio anno 1142. dat. Qua ratione Auſtrius Bojariâ potitus eſt, Saxoniâ tunc pupillo Henrico Sponſæ filio reſtitutâ. Ita quidem Calviſius: qui etiam (in edit. Francofurt. non Lipſenſi, quæ hîc quoque melior eſt) Welphonem anno ante Cometæ apparitionem proximo à Friderico Suevo ad Winſbergam cæſum, cum Trithemio, ſed invito Friſingenſi, (*p*) Cruſio (*q*) & Buntingo, (*r*) (qui hunc Welphonem anno 1191. demùm obiiſſe affirmant) perhibet. Sed longè aliter & Aventinus. Nam ſicut is memoriæ ſcriptum reliquit, Welpho à Rogerio Siculo (*ſ*) & Geyza Hungaro, utroque Imperatoris æmulo, magnis non tantùm promiſſis, ſed & ſuppetiis ad cauſſam ſuam acrius defendendam inſtigatus, & favore Pontificum adjutus, Bojariam circa annum 1145. ut puto, ingreſſus eſt, eamque perdomuit.

(*a*) lib. 7. p. 215. l. 1. c. 5. p. 16. (*b*) loc. cit. (*c*) Calviſ. ad 1139. (*d*) Sigon. ad 1138. (*e*) Urſperg. ad 1139. Sigon. ad eund. ann. (*f*) Chron. Hirſaug. ad 1140. (*g*) ad ann. 1139. (*h*) Urſperg. ad 1140. Avent. l. d. (*i*) Sigon. ad ann. 1139 & 1140. (*k*) Sigon. l. d. (*l*) Urſperg ad 1140. Avent. l. d. (*m*) lib. 1. cap. 7. p. 22. (*n*) lib. 12. p. 202 & ſeqq. (*o*) Trithem. Chron. Hirſaug. ad 1141. & in Chron. Duc. Bavar. (*p*) Avent. l. d. & p. 500. Ann Suev. par. 2. l. 10. c. 3. p. 382. Trithem. ad 1142. & in Chron. Duc. Bav. (*q*) Chron. lib. 7. cap. 25. (*r*) Annal. Suev. part. 2. llb. 10. cap. 3. pag. 382. d. part. 1. Chron. in Welphone 8. Vid. & Bucholzer. ad ann. 1140. (*ſ*) l. d. p. 501.

Dehinc Imperatoris potentiæ ceſſit, & cautè ex temporis ratione rem geſſit: paulò tamen poſt (anno ſcilicet 1147. ut ex Sigonio (*a*) colligo, & in Cruſio (*b*) video) Bernardi Clarævallenſis Abbatis operâ Cæſari conciliatus, pactis, ut animadverto, induciis (*c*) eundem in Palæſtinam ſecutus fuit. Demùm à Cæſaris in Germaniam reditu, quem ab Auctoribus (*d*) in annum 1148. vel 1149. referri video, à Rogerio denuò, tùm & inveterata vindictæ cupidine impulſus, adverſùs Cæſarem arma reſumſit, tandemque ei operâ Friderici Suevi, quem Cæſaris frater Fridericus unoculus (*e*) ex Juditha ſorore Welphonis (adeò ſtrictâ affinitate, ut & conſanguinitate (*f*) Welphi præpotentes tunc quoque (ut & olim Ludovico (*g*) Pio) Imperatoribus jungebantur) genuerat, conciliatus, pacem coluit. A Conradi Imperatoris anno 1152. morte, Henrico Leoni, Superbi illius ſic dicti filio, Fridericus I. quem jam jam nominavimus, amitinus ejus (*h*) Saxoniam confirmavit, Bojariam (Auſtria & Occidentalis Bojariæ parte, quæ regio ſupra Anaſſum dici ſolet, Henrico Auſtriaco, relicta) reddidit, Welphoni verò avunculo illi Lycatiorum regulo Hetruriam, Spoletum totamque Mathildis hæreditatem attribuit. Aſſentit hìc Aventino Sigonius (*i*), Cruſius (*k*) & Calviſius ipſe. Nam Welphonem, quem anno 1140. in prælio ad Winſbergam à Friderico Suevo cæſum eſſe dixerat, eundem ab eodem Friderico ad auguſtam dignitatem evecto, poſſeſſione Italicâ anno 1156. donatum, & anno 1191. (quod ex Aventino, (*l*) Cruſio (*m*) & Buntingo (*n*) certius didici) mortuum eſſe ſcribit. Hîc etiam ex iſtis, quæ paulò poſt anno 1141. geſta ſunt, videre eſt, læta quoque Cometis ſuccedere. Anno quidem 1141. putante Calviſio, ut & hoc prioribus addam, Albertus Comes de Soltwedel, ille Urſus, quem ſupra rerum geſtarum gloriâ Clariſſimum vidimus, Marchionatum Brandenburgenſem jure feudi ab Imperatore Conrado accepit. Paulò poſt celebratæ ſunt lætiſſimæ illæ Bertæ cum Emmanuële Imperatore nuptiæ. Ita tunc duæ Principes Sultzbacenſes ſorores id beneficii ſingularis à Deo conſecutæ erant, ut Orientis & Occidentis rectorum ſociæ thori & throni fuerint.

(*a*) Sigon. ad hunc ann. (*b*) Annal. Suev. part. 2. (*c*) pag. 502, 503. Funcc. ad annum 1147. Vide & Urſperg. ad eundem ann. (*d*) Calviſ. Funcc. Sigon. Petav. (*e*) Urſperg. in geneal. Welphonum. Trithem. Chron. Duc. Bavar. Bunting. geneal. Welphonum. (*f*) Bunting. 1. part. Chron. in Henrico I. Ottone I. II. & III. & Lothario, & in geneal. Welph. Trithem. geneal. Duc. Bavar. (*g*) Auctor vitæ Ludovici Pii. Sigon. Avent. Trithem. Bunting. &c (*h*) Avent. l. d. p. 504, 505. (*i*) initio l. 12. de regno Italiæ & ad ann. 1154. (*k*) Annal. Suev. part. 2. l. 12. p. 509. & alibi paſſim. (*l*) Annal. Bojor. lib. 6. p. 513. (*m*) Annal. Suevorum part. 2. lib. 10. pag. 454. (*n*) Chron. 1. part. in Welphone VIII.

CCXXXIX. *Anno Chriſti* 1145. *menſe Majo apparuit Cometes, quem ſequenti anno ſecutus eſt terræ motus ingens, vicibus quindecim, in urbe Moguntinâ.* Hiſt. Eccl. ex Mariano Scoto, vel potius appendice ejus. *Conradus etiam Imperator & Ludovicus Rex Franciæ, collecto exercitu expeditionem in terram ſanctam ſuſceperunt.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1145. *Cometa fulſit. Bellum oritur inter Saxones, Vandalos & Polonos. Nobiles in Haſſia rebellant.* Alſtedius.

ANnotat hunc Cometen & Fabricius in Chronologia Saxoniæ. Annotat & Trithemius in Chron. Hirſaug. ſed ad ann. 1146. unà cum illo motu terræ Moguntino. Quæ res documento mihi eſt, Cometam iſtum unum eundemque eſſe, licet Auctores cent. 12. Hiſtor. Eccl. ex Tyrii libro 16. c. 17. ad annum 1146. diſtinctum à priori notent Cometam, qui per multos dies viſus fuerit. Inter hunc & præcedentem Cometen varia triſtia contigerunt. Nam anno 1142. Leopoldus Auſtriæ Dux, poſtero Colojoannes Imperator & Sanguinus, verè Sanguineus, Turcarum princeps: anno verò ante Cometæ apparitionem proximo Celeſtinus Pontifex Romanus & Godefridus Lotharingiæ Dux: tandem hoc ipſo anno, quo Cometes fulſit, exeunte Januario, Lucius 2. Pontifex Romanus è vita exiit. Inter hæc bello Mathildis, Anglia*, illo verò Theobaldi Comitis Gallia, tùm Grimbergenſi Brabantia exarſit. Senatus

* Vid. Neubrig. l. 1. c. 22. p. 35.

quoque

quoque & populus Romanus (a) adverſum Pontificem Max: omneſque adeò Pontifices maxima auſi, ut ſcilicet iis in ordinem redactis, & ad ſolam rem divinam curandam reductis, jure poteſtatis magiſtratus, libertate plena ſubjecti gauderent, non exiguas turbas dederant, Pontificibus dignitatem poteſtatemque ſuam acriter defendentibus. Permoti illi dubio procul erant exemplo & monitis Arnoldi Brixienſis preſbyteri, de quo ita Trithemius ad ann. 1128. *His temporibus ſub Honorio Papa 2. venit Romam quidam Preſbyter Arnolphus, Vir magnæ devotionis & prædicator egregius, qui cum inter annunciandum verbi Dei, clericorum laſciviam, libidinem, avaritiam & nimium faſtum reprehenderet, & paupertatem Chriſti & Apoſtolorum ejus integerrimamque vitam ad imitationem omnibus proponeret, à Romana quidem nobilitate, ut verus Chriſti diſcipulus laudatus eſt, ſed Cardinalium & clericorum odio nimium eſt habitus, à quibus & noctu captus, occultè eſt interfectus.* Ita Abbas Spanheimenſis in Chron. Hirſaug. Sigon. ad annum 1139. prædicationem ejus deſcribit, ad annum verò 1143. auctoritate ejus Romanos ad antiquum Romanæ libertatis ſtatum reſtituendum permotos fuiſſe expreſſè fatetur. Vid. & Avent. Annal. 6. p 500. & Petav. R. T. 1. part. l. 8. c. 20. Et ut alia mittamus, ad ea potius quæ Cometam ſecuta ſunt veniemus. Sifardus, qui etiam hunc Cometam ordine XVIII. numerat, effectus ejus ſuo more, id eſt liberaliter, imò prodigaliter ad Friderici Barbaroſſæ mortem, quæ anno 1191. accidit, producit. Itaque & nos paulùm veſtigia ejus ſequemur. Vladiſlaus Poloniæ Princeps improſperè quidem rem contra fratres gerit, ſed à ſua & uxoris ambitione, non ab Cometæ apparitione incitatus. Infelicem rerum progreſſum, mox exſilium, & tandem ex animi ægritudine mortem injuſta illa ambitio ei portendit, certè attulit. Inter hæc Conradus Imperator (b) & Ludovicus Rex Galliæ memorabilem expeditionem in Palæſtinam inſtituerunt, quæ tamen ob perfidiam [c] Græcorum parùm feliciter ceſſit. Felicior certè illa Danica & Germanica in Hiſpaniam & Wandaliam fuit. Ibi enim Ulyſſipona ex ſervitute Maurorum erepta: hic Sclavi [d] in ordinem redacti, & ad colendam religionem Chriſtianam cumque vicinis pacem adacti ſunt. Anno 1148. Rogerius Siculus [e] contrà Emmanuëlem illum perfidum rem proſperè geſſit, & Regem Galliæ à Græcis captum liberavit. Proximo Emmanuël magis propitiâ fortunâ hic & illic uſus eſt. Chriſtiani in Palæſtina circa hæc tempora publicam rem privata diſcordiâ ex ambitione ortâ prodiderunt. Rogerius Emmanuëlem duplici victoriâ anno 1150. ad pacem petendam coëgit. In Africa quoque Saracenos anno ſequenti perdomuit. Eodem anno minæ belli inter Regem Galliæ & Henricum Normanniæ Ducem exorituri, pace optatâ compoſitæ fuêre, patre iſtius Gaufrido paulò poſt mortuo. Hunc anno 1152. Conradus Imperator ſecutus eſt: qui memorabili exemplo fratris ſui filium Fridericum, qui à ruffa barba Barbaroſſa ſive Ænobarbus dictus eſt, proprio filio auguſta majeſtate digniorem declaruit. Is læta imperii auſpicia reddere volens, Petrum Regem Daniæ diademate inſignivit, ut refert Sigonius. Ego pro Petro Canutum ponendum conjicio: regni tamen ſtatum illa tempeſtate perturbatum fuiſſe, adeòque difficulter certum ſententiæ ſtatui poſſe fateor. Idem ille Fridericus novus Imperator Welphoni avunculo, Marchiam Thuſciæ, Ducatum Spoleti, Principatum Sardiniæ, & totam terram Mathildis Comitiſſæ (vel ut cum Voſſio potius loquar, dominæ Comitis) conceſſit. Mox Legatos ab Eugenio Pontifice, quem de ſui electione certiorem reddiderat, læta omnia referentes audivit. Eodem anno pax inter Imperatorem & Pontificem Romanum coaluit. Induciæ quoque inter Stephanum Angliæ Regem & Henricum Normannum concluſæ: at ſequenti bellum difficile & diuturnum, utpote quod 17. annis duravit, pace optatâ [f] finitum, Henrico deſignato regni Succeſſore. Eodem è vivis exceſſit Eugenius Pontifex Romanus, tùm Bernhardus Abbas Clarævallenſis, paulò poſt in familiam S. S. adſcitus, & David Scotorum Rex Neubrigenſi [g] & Buchanano [h] plurimùm laudatus. Sed hæc triſtia in medio inter hunc & ſequentem Cometam poſita, non magis hunc ſecuta eſſe, quàm illum

(a) Sigon. ad 1143. (b) Neubrig. l. 1. c 20. Avent. Annal. 6. p. 503. Sigon. ad ann. 1147. [c] Nicetas in Manuël. l. 1. Avent. Annal. 6. p 503. [d] Chron Sax. ad 1147. [e] Sigon. ad 1148. [f] Neubrig. l. 1. c. 30. p. 83. Polyd. l. 13. p. 208, 209. [g] lib. 1. c. 23. [h] lib. 7.

præceſſiſſe

præceſſiſſe dicenda ſunt. Atque huc etiam pertinent motus belli inter Regienſes & Parmenſes, * tùm inter Mediolanenſes & Papienſes, denique inter Bononienſes & Imolenſes. Hi tamen lætam Parmenſibus & Bononienſibus victoriam, ab his verò etiam latam hoſtibus pacem attulerunt. Non tacenda hic & plena pax Germaniæ anno 1556. reddita, redditâ Henrico Leoni Bojariâ, vitrico verò ejus Henrico Ducis Auſtriæ primi dignitate ornato, ſicut frater ejus Otto Epiſcopus Friſing. in Chron. ſcribit. Vid. Urſperg. Chron. initio geſt. Frider. I.

* Sigon. ad ann. 1152 & 1153.

CCXL. & CCXLI. *Anno Chriſti* 1165. *Cometæ duo hoc anno ſimul apparuerunt ante Solis exortum, quorum alter ad Auſtrum fuit, alter ad Aquilonem.* Calviſius.

Anno Chriſti 1165. *inſtante Malcolmi Scotorum Regis fatali die,* 14. *diebus antequam Rex è vivis decederet, Cometa duobus longiſſimis radiis ardere viſus eſt.* Hiſt. Eccl. cent. 12. c. 13. ex Boëth. lib. 13.

Anno Chriſti 1165. *viſus eſt Cometa in ſigno Libræ. Henricus Leo Dux Saxoniæ, Woldemarus Rex Daniæ, & Albertus Marchio in Vandalos gravem expeditionem ſuſcipiunt.* Eckſtormius ex Herlicio & Crantzio in Vandal. l. 5. c. 5.

UT ſaltim præcipua, quæ Cometam hunc anteceſſerunt, memorem, anno 1154. Stephanus Rex Angliæ, & Anaſtaſius 4. Pontifex Romanus obiit. Idem temporis (*a*) Italiam armis Imperatoris ſubigi cœpiſſe vidit. Proximo Fridericus Dertonâ, captâ diademate Auguſto, Romæ inſignitur, ſed ſeditione civium appetitur: qui temeritatis pœnas exitio luerunt. Eadem mox fortuna Spoletanorum fuit. Wilhelmus quoque Siculus, Rogerii illius filius, Pontificis ditiones ferro vaſtavit: Ita tunc, ut & paulò poſt, Italia armorum ſtrepitu non leviter, cumprimis autem Apulia & Calabria, quaſſata fuit. Sed nec Germania belli tumultu, occupato in Italia Imperatore, caruit. Excitatus is erat (*b*) ab Hermanno Comite Palatino, qui poſtea publicâ auctoritate pœnas dedit. Hollandiæ quoque pacem ſæva Friſiorum irruptio (*c*) turbavit. Anno pariter 1156. Siculos Emmanuël Græcorum Imperator armis adortus, parùm tamen proſperâ fortunâ uſus eſt. Hoc quoque anno Conradus Marchio Miſnenſis è vita exiit. quem anno ſequenti Alfonſus, qui Imperator Hiſpaniæ dici voluit, hunc rurſus anno vertente filius Sanctius ſecutus eſt. Inter hæc bellum Vandalicum terras Brandenburg. Germanicum Poloniam, afflixit, ut taceam perpetua Chriſtianorum in Palæſtina contra barbaros bella & prælia. Anno quoque 1157. horrendi terræ motus varia Orientis loca concuſſerunt, ut in una Catanenſium urbe 20. millia hominum periiſſe ſcribantur. Anno 1158. Fridericus Imperator, jus majeſtatis (*d*) contrà Pontificem Romanum tueri, & ſuperbos coërcere volens, arma Italiæ intulit. In qua expeditione præclaram operam Imperatori inter alios Principes Vladiſlaus Bohemus (*e*), novo regiæ dignitatis beneficio nuper facto Imperatori obſtrictus, tùm Welpho Ducum ille potentiſſimus, cum filio fratris Henrico Leone, Bojorum & Saxonum Duce, navarunt. Ille avunculus Imperatoris Julio Cæſari, hic amitinus, Catoni à Radevico Fruxinenſi, illius ævi ſcriptore comparatur. Quanta verò cum laude ſapientiæ & juſtitiæ Welpho pater & filius tunc ſubjectos rexerint, Aventinus refert, laude & imitatione dignorum Principum (*f*) exemplum in utroque exhibens. Sed nos ad Fridericum rebelles in Italia armis ſubjugantem revertamur. Inde rebellantes Mediolanenſes acri obſidione, ferro ſcilicet, fame & peſte preſſos, ad deditionem compulit. Socii (*g*) eorum Brixiani fœdâ agri vaſtatione, & mox Veronenſes & Ferrarienſes parem fortunam experti. Puniti tunc & Placentini & Cremenſes à Cæſare, & Brixiani à Cremonenſibus ſua defendentibus. Haſta quoque diruta; Mediolanenſes priſtinæ libertatis jacturam ægerrimè ferentes, novæ rebellionis & perfidiæ ſimul crimine capita obſtrinxerunt. Cremenſes

(*a*) Urſperg. in geſt. Frider. I. p. m. 216. & ſeqq. Sigon. ad ann. 1154. & ſeqq. Trithem. ad 1554. (*b*) Trith. ad 1555. (*c*) Calviſ. ad 1555. (*d*) Trithem. ad 1157. Sigon. ad 1157. & ſeqq. (*e*) Urſperg. Chron. p. 217. Dubrav. l. 12. p. 94. (*f*) Annal. 6. p. 508, Vide & Urſperg. p. 221. (*g*) Urſperg. Chron. de bell. Frid. Sigon. ad 1159.

in ſocietatem ſceleris tracti, poſt edita inter eos & Germanos urbem obſidentes immanis crudelitatis exempla, ad ultimum acerrimæ obſidionis malis fracti ad deditionem adacti, patriæ urbis everſione culpam & pœnam 1160. luerunt. Inter hæc quartum illâ tempeſtate vel omnium, quæ ſupra viginti adhuc contigerant, ipſo Sigonio (*a*) judice teterrimum, ſacrorum Comitiorum diſſidium exortum, quod Imperatorem cum Pontifice Romano & Germaniam cum Italia, revocatis etiam priſcis Gibellinorum & Guelphorum vocabulis, diſſidiorum teſſeris, (*b*) viginti annis commiſit, Alexandro 3. & Victore 4. & hoc anno 1164. mortuo, Paſchali 3. denique Calixto 3. de ſede Romana graviſſimè (*c*) contendentibus. Hæc diſſenſio Mediolanenſes ad reſtaurandum Laudenſe bellum permovit. In quo Placentinis & Brixianis ſociis adjuvantibus anno 1160. bis ſuperiores evaſerant. Sed incendio in urbe conflato grave damnum ſubierunt. Ex eo annonæ caritate, tandem & inopia fameque graviſſima equos & canes ad exſatiandum ventrem rapiente, preſſi & extrema experti, anno 1162. ad petendam pacem & deditionem faciendam ſubeundaſque duras leges, uſque ad triſtem non tantùm murorum, (*d*) ſed & urbis munitiſſimæ & pulcherrimæ ruinam coacti ſunt. Quia verò ſe dediderant, pulcherrimam *ob cives ſervatos* coronam Imperator victor obtinere volens, eos *non diſperdidit, ſed diſperſit*, ut Neubrigenſis (*e*) ait. Inſultarunt tunc Laudenſes, Papienſes aliique potentiâ Mediolanenſium antehac obtriti calamitati eorum, eamque non tantùm vindictâ, ſed & exprobratione graviorem reddiderunt. Eodem anno bellum contrà Placentinos decretum. Hi, ut & Brixiani deditionem facere neceſſe habuerunt. Hac tempeſtate & Piſani ac Genuenſes novo inter ſe bello certabant, ex avaritia mercatorum orto. Patriarcha quoque Aquilejenſis Ulricus eodem anno Gradum bello adortus erat. Sed à Venetis cum 700. Nobilibus captus Venetias ductus & in vincula datus eſt. Idem ille annus Reymundo Aragonio, ſequens Balduino Hieroſolymit. & Theodorico Holl. Comiti fatalis fuit. Ut taceam alia Principum funera, bellorum & maris inundationes, peſtes, ſiccitates, hyemes prodigioſas (*f*) ac diſſidii in orbe Chriſtiano ſacri & profani mala, & Italicarum civitatum in Imperio conjurationes, aliaque triſtia. Ad ea quæ Cometam exceperunt propero. Expeditionem illam Wandalicam, quam Eckſtormius Cometæ ſubjicit, Calviſius binis illis Cometis ſuis præponit, eamque in ann. Chriſti 1162. refert. Secundùm rationes Funccii ex Crantzio, quem & Eckſtormius allegat, petitas. Hoc primum eſt bellum Wandalicum, à Woldemaro Dano & Henrico Leone ſuſceptum, alterum verò illud anno 1165. geſtum. Vide Chron. Stederburgenſe ad 1163. & Buntingi Chronolog. ad 1161. & 1165. Eodem anno, quo duo illi Cometæ apparuerunt, non pauca lætitiæ documenta ſimul viſa ſunt. Nam Henricus 6. Imperator (*g*) Friderici 1. & Philippus ille Auguſtus & Conquæſtor dictus, Ludovici 7. Junioris Regis Galliæ filius natus eſt, ſicut Aimoini (*h*) continuator, tùm Serres, Funccius & Calviſius putant, Petavio (*i*) natales ejus in 1164. referente. Tunc & Henrico 2. Regi Angliæ magnam attulit, Polydoro referente, (*k*) lætitiam, quòd filius ejus Gaufredus, deſponſatâ Conſtantiâ, Britanniæ Citerioris hærede, totius Britanniæ potitus eſſet imperio. Paulò poſt, anno ſcilicet 1166. Mathildi Auguſtâ, illâ Heroinâ, mortuâ, (*l*) Henricus filiam Mathildin Henrico Leoni illi Bojariæ & Saxoniæ Duci locavit. Non diſſimulo Funccium & Annales Suevicos in ann. 1162. has nuptias referre. At enim 1172. anni putandi ſunt, ſi Henricus Mathildin anno 1165. in uxorem petiit, ut Calviſius ex Pariſienſi putat, & ſeptimo demum anno à factis ſponſalibus (ut Buntingus (*m*) ſcribit, qui ſponſalibus annum illum 1162. deſignat) eam domum duxit. Nec multum à verò abſunt illæ anni 1572. rationes, ſi Henricus eodem anno (qui Gerardo Stederburgenſi & Buntingo eſt 1171 at Calviſio 1173.) & Mathildam uxorem accepit, & filiam cognominem ex ea in Palæſtinam profectus ſuſcepit, ut Clariſſimus Meibomius (*n*) affirmat. Sed is

(*a*) de regno Italiæ l. 3. initio. (*b*) Sigon. ibid. (*c*) Urſperg. de ſchiſmate, & in annis Frid. ad 1159 & 1160. Neubrig. l. 2. c. 9. l. 3. c. 2 & 3. Plat. Sabell. Baron. Dubrav. hiſt. Bohem. l. 13. Avent. Annal. 6. p. 512, 513. Bonfin. dec. 2. l. 6. p. 293 & ſeqq. Sabell. Enn. 9. l. 5. p. 369 & ſeqq. Trithem. ad 1159. (*d*) Dubrav. l. c. p. 102. Sigon. ad ann. 1162. (*e*) lib. 2. c. 8. p. 110. (*f*) Vid. de his Sigon. ad ann. 1159 & 1164. Trithem. ad 1157 & 1164. ſed & Urſperg. ad 1157 & ſeqq. (*g*) Trithem. Chron. Hirſaug. (*h*) lib. 5. c. ult. (*i*) Ration. temp. p. 1. l. 8. c. ult. (*k*) lib. 13. p. 214. (*l*) Confer Jovii Chron. Angl. reg. ad 1166. & Polyd. l. 13. p. m. 214. & Avent. Annal. 6. p. 511. ad ann. 1165. (*m*) in Chron. Brunſuic. & Chronolog. (*n*) append. apolog. pro Ottone 4.

nuptias

nuptias in annum 1567. ponit. Ex hoc matrimonio natus Sereniſſimorum Ducum Brunſuicenſium & Lunæburgenſium progenitor, Wilhelmus (*a*), cujus filius Otto puer titulo Ducis Saxoniæ Alberto 2. Electori Saxoniæ conceſſo, à Friderico 2. Imperatore Dux Brunſuicenſis & Lunæburgenſis primus renunciatus eſt. Alter ab hoc Henricus, quem poſtea Palatinum Rheni fuiſſe, Aventinus (*b*) & Annales Suevici produnt, ut & Funccius ad ann. 1196. Clariſſimus Meibomius (*c*) verò affirmat. Tertius Otto, cui poſthac Auguſta inſignia in mercedem ſingularis virtutis & ſolertiæ citra omnem ambitum collata fuêre. Quâ de re videatur apologia Doctiſſimi illius Viri Henrici Meibomii pro Ottone 4. quâ tandem & unà adnexis opuſculis variis Hiſtoricis, dum hæc relego, potitus ſum. Eodem illo anno 1165. Alexander 3. Pontifex Maximus in Siciliam appulſa navi, & ibi & mox Romæ *lætiſſimis animis*, ut Sigonius (*d*) notat, *exceptus eſt ab univerſis.* Imò eodem teſte, *tota quoque Italia proſpero ejus reditu in ſpem melioris fortunæ excitata, continuò omnia ſua ad illum ſtudia detulit:* vigente inter hæc læta triſti inter hunc Pontificem & Imperatorem, tùm & inter Genuenſes ac Piſanos diſſidio. Mox anno 1167. tota ferè Italia fœdus contra Imperatorem, ſalvâ tamen ejus majeſtate & fide, ut dicebatur, iniit. Hoc equidem non Cometa, ſed avitæ libertatis recuperandæ cupido, avaritiâ & ſævitiâ præfectorum Cæſarianorum aucta, ut Sigonius memorat, portendit. Inter hæc Imperator Romanis domitis, & urbe in poteſtatem redactâ à Paſchali 3. Alexandri 3. æmulo unà cum Beatrice conjuge diademate Auguſto inſignitus eſt. Per hæc tempora bellum Tubingenſe & Palatinum Imperatoris, Welphoni avunculo faventis, & Romanis domandis intenti, auctoritate finitum, optatâ pace anno 1165. initâ, proximo (*e*) reſtitutâ & firmatâ. In Oriente Noradinus Turcarum Princeps victoriis contra Chriſtianos obtentis inclaruit. At in Occidente Alfonſus Rex Caſteſtæ duodecennis puer, regni hebenis ſuſceptis Toletum recuperavit. Imperator Hungaros ad pendendum tributum adegit. Woldemarus Rex Daniæ Rugiam occupavit, (*f*) & ad Chriſtiana ſacra recipienda perduxit. Inter hæc Almericus rex Hieroſolymitanus Soldano Ægypti amico Principi contra Perſas auxilium ferens, hos rejecit & ad pacem ineundam coëgit, ipſeque cum ingenti præda ex Ægypto rediit. Non diſſimulo diſſidentes hîc ſcriptorum ſententias de Almerico, qui Perſis [*g*] contra Saraconem ſive Siraconum illum Turcam, & Soldano Ægypti [*h*] contra Perſas auxilia tuliſſe, tùm verò & Soldanum [*i*] bello appetiiſſe, & à Turcarum illo duce Siracone Soldanum ſive Calipham Ægypti [*k*] juſſu Soldani, regis Syriæ defendente, rejectus fuiſſe proditur. His autem, ut & examinando Calipharum Ægypti [*l*] & Perſiæ [*m*] diſcrimini nolo immorari. Silere tamen non debeo pacem lætam inter Ludovicum Galliæ & Henricum 2. Angliæ Regem anno iſtius regni [*n*] XVI. (qui conſentientibus ſcriptoribus, Polydoro, Jovio, Funccio, Calviſio & Helvico, partæ ſalutis eſt centeſimus ſeptuageſimus ſupra M.) concluſam. Quæ tamen *non ſolida*, ut Neubrigenſis ait ibidem, *ſed temporalis fuit, ut poſtea claruit. Nempe memorati duo Reges nunquam diu inter ſe quieviſſe noſcuntur: populis hinc inde plecti aſſuetis, quicquid illi per ſuperbiam deliraſſent.* Atque hæc de Cometa iſto ſufficiant. Antequam tamen ulterius abeam, de hoc puto illa Riccioli ex Cardani l. 2. in quadripartitum textu 54. intelligenda eſſe verba, quæ appono: *Anno Chriſti* 1169. *Cometa in Scotia apparuit cum duobus longiſſimis radiis ardens & ingens, mortuuſque eſt Malcolmus* 4. *Scotorum Rex, dictus cognomento Virgo.* Ex Ricciolo hæc deſcripſit Diarii Europæi auctor, &, ut puto, alii. Ego colligo Scriptorem vel typographum annum 1169 pro 1166. poſuiſſe. Milcolumbum enim anno Henrici 2. Regis Angliæ duodecimo, qui (ſicut & Funccii, Jovii, Calviſii & Helvici rationes referunt) fuit à Chriſto Nato 1166. vitæ finem impoſuiſſe Polydorus ait. At reliqui cum Buchanano exceſſum ejus in 1165. referunt. Neubrigenſis Malcolinum vocat (unde aliis Malcolmus) & mores ejus caſtos mirè laudat, tempus mortis non definit.

(*a*) Trithem. Chron. Duc. Bav p. 108. Avent. Ann. 6. p. 516. & 7. p. 525. (*b*) Ibid. & pag. 529. Bunting. paſſim. Meibom. not. ad hiſtor. Gerhardi de Henr. Leone p. 266. (*c*) app. apolog. pro Ottone IV. p. 427. (*d*) l. 13. de regno Ital. fine ad ann. 1165. (*e*) Urſp. ad 1165 & 1166. Avent. Ann. 6. (*f*) Bunting. ad 1169. Calviſ. ad 1168. [*g*] Neubrig l. 2. c. 23. [*h*] Calviſ. ex Tyrio ad ann. 1167. Confer cum annotatis ad 1165. [*i*] Sabell. Enn. 9. l. 5. ab init. [*k*] Sabell. ibid. [*l*] Sabell. ibid. [*m*] Calviſ. ad ann. 1167. [*n*] Neubrig. l. 2. c. 24.

CCXLII. *Anno Chriſti 1172. circiter in Vigilia Natalis Domini, in occaſu 2. ſtellæ ignei coloris, quarum una erat magna, altera parva, apparuêre, fueruntque initio quaſi conjunctæ, poſtea disjunctæ & longo ſpatio diſtantes apparere deſierunt. Hinc civitas Turonenſis ac templum cathedrale incendio perierunt.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 12. cap. 13.

SUbdubito an hæ ſtellæ inter Cometas poni debeant. Ego quidem auctoritate Eckſtormii hoc facio, rem tamen non decido. Urbes integras incendio & excidio miſerabili, nullâ ſtellâ crinitâ prælucente, proximè Mediolani & aliàs ſæpius vidimus. Hoc quoque phœnomenon non pauca triſtia anteceſſerunt. Nam anno ſexageſimo nono ſupra milleſimum & centeſimum, ut Calviſius, vel ſeptuageſimo primo ſuprà M. C. ut Sigonius refert, Cathana urbs Siciliæ terræ motu periit, eodemque alia loca afflicta. Ægypti regnum Chriſtianæ genti amicum Almerici regis Hieroſolymitani, circà annum 1163. (non 1053. ut Sabellicus *(a)* putat) tyrannide preſſum, occiſo Soldano, ceſſit Siracono, (Saraconem Neubrigenſis *(b)* & alii vocant) fratri Noradini Turcarum Principis Damaſceni, cui filius, ut Sabellicus *(c)*, vel filius fratris ut Neobrigenſis *(d)* & Calviſius ait, ſucceſſit, Saladinus omnium qui in illa terra regnarunt, fortiſſimus. Is ut Neubrigenſis ibidem ait, poſt Saraconem, qui Virga furoris Domini fuerat, *non jam Virga, ſed malleus* ſurrexit. Atque hæc regno Chriſtianorum in Palæſtina ruinam, etſi nullus illâ tempeſtate luxiſſet Cometes, portenderunt. Romani illo ipſo anno Albâ ſubverſa Tuſculo minas exitii intentarunt. Per hæc tempora nec Anglia diſſidiorum malis caruit. Thomas enim Cantaurienſis, cui Alexander Romanus Pontifex, quanquam cautè, ne Anglum Imperatori Friderico & æmulo Paſchali conciliaret, favebat, Regi Henrico *(e)* de jure Sacerdotiorum & diſciplina Eccleſiaſtica ſe oppoſuit. Relinquo Damiatæ obſidionem, quam eodem illo anno Emmanuël Imperator Græcus cœptam reliquit. Anno poſtero Siraconus mortuus, Saladinus autem occiſo Caliphâ Supremo Ægypti Domino (cui magiſtratui Ægyptus, poſtquam hinc Græcorum avaritiâ, ſuperbiâ & animi impotentiâ, illinc Saracenorum potentiâ urgente deſciviſſet, annis tercentum circiter & quadraginta, ut Sabellicus [*f*] putat, vel ut ex Helvici rationibus colligendum eſt, ter centum & decem, licet annos à ſubjugata [*g*] per Saracenos Ægypto numeremus, paulò infra quingentos quadraginta, paruit) univerſo regno potitus eſt. Hoc ipſo anno Orientem ingens terræ motus aliquot menſibus afflixit, & ut multas urbes, ita plurima hominum millia abſorpſit. Mare quoque finibus ſuis egreſſum in totam Friſiam ſæviit. Saladini verò armorum potentia Chriſtianos in Oriente afflixit. Ille enim Gazâ præter arcem potitus cum multis gazis in Ægyptum rediit. Tunc verò de toto Paleſtinæ regno laborari cœptum, & auxilia ex Occidente diſſidiis ſacris & civilibus diſtracto, fruſtra aſſiduis precibus, querelis & obteſtationibus expetita. Hiſpania quoque ingentibus damnis affecta, Aviotho Saraceno ex Africa Hiſpaniam ad adeundam hæreditatem Lupi Saraceni, qui ſine liberis obierat, adeunte. Longum foret motus Italicos ex Sigonio [*h*], Bohemicos ex Dubravio [*i*], Hungaricos ex Bonfinio [*k*], Polonicos ex Cromero [*l*], Anglicos ex Polydoro [*m*], Germanicos ex Aventino [*n*], alios ex aliis [*o*], tùm & prodigia ad ann. 1171. à Sigonio poſita referre. Itaque de ea quæ phœnomenon hoc ſecuta ſunt, venio. Primùm mitiſſima illius ânni hyems & ver fœcundum erat. Is etiam Chriſtianis auſpicatus & lætus fuit, rebus contra Noradinum & Saladinum acerrimos hoſtes, Syriam ingentibus cum copiis invadentes, feliciter geſtis. Par ferè fortuna anno poſtero fuit, Saladino rejecto, & ab exceſſu Noradini viduâ ejus ad prece & pretio obtinendam pacem compulſâ. Hanc & Venetis fortiter & proſperè ſua tutantibus Emmanuël Imperator obtulit. Chriſtianorum aliqui tunc ex triſti Saracenorum captivitate liberati,

* Urſperg. ad 1170. (*a*) Enn. 9. l 5. ab init. (*b*) lib. 2. c. 23. (*c*) Enn. 9. lib. 5. pag. 369 & 375. (*d*) lib. 3. 10. (*e*) Polyd. l. 13. pag. 213. [*f*] lib. cit. [*g*] Calviſ. anno 635. [*h*] ad ann. 1168. & ſequentes. [*i*] l. 13. p. 103, 104. [*k*] Dec. 2. l. 6. p. 294, 295, 296. [*l*] in vita Boleſlai Criſpi. Vide hanc & ap. Paſtor. in Floro Polonico. [*m*] lib. 13. pag. 215, 216 & ſeqq. [*n*] Annal, 6. pag. 512 & ſeqq. [*o*] Blond. Sabell. Funcc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

inter quos & Raymundus Comes Tripolitanus, octo annis captivus, fuit. Idem ille
annus, quo phœnomenon hocce viſum eſt, inclaruit natalibus Dominæ Irenæ, filiæ
Iſaaci Angeli Commeni, qui poſtea anno 1185. in Oriente imperavit, tùm felici re-
ditu Henrici Leonis Ducis Saxoniæ (ut in Annal. Suev. & Buntingo inveni, etſi ſu-
pra jam dixerim, Calviſium ponere iter ejus in ann. 1173. Meibomium [a] in 1167.
licet Chronicon Stederburgenſe ab eo editum in ann. 1171. hanc profectionem pro-
ducat, niſi quòd qui eodem anno 1167. Henricum Mathildam duxiſſe, in Palæſtinam
profectum eſſe, & primogenitam filiam matri cognominem ex ea ſuſcepiſſe cum Ar-
noldo Lubecenſi dixerat, mox alias, eaſque meliores rationes ſecutus, eidem Hen-
rico anno 1172. peregrinanti, primogenitam filiam Richenſam ex illa Mathilda natam
eſſe dicat) qui in Palæſtinam voti ſolvendi cauſâ iverat. Splendidiſſimos ſanè habuit
comites itineris, inter alios Conradum Epiſcopum Lubecenſem [b], & Probiſlaum
Mecklenburg. Principem. Sicut autem Viennæ à Vitrico Henrico Auſtrio, & à ſorore
ejus regina Hungariæ magnificè pro dignitate tanti Principis exceptus; ita & à Ma-
nuële Imperatore ac uxore ejus illa Bertha Sultzbacenſi cognatâ ſua honorificentiſſimè
& opulentiſſimè habitus eſt. Imò & à Soldano ipſo honoratus & muneribus donatus
eſt. Sed paulò poſt à reditu [c] cum Imperatorem ad Alexandriam novam in Italia
inter Haſtam & Derthonem, [d] Alexandri 3. Pontificis Romani gratiâ exſtructam &
ab eo appellatam, quam Imper. diu acriter, ſed fruſtra, obſederat, metu ſacri ful-
minis reliquiſſet, & alioqui potentiæ (quæ ſanè æmula Regiæ fuerat) nimius, ideòque
Imperatori ſuſpectus eſſet, invidia Imp. preſſus proſcribitur. Poſtquam Anno 1174.
[e] Monachii urbis [f] clariſſimæ fundamenta potuiſſet. Inter hæc anno illo 1172.
Rex Angliæ Henricus ſecundus ſecundam in expeditione Hyberniæ expertus eſt for-
tunam. Victoriâ enim omnium lætiſſimâ potitus eſt, utpote quæ ei *ſine armis*, ut Po-
lydorus [g] ait, *evenit præter ſpem. Quippe cùm inſula parêret pluribus regulis,* [h] *ac factio-
nibus & ſtudiis diverſis traheretur, non aliud magis gentem indomitam impediebat, quominus
reſiſteret, niſi quòd commune conſilium non haberet ad propulſandum Reipublicæ periculum.
Quocirca dum ſinguli adverſus tantum regem pugnare formidarant, univerſi ferè victi ſunt.*
Ita rebus feſſis extremum malum diſcordia acceſſerat, victoriam vel incruentam hoſti
accedenti portendebat. Paulò poſt, anno ſcilicet 1173. ut Neubrigenſis, vel 1175.
ut Polydorus putat, idem Rex ſatis itidem proſperam fortunam, præſertim omnia
domi foriſque infeſta videns, ſaltim metuens, habuit. Filius enim Henricus rex ab
eo renunciatus & confirmatus, rapere quàm exſpectare regnum malebat, à Socero Lu-
dovico rege Galliæ, antiquo patris, tunc autem occulto, eoque nocentiori hoſte, &
malis Conſiliariis innataque juvenibus temeritate inſtigatus. Huic & fratres Ricardus
& Gaufredus acceſſerunt. Cui incendio impii belli non parvum fomitem mater Aleo-
nora, adulteria mariti Henrici filiis denudans ſubdidit. Ita Principum peccata omni
Cometa vel eclipſi vel aſtrorum conjunctione certius ſecutura mala portendunt. Licet
autem filii Gallicis viribus ſuccincti Aquitaniam, Normaniam & Britanniam ſimul in-
vaſerint & perdomuerint, ac inter alia Vernolium, dum Henricus pater cum Ludovico
Gallo conſultat, inſtar Sagunti captum & exciſum fuerit, tamen meliori patris cauſæ
contra impietatem notorum cælum favit. Is enim non tantùm rebelles, ſed & ſocios
Gallos & Scotos aliquot certaminibus & præliis coërcuit [i]. Memorabilem verò victo-
riam, eamque geminam, de Roberto Leceſtriæ S. Gloceſtriæ Comite, & Wilhelmo
Rege Scotiæ [k], utroque Henricum foris bello tranſmarino occupatum, domi magnis
animis viribuſque adoriente, retulit. Uterque [l] enim ita infeliciter pugnam com-
miſit, ut aliquot millibus ſuorum amiſſis cum reliquis in manus hoſtium venerint.
Hæc anno 1175 & 1176. acta incredibilem lætitiam patri, ut Neubrigenſis [m] & Po-
lydorus [n] & res ipſa docet; triſtitiam verò ſimul filiis & ſociis eorum attulerunt;

[a] app. apol. pro Ottone 4. p. 425, 426. Confer p. 427. [b] Avent. Ann. 6. p. 513. Chron. Stedenburg. ad 1171.
Vid. Helmod. Buzovienſ. l. 2. à cap. 3. uſque ad 18. & Crantz. Saxon. l. 6. c. 29. & ſeqq. tùm alios hiſtoricos de pere-
grin. Henr. Leonis, qui mihi non ſunt [c] Anno 1177. Meibom. not. ad hiſtor. Gerardi Stederburg. de Henr.
Leone p. 245, 246. [d] Urſperg. ad ann. 1175. Neubrig. l. 2. c. 16. p. 143. Sigon. ad ann. 1168. [e] Calviſ.
edit. Lipſ. [f] Avent. Annal. l. p. 4. [g] lib. 13. p. 220. [h] Neubrig. l. 2. c. 26. [i] Neubrig. lib. 2.
c. 28, 29, 30, 31, 32, 33. Polyd. l. 13. p. 226 & ſeqq. [k] Buchanan. rer. Scot. l. 7. pag. 224. [l] Neubrig. l. 2.
c. 30, 33 & 34. [m] lib. 2, c. 34. p. 197. [n] lib. 13. p. 230.

præſertim poſtquam pater & Angliam domi pacatam reliquit, & Rothomagum ab hoſtibus obſeſſum defendit. Sed & Northumbriam, de qua potiſſimum agebatur, receperat. Ideò tot victorias, ut fieri ſolet, optata pax Anno 1177. excepit (ad quam eodem anno * petendam Henricus Leo Epiſcopum Halberſtadenſem ſibi infeſtum coëgerat) Comes Flandrenſis Regi Anglorum reſtituit, quod de jure ejus bellicus ei caſus contulerat, ut Neubrigenſis (a) ait. Filii & ſubjecti ad obedientiam patris & domini redierunt. Leceſtrienſis & alii captivi libertate & priori fortunâ donati. Tandem & Scotus libertati reſtitutus, pacis leges, duras licet, ſubiit, ſeque & ſua fidei (b) Victoris permiſit. Sed & cum Gallo ac filiis pacem Henricus ſanxit. Cum illo etiam renovata affinitas, altera Ludovici filia Adelâ altero Henrici filio Ricardo Aquitaniæ Comiti deſponſatâ. *Quibus actis*, ſubjicit Neubrigenſis (c) *optatâ populi pace fruebantur, & rex Anglorum tantorum operum atque ſucceſſuum titulis clarus nominatus eſt uſque ad fines terræ. Bellum ergò pluſquam civile inter patrem & filium cum tanto multorum diſcrimine geſtum, hunc finem accepit.* Inter hæc bella [d] Anconitanum, Genuenſe & Florentinum, inſitâ hinc libertatis, vel dominationis vel etiam habendi cupidine inſtigante, in Italia geſta ſunt. Atque hæc ſunt antiqua illa bellorum portenta, Cometis aliiſque ſignis cæleſtibus potiora, Friderici expeditio Italica anno 1174. ſuſcepta, poſtero, pactis induciis diſtricta & ſuſpenſa, anno autem ſequenti reſumta, victoriam Mediolanenſibus & aliis Fœderatis præbuit. Certè *Mediolanenſes caſtris captis* (verba ſunt Sigonii [e]) *prædam ingentem pepererunt, ac clariſſimo cum triumpho in urbem ſe retulerunt. Victoria omnibus rebus, quibus effuſa ſignificari lætitia ſolet, celebrata.* Mox idem Auctor ſubjicit: *Hæc Friderici clades finem tandem diuturnis Lombardiæ calamitatibus attulit, ac veræ pacis cum Pontifice, & fœderatis civitatibus componendæ occaſionem aperuit.* Tandem pacem inter Imperatorem & Pontificem Romanum perpetuam concluſam, Imperatorem verò Wilhelmo Siciliæ Regi ad 15. annos, Lombardis inducias in ſexennium dediſſe ſcribit. Demum anno ſeptuageſimo ſeptimo ſupra milleſimum & centeſimum [f] Imperatorem Pontifici Max. tùm & S. P. Q. R. conciliatum, Italiam maximâ lætitiâ [g] ob partam pacem affectam, & Joannam Henrici Regis Angliæ filiam ad Gulielmum Siciliæ Regem, cui collocata in matrimonium fuerat, adductam eſſe, annoque ſequenti Imperatoris & uxoris ejus Beatricis adventum Genuenſibus & Mediolanenſibus ſummam lætitiam attuliſſe memorat. Inter hæc annus 1175 & 1176. rebus per Chriſtianos contra Saladinum Ægypti tyrannum feliciter geſtis & memorabilibus victoriis inſignis extitit. Quid verò de illo phœnomeno, quod Boëthius lib. 13. ſic deſcribit; Anno 1178. *Sidus immenſum, plurimis circum ſtellis paulò rubicundius fulgentibus, noctem diemque perpetuo in Occidente fixum tenuit*, ſentiendum ſit, Mathematici judicent. Ego id ſine juſta auctoritate inter Cometas numerare nolui.

* Bunting. Chronol. ex Crantzio. (a) lib. 2. c. 37. (b) Neubrig. ibid. Poyld. (c) Neubrig. lib. 2. c. 37. p. 206. [d] Sigon. ad annum 1172 & ſeqq. [e] ad ann. 1176. p. 331. Vid. Chron. Stederburg. ad 1175. [f] Vid. Neubrig, l. 3. c. 2. [g] Neubrig. ibid.

CCXLIII. *Anno Chriſti* 1180. *Alexius Commenus Junior Imperium Orientis eſt adeptus. Ipſum Andronicus tutor triennio poſt nefariè occidit, regno ad ſe tranſlato, & ipſe viciſſim biennio poſt Imperium cum vitâ amiſit, ſublatus ab Iſaacio Angelo. Illo tempore Cometa in cælo conſpectus eſt, qui graviſſimas has clades portendit, atque ipſum adeò Andronicum expreſſit. Nam ſerpentem ſinuoſum repræſentans nunc progrediebatur, nunc in ſpiras ſeſe colligebat, nunc cum horrore intuentium, quaſi inferiores ex alto devoraturus eſſet, humani ſanguinis avidus, vaſtum rictum aperiebat. Sed cum non ultra diei iſtius reliquum & ſequentem noctem duraſſet, evanuit.* Eckſtormius ex Choniata in Imperio Alexii.

HUnc ipſum Cometen hiſtoriæ Eccleſiaſt. collectores cent. 12. cap. 13. in annum ſeptuageſimum nonum ſupra undecies centeſimum ponunt. Non nego cæleſtibus ſignis & portentis Principum buſta à divina providentia prænunciari & notari. Sed ſemper dico nullo neceſſitatis vel efficientiæ vinculo hæc & alios eventus ac viciſſitu-

dines

dines rerum humanarum cum illis jungi: taliumque magnam copiam citra ulla phœ-
nomena dari. Id verum eſſe hoc quoque loco videmus. Invenio enim Anno 1177.*
Henricum Leonem ab Ulrico Epiſcopo Halberſtadenſi primùm bello eſſe appetitum,
tùm illum Henricum Auſtrium Leonis vitricum fato functum: Mieciſlaum Polonum
propter crudelitatem principatu pulſum: Chriſtianum Moguntinum, Italiam vice Cæ-
ſaris adminiſtrantem, à Marchione Montiſſerratenſi anno 1178. captum. Inter hæc
nec Bononienſibus bella [a], nec Florentinis diſſidia, nec Italiæ annonæ caritatis in-
commoda deerant: ut nec Bataviæ ſua, inundatione marinâ oppreſſæ. Longius hæc
ab apparitione ſtellæ crinitæ abfuit. Erant tamen alia tantæ calamitatis portenta. Piè
& prudenter & acutè, ut ſolet, Neubrigenſis [b], dum ſic ait: *Oceanus tanquam pec-
catis hominum irritatus, plus ſolito efferbuit, ruptiſque in Hoilanda* (ſive Hollandia) *repagulis,
olim contrà tempeſtivos undarum impetus præparatis, eandem humilem planamque regionem 7.
Idus Jan. violentius irrupit.* Anno centeſimo octogeſimo ſupra milleſimum non pauca
læta & triſtia evenerunt. Emmanuel enim Imperator Orientis filio ſuo Alexio, Ludo-
vici Regis Galliæ filiam deſpondit: Philippus novus Gallorum Rex nuptias cum Iſa-
bella nepte Philippi Comitis Flandriæ celebravit. Imperator Occidentis Fridericus
ille Ænobarbus anno 1181. [c] filiis duobus Henrico & Friderico Moguntiæ gladios
accinxit & ſponſas elegit. Inter hæc Alexius ille & ſocerum & patrem intra paucos dies
amiſit, ac paulò poſt (Anno ſcilicet 1181. ut Polydorus, Jovius & Funccius, vel 1183. ut
Neubrigenſis, Buntingus, Calviſius & alii putant) vitam. Ac ejus quidem caſûs non illud
phœnomenon, quod Eckſtormius putat, ſed ambitio Andronici [d], tùm verò odium Græ-
corum in Latinos & Alexium, qui hos honore proſequebatur, cauſſa eſt. Annus quoque ille
1180. damnatione Henrici Leonis, ejuſque de Halberſtadenſi capto victoriâ [e] eſt nobili-
tatus. Is etſi jus ſuum contra ſacros & profanos Principes aliquandiu, non tantùm fortiter,
ſed & feliciter, ſingulari Bernardi Comitis Lippienſis, [f] copiarum ſuarum Ducis, virtute
& fide armis defenderit, tandem tamen potentiæ & invidiæ Cæſaris poſt varios caſus &
mutationes rerum ſuccubuit, *potentiſſimus* [g] *haud dubiè omnium Europæ ſecundùm Cæſa-
rem atque Reges, Princeps, ut qui à ſinu penè Hadriatico, ad ſinum Codanum, Oceanum-
que Germanicum, Bojis, Suevis, Rhetis, Vindelicis, Noricis, Caucis dominabatur.* Hem-
ningeſius in tabulis genealog. Electorem & Ducem Saxoniæ, Bavariæ, Angriæ & Weſt-
phaliæ, Comitem Holſatiæ, Stormariæ & Wagriæ, Dynaſtam Lubecæ, Brunſuigi
& Luneburgi eum vocat. Is verò & Guncelinum [h] primum Comitem Suerinenſem
anno 1160. conſtituit. Bojaria Ottoni de Wittelſpach Palatino Rheni [i], Saxonia
verò Bernhardo Anhaltino, Arberti illius Urſi filio tunc data, ſolis Ducatibus Brun-
ſuicenſi & Lunæburgenſi poſteritati Henrici relictis. Colonienſis [k] quoque ex hac
damnatione Henrici Ducatum Weſtphaliæ & Angriæ, id eſt, bonam Saxoniæ par-
tem, accepit. Ita cadente quercu quivis ligna colligit. Lubeca verò Henrico ut ſe
Cæſari dederet [l] jubente, anno 1182. privilegiis aucta, & inſignibus duplicis aqui-
læ decorata eſt. Idem annus, rebus à Balduino Hieroſolymitano Rege [m] adverſus Sa-
ladinum Saracenum feliciter geſtis, Chriſtianæ genti lætus extitit. Adventus quoque
Cæſaris Italiam gaudio replevit. Hæc interim bellis civilibus hîc, peſtilentiâ illîc la-
boravit. Anno tamen 1181. pax Imolenſibus à Bononienſibus data. Hâc à Lombar-
dis cum Friderico Imperatore factâ annus 1183. fuit nobilitatus, ut Sigonius [n] ait.
Hæc eſt illa celebris pax Conſtantienſis, ſcholiis Baldi illuſtris, quâ Eccleſiæ & Lom-
bardiæ, totique adeò Italiæ quies domi erat parta, quæ ne foris eſſet conſtans, im-
minens Chriſtianorum non tantùm in Oriente, ſed & in Occidente rebus Saladini
potentia prohibuit. Anno 1184 [o] Wilhelmus ille Brunſuicenſium & Lunæburgen-
ſium progenitor felici ſidere initium vitæ, Alexandria verò illa palearis, Cæſari ſe
ſuaque ſubjiciens ab eo nomen & jurium tutelæque beneficia accepit. Eodem anno

* Gerardi Stederb. hiſt. de Henrico Leone initio, & Meibom. ad h. l. [a] Sigon. ad annum 1178 & ſeqq. Vide plura
talia in Chron. Stederburg. fine ad 1178 & ſeqq. [b] lib. 3. c. 1. [c] Uſperg. ad 1181. [d] Neubrig. l. 3.
c. 4. Egnat. in vita Andronici. [e] Bunting. ad 1180. [f] Stederburg. & Meibom. loc. cit. [g] Avent.
Annal. 6. p. 516. [h] Meibom. ad hiſt. Henr. Leonis numero 37. [i] Urſperg. ad 1175. Bunting. ad 1182.
Trithem. Chron. Duc. Bavar. & Chron. Hirſaug. ad 1235. [k] Stederburg. hiſt. de Henr. Leone initio, & Mei-
bom. ad h. l. [l] Calviſ. ad 1182. [m] Trithem. Chron. Hirſaug. ad 1181. [n] lib. 14. de regno Italiæ
pag. 338. [o] Meibom. apolog. pro Ottone 4. p. 380, 427.

regio

regio diademate Cæſar filium Henricum Mediolani inſignivit, ac juri dicundo reique publicæ præſtandæ operam anno 1184. & ſequentibus dedit. Inter hæc pax inter fœderatas Italiæ civitates compoſita *; Conſtantia Sicula Henrico Regi deſponſata. Sed de hac Conſtantia Sicula monendum vel in tranſitu eſt, eam Sigonio, imò & Viterbienſi † & Urſpergenſi, ‡ magni nominis Scriptoribus, & quidem Henrici & Conſtantiæ æqualibus, tum & aliis, Rogerii filiam dici, & ſic Wilhelmi ſenioris ejus filii, qui Mali cognomen à moribus acceperit ſororem, Junioris verò, qui paternam infamiam morum probitate aboleverit, amitam ſtatui, & anno 1186. Regi Henrico deſponderi. Quod, cum Rogerius anno 1152, [a] vel, ut alii [b] volunt, 1153. Wilhelmus autem Senior 1166. [c] obierint, per rationem temporis fieri non potuiſſe, Baronius & ex eo Calviſius (ſicut Francofurtenſis editio habet) indicat. Sororem enim eam Wilhelmi (illius ſcilicet Junioris [d] & Boni) Senioris, illius Mali, filiam poſthumam annos triginta natam fuiſſe ait. Sed melius in Lipſienſi editione poſitum erat, Conſtantiam Rogerii fuiſſe filiam. Erat autem tunc cum nuberet triginta, vel ut multi volunt 40. & aliquot annos, patre abhinc triceſimo quarto anno mortuo nata, quæ ſi poſthuma Wilhelmi filia fuiſſet, vix viceſimum annum compleſſet. Et certè ferè quinquagenaria, [e] vel etiam, ut apud Æmilium Veronenſem legimus, quinquagenariâ major, Fridericum 2. ex Henrico Anno 1196. ut Funccius, vel 1193. ut Buntingus & Bucholzerus ex Urſpergenſi putat, ſuſcepit. Ideò & nimis annoſa (f) & penè anus [g] Henrico nupſiſſe, negantibus id Scriptoribus Germanis [h], & Baronio (i), legitur. Circa ann. 1199. Fridericum quadrimum fuiſſe Bonfinius (k) rectè ſecundum illas rationes, quas & Funccius ſequitur, ſcribit. Sed alibi, (l) ſui oblitus, Fridericum anno quinquageſimo octavo ſupra milleſimum natum eſſe ait, ubi etiam matrem ejus Conſtantiam iſtam Siculam fuiſſe rectè ait, quam alibi Aragoniam dixerat. Animadverto errorem & in Jacobo Spiegelio, quem allegat Wolphg. Hungerus annot. in Cuſpin. qui Conſtantiam Rogerii 2. (fuit nempe is (m) Rogerii Roberti Guiſcardi fratris filius) filiam, Guilielmi itid. Secundi ſororem vocat, quam amitam vocare debuerat. Neubrig. (n) Conſobrinam vocat. Omnium maximè erravit Cuſpinianus, qui Conſtantiam tunc cum nuberet, in poteſtate Guilielmi patrui fuiſſe ait, quod tamen & in Urſperg. invenio, ſed cauſam ignoro. Guilielmus enim ille filius fratris ejus fuit. Cuſpinianus (o) adhæc hanc Conſtantiam bis Rogerii, bis Guilielmi, & quidem Secundi filiam fuiſſe dicit. Quem etiam errorem in eo Hungerus animadvertit. Sed & aliam difficultatem ex nomine Conſtantiæ obortam apud Scriptores invenio. Hanc enim Conſtantiam Bonfinius (p) confundit cum illa Hiſpana Sanctii 3. (non Ferdinandi Tertii (q) vel Quarti (r) Regis Caſtellæ, ut quidam putant, quibus temporum ratio (ſ) & indiculus prolis Ferdinandi reclamat) filia, quæ primùm Emerico regi Hungariæ, deinde Henrico, ut Bonfinius ait (cujus tamen infra Conſtantiam (t) Gulielmi Siculi filiam Henrico iſti deſpondet) vel Friderico ejus filio, ut Tarapha indicat, nupſerit. Bonfinium Henrico Imperatore Conſtantiam Aragoniam pro Sicula, Emerici Viduam deſpondentem corrigere volens Dubravii Scholiaſtes Jordanus, Emerici quidem viduam cum Dubravio, Ritio & Bonfinio Aragoniæ Regis filiam, quæ Legionis & Caſtellæ Regis filia fuerat, fuiſſe dicit, iterum tamen eam cum altera Conſtantia Petri filia, quæ Frederico 2. Anno 1213. ut ex Tarapha & Calviſio (v) colligo, nupſerat, confundit. Paulò inferius idem ille Jordanus Premiſlao Bohemo deſponſatam, apud Dubravium Conſtantiam Belæ Hungari filiam, illam Aragoniam vel potius Caſtellanam Belæ nurum, Emerici viduam, Friderici 2. uxorem fuiſſe colligit. Ita igitur hîc non levis error circa Conſtantiam Caſtellanam, Siculam & Ara-

* Urſperg. ad 1181. † part. 17. in fine p. 522. ‡ loc. citato. Vid. & Otto de S. Blaſio Egnat. in Henr. [a] Funcc. [b] Sigon. ad 1152. [c] Sigon. ad 1166. [d] Polyd. l. 14. p. 245. [e] Vid. Cuſpin. in Henr. VI. p. 329. & annot. Wolphg. Hungeri in hoc loco. Jordan. in Dubrav. l. 14. Bunting. Chron. Brunſuic. p. 76, 77. (f) Bonfin. dec. 2. l. 7. p. 300. (g) Cuſpin. l. d. (h) Hunger. ibid. Petavius rat. temp. p. 1. l. 8. c. 20. (i) ad ann. 1197. (k) Dec. 2. l. 7. p. 300. (l) Dec. 2. l. 9. p. 335. (m) Petav. l. d. Robertus. Rogerius I. Rogerius II. Wilh. I. Wilh. II. Conſtant. Vid. Sigon. ad ann. 1185. (n) lib. 3. c. ult. (o) in Frider. I. p. 327. in Henr. VI. p. 328. & ſeqq. (p) Dec. 2. l. 7. p. 300. (q) Dubrav. l. 14. p. 115. (r) Blond. l. 8. dec. 2. Paulus Collentius. Æmyl. l. 7. Franc. rer. (ſ) Tarapha in vita Ferd. III. 1217. & IV. 1295. Alfonſ. à Carthagine anacephal. reg. Hiſp. cap. 83. (t) Dec. 2. l. 9. p. 335. (v) Vid. Taraph. in vita Alfonſi 9. & confer cum Calviſ. ad 1213. edit. Francof. Cuſpin. in Frid. 2. & Hengerus ad h. l.

goniam

goniam occurrit. Petavius (*a*) rectè Conſtantiam Siculam Rogerii primi filiam fuiſſe dicit. Sed ne eam quinquagenarium Henrico Cæſari nupſiſſe, & inſolenti partu Fridericum 2. edidiſſe concedat, Wilhelmum illum Bonum Rogerio, nepotem (*b*) avo, Malo illo præterito, ſubjicit. Dirimit autem litem de Conſtantia Aragonia, dum Fridericum Mariam Aragoniam in uxorem duxiſſe ex Trithemio (*c*) ait. Quod quidem probabile quodammodo videtur. Conſtantiam enim hanc ex pellice natam, & Guillermo Raymundo de Monteada nupſiſſe Tarapha (*d*) prodit. Et ideò fortè Conſtantiam (*e*) Caſtellanam Friderico deſpondet. Neque enim Petro illi Aragonio ullam prolem præter Conſtantiam & Jacobum adſcribit. Sed quid reſpondebimns reliquis auctoribus, qui Fridericum Aragoniam & Conſtantiam quidem duxiſſe affirmant: ita ut inter 6. Friderici uxores nulla Maria apud Cuſpinianum & alios inveniatur. Itaque firmum maneat oportet patri Henrico Conſtantiam Siculam, filio Friderico Conſtantiam Aragoniam nupſiſſe. Illo Conſtantiæ Siculæ cum Henrico connubio, ut ad propoſitum & res Italicas redeam, regnum Siciliæ regno Italiæ junctum eſt, Tancredi Nothi, ut ad Cometam CLXXVIII. diximus, ambitione turbatum. Pacem quoque Cremonenſes à Cæſare inter illa Sponſaliorum Conſtantiæ (*f*) ſolemnia obtinuerunt. Filiam Cæſar Gulielmo Marchioni Montiſferrati deſponſavit. Toti inde Italiæ novum & benignum Henrici regnum, Urbevetanis quoque datâ pace, & Mediolanenſibus adverſus Sabaudam defenſis, lætitiam attulit. Sed (ut ſunt humana proſperis adverſiſque miſta) res in Oriente tàm à Chriſtianis diſcordiâ (*g*) & perfidiâ fractis, quàm contrà Saladinum hoſtem, aſtutiâ & potentiâ anteceſſores ſuos ſuperantem, connitentibus infeliciter geſta, & Jeruſalem, poſtquam paulò infrà 90. annos in Chriſtianorum poteſtate fuiſſet, Anno 1187. (*h*) amiſſa, ingentem, ut par erat, attulit dolorem. Tentarunt quidem mox aliqui Principes Urbis ſanctæ recuperationem, ſed obſtabat vetus malum diſcordia (*i*) & invidia. Non pauca tamen feliciter Philippus Galliæ & Richardus Angliæ, tùm Florentius & Wilhelmus Comites Hollandiæ contra barbaros egerunt, cumprimis verò Imperator Fridericus rem proſperè contrà Turcas Anno 1189. & proximo geſſit. Atque hîc (ſed Stederburgenſi, Trithemio, Funccio & Buntingo 1189. (*k*)) Principi Glorioſiſſimo fuit fatalis, non paucis itidem Principibus illâ tempeſtate morte ſublatis, quibuſdam tamen læta ſolemnia celebrantibus. Bela namque Rex Hungariæ cum Margareta ſorore Philippi Regis Galliæ (*l*) circà annum 1186. Richardus Rex Angliæ cum Adela (*m*) ejuſdem Philippi Sorore, & hâc repudiatâ (*n*) cum Beringera filia Regis Navarræ Anno 1191. ipſe autem Philippus Anno 1193. ut Meibomius (*o*), vel 1194. ut Calviſius putat, cum Canuti Regis Daniæ filia, ut idem Calviſius (*p*), vel ſorore, ut ante, & rectè quidem, Calviſius ipſe (*q*) dixerat (quod & Neubrigenſis (*r*) & Rogerius ab Hoveden (*ſ*) affirmat, & Serres (*t*), qui & Gelbergam, aliis Ingelburgam ſive Ingebergam, aliis Botildam (*v*) poſt Polydorum (*x*) nominat) & mox cum Maria (*y*) filia Ducis Morgiæ Anno 1194. iniit matrimonium. Conſtantia Gaufredi Ducis Britanniæ, relicta vidua Arthuri (*z*) mater, Anno 1187. Bela Rex Hungariæ Emerici, Henricus VI. Imperator * Friderici 1194. vel potius 1193. † (ut Funccii & aliorum opinionem de anno 1196. taceam) &, ut alios multos prætercam, Anno 1199. Wilhelmus Rex Scotiæ, ‡ Alexandri pater, feſtivos liberorum natales egerunt. Alii inter hæc triumphos, ut illi paulò ante memorati Turcarum, & alii ſuorum hoſtium victores. Quos recenſere ut longum, ita minus quoque neceſſarium foret, re ipſâ id loquente, & hiſtoriâ rerum nuntiâ, nomina & geſta eorum memoriæ prodente. Taceo inter hæc inducias inter Polonos & Hungaros, tùm inter Flandros & Hannonios Anno 1185. inter Gallos & Flandros 1186. inter Gallos & Anglos 1187.

(*a*) Rat. Temp. p.1. l.8. c.28. (*b*) Vid. Polyd. l.14. p.245. (*c*) ad ann. 1213. in Chron. Hirſaug. (*d*) in Alfonſo IX. (*e*) in Sanctio III. (*f*) Sigon. ad ann. 1186. (*g*) Neubrig. l.3. c.16 & 17. (*h*) Urſperg. ad hunc annum. Bucholz. Bunt. Calviſ. Meibom. ad hiſt. Stederburg. de Henr. Leone numero 7. (*i*) Neubrig. l.3. c.22. Polyd. l.13. p.237 & ſeqq. (*k*) Vide Urſperg. & confer cum Stederburg. hiſtor. de Henrico Leone, & Meibom. notat. N°. 22. (*l*) Polyd. l.13. p.237. Calviſ. ad ann. 1166. (*m*) Polyd. l.14. initio. (*n*) Id. ibid. Calviſ. 1191. (*o*) Meibom. ad hiſt. de Henrico Leone N°. 39. (*p*) ad 1200. edit. Francofurt. (*q*) Idem ad 1194. (*r*) lib.4. c.24. (*ſ*) Annal. Angl. part. poſt. p.731; (*t*) in vita Philipp. Auguſt. (*v*) Meibom. apol. pro Ottone 4. p.363. (*x*) lib.15. p.264. (*y*) Serres ibid. Vid. Neubrig. l. d. & c.30. (*z*) Polyd. l.13. p.238. * Calviſ. ad 1194. † Bucholz. ad 1193. Henger. loc. cit. ‡ Buchan. l.7. pag. 226.

inter Pontificem & Senatum Romanum 1188. inter Saladinum & Richardum Anglum 1192. concluſas. Taceo pacem perpetuam inter Polonos & Hungaros anno 1193. confirmatam, & Ruſſos ac Pruſſos Poloniæ à Caſimiro ſubjectos, aliaque læta, quæ, quibuſdam ſolos triſtes eventus Cometis tribuentibus, eoſque ad multos annos extendentibus, ſatiſfacient. Verbo tamen addam: Conradi Ducis Sueviæ, Comitis Palatini, Viri in Imperio ſummæ poſt Imperatorem amplitudinis, ut Neubrig.* ait, & fratris Friderici Barbaroſſæ, filiam Agnetem (quam Auctor 14. tabb. ſed & Aventinus, quem refutat Meibomius loc. cit. Clementiam vocat) Henricus, Leonis filius, uxorem & unà Electoralem dignitatem accepit. Factum id anno 1194. Meibomius ibid. ex Stadenſi docet. Arnoldus Lubec. l. 4. c. 20. ſupra modum lætas has nuptias, quòd pacem primùm Germaniæ, quàm prolem ullam pepererint, celebrat. Hæc videantur in not. Meibomii N°. 40. ad hiſt. de Henrico Leone, Stederburg. qui etiam hanc publicam lætitiam & utilitatem, quam hoc felix matrimonium attulit, indicat.

* lib. 4. c. 30. Vid. Trithem. Chron. Hirſaug. ad 1235.

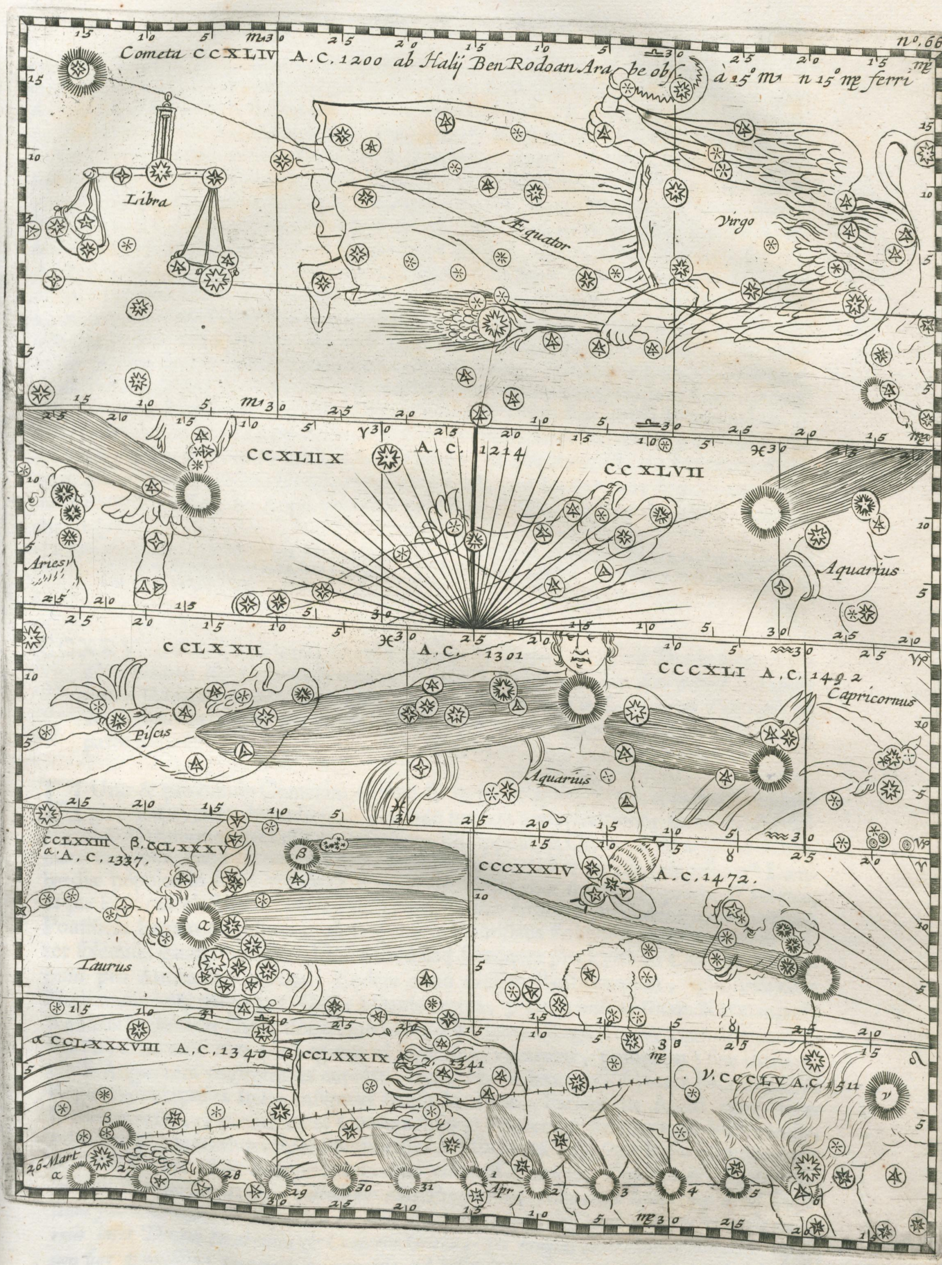
CCXLIV. *Anno Chriſti* 1200. *Cometa apparuit, quem Cardanus accenſet iis, ex quibus lapilli quidam ſulphurulenti & fœtidi deciderunt.* Keckermannus Syſt. Phyſ. lib. 6. cap. 5.

Anno Chriſti 1200. *Halus Ben Rodoan Arabs, cum juvenis Aſtronomiæ operam daret, vidit Cometam, cujus pars ſolida, triplo major Venere apparuit, & rotundæ figuræ, ejuſque lux, inquit, quantum ſi quarta pars Lunæ luceret, ejus locus in gr.* 15. *Scorpii, & movebatur motu primi mobilis, ab Oriente in Occidentem, ita ut velocius ferretur contra ſignorum ordinem, donec pervenit ad gr.* 15. *Virginis: ita ipſemet in l. ſecundo quadripartiti cap.* 9. *& Cardanus ibidem textu* 54. *plures circumſtantias Aſtrologicas hujus Cometis deſcribens ex Haly: ſecuta verò eſt rebellio in Africa, de qua ibidem. Tartarorum imperium tunc exordia ſua iniit.* Ricciolus,

HUjus Cometæ curſui nuperum Cometam in Corvo & Lepore ſupparem curſum tenuiſſe, accuratè * Clariſſimus Abrahamus de Grau Mathemat. Profeſſ. Franequ. deducit. Ex hoc Cometa probare Keckermannus contendit multos Cometas habere ſuas excretiones ſulphureas, atque adeò fumos quoſdam, qui circum undique Cometas ambiant, & per conſequens eos eſſe fumos in aëre incenſos. Facilè ad id reſpondent ii qui Cometas non tantùm æthereos, ſed & aëreos dari docent. Qui illos ſolos, dicent id fieri trajectione Cometarum quorundam per aërem. Bella ſine ullis Cometis eaque graviſſima geri, nec non magna imperia mutari, ſatis patet. Nam ne aliorſum eamus, & longè à Cometa noſtro abeamus, bellum inter Henricum Leonem & hoſtes ejus (quod miſerabile excidium Anno 1189.† urbi antiquiſſimæ Bardevico attulit) tùm inter Gallos & Anglos ‡ Anno 1196. renovatum. Hujus furor, etſi ſæviente in Gallia & Anglia quique annis valida peſte, magis exarſit, & Epiſcopi Belloracenſis *pro baculo paſtorali lanceam, pro mitra galeam, pro albo loricam, & clypeum pro ſtola, ac gladium ferreum pro gladio ſpiritûs*, ut ipſe Pontifex Max. apud Neubrigenſem (*a*) ait, celebri captivitate inclaruit. Paulò poſt ſcilicet in locum nuper (anno ſcilicet 1197.) mortui Henrici VI. Imperatoris electo, à quibuſdam Imperii Proceribus Pontifici Romano adverſantibus, Philippo Suevo Henrici fratre, ab aliis autem Ottone Henrici illius Leonis (qui fuit undecimus hujus nominis in Bojaria, non Henrici illius VI. Imperatoris noviſſimè mortui, ut Alſtedius (*b*) putat) filio, Imperatoris Lotharii ex filia pronepote (*c*) Brunſuicenſi Duce (*d*), cui & Pontificia (*e*) auctoritas favebat, tota Germania multis belli decem annorum calamitatibus (*f*) fuit implicita. Primiſlaus Bohemiæ Princeps, Philippi Imperatoris partes ſecutus, Rex ab eo creatur. Mieciſlao ambitioſo & promiſſorum parum tenace ex Polonia ejecto, Leſcus reſtituitur. At an-

* Diſput. de Comet. th 9. § 5. † Meibom. hiſt Bardevici. ‡ Neubrig. l. 5. c. 16. p. 496. Polyd. l. 14. p. 258 & ſeqq. (*a*) lib. 5. c. 22. p. 515. (*b*) Chronolog. p. 184. (*c*) Avent. Annal. 7. pag. 525. (*d*) Dubrav. lib. 15. initio. Bunting. Chron. Meibom. apolog. (*e*) Sigon. l. 15. p. 357. (*f*) Avent. l. d. p. 526. Meibom. apolog. pro Ottone IV.

nus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

nus quo Cometes luxit, pace inter Philippum Gallum & Joannem Anglum ſancita, & matrimonio inter Ludovicum Regis Galliæ filium & Richardi recens defuncti Regis Angliæ (qui cor Leonis dictus erat) filiam concluſo inclaruit. Ita quidem Calviſius ex Pariſienſi de hoc matrimonio. At Polydorus* & ex eo Jovius† Blancam Alfonſi Octavi Regis Caſtellæ filiam Richardi & Joannis ex ſorore Aleonora neptim vocant. Idem annus nuptiis Wilhelmi Ducis Lunæburgenſis & Inferioris Saxoniæ, qui filius Henrici Leonis Longaſpatha‡ & Wintonienſis dictus, Sereniſſimorum Ducum Brunſuicenſium & Lunæburgenſium conditor fuerat, cum Helena Woldemari Regis Daniæ filia in hac Hamburgenſi urbe celebratis lætus extitit. Ita quidem Henningeſius & Auctor tabul. 14. geneal. Tubingæ impreſſarum. Sed Buntingus (*b*) has, ut & Woldemari Junioris Ducis Sleſuicenſis, qui unà cum fratre Canuto regnum Daniæ alternis rexerunt, cum Maria filia Ottonis IV. ſimul magno cum apparatu in hac urbe celebratus in ann. 1201. refert. At verò Doctiſſimus Meibomius Ottonem nullam reliquiſſe prolem contra Eliam Reuſnerum, & non ſuam, ſed fratris Henrici illius Comitis Palatini filiam Woldemaro deſpondiſſe, ab eo tamen ductam non fuiſſe apolog. pro Ottone 4. Imperatore probat p. 405. Nos tamen non ſine cauſſa lætas nuptias in ann. 1200. retulimus. Poſtero Primiſlaus ille Bohemus, malâ Imperatoris Philippi gratiâ ob repudiatam uxorem initâ, Ottonis partes ita amplexus eſt, ut Ottogarus (*b*), quaſi planè Ottonis dictus fuerit, cujus ideò cauſſa non leviter tunc firmata apparuit, auctoritate Pontificiâ & Angli avunculi potentia electionem ejus legitimam confirmante (*c*).

*lib. 15. pag. 265. † Chron. Reg. Angliæ ad ann. 1200. ‡ Meibom. apolog. pro Ottone 4. & in ejus appendice. (*a*) Chron. Brunſuic. p. 78 & 84. & in Chronol. (*b*) Dubrav. l. 15. initio. (*c*) Sigon. l. d. & contin. l. 15. ad ann. 1202, 1203 & ſeqq.

CCXLV. *Anno Chriſti* 1202. *Cometa apparuit in Scorpio, ut aſſerit D. Herlicius. Otto IV. Romanus Res Goſlarienſes obſidione premit. Philippus itidem Rex mittit exercitum contra Ottonem: vaſtat Thuringiam, in urbe Erphurdenſi à Landgravio Thuringiæ & Rege Bohemiæ obſeſſus vix evadit.* Eckſtormius ex Meibomio Chron. Brunſuic. parte 1.

HUnc & proximum Cometam ſignum Scorpii, in quo uterque apparuit, conjungit, ſed eventus hunc ſecuti, qui huic non illi anno ſerviunt, hunc ab illo disjungunt. Utrumque anteceſſit bellum inter Philippum & Ottonem de auguſto diademate exortum, quod incommodis, ut omne bellum, (id etiam illa tempeſtate *Lombardiæ populos in Italia vexabat) non caruit. Otto rem ſtrenuè & proſperè gerens, & jus legitimæ electionis contra Philippum† vitio creatum defendens anno 1203. à Pontificio Legato Auguſtum, ab hoc autem Primiſlaus Bohemus regium diadema inter ſolemnia gaudia accipit. Ideò Alſtedius‡ Ottonem pro legitimo Cæſare, Philippum pro Anticæſare reputat. Eodem anno Gallus Rothomagum, quæ urbs cum Normannia ante annos 327. Gallis à Danis erepta, poſtero autem totam Normaniam, Andes & Pictaviam (hanc donatione libera à Richardo Rege Angliæ avunculo conceſſam (*a*) Otto tunc cum per Legatos ad imperium vocaretur, poſſidebat) ſuæ ditionis, molli Anglo rem negligentius curante, fecit. Inter hæc pax (*b*) inter Mutinenſes & Regienſes compoſita Italiæ inſignem attulit lætitiam. Pariter illa Anno 1203. inter Mediolanenſes, Placentinos & Cremonenſes, tùm etiam Brixianos & Veronenſes, inter hos & Mantuanos, inter Bononienſes & Mutinenſes alioſque Italiæ populos 1203 & 1204. ſancita. Illo quoque anno, quo viſus eſt Cometa, *Otto rex & Arnoldus Colonienſis Archiepiſcopus, cum quibuſdam aliis Proceribus, colloquium habuerunt apud Trajectum juxta Moſam de Republica & diverſis negotiis regni, & inter alia pacem reformaverunt inter Ducem Brabantiæ & Comitem Gelriæ, qui magnis contractis armatorum copiis, non ſine graviſſima pauperum injuria ſeſe ad bellandum jam paraverant*, ut Trithemius

* Sigon. ad ann. 1200 & 1201. † Meibom. apolog. pro Ottone 4. ‡ Loc. cit. (*a*) Meibom. l. cap. p. 334. (*b*) Sigon. ad annum 1202.

Chron.

Chron. Hirſaug. ad hunc annum notat. Paulò poſt Veneti Piſanis conciliati, & Balduinus Flander auxilio Venetorum rem feliciter contra Alexium, qui fratrem Iſaacium Commenum, à quo ex Turcica captivitate redemtus, anno 1195. oculis & imperio planè impius & ingratus in fratrem privaverat, geſſit. Iſaacium enim cum filio Alexio reſtituit, & his à Duca Alexio tyranno mox ſublatis, Conſtantinopoli & Imperio potitus, *imperium quod tot annos factioſiſſima & turbulentiſſima*, ut Egnatius ait, *Græcorum natio poſſederat, Latino nomini facilè aſſeruit.* Fuit is annus à parta ſalute quartus ſupra bis ſex centeſimum, qui victoriâ Philippi Imperatoris de Bohemo & pace Hermanno Thuringiæ Landgravio datâ, ac Philippi ſecundùm diademate Auguſto decorati lætitiâ, & maximâ rei frumentariæ & vinariæ ubertate celebratur. Sigon. ad ann. 1204. Proximus annus, ut morte Almerici regis Hieroſolymitani, & Balduini novi Imperatoris, ita & partâ à Venetis ex pacto Cretâ, quæ nunc Candia, & omnibus ferè maris Jonii & Ægæi Inſulis, & quibuſdam in Peloponneſo locis celebribus, Leſci Poloni iteratâ electione, ejuſdemque Ruſſicâ victoriâ inſignis extitit. Tunc & Cunigundis, quam pater Philippus initiis imperii firmandis dans operam * Ottoni Wittelſbachio deſponderat, & hoc ob homicidium abdicato ab eo ſive potius ei negarat †, ſepârârat, Wenceſlao ‡ filio Premiſlai Bohemi deſpondet. Paulò ante Ludovicus Bojus Laodamiam Bohemum (*a*), quæ prius Alberto à Bogen nupſerat, fœdere matrimonii ſibi junxerat. Atque his de cauſſis Bohemus tunc cum Philippo in gratiam rediit, Ottonis partes deſerens, nec cognominis Ottogari amplius memor. Hinc ſequenti anno, qui ducenteſimus ſextus à Chriſto Nato ſupra milleſimum fuit, belli inter Gallum & Anglum metus, imò & motus, induciis duorum annorum compoſitus, at poſtero bellum illud decennio ferè inter Philippum & Ottonem acerrimos Imperii æmulos geſtum, deſtinatâ Ottoni in uxorem filiâ Philippi Beatrice, (*b*) & factâ ſucceſſionis à morte ſoceri ſpe, feliciter ſopitum. Hinc mox pax anno 1208. per Germaniam publicata eſt. Nec ſolâ pace, ſed & rerum omnium copiâ (*c*) feliciſſimus iſte annus fuit. Pax illa magnum toti orbi Chriſtiano gaudium peperit. Sed mox non exiguum dolorem caſus Philippi ab Ottone illo Wittelſbachio (*d*) interfecti attulit. Inde Otto ille Brunſuicenſis (*e*) communi conſenſu in Imperatorem electus, Septem Electores, ut multorum fert ſententia (qui hoc beneficii Quarto non Tertio Ottoni deberi, ut ſupra ad Cometam CXCV. diximus, docent, aliis tamen hoc Friderico 2 tribuentibus) tunc inſtituit. Is poſtquam Principes Imperii Bruſuigæ (*f*) honorificè & magnificè excepiſſet, intra annum ſplendidiſſimâ & lætiſſimâ [*g*] expeditione in Italiam factâ, diadema Auguſtum [*h*] & facultatem ducendæ Beatricis cognatæ (erat enim magnæ amitæ ſuæ [*i*] proneptis) à Pontifice Romano obtinet. Cum tamen hæreditatem Mathildis (non Henrici 4. ut Calviſii editio Francof. non Lipſienſis habet; ſed Welphonis illius 6. aliàs 7. viduæ [*k*], nam & Henrico 4. aliis [*l*] 3. uxor Berta fuit, at enim Mathilda illa Pontifici donationem ſub Henrico 4. eoque, licet ejus conſobrina [*m*] & beneficiaria eſſet, præterito, Anno 1077. feciſſe ſcribitur: unde error Trithemii de Mathildis [*n*] Siculæ, Henrici 4. nurûs donatione facilè refellitur) ad ſe tanquam Imperatorem & Welphorum progeniem, gemino, majeſtatis ſcilicet & ſucceſſionis jure pertinentem, & quam prædeceſſores ſui ab uſurpatione Pontificia vindicarint, repeteret [*o*], malam Pontificis gratiam iniit. A quo mox anathemate perculſus, à ſubjectis multis contemni, mox & rejici [*p*] cœpit. Quæ res magnarum calamitatum in Imperio Romano fuit cauſſa. Inter hæc Anno 1210 Joannes Comes Bremenſis regnum Hieroſolymitanum & viduam regis Almerici uxorem accipit. Henricus Imperator Conſtantinopolitanus, erepta à Valachis & aliis recipit. Ferdinandus verò in Hiſpania multa Mauris eripit. Quorum ultra ducenta millia tunc periiſſe Calviſius

* Avent. Ann. 7. p. 525, 527. † Urſperg. p. m. 237. Arnold l. 7. c. 14. Vid. Meibom. apol. pro Ottone 4. p. 347 & ſeqq. ‡ Dubrav. l 15. p. 120. (*a*) Avent l. d. (*b*) Sigon. ad ann 1207. (*c*) Sigon. ad ann. 1208. (*d*) Urſperg. & Arnold. loc. cit. Trith. ad 1208. Sigon. ad ann. 1208. Avent. l. d. (*e*) Idem ibid. Meibom. apol. pro Ottone 4. pag. 350. (*f*) Henning. in tab. genealog. p. 118. Meibom. apol. pro Ottone 4. p. 353. [*g*] Otto de S. Blaſio cap. 51. [*h*] Idem ibid. [*i*] Avent. Ann. 7. p. 527. [*k*] Sigon. ad 1088. Annal. Suev. part. 2. l. c. 15. Bunting. Chron. Brunſuic. [*l*] Sigon l. 9. de regno Italiæ: [*m*] Meibom. apol. pro Ottone 4. p. 370. [*n*] Chron. Hirſaug. ad 1210. Vid. Meibom. l. d. p. 367. [*o*] Avent. l. d. Vide de toto hoc negotio apolog. Meibom pro Ottone 4. à p. 367. ad 378. [*p*] Urſperg. ad ann. 1209 & 1210.

ex

ex Mariana ſcribit. Tot documentis hìc non tantùm triſtia, ſed & læta Cometarum apparitionem excipere probatur.

CCXLVI. *Anno Chriſti* 1211. *Cometa in Polonia* 18. *diebus in Majo apparuit, Tartarorum irruptiones prænuncians.* Funccius.

Anno Chriſti 1211. *Cometa immenſæ magnitudinis in Polonia menſe Majo, per* 18. *dies durans, ſupra Daniam, Ruſſiam Poleucos girans, caudamque in occaſum dirigens, conſpectus eſt. Poſt hunc paulò poſt gens Tartarorum ignota multis, de ſubmontibus Indiæ, convenientibus pluribus nationibus, in Septentrione habitantibus, proprio rege prius, David dicto, ut fertur occiſo, ad Polucos (quos alii Gothos vocant) venit. Utraque Sarmatia multis bellis graviter hoc anno afflicta eſt. Poleucii & Ruſſi à Tartaris victi ſunt. Conradus Criſpus, filius Henrici Barbati, Ducis Vratiſlavienſium, in pugna occubuit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1211. *Majo menſe Cometes* 18. *diebus, comâ in Orientem Solem obverſâ, apparuit. Cromerus l.* 7. *de geſtis Polonorùm. Poſt hunc Cometam Tartari Sileſios cum Henrico Sancto Duce vicerunt, & occiſis novem modios auricularum abſciderunt.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1211. *Cometes decem & octo diebus menſe Maji, coma in Orientem obverſa apparuit, futurorum malorum, quæ ſtatim Sarmatiam utramque afflixerunt, prodigium. Aliquandiu poſtea tacito quaſi conſenſu pax fuit inter Polonos & Ruſſos.* Cromer. l. 7.

MOx à Tartaris victos Polovucios, campeſtria ad Tanaim & Mæotidem paludem loca habitantes, indeque ut noſtra, inquit, fert opinio, finitimorum Ruſſorum lingua non valdè diverſum à Polonis nomen ſortitos: tùm & Ruſſos ab iiſdem domitos: Leſcum verò Poloniæ Principem ſtudia pacis amplexum eſſe, & in Pomerania ac Maſovia res quietè & feliciter geſſiſſe memorat, non obſcurum viciſſitudinis triſtium & lætorum præbens documentum. Cometen hunc ex Mechovita, vetuſto ſcriptore Polono, qui primus, quod ſciam, ejus auctor eſt, annotat Bucholzerus: tùm Spondanus, Prætorius, & ex his Ricciolus & Keckermannus, Alſtedius, & poſt hos omnes Paſtorius Flor. Polon. c. 12. qui minax plerumque imperiis prodigium, tùm verò haud dubiè Tartaricæ procellæ nuncium Cometen hunc vocat. Tartarorum incurſiones, & atroces hominum cædes ac internecina bella, & Rerumpublicarum converſiones, imò & everſiones, nullis Cometarum, ſed potius vitiorum humanorum portentis præcedentibus contingere, jam notius eſt quàm ut probatione indigeat. Experta id toties & experitur adhuc malo ſuo Polonia, tàm frugibus quàm moribus maximè luxurians, ideòque horum potius * quàm cæleſtium portentorum metu ad temperantiam & æquitatem revocanda. Vidimus bella & ſtrages aliaque mala Cometam iſtum præcedentia, & à proximo longius remota, licet multa ſilentio præterierimus, inter quæ Waldenſium cædes hâc tempeſtate, quòd ſe inveteratis Pontificum ſanctionibus & moribus corruptis † opponerent, exercitas ponere licet. Læta verò etiam hunc ſecuta ſunt. Rex Caſtellanus hoc anno, quo is apparuit, rem feliciter contra Mauros geſſit. Luſitaniæ regis filius Ferdinandus, Joannem Balduini, olim Imperatoris filiam ſibi, & jure dotis Flandriam regno junxit. Poſtero Beatricem illam Otto Imperator uxorem duxit, quæ intra quatuor, ut Annales Suevici ‡ perhibent, vel intra 14. ut alii (*a*) tradunt in thalamo & tumulo (*b*) viſa. Quæ res, ut par erat, tùm & electio æmuli Friderici 2. Pontificiâ auctoritate (*c*) ſuffulti, animum Ottonis graviter affecit, magnarumque turbarum (*d*) in Germania & Italia cauſſam præbuit. Anno ſequenti Fridericus Ottonis æmulus Petri Aragoniæ regis filiam Conſtantiam, de qua ſupra egimus, duxit uxorem. Tunc & Ferdinandus ille Luſitanus Flandriam contra potentiam Galli feliciter defendit: pax tandem inter Ferdinandum & Ducem

* Vid. Neubrig. l. 5. c. 6. † Avent. Ann. 7. p. 519. Vid. Urſperg. ad ann. 1211. ‡ part. 2. lib. 12. cap. 18. p. 573. (*a*) Henning. tab genealog. Calviſ. ad 1212. Vid. Meibom. apol. pro Ottone 4. p. 402. (*b*) Calviſ. ad 1212. (*c*) Urſperg. & Trithem. Sigon. ad 1210, 1211. (*d*) Vid. Meibom. apolog.

Lotharingiæ, qui Gallo ſemper ſuppetias tulerat, coaluit. Per hæc tempora res Italica * pacis & belli artibus, non ſine victoriarum laudibus & triumphorum ſolemnibus tractabatur, quæ certè perpetua eſt rerum humanarum, ſi has hìc & illìc ſpectes, ſive adſint ſive abſint ſtellæ crinitæ, conditio.

* Sigonius ad 1211, 1212, 1213.

CCXLVII. & CCXLVIII. *Anno Chriſti* 1214. *Duo Cometæ, aſpectu terribiles, menſe Martio viſi ſunt, quorum alter præcedebat, alter ſequebatur Solem.* Hector Boëtius lib. 13. *Chronicon. Hirſaug. unius meminit, qui pridie Non. Martii apparuerit. Refert. Hiſt. Eccl. Cent.* 13. *cap.* 13. *Hoc anno bellum fuit acerrimum inter Ottonem IV. & Imperatorem Albertum Archiepiſcopum Magdeburgenſem.* Eckſtormius ex Meibom. Chron. Brunſuic. part. 1.

Anno Chriſti 1214. *duo ſimul Cometæ in Scotia apparuerunt, unus manè præcedens, alter veſpere ſubſequens Solem, quo anno inſignis prudentia & ſanctimonia rex Wilhelmus annorum* 74. *Sterlingi obiit, ut habet Hector Boëtius lib.* 13. *Hiſtoriæ Scotorum.* Ricciolus.

PRoximus annus, ſicut paulò antè innuimus, variis bellorum tumultibus & Principum funeribus, dummodo & Gertrudis Reginæ Hungariæ (quæ mater S. Eliſabethæ fuerat) ob proſtitutam fratri Bancbani Præfecti Hungariæ uxorem, matronam tàm formâ quàm pudicitiâ inſignem * & Lucretiæ comparandam, mortem addamus, celebris extitit. Sed & iſte, quo Cometæ iſti conſpecti ſunt, qui etiam aliquot Principum funeribus elatis luctum induit. Tunc enim Alfonſus IX. Henrico I. relicto ſucceſſore, è vita exiit, ut Tarapha & Calviſius ex Mariana affirmat. Iſtum octavum hujus nominis à Polydoro † vocari Funccius notat, & video à Tarapha cognominari Bonum. Ubi monendum occurrit, Alfonſum VIII. cognomento Bonum, Sanctii filium, anno regni Caſtellæ paulo amplius ſupra quinquageſimum tertium, anno 1213. Alfonſum verò IX. itidem Caſtellæ, & poſtea ſimul, mortuo Henrico Legionis (quod Tarapha Ferdinando 3. Alfonſi regis Legionis filio tribuit) regem, anno 1215. mortuum ab Helvico ſtatui. Errorem hìc ſubeſſe, in aperto eſt. Ubi autem ſit & quomodo corrigendus, decernere meum non eſt, ad orbitam properanti. Annus ille, ut duorum Cometarum apparitione, ita & Philippi Galli *(a)* de Ottone Imp. (contra quem injuſtè *(b)* conceptum jam dire à Philippo odium bellum hoc portendit) & Mediolanenſium *(c)* de Cremonenſibus obtentâ victoriâ, tùm fœdere Bononienſium cum Faventinis reſtaurato, cum Regienſibus autem adverſus Mutinenſes inſtaurato, tum verò *(d)* & nuptiis Ottonis cum Beatrice, ita lætitia, ſed brevi duraturâ, inſignitus eſt. Quod ſi Cometa tunc mortem Wilhelmi Regis Scotiæ, certe alter ſucceſſionem filii ejus Alexandri, qui *(e)* Buchanano teſte, *turbidis temporibus imperium adeptus, omnia prudentiùs quàm pro ætate compoſuit*, portendiſſe dicendus eſt. Quanquam patri ætas decrepita, utpote ſeptuaginta quatuor annos curarum regni ſepties ſeptem complens, mortem & prænunciavit & attulit.

* Bonfin. dec. 2. l. 7. p. 307. † lib. 15. p. 265. (*a*) Urſperg. ad 1214. Sigonius, Trithem. Bunting. &c. ad eund. (*b*) Meibom. apolog. pro Ottone 4. p. 334, 363. (*c*) Sigon. ad 1214. (*d*) Meibom. ibid. p. 402. (*e*) Rer. Scot. l. 7. in vita Alexandri initio.

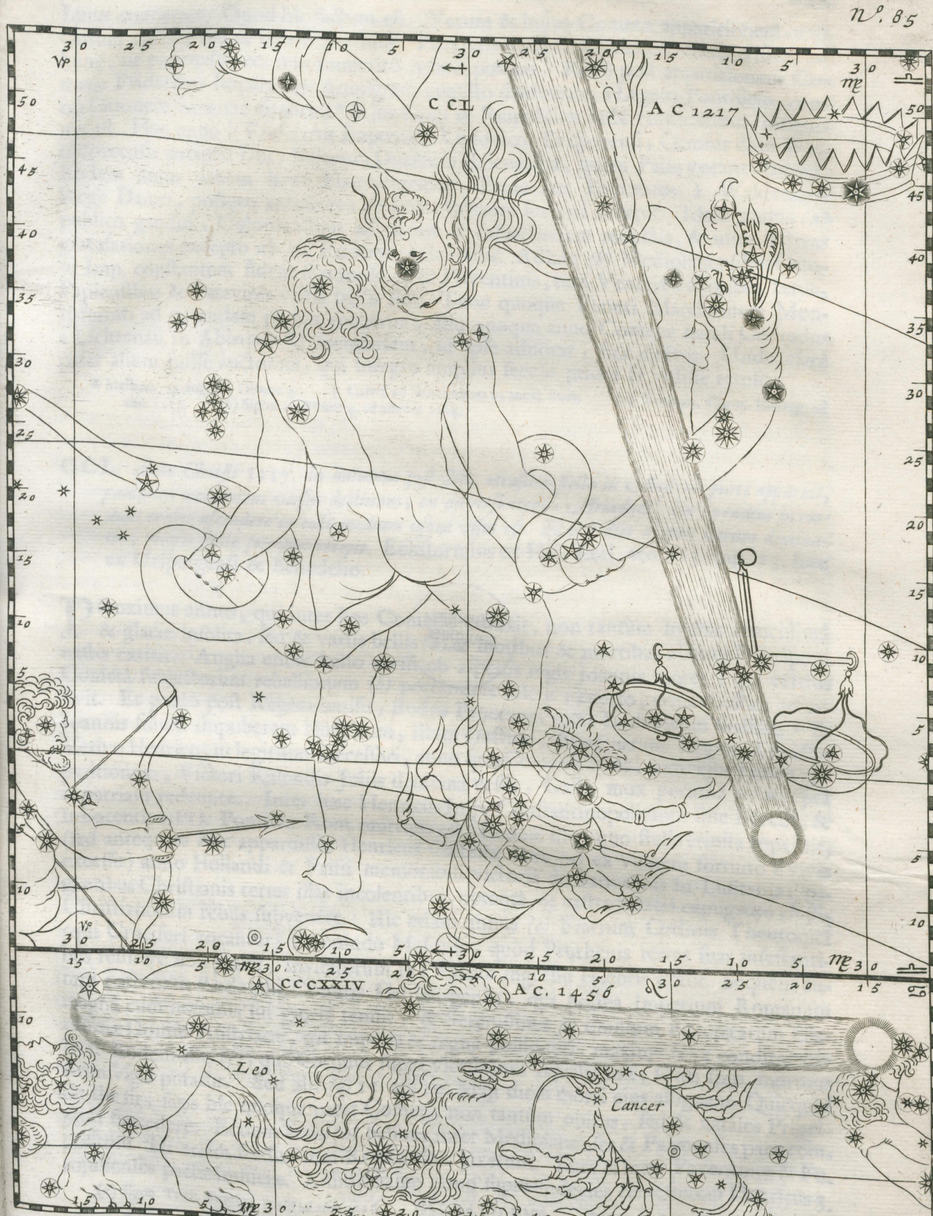
CCXLIX. *Anno Chriſti* 1215. *Cometa illuxit menſe Martio, & die* 17 *Martii ſecuta eſt eclipſis Lunæ.* Calviſ.

Anno Chriſti 1215. *illuxit Cometa. Joannes Rex Angliæ raptim colligit exercitum contra Barones ſuos rebelles ad* 40000. *ſed is naufragio periit. Sub hoc ipſum tempus tranſſubſtantiatio panis & vini in cœna Domini à Lanfranco introducta, approbata, confirmata, decretaque, ſimul infelix expeditio in Palæſtinam.* Berckringer. diſſert. de Cometis.

HIſtoria Eccl. cent. 13. Cometam hunc & Eclipſes in 1216. profert. Cardanus, Eckſtormius & alii plurimum tribuunt efficaciæ Cometis, ſi Eclipſis Solis vel

Lunæ

Nº. 85

Yſenius Del. *S. Stopend. ſculp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Lunæ concurrat. Quod hîc factum eſt. Verum & hujus Cometæ apparitionem, non tantùm triſtia, ſed & læta ſecuta ſunt. Proximis quoquè Cometæ eventus triſtes, ad hunc, ut præcurſo, res non immeritò referri poſſunt. Paulò poſt apparitionem Cometæ Fridericus Imperatoris Aquiſgrani auguſto diademate, à Legato Pontificio, contrà Ottonem legitimè electum, * & jus ſuum ac Reipublicæ juſtè vindicantem, inſignitus eſt. Hoc anno † Fridericus Imperator Ludovico Teiſpacenſi, Ottonis illius Witelſpacenſis patrueli Duci Bojorum Ducatum Rhenanum, quem Palas vocant, tribuit. Eodem anno urbem hanc Hamburgenſem Fridericus Imperator à Waldemaro Rege Daniæ, poſtero autem rex ab Imp. variante fortunâ recepit. Idem annus *(a)* publico gaudio, Colonienſibus ad pacem & ſubjectionem reductis, & inter feſtivas gratulationes excepto ab eis Friderico celebratur. Adhæc *(b)* Mediolanenſibus Ottoni Imp. conſtantem fidem ſervantibus, & Placentinis, tùm Venetis victoribus lætus, Papienſibus & Patavinis victis triſtis fuit. Tunc quoque Veneti Marchionem Montisferrati ad petendam pacem coëgerunt. Illo quoque anno Cometæ natali Conradus à Lichtenau in Abbatem Urſpergenſem, ut ipſe adnotat, fuit electus. Unde clarè patet alium fuiſſe auctorem, qui integro amplius ſeculo priora ſe vidiſſe retulit.

* Meibom. apolog. pro Ottone 4. † Calviſ. ad hunc annum ex annâl. Suev. (a) Trithem. Chron. Hirſaug. ad ann. 1215. (b) Sigon. in Ottone 4. ad annum 1215.

CCL. *Anno Chriſti* 1217. *in autumno poſt Solis occaſum ſtella in Auſtrali parte apparuit, paulatim occidentem verſus declinans, ex adverſo coronæ Ariadnes. Ex ea radius in modum trabis aſcendere in cæli medium uſque viſus eſt. Et poſt dies aliquot iterum diminutus, prioris ſtellæ formam recepit.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. cent. 13. cap. 13. hæc ex Urſpergenſi & Schedelio.

PRoximus annus, qui inter hos Cometas effluxit, non tantùm hyeme atrociſſimâ & glacie inſolita, ſed & variis bellis *(a)* & motibus & mortibus aliquot Principum triſtis extitit. Anglia enim bello civili ob aſperos regis Joannis mores, qui certius Cometâ ſubjectorum rebellionem *(b)* portendere ſolent, exorto, arma Gallica acceriſivit. Et paulò poſt Regem amiſit, ſtudiis Procerum inter Ludovicum Gallum * & Joannis filium impuberem Henricum, illum electum, hunc natum Regem diſtracta. Verum Henrico, ut legitimo ſucceſſori, anno quo Cometes luxit, ante ejus tamen apparitionem, Victori Kalendis Juliis diadema ceſſit, Gallo mox pecuniâ *(c)* acceptâ in patriam redeunte. Inter hæc Henricus Imp. Conſtantinopolitanus ſine hærede, & Innocentius III. Pontifex Rom. mortuûs eſt. Eodem illo, quo ſtella crinita apparuit, (ſed antequam hæc apparuiſſet Henricus Caſtellæ Rex *(d)* ex vulnere fortuitò è vivis exceſſit) anno Hollandi & Friſii memorabili victoriâ de Sarracenis in Luſitania, rogantibus Chriſtianis terras illas incolentibus, obtentâ, & caſtro Salaciâ expugnato, feſſis Chriſtianorum rebus ſubvenêre. Hic etiam annus *(e)* Fratrum Ordinis Theutonici (qui Cruciferi vocantur) à Conrado Maſovio, quòd Pruthenis terras ſuas infeſtantibus reſiſtere non poſſet, invitatorum in Pruſſiam ingreſſu celebris evaſit. Sequens autem nativitate Rudolphi Comitis Habſpurgenſis, qui poſtea Imperium Romanum magnâ cum nominis ſui gloriâ tenuit, & Sereniſſimæ ac omnium Europæarum Clariſſimæ Domûs Auſtriacæ, tot imperia & regna poſſidenti, maximè felix conditor extitit. Eodem die *(f)*, qui ſeptimus ſupra viceſimum Aprilis fuit, Otto Imp. mortuus Brunſvigæ putatur. Sed alii *(g)* 15. alii 19. Maji diem morti ejus aſſignant. Quicquid de die ſit, ſatis hîc quoquè patet Cometis non tantùm obitus, ſed & natales Principum ſuccedere. Eodem anno *(h)* bellum inter Mediolanenſes & Parmenſes pace compoſitum. Hi etiam fœdus cum Regienſibus juxerunt. Tùm & inter Faventinos & Forojulienſes pactæ induciæ. Anno decimo nono ſupra undecies centeſimum Henricus 3.

(a) Sigon. Trith. Bunting. & alii ad ann. 1216. (b) Polyd. l. 15. p. 276. * Idem l. 16. initio. (c) Idem l. d. p. 291. (d) Tarapha in Henr. Calviſ. ad ann. 1217. (e) Liber Ord. Pruſſ. Chytr. Funcc. (f) Sigon. ad 1218. Bucholz. ad 1218. Henningeſius, El. Reuſn. & alii. (g) Calviſ. ad 1218. Albert. Stadenſis apud Meibom. apolog. pro Ottone 4. p. 395. (h) Sigon. l. d.

Rex Angliæ, datâ in matrimonium Joannâ ſorore regi Scotorum Alexandro (*i*), & hujus ſorore in matrimonium collocata, firmam & fidam pacem cum eo inivit. Eodem anno (*k*) bellum quidem inter Faventinos & Imolenſes erupit, ſed mox pace lætâ compoſitum eſt. Hanc & Piſtorienſes cum Bononienſibus tunc inivêre. Hi etiam cum Regienſibus ſocietatem reſtaurârunt. Sed & Imperator à Pontifice Romano conſecratus (*l*) pacem cum eo ſanxit, (parùm tamen, ut eventus docuit, firmam) & paulò poſt res in Sicilia & Apulia feliciter compoſuit. Henricus itidem Rex Angliæ optatâ pace potitus, anno 1220. (*m*) iterum conſecratus eſt. In Oriente Damiata (*n*) (quæ olim Heliopolis dicta) urbe Ægypti clariſſimâ, Chriſtiani potiti ſunt.

(*i*) Buchan. in vita Alex. p. 229. (*k*) Sigon. ad 1219. (*l*) Trith. & Calviſ. ad ann. 1219. ſed Urſperg. ad 1220. ita & Sigonius, Funcc. Bunting. Bucholz. (*m*) Polyd. l. 16. p. 293. (*n*) Urſperg. ad 1220. Bonfin. dec. 2. l. 8. p. 307. Polyd. l. 16. p. 292.

CCLI. *Anno Chriſti* 1219. *In Angliâ Cometes apparuit immenſæ magnitudinis. Secuti ſunt imbres continui, vehementiſſimi ventorum flatus, mare ſolito latius evagatum eſt.* Eckſtormius ex Polyd. Virg. lib. 16.

IN eundem annum Cometam Hiſtoria Eccl. cent. 13. c. 13. ponit. Sed corrigendus primum hìc iſte error eſt. Polydorus enim Cometam hunc in annum 1221. profert, quo ſcilicet Damiata tyranno Ægyptio, factâ pace & captivorum permutatione, reddita eſt. Moneo tamen Damiatæ redditionem à Sabellico, Sigonio & Calviſio edit. Lipſienſ. (qui urbem anno 1219. captam triennio à Chriſtianis poſſeſſam ſtatuunt, cùm Calviſius in edit. Francofurt. ad 1220. vix octo menſibus in manibus Chriſtianorum eam fuiſſe dicat) in annum 1222. à Funccio in ann. 1223. at à Calviſio edit. Francof. in ann. 1220. à Trithemio, Bonfinio & Petavio in 1221. poni. Aventinus, ſed & Urſpergenſis, qui hæc circa ann. 1222. geſta tradit, tempus non determinat. Ut autem præteream hìc natales Bonaventuræ, qui Doctor Seraphicus, & Thomæ, qui Angelicus, & uterque ſanctus appellatus eſt (licet talia quoque ad Cometas quidam referre ſoleant) commemorationem hìc merentur Ludovici Landgravii Haſſiæ cum Eliſabetha Andreæ Regis Hungariæ filia nuptiæ, quæ Princeps variis exercita* adverſis patientiam probavit Deo, & inter Sanctos referri meruit. Inter hæc Fridericus Imperator rem proſperè contrà rebelles, tùm & hoſtes Saracenos in Apulia & Sicilia Anno 1221. geſſit, aliaque per hæc tempora belli paciſque artibus peracta ‡ in hiſtoriarum monumentis invenire licet.

* Bonfin. dec. 2. l 7. pag. 311 & ſeqq. Sabell. Enn. 9. l. 6. p. 386 & 387. Bucholz. ad 1231. ‡ Urſperg. Trithem. & Sigon. ad 1220 & 1221.

CCLII. & CCLIII. *Anno Chriſti* 1222. *Variis prodigiis inſignis annus fuit: Stella crinita viſa: Luna defectionem memorabilem paſſa, &c.* Sigonius.

Anno Chriſti 1222. *Alium Cometam ab Iſlandis noſtris annotatum, ab authoribus exteris verò neglectum, addimus; cujus Cometæ ex Annalibus Iſlandicis* 1215. *mentionem fecit Conſultiſſimus Vir, Affinis & amicus dilectiſſimus Petrus Reſenius, in Edda Iſlandorum his verbis: Anno* 1222. *Sol ſanguineum repræſentavit colorem, & viſus eſt Cometa, quartaque ignis evomitio montis Heclæ facta eſt, qualis prima fuit Anno* 1104. *quo viſus eſt ſanguis è pane emanare.* Eraſmus Bartholinus Comment. de Cometis 1664 & 1665.

Anno Chriſti 1223. *Cometa viſus terribilis per totam Franciam apparuit. Poſt hunc Waldemarus Daniæ Rex ab Henrico Comite Suerini per inſidias captus eſt. Damiata militum oſcitantia denuò amiſſa eſt. Ordo fratrum minorum per Pontificem, Honorium dictum, inſtitutus & confirmatus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1223. *Cometa in Occidente viſus eſt.* Hiſt. Eccl. cent. 13. cap. 13. ex Guagnino. *Hoc anno die* 14. *Julii obiit Philippus Rex Franciæ.* Eckſtormius ex Onuphrio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Anno Chriſti 1223. Cometa fulſit in Gallia. Friderico II. Imperatori non benè convenit cum Papa. Guelfi ſequuntur Papam, Gibellini ſtant à partibus Cæſaris. Alſtedius.

CUm aliquot annorum diſcrimen ſit inter auctores de recepta à barbaris Damiata, Cometam hîc unum in diverſos annos poſitum eſſe primò arbitrabar. Poſtea tamen ex geſtis utriuſque anni, quæ Trithemius, Sigonius, Calviſius, Eckſtormius & alii annotarunt, præcipuè verò ex defectu Lunæ & terræ motu, & caſu Brixienſium à Sigonio, Calviſio (edit. Francofurt.) & Eckſtormio in hiſt. eclipſ. Lun. tùm & Trithemio annotato, duos fuiſſe diſtinctos Cometas colligo. An verò hæc quæ eis adſcripta ſunt, ſaltim omnia, eos ſecuta fuerint, & annon quædam anteceſſerint, licet eodem anno evenerint, tempore apparitionis & durationis Cometarum ab Auctoribus non annotato, nobis non conſtat. Dubitationi tamen locus relinquitur. Verum etſi omnia iſta Cometarum apparitionem fuerint ſecuta, ſatis rectè talia & ante apparitionem talium φαινομένων contingere novimus. Imò verò & his contraria, læta ſcilicet eandem excipere. Hoc ita ſe habere hîc quoque loci videmus. Annus enim viceſimus tertius ſupra duodecies centeſimum aliquot nuptiarum ſolemnia læta vidit. Joannes Brennes Hieroſolymitanus, Rex Berengarium, Alfonſi Noni & Boni * filiam, Henrici I. ſororem Alfonſi Legionis Regis relictam viduam, Fridericus Imperator Joannis filiam Jolam (aliàs Jolantam) cum regni Hieroſolymitani jure, quod dehinc † Siciliæ regno adjunctum eſt, filius verò ejus Henricus rex Romanorum ‡ Agnetem, Leopoldi Ducis Auſtriæ filiam (hanc Bonfinius *(a)* Margaritam vocat) in uxorem accepit. Has tamen nuptias Trithemius & Calviſius, at Sigonius paternas, in annum 1225. refert. Tunc quoque, notante Funccio, Vladiſlaus Poloniæ Princeps fœdere nuptiali filiam ſibi Suentopelci Pomeraniæ præfecti junxit, qui ſe à fide Leſci Poloniæ & Pomeraniæ tunc imperantis, ipſamque Pomeraniam à Polonia avulſit. Hermannus verò de Sultza, Ordinis Teutonici Magiſter, primus Sacræ Domûs vexilla in Pruſſiam hoc anno victor traduxit. Anno poſtero Fridericus Imperator cum Ludovico 8. Rege Galliæ Philippi ſucceſſore fœdus ſanxit *(b)*, fraternâ ſocietate inter Germanos & Gallos renovatâ. In Anglia diſſidio inter Regem & Proceres ſublato res quietæ extiterunt. Ferdinandus rex Caſtellæ contra Mauros hoc & ſequenti anno rem proſperè geſſit: Ludovicus verò contra Anglos, receptâ Rupellâ, & ita Anglis totâ Galliâ pulſis. Inter hæc, memorante Sigonio, Anno 1222. pax inter Bononienſes, Faventinos & Imolenſes firmata, Mediolanenſi civitate domeſtico diſſidio diviſâ. Tunc Fridericus Imperator filium Henricum Regem Romanorum creavit, & diademate inſigniri juſſit. Sequenti triennio res in Gallia & Italia belli & pacis artibus geſta. Anno 1222. Pontifex Romanus Jolantam, Friderici Imperatoris conjugem, auguſto diademate inſignivit: quo etiam pax inter Imperatorem & Pontificem Romanum ſancita, totum orbem Chriſtianum mirificè exhilaravit. Pariter & expeditio in Palæſtinam à Chriſtianis Anno 1227. *(c)* ſuſcepta. Inter læta hîc ponere licet natalem anno proximo *(d)* Conradi Regis Siciliæ, & ſimul Hieroſolymitani primi ex Jole ſive Jolanta (quem Petavius *(e)* invitis, quod ſciam, pleriſque *(f)* auctoribus, Trithemium & fortè Blondum & Paulum Æmylium ſecutus, ex Maria Aragonia, cum Conſtantiam *(g)* Aragoniam duxerit, & Henricum ex ea ſuſceperit, natum Friderico eſſe ait) quam non Jolen, ſed ejus filiam Bonfinius *(h)* vocat. Illo autem anno 1227. nuptias Ottonis Ducis Bojariæ cum Agnete *(i)*, quam alii *(k)* Gertrudin vocant, contractas video. Sponſus Ludovici illius Teiſpacenſis Ducis Bojariæ filius, Comes Schirenſis & Wittelſpacenſis, Caroli M. ſanguis, *(l)* Sponſa Henrici Guelphi (quem Henrici Leonis filium & Electorem Palatinum ſupra vidimus) filia fuit. Ita Comitum Palatinorum & Ducum Bojariæ familiam, Sereniſſimam & inter omnes Germanicas numero-

* Tarapha in Alfonſo IX. & Henr. I.

† Sabell. Enn. 9. l. 6. p. 386. Bonfin. dec. 2. l. 7. p. 311.

‡ Urſperg. Cuſpin. Trithem. & Calviſ. ad 1225.

(a) Dec. 2. l. 8. p. 329.

(b) Æmyl. l. 7. Bunting. ad 1224.

(c) Urſperg. Trithem. & alii ad 1227.

(d) Calviſ. ad 1228. & Annal. Suev.

(e) Rat. Temp. p. 1. l. 9. c. 1.

(f) Urſperg. Avent. Cuſpin. Calviſ.

(g) Meibom. Erect. Duc. Brunſuic. initio Petav. ibid.

(h) Dec. 2. l. 7. p. 311.

(i) Avent. Annal. 7 p 529, 530. Meibom. Erect. Duc. Brunſuic.

(k) Trithem. in Chron. Hirſaug. paſſim, & in Chron. Duc. Bavar. Bunting. geneal. Duc. Brunſuic.

(l) Trithem. Chron. Duc. Bavar. p. 101 & ſeqq.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſiſſimam tàm feliciter, non tantùm in univerſo Imperio, ſed & in Suecia radicatam, ex hac Guelpha Brunſuicenſi & Lunæburgenſi prodiiſſe invenimus. Pariter ex ſorore ejus Irmengarda * (quæ Trithemio † Adelheidis, Buntingo ‡ Hedvigis, Meibomio (*a*) Gertrudis) Hermanno Badenſi Marchioni primo, Hermanno Duce Zeringenſi, Marchione Veronenſi & Bertha Lotharinga orto, deſponſatâ, Sereniſſimam familiam Badenſem (*b*) & Durlacenſem (*c*) propagatam adhuc videmus. Certè & Helena, Buntingo Mechtildis, filia Ottonis, illius qui Puer ſive Parvus dictus, ac primus (*d*) Dux Brunſuicenſis & Lunæburgenſis creatus fuit, non autem Imperatoris (*e*), ut Buntingus (*f*), & ille anonymus 14. tabul. auctor, ſed & Elias Reuſnerus putat, Alberto 1. illius Urſi Nepoti, Bernardi (qui avo Helenæ Henrico Leoni in Electoratu Saxoniæ ſucceſſerat, & Sereniſſimorum Electorum Saxoniæ, uti frater ejus Otto I. Brandenburgenſium & Ducum Lauenburgenſium progenitor fuerat) filio deſponſata, in ſeptem Sereniſſimis Electoribus Saxoniæ uſque ad abnepotem Albertum VI. tùm verò & Ducibus Saxoniæ utriuſque vivit. Ut autem, quæ licet tempore paulùm diſſita, argumenti tamen & officii mei ratione conjuncta ſunt, uno velut obtutu exhibeam: Ottonis 4. ex filio fratris Ottone (*g*) illo Puero neptes duæ, Adelheida, quæ Henrico Haſſiæ Landgravio primo, & Mechtilda, quæ Henrico Seniori Anhaltino Principi primo nupſère, in lætiſſimam, ut videmus, poſteritatem propagatæ ſunt. Et ut harum ſorores Agnetem, quæ Wenceſlao Principi Rugiæ, & Eliſabetam (*h*), quæ Wilhelmo Comiti Hollandiæ Regi Romanorum nupſerant, taceam, clariſſimè ex dictis patet, potiorem Principum Imperii partem in cognato Sereniſſimorum Ducum Brunſuicenſium & Lunæburgenſium ſanguine originem ſuam agnoſcere. Tanto verò magis cum, quod hîc merito dicendum eſt, conſtet, non tantùm Sereniſſimorum Electorum Brandenburgenſium originem, cum Guelphis & Sereniſſimis Ducibus Brunſuicenſibus & Lunæburgenſibus eandem (*i*), Majorum reſpectu, eſſe, ſed &, ſi maternum genus ſpectes, eandem pariter convenire. Uxor enim Friderici, cognomento cum ferreis dentibus, Electoris 2. Catharina, Fridericô Bellicoſô hujus nominis primô, & primô ex Miſnenſi familia Anno 1424. creato Saxoniæ Electore (cujus etiam, ut & Capetivinorum (*k*), in Galliis adhuc feliciter regnantium, origo communiter ad Wittikindum illum Saxonem refertur) & Catharinâ Henrici Ducis Brunſuicenſis filiâ, nata, tùm Alberti Electoris 3. qui Achilles & Ulyſſes Germaniæ dictus eſt, uxores, altera Margareta Badenſis, altera Anna Saxonica, utraque genus maternum ad ſanguinem Brunſuicenſem referens, totam Sereniſſimam Brandenburgenſem familiam effuderunt. Sed in viam. Verbum addimus. Eodem illo 1227. anno Fridericus Imperator expeditionem in Palæſtinam ſuſceperat, quam tamen ob adverſam valetudinem non perfecerat. Hinc fulmine injuſtarum (*l*) dirarum Pontificiarum ictus, ſocerum quoque (*m*) Brennem ſublatâ in partu Conradi Jolantâ (quam, non Mariam Aragoniam Conradi matrem apud (*n*) Petavium intelligendam eſſe firmiter credo) velut rupto amoris vinculo, habuit ſibi infeſtum. His tamen difficultatibus parem opponens virtutem cum felicitate junctam, Anno 1229. (*o*) Jeruſalem & omnia à Saladino erepta, glorioſus & lætus firmatâ pace recepit, qui annus natali (*p*) Ludovici 2. Bojorum Ducis inclaruit.

* Auctor 14. tabul. genealog † Chron. Duc. Bavar. pag. 110. ‡ Chron. Brunſuic. 1. part. & geneal. Duc. Brunſuic. (*a*) Erect. Duc. Brunſuic. p. 499. (*b*) Auctor 14. tabul. geneal. Brunſuic. (*c*) Vid. eundem in tabulam genealog. Badenſis. (*d*) Meibom. Erect. Duc. Brunſuic. (*e*) Meibom. apolog. pro Ottone 4. p. 408. Henningeſ. tab. geneal. Brunſuic. (*f*) Chron. 1. part. ſed NB. non in genealog. Ducum Brunſuic. Chronicorum 4. parti & Chronolog. addita. (*g*) Henningeſ. tabul. Duc. Brunſuic. & Auctor 14. tab. (*h*) Iidem & Bunting. Chronol. ad 1251. ex Chron. Saxon. & Crantzio. (*i*) Auctor 14. tabul. in tab. Elector. & Marchim. Brandenb. (*k*) Serres in Odone. Petav. Rat. Temp. p. 1. l. 8. c. 14. (corr. 19.) Alſted. Chronol. p. 233. Helvic. in Hugone. (*l*) Urſperg. ad 1227. Vide Sigon. & Trithem. ad eundem annum. (*m*) Sigon. ad 1228. (*n*) Rat. Temp. 1. part. l. 9. c. 1. Conf. Trithem. Chron. Hirſaug. ad 1213. Urſperg. ad 1220. Paralip. ad 1222, 1225 & 1228. Cuſpin. in Frider. II. (*o*) Urſperg. Chron. fine Avent. Annal. 7. p. 531. (*p*) Idem ibid. p. 556.

CCLIV. *Anno Domini 1230. Cometes viſus & alia quædam fortuita pleriſque in locis repræſentata fuerunt, inter quæ Meſconis Principis in Polonia miſerabilis interitus numerabatur; à muribus namque ſoricibuſque nullâ vi humana, ſed neque fluminibus atque*

*aquis ad reſiſtendum ſufficientibus, miſerè arroſus & abſumptus eſt. In Bojemia autem terræ motus fuit, qui rariſſimè * apud Bojemos apparere ſolet. Sed tunc Premyſlao apprimè ſalutaris apparuit, ut qui animum ejus ex negligentia religionis torpentem jacentemque, ita motu ſuo vegetavit erexitque, ut multò quàm prius motu majore, templa, cultumque Dei celebraverit.* Dubravius l.15. p.124.

NEc Hiſtoria Eccleſiaſtica, nec ullus Auctorum, quos habeo, Cometam hunc adnotant. Ego tamen mox has Dubravii rationes & natalem Cometæ confirmabo. Ingenue & prudenter Dubravius de hoc Cometa judicat. Fortuita tamen iſta, quæ ſueto naturæ curſu eveniunt, dicenda ſunt, ita ut divina providentia inviolata maneat. Cometas verò eatenus quoque ſalutares eſſe, quod Viros Principes officii admoneant, & à diverticulo vitiorum in viam virtutis revocent, res ipſa docet. Premiſlaum tunc temporis operibus pietatis perſunctum, & adventu filiarum inter hæc plurimùm exhilaratum fuiſſe, Dubravius addit. Sed quæ de Meſconis ſive Mieciſlai Principis in Polonia morte ſubjicit, veritati non conveniunt. Niſi de Mieſcone, ut Funccius, (*a*) ſive Mieſlao ut Jordanus, & ut ego libris defectus conjicio, Mieciſlao Conradi Maſoviæ Ducis fratre, vel alio aliquo ejus nominis Viro Illuſtri, illis in oris degente, id intelligatur: quâ de re ſupra ad Cometam CLXIX. & CXC. egimus. Hìc verò meritò addimus illud Buchanani, (*b*) cordati & egregii Scriptoris dictum, quo miſerum Joannis Cameroni Glaſcuæ, Epiſcopi crudelis & avari, exitum deſcribens, rem in medio relinquit: *Hoc*, inquit, *tam perſpicuum divinæ ultionis exemplum, ut neque temerè affirmare, nec refellere eſt animus: ita cum ab aliis ſit proditum, & conſtanti rumore pervulgatum, omittere viſum non eſt.* Cometam hunc iſti anno convenire inundatio illa Friſia docet. Non equidem ignoro Calviſium (ut editio Francof. habet, Lipſienſis enim ejus non meminit) eam in ann. 1219. referre. Sed geſta Friderici 2. in Italia, mors Leopoldi 7. Ducis Auſtriæ Anno 1230. ut Trithemius & Cuſpinianus, tùm & Calviſius habet, & illius Meſconis, quocunque genere fati exſtincti, tum vicina Innocentii 4. Pontificis Romani tempora, cuncta in unam, quod dicitur, lancem, à Dubravio conjecta, hìc non illìc Cometam ponendum eſſe docent. Certè & illam inundationem Friſiam Alſtedius (*c*) anno 1230. eveniſſe prodit. Nec falſa fides videtur. Nam & Sigonius hoc anno pluvias continuas fluvios inflaſſe, ut Lombardia tota ab inundatione fuerit magno cum damno infeſtata, ſcriptum reliquit. Sed ut de eventis Cometæ apparitionem ſecutis aliquid dicamus, proximus qui eam præceſſit annus ſuis quoque non caruit malis. Italiam enim, revocatis Guelforum & Gibellinorum certaminibus & armis civilibus, miſerè laceratam Sigonius (*d*) refert, nec patriæ ſuæ urbis Bononienſis calamitatis oblitus. At anno poſtero (*e*) Imperatorem inducias primùm, mox pacem à Pontifice Romano (fuit is tunc Gregorius ejus nominis IX.) obtinuiſſe, ſacris diris exemtum, & liberali ac læto convivio Pontificio adhibitum teſtatur. Lætos tunc omnes non tantùm ſaliarem in modum triduo epulantes, ſed & ubertatem pacis *ſilente*, ut Trithemius (*f*) ait, *à tumultu bellorum terrâ*, gaviſos fuiſſe, nemo non videt; & Auctores (*g*) memorant. Mediolanenſium tamen ferocia, quominus illa pax & lætitia plena foret, impediit. Sed & poſtero anno Bononiæ & alibi tumultuatum, & fœdus contra Imperatorem ſancitum. Inter hæc Gregorius Imperatori conciliatus, unà cum eo paci reducendæ operam dedit. Ideò Imperator læta ſpectacula populo Ravennati edidit. Neque tamen hac ratione Lombardos rebellioni aſſuetos ad officium revocare potuit. Alibi quoque pacem Anno 1230. & paulò poſt compoſitam fuiſſe Trithemius (*h*) adnotat. Sequentes anni ſua incommoda & commoda, ut ſunt ſemper humana, enumerant. Ibi locuſtas edaces, ſævam procellam aëris & belli, & ejus pediſſequam penuriam (*i*): hic concordiam, pacem (*k*) ubertatem ac meliorem rerum faciem reſtitutam. Hanc certè Bononiæ, Petavii, Veronæ,

* Confer de Anglis Polyd. hiſt. l.16. p. 294, 308. Camden. 2. part. hiſt. Eliſab. ad 1580. p.314 (*a*) ad ann. 1237. (*b*) lib.11. p.370. (*c*) Chronol. p.306. (*d*) ad ann. 1230 & ſeqq. Urſperg. ad 1229. Chron. fine. Paralip. ejus ad 1230, 1238. (*e*) Vid. & Paralip. & Trithem. ad 1230. (*f*) Chron. Hirſaug. ad 1230. (*g*) Avent. Annal. 7. p.532. (*h*) Chron. Hirſaug. ad 1230 & 1532. (*i*) Sigon. ad 1234. Polyd. l. 16. p.301. (*k*) Trithem. l. d.

Mantuæ,

Mantuæ, Mutinæ & alibi, ac lætitiam populorum ubique tripudiantem Sigonius anno triceſimo tertio ſupra MCC. Trithemius * verò pariter lætum pace annum triceſimum quintum ſupra duodecies centeſimum monſtrat. Triceſimo quarto autem inter hyemis ſolito aſperioris [a], rerum inopiæ, peſtis aliaque prodigia, *omnium truculentiſſimum illud fuiſſe* ait, *quod populi pacem, quam priore anno rigantibus ora lachrymis in nomine Jeſu Chriſti jurârant, fermè omnes uno tempore cruentandis mutua cæde manibus violârint.* Mox tamen [b] & Cremonenſes, Mutinenſes, Regienſes, Parmenſes & Papienſes, Imperatori fidem ſervantes, proſperâ contra Mediolanenſes rebelles fortunâ uſi ſunt. Ideò & pax è veſtigio ſecuta. Quam & altera inter Patavinos & Tarviſinos arbitrio Venetorum, tùm inter Brixianos, Mantuanos & Veronenſes, inter Pontificem & S. P. Q. R. facta, aſſecuta. Anno quoque triceſimo quinto ſupra MCC. res belli & pacis artibus geſta, & viciſſitudo adverſorum lætorumque cernitur. Inter illa Henrici Cæſaris, illâ Aragoniâ Mariâ vel potius Conſtantiâ geniti, adverſus patrem Fridericum rebellionem [c], meditatum parricidii ſcelus, belli Lombardici molitionem [d] ponas. Inter hæc impii filii coërctionem, patris liberationem, tùm & cum [e] Iſabella (quæ contra tot teſtes Trithemio [f] & Cuſpiniano Mechtildis) Henrici Regis Angliæ ſorore nuptias, alterius filii Conradi [g] (ex Jolanta, ut Trithemius Chron. Hirſaug. ad 1237. indicare, cum contrarium apertè ad 1213. dixiſſet, videtur & alii, non ex Aragonia illa, ut Petavius [h] Trithemium allegans, eidemque ſimul fortè, aliis certò contradicens ait, ſuſcepit, quem Trithem. [i] Jordanum omnibus, quod ſciam, invitis, vocat) inaugurationem, fœderis cum Pontifice uniti confirmationem, belli Lombardici amolitionem meritò numeres. Nuptiis illis auguſtis Regias addere par eſt: Ludovici ſcilicet IX. in album S.S. relati, Galliæ Regis, [k] cum Margarita, Anno 1234 & Anno 1236. ineunte [l], Henrici Regis Angliæ cum Aleonora Raimundi Comitis Provinciæ [m] filiabus, tùm ſequenti ſororis Henrici Aleonoræ [n] cum Simone Montefortenſi Duce ſtrenuo. Inter hæc Anno 1230. quo Cometes apparuit Alfonſus Legionis Rex contrà Mauros rem proſperè geſſit. Mox, ſi Calviſium ſequamur, filius Ferdinandus ille tertius à morte patris, &, ut Tarapha auſpicia ejus ad ann. 1217. referens ait, fratris Henrici morte, utrumque regnum Legionis & Caſtellæ conjunxit, qui pariter Mauros vicit, & ab omnibus Hiſpaniæ finibus [o] exegit, præter Granatæ regem, quem ſibi fecit ſtipendiarium. Sed & Aragoniæ regi hic annus contra Saracenos, Inſulâ Majoricâ recuperatâ, notante Trithemio [p], felix & lætus extitit, Taraphâ in Henrico I. id in proximum annum referente. Annus 1231. induciis quinque annorum inter Reges Galliæ & Angliæ [q] pactis, ſed & morte Ludovici Boi & S. Eliſabethæ (nam natales Principum, nullus Auctorum quos viderim, hîc adnotavit, niſi tamen Culmiæ Thorunii [r] & Elbingæ primariarum Pruſſiæ civitatum natales, qui in hos annos inciderunt, in cenſum referamus) celebris fuit. Anno 1232. pax [ſ] inter Moguntinum & Heſſum compoſita, & vinum crevit optimum. Poſtero [t] belli incommoda Bojaria furore Henrici Cæſaris, pacis commoda Vormatia ejuſdem Henrici benignitate ſenſit. Sequenti, qui 1234. fuit, Proceres Angli [v] Regi ſuo conciliati. Proximo Anno 1235. *omnibus ferè Principibus regni Teutonici convenientibus, pax juratur, vetera jura ſtabiliuntur, nova ſtatuuntur*, ut Godefridus Monachus ait. In eodem auguſto conventu, ad Moguntiam habito, *generoſiſſimi*, Suevici ſcilicet & Saxonici tot Cæſarum & Regum domi foriſque nobiliſſimi *ſanguinis*, ut Meibomii [x] verbis utar, *Princeps Otto*, Henrici Superbi pronepos, Leonis Nepos, Wilhelmi filius, *ſatis ſuperque hactenus ſiniſtrâ fortunâ uſus, tranquillitati tandem & quieti redditus.* Tot enim Principum favore Imperatori conciliatus, ab eo Ducis Brunſuicenſis & Lunæburgenſis dignitatem, Electoris Saxoniæ

* Chron. Hirſaug. ad 1233 & 35. [a] Avent. Annal. 7. p. 534. [b] Sigon. ibid. [c] Sigon. ibid. Trithem. ad 1234. [d] Sigon. ad 1235. Sabell. Enn. 9. l 6. p. 388. [e] Pariſ. Georg. Lillius. Sigon. ad 1235. Polyd. l. 16. p. 302. Jovius Chron. Angl. p. 163. Bunting. & Calviſ. ad 1235. [f] Chron. Hirſaug. ad ann. 1213. [g] Sigon. & Avent. l. d. [h] Rat. Temp. p. 1. l. 9. c. 1. [i] Chron. Hirſ. ad 1213. [k] Func. ad 1234. [l] Polyd. & Jovius ibid. [m] Trithem. ad ann. 1235. Serres in Ludov. IX. Bunting. & Calviſ. ad 1235. [n] Polyd. l. d. p. 303. Jovius ibid. [o] Tarapha in Ferdinando III. [p] Chron. Hirſaug. [q] Polyd. l. 16. p. 299. [r] Funcc. Bucholz. [ſ] Trithem. ad 1232. [t] Trith. ad 1233. [v] Polyd. lib. 17. & Jovius ad 1234. [y] Erect. Duc. Brunſuic. ſub fine.

titulo

titulo in familiam, ut diximus, cognatam Anhaltinorum tranſlato, primus obtinuit. Maximum omnium ob redintegratam concordiam fidam, quale intra quadraginta quinque, notante ibid. Meibomio, in Germania non fuit, gaudium ad feſtivas gratulationes invitabat. Invitavit verò tunc & Imperator Principes, qui LXX. aderant, ad epulas: *quæ propter nimiam populi multitudinem extrà civitatem in loco campeſtri magnis ſumptibus fuerant præparatæ; ipſo Imperatore cum omnibus lætante, quòd Romanum Imperium in creatione novi Ducis auxiſſet*, ut Trithemius * ait. Qui & annum proximum maximâ vini abundantiâ lætum fuiſſe memorat. Eodem & ſequenti Imperatorem rebelles in Italia & Auſtria feliciter perdomuiſſe, ſed & à Pontifice Romano diris devotum, & bellorum incommodis magnam Germaniæ partem afflictam eſſe perhibet. Hæc tempora exhibent nobis læta & laudabilia maſculæ prudentiæ & virtutis proſperæ documenta, res ſcilicet Andreæ, qui Andreæ 2. Regis Hungariæ ‡ filius, S. Eliſabethæ frater erat, feliciter apud exteros geſtas. Is enim fratris Belæ 4. gratia regno cedens, Venetiis & in Gallia novas ſedes cum poſteris quæſivit. Hi per matrimonia Crojæ, Belgarum & Arſchoti dominia adepti, poſt Duces Arſchotani & Crojani renunciati ſunt. His Ducibus Clariſſimis, ab antiquo Hungariæ Regum ſanguine genus ducentibus, ortum debet Celſiſſimus Dux Crojanus Erneſtus Boguſlaus, qui adhuc ſuperſtes, inter præſtantiſſimos & generoſiſſimos Principes, ſeculo noſtro belli & pacis artibus Inclutos, meritò eſt ponendus.

* Chron. Hirſaug. ad 1234. ‡ Bonſin. dec. 8. l. 7. p. 305.

CCLV. *Anno Domini* 1238. *ſtella immenſæ magnitudinis apparuit per aliquot dies ante Solis ortum, quæ per longum cæli tractum veloci crebròque curſu ferebatur, modò ignem præ ſe ferens, modò fumum poſt ſe relinquens.* Eckſtormius ex Polyd. lib. 16.

HAnc ſtellam, quam & hiſtoria Eccl. cent. 13. Cometis adnumerat, Polydorus comatam vel crinitam fuiſſe expreſſè non dicit. Dicit tamen, dum aliquot diebus permanſiſſe dicit. Alia quippè phœnomena tandiu durare non ſolent. Meritò itaque Eckſtormius in familiam Cometarum hoc phœnomenon poſuit. Sed illud alterum quod ad ann. 1239. ex Hiſt. Eccl. adfert, ſeorſum ab hoc ſeparare, cûm unum idemque phœnomenon utrumque eſſe, res ipſa, levi unius anni diſcrimine non obſtante, doceat, non debebat. Non debebat & diſſimulare, quod ibidem Polydorus memorat, ſub ortum Edovardi tertii & anni illius ortam illam ſtellam fuiſſe, ut ita plura læta omina & auſpicia tunc occurrerint: Tùm etiam quod Auctor ille ſubjicit: *Quo ſanè oſtento futura Edovardi patris amplitudo ac Edovardi filii, quem poſtea genuit, exiguitas vanitaſque, velut ex oraculo quodam pronunciata dicitur.* Quibus verbis inſigne teſtimonium Viri fide, induſtriâ & prudenti ſcientiâ Clariſſimi, de indifferenti Cometarum ſignificatione continetur. Certè & nos in ſuperioribus Cometas natalibus Magnorum Principum præfulſiſſe oſtendimus. Triſtia quæ Cometam hunc anteceſſerunt, in hiſtoria proximi Cometæ jam vidimus. Belli Longobardici Anno 1236. orti, quod Imperatorem cum Longobardis & Pontifice, tùm & ipſos Longobardos mutuò commiſit, progreſſum initio libri 18. de regno Italiæ apud Sigonium qui volet, videat, tùm & apud Sabellicum, Trithemium, Cuſpinianum alioſque ſcriptores, & in paralipom. Urſperg. Videbit inter plurima magnam illam Mediolanenſium rebellionis auctorum & celeberrimam ad Curtemnovam cladem. At annus quo phœnomenon iſtud apparuit, Mediolanenſes pacem, quam tamen non impetrarunt, arbitrio victoris ſubjicere ſe nolentes, petierunt: aliaque læta & triſtia illo anno eveniſſe Trithemius, Sigonius aliique ſcriptores produnt. Valentiam certè anno illo, ut Trapha *, Calviſius ex Mariana refert, Jacobus Aragoniæ Rex per deditionem accepit, provinciamque Murciæ uſque ad novam Carthaginem adeptus eſt. Sequenti verò Fridericus Sardiniam Sarracenis ereptam, quam illi Pontifici eripuerant. Quæ res utrumque gravi diſſidio & odio commiſit. Mox enim Imperator & ſacratum † Pon-

* In Henrico I. † Pariſ. Calviſ. Paralipom. Sigon. ad 1239.

tificis exercitum & Bononienſes vicit. Celebres iſti anni fuêre, natalibus Academiæ Viennenſis * in Auſtria, & Neapolitanæ † in Campania, tùm urbis Wiſmarienſis ‡ à Comite Swerinenſi in agro Mecklenburgico conditæ, & regni (*a*) Granatæ, tùm & matrimonio (*b*) Alexandri Regis Scotorum cum Maria Ingelrami Cuciani Franci filia Anno 1239. inito.

* Bucholz. Calviſ. Helv. ad 1237. Alſted. ad 1236. † Calviſ. ad 1239. ‡ Funcc. & Bunting. ad 1239. Calviſ. ad 1240. (*a*) Mariana, Calviſ. (*b*) Buchan. l. 7. p. 230. Polyd. l. 16. p. 308.

CCLVI. *Anno Chriſti* 1240. *Cometa circa polum Septentrionalem conſpectus eſt, radios ſuos inter Orientem & Meridiem, magis tamen verſus Orientem ſpargens. Poſt hunc ſequenti anno, rex Tartarorum cum magno exercitu in Poloniam irrupit, cædibus & igne omnia vaſtans, deinde in Ungariam per Moraviam iter faciens eam per triennium miſerè afflixit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1240. *apparuit Cometa. Sequenti anno Tartari in Poloniam magno exercitu incurſione factâ, igne & cæde omnia compleverunt: poſtea per Moraviam Ungariam ingreſſi, eam tribus annis miſerè afflixerunt. In Burgundia accidit horribilis terræ motus, qui duos montes loco movit & multos homines oppreſſit.* Alſtedius.

Anno Chriſti 1240. *in Oriente Cometes apparuit, crinibus ad uſque cæli medium exporrectis, & pervenit uſque ad polum, ut teſtis oculatus Albert. M. ait, & vix intra* 6. *menſes extinctus eſt, teſte Daniele Santbechio: quo anno Tamerlanes irrupit in Aſiam, ut habet Pontanus, ſed hunc Cardanus refert in ann.* 1260. *dicens mortuum eſſe illo anno Urbanum Pontificem, quod falſum eſt. Alteruter porrò erravit in num.* MCCXL. *pro* MCCLX. *aut viciſſim.* Ricciolus.

REctè monet Doctiſſimus Ricciolus, erraſſe Cardanum, dum Urbani mortem, quæ in ann. 1264. incidit, proinde & Cometam in ann. 1260. refert. Intellexit, ut opinor, Cometam anni 1264. vel certè hujus anni Cometen, ad quem Gregorii Noni Pontificis Romani mortem referre poterat. Cometam noſtrum & eventus ab aliis hoc anno annotari, patet. Sed Pontanus falſus eſt, qui Tamerlanem ſeſqui ſeculo inferiorem hic ponit. Proximè hunc Cometam peſtilentia magna præceſſit, tùm & varii motus, qui Germaniam * & Italiam, † bello inter Imperatorem & Pontificem Romanum vigente, miſerè afflixerunt, fœdere Longobardorum acceſſione potentiæ Venetæ firmato. Annus qui hunc Cometam, etiam pacem deditâ Ferrariâ attulit. Idem natali Alexandri, id nomen Tertii, Regis Scotorum ‡, qui Alexandro 2. patre Anno 1249. mortuo, octennis regni fræna capeſſivit, lætus fuit. Huic anno Natalem urbis Wiſmarienſis, Academiæ Salmanticenſis & regni Murciæ Calviſius adſcribit. Fridericus Imperator inter hæc quinque exercitibus armatus rem proſperè geſſit. Eodem anno induciæ novæ à Templariis militibus (qui ordo Anno 1118. ad præſtandam contra Latrones ſecuritatem in Palæſtinam peregrinantibus inſtitutus, anno 1312. à Pontifice abrogatus eſt) in Palæſtina cum Sarracenis firmantur, Chriſtianis peregrinantibus utiles. Verbum addo, hunc Cometen eorum qui ſemeſtri ſpatio luxerunt, eſſe ultimum.

* Trithem. & Paralip. ad 1239. † Sigon. ad 1239. Annal. Suev. ‡ Buchan. l. 7. p. 231.

CCLVII. *Anno Chriſti* 1241. *Apparuit Cometes diro aſpectu, per* 30. *dies ferè continuos, circiter initium anni, qui ſecutus eſt, qui fuit à natali Chriſti* MCCXLI, *& Henrico à gubernatione regni ſui vigeſimus quartus. Is annus neque domi, neque militiæ, rem aliquam ferè memorabilem habuit.* Polydorus lib. 16. p. 305.

Anno Chriſti 1241. *Cometes ſub initium hujus anni diebus* 30. *exarſit.* Hiſtoria Eccl. & Eckſtormius ex Polyd. l. 16.

IPſe Polydorus, qui nil memorabile anno illo eveniſſe dixit, Walliam à Rege Angliæ Henrico in poteſtatem redactam eſſe ibidem memoriæ prodidit *, & addidit:

* Polyd. l. 16. p. 305.

Atque

Atque ita provincia ſemper quietis expultrix, atque finitimorum turbatrix in ditionem Anglorum rediit. Eodem anno Iſabella, Federici Imperatoris uxor, eademque Henrici ſoror moritur, cum mira fuit Solis defectio. Facta hæc eodem anno eſſe ipſe, & ex eo Jovius teſtatur. Qui tamen unius anni intervallo, quod ad annos Henrici attinet, ab eo abit. Ideò & hîc inducias quinque annorum, inter Henricum & Ludovicum Gallum initas, ad ann. 1242. (quæ & Calviſii computatio eſt) Henricus 26. annotat, quas Polydorus * ad 1243. Henrici 26. annotârat. Sic illa Walliæ ſubjectio à Polydoro † in annum Domini 1241. Henrici 24. à Jovio autem in eundem quidem Chriſti, ſed 25. Henrici annum refertur. Mox ‡ Richardus regis Henrici frater Sanctiam (aliàs Cynthiam) ſororem fratriæ ſuæ uxorem accepit. Quarta earum ſoror Beatrix (a) paulò poſt Carolo Andegavenſi Ludovici fratri, regi Siciliæ nupſit. Ita iſtæ ſorores felicibus auſpiciis tres quidem tribus regibus, quarta Principi Regio nupſêre. Inter hæc Anno 1241. quo Cometes luxit, Clementia Imperatoris miſeriâ, precibus & lachrymis Faventinorum rebellium, ad vitam eis dandam expugnata, & ſimul laus *ob cives ſervatos* eluxit. Idem tunc rem pro tuenda Imperatoria majeſtate proſperè geſſit, belli & pacis artibus præſtans, univerſâ Romaniolâ ſui juris factâ. Deceſſit interim Gregorius IX. Pontifex Romanus, & intra paucos dies Celeſtinus III. ei ſubſtitutus. Inter hæc Italia bello diuturno & gravi implicita, multis conflictabatur adverſis: ita tamen ut hîc vel illîc lætitiæ documenta & pacis ſtudia & commoda, referente Sigonio (b) non defuerint. Nam & ſtannum (c) Anno quo Cometes luxit in Germania, ſicut intra decennium *(d)* in Polonia ad Bochnam, & Veliciam ſal foſſile & ſingulare, magno cum omnium gaudio & commodo, inventum eſt, & Chriſtianorum in Palæſtina & Hiſpania contra infideles bellantium res illâ tempeſtate lætæ fuêre. Reges Angliæ & Scotiæ Anno 1251. Legationibus, amico colloquio & affinitate pacem fidam inter ſe firmaſſe, Buchananus (e) auctor eſt. Eodem anno (f) Wilhelmus Comes Hollandiæ Eliſabetam illam Brunſuicenſem, in avito Sponſæ Brunonis vico, lætiſſimis nuptiis ſociam vitæ & thori ſibi adjunxit. Poloniam interim, Sileſiam & Hungariam Tartarorum ſævitia (g) miſerè laceravit, aliaque triſtia, ut fieri ſolet, hîc & illîc contigerunt.

* Polyd. l. 16. p. 306. † Ibid. p. 305. ‡ Ibid. p. 307. (a) Serres in Ludovico IX. (b) ad 1244 & ſeqq. (c) Calviſ. ad 1241. (d) Chron. Polon. (e) lib. 7. in vita XCV. Regis. (f) Bunting. ad 1251. (g) Dubrav. l. 16. pag. 129. Bonfin. dec. 2. l. 8. p. 314 & ſeqq.

CCLIII. *Anno Chriſti* 1254. *Cometa per aliquot menſes in Germania viſus eſt. Hunc venti inuſitati, ſilvas, caſas, domos atque arbores evertentes, mortalibuſque univerſis & pecoribus maxima detrimenta afferentes ſecuti ſunt. Ad montem Attinum collatis ſignis Florentinorum & Piſanorum certatum eſt graviter. In agro Veronenſi monſtrum ex equa, quadrupedem fœtum humano capite repræſentans editum eſt. Ad cujus murmur, vagitum & confuſum humanæ vocis ſonitum, agricola ruris illius, novo ſpectaculo perterritus adcurrens, gladio ingenti monſtrum occidit. Quo facto ab Agricola perpetrato ad judicium ſtatim tractus eſt, interrogatuſque de origine monſtroſi partûs, atque cauſis occidendi, horrore atque abominatione rei ſe hoc feciſſe reſpondit. Quo audito ab omni ſuſpicione tunc ſtatim eſt liberatus.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1254. *Cometa in Germania per aliquot menſes conſpicuus fuit, ſequente vehementi copiâ ventorum.* Ricciolus.

Anno Chriſti 1254. *Cometa portendit horribilem ventum.* Alſtedius.

HUnc Cometem indicat Aventinus * venti vehementis damna ei ſubjiciens, & aliquot menſium durationem ei adſcribens, niſi quòd tempora Urbani 4. Pontificis huic anno non conveniant. Cautè verò Ricciolus ventum illum magnum ſecutum eſſe (quanquam Trithemius eum in annum 1253. referat) Cometæ apparitionem ait. Nam ut hæc eum propriè portenderit, non adeò commodè dici poteſt. Teſtatur

* Annal. 7. p. 563.

enim aſſidua experientia ventos & procellas ſine ullis Cometis prænunciis venire, ſed & alia graviora mala. Id ita ſe habere, hoc quoque loco paucis dicemus. Ante hunc Cometam Italia bello civili & deterrimis Guelphorum & Gibellinorum certaminibus afflicta eſt, electo Anno 1246.* contra Fridericum Imperatorem Henrico Landgravio Thuringiæ, & intra biennium ‡ Wilhelmo Florentii Comitis Hollandiæ filio, quod diſſidium univerſo Imperio noxium fuit. Teſtantur id urbium everſiones, provinciarum devaſtationes & exercituum ſtrages. Inter quas illa Anno 1249 eminet: in qua Heinſius (Sigonio & Funccio Hencius, Auctor paralipomenôn Heinricum vocat, cum tamen Henricus Friderici 2. filius, ipſo illo Auctore ad 1235. memorante, & aliis (*a*) conſentientibus in vincula ob rebellionem datus, circa annum 1240. in Sicilia oberit) filius Imperatoris à Bononienſibus captus, nullo pretio redimi potuit, regali modo viginti duobus amplius annis in cuſtodia habitus. Terræ quoque motus, eluviones aquarum, famem & peſtem, aliaque plura mala per hæc tempora Europam totam (*b*) afflixerunt. Horum locuples teſtis eſt Aventinus (*c*), qui inter prodigia illius temporis Cometarum crines ponit, & contra Pontifices graviter detonat. Ut taceam mortem Henrici Anti-Cæſaris Anno 1248. (*d*) proximis duobus Alexandri (*e*) 2. regis Scotiæ & Friderici 2. Imperatoris, quem Aventinus (*f*) cum Nicolao Cuſano Cardinali, Ægidio Bituricenſi Præſule, viris doctiſſimis, ſecundum Cæſarem Auguſtum, haud dubiè ſecundum Carolum M. potentiſſimum utiliſſimumque Reipublicæ Chriſtianæ, atque ſine controverſia ſapientiſſimum Principem appellat. Cæterum & ipſi ejus adverſarii, (*g*) Pontificiis partibus addicti, meritas laudes inter ſeveras cenſuras non diſſimulant. Exſtincto Friderico, bellum Italicum, quod ejus filius Conradus (*h*) contra Pontificem Romanum ejuſque factionem geſſit, non fuit exſtinctum: imò acerrimè continuatum. Anno 1252. (*i*) mortuus Ferdinandus Rex Hiſpaniæ potentiſſimus, quod decem annis poſt contigiſſe, Tarapha narrat. Ille verò qui Cometam, idem fœdus 60. ferè civitatum ad Rhenum, paci & libertati tuendæ deditarum, & pacem inter Hungaros & Bohemos adhuc belligerantes (cui bello 1252. Albertum M. Brunſuicenſem interfuiſſe, & ob virtutem eximiam à Rege Bohemiæ Equitem auratum factum eſſe Buntingus (*k*) ait) tum & inter Regem Angliæ & Aquitanos vidit annus. Sed & nuptias Edovardi filii ejus, principatu Walliæ à patre donati, cum Eleonora Alfonſi Caſtellæ Regis ſorore, idem exhibuit annus. Is & morte inclaruit Innocentii Pontificis Romani & Conradi Regis Siciliæ, qui à Manfredo notho interfectus ſcribitur. Sed non deſunt (*l*), qui mortem Conradi in ann. 1252. referant. Memoriæ produnt ſcriptores (*m*) eundem Manfredum iſti fratricidio parricidium, oppreſſo patre Friderico, præmiſiſſe. Ita hîc quoque patet quàm periculoſi Regibus & legitimis eorum liberis ſint ſpurii.

* Paralip. Trithem. Sigon. Calviſ. &c. Bunting. ad 1245. Funcc. ad 1248. ‡ Paralip. & Sigon. ad 1247. Calviſ. ad 1248. Trithem. ad 1249. (*a*) Trithem. Sigon. Funcc. Calviſ. &c. ad 1235, (*b*) Trithem. & Calviſ. ad ann. 1248 & 1250. (*c*) Annal. 7. pag. 547, 548. (*d*) Trithem. & Calviſ. ad 1248. (*e*) Buchan lib. 7. (*f*) Annal. 7. pag. 535. (*g*) Sigon. in Friderico II. (*h*) Sigon. lib. 19. (*i*) Funcc. Calviſ. Helvic. &c. (*k*) Chron. Brunſuic. 1. parte pag. 92. & in Chronol. ad 1253. (*l*) Paralipom. & Trithem. ad 1252. (*m*) Sabell. Enn. 9. l. 6. p. 393. Egnat. in Frid. 2. Trithem. ad 1251. Sigon. ad 1250 & 1254.

CCLIX. *Anno Chriſti 1255. Cometa immenſæ magnitudinis apparuit in Anglia, mare præter morem ſolitum excurrit, loca altiſſima de cælo tacta ſunt. Hæc prodigia ſtatim mors Gualtheri, Antiſtitis Eboracenſis, Viri magnâ virtute præditi, & qui per 40. annos provinciam illam Pontificalem obtinuit, ſecuta eſt. Genuenſes juncti Piſanis armata claſſe Venetias obſident, illorumque naves & litora deprædantur.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1255. Mare præter ſolitum excrevit, Cometeſque apparuit, atque etiam loca eminentiora crebrò cæleſti igne tacta ſunt. Hoc anno occiſus eſt Wilhelmus Imperator. Eckſtormius ex Polyd. l. 16.

HIc Cometa, quem & Hiſtoria Eccleſiaſtica cent. 13. memorat, cum proximo non minus temporis quàm triſtium & lætorum geſtorum, utriuſque apparitionem vel

vel præcedentium vel ſequentium vinculo conjunctus eſt. Annus quo Cometes effulſit, Manfredi in regem Apuliæ & Siciliæ conſecratione, ac ſolemni Ludovici 9. & Henrici 3. Regum Galliæ & Angliæ congreſſu * & colloquio, Chriſtianæ religionis apud Boruſſos infideles per Cruciferos & Bohemos propagatione, ‡ & Regii Montis ab Ottocaro Bohemiæ Rege fundati, natali inſignitus eſt. Hæc tempeſtate Edovardum ductâ in uxorem Caſtellanâ puellâ, ad Henricum Patrem lætum in Angliam revertiſſe, eandemque paulò poſt in Angliam cum ingenti comitatu & ære deductam, nec cum minori lætitiâ exceptam Polydorus memorat. Id Anno 1256. factum colligo.

* Polyd. l. 16. p. 311. ‡ Dubrav. l. 17. p. 137.

CCLX. *Anno Chriſti 1256. Cometa apparuit, ut annotavit Epitome mundi. Refert hiſtoria Eccl. c. 13. cent. 13. Albertus Dux Brunſuicenſis & Lunæburgenſis obſidet Aſſeburgum. Archiepiſcopus Moguntinus & Theodoricus Comes Eberſteinenſis, terram Gottigenſem infeſtantes capiuntur, & ad Ducem perducti pœnas perſolvunt.* Eckſtormius.

SUcceſſus Alberti Senioris (qui à rerum geſtarum magnitudine cognomen Magni accepit, * & Alexandro M. à Buntingo † comparari meruit) in eundem annum Funccius & Buntingus, at Calviſius in præcedentem refert. Obſidio urbis illius acerrima, quæ toto triennio duravit, & expugnatio felix, læta & glorioſa Alberto, at triſtis & ignominioſa hoſtibus (quos inter & Viri Principes fuêre) extitit. Annus ille quo hic, vel, ut quidam volunt (*a*), proximus Cometes apparuit, morte Wilhelmi Comitis Hollandiæ, Regis Romanorum, qui Alberti illius ſororem Eliſabetham uxorem habebat, à Friſiis, cum rem non geſſiſſet, ita ut Dux ejus Brederodius feliciter, cæſi, notabilis extitit. Qui caſus novi Imperatoris eligendi cauſa fuit. Atque tunc diſtractis Principum ſtudiis Alfonſus Rex Caſtellæ & Richardus Dux Cornubiæ, Henrici Regis Angliæ frater, eligebantur, quæ res Imperio varios attulit motus, interregno à morte Friderici 2. (*b*) uſque ad electionem Rudolphi Habſpurgenſis XXII. amplius annis durante. Ideò per illa tempora id ferè æquius quod validius cenſebatur. Albertus ille Brunſuicenſis, Princeps non minus belli quàm pacis ſtudiis Inclytus, Anno quidem 1258. ſororem ſuam Adelheidam Henrico Haſſiæ Landgravio, Sereniſſimæ iſtius familiæ adhuc florentis (quæ à Carolo M. via Ducum Brabantinorum deſcendens, totius Germaniæ Principibus ſanguine innexa eſt, ideoque pacto mutuæ ſucceſſionis cum Saxonica & Brandenburgica domo Electorali gaudet) ſatori feraciſſimo, in matrimonium collocavit. Sed anno proximo & ſequentibus Thuringiam, de qua affinis ejus Heſſus cum Henrico Marchione Miſniæ affine ſuo, (quòd Henricus ille Friderici 2. Imperatoris æmulus nullos hæredes, ſed tantùm filiam, quæ Brabantiæ Duci, & Sororem quæ Miſniæ Marchioni nupſerat, reliquiſſet) contendit, tùm Holſatiam & vicinas terras armorum & victoriarum famâ implevit. Sed & alibi bella & victorias, aliaque adverſa & proſpera videas. Germaniam interregni incommoda, Italiam Guelphorum & Gibellinorum factiones, tùm Pontificis Romani cum Manfredo de Siciliæ ſucceſſione certamina graviter concutiebant. Rem inter hæc pacis artibus cum utilitate & lætitia multorum à Bononienſibus ſuis, præcipuè in vindicatâ Romaniolâ & conſtitutâ libertate geſtam eſſe Sigonius (*c*) annotavit. Publicæ hilaritatis monumenta binos annuos equorum curſus memorat. At anno poſtero, qui fuit quinquageſimus ſeptimus ſupra duodecies centeſimum, popularis Reſpublica Mediolani eſt inſtituta. *Inſignis porrò hic annus fuit*, (judice Sigonio) *urbe Patavinâ ex manibus Icilini mirabili felicitate extortâ*, Quàm rem proſperè geſtam & ſuâ difficultate lætiorem pluribus proſequitur. Idem Ricardum Cæſarem Anno 1258. inſigni Regio decoratum ſcribit. Trithemius & Buntingus id in eundem annum refert. At in antecedentem Funccius, Calviſius, Helvicus, Alſtedius & Petavius. Quâ ratione

* Meibom. in aurea bulla Andron. Imp. p. 179, 183. † 1. part. Chron. Brunſuic. (*a*) Martin. Polon. ad 1255. Trithem. Chron. Hirſaug. & Sponh. Bunting. Funcc. Calviſ. Helvic. Petav. ad 1256. Sigon. ad 1257. (*b*) Calviſ. Vide Paralipom. Urſperg. p. m. 253. (*c*) ad ann. 1256 & ſeqq.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

læta iſta noſtro Cometæ propius conjunguntur. Erat Annus ille 1258. pace Mediolanenſi (*a*) (quæ & Sancti Ambroſii dicitur) tùm Comenſi & Anagnenſi, præcipuè verò poſt Normaniam Gallo cum Andegavenſibus & Cenomonis, Aquitaniam verò Anglo relictam, Anglo-Gallica (*b*) lætus: Inter hæc & ſeditione Romanâ ac Bononienſi & annonæ penuriâ (ut alia tàm læta quàm triſtia (*c*) taceam) celebris fuit. Moneo tamen Polydorum (*d*) & Calviſium pacem illam ad annum 1259 proferre. Hæc cuncta læta & triſtia ad hunc Cometam annotata, ſufficient Cometæ, qui ab Auctore Holſato (qui ſe tertium intervenientem vocat, quòd mediâ viâ incedens Cometarum ſignificationem nec timendam, nec prorſus temnendam eſſe doceat) ex Spondano & Cardano in annum 1258. ponitur. Si enim huic Cometæ ſua conſtat auctoritas indubitata, facilè quivis eventus lætos ad eum referre poterit. Inter læta Cometæ hujus apparitionem ſecuta, triſtis accidit Tartarorum in Poloniam, Rege Boleſlao Pudico, Anno 1259 & 1260. (*e*) irruptio, quæ auctoribus & ducibus Ruſſis facta, magna Reipublicæ damna attulerat: cui intra quadringentos annos ſimilem nuper, auctore & duce Chmielnicio vidimus, quam etiam ſuo loco, ſi Deus volet, videbimus. Annus verò 1261. annotante Paralipomenωn Auctore, fertilis fuit.

(*a*) Sigon. ad 1258. (*b*) Jovius Chron. Angl. (*c*) Trithem. Bunting. & Sigon. ad 1259 & ſeqq. (*d*) lib. 16. p. 315. (*e*) Dlugoſſ. Cromer. de rebus Polon. l. 9.

CCLXI. *Anno Chriſti 1264 Cometes tàm notabilis apparuit qualem nullus tunc videns ante vidit. Ab Oriente enim cum magno fulgore ſurgens uſque ad medium hemiſphærii verſus Occidentem comam perlucidam protrahebat: in menſe Julio cœpit, fuitque curſus ejus uſque in finem menſis Septembr. In quodam verò Chronico ſic deſcriptum leges. Erat ſimilitudo illius, quaſi ſtellæ obſcuræ, & egrediebatur ab eo quaſi flamma diſpanſa: cujus magnitudo & forma erat quaſi velum navis: ſingulis verò noctibus paulò ſerius exurgebat, & flamma decreſcens in latitudinem, creſcebat in longum, ita ut* 10. *Kal. Octob. ante auroram in Meridionali parte verſaretur, & flamma videretur cubitalis latitudinis: longitudo verò protendebatur ferè in Occaſum, & ita paulatim attenuata ſtella evanuit. Quamvis autem forſitan in diverſis partibus mundi multa ſignificaverit, hoc tamen unum compertum fuit, dicto Cometâ primùm apparente Urbanum Pontificem infirmari cœpiſſe, & eadem nocte, quâ Papa obiit, Cometam diſparuiſſe, ultimâ die Septemb. in feſto B. Hieronymi apud Peruſium prænotato anno. Unde de Cometa & anno quo apparuit ſunt verſus ſequentes:*

M *bis* C, L *&* X, I. *quater jam Chriſtus adeſt Rex.*
Noviter eſt nata, quæ fertur ſtella Cometes.
Per cujus ſigna monſtrantur multa maligna.
Nam morbi, peſtis, belli, famis, eſt ea teſtis. Chron. Belg. pag. 254.

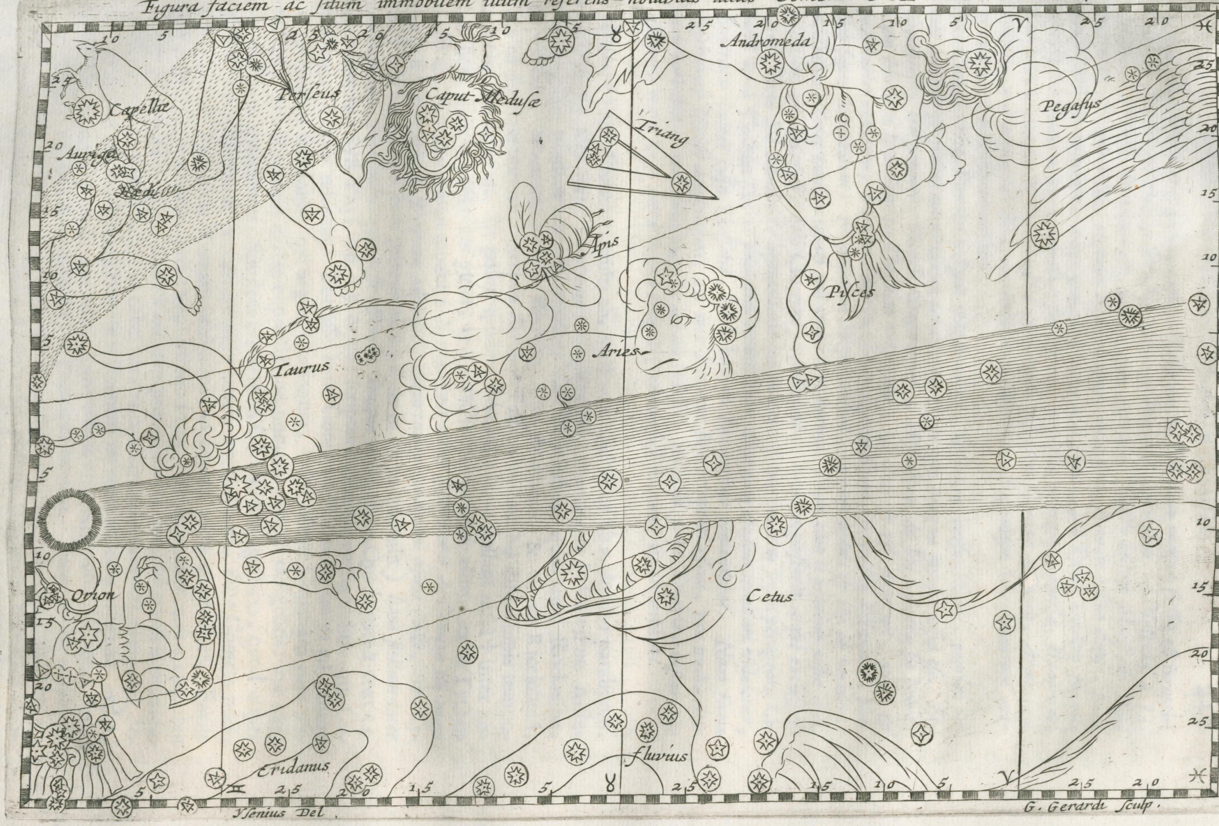
Anno Chriſti 1264. *Stella, quæ dicitur Cometes, apparuit, videlicet in Oriente ante Ortum diei poſt ſtellam matutinam: apparuit ſcilicet ante auroram cum radiis multis: ipſi ejus radii longè latèque apparuerunt antequam oriretur ipſa ſtella Cometes. Igitur veloci curſu laboravit ipſa ſtella Cometes, ita quòd præcurrerit & longè verſus Meridiem præceſſit ſtellam matutinam, id eſt, Luciferum. Viſa eſt circa feſtum S. Mariæ Magdalenæ, & uſque ad octavam S. Auguſtini apparuit.* Compilat. Chronolog.

Anno Chriſti 1264. *Cometes inſignis Orientem verſus illuxit, comam per medium cœli projiciens ad occiduum cardinem, & per tres integros menſes viſus eſt.* Erfordienſis c. 94. Bergom. l. 13. Niceph. Gregor. l. 4. *Schedel. ætat. 6. hujus Cometæ apparitionem in ann.* 1263. *rejicit.* Hiſt. Eccl. cent. 13. c. 13.

Anno Chriſti 1264. *Cometa apparuit in Oriente* 40. *diebus circa Kal. Auguſt. duabus horis ante Ortum Solis. Fuit principio magnus & clarus, comam habens longam & latam, quæ de die in diem cœpit deficere, ſoli adjungi & ad nihilum devenire.* Annal. Colmar.

Anno Chriſti 1264. *Cometa inſigni magnitudine per tres menſes apparuit, ac illâ ipſâ nocte quâ Urbanus Pontifex Romanus ejus nominis IV. obiit, exſtinctus eſt. Bondogodar Soldanus Chriſtianis in Siria bella infert. Peſtilentia ſæva, quâ homines & animalia in*

Figura faciem ac ſitum immobilem illum referens notabilis illius Cometæ CCLXI A. C. 1264. N°. 81.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

magna copia perierunt, gaſſari cœpit. Ruſſorum in Poloniam magna facta eſt irruptio. Cruciferi fortunâ adverſâ in Pruſſia utentes à Barbaris deleti ſunt. Maſovia à Lithuanis & Boruſſis devaſtata eſt. Carolus cum exercitu è Galliis bellum Manfredo Regi Siciliæ movit, quo victo, regnum Neapolitanum occupavit. Biennio poſtea elapſo, Pœni in Hiſpaniam trajiciunt, magnæque clades hinc inde fiunt, ſed Pœnis tandem fugatis ac cæſis, in Hetruria magni tumultus facti ſunt, ac prælia utrinque commiſſa. Banducar, Babyloniorum atque Aſſiriorum Rex anno tertio poſtquam Cometa apparuit, Armeniam magno cum exercitu invaſit, Antiochiam expugnavit, ſtragemque Chriſtianorum maximam edidit. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1264. *Cometes inſignis magnitudinis, Orientem verſus illuxit, comam per cæli medium projiciens ad occiduum cardinem, & per tres integros menſes viſus eſt. Erphordienſis, Bergomenſis, Niceph. Gregoras lib. 4. Hiſt. Rom. de hoc Cometa ſic habet: Cum Michaël Imperator in Theſſalia verſaretur, oſtentum in cælo apparuit, vates & prænuncius malorum, Cometes illuſtris, juxta ſignum Tauri, noctu ſub diluculum, paulùm ſupra horizontem: & quantum Sol procedebat, tantum indies & ille ab horizonte diſceaebat, donec tandem ipſum cæli medium præteriret. Nam cùm is primùm viſus eſſet, ſolſtitium æſtivum fuit, Sole Cancrum perambulante: cum langueſceret atque extingueretur, idem Sol autumnale æquinoctium confecerat: Tribus interim ſignis peragratis Cometâ circà Taurum fixo ac paulatim evaneſcente. Qui cum cladem minitari videretur, Imperator valere juſſâ Theſſaliâ, laxis habenis Byzantium contendebat. Nam fama Scytharum Iſtrum accolentium, qui mox Romanos fines irrupturi eſſent, non mediocriter eum turbabat: qui, priuſquam in urbem rediſſet, univerſæ propè Thraciæ, inſtar exæſtuantis maris longè extra littora evagati, circumfuſi fuerant.* Eckſtormius.

ANnotant hunc Cometen multi alii Auctores. Siffridus lib. 2. Auctor paralipom. ad Urſperg. Sigonius, Funccius, Camerarius, Buntingus & Calviſius. Alſtedius ei magnam caudam expreſſè tribuit, tùm & effectus, quos apud Rockenbachium vidimus. Memorat eum & Bzovius, tùm Pontanus, & ex eo Ricciolus*. Omnes ad eundem annum, excepto Auctore Paralipom. qui his difficillimis temporibus annos non adſignat. Et poſuit quidem Ricciolus hanc ſtellam infrà † inter novas, & hanc inter eas octavam putat, ejuſdemque ſententiæ ut alios, ita & Tychonem eſſe ait. De hôc tamen monet: *licet moveat etiam ſuſpicionem de Cometa illi anno* (1264.) *à Camerario & Pontano adſcripto, quem tamen caudatum ajunt fuiſſe, cum Cyprianus* (Leovitius, qui eam primus ex tenebris in lucem protulit) *hanc ſtellam inter Cometes reputans, ſine crinibus apparuiſſe affirmet.* Itaque in Cardano Quadripart. 2. text. 54. & Keckermanno Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. & aliis ſcriptoribus error corrigendus, qui Cometam hunc in 1260 referunt. Fortaſſe hunc Cometam Prætorius trahit ad annum 1265. ut conjicit Ricciolus, qui arguit Cardanum, quòd iſtum Cometam cum illo confuderit, cum Pontanus verbis expreſſis non numeris annum deſignârit: cui ideò plures Auctores conſentiant. Similem errorem in Chronico Auguſtano, quod nuper apud Amicum inſpicere & percurrere mihi licuit, animadverti, dum Cometa nobilis morti Urbani Pontificis Romani prælucens, in annum 1274. producitur. Facilè quippe, ut ibi annus 1260. pro 1264. ita hîc 1274. ſive MCCLXXIV. pro 1264. ſive MCCLXIV. poni potuit. Quæ hunc Cometen præceſſerunt, longius etiam à proximo illo diſſita, quàm aſſiduò triſtia in orbe citra talia aliave phœnomena eveniant, docent. Plerique Auctores Urbani Pontificis Romani mortem ad eum referunt. Sed ad ad quem Cometam referenda erit mors Anteceſſoris ejus Alexandri IV. quæ Anno 1261. contigit? ut alios Pontifices (*a*) & Principes taceam. Taceo multa turbulenta, multa acerba, multa triſtia, quæ annus MCCLIX. habuit, referente Polydoro (*b*). Taceo maximas Rheni inundationes Anno 1260. poſtero ſanguinem copioſam in Sicilia & Thuringia (cum de illa occupanda Manfredus & Carolus Andegavenſis, quem Pontifex Urbanus contra eum evocârat, de hac (*c*) Albertus Brunſuicenſis cum Hen-

* Almag. T. 1. 2. part. l. 8. ſect. 1. c. 3. † lib. cit. ſect. 2. c. 1. (*a*) Trithem. ad 1260 & 1261. (*b*) lib. 16. p. 315. (*c*) Bunting. ad 1263.

rico Miſnenſi acerrimè decertabant) effuſum, eodemque tùm 1262 & 1263. anno motus belli inter Archiepiſcopum Colonienſem & Comitem Juliacenſium, tùm illos qui continuis incommodis (*a*) rem Latinorum Conſtantinopoli & alias Chriſtianorum in Palæſtina, tùm Italam & Siculam magis magiſque per hæc tempora peſſumdabant. Unde non mirum ſi & poſt apparitionem Cometæ talia hìc & illìc viguiſſe videamus, ſicut Sigonius (*b*) memorat, quibus recenſendis nunc non immoror. Manfredus à Carolo victus Anno 1266. ſcelerum pœnas luit. Conradum Juniorem, quem multi, (*c*) præſertim Italici Scriptores (*d*) Conradinum vocant, Ducem Sueviæ ultimum, alea belli Carolo in manus tradidit, qui eum capitali ſupplicio affici Anno 1268. juſſit. Hoc ei triſte fatum non tàm Cometa, quàm æmulorum ambitio ſuſpicax & meticuloſa, ideòque ſæva, portendit. Unde illud celebre effatum: *Vita Conradini mors Caroli: mors Conradini, vita Caroli.*

(*a*) Sigon. ad 1260, 1261 & ſeqq. (*b*) ad 1265 & ſeqq. (*c*) Funcc. Bunting. Bucholz. Calviſ. &c. (*d*) Avent. Ann. 7. p. 564. Trith. Chron. Hirſaug. ad 1266. Petav. R. T. 1. part. l. 9. c. 2.

CCLXII. *Anno Chriſti* 1267. 18. *Jul. orta eſt ſtella in ortu Solis pulchra & magna propè Lunam, quæ magno impetu progreſſa à Luna verſus Orientem ad medietatem hemiſphærii, reliquit poſt ſe comam ſeu nubem albam & incenſam, quæ pariter eſſe deſierunt.* Annal. Colmar.

SAtis malorum proximè hanc ſtellam comatam anteceſſit, ut jam jam vidimus. Plura qui videre volet, bella ſcilicet, cædes aliaque, adeat Trithemium, Sigonium, Polydorum, Calviſium alioſque Scriptores. Ad annum autem 1267. idem ille Sigonius, poſt turbas & jurgia, quæ diverſas Italiæ civitates exercuerant, pacem Boloniæ compoſitam, eamque opportuno multarum nuptiarum fœdere confirmatam memorat. Hoc quoque anno Poloni victoriam memorabilem de Tartaris & Ruſſis reportarunt.

CCLXIII. *Anno Chriſti* 1268. *Cometes miræ magnitudinis ſub Meridiem (magno ubique miraculo oſtenti) pluribus diebus viſus eſt in Scotia. Ricciolus ex Cardano, qui ei tribuit clades ingentes in Scotia à ventis ortas.*

Anno Chriſti 1269. *in Scotia Cometes admirandæ magnitudinis quotidiè viſus eſt ſub meridiem. Boëtius lib.* 13. *ſequenti anno diem ſuum obiit S. Ludovicus Rex Franciæ.* Eckſtormius ex Onuphrio.

IN hunc quoque 1269. annum Hiſtoria Eccleſiaſtica hunc Cometen refert. Quem, Aventino * ſine anno natali memoratum, ventorum maximorum prænuncium (niſi tamen ille Anni 1264. trimeſtris potius ibi intelligatur) unum & eundem eſſe res ipſa docet. Potius tamen in annum 1269. ponendum eſſe, mors Ludovici regis Galliæ docet, quæ ab omnibus, quod ſciam, Auctoribus in ann. 1270. ponitur. De procellis Cometarum apparitionem excipientibus, ſupra diximus. Veroſimile eſt Cometas, ſaltim quoſdam, ad eas excitandas aliquid conferre. Non tamen neceſſario vel ventos Cometis ſuccedere, vel Cometis ad eorum productionem opus eſſe, res ipſa docet. Anno 1268. Conradus ille Junior, præeunte (*a*) fideli Achate Friderico Auſtriæ Duce, magnæ ſpei Principe, vitali aurâ privatus eſt. Hunc paulò poſt, eodem ſcilicet anno & menſe, ut Aventinus adnotat, Clemens Pontifex Romanus, necis ejus ut quidam (*b*) affirmant auctor, ſecutus eſt. Chriſtianorum quoque res in Palæſtina, amiſſâ Joppe & Antiochiâ, improſperæ fuêre. Anno, ut dictum eſt 1270. Ludovicus 9. Rex Galliæ, captâ Carthagine peſte conſumitur. Sed eadem die frater ejus Carolus Siciliæ Rex validam claſſem ad litora Africæ appellens, barbaros ad pacem petendam coëgit. Inter hæc varia bella hìc & illìc geſta, Italia verò avitis illis Guelpho-

* Annal. 7. p. 563. (*a*) Avent. Annal. 7. p. 566. (*b*) Avent. ibid. 7. p. 565. Paralip. Funcc. Bunting. Calviſ. &c. ad 1268. Confer Sabell. Enn. 9, l. 7. initio.

rum

rum & Gibellinorum certaminibus graviſſimè conflictabatur. Sed inter tot triſtia Cometam ſecuta, non pauca inveniuntur læta, quæ in cenſum referri merentur. Nam eodem illo anno filia Ducis Burgundiæ, magno Principum comitatu ſtipata, menſe Octobre in Italiam læta pervenit, ut ad Carolum; cui deſponſata erat, accederet, honorificè ab omnibus civitatibus ſui ſtudioſis excepta, ut Sigonius (*a*) ait, qui pluribus hanc populorum lætitiam deſcribit. Is etiam inter illas diſſenſiones & turbas pacis conſilia ſubinde effectu ſuo non caruiſſe teſtatur, ita ut illa tempora (*b*) tàm pacis quàm belli artes in Italia oſtenderint. Celeberrima tamen pax inter Venetos & Bononienſes Anno 1273. conventa fuit: quam poſthæc Florentinis, Brixianis, Turrianis, Mediolanenſibus, Bononienſibus, Cremonenſibus, Parmenſibus aliiſque obtigiſſe, idem ille auctor (*c*) literarum monumentis conſignavit. Sed & Trithemius anno 1270. pacem inter Colonienſem Præſulem & cives, operâ Alberti Magni, Ratisbonenſis tunc Epiſcopi, Varronis Germanici, imò Varrone, ut Aventinus judicat (*d*) longè doctioris, initam eſſe memorat. Eodem anno fædus inter Principes Germaniæ ſtabiliendæ publicæ ſecuritati concluſum. Poſtero inducias inter Chriſtianos & barbaros in Oriente, pacem (*e*) inter Hungariæ & Bohemiæ Regem ſancitam videmus.

(*a*) Ad 1268. (*b*) Idem ad annum 1269, 1270, 1271 & ſeqq. (*c*) Ab ann. 1273. ad 1281. (*d*) Annal. 7. p. 561. (*e*) Calviſ. ad 1271. vide Bonfin. Dec. 2. l. 8. p. 330. Dubrav. l. 17. p. 140.

CCLXIV. *Anno Chriſti* 1273. *m. Jul. & Auguſt. ſtella quædam apparuit, quæ à ſe miræ magnitudinis radios emittebat. Hanc ſtellam dicebant eſſe Cometam.* Chron. Aug.

ANnus iſte, quo phœnomenon hoc viſum eſt, electione Rudolphi, Auſtriacæ familiæ conditoris feliciſſimi, clariſſimus extitit. Initia imperii ejus pace partâ (*a*) meliori facie rebus, reſtituta fertilitate terræ, paulò poſt victoriis de Ottocaro Rege Bohemiæ arrogante obtentis, ac partâ Auſtriâ, tùm nuptiis filiarum ejus, (*b*) Mechtildis quidem cum Ludovico Electore Palatino, Annæ (*c*) verò vel (*d*) Agnetis cum Alberto 2. Electore Saxoniæ, nobilitata fuerunt. Inter læta illius temporis reputes Comitatum (*e*) Norinbergenſem (vulgo Burgraviatum) collatum ab Imperatore Comiti Zollerio Friderico, Induciæ inter Hiſpanos & Mauros Anno 1275. initæ; ſed & Winceſlai Principis Bohemiæ & Ottonis Electoris Brandenburg. tùm Caroli Martelli regis Neapol. & Hungariæ & Ottonis Ducis Bavariæ, cum Rudolphi Imp. filiabus nuptiæ (*f*) tempora illa læta reddiderunt. Atque ex illa uxore (cui Mechtildæ nomen erat) Ludovicus intra annum (*g*) ſuſcepit Rudolphum filium, à quo Palatinorum ad Rhenum genus in hunc uſque diem propagatur, ut Bucholzerus ad ann. circiter 1275. ex Beuthero memorat, ubi in tranſitu error corrigendus, Rudolphum iſtum Ludovico & Mechtildæ Rudolphi Imp. filiæ, non Rudolpho Imperatori & Machtilda Ludovici filiâ natum fuiſſe. De nuptiis ſororis Mechtildis Margaritæ cum Theodorico Comitæ Cliviæ, nil certi invenio. Satis tamen hinc primùm apparet, quantopere Habſpurgica familia Imperio & Auſtriâ potitâ, res ſuas per matrimonialia fœdera firmare feliciter cæperit. Multa dehinc bello paceque geſta triſtia & læta apud Trithemium, Bonfinium, Dubravium, Aventinum, Buntingum, Calviſium & alios invenire licet, quæ recenſere non libet.

(*a*) Trithem. ad 1273. Paralip. Urſp. p. m. 258. Dubrav. l. 17. p. 141. (*b*) Trith. ad 1273. in Chron. Hirſaug. & Spanheim. Avent. Annal. 7. p. 568. (*c*) Bunting. & Calviſ. ad 1275. (*d*) Funcc. ad eund. (*e*) Paralip. Auctor, ad 1274. Calviſ. ad 1275. (*f*) Trith. ad 1273. Dubrav. l. 17. pag. 142. Calviſ. ad 1278. Avent. 7. p. 569. (*g*) Avent. l. d.

CCLXV. *Anno Chriſti* 1282. *Cometa tempore Michaëlis Palæologi Imperatoris Græci arſit.* Sifardus.

EST illi Cometa iſte decimus nonus numero, à nullo horum auctorum, quos ſequor, ab eo autem ſinè ullis circumſtantiis annotatus. Ideo an Veſperæ illæ Siculæ,

culæ, quæ octies mille Gallos, in illa Inſula duabus horis ad profundam noctem miſerunt, ante vel poſt apparitionem Cometæ acciderint, neſcio. Sed iſtam Gallicæ gentis calamitatem citra hunc quoque ſatis portendit * acerba mors Conradi illius legitimi Siciliæ hæredis cum ſociis ejus generoſiſſimis Principibus †, & vita longiori & fato meliori digni à Carolo immaniter trucidati: tùm verò laſciviâ in mulieres, luxus faſtuſque gentis populo, ſed & potentia Gallica toti Italiæ gravis, ſicut ‡ Scriptores annotant. Eodem tempore (*a*) & apud Forum Livii Galli cæſi ſunt: quo alibi quoque in Italia bello paceque geſta Sigonius literis mandavit. Erat præterea annus iſte auſpiciis imperii Petri Aragonii in Sicilia, Alberti Rudolphi Imperator filii in Auſtria, alterius filii Friderici in Suevia lætus. Sed tertii filii Hinrandi ſive Hartmanni in Rheno ſubmerſione (ut Calviſius annotat, Trithemio (*b*) caſum hunc triſtem in ann. 1277. referente) triſtis idem fuit. Rurſus autem victoriâ Leſci Nigri Principis Poloniæ de Lithuanis & Jazygibus obtentâ, ſed & lætâ (*c*) aëris temperie lætoque rerum proventu memorabilis. Annus proximus pariter victoriâ Florentii Comitis Hollandiæ, cædem Wilhelmo patris ulciſcentis de Friſiis, ſequens Petri Aragonii de Gallis & Sarracenis, ſed & morte Michaëlis illius Palæologi, Alfonſi illius Sapientis, Regis Clariſſimi & Hugonis Regis Cypri morte, celebratur. Huc referendus eſt finis exoptatus miſeriarum Bohemiæ, quem lætiſſimus Wenceſlai reditus (*d*) attulit, ſtellâ lucidiſſimâ Lunæ vicinâ præſignificatus.

* Avent. Annal. 7. p. 566. † Id. ibid. ‡ Avent. Annal. 7. p 572. Bucholz. Funcc. (*a*) Sabell. Enn. 9. lib. 7. pag. 404. Funcc. ad 1282. (*b*) Chron. Hirſaug. (*c*) Trithem. Chron. Spanheim. (*d*) Dubr. l. 18. p. 147. Bohæm. Pia l. 1. p. 9. Vide Paralip. p. 259.

CCLXVI. *Anno Chriſti 1285. Cometa inſigni magnitudine apparuit. Poſt hunc Veneti, aut non multò antè induciis ceſſantibus, quas per aliquot annos cum Genuenſibus pacti ſunt, ſtatim ad retinendum majus imperium publicè claſſem inſtruunt. Piſani navali prælio à Genuenſibus victi 50. triremes & 12000. virorum amiſerunt. In Italia graviſſimus terræ motus per aliquot dies durans, quo multa ædificia ad terram uſque proſtrata ſunt, factus eſt.* Rockenbachius.

NUllus Auctorum, quos in hiſtoria Cometarum componenda ſequendos mihi propoſui, Cometen hunc adnotat. Niſi fortè de eo intelligatur quod proximè ex Georgii Bartholdi Pontani Bohæmia Pia de ſtella illa, quæ id temporis, hoc ſcilicet anno 1285. die 5. Aprilis ſuper unum cornu Lunæ promicans viſa fuerit, attulimus: quod phœnomenon læti ominis & auſpicii judicatum fuit. Hæc tamen ſtella potuit Venus fuiſſe, quæ aliquando ſub concavo Lunæ creſcentis hæret, & pro Cometa à multis haberi ſolet.

Memorabilis ſanè annus iſte fuit. Carolus enim rex Siciliæ, Philippus Galliæ, fratris ejus filius, & utriuſque hoſtis Petrus Aragonius, Alexander Rex Scotiæ (error enim commiſſus eſt in editione Calviſii Francofurtanâ, quæ ex Buchanano mortem hujus Principis in annum 1295. producit, cùm Buchananus annum MCCXXCV. non MCCXCV. poſuerit, quæ & Polydori, Jovii aliorumque eſt computatio) tùm Martinus IV. Pontifex Romanus, & Ludovicus Elector Palatinus è vivis exceſſerunt. Natum hoc vel proximo anno unum atque alterum Principem, quis dubitet! Equidem illo ipſo anno, quo Cometes apparuit Wenceſlaus & Juditham Rudolphi Imperatoris filiam uxorem & diadema Regium Pragæ, ut Aventinus * & Dubravius †, vel Egræ, ut Calviſius ex Annal. Auſtr. refert, accepit, utrumque maximâ cum pompâ & lætitiâ. Hæc etiam non exigua & conjuges illos & Imperatorem multoſque alios anno vertente perfudit, nato filio Wenceſlao. *Quæ quidem res eâ Cæſarem affecit lætitiâ* (ut Dubravius ſcribit) *ut propius accederet Bojemiam, & tam filiam quam generum ad ſe in civitatem Egram ſevocaret, ut cum illis feſta, Chariſtia veteribus dicta, per munera & convivia familiariter agitaret. Datâ in dotem illâ ipſâ Egrâ Wenceſlao, & inſuper*

* Annal. 7. p. 585. † l. 18. p. 147.

arces complures in Miſnia & Luſatia, quarum Cæſar per mortem principis Miſniæ liberis orbi, Dominus factus erat. Hic poſtremo honor eidem habitus, ut ibidem regalia certis in locis à Cæſaribus in reges Bojemiæ proficiſcentia, Cæſar ſolemniter in Venceſlaum transferret, juberetque in acta publicè referri, quòd Rex Bojemiæ Electoribus Imperii, ſinè ullâ ambiguitate perpetuò adnumerari debeat, pocillatoris nomine, quod quidem jus in hunc diem reges Bohemiæ incolume obtinent.

CCLXVII. *Anno Chriſti* 1286. *Cometa apparuit, qui comam occidentem verſus dirigebat.* Eckſtormius ex Hiſt. Eccl. ex Joanne de Oppido, & Faſciculo Temporum.

POſſet quis ſuſpicari hunc Cometen cum proximo eundem eſſe. Sed nullam rationem video juſtam, quæ id exigat. Annus iſte partâ ab Italiæ civitatibus, pretio Imperatori dato*, libertate, memorabilis extitit, prodente memoriæ Sigonio, qui finem ſuæ hiſtoriæ cum regni Italici fine conjunxit. Idem annus † Philippo Pulchro Galliæ, Jacobo Siciliæ, Alfonſo Aragoniæ, Henrico Hieroſolymitani regni læta auſpicia, Martini quoquè Pontificis Romani locum Honorio V. Ludovici Palatini Rudolpho filio implente, dedit. Scotis enim, Alexandro cum omni prole exſtincto ‡ inter varia Joannis Balioli & Roberti Bruſſii æmulorum regni certamina, poſt ſex demum annos ac novem menſes à morte Alexandri Joannes ille rex obtigit, hôc regni, Robertô libertatis & famæ bonæ ſtudioſiore. Idem ille annus memorato Henrico Regi Cypri auſpicatus fuit. Acceptâ enim per deditionem Ptolemaide rex Hieroſolymitanus Tyri ſalutatus eſt. Poſtero * Rudolphus Imperator puellam Burgundam Agnetem (*a*) (aliàs Eliſabetham) matrimonio ſibi junxit. Idem annus lætam Arragoniis attulit victoriam de Gallis obtentam: tùm & Florentio Comiti Hollandiæ de Friſiis, quos tunc ſine armis inſervitutem redegit. Proximus annus expugnatâ à Sultano Babyloniæ Tripoli, & induciis ab Henrico rege cum eo pactis, tùm Joannis Ducis Brabantiæ contrà Reinhaldum Comitem Geldriæ aggreſſorem victoriâ & re feliciter geſtâ inclaruit. Idem, putante Calviſio, vel ſequens annus ſecundùm rationes Funccii, à Chriſto Nato octogeſimus nonus ſupra duodecies centeſimum, pacem inter Gallos & Arragonios initam & ſic lætitiam attulit. Hâc tempeſtate Caſimirus Oppoliæ Princeps (*b*), qui adhuc in fide Principis Poloniæ permanſit, Wenceſlao Regi Bohemiæ ſe ſuaque ſubmittens ingens rebus ejus momentum & gaudium attulit. Mortuo paulò poſt Leſco Poloniæ Principe, Reſpublica miſerè in partes ſciſſa lacerabatur. Potiorem partem Wenceſlaus ad ſe Gryphinæ Leſci relictæ viduæ, materteræ ſuæ jure prætenſo poſſidebat, ſibique lætos (*c*) fecerat progreſſus. Sed Anno 1292. triſti ſoceri Imp. qui ei dignitatem Electoralem Anno 1290. confirmârat, exceſſu lætitia illa non leviter turbata eſt. Rudolpho Adolphus Naſſovius ſuffectus, Albertô filiô præteritô, qui Anno circiter 1292. (*d*) filiam Wenceſlai Ruperto filio impetravit, quod matrimonium ad majora nitenti decus ac robur fuit.

* Vid. Volater. Paralip. Trithem. Chron. Hirſaug. ad 1286. † Calviſ. ad 1286. ‡ Buchan. l. 8. initio & p. 241. * Calviſ. ad 1287. (*a*) Auctor 14. tabb. geneal. (*b*) Dubrav. l. 18. p. 148. (*c*) Dubrav. ibidem pag. 149. (*d*) Dubrav. ibid.

CCLXVIII. *Anno Chriſti* 1293. *æſtate viſus eſt Cometa, quo tempore Adolphus Imperator ab Alberto victus in prælio fuit.* Ricciolus ex Prætorio.

POſuerat hunc Cometam Doctiſſimus Ricciolus, & ex eo Theatri Europæi auctor in 1283. Sed tunc imperabat Rudolphus, cui demum Anno 1292. Adolphus ſubrogatus eſt. Conjicio quidem Ricciolum loqui de victoria Alberti Anno 1298. obtenta. Sed ad hunc annum annotat ille alium Cometam, quem mox videbimus. Adhæc hoc quoque Anno 1293. * Albertus contra Adolphum exercitum eduxit, cumque

* Trith. Funcc. Calviſ. &c.

eumque continuis armis laceſſivit & damnis affecit, notantibus Scriptoribus. Sub idem tempus * Rudolphus, Ludovici Palatini filius, Mathildem Adolphi Imperatoris filiam uxorem, Premiſlaus Majoris Poloniæ, & paulò ante hæreditate ad ſe devolutæ Pomeraniæ Princeps, Poloniam regendam accepit, & regiam dignitatem † ducentis quindecim annis intermiſſam recepit.

* Calviſ. ad 1295. † Dubrav. l. 18. p. 149. Calviſ. ad 1295.

CCLXIX. *Anno Chriſti* 1298. *Cometa apparuit afflictiones Chriſtianorum nuncians. Scoti duce Villaceo* (Villam Polydorus, Jovius, Buchananus & alii vocant) *ad libertatem aſpirantes, Anglos ex Scotia depulerunt, caſtraque & oppida ab eis acceperunt. Sacra Chriſtianorum hoc ipſo anno à Judæis furto ſublata, ludibrioque habita ſunt, quæ etiam poſtquam in mortario piſtillo contuderunt, ſanguis emanavit. Judæi plurimi Noribergæ & in Francia Orientali gladio & igni extincti ſunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1298. *apparuit Cometa miræ Magnitudinis & vagus. Simoneta lib* 6. *c.* 14. *Hoc anno Albertus Auſtriæ Dux in prælio occidit Adolphum Imperatorem, & in ipſius locum electus eſt.* Eckſtormius ex Onuphrio.

Anno Chriſti 1298. *maximus terræ motus fuit in die feſto St. Andreæ, & in fine Novembris apparuit Cometa.* Ricciolus ex Spondano & Bzovio.

MEminit hujus Cometæ Platina *, Bucholzerus & Alſtedius. Eventus qui ejus apparitionem ſecuti ſunt, non neceſſario cum eo cohærent. Nam & ante eum funera multorum Principum, ab apparitione proximi Cometæ longius diſtantia, & noſtro Cometæ viciniora, cum Trithemio, Funccio, Calviſio aliiſque efferre licet. Anno enim 1296. Premiſlaus Rex Poloniæ & Florentius Comes Hollandiæ occiſi ſunt, alios ut taceam: ut & bella & cædes in Germania, Gallia, Scotia, Friſia & alibi factas. At verò annus qui Cometam, idem pacem inter Philippum Galliæ & Edovardum Angliæ Reges, Aquitaniam Anglo, Margaretham Philippi ſororem † Edovardo Sponſam, eidemque inſignem de Scotis, ut & Alberto de Adolpho victoriam attulit. Calviſius Gallo-Anglicam pacem & affinitatem in annum ſequentem cum Buchanano profert. Sed nos Polydorum & Jovium, qui tamen ab eo in annis Edovardi diſſidet, ſequi maluimus, præſertim cum Calviſii editio Lipſienſis nil de his prodat.

* In Bonif. 8. † Ritius l. 2. de regno Franc. Polyd. l. 17. p. 34. Jovius Chron. Reg. Angl. Serres in Phil. 4.

CCLXX. *Anno Chriſti* 1299. *Cometa mirabilis viſus eſt. Calend. Decembris vehemens ventus ædificia evertit. Hiſt. Eccl. ex Balæo. Sequenti anno Bonifacius VIII. Jubilæum celebravit: Legationem Alberti Imperatoris rejecit: Primo ſolenni die in Pontificalibus apparens benedictionem populo impertiit: Altero verò die in Imperiali habitu progreſſus, nudatum ante ſe gladium deferri juſſit cum acclamatione: Ecce duo gladii hic.* Crantzius lib. 8. cap. 36. Saxoniæ; *qui narrationi hæc ſubjicit: Vides ô Petre ſucceſſorem tuum: Et tu ſalutifer Chriſte tuum cernis vicarium. Vide quò aſcendit ſuperbia Servi Servorum tuorum.* Eckſtormius.

EOdem anno Rudolphus Alberti Imperatoris filius Blancam *, (Mariam Serres vocat) Regis Galliæ ſororem duxit. Filiam Philippi tunc nupſiſſe non Rudolpho, ſed ipſi Alberto Auctor Paralip. tradit. Tunc etiam Joannes Baliolus Scotiæ rex ab Anglo captus libertati reſtitutus eſt. De illa Bonifacii arrogantia queritur Cuſpinianus, Platina, Aventinus, Blondus, Sabellicus, Guaguinus, Crantzius & quis non æquiorum ſcriptorum, qui res prout geſtæ ſunt, procul metu & adulatione literis conſignârunt? Vid. & Baronium de geſtis & morte ejus. Hæc non ad Cometam, ſed ad vitiorum portenta potius referri merentur.

* Avent. Ann. 7. p. 588. Calviſ. ad 1299. Vid. Ritium l. 2. de regno Franc. Serres in Phil. 3. fine.

CCLXXI.

CCLXXI. *Anno Chriſti* 1300. *quo annus Jubilæus à Pontifice reductus eſt, Cometa apparuit. Hunc varii tumultus in Italia ſecuti ſunt. Bonifacius Pontifex VIII. nomine, auxilio Philippi regis Francorum, à Sarra Columnenſi Anagniæ captus, & in carcerem conjectus, hunc tamen cives Anagnenſes tertiâ die liberarunt. Apud Belgas opifices & infimæ conditionis homines à Francis defecerunt, dominique provinciæ facti ſunt, magnaſque regis Francorum copias ſuperarunt, & crudeliter interfecerunt. Albertus Imperator, magnum in Helvetia exercitum contra Hollandos conſcripſit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1300. *Horribilis Cometa viſus eſt. Sequenti anno Othomannus I. Imperium Turcicum eſt auſpicatus, quod deinceps ſubindè potentiâ crevit, & ad ſummum eminentiæ faſtigium conſcendit.* Eckſtormius ex Schoſſero.

ITa quidem ſe res habet, variis motibus tunc temporis à viſo Cometa Italiam fuiſſe quaſſatam. Sed quis neſcit eoſdem Italiam & alias Reſpublicas aſſiduò ferè concuſſiſſe, etſi nullus Cometes apparuerit? Illam verò Pontificis Bonifacii captivitatem Funccius Rockenbachii magiſter, ſed & Calviſius, & Trithemius, Platina, aliique auctores in annum 1303. proferunt. Hanc iidem, ut & plures paulò ante allegati Scriptores, non ad Cometam, ſed ad arrogantiam * intolerandam, certius omni Cometa motuum portentum, referunt. Sed & Principum ac Præfectorum ſuperbiam vel avaritiam & peccandi licentiam tales motus, quorum Rockenbachius meminit, vel ſinè ullâ Cometarum apparitione, frequenter ſequuntur. Ab illis itaque potius, quam ab his Principes imperiorum ſuorum ſecuritati metuant. Illa enim, non hæc populum in eos armare ſolent, qui licet tolerare potius talia quàm arma in Principem ſumere deberet, fit tamen ſueto rerum humanarum curſu, ut portentis vitiorum illa motuum, ſeditionem, cædium aliorumque malorum ſuccedant. Meminit hujus Cometæ & Alſtedius. Hoc verò ipſo anno quo ſtella hæc crinita apparuit, Wenceſlaus contra Vladiſlaum Lokietkum, quaſi cubitalem ob exiguam ſtaturam dixeris, rebus ſuis in Polonia firmandis unicam regni hæredem Premiſlai filiam (cui ſecundum Dubravium Eliſabethæ, ſecundum noſtros Scriptores Rixæ nomen fuit, quod ego puto cum illo commutatum, idque ab aliis quoque Principibus factum, ſicut Bertha illa Sultzbacenſis Irenes nomen accepit, aliæ aliud, teſte hiſtoria) lautiſſimis & lætiſſimis nuptiis † Poſnaniæ celebratis ſibi copulavit. Hinc tam ad pacandam quàm ad conſtituendam Rempublicam incubuit. Tunc & Albertus Imperator diſſidentium à ſe Procerum quorundam animos ſibi conciliavit, & pacem Germaniæ reſtituit. Alſtedius qui ad hunc Cometam & alios ſubſequentes perſecutiones Chriſtianorum à domo Ottomanica refert, ipſe ſibi reſpondet, dum familiam hanc Anno 1297. potentiâ creviſſe fatetur. Hæc enim omni Cometâ certius hoſti exitium portendit. Annus porrò tercenteſimus ſupra milleſimum, inſtitutione anni jubilæi ludos ſeculares (*a*) referentis, lætus & celeberrimus (*b*) fuit.

* Trithem. Chron. Hirſaug. ad 1303. Sabell. l. d. † Dubrav. l. 18. p. 149. (*a*) Dubrav. l. 23. p. 192. Avent. Annal. 2. p. 124. (*b*) Sabell. Enn. 9. l. 7. p. 408. Polyd. l. 19. p. 385.

CCLXXII. *Anno Chriſti* 1301. *Cometes in cælo apparuit, & ſecuta ſunt multa mala, ſeditiones & opiniones bellorum in diverſis regionibus.* Trithem. Chron. Hirſaug.

Anno Chriſti 1301. *Cometa in ſigno Scorpionis viſus durans* 15. *noctes poſt Occaſum Solis verſus Septentrionem caudam in Orientem fundens.* Fabric. in Origin. Saxon.

Anno Chriſti 1301. *apparuit Cometa in tota Iſlandia, mercatoreſque viderunt Cometam in æquore circa feſtum Michaëlis, qui reliquis ſtellis major erat, & caudam habuit deorſum tendentem, motuſque eſt motu inverſo ab Oriente videlicet in Aquilonem. In meridionali Iſlandia etiam Cometa viſus eſt ab ingreſſu hyemis uſque ad hyemem dimidiatam. Apparuit quoquè Bergis in Norvegia ante tempus Bacchanaliorum, Roma verò ante feſtum Paſchæ.* Bartholinus de Cometa 1664.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Anno Chriſti 1301. *Stella Cometes viſa eſt, quæ ante nativitatem Domini poſt occaſum Solis apparuit, & ante mediam noctem occidit. Comam fudit ad Orientem, & viſa eſt per noctes quindecim. Eodem anno rex Franciæ cum magno exercitu pugnatorum contra civitates Flandriæ, quibus indixerat bellum, properavit, ſed ipſis rebellantibus multa millia nobilium & militum aliorumque pugnatorum de exercitu Regis ceciderunt.* Piſtor. tom. 1. rer. German.

Anno Chriſti 1301. *Cal. Decembris Cometa in Aquario, alii in Piſcibus, per noctes* 15. *durans, poſt occaſum Solis apparuit, caudam verſus ortum porrigens. Hunc factiones in Italia, Alborum & Nigrorum (quemadmodum & ante hæc tempora, Welforum & Gibellinorum) maximæ ſunt ſecutæ. Turbines ventorum plurima ædificia ac caſas deſtruentes ortæ ſunt. Aquarum inundationes maximæ. Serenitas aëris tanta, ac calor inſolitus, ut in ipſo Januario menſe arbores frondes gerere viſæ ſint. Benedictus Pontifex XI. mortuus, Wenceſlaus verò Rex Ungariæ interfectus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1301. *ante mortem Caroli Martelli, & Andreæ Regis Hungariæ Cometa ſpectatus fuit.* Ricciolus ex Spondano.

FIde Annalium Iſlandicorum, & aliarum obſervationum, Cometa hic pluſquam ſemeſtri duraverit. Sed de hoc nil habent alii. Alſtedius quoque Cometæ hujus, ſed non durationis ejus meminit. Verè Trithemius Cometæ illius apparitionem multa mala ſecuta fuiſſe dicit. Ipſe enim eodem anno Epiſcopum Trevirenſem in bello occiſum memorat. Sed hunc ejus, ut & exercitûs Regis Galliæ Philippi illius Pulchri, Principis bellicoſi & inquieti, caſum, ad bellandi potiùs licentiam, quàm ad ſtellæ comam referre licet. Illud enim eſt malorum certius omni Cometâ aliôve ſignô cæleſti portentum, & in Epiſcopo verum monſtrum. Tales nempe judice Celeſtino III. Pontifice Romano, nec Pontificis Maximi, nec Eccleſiæ, nec Chriſti*, ſed Martis ſunt filii, quibus divina vox horrendi carminis legem, *Qui gladio percuſſerit, gladio peribit*, denunciavit. Motum belli, qui Anno 1302. Germaniam concuſſit, ipſe Trithemius ‡ ad fœdus à tribus Electoribus Sacri Ordinis, quarto Palatino, & aliis Principibus, contra Imperatorem initum, ſicut & Bonifacii Pontificis captivitatem ad ejus arrogantiam refert. Horum igitur non illorum cæleſtium portentorum, voluntariorum ſcilicet non naturalium metus hominibus eſt incutiendus. Illa enim, utpote à libertate, cui à Deo relicti ſunt, provenientia vitare & corrigere poſſunt debentque. Hæc ſemel conſtitutum curſum immutabiliter ſervant. Porrò motus illos Germaniæ pax optata Anno 1302. (*a*) reſtituta excepit. Quod verò ad Cometam Caroli Martelli mortis prænuncium, à Doctiſſimo Ricciolo ex Spondano allatum attinet, demonſtravi ego Amico illi plurimùm obſervando errorem, in aſſignanda Carolo Martello morte commiſſum. Nempe ſive ſolus, ſive cum filio Carolo ſive Carolo Roberto, qui ideò quibuſdam Carobertus dictus, regnum Hungariæ Carolus Martellus tenuit (diſſentiunt enim de eo Annales Hungarici, & Blondus apud Bonfinium, & ſunt multi, (*b*) qui ſolum filium regem Hungariæ fuiſſe dicant, patre tantum conſilio & operâ regnum adminiſtrante) longè tamen poſterior Andrea & ſuperſtes ei diu fuit. Imò verò multi filio quoque Carolo, qui Anno 1342. obiit, ſuperſtitem fuiſſe affirmant. Hunc errorem Vir ille Doctiſſimus literis humaniſſimis ad me datis, candidè agnovit. Eodem illo anno, quo Cometes hic viſus annotatur, Edovardus Rex Angliæ (*c*) inducias cum Scotis percuſſit. Qui quidem paulò poſt cladem à Scotis accepit, ſed mox reſtauratis viribus, ſua ab eis recepit, & pacem petentibus dedit. Eodem anno Iſabella Philippi Pulchri Regis Galliæ filia, Edovardo Principi Walliæ, mox pro Edovardo I. Patre ſuo in Anglia regnaturo, nupſit. Quod autem Rockenbachius hîc de morte Wenceſlai Regis Hungariæ memorat, de Wenceſlao Juniore Rege (*d*) Bohemiæ, qui ab Hungaris (*e*) Ladiſlaus dictus erat, intelligendum eſt, qui Caroli Siculi æmulus Olomontii Anno 1307. interfectus eſt.

* Gulielm. Neubrig. l. 5. c. 22. Drexel. Aurifod. ‡ Chron. Hirſaug. & Spanheim ad annum 1302. (*a*) Trith. Chron. Hirſaug. & Sponh. ad 1302. Fabric. Orig. Sax. ad eundem annum. (*b*) Avent. Annal. 7. pag. 592. Dubrav. l. 18. p. 150. Bonfin. dec. 2. l. 9. Sambuc. in append. Bonfin. Ritius de Regibus Hung. l. 2. Backſchai Chronol. reg. Hung. (*c*) Polyd. l. 17. p. 342. (*d*) Dubrav. l. 18. p. 150. & l. 19. p. 155. Fabric. Orig. Saxon. ad annum 1306. (*e*) Bonfin. dec. 2. lib. 9. pag. 341. Avent. Annal. 7. p. 592. Backſchai in Wenceſlao.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CCLXXIII. *Anno Chriſti* 1302. *Cometa apparuit, & ſequitur ſtatim bellum Flandrenſe, ubi cecidit flos militiæ Gallicanæ. Terræ motus magni fuerunt, nec auſi fuerunt homines manere in civitatibus.* Wernerus Rolevinckius in Faſcic. temp.

VEreor, ut is Cometes à præcedenti diverſus ſit. Interim Flandrenſe bellum à Funccio in 1303. à Calviſio in 1302. refertur. Hoc anno illa memorabili ad Cortracum victoriâ die 11. Julii Flandros duodecim millibus nobilium Gallorum hoſtem temerè temnentium conciſis potitos eſſe Petavius * & Serres † teſtatur. Idem annus unius Scotorum exercitûs victoriâ de tribus ‡ Anglicanis exercitibus obtentâ, tùm pace inter Gallos & Fridericum Siciliæ Regem initâ clarus evaſit. Tum verò & pace inter Regem Romanorum Albertum, & Archiepiſcopos Moguntinum, Trevirenſem & Colonienſem, ut notat Trithemius & Fabricius, quos proximè vidimus.

* R. T. 1. p. l. 9. c. 4. † In Philippo 4. ‡ Buchan. l. 8. p. 250.

CCLXXIV. *Anno Chriſti* 1303. *Cometa ut columna ignea deſcendens ac mox reaſcendens apparuit.* Ricciolus ex Keckermanno; is ex Lavatero.

IStum Cometem, ut puto, Sabellicus * poſt ingentem terræ motum, qui Italiam horrendè quaſſavit, memorat, & inſigni magnitudine fuiſſe dicit. Hoc anno, quo Cometes luxit, Galli & Flandri belli mala peroſi inducias pepigerunt, & Guido Comes libertati reſtitutus eſt. Nil alioqui memorabile hoc anno geſtum invenio, de anni proximi geſtis mox dicturus.

* Enn. 9. l. 7. p. 408.

CCLXXV. *Anno Chriſti* 1304. *Cometa per* 3. *menſes durans, verſus Septentrionem viſus eſt. Hoc anno Danubius, Reginoburgii verſus Aquilonem curſum aliquamdiu direxit, lapidibus, lignis, truncisque arborum in magnam molem congeſtis ad priorem alveum redire tandem hiſce coactus eſt. Edoardus Anglorum Rex IV. Scotiam ſubegit, cui poſtea Odomarum Valentinianum Comitem Pembruchi præfecit. Bonifacio Pontifice VIII. mortuo huic Benedictus XI. ſucceſſit, qui Philippum Pulchrum Regem Franciæ excommunicatum à Celeſtino abſolvit.* Rockenbachius.

HUnc quoque Cometen Alſtedius prioribus continua ferè ſerie poſitis adjungit. Quæ Rockenbachius ei tribuit ab Aventino & Polydoro conſignata, tritâ rerum Naturalium vel humanarum viâ frequenter ſine ullius Cometæ apparitione eveniunt. Ideò Cometa ea producere, vel propriè ac ſtrictè portendere dici nequit. Annus iſte pace inter Philippum Gallum & Pontificem Benedictum XI. compoſita, reſtitutis Regi quæ Pontifex Bonifacius ademerat, tùm & Columnenſibus gratiæ Pontificiæ reſtitutis, inclaruit. Eodem anno Hollandi contra Flandros aggreſſores rem fortiter & proſperè geſſerunt. Imò verò Wilhelmus Joannis Comitis Hollandiæ filius claſſis Gallicæ auxilio ſuccinctus, graviſſimo prælio invaſores vicit, decem millibus cæſis, mille navibus eum ingenti præda captis. Joannes pater nimiâ lætitiâ exindè conceptâ exanimatus ruit. Flandri, licet clade illâ attriti, Gallum tamen aggreſſorem fortiter removerunt, & mox inducias cum eo pepigerunt ‡. Iſto quoque anno Fridericus Alberti Landgravii Thuringiæ filius, cum Eliſabetha Comitis Arnſhang. filia nuptias in magna Principum frequentia & lætitia celebravit.

‡ Calviſ. ad 1304.

CCLXXVI. *Anno Chriſti* 1305. *Cometa in ſeptimana paſſionis Chriſti apparuit, quem peſtilentia ſæviſſima per totum terrarum orbem ſecuta eſt. Factiones ſeditionum plurimæ*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

in Italia & Thuringia ſunt ortæ. Marchio Theodericus Lipſiæ in templo D. Thomæ interfectus eſt. Rockenbachius ex Funccio, is ex Chron. Saxon.

Anno Chriſti 1305. *Cometa horrendæ magnitudinis viſus eſt circa ferias Paſchatis, quem ſecuta eſt peſtilentia maxima. In Comitatu Manſfeldenſi vix tertia pars hominum à peſtilentiæ malo fuit ſuperſtes.* Eckſtormius ex Chronol. Buntingi, Spangenb. Chron. Saxon. c. 276.

Anno Chriſti 1305. *Paſchalibus feſtis Cometa peſtis per univerſum orbem graſſaturæ nuncius fuit.* Ricciolus ex Prætorio.

MEminit ejuſdem Cometæ Pontanus, & Buntingus ‡ alibi & Alſtedius. Peſtem ſine prævia Cometarum apparitione puniendis mortalium peccatis à Deo immitti toties vidimus, videmuſque. Eodem anno quo viſus eſt Cometas pax (*a*) in Flandria ſancita: Vilna Lithuanorum ad Viliam fluvium condita: cujus inſtituti auctori Ledzeikoni Radzivilii, ex re nomen à Gedimino M. D. Lithuaniæ inditum: (undè Celſiſſimorum Ducum Radzivilliorum, domi foriſque rerum geſtarum gloriâ Inclytorum, domus illuſtriſſima originem ducit) ſedes (*b*) Pontificia in Galliam tranſlata, ubi Avenione 74. annis manſit. Edovardus Walliæ Princeps memorabilem de Scotis victoriam anno poſtero retulit, qui paulò antè Roberto Bruſſio diadema regium impoſuerant.

‡ Chron. Brunſuic. 1. p. (*a*) Funcc. Calviſ. (*b*) Trithem. Chron. Hirſaug. ad 1305.

CCLXXVII. *Anno Chriſti* 1307. *apparuit Cometa.* Alſtedius.

HOc ipſo anno Helveticum fœdus incepit, & Otto Henrici Senioris ſive Mirabilis nepos, Junioris filius, qui ad diadema Neapolitanum per Joannæ conjugium pervenerat, natus eſt. Poſtero Philippus rex Galliæ Iſabellam filiam ſuam Edovardo 2. Regi Angliæ in matrimonium collocavit. Henricus Lutzelburgicus in Imp. electus eſt. Eſtenſes, Scaligeri aliique, fluctuante ſine rectore Italiâ, dominatum in urbibus inchoarunt: anno ſequenti Flandri cum Philippo Rege Galliæ pacem iniverunt, Clemens V. Venetos, Ferdinandus rex Caſtellæ Granatenſes vicit: Helvetii privilegia ab Henrico novo Imperatore conſecuti ſunt. Jam aderat annus partæ ſalutis 1310. cum Carolus ille Caroli Martelli filius, qui adhuc Wenceſlaum Bohemum & Ottonem Bojum æmulos expertus erat, læto Hungarorum conſenſu Rex creatus diademate in Alba Regali (*a*) ex more coronatus eſt. Is annus & receptâ ab Hoſpitalariis Inſulâ Rhodo (*b*) unà cum quinque adjacentibus inſulis, & nuptiis Joannis filii Imperatoris cum Eliſabetha (*c*) Wenceſlai Junioris ſorore Spiræ celebratis, lætus extitit, ſequens (*d*) diadema Bohemicum Joanni dedit, multaque alia his temporibus, quæ ad pacem & lætitiam faciunt, facta ſunt. Sed inter hæc multa quoque triſtia evenerunt. Wenceſlaus Senior Bohemiæ Rex phthiſi Anno 1305 Junior ſicarii manu paulò poſt, ſicut & Dicemannus Marchio Miſniæ & Thuringiæ Anno 1307. & Albertus Imperator ſequenti, Edovardus Rex, vi morbi, ſeptuagenarium ferè conficiens annum, alii Principes alio mortis genere è medio ſublati ſunt. Bella quoque & cædes non paucas hac tempeſtate apud Trithemium, Polydorum, Buchananum, Sabellicum, Bonfinium, Dubravium, alioſque Scriptores videas, quibus immorari nolo.

(*a*) Bonfin. dec. 2. l. 9. p. 344. Bakſchai in Car. (*b*) Trithem. Fabric. Orig. Saxon. & Calviſ. ad 1306. at Bunting. ad 1307. (*c*) Trithem. ad ann. 1310. Dubrav. l. 19. p. 160. Chron. Belg. Paralip. (*d*) Calviſ. ad 1311.

CCLXXVIII. *Anno Chriſti* 1312. *Cometa per* 14. *dies apparuit.* Funccius.

Anno Chriſti 1313. *Cometa per dies* 14. *viſus eſt à Septentrione verſus Meridiem, juxta motum Martis curſum ſuum dirigens. Hoc anno Florentia ab Imperatore Alberto obſeſſa eſt. Robertus Rex Britanniæ loca ſilveſtria in Scotia ſubegit. Fames maxima Lithuaniam ac loca finitima per totum triennium duriter afflixit. Montis pars maxima in Bur-*

gundia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

gundia Imperiali à monte maximo avulſa, multa 1000. agricolarum oppreſſit, currenſque per multa milliaria, 5000. ferè hominum ſuffocavit, & tandem, quod dictu mirabile eſt, ad montes alibi reverſus eſt. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1312. Cometa horrendæ magnitudinis per 14. dies apparuit. Büntingus ex Chron. Saxon. Henricus Lutzelburgenſis Imperator bellum gerit in Italia, Florentiam obſidet. Eckſtormius ex Crantzio lib.9. cap.6. Saxon.

Anno Chriſti M CCC XII. *Cometa horrendus conſpectus caudam ſuam verſus occaſum extendens: ſecutus morbus peſtilens, pecoribus & hominibus infeſtus, unà cum ingenti annonæ difficultate.* Fabric. Orig. Saxon.

ANnotavit hunc Cometam & Alſtedius ac Ricciolus ex Prætorio, durationis tempus idem ei tribuens. Idem & Buntingus ut ibi in Chronol. ita & in Chronico Brunſuic. fecit, caudam ejus in Occidentem directam fuiſſe dicens. Rockenbachius in annum 1313. eum ponit. Quo quidem anno Cometa, ut mox videbimus, ſed alius apparuit. Annus iſte lætus & clarus extitit, quòd Henricus Imperator (*a*) diademate Piſis & mox Romæ inſignitus fuerit, & tres Reges (*b*) Piſis fecerit, poſtquam paulò ante, ut alias civitates, ita & Florentiam, inito (*c*) cum Friderico Siculo fœdere, ad obſequium adduxiſſet. Error enim hic eſt in Rockenbachio, qui Albertum Anno 1308. occiſum, nec ab Italis viſum, pro Henrico ponit. Sed & famem Lithuanicam, quæ anno 1314. ſæviit, ad proximum Cometam proferre debuiſſet. Verum in annotando illo montis Burgundici prodigio ſui ipſius meminiſſe debuit. Retulit enim hoc ad annum ut vidimus, 1241. in quem illud Trithemius, Aventinus (*d*), Sabellicus (*e*), Calviſius, Alſtedius & alii ponunt. Niſi quòd Crantzius (*f*) hoc Anno 1251. factum putet. Wernherus in Faſcic. temp. ante ann. 1224. ponere id videtur. Confuſa tamen hæc in meo pervetuſto exemplari anni 1481. invenio, poſita ſcilicet inter Tartarorum in Poloniam & Hungariam irruptionem, quæ à Bucholzero, Funccio, Calviſio & aliis in anno 1241. & decretalium Gregorii 9. compoſitionem, & publicationem, quæ in 1236. refertur.

(*a*) Calviſ. ad 1312. (*b*) Calviſ. ad 1312. (*c*) Bunt. ad 1312. (*d*) Annal. 7. p. 534. (*e*) Enn. 9. l. 6. p. 386. (*f*) Wandal. l. 7. c. 25.

CCLXXIX. *Anno Chriſti 1313. apparuit Cometa. Milichius in lib. 2. Plin. cap. 25. Herlicius. Henricus Imperator veneno perit. Electores diſſentientes elegerunt Ludovicum Bavarum & Fridericum Auſtriacum, undè ortum eſt bellum octennale. Tanta fuit per Lithuaniam, Germaniam & Galliam fames, ut homo hominem mactaverit & devoraverit. Secuta etiam eſt peſtis, quâ tertia pars hominum abſumpta eſſe creditur.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1313. Cometa apparuit, qui à Septentrione verſus Meridiem procurrebat ſecutus Martis motum. Ricciolus ex Prætorio.

Anno Chriſti 1313. Cometa apparuit & quatuor menſes duravit, quem anno proxima ſecuta eſt magna fames & peſtis, præcipuè ad Rhenum. Schorerus diſſert. de Comet. ex Chron. Baſil. & Auguſt.

ADjungit hunc Cometam præcedenti Alſtedius. Milichius *, quem Eckſtormius allegat, hæc de eo ex ſumma Aſtrologiæ judicialis memoriæ prodit: *In ſumma Anglicana legimus Cometam fulſiſſe anno 1313. accenſum in conjunctione Jovis & Martis in Cancro, & à Septentrione verſus Meridiem diſceſſiſſe juxta motum Martis. Cum igitur manifeſtum ſit, trahi Cometas motu ſtellarum, non dubium eſt, & materiam eorum excitari à ſtellis.* Rockenbachius, ut diximus, ad hunc annum annotavit Cometam proximum quem vidimus, eique motum & eventus iſtius Cometæ, ſolo durationis tempore iſti relicto, adſcripſit. Henricum veneno in adminiſtratione S. Euchariſtiæ à Monacho peremtum, ſunt qui, referente Trithemio (*a*), ſcribunt. Fames & peſtis

* In Plin. l. 2. c. 25. (*a*) Chron. Hirſaug. & Sponh. ad ann. 1313. Vide Paralip. ad Urſperg. Egnat. Vid. Petav. Rat. temp. p. 1. l. 9. c. 5. Fabric. rer. memorabil. Sax. & Chron. Belg. ad 1313.

aliaque mala ad vitiorum potius quàm cæli portenta referenda ſunt, præſertim cum Cometæ in cælum evecti ſint. Ita & Milichius paulò poſt ingenia monſtroſa præ Cometis aliiſve phœnomenis prodigia in Rebuſpublicis triſtia ducit. Annus iſte, ut Funccius putat, & ex Polydoro (*a*) ac Jovio (*b*) colligere licet, Edovardi Tertii natali, induciis Flandricis & pace Erfurtana lætus & memorabilis celebratur. Occaſione famis illius Lithuanicæ verbum hic mihi addendum eſt. Cum Lithuania ſubjecta ſit Capricorno, ut & magna pars Germaniæ, quæ alioqui cum Gallia Arieti ſubjicitur: Cometa verò ille apparuerit in Cancro, cui ſubjectæ regiones à fame & peſte immunes fuerunt, patet hinc prognoſtica Aſtrologica ex Signis Zodiaci, in quibus Cometes appareat, veritati, ſaltim ſemper, non convenire.

(*a*) lib. 18. p. 358. (*b*) Chron. Angl. ad 1326.

CCLXXX. *Anno Chriſti* 1314. *tres ſimul Lunæ in cælo apparuerunt: Fulgor etiam quem Cometam appellant, tribus menſibus in cælo emicuit.* Trithem Chron. Hirſaug.

Anno Chriſti 1314. *Cometa in ultima parte Virginis per* 3. *menſes continuos flagrans, caudamque vel crines verſus Septentrionem dirigens, viſus eſt. Hunc bellum civile inter Ludovicum Bavarum & Fridericum Auſtriacum, ſuffragiis Electorum diſſentientibus, deque Imperio per* 8. *annos certantibus ſecutum eſt. In quo bello Fridericus in prælio tandem captus eſt, & Ludovicus ſolus deinde regnavit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1314. *Menſe Octobri horribili ſpecie tres continuos menſes arſit Cometa. Menſe Decembri obiit Philippus Pulcher Rex Francorum. Deſignavit quoque bellum civile, quo Ludovicus Bavarus & Fridericus Auſtriacus, diſſentientibus Electorum ſuffragiis, electi, de Imperio octo annis decertarunt.* Eckſtormius ex Peucero in divinat. loco de Meteorologia.

Anno Chriſti 1314. *demum Cometes in fine Virginis apparuit per tres hebdomadas, & flammam direxit verſus Aquilonem, tuncque fuit maxima fames in Lithuania & adjacentibus regionibus, pluviæ per totam æſtatem & indè peſtis, quibus tertia pars viventium abſumta fuit. Philippus Pulcher Rex Galliæ* 29. *Novembris moritur.* Ricciolus ex Prætorio.

ADnotat & Siſardus hunc Cometam, & ad eum, more ſuo, multa triſtia, lætorum oblitus, refert. Adnotat & Buntingus. Pro tribus hebdomadibus apud Ricciolum, tres menſes reponendos eſſe arbitror, vel diverſum durationis tempus pro ratione diverſarum obſervationum intelligendum eſt. Ideo & Keckermannus * ex Antonino ſex hebdomadis duraſſe ait, cum antea (*a*) ex Bodino trimeſtrem fuiſſe dixiſſet, quâ etiam occaſione Cometam terræ quadrantem aut trientem exæquare poſſe docet. Alſtedius hunc Cometam præcedentibus adnectit, ſed circumſtantiarum non meminit. Annus iſte morte Clementis Pontificis Romani & Philippi Regis Galliæ victoriâ memorabili, (*b*) de Anglis à Roberto rege Scotorum partâ, tàm utili quàm læta (quæ, ſi Buchanani judicio ſtare velimus) *non ſolùm Anglorum ferociam repreſſit, ſed Scotos etiam ex ultima deſperatione erexit, nec eos pecuniâ ſolùm, ſed gloriâ & armis & apparatu bellico auxit, imò multis captivis libertatem, egenis opes attulit*, & electione Ludovici Bavari clarus fuit. Huic tamen Imperatori oppoſitus æmulus Fridericus Auſtriacus Rempublicam diſtraxit. Quæ lis octavo dehinc anno, cum capto Friderico (*c*) ſopita eſt.

* Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. p. 985. (*a*) p. 983. (*b*) Buchan. l. 8. p. 259. (*c*) Dubrav. l. 20. p. 166. Trithem. & Paralip. ad 1323.

CCLXXXI. & CCLXXXII. *Anno Chriſti* 1314. *tres ſimul Lunæ in cælo apparuerunt, & fulgur, quem Cometen dicunt, tribus menſibus emicuit. (Hæc Florentius) Item anno ſequente circa natale ſtella Cometa apparuit, curſum ſuum per noctem faciens circa polum, comamque ſuam longam ad ſcopæ modum formatam, nunc verſus Occidentem nunc verſus Orientem, & aliquando ad partes alias portendebat, duravitque uſque ad*

finem menſis Febr. Paulò poſt ſecunda apparuit ſtella alia, quæ Cometa dicitur, in parte Orientali, ſed minor quàm altera videbatur. (Hæc Bernardus) Chron. Belg. p. 290.

Anno Domini 1315. *apparuit Cometes protendens radios ſuos inter Septentrionem & Occidentem, & evenerunt tres plagæ permaximæ, quarum prima fuit pluvia, quæ incœperit in m. Majo & continuò perduravit per unum annum vel circa. Secunda plaga fuit maxima caritas non ſolùm in pane & frumentis, ſed in omnibus victualibus, quibus homines ſuſtentari debent. Quæ quidem caritas adeò magna fuit, ut fertellum ſiliginis venderetur in Antwerpia pro* 60. *groſſis veteribus Turonenſibus. Tertia verò plaga fuit mortalitas ſive peſtilentia permaxima, in qua, ut fertur, pluſquam tertia pars hominum in hoc climate moriebatur.* Chron. Belg. ibid.

Anno Domini 1315. *radioſus Cometes apparuit, mortifera peſtis inhorruit & valida fames invaluit, adeò ut plerique pauperes cadavera pecudum ſicuti canes crudè, ut & gramina pratorum ſicuti boves incocta comederent. Fuit enim hæc fames ſive peſtilentia tàm aſpera ut mendicantes abſq; numero morerentur in campis, ſylvis, ſive nemoribus, & eorum corpora ſine Catholicis exſequiis ſepulturæ traderentur in locis agreſtibus. Quapropter hæc miſeranda calamitas à threnis Jeremiæ Prophetæ in hoc ſolùm diſcrepare videtur, quòd hîc manus matrum proprios filios non decoxerunt & eorum carnes, urgente fame, non manducaverunt. Poſt biennium verò divina miſericordia compatiens humanæ miſeriæ, largitatem munificentiæ ſuæ clementer oſtendit, & incrementa frugum ubique terrarum in tantum adauxit, ut modius ſiliginis pro* 5. *groſſis Turonenſibus emeretur, qui paulò pridem pro* 5. *Solidis Turonenſibus emebatur.* Chron. Belg. p. 281, 282.

Anno Chriſti 1315. *apparuit Cometa, quem ſecuta trium annorum graviſſima annonæ penuria & peſtis, quibus tertiam partem hominum abſumptam eſſe traditur.* Buntingus. *De hoc Cometa ſeu effectu ejus notus eſt verſus:* Ut lateat nullum tempus famis ecce CUCULLUM! Eckſtormius.

Anno Chriſti 1315. *Cometa menſe Decembri circà nativitatem Chriſti apparuit, qui circa polum ſe volvens caudam in diverſas orbis partes, in Orientem, Occidentem & Septentrionem extendit & duravit uſque ad finem Februarii, ubi paulò poſt alius exortus eſt.* Calviſius.

Anno Chriſti 1315. *Cometa non procul ab iſto loco* (in quo proximus viſus eſt Aquilonem verſus, quaſi ad finem Virginis) *apparuit, ut & ſequenti anno: poſt quos contentio magna fuit de Imperatore, dum alii Ludovicum Bavarum, alii Fridericum Auſtriacum voluerunt, undè bellum inter hos ortum eſt, quod octo annis duravit.* Keckermannus.

FAmem & ſic etiam peſtem portenderunt continuæ pluviæ, à primis* diebus frugum maturitatem impedientes, quæ Cometam præceſſerunt. Annus quo is viſus eſt, victoriâ Helvetiorum gemina, mox initio Reipublicæ eorum, & pace Erfurtenſi *(a)* eſt memorabilis; ſequens etiam pace *(b)* in omni Imperio à Ludovico decretâ lætus. Sed hanc lætitiam mox bellum adverſus Fridericum ademit. Id autem Ludovico *(c)* proſperum, portentum verò & cauſſa ſimul vetus malum ambitio fuit. Annò decimo ſexto ſupra milleſimum tercenteſimum, *inter læta quoque acceptum*, memorante Dubravio *(d)*, *quòd regina*, illa ſcilicet Eliſabetha, *filium regi, quem nominari Venceſlaum voluit (poſtea Carolus eſt vocatus) enixa fuerit.* Ita huic Principi, qui duplex nomen & poſtea Imperium ſortitus eſt, geminus Cometa, præluxit.

* Bunting. ad 1315. (*a*) Fabric. rer. memorabil. Sax. ad 1315. Calviſ. ad eund. (*b*) Trithem. ad 1316. (*c*) Dubrav. l. 20. p. 163. (*d*) Idem ibid.

CCLXXXIII. *Anno Chriſti* 1318. *apparuit Cometa in Cancro, ut annotavit D. Herlicius. Hoc anno diem ſuum obiit Albertus Princeps Dux Brunſuicenſis & Lunæburgenſis.* Eckſtormius.

COntinuò Principes, etſi nullus adſit Cometes, moriuntur vel naſcuntur, ſi experientiam ubique gentium hac de re teſtantem audiamus. Annus qui hunc Cometem, idem nuptias lætiſſimas, quia Auguſtas Adelheidi *(a)* Henrici Mirabilis Ducis Brunſuicenſis filiæ, quæ à Græcis, ſicut & illa Bertha Sultzbacenſis, Irene dicta fuit, cum Andronico 2. Imperatore Orientis, filio Michaëlis, nepote Andronici (qui etiam ducta *(b)* Irene Montiſſerratenſi affinitatem cum domo Brunſuic.

(*a*) Meibom, in aurea bulla Andron. p. 190. (*b*) Meib. ibid. p. 189.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

inierat) & pacem *(a)* Bohemiæ diſſidenti attulit. Ita rebus domi pacatis Joannes rex virtutem ſuam ſuorumque foris exſeruit, & Ludovico Imp. victoriam illam inſignem ad Ampſingum, vicum Bojariæ ignobilem, ſed tantâ victoriâ nobilitatum Anno 1322. peperit, *quâ Ludovicus lætus*, perhibente Dubravio *(b)*, *poſtero die* (fuit is 29. Septembris) *amplius ſexaginta nobilium proceres Bojemos Moravoſque ad ſe nominatim evocat, baltheiſque & aliis militaribus donis virtutis ergò ſingulos exornat.* Tunc & pars Marchionatus Brandenburgenſis, mortuo ſinè liberis *(c)* Woldemaro, ultimo ex familia Alberti illius Urſi hærede, dante & connivente Cæſare, ceſſit Bohemo, potiori parte *(d)* Ludovico filio à Cæſare data. Inter hæc Anno illo quo luxit Cometes, pax quoque Archiepiſcopo Colonienſi *(e)*, qui adhuc Friderici partes contra Ludovicum tutabatur, data, quæ tamen intra biennium rupta eſt. Multa dehinc bello paceque geſta, triſtia & læta apud Trithemium, Sabellicum, Aventinum *(f)* (qui verè illius temporis geſtorum occaſione *lætis ſemper adverſa interpolari* ait) alioſque Scriptores invenio. Hæc licet longius à Cometa diſſita, vel ſecundùm illorum qui longiſſima quæque ad Cometas referre ſolent, huc pertinent, vel bella, Principum funera, regnorum mutationis aliaque adverſa & maximè notabilia ſinè Cometis evenire docent. Pauca talia ex diverſis Auctoribus excerptâ hîc proponemus. Anno Cometæ apparitionem proximè ſequenti Piſani maximam victoriam de Guelphis obtinuerunt. Poſtero Vladiſlaus Lokietkus diademate ornatus eſt & Carolo Regi Hungariæ filiam Eliſabetam locavit. Rex Galliæ Philippus Longus cum Flandris pacem percuſſit, ac filiam Margaretham Ludovico Nivernenſi Comiti elocavit. Anno viceſimo ſecundo ſupra ter decies centeſimum, mortuo Philippo Longo, Carolus Pulcher ſucceſſit. Hujus vidua Anno 1328. (quo etiam Ludovicus Romanus, Ludovico Bavaro Imp. Romæ, cum diademate auguſto ornaretur, natus eſt) peperit filiam Blancam, quæ litem de regni Gallici ſucceſſione inter Edoardum 3. regem Angliæ & Philippum Valeſium diremit. Cum enim ille jure materno regnum ſibi deberi, utpote Philippi Pulchri ex filia Margaretha nepos, trium Philippi filiorum, Ludovici, Philippi & Carolo ſororis filius *(g)*, contenderet, hic jure ſanguinis maſculi, utpote Philippi Pulchri fratre Carolo Valeſio genitus, & lege Salica regnum obtinuit, Anglis uſque adhuc titulum regni Franciæ retinentibus. Inter hæc ex illo Caroli Hungari & Eliſabethæ Polonæ conjugio Anno 1321. filius Carolus *(h)*, & tertio poſt anno Ladiſlaus: tùm Anno 1326. Ludovicus, Regum ille Clariſſimus, quartus mox filius, cui Andreæ nomen fuit, poſtero: quintus tandem Stephanus dictus, paulò poſt natus eſt. Eliſabeta quoquè Regina Bohemiæ paulò poſt Cometæ apparitionem Premiſlaum *(i)* & anno vertente Joannem enixa eſt. Anno 1323. Ludovicus Nivernenſis, qui Roberto Comiti Flandriæ ſucceſſerat, pacem cum Hollandis & Zelandis fecit. Rex Bohemiæ Joannes, reſtituto *(k)* libertati Henrico Auſtriaco, urbes quaſdam ab eo recepit. Recepit & Anglus Aquitaniam à Gallo occupatam. Ideò fœdus renovatum *(l)* ac pactæ inter Anglum & Scotum annorum tredecim induciæ. Taceo reliqua, quæ apud Auctores *(m)*, quos citavi, occurrunt pacis & matrimoniorum fœdera, Principum natales, ſed & funera, ac bella, quorum pariter hæc tempeſtas ferax fuit. In hæc tempora aliquot annis à Cometa noſtro remota incidit celeberrima Henrici Brunſuicenſis peregrinatio, Alberti M. avi & Henrici Leonis atavi exemplo in Orientem ſuſcepta, à qua Henricus de Græcia dictus. In hac nuptiæ ejus cum Maria filia Regis Cypri, & aurea bulla affinis Andronici Imp. atque ita, non ſecunda, ut Clariſſimus Meibomius docet, ſed tertia, initio à Berta illa Sultzbacenſi facto & communi Bavaro ſanguine ex alto deducto, affinitas maximo Sereniſſimæ Domûs Brunſuicenſis ornamento notanda & hic meritò ponenda mihi erat.

(a) Dubrav. l. c. *(b)* Avent. Annal 7. p. 606, 607. *(c)* Dubrav. l. 20. p. 163. *(d)* Bunt. ad 1319. *(e)* Trith. ad 1318. *(f)* Annal 7. p. 607. *(g)* Polyd. l. 19. p 360. Serres in Philip. Val. Petav. Rat. temp. p. 1. l. 9. c. 6. *(h)* Bonfin. dec. 2 l. 9. p. 348. *(i)* Dubrav. l. 20. p. 167. *(k)* Calviſ. ad 1323. *(l)* Polyd. l. 18. p. 354. Jov. Chron. ad 1323. *(m)* Vid. Paralip. ad Urſperg. Fabric. Saxon. memorabil.

CCLXXXIV. & CCLXXXV. *Anno Chriſti* 1337. *regnante Imperatore Ludovico Cometa viſus terribilis in Tauro per* 4. *menſes durans apparuit, cumque hic vix per ſpatium menſis unius eſſet viſus, alius juxta priorem, per Junium, Julium, Auguſtum ſe conſpiciendum præbuit. Hos quibuſdam in locis ſanguinis pluvia ſecuta eſt, ut annotant Hiſtorici. Deindè locuſtarum copia magna ab Oriente venit, in qua ſingulæ alas ſenas habebant, dentibus in formam gemmarum nitentibus, armatæ fuerunt, Solis conſpectum more nubium auferentes. In longitudine* 35000. *paſſuum, in latitudine* 10ᵐ. *occuparunt aëra, acie inſtructa ſulcantes, caſtra metantes in terra legiones præmittebant, ut antecurſores occupaturi locum caſtris itinere unius diei aptum, legiones anteibant, quæ in ordines vel cohortes poſtquam diſtributæ fuerint, cum Solis ortu profectæ ſunt,* 9. *hora ſuper tellure ſedentes, ubi annona defuit, in alium locum migrarunt. Hiemis verò tempore propter frigus ſe condere poſtquam coactæ ſunt, æſtate poſtea redire pollicebantur. Quarto autem anno ciconiarum, cornicum, graculorum monedularumque agmina, arborum frondes, ſegetes, herbæ per univerſam Germaniam, longo latoque tractu per* 3. *æſtates depaſtæ ſunt, cælum fruſtra æris crepitu, tintinnabuliſque arceſſitum. Rotuvila Imperialis civitas fulmine incenſa ac miſerè devaſtata eſt, licet* 60. *tantum homines cæleſti flamma conſumpti ſint. Peſte Noribergæ multa* 1000. *homines hoc anno conſumti ſint.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1337. *dirus Cometes in Tauri ſigno* 4. *menſes & amplius duravit, cui acceſſit alter, qui unà cum illo menſibus Junio, Julio & Auguſto effulſit. Clades bellorum multæ, vis locuſtarum & peſtis Norimbergæ.* Ricciolus ex Prætorio.

Anno Ludovici Imper. XXIII. Salutis MCCCXXXVII. *Cometes per quatuor menſes apparuit, & antequam exſtinctus ſit, emicuit alter menſibus duobus.* Chron. Belg.

Anno Chriſti 1337. *duo Cometæ arſerunt, prior* 4. *menſibus, poſterior menſibus duobus.* Bunting. in Chronol.

Anno Chriſti MCCCXXXVII. *Duo Cometæ diverſo tempore orti apparuerunt, quorum alter tres, alter quinque menſes durat.* Fabric. rer. memorab. Saxon.

Anno Chriſti 1337. *Duo Cometæ hoc anno fuerunt conſpecti. Contentio inter Ludovicum Bavarum & Clementem VI. eſt orta. Locuſtæ quoque multum damni hinc inde dederunt.* Alſtedius.

ANnotat hunc geminum iſtius anni Cometam Funccius, qui ei, ut alia triſtia, ita & bella tribuit, præcipuè illius inter Gallos & Anglos geſti, & cum nullo antehac geſto, ex quo Galli Romana arma ſenſerant, comparandi initium (*a*) proximè ante Cometæ apparitionem eveniſſe demonſtrat. Et tamen Sifardus, qui etiam hunc Cometen memorat, & multa adverſa pariter longè diſſita in ejus rationes refert, hoc quoque bellum ei, ut & Eckſtormius, imputat. Calviſius quoque hos Cometas recenſet. Sed occurrit alia de his Cometis difficultas. Nam cum uno anno apparuerint & viciniſſimi ſibi fuerint, ita ut vix prior alterum unius menſis ſpatio præceſſerit, non temerè quis ſuſpicari poſſet, unum eundemque Cometam qui octo circiter menſibus durârit, fuiſſe. Aventinus (*b*) certè unum illo anno per 3. amplius menſes apparuiſſe teſtatur. Sed & Eckſtormius, antequam duos illos Cometas, alterum quadrimeſtrem, alterum ex Spangenbergio bimeſtrem ad annum 1337. memoraſſet, duos Cometas eis, Peucerum allegans præmittit, dum ſic ait: *Imperante Ludovico Cometæ effulſerunt duo, alter Anno Chriſti* 1337. *alter biennio poſt. Secuta hos eſt præter atrocem peſtem pernicioſa diſſenſio Electorum, qui à Clemente Pontifice incitati depoſito Ludovico Carolum IV. crearunt: mox & eodem amoto Güntherum Comitem Schwartzburgenſem acceſſiverunt, quæ res novos peperit tumultus, & iterùm ad arma concurſum eſt: brevi poſt tamen veneno ſublatus Güntherus Imperium Carolo conceſſit.* At enim tot præclari Auctores geminum Cometam adnotant. Fateor famem, affirmante Trithemio, eodem illo anno ſæviiſſe. Sed Clemens VI. anno demum 1342. eodem Trithemio annotante & aliis, electus eſt. Tùm verò illa electio Caroli IV. anno demum 1346.

(*a*) Funcc. ad 1335. Polyd. l. 19. p. 366. Jov. ad 1336. (*b*) Annal. 7. p. 621.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

facta eſt. Non video itaque quomodo hæc cohæreant. Annus ille quo Cometæ bini apparuerunt, victoriâ Alfonſi Caſtellani de Alfonſo Luſitano obtentâ, Sileſiæ Principum diſſidiis, & luxu debilitatorum ſubjectione (*a*) Joanni Regi Bohemiæ facta, tractatione de pace, inter Gallum & Anglum ſanciendâ inſignitus fuit. Invenio etiam apud Dubravium pacem inter Vladiſlaum Lokietcum Poloniæ, & Joannem Bohemiæ Regem, tunc operâ Caroli Hungariæ Regis fuiſſe inter multa effuſæ lætitiæ & munificentiæ Caroli documenta compoſitam. Sed annum quo hæc facta ſunt non invenio. Bonfinius (*b*) pacem cum Caſimiro, illo ſcilicet Magno Vladiſlai filio, & anno quidem 1335. ſancitam ſcribit. Caſimirus autem Anno 1333. felicibus auſpiciis regnum iniit, utpote qui anno 1336 & 1337. (*c*) Ruſſiam Poloniæ conjunxerit, poſtea & Maſoviam in fidem acceperit, nec tantùm ſuburbium Cracoviæ maximum & auctoris ſui nomen retinens, ſed arces quadraginta & plurimas ædes ſacras ac templa, maximamque ædificiorum lapideorum partem ac Rempublicam legibus condiderit. Ita pax illa cum Caſimiro, quem Patri tunc de pace tractanti adfuiſſe Dubravius ait, inita foret, idque mihi rationibus temporum magis convenire videtur. Sed quicquid de eo ſit, rem illam lætam apparitioni hujus vel proximè antecedentis Cometæ ſucceſſiſſe patet.

(*a*) Dub. l.21. p.175. (*b*) Dec.2. l.9 p:351. (*c*) Bielſcius Chron. Pol. l.2.

CCLXXXVI. *Anno Chriſti* 1338. *obiit Andronicus junior Imperator Orientis. Ante obitum ejus, cum Sol propemodum ad Solſtitium æſtivum perveniſſet, veſperi ſtatim poſt Solis occaſum, ſtella non crinita, ſed barbata gladio ſimilis apparere cœpit. Ortum à pedibus Pegaſi ducebat, qui à ſpina Tauri parùm abſunt. Coma ejus verſus Orientem latè extendebatur: rectà quotidiè verſus Septentrionem aſcendebat tribus circiter partibus. Cum Polum Arcticum præteriiſſet, & poſt eum Urſam Minorem ex ſpiras Draconis, dextrum etiam Herculis pedem attigit, indèque coronam Ariadnes, poſtea ſiniſtram Ophiuchi manum percurrit, & quia ibi latus eſt ſignifer circulus & æquinoctialis & locus calidus, durare Cometa non potuit, cum ejus origo humidâ exhalatione conſtet; quare comâ diſſipatâ, & ipſe penitùs evanuit: quippè qui ſtellæ ſpeciem quidem haberet, ſtella verò non eſſet.* Eckſtormius ex Nicephoro Gregora Hiſt. Rom. lib.11.

HOc ipſo anno (*a*) Philippa Edovardi Tertii Regis Angliæ uxor Antverpiæ, quò Rex fœderis cum Flanderis adverſus Gallum firmandi cauſâ venerat, enixa eſt filiolum, cui Leonelli nomen impoſitum eſt. Tunc quoque Anglus, quòd Gallus prælii copiam facere nollet, victori ſimilis Liliorum inſigni (*b*) & Franciæ titulo aſſumto in Angliam tranſfretavit. Iſte quoque annus victoriis Andronici Imperatoris, quas de Turcis, Ætolis & Acarnanibus in ſuam ditionem redactis, cum divite præda reportavit, inſignis & lætus fuit.

(*a*) Polyd. l.19. p.267. Jov. ad 1338. Fabric. memorabil. Sax. ad 1339. (*b*) Jov. ibid. Bunting. ad ann. 1338.

CCLXXXVII. *Anno Chriſti* 1339. *Cometa effulſit.* Eckſtormius ex Peucero.

ANnus ille, quo Cometes in cælo viſus, multa bello paceque geſta protulit. Multa tunc temporis, & hoc ipſo anno in Conventibus Imperii, pro tuenda adverſus Romanæ Curiæ arrogantiam Imperatoris & Imperii majeſtate, facta eſſe affirmat, Calviſ. edit. Lipſienſ. ex Aventino (apud quem * hæc prolixè deducta inveni) in edit. verò Francofurt. ex Trithemio, apud quem nil tale in Chron. Hirſaug. & Sponheim. video. Verum enim verò is hoc anno Reinaldum Comitem Gelriæ, virum bello paceque clariſſimum Ducibus, Wilhelmum verò Comitem Juliacenſem, manu itidem & conſilio promtum Marchionibus annumeratum eſſe, Imperatorem fratris ſui Rudolphi Electoris Palatini, qui partes Friderici Auſtriaci pertinaciter † ſe-

* Annal 7. p. 621, 622. & ſeqq. † Trithem. ad 1313.

ctatus,

ctatus, exſilii pœnam ſubierat, hæreditatem filiis in gratiam receptis diviſiſſe teſtatur. Huic quoquè anno natalem ſuum Academia Piſana, Franciſ. Petrarcha, Vir ingenii & virtutum meritis præſtantiſſimus, lauream debet, Nauclero teſte; ſed Platinâ rem hanc in annum proximum referente. Hunc quoquè annum binâ Hiſpanorum victoriâ, de Mauris invaſoribus obtentâ, clarum & lætum fuiſſe, Mariana perhibet. Funccius verò Ludovici Ungari (qui filius Caroli, nepos Caroli Martelli fuerat) in ſucceſſorem à Caſimiro rege Poloniæ adoptionem illo anno factam ſcribit, cum Bonfinius (*a*) eam in 1336. referat.

(*a*) Dec. 2. l. 9. p. 351.

CCLXXXVIII. *Anno Chriſti* 1340. *circa Dominicam Lætare in Quadrageſima Cometa apparuit.* Trithem. Chron Hirſaug. & Sponheim.

Anno Ludovici XXVI. Salutis M CCC XL. *Cometes in cælo eſt viſus. Item peſtis Florentiæ* 16. *millia urbanæ multitudinis extinxit, & per agrum fœda ſtrage deſævijt.* Chronol. Belg.

Anno Chriſti M CCC XL. *Cometa viſus eſt Sole exiſtente in Ariete, à Spica Virginis curſu ſuo die ac nocte quinque gr. conficiens, & tandem in Leone deſinens.* Fabric. rer. memorabil. Saxon.

Anno Chriſti 1340. *Cometa in Virgine menſe Martio apparuit. Hunc crudele bellum inter Francos & Anglos ſecutum eſt, in quo bello* 10000. *Francorum trucidata ſunt. Florentiæ* 16000. *hominum peſte exſtincta ſunt. Hiſpani ducenta &* 22000. *Saracenorum in regno Granatæ interfecerunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1340. *Hyeme finiente, & Sole in Arietem ingreſſo, apparuit Cometa in forma enſis, non diſſimilis ei, qui ante triennium fuerat viſus, niſi quòd locus & motus differebant. Incipiebat hic in fine Libræ, ubi tùm ſtabat Spica Virginis, & ſingulis* (adde, 24.) *horis progrediebatur* 5. *gradibus, donec veniret in ſignum Leonis, & tunc evanuit. Eodem anno Rex Angliæ Eduardus* 24. *Junii pugnâ vicit Gallos, & naves eorum aut cœpit, aut fregit.* Eckſtormius ex Chron. Saxon.

HUnc, ut colligo, Cometam notat Bonfinius, (*a*) qui ſic ait: *Tertio anno Poloniam, Auſtriam & Boëmiam invaſere* (Locuſtæ, poſtquam Pannonias invaſiſſent) *mox bipartitò diviſæ in Italiam & Gallias effuſæ, populatis agris, communi exitio paſſim abſumtæ ſunt. Eadem quoquè tempeſtate Cometes in cælo viſus, ac in Hetruria, inprimiſque Florentiæ, peſtilentia magna deſævijt. Sexdecim hominum millia ſunt lue hac abſumpta: quum agitato in urbe cenſu conditoque luſtro* 90. *hominum millia ſuperiore anno cenſa forent.* Locuſtarum triennio Poloniam, Auſtriam, Bohemiam & indè totam Germaniam vaſtantium Calviſius anno 1338. meminit; Aventinus eas (*b*) Anno 1337. erupiſſe, & quarto demum anno Ciconiarum, graculorum, cornicum, monedularum & hujuſcemodi volucrum agmina illas devoraſſe, herbàs, arborum frondes, ſegetes, fænum per univerſam, quà longè latè porrigitur, Germaniam tres æſtates depaſtas eſſe memoriæ prodit. Ille, quo Cometa luxit, annus non pauca memorabilia triſtia lætaque exhibet. Mortuo, ante Cometæ hujus apparitionem, ſine liberis Joanne Henrici 13. Bojorum Ducis filio, Joannis Bohemiæ Regis ex filia Margaretha nepote, Imperator ſanguine proximus (*c*) hæreditatem ejus adiit, & utramque Bojariam conjunxit, & pacem ſanxit. *Iiſdem diebus Margaretha Tyrolia Maulteſcha, ab oris magnitudine ita cognominata, nupta Joanni filio regis Bojemiæ*, ut Aventinus ibid. ait. Qui eam à Viro, quod liberis operam dare non poſſet, ſeparatam, Ludovico Brandenburgenſi Auguſti filio, cujus uxor regibus Cimbrorum oriunda (dicta hæc quoque Margaretha fuit Chriſtophori Regis Daniæ filia) pridem defuncta erat, nupſiſſe, & ſic Ludovicum exacto Bojemo, ejus conjuge & Ducatu potitum eſſe teſtatur. Idem ille annus memorabili victoriâ (*d*) Edovardi Tertii, quam de Philippo illo Valeſio ad Cluſas retulit, induciis inter Reges factis, & nativitate Joannis regii Infantis à loco natali Gan-

(*a*) Dec. 2. l. 9. p. 351. (*b*) Annal. 7. p. 621. (*c*) Avent. Ann. 7. p. 625. (*d*) Polyd. l. 19. p. 369.

davenſis

davenſis dicti *(quæ res* Patris Edovardi *lætitiam adauxit(a))* clarus fuit. Tùm verò etiam memorabili inter Mauros & Hiſpanos alternante victoriâ, non obſcuro viciſſitudinis gaudiorum & luctûs, Cometarum apparitionem excipientis, documento nobilitatus. His addere licet, Ludovico Marchioni Miſniæ, Landgravio Thuringiæ hunc annum fuiſſe natalem. Fuit is Friderici, qui Gravis dictus eſt, filius, qui paulò ante *(b)* aliquot filios ſuſcepit, quorum læti natales proximorum Cometarum eventibus erunt annumerandi.

(a) Polyd. l. d. p. 370. (b) Fabric. memorabil. Saxon. ad ann. 1330, 1331.

CCLXXXIX. *Anno Chriſti* 1341. *Cometa iterùm apparet in Libra, viſus propè Spicam Virginis, qui ſingulis diebus ſingulis ferè gradibus progrediens, cum ad Leonem perveniſſet, evanuit, & Andronicus Imperator die* 15. *Junii paulò ante Solis ortum ex ſplenis tumore moritur.* Calviſius.

Anno Chriſti 1341. *alius Cometa in Signo Virginis apparuit menſe Martio, & Norinbergæ* 400. *ædificia incendio abſumta. Mortuus eſt autem Andronicus Imperator.* Ricciolus ex Prætorio.

De hoc Cometa, morti Caroli Hungariæ & Roberti Siciliæ Regis vicino, loquitur Bonſinius, qui illis, quæ proximè exſcripſimus, verbis, ſubjicit: *Poſtero anno & Cometes & prodigia multa, quæ Principibus orbis interminantur, maximorum Regum fata traxêre. Anno namque quadrageſimo ſecundo ſupra tredecies centum Roberti & Caroli obitus interceſſit, quorum morte Italia æquè ac Ungaria animo conſternata eſt.* Triſtis illa tempeſtas aliquot funeribus, ſed & læta aliquot nuptiis Principum fuit. Nam Caſimirus Rex Poloniæ, qui etiam tunc Ruſſiam edomitam, mox adverſus Lituanorum irruptiones defenſam in provinciæ formam redegerat, hoc anno Adelheidam, Henrici ſecundi illius Ferrei, Landgravii Heſſiæ filiam, mox Ludovicus ille Brandenburg. Ducatui Carinthiæ & Tyrolenſi Comitatui inhians, Margaretham, de qua diximus, Joanni Bohemo ereptam matrimonio ſibi junxit. Is verò Joannes filio primùm ex concubina, mox ex legitima uxore Beatrice Borbonia ſuſcepto, calumniam Margarethæ refutavit. Idem ille annus, quo Cometes viſus, lite *(a)* de hæreditate Britanniæ, Joanne 3. Duce ſine liberis mortuo, inter Caroli Bleſenſis Comitis uxorem Joannam Claudam & Joannem Comitem Montifortis exorta, nuptiis Mariæ Edovardi filiæ cum Joanne, & induciis, quæ unius tantùm anni pactæ erant, in biennium amplius prorogatis inclaruit. Hoc tamen anno etiam peſtem & famem immaniter graſſatam eſſe Trithemius memorat. Is anno 1342. bellum & pacem Leodienſem, tùm verò & horrendam tempeſtatem, Mœnique exundationem deſcribit. Hic etiam annus Scotiæ, adhuc inter pauca læta adverſis multis afflictæ, lætus & ſalutaris fuit. Nam IV. Nonis Julii (ut Buchananus *(b)* annotat) *David Bruſſius cum uxore ad Ennerbervium applicuit, anno, quam diſceſſerat, nono: cujus adventus eò fuit omnibus gratior, quò minore in ſpe tùm res Scotorum erant.* Eodem anno Ludovicum renunciatum Hungariæ, deſignatum Poloniæ Regem, omnibus Regiis virtutibus conſpicuum, & in quem optimas quaſque dotes Gallici & Pannonici ſanguinis conveniſſe facilè dixeris, regnum feliciter iniiſſe, Tranſylvanos rerum novandarum avidos ad officium reduxiſſe, Alexandro Tranſalpinæ Valachiæ Duci, qui à patre defecerat, veniam, pacem & largiſſima munera dediſſe, & fidum dehinc expertum eſſe Bonfinius *(c)* ſcribit. Is anno proximo Ludovici matrem Eliſabetham adventu ſuo Andreæ filio Regi Neapoleos & toti Italiæ ſummum peperiſſe gaudium, Andream mox diademate Neapolitano ornatum eſſe teſtatur. Ludovicum mox anno ſequenti in Poloniam fuiſſe, Regi & filio ejus Caſimiro (cum tamen ipſe ſolius Caſimiri regis, patre Vladiſlao Anno 1333. defuncto, meminerit) auxilia contra Lithuanos, tùm contra Joannem Bohemiæ Regem & Tartaros feliciter tuliſſe memorat. Inter hæc annus proximus partæ Salutis quadrageſimus tertius ſupra M CCC. pace Caſimiri cum Cruciferis initâ

(a) Polyd. l. 19. p. 370. (b) lib. 9. p. 293. (c) Dec. 2. l. 10. ab initio.

celebris fuit, tùm verò & lætus optimi Hungariæ Principis Andreæ nuptiis *(d)* cum Joanna Roberti Neapolit. regis filia, & optimi proventu uberrimo vini, cujus vas ſtupendæ magnitudinis, utpote octingentas propè urnas capiens, Heidelbergæ aſſervatur, quod nuper munificentia Sereniſſimi Electoris Palatini Caroli Ludovici, Principis Generoſiſſimi, inſigniter auxit. Ad eundem illum annum 1343. Guilhelmi Coclitis, qui ſextus filius Friderici illius Gravis Marchionis Miſniæ fuit, natalem, tùm pacem inter Polonos & Sileſios reſtitutam: ad proximum Comitum Vinarienſium cum Friderico dicto conciliationem Fabricius in memorabilibus Saxon. notat.

(*d*) Petav. R. T. p. 1. l. 9. c. 5.

CCXC. *Anno Chriſti* 1345. *arſit Cometa. Sequenti anno Carolus IV. Rex Romanorum appellatus eſt, contra Ludovicum Bavarum excommunicatum.* Eckſtormius ex Onuphrio.

TRiſtitiam Ludovico, gaudium Carolo, illam etiam Gallis & Bohemis, hoc Anglis Cometa iſte prænunciavit. Illa tamen Caroli electio, auctore Pontifice Romano, Clemente VI. facta, Imperium diviſit, ut Aventinus *(a)*, Trithemius *(b)* & res ipſa indicat. Sed nec ipſi Carolo laudi fuit, qui, ſi Aventino *(c)* credimus, *ob perfidiam omnibus inviſus, nuſquam receptus, vivo Ludovico aut Galliis aut Hercyniæ latebris prodire, nec habenas rerum uſurpare auſus eſt.* Hic annus Guilhelmo præpotenti Hanniæ, Hollandiæ, aliarumque terrarum Comiti, prole orbo vitam abſtulit, opimam hæreditatem cognomini filio ſororis Margarethæ Ludovici Imperatoris uxoris dedit. Ita rebus tunc in Hollandia pacatis *(d)*, tot ampliſſimæ ditiones ad domum Bavaricam devolutæ, annis ferè octoginta ab ea poſſeſſæ, poſthæc Burgundis ceſſêre. Hic etiam annus conjugium inter Catharinam Hennenbergicam & Fridericum Marchionis Miſniæ filium, & diſſidio, cui Hennenbergicus dotem promiſſam negans cauſam præbuerat, compoſito, ac in dotem datâ Friderico Coburgenſi ditione (quæ hac ratione ad Landgravios Thuringiæ pervenit) pacem firmavit. Seditio interim Antverpiæ erupit, quam omni Cometa certius Edovardi Regis Angliæ, qui Ludovico Comiti Flandriam eripere tentabat, ambitio portendit. Proximus annus multis memorabilibus rebus adverſis & proſperis inclaruit. Carolus Ludovico Imperatori, ut diximus, ſubrogatus, patrem Gallo contra Anglum ſuppetias ferentem ſecutus eſt. Sed Anglus de Gallo longè omnium famoſiſſimam ad Creſciacum obtinuit victoriam *(e)*, quæ quidem, ſi quæ unquam, tàm Anglo, ut ingenium humanum, vel potius odium hoſtile fert, lætiſſima, quàm Gallo luctuoſiſſima fuit. Undecim enim Principes (inter quos duo Reges, Bohemiæ & Balearidum, & quatuor Epiſcopi) octoginta Barones, mille ducentos equites, & triceſies mille pedites, teſte Froſſardo, Gallo ſcriptore illius temporis, hauſit, ita ut Philippus & Carolus Reges *(f)* ægrè cum paucis evaſerint. Ita tunc occidit Joannes Caroli pater, eadem die, erat 26. Auguſti S. Ruffi memoriæ ſacra, qua anno *(g)* abhinc ſexageſimo octavo Ottogarus rex itidem Bohemiæ bellicoſiſſimus in prælio ceciderat, fortiter pro ſocio Gallo pugnans occubuit. Interitum ei omni Cometa vel alio augurio certius, cœca bellandi (cœcus enim pugnaſſe ſcribitur *(h)*) & rebus quidem deſperatis *(i)* libido, ut & tunc Ottogaro portendit. Prudenter Dubravius: (*k*) *Bojemis diem Divi Ruffi, quo die pugna fuit, tristi omine infamem execrantibus, qui alterum videlicet jam Regem bellicoſiſſimum illis abſtulerit, prius Othogarum, nunc Joannem. Quanquam non defuerant, qui illa neſcio cui fatali legi attribuerent, quæ ut vitæ ſimili utrumque alligaverit, ita per mortem quoque ſimilem illos conjunxerit. Pariter enim uterque laudis ex bellica virtute appetens erat, parique audacia in periculis confidens, pariter item mortem pro gloria contemnens, nec niſi in ultimo bellorum actu uterque à fortuna deſtitutus.* Salubre profectò bellorum avidis monitum *(l)*,

(*a*) Ann. 7. p. 628. (*b*) ad ann. 1346. (*c*) Ibid. p. 630. (*d*) Trithem. ad 1345. (*e*) Trith ad 1346. Polyd. l. 19. p. 375. Avent. Annal. 7. p. 629. Fabric. memorab. Saxon. ad 1346. (*f*) Avent. l. d. Dubrav. l. 21. fine. (*g*) Dubrav. l. 17. p. 143. (*h*) Crantz. apud Bucholz. Dubrav. ibid. (*i*) Dubrav. ibid. (*k*) Dubrav. l. 21. p. 177. (*l*) Vid. Buntingum 1. part. Chron. Brunſuic. in Magno Torquato p. 103.

duorum Regum clariſſimorum infelici exitu ſancitum. Idem ille annus, ut multorum (*a*) fert ſententia, natalibus illuſtriſſimæ Academiæ Heidelbergenſis, quæ genitorem ſuum Rupertum 1. Electorem Palatinum agnoſcit, tùm (*b*) Andegavenſis, clarus & lætus fuit. Non diſſimulo tamen Trithemium hæc in priora tempora referre, ann. ſcilicet circiter 1340. quo etiam Rupertum obiiſſe teſtatur, cum alii 1390. aſſignent; quo ferè tempore fratris ejus Adolphi pronepos deceſſit. Non diſſimulo Academiæ (*c*) Heidelberg. ann. 1387. Andegavenſis (*d*) 1396. natalem à quibuſdam conſtitui. Illa 1346. conſtituta, 1387. autem reſtituta putatur. Hanc Fabricius Anno illo 1346. à Ludovico 1. Alſtedius 1396. à Ludovico 2. Duce Andegavenſi conditam ſcribit. Helvicus id de Ludovico Rege Siciliæ & Neapoleos ad eundem illum annum 1346. refert. Itaque ex ejus mente fuit iſte Ludovicus id vocabulum primus, Joannis Regis filius, Caroli id nomen Quinti, qui & Sapiens dictus eſt, paulò ante mortui frater, Sexti patruus, & à fratre conſtitutus Prorex Anno 1383. in Italia mortuus. Vid. Rit. de reg. Franc. l. 3. initio. Serres in Carolo V. VI. & Petav. R. T. 1. p. l. 9. c. 5. & 6. Alioquin & Ludovicum 2. (*e*) Anno 1410. (*f*) circiter, & hujus filium, id nomen tertium Anno 1421. (*g*) avitum jus, quod ſibi in regnum Neapolit. competere putabant, armis proſecutos eſſe invenio. Middendorpius fundatorem Acad. Andegav. Ludovicum pro II. ſive 2. facili errore 11. ſive XI. vocat. Cum autem hanc Academiam eodem ferè tempore cum Heidelb. Anno ſcilicet 1346. inſtitutam dicat, Ludovicum id nomen Primum non Secundum intelligat oportet.

(*a*) Munſter. Pantal. Bucholz. Avent. Calviſ. Helvic. Fabric. Alſted. Middendorp. (*b*) Fabric. memorab. Saxon. ad 1346. Calviſ. & Helvic. circa ann. 1347. Middendorp. (*c*) Bucholz. ad 1387. (*d*) Alſted. Chron. Schol. (*e*) Serres in Carolo VI. ad 1388. (*f*) Funcc. ad 1411. Petav. l. d. c. 8. initio. (*g*) Calviſ. ad 1421. Petav. l. d. Serres in Carolo VII.

CCXCI. *Anno Chriſti 1347. teſte Cypriano, Cometa in Tauro per duos menſes durans conſpectus eſt. Hunc peſtis ſæviſſima per integrum quadriennium durans, ac per totum terrarum orbem graſſans, ſecuta eſt, in qua, ab hiſtoricis ſcribitur tertiam partem hominum in Europa periiſſe. Ludovicus Imperator, de equo in venatione cadens* 11. *Octobris mortuus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1347. Apparuit Cometa, quem magna fames eſt ſecuta. Et ſequenti anno multa hominum millia peſtis abſumpſit. Eckſtormius ex Chron. Saxon.

Anno Chriſti 1347. in Auguſto conſpectus eſt in ſigno Tauri verſus Septentrionem ingens ſeu Cometes, ſeu vapor igneus de cælo velut cadens cum magno terrore ſpectatorum, per dies paucos viſus. Succeſſit totâ Europâ, ſed præcipuè in Italia fames valida. & anno ſequente peſtis ab Aſia uſque ad Britanniam, quæ triennalis fuit & maximam partem mortalium abſtulit, ſuperavitque omnes poſt hominum memoriam lues & morbos. Ricciolus ex Prætorio.

REfert hunc Cometem in cenſum Cometarum Alſtedius & Schorerus in nupero de Cometarum commentario, cui etiam peſtem toto orbe graſſantem ſubjicit. Non eo inficias & tunc temporis & aliàs à Cometarum apparitione peſtem aliaque mala in orbe graſſari. Dico tantum etiam bona & læta eis ſuccedere, inter quæ & aëris temperiem ac ſalubritatem ſupra monſtravimus. Hic annus Ottoni Ludovici Imperatoris filio (*a*) lucis uſuram attulit, Andreæ Regi Apuliæ & Ludovico Principi, vel invidia teſte, omnibus regnandi artibus inſtructiſſimo, & pace belloque clariſſimo, abſtulit. Nempe naſcendi & moriendi vices ſedulò in Regum quoque turribus natura exercet, nec ad opera ſua determinata peragenda Cometæ crinibus trahitur. Ludovico non Cometa, ſed ipſa natura, & magno quidem Climacterico, anno ætatis ejus ſepties nono (*b*), vitam ademit. Non deeſt ſuſpicio veneno (*c*) eum periiſſe. Aventinus id reticet, licet Calviſius edit. Francof. id ei tribuat, cum Lipſienſis Onuphrio id tribuiſſet, & equo excuſſum inopinato fine (apoplexiam vocant) naturæ

(*a*) Avent. Annal. 7. p. 630. 633. (*b*) Avent. Annal. 7. pag. 630. (*c*) Trithem. ad 1347.

conceſſiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

conceſſiſſe perhibet. Is non tantùm peſtem (*d*), ſed & terræ motum maximum & alia prodigia mortem Ludovici ſecuta recenſet. Eodem menſe Auguſti quo Cometes luxit, Anglus urbe Caleto in portu Giſſoriaco potitus, pactis paulò poſt cum Gallo induciis ac re præclarè geſta in Angliam trajicit. At menſe Julii Epiſcopus Leodienſis victoriam de civibus rebellibus reportavit. Poſtero anno David rex Scotiæ Angliam incurſans ab Anglo victus captus eſt. Galliæ Narbonenſis, præcipuè verò Allobrogum pars à Philippo rege emta, antiqui Domini Delphini nomen ex pacto retinens, filio Regis primogenito (*e*) (ſicut Wallia (*f*) Anno 1254. apud Anglos) ceſſit, cum inſigni, ut par eſt, lætitia, cum illa regio agrorum proventu, civitatum opulentiâ, ædificiorum nitore, reliquâ Galliâ (*g*), lætior ſit. Inter hæc, ut & ſequentibus annis, multa bello paceque fiunt egregia. Eminet pax Imperio reddita, confirmato Carolo, poſtquam Edovardus Rex Angliæ imperium recuſaſſet, Fridericus Landgravius Thuringiæ & Marchio Miſniæ, & Guntherus Comes Schwartzburgenſis, pulcherrimum, Optimi, cognomen (*h*) à moribus indeptus, juri electionis, prece & precio victi, renunciaſſent. Ita Carolus imperium à clementia auſpicatus eſt, quod ut aliàs, Dubravio (*i*) referente, ita & Mecklenburgenſibus Comitibus, Alberto & Joanne (*k*) in cenſum Ducum Anno 1349. relatis, teſtatus eſt. Mox *Superiorem Inferioremque Germaniam*; ut Dubravius ſcribit, *peragrans, ab omnibus Imperialibus civitatibus; magno cum honore & lætitia, propter ſingularem ejus humanitatem, comitatemque & ſummam in rebus ſtatuendis, diſcernendiſque integritatem, atque æquitatem excipiebatur, debitumque ſibi ab illis Sacramentum, quemadmodum paulò ante ab ipſis quoque principibus accipiebat. Deflectens indè ad Palatinum Rheni principem, viduitatis ibi oblitus, cum Anna ejus filia matrimonium contrahit, atque ibidem apud ſocerum nuptias concelebrat, promulgato ad cæteros Principes omnes edicto, ut Herbipolim ad diem certum convenirent. In conventu de expeditione in Italiam facienda, coronæ Cæſareæ induendæ gratiâ, actum & concluſum eſt, ut poſt menſem ſextum primo verè illa iniretur.* Mox quì Ludovicus Elector Brandenb. Ludovici nuper defuncti Imp. filius, operâ Rudolphi Junioris Electoris Palatini Carolo Imperatori ejus genero conciliatus, inſignia Imperii eidem tradiderit, ab eo verò inveſtituram Marchionatûs Brandenburgenſis (confirmationem in feudo rectius dixeris) à Cæſare acceperit, refert. Porrò annus quinquageſimus ſupra terdecies centum ſolemnibus (*l*) ſecundi Jubilæi Romani, Clemente Sexto eum integri ſeculi ſpatio à Bonifacio 8. ut vidimus, definitum, ad dimidium ſeculi reducente, celebris & quamplurimis lætus extitit.

(*d*) Avent. ibid. p.633. (*e*) Polyd. l.19. p.377. (*f*) Id. l.16. p.311. (*g*) Cluver. Geogr. c.9. (*h*) Avent. Annal. 7. pag.634. (*i*) lib.22. initio. (*k*) Ibid. p.180. (*l*) Sabell. Enn.9. l.8. p.420. Polyd. l.19. p.385.

CCXCII. *Anno Chriſti* MCCCLI. *Cometes ſub ipſo Septentrione menſe Decembri apparuit, quo exſtincto graves ventorum æſtus ſubſecuti ſunt, & cæleſtis trabs priori ardente parte per cælum labi viſa fuit, & flamma cæleſtis poſt Solis occaſum inter Zephyrum atque Auſtrum latiſſimè excreſcens, terribileque oſtentans incendium, tandem murmure magno per cælum ruit.* Chron. Belg.

Anno Chriſti 1351. *menſe Decembri Cometes ſub ipſo Septentrione apparuit, quo extincto graves ventorum æſtus ſubſequuti ſunt, & cæleſtis trabs à priori parte ardens per cælum labi viſa eſt.* Trithem. Chron. Hirſaug.

Anno Chriſti 1352. *menſe Decembri Cometa in plaga mundi Septentrionali apparuit, quo exſtincto graves ventorum æſtus ſunt ſecuti. Trabs cæleſtis priore parte ardente de cælo labi viſa eſt. Deindè Ludovicus, filius Principis Philippi Tarentini, poſtquam contra Ludovicum regem Pannoniæ regnum Apuliæ acquiſivit, & à Clemente Pontifice Neapoli eſſet inauguratus, poſtea poteſtatem regiam accepit. Frignans, Maſtyni filius ex pellice natus hoc anno, quando pater, recreandi animi cauſâ, Belzanum oppidum Teutonicorum ſe contulit, urbis dominium ipſe occupavit, conſpiratione inter cives ortâ, ac ipſum patrem Canem cum omnibus aliis filiis excluſit. Canis autem auxilio aliorum adjutus exercitu congregato urbem obſedit, eamque poſt oppugnationes multas recepit, deque*

filio Frignano, civibus ſeditionem moventibus, ſupplicium ſumpſit. Tartari & Ruteni in Poloniam irruperunt, omniaque devaſtarunt. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1352. *menſe Septembri apparuit Cometa verſus Septentrionem, quem ſecuti ſunt venti vehementes & magna ſiccitas.* Eckſtormius ex Schoſſero, is ex Chron. Saxonico.

IN hoc quoque Cometa annotando diſcrimine unius anni Scriptores ab ſe diſtant. Alii & in menſe differunt. Alſtedius eum in 1351. refert. Ricciolus in 1352. Sabellicus [a] quoque his rationibus favet, dum eum morti Clementis VI. qui Anno 1352. obiit, ſubjicit. Ita verò ille: *Eſt & Cometes ingens in cælo obſervatus, ac biennio poſt* [b] *trabalis ſpecies ignea aperto cælo cucurrit, flamma ingens poſt occaſum Solis inter Zephyrum & Auſtrum magnum trahens incendium, cum terribili ſonitu ad terram deprimi viſa eſt; ſed hæc etſi rara viſu, naturæ tamen ſunt opera, vulgi opinione prodigioſa, & iccircò non omninò indigna quæ inter exempla temporum referantur.* Niſi deſcriptio & trabis apparitio doceret unum eundemque Cometam eſſe, annus & menſis diverſus ab Auctoribus annotatus, duos diverſos Cometas fuiſſe perſuaderet. Optaſſem Calviſius utrumque phœnomenon ex Trithemio accuratè, ut ſolet, annotaſſet. Equidem cæleſtem flammam Anno 1352. poſt Solis occaſum inter Zephyrum & Auſtrum latiſſimè excreſcentem, terribileque oſtentantem incendium, quæ cum magno tandem murmure per cælum dilapſa fuerit, anno verò proximo longum poſt ſe trahentem exſtinctum limitem, quæ à Septentrione in Auſtrum delata fuerit, ex eodem [c], ut Francofurt. editio docet, annotavit. Sed Cometam præteriit, ideòque neque hanc de natali Cometæ controverſiam attigit. Sed enim ille idem quod Bonfinius [d] fecit, qui iiſdem ferè verbis, quæ ex Trithemio exſcripſimus, geminam illam flammam cæleſtem deſcripſit, ſed Cometæ non meminit. Sabellicus vel flammam anni 1352. pro hac anni 1353. poſuit, vel Cometa ſecundùm ejus rationes in annum 1350. referendus. Sed hæc morti Clementis non conveniunt. Quam victoria inter Genuenſes & Venetos alternans [e] præceſſit & excepit non obſcuro viciſſitudinis rerum inter Cometas tranſparentis argumento. Inter hæc Tigurum fœderi Helvetico acceſſit ac principem locum obtinuit. Pax bellum inter Margaretham Ludovici Imperatoris viduam, & filium ejus Guilhelmum Hollandiæ Comitem, exortum poſt victoriarum vices, ut & illud Magdeburgicum ante Cometæ apparitionem [f] ortum, operâ Brunſuicenſium compoſuit. Fabricius [g] inter alia ab Anno 1351. bello & pace geſta, inducias quoque duorum annorum, ab Eduardo Tertio Rege Angliæ cum Joanne Rege Galliæ rebus adverſis mox maximè nobili futuro, pactas, & ordinis Garterii [h] ſive aureæ periſcelidis inſtitutionem ponit.

[a] Enn. 9. l. 8. p. 422. [b] Vid. Chron. Belgic. & Fabric. memorab. Saxon. ad 1393. [c] Trithem. Chron. Hirſaug. ad 1352 & 1353. [d] Dec. 2. l. 10. p. 368. [e] Sabell. Enn. 9. l. 8. p. 421: Bonfin. dec. 2. l. 10. p. 362. [f] Fabric. memorab. Saxon. ad 1350. [g] ad ann. 1351. [h] Vid. Polyd. l. 19. p. 378.

CCXCIII. *Anno Chriſti* 1353. *ut & præcedens ſuum Cometam ſenſit.* Ricciolus.

Anno Chriſti 1353. *Cometam ſecuta eſt ſiccitas & incendium multiplex à fulmine ortum.* Alſtedius.

QUàm non tantùm triſtia, ſed & læta Cometarum apparitionem excipiant, hic annus & ſequentes clarè oſtendunt. Illa ſunt, quod locuſtæ in Africa, Aſia, Cypro & alibi terrarum omne quod viride eſſet depaſtæ fuerint, & Henricus Archiepiſcopus Moguntinus diem ſuum obierit, & ſeditio Noribergæ exarſerit, pulſo Senatu, ſed mox auctoritate Caroli Imperatoris reſtituto, ac Rex Galliæ Joannes Carolum Navarræ Regem & Carolum Normanniæ Ducem in convivio ceperit. Plura enim non invenio apud Trithemium, Bonfinium, Sabellicum, Aventinum, Polydorum, Buchananum, Tarapham, Dubravium, alioſque auctores quos continuò excutio. At læta non pauca occurrunt *. Bernenſes poſtquam in ſocietatem fœ-

* Calviſ. ad 1353.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

deris Helvetii venerunt, proximum à Tigurinis locum obtinuerunt. Pax illa Hollandica inter matrem & filium firmata. Uratiſlavienſis urbs † ab Imperatore amplior & auguſtior reddita. Magdeburgenſis obtentâ antiquorum privilegiorum confirmatione, novis inſuper privilegiis ab Imper. aucta. Lætiſſimo rerum proventu terra luxuriavit. Mediæ naturæ eventus hîc ſeorſum ponendus, victoria ſcilicet Venetis læta, Genuenſibus triſtis. Hùc etiam quorundam rationes referunt illa læta, tàm nuptiarum ſolemnia Caroli Imp. cum Anna (al. Agnete) Rudolphi Electoris Palatini filia & tota Bojaria, & Alberti Boi cum Margaretha Ludovici Brigenſis filia, nepti ſua, quàm alia quæ Aventinus (*a*) multa enumerat. Nec ſequentes anni effæti gaudiorum fuêre. Anno quinquageſimo quarto ſuprà tredecies centeſimum Carolus fratrem Wenceſlaum, (*b*) Comitem Lucelburgenſem, novâ dignitate Ducis aliiſque honoribus ornat. Genuenſes victoriam de Venetis referunt. Wenceſlai uxor Brabantiâ à morte Patris, Carolus coronâ illâ ferreâ, Italici regni inſigni, Mediolani, poſtero verò, aureâ Romæ unâ cum uxore, Franciſcus Cateluſius in mercedem fidei & virtutis, Joanni Imperatori Orientis præſtitæ; ſorore Imperatoris & inſulâ Lesbo integro propè ſeculo à poſteris ejus obtinenda, tandem Caſimirus Rex Poloniæ Maſoviâ, Ziemomiſlo ſe in fidem & clientelam ejus conferente, potitur. Hoc quoque anno Ludovicus Magni Pii Ducis Brunſvicenſis filius, Mechtildam (*c*) Wilhelmi ultimi Ducis Lunæburgenſis (qui cum poſthac ſine maſculis liberis deceſſiſſet, genero Ludovico [*d*], & hoc rurſus ſterili decedente, fratri ejus Magno Torquato patruelis ſui filio ditionem reliquit) in uxorem accepit. Sequens annus Bullam auream, legum Imperii penu, quo nil toto in Imperio (*e*) ſanctius, utilius, magnificentius, inter terræ & belli motus condidit. Idem Anglis novam & propè nuperâ Creſliacenſi majorem peperit in Pictonibus victoriam, Rege Galliæ cum Philippo filio, 17. [*f*] Comitibus & 1700. nobilibus (MD. Jovius [*g*], at Ritius [*h*] CLXX. tantùm putat, Serres vero MDCC. cæſos fatetur) capto, qui paulò antè Regem & Ducem cum multis nobilibus in illo doloſo convivio ceperat. Quàm incredibilem lætitiam hæc res exercitui, Regi, Senatui & populo Anglicano attulerit, Polydorus [*i*] pluribus proſequitur. Hæc paulò poſt induciæ duorum annorum ſecutæ ſunt. Anno autem proximo (qui 1357. à C. N. erat) Davidis Regis Scotiæ annis decem captivi liberatio, ſequenti Dalmatiæ regni per Ludovicum Hungarum à Venetis recuperatio [*k*], & pax iis data, tùm Anno 1359. Ottonis Ducis Saxoniæ [*l*] cum Agnete filia Guilhelmi Ducis Luneb. nuptiæ, tandem Anno 1360. pax inter Galliæ & Angliæ Reges ſancita, quo etiam Margaretha illa Maultaſchia ſe Rudolpho Alberti 2. filio, & ſic Ducatum Carinthiæ & Comitatum Tyrolis Auſtriæ felici connubio junxit, & poſtero Natalis Wenceſlai Imperatoris, omnibus Anglis verò jubileus Edoardi Tertii [*m*] grandia attulit gaudia. Iſtis ſumtuoſas Ducis Lotharingiæ cum Sophia Wirtenbergenſi [*n*] nuptias Anno 1361. celebratas adnumerare licet. Inter hæc funera Principum non pauca elata, cædes & ſtrages non exiguas factas eſſe, aliaque triſtia contigiſſe fateor. Hanc tempeſtatem lætam & inſignem, Academiæ Ticinenſis [*o*] inſtauratio, Pragenſis [*p*] verò & Viennenſis [*q*] (hujus tamen initium quidam ad ann. 1237. & Friderici 2. tempora referunt) erectio reddidit.

† Fabric. memorab. Saxon. ad 1353. & 1354. (*a*) Annal. 7. p. 634. & 635. (*b*) Chron. Belg. ad 1354. Chron. Sponheim. ad 1356. (*c*) Bunting. ad 1355. Fabric. memor. Saxon. ad 1354. (*d*) Bunting. Chron. Brunſuic. 1. part. p 101. & ſeqq. (*e*) Fabric. ad 1356. Calviſ. ad eund. [*f*] Calviſ. edit. Francof. ad 1356. Serres in Joanne. [*g*] Chron. Angl. ad 1356. [*h*] de regibus Franc. l. 3. [*i*] lib. 19. p. 381, 382. Vid. Buchan. l. 9. p. 297. [*k*] Bonfin. Dec. 2. l. 10. p. 370. [*l*] Fabric. ad 1359. [*m*] Polyd. lib. 19. pag. 385. Jov. ad 1361. [*n*] Paralipom. [*o*] Fabric. ad 1361. [*p*] Fabric. ibid. Trithem. Bunting. Calviſ. Helv. Alſted. ad 1360. Vid. Bucholz. ad 1361. [*q*] Fabric. ibid. Calviſ. ad 1358. Helv. ad 1356. Vid. Alſted. Chron. Schol. ad 1236. & Middendorp. de Acad. Vienn.

CCXCIV. *Anno Chriſti* 1362. *Menſe Martio apparuit Cometa, caudam ſuam verſus ortum protendens. Secuta eſt in regno Polonico magna annonæ caritas.* Eckſtormius ex Schoſſero.

Anno Chriſti MCCCLXII. *Cometa apparuit* 5. *Id. Maji propè Venerem, caudam ſuam verſus ortum ad ſignum Piſcium porrigens, ſecuta magna in Polonia annonæ caritas.* Fabric. memorab. Saxon.

PRoximi ante hujus Cometæ ortum anni geſta jam jam attigimus, quæ ſcilicet læta ad Cometam antecedentem referri poſſunt, ex eorum ſaltim mente, qui plurium decadum annorum geſta Cometis tribuere ſolent. Nunc ut ejuſdem illius anni triſtia attingamus, par eſt, quò ſcilicet hìc quoque demonſtremus, funera Principum, cædes, bella, aliaque adverſa Cometas non exſpectare. Philippo duce Burgundiæ ultimo mortuo, ditio illa juris fit Gallici, & cedit Joanni regi, cui mater Burgunda fuit. Idem annus Wilhelmo primo Duci Juliacenſi fatalis fuit. Duo Comites [a] Coloniæ in haſtiludio lanceis ſe confixerunt. Edoarus dux Gelriæ poſt multas cædes incendiaque multa fratrem Reinardum vicit & in vincula conjecit. Uratiſlavia [b] tota penè in ignes Anno 1361. 8. Cal. Auguſti conſedit. Alia ut taceam. Propero enim ad ea quæ Cometam exceperunt. Hæc tamen pauca hoc anno invenio. Plura autem proximus annus cum ſequentibus ad proximum Cometam ſuppeditabit. Petrus Caſtellæ rex, licet à Mauris clade affectus, fœdus tamen cum rege Granatæ fecit. Hunc ille nihilominus ex inſidiis peremit. Regem interea Scotorum Davidem, poſtquam ex carcere ad repetendum thronum regium revertit, per hæc tempora pacando regno operam dediſſe, Buchananus [c] teſtatur. Polydorus [d] & Jovius [e] nil ad hunc annum præter Coloniam Caletum deductam, ut urbs illa opulentis mercatoribus abundans ditiſſimum fieret emporium, commemorat. Hoc quoque anno * Adolphus Comes Marcanus Comitis Cliviæ dignitate auctus eſt.

[a] Trithem. & Calviſius ad 1361. [b] Fabric. memor. Saxon. [c] lib. 9. p. 298. [d] lib. 19. p. 386. [e] Chron. Angl. * Fabric. ad 1362.

CCXCV. *Anno Chriſti* 1363. *Cometa immenſæ magnitudinis per* 3. *menſes integros flagrando durans in Oriente apparuit, qui terribili ſuo ardore & flammâ dimidium ferè cælum occupavit, ſpargendo radios verſùs occaſum. Hunc prodigia varia & mala homines infeſtantia ſunt ſecuta. Bella & ſeditiones plurimæ in Italia, Gallia & Anglia ſunt ſecutæ. Fames & peſtis ſæviſſima in Polonia & Anglia. Innocentius Pontifex ejus nominis VI. & Joannes rex Galliæ hoc anno mortui ſunt. Amurathes Imperator Turcicus, ejus nominis I. in imperio verò III. multas in Europa ditiones ſubegit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1363. *ingens Cometa per tres totos menſes ab Oriente apparuit, diro incendio aëris ad medium cæli verſus Occidentem ſuos radios projiciens.* Ricciolus ex Prætorio.

Anno Chriſti 1363. *arſit Cometa: qui ſignificavit reformationem Johannis Wicleſi.* Alſtedius.

FAteor hìc quoque funera Principum, bella aliaque adverſa: ſed affirmo læta quoque Cometis ſuccedere. Nam licet mortem Innocentii Trithemius, Onuphrius, Calviſius & alii in præcedentem annum referant, perinde eſt, cum & ibi Cometam viderimus. Sed quod ad peſtem & famem, cujus Rockenbachius mentionem facit, attinet, hæ ad iſtum Cometam ab eo non ex æquo referùntur. Magiſter enim ejus Funccius famem Polonicam (quam alii auctores, ut vidimus, anno 1362. adſcribunt) ut & Buntingus in annum 1361. peſtem Britannicam in 1362. ponit. Atque hoc rationibus Buchanani (a) convenit. Verumtamen fames & peſtis in Germania, auctore Trithemio, anno 1365. ſecundum rationes verò Fabricii (b) anno 1363. ſæviit. Læta & proſpera illi, qui Cometam protulit, anno & ſequentibus non defuerunt. Hoc enim ipſo anno (c) Carolus Imp. Eliſabetham Boguſlai Ducis Stetinenſis filiam, Caſimiri Regis Poloniæ cognatam, Ludovici regis Hungariæ conſobrinam, præſentibus non tantùm his ſed & aliis duobus Regibus, Sigiſmundo Danorum & Petro Cypriorum (raro aliàs exemplo & manifeſto benevolentiæ illâ ætate tutæ argumento) multiſque aliis Principibus

(a) l. 9. p. 298. (b) in memorab. Saxon. (b) Dubrav. l. 22. p. 185. Jordan, ad h. l. Chron. Pol. Bunting. Chronol.

Cracoviæ in uxorem duxit. Nihil tunc ad ſolemnem luxum & lætitiam publicè & privatim defuit, licet anno proximo, ut Chronica noſtra (d) teſtantur, fames illa in regno deſæviiſſet. Hoc etiam anno Albertus II. Dux Mechlenburgicus Rex Sueciæ electus eſt. Philippus à Joanne Rege Galliæ patre dux Burgundiæ creatus, ut illa ditio ultimum ex poſteritate Roberti, qui nepos Hugonis Capeti erat, & primum ex Valeſiis, qui etiam primum Regem Philippum hujus avum Galliæ dederant, haberet Philippum. Proximo Carolus quintus, dictus Sapiens, Joanne Londini (quo vel, ut Anglo ſatisfaceret, quod Polydorus (e) & Jovius (f), vel, ut bellum ſacrum parans fœdus cum Anglo percuteret, ut Serres (g) & Petavius (h) teſtantur, abierat) mortuo felicia regni auſpicia fecit, ac meliorem Galliæ faciem (i), qualis homini à longo morbo redire ſolet, reddidit. Adolphus autem reſignato Archiepiſcopatu Colonienſi puellâ Montenſi in uxorem ducta, Clivenſem & Marchiæ Comitatus conjunxit primus & poſteris tradidit. Hoc quoque anno (k) Academia Cracovienſis à Caſimiro fundata eſt. Joannes autem (l) Montifortenſis, victo & ſublato hoſte Carolo Bleſenſi, Britanniæ potitus bello de ea viginti annis geſto, finem impoſuit. Paulo ante (m) pax inter Carolum 4. Imp. & Hungariæ, Poloniæ, Bohemiæ ac Daciæ Reges bellum parantes auctoritate Pontificiâ conciliata.

(d) lib. 4. cap. 20. Flor. Polon. in Caſim. M. (e) lib. 19. p. 386. (f) Chron. Angl. (g) in Joanne. (h) Rat. Temp. p. 1. l. 9. c. 6. (i) Serres in Carolo. (k) Chron. Polon. Middendorp. Funcc. Bucholz. &c. (l) Polyd. l. 19. p. 386. (m) Paralip. ad 1363.

CCXCVI. *Anno ſalutis humanæ 1365. fuit vis frigoris ſolito acrior, & Cometes per plures dies apparuit inter Occidentem & Septentrionem, cujus radii ad Franciam pertinebant, quaſi demonſtrantes eam paucis poſt menſibus rurſus magnis belli motibus fluctuaturam, perinde ut accidit.* Polydorus lib. 19. pag. 388.

Hyemem aſperrimam trimeſtri Rhenum glacialibus compedibus adſtrinxiſſe Trithemius memorat, Cometam non annotat: nec quiſquam auctorum, qui mihi ad manum ſunt. Hic annus quoque fame & peſte, ut diximus, celebris fuit. Tùm etiam variante inter Petrum Regem Caſtellæ & Henricum fratrem ejus nothum, illum Anglicis, hunc Arragonicis & Gallicis auxiliis (quod diſtinctius Tarapha in vita Petri quàm Polydorus loco dicto enarrat) fultum, victoriâ, ad ultimum tamen cæde Petri & auſpiciis Henrici, res tunc finita, quanquam hæc Calviſius * ex Mariana in paulò poſteriora tempora referat. Et Petro quidem injuſtum uxoris Blancæ Borboniæ repudium & cædes nefaria, vita ſoluta, fratris quoquè Friderici & Rubei Granatæ Regis hoſpitis ſui cædes, & ſimul avaritia ac crudelitas, intoleranda vitiorum portenta, certius quàm ullus Cometa aliudve phœnomenon, meritum prænuntiarunt exitium. Eodem anno † animam efflavit Rudolphus Archidux Auſtriæ, qui anno 1363. Academiam Viennenſem inſtituit, quam frater & ſucceſſor ejus Albertus 3. mox magnficentiſſime & munificentiſſimè perfecit. Unde Paralipomenôn auctor eam an. 1365. ab Alberto fundatam ait. Eodem anno 1365. Carolus Rex Galliæ ſapientiæ & pacis artibus ‡ regnum feliciter condebat: eaſdemque ſequenti anno exercebat. Docet hoc pax inter Joannem Montifortenſem & viduam Comitis Bleſenſis anno 1365. tùm illa ad Bretiniacum paulò poſt compoſita, aliaque. Sed inveteratum utriuſque gentis odium (a), & hinc conſervandæ, illinc reparandæ gloriæ & prædæ ſtudium, propius autem Aquitanis gravia tributa indicta, & horum ad Gallos defectio, vel ſinè Cometæ iſtius apparitione bellum portendiſſet. Annum ſexageſimum ſextum ſuprà terdecies centenum natalis Ricardi 2. Regis Angliæ à Polydoro præteritus, ex eo tamen collectus (b), tùm illud magnum Civitatum fœdus, à quo Hanſeaticæ appellantur, clarum fecit. Inter læta illius temporis referri, meritò poſſunt Ottonis Ducis Brunſvicenſis, rerum fortitèr & felicitèr geſtarum famâ clariſſimi, Ferrariæ tunc apud agnatos (c) Ateſtinæ familiæ principes agentis, (qui Henrici mirabilis nepos, Henrici Junioris filius fuerat)

* ad ann. 1369. † Calviſ. ad 1365. ‡ Serres in Carolo V. (a) Polyd. l. 19. p. 389. (b) Polyd. l. 20. p. 400. (c) Bunting. Chronol. Duc. Brunſuic. & Chron. 4. part. Meibom. in aur. bulla Andron.

nuptiæ

nuptiæ cum Joanna Siciliæ Regis filia, cum qua regnum Neapolitanum dotis jure acquiſiverat, ſicut Funccius & illarum 14. tabularum Genealog. auctor anonymus, tùm & Buntingus, qui Sereniſſimorum Ducum Brunſvic. & Lunæburgenſium res accuratè deſcripſit, hujus rei meminit: Cumprimis verò Eruditiſſimus Meibomius in aurea Bulla (*d*) Andron. Imp. ubi hunc Ottonem cum fratre Balthaſare quadragies victorem in Italia bello tunc ardente evaſiſſe affirmat. Hîc quoque memorandum mihi eſt Magni Torquati Brunſvicenſis Ducis fœdus cum Gebhardo Comite Manſfeldiæ initum (*e*), cujus filio Boſoni Agnetam filiam *laude pudicitiæ & formæ elegantiâ præſtantem virginem mox* matrimonio junxit.

(*d*) pag. 198. (*e*) Fabric. memorab. Sax. ad 1366.

CCXCVII. *Anno Chriſti* 1368. *in quadrageſima Cometa apparuit.* Trithem. Chron. Hirſaug. & Sponheim.

SOlus, quod ſciam, Trithemius hunc Cometam annotat. Docet autem mori Principes & motus bellicos excitari ſinè Cometis, dum talia anno proximo Cometæ apparitionem præceſſiſſe monſtrat. Plura talia Polydorus, Funccius, Calviſius & alii auctores habent. Propero ad eventus Cometæ, qui multis lætis rebus præfulſit. Natali ſcilicet Sigiſmundi Imperatis & Caroli VI. regis Galliæ: & nuptiis * Leonelli Ducis Clarentii (qui Edovardi III. regis Angliæ ſecundo genitus erat) cum Jolantide ſive Violante Galeatii primi Ducis Mediolanenſis ſorore, tùm paci † inter Landgravios Thuringiæ & Erfurtentes inter Piſanos & Florentinos ‡, deniquè inter Cæſarem & Barnabavem conciliatæ. Cæterùm & triſtia multa annus ille tulit. Abſtulit enim vis lethi Petrum regem Portugalliæ, Guilhelmum illum ultimum Ducem Lunæburgenſem, Magnum Seniorem Ducem Brunſuicenſem: quorum utrumquè feroces Magni Junioris, qui hujus filius Torquatus dictus eſt, mores & adverſum cum Gerhardo Epiſcopo Hildeſheimenſi prælium ad mortem (*a*) afflixerunt. Illo quoque anno Eberhardus Comes Wirtembergenſis fatis ceſſit. Proximo Philippus Burgundionum Dux Caroli V. Rex Galliæ frater Margaretham Ducis Flandriæ filiam unicam, ampliſſimarum ditionum hæredem, Edmundo Duci Cantabrigiæ Edovardi 3. filio (*b*) deſponſatam, uxorem duxit, quæ res fomentis belli reſtaurati melius quàm Cometa accenſeri poteſt. Sequens annus aliquot Principum fúnera extulit. Caſimiro Piaſtadarum (qui in Polonia quingentis amplius annis regnârant) ultimo Ludovicus Hungarus, Princeps ille laudatiſſimus, Davidi apud Scotos Robertus Stuartus, familiæ adhuc in Anglia regnantis ſator, Rudolpho apud Saxones Wenceſlaus frater, Urbano V. Romæ Gregorius XI. ſucceſſit. Wenceſlaus Dux Brabantiæ & Lucelburgenſis, frater Caroli Imp. victoriam Guilhelmo Duci Juliacenſi conceſſit, qui tamen paulò poſt captum Wenceſlaum libertati reſtituit, annotante, & hîc Chronicon Hirſaugienſe finiente Trithemio. Hic tamen in Chron. Sponheim hoc anno (*c*) Wenceſlaum regem Romanorum fuiſſe creatum, addit. Multa dehinc per totum quadriennium bello paceque triſtia & læta (qui eſt continuus rerum humanarum, ſi cunctas animo cernas, curſus) geſta ſunt. Magnus Torquatus adverſam belli fortunam hîc & illîc expertus eſt. Rainaldus ille Dux Gelriæ libertati anno 1371. reſtitutus fratri Eduardo ſucceſſerat, ſed hoc paulò poſt ſine hærede mortuò, opima hæreditas Guilhelmo Duci Juliacenſi ceſſit (*d*), quâ ratione duo illi Ducatus juncti fuêre. Hermannus quoque Landgravius Haſſiæ bello ab Ottone Brunſuicenſi Duce appetitus, fœderis ſocietatem (*e*) & pactum ſucceſſionis cum Thuringiæ Landgraviis fecit. Sigiſmundo verò tunc quinquenni (*f*) Marchionatum Brandenburg. à Ducibus Bavariæ (*g*) emtum Carolus pater tribuit, & ſic eum Electorem declaravit. Hæc & alia, quæ omitto, docent, magnam illâ tempeſtate circa ſucceſſiones ampliſſimarum regionum factam eſſe mutationum. An-

* Polyd. l. 19. p 391. † Fabric. memor. Saxon. ad 1368. ‡ Paralip. (*a*) Funcc. & Bunting. ex Chron. Saxon. Fabric memorab. Sax. ad 1368. (*b*) Polyd. l. d. p. 388. (*c*) Paralip. anno 1370. Bunt. ad ann. 1376. ita & Calviſ. Bucholz. &c. (*d*) Trithem. ad 1371. (*e*) Fabric. memor. Sax. ad 1372. (*f*) Dubrav. l. 22. p. 186. (*g*) Tithem. ad 1373.

num

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

num 1373. inter Henricum Caſtellæ & Ferdinandum Portugalliæ reges, tùm inter Comites Wirtembergenſes & civitates Suevicas pax compoſita, ſequentem harum fœdus celebrem reddidit.

Hoc etiam anno Maria Ludovici Hungari filia, Sigiſmundo illi Brandenburg. deſponſata. Calviſius edit. Francofurt. & ſororem Mariæ Hedvigin (Adjugam Bonfinius * vocat, rectius Jaduigam ſecundum linguæ noſtræ idiotiſmum dixiſſet) Jagelloni Lithuaniæ Duci, patre annitente deſponſatam fuiſſe ſcribit. Sed id à patris demùm obitu & ſpretis quidem à matre puellæ Ziemoviti Maſoviæ Ducis (cui quorundam Procerum ſtudia diadema & Hedvigin detulerant) tùm & impeditis à Proceribus Guilhelmi Auſtriaci nuptiis, factum eſſe, auctores noſtri tradunt. Illud etiam Bonfinius confirmat, qui Lithuaniæ Ducem Jagulam vocat. Huic & ſequentibus Cometis ſucceſſit optata illa & in exemplum Viris Principibus ponenda pax & concordia fratrum Palatinorum in Bojaria, de qua Aventinus ‡: *Tres filii Stephani quos ex Eliſabetha Siciliæ regina tulit, Stephanus, Fridericus, Joannes, ſeptemdecim annos ſummæ concordiæ abſque herciſcundæ familiæ actione Bojariam adminiſtrant, cuique dos ſua fuit. Joannes venatibus aucupioque deditus, ſimplicitate, quæ ævo rariſſima noſtro: Stephanus diſciplinâ militari, Fridericus rerum civilium prudentiâ inclytus fuit, ſicuti adhuc proverbium in uſu eſt: hic pecuniæ ſtudioſus, vitibus montes Lanshutæ conſevit: ille laudis avidus extitit.*

* Dec. 2. l. 10. p. 377. ‡ Annal. 7. p. 638.

CCXCVIII. *Anno Chriſti* 1375. *Cometa viſus eſt. Paulò poſt fames in Italia maxima fuit. Urbes à Pontifice tunc temporis defecerunt. Seditio Cracoviæ maxima orta fuit, in qua* 160. *nobiles perierunt. Bella in Thuringia maxima ſunt orta. Erphordia obſeſſa eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1375. *poſt crinitum ſidus ſecuta mors Caroli IV.* Ricciolus.

ALſtedius quoque ad hunc annum Cometam annotat. Sed cùm eum cum Cometa anni 1380. conjunxerit, meritò quis ſuſpicari poſſet Cometas eum duos in ann. 1379 & 1380. contuliſſe. Ita quidem Clariſſimus Berckringerus Alſtedii veſtigia preſſo pede ſequens eum veluti * corrigit. Alibi † tamen eodem modo Cometas collocat. Suevorum, qui Francorum vicini ſunt, diſſidium, putante Funccio, in annum 1377. & ſequentes refertur, à quo mox machinarum bellicarum inventum Alſtedio ibidem memoratum ponitur. Et ſic omnia melius conveniunt. Adde, quòd Cometæ 1375, & 1380. prognoſtica ſimultatis inter Principes Francos exortæ non æquè commodè ac Cometæ 1379, & 1380. dici poſſint.

Accedit quòd Alſtedius, ſi Cometam Anno 1375. annotare voluiſſet, vix mortem Edovardi Walliæ Principis Anno 1376, Edovardi regis Angliæ, & Guilhelmi Comitis Hollandiæ 1377. Caroli 4. Imperatoris, & Gregorii IX. Anno 1378. præteriiſſet, in annotandis triſtibus Cometarum eventibus ſedulus: Ricciolus ſaltem Caroli meminit. Sed habemus & læta eaque Cometæ noſtro viciniora. Anno, quo Cometes fulſit, Carolus Imp. pacem ‡ Moguntino cum Spirenſi compoſuit. Margareta eximium illud Reginarum decus cum filio Olao anno 1375. ut Calviſius edit. Lipſien. ex Funccio (qui tamen in annum ſequentem hoc refert) regnum Daniæ auſpicata, illud cum regno Norvegiæ conjunxit. Bello Eccleſiaſtico (*a*) in Turingia & Saxonia compoſito, Marchiones Miſniæ diviſâ Anno 1376. hæreditate paternâ quieti ſe dederunt: & paulo poſt unus illorum, cui Balthaſari nomen fuit, Margaritam filiam Joannis Burgravii Norinbergenſis in uxorem accepit. Anno 1378. turbæ illæ in Thuringia penitus ſopitæ. Carolus verò Imp. Wenceſlaum Cæſarem creari prece (*b*) precioque fecit. Induciæ inter Gallos & Anglos duodecim menſium (*c*) factæ: at inter Archiepiſcopum & urbem Colonienſem pax firmiſſima & perpetua, ut dici ſolet, etſi breviſſimo temporis ſpatio duret, ſicut & hæc non diu duravit, inita. Non immeritò

* Diſſert. de Comet. p. 44. † Pag. 55. & 66. ‡ Fabric. memorab. Saxon. ad 1375. (*a*) Fabric. memor. Sax. ad 1376, 1377 & 1378. (*b*) Paralip. ad 1378. (*c*) Polyd. l. 19. p. 398.

(Mm) adhunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

adhuc Cometam referuntur res proſperæ Ludovici Hungari adverſus Venetos geſtæ. Sed dedimus his meliora, juſtitiæ & pacis artibus, bono generis humani geſta.

CCXCIX. *Anno Chriſti* 1379 *&* 1380. *Duo Cometæ fulſerunt, prognoſtica ſimultatis inter Principes Francos exortæ. Bertholdus Monachus Germanus anno* 1380. *invenit bombardas.* Alſtedius.

Anno Chriſti 1380. *Cometa in Aquario per* 3. *menſes integros ardens apparuit. Hunc ſeditio populi in Anglia contrà Conſiliarios Regios, itemque bellum inter Epiſcopum Colonienſem & Comitem Clevenſem ſunt ſecuta. Peſtis ſæviſſima tunc temporis per totam Germaniam graſſata eſt, bellum inteſtinum inter Archiepiſcopum Moguntinum & Electorem Palatinum Rheni, ortum eſt.* Rockenbachius.

Dixi probabile mihi videri hos Cometas ita in Alſtedio collocandos eſſe. Quia tamen nullius Scriptoris Cometam in annum 1379. annotantis teſtimonium conjecturas meas firmat, hîc unicum tantùm Cometam numerare æquum duxi. Tantò magis cùm unus potuerit eſſe, etſi utroque anno, in fine ſcilicet illius & principio hujus, quod novum non eſt, apparuerit. Quod ſi demonſtrari poſſet, interim aſſertio Rockenbachii de trimeſtri Cometæ iſtius duratione certa ſit, Cometa iſte inter eos, qui diuturniores fulſerunt, numerandus foret. Quod ad eventus Cometæ tributos attinet, bombardarum, quæ vocantur, ſive tormentorum æneorum & ſclopetorum æneorum inventio, nòn certò [a] Bartholdo illi Monacho tribuitur, licet veroſimile viris doctis [b] videatur, Monachum otioſum rerum naturalium inveſtigationi addictiſſimum & chymiæ peritiſſimum, potuiſſe tàm ingenioſum in perniciem mortalium inſtrumentum, Salmoneâ audaciâ fulminis fragorem & ictum imitans inveniſſe. Nam ſunt [c] qui talibus tormentis æneis Algeriæ civitatis in Africa maritimæ incolas Anno 1342. uſos eſſe teſtentùr. Alii [d] Aphris ex Exiliſſa & Tuneto id tribuunt. Adde quòd illi ipſi qui Bartholdo hoc fatale & [e] tartareum inventum vendicant, id in annum 1354. referant. Denique invenias [f] qui ejuſmodi machinas globos ferreos excutientes ſive vaſa fragoſa, quæ inſtar tonitrui hoſtes procul ferire potuerint, Perſis olim, Tanai Scytharum Regina ad Vexorem Ægypti Regem id perſcribente, in uſu fuiſſe, & Virgilium earum mentionem facere, dicant. Sed multorum [g] ſententia fert tormenta ærea Anno 1380. in illo celebri bello Clodiano, quod variante fortunâ & alternante victoriâ Genuenſes & Veneti tunc geſſerant, vel inventa vel primùm producta eſſe. Taceo bellum illud à quibuſdam [h] in annum 1330. ab aliis in 1373. [i] referri. Nam accuratè illud & ſimul eleganter ad annum 1380. deſcribit Barthol. Facius, niſi quòd tunc Henrico Romanorum Imperatori cum Venetis ob Illyrium ademtum graves inimicitias fuiſſe dicat, quod de Ludovico [k] Hungarorum Rege dicendum erat, imperante Carolo IV. cùm Henricus VII. Anno 1313. obierit, cui nulla cum Veneto, at Hungaro diuturna [l] de Dalmatiæ jure erat controverſia. Omnibus ſanè notum eſt, & bella graviſſima geri, & maximè memorabilia & nova inventa in orbe fieri, nullo apparente Cometâ. Hoc quoque anno quo Cometa viſus eſt, multa non tantùm belli ſed & pacis artibus ad Rhenum & in Flandria ac Gallia geſta ſunt. Idem in Italia factum videmus, poſtquam Urbanus Pontifex Romanus Carolum Regem Hungariæ in ſpem regni Neapolitani contra Margaretham Reginam, quæ fratrem ejus antea peremerat, & jam Ottoni illi Brunſuicenſi, de quo antea diximus, nupſerat, ac quòd matrimonium eſſet ſterile, Ludovicum Andegavenſem Caroli Sapientis fratrem, qui ſibi in regno ſuccederet, adoptârat, ſicut Calviſii editio Francofurtana ex Mariana adfert. Sed pro Carolo Ludovicum [m] Caroli filium, Andreæ

[a] Alex. Sardus l. 2. de invent. rer. [b] Ziegl. in ill. Germ. Viror. hiſt. c. 86. Avent. Ann. 7. p. 639. Fabr. ad 1380. Bunting ad eund. [c] Mariana apud Calviſ. [d] Alex. Sardus l. 2. de invent. rer. [e] Polyd. de invent. rer. l. 2. c. 11. & l. 3. c. 18. & Angl. hiſt. l. 23. p. 463. [f] Anonym. de bombard. invent. [g] Sabell. Enn. 9. l. 9. Bucholz. ad 1380. Funcc. p. 429. Petav. R. T. p. 1. l. 9. c. 5. Dubrav. l. 23. [h] Anonym. de bomb. inv. [i] Pantal. Chronogr. [k] Bonfin. dec. 2. l. 10. p. 373, 374. [l] Bonfin. dec. 2. l. 5. p. 266, 267, 268. lib. 6. p. 294, 295, 296. lib. 10. p. 368, 369. & ſeqq. Trithem. ad 1358. Fabric. & Bunt. ad 1357. [m] Bonfin. dec. 2. l. 10. dec. 3. l. 1. initio. Sabell. Enn 9. l. 8. Ritius l. 2. de regno Hungariæ.

peremti

peremti fratrem, & pro Margaretha Joannam ſubſtituendam eſſe, quivis vel mediocriter hiſtoriæ gnarus videt. Quum verò ibi Carolum 2. illum Dyrrachinum, regem Neapolitanum, anno 1379. [n] vel 1381. auxilio Ludovici regis Hungariæ factum, & hoc mortuo invaſorem Hungariæ intelligi Auctores putent, meminerimus Ludovicum Anno demum 1382. [o] regno & vitâ ceſſiſſe, Carolum Andreæ (ſecundum nonnullos [p] Ludovici, ſecundum alios [q] Caroli Dyrrachini) filium [r] non fratrem fuiſſe, regnum Hungariæ adverſus Mariam patruelem Anno 1384. [s] occupaſſe, inter hæc Joannam [t] Anno 1381. ob Andreæ mariti cædem pœnas atroci morte laquei, quo maritum ſtrangulaverat, & ibi quidem, ubi ſcelus operata fuerat, Carolo pependiſſe. Dicendum itaque factum id à Carolo, cum nondum rex Hungariæ eſſet, imò vivente Ludovico Rege Hungariæ, qui eum in Italiam ad ejiciendam paterno regno Joannam à Pontifice Urbano, Joannæ inſolentia offenſo, exoratus, exercitu inſtructum miſerit. Ita enim hæc Bonſinius [v], Ritius [x] & Serres [y] deſcribunt. Eodem illo anno, qui Cometam oſtendit, Carolo Quinto Patri, illi qui Sapiens dictus eſt, & Friderico Landgravio Thuringiæ & Marchioni Miſniæ filii cognomines ſucceſſère, & hic quidem poſtea Dux & Elector Saxoniæ renunciatus eſt. Eo qui ſecutus eſt anno, Leo Armeniæ Rex in Hiſpaniam & in Galliam venit, pacem Europæ redditurus, ſed in ipſo conatu animam reddidit. Hunc etiam annum victoria Joannis Regis Caſtellæ à Ferdinando Luſitano, & Comitis Flandriæ à Gandavenſibus rebellibus armis laceſſiti, tùm pax inter Venetos & Genuenſes ad foſſam Clodiam, ut & inter hos & Ludovicum Hungarum compoſita inſignivit. Cæterùm & illi ipſi eventus rerum, Cometæ à Rockenbachio tributi, viciſſitudinis triſtium lætorumque documenta præbent. Seditio enim Cantianorum Londini excitata, quam non Cometæ, ſed *novi inſolentis* [z] *& intolerabilis tributi, in ſingula capita* indicti, *& plebis animum vulnerantis* portentum prudentioribus prænunciavit, intra triduum [a] ſopita eſt. Inter Moguntinum quoque & Palatinum concordia [b] reſtaurata. Atque ſic omnia mala bonis, triſtia lætis mutantur & miſcentur perpetuò. Inter hæc Anno 1379. Ludovicus Hungarus Venetos, dominium maris vicinorum cum injuria ſibi arrogantes, ad mediocritatem reduxit, idemque Poloniæ Rex Walachiam in fidem & patrocinium accepit: Wenceſlaus Rex Romanorum Coloniam maximum ſecum attulit gaudium. Galli verò & Angli, tùm res domi Regibus pueris (Anglus enim undecimum, duodecimum Gallus agebat) conſtituendis intenti, tùm *belli, ut ita dicam, æterni moleſtia perennis tædentes*, ut Polydorus [c] ait, pacem appetunt, & mox poſtquam ad arma rediiſſent, ſatietate cædium capti, *quaſi induciis tacitis quodammodo ſua ſponte*, ut idem ait, *exortis, à bello aliquantiſper ceſſarunt, & pacis nonnihil nacti ſunt*. Atque inter has rerum vices perpetuò res humanæ volvuntur.

[n] Funcc. ad 1381. Bonfin. dec, 3. l. 1. initio. [o] Bonfin. ibid. Backſchai in Ludov. l. 9. p. 339. [p] Bonfin. ibid. & dec. 2. [q] Petav. R T. 1. p. l. 9. c. 5. Serres in Carolo 6. [r] Bonfin. ibid. Dubrav. lib. 23. Ritius de regno Hungariæ l. 2. Bakſchai in Carolo Parvo. Calviſ. ad 1382. [s] Calviſ. ad 1382, 1385. [t] Idem ad 1381. [v] Dec. 3. l. 1. initio. [x] lib. 2. de reg. Hungariæ. [y] in Carolo 6. [z] Polyd. l. 20 p. 402. [a] Polyd. l. 20. p. 404. [b] Trithem. ad 1380. [c] Polyd. ibid. p. 401.

CCC. *Anno Chriſti* 1382. *Cometa per* 14. *dies flagrans apparuit. Hunc aëris tranquillitas tanta ſecuta eſt, ut ventus nullibi ſentiretur à mortalibus. Inde quoquè putreſcere aër ita cæpit, ut peſtilentia ſæviſſima ſequeretur. Deinde Archiepiſcopi Meideburgenſes duo intra breve temporis ſpatium, unà cum Comite Gebhardo Manſfeldenſi, ſunt mortui. Peſtis ſæviſſima non tantùm Germaniam, ſed etiam totum ferè mundum afflixit. Genuenſes* (corrige ex Funccio Gandavienſes) *bellum inferunt Civitati Bruck ſitæ in Flandria, in qua pugna* 72000. *hominum interfecta ſunt. Boſſina, Croatia & Illyria à Turca devaſtatæ ſunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1382. *circà ferias B. Martini viſus eſt Cometa diebus* 14. Eckſtormius ex Chron. Saxonico.

Anno Chriſti 1382. *Cometam extinctum ſecuta eſt peſtis ſæva.* Alſtedius.

MEminit hujus Cometæ Fabricius in memorabil. Saxoniæ: quem, ut ille ipſe adnotat, non tantùm triſtia, ſed & læta ſecuta ſunt. Anno enim 1384. Imperator pacem Ordinibus Imperii, cumprimis verò Saxoniæ confirmavit. Paulò poſt Lituania converſa, Academia Senenſis & Colonienſis erecta, aliaque læta evenêre.

Sifardo Cometa iſte eſt viceſimus ſecundus ordine. Is effectus ejus ad annum ferè bis ſepties centeſimum producit, ac nil boni per hæc tempora eveniſſe memorat. Rockenbachius tamen aëris tranquillitatem inſolitam ei tribuit. Sed huic peſtem ex putrefactione aëris ſucceſſiſſe, nil autem de magna annonæ abundantia, quam cum aëris tranquillitate magiſter ejus Funccius commemorat, dicit. Mortem duorum illorum Archiepiſcoporum Magdeburgenſium & Comitis Manſfeldenſis nec apud Funccium, nec apud Bucholzerum, imò nec apud Trithemium, ſed apud Fabricium in memorab. Saxon. & Calviſ. & apud hunc quidem juſti judicii divini in Archiepiſcopo illo choreas ducente ſtatutum invenio. Invenio autem non pauca alia virorum Principum funera. Nam Anno 1382. Ludovicus Hungarus & Ferdinandus Portugalliæ Reges (ante Cometam tamen, ille 13. Sept. hîc 20. Octob.) è vivis exceſſerunt. At anno ſequenti, ut Trith. (a) & Funccius & Calviſ. edit. Lipſienſis, vel 1384. ut idem Calviſius edit. Francof. habet, Wenceſlaus, ut Trithemius (b) & Calviſius (c) edit. Francof. non ut Funccius Buntingus & Calviſius (d) edit. Lipſ. habet, Wilhelmus Dux Brabantiæ & Lutzemburgii, ſed Wilhelmi (e) Comitis Hollandiæ hoſtis Imperatoris non Henrici 4. (ut Trithemius (f) habet) ſed Caroli 4. frater, Joannis Regis Bohemiæ non frater, ut Trithemius (g) putat, ſed (ut ille ipſe (h) dicit, Dubravius (i) & res ipſa docet) filius, Henrici VII. Imperatoris nepos (ut ipſe Trithemius alibi (k) teſtatur) tùm & Ludovicus Comes Flandriæ, diem ſuum obiit. Proximus annus, qui partæ ſalutis octogeſimus quintus ſupra MCCC fuit, Caroli Parvi, illius Dyrrachini, tùm & Reginæ Eliſabethæ morte acerbâ inclaruit. Sed illi ambitio & ingratus in Ludovici Regis, patrui & verè patris ſui hæredem Mariam animus, huic verò patrata Caroli cædes (l), interitum, omnia homicidia ulciſcente divinâ juſtitiâ, certius Cometâ portendit. Reditus Mariæ Sigiſmundo & omnibus maximè lætus fuit (m). Taceo alios qui præſertim poſterioribus annis vitam cum morte commutarunt. Venio potius ad læta, inter quæ nonnulla, ſi non omnibus, multis tamen læta invenias. Trithemius victoriam Suitenſium ſive Helvetiorum de Leopoldo Auſtriaco in hunc annum quo Cometes viſus eſt, refert: at Paralipomenôn Auctor Funccius, Bucholzerus & Calviſius aliique annum 1386. Fabricius 1385. aſſignant. Ricardus 2. Rex Angliæ Wenceſlai Imp. filiam matrimonio ſibi Anno 1384. copulavit. Poſtero Wilhelmus Bojus, ille memoratus Hollandiæ Comes, cum Philippi Burgundiæ Ducis filia, cum magna pompa & ſolennitate ſpectabili, notante Trithemio, celebravit. Eodem memorante, anno proximo pax Wormatiæ compoſita & tanta vini copia provenit, ut tempore vindemiarum præ ubertate vaſa deficerent, vendereturque plauſtrum vini pro uno floreno. Anno autem ſequenti pace bellum inter Dominam Brabantiæ Ducem & Dominum Ducem Gelriæ ortum ſopitum, ut idem tradit, qui inter hæc unum atque alterum Monaſterii ſui Spanheimenſis vel benefactorem vel profeſſum, ut ait, mortem oppetiiſſe memorat. Sed quis neſcit aſſiduò homines mori, ut & naſci, perpetuamque eſſe rerum in orbe viciſſitudinem? Sequentibus annis Trithemius, ut & Funccius ac Buntingus, multa triſtia & læta, bello paceque geſta ad annum uſque 1390. memorat, quibus recenſendis immorari nolo. Ex Calviſio tamen pauca afferam. Anno 1384. Joannes regno Portugalliæ Joanni Regi Caſtellæ & Beatrici uxori ejus, unicæ Ferdinandi Portugalliæ Regis filiæ prærepto, exemplis notorum legitimis liberis Principum moleſtias creantium accenſendus eſt. Fuit enim Petri regis Portugalliæ nothus, ut Calviſius ex hiſt. Portugall. adfert. At

(a) Chron. Sponh. ad 1383. (b) Chron. Hirſaug. & Sponh. ad 1355, 1356. & 1383. NB. Hirſaug. ad 1312. (c) ad ann. 1354, 1356, 1371, 1376. & 1384. (d) ad ann. 1383. (e) Trith. ad 1355. & 1371. Calviſ. ad 1371. (f) Chron. Sponh. ad 1383. (g) Chron. Hirſaug. ad 1312. (h) ad ann. 1355. 1356. (i) tab. geneal. Regum Bohem. & Boh. lib. 21. pag. 176. Jordan. ad h.l. (k) Chron. Hirſaug. & Sponheim, ad 1355, 1356. (l) Bonfin. dec, 3. l. 1. pag. 394. (m) pag. 395. 396.

Tarapha Petri filium Ferdinandum, hujus nothum Joannem iſtum fuiſſe dicit. Is anno proximo de Joanne Caſtellano, quietem ſuam ſollicitante, victoriam obtinuit, Philippus verò Burgundus Dux Flandriæ graviſſimum bellum libertate & pace Flandris datâ compoſuit. Hunc qui ſecutus eſt annus, octogeſimus ſextus ſupra M CCC. Sigiſmundi Marchionis Brandenb. cui paulò ante Maria Ludovici filia deſponſata erat, felicia auſpicia & nuptiæ Jagellonis Ducis Lithuaniæ cum Hedvige Maria ſorore, & ſic Jagellonis in baptiſmo Vladiſlai dicti, ad Chriſtianam religionem converſio & Lithuaniæ cum Poloniæ conjunctio, clarum & lætum reddidit. Proximo anno vel præcedenti *(n)*, Henricus Quintus Rex Angliæ natus eſt, Margaretha verò illa Clariſſima Regina, vel potius Semiramis Daniæ, ut Alſtedius ait, ejecto Alberto, regni Suedici gubernacula tenuit, & ſic Heroica virtute tria potentiſſima regna, cum ſolum Norvagicum primùm tenuiſſet, conjunxit. Hoc anno (*o*) Senenſis, ſequenti Colonienſis Academia erecta eſt. Hæc & ſuperiora tempora pace Hungaricâ, Venetâ, Germanicâ & Hiſpanicâ (quæ fœderibus nuptialibus inter Caſtellanam & Luſitanicam & Lancaſtrienſem domum initis, firmata eſt) læta itidem fuêre.

(*n*) Vid. Polyd. l. 21. initio. (*o*) Fabric. memor. Sax. ad 1387. & 1388.

CCCI. *Anno Chriſti* 1390. *Cometa fulſit, quem inauditi & incurabiles morbi ſecuti ſunt.* Alſtedius.

NIl prorſus vel de Cometa iſto, vel de morbis hiſce apud Auctores invenio. Hoc anno mortem Robertus Scotiæ & Joannes Caſtellæ Reges oppetierunt. Adhæc novi Orbis pars Borealis, quæ verſus Groenlandiam, Iſlandiam & Friſlandiam Inſulas extenditur, detecta eſt. Adverſus Saracenos in Africa res feliciter geſta [*a*] multis Chriſtianis libertatem lætiſſimam dedit. Hic annus, qui Cometam & Robertum Secundum è vita exeuntem, & Tertium [*b*] (cui ante Joanni nomen, quod ex ſententia Ordinum tanquam ominis mali depoſuit & alterum aſſumſit) regnum ineuntem, mox & domi foriſque factis cum Anglo trium annorum, ac paulò poſt in 4. annos prorogatis induciis pacantem vidit. Idem ſolemni tertii anni Jubilæi, quem Urbanus VI. ad triceſimum annum ſecundum ætatem Chriſti (verumtamen hic annus à quinquageſimo hujus ſeculi quadrageſimus eſt) revocavit, ſucceſſor verò ejus Bonifacius 9. celebravit, inſignitus eſt. Lætum præterea hunc annum [*c*] pax inter Auſtriacum & Helvetios, tùm inter Venetos & Genuenſes compoſita, deniquè triennales inter Gallum & Anglum induciæ reddiderunt.

[*a*] Paulus Æmyl. l. 9. [*b*] Buchan. l. 9. fine & 10. initio. [*c*] Fabric. memor. Sax.

CCCII. *Anno Chriſti* 1391. *Veſperi Cometa apparuit, formam veru referens, coma & radiis ſurſum, capite verò deorſum tendens. Hanc formam Cometæ Aſtronomi omnium peſſimam eſſe judicarunt, quod ad ſignificationem rerum futurarum attinet. Deinde tardè quoque mala hæc eventura eſſe ratiocinantur, propter temporis apparitionem jam dictam. Eodem anno terræ motus maximus Helvetiam concuſſit. Anno proximo clades maxima inter Sigiſmundum Ungariæ Regem & Gallos, fuit caritas annonæ maxima per triennium integrum durans, propter inundationes & crebras pluvias, itidemque peſtilentia ſæva, per Thuringiam & plura loca Germaniæ graſſans, ſecuta eſt. Urbanus Pontifex, ejus nominis VI. mortuus eſt. Seditiones Coloniæ ad Rhenum, & Auguſtæ Vindelicorum plurimæ ortæ ſunt. Imperator Wenceſlaus à Bohemis captus, & de dignitate Imperatoria depoſitus eſt. Bajazetes Imperator Turcicus per octennium Conſtantinopolin obſidet, cui Sigiſmundus Rex Hungariæ ſe cum aliis Principibus & militibus Germaniæ opponit, ac clade maximâ à Germanis acceptâ in Vigilia Michaëlis per Turcam anno* 1395, *tandem à Tamerlano rege Scytharum, rurſus Bajazetes poſt pugnam gravem utrimque commiſſam capitur, & in cavea à Tamerlano circumducitur captivus per Aſiam, ut Peucer. in Chronic.* Rockenbachius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Anno Chriſti 1391. *Cometes viſus imaginem veru habens, quem Aſtrologi peſſimum autumant.* Ricciolus ex Prætorio.

Anno Chriſti 1394. *In Catalogo Cometarum narratur, anno* 1394. *Cometam apparuiſſe, qui veru appellatur, ſatis ſingularis, cum coma & radiis ſurſum erectis, capite deorſum pendente. Hunc inter cæteros Cometas, qui apparere ſolent, Aſtronomi peſſimum dixerunt.* Keckerm. Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. p. 980.

Anno Chriſti 1394. *Cometa apparuit, qui veru appellatur, quem peſſimum putant Aſtrologi. Significavit Italorum perfidiam. Nam circa hæc tempora cœperunt paſſim excutere jugum Imperii Germanici.* Alſtedius.

DUo auctores in 1391. duo in 1394. annum referunt Cometam hunc. Nos rem in medio relinquimus. Duos Cometas hac tempeſtate viſos, qui formam veru habuerint, Ricciolus ex Prætorio refert. Sed hunc noſtrum in diverſos annos poſitum unum eundemque eſſe deſcriptio Rockenbachii & Keckermanni oſtendit. Ille enim in annotandis Cometæ effectis ſolitam oſcitantiam (quod pace illius dixerim) prodit. Et cum Funccium preſſo pede ſequi ſoleat, hîc multum ab eo abit. De motu terræ Anno 1391. nil iſte habet.

Trithemius eum ad 1395. memorat. Anno proximo cladem maximam inter Sigiſmundum Hungariæ Regem & Gallos factam fuiſſe dicit. Hanc ſecundum Funccium & alios Scriptores Sigiſmundo & Gallis à Turcis Anno 1395. illatam dicere debuit. Et hoc quidem anno eam accidiſſe infra ait, duas clades ex una faciens. Atque hæc cauſa poſtulat à Rockenbachio annum qui proximè cladem hanc præceſſerit, ſcilicet nonageſimum quartum ſupra MCCC. aſſignari. Sed obſtant alia quæ ad Cometam refert, anno 1394. imò & 1391. priora. Urbani enim VI. mortis meminit, quæ à Funccio & Buntingo in annum 1390. à Sabellico, Aventino, Pantaleone, Calviſio, Helvico & Alſtedio, in 1389. ponitur. Verumenimverò & Conſtantinopoleos obſidionem octo annorum Cometæ tribuit. At hæc ſecundùm Funccium Anno 1389. cœpit. Imputat Cometæ captivitatem Wenceſlai Bohemicam anni 1394. ſecundùm Funccium, anni verò 1392. ſecundùm Calviſium, tùm depoſitionem in Conventu Imperii, quæ Anno 1400. facta eſt; tùm verò ſeditionem Colonienſem anni 1396. & Auguſtanam 1397. Tamerlanis expeditionem & Bajazetis captivitatem 1398. ſecundùm rationes Funccii. Ita modò in 1391. modò in 1394. annum ponere Cometam iſtum videtur. Alia mala quæ ad eum refert apud Scriptores non invenio, quos in manibus habeo. In Fabricio tamen, quem poſtea inſpicere licuit, aliqua eorum legere me memini. Seditiones verò Italorum anno demum 1400. inveni in Cuſpiniano. Satis autem clarè & tutò demonſtravimus, talia ſæpè ſine ullius Cometæ apparitione evenire. Doleo graviter ex hac quoque cauſſa, erroneæ opinionis tenebras orbi literato hîc etiam incumbere. Nam, ut reliqua taceam, illam Sigiſmundi cladem ad Nicopolim, Pantaleon & Bucholzerus in annum circiter 1393. Trithemius & Auctor Paralipom. in 1394. Funccius & Buntingus ac Fabricius in 1395. Bonfinius, Leunclav. Ganfræus & Calviſius in 1396. ponit. Omnes uno ore diſcordiâ noſtrâ victorem barbarum evaſiſſe, ut (*a*) Egnatii verbis utar, dicunt. Ita tunc quoque diſcordia certum & Cometâ aliove phœnomeno certius rei perdendæ portentum extitit. Mox, ut mala quoque catenata ſæpè fiunt, adverſæ fortunæ conjuncta Sigiſmundi vita, Mariâ paulò ante mortuâ, ſolutior & aſpera, ſecutæ contra eum ſeditionis portentum dici meretur. Cum itaque certum tempus apparitionis iſtius Cometæ aſſignari nequit, tutiſſimum arbitror, utramque ſententiam, & earum quodammodo rationes, lectori erudito exhibere. Interim de eventibus rerum ab Anno 1391. aliquid dicemus, ut non tantùm triſtes, ſed & lætos fuiſſe demonſtremus. Annus nonageſimus primus ſupra MCCC trium annorum (*b*), nonageſimus tertius verò in quatuor annos, tandem nonageſimus ſextus; ut Polydorus, vel, ut Jovius ponit, quintûs in triginta annos productis Anglo-Gallicis induciis (pax enim tota componi non potuit, utraque parte, licet bello feſſâ, nec pacem reſpuente, nec ejus

(*a*) in Sigiſmundo Confer. Paralip. p. 265.

(*b*) Polyd. l. 20. p. 417, 418, 420.

leges accipiente) & deſponſatâ Ricardo Regi Angliæ Iſabellâ Caroli Regis Galliæ filiâ clariſſimus & lætiſſimus fuit. Anno inter hæc 1391. (ut Fabricius (*a*) & Alſtedius (*b*) putant) inſtaurationem, vel, ut plerique volunt, anno poſt hæc 1392. Academia Erfordenſis ortum, Wenceſlaus Imp. (*c*) Sophiam Joannis Comitis Palatini, Ducis Bojariæ filiam uxorem, poſtero bellum (*d*) Colonienſe finem, pace redditâ, accepit. Sequenti anno pax in Hybernia (*e*) reſtituta. Proximo anno Calmariæ in Suecia trium regnorum Daniæ, Sueciæ & Norwegiæ decernitur in conventu Procerum conjunctio. Multa inter & poſt hæc triſtia lætaque, bellorum & pacis experimenta, & varios Principum caſus & exitus, egregia viciſſitudinis rerum perpetuæ documenta videas. Inter quæ eminet Joannis Aragoniæ & Luſitaniæ Regis equo excuſſi acerba mors, cùm & Caſtellæ Rex Joannes circa annum 1390. eodem fati genere periiſſet. Idcirco jam olim (*f*) creditum auctoritatem opinioni populari conciliante experientiâ, fatale Joannis Regibus eſſe nomen, alioquin tamen & gratioſum & multis fortunatum.

(*a*) In memorab. Sax. (*b*) Chronol. Scholarum. (*c*) Avent. Annal. 7. pag. 643. (*d*) Trith. ad 1393. (*e*) Polyd. l. 20. p. 429. (*f*) Polyd. l. 20. p. 419. Confer. l. 14. p. 255. & l. 15. in Joanne. Buchan. l. 8. p. 244. l. 12. p. 402. & 415.

CCCIII. CCCIV. & CCCV. *Anno Domini* MCCCXCIX. *viſæ fuerunt tres caudæ magnæ ignitæ Cometarum propè Yſenach. Et eodem anno Rex Angliæ fuit miſerabiliter interfectus, & Dux de Monte cum magna militia fuit captus, & magna diſcordia fuit inter Ducem Brabantiæ & Ducem Gelriæ ac Juliacenſem, in qua multi fuerunt capti & occiſi.* Chron. Thuring. c. CXLI.

Anno Chriſti 1399. *Viſi in cælo longi ignei radii inſtar Cometarum.* Bunting. 3. part. Chron.

OMittunt alii hoc phœnomenon. Auctor tamen Germanus, Fructiferi ſodalitii à Ludovico Anhaltino inſtituti conſors, qui ſe Candorin vocat, ejus meminit. Tres & quatuor Cometas aliàs luxiſſe, quinque lucere poſſe ſimul, alibi dictum. Quod ad eventus attinet, diſſidia, bella & fata Principum Cometarum apparitionem non exſpectant, certè non ſemper, & fiunt illa aſſiduè, hos rariùs videmus. Ne longius abeam, proximo anno peſtis (*a*) & bellum graviter deſæviit, (*b*) Rex Galliæ Pont. Max. Tamerlanes ſeu Temurlancus Bajazetem arrogantem ferro perſecutus eſt. Ille ipſe Montenſis belli motus in ann. 1397. à Trithemio (*c*) refertur. Plures quoque Principes eod. anno (*d*) mortui. Hoc anno, qui Cometam protulit, natos multos Principes quis dubitet, etſi non ſint adnotati. Hæc tamen tempeſtas tranſlatis ex Græcia in Italiam, annos adhuc 700. ſub tetra barbarie gementem (*e*), Muſis, læta & par miraculo fuit.

(*a*) Bunting. ibid. (*b*) Calviſ. ad 1398. (*c*) Chron. Sponheim. (*d*) Trith. Calviſ. (*e*) Bucholz. ad 1399.

CCCVI. *Anno Chriſti* 1400. *Dominica quadrag. Cometa terribilis viſu caudamque longam habens apparuit. Hunc magnæ calamitates, variique atque inauditi morbi ſunt ſecuti. Amnes hoc anno exaruerunt, peſtis ſæviſſima ſequenti anno ſecuta eſt. Presbyter quidam hoc anno albâ veſte indutus, ex Alpibus in Italiam profectus eſt, magnam hominum multitudinem ſecum ducens, quam Alborum Sectam, Bonifacius Pontifex IX. nomine, radicitùs exſtirpavit, auctore Sacerdote igni combuſto.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1400. *& tribus ſequentibus arſerunt Cometæ. Eos ſequuta eſt mutatio religionis in Bohemia & motus Huſſitarum. Herlicius. Eodem anno Wenceſlaus ab Imperio remotus eſt, ſubſtituto in ejus locum Friderico Duce Brunſuicenſi & Lunæburgenſi, qui Francofurto domum rediturus inſidiis Archiepiſcopi Moguntini propè Fritzlariam nefariè occiſus eſt.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1400. *ingens Cometa apparuit in Orientis cæli cardine, qui movebatur verſus Occidentem, iſque paucis menſibus antequam Tamberlanes Tartarorum Dynaſta con-*

tra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

tra Bajazetem multis ſecundis rebus elatum in Aſiam cum maxima Turcarum clade irrumperet, quam cladem Annales Turcici conſignant Anno Hegiræ 804. *qui cœpit Anno Chriſti* 1401. *& Tamberlanem vocant Temirem, alii Tawyrim, vel Tamorlanum.* Ricciolus.

DE hoc & proximè ſequentibus Cometis, ut puto Keckermannus Syſt. Phyſ. l. 6. cap. 5. ſcribit, de temporibus Huſſi loquens, & tamen illos in ann. 140. & ſequentes referens, ſicut editio Dantiſcana 1610. p. 943. & Hanov. 1613. p. 379. prodit. Utraque multis erroribus ſcatens, exprimit menti ſincerum votum, quò in Republica literaria meliores bonorum librorum editiones habeamus, & occurratur publicâ auctoritate, ne typographorum avaritia incurioſa quæſtui nos & ludibrio habeat. Meminit hujus Cometæ Alſtedius, ſed nullam ejus deſcriptionem addit. Quod nec Eckſtormius fecit. Buntingus & Rockenbachius tempus Quadrageſimale indicat. Idem Schorerus ex Annal. Helvet. fecit. Verùm tamen an omnes eventus rerum Cometæ tributi ejus apparitionem anteceſſerint, vel exceperint, ſciri nequit. Satis autem conſtat, maximas quoque rerum mutationes ſine Cometis fieri; & præter hos dari certiora in terra malorum, ſive vitia, ſive pœnas ſpectes, portenta. Docet id hoc loco Wenceſlaus Imp. & tot regnorum hæres. Tandem enim cùm nec monita nec vincula eum coërcere poſſent, velut deſperatus rejectus ac à corpore Imperii reſectus eſt. Ignavia Wenceſlai, qui ſtupris, adulteriis *(a)* compotationibuſque perdius & pernox Principem magno cum Reip. damno egit, talem exitum ei (ut & Ricardo II. Regi Angliæ *(b)* paulò ante ad deponendum imperium coacto, Bajazeti verò etiam intoleranda crudelitas & in ipſa captivitate pluſquam temeraria arrogantia) portendit. Subrogatus ei erat Fridericus Dux Brunſuicenſis, Magni Junioris, illius qui Torquatus dictus eſt, filius, Princeps egregiis imò Regiis & Heroicis virtutibus *(c)* ornatus. Sed ſubmiſſo *(d)* ab æmulis electioni iſti adverſantibus percuſſore Comite Manſfeldiæ, ex inſidiis hoc anno die 5. Junii ſublatus eſt. Ita in cognatum ejus Rupertum Bojum Principem itidem virtutibus Regiis præditum, ſuffragiis itum eſt. Eodem illo anno Europa ingenti affecta eſt gaudio, magno metu horrendæ invaſionis Tamerlanicæ, quam victoriâ de Bajazete inflatus & totius orbis imperium vaſto animo complexus parabat, liberata. Verbum de illa Albatorum ſive Dealbatorum Secta, quam Rockenbachius huic Cometæ imputat, addo, eam à Bonfinio *(e)*, Sabellico *(f)*, Pantaleone, Auctore Paralipom. Calviſio, imò & ab ipſo Funccio, Rockenbachii duce in annum 1399. ex auctoritate priorum Scriptorum poni. Morbos inauditos tunc graſſantes & Alſtedius memorat, cùm paulò ante ad Cometam 1390. ejuſmodi morbos retuliſſet. Hoc quoque anno multi *(g)* Academiam Cracovienſem à Vladiſlao Jagellone conſtitutam & confirmatam affirmant, alii *(h)* ſequenti anno factum putant. Hic quoque annus Jubilæi ſolennibus & confirmatis triginta annorum Anglo-Gallicis induciis *(i)* celebris fuit.

(a) Bonfin. dec 3. l. 2. p. 410. Dubrav. l. 23. p. 194, 195. *(b)* Polyd. l. 20. fine. *(c)* Bunting. 1. p. Chron. Fabric. memor. Sax. ad 1400. Meibom. hiſt. de Henrico Leone p. 268. *(d)* Bunting. ibidem Meibom. ibid. *(e)* dec. 3. l. 2. p. 409. *(f)* Enn. 9. l. 9. p. 435. *(g)* Miechovita Funcc. Helv. Alſted. *(h)* Calviſ. *(i)* Polyd. l. 21. p. 432.

CCCVII. *Anno Chriſti* 1401. *Cometa viſu horrendus caudam habens expanſam ſimilem paronis in fine Februarii conſpectus eſt. Hunc maximæ tempeſtates ſunt ſecutæ. Pluvia enim à duodecimo Martii per dimidium anni ſpatium uſque ad Septembrem de cælo continuè cecidit, ex qua magna annonæ caritas eſt ſecuta inter mortales. Florentiæ peſtilentia ſæviſſimè graſſari tunc temporis cœpit. Marchio Georgius, frater Marchionis Wilhelmi Miſniam gubernantis, & Fridericus Landgravius Thuringiam regentis, mortuus eſt Coburgi, & in Pfortem Princeps pius & fortis ſepultus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1401. *Horribilis Cometa viſus eſt in fine Februarii, quem ſecuta ſunt bella & peſtis.* Eckſtormius ex Chron. Saxon.

SAtis diſtinctè & accuratè hic Cometa ab utroque auctore (ut & à Buntingo *(a)* & Sebaſt. Franco *(b)* & Piſtorio *(c)*) annotatur. Alſtedius eum priori & duorum

(a) Chron. ad 1401. & Chron. 3. part. p. 53. *(b)* Chron. Germ. in Ruperto p. m. 243. *(c)* Tom. 1. rer. Germ.

proximè

proximè ſequentium annorum Cometis accenſet, & omnibus ſine diſcrimine varia
mala tribuit, quod illi duo diſtinctè faciunt. Sed hæc etſi nulla Cometarum, cum tot
peccatorum humanorum portenta præcedant, ut & bona (ſi univerſum ſpectes) per-
petuâ vice eveniunt. Hoc anno *(d)* quo Cometes viſus eſt, Rupertus (paulò ante
electus, ut alii *(e)* putant) Auguſto diademate cincta habens tempora, *(f)* (fuit
enim, ut Trithem. ait, *homo ſatis Chriſtianiſſimus, juſtitiæ cultor, in rebus bellicis ſtre-
nuus, amator cleri & pauperum defenſor integerrimus*) decem annorum imperium auſpi-
catur. Ineunte tamen anno id factum apud Trithemium & Calviſium *(g)* invenio.
Ideò hæc ſolemnis lætitia ad Cometam proximum meritò eſt referenda. Hoc verò
anno Henricus 4. in Anglia regni auſpicia tàm læta quàm firma, rebus domi foriſque
pacandis intentus, reddebat. Eodem Anglos inſignem de Scotis retuliſſe victoriam
apud Buchananum *(h)* invenio. Inter hæc Sigiſmundum Hungarorum Regem, & foris
infelicem & domi populo gravem, varia fortuna exercuit. Captus quidem, in vin-
cula conjectus, indignis modis habitus, ſed tandem tamen libertati & regno reſti-
tutus eſt.

(*d*) Trithem. ad 1400, & 1401. (*e*) Bunt. Calv. ad 1400. (*f*) Bunting. Chron. 1. part. (*g*) Ad ann. 1400, & 1401. (*h*) Lib. 10, p. 321.

CCCVIII. *Anno Domini* MCCCCII. *viſus eſt Cometa multis diebus ante carnis privium,
qui ſurſum tendebat in modum lanceæ in ſpiſſitudine trium pedum, aliquando plus, ali-
quando minus.* Chron. Thuring. c. CXLVIII.

Anno Domini 1402. *fuit viſus Leodii & locis circumvicinis Cometa quaſi per menſem con-
tinuò & tandem evanuit.* Chron. Belg. p. 335.

Anno Domini 1402. *Ruperti Regis* 2. *per quadrageſimam apparuit Cometa, & jucundum
tempus ſecutum eſt.* Id. p. 342.

Anno Chriſti 1402. *Cometa horrendus viſu, caudamque longam & pallidam habens, verſuſ-
que occaſum Solſtitialem ſe vertens apparuit. Hunc mors Galeacii Ducis Mediolanenſis,
totamque ferè Italiam ſubigentis* 3. *Septembris ſecuta eſt. Tamerlanes cum totam Aſiam
cum exercitu pervagatus eſſet, ac in Ægyptum veniſſet, propter ſolitudines magnas &
arenæ copiam (peſtilentia magna in exercitu ipſius graſſante) ſpoliis maximis acceptis, Sar-
macandam uſque venit rurſus, diem ſuum ibi obiit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1402. *Per dies aliquot arſit Cometa ingens, luridâ & funebri oblongaque
caudâ, verſus eam partem cæli, quæ in Corum ventum vergit, & ſecutæ ſunt novæ
clades in orbe terrarum, quæ paſſim ex ingentibus motibus extiterunt.* Eckſtormius ex
Büntingo & Peucero.

ANnotavit & hunc Cometam, ut diximus, Alſtedius. De eodem ſic ſcribit &
judicat Polydorus (*a*): *Sub idem tempus Cometes immenſæ magnitudinis apparuit per
plures dies, qui haud dubiè cædem denuntiavit, quæ deinde facta eſt.* Ideò certò affirmare
poſſumus, quod Ricciolus ex Fiornovello colligit, hoc & proximo anno Cometam
fulſiſſe. Verum quod ad illam ad Salopiam pugnam Anglicam attinet, certius Co-
metâ eam ſeditio & rebellio Procerum, fortunæ Henrici ad regiam dignitatem inopi-
natò & per Ricardi regis ruinam evecti, invidentium, tùm & occaſio, quæ commoda
& peropportuna, Rege bello Wallico occupato, videbatur, portendit, quod ex
ipſo Polydoro (*a*) judico. In hæc potius quàm illa cæleſtia portenta culpa rejicienda
eſt. Victoria illa, licet non incruenta, læta tamen & glorioſa Regi, filioque ejus
Henrico Principi Walliæ fuit, populo tantam victoriam utrique maximâ voce gratu-
lanti. Hunc quoque Cometam Sabellicus (*c*) memorat. *Imminebat jam*, inquit, *Vice-
comes* (Mediolanenſis, Galeacius) *nihil obſcurè Florentinorum rebus, quum bona ejus po-
puli fortuna tantus hoſtis eſt è medio ſublatus, febre extinctus, anno ſalutis milleſimo quadrin-
genteſimo ſecundo. Portenderat tanti Principis interitum terrificus Cometes, aliquanto prius in
cælo obſervatus. Poſt Galeacii mortem magna rerum mutatio brevi ſecuta eſt, tyranni pleri-*

(*a*) Lib. 21. p. 433. (*b*) Lib. 20, fine l. 21. p. 432. (*c*) Enn. 9. l. 9. p. 434.

que numero ſimul exorti, partium diſcordia ducentis & amplius annis per omnes Italiæ civitates evagata, adeò per id tempus invaluit, ut ad internecionem ſit propemodum certatum. Notum ex hiſtoriis & ex ipſo Sabellico, citrà ullam Cometarum apparitionem variis motibus Italiam concuſſam & afflictam fuiſſe, ut & Principes cedere fatis, quamvis non ignorem Joannem Galeacium hoc anno (*d*) mortuum inter primos ſui temporis Principes, judice Facio (*e*), viro, ut Tarapha (*f*) ait, & facundiſſimo & fide digniſſimo, virtute & auctoritate numeratum, variiſque elogiis ab Auctoribus decoratum eſſe. Hoc anno, quo Cometa apparuit, & Galeatius obiit, Rupertus Rex Romanorum ſplendidas (*g*) nuptias filio ſuo Ludovico paravit, dans ei uxorem filiam Henrici Regis Angliæ, Blancam nomine, quæ peperit ei filium nomine Rupertum. Eodem tempore ipſum Henricum Joannam, Joannis Montifortenſis Ducis Britanniæ relictam viduam, uxorem duxiſſe invenio apud Polydorum (*h*), qui illius Blancæ regiæ puellæ Sponſum Joannem vocat. At enim Ludovicus is erat, ille Barbatus, Joannis Neoburgici, ut & Ruperti & Stephani, à quo Sereniſſimi Electores Palatini, & agnati eorum Neoburgici, Bipontini, Sultzbacenſes aliique Principes innumeri prodierunt, frater, Ruperti Imperatoris filius. Tamerlanis mortem in annum 1403. ex Prætorio retulit Ricciolius. Equidem & Funccius & Buntingus ita putant. Bucholzerus circà ann. 1402. Calviſius in 1404. producit. Mores, potentiam, ſucceſſus & diſcordiâ filiorum, dilapſum vaſtiſſimum imperium Tamerlanis ſi ſpectes, redivivum Attilam in eo videbis. Hæ ſcilicet ſtatæ rerum vices ſunt, licet, perpetuò volvantur, ut eadem Comœdia hîc, tragœdia illîc in Theatro orbis, mutatis perſonis, ſive adſit, ſive abſit Cometa, peragatur.

(*d*) Antonin. Palmer. Naucl. Funcc. Bunting. (*e*) de bello Veneto Clodiano p. 113. (*f*) in Joan. 2. (*g*) Trith. Chron. Sponheim. ad ann. 1402. vide & ad 1409. (*h*) l. 21. p. 435.

CCCIX. *Anno Chriſti* MCCCCIII. *viſus Cometa in fine Martii & initio Aprilis caudam verſus Septentrionem extendere.* Fabric. in memorab. Saxon.

Anno Chriſti 1403 *Cometa in Oriente apparuit. Hunc turbines ventorum maximi in feſto Pentecoſtes tantæ ſunt ſecuti, ut arbores in ſilva Turingiæ radicitus ex terra avulſerint. Bella & ſeditiones plurimæ in Italia fuerunt, peſtiſque in Saxonia ſæva tunc temporis orta eſt. Hoc tempore Huſſus contrà Romanam Eccleſiam docere in Bohemia cœpit, inde poſtea tumultus maximi ſunt ſecuti.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1403 *Arſit Cometa inter Orientem & Septentrionem, caudâ verſus Septentrionem, protenſa: quem ſequutum eſt ingens bellum Bavaricum. Exſpiravit eodem anno Tamerlanes Tartarorum Tyrannus immaniſſimus.* Eckſtormius.

HUnc quoque Cometam proximis tribus, quos vidimus, Alſtedius junxit. Nihil verò amplius de ortu, ſitu & motu ejus apud Auctores, quos aſſiduus verſo, invenio. Ad eventus quod attinet, qui ei tribuuntur, paucis hos abſolvemus. Bellum, quod ſæpè diximus & demonſtravimus, habet ſua in terris, moribus ſcilicet & ſtudiis Principum ac populorum, portenta. Idem dicendum & de illa Bojorum Principum potentia, quæ ſe Italiæ infuderat. Imperatorem magnâ vi auri ad Florentinis ferenda adverſus Mediolanenſes auxilia impulſum eſſe, auctores literis mandarunt. Trithemius han c expeditionem in annum 1402. retulit. Funccius & Calviſius in ſequentem ponunt. Illius verò belli quod adverſus Monachienſes tunc temporis Duces Bojariæ geſſerunt, * ſeditio, non Cometa, ſeditionis porrò quà rectorum injuſtitia, quà ſubjectorum petulantia, portentum, ut ſic dicam, fuit. Sequentibus annis aliquot Principes ad fatalem metam hos, ad Imperii culmen illos perveniſſe invenio. Annus qui Cometæ (*a*), idem & Academiæ Wirtzburgenſi, proximus verò (*b*) Salmaticæ, Georgio Caſtrioto, cognomento Scanderbego, Caſtrioti Ducis Epiri filio, Viro bellicis laudibus Clariſſimo, natalis fuit. Tum vero etiam (*c*) læto Vladiſlai Jagellonis Regis Poloniæ, & Wenceſlai, Bohemiæ conventu Uratiſlaviæ habito, inſignis.

* Avent. Annal. 7. p. 645. (*a.b.c.*) Fabric. memor. Sax.

CCCX.

CCCX. *Anno Ruperti 6. Cometes in cælo viſus eſt. Tamburlanus incredibilis potentiæ Tartarorum Imp. moritur.* Chron. Belg.

ANnus iſte à Nato Chriſto ſecundum Chronica erit 1407. Funccio & Helvico
1405. Trithemio & Calviſio 1406. Quod ſi annum mortis Tamerlanis attenda-
mus, is à Funccio, Buntingo, Prætorio & Ricciolo, ut vidimus, in annum Chriſti
1403. à Calviſio in 1404. reducitur. Ita, ſive annum Ruperti ſextum, ſive mortem
Tamerlanis reſpiciamus, non temerè hunc Cometam ſeorſum annotamus. Puto autem
annum illum Ruperti 6. eſſe hujus quoque ſeculi ſextum. Nam in hunc & mortem
Tamerlanis poni poſſe animadverto. Vicit ille nimirum Bajazetem, ut Cl. Leuncla-
vius, noſtras & Turcicas rationes accuratè componens, putat Anno 1400. cui & ipſe
Calviſius conſentit. Conſtat autem Bajazetem ab eo quatuor annis in vinculis deten-
tum, & intra biennium dehinc Tamerlanem defunctum. Hoc anno Rupertus Cæſar
Aquenſes ad obedientiam reduxit. Nihil præterea memoratu dignum hoc anno ge-
ſtum invenio.

CCCXI. *Anno Chriſti 1407. quo Pruteni à Polonis magnâ ſtrage ſuperati perhibentur, ſuum Cometam Prætorius aſſignat.* Ricciolus.

HOc anno, ut Trithemius memorat, pax Wormatiæ auctoritate Cæſaris reſtau-
rata: tùm etiam, ut Mariana perhibet, Joannes 2. Caſtellæ Rex victoriam de
Mauris terrâ marique reportavit. Jagello verò Poloniæ Rex de Crucigeris*; quorum
ſummus Magiſter Ulricus, cum ducentis præfectis, qui Commendatores vocabantur,
tunc occubuit. Hanc præcipuarum Pruſſiæ urbium deditio, dehinc induciæ, tandem
imminente Sigiſmundi Cæſaris, Germano ſanguini auxilia ferentis, potentiâ, pax ſe-
cuta, de qua ſuo loco dicemus.

* Vide & confer Remp. Polon. in Ulrico p. 329. Funcc. ad 1410. circiter. Flor. Polon. in Jagell. Avent. Annal. 7. p. 648.

CCCXII. *Anno Chriſti* M CCCC VIII. *Cometa conſpectus.* Fabric. memor. Saxon. *Anno Chriſti 1408. fuit eclipſis Lunæ, & arſit Cometa. Spangenbergius Chron. Saxon. cap. 305. Ladiſlaus rex Apuliæ Romam invaſit, Capitolium occupavit, Angeli arcem obſedit, ſed à Paulo Urſino rurſum urbe ejectus eſt. Bellum fuit Archiepiſcopo Magdeburg. cum Principibus Anhaltinis.* Eckſtormius.

NEc eclipſis nec Cometa, ut à Ludovico Roma occuparetur, effecerunt, ſed
Romanorum diſſidiis graviſſimis & funeſtis laborantium, Italiâ ab Innocentio
preſſâ, & mox à tribus Pontificibus Maximis Gregorio XIV. ut Aventinus (a), vel XII.
ut alii putant, Benedicto XIII. (b) (Sabellico XII. aliis (c) XI.) & Alexandro V. diſcer-
ptâ, urbe verò tyrannide preſſâ & libertatis recuperandæ avidâ, preces. In quæ quia
incidit ſtilus, paulò altius ea repetamus. Audiamus verò de his Sabellicum (d), qui
poſtquam de Joanne Maria Mediolanenſi & Philippo Maria Ticinenſi, Ducibus Joan-
nis illius Galeacii filiis regimine incommodo loquutus eſt, ſubjicit: *Novitas igitur
temporum & puerorum, ætas fecit ut florentiſſimi nuper Principatûs pars multò maxima ceſſe-
rit occupare volentibus. Hinc tyranni multi numero, & hi ſupra modum facinoroſi emerſerunt,
quorum flagitia tantum abfuit, ut Innocentius Pontifex armis aut interdicto inhibere curave-
rit, ut iniquo etiam animo ferret, ſi quis apud ſe de ea re mentionem feciſſet. Cæterùm hic
præ omnibus priores Pontifices acerbiſſimè inſectabatur, privatus adhuc, quòd neque ſchiſma
ex eccleſia per eos tolleretur, neque tyrannorum injuriæ vindicarentur armis, adeò nonnunquam*

(a) Avent. Annal. 7. pag. 646. (b) Vide inter alios Alſted. Chronol. Papar. (c) Bunting. ad 1394. (d) Enn. 9. lib. 9. pag. 436.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

cum dignitate mutantur hominum ſtudia. Satis conſtat Romanis publicè petentibus ut ſibi libertas reſtitueretur, ut tolleretur ſchiſma, & tyrannorum flagitia vindicarentur, undecim ex primoribus civitatis ejus juſſu necatos. Suorum ſupplicio commota civitas, Ladiſlaum Romam excivit, armiſque tumultuoſè arreptis, tantum Pontifici metum incuſſit, ut Viterbium conceſſerit cum Ludovico fratris ſui filio, cujus operâ fuerat nuper uſus in ſupplicio de Romanis civibus ſumendo. Sævire multitudo ſublato injuriæ auctore, quem ad ſupplicium requirebant, omnemque ultionis iram in aulicos vertit, multi itaque ſunt eo tumultu interfecti, bona eorum direpta, Capitolium occupatum cum ponte Milvio, Hadriani moles multâ ope oppugnata, juvantibus Joann. Columna & Monteranico, qui Ladiſlai ſtipendium merebant. Idem paulò inferius: *Poſt Innocentii obitum magna tollendi ſchiſmatis cura inceſſit Chriſtiani nominis Principes, pigebat pudebatque rem optimam, & in qua fidei ſumma ſita eſſet, Pontificum diſcordiâ labefactari, jam mos inoleſcere cœperat, ut duo eſſent Pontifices, Romæ unus, alter in Gallia; ut igitur eſſet ovile unum & unus paſtor, tentata res eſt à Galliæ regibus &c.* Ad illa quæ prudentibus portenderunt, ſaltim re perpetrata, portendiſſe viſa ſunt, pertinet ambitio Ladiſlai, de qua ſic idem Sabellicus *: *Adjecerat ille, ut mihi videtur, animum ad rem Romanam ſuo regno ſubigendam, magis occaſionem quàm rectum conſilium ſecutus, urbe itaque potitus, Magiſtratus & omnem regiminis formam ſuo arbitrio mutavit, & jam Romanorum Imperium nihil obſcurè ad ſe trahebat, quum Paulus Urſinus cum Pontificio exercitu aſſuit.* Inter hæc tamen rem Venetam feliciter Vicentiâ, Veronâ, Petavio aliiſque urbibus ſuæ ditioni adjectis creviſſe, idem auctor perhibet. Eodem anno nuptiæ inter Fridericum Landgravium, Thuringiæ & Comitis Schwartzburgenſis filiam, celebratæ. Hac tempeſtate pacem inter Carolum VI. Galliæ Regem & Joannem Burgundionum Ducem, interventu † Wilhelmi Ducis Bojorum, utrique adfinitate conjunctiſſimi, compoſitam & fœdus initum, tùm & diſſidio paulò poſt orto & in bellum erumpente, redintegratum ‡ invenio. Diſtinctius hæc narrantur à Serre, quæ utpote inſtituto noſtro convenientia, paucis recenſebo. Gallia Rege Carolo VI. cui ingenium debile, tandem & mens mota erat, noxiis diſſidiis Philippi Burgundi, cui à moribus Audacis cognomen datum, & mox Joannis filii ejus patre vehementioris, ac Ludovici Aurelianenſis (frater is Caroli erat) aliorumque Procerum, tùm verò & Henrici Regis Angliæ, antiqui hoſtis, armis miſerè lacerabatur. Tandem Ludovico (lucente eodem anno, menſis enim & dies Cometæ natalis ignoratur, at prælucente & atrocem cædem portendente tàm Joannis audaciâ quàm Ludovici arrogantiâ) poſt pacem ſimulatam paulò ante factam ex inſidiis Anno 1407. ſublato, & Joanne parricidâ, tùm metu armorum tum favore multorum à crimine abſoluto, pax anno proximo & ſequenti inita & ſancita eſt, additis & duorum fratrum Philippi Nivernenſis & Antonii Brabantini, imò & Ludovici Delphini Regii adoleſcentis cum filia Burgundi nuptiis. Is tantâ affinitate audacior factus, omnia pro libidine agere, cuncta ad ſe rapere, in arrogantiæ ſuæ obſtantes ſævire, tandem Reginâ Iſabellâ, verâ Jeſabelâ, ut maritum & natos impiâ, partibus ſuis favente, omnia miſcere. Hinc bellum Anno 1410. exarſit, quod mox pace ad Viceſtriam initâ compoſitum, nec tamen oppreſſum eſt. Anno enim proximo menſe Julio ad arma, eodemque menſe anno vertente (*a*) ad pacem, quæ à loco Bituricenſis vocatur) recurſum. Hâc tamen ita non coaluerant, inveteratis odiis exaſperati animi, quin inimicitias perpetuò exercerent & ſe invicem exacerbarent, cor & imperium Regis diſtrahentes. Excitata Anno 1413. (*b*) Lutetiæ ſeditio, fratrem quoque Reginæ Ludovicum Bojum, illum ſcilicet Barbatum, & alios in vincula, quoſdam etiam ad plures miſit. Sed detectâ Burgundi ſævitiâ & fraude, & armis ejus rejectis & repreſſis, pax ei (*c*) quam ſupplex petiit, ad Atrebatum Arteſiæ metropolin data. Inter hæc Henricus 5. Angliæ Rex, qui patri Henrico Anno 1414. ſucceſſerat, nec antiqui odii nec rerum ſuarum oblitus, Galliam domeſticis diſſidiis laborantem armis Anno 1415. aggreſſus, memorabilem Dangincortii ad Blangium oppidum Normaniæ reportavit victoriam. Quam mox ſecuta Delphini mors, ſocero ejus Burgundo, cujus arroganti & inquietæ am-

* Enn. 9. l. 9. p. 437. † Avent. Annal. 7. p. 649. ‡ Avent. p. 647. (*a*) Calviſ. ad 1412. (*b*) Calviſ. ad 1413. (*c*) Calviſ. ad 1414.

bitioni ille reſiſtebat, arma & veluti vitam reddidit. Arma enim mox reſumſit, & operâ Sigiſmundi Cæſaris pacem illâ tempeſtate inter Gallum & Anglum, hôc coràm compellato, reſtaurare cupientis, & Comitis Hannoniæ Joannem Delphinum ſibi conciliavit. Sed mox hoc morte erepto, fratrem & ſucceſſorem ejus Carolum adverſarium expertus eſt. Et quamvis Iſabellam ejus matrem impiam & Anglum in ſuas pertraxerit partes, & huic rerum ſummam, illi Normanniæ totius occupandæ occaſionem in manus dederit, tandem tamen variante inter motus belli fortuna, ad pacem ſuppliciter à Delphino petendam adactus, tandem verò & contrà fidem datam, quam Aurelianenſi fregerat, oppreſſus eſt. Utrumque Anno 1419 *(a)* factum invenio. Cædem Burgundi certius quàm ullus Cometa ſævus & inquies animus, Regis & Regii ſucceſſoris, pluriumque Procerum odium & juſtam pœnam meritus, portendit. Neque tamen cum hoc bella & mala Gallica exſtincta fuêre. Philippus enim Burgundus patris cædem ulciſcens, Regem, Reginam, Lutetiam & cuncta in manus Anglo tradidit. Inter quæ triſtia nuptiæ Regiæ Henrici cum Catharina Caroli Senioris filia, Junioris ſorore celebratæ, & pax cum Rege Carolo & Iſabella facta. Sed hæc altera Medea, ereptum filio regnum hoſti conciliato cum filia tradidit. Proſcriptus ab hoc Delphinus, reſtitutus tandem eſt regno. Nam Anno 1422. quo Henricus VI. natus eſt, pater ejus Henricus V. Delphini affinis & hoſtis, tùm verò & Delphini pater Carolus, generum paulò poſt ſecutus, fato functi ſunt. Atque hæc ad Cometam hunc uno velut ſpiritu de rebus Gallicis dicenda habui. Horum non pauca ad ſequentes Cometas pertinebunt. Nunc ad priora revertor. Anno à parta ſalute 1410. Ruperto Cæſare defuncto, ab his Jodocus Brandenburg. ſed à potiori parte, quæ etiam prævaluit, Sigiſmundus Hungariæ & Bohemiæ Rex, virtutis & prudentiæ opibus præſtans ſufficitur, ut ita tunc ſuperſtite Wenceſlao orbis Romanus à tribus tàm Imperatoribus quàm Pontificibus diſtraheretur. His viciſſitudinis rerum documentis addere licet Friderici 2. Placidi dicti, Electoris Saxoniæ, natalem annum 1411. tùm Stephani, illius feliciſſimi Sereniſſimæ Electoralis familiæ Palatinæ & agnatarum progenitoris, cum Anna Friderici ultimi Veldentiæ Comitis filia *(b)* nuptias. Huc etiam referre licet læta & quieta Ferdinandi regio Aragoniæ, diademate Anno 1412. ut Tarapha, vel biennio poſt, ut Calviſius putat, inſigniti, & Angliæ Regis Henrici V. auſpicia, antequam is ſe turbatis rebus Francicis immiſcuiſſet, tum conciliationem gratiæ inter Sigiſm. Imp. & Vladiſl. Jagell. Omitto alia plura tàm læta quàm triſtia, cuique hiſtoriarum monumenta inſpicienti obvia: dummodo verbo dicam annum 1409. Lipſenſis, 1411. autem Sanctandreanæ Academiæ fuiſſe natalem, Fabricio, Calviſio, Helvico & Alſtedio adnotantibus.

(*a*) Calviſ. Serr, Petav. Chron. Belg. ad 1409. (*b*) Trith. ad 1213.

CCCXIII. *Anno Chriſti* 1414. *conſpectus Cometa. Joannes Huſſus & Hieronymus Pragenſis vivi exuſti.* Berckringerus diſſert. de Cometis.

Anno Chriſti 1416. *anno ſequenti apparuerunt Cometæ in diverſis partibus cæli, de quibus Camerarius in lib. Oſtentor. ſcribit, quòd uterque ſimul fulſerit menſe Junio.* Keckermannus Syſt. Phyſ. l.6. c.5.

OBſcura eſt horum Cometarum hiſtoria. Colligebam tres tunc temporis viſos fuiſſe, anno ſcilicet 1414, 1416, & 1417. Sed quicquid hìc in errore conſentientes Keckermanni editiones dicant, ego pro 1416. anno 1456. annum reponere non dubito: qua de re infra agam. Eventus triſtis ferit oculos. Nam poſt Cometam funeſti Anno 1415. & 1416. arſêre rogi, quibus Joannes Hus & Hieronymus Pragenſis, qui ad Concilium Conſtantienſe citati, & fide publicâ tuti venerunt, vivi impoſiti fuêre. Multa de his apud Æneam Sylvium, Dubravium, Bonfinium hinc, Auctorem paralipom. Funccium, Bucholzerum, Buntingum, Calviſium illinc affectibus abreptos invenio. Medium ſe ferè gerit Aventinus *(*)*. Illo enim teſte Joannes

(*) Annal. 7. p. 647.

cum Hieronymo *in avaritiam, faſtum, libidinem, communia mala Sacerdotum, quæ in proverbium vulgò venerant, & adhuc ſunt, graviter invidioſeque publicè concionatur, vitia carpit, ſcelera arguit: nec à pontificibus Maximis linguam protervam petulantemque abſtinet, maledicta in eos congerit, Antichriſtos nuncupat. Eoſdemque Cæſari, ſicut cæteros Chriſtianos, ac Epiſcopos ſubjicit: rerum fluxarum atque caducarum curam Sacerdotibus omninò adimit: omnem adminiſtrationem ad prophanos relegat, pleraque hujuſcemodi, favente reginâ Equeſtrique ordine, licenter, ſive ut ipſe putavit, liberè diſſeruit.*

Huſſum & Hieronymum uno eodemque anno, ſcilicet M CCCC XV. 6. Julii Combuſtos apud Dubrav. ſed in margine, invenio. Funccius eund. annum, non diem, Buntingus eund. annum, ſed diverſos menſes, diem ſcilicet 8. Julii & 9 Sept. utrumque diem Lunæ, Bucholzerus annum 1415. 6. Julii diem Sabbati, & 1416. 30. Maji itidem diem Sabbati; ita & Calviſ. Auctor paralip. ann. 1415. 8. Julii & 1416. notat, conciliet hæc qui volet. De ipſa tamen re ſatis conſtat. Tàm crudeli exemplo ſtabiliri tunc neceſſe erat illam ſanctionem in Concilio * latam, crudelitatis magiſtram, hæreticis non eſſe ſervandam fidem, quâ nil humanæ ſocietati (ne quid de pietate dicam) adverſum magis excogitari poterat. Inter triſtia hujus temporis aliquot Principum obitum referas. Ladiſlaus enim rex Apuliæ anno 1414. ſequenti Ludovicus Delfinus, de quo diximus, mortui ſunt. Hunc Joannes frater paulò poſt, ut vidimus, ſecutus eſt. Wenceſlaus ille Ignavus, Principum & nominis Chriſtiani ac terræ ipſius opprobrium, alter Bonoſus, Anno 1419. ut Bucholzerus, vel ante eum proximo, ut Dubravius (*a*) putat, apoplexiâ, gulæ vitiis & furore iræ acceſſitâ oppreſſus eſt. Idem ille annus, qui à Chriſto Nato viceſimus ſecundus ſupra bis ſeptingenteſimum fuit, Albertum Saxoniæ Ducem & Electorem mortuum, magnamque rerum mutationem vidit. Albertus enim Alberti primi & Helenæ illius Brunſuicenſis abnepos, fato ſine hærede functus, & ſic Anhaltinorum, qui ducentis amplius annis Septemviralem Saxoniæ dignitatem obtinuerant, ultimus, Fridericum Marchionem Miſnenſem, Bellicoſum dictum, habuit dignitatis ſucceſſorem. Is ductâ in uxorem Catharinâ Henrici Ducis Lunæburgenſis filiâ, totius Sereniſſimæ Saxonicæ familiæ eſt progenitor, ut & hinc videas puellas olim Brunſuicenſes, quaſi ad edendos Electores fuiſſe natas. Sed ut ad læta, quæ illa tempora inſigniverunt, deveniam, Anno 1414. 24. Novembris natus eſt Friderico Burgravio Norinbergenſi, ex Eliſabetha filia Friderici Ducis Bojariæ, (qui Ottonis illius Sereniſſimæ Electoralis Palatinæ familiæ conditoris, & Agnetis ſive Gertrudis Brunſuicenſis abnepos erat) filius Albertus, Ulyſſes & Achilles Germaniæ, à meritorum magnitudine (*b*) dictus, Joannis Ciceronis Germanici parens, Alberti verò Junioris Alcibiadis Germanici proavus. Is ex binis uxoribus, altera Margarethâ Badenſi, alterâ Annâ Saxonicâ, à Sereniſſimâ Brunſuicenſi familiâ genus ex alto ducentibus, totius Sereniſſimæ Brandenburgicæ familiæ conditor in ſecula vivit. Poſtero anno natus eſt Fridericus 3. Imperator, at ſequenti Sigiſmundus Friderici Bellicoſi filius: ille verò Fridericus Burgravius Norinbergenſis, Marchio & Elector Brandenburgenſis à Sigiſmundo Cæſare dictus, anno demum 1417. in Concilio Conſtantienſi confirmatus eſt. Hoc autem anno Cometæ vicino natus Fridericus Simmerenſis & Spanheimenſis, Princeps Palatinus, pater Joannis, qui Sereniſſimi Caroli Ludovici Electoris Palatini, Principis utraque Pallade Clariſſimi, tritavus fuit. Proximo Cadomenſis, hinc Anno 1419. Roſtochienſis Academia condita: poſtero Electoralis dignitas in familia Miſnenſi (etſi confirmatio poſt triennium facta fuerit) initium ſumſit. Hic etiam Georgio Podiebrad Regi Bohemiæ natalis fuit. Intra biennium Henricus VI. Rex Angliæ, patre mox morituro, & Joannes I. Dux Mecklenburgicus, fundator Academiæ Roſtochienſis in regem Sueciæ electus eſt. Cæcilia verò Friderici illius Electoris Brandenb. filia trium Electorum, Joannis, Friderici & Alberti ſoror, Wilhelmo Victorioſo Duci Brunſuicenſi Anno 1423. felici & læto omine nupſit, egregiam paritura prolem in multas familias propagandam. Nati illa tempeſtate Henricus & Guilhelmus Friderico illo Bellicoſo, aliique Principes. Inter hæc varias Gallorum, Anglorum & Huſſitarum in Bohemia, duce fortiſſimo Ziſca (qui

* Seſſ. 19. (*a*) Lib, 23. fine. (*b*) Sabell. Enn, 10. l. 8. p. 528.

primùm

primùm uno, poſtea utroque oculo amiſſo, corporis ac animi vigorem & bellandi ardorem quamdiu vixit retinuit) pro libertate conſcientiarum pugnantium, tum & Ducum Bojariæ pro Bojaria civili bello digladiantium, aliorumque victorias, gaudia & luctum alternantes & perpetua in orbe belli & pacis ſtudia videas. Diſſidium illud Bohemorum diadema primò Vladiſlao Jagelloni Regi Poloniæ Anno 1421. deindè patrueli ejus Vitoldo Duci Lituaniæ detulit. Ille regnum alienum, ſuo contentus, & ad id ritè regendum intentus, generoſè ſprevit. Iſte miſſo pro ſe Sigiſmundo Coributo, non affine, ut Dubravius ‡ ait, ſed agnato ſuo, à quo Illuſtriſſima Ducum Wiſnioveciorum familia ortum ducit, contra potentiam Sigiſmundi Regis legitimi, & diſſidia incolarum fruſtra fuit.

Vid. Avent. Annal. 7. p. 650. & ſeqq. Sabell. Enn. 10. l. 1. & l. 2. ‡ Lib. 26. p. 215.

CCCXIV. *Anno Chriſti* 1426. 9. *Junii Leodii Cometa apparuit ſuper Eccleſiam Fratrum Minorum, dirigens radios ſuos verſus forum Leodienſe, quaſi minans civitati, & perduravit quaſi per hebdomadam.* Chron. Belg.

HOc anno planè Electoralis Saxoniæ dignitas Friderico illi Bellicoſo, de quo diximus, ob ſpectatam fidem (*a*) animique magnitudinem judicio Imperat. confirmata eſt. Primiſlavia paulò ante à Pomeraniæ Duce intercepta, hoc anno ad Brandenburgenſes rediit: Brixia ſe Venetis dedidit. Is quoque Anglis & Bohemis victoribus lætus, Gallis & Miſnenſibus victis triſtis fuit. Tunc verò etiam (*b*) Lovanienſis Academiæ minimùm privilegiorum ejus (initium enim à quibuſdam (*c*) in ann. 926. refertur) fundamenta à Joanne Brabantiæ, Dolanæ verò à Philippo Bono Burgundiæ Duce, paulò poſt Pictavienſis celebritate à Pariſienſi proximæ à Carolo 7. Rege Galliæ jacta ſunt. Hoc itidem anno Epiſcopus Bremenſis Friſios bello aggreſſus, ab iis vulneratus & captus, infelicium Bellatorum Sacrorum catalogum auxit. Pax ad Berneburgum operâ Guilhelmi Luneburgici (*d*) conciliata. Anno proximo (*e*) fœdus inter Venetos & Florentinos percuſſum, bellum inter hos & Lucenſes geſtum eſt: Friderico Bellicoſo Magdeburgenſis Burgraviatus (*f*) collatus eſt. Huic anno proximo filius Fridericus Placidus ſucceſſit. Pax inter Philippum Burgundum & Jacobum Comitatûs Hollandiæ hæredem inita, ita ut Burgundus hæres Hollandiæ, Hannoniæ, Zelandiæ & Friſiæ ac Namurci renunciaretur, læta & inſperata Bohemis (*g*) de Germanis non magis contrà libertatem conſcientiarum quàm contrà Deum (ſi Maximiliano 2. Imperatore Henrico 3. Gallorum & Stephano Polonorum Regi credimus) pugnantibus, ideoque panico terrore perculſis ad furcas Pragenſes obtigit, quam induciæ ſecutæ, variante dehinc ingenio humano & fortunâ. Hôc quoque anno fortuna belli primùm Anglis, deinde Gallis propitia apparuit, rem pro his ad miraculum proſpere (*h*) Joannâ puellâ Lotharinga ad Aurelias gerente, cujus heroica facinora, Jo. Lodoicus Micquellus ſingulari commentario memoriæ poſteritatis commendavit. Sequentibus dehinc annis magis propitia Gallis ſua recuperantibus fortuna fuit. In Germania, Hiſpania, Bohemia & alibi res bello paceque geſtas non paucas hac tempeſtate videas. Philippus ille Burgundus Anno 1430. uxorem Eliſabetham (Iſabellam Fabricius vocat) Joannis Luſitaniæ Regis filiam die 10 Jan. duxit, quâ ſimul ordinem Equitum Aurei Velleris inſtitutum Annales Flandrici aliis contradicentibus contendunt. Burgundus mox Philippo Brabantiæ Duce abſque liberis decedente opimâ hæreditate auctus eſt. Is proximo anno cum Leodienſibus in ordinem redactis pacem facit. Ita urbi illi Cometa non tantùm motus minatus, ſed & pacem pollicitus eſt. Poſtero anno Sigiſmundus diadema non tantùm ferreum Mediolani, ſed & aureum Romæ lætus & ovans accepit, ad pacandam Italiam toto biennio (*i*) & pectore incumbens. Hac etiam tempeſtate (*k*) Henricus VI. Rex Angliæ Lutetiæ Pariſiorum Gallico diademate redimitur.

(*a*) Fabric. memor. Sax. (*b*) Chron. Belg. (*c*) Alſted. Chron. Schol. (*d*) Bunting. ad 1426. (*e*) Func. (*f*) Fabr. mem. Sax. (*g*) Dubrav. l. 24. ſub fin. (*h*) Æmil. Trith. ad 1426. Rit. de reg. Franc. l. 3. Serres in Carolo 7. Petav. R. P. 1. p. l. 9. c. 10. (*i*) Fabric. mem. Sax. ad 1432. (*k*) ibid. Jovius ad eund. ann. Polyd. in Henr. 6. Serres in Carolo 7.

CCCXV. *Anno Chriſti* 1433. *Cometa maximus per tres menſes apparuit.* Chron. Polon.

Anno Chriſti 1433. *Cometa conſpectus* 4. *Non. Febr. durat tres menſes.* Fabric.

Anno Chriſti 1433. *Cometa per tres menſes integros, face ad occidentem verſâ apparuit. Hunc magna caritas annonæ per quadriennium integrum durans in Germania ſecuta eſt. Inundationes & turbines ventorum maximæ ſunt ortæ. Bohemi & Poloni conjunctis copiis Marchiam & Pomeraniam devaſtarunt. Veneti, Florentini & Dux Mediolanenſis bellum contra Eugenium Papam movent, eumque ut fugeret, coëgerunt. Sigiſmundus Imperator* 9. *Decembr. Anno* 1437. *ætatis verò* 77. *mortuus eſt, qui anno ſuperius jam dicto, ab Eugenio Pontifice coronatus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1433. *ingens Cometa arſit, poſt quem Philippus Dux Burgundiæ Hennegojam, Hollandiam, Zelandiam occupavit, Bavaris inde ejectis. Bernhardus Dux Lunæburgenſis mortuus eſt anno* 1434. *Eodem anno Duces Brunſuicenſes expugnant arcem Comitis de Spiegelberg. Interim Archiepiſcopus Colonienſis, Comites de Hoja, Spiegelberg & Lippiâ Ducatum Brunſuicenſem vaſtant. Wilhelmus Sen: expugnat Hojenſium Comitum arcem Barenborg. Buntingus. Circa hoc tempus acre bellum fuit Magdeburgiis & Hallenſibus cum ſuo Epiſcopo.* Spang. Chron. Sax. cap. 320.

Portenderunt etiam hæc Eclipſis & Cometa annonæ caritatem, quæ ante annos duos orta tùm valdè crevit uſque ad Annum Chriſti 1438. *Modius frumenti Northuſanus Stolbergæ veniit* 15. *groſſis* 9. *numis. Ex Syleſiâ ex Sylviâ Thuringicâ venerunt hùc multi homines gregarii, qui pro ſolo pane ſuam quavis in re operam obtulerunt. Morbo etiam tùm paſſim pecus periit.* Eckſtormius hiſtor. Comet. & Eclipſ. ex Spangenbergio Chron. Saxon. c. 318.

Anno Chriſti 1433. *Apparuit Cometa maximus, quem ſecuta eſt annonæ caritas ſex annorum.* Alſtedius.

RIcciolus quoque hunc Cometam ex Prætorio recitat, & trimeſtrem fuiſſe dicit. Hoc anno, ſicut Calviſius putat, ſed edit. Francof. ex Polydoro (*a*), qui tamen hoc, ut & Jovius (*b*), Serres (*c*) aliique, in ann. M CCCC XXXII. ponit, Henricus VI. caput ſuum diademate Gallico redimi Lutetiæ, quam tunc temporis tenebat, paſſus eſt puer decem, ut Polydorus, non duorum, ut Serres ait, annorum. Induciæ verò ſex annorum pactæ ſunt, paulò tamen poſt ruptæ. Jacoba Hollandiæ Comes nupſit Gubernatori ageris Martini, & à Philippo Auſtralem Hollandiam, qui reliquas provincias hæreditario jure accepit, conſecuta eſt. Ita non tantùm belli ſed & pacis artibus res à Cometarum apparitione geritur, & habent bella alias cauſas, quam Cometarum phœnomena, quas eorum portenta vocare ſoleo. Ita & fames & peſtis naturales ſuas habent cauſas extrà Cometas. Quibus aliquando & læta, ut abundantiam rerum ſuccedere, anno 1436. videbimus. Hîc verbum addendum, illis Brunſuicenſium turbis pacem (*d*) mox ſucceſſiſſe.

(*a*) Lib. 23. pag. 478. (*b*) Chron. Reg. Angl. (*c*) In Carolo 7. (*d*) Bunting. ad ann. 1434.

CCCXVI. *Anno Chriſti* 1434. *viſus eſt Cometa. Hoc anno mortuus eſt Bernhardus Dux Lunæburgenſis.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1434 *Cometa fulſit, & Solis Eclipſis fuit. Secuta ſunt varia bella, numero* 8. Alſtedius.

HUnc, puto, Cometen Cromerus (*a*) notat: *Cometes*, inquit, *non obſcurus pluſquam unum menſem pernox face ad occidentem verſa apparuit, regiæ mortis* (Vladiſlai ſcilicet Jagellonis) *ut vulgò tunc creditum, & poſtea eventus comprobavit, prænuncius.* Eadem tempeſtate Heliam Palatinum Valachiæ in verba Regis juraſſe, pacta cum Stephano, qui Heliæ ſubſtitutus erat, opimis ditionibus Heliæ aſſignatis conventa, Tartaros fuſos & repreſſos à Stephano, Bratiſlaviam Regi reſtitutam, indu-

(*a*) Lib. 20. pag. 467.

cias

cias 12. annorum cum Cruciferis factas, aliaque læta, quæ Cometæ è veſtigio ſucceſſerunt, refert. Annotat hunc Cometen & Sifardus in imputandis ei triſtibus annorum 19. ad captam ſcilicet Anno 1453. Conſtantinopolin, liberalis. Annotat & Ricciolus hunc Cometam ex Prætorio. Quo is luxit anno pax Romæ ſancita eſt. Vladiſlao Jagelloni ætatis gravitate oppreſſo Vladiſlaus filius ſucceſſit: Iſte annus Carolo Burgundo natalis, Ludovico autem Andegavenſi, tùm proximus Joannæ Reginæ Apuliæ fatalis fuit. Hâc ratione regnum Neapolitanum Aragonio ceſſit. Joannæ tamen mortem Funccius in annum, qui Cometam proximè anteceſſit, refert. Liceat lætis Chriſtianorum rebus addere Turcicas (cuncta enim quæ in orbe inter Cometarum apparitionem maximè memorabilia geruntur, hîc percurrimus) nuptias ſcilicet Amurathis Imperatoris Turcici cum filia Georgii Deſpotæ Serviæ. Lætus quoque idem ille annus (*a*) Mediolanenſibus fuit, victoriâ de Alfonſo Aragonio, Apuliæ regnum appetente, victo & cum fratribus captivo. Sed & Alfonſo lætitiam, quia libertatis reſtitutionem & Cajetæ deditionem attulit. Inter lætitiæ hujus anni (*b*) documenta meritò conciliationem Galli & Burgundi ponas. Anno 1436. (*c*) pax Hallenſis omnes exhilaravit. Tum verò & aliquot Principes nuptiarum & natalium ſolemnibus lætitiam pepererunt, quæ dehinc multiplicem lætæ poſteritatis frugem edidit. Henricus nempe Dux Brunſuicenſis ille Pacificus uxorem duxit Helenam Adolphi Ducis Clivenſis, Albertus verò III. Pius dictus, Comes Palatinus, qui paulò poſt oblatum ſibi à Bohemis, diuturni belli pertæſis, diadema recuſavit, Annam filiam Erici Ducis Brunſuicenſis, ex qua mox numeroſam ſuſcepit prolem, quæ in Sereniſſimis Electorali Bavara & Saxonica familiis, quatenus hæc ab Erneſto Miſnenſium Electore Tertio deſcendit, firmiter & glorioſè viget. Illo quoque anno Ludovicus 2. Pacificus dictus Landgravius Haſſiæ, pronepos Henrici illius Brabantini & Adelheidæ Brunſuicenſis, Annam (*d*) Margaretham Friderici I. Electoris Saxoniæ filiam uxorem duxit, à qua pariter tota Sereniſſima Haſſiaca familia ducit genus. Eodem anno & Ludovicus Delphinus Margaretham Regis Scotorum filiam matrimonio ſibi junxit. Eodem nata Anna filia Friderici 2. Electoris Saxoniæ, quæ poſtea, ut ſuo loco videbimus, Alberto Electori Brandenburg. illi Achilli & Ulyſſi Germanico, connubio juncta, fœcundiſſima multæ poſteritatis Franconicæ, Anſpacenſis, Jagerdorfenſis & Pruſſiacæ, quæ connubiorum & ſucceſſionis jure Silefiæ partem, Juliacenſes provincias & Pruſſiam obtinuit, & ad agnatos feliciter propagavit, genitrix extitit. Eundem illum annum inſignem & lætum magna boni vini copia (licet anno ſuperiore multis in locis vites frigore periiſſent, adeo divina bonitas ſpe noſtra ſæpè major eſt!) reddidit. Tùm verò & fœdus inter Saxones & Hæſſos renovatum, & matrimonio illo, quod diximus, confirmatum, & res Haſſiaca quatuor Comitatibus aucta: & Lutetiæ, ab Anglis 15. annis poſſeſſæ, per Gallos recuperatio. His optimo jure accenſenda pax Bohemica, Sigiſmundo ad capeſſenda regni frena, ſub conditione conceſſæ Bohemis S. Euchariſtiæ, ſub utraque, ut vocant ſpecie celebrandæ, vocato. Huic Anno 1438. Albertus gener ſucceſſit, qui die 6. Maji Pragæ (*e*) Bohemico, & mox die 30. Maji Auguſto diademate cinctus eſt, poſtquam paulò ante Kal. Januariis ejuſdem anni 1438. Hungaricum accepiſſet. Eodem anno pacta Conventa ad Corcinum in Palatinatu Sendomirienſi, quibus univerſa Ruſſia (*f*) regno acceſſerat, Reip. Polonæ lætitiam attulerunt. Non injuria huc mihi eſt ex illo Anno 1436. Philippi Burgundi in ampliſſimam illam Hollandiæ & aliarum provinciarum hæreditatem ſucceſſio referenda. Adeò lætorum tempeſtas hæc ferax fuit.

(*a*) Calviſ. ad 1435. (*b*) Fabric. ad 1435. Serres in Carolo 7. (*c*) Trithem. Funcc. Bunt. Calviſ. (*d*) Fabric. mem. Sax. ad 1436. (*e*) Sylvius c. 1. Europæ. Cuſpin. in Alberto Dubrav. l. 27. fine & l. 28, initio, Bonf. dec. 3. l. 4. ſub init. (*f*) Fredro in Henr. 1. p. 14.

CCCXVII. *Anno Chriſti* M CCCC XXXIX. *Cometa ad occaſum conſpectus, caudam meridiem verſus extendens, quem ſecuta lues peſtilens vehemens, qua tempore meſſis uſque ad feſtum Trium Regum duravit.* Fabric. memor. Saxon.

Anno Chriſti 1439. *Cometa in Polonia conſpectus eſt. Hunc mors Alberti Imperatoris, dyſenteriâ laborantis, viciſſim* 8. *Octobris ſecuta, atque in Alba Græca deindè ſepultus eſt. Peſtilentia univerſalis in toto orbe terrarum graſſata eſt. Hoc anno Amurathes, Imperator Turcicus, mortuo Alberto Imperatore, magno exercitu Ungariam devaſtat, per Miſiam & Albam Græcam eum ducens.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1439. *Apparuit Cometa. Eodem anno die Simonis & Judæ obiit Albertus II. Imperator. Amurathes Turcicus Imperator tùm magnâ cum ſolennitate Mahometem filium circumcidi curavit: Invaſit Raſciam & Serviam, Sanderoviam arcem occupavit, Stephani Deſpotæ filiis abductis & deindè excæcatis. Occupavit etiam Epirum Scanderbegi patriam, & Theſſalonicam urbem demolitus eſt.* Eckſtormius ex Schoſſero.

Anno Chriſti 1439. *Cometa fulſit. Ars typographica anno ſequenti eſt inventa.* Alſtedius.

Anno Chriſti 1439. *Cometa fulſit. His annis crevit Turcica res & vires Chriſtianorum debilitatæ ſunt.* Ricciolius ex Prætorio.

MEminit hujus Cometæ Funccius. Sed nullum ei tribuit effectum, quod fecit Rockenbachius. Quod autem ad mortem Principum attinet, hîc quoque videmus eam ſine Cometis evenire. Nam Anno 1437. *(a)* Sigiſmundus Imperator & Ludovicus Bavariæ Elector ſenio confecti: tùm Adolphus Dux Montenſis & Juliacenſis, Joannes ultimus Comes Spanheimenſis; ſequenti Edoardus Rex Portugalliæ, Erneſtus Dux Bavariæ & Machtildis Ludovici illius relicta vidua (& quis omnes recenſeat) diem ſuum obierunt. Præceſſerunt Cometam & belli motus. Albertus enim Sigiſmundii gener, & tàm regnorum quàm Imperii ſucceſſor, Caſimirum Vladiſlai Polonicæ Regis fratrem Hungariâ pepulit. Fridericus Elector Saxoniæ Bohemos acri prælio vicit. Philippus Burgundus bello gravi Brugenſes coërcuit. Amurathes Georgium Socerum armis appetiit & in Hungariam expulit. Non deerat illâ tempeſtate & fames & peſtis in Germania utraque, & maris inundatio *(b)* in Hollandia, & incendium quod Gandarum vaſtârat. Sed ad Cometæ eventus veniamus. Hoc quo is luxit anno, auſpicatus eſt apud Danos, Suecos & Norvagos imperium Chriſtophorus, Joannis Neoburgici Comitis Palatini filius, aliis qui ex hac Sereniſſima Familia Auguſta & Regia diademata geſtarunt, merito annumerandus: eodem anno inexſpectato & funeſto bello exarſit Germaniæ nobiliſſima provincia Alſatia & vicina Helvetia. Sed hæc mala longè aliud quàm Cometæ apparitio portendit. Eugenius nempe Pontifex Romanus, ut diſſiparet Concilium Baſileenſe, Ludovicum Delphinum Viennenſem, regis Franciæ primogenitum, in arma concitavit precibus & precio (ut ferebatur) contrà Imperium Romanum & Germanicam nationem, ut Trithemius *(c)* ſincerè teſtatur, & Æneas Sylvius indicat *(d)*. Ille etiam ex hoc bello ſolita mala, annonæ caritatem, famem & peſtem proveniſſe perhibet. Ita Pontificis arrogantia ſanguinaria bellum, hoc reliqua mala portendit. Pontificis verò arrogantiam, ut tale facinus auderet, pragmatica Concilii Baſilienſis Anno 1431. cæpti ſanctio votis ejus adverſa permovit. Hæc enim & (*e*) Eugenio abdicato Amedæum Allobrogum Ducem, Felicem V. dictum ſubrogavit, & Pontificiam poteſtatem Concilii auctoritati ſubjecit, & reformationem Eccleſiæ in capite & membris approbavit. Atque hæc iſto ipſo quo Cometes luxit, anno urgeri & executioni tradi cœpit. Quo etiam pax & concordia inter Græcos & Latinos in Concilio Florentino, tùm & inter Carolum VII. Regem & Ludovicum Delphinum filium ejus primogenitum in Galliis redintegrata. Hujus etiam anni 27. Octob. dies Alberto Imp. Viro ſtrenuo, pio, bono & ſancto, ut Trithem. *(f)* judicat, & res ipſa ſuffragatur, imo Principi quo, ut idem ille Trith. ait, mundus non erat dignus, & qui ob præclaras virtutes *(g)* vita longiori erat digniſſimus, ſupremus fuit. Huic ſuffectus anno vertente Fridericus Auſtriacus, ætate juvenis, mente ſenex, alter Fabius, Princeps mitis, pius *(h)* & pacis amantiſſimus, Ladiſlao Poſthumo

(*a*) Trith. Chron. Spanh. ad 1437 & 1438. (*b*) Trith. ad 1438. Calviſ. ad 1438. (*c*) Chron. Sponh. ad 1439. (*d*) Ep. 10. ad Lapum de Portugal. (*e*) Conſtit. Imp. (*f*) ad 1438. (*g*) Paralip. p. 305. (*h*) Trit. ad 1440. Paralip. p. 306.

Alberti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Alberti filio paulò ante nato, quo neglecto Bohemi diadema ſuum Alberto Bojo, ut diximus (ut & præterito Alberto (a) Caſimirum Principem Poloniæ elegerant) obtulerant, quod ille magno animo ſprevit. Atque is Sereniſſimi Electoris Bavariæ, Ferdinandi Mariæ, Principis laudibus florentiſſimi, tritavus fuit. Cum autem Alſtedius artis typographicæ inventum ad annum à Cometa proximum referat, deque artis hujus inventione non minus quatuor Superioris & Inferioris Germaniæ Civitates Moguntia, Argentina, Auguſta Vindelicorum & Harlemum, quàm olìm ſeptem Græciæ civitates de natali Homeri diſputent, paucis de ea agemus. Polydorus (b) eam Joanni Gutenbergio nobili Germano, & Moguntiæ, Jacobus Wimpfelingus (c) eidem Joanni & Argentinæ, Gilbertus Cognatus (d) Auguſtæ Vindelicorum; Hadrianus verò Junius (e) Laurentio Joanni, cognomento Æditùo, vel, ut alii volunt, Coſtero, & Harlemo urbi vindicant. Is quidem refugam illam laudem poſtliminio revocare, & hoc quaſi trophæum erigere contendit. Et firmis certè rationibus dicta ejus nituntur, ita ut Petrus Scriverius literis mandare non dubitârit:

Vana quid archetypos & præla Moguntia jactas?
Harlemi typos prælaque nata ſcias.
Extulit hinc monſtrante Deo Laurentius artem,
Diſſimulare virum hunc, diſimulare Deum eſt.

Ubi reſponſum habet Berckringerus, qui in illa ſua Diſſert. de Cometis inter infauſtos & triſtes Cometarum eventus inventionem artis typographicæ (quam omnes uno ore nobiliſſimam & artium omnium conſervatricem, Palladium, præſidium & divinam tutelam Muſarum omniſque doctrinæ vocant) ponit. Sic enim ille *Anno* 1439. *exarſit Cometa & ecce ars typographica anno ſequenti inventa, dubium ſitne majus* καλὸν *an* κακὸν? Ecce verò & Beroaldus in quodam Hendecaſyllabo:

O Germania muneris repertrix,
Quo nil utilius dedit vetuſtas,
Libros ſcribere quæ doces premendo.

Sed nec illa carmina anno 1461. (f) in laudem urbis Argentinenſis & artis typographicæ edita præterire poſſum:

O fœlix noſtris memoranda impreſſio tectis,
Inventore nitet utraque lingua tuo.
Deſierat quaſi totum quod fundis in orbem,
Nunc parvo doctus quilibet eſſe poteſt.
Omnes te ſummis igitur nunc laudibus ornent,
Te Duce quandò ars hæc mira reperta fuit.

Quibus auctor antiquit. Brit. ſubjicit: *Et ſanè divino beneficio hæc ars in hoc ſeculo hominibus patefacta eſt, ex cujus fœcundo quaſi gremio omnes artes ac ſcientiæ, cæcitate & caligine abſterſa, tanquam è longævis tenebris prodierunt.* Verum enim verò ſunt, (g) qui hanc præclaram artem apud Chinenſes jam olim in uſu fuiſſe aſſerant. Hæc obiter de iſta arte, cujus & nos beneficio jam fruimur, annotanda eſſe duxi. Nunc ad reliqua pergo. Anno 1440. & 1441. reſtituta Italiæ pace bellum in Flandria ortum eſt. Sed & aliàs læti victoriarum & pacis fructus provenerunt. Hoc anno (h) Erneſtus Elector Saxoniæ, Friderici 2. filius, Henricus 3. Landgravius Haſſiæ, &, ut quorundam rationes ferunt, Albertus IV. Sapiens, utriuſque Bojariæ Dux Sereniſſ. Elect. Bavariæ atavus nati ſunt. Anna verò Friderici ultimi, Veldentiæ Comitis filia, Stephano Comiti Palatino, illi Sereniſſimorum Electorum progenitori nupſit. Proximus annus (i) gratiſſima & ſaluberrima aëris æſtivi temperie ac læto vini optimi & frumenti proventu, victoriâ Hunniadis Hungariæ Palatini de Amurathe & paterno Epiri

(a) Dubrav. l. 28. Paralip. p. 305. (b) Lib. 2. de inv. rer. c. 7. Vid. & Sabell. Enn. 10. l. 6. p. 498. (c) Hiſt. c. 65. Vid. Paralip. Urſperg. p. 308, 309. (d) Lib. 3. Sylvæ narrat. (e) Hiſt. Batav. (f) Antiquit. Brit. p. 293. (g) Garcia Horta lib. 1. aromat. apud Indos naſcent. c. 38. Joan. Barrus in ſua Aſia dec. 1. l. 9. c. 1. Jovius 14. hiſtor. & alii. (h) Fabric. memor. Sax. Auctor 14. tabb. (i) Trith. Bunting. Calviſ. &c.

regno per Georgium Scanderbegum, Joannis Caſtrioti filium, Virum fortitudine celeberrimum, recuperato, & ipſius Georgii ad Chriſtum converſione, ac induciis Anglo-Gallicis inſignis extitit. Sequentem quoque læta non pauca commendant. Nam *Herois illius* Clariſſimi Scanderbegi *tempore omnia fervebant gaudio, paſſim audiebatur dulce nomen libertatis*, ut Auctor paralip. ait. Huniades auſpiciis Vladiſlai Regis inſigni victoriâ de Amurathe potitus, ideò Rex Budam cum magna populi lætitia quaſi triumphator intravit. Ita Amurathes virtutem & fortunam Huniadis & Scanderbegi præſtantiſſimorum Ducum veritus, Deſpotæ Serviæ Socero cuncta reſtituit, & pacem à Ladiſlao Rege Hungariæ petiit, quæ in decem annos prorogata & ſancita eſt. Alfonſus, pulſo Renato Andegavenſi, de occupato toto Apuliæ regno Neapolin triumphans invectus eſt, & fœdus cum Eugenio Pontifice Romano iniit. Matthias verò Corvinus Rex Hungariæ, Joannis Huniadis filius, & Albertus Dux Saxoniæ, Mauritii & Auguſti Electorum Saxoniæ avus, vitali aurâ frui cœperunt.

CCCXVIII. *Anno Chriſti* 1444. *in Solſtitio æſtivali magno hominum terrore viſus eſt Cometa, excidia, bella, cladeſque futuras portendens hominibus. Hoc enim anno* 10. *Novembr. Chriſtiani damnum grave à Turcis propè Varnam illatum, belligerando paſſi ſunt. Vladiſlaus Rex confoſſus eſt à Turcis multis vulneribus, Epiſcopi in fuga crudeliter perierunt. Huniades autem vix evaſit. In Turingia & Miſnia bella plurima orta ſunt. In Bohemia rubigo, frugum malum cæleſte, ſiliginem exuſſit. Erucæ plurimæ viſæ ſunt, quæ flores & frondes arborum corruperunt. Pons Tiberinus* 15. *Cal. Octobr. Romæ corruit, ubi* 560. *homines perierunt. Baſilea terræ motu, in feſto Andreæ* 20. *Novemb. concuſſa eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1444. *apparuit Cometa in Leone. Hoc anno pridiè Martini Ladiſlaus Hungariæ* (adde, & Poloniæ) *rex, ad Varnam cum Amurathe Turcarum Imperatore hoſtili exercitu congreſſus, in prælio occiditur cum Juliano Cardinale Legato Pontificis Eugenii, qui fuerat regi author rumpendi fœderis, quod paulò antè cum Amurathe optimis conditionibus factum fuerat.* Eckſtormius ex Paulo Jovio.

Anno Chriſti 1444 *Cometa ardet. Rex Galliæ movet in Helvetiam. Vladiſlaus rex Hungariæ cæditur ab Amurathe ad Varnam. Seditio gliſcit in Anglia. Turca anno* 1454. *expugnat Conſtantinopolim.* Alſtedius.

Anno Chriſti 1444. *ingens & terribilis Cometa Solſtitii tempore fulſit.* Ricciolius.

DUo hîc ſingularia notanda ſunt priuſquam ad hiſtoriam Cometæ hujus accedamus. Alterum eſt hunc Cometam Alſtedio à Chriſto nato cenſeri centeſimum decimum ſeptimum, ultrà quem numerum non facilè Cometas plures à Chriſto nato in hiſtoriis reperiri poſſe Keckermannus *(a)* ait, licet ipſe paulò poſt numerum Cometarum à condito mundo tercenteſimo majorem, non magnoperè tamen, ſtatuat. Alterum, monitum me à Clariſſima Iſmaële Bullialdo eſſe, ut Cometas à temporibus Joannis Regiomontani ſingulari diligentiâ deſcriberem. Iſte enim Clariſſimus Mathematicus (quem Trithemius *(b)* non minorem Anaximandro Mileſio aut Syracuſano Archimede, & Jovius *(c)* admirabili ſolertia divini ingenii Aſtronomorum omnium, qui ad illa tempora floruerant, præſtantiſſimum fuiſſe affirmat, & ob inventam decimæ ſphæræ circumgyrationem, & motûs iſtius ſupputationem, Thaleti, Eudoxo, Calippo, Ptolemæo ac Alfragano præponit) paulò antè Anno ſcilicet 1436. natus eſt. Is enim omnibus anterioribus Mathematicis diligentiæ palmam in obſervandis & deſcribendis Cometis præripuit. Nunc ad Cometam noſtrum venio. Adnotat eum Fabricius in memorab. Saxon. De hoc Cometa Aventinus *(d)* ſcribit annum ejus non exprimens: *Eodem temporis tractu Cometa ſolſtitio æſtivali viſus, mentes mortalium perterruit, excidia, bella, clades futuras portendit Demum in Bojaria rubigo, cæleſte frugum malum, nullo minus noxium, ſiliginem exuſſit. Erucæ dirum animal viſæ, quæ erodunt frondem, & florem arborum, & depaſtam arborem turpi facie relinquunt. Romæ quinto decim.*

(a) Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. *(b)* De ſcript. Eccl. p. 372. *(c)* In elogiis doct. Vir. *(d)* Annal. 7. p. 668.

timo Cal. Octobris pons Tiberinus corruit, aquis obruti interiêre quingenti ſexagenta homines, qui eò ſecularibus ludis, quos Nicolaus contrà decreta Conſtantienſis Senatûs aperuerat, confluxerant. In Oriente Ladiſlaus Poloniæ, Ungariæ rex, à Turcis cæſus eſt. Et paucô poſt tempore Ulricus Celeiæ poſtremus dynaſta, trucidatus. Joannes atque ejus filius Ladiſlaus Hunnoiani interiêre. Ladiſlaus rex Hungariæ & Bohemiæ, filius Alberti Cæſaris, amitinus Ludovici Landſhutenſis, Pragæ repentina morte, immaturo ævo raptus eſt. Mox Ugri & Auſtriaci, Imperator & Albertus fratres, civilibus armis digladiantur. Bojemi de ſuo corpore regem creant. Is filiam ſuam Georgio filio Ludovici Landſhutenſis deſpondet, atque Imperium utrumque Romanum & Orientale affectavit. Congeſſit non pauca triſtia eaque ſatis à Cometa longè remota, quæ ſcilicet circa annum 1458. (ſicut Rockenbachius (*a*), quæ anteceſſerunt Cometæ apparitionem) contigerunt, infeſta, Vir Egregius, communi ſententiæ de Cometarum ſignificatione obſecutus. Sed hanc experientia refutat, quæ non tantùm mala citrà Cometas & plurima & maxima, ſed & bona poſt eoſdem evenire teſtatur. Non nego hoc anno multa mala ex bellis variis eveniſſe. Sed hæc, ut toties diximus, habent ſua præter Cometas in animis hominum portenta vitiorum, quæ ea prænunciant & efficiunt. Id verum eſſe hoc quoque loco docemur: Illam enim celeberrimam cladem Varnenſem ambitio & perfidia Vladiſlai (hoc nempè citrà odium & gratiam ſecundùm hiſtoriæ & veritatis leges dicendum eſt) portendit. Illa in præripiendo Vladiſlao illi Poſthumo regno Hungariæ, hæc in violanda hortatu Pontificis Romani Eugenii fœderis cum Turca initi religione, eluxit. Utrumque candidè, ut ſolet, fatetur Æneas Sylvius (qui paulò poſt Pii 2. nomine ſellam Romanam tenuit) dum ſic ſcribit (*b*): *cum per plures horas nunc illi, nunc iſti cederent, inclinatâ ad extremum Chriſtianorum acie victores evadunt Turcæ, qui juramenta non ſolùm domeſticis fidei ſed & hoſtibus ſervanda demonſtrant. In hoc prælio adoleſcens Vladiſlaus occiſus, pœnas dedit uſurpati regni alieni, qui dum ſpoliare paterno regno Ladiſlaum quærit, ſuum amittit. Cæca eſt cupiditas hominum, qui non contenti civitatibus dominari, provincias quærunt poſt regnum, neque etiam ſic expleti regnis, regna cumulare nituntur, neſcientes, quòd parva res vitam eripiat homini, & omnibus pompis ac dominiis nudum in momento reddat. Corpuſcula noſtra, ubi ſpiritus evolavit, modico ſarcophago contenta ſunt. Quod ſi Vladiſlaus animadvertiſſet, quietus in regno ſuo (nam ſatis divitiarum poſſidebat) nunquam Hungariam attigiſſet.* Hæc ille piè & cordatè. Ita & Bonfinius *: *Ob commiſſum ingens violatæ fidei piaculum ad placandum iratum numen, hanc ſanctam & immaculatam regiamq; victimam devoveri ſibi Deus voluit.* Vid. & lib. 7. p. 496. 505. Ritium de regib. Hung. l. 2. ſub fin. & Dubravium l. 28. p. 233. Hæc ergò vitiorum portenta, quæ animos Principum & populorum etiam meliorum irritant, atrocia bella (quæ hoc quoque anno apud Helvetos, Alſatos, Mediomatrices & Belgas geſta eſſe auctores (*c*) tradunt) præ Cometis vel aliis ſignis cæleſtibus ſignificant. Interim nec bella omnis prorſus boni expertia ſunt. Victoriam enim prædam, rerum augmentum, decus, gloriam & pacem adferunt; quorum exempla plura in iis, quæ hac tempeſtate in Germania & Italia Trithemio & (*d*) Sabellico (*e*) annotante, geſta ſunt, habemus. Porrò tàm proſpera quàm adverſa, læta & triſtia, inter Cometarum apparitiones perpetuò verſantur. Meritò hîc Aventino, qui in illis ferè quæ exſcripſi, egregios libros Annalium Bojorum finit, repono dictum, quod apud eum eodem libro lego:

Sic variat fortuna vices, adverſa ſecundis
Subdit - - - - -

(*a*) Confer. Funcc. ad 1443. (*b*) Epiſt. 81. * Dec. 3. l. 6. ſub fine. (*c*) Sylv. ep. 51. & 87. Urſperg. paralip. Trithem. ad 1444. (*d*) Ad 1444. (*e*) Enn. 9. l. 3, 4 & 5.

CCCXIX. *Anno Chriſti 1445. Viſus eſt Cometa. Hoc anno obiit diem ſuum Otto Dux Lunæburgenſis.* Eckſtormius.

PLures quoque Principes hoc anno vel proximo è vita exiiſſe, ſed & eandem iniiſſe certum eſt. Annotantur quidem exempla quædam ab Auctoribus (*a*),

(*a*) Trithem. ad 1445, & ſeqq. Bucholz.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

plura tamen vel ab aliis, qui mihi ad manum non ſunt, annotata eſſe vel eveniſſe, vix dubitare licet. Ut initia vitæ quidam, ita & regni Principes alii tunc fecêre, quæ, ut notum, plerumque læta eſſe ſolent. Vladiſlao ad Varnam cæſo in Polonia frater Caſimirus, at in Hungaria Vladiſlaus ille poſthumus uno omnium Ordinum ore rex renunciatus, dato quinquenni puero rectore Joanne Hunniade Corvino *(a)*, qui rei & paci publicæ curandæ totum ſe dederat, & Regem puerum à Friderico Imp. acritèr repetebat. Eadem per omnia Georgii Podiebradii in Bohemia erant ſtudia, cum hoc ipſo anno, pariter ut Corvinus, apud Hungaros regni gubernator renunciatus eſſet. Tùm verò & paulò poſt, Anno ſcilicet 1448. Chriſtiani I. cognomento Divitis Comitis Oldenburgenſis, qui Theodorico felice antiquum genus à Witikindo illo Saxone *(b)* ducente, & Hedvigi Ducis Sleſvicenſis & Holſatiæ Adolphi VII. ortum itidem (*c*) ab eodem illo Witikindo trahentis filia cretus, mortuo Chriſtophoro Palatino, Regi Daniæ in foro & thoro ſucceſſit. Atque is Sereniſſimi Daniæ & Norvegiæ Regis Friderici III. glorioſè & feliciter imperantis atavus fuit. Triennio abhinc, illo ipſo ſcil. anno (*d*), qui Cometam exhibuit, pactis inter Anglos & Gallos decem & octo menſium induciis, poſtquam paulùm refrixit bellum (*e*) exarſit amor. Henricus enim VI. Rex Angliæ Margaretham Renati Siciliæ Regis ac Ducis Andegavenſis filiam, in matrimonium accepit. Eòdem anno Chriſtophorus Rex Daniæ Dorotheam Joannis I. Electoris Brandenb. ſociam thori & vitæ eſſe voluit. Ludovicus verò Comes Palatinus Rheni & Elector, Ludovici illius Barbati filius, Margaretham Sabaudiæ Ducis illius Amadæi, qui in Pontificem Max. ad Baſileam electus erat, filiam, & anno illo memorato 1448. filium Philippum, Electorali dignitate poſtea ornatum ex ea ſuſcepit. Inter hæc An. 1446. *(f)* Wilhelmus Landgravius Thuringiæ Dux Saxoniæ connubio ſibi Annam (Eliſabetam Fabricius (*g*) vocat, ſed hæc (*h*) Caſimiro Regi Pol. nupſerat) Alberti Imp. ſeptennio abhinc mortui filiam junxit. Pax verò inter Fridericum Imp. & Helvetios, poſtero inter Wilhelmum illum & Fridericum Electorem Saxoniæ, ſequenti inter Anglos, incuriâ prius & fiduciâ ſui, priuſquam prælio victos & Scotos victores [*i*] compoſita. Lætam in Scotia horam temporum fuiſſe faciem Buchananus oſtendit, multiplicem promens lætitiam de victoria, de pace & de nuptiis Regis Jacobi cum Maria Arnoldi Ducis Geldriæ filia celebratis. Illa, quæ indicavimus, bella variâ fortunâ geſta pax excepit. Multa per id tempus bello paceque in Italia geſta, adeoque triſtia & læta Sabellicus [*k*] multis proſequitur, quibus immorari nolo. Propero enim ad alia.

(*a*) Bonſin. dec. 3. l. 7. p. 493 & ſeq. Dubrav. l. 28. pag. 233. (*b*) Author 14. tabb. genealog. Helvic. Theatr. Hiſt. p. 141. (*c*) Alſted. Chronol. p. 228. (*d*) Trithem. ad 1445. (*e*) Polyd. l. 23. p. 491. (*f*) Calviſius. (*g*) memor. Sax. ad 1446. (*h*) Auctor 14. tabb. in Alberto 2. & Wilh. Chron. Pol. Funcc. ad 1453. (*i*) Buchan. l. 11. p. 373, 374. (*k*) Enn. 10. lib. 5.

CCCXX. *Anno Chriſti* 1450. *viſus ille Cometes, de quo Georg. Phranza l. 5. hiſt. c. 21. ita ſcribit: Æſtate anni Chriſti* 1450. *Cometes ſupra horizontem quotquot veſperis, ſtatim poſt Solis occaſum, in romphea ſimilitudinem apparere cœpit: qui plenum Lunæ orbem ſubiens eclipſin efficiebat, juxta ordinem & motum ſolitum in orbem luminum cæleſtium. Quidam Cometen hunc gladii ſpeciem exprimere, & ab Occidente in Orientem moveri ac Lunæ appropinquare, defectioniſque illius tenebras videntes, ita rem interpretati ſunt, conſpiratione factâ Principes Chriſtianos adverſùs Turcam venturos, eoſque debellaturos. Turcæ quoque eo portento in timorem non levem inciderunt. Adeò manifeſtum fuit illum Cometam eſſe infrà Lunam: illo verò anno Amurathes Turcarum Imperator ex ebrietate mortuus eſt.* Ricciolius.

DE ſitu & itinere hujus Cometæ videatur idem Ricciolius Almag. l. 8. ſect. 1. c. IV. N°. X. Idem N°. XI. eum in conſequentia Signorum curſum tenuiſſe dicit. Paulò hunc Cometam anteceſſit triduanum prælium inter Corvinum & Amurathem, in Raſciæ Bulgariæque finibus, longè latèque ſpatiante planitie, quem Raſcii Conſonam vocant, Bonſinius (*a*) campum Merulæ interpretatur Anno 1448. ut Bonſinius, vel proximo, ut Cal-

(*a*) Dec. 3. l. 7. p. 495.

ut Calviſius putat, commiſſum, quod triginta & quatuor Turcarum, octo Hungarorum millia abſumſit. Tum verò & bellum Georgio Deſpotæ Raſciæ principi, qui ingrati animi turpiſſimo (nequicquam tempeſtivè* dehortante Corvino) crimini ſcelus ſævitiæ, capto Corvino ex prælio fugiente, addiderat, illatum, quod tamen pace ſupplici datâ [a] mox ſopitum eſt. Sed ex eo alterum cum Turca bellum ortum. Is Deſpoti ob dimiſſum Corvinum indignatus, & armis eum petens, Corvinum, Deſpoti privatas offenſas publicæ utilitati condonantem & ſubjecto parcentem, in ſe excivit, ut nuperam cladem & ignominiam glorioſâ victoriâ repararet. Turpem Turcarum fugam & cladem Amurathis eorum Imperator mors ſecuta eſt, Anno ſcilicet, ut Ricciolius, quæ & Funccii & Bonfinii [b] computatio eſt, à Chriſto nato 1450. at ſecundùm Leonclavium [c], Krentzheimium, Calviſium, Helvicum, Alſtedium & Petavium anno proximo, ſecundùm Buntingum 1449. Hanc non Cometam ſed crapulam, quæ plures Principes quàm hoſtis ullus occidit, portendiſſe & attuliſſe Tyranno, ipſe Ricciolius indicat. Ad hunc annum, quo Cometa fulſit, Fabricius inter memorabilia notat, typographiam inventam, beneficium magnum ac verè divinum, & haud dubiè cœlitus revelatum: tùm Guilhelmi Ducis Saxoniæ cum Friderico 2. El. Sax. fratre conciliationem. Annus 1450. & proximi non paucis principibus lætos natales dedêre. Anno enim 1450. [d] Ferdinandus Dux Hiſpaniarum, avus Caroli V. maternus, Olaus Chriſtianus I. Regis Daniæ filius, Urſula filia Alberti Elect. Brandenb. proximo, ſoror ejus Eliſabetha, frater Olai Canutus, anno autem 1453. Edoardus IV. Rex Angliæ Henrici VI. ex Margaretha illa Andegavenſi filius, proximo Joannes Rex Daniæ, Chriſtiani I. filius, ſequenti Joannes Elector Brandenb. Cicero Germanicus dictus, Ulyſſis illius & Achillis Germanici Alberti filius in lucem editi. Et quis omnes enumeret? Nuptiarum quoque hymenæi tempora hæc læta reddiderunt. Anno 1451. ut Sabellicus [e], Onuphrius, Trithemius & Dubravius [f], vel ut alii [g] putant 1452. Fridericus Imperator cum Leonora Edoardi Portugalliæ Regis filia, nuptias Neapoli, poſtquam paulò antè [h] cum ea auguſto diademate Romæ inſignitus eſſet, celebravit, quas Alphonſus Rex Sponſæ avunculus tanto apparatu, tantaque pompâ apparavit, quantam illa ætas, Dubravio judice, apud nullum alium Regem viderat. Ita tunc cum bona pace, ut idem ait, Cæſar in Germaniam revertebatur, qui quamvis nominis ſui dulcedini reſpondens, pacis atque otii, ut Egnatius teſtatur, ſtudioſiſſimus fuerit; bello tamen ab Auſtriis ob detentum Ladiſlaum appetitus eſt. Quo ad regna paterna dimiſſo, motus ille quievit, ita ut in poſterum Cæſar pacis artibus deditus ab Egnatio [i] tale meruerit elogium: *Pacem tenore perpetuò annos quatuor ac quinquaginta (tot enim rerum potitus eſt) coluit, ſeu fatum id fuerit, quietiore Germania quàm multis retrò actis ætatibus, ſeu prudentia verius id Principis effecit. Ille verò nihil ab initio antiquius habuit, quàm tuendæ pacis ſtudio, tumultus qui oriebantur ſedare*, & quæ ſunt reliqua, lætum ſubjectis & vicinis imperium ejus commendantia, Viris Principibus meritò boni publici ſtudio imitanda. Anno 1453. Caſimirus Rex Poloniæ Eliſabetham illam, cujus mentionem paulò ante feci, Alberti Imperatoris filiam uxorem duxit. Inter læta temporis illius meritò ponenda eſt pax inter Fridericum Electorem Saxoniæ & Wilhelmum fratrem ejus, hoc innatæ generoſitati & pietati fraternæ [k] pluſquam monitis Conſiliariorum confiſo, ad fratrem hoſtili odio in ſe ardentem confugiente; tùm inter Albertum Electorem Brandenburg. & Norinbergenſes anno iſto quo & Cometes apparuit & jubileus celebratus eſt, compoſita. Quam dehinc quadriennio ſecuta eſt illa 25. annorum pax Italiæ, adhuc armis domeſticis & externis laceratæ reddita, de qua ſic Sabellicus [l]: *Italia diuturno feſſa bello per hæc in univerſum ferè pacata eſt, quarto & quinquageſimo ſuprà milleſimum & quadringenteſimum ſalutis anno, ex quo Philippo, ob Cremonam renatum erat bellum, octavo cum Sfortia, ob Mediolanenſes ſocios, anno jam quinto exacto: cæterùm quia conſtans fama erat Alphonſum regem ab ejuſmodi pace abhorrere, ex univerſa Italia miſſi ſunt ad eum Legati*

* Bonfin. ibid. pag. 494. [a] Id. pag. 500. [b] Dec 3. lib. 8. initio: [c] In Annal. Turc. [d] Bucholz, [e] Enn. 10. l. 5. p. 491. [f] Lib. 28. p. 234. [g] Fabric. Funcc. Cuſpin. Calviſ. &c. Vid. Paralip. p. 309. [h] Conf. Bunt. ad 1452. [i] In Frid. p. 1406. [k] Æneas Sylv. Europ. c. 32. [l] Enn. 10. l. 6. p. 494.

orantes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

orantes, ut quam Veneti & Sfortia ſuo & ſociorum nomine ſanxiſſent pacem, ratam haberet. Probavit rex tandem quæ acta eſſent, tenuit tamen ut ſibi bellum deinceps integrum eſſet cum Genuenſibus, quia ſibi tributum non redderent. Fuit inde Ciſalpinæ Galliæ, quæ Longobardia nunc eſt, ſtatus uſque ad Ferrarienſe bellum omnis ferè bellici motûs expers. Hùc referenda Vladiſlai Poſthumi in paterna Hungariæ & Bohemiæ regna reſtitutio [a] Anno 1452. à Friderico Imperatore pacis amante, eamque tunc etiam ſanciente, facta, quin & victoriâ Gallorum de Anglis reportatâ & Normaniâ Aquitaniâque, utraque provincia ampliſſimâ & feraciſſimâ, quas Angli annis circiter 300. obtinuerant, recuperatâ, annus iſte inclaruit. Sed cuncta hæc læta acerbo dolore [b] perdita Conſtantinopolis, Orientalis imperii ſedes, Græcorum laus & delicium, miſcuit. Hanc Conſtantinus ille Magnus, Helenæ filius, Anno Chriſti 330. condidit, nunc poſtquam annis 1122. ſtetiſſet, Conſtantinus Helenæ filius perdidit.

[a] Bonfin. dec.3. l.7. pag.506. Dubrav. l.29. initio. [b] Paralip. p.310.

CCCXXI. & CCCXXII. *Anno Chriſti* 1454. *Viſi ſunt Cometæ duo. Hoc anno Fridericus Dux Brunſuicenſis, Wilhelmi Senioris filius, acie victus ab Archiepiſcopo Colonienſi capitur. Cives Lunæburgenſes ortâ ſeditione prioribus depoſitis novos ſibi elegerunt Senatores.* Eckſtormius ex Chron. Sax.

CONſtantinopoleos expugnatio, civilis belli Anglici initium ex fine belli Gallici ortum [a], turbæ in Scotia Duglaſſianæ, Pruthenorum à Magiſtri Teutonici gravi imperio ad Polonum defectio, & bellum exinde erumpens, motus belli inter Moguntinum & Palatinum, & diſſidii in Aula Hungarica inter Ulricum Ciliæ Comitem in gratia Vladiſlai adoleſcentis regis validum, ac æmulos excitati, aliaque quæ Anno ante Cometarum apparitionem proximo evenerunt, triſtia propiora ſunt, his Cometis quàm priori. Oſtendunt itaque ſine Cometarum apparitione talia contingere. Mores Principum bella, (quod verum eſſe innumera exempla in hiſtoriis [b] docent) varia horum fortuna & vices rerum victoriam huic, cladem, vincula, cædem alteri portendunt. Urbicæ ſeditiones habent etiamnùm ſua vel Magiſtratûs vel populi portenta. Hoc anno quo Cometes fulſit, grata libertatis Pruthenicæ à tyrannide Cruciferorum ſacra vindicatæ, ſed & pacis Italis reſtitutæ lux effulſit, ut alia læta hujus anni, quæ ad proximum Cometam retuli, præteream: Niſi verbo moneam, nuptias Caſimiri Regis Poloniæ cum Eliſabetha Alberti Imperatoris filia, Vladiſlai Hungariæ & Bohemiæ Regis ſorore à Dubravio [c] in hunc annum referri.

[a] Polyd. l.23. p.497. [b] Vide inter alia exemplum in Carolo VII. R. G. apud Bonfin. dec. 3. l. 8. p. 527. & l.10. initio, & alibi. [c] Lib 29. p.238.

CCCXXIII. & CCCXXIV. *Anno Chriſti*. 1456. *Cometa inauditæ magnitudinis toto menſe apparuit, cum prælonga cauda, ita ut duo ferè ſigna cœli comprehenderit. Hunc multa mala ſecuta.* Schorer. ex Chron. Baſil. & Helvet.

Anno Chriſti 1456. *Cometa per totum Junii menſem apparuit. Cometa per æſtatem de nocte apparuit.* Funccius & Buntingus.

Anno Chriſti 1456. *Cometa in* 15. *gradu Cancri menſe Junio in Oriente per menſem integrum viſus eſt, caudam tantæ longit. habens, ut ea, duo ſigna dodecatemorii in cælo occuparet. Hunc menſe Auguſto vis ventorum magna & terræ motus in Florentino & Volaterano agro villas plurimas diruerunt, Caſſianumque oppidum magnâ ex parte diruerunt. Campaniæ, Samnitum, Apularum Polignorumque urbes omnes terræ motu multis cum oppidis contritæ, (pereuntibus unà ultrà 30000. hominibus) plurimæque funditùs everſæ ſunt. Ex urbibus jam dictis populus ſuperſtes diſceſſit, & timore perculſus, ruri in tentoriis habitare cœpit. Peſtilentia ſæviſſima unà cum magna annonæ caritate, in dictis locis orta eſt. Mahomet Turcarum Imperator contrà Chriſtianos exercitum ducens, ad Albam Græcam, quod aliàs oppidum Taurinum dicitur, ad Savum Danubiumque*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

biumque ſitum, caſtris exutus & profligatus eſt. In Europa undique bella inteſtina fuerunt: Joannes Hunniades terror Turcarum 10. *Septemb. hoc ipſo anno obiit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1456. *Cometæ bini hoc anno apparuerunt, ut habent Annales Turcici & alii, poſterior fuit menſe Junio proceræ caudæ: quibus Papa Calixtus territus ad avertendam Dei iram aliquot dierum ſupplicationes indixit, conſtituitque in urbibus, ut in meridie campanæ pulſarentur, ut omnes de precibus contrà Turcarum tyrannidem fundendis admonerentur.* Calviſius ex Platina.

Anno Chriſti 1456. *Cometa per æſtatem de nocte apparuit, cum Mahometes II. Imperator Turcarum Belgradum obſideret. Menſe Auguſto cum Mahometes Joannem Hunniadem, urbem alacriter propugnantem, continuis & cruentis duorum dierum præliis exercuiſſet, accepto in pectore vulnere concidit, & pro exanimi ex acie elatus eſt. Turca caſtris exutus, amiſſis ad* 40. *hominum millibus & machinis bellicis, fugâ vitam conſervavit. Jovius. Chron. Saxon. ſic habet: Menſe Junio poſt Viti exarſit Cometa in* 45. *gradu Cancri, verſus ortum, & integrum menſem viſus fuit. Obiit etiam hoc anno Joannes Hunniades, Turcarum fulmineus terror dictus.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1456. *ut refert Jo. Prætorius, Cometa cum variis prodigiis apparuit per integrum menſem in Polonia, & alibi; prænunciaſſe creditus mortem Ladiſlai Bohemiæ Regis, veneno ſublati. Anno autem ſequenti, videlicet* 1457. *inquit idem Auctor, fulſit ille Cometa, de quo Pontanus in centiloquio Ptolemæi, aphoriſmo centeſimo ſic loquitur: Nobis adoleſcentibus inſignis etiam Cometes ad Orientem, in Cancri Leoniſque regionibus multis diebus fulſit, tantæ longitudinis, ut amplius quàm duo cæli ſigna comæ ſuæ tractu occuparet: eum ſecuta eſt Alphonſi regis mors, quæ Æmiliam, Sabinam, Campaniam univerſumque regnum Neapolitanum & longo & gravi bello implicavit; ſecuta eſt & peſtilentia aliquantò diuturnior. Mortuus eſt autem Alphonſus anno* 1458. *Calendis Julii annorum* 66. *At Keplerus in Cometarum phyſiologia pag.* 130. *affirmat Pontanum intelligendum de Cometa anni* 1456. *quando Mahometes Turca Belgradum obſedit, Taurinum olim ſeu Albam dictum, poſtquam Conſtantinopolim anno* 1453. 29. *Maji expugnârat; ſed hoc anno* 1456. *à Joanne Corvino Huniada, curatore Ladiſlai regis Hungariæ adhuc pueri, cum magna Turcarum ſtrage & ignominia depulſus eſt ab obſidione, die S. Magdalenæ ſacro, cujus pugnæ auctor fuit inprimis ſanctiſſimus vir ex Minorum Ordine, Joannes Capiſtranus, illo enim agente crucis inſigne & arma* 40000. *homines contrà Turcas ſumpſerunt. Mortuus eſt tamen felici exitu eodem anno Jo. Huniades, qui erat Vaivoda, id eſt, Princeps Tranſylvaniæ.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1456. *Apparuit Cometa, quem magnus ventus & terræ motus ſecutus eſt. Turca occupat Lemnum, Mitylenen & Euboeam.* Alſtedius.

AD eundem annum hunc Cometen, qui in 15. parte Cancri toto ferè menſe Junii
in cælo obſervatus eſt, & alia prodigia Sabellicus * pluribus annotat, triſtium
eventuum non oblitus. Cromerus ‡ Chriſtianis lætum eum clade Turcica & turpi fu-
ga Mahometis indicat. Duos expreſſe Cometas (quos à Keckermanno in ann. 1416.
relatos vidimus) deſcribit Funccius & Calviſius. Idemque prudentèr ex Keplero
Ricciolius colligit. Nam ex memorabilibus Saxoniæ à Fabricio adnotatis, Cometen
in annum proximum referendum eſſe videtur, utpote qui m. Junio apparuerit, & in-
tegrum menſem durârit. Verumtamen, ut Eckſtormius & Rockenbachius aliique do-
cent, anno ſequenti alius Cometa aſſignandus eſt, ad quem pariter ab Eckſtormio
mors Vladiſlai Hungariæ & Bohemiæ Regis refertur. Quin & idem apparitionis
menſis eademque duratio ei tribuitur. Ita non caret horum quoque Cometarum
hiſtoria difficultate. Nos quæ maximè verò convenire videntur, liberè ſequi-
mur. Cauda hujus Cometæ prælonga erat. Sexaginta enim gradus compleſſe Ric-
ciolius † ex Pontano affirmat. Quod ad eventus Cometæ attinet, iſti unius anni, an-
no proximo ſuum exhibituro Cometen, non vulgare viciſſitudinis rerum & triſtium
lætorumque miſturæ præbent documentum. Richardus enim Dux Eboracenſis victo-

* Enn. 10. l. 6. pag. 497. ‡ Lib. 23. p. 460. † Almag. l. 8. ſcil. 1. c. 4. N. VII.

riam obtinuit, & Regem Angliæ Henricum VI. cum multis Proceribus cepit. Factum id eſſe hoc anno Polydorus (*a*) & ex eo Calviſius affirmat. Jovius facinus in annum 1454. refert. Illo quoque anno Amurathes (*b*) à Belgrado inferioris Hungariæ urbe (quæ Taurunum vel Taururum antiquis, recentioribus etiam Alba Græca vocatur) fortiter cum 40. propè millium hominum jactura rejectus, clariſſimam Corvino reliquit victoriam, qui extremum ſpiritum hoc Heroico facinore nobilitavit, & cumulum laudum ſuarum auxit. Has qui volet, apud Bonfinium legat. Is inter alia communi ſententiæ indulgens (*c*). *Ejus*, inquit, *mortem prodigia multa portendêre, inprimis crinita ſtella in gradu quinto decimo, menſe Junio, triginta circiter dies apparuit: in Sabinis Februario menſe vitulum bicipitem fuiſſe natum: Romæ ſanguinem ad portam Veneris, carnes in Liguria pluiſſe: & in Piceno agro infantem cum ſex dentibus editum, ac facie inſolentis planè magnitudinis fuiſſe memorant. Hæc ſigna fatum non modò Corvini, ſed multa quoque mala ſignificarunt.* Idem tribus verbis Bucholzerus dicit. At enim Corvino magis quàm Cometa vel ullum prodigium ætas dubio procul ſenilis (laudibus enim bellicis jam ante annum 1440. (*d*) clariſſimus fuit) & continuis laboribus militaribus præſertim (unde ipſe (*e*) ad Vladiſlaum Regem, *Vicies cum Turca*, inquit, *proſperè confliximus: bis tantùm præ militis inopia cedere coacti ſumus*) fracta, tùm verò intoleranda poſtremi prælii, in quo inaudito modo 24. horis (*f*) ſine intermiſſione ullâ pugnatum, moleſtiſſima & perniciosiſſima fatigatio portendit. Ipſe Bonfinius id indicat, dicens: *Corvinus longo intolerabilique labore belli defatigatus, in æſtuantiſſimam febrem incidit, quâ paucis diebus abſumptus eſt.* Idem judicat Sifardus, licet huic, ut & ſequenti Cometæ multa & longè diſſita adverſa tribuat. Hic annus Academiæ Gryphiſwaldenſi natalis fuit.

(*a*) Lib. 23. p. 504. (*b*) Bonfin. dec. 3. l. 8. pag. 512. Dubrav. lib. 29. pag. 239. (*c*) Bonfin. dec. 3. lib 8. pag. 517. (*d*) Bonfin. dec. 3 l. 3. pag. 448. Bucholz. ad 1438. (*e*) Bonfin. dec. 3. l. 7. p. 505. (*f*) Bonfin. dec. 3. lib. 8. pag 517. Vid. Rit. l. 2. de regno Hungariæ.

CCCXXV. *Anno Chriſti 1457. menſe Junio ſub 20° ♓ Cometa, quem in numerum eorum referunt hiſtorici, qui nigri dicuntur, per integrum menſem viſus eſt. Hunc terræ motus maximus in Italia ſecutus eſt, ubi montes propè Gadſe ſunt aperti. Petrus de Monte, Brixienſis Præſul Romæ mortuus eſt. Alfonſus Rex Siciliæ, cujus poſteritas propter regni Neapolitani conſervationem cum Gallis diù bellum geſſit, Ladiſlaus Rex Ungariæ & Bohemiæ, filius Alberti Imperatoris II. cùm ſe ad nuptias celebrandas cum Regina Galliæ, adoleſcens 18. annorum paraſſet, veneno exſtinctus eſt. Chriſtiernus Daniæ Rex, regnum Sueciæ ſuis adjicit. Alphonſus Arragonum & Siciliæ Rex, claſſem 30. triremium ad reducendos exules parat, adverſarioſque vincit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1457. apparuit Cometa in 20. gradu Piſcium, ut notat Peucerus, quem ſecuta eſt mors repentina Ladiſlai Regis Bohemiæ, in ipſo nuptiarum apparatu veneno ſublati. Peſtis graſſata eſt in Hungaria. Rex Scotiæ vaſtavit Angliam. Eckſtormius ex Peucero; ex eodem Buntingus.

Anno Chriſti 1457. Cometes, quem nigrum appellarunt, variè hominum mentes affecit. Eum ſecuta eſt mors Alphonſi regis Arragonum: quæ Æmiliam, Sabinam, Campaniam, univerſumque regnum Neapolitanum & longo & gravi bello implicavit. Secuta eſt & peſtis aliquanto diuturnior. Turca occupat Peloponneſum. Alſtedius.

SIfardus quoque & Fabricius hujus Cometæ mentionem, ſed ille nudam & ſinè ulla deſcriptione facit. At dicti auctores legitimam ei conciliant fidem. Inter eventus Cometæ ponit Rockenbachius, quòd Chriſtiernus ſive Chriſtianus Rex Daniæ regnum Sueciæ ſuo & ſuis opibus adjecerit. Quod certè non tantùm Danis lætum, ſed & Suecis utile extitit, potentiſſimis illis regnis avito more & ſecundùm legem quam ſupra vidimus latam conjunctis. Idem annus lætis Caſimiri Regis Poloniæ in Pruſſia ſucceſſibus inſignis, ſed Ulrico Ciliæ Comiti Huniadis æmulo, & Vladiſlao Huniadis filio, proximus ipſi Regi Vladiſlao fatalis fuit. At enim Ulrico animi ferocia, Hunniadem gladio & calumniâ appetitum (*a*) in vindictam armans, Huniadæ

(*a*) Bonfin. dec. 3. l. 8. pag. 519.

cædes

cædes ad latus Regium perpetrata, Regi præcipitatum Hunniadæ ſupplicium, immemor meritorum Patris ejus, (qui Incomparabilis Heros, ſcutum Hungariæ, & Patriæ Pater, ipſo Rege poſt Ulrici cædem id coram vidua (*b*) Corvina dicente, audiebat) temeritas, imò præfractè violata (*c*) fides Sacramenti religione firmata, mortem, ſi vel Cometa abſuiſſet, portendiſſet. Nam hunc ad vitia homines impellere quis ſanus dixerit? Horrenda hæc profectò ſunt, quæ ſine magna animi commotione non legas, vix præ indignatione perlegas. Indignum nempe Principe facinus Rex tunc commiſit, imo in hoc uno plura. Audi Bonfinium judicem incorruptum, qui poſtquam juvenem Vladiſlaum vix quinto, contra leges, lictoris ictu jugulatum, corpus cum infamia conditum retuliſſet (*d*), ſubjicit: *Verùm ne minor quidem nota, non ſine ſupplicio, huic regi, & hujuſce mali auctoribus inuſta. Rex perfidiæ turpitudinem, infamiam perjurii, violatæ fidei & execrabilis inconſtantiæ crimen ſubivit: illi crudelitatis, invidiæ ac iniquitatis perpetuam ſibi notam inuſſêre. Hinc intercipiendæ regis vitæ qui annum non circumegit, anſam fata ſumpſêre: qui autem adoleſcentis probitatem malis conſiliis coinquinarunt, pœnas non immeritas dedêre.*. Hæc quidem tunc ille. At infra (*e*): *Mortem*, inquit, *tanti Principis ſigna quoquè nonnulla prodidêre. Superiore anno Cometes, quem nigrum appellant, Junio menſe, vigeſimo gradu Piſcium ſuſpectus, triginta circiter diebus varia mortalium animos formidine exercuit.* Ita & Dubravius (*f*) Regis ingreſſum in urbem Pragenſem ad celebrandas nuptias memorans, *Nicolaus quidam* (inquit) *ex eorum numero, qui pronunciandi ſcientiam ex decretis aſtrorum profitentur, malè fauſtum ingreſſum planèque ſtellæ crinitæ regibus horrendæ, quæ eodem anno apparuit, congruentem pronuntiavit, quale vaticinium apud paucos curam, apud reliquos riſum, velut vanitate plenum excitavit.* Ego quidem hæc & alia portenta non temno, illa tamen vitiorum eis præfero, & omnibus, Principibus præſertim, quorum exempli maxima in utramque partem vis eſt, fugienda eſſe judico. Cometa nempe nil niſi bona nobis, ſi boni eſſemus, prænunciaret, at cum boni, & quidem comparatè tantum ad homines nequam, & mali ſimus, bona & mala ex ratione juſtitiæ & æquitatis prænunciat, hæc non prænuntiaturus, niſi improbitate illa mereremur. Nam ſi vel voluptario vati credimus:

> Rarò antecedentem ſceleſtum
> Deſeruit pede pœna claudo.

Unum moneo antequam hinc ulterius abeam, falſum eſſe Sabellicum (*g*), qui huic Vladiſlao cæſo ad Varnam, æmulo Vladiſlao regnum Bohemiæ (illud enim à morte patris ſucceſſione ad eum devolutum erat) ceſſiſſe, & Vladiſlaum Hunniadem trucidato Ulrico ſolum vertiſſe dicit. Quâ etiam occaſione moneo in Doctiſſimo Ricciolo (*h*), qui Anno 1456. Cometam morti Ladiſlai Poloniæ Regis præfulſiſſe ait, Bohemiæ (ut & Hungariæ) Regem, ipſo Ricciolo docente, intelligendum eſſe. Nec illud prætereundum hunc Vladiſlaum Sponſum cum Vladiſlao Hunniade à Serre in vita Caroli VII. confundi. Nec illud tandem, quod apud Sabellicum (*i*) rurſus inveneram, omni ex parte turbatum & tenebras orbi Hiſtorico offundens, præterire, quin luce veritatis diſpelleretur, potui. Qua de re vide T. 1. in Communicat. Blumiana epiſtolam die 18. Julii Juliani 1666. ſcriptam.

(*b*) Ibid. p. 520. Dubrav. l. 29 p. 240. (*c*) Bonfin. dec. 3. l. 8. pag. 521. (*d*) Ibid. pag. 522. (*e*) Bonfin. dec. 3. lib. 8. p. 526. (*f*) Lib. 29. pag. 241. (*g*) Enn. 10. lib. 6. (*h*) Lib. 8. ſect. 1. c. 5. N°. ult. & cap. 3. pag. 8. (*i*) Enn. 10. lib. 7. pag. 525.

CCCXXVI. *Anno Chriſti* 1458. *Cometa menſe Julio in ſigno Tauri apparuit, Hiſpanis multa mala portendens. Calixtus Pontifex mortuus eſt. Caſimirus Rex Poloniæ Pruthenis bellum infert, Mariæburgumque arcem munitiſſimam ordinis Teutonici occupat. Terræ motus maximi & turbines ventorum, unà cum caritate annonæ hoc anno orti ſunt.* Rockenbachius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

EGregium hic annus cum proximis circa ſe duobus viciſſitudinis rerum humanarum exhibet nobis exemplum. Vladiſlaus Rex juvenili temeritate præceps intra paucos dies, viduâ Corvinâ ampliſſimis ſolatiis inter tripudia [a] & munerum largitiones erectâ, imò in matrem, filiis in fratres adoptatis, gratiâ [b] veſteque Regiâ donatis, & in amicos intimæ admiſſionis factis, & filio natu majori in manus carnificis, minori in vincula dato, lætis triſtia miſcuit, hancque eſſe rerum humanarum ſortem, mox exemplo ſuo, inter nuptiarum apparatum ex improviſo cadens, docuit. Sed divina providentia Georgio illo, [c] ſpretis exterorum ambitioſis votis, adhuc Bohemiæ Gubernatore ad regnum evecto, & Matthiâ Hunniade [d] ex carcere Viennenſi, tùm & Pragenſi liberato, & in Hungariæ ſolio collocato, ejuſdem viciſſitudinis, ſed lætiſſimæ, & non tantùm privatim ſed & publicè ſaluberrimæ captivum adhuc regno admovens, eundemque Georgii, qui eum in vinculis habuerat, generum faciens, exhibuit. Meritò hîc verba illius Æneæ Sylvii, laudibus virtutem [e] & meritorum pro Republica Chriſtiana ſuſceptorum Clariſſimi, addam. *Singulare prorſus humanæ inconſtantiæ documentum ex duobus adoleſcentulis ætate moribuſque penè paribus: alter Ladiſlaus Rex ex Regio ſolio dum novæ nuptæ thalamum exornat, defertur ad tumulum: alter dum captivalem ſententiam expectat trepidus, ex carcere vocatur ad regnum. Mirabile quòd matrem repentina lætitia non exanimaverat, cum tot cladibus afflicta prius Regem appellatum audierit filium, quàm vinculis exemptum.* Diſcant mortales, ipſi quoque Principes, quantum debeant Deo, cujus in manu ſceptra, diademata, ipſa quoque vita & omnia ſunt. Cuncta illa læta hoc anno [f], verumtamen antequam Cometes iſte in cælo viſus eſt, evenerunt, ita ut hæc læta ad proximum Cometam meritò referenda ſint. Ad hunc læta utriuſque imperii auſpicia ſpectant: de quibus Bonfinius & Dubravius videantur. Hæc proximè nuptiarum Achillis illius & Ulyſſis Germanici cum Anna Friderici 2. Elect. Saxon. filia feſtivitas, tùm Georgii Regis Bohemiæ cum eodem Friderico ſopitis diſſidiis concordia & Alberto ejus filio deſponſatâ filiâ affinitas, tùm pax in Saxonia inferiori [g] & in Bojaria [h] inita, tandem nativitas Maximiliani I. Imperatoris, ne quid de Academiæ [i] Baſileenſis & primi Poëtæ Germanici Conradi Celtis natali nunc dicam, excepit. Quòd ſi quis mihi opponat Peloponneſum hoc ipſo anno, quo noſter Cometa luxit, à Turcis captam, huic ego ex Auctore Paralipomen. Urſperg. [k] certius dabo tantæ calamitatis aliarumque ei ſimilium portentum, ambitionem & diſcordiam. Vide hiſtoriam Scanderbegi.

[a] Bonfin. dec. 3. l. 8 pag. 520. & ſeqq. [b] Rit. l. 2. de regno Hungariæ Backſchai in Ladiſl. 5. [c] Dubrav. l. 30. initio. [d] Bonfin. dec. 3. l. 9. initio. Dubrav. l. 30. initio. [e] Sabell. Enn. 10. l. 6. p. 499. [f] Dubrav. lib. 30 initio. Bonfin. lib. 8. fine. Æneas Sylvius Europ. c. 1. Bucholzer. ad 1458. [g] Bunting. ad 1457 [h] Trithem. ad 1458. [i] Fabric. ad 1459. Alſted. Chronol. Schol. [k] Pag. mihi 265. de familia Ottomanni & origine Turcarum.

CCCXXVII. *Anno Chriſti* 1460. *Cometa viſu terribilis apparuit. Hunc mors Caroli regis Francorum VII. & Adolphi Ducis Holſatiæ ſecuta eſt. Cracovia ferro & igni deveſtata eſt. Clades maxima propè Butegau belligerando habita eſt, poſtquam potentia Polonorum crevit, Dominorum verò Crucigerorum decrevit. Peſtilentia ſæviſſima Thuringiam, Saxoniam & vicina loca afflixit. Mahomet ejus nominis II. Paphlagoniam & Trapezuntiam, ubi ſedes Imperialis fuit, obſidione vicit, Imperatoremque Davidem Comnenum cum duobus filiis & patre Calo Joanne dicto crudeliſſimè interfecit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1460 *Viſus eſt Cometa. Muhamed ſive Mahomed II. inde ab anno* 1451. *duo Imperia & duodecim regna ſibi ſubjecit.* Alſtedius.

Anno Chriſti 1460. *viſus Cometa, ex quo Jo. à Capiſtrano ſecuti mala vaticinatus fertur.* Ricciolius.

MOrtem Adolphi Holſati Calviſius ex Annal. Flandricis in annum præcedentem refert. Quod huic avunculo ſuo Chriſtianus I. Rex Daniæ cæteris hæredibus pecuniâ pacatis (ut ex Chronicis Saxonicis Funccius refert) ſucceſſerit, & illos duos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ducatus regnis ſuis adjunxerit, meritò inter læta referas. Funera Principum, buſta urbium, converſiones civitatum, undarum eluviones, famis & peſtis ſævitiem aliaque dura mortalitatis & rerum viciſſitudinis, tùm juſtitiæ divinæ peccata plectentis, etiam abſque Cometis eſſe documenta, toties diximus, & res ipſa ſuffragatur. Non ſunt iſta gravia per crines Cometarum in mundum trahenda, ſed iis vel vitandis vel molliendis apta remedia, à virtute & induſtria cæli favore adjuta Cometarum quoque indicio petenda ſunt. Quod ad eventus Cometæ iſtius attinet, fateor pacem illam apud Bojos factam hoc anno fractam fuiſſe, Friderico Comite Palatino & Ludovico Divite Duce Bojorum *(a)* contra Moguntinum 12. Principum potentiâ ſuffultum, arma expedientibus, mox *(b)* tamen pax redintegrata, cujus gaudium & illa cum Ludovico Nigro inita auxit. Idem annus Fridericum Anſpacenſem Marchionem Brandenburg. in lucem protulit. Eodem anno in Peloponneſo rem à Mahomete pace belloque geſtam Calviſius ex Annal. Turcicis perhibet. Ex Polydoro verò Regem Henricum à Duce Eboracenſi victum & captum, & mox alternante belli fortuna & rerum vice Eboracenſem à Regina victum & cæſum ac Henricum liberatum eſſe, ut & inſtitutam à Pio 2. Pontifice Romano Academiam Baſilienſem, Friburgenſem verò ab Alberto Duce Auſtriæ memorat, licet Munſterus in anteriorem annum, Funccius in poſteriores hæc ponat. Sed Calviſio Zwingerus præit, eundem Helvicus de Baſileenſi, Alſtedius de Friburgenſi ſequitur, illo ortum Friburgenſis in 1450. iſto Baſileenſis in 1459 *(d)* referente. At enim eodem illo 1460. anno, ut Polydorus *(e)* perhibet, Ricardus ille Eboracenſis, capto Henrico, eodemque regiâ poteſtate privato, & rerum ſummâ ad ſe ſub nomine Rectoris vel Protectoris *(f)* tranſlatâ, pacem Londini edixerat. Hoc cæſo Regina Margaretha virilis animi fœmina *(g)* & ſemper ſuis quàm mariti auſpiciis felicius rem gerens, Comite Varvicenſi profligato victoriam ſibi, marito libertatem peperit. Sed mox prævalente Edovardi Merchiæ Comitis, qui Ricardi filius, Henrici æmulus erat, potentiâ, maritum regem in Scotiam fugientem ſecuta, & mox regnum, in Galliam cum filio Edovardo ad patrem Renatum fugiens, deſeruit. Buchananus *(h)* auctor eſt, quod inter læta & calamitatis illius, quæ domum Regiam afflixerat, levamenta reputari poteſt: ut amicitia jam inchoata firmius inter Reges coaleſceret, duas Reginas, utramque genere Gallicam, tractare cœpiſſe de affinitate confirmanda, Jacobi ſorore Henrici filio, quem Walliæ Principem nominabant, deſponſa. Hæc & alia docent Cometæ hujus eventus, licet ſocias tres eclipſes, unam Solis, duas Lunæ, habuerit, partim lætos, partim triſtes fuiſſe, præſertim ſi ex æquo res, non habito ad perſonas reſpectu, ponderentur. Porrò Joannes Capiſtranus anno eodem, 1456. quo Huniades mortuus, ex hoc Cometa (ſed & ex duobus proximè viſis) mala ſeculi vaticinari non poterat, ut Ricciolus ex Prætorio refert.

(a) Trithem. ad 1460. (b) Trithem. ad 1460 & ſeqq. (d) Vid. Fabric. & Middendorp. (e) Lib. 23. p. 509. (f) Buchan. l. 12. initio. (g) Buchan. ibid. Polyd. l. 23. p. 510. Sabell. Enn. 10. l. 6. p. 501. (h) Lib. 12. initio.

CCCXXVIII. *Anno Chriſti 1461. Viſus fuit Cometa, ut annotat Cunæus, quem ſecuta eſt mors Sophiæ relictæ viduæ Ladiſlai Regis Poloniæ: & Caroli VII. Regis Galliæ.* Eckſtormius.

MOrtem Caroli, quam Eckſtormius ad Cometam refert, ego potius ætati ferè ſexaginta annos attingenti *(a)* & voluntariæ metu veneni inediæ tribuo. Hoc anno *(b)* Moguntina ditio belli ſævitiem ex diſſidio duorum Archiepiſcoporum experta eſt. Proximo Fridericus ille Palatinus de quatuor Principibus memorabilem retulit victoriam, illis captis opiparo convivio, ſed ſine pane in exprobrationem injuſti belli exceptis, & mox ſoluto lytro dimiſſis. Idem Joannem Nix Epiſcopum Spirenſem ad pacem petendam coëgit. Hæc eodem anno inter Albertum Brandenburgicum & Ludovicum Bojum, cognomento Divitem, tùm inter æmulos Moguntinos

(a) Serres in vita Caroli VII. Ritius l. 3. de regno Franciæ. (b) Trithem. Chron. Sponheim.

tinos ſancita & anno ſequenti firmata, qui etiam à fertilitate læta commendatur, annotante cuncta hæc Trithemio. Hunc virum dignitate & multa doctrina Clariſſimum idem, qui Cometam, annus (ut ipſe annotat, quod tamen Bucholzerus, Calviſius & Alſtedius in proximum profert) ut & Æmiliam (c) Alberti Electoris Brandenburgenſis filiam, quæ poſtea Ludovico Manſueto Electori Palatino connubio juncta eſt, at proximus (d) Alexandrum Ludovici Nigri Comitis Palatini ex Joanna Antonii Ducis Crojani filium, Sereniſſimorum Caroli XI. hodiè apud Suecos feliciter regnantis tritavum, Philippi verò Wilhelmi Ducis Neoburgici Chriſtiani Auguſti & Philippi Sultzbacenſium, Principum Inclytorum atavum, in lucem produxit. Æmiliæ ſoror Barbara (quæ poſtea Henrico 2. Duci Glogovienſi & Croſnenſi nupſit & Croſnam jure dotalitii familiæ ſuæ attulit) Anno 1463. at Sibylla, quam poſthac Guilhelmus 3. Dux Juliacenſis & Bergenſis uxorem accepit, Anno 1467. nata eſt. Quam anno vertente frater Sigiſmundus ſecutus eſt. Inter hæc Fridericus 3. Sapiens dictus, Elector Saxoniæ & fundator Academiæ Wittebergenſis (ut & Joannes Picus Mirandulanus Comes, Vir divino ingenio) Anno 1463. proximo Albertus frater ejus, Epiſcopus Moguntinus (ut & Sophia (e) Caſimiri Regis Poloniæ filia Friderici Anſpacenſis Marchionis Brandenb. uxor, & Alberti primi in Pruſſia Ducis Clariſſimi mater) horum frater Joannes Conſtans Elector (f), ut & Sigiſmundus I. Rex Poloniæ Anno 1467. (g) & anno præcedente (h) Wilhelmus Senior, ſequente verò Wilhelmus alter Ludovici 3. Landgravii Haſſiæ, tùm verò Henricus Junior Ottonis Victorioſi Ducis Brunſuicenſis, cum Otto ante annum (i) Annam Naſſoviæ Comitem duxiſſet, filius, natus eſt: ut aliorum Principum natales taceam. Adeò horum iſti anni Cometæ proximi & vicini feraces fuerunt. Nec dubito hanc fuiſſe & ſuperiorum annorum rationem, ſi à Scriptoribus talia tàm diligenter ut poſteriora fuiſſent literis mandata, inter hæc læta & alia ejuſdem generis reperias. Nam Anno 1462. Caſimirus Poloniæ & Georgius Bohemiæ Reges Glogoviæ convenerant, & inter mutuæ lætitiæ & benevolentiæ certamina fœdus icerunt. Eodem anno res Polonorum in Pruſſia magis magiſque creſcere, Cruciferorum verò minui cœpêre, uſque dum Caſimirus cum Magiſtro Ordinis illius pacem Anno 1465. ut Bucholzerus ex Chron. Polon. vel proximo, ut alii (k) putant, faceret. Pruſſia, quæ Regalis dicitur, Regi conceſſa. Qui annus (l) & pace inter Burgundum & Leodienſes conciliata celebratur: quæ mox violata, vertente anno redintegrata eſt. Sed & alibi illâ tempeſtate, in Hungaria ſcilicet, Bohemia, Germania & Gallia geſtis bellis pax finem lætum impoſuit, graviſſimè omnium afflictâ Bohemiâ. Hæc enim poſtquam Lucelburgiâ, Sileſia, Luſatia & Moravia à Georgio Rege defeciſſent, & opibus ſpoliata erat & in fide nutabat. Cujus rei cauſa non ad Cometam, ſed ad imperium conſcientiarum maxima bellis miſcens & evertens imperia, referenda eſt. Aula enim Romana Georgio Huſſitis faventi indignata ſubjectos ad perfidiam & rebellionem, & Matthiam generum ad aggrediendum Georgium armârat. Magna hinc malorum (ut dicitur) panegyris conſecuta, cum perpetuò velut tenore malum malo ſuccederet, aliis poſt alios à Georgio ad Matthiam deficientibus, ut ipſe Dubravius (m) ait. Inter hæc Edovardus IV. Rex Angliæ Eliſabetham Riverii Comitis filiam Anno 1464. in uxorem duxit.

(c) Auctor 14. tabb. geneal. (d) Idem. (e) Funcc. ad 1464. (f) Auctor 14. tabb. ſed Bucholz. Anno 1469. (g) Funcc. ad 1467. ita & Bucholz. (h) Auctor 14. tabb. (i) Funcc. Bunting. ad 1467. (k) Funcc. Calviſ. Fabric. (l) Calviſ. (m) Lib. 30. p. 248.

CCCXXIX. *Anno Chriſti* 1467. *poſt Michaëlis apparuit Cometa longè ſurſum à ſigno Piſcium, quaſi orta eſſet ſub ſigno Cancri, ſed rariſſimè videbatur, quia erat tempus tunc pluvioſum, & miſit comam ſuam verſus Orientem.* Piſtor. tom. 1. rerum German.

HOc anno Edovardus ille Rex Angliæ ſororem ſuam Margaritam Carolo Burgundorum ultimo Anno 1467. ut Jovius (a), vel 1468. ut Antiquit. Brit. auctor (b) putat,

(a) Chron. reg. Angl. (b) Pag. 294.

Polydoro certum annum non deſignante, hæc tamen ante ann. 1467. ponente, elocavit. Poſthæc Anno 1469. Ferdinandus filius Joannis Regis Aragoniæ, ductâ in uxorem Iſabellâ ſorore Henrici 5. Regis Caſtellæ ſine liberis mortui, regno Caſtellæ potitus eſt, aliaque poſt regna occupavit. Eodem anno Margarita Chriſtiani I. Regis Daniæ filia Jacobo III. Regi Scotorum nupſit. Annam Calviſius edit. Francof. ex Buchanano, ſed is * eam Margaritam vocat, at nuptias 1470. anno celebratas teſtatur. Turcorum potentia per hæc tempora magis magiſque graſſans & imperia imperiis, regna regnis accumulans noſtris peccatis tùm diſcordiâ, inertiâ aliiſque vitiis crevit, & adhuc ſtat.

* Lib. 12. pag 409.

CCCXXX. & CCCXXXI. *Anno Chriſti* 1468. *duo Cometæ apparuerunt, unus poſt alterum, qui multa mala portenderunt, ut bella, famem, peſtem, ſiccitatem, inundationem, quæ omnia poſtea evenerunt. Et ſiccitas quidem tanta fuit, ut immenſa murium multitudo orta fuerit, qui conſumtis frugibus in horreis, etiam in agris eas depaſcebantur.* Chron. Pol.

Anno Chriſti 1468 *Per eos dies quibus Gedani & Marieburgi commoratus eſt* (Rex Caſimirus) *Cometes inter Orientem, Occaſum & Septentrionem* 15. *diebus apparuit. Quo extincto ſtatim alter illuſtrior totidem etiam diebus ad Occaſum viſus eſt, inſignium malorum mortalibus impendentium prodigia. Et ſanè permultùm ſanguinis humani hoc anno profuſum eſt in Inferiore Germania, cum Carolus Dux Burgundionum Leodienſes, qui dominum ſuum Epiſcopum Caroli ſororis filium ceperant & in vincula conjecerant, expugnaſſet, amiſſiſque in oppugnatione* 40. *millia hominum urbem eam penitus excidiſſet, & ſolo æquaſſet. Plurimis autem in locis maximæ inundationes aquarum magnam annonæ caritatem effecerunt.* Comer. l. 27. p. 604.

IPſe tamen Cromerus in ſequenti res Caſimiro, Maſoviâ adjudicatâ, Stephano Palatino Valachiæ, & Henrico Plavenio Ordinis Teutonici Magiſtro in fidem accepto, Vladiſlao Caſimiri filio regno Bohemiæ delato, & alias proſperè ceſſiſſe ſcribit. Nullus, quod ſciam, auctorum Cometas hos annotavit. In Chronicis tamen noſtris ſic annotatos, & ab illo Cometa anni 1472. diſtinctos inveni. Bella, quæ famem, fameſque quæ peſtem mortalibus affert, catenata mala vitio hominum non Cometarum oriuntur, quod ſæpè oſtendimus. Siccitatis, quæ etiam annonæ caritatem, famem & peſtem afferre ſolet, paulò alia eſt ratio. Cometæ enim ſi ſint aërei, vel ſaltem aërem noſtrum trajicientes, poſſunt aliquid ad ſiccitates vel tempeſtates conferre, præſertim ſi crebrò & plures appareant, ut ipſe Ariſtoteles vult. Læta Cometas hos ſecuta proximè vidimus, quæ re ita ferente uno faſce, quod dicitur, complecti viſum eſt. Hic tamen de bello & pace pauca dicemus. Bella ex moribus imperantium vel parentium pravis (in quorum libertatem quid juris habeat Cometa?) oriri omnes equidem cordati auctores uno animo & ore pronunciant. Videantur tamen de bellis hac tempeſtate geſtis in Bohemia Dubravius l. 30. p. 249. in Anglia Polydorus l. 23. p. 516, 517. in Hungaria Bonfinius dec. 3. l. 10. p. 557, 558, 559. dec 4. l. 1. pag. 565. & ſeqq. tùm verò quod ad hunc annum maximè ſpectat, de bello adverſus Georgium Regem Bohemiæ à Maximiliano Rege Hungariæ genero hæreſeos prætextu, Pontificis juſſu geſto vide p. 572 & ſeqq. & l. 2. initio; denique pag. 578, 579, 580. Atque hic cordata vox Georgii legitur: *Siccine*, inquit, *mecum agis fili? patrem hoſtiliter inſequeris, & ſub orthodoxæ fidei prætextu me regno ſpoliare contendis? Non religio, ſed ambitio: non divina charitas, ſed imperandi libido te furentem trahit*: Videantur ſimilia & in Gallia: Serres in vita Ludovici II. ad Leodium, Trithemius Chron. Sponheim. ad annum hunc 1468. ut alios taceam. Hoc verò anno pacem inter Leodienſes, (mox tamen malo ſuo rebellaturos) & Epiſcopum eorum, inter Gallum & Burgundum factam idem Trithemius memorat. Pax iſta Gallica tunc Philippi Cominæi ſingulari induſtria Peronnæ conventa, illam geminam, quæ ad Atrebates & Carentonum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

rentonum inita præceſſerat, confirmavit, ut Serres teſtatur. Eodem anno pax in Hiſpania, reſtituto rege Henrico, & in Pomerania ſancita eſt, ut Calviſius notat. Arbitror me ſat clarè monſtraſſe Cometas non tantum bella ſed & pacem ferre, & ſæpè præconis vice, oraculum pronunciare:

Cedant arma togæ - - -

vel potius: *Venite & videte opera Domini, quæ poſuit prodigia ſuper terram: auferens bella uſque ad finem terræ. Arcum conteret, & confringet arma: & ſcuta comburet igni. Quieſcite & videte, quoniam ego ſum Deus.* Pſal. XLVII. 8. & ſeqq. Sed quàm ſæpè numero ſurdis auribus hæc à nobis excipiantur, hîc quoque docemur. Pax enim illa Gallica Leodio excidium miſerabile, hoc magis tutam Galliæ pacem, hæc tandem bellum Angliæ peperit. Quâ de re legatur Serres & Polydorus locis cit. præcipuè verò Sabell. Enn.10.l.7.p.505. Adeò ut hîc etiam illa Phyſica regula vera comperiatur: *Generatio unius eſt corruptio alterius.*

CCCXXXII. *Anno Chriſti* 1470. *Cometa Idibus Januariis longiſſimis capillis decurrit: ſi Bodino credas lib 2 theatri: ille verò de quo Pontanus, refertur ad annum* 1471. *quo Alphonſus Rex Portugalliæ Tingin & Argillam expugnavit. At Keplerus in Cometarum Phyſiologia pag.* 129. *cladem illam Turcarum & Tartarorum* (Mahometi ab Uſſono Caſſano, Parthiæ atque Armeniæ Rege illatam) *ait fuiſſe* 1473. *Cometam autem* 1472. Ricciolius.

COmeta prior à colore Venereus dictus eſt. Is quaſi paſſo capillo ac radiis longius protenſis morbos quoſdam ſonticos, ut ſunt paralyſes, febres violentæ, item novarum rerum cupiditatem, ſeditioſos Principes, hæreticos & qui lingua plurimum apud populum valent portendere Aſtrologis creditur, referente Keckermanno (*a*). Qui rarò talem Cometam cerni, & ſi quando conſpiciatur, 12. ſigna Zodiaci eum peragraſſe credi dicit, idque exemplo iſtius Cometæ probat. Ita iſti Cometæ ſua conſtat auctoritas, licet in illa Doctiſſimus Ricciolius addubitaverit. Cæterùm qui anno ſeptuageſimo primo ſupra bis ſeptingenteſimum à Chriſto nato Cometes apparuit, idem eſt cum illo, qui anno ſequenti viſus eſt, nec ab eo dividi poteſt. Ita enim locuples teſtis Trithemius (*b*): *Eodem anno* (MCCCLXXI.) *in menſe Decembri & per Januarium anni ſequentis Cometa horribilis & ingens apparuit: per dies fere* 80 *igneo colore in principio Libræ rutilans, qui caudam in longum protendens, atque in Septentrionem paulatim circumflectens, omnes in pavorem & admirationem convertit.* Uſun Caſani victoriam Turcicam Funccius in annum 1272. ſed Leonclavius in Annal. Turcicis, tùm Bucholz. & Calviſ. in 1473. ponit. Fortè & Funccius irruptionem Uſun Caſani in Armeniam, quæ anno illo facta eſt, intelligit. Ita ubique occurrit inter auctores de rerum geſtarum tempore diſſidium. Quod nec hîc effugimus. Nam Henrici VI. in regnum, prævia inter eum & Edovardum regni invaſorem alternante victoriâ, reſtitutionem Jovius, Funccius, imò & Calviſius ex Polydoro in annum 1470. at Polydorus (*c*) ipſe in 1471. ponit. Verùm anno vertente redux Eduardus Henricum iterum victum & vinctum regno, filium verò cum matre rurſus victum vitâ etiam privat. Annus iſte quo Cometes apparuit, intra menſem Erico (*d*) Seniori Duci Brunſuicenſi, & quinto dehinc menſe Carolo VIII. (*e*) Regi Gallorum natalis fuit. At proximo (*f*) Fridericus Elector Palatinus Ludovicum Nigrum Ducem Bojariæ agnatum ſuum ad petendam pacem adigit. Hoc quoque anno venæ metallicæ à Schnebergenſibus inventæ ditiſſimæ.

(*a*) Syſt. Phyſ. l.6. c.5. (*b*) Chron. Sponheim. (*c*) Lib.24. p.521. (*d*) Bunting. ad 1470. (*e*) Tilius. Serres in vita Ludovici XI. (*f*) Trithem. Chron. Sponh.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CCCXXXIII. *Anno Chriſti* 1471. *in autumno viſus eſt Cometa. Ludovicus Landgravius Haſſiæ diem ſuum obiit. Spangenb. Chron. Saxon. cap.* 337. *Turca Trapezuntum in Aſia & Walachiam in Europa occupavit. Henricus VI. Rex Angliæ ab Eduardo IV. in prælio victus in carcere necatus eſt.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1471. *Ardet Cometa. Multi Principes hoc anno moriuntur.* Alſtedius.

ILlum quidem Cometam qui menſe Decembri hoc anno apparuit, cum illo qui anno proximo viſus eſt, pro eodem reputo. Invenio tamen apud Eckſtormium, legitimâ auctoritate nixum, auctumno viſum fuiſſe Cometam, quem ideò ſeorſum ponere æquum judicavi, ſicut Ricciolius & Alſtedius fecit. Ille infra hunc Cometen illis prioribus anni 392. & 402. aliiſque poſterioribus, qui ab Oriente verſùs Occidentem ſed obliquè tranârunt, adjungit. Ad iſtum Cometam, hoc quidem auctumno vel hyeme viſum, refert illa Pontani in Centiloqu. Ptolem. aphor. 100. *Annis his ſuperioribus Cometes alius, tenui primò capite, comaque admodum brevi conſpectus eſt: mox miræ magnitudinis factus, ab Ortu deflectere in Septentrionem cœpit, nunc citato motu, nunc remiſſo, & quòd Mars Saturnuſque uterque repedabat, averſus ipſe prægrediente comâ ferebatur, donec ad ipſas Arctos pervenit, undè cùm primùm Saturnus ac Mars recto curſu pergere cœperunt, in Occaſum iter flexit tantâ celeritate, ut die uno ad triginta gradus emenſus ſit: atque ubi ad Arietem ac Taurum pervenit, videri deſiit. Hic & dies plurimos fulſit, & qui initiò brevis viſus eſt, adeò crevit, ut quinquaginta gradus & amplius occuparet. Non multò poſt Uſſonus Caſſanus Parthiæ atque Armeniæ rex ad Euphratem profectus eo conſilio, ut Aſiam invaderet, collatis ſignis cum Mahometo Turcarum Rege ita dimicavit, ut qui ingentem & inferret & acciperet cladem; duo enim potentiſſimi exercitus; duo maximi Duces, in paucis diebus bis conflixère.* Et paulò poſt: *Senſimus iiſdem temporibus univerſam Hiſpaniam quaſſari bello, Ericum Regem diem obiiſſe.* Multos hoc anno Principes mortuos non nego. Nam & ipſe duos nominavi, Bohemum & Anglum. Trithemius nullius Principis mortem in hunc annum annotat. Calviſius Paulum 2. diem ſuum hoc anno obiiſſe dicit. At enim Chronica Saxoniæ, indicante Funccio, hæc funera memorant. Funccius & Bucholzerus quidem hoc anno mortuum Fridericum, cognomento cum ferreis dentibus, Electorem Brandenburgenſem, qui ſe primus Ducem Stetini & Pomeraniæ ſcripſit, & Albertum illum Achillem & Ulyſſem Germanicum ei ſucceſſiſſe dicit. Sed alii (*a*) ad annum præcedentem hoc referunt. At verò eodem anno nati ſunt Georgius Dives Dux Saxoniæ, & Wilhelmus Junior Landgravius Haſſiæ. Quis autem dubitet de pluribus Principum natalibus vel nuptiis, ſi omnes fuiſſent in faſtos relatæ? Cæterùm hic annus, ut Funccius, vel, ut alii (*b*) putant, proximus Academiæ Ingolſtadienſi læta & inſignia incrementa attulit. Vladiſlao quoque Caſimiri Regis Poloniæ filio, ad ſceptrum Bohemiæ capeſſendum vocato, felix & lætus fuit.

(*a*) Auctor 14. tabb. geneal. (*b*) Middendorp. Fabric. Helvic. Alſted.

CCCXXXIV. & CCCXXXV. *Anno Chriſti* 1472. *Cometa apparuit in principio anni* 1472. *circa feſtum Sanctæ Agnetis: tranſivit ſuper Coloniam in oppoſito Libræ, & caudam longam quaſi graduum* 30. *miſit ad Occidentem. In feſto Sancti Blaſii ſtetit in Ariete, & miſit caudam quaſi ad Plejades verſus Orientem. Vaga nimis erat alba, quandòque flammea crinitaque valdè. Sequuntur bella & epidemiæ in diverſis partibus. Et anno* 73. *fuit æſtas ferventiſſima & ſiccitas inaudita, & in quibuſdam terris ignis ſub terra ſuccenſus uſque ad arenam fuit.* Faſcic. Temp.

Anno Chriſti 1472. *Cometa in principio anni. Duo Cometæ notabilis magnitudinis viſi, quos trium annorum ſiccitas & bella cruentiſſima ſecuta. Vide Chron. Polon. cap.* 62. Funccius.

Anno Chriſti 1472. 13. *Januarii Cometa in Libra apparuit, qui in principio tardè pro-*

greſſus eſt, donec ad Arcturum pervenerit. Indè properans totum hemiſphærium, intra polos Zodiaci & Æquinoctialis tantâ celeritate percurrit, ut ſpatio unius diei 40°. aut ad ſummum 4. ſigna peragraverit. Tandem ſub finem Menſis Februarii propè 14°. Arietis quaſi à Solis radiis conſumptus, exſtinctus eſt. Sunt aliqui ex hiſtoricis, qui duos apparuiſſe Cometas hoc anno, primum in Libra nondum prorſus exſtinctum aſſerunt. Alterum in ſigno Arietis caudam in Orientalem plagam porrigentem. Hos ſiccitas propter æſtum Solis in æſtate tanta eſt ſecuta, ut ſilvæ plurimæ iis accenderentur, Danubiuſque in Ungaria totus ferè exſiccaretur, pedibuſque per eum incederetur. Erphordiæ incendium maximum ortum eſt, in quo 6000. ædium abſumpta ſunt. Peſtilentia tanta orta eſt, ut parentes etiam ſuos liberos deſeruerint. Georgius Podebrad Rex Bohemiæ, & Jacobus Rex Cypri, Henricus Rex Hiſpaniarum paulò poſt mortui ſunt. Henricus Rex Angliæ in carcere interfectus eſt. Bellum cruentum inter Uſum Caſſanem Regem Capadociæ, Armeniæ & Perſiæ, Imperatoremque Mahomet ortum eſt: in quo Uſum Caſſanes bis victor evaſit, tertia autem vice cedere coactus fuit. Imperator Fridericus contrà Carolum regem Burgundiæ bellum gerit. Seditiones in Anglia plurimæ fuerunt. Alphonſus Rex Portugalliæ cum exercitu in Africam proficiſcitur, duaſque munitiſſimas civitates, Tingin & Argillam devaſtat & occupat. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1472. Cometa horrendæ magnitudinis viſus eſt circa diem S. Agnetis ſub Libra, qui arſit hebdomades 4. Buntingus ex Chron. Saxon. Horribile bellum hoc tempore geſtum eſt in Epiſcopatu Hildeſheimenſi, cum duo creati eſſent Epiſcopi, Henningus de domo nobilis, & Balthaſar Dux Megapolenſis. Duravit hoc bellum triennium. Ab Henningi partibus fuerunt Wilhelmus Senior ejuſque filius Fridericus Duces Brunſuicenſes & Lunæburgenſes. Erphurdiæ incendium abſumpſit ſex ædificiorum millia. Fatalis etiam fuit hic Cometa Georgio Regi Bohemiæ. Chronologia Cometæ eſt in his verbis: ECCe CVI CoMeta LVXIt. Eckſtormius.

Anno Chriſti 1472. Duo Cometæ apparuerunt, ut habet Hiſtoria Polonica. Unus ex illis, ut habet Petrus Surdus, viſus eſt in Martio formam jaculi habens, quem ſecuta eſt tanta ſiccitas, ut diu fontes aquâ caruerint. Alter obſervatus fuit à Joanne Regiomontano die 20. Januarii, qui hæſit in Libra, & quem triennalis ſiccitas ſecuta eſt. Ricciolius ex Prætorio, Cardano & Antonio, Miraldo ac Zieglero.

Anno Chriſti MCCCCLXXII. *Cometa viſus, qui non modò ſuperavit quadrantem, ſed proximè etiam ad ſemicirculum acceſſit: ſiquidem à Libra per Septentrionem tranſiens ad Arietem uſque pervenit.* Gaſſend. Phyſ. ſect. 2. l. 5. c. 2. de Cometis.

Anno Chriſti 1472. Duo Cometæ apparuerunt. Secuta ſunt bella & epidemiæ in diverſis partibus, & anno ſequenti æſtas ferventiſſima. Peſtis adeò ſæviit, ut cognati proximi deſererent ſuos. Carolus Burgundiæ Dux adverſus finitimos eo impetu movit arma, ut multorum etiam annorum bellum excitaverit: quod finitum eſt ejus morte. Uſſanus Caſſanus, Parthiæ atque Armeniæ Rex, dimicavit cum Mahumede, ita ut ingentem inferret & acciperet cladem. Stephanus Moldaviæ Palatinus magnâ pugnâ vicit Mahumedem ad Danubium. Poſteriorem Cometam Germani vocârunt caudam pavonis, & plerique judicarunt ſignum fuiſſe belli Burgundici. Alſtedius.

SAtis clarè à tot auctoribus duo diſtincti Cometæ pronunciantur. Miror itaque ab Eckſtormio, Buntingo & Sifardo Chron. Baſil. aliiſque unum annotari, magis verò à Calviſio eundem omitti. Keckermannus hunc Cometam inter eos qui maximam caudam poſt ſe traxerunt, ponit, & ex Sueſſano refert, Cometam in principio anni hujus apparuiſſe, & caudam longam quaſi ad 30. gradus accedentem habuiſſe. Ejuſdem & paulò poſt ex Annalibus Helvetiæ Stumpii meminit & miram ejus caudam, pavonum ſcilicet caudæ ſimilem, appellat. De eodem infra ait: *Anno 1472. toto menſe Cometa mirâ celeritate à Libra retrò totum penè Zodiacum ſuo curſu perfecit.* Et

rurſus

Figura curſum duorum Cometarum præ cæteris maxime celebrium: CCLXXXVI. A.C. 1338. Circa Solſtitium Æſtivum ac CCCXXXIV. A.C. 1471 et 1472 poſt hibernum ſolſtitium nec non tertii CCCLXXXI. A.C. 1556 in Æquinoctio verno ſecundum Homelii deſcriptionem ex Almag. Ricciol. lib. 8. cap. 3. exhibens. N°. 79.

M.C. Yſenius del. *S. Stopend. Sculp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

rurſus infrà Naucleri verba profert: Cometam hunc in principio anni initio breviorem viſum, adeò creviſſe, ut 50. gr. uſque amplius in cælo occuparit: gener. 60. ex quibus concludit Cometas nonnullos partes ſuas exteriores longè lateque ſpargere. Ricciolius ut motum Cometarum apparentem motui Planetatum in tanta terræ à cælo diſtantia ſimilem, id eſt, arcuatum eſſe arbitratur, ita hujus Cometæ arcum ferè longiſſimum grad. ſcilicet 170. circiter ſtatuit, quod Gravius confirmat diſp. de Comet. theſ. IX. §. 5. Nec mirum. Singulare enim illud in eo obſervatum eſt, quòd uno die 40. gradus peregerit, ut affirmat * Garcæus Meteor. c.8. p.45. ſed & Joan. Regiomontanus, qui eum in medio quàm in fine celeriorem fuiſſe obſervavit. Proceſſit autem iſte Cometa, ut & nonnulli alii ante & poſt eum, in antecedentia ſive Contra Seriem Signorum, quod notat Ricciolius. Is refutat ſententiam Fromondi, qui hunc Cometen in annum 1475. collocavit (quem & Gaſſendus (*a*) ſequitur, licet alioqui Cometæ anno 1572. meminerit, & utriuſque anni Cometæ motum 40. graduum uno die confectum tribuat) & refert Petrum Apianum affirmaſſe hunc Cometam caudam uſque ad terram demiſiſſe. Addit autem ſiccitatem ingentem & Uſſum Caſſani motus eum ſecutos eſſe. Infra (*b*) de hoc Cometa hæc annotat: *Jo. Regiomontanus æſtimavit Cometæ diametrum milliarium Germanicorum* 16, *hoc eſt, Italicorum* 64. *At Gurcenſis longiorem æſtimavit, & caput ſimul cum cauda milliaribus Germanicis* 4000. *latitudinem verò capitis mill.* 26. *ſed caudæ* 81. *German. quorum quodlibet ſolet æquipârari quaternis milliaribus Italicis: unde capite* II. *numero* 15. *colligemus ſoliditatem totius Cometæ cum cauda ad terram ut* 32. *ad* 296000. Suprà vero ſitum & motum ejus verbis Regiomontani ex Zieglero & Cardano deſcribit. Hæc quia ad convenientiam cum nupero Cometa noſtro à Libra pariter in Arietem delato & ſtellas Geminorum reſpiciente (quod Gaſſendus (*c*) Cometæ anni 1475. tribuit) ſingularem, quam etiam aliquandò in meis ad Clariſſimum Nicolaum Heinſium literis die 24. Martii Juliani 1665. datis attigi, & poſtea ab Ampliſſimo Hevelio deductam video, pertinent, meritò hùc referenda ſunt. Ideò Lector, cui hic prolixitate non neceſſaria moleſtus eſſe nolo, hæc ſupra Tom. I. in Communicatione Heinſiana pag. 266. videat. Hìc nil aliud ex verbis Regiomontani addo, quàm Cometæ iſtius tàm caput quàm caudam verſus Occidentem nunquam verſus Orientem fuiſſe, non ſolùm motu diurno, ſed etiam proprio. Ricciolius porrò ibidem auctoritatem Kepleri id ex motu & ſtatione & retroceſſu Martis & Saturni, quæ in finem anni 1471. & initium anni 1472. cadunt, colligentis, tùm & Eberi ad probandum Cometam anni 1471 & 1472. adfert. Hunc à Palmerio Perticam & ex Apiano caudam pavonis appellatum fuiſſe memorat. Viſo ortu ſitu & motu ac exitu Cometæ, nunc etiam eventus apparitionem ejus ſecuti videndi ſunt. Uſum Caſſani motus, & bellum Burgundicum, ut alia bella, non à Cometis, ſed à moribus Principum originem ducunt. Indè nullis lucentibus Cometis ignes Martios lucere & his vaſtiſſima imperia conflagrare ſæpè videmus. De Uſum Caſſani motibus videat, cui libet Serrem in vita Ludov. XI. in fine, tùm etiam de bello Burgundico paulò ſuprà. Nec tamen ipſum quoque bellum, licet Ilias malorum merito vocetur, omnis prorſus boni expers ſit. Nam ut victoriam Victori ſemper lætam taceam, adferunt bella ſæpè bonas mutationes & pacem bonis, malis vel caſtigatis vel è medio ſublatis, Deo ſcilicet bonum ex malis noſtris eliciente. Id ita eſſe exemplum Caſimiri Principis Poloniæ hoc loco docet. Anno enim præterito Kal. Novembribus Hungariam, regno ſibi à quibuſdam Proceribus delato, armatus invaſerat. Sed intra quatuor menſes redeuntibus ad officium Hungaris, pace cum Matthia facta, regno ceſſit. In hoc uno exemplo multos Cometes Ethico Politicos ſive vitiorum & malorum portenta videmus. Incipiamus à Caſimiro patre, nam citrà arbitrium & auxilium ejus nihil iſte nec auſus nec potuit. Patrem non Cometæ, ſed innatæ ambitionis portentum ad appetendum regnum alienum incitavit. Invitavit tamen (*d*) hinc Primorum, quos aſperiores Matthiæ mores, ignobilitatem generis exacerbantes offenderant & ad res novandas impulerant, mox totius

* Vid. Gaſſ. Phyſ. ſect. 2 l.5. c.2. de Comet. (*a*) Phyſ. ſect.2. l.5. c.2. de Comet. p.706, 707. (*b*) Cap. 4. N. 8.
(*c*) Loc. cit. (*d*) Bonfin. dec.4. l.3. p.589.

ferè Hungariæ defectio, & vocatio, illinc liberorum fœcunditas, & fortunæ filio Vladiſlao in ſolio Bohemico antea collocato, ſucceſſus. Filium juvenili temeritate & ambitione ardentem, facili negotio mater rerum gerendarum occaſio, & conſenſus patris ad magna hæc audenda accendere poterat. Ita ſi vel nullus Cometes arſiſſet, ambitione utrumque tunc Caſimirum exarſurum fuiſſe, res ipſa docet, & tot ferè exempla quot bella in hiſtoriarum monumentis inveniuntur, confirmant. Hujus etiam rei paulò poſt inſigne exemplum in bello inter Fridericum 3. Imperatorem & hunc ipſum Matthiam, imò jam jam inter Ludovicum XI. Regem Galliæ & Carolum Burgundum hoc ipſo anno exorto habebimus. Verum tamen & ambitionis & belli incendio exſtincto, pax alma hoc anno, inter lucentes initio hujus anni duos Cometes affulſit. At verò in Gallia bellum à viſo Cometa exarſit. Fateor. Sed etſi hic non luxiſſet, illud certò certius exarſiſſet. An enim Cometes Ludovicum XI. & non potius nota * calliditas & aſtutia ac fluxa fides, ad pacem cum Carolo fratre & Carolo Burgundo factam violandam impulit? An pariter Burgundum Cometes & non potius audacia, à qua cognomen indeptus eſt, immenſis opibus & magnis viribus confiſa, & ferox † novandarum rerum ſtudium bella bellis ‡ ſerens, ad bello atroci invadendam Galliam excitavit? In hæc potius vitiorum & omnium malorum portenta quàm in Cometas aliave cæli phœnomena culpam conjiciant, & ne triſtia generent omni ſtudio agant Viri cordati, quibus æquitas & ſalus publica curæ eſt, & qui dum in Aulis Principum agunt & conſilia eorum norunt, plura de ſignificatione Cometarum aliorumque φαινομένων, ut non temerè Keplerus dixit, quàm in Arabum Aſtrologicis ſcriptis ſcire poſſunt. Ita & in Italia, ut hanc quoque adeamus, non Cometa, ſed conſpiratio in Mediceos arrogans Juliano fatalis, periculoſa Laurentio, à qua nec Romanum, nec Florentinum Pontificem candor Hiſtoriæ (a) eximit, Hetruſci belli diuturni incendium excitavit, quod Turcarum tandem in Italiam irruptione exſtingui oportuit. Apud Helvetios pariter Anno proximo ſeditionem, & præfecti Burgundi (b) ſupplicium, belli futuri & interitûs Caroli Burgundi prodigium non Cometes, ſed præfecti tyrannis attulit. Hic belli motus vel metus Sigiſmundum Auſtriacum ad fœdus cum Helvetiis percutiendum impulit. Uratiſlavienſibus quoque bellum à Vladiſlao Rege, non Poloniæ, ut Calviſ. edit. Francof. ſed Bohemiæ Regis Poloniæ filio illatum, non Cometes, ſed in contumeliam Vladiſlai, ut Dubravius (c) ait, renovatum, Matthiæ Regi Hungariæ ſacramentum fidei accerſivit. Anno tamen ſequenti res compoſita fuit. Eodem Ludovicus Gallus, Sigiſmundus Auſtriacus, & Renatus Lotharingus, non à Cometa, ſed ab audacia & potentia Burgundi, quæ tunc (d) eum ad agrum Colonienſem vaſtandum exciverat, ſibi metuentes fœdus cum Helvetiis iniverunt. Inter hæc Fridericus Imp. cum eo de matrimonio inter Maximilianum filium ſuum & Mariam hæredem ejus unicam contrahendo (quod etiam paulo poſt ſucceſſit) ille cum Imp. de regni Burgundiæ titulo conſequendo egit. Plura de hoc Cometa & eventibus ejus videantur apud Lavater. in catal. Cometarum p. 29. & Crantzium in ſua Saxonia l. 12. c. 10. Nobis ſufficient adhuc dicta, dummodo his ſubjiciamus verba Cl. Viri M. Michaëlis Strauchs Math. in Academia Witteberg. Prof. quæ in ſua de Cometis 1664. & 1665. declamatione ſolemni habet, ubi memoratâ ſententiâ communi de triſti Cometarum ſignificatione, addit: *Quamvis alii, tantam Cometarum diritatem non eſſe, quantam vulgò putant, exemplis potiſſimùm probare intendant, imprimis cum de Cometa, qui anno ſeptuageſimo ſecundo ſupra milleſimum & quadringenteſimum, in cælo apparuit, annotârint Aſtronomi pariter, atquè Annalium Scriptores, maximam argenti copiam è Schneebergenſium fodinis effoſſam, eo ipſo ſignificatam fuiſſe, eundemque feliciſſimum terris hiſce annum, verbis ſequentibus notare ſoliti ſint: ECCe CVI CoMeta LVXIt. Et eundem Cometam ſecutam eſſe feliciſſimam illam Alphonſi Portugalliæ Regis, contrà Africanos expeditionem, quâ Tingis & Argilla expugnatæ ſunt, Pontanus author eſt.* Priuſquam ulterius progrediar, auctarii loco ex Cromero deſcriptionem & eventus Cometæ iſtius appono. Ita igitur

* Serres in vita Ludovici XI. Petav. R. T. p. 1. l. 9. c. 10. † Serres & Petavius l. d. ‡ Sabell. Enn. 10. l. 7. p. 510.
(a) Sabell. l. d. p. 511, 512. Calviſ. ex Onuphrio. (b) Calviſ. ad 1473. (c) Lib. 31. initio. (d) Trithem. ad 1474.

ille:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ille: *Annus 1472. à Cometæ ſive Pogoniæ apparitione ſumſit exordium: qui parvus quidem in ſe, verùm longam & illuſtrem poſt ſe caudam trahens, vago & incerto curſu, nunc ad Septentrionem, nunc ad Meridiem, nunc ad Occidentem Solem, caudam quoque nunc hùc, nunc illùc obvertens totos duos menſes perduravit, magnorum malorum, quæ cunctam ferè Europam proximis tribus annis pervaſerunt, & maximè peſtilentiæ per populos & gentes graſſaturæ prodigium.* Crom. de rebus Polon. l. 27. p. 615. mox p. 616. inducias annuas inter Matthiam Regem Ungariæ & Caſimirum Poloniæ: tùm inter Matthiam & Fridericum Imperatorem prorogatas memorat. Lib. 28. initio pacem Anno 1473. inter Polonos, Hungaros & Bohemos Nyſſæ concluſam fuiſſe teſtatur. Hunc itidem ut & ſequentem annum Polonis quietum fuiſſe ſcribit p. 622. Eodem anno inducias inter Hungaros & Polonos ac Bohemos triennes pactas fuiſſe annotat. p. 623. Dehinc tamen tàm bello quàm pace rem geſtam cum Matthia & alibi fuiſſe memorat. Equidem & Ludovici XI. hiſtoria non tantùm bella, ſed & pacem cum Carolo fratre, Carolo Burgundo, tùm Aragonio & Anglo initam his temporibus loquitur.

CCCXXXVI. *Anno Chriſti* 1473. *Cometa apparuit in Cancro, ut ſcribit D. Herlicius. Hoc anno die S. Nicolai, obiit Henricus Manſuetus Dux Brunſuicenſis & Lunæburgenſis, frater Wilhelmi Senioris.* Eckſtormius.

FAcilè credo & plures Principes hoc anno diem ſuum obiiſſe. Equidem Arnoldum Ducem Geldriæ mortuum, & Beglerbegum Mahometis Turcarum Imper. Ducem hoc anno cæſum eſſe; ſed & Henricum Pium Ducem Saxoniæ, Mauritii & Auguſti Electorum patrem, tùm Fridericum I. Regem Daniæ bono publico natum, invenio. Ut aliorum Principum tùm & Copernici natales omittam. Poſtero anno Henricum Pium frater Fridericus, & Bernardus Marchio Badenſis excepit. Eodem anno Philippus ille Poſthumus Elector Palatinus Margaretham Ludovici Divitis Ducis Bavariæ filiam connubio ſibi copulavit. Ipſo illo Cometæ natali anno belli metus & motus omnes exterruerat, Caſimiro Poloniæ & Vladiſlao Bohemiæ Regibus, illo patre hoc filio, Matthiam Hungariæ Regem armis appetentibus. Is tamen in nervum non erupit, & tàm Regum generoſitate quàm Procerum prudentia mox ſopitus eſt. Moraviam & Sileſiam aliaque regno Bohemiæ ademta Vladiſlaus paternâ prudentia & potentiâ nixus repetebat. Horum ſucceſſione poſt fata Matthiæ ſibi facta & regno Bohemiæ ſibi relicto Vladiſlaus cum patre pacis leges non tàm libentèr quàm meritò * ſubivit. Mox dehinc læta convivia, munera & mutuæ benevolentiæ documenta ſubſecuta. Adeò hîc quoque videmus, & innatam Principibus regnorum ampliandorum cupiditatem, & antiquum illud de alienis certandi ſtudium, quod Regium, ut Tacitus alicubi ait, cenſetur, metum & motum illum belli excitaſſe. Eodem anno Uſum Caſſanes, proximo Stephanus Palatinus Moldaviæ, Victores de Mahomete tyranno evaſêre. Hic quoque annus lætam pacem Hildesheimenſem dedit, adnotante Buntingo & Fabricio.

* Dubrav. l. 31. initio Bonfin. dec. 4. l. 3. pag. 600.

CCCXXXVII. *Anno Chriſti* 1475. *Cometa in Libra conſpectus eſt. Hinc bellum inter Matthiam Regem Ungariæ, & Ladiſlaum Regem Bohemiæ ortum eſt, hanc ob cauſſam, quòd Ladiſlaus Sileſiam & Moraviam regno Bohemiæ adjicere voluit. Matthias autem alterum exercitu ſuo prævenit, atque Uratiſlaviam tunc temporis occupavit. Cùm autem magnum periculum accedente etiam Caſimiro rege Poloniæ cum exercitu, toti Miſniæ, Saxoniæ exſpectandum eſſet, propter devaſtationes ex bello orituras, tunc Erneſtus Saxoniæ Elector, & Marchio Joannes Brandenburgicus exercitum magnum conſcripſerunt, & inter jam tres dictos reges pacem compoſuerunt. Vide Peuc. in Chron. Carolus Dux Burgundiæ apud civitatem Murtem, in finibus Sophiæ* (lege Sabaudiæ, Germ. Saphoye, quanquam Moratum duobus milliaribus Berna di-

ſtans,

ſtans, Helvetico nomine cenſeatur) *ab Helvetiis victus eſt. Carolus Dux Burgundiæ, Lotharingiam proficiſcitur, ex qua Ducem ejecit, poſtea ulterius progreſſus cum exercitu contra Helvetios Confœderatos arcem Granſe divicit & oppugnavit. Sed paulò poſt 2. Aprilis ab Helvetiis pugnando victus eſt, ex qua pugna vix evaſit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1475. Cometa apparuit in Librâ, ut annotavit Herlicius. Secutum eſt magnum incendium Cracoviæ: Bellum Caſimiri Regis Poloniæ, Ladiſlai Bohemiæ, & Matthiæ Hungariæ: quo miſerè vaſtata eſt Sileſia, Moravia, Bohemia & aliæ regiones vicinæ: donec Erneſtus Elector Saxoniæ & Joannes Marchio Brandenburgicus pacem fecerunt. In Hungaria, Moravia, Polonia tanta fuit locuſtarum copia, ut volitando Solem obſcuraverint. Eckſtormius ex Cromero.

Anno Chriſti 1475. Viſus eſt Cometa, & Carolus Burgundus occupavit Lotharingiam. Alſtedius.

COmetem hoc anno viſum caudam continentèr verſus Geminos directam habuiſſe, Gaſſendus *(a)* ſcribit, rationes, ut puto, Fromondi ſecutus. Sed diximus hunc errorem à Ricciolio correctum & anum 1472. ponendum eſſe. Hunc Cometen Ricciolius *(b)* inter eos ponit, qui ab Oriente verſùs Occidentem, ſed oblique, tranarunt. Ideò & Gravius cum notet nullum ferè Cometen ab uno ex 4. cæli cardinibus ad oppoſitum cardinem directè tranſiiſſe, addit quoſdam obliquiores vias aliis feciſſe. Inter quos ut illum 1471. ita & hunc noſtrum ponit. Notavit Regiomontanus eum motu recto per Lunam (alii dicent Lunam per eum ut vaporem) tranſiviſſe & terræ appropinquaſſe. Notavit idem, & ex eo Fromondus, iſtius Cometæ caudam. Quæ dehinc longè quam unquam antehac *(c)* accuratius obſervari cœpta, ſingulari præſertim Petri Apiani Mathematici Cæſarei diligentiâ. Tunc enim & ipſe Tycho, Coryphæus Mathematicorum, caudas in plagam à Sole non à Venere averſam projici *(d)* didicit. Quâ de re infra dicendi erit locus. Sed jam ad eventus Cometæ veniamus. De bello inter Hungarum & Bohemum ſupra egimus, quodque alieni cupiditas potius quàm Cometa illud portenderit, imò effecerit, vidimus. Ipſe verò Rockenbachius non tantùm bellum, vel potius metum ejus, ſed & pacem Cometæ ſucceſſiſſe fatetur. Ita & Renati Lotharingiæ Ducis ac ſociorum Helvetiorum prælium hoc anno, quo Cometes apparuit, cum Carolo Burgundo exigua clade ex utraque parte ad Noveſium (vulgò Nuſs, ſicut & Trithemius *(e)* vocat) commiſſum, & oppidi undecim menſibus obſeſſi liberatio & pax ſecuta eſt. Sed hanc violentum Caroli, bellorum ubique cauſſas ſerentis (ut Petavius *(f)* de Philippo Maria Vice-Comite Mediolanenſi ait) ingenium ferre diu non poterat, & bella mox ſecutura Caroli que ruinam citrà Cometas prudentioribus portendebat. Is enim Lotharingum bello aggreſſus *(g)*, captâ primariâ urbe Nancejo Renatum totâ ditione exuit. Qui ideò ad Ludovicum XI. Regem Galliæ, ut conſanguineum & patronum confugiens, ab eo Helvetiis commendatur. Hinc ab eis ad Granſonium Anno 1476. paulò poſtquam fidem publicam Helvetiis, qui urbem illam præſidio tenebant, violavit, victus & magnâ theſauri parte exutus, mox majori clade ad Moratum afficitur, ut Lotharingus Nancejum & totam ditionem receperit. Hac tamen iterum pulſus, Nancejum obſeſſum (in quam *(h)* civitatem Burgundio Carolus denuo *(i)* ardebat) moleſtè tulit, alternante tunc inſigniter triſtium lætorumque viciſſitudine. Inter hæc Sixtus IV. *(k)* Jubilei ſolemnitatem ad annos tandem xxv. reduxit. Res inter Gallum & Anglum *(l)* qui Burgundo ſuppetias cum magno exercitu ferre volens in Galliam trajecerat, compoſita eſt. Res Mahometi in Taurica Cherſoneſo (quæ vulgò Tartaria, vel, ut multi malunt, Tattaria Perecopenſis à foſſa in Iſthmo facta cognomen accepit) Matthiæ contrà ad Sabbatiam in Hungariæ finibus, Stephano Valachiæ & Moldaviæ Principi contrà Mahometen ejuſque ſocios, imò jam tunc ſubjectos Tartaros feliciter

(*a*) Phyſ. ſect. 2. l. 5. c. 2. de Comet. (*b*) Lib. 8. ſect. 1. c. 4. N. 10. (*c*) Fromond. Meteor. 3. 4. 1. l. 1. progymn. cum 2. progymn. c. 7. (*d*) Confer. l. 9. cap. 8. (*e*) Ad 1475. Serres in Ludovico XI. Paralip. p. 327. (*f*) R. T. p. 1. l. 9. cap. 8. (*g*) Serres ibid. Calviſ. ex Annal. Flandr. (*h*) Paralip. p. 329. (*i*) Pag. 330. (*k*) Platina in Sixto IV. (*l*) Serres l. d. Ritius de regno Franciæ l. 3.

ceſſerunt. Eadem tempeſtate Alfonſus Portugalliæ rex regnum Caſtellæ appetens, & Ferdinando V. Aragonio, qui connubii cum Iſabella † Caſtellana initi jure ulterioris Hiſpaniæ Rex effectus erat, eripere volens, varia fortunâ uſus eſt. In pugna quidem Anno 1476. ad Taurum montem commiſſâ parvâ clade affectus, magnam tamen hoſti prædam & majorem victoriam conceſſit. Sed & ipſe victor paterno regno contentus evaſit. Nam, ut rectè ille ait:

> Fortior eſt qui ſe, quàm qui fortiſſima vincit
> Mœnia, nec virtus altius ire poteſt.

& Lyricorum principe judice, quod huic loco convenit,

> Latius regnes avidum domando
> Spiritum, quàm ſi Lybiam remotis
> Gadibus jungas, & uterque Pœnus
> Serviat uni. Horat. l. 2. carm. Od. 2.

Proſperis & lætis quæ hâc tempeſtate evenerunt, meritò accenſeas pacem inter Duces Pomeraniæ & Brandenburgenſes, per Duces Mecklenburgenſes conciliatam, ita ſcilicet ut Pomeranis ſine maſcula prole decedentibus Brandenburgenſes ſuccederent, quod tandem noſtra ætate factum vidimus. Ita hunc Cometen non tantùm bello, ſed & paci, & ut triſtibus, ita & lætis præluxiſſe demonſtravimus. Atque hic vel certè proximus Cometes à Regiomontano ultimus eſt obſervatus. Mortuus enim eſt iſte reſtaurator Aſtronomiæ in Europa, ut Cardanus ait, Anno 1476. ut Palmer. Trithem. Funcc. Calviſ. edit. Francof. Petavius: vel 1477. ut Bucholzerus Calviſ. edit. Lipſienſ. & Alſtedius putant. At enim ſerius eum obiiſſe Helvicus ex Nauclero dicit, poſtquam ſcilicet Franciſcus Philelphus, Eques Italus, fortuna & ingenio ſplendidiſſimus, vitam finivit, quod Funccius anno 1480. Bucholzerus, Trithemius * & Calviſius proximo eveniſſe notant. Voſſius Anno MCCCCLXIX. vel LXX. Regiomontanum obiiſſe putat, & Crantzium mortem ejus in MCCCCLXXXIX. prorogare memorat. de ſcient. Mathem. c. XVI. & XXXV.

† Tarapha in Ferdinando 5. * De ſcriptor. Eccl.

CCCXXXIIX. *Anno Chriſti* 1476. *Cometa in Junio apparuit.* Schuler. diſquiſ. Philoſoph. de Cometis.

GRavius (*a*) quoque, ſæpius nominatus & laudatus, de hoc Cometa ita ſcribit: *Tradit Kepplerus Cometam anni* 1618. *etiam in principio tardiorem deinde celeriorem extitiſſe, Et Regiomontanus de Cometa* 1476. *Velociorem tamen in initio quàm in fine.* Cometæ hujus natales certos eſſe, duorum teſtium fide dignorum auctoritate, probo. Alioqui non libenter vellem familiæ noſtræ accenſere prolem, cujus dubii forent natales, vel quæ nullo patre edita foret. Invenio quidem in annum proximè antecedentem duos Cometas à quopiam, & bis quidem, referri. Sed cum legitima caream auctoritate, Cometam illum alterum in cenſum non refero. Cometæ noſtro nullos effectus tribui video. Si quis tamen talia habere deſiderat, inveniet triſtia & læta hoc anno geſta jam jam ad proximum Cometen dicta. Hîc tamen tribus verbis ex Bonfinio (*b*) addere lubet, Victoriam Turcicam, lætitiam & nuptiarum Matthiæ Regis cum Beatrice Ferdinandi Regis Siciliæ filia ſolemnitatem. Hæc antequam celebraretur, Rex Sponſam diademate ornavit ſingulari cum pompa, ita *ut aliquid ſupra humanas vires celebratiſſimæ feſtivitatis ſpectatum fuiſſe credideris*, judice Bonfinio (*c*) *Addebat plurimùm lætitiæ Pannonicæ* (addit idem) *fauſtiſſimus & perquam hilaris Beatricis aſpectus: cui ſpecioſa frons, elata ſupercilia, ſaginata tempora, item erubeſcentes utrinque malæ cum oculorum hilaritate, naſi modeſtia, ac oris venuſtate, tantum raræ gratiæ compa-*

(*a*) Diſput. de Comet. th. 9. § 6. (*b*) Dec. 4. l. 4. initio. (*c*) Lib. cit. p. 608.

rabat,

rabat, ut formâ habituque Venerem, Dianam pudicitiâ, & ſapientiâ eloquentiaque Palladem ex omni parte referret. Hæc menſe Decembri geſta, ſed & Turcicâ in Daciam irruptione interpellata eſſe, idem Auctor memorat.

CCCXXXIX. *Anno Chriſti* 1477. *Cometa quod ad colorem attinet, Saturno ſimilis viſus eſt. Hoc anno Matthias Rex Ungariæ, Auſtriam & Stiriam vicinaſque regiones uſque in Bavariam devaſtavit, Imperatorique Friderico, coronam Bohemiæ ademit. Eclipſes* 4. *intra breve temporis ſpatium ſunt ſecutæ, quarum prima in quinto gradu poſitum,* (conjicio legendum eſſe, *Piſcium*) *altera in* 15°. *Leonis, tertia in* 1°. *Capricorni, quarta in* 6°. *Geminorum accidit. Has in Italia peſtilentia ſæva, caritas annonæ maxima, calor Solis intenſiſſimus, ſecuta ſunt. Turcæ in Carinthia & Italia graſſantes, Rhodiam occuparunt, tentantes inſuper Apuliam & Calabriam terrâ marique invadere. Mahomet in Aſiam proficiſci volens propè civitatem Nicomedia dictam mortuus eſt, annò ætatis* 53. *anno ſui imperii* 31. *Eduardus Rex Angliæ, Ludovicus Rex Galliæ, Maria conjunx Regis Maximiliani in venatione de equo cadens, unà cùm aliis Principibus Germaniæ tunc temporis omnes mortui ſunt. Dux Moſcoviæ urbem potentiſſimam Neugard dictam pugnando vicit & poſſedit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1477. *prid. Epiph. Carolus Dux Burgundiæ ad Nanſejum à Renato Lotharingiæ Duce & Helvetiis victus & trucidatus eſt, cum duobus fratribus nothis & viris multis præſtantibus. Arſit eodem hoc tempore horribilis Cometa cæruleo pallore ſubniger. Bunting. Obierunt etiam hoc anno Maria Caroli Burgundi filia, Maximiliani I. Imperatoris uxor: Matthias Rex Hungariæ: Albertus Elector Brandenburgicus, Achilles Germanicus dictus.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1477. *Cometa ſubniger, poſt quam ſucceſſit cædes Caroli Burgundi.* Ricciolius ex Ebero.

Anno Chriſti 1477. *Arſit Cometa, quem excepit ferventiſſima æſtas, adeò quidem, ut non ſolùm fruges fuerint exſiccatæ, ſed etiam integræ ſylvæ accenſæ, magni fluvii exaruerint, ſævaque peſtis graſſata ſit. Carolus Burgundus cæſus fuit ab Helvetiis. Multi Principes hoc anno obierunt.* Alſtedius.

KEckermannus (*a*) quoque ex Lavatero hujus Cometæ meminit, dicitque initio fuiſſe velocem, poſtea tardiorem, quod etiam pluribus Cometis accidiſſe exiſtimat, & Senecam adducit dicentem, quòd Cometæ velocius initiò progrediuntur: idque etiam exemplo Cometæ ultimi ab ſe Anno 1607. viſi confirmat, quod verum eſſe exempla Cometarum 1577, 1585, 1590, & 1618. docent. De qua motûs Cometarum varietate vide (*b*) Ricciolium & (*c*) Gravium. Quod ad eventus Cometarum attinet, tot eclipſes adeò proximæ Cometæ hac tempeſtate à Scriptoribus non annotantur. Calviſius, qui talia adnotare ſolet, nullam adnotavit. Buntingus qui hîc quoque diligentiam germanam probat, unam tantùm, ſolarem ſcilicet ad ann. 1478. ſed & Eckſtormius in hiſt. Eclipſ. ubi talia profeſſo ſtudio enumerantur ac deſcribuntur, Solarem tantum & Lunarem, quæ hùc referri poteſt, ad ann. ſcilicet 1478. notat. Illam enim Solarem ab eo in 16°. Geminorum, à Buntingo in 16°. Piſcium ad 1476. poſitam hùc non pertinere res ipſa docet. Subjecit tamen Cometæ eo priorem, ut apparet cladem Caroli Burgundi, quæ ineunte Anno 1477. accidit, cujus portenta Cometis & eclipſibus aliiſque cæli phœnomenis certiora ſuprà vidimus. His pauca addemus ex Comineo, qui ei familiaris fuit, & arcana Principum non minori candore quàm felicitate ingenii Polybiano exemplo, ut Lipſius judicat, eruit. Is poſtquam quædam de ejus potentia, felicitate & confidentia dixiſſet, addit: *Quamdiu cum eo vixi, ingenio erat ſatis placido: poſtea verò crudelior evaſit, quæ quidem res indubitatum erat* (NB.) *ſignum futuri occaſus. In cultu corporis & veſtium luxu aliiſque rebus omnibus prope nimius erat: cupidiſſimus erat gloriæ, eaque fuit præcipua cauſa cur bella ſuſciperet.* Ecce vatem Politicum! ecce Cometas terreſtres, bella & ruinam Rerump.

(*a*) Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. de Comet. (*b*) Lib. 8. ſect. 1. c. 4. N. 13. (*c*) Th. 9. § 6. diſput. de Cometis.

ac Prin-

ac Principum portendentes! Non ſine cauſa huic Burgundioni tale epitaphium (*a*) poſitum:

Te piguit pacis tæduitque quietis in vita,
Hic jaces Carole, jamque quieſce tibi.

Videmus eadem illa portenta vel certè ejuſdem generis hoc loco in celeberrimo illo, inter Fridericum III. Imp. & Matthiam Regem Hungariæ bello. Hæc Bonfinius diſertè & prudenter, ſed & accuratè undecim numero annotavit, & expoſuit. Nos boni publici ſtudio paucis ea ex mente illius (quem Friderico Principi *(b)* Egregio iniquum fuiſſe Sambucus notat) complectemur. Ambitio Friderici regnum Hungariæ Matthiæ invidentis. Ejuſdem ingratus animus ergà Matthiam, qui ſibi in bello Bohemico, & quidem contrà Georgium ſuum ſocerum auxilia tulerit. Tùm regni infeſtatio & obtrectatio regem legitimè electum petens. Iterata regni invaſio à Friderico diſſimulata. Negatum ſtipendium Matthiæ in bello Bohemico promiſſum. Repulſa data Matthiæ filiam Friderici procanti. *Veteres inimicitiæ cum* * (conjicio reſtituendum hunc locum ita eſſe, cum Friderico, vel cum Vladiſlao Poſthumo, vel etiam cum utroque: Vladiſlaus enim Friderici ex Alberto V. Imper. patrueli filius, &, ut notum èſt, in ejus tutela fuit, qui poſtea Vladiſlaum Matthiæ fratrem ob cædem Comitis Ciliæ gladio ſubjecit) *præinſtitutæ & auctore Comite Ciliæ diu retentæ.* Suſpicio de ſtudio Matthiæ in Pamkircherum, ſeditionis in Auſtria Cæſare Romam abeunte incentorem: exinde inſtructæ Matthiæ Viennam invitati inſidiæ & illinc fuga. Controverſiæ in finibus regni à Proceribus variantem fortunam ſequentibus & odia augentibus excitatæ. Diſſimilitudo morum. Ambitio tandem Matthiæ ſæpius in Turcicis bellis victoris, tunc tamen bellum deprecantis: ideoque Cæſaris pertinax belli propoſitum. Quod ſi Matthiam ipſum audiamus, hæc nobis belli iſtius portenta os ejus dabit (*c*). *Cùm, Cæſar, præter æquum & phas, initam totiens nobiſcum pacem ſolveris, & icta ſæpè fœdera violaveris, nullaque promiſſa præſtiteris: quin & malo ſæpiſſimè dolo læſa concordia noſtrum agrum, pagos & oppida hoſtiliter invaſeris*; & quæ ſunt alia. Hîc quiſque prudentiæ oculis videre poteſt portenta vitiorum & bellorum aliorumque malorum & Cometas Politicos, ut ſic dicam. in Aulis Principum conſpicuos, qui utinam vel nunquam luceant, vel in tempore exſtinguantur, ne præſagiant bella aliaque mala, quibus continuò orbis exardeſcit. Fames, peſtis, ſiccitas aëris, alias cauſas præter Cometas habere poteſt, ideoque frequenter talia ſinè Cometis, imò ſæpè & his contraria poſt Cometarum apparitionem fieri ſolent. Turcicos motus pariter longè efficacius Cometis ambitionis & arrogantiæ, inexplebilibus imperiorum helluonibus (quales ab initio Turcæ fuêre, illa præſertim tempeſtate, quâ Mahometes ſecunda (*d*) apud eos rebus præfuit) convenientis portentum excivit. Subjicit his Rockenbachius mortem Mahometis Turcarum Imperatoris 1481 (*e*). Eduardi ſcil. 4. Angliæ (*f*), Ludovici ſcil. 11. (*g*) Galliæ Regum 1483. & Mariæ Maximiliani uxoris 1482. aliorumque Principum funera. Eckſtormius etiam addit mortem Matthiæ Regis Hungariæ & Alberti Electoris Brandenb. quorum illa in 1490 (*h*). hæc in 1486 (*i*). incidit. Potuiſſent iſti Auctores viciniora Cometis in Scriptoribus invenire. Uſum Caſſanus enim ille Anno 1478. Joannes Rex Aragoniæ 1479. Chriſtianus Daniæ & Alfonſus Portugalliæ Reges 1481. numero viventium exemti ſunt. Potuiſſent autem & natales vel alios lætos Principum ſucceſſus & res geſtas, Cometæ longè viciniores, in medium adferre, niſi ei lætorum portentorum omnem gloriam invidiſſent. Nos paucis hæc exponemus, illoſque ad proximum Cometam, duce ſincera veritate, aſſequemur. Nuptias Principum præponemus, quas natales læti ſuetâ naturæ viâ regiâ conſequi ſolent. Anno 1577. (*k*) Maximilianus Archidux Mariam, Caroli illius Burgundorum Ducum ultimi filiam & hæredem in uxorem, Burgundiam & reliquas ditiones

(*a*) Faſcic. temp. (*b*) Lintur. ad faſcic. temp. p. 93. (*c*) Bonfin. dec. 4. l. 5. initio. (*d*) Vid. Petav. R. T. 1. p. l. 9. c. 7. (*e*) Trith. Funcc. Bunting. Bucholz. Calviſius. Petav. (*f*) Polyd. l. 24. fine. (*g*) Rit. l. 3. de reg. Franc. Serres in Ludovic. XI. (*h*) Bonfin. dec. 4. l. 8. pag. 672. (*i*) Calviſ. & alii. (*k*) Paralip. p. 331. Volaterr. Trith. Calviſ. Bucholz. & alii.

in dotem accepit. Proximo anno Joannes Regius Daniæ & Sueciæ Princeps, Chriſtinam Erneſti Electoris Saxoniæ filiam, & hujus ſororem Margaretham Henricus Junior Dux Brunſuicenſis matrimonii vinculo ſibi copulavit. Mitto plura talia, cum hæc ſufficiant, juncta præſertim aliis, ad demonſtrandam lætorum eventuum Cometas ſecutorum veritatem. Natales Principum videamus. Hos Hermannus Archiepiſcopus Colonienſis elector anno eodem quo Cometes luxit: proximo Philippus I. Rex Hiſpaniarum, deliciæ generis humani dictus, pater Caroli V. Ludovicus Palatinus Rheni, Philippi Poſthumi Electoris filius & ſucceſſor: anno autem ſequenti, qui fuit 1479. Henricus Pacificus Dux Mecklenburgenſis conſecuti. At Anno 1480. Fridericus 2. Dux Lignicenſis Friderici 3. & Georgii 2. parens, & Philippus Philippi illius Electoris Palatini filius cognominis: proximo frater ejus Rupertus, Chriſtianus Marchio Brandenburgicus, Anſpacenſis, & Margarita Maximiliani I. filia: tùm poſtero Chriſtiernus ſive Chriſtianus 2. Rex Daniæ, & Caſimirus Marchio Brandenburg. ſequenti Fridericus 2. Elector Palatinus primus Euangelicus ejuſdem illius Philippi filius, vitæ auſpicia fecêre. Hos mox ad lucis uſuram fruendam ſecuti Anno 1484. Joachimus I. Elector Brandenb. Glorioſiſſimus Academiæ Francof. ad Oderam conditor, & Georgius Pius ejus agnatus, Julius Cæſar Scaliger, alios multos * ut taceam, quos, ut & Viros præclaros illâ tempeſtate natos, ſingulari curâ Bucholzerus, ſed & Calviſius aliique auctores recenſent. Inter hæc Alfonſus Portugalliæ & Caſtellæ regna, quæ deſerere neceſſe habuerat, Anno illo 1477. recuperavit. Eberhardus Comes Wirtembergenſis Academiam Tubingenſem fundavit. Matthias pace cum Friderico ‡ & fœderis religione ſancitâ & cum Caſimiro Polono firmatâ, contrà Mahometem aggreſſorem rem feliciter geſſit. Pari fortunâ Anno 1478. Maximilianus ſubjectâ ſibi Geldriâ contrà Ludovicum Gallum †, & iterum Matthias contrà Mahometem anno proximo uſus eſt. Hic etiam annus, auſpiciis Joannis Regis Daniæ, vivente patre, tùm pace (*a*) Luſitanorum cum Caſtellanis, Venetorum cum Turcis (*b*), Matthiæ Hungari cum Vladiſlao Bohemo initâ (*c*) & firmatâ lætus extitit. Sed eodem novi belli Auſtriaci portentum Bonfinius, Friderici (*d*) cui erat iniquior, utpote Matthiæ addictus, ſed & in hunc aſperior, ideoque à Sambuco caſtigatus) obſtinatam avaritiam & violatas inducias indicat. Anno tamen 1480. inducias auctoritate Pontificiâ pactas (*e*) fuiſſe, ſed iterum ad bellum, tandem verò ad pacem, ſed ſerò, poſt mortem ſcilicet Matthiæ (*f*), cum ante eam fruſtra tentata fuiſſet, ventum eſt. Multa dehinc læta (*g*) in orbe evenerunt, quæ vel ad rem literariam pluribus hac tempeſtate Academiis fundatis, Conimbricenſi (*h*), Hafnienſi (*i*), Aberdonenſi (*k*), Moguntinâ (*l*), & aliis (*m*), vel ad publicam pertinent, artibus ingenii & pacis geſta, vel etiam aureâ virgulâ, ut dicitur, è cælo ſuppeditata (inter quæ tamen hîc & illîc triſtia eveniſſe, quis memor ſe in mundo vivere, neſciat?) quæ longè meliori jure ad Cometam, quàm mors Alberti Brandenburgenſis, vel Matthiæ Hungari referri poſſent. Sed cùm hiſtoria hujus Cometæ ſatis excreverit, ad alia propero: dummodo verbo dicam annum 1486. ultra quem hîc Eckſtormius in congerendis Cometæ triſtibus eventibus excurrit, lætum & felicem inprimis extitiſſe. Nam & nuptiæ ab Henrico Septimo Rege Angliæ cum Eliſabetha Edovardi Quarti filia celebratæ (*n*), quæ antiqua illa familiæ Lancaſtrenſis & Eboracenſis odia & de regno certamina exſtinxerunt; & Arthurus Princeps ex hoc felici conjugio natus eſt: quæ duæ res maxima gaudia Angliæ pepererant.

* Vid. tabb. 14. geneal. Polyd. l. 26. p. 569. Bunting. Chron. ‡ Bonfin. dec. 4. lib. 5. p. 622. † Bonfin. ibid. fine. (*a*) Funccius. (*b*) Sabell. Enn. 10. l. 7. pag. 511. Bonfin. l. d. p. 626. (*c*) Dubrav. l. 31. p. 256. Bonfin. ibid. pag 627. (*d*) Pag 630, 631. (*e*) Dec. 4. l. 6. initio. (*f*) Dec. 4. l. 8 p 663. (*g*) Vid. Trith. ad ann. 1482, 1484, 1485 & ſeqq. Calviſ. ad 1484 & ſeqq. (*h*) Middendorp. Helv. Fabric. (*i*) Middend. Helvic. (*k*) Helvic. Alſted. (*l*) Funcc. Calviſ. Helv. Alſted. (*m*) Alſted. Chron. Schol. (*n*) Polyd. lib. 26. initio Antiquit. Britann. p. 296.

CCCXL. *Anno Chriſti* 1491. *Cometa tempore verno circa principium Arietis cum latitudine Meridionali apparuit, unà cum eclipſi Solis in 27° Arietis. Paulò poſt magna annonæ caritas, peſtiſque pecorum magna, ſiccitaſque in terra vehemens eſt ſecuta. In-*

nocentius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

nocentius Pontifex VIII. Alphonſus Rex Portugalliæ de equo cadens ambo mortui ſunt. Imperator Fridericus ejus nominis III. qui per annos 53. & menſes 5. regnavit 19. Auguſti in civitate Licus dicta moritur, in cujus locum Maximilianus filius ſuccedit, 124000. Judæorum unà cum omnibus familiis ex Italia expulſi ſunt. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1491. Cometa præceſſit mortem Caſimiri Regis Poloniæ. Anno ſequenti Henricus Senior Dux Brunſuicenſis & Lunæburgenſis Brunſuigam obſidione preſſit. Eckſtormius ex Chron. Saxon.

Anno Chriſti 1491. accidit eclipſis Solis & Cometes circa principium Arietis cum latitudine Auſtrali. Ferdinandus initio anni ſequentis Granatâ captâ Maurorum 800. millia ejicit. Ricciolius ex Funccio.

Anno Chriſti 1491. Ardet Cometa. Homines & beſtiæ moriuntur. Turca bonam partem Dalmatiæ & Sclavoniæ occupat. Alſtedius.

SIfardus quoquè hunc Cometam numerat viceſimum ſeptimum, ejuſque effecta triſtia ad annum amplius à Chriſto nato 15000. producit. Quæ hunc Cometen anno uno & altero vel etiam pluribus præceſſerunt triſtia, ut bella, cædes, Principum funera, terræ motus, aliaque, longius à proximo Cometa remota, ſinè Cometis talia in orbe accidere, docent. Hunc autem annum Cometæ natalem, natalis Henrici 8. Regis Angliæ (*a*): nuptiæ illæ Caroli VIII. Regis Galliæ cum Anna hærede Britanniæ parvæ (quæ & Aremorica, non Magnæ, ideò Sifardus Annam Angliæ Regis filiam vocat) Maximiliano deſponſata & prærepta, tùm Beatricis, quam viduam Matthiæ mors fecerat, cum Vladiſlao Bohemo, ita utriuſque regni conjunctio: Granatæ deditio, Maurorum ex Hiſpania ejectio, titulus Catholici Ferdinando Caſtellæ Regi tributus, lætum reddidit: Deniquè pax inter Bajazethem Turcarum Imperatorem & Soldanum Ægypti, tùm inter Vladiſlaum Hungariæ Regem & eundem Bajazethem, poſt receptam Albam Regalem & alia loca, ſancita & firmata, lætis hujus Cometæ eventibus meritò annumeratur. Caſimirum Regem Poloniæ non hoc ſed proximo anno (*b*) mortuum eſſe omnes affirmant.

(*a*) Bucholz. (*b*) Funcc. Bucholz. Calviſ. Alſted.

CCCXLI. *Anno Chriſti 1492. Cometa per ſpatium 2. menſium poſt occaſum Solis in Decembri apparuit. Hanſelicus* (lege (*) *Joannes Albertus*, ille ſcilicet, qui poſtea in Polonia regnavit, Vladiſlai iſtius frater) *& Maximilianus Cæſar ab Vladiſlao Rege Ungarorum* (adde, *& Bohemorum*) *victi ſunt. Caſimirus Rex Poloniæ mortuus eſt. Magna pars Urbis Cracovienſis incendio fortuito verſùs occaſum periit. Peſtis pecorum & pecudum dira Poloniam pervaſit.* Rockenbachius.

FUnccius hunc Cometen in annum proximum cum Eclipſi Solis (quam illo anno accidiſſe Calviſius affirmat) refert. Paſtorius floridiſſimi Flori Polonici auctor in hunc annum Cometem hunc bimeſtrem & Eclipſin Solis, ut & mortem Caſimiri referre videtur. Ait enim ante mortem Caſimiri tres in aëre Soles conſpectos (quod hoc anno eveniſſe Eckſtormius ex Arthuſio probat) & duobus penè menſibus Cometen arſiſſe; velut approbante ita magnitudinem Caſimiri cælo, quod vulgarium Principum mortes ſine motu prætereat, magnorum in fatis laboret. Quod ut in Oratore ferendum eſt, ita quodammodo verum eſſe largior: ita ſcilicet ut Cometas & natalibus Principum & aliis lætis & ſecundis rebus præfulgere dicamus. Nam, ut paucis lætos hujus & præcedentis Cometæ eventus hâc occaſione attingamus; Anno proximo natus eſt Fridericus Friderici Anſpacenſis Marchionis Brandenburgici filius, quem continuâ ſeriè (duobus tantum annis 1496 & 1502. exceptis) fratres & ſorores in lucem felici omine venientes uſque ad ann. 1503. ſequuntur. Eodem illo anno 1491. Georgius Dux Wirtembergenſis natus. Plures dubio procul tabulæ Principum

(*) Vid. Dubrav. l.31. p. 256, 257. Bonfin. 4. dec. l. 8. p. 668, & 10. p. 695. & dec. 5. l. 1. p. 707. & ſeqq. Bakſchai in Vlad. Confer. Linturii append. ad faſcic. temp. p. 93.

dabunt. In promtu ſunt Wolfgangi Anhaltini, tum Palatini, Franciſci I. Regis Galliæ, aliaque exempla. Porrò bellum illud inter Maximilianum, Albertum & Vladiſlaum nil niſi invida ambitio conflavit, hæcque (a) illud portendiſſe meritò dici poteſt. Hunc annum & novi orbis (b) à Chriſtophoro Columbo (cujus tamen, ut inventionem novi orbis detectio inſularum Flandricarum, quæ & Azores (c), annis 68. præceſſit, ita & illam notam ovi, ut conſiſteret, fracti inventionem experientia, integrum ovum libratum cacumini ſive cuſpidi ipſi inſiſtere poſſe docens, correxit) & venarum metallicarum ad Sudetes montes (d) inventio dives, & pax (e) Brunſuicenſis lætum reddidit. His mox (f) inventio argentifodinarum Annæbergenſium longè copioſiorum, & novi orbis, qua in Boream vergit detectio, & pax Gallica, Hiſpanica & Helvetica ſucceſſit: ne quid de Philippi I. lætis in Belgio auſpiciis, & cum Joanna Hiſpanicorum regnorum hæredi (g) nuptiis dicam, quæ proximos Cometas propius attingunt.

(a) Bonfin dec. 5 l. 1. (b) Tarapha in Ferdinando 5. Sabell. Enn. 10. l. 8. p. 526. Trithem. ad 1493. (c) Thuan. hiſtor. lib. 1. initio. (d) Calviſ. ad 1493. (e) Bunting. Chron. 1. part. p. 122. (f) Calviſ. (g) Trithem. ad 1496. Strada lib. 1.

CCCXLII. & CCCXLIII. *Anno Chriſti* 1493. *Poſt conſpectum Cometam ex hac vitâ exceſſerunt Carolus VIII. Rex Galliæ: Eberhardus Dux Wirtembergicus, Fridericus III. Romanus Imperator.* Eckſtormius.

Quo tempore Carolus Rex invaſit Italiam, viſus fuit Cometes in occaſu Solis, qui paucis poſt diebus Solem antegreſſus eſt. Hoc cum præceptor noſter Niphus ſcriptum reliquerit, placuit his aſcribere. Quanquam alius is à priore dici fortaſſè poteſt. Scaliger. exercitat. 79.

SOlus, quod ſciam, Eckſtormius ad annum 1493. notat Cometen. Quem ſi quis ad annum proximum referre voluerit, juſtis rationibus cedam. At enim Fridericus Imperator (cujus Eckſtormius hîc meminit, & cui decrepita ſenecta propè octogenaria mortem quotidiè, vel ſine ulla Cometarum apparitione, portendiſſet) iſthôc anno diem obiit. Quæ etiam cauſa eſt cur Cometa à Nipho & Scaligero adnotatus, non ſit cum Eckſtormiano idem. Carolus enim Italiam anno 1494. [a] invaſit, ut omnes conſentiunt, ſolo, quod ſciam Trithemio, hæc ad 1495. annum notante. Non immeritò verò duos Cometas ex conjectura Scaligeri hoc anno 1494. adnotarem. *Sed verbum addidit dubitationis* ἴσως, ut ipſe alibi [b] ait. Alii verò, quos vidi, de his nil habent, quod miror. Sed ad eventus Cometarum. Eberhardus ille barbatus, Princeps rerum geſtarum gloriâ Inclytus, Anno 1496. at Carolus 8. (Ritio 9.) Anno 1498. vitam finivit. Hujus etiam mortem Eckſtormius, ut Cometæ ſuo invidiam triſtis ominis conflet, ad eum refert. Hanc ego potius ad luxurioſam vitam & ambitioſorum bellorum labores refero. Niſi quòd & ob Margaretham, Maximiliani I. filiam, à Carolo repudiatam, & Annam Britannam eidem præreptam, licet ſacramenti religione devinctam, & ſingulari [c] ritu deſtinatam, ita ut Carolus ex genero rivalis ſoceri fieret, tàm prolis ut Riccius, ternæ, ut Serres putat, quàm propriam eamque præcocem mortem Carolo à Deo [d] in pœnam impoſitam fuiſſe dicere liceat. Ita hic Valeſiorum in linea recta ſeptimus, intrà centum ſeptuaginta annos ab auſpiciis Philippi Valeſiorum primi regnavit, & diadema ſex ex collaterali Valeſiorum linea ſucceſſoribus ad Henrici 3. mortem intrà 90. annos regnaturis tradidit. Annus prioris Cometæ apparitione inſignis pace [e] inter Anglum & Gallum initâ: proximus nuptiis ſecundis Maximiliani I. ad quas mortuà Mariâ Burgundâ cum Blanca Maria Mediolanenſi tranſivit, & novi orbis inter Caſtellæ & Luſitaniæ Reges diviſione inſignis extitit. Cumprimis tamen *lætiſſimam pacem, qualem ab Auguſto* (verba ſunt Jovii [f]) *nulla majorum ætas ante meminerat, univerſis gentibus dedit. Verum ea mox, quæ primo aſpectu*

[a] Cominæus. Guicciard. Mariana. Funcc. Bucholz. Bunting. Serres, Calviſ. Petav. &c. Trithem ad 1495. [b] Exercit. 93. [c] Polyd. l. 26. p. 581. [d] Vid. Serres in Carolo 8. Orat. ad Carol. pro Maximil. apud Lintur. append. ad faſcic. temp. p. 94. & ſeqq. ubi plura in hanc rem ultro citroque inter Jacob. Wimpfeling. & Rob. Gaguinum ſcripta. [e] Polyd. l. 26. p. 586. & ſeqq. Serres in Carolo 8. [f] Lib. 1. hiſtor.

ſecuro

ſecura ac florens, bona ſpe tranquillitatis atque opulentiæ mortales impleverat, portento ſimilis, quòd vaſtitatem terris denunciaret, in omnes provincias maximè atrox & diuturnum bellum diffudit. Hæc ille. Ita illa tempeſtate Cometæ proximâ multa non tantùm triſtia, ſed & læta fuere. Similibus per orbem eventibus proximi anni [*g*] inclaruerunt: quibus immorari nolo; niſi verbo natales [*h*] Ottonis Ducis Luneburgenſis, qui annum 1495. exornarunt, tùm Eberhardi Comitis Wirtenbergenſis Ducis dignitate eodem anno [*i*] decorati læticiam exprimam. Hic annus quantam domi foriſque pacem Hungaris attulerit, Bonfinius [*k*] ſub finem hiſtoriæ ſuæ, lectu certè, ut Liviana, digniſſimæ videatur.

[*g*] Paralip. Bunting. Bucholz. Calviſ. ad 1497, 1498, 1499. Lintur. append. ad faſcic. temp. pag. 106. & ſeqq. [*h*] Bunting. ad 1495. Auctor 14. tabb. [*i*] Bunting. ibid. Funcc. Calviſ. &c. ad eundem annum. Linturii append. ad faſcic. temp. p. 107. [*k*] Dec. 5. l. 5. p. 746. Vid. Fabric. memor. Saxon. ad 1499.

CCCXLIV. *Anno Chriſti* 1500. *menſe Aprili conſpectus eſt Cometes, quem deſcripſit Vir doctiſſimus Vernerus Noribergenſis, poſtea eo anno capta à Bajazeto urbs Methone, viſus eſt: ita deindè ingens claſſis Chriſtianorum miſſa adverſùs Turcas: exarſit bellum civile inter Bajazetum patrem & ejus filium Selimum. In Italia verò anno quo fulſit captus eſt à Gallis Ludovicus Sphortia Dux Mediolanenſis: atque hi eventus proximi fuerunt Cometæ, quare eos præcipuè ſignificatos arbitror. In Germania aliquanto poſt ortum eſt bellum Bavaricum.* Milichius in Plin. l. 2. c. 25.

Anno Chriſti 1500. *Cometa menſe Aprili horrendæ magnitudinis per* 18. *dies ſub ſigno Capricorni durans apparuit. Poſt quem ſequentia ſunt ſecuta inter mortales mala & incommoda. Albertus Dux Saxoniæ bellum in Friſia gerens in obſidione ante urbem Groningæ dictam, mortuus eſt. Dira lues per totam Germaniam unà cum magna caritate annonæ pervaſit. Imperator Turcicus Inſulam Medem* (Funccius Modon, aliis Modana ſive Methone) *& civitatem ejus in feſto Laurentii ad Venetos pertinentem, unà cum aliis locis in Peloponneſo ſitis occupavit. Ludovicus Sfortia Dux Mediolanenſis à Gallis capitur. Strages magna inter Marchionem Caſimirum & civitatem Noribergenſem in die Gervaſii die* 19. *Julii Anno* 1502. *habita eſt. Anno ſequenti* 1503. *peſte per triennium graſſante in Germania Papa Pius* III. *Archiepiſcopus Tridentinus* (corrige, *Trevirenſis*, ut teſtatur Trithemius [*a*], Leovitius [*b*] & Bucholzerus [*c*]) *Epiſcopus Wormatienſis Joannes Dalburgius,* [*d*] *Vir doctrinâ excellenti præditus, Georgius Dux Bavariæ, Steno Rex Sueciæ, Conradus Maſovienſis, cujus feudum Regi Poloniæ poſt obitum apertum eſt, mortui ſunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1500. *die* 20. *Maji, Cometa apparuit in Septentrione ſub dodecatemorio Capricorni. Curſum ſuum direxit ad Podoliam, Lithuaniam & Ruſſiam. Cum menſe Junio diſparuiſſet, Tartari in Podoliam, Moſchi in Lithuaniam irruerunt, eaſque miſerè vaſtarunt: illis ſeſe oppoſuerunt Poloni. Chron. Saxon. Milichius in lib.* 2. *Plinii cap.* 25. *Buntingus in Chronologia. Hoc anno die* 12. *Septemb. in Friſia ad Embdam obiit Albertus Dux Saxoniæ, dextera Imperii manus, & Rolandus Germanicus cognominatus.* Eckſtormius ex Henningeſii tabb. Genealog.

Anno Chriſti 1500. *Cometa in Septentrione comparuit in longitudine Capricorni menſe Aprili, paulò antequam Tartari Poloniam, Moſci Lithuaniam vaſtarent. Captus præterea eſt Ludovicus Sfortia, Veſuvius conflagrat, & Chriſtiani heu! victi à Turcis fuêre* Ricciolius ex Prætorio, Funccio & aliis.

Anno Chriſti 1500. *Apparuit Cometa, Tartari devaſtant Poloniam, Moſcovitæ Lithuaniam. Parvæ cruces ex aëre decidunt. Bellum Bavaricum aliquantò poſt oritur. Peſtis & fames graſſantur.* Alſtedius.

MEminit hujus Cometæ Cromerus *. Ita enim ille: *Anno* 1500. *inſigni calamitate & vaſtitate tunc illæ Barbarorum* (Tartarorum) *excurſiones Ruſſiam & Poloniam affecere. Portendebat autem hæc mala Cometa decem & octo diebus antè primam Tartorum incurſionem conſpectus.* Ibidem inter alia triſtia memorat Moſcorum Ducem Joannem Ale-

[*a*] Chron. Sponheim. ad 1503. [*b*] De conjunct. Plan. eclipſ. & Comet. [*c*] Ad ann. 1503. [*d*] Paralip. p. 335.
* Lib. 30. p. 672.

xandro M. D. Lithuaniæ genero ſuo bellum ex ambitione & augendi Imperii cupidine intuliſſe. Eodem anno pacem cum Moſco factam, anno 1501. quinquennes cum Turcis inducias pactas, & fœdus cum Tartaris percuſſum refert. Annotat hunc Cometen & Funccius & Leovitius. Hujus librum ante paucos dies Humaniſſ. Juvenis Joan. Erneſtus Riſtius Nobiliſſ. illius & Cl. Joan. Riſtii filius mihi commodavit. Quo inſpecto poſtquam ad Cometas proximos notata in Bataviam prælo ſubjicienda miſi, inveni meam illam ad Cometam anni 1477. de eclipſi in 5. gr. piſcium conjecturam rectè ſe habere. Multum is Cometis, conjunctionibus Planetarum & eclipſibus tribuit ſiniſtræ & malignæ efficaciæ, meliorum quæ his ſuccedere ſolent, prorſus oblitus. Sed de his commodior dicendi erit ad Cometas anni 1531 & 1532. & aliàs occaſio. Ricciolius Cometen iſtum à Septentrione ortum ſcribit, ut & illum Anno ante C.N. 44. & à C.N. 1506. & 1533. Quàm multa triſtia eaque horrenda Cometas antecedant, hoc quoque loco meritò, paucis tamen, dicemus. Anno 1497. Joannes Albertus Rex Poloniæ à Valachis ex inſidiis clade maximâ affectus eſt, ita ut totam [a] Nobilitatem Polonam tunc periiſſe, & aliàs afflictiſſimam Poloniam hoc Rege fuiſſe vulgò diceretur. Hanc gloriæ [b] cupido & proferendi imperii, tùm & res contrà Valachum non ſatis bonâ fide (utpote belli Turcici obtentu) & violato in legatis gentium jure acta, portendit. Equidem & Tartarorum irruptio ſæva & alia mala, quæ Poloniam hoc Rege afflixerant, exemplis Regum infelicinm, quibus Joannis nomen fuit, adjici poſſunt. Illa inter Maximilianum I. & Carolum 8. diſſidia & bella [c] prærepta à filio Carolo Sponſa, à Ludovico patre Burgundia & Arteſia, portendit, ut non obſcurè Sabellicus indicat. Tale & illud belli Italici inter Gallos & Aragonios de jure regni Neapolitani, quod Galli ab Andegavenſibus ſibi relictum cauſſabantur, fuit, de quo prudenter Sabellicus [d]: *Obiit interea Joannes Renati* (illius ſcilicet Andegavenſis, quem Joanna regina Neapolitana abdicato Alfonſo Aragonio adoptarat) *filius, cui pater jam ſenior haud multum ſuperfuit, Carolo fratris ſui filio hærede conſtituto. Is ſinè liberis moriens Ludovicum Galliæ Regem, qui fuit Caroli octavi pater, teſtamento reliquit hæredem, quo jure innixus Carolus nono ferè ſui regni anno,* (undecimum ponit Serres, Funccius, Petavius, & alii) *Neapolim & quæ Renati fuerant in Italia, armis ſibi vendicare ſtatuit, & hæc prima belli cauſa fuit. Cæterùm non tàm regni poſſeſſio, quàm laudis & gloriæ immodica cupido, acerrimus magnorum regum ſtimulus, intempeſtivaque paucorum adhortatio, juvenilem animum ad id bellum accendit, qui id bellum ſuadebant, regem à domeſticarum rerum conſpectu (ut fertur) avertere conati ſunt, quo minus aulicis eſſent obtrectationibus obnoxii, polliciti ejuſmodi Viri adoleſcenti victoriam Italorum Principium diſcordiâ freti.* Adeò & hâc tempeſtate Cometæ illi Politici ambitionis & avaritiæ elucent, bella funeſta ſinè Cometis in cælo lucentibus, portendentes. Sed jam ad Cometæ noſtri eventus veniamus. Fateor parùm felices hîc quoque Joannis Regis Daniæ [e] in bello Ditmarſico, tùm in Suecia ſucceſſus occurrere. Poſteriores tamen bello & pace feliciores fuêre. Anno illo quo Cometes luxit, ſolemnitatem Jubilæi Alexander VI. Pontifex Romanus celebravit. Eodem Petrus Alvarus, auſpiciis Ferdinandi regis Caſtellæ, Æquatore tranſito, in Braſiliam delatus eſt. Idem non ſine proſpero ſucceſſu Luſitani verſùs [f] Orientem & Auſtrum ad quærendum novum orbem (quaſi noſter exercendæ ambitioni & injuſtitiæ non ſufficeret) profecti, appulſis Calecutum (Indiæ primaria urbs eſt) navibus, & detectâ [g] Inſulâ novâ & Maxima, quæ S. Crux dicta eſt, eodem anno fecêre. Veneti tunc bellum contrà Bajazetem Turcarum Imp. variâ fortunâ ad Methonem gerentes [h], pacem tandem anno proximo obtinuerunt. Hic Gallis proſper & lætus, Ludovico Sfortiâ capto & Mediolano [i], mox & potiori parte Neapolitani regni, cum Ferdinando Caſtellano, pulſo Friderico, diviſi, ſubacta. Res tamen anno vertente providè, ut ſolent, fortitudinem explicantibus Hiſpanis, & conſpirantibus in nomen Gallicum Italis [k], alium vultum induit, nec pro-

[a] Chron. Polon. Calviſ ex Chytræo ad 1497. [b] Flor. Polon. in Jo. Alb. [c] Sabell. Enn. 10. lib. 8. p. 529. Ritius de regno Franciæ l. 3. Comin. & Serres in Carolo 8. [d] Iſabell. ibid. p 530. [e] Bunting. Chron. 1. part. p. 123. [f] Calviſ. ad 1500. [g] Aloyſ. Cadamaſti navig. cap. 63. & 73. Volaterr. [h] Sabell. Enn. 10. l. 9. fine. Calviſ. ad 1501. [i] Mutius Chron. Germ. lib. 30. ad ann. 1500. [k] Sabell. dec. 10. l. 9. p. 533. & ſeqq. p. 537. & ſeqq. Bonfin. dec. 5. l. 5. pag. 746.

ſperum

ſperum exitum invenit. Ita hoc etiam exemplo comprobatur, bella injuſta & temeraria auctoribus infamiam & damna vel etiam ruinam portendere. Annus 1502. quinquaginta [*l*] annorum pace inter Moſcorum Magnum Ducem Joannem Baſilidem, & Waltherum Ordinis Cruciferorum in Livonia Magiſtrum concluſa, & Academiâ Wittebergenſi [*m*] à Frid. Electore Saxoniæ fundatâ, memorabilis & lætus fuit. Nec minus proximus Hiſpanis, tàm Neapolitano regno vindicato, quàm Ferdinando I. [*n*] qui poſtea imperio Romano præfuit, nato. Atque hic jam nuptias & natales lætis Cometæ noſtri eventibus annumerandos recenſebo. Arthurus Regius Angliæ Princeps Catherinam Ferdin. Hiſp. Regis filiam, Joannes Elector Sax. Sophiam Magni 2. Ducis Mecklenburgenſis, Fridericus verò I. Rex Daniæ Sereniſſimi Friderici III. feliciter hodie rerum potientis abavus, Annam Joannis Electoris Brandenb. qui Cicero Germanicus à ſingulari eloquentia dictus eſt, filiam Anno 1500. uxorem duxit. Paritèr intrà biennium iſtius Joannis filius Joachimus Eliſabetham Joannis Regis Daniæ, qui frater Friderici fuit, filiam, Henricus Walliæ Princeps (qui poſtea Henricus 8. & fidei defenſor dictus eſt) Catherinam illam à fratre virginem relictam: at Anno 1502. Jacobus 4. Scotiæ Rex Margaretham Henrici 7. Regis Angliæ filiam matrimonii vinculo ſibi junxit. Felix & lætum hujus ſeculi primum quadriennium Maximorum Principum ortu memoriam ſui toti poſteritati commendavit. Idem qui Cometen annus tulit, Carolum V. Maximum Hiſpaniarum & Indiarum totque regnorum Principem & Laudatiſſimum Imp. Sereniſſimi Caroli 2. Regis Hiſpaniarum Abavum, & Solymannum Imp. tulit, ut Clar. Schulerus ex Neuhuſio profert. Qui etiam ait funeſtis iſtorum Cæſarum natalibus Cometam hunc præluxiſſe, ſub quorum imperiis univerſus terrarum orbis miſerorum hominum ſanguine redundavit. Plurimùm quidem ſanguinis iſtis Imp. effuſum eſſe in orbe, ſatis patet. Interim Neuhuſius convitia in Cometas à Poëtis ingeſta aſſenſu ſuo approbare neceſſe non habuit. Talia enim aſſiduò ſinè Cometis, & contraria, læta ſcilicet & proſpera poſt eorum apparitionem eveniunt. At verò vitia potius hominum portendunt talia. Cæteroquin quod ad laudes Caroli V. attinet, hæ in aperto ſunt. Sed & Solymannus (qui tamen decennio circiter Carolo fuit major, cum anno 1566. ætatis 76. ut Bucholzerus, ferè octogenarius ut Calviſ. & Petavius docet, obierit) Princeps fuit, quod ad Turcas attinet, Incomparabilis, ſed & aliàs vir prudens, & ut barbarorum captus eſt, ſatis commodus, judice Petavio. Sed ad rem. Proximus annus Fridericum Albertum Frider. illius Anſpacenſis prole numeroſa Clariſſ. filium: hunc ſequens, Ottonem Henricum Electorem Palatinum, Ludovicum Principem Palatinum Bipontinum, Sereniſſimorum Caroli quidem XI. Regis Sueciæ atavum, Philippi Guilhelmi Neoburgici verò, & Chriſtiani Auguſti ac Philippi Sultzbacenſium abavum protulit. Denique annus tertius ſupra milleſimum quingenteſimum, fratrem Caroli V. Ferdinandum I. Imp. (ut paulò ante innuimus) rerum geſtarum gloriâ pariter Inclytum, Sereniſſimi Leopoldi Cæſaris Auguſti abavum, ut & Annam [*o*] Vladiſlai Hungariæ & Bohemiæ Regis filiam ejus uxorem, tùm Chriſtianum 3. Regem Daniæ Chriſtianiſſimum Inclytum & Laudatiſſimum [*p*] Heroëm, Optimi Parentis Friderici I. optimum filium, & *optimum omnium ſuæ memoriæ Regum habitum* [*q*], Sereniſſimi Friderici 3. proavum, Joannem Fridericum Electorem Saxoniæ Magnanimum, Academiæ Jenenſis fundatorem, & Philippum Bellicoſum Comitem Palatinum illius Ottonis Henrici fratrem produxit. Prætereo alios plures, ne in re clara exemplis minus neceſſariis congerendis immorer. Ex his quæ attulimus, ſatis patet, læta quoque Cometis ſuccedere. Porrò bellum illud Bavaricum Anno 1504. ortum, propius & certius Cometâ cupido rei augendæ [*r*], quæ à Scriptoribus non obſcurè notatur, portendit. Hoc tandem auctoritate & potentiâ Cæſareâ paulò poſt compoſitum eſt. Hanc pacem Bavaricam [*s*] Bambergenſis Anno 1501. Norinbergenſis 1502. Hungarica Anno 1503. præceſſit, adnotante Liturio [*t*], Trithemio [*v*], Mutio [*x*], & qui ex his ſua deſumſêre.

[*l*] Calviſ. ex Chytræo. [*m*] Fabric. memor. Saxon. Bucholz. Bunting. Calviſ. Helv. ad 1502. Alſted. Chron. Sch. [*n*] Bucholz. Bunting. Calviſ. &c. [*o*] Bohem. Piæ l. 7. c. 2. [*p*] Bell. Dithmarſ. l. 1. [*q*] Buchan. l. 2c. [*r*] Trith. Chron. Sponh. ad 1504. Mut. Chron. Germ. l. 30. ad 1508. (corrige 1504.) Paralipom. ad 1504. Bunting. & Calviſ. ad eund. Leovit. de conj. Plan. Eclipſ. & Comet. [*s*] Trithem. ibid. Idem & Mutius ad 1505. [*t*] Append. ad faſcic. temp. [*v*] Ad 1505. [*x*] Ad eundem annum.

CCCXLV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CCCXLV. *Anno Chriſti* 1504. *Cometa unà cum conjunctionibus Planetarum ſuperiorum apparuit. Hunc magna caritas annonæ ac dira lues, tùm hominum tùm pecorum ſecuta eſt. Bellum Bavaricum hoc anno fuit. Stephanus Dominus Walachiæ, Joannes Baſilius Dux Moſcoviæ, Rupertus Palatinus Rheni, Epiſcopus Spirenſis, Archiepiſcopus Moguntinus ex familia Hennenbergenſi hoc anno omnes mortui ſunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1504. *Ingens Cometa figurâ facis ardentis viſus eſt, quem ſecuta magna ſiccitas.* Eckſtormius ex Schoſſero, is ex Cornelio Gemma.

HOc anno bellum illud Bavaricum geſtum eſt, ita tamen ut Maximilianus Imp. & alii Principes pacis ſtudioſi de ea redintegranda multum laborârint. Quæ etiam ſtudia mox optato effectu, ut paulò ante vidimus, & amplius anno proximo videbimus, non caruerunt. Belli iſtius portentum avaritiam fuiſſe, apud Trithemium (*a*), Mutium (*b*), Linturium (*c*) & alios Scriptores candidiores non obſcurè videre eſt. Hic verò annus pace inter Bogiſlaum Ducem Pomeraniæ & Stralſundenſes, his ad præſtandam Ducibus Pomeraniæ fidelitatem juramento ſancitam adductis; tùm nativitate Philippi Haſſiæ Landgravii (qui Magnanimus dictus, primus religionem Euangelicam amplexus eſt, & Academiam Marpurgenſem condidit) Joannis Principis Anhaltini, qui Sereniſſimorum Principum Anhaltinorum, qui hodie vivunt, abavus fuit, clarus extitit, tùm verò etiam lætus, ſervato Optimo Cæſarum Maximiliano, & præſenti diſcrimini erepto Heroicâ planè virtute Erici Senioris Ducis Brunſuicenſis (qui Henrici Senioris frater erat) in acri prælio contrà Bohemos ad Ratisbonam commiſſo. In cujus rei memoriam perpetuam ille Patris Patriæ & ſcuti imperii ſervator ac fidus Achates antiquiſſimorum armorum, a Wittikindo illo Saxone originem ex alto ducentium ornamentum, ſtellam auream (*d*) caudæ pavonis ſupra galeam & equum album expanſæ inſertam ſive Phoſphorum Solis prænuncium, virtutis incomparabilis ſymbolum, ad poſteros magna cum laude tranſmiſit.

(*a,b,c*) ad 1504. (*d*) Bunting Chron. 1. & 2. part. & Chronol. ad 1504.

CCCXLVI. *Anno Chriſti* 1505. *Apparuit Cometa, quem ſecuta ſunt multa Illuſtriſſimorum hominum funera.* Schoſſerus. *Hòc anno Sophi Perſarum Rex cum Turcis in Aſia congreſſus, multa eorum millia occidit.* Eckſtormius ex Chron. Batav.

Anno poſt Natum Chriſti 1505. *apparuit Cometes inſolitæ magnitud. & formæ.* Mutius Germ. Chron. l. 30.

SIngulare quidpiam ad hunc annum Linturius notat. Ita enim ille. *Circa feſtum S. Michaelis & circa Novilunium Nov. apparuit magna ſtella nova hora* 4. *vel circa, ante ortum diei, ſecundum medium horologium; lucens per terras & oppida pulchrè & lucidè, quaſi Luna, non tamen omninò tàm luminoſe ſicut luna. Oſtendit deniquè iter manè ambulantibus ſatis lucidè, tranſiens à meridie quaſi occaſum verſus, aliam minorem præcedentem ſe ſtellam habens, quæ adhuc duas minores præcedentes ſe habuit.* Et ad ann. 1506. *celebravit Marchio* (Brandenb.) *Fridericus ſolenne convivium Carniſprivii* &c. *Tunc poſt diſparuit ſuperior ſtella.* Cometen hunc Ricciolius in Catalogo Cometarum non ponit, infrà verò eum antè mortem Philippi I. Regis Hiſp. fulſiſſe ait. Hæc tamen anno proximo contigit, ad quem alium Cometam Ricciolius ibidem, & in Catalogo ponit. Atque hîc Cometen anni 1506. præfulſiſſe morti Philippi dicit. Inter iſtius Cometæ apparitionem gemina pax Bavarica & Hungaricâ * effulſit. Ullum Principem hoc anno mortuum eſſe, Bucholzerus non memorat, qui talia ſingulari diligentiâ annotare ſolet, ut nec Funccius, nec Calviſius, nec alius quiſpiam Auctor, quos ad manum habeo. Trithemius duo funera extulit, Bertholdi Archiepiſcopi Moguntini & Reymundi Cardinalis. At verò Joachimus 2. Elector Brandenb. Sereniſſimi Friderici Guilhelmi Brandenb. atavus

* Mutius l. d.

hoc anno natus eſt. Plures natales Principum dubio procul hunc annum illuſtrârunt; quâ de re conſulendi auctores & tabulæ Principum, ſi tamen in re ſatis clara id facto opus eſt. Verè enim Magnus Dudithius *, *nullum eſſe annum* ait, quo *non alicubi princeps aliquis aut naſcatur, aut etiam moriatur, idque etiam nullo Cometa apparente.* Fuit autem annus iſte lætus, Philippo Palatino operâ Saxonis Imperatori conciliato, & pace ſancita: tùm & controverſiâ inter Philippum Belgii & Carolum Geldriæ. Ducem compoſitâ. Sed & illa Aſiatica victoria tàm Perſis læta, quàm triſtis Turcis fuit.

* Epiſt. ad Craton. de ſignificatione Cometarum.

CCCXVLII. & CCCXLVIII. *Anno Chriſti* 1506. *Stella crinita inter Arctos apparuit, mortem Alexandri deſignans.* Funccius.

Anno Chriſti 1506. *Cometæ duo apparuerunt, quorum primus* 11. *Aprilis per* 5. *dies viſus eſt, curſumque ſuum more Planetarum ab occaſu verſùs Orientem direxit. Alter in Auguſto inter Septentrionalem & Orientalem plagam propè Urſam minorem in Leone & Virgine conſpiciendum ſe præbuit. Hos (quamvis aliqui ultimum inter duos jam dictos tantùm ponant, apparuiſſe) mors Philippi Regis Hiſpaniarum ſecuta eſt, aliaque mala plurima tunc temporis in Italia. Imperator Maximilianus, Julius Pontifex, Ludovicus Rex Galliæ, Ferdinandus Rex Hiſpaniarum Confœderati bellum Venetis inferunt, bellumque hoc per decennium ab utraque parte duravit. Bellum à Sigiſmundo Rege Poloniæ, Baſilio magno Rege Moſcovitarum eſt illatum. Elector Palatinus Rheni, nomine Philippus, & Albertus Dux Bavariæ mortui ſunt. Peſtilentia dira in multis terrarum partibus eſt ſecuta, unà cum terræ motu maximo Conſtantinopoli. Bellum civile inter Bajazetum patrem & Selimum ejus filium, ſeditio inter cives Erfordienſes, & Senatum civitatis exorta eſt.* Rockenb.

Anno Chriſti 1506. *Cometæ bini annotantur hoc anno, primus apparuit* 12. *Aprilis, alter menſe Auguſto.* Calviſius ex Spang.

Anno Chriſti 1506. *Præceſſit Cometen, qui apparuit anno* 1506. *eclipſes Lunæ in Aquario; cum in oppoſito loco in Leone conveniſſent Sol, Saturnus, Jupiter & Mercurius. Et Lunam Mars ex trigono aſpexit. Deindè menſe Novembri ſecuta eſt conjunctio Saturni & Martis in Leone, à quibus diſcedens Luna mox acceſſit ad oppoſitionem Solis, aliquantò poſt fulſit Cometa, cum illæ præcedentes cauſæ materiam contraxiſſent & inflammaſſent. Secuta eſt mors Philippi Regis Hiſpaniæ, exarſit & bellum Venetum, in quo quàm variæ vices extiterint, quantis affecti ſint cladibus Itali & Galli, quæ regum fuerint defectiones, hiſtoriæ oſtendunt, & plerique adhuc meminerunt.* Milichius in Plin. l. 2. c. 25.

Anno Chriſti 1506. *circà Idus Septembris Cometa viſus eſt propè plauſtrum, verſùs Hiſpaniam comam ſpargens. Eodem anno die* 25. *Septembris obiit in urbe Burgarum Philippus Rex Hiſpaniarum, Maximiliani I. Imper. filius, anno ætatis* 28. *climacterico quarto, relinquens duos filios Carolum annorum ſex & Ferdinandum trium, qui uterque deindè ad Imperii faſtigium evecti ſunt.* Eckſtormius ex Buntingo.

Anno Chriſti 1506. *Cometa portendit mortem Philippi Regis Hiſpaniæ, filii Maximiliani Imperatoris, itemque bellum Maximiliani cum Venetis & Gallis: deniquè inundationes, ventos & annonæ caritatem.* Alſtedius.

CRomerus ſub ipſam victoriam Lituanorum de Tartaris ad Cleſcum Alexandrum Regem die 19. Auguſti mortuum eſſe ſcribit *. *Cujus obitum*, inquit, *Cometes paucis ante diebus ad Septentriones conſpectus portendit.* Linturius hoc anno inter alia phœnomena viſam ait *ſtellam ignitam, quæ ceciderit quaſi ſuper prætorium, & verſa ceciderit ad montem Plaſſenberg & circa montem caſtri in Culmbach.* Editio Calviſii Lipſienſis hos Cometas in hunc annum rectè collocat, Francofurt. in præcedentem perperam. Hos, credo, Cometas ſimul viſos, alterum matutinum, alterum veſpertinum, multis diebus, diverſa latitudine, Scaliger exerc. 79. meminit, memorat. Leovitius poſterioris tantùm, qui menſe Auguſti apparuit, malignorum ejus effectuum ſecus quam meliorum, non oblitus. Ricciolius quoque hunc Cometen ex Prætorio, tanquam mortis Regis Poloniæ & Philippi prænuncium, annotavit. Ita eſt Alexandrum Regem Poloniæ hoc anno 19. Auguſti, lætum tamen, quia victorem de Tartaris Lithuaniæ invaſo-

* Lib. 30. ſub fin.

vaſoribus ad Cleſcum cæſis, diem ſuum obiiſſe. Frater ejus Sigiſmundus menſis Octobris die 20. in Ducatu Lithuaniæ, & paulò poſt in regno quoque Poloniæ ei ſucceſſit. Adeòque novum hoc Principis, Sapientiæ & virtutum laudibus præclariſſimi imperium, artibus pacis conſpicuum, inter lætos Cometarum eventus referri poſſit. Nam, ut alia taceam, & vulnera ærario, (*a*) prodigalitate Alexandri inflicta curavit, & regni fines milite ſtipendiario munivit, & cum Duce Tartarorum Crimenſium fœdus percuſſit, promiſſo ei annuo 15000. flor. ſtipendio, hac lege ut ſibi in quavis expeditione bellica cum expedita militum manu adeſſet. Mortem Philippi Cuſpinianus (*b*), Bauſelinus (*c*) bellum Venetum diuturnum, Buntingus (*d*) Cometæ adſcribit. Idem alii recentiores faciunt. Ego verò præmaturum Principis illius exceſſum multiplicibus illis tot regnorum curis, ob quas, ut Strada (*e*) ait, nec otium ei erat, tùm & novitati (*f*) aëris nocivæ, & ſupra hæc, vi veneni, ſi Linturio ad ann. 1505. fides, adſcribendum arbitror. Niſi & Ferdinandi Soceri artes (*g*), prærepti ab obitu Iſabelæ conjugis Imperii cupidine, in proximos quoque & neceſſarios audacter graſſantes, hîc ſe exſeruerint. De quo nil certi habeo dicere. Linturium tamen de veneno dicentem audivimus: nec caret res exemplis. At verò hoc anno Vladiſlai Regis Hungariæ filius Ludovicus 2. natus eſt. Ideò quod Joannes Sambucus in append. Bonfin. de eo refert, natum Anno 1503. corrigendum eſt, ut annus 1506. reponatur. In hunc enim natales ejus referunt Scriptores (*h*). Non diſſimulo quidem & Dubravium (*i*) eundem cum Sabuco annum putare. Cum tamen ipſe Sambucus Stephani Broderith Procancellarii auctoritatem afferat, Ludovicum Anno 1526. ætatis viceſimo primo in illa triſti ad Mohacum clade cecidiſſe, clarè patet annum 1506. Ludovico fuiſſe natalem. Ita & hîc verum eſt, perpetuam eſſe in Principum quoque aulis legem illam, Oriri & Occidere. Bellum inter Sigiſmundum & Baſilidem non Cometæ, ſed ambitioſa Glinſcii, principatum Lithuaniæ affectantis ſeditio, Moſcicis armis adjuta portendit. Illud quoque inter Bajazetem & Selimum impia filii ambitio portendit. Illud verò inter Maximilianum & Venetos exortum Cometa quidem præceſſit, ſed non effecit, at potius nova nec ſimplex offenſa, negati armato Cæſari Romam petenti (*k*) tranſitûs, & ereptarum Cæſari, ut & Papæ & Gallo, quarundam urbium antiquis ſimultatibus, & inviſæ nimiæ Venetorum potentiæ, metui bellorum genitori addita. Hæc quidem ſunt illorum malorum Italicorum Politica portenta. Ethica verò ſunt ſolemnia Italis vitia, meritò portentis & monſtris comparanda. De his Auctorem paralipomenôn audi: *Ravennæ paulò antè* (bellum Venetum) *natum fuerat monſtrum, cornu in capite, alas habebat, brachia multa, pedem unum, ut avis rapax, oculum in genu, ſexum utrunque, in medio pectore Ypſilon & crucis effigiem. Aliqui interpretati ſunt cornu ſuperbiam: alas levitatem & mentis inconſtantiam: carentiam brachiorum, defectum bonorum operum: pedem rapacem, rapinam, uſuram & omnimodam avaritiam: oculum in genu, ſolùm ad res terrenas mentis deflectionem: utrunque ſexum, Sodomiam & propter hæc vitia Italiam ſic nunc bellicis contritionibus quati: Ypſilon verò & crucem ſigna eſſe ſalutis: nam ypſilon figura eſt virtutis. Ideò ſi ad virtutem recurrant, & ad Chriſti crucem, ab his tribulationibus liberabuntur.* Hæc ille. Quæ non immeritò hic repeto. Teſtor tamen me publici boni ſtudio cum omnibus Viris cordatis & probis improbos & ſceleratos arguere, hos ad repetendam, probos ad conſtanter terendam virtutis viam cæleſtium φαινομένων occaſione admonere. Deniquè ſi Cometes illud bellum portendiſſe dici poteſt, non minus & pacem paulò poſt ſecutam. Et hæc quidem poſteà novo bello rupta, ſed & hoc novâ pace compoſitum fuit. Ideò ille qui Cometam, Academiæ quoque Francofurtanæ læta attulit auſpicia. Lætis Georgii principis Anhaltini Erneſti filii, Annæ Joachimi I. Electoris Brandenburgici, & Sophiæ Henrici Pacifici Ducis Mecklenburgici filiarum natalibus proximus inclaruit. Sophiam frater Magnus intra biennium (*l*) ſecutus, qui poſt Friderici I. Regis Daniæ gener fuit, quo etiam anno Joachimus Georgius illius frater vitalem auram haurire cœpit. Tàm bello quàm pace

(*a*) Chron. Polon. & Florus Polon. in Sigiſmundo. (*b*) In Maximil. (*c*) Append. ad Naucl. (*d*) Chron. 1. part. (*e*) Lib. 1. in Philippo 2. (*f*) Mut. Germ. Chron. l. 30. (*g*) Mariana. Chytræus. Thuanus l. 1. hiſtor. initio. (*h*) Funcc. Chytr. Bucholz. Calviſ. & alii. (*i*) Lib. 31. pag. 261. (*k*) Mutius l. 30. ad 1507. Vid. Paralipom. p. 337. Ritius, Serres, Petavius in Ludovico XII. (*l*) Auctor 14. tabb. Bucholz. ad 1509.

multa

multa tunc temporis geſta fuiſſe Auctor paralipom. Calviſius ex Chytræo narrat. Pacem triennalem hac tempeſtate Angliæ obtigiſſe Polydorus (*m*) auctor eſt. Is pariter, (*n*) ut & Serres (*o*) in hæc tempora confert nuptias Franciſci I. Regis Galliæ cum Claudia Ludovici XII. filia, quæ Carolo V. deſponſata, & à Ludovico Maximiliani expeditionem Italicam & Philippi filii ejus potentiam, Hiſpanica ſucceſſione in immenſum auctam, ſuſpectam habente negata fuit. Quæ res (*p*) ſponſalia Caroli cum Maria Henrici 7. Regis Angliæ filia conciliavit: quæ tamen poſtea, ut videbimus, Ludovico, (adeò lubrica ſæpè Principum fides eſt, etiam in iis quæ ſacramenti matrimonialis religione confirmantur) nupſit. Quod autem Alſtedius ait hunc Cometen portendiſſe annonæ caritatem, hanc equidem ab auctoribus iſti Cometæ, vel aliquot ſequentibus uſque ad ann. 1516. tribui non invenio. At verò Keckermannus (*q*), præceptor Alſtedii, de iſto Cometa ſcribit: *Cometam, qui apparuit Anno* 1506. *magna fœcunditas excepit, teſtibus hiſtoricis.* Ita & Thomas Eraſtus (*r*): *Annus*, inquit, 1506. *poſt duram hyemem optimus, & ſummâ omnium rerum vilitate celebris fuit: quam ſimiliter felicitatem à Cometa, qui in Auguſto conſpiciendum ſe exhibuit, præoſtenſam fuiſſe putarunt, qui tùm vixerunt.*

(*m*) Lib. 26. p. 614. (*n*) Ibid. p. 615. (*o*) In Ludovico XII. (*p*) Polyd. l. d. Funccius ad 1507. (*q*) Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. (*r*) De ſignificatione Cometarum initio.

CCCXLIX. *Anno Chriſti* 1510. *Cometa apparuit, ex quo lapilli quidam Sulphurei & fœtidi deciderunt, ſicut Cardanus narrat.* Keckermannus Syſtem. Phyſ. lib. 6. cap. 5.

SImilem huic Comitam ſuprà ad annum 1200. ex eodem Keckermanno attulimus. Is tales Cometarum partes excretiones & recrementa Cometarum vocat. Hoc anno rex Caſtellæ in Africa variam, Portugalliæ Rex in India, occupatâ Goâ, urbe commerciis celeberrima, proſperam expertus eſt fortunam. Multa dehinc inter Pontificem Romanum, qùi tunc Julius 2. celebris ille bellator erat, (cujus, ut & Ludovici XII. ingenium certiùs quàm ulla Cometæ apparitio vel Planetarum ſuperiorum conjunctio, bella in orbe Chriſtiano portendit) Maximilianum Imperatorem, Ludovicum XII.* Regem Galliæ & Venetos bello paceque, prout cujuſque rationes ferebant, geſta ſunt. Eodem illo anno, quo viſus eſt Cometa, natus eſt Franciſcus, Henrici Junioris Ducis Brunſuicenſis filius, & Eliſabeta Joachimi I. Electoris Brand. filia, quæ Erico Seniori Duci Brunſuicenſi nupſit; tùm Catharina Alexandri Comitis Palatini filia, Ludovici illius Bipontini ſoror. Eodem anno Eliſabeta, Friderici illius Anſpacenſis, numeroſâ prole clariſſimi, Marchionis Brandenb. filia Erneſto Marchioni Badenſi, Maria verò Wilhelmi Juliacenſis & Bergenſis Ducis filia Joanni 3. Pacifico, D. Clivenſi, vinculo connubii juncta fuit.

* Paralip. p. 337. Mutius ad 1507. & ſeqq. Ritius, Serres, Petav. in Ludov. XII. confer. Bemb. Hiſt. Venet.

CCCL. *Anno Chriſti* 1511. *Cometa in Ægypto, Arabia & Æthiopia aſpectu terribilis apparuit à* 30. *Maji uſque ad* 3. *Julii in Signo Leonis flagrans. Hunc tempeſtates maximæ ſunt ſecutæ, Julius Pontifex moritur, ac in locum ejus Leo X. electus eſt. Epiſcopus Spirenſis, Joannes Rex Sveciæ, Archiepiſcopus Magdeburgenſis, Jacobus Rex Scotiæ moriuntur; clades maxima inter Sigiſmundum Regem Poloniæ & Ducem Moſcoviæ facta eſt, in qua* 40000. *Moſcovitarum propè amnem Boriſthenem perierunt: Strages magna in Italia facta eſt tùm inter Selimum Imperatorem Turcicum & regem Perſiæ, Sophi dictum, in qua multa millia Perſarum, Armeniorum, Aſſyriorum interfecta ſunt. Conſtantinopoli dira lues multa millia hominum perdidit. Coloniæ ſeditio inter Senatum civitatis & ſubditos orta eſt. Capitaneus à Fronsberg, Georgius dictus, multa millia Venetorum non procul à Vincentia interfecit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1511. *Conſpectus eſt Cometa in Leone, ut annotavit D. Herlicius. Sequenti*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

anno die Paſchatis facta eſt cruenta iſta pugna ad Ravennam, quâ Julius II. Pontif. Rom. conflixit cum Ludovico XII. Rege Galliæ. A parte Pontif. cecidiſſe referuntur ad 16. hominum millia. Eodem die & anno Selymus factus eſt Turcarum Imp. Bajazethe patre podagrâ decumbente, & annos 74. habente, veneno per medicum ſublato. Eckſtormius ex Jovio.

Anno Chriſti 1511. Sueſſanus Scaligeri præceptor commemorat, anno 1511. in Lombardia Cometam inſtar ignei pavonis per aëra volitaſſe, è quo, cum evanuiſſet, tres lapides ſulphurei deciderint, horum primus 160. libras, alter 60. libras, tertius 20. libras pondere æquavit. Keckermannus Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. p. 890.

DUrationis Cometæ hujus à fine Maji ad die III. Julii Fabricius meminit. Similem Cometam excrementa quædam fœtida dejicientem proximè vidimus. Eventus Cometæ triſtes tribuunt Auctores, lætorum tùm & genuinarum cauſſarum bellorum obliti. Scio & plures Principes illâ tempeſtate obiiſſe, ac bella geſta eſſe. Quis enim annus ſinè talibus in orbe dari poteſt? At videamus annon aliquorum Principum nuptiæ vel natales, fœderum & pacis ſanctiones hanc jacturam reparârint? Natalis iſte annus fuit Henrico Henrici 8. Regis Angliæ ex Catherina Hiſpana nato, & Margarethæ filiæ Joachimi 1. Electoris Brandenburg. lætus autem Alberto Marchioni Brand. præfecturam Ordinis Theutonici in Pruſſia, Ludovico El. Palatino Sibyllam Alb. Ducis Bavariæ filiam & Udalrico Duci Wirtemberg. Sabinam alteram ejuſdem Alberti filiam uxorem, tùm Joanni illi Pacifico Duci Clivenſi, à ſocero Ducatum Julium & Montanum cum Comitatu Ravenſburgico amplam dotem accipienti, idem annus fuit.

CCCLI. & CCCLII. *Anno Chriſti 1512. Cometa viſus menſe Martio & Aprili coloris ſanguinei, ſucceſſitque illi nex Bajazetis, & anno ſequenti mors Julii 2. Pontificis & bellorum vis magna, ut narrat Petrus Surdus.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1513. viſus Cometa à fine Dec. uſque ad 19. Febr. anni ſequentis, variis coloribus & cauda oblonga, quæ à fine Cancri uſque ad finem Virginis excurrit, & videbatur totà nocte. Ergo Franciſcus Rex Galliæ venit in Italiam & ſecuta bella varia. Ricciolius.

DE his, ut puto, ſcribit Neuhuſius l. 11. c. 6. *Europa poſt anni 1512 & 1514. flagrantes Cometas, magnis bellorum tumultibus, hominum ſtrage, regionum vaſtitate, miſerrimè vaſtata fuit.* Viſis his Cometis varia itidem viciſſitudinis rerum argumenta vidémus. Joannes ille, qui felici connubio Juliam & Cliviam junxerat, mox anno vertente Sibyllam filiam genuit, cujus natales merito his Cometis ſubjicio: tùm & illos Joannis Erneſti, Friderico 3. Electore Saxoniæ nati eodem Anno 1512. proximo autem Joannis Prudentis Joachimo 1. Electore Brandenb. ſati, Annæ Uldarici Ducis Wirtembergenſis filiæ, & Philippi Ducis Mecklenbergenſis. Prætereundæ mihi hîc non ſunt aliquot victoriæ, non poſtrema viciſſitudinis rerum documenta. Anno namque 1513. Helvetii, duce Motinio, de Gallis, Maximilianus Imperator, duce Rudolpho Principe Anhaltino, de Venetis, Angli de Scotis invaſoribus, & de Gallis ſimul, Poloni, ducibus Nicolao Camienjecio (qui paulò antè Valachos aggreſſores ultus ad pacem petendam coëgerat) & Conſtantino Oſtrogio, Summis militiæ Regni & Lithuaniæ Præfectis, memorabilem de Tartaris reportarunt victoriam, ita ſcilicet ut ſex millia militum pro patriis focis & aris pugnantium 24. barbarorum prædatorum millia profligârint. Idem ille Oſtrogius Dux proximo anno eductis 17. militis Poloni millibus, 80. millia Moſcorum, injuſta arma in Polonum nomen ferentium, ad Orſam vicit, ita ut hanc Orſenſem victoriam Cromerus celeberrimam & cum omnibus ferè omnium gentium atque ſeculorum victoriis comparandam judicet. Idem annus victoriâ Turcarum de Perſis inclaruit. Lætis horum Cometarum eventibus accen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

cenſendæ ſunt & nuptiæ Franciſci Ducis Valeſiorum, Ingoliſmenſcium Comitis *(a)* cum Claudia Ludovici 12. filia & hærede, per quod matrimonium & jus ſanguinis, proximus enim Ludovico agnatus erat, eidem paulò poſt mortuo, in regno ſucceſſit, & pax inter Henricum 8. & Ludovicum XII. inita, & hujus matrimonio cum illius ſorore Maria ſancita. De illo ad Ravennam commiſſo prælio, quod ad proximum Cometam Eckſtormius retulit, hîc potius memorandum, cum inter hos Cometas evenerit, audiendus paulùm Serres eſt, Scriptor ingenuus & prudens. Is quidem uberiori ſtilo hæc proſequitur. Nos paucis rem expediemus. Cum poſt annum 1500. *(b)* iniquiorem fortunam in Italia experti eſſent Galli, eandem inito ad Cameracum Anno 1509. cum Cæſare & Pontifice Romano contra nomen Venetum fœdere faventiorem experiri cœperant. Indè cum ultrà alios ſucceſſus Bononiam & Brixiam occupaſſent, & Alfonſum Ferrariæ ducem, Pontificis clientem premerent, inter hæc Veneti à Pontifice pacem peterent, is haud ægrè in fœdus & bellum adverſus Francos conſenſit. Adeò tunc proſperi, quibuſdam verò etiam graves Gallorum in Italia ſucceſſus Pontificis & aliorum Italiæ, ſed & quorundam exterorum Principum invidiam & infeſta nomini Gallico fœdera, tandem ſecuta belli mala portenderunt. Ita verò tunc ipſa quoque Aula Romana ſtudiis partium laborabat, ut quidam Cardinales Piſis convocato Concilio, mox Mediolanum tranſlato, dignitatem Pontificiam *(c)* Julio abrogârint, & in illo ad Ravennam prælio, inter Duces Regis *(d)* Cardinalis S. Severini, inter Pontificios Mediceus, ille ſagô, hic togâ indutus, fuerit. Atque hæc odia ad extremum creverant. Ludovicus enim euſque progreſſus eſt *(e)*, *ut ſpretis multis multorum, quibus alioqui plurimùm tribuebat, ſuaſionibus, moribundi ſenis inaneis diras contrariâ obnuntiatione generoſè revicerit, cuſo etiam Neapoli aureo nummo, qui effigiem ſuam ex una parte, & inſignia Neapolis ac Siciliæ ex altera referebat, cum hoc elogio: Perdam Babylonis Nomen; quales adhuc hodiè multi reperiuntur.* His turbis pax cum Pontifice, ſed ſimulata, ſucceſſerat. Nam & Helvetios Ludovico ob cæſum Legatum & negatum Helvetiis caſtra ejus ſequentibus majus ſtipendium infenſos, in ditionem Mediolanenſem Julius acceſſiverat, & per eos Ducatum illum Sfortiis reddiderat. Sed & Anglus ejus gratiâ Gallum Italico bello diſtractum adortus erat, & Chriſtianiſſimi titulum auctoritate Concilii Lateranenſis acceperat, ita ut hæc odia niſi cum Julio tolli non potuerint. Hujus bellorum inventoris & incentoris mortem; quæ Anno 1513. evenerat, remotis bellorum jam ante inchoatorum obſtaculis, pax in orbe Chriſtiano excepit. Gallus cum Aragonio inducias, cum Anglo, ut paulò ante diximus, pacem pepigit. Hanc & ſucceſſor ejus Franciſcus confirmavit, & Helvetios memorabili prælio fractos ad pacem petendam perduxit. Ita tandem & inter Imperatorem, Venetos & Gallos pax optata Anno 1516. coaluit, quæ tamen ad proximum potius Cometam referenda eſt. Inter hæc & Anno 1513. Brunſuigi & Coloniæ ſeditiones & 1514. in Friſia belli motus compoſiti fuerunt. Adeò multùm in Pontifice pacis & juſtitiæ artibus dedito ſitum eſt.

(*a*) Thuan. l. 1. (*b*) Guicciard. 6. (*c*) Sleidan, l. 2. Calviſ. ex Mariana ad 1511. (*d*) Serres in Ludovico XII. (*e*) Thuan. lib. 1.

CCCLIII. *Anno Chriſti 1515. in Italia Cometa Lunæ naturam referens, intraque breve temporis ſpatium 12. ſigna percurrens, viſus eſt. Hunc maximæ ſunt mutationes ubique ſecutæ. Ludovicus rex Galliæ, Vladiſlaus Rex Hungariæ & Archiepiſcopus Colonienſis mortui ſunt. Turci Ungariam invadunt. Inundationes maximæ ſunt ſecutæ, quæ domos, agros, prata mirum in modum devaſtarunt. Peſtilentia in Saxonia, Thuringia, Miſnia ſæva per biennium graſſata eſt, ita ut tertia pars hominum vix ſuperſtes manſerit.* Rockenbachius.

Iſte ipſe annus, quo Cometa noſter viſus eſt, Gallorum de Helvetiis* (adeò belli fortuna momento alternat) victoriâ celeberrimus fuit. Idem lætitiam inſignem no-

*Chron. Bavar. Bunting. Serres & Petav, in Franciſco I.

mini Chriſtiano peperit. Convenerunt Viennæ Maximilianus Imp. † Sigiſmundus Poloniæ & Vladiſlaus Hungariæ ac Bohemiæ Reges, ubique lætis mutuæ benevolentiæ officiis inter ſe certarunt. Tunc verò ‡ Ludovico Vladiſlai filio Maria Philippi I. filia, Caroli V. ſoror, viciſſim Anna Ludovici ſoror Ferdinando Philippi filio, Caroli & Mariæ fratri deſponſata fuit. *Carolus* verò *Lovanii (a), quemadmodum pater, avus & proavus fecerant, celebratis conditionibus & ſtatutis, ac obſervandorum privilegiorum facta confirmatione, Brabantiæ principatum ſuſcepit, non unius tantùm urbis, ſed & provinciarum gaudio incredibili.* Hoc quoquè anno Joannes Laski Archiepiſcopus Gneſnenſis Româ revertit, & ſibi ac ſucceſſoribus ſuis Legati nati & primi Regni Principis titulum attulit. Inter hæc læta Regis Sigiſmundi animum, Glinſcii in Lithuaniam irruptio & Smolenſcii ereptio, non leviter afficiebant, & ad maſculam virtutem ac induſtriam exſerendam aſſiduò incitabant. Idem de Tartarorum iterata irruptione dicendum eſt, quæ invaſoribus damnoſa, Sigiſmundo glorioſa fuit: Hic facilè quivis portenta bellorum præter Cometarum crines videt. Sed effectus Cometæ, quos ei Rockenbachius tribuit, ex vicina videamus. Tacitè namque hæc præterire, ſalvo veritatis indagandæ ſtudio, nobis non licet. Quæcunque triſtia huic Cometæ Rockenbachius tribuit, ea non neceſſario ad eum referenda eſſe, toties demonſtravimus, niſi ſimul & læta eodem jure & modo ad eundem referre velimus. Hic enim annus, ut illis Principibus à Rockenbachio nominatis, aliiſque quos nominare poſſem, & tabulæ genealogicæ monſtrant, fatalis, ita & natalis non paucis fuit. Atque hùc pertinent exempla, Chriſtophori Pacifici Ducis Wirtembergenſis, literis & armis clariſſimi; tùm verò Friderici 3. Electoris Palatini, (qui Sereniſſimi Caroli Ludovici, Septemviralem illam dignitatem magna cum laude tuentis, abavus fuit) & Philippi Ducis Pomeraniæ & Mariæ, quæ itidem Friderico illo Saxone genita fuit, tùm Annæ Wilhelmi Ducis Juliacenſis filiæ, quæ poſtea Henrico 8. Regi Anglorum nupſerat, & Margaritæ Henrici Pacifici Ducis Mecklenburg. filiæ. Hoc quoquè anno Henrici Ducis Brunſuicenſis, Henrico Seniore creti, nuptiæ cum Maria Henrici Ducis Wirtembergenſis filia, celeberrimi verò illius Uldarici ſorore celebratæ ſunt, ut aliorum Virorum præclarorum nuptias & natales & res proſperè geſtas taceamus.

† Dubr. l. 32. p. 264. Bohem. Piæ l. 7. c. 2. ‡ Mut. l. 31. initio. Paralip. p. 341. Append. Sambuci ad Bonfin. p. 754. 757. (*a*) Paralip. ibid.

CCCLIV. *Anno Chriſti* 1516. *Cometa per aliquot dies paulò antè mortem Ferdinandi Regis Hiſpaniarum apparuit. Poſt hunc Franciſcus Dux Valenſis* (lege, Valeſius, Rex Galliæ) *bellum in Italia movit, poſtquam autem per Alpes in Italiam venit, Helvetios ope Venetorum vicit, magnaque ſtrages facta eſt. Hollandia miſerè à Geldrenſibus, ſicut & Italia à Gallis devaſtata eſt. Lutherus indulgentias Papæ anno ſequenti refutat, penuriaque magna panis, vini aliarumque rerum ad ſuſtentationem vitæ pertinentium fuit. Terræ motus circà Norinbergam, & turbines ventorum maximi orti ſunt, magnaque hominum multitudo febri ardenti periit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1516. *Apparuit Cometa. Secuta eſt magna annonæ caritas. Obiit Ferdinandus Rex Hiſpaniarum, Caroli V. & Ferdinandi Imperatorum avus maternus. Obiit etiam eodem anno Ladiſlaus Rex Hungariæ. Hoc anno, menſe Auguſto Selimus Imperator Turcarum Ægypti, Sultanum Campſorem acerrimo prælio vicit.* Eckſtormius ex Ebero & Paulo Jovio.

Anno Chriſti 1516. *Cometam ſecuta eſt reformatio per Lutherum, qui ſcripſit contrà indulgentias anno* 1517. Alſtedius.

SIfardus quoque hunc Cometam cum aliquot triſtibus eventibus annotat, quibus & Lutherianiſmi ſui initia, quæ dubio procul inter læta & felicia ponit, accenſet. Franciſci prælium Marianum cum Helvetiis commiſſum, & bellum Italicum, ac pacem quæ utrumque ſecuta è veſtigio eſt, jam vidimus: ut & illam exoptatam inter Cæſarem, Gallum, Pontificem, & Venetos ſancitam. Mores populorum bella, hæc pacem tandem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

dem (multo tamen ſanguinis humani impendio emtam, quæ utinam ſemper juſtitiæ & prudentiæ artibus parari poſſet!) attulerunt. Ferdinandi Aragoniorum ultimi funeri & illud Vladiſlai Hungariæ & Bohemiæ Regis adjungamus licet. Sed non deſunt nobis & natales Principum, qui hunc annum inſignem & lætum reddiderunt. Wilhelmus enim Juliæ & Cliviæ Dux, tùm & Maria Henrici 8. Regis Angliæ filia hoc anno vitali aura frui cœpit. Hic quoque annus lætus auſpiciis Caroli V. in regnis Hiſpaniarum & Ludovici in regno Hungariæ (quam quidem quietam uſque ad cladem Mohazianam, quæ anno 1526. contigit, fuiſſe Bakſchajus (*a*) tradit) tùm inventione argentifodinarum in valle Joachimica extitit. *Ferdinandi morte*, inquit Magnus Thuanus (*b*), *cum res omnis ad Carolum nepotem rediiſſet, rurſùs pax inter duos potentiſſimos Reges Novioduni, quantumvis diſſuadentibus Maximiliano avo & Leone, confirmata eſt: facta & ſpes matrimonii contrahendi inter Carolum & Renatam, alteram Ludovici filiam, cùm primùm per ætatem liceret. Actum & de regni Navarreni reſtitutione. Nec multò poſt Cæſar cum Franciſco & Senatu Veneto pacem fecit.* Alia ut taceam, à Proteſtantibus Scriptoribus reformatio religione per Lutherum facta, quæ huic Cometæ ſucceſſit, inter lætos ejus eventus dubio procul reputabitur. Verumtamen is rem tantam non portendit, at potius illa Aulæ Romanæ avara licentia, de qua Illuſtriſſimus Thuanus, (*c*) incomparabilis candoris Scriptor, hæc literis mandare non dubitavit. *Cùm alioqui ad omnem licentiam ſponte* (Leo X. Pontifex Romanus) *ferretur, Laurentii Puccii Cardinalis, hominis turbidi, cui nimium tribuebat, impulſu, ut pecuniam ad immenſos ſumptus undique corrogaret, miſſis per omnia Chriſtiani orbis regna diplomatis, omnium delictorum expiationem ac vitam æternam pollicitus eſt, conſtituto pretio, quod quiſque pro peccati gravitate dependeret: in eamque rem per provincias quæſtores & æraria ordinavit, quibus additi præcones, qui tanti beneficii magnitudinem apud populum commendarent, & orationibus artificioſè compoſitis, propoſitiſque palàm libellis rei efficaciam immoderatè extollerent. Quod licentioſè nimis à Pontificiis miniſtris paſſim atque in Germania præcipuè fiebat, ubi, qui redimendam pecuniam Romæ à Pontifice conduxerant, per luſtra & popinas cottidie ſinè pudore in aleæ luſum uſuſque turpiſſimos, poteſtatem extrahendi animas functorum ex igne expiatorio profundebant. Tunc exortus Martinus Lutherus Auguſtinianus, Vitembergæ in Saxonia Theologiam profeſſus, qui refutatis primùm, mox damnatis præconem concionibus eò poſtremò devenit, ut ipſam Pontificis poteſtatem, quam ſibi per illa deplomata arrogabat, in dubium revocaret, ac tandem ad doctrinæ examen, quam ſucceſſu temporis labefactatam dicebat, creſcentibus per contentionem animis, deſcenderet.*

(*a*) In Ludovico. (*b*) Lib. 1. p. 7, 8. (*c*) Lib. 1. hiſtor.

CCCLV. *Anno Chriſti 1517. apparuit Cometa in Leone, quem ſecuta eſt magna annonæ difficultas Conſtantinopoli, in Italia & Germania. D. Herlicius. Selimus Imperator Turcicus Hieroſolymam occupavit: Alcairum Ægypti urbem expugnavit, & Tomumbejum Circaſſum ultimum Sultanum Ægyptiorum à ſuis proditum, mulæ impoſuit, & laqueo de collo pendente per totam urbem circumductum, tandem gulâ laqueo fractâ, ad portam Baſuelam unco ferreo ſuſpendi juſſit.* Eckſtormius ex Paulo Jovio.

HUc læta illa pertinent, quæ Laudatiſſimus ille Hiſtoricorum noſtri ſeculi Thuanus de pace cum Venetis & Helvetiis confirmata ſubjicit, addens & Italiam tunc in pace conſtitutam fuiſſe, niſi Pontifex Ducem Urbini fuiſſet aggreſſus. Quæ tamen controverſia etiam paulò poſt ſopita eſt. Victoriæ & gentium ſubjugationes viciſſitudinis rerum ſunt documenta, huic quidem triſtia, illi verò læta. Turcarum adverſus Chriſtianam gentem progreſſus, illis læti, nobis eheu! triſtes, ejuſdem generis ſunt; nec Cometarum ſed vitiorum noſtrorum portenta hæc prænunciârunt, & adhuc prænunciant. Non ſum neſcius Paulum Jovium quoque, quem Eckſtormius allegat, Virum ſtilo bonum gravemque, & planè ad hiſtoriam, judicio ac fide, judice Lipſio *, ambiguum, vulgari de ſignificatione Cometarum ſententiæ plus quàm

* Notæ ad Polit. l. 1. c. 9.

par

par erat indulſiſſe. Is tamen † hoc anno Mariam, Henrici 8. Regis Angliæ ſororem, Ca-
rolo Brandonio Suffolciæ Duci, Funccius verò Bonam Sfortiam Sigiſm. 1. Regi Po-
loniæ lætis nuptiis copulatam fuiſſe teſtatur. Hunc annum Gaſpari Colinio Caſtello-
nio, Franciæ Architalaſſo, Viro Inclyto, natalem fuiſſe, comperio: nec non Æmi-
liæ Wilhelmi illius Juliacenſis (cujus natales proximè, ſororum verò paulò ante vidi-
mus) ſorori. Hanc quidem Auctor 14. tabb. geneal. omiſit. Sed Lucius Veronenſis
in Succeſſione Genealogica Juliacenſ. poſuit. Ne quid de læto natali Franciſci Del-
phini, Franciſco 1. Rege Galliæ geniti dicam, quem paulò poſt acerba Regii hujus in-
fantis mors excepit. Sed & novus anno vertente Henrici 2. natalis. Eodem anno Geor-
gius, Friderici 3. Electoris Palatini frater, præcedente paulò antè ſorore Eliſabethâ, tùm
Margaretha, Frid. 3. Electoris Saxoniæ & Catharina Henrici Pacifici Ducis Mecklenburg.
filia, vitæ exordium fecit. Ut taceam aliorum Principum natales, quos hæc tempeſtas
tulit (Mariæ Margarethæ nempe, Caſimiri Marchionis Brand. filiæ, quæ poſtea Frid. 3.
Electoris Palatini uxor, ſereniſſimi Elect. Palatini abavia fuit, Joannis Friderico 3. Electo-
re Saxoniæ geniti aliorumque) annus viceſimus ſuprà decies & quinquies centeſimum
nos ad ſe vocat. Is enim Principem egregium Sigiſmundum 2. Regem Poloniæ Kal. Au-
guſtis, undè ei Auguſti cognomen datum, rebus dehinc bello paceque feliciter geſtis con-
firmatum, protulit. Idem Friderico 3. Duci Lignicenſi & Brigenſi natalis, at Sely-
mo Turcarum Imperatori fatalis fuit. Huic tamen in illo loco, in quo ante annos 9.
cum patre de imperio acie decertaverat, impietas potius quàm Cometa exitium por-
tendit. Inter hæc reformatio per Lutherum, ut Eckſtormius memorat, inſtitui cœpta.
Ego tamen hæc ad Cometam non retulero. Imò verò indulgentiarum abuſum à Po-
lydoro (*a*) & Laurentio Surio, rerum Pontificiarum ſcriptore celeberrimo, tùm & à
Thuano (*b*) laudato & ſemper laudando, notatum, hos motus portendiſſe & attuliſſe
veri certus affirmo. Quid ſi alias Eccleſiæ corruptelas, quarum correctionem Ulda-
rici, Guntheri, Tethgandi, Luitperti, Arnulphi, Tyrii, Eberhardi, Damiani,
Alliacenſes, Alvari, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Electores & Cardinales, minorum
gentium Pontifices ut taceam, deſiderarunt, in medium proferre & excutere vellem,
nonne certum ſententiæ meæ appareret? Sed hæc alius ſunt fori. Nos ad Cometæ
noſtri eventus redeamus. Secuta è veſtigio apparitionem ejus pax à Gallo cum Hel-
vetiis (*c*), Anglo & Hiſpano confirmata, Helvetiis ſociis annuo ſtipendio decreto,
Anglo pro reſtitutione Tornaci pretio ſoluto, Hiſpano filiâ ſecundo genitâ in matri-
monium promiſſa. Hâc ratione & induciæ Venetorum cum Cæſare in quinquennium
prorogatæ. Tot & tàm felicia pacis ſtudia, belli (*d*) inter Chriſtiernum Regem Da-
niæ & Suecos hoc anno, quo viſus eſt Cometes, geſti, motum abundè penſarunt.
Cui tamen ſopiendo media idonea & progreſſus læti non defuerunt, ſi res benè cœ-
pta, imò & pacis ſanctione Anno 1520. perfecta, ſtabilis permanſiſſet. Mortem
Maximiliani ferè ſexagenarii, (*e*) non, ut Auctor Paralipomenôn Urſperg. putat, ann.
63. agentis, auſpicia Caroli (*f*) nepotis penſarunt, licet & his, ut ſunt cuncta hu-
mana, nec impedimenta, nec incommoda ſua defuerint. Conflata verò & anno
1519. erant bella haud ignobilia, Wirtembergenſe & Hildeſienſe. Sed hæc ſolemnia
illa vitiorum portenta citrà Cometas, & exitum tandem quietum habuerunt, ne
quid dicam illas pacis ſanctiones Cometæ fuiſſe multò viciniores. Fatigabat hâc tem-
peſtate & Pruſſiam bellum (*g*) inter Sigiſmundum I. & Albertum Ordin. Theutonici
Magiſtrum geſtum. Sed hoc anno illo læto, quo Rex filium ſuſcepit, quadrienna-
libus induciis diremtum, & tandem, ut videbimus, compoſitum eſt.

† Chron. Reg. Angl. (*a*) De inventor. rerum lib. 8. cap 4. p. m. 622. (*b*) Hiſt. l. p. m. 8. Vid. Sleid. lib. 1. & 13. (*c*) Thuan. l. 1. (*d*) Munſter. l. 4. c. 26. (*e*) Sleid. l. 1. Calviſ. Samb. append. Onuphr. Vid. Calendar. hiſt. Eberi. Bunting. ad 1459. & 1519. Bucholz. ad 1519. Cuſpin. in Maximil. (*f*) Sleid. l. 2. (*g*) Sleid. l. 5.

CCCLVI. *Anno Chriſti* 1521. *Spectabilis fuit Cometes menſe Aprili in fine Cancri, breves crines habens, clarus & Lunæ dichotomæ ſimilis, ſuccedentibus bellis contra Pontificem Romanum & morte Leonis X quæ incidit in* 1521. Ricciolius.

KEckermannus quoque hunc Cometen ex Lavatero annotat. Is cum medio quoque cælo, atque adeò ſub ipſo æquatore, Cometas generari, aut hæſiſſe ſaltem putet, id hujus quoque Cometæ exemplo probat. Gravius (*a*) de magnitudine Cometarum diſputans, hunc Cometam pariter auctoritate Riccioli memorat. Siſardus nullis annotatis Cometæ circumſtantiis, eum in ann. 1520. ponit. Quod ego huic noſtro tribuo. Bella adverſus Pontificem infrà videbimus. Illud verò hac tempeſtate ab eo Gallis illatum, antè & citrà Cometam *innata vanitas* (*b*) *& perfida ambitio, & Mediolani Gallo ac Ferrariæ Alfonſo Ateſtino eripiendi, tum Placentiæ & Parmæ, quæ à Gallis tenebantur recuperandarum, cupido*, ſublatô morte Laurentiô Leonis Nepote, Franciſci I. ductâ Magdalenâ Turria Bononienſi adfine, benevolentiæ pignore ac velut ruptô concordiæ vinculô, portendit. Portendêre profectò, hæc & alia plura ejuſdem generis, mortem Leoni, veneno, ut plerique (*c*) conſentiunt, vel immenſo & inſolenti (*d*) gaudio (quod nimio cordis motu calorem, vitæ fontem ſubtrahere & exanimare non paucos experientia teſtatur) acceſſitam, receptis Mediolano, Placentiâ & Parmâ, urbibus illuſtribus, de quibus certamen erat, Portendit & Albæ Græcæ expugnationem, quàm huic Cometæ Siſardus tribuit, quadrimeſtri ab eo remotam, non tantùm barbari & ferocis & potentis & ſimul prudentis & vafri vicini (qualis Solymannus erat) potentia, & innata imperii proferendi cupido, ſed & legati ejus, quem ad Ludovicum de inito ab ſe imperio certiorem cum reddere volens miſerat, violatio ab Hungaris facta. Portenderunt & illud inter Carolum V. & Franciſcum bellum annis 38. inter dubias inducias geſtum, non hujus vel aliorum Cometarum crines caudæque, ſed illa potius ſueta ambitionis & invidiæ ex morte Maximiliani Cæſaris natæ portenta. Hæc digito monſtrat Thuanus (*e*) & Serres (*f*) nobiliſſimi & fide digniſſimi (utpote qui res omnium magna ex parte gentium gratiâ & odio procul literis mandârint) Gallorum hiſtorici: quorum, ut & Stradæ, aliorumque nonnullorum recentiorum ſcriptorum auctoritate, abſolutâ Trithemii, Polydori, Taraphæ, Sabellici, Bonfinii & Dubravii lectione, in poſterum nobis utendum erit. Mihi hæc in præſens innuiſſe ſaltem ſufficiat. Hic verò etiam annus, quo viſus eſt Cometes, ultimus fuit aurei ſeculi, quod tunc in Portugallia, auro ex detectis & occupatis pluribus novi orbis Inſulis, auri aliarumque rerum pretioſarum divitibus abundante, fuiſſe (*g*) ſcribitur. Cæterùm hoc quoque anno Joannem Friderici I. Regis Daniæ, Mauritium Electoris Saxoniæ Henrici Pii filium, Richardum Friderici 3. Electoris Palatini fratrem, Joannem Erneſtum Friderici 3. Electoris Saxoniæ filium, & alios Principes in lucem editos invenio. Ludovicus Rex Hungariæ, Mariam (*h*) Ferdinandi Archiducis Auſtriæ, & iſte illius ſororem matrimonio ſibi eodem anno junxit: Henricus verò 8. Rex Angliæ (*i*) ob librum pro fide Catholico-Romana Luthero oppoſitum, *fidei defenſoris* titulo à Pontifice Leone decoratus eſt.

(*a*) Diſp. de Comet. th 8. §.1. (*b*) Thuanus l. 1. pag. m. 8. Serres in Franciſco I. (*c*) Paralip. Urſperg. pag. 349. Thuanus, Bucholzerus, Calviſ. & alii. (*d*) Serres in Franciſco I. (*e*) Hiſt. l. p. 8. (*f*) In Franciſco I. (*g*) Calviſ. ad 1521. (*h*) Dubrav. l. 33. p. 268. Bakſchai in Ludovico. (*i*) Sleid. l. 3.

CCCLVII. *Anno Chriſti* 1522. *Cometa verſus occaſum Solis apparuit, naturam Jovis referens. Hunc peſtilentia dira, tempeſtates, caritaſque annonæ maxima ſunt ſecutæ. Inſula Rhodus à Turca Solymanno menſe Januarii capitur, Comitiaque Noribergæ celebrantur, in quis Legati Regis Ungariæ auxilium ab imperio contra Turcam appetunt.* Rockenbachius.

FAmem & peſtem à bello ſæpè, hoc ſemper à vitiis hominum portendi & præſignificari, toties diximus, demonſtravimus. Rhodienſium ſecuritas & ſuperbia, cladem eis magis quàm Cometa portendit, ut taceam alia divinæ juſtitiæ Chriſtianorum ſcelera per barbarorum irruptiones vindicantis arcana. Bellum Holmienſe hoc anno dubiâ fortunâ agitur, ut & Hildeſienſe, quod induciis in ſequentem annum diſtinctum. Huic anno Albertus Junior Marchio Brandenburgenſis Alcibiades

Germanicus dictus, tum Severinus Mauritii & Auguſti Electorum Saxoniæ frater natu medius, natales ſuos debent. Hunc quoque annum lætus Caroli V. & Henrici VIII. potentiſſimorum Principum affinitate junctorum conventus, Londini habitus inſignivit; nec non lætiſſima (*) & magnificentiſſima Ludovici Regis & Mariæ ejus uxoris Pragæ coronatio.

(*) Dubrav. l. 33. pag. 269. Bohem. Pia l. 7. c. 3.

CCCLVIII. *Anno Chriſti* 1523. *Cometa apparuit, hunc tempeſtates, terræ motus, tonitrua, inundationes maximæ ſunt ſecutæ, cælumque fulminibus in terram lapſis ardere viſum eſt. Rupturâ quoque nubis jam factâ, tanta inundatio ſecuta eſt, ut lapides ex montibus pondere* 600. *centenariorum omninò cum domibus & caſtellis* 15000. & 53. *cumque innumerabili multitudine hominum, pecorum armentorumque per milliaria* 32. *Italica avexerit. Seditio ruſticorum anno ſequenti orta eſt, in qua ſpatio* 4. *menſium ultrà* 100000. *ruſticorum perierunt. Franciſcus à Sikingen movens bellum Epiſcopo Trevirenſi, mox pulvere bombardario interficitur. Rex Galliæ Ducatum Mediolanenſem devaſtat, ſed ante Paviam civitatem Anno* 1525. *capitur, & magnam ſtragem patitur. Eclipſes quoque Lunæ duæ in Virgine & Piſcibus conſpectæ ſunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1523. *Apparuit Cometa, quem ſecuta eſt æſtas plena cataractis nubium, terræ motibus, variiſque tempeſtatibus. Anno* 1525. *exortum eſt bellum Ruſticorum, & Gallus captus à Carolo V.* Alſtedius.

SIſardus quoque ad hunc annum notat Cometam, eique pariter non pauca adverſa, & inter hæc infelix captivitate Franciſci I. ad Paviam & Mohatzenſe cæde Ludovici prælium tribuit. Belli Hiſpano-Gallici portenta vidimus. Hungarici non alia erant, ambitio ſcilicet & arrogantia Solymanni, & poſt acceptas à Parthis clades, tyronum bello durandorum & veteranorum præmiis Hungaricis cumulandorum cupido. Adhæc deſidia Hungarorum in alto otio, & diſcordia non tantùm Hungariæ, ſed & potioris tunc orbis Chriſtiani partis res magis magiſque labefactans. Hæc gravi ſtilo Joannes Sambucus (*a*) proſequitur: tùm apud eum Stephanus Broderith (*b*) regni Hungariæ Procancellarius, Vir illuſtris & in Republica verſatus, ac Regis in illa expeditione Comes. Hoc anno Fridericus Dux Holſatiæ contra Chriſtianum 2. Regem Daniæ patruum ſuum, cujus crudelitatem nec Sueci electo contra eum Guſtavo I. nec ipſi Dani ferre poterant, vocatus, regni gubernacula accepit, eaque decem annis in alta & alma pace, reformatione eccleſiarum inſtitutâ, & libertate nobilium, auctâ, magnâ cum laude tenuit. Ita hic annus utrique illi genti nobiliſſimæ lætis novorum Principum auſpiciis inſignitus eſt. Tum verò & natalibus Annæ filiæ Sigiſmundi I. Regis Poloniæ (quæ poſthac Stephano Batthoreo Principi Tranſylvaniæ in Regem Poloniæ electo nupſit) & Cunigundæ, Caſimiri Marchionis Brandenburg. filiæ. Franciſco illi à Sickingen (*c*) (cujus amici ſui toties meminit Lutherus) temeraria bellandi cupido exitium portendit. Undè rectè Leovitius (*d*): *Franciſcus Sickingus ſibi fata acceleravit bello illato Treviris.* Franciſcum I. captum paulò poſt videbimus, ut & bellum illud ruſticorum, cum viciniorem utrique Cometam, à Rockenbachio & Alſtedio, illa triſtia allegantibus, prætermiſſum, daturi ſimus. Monemus interim Rockenbachium quidem centum millia cæſorum ſeditioſorum cum Carione (*e*) & Leovitio (*f*), ſed Calviſium (*g*) cum Sleidano (*h*) dimidium putare.

(*a*) Append. Bonfin de Ludovico. (*b*) Deſcript. cladis Mohatzenſis. (*c*) Sleid. l. 3. Paralip. Urſperg. Mut. l. 31. (*d*) De conjunct. Plan. eclipſ. & Comet. Confer Paralip. pag. 352. & Bucholz. & Calviſ. ad ann. 1523. (*e*) In Chron. parva. (*f*) De conjunct. Planet. &c. (*g*) Ad 1525. (*h*) Lib. 5.

CCCLIX. *Anno Chriſti* 1524. *Apparuit Cometa Hoc anno, nocte inter* 9 & 10. *dies Decembris, Henricus Sudphanienſis, auditor Lutheri, vir excellens ingenio, eruditione, & ſanctitate vitæ, ab hoſtibus Euangelii capitur, & poſt multos cruciatus ſequenti die*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

crudeliſſimè interfectus comburitur. Eckſtormius ex Lutheri Tom. IV. Jenenſi
fol. 27. b.

SOlus, quod ſciam, Eckſtormius, hunc Cometen annotat. Hoc autem anno (*a*)
Henricus ille ob religionem ad rogum damnatus eſt, triſti ſanè & noxio exemplo,
cum & vox divina & tota antiquitas, ſed & ipſa ratio ac humanitas religionem hâc
ratione defendi vel propagari nolit, imò vetet. At verò hoc ſecundùm æquitatem
non tantum in Henricô, ſed & in quovis alio Chriſti nomen & doctrinam profeſſo,
verum, idque facinus ubique deteſtandum eſt. Annus ſequens & bello ruſticorum &
captivitate Franciſci I. in prælio ad Papiam, (quæ & Ticinum) commiſſo inter alia
inclaruit: Illud ſi vel nullus præceſſiſſet Cometes, graviſſima tributa agricolis (*b*) in
Suevia à dominis, juſtitiæ & æquitatis oblitis, impoſita: hanc vitia caſtrenſia porten-
derunt. Obſidio nempe Papiæ, urbis munitæ, forti & præſidio cuſtoditæ, & auxi-
lio Cæſareani exercitus liberandæ: tùm neglectum de ea ſolvenda prudens & ſalubre
conſilium, ac tempus frangendo mora hoſti opportunum, nec non defectus militum,
quorum numerum peregrini Ordinum Ductores majorem, ut fit, quam revera erat,
eſſe dicebant: adhæc confidentia, imprudentia & inertia quorundam ducum, & Griſonum
ſtipendiariorum, ad ſua defendenda regreſſus. Hæc ſunt, quæ, ut docet (*c*) Serres, in-
fortunium illud præſagierunt. His, ut paulò poſt idem docet, acceſſit quod Mediceæ
Legiones, duce Joanne, ante prælium vulnerato, vel dilapſæ vel illo abſente in ſocor-
diam prolapſæ fuerint, Rex autem levioribus ſucceſſibus elatus, tutiori loco ad hoſtem
quærendum deſerto confidentius quàm par erat egerit, tandem victoriâ in ſuas par-
tes inclinante à Helvetiis deſertus fuerit. Multi ſanè in hoc uno prælio concurrerunt
errores, cum bis in bello errare non detur. Thuanus (*d*) confidentiæ Regis (quæ vel ſola
in bello ejuſmodi clades & caſus triſtes portendere ſolet) addit ſeparationem exerci-
tûs, parte Joanni Albaniæ regulo, regis Scotiæ patrueli ad regni Neapolitani expe-
ditionem ex conſilio Clementis 7. Pontificis Romani attributa. Ab his ergo potius
errorum & vitiorum portentis quàm Cometarum crinibus vel caudis metuant ſibi
Principes, qui rem pace belloque proſperè agere volunt. Sed utinam pertæſi & obliti bel-
lorum artibus juſtitiæ pacem parent, tueantur, & in ſua ac ſubjectorum commoda fe-
licitèr propagent. Hic annus geminâ eclipſei Lunæ (ut Rockenbachius indicat, &
Eckſtormius (*e*) docet, reticente non tantùm Calviſio, ſed & Buntingo & Leovitio)
tùm morte Friderici 3. Electoris Saxoniæ, & Eliſabetæ, ut Bucholzerus eam vocat,
(vel potius Iſabellæ, ut eam Tarapha & alii (*f*) vocant) Reginæ Daniæ, Caroli V.
ſororis: ſed & nativitate ac nuptiis aliquot Principum, tùm & pace hîc & illîc com-
poſita, inclaruit. Nati hoc anno, quo Cometes, fuêre Georgius Dux Lignicenſis &
Bregenſis, proximo autem Joannes Georgius Elector Brandenb. & Univerſæ Marchiæ
Dominus, Sereniſſimi Electoris hâc tempeſtate magis magiſque Heroicis facinoribus,
inclareſcentis Abavus, Joannes Albertus Alberti Ducis Mecklenb. filius, Princeps pius
& literatus, Sereniſſimi Principis Chriſtiani Ludovici proavus. Duxit verò uxorem
Albertus I. Dux Boruſſiæ Dorotheam Friderici I. Regis Daniæ (ad annum 1526. has
nuptias alios (*g*) referre non diſſimulo) Joachimus 2. Elector Brandenb. Magdalenam,
Georgii Barbati Ducis Saxoniæ, Ludovicus verò Palatinus Bipontinus Sereniſſimorum
Regis quidem Sueciæ atavus, Ducis verò Neoburgici & Sultzbacenſium Fratrum
abavus Eliſabetam Guilhelmi Landgravii Haſſiæ filiam: alia ejuſdem generis ut præ-
teream. Neque vero ſola bella atrocia temporum illorum faciem triſtem, verùm &
almæ pacis hîc & illîc concluſæ fœdera lætam reddiderant. Nam inter Gallum &
Anglum, inter Sigiſmundum I. Regem Poloniæ & Albertum I. Ducem Pruſſiæ,
Pruſſiâ in Ducatum reductâ, tùm inter Fridericum Daniæ & Guſtavum Sueciæ re-
ges aliaſque civitates, anno à Cometes apparitione proximo pax ſancita & confirmata
fuit. Liberum porrò arbitrium, in rebus quoque fidei, Lutherus tunc temporis cum

(*a*) Sleid. lib. 4. Bunting. Chytr. Bucholz. Calviſ. (*b*) Sleid. lib. 5. Bucholz. & Calviſ. ad 1524. Vide cumprimis Paralip. Urſperg. de agricol. ſedit. p. 352. & 353. (*c*) in Franciſco I. (*d*) Hiſt. 1. p. m. 9. (*e*) in hiſt. eclipſ. (*f*) Paralip. p. 350. Auctor 14. tabb. geneal. (*g*) Reſp. Pol. p. 335.

aſſeclis in reformationem ſtrenuè incumbens feliciter factis aſſeruit. Certè hoc anno quo Cometes apparuit, Clerici quidam Argentinenſes (a) uxores duxerunt, utquè contra Epiſcopum ſat eſſent tuti, in S. P. Q. tutelam ſe dederunt, qui eorum cauſam coram Campegio Cardinale egit. Paritèr in Polonia non diu poſt, Bialobrzeſcii Abbates Mogilenſis & Andreovienſis, tùm Orichovius Canonicus Premyſlenſis, ſed & Magnus ille Dudithius Epiſcopus Quinqueccleſienſis, antiquam libertatem non tantùm à Deo ſancitam ſed & tot Eccleſiæ Doctorum (b), Pontificum (c) & Conciliorum (d) auctoritate approbatam, caſtarum nuptiarum ſacro ordini vindicare volentes, uxores duxerunt.

(a) Chron. Alſat. l. 4. (b) Clemens Strom. l. 3. Hieron. 1. adv. Jovin. Auguſt. 26. q. 2. c. ſors. (c) Leo I. apud Sabell. & Volaterr. Nicolaus V. apud Blond l. 9. dec. 2. Innocentius C. placet. Pius 2. Fulgoſ. l. 9. c. 2. (d) Ancyr. Can. 10. Gangr. Nicen. I. Toletan. I. & IV. Conſtantinop. VI. Vid. Iſidor. tom. Concil.

CCCLX. *Anno Chriſti* 1526. *à* 23. *Auguſti ad* 7. *Septembr. enſi igneo ſimilis Cometa apparuit.* Ricciolius ex Petro Surdo.

NOn multa triſtia, quæ hoc anno acciderint, apud Auctores invenio: multa contrà læta, quæ hunc annum inſigniverunt. Sed ad complendas Chriſtianæ gentis miſerias clades Ludovici Hungari ad Mohatzium ſufficiebat. Hæc enim Hungariæ ſequentibus temporibus multas turbas multaque damna attulit. Nempè Ferdinandus defuncti, qui nullos liberos reliquerat, affinis, regnum ſuo jure, ut Sambuci (a) appendix & Bakſchajus habet, non modo connubiali, ſed majorum cum Matthia, poſtea cum Ladiſlao quoque conventionibus & pactis, accepit. Huic ſe oppoſuit Joannes Zapolienſis Tranſylvaniæ Palatinus, Vir magnæ tùm exiſtimationis & auctoritatis (b) à quibuſdam Proceribus Hungariæ electus. Atque hæc res non levibus malis Hungariam, imò & Rempublicam Chriſtianam involvit. At verò læta non pauca hoc anno evenerunt. Horum nonnulla tamen, mala ſecum, quod non infrequens in rebus humanis eſt, traxerunt. Talis cum primis eſt Franciſci ex captivitate Hiſpanica liberatio. Etſi enim hæc pacis conventæ & contractæ affinitatis (c) (Franciſco ſororem Caroli Leonoram Emanuëlis Regis Luſitaniæ viduam in thori & vitæ ſociam aſſumente) religione firmata videretur, tamen fida & ſtabilis non fuit: imò è veſtigio fœdus Franciſci cum Pontifice & Venetis adverſus Carolum obtentu recuperandæ libertatis Italicæ attulit. Atque hoc fœdus, cui Pontifex (d) Sanctæ Ligæ ſpecioſum indiderat nomen, fuit multorum malorum & belli illius adverſus Pontificem geſti portentum. Nam *Cæſar*, ut Thuanus (e) ait, *ut injuriam ſibi à Clemente illatam ulciſceretur, nominis Pontificii auctoritatem per omnem Hiſpaniam abolet, exemplo ab Hiſpanis ipſi poſteritati relicto, poſſe eccleſiaſticam diſciplinam citrà nominis Pontificii auctoritatem ad tempus conſervari.* In bellum mox hæc odia erupêre, quâ de re ad hunc potius quàm proximum Cometam dicemus. Nam licet anno demum ſequenti Roma à Carolo Borbonio (cujus defectio ad Cæſarem, quam injuria Principi generoſo & forti illata, à matre Franciſci imperioſâ fœminâ & indulgentiſſimi filii auctoritate ad privatas libidines, judice Thuano, abutente portendit, inter malorum Galliæ portenta meritò numerari poteſt) Caroli Imperatoris duce, capta & direpta ſit, Cometæ tamen proximi apparitionem anteceſſit. Jam ut ad læta anni, qui Cometæ noſtro natalis fuit, veniamus, incipiam à natalibus Principum. Hîc Adolphum Friderici I. Regis Daniæ filium Ducem Holſatiæ, Sereniſſimi Chriſtiani Alberti, inter adoleſcentes Principes florentiſſimi pro-avum, Auguſtum Pium Electorem Saxoniæ, abavum ejus maternum, Sereniſſimi verò Electoris Saxoniæ, Joannis Georgii 2. itidem proavum, puto. Pariter Wolfgangum ex illo Ludovici Palatini & Eliſabetæ conjugio natum Sereniſſimorum Regis Sueciæ abavum, Ducis Neoburgici & Principum Sultzbacenſium proavum, Eliſabetam Ferdin. I. Imperatoris filiam, Sigiſmundi Au-

(a) De Ferdinando Rege p. 774. Vide Bunting. ad 1526. & Chron. Hungar. (b) Sambuci append. pag. 357. & ſeqq. (c) Serres in Franciſco I. Thuan. Paralip. &c. (d) Paralip. p. 355. (e) Lib. 1. p. 10.

guſti

guſti Regis Poloniæ uxorem numero. Annam verò Philippi illius Magnanimi Landgravii Haſſiæ filiam, jam jam dicti Wolfgangi Palatini uxorem, adnumero. Niſi & Henricum Rantzovium Heroem illum ſuâ ætate Incomparabilem, tribus Regibus percarum, Holſaticæ Nobilitatis & Reipublicæ literariæ eximium decus addam. Succedunt nuptiæ *(f)* (ſecundùm multorum rationes, aliis *(g)* ad proximum annum id lætitiæ referentibus, adeò & nuperorum geſtorum incertæ ſunt rationes) Caroli V. Imperatoris cum Iſabella Emanuêlis Regis Luſitaniæ filia (per quod matrimonium poſtea Luſitania Hiſpaniæ juncta fuit) tùm victoria Georgii Fronſbergii Ducis Caroli de Italis, qui adverſùm ſe conjurârunt. Hic & Maſoviam Regno Poloniæ unitam, & Academiam Marpurgenſem à Philippo illo Haſſorum Principe Clariſſimo fundatam, meritò pono: tum & Ferdinandi in regno Bohemico auſpicia. Quamvis enim anno demùm ſequenti, 24. Febr. *(h)* diadema acceperit, factum id tamen ante proximi Cometæ apparitionem invenio.

(f) Mut. l. 31. ad 1526. Sleid. l. 6. Bunting. Bucholz. Calviſ. &c. ad 1526. *(g)* Paralip. p. 352. Tarapha in Card. 5. *(h)* Dubrav. l. hiſt. Bohem. 33. & ult. fine. Bohem. Piæ l. 7. c. 11.

CCCLXI. *Anno Chriſti* 1527. *die* 11. *Octob. (alii* 11. *Auguſti aſſerunt) manè circà horam* 4. *non tantum Uveſtriæ parte, cui Comites Rheni præſunt, ſed etiam per totam ferè Europam Cometa terrificus viſus eſt, duravitque per horam* $1\frac{1}{4}$ *quotidie flagrans. A ſubſolano ortus eſt, verſuſque meridiem & occidentem aſcendit, ſub Septentrione autem maximè conſpicuus fuit. Longitudo ejus fuit immenſa, colore ſanguineo in croceum deſinente. Summitas ejus formam brachii incurvati vel ſpeciem habuit, in cujus manu gladius ingentis magnitudinis, veluti jam jam percuſſuri videbatur. In mucrone gladii, ab utraque acie ſtellæ* 3. *non mediocres apparuerunt, ſed ea, quæ à mucrone fulſit, reliquis duabus major fuit. Ab his radii ſubobſcuri ſub forma piloſæ caudæ conſpiciebantur. In lateribus radii à ſummo ad imum in ſpeciem haſtarum ferè deformati & gladii minores, ſanguinis colore diluti, inter quos facies humanæ, comis barbiſque hiſpidæ, colore nigricantis nubis cernebantur. Hæc tanto terrore horroreque rutilantia mota ſunt, ut nonnulli ſpectatores, metu ferè ſint exanimati. Hunc tyrannis Turcica ſecuta eſt, & incurſiones hoſtium in Ungariam acerrimæ, cum effuſione ſanguinis tanta, ut Buda etiam capta & diruta ſit. Marchio Caſimirus proficiſcens in Ungariam mortuus eſt. Roma urbs ab exercitu Caroli, duce Borbonio capta & diruta eſt. Clemens Pontifex VII. neceſſitate obſidionis coactus, captus in arce Angelica, Cæſarianis ſe dedidit. Clementiâ autem Cæſaris poſtea dimiſſus, ac priſtinæ dignitati reſtitutus eſt, quo Chriſtianæ ſaluti conſuleretur. Quidam etiam ſcribunt* 40^{m}. *aureorum eum ab hoſtibus redemptum eſſe. Cicadarum magnam copiam ventus ex Turcia in Poloniam tranſvexit, paulò poſt Tartari in Poloniam irruerunt, multaque loca devaſtarunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1527. *Viſus eſt Cometa in Leone, ut ſcribit Herlicius & Gemma. Hoc anno exercitus Caroli V. occupavit Romam. Sequenti anno Veneti & Galli obſederunt Neapolin, ſed à Germanis & Hiſpanis repulſi ſunt.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1527. *Alius Cometa notatur à Joanne Vogelino obſervatus, quem Petrus Creuſter Aſtronomus ait duraſſe hora* $1\frac{1}{4}$. *Sed Cornelius Gemma ait viſum in Palatinatu inſtar gladii.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1527. *Viſus eſt Cometa terrificus caudâ oblongâ ſanguinei coloris. Turcæ Ungariam vaſtavit. Agmina locuſtarum hinc inde multùm damni dederunt.* Alſtedius.

LEovitius quoque iſtius Cometæ ad ann. 1527. meminit. Undè habeat Rockenbachius Cometam quotidiè unâ horâ & quadrante luxiſſe, ignoro. Alii, ut videmus, non apparuiſſe eum niſi breviſſimo illo ſpatio teſtantur. Non immeritò quis ſuſpicari poſſet non fuiſſe hunc genuinum, vel certè ſingularem, & breviſſimæ durationis fuiſſe Cometam. Dicendum autem eſt eodem menſe, quo iſte Cometes apparuiſſe ſcribitur viſa eſſe varia chaſmata in nubibus, veluti faces ardentes, viros

armatos dimicantes, trabes igneas, enſes &c. Bohem. Piæ l. 7. c. 15. Schulerus de eo memoriæ prodit, cum terribili ſpecie quàm maximè in cælo fulgentem graviſſimorum quoque in Europa malorum fuiſſe prænuncium. Bona quoque & læta multa eum excepiſſe, res ipſa docet. Ferdinandus enim victoriam de Joanne æmulo & diadema Hungaricum menſe Novembre conſecutus eſt. Carolus Imperator Roma in ſuam poteſtatem redactâ Pontificem ad pacem coëgit. Hinc & aliorum fœderis ſociorum conatus fruſtra fuêre, ita ut & Gallus (licet hoc anno res in Italia feliciter Venetis auxiliantibus geſſerit) & Veneti pacem cum Carolo fecerint. Qui (a) reformationem religionis in Suecia, Bremæ & alibi hac tempeſtate factam inter læta ponunt, Cometæ noſtro & proximo ea ſucceſſiſſe fateantur neceſſe eſt. Natalibus præterea aliquot Clariſſimorum Principum annus iſte clarus & lætus fuit: Maximiliani ſcilicet 2. Imperatorum optimi, Philippi 2. Hiſpaniarum Regis (cum ingenti lætitia totius Hiſpaniæ, ut Tarapha (b) ait) Ulrici (c) Ducis Mecklenburgenſis, tùm Barbaræ Joachimi 2. Electoris Brandenburg. & Annæ Sophiæ Alberti 1. Marchionis Brandenburg. filiæ, quorum illa poſtea Georgio Duci Lignicenſi, hæc Joanni Alberto Duci Mecklenb. Ulrici fratri nupſit. Nupſit verò hoc anno (d) Joanni Friderico Electoris Saxoniæ Sibylla Joannis Pacifici Ducis Juliacenſis & Clivenſis, Erico Seniori Duci Brunſuicenſis, Eliſabeta Joachimi I. Electoris Brandenburgenſis & Erneſto Duci Lunæburgenſi, Sophia Henrici Ducis Mecklenburgenſis filia. Hoc quoque anno victoriam memorabilem Conſtantinus Dux Oſtrogienſis auſpiciis Sigiſmundi Auguſti Regis Poloniæ de Tartaris invaſoribus reportavit, quadraginta millibus Chriſtianorum triſti ſervitute liberatis. Hùc etiam pertinent læta Guſtavi feliciſſimi Suecicæ libertatis vindicis auſpicia, quæ etſi anni proximi auſpiciis conjuncta fuerint, proximum tamen Cometam anteceſſerunt.

(a) Chytr. Calviſ. (b) In Carolo V. (c) Bucholz. ſed Auctor 14. tabb. geneal. ad 1528. profert. (d) Paralip. pag. 355. Bucholz. ad 1527. Lucius Veron. in geneal. Duc. Juliac. & Cliv. ſed Auctor 14. tabb. in 1525. refert.

CCCLXII. *Anno Chriſti 1528. alter Cometes apparuit in piſcibus à die 18. Jan. in oppoſitione cum Saturno: Franciſcus Rex iterum in Italiam venit, Roma à Borbonio capta.* Ricciolius.

ROmam captam & alia belli illius præter Cometas portenta vidimus. Funera Principum ad hunc annum nulla video annotata, vix dubitare licet, aliqua fuiſſe elata. Natales tamen & hymenæos lætos annotatos invenio. Albertus V. * utriuſque Bavariæ Dux, Sereniſſimi Electoris Bavariæ ſeculo noſtro florentis proavus, tùm Ulricus Dux Mecklenburgenſis (ut Auctor 14. tabb. genealog. putat) Otto, Ottonis Harburgenſis Ducis Brunſuicenſis filius, Julius Henrici Junioris Ducis Lunæburgenſis filius, Academiæ Helmæſtadienſis fundator Clariſſimus, Ericus Junior, Erici Ducis Lunæburgenſis filius. Anna † Ferdinandi I. Imperatoris filia, Alberti illius uxor, & Anna Maria Georgii Pii Marchionis Brandenburgenſis filia, lucem primùm adſpexerunt. Hoc quoquè anno Hollandia & bello Geldrico agitata, & pace optatâ beata, Res in Italia variante inter Gallos & Hiſpanos ‡ fortunâ geſta eſt.

* Bucholz. Auctor 14. tabb. † Id. Auctor & Bohem. Piæ l. 7. c. 19. ‡ Thuan. l. 1. p. 10.

CCCLXIII. CCCLXIV. CCCLXV. & CCCLXVI. *Anno Chriſti 1529. Quatuor Cometas apparuiſſe quidam annotant, ſibi invicem oppoſitos, caudas verſus 4. mundi plagas vertentes. Quidam autem chaſma fuiſſe ſcribunt, verſus 4. mundi cardines ſe vertens, Poſthæc ſtatim Turca in Germaniam venit, Viennamque obſedit, vicinaſque regiones, civitates & vicos perdidit, multoſque Chriſtianos captivos partim occidit, partimque abduxit. Æſtas pluviis abundavit, indè magna annonæ caritas ſecuta eſt, quæ per decennium duravit. In Anglia multa millia hominum pereunt peſte.* Rockenbachius.

Anno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Anno Chriſti 1529. *adnotantur* 4. *Cometæ ex adverſo ſtantes, ad* 4. *mundi latera crines diffundentes. Vienna à Turcis obſeſſa, fames valida Norinbergæ.* Ricciolius ex Prætorio.

Anno Chriſti 1529. *Quatuor Cometæ hoc anno apparuerunt. Turca Viennam obſidione cinxit, multaſque urbes in Ungaria occupavit. Sudor Anglicanus hoc tempore aliquot myriadas hominum ſuſtulit.* Alſtedius.

DIſtincti quatuor Cometæ ab Auctoribus huic anno tribuuntur. Nam & Ricciolius id annotat, (*a*) & ex ſententia Franciſci Fernandis quinque ſimul videri poſſe refert. Hos ſi quis refutaverit, ego meliora edoctus, de ſententia cedam. Interim ſine ullo temeritatis periculo hos Cometas diviſi. Jovius (*b*) unius Cometæ, qui hâc tempeſtate 12. diebus fulſerit, meminit. Turcicam irruptionem in Hungariam, & Viennæ obſidionem certius Cometis animus Solymanni ferox, bellandi & imperii augendi cupidus, tùm ſollicitæ (*c*) Joannis Scepuſienſis de regno Hungariæ cum Ferdinando certantis preces, munera præcioſiſſima & ampla fidei Solymanno præſtandæ promiſſa portenderunt. Novimus enim quàm efficacia hæc eſſe ſoleant, præſertim ſi in pectora ambitioni & avaritiæ dedita incidant. Et non exigua quidem illa afflictio fuit, verùm & ingens lætitia eam excepit. Nam virtute Philippi Palatini, fortiſſimi Ducis, præſidio præfecti, cognomen Bellicoſi ab egregiis facinoribus tunc editis, & ſervata urbe clariſſima imperii ſede, in cujus ſalute Chriſtiani orbis quies & ſalus verſabatur, indepti, immanis hoſtis à mœnibus depulſus & in turpem fugam (*d*) compulſus eſt. Juvat hîc verba ex Paralipomenis (*e*) Urſperg. apponere: *Nullum puto à condito ævo locum majore mole oppugnatum, nullum magis ſtrenuè defenſum. Vicies, ut fertur, hoſtis ſubiit muros, vicies cum ingenti ſtrage à mœnibus repulſus Dei virtute, nec non ducum, civium, & militum fide: manſit inter tot terrores Urbs Viennenſis ad exitum, incolumis: maximè verò fide, virtute & felicitate Illuſtriſſimi Principis Philippi, Comitis Palatini Rheni & Ducis Bavariæ, defenſa eſt Vienna: cujus hinc extat beneficium, non ſolùm ergà patriam, ſed & univerſam Germaniam maximum & immortale.* Verùm tamen & pacis artes feliciter ſe hoc anno exſeruerunt. Taceo religioſa colloquia & negotia, quæ certè non paucis læta, orto tunc Proteſtantium nomine, fuêre. At verò hic annus multiplicem pacem (*f*) orbi Chriſtiano, Germaniæ nempe, Galliæ, Angliæ, Hungariæ, Bohemiæ, Italiæque peperit.

Præivit Pontifex Romanus (*g*), & pace cum Cæſare ſancita à ſociis fœderis ſe divulſit. Secutus Gallus, tùm Veneti ac reliqui fœderati. Tunc & Ferdinando in Hungaria Bohemiaque, & Henrico in Britannia pax certa fuit. *Ita Gallis tota Italiâ excluſis* (cum Thuano (*h*) loquor) *cùm quieſcerent omnia, Cæſar in Italiam venit, & ab omni metu domeſtico ſecurus in Pannoniam tranſivit, ubi magnâ illâ & memorabili Viennæ Auſtriacæ obſidione ſummam contrà Solymani ſummos impetus virtutem oppoſuit.* Præterea inter Marchiones Brandenburgenſes & Duces Pomeraniæ antiqua controverſia compoſita, ita ſcilicet ut prole Pomeranorum maſculâ deficiente Brandenburgici ſuccederent. Hoc quoquè anno Sigiſmundus Auguſtus nono ætatis anno Magnus Dux Lithuaniæ renunciatus eſt. Milites verò Rhodienſes Melitam inſulam, Cæſare & Pontifice Romano conſentiente occuparunt, inhabitare & munire cœperunt, quam etiamnùm adverſùs Turcas fortiſſimè tuentur. Natalis iſte annus fuit Ferdinando, Ferdinandi I. filio, & Joanni Friderico, (qui patri Magnanimo Electori Saxoniæ cognominis fuit) tùm Agneti Philippi Landgravii Haſſiæ filiæ, quæ poſtea primis nuptiis Mauritio Electori Saxoniæ, ſecundis dicto Joanni Friderico (adeò multis exemplis conjugum natales convenire docemur) copulata fuit: tùm Georgio Duci Mecklenburgico, Joannis Alberti & Ulrici, de quibus ſuprà egimus, fratri. Probabile verò eſt & plures illo anno natos fuiſſe. Sed quicquid de eo ſit, hùc referendus Joannis Wilhelmi Ducis Saxoniæ, qui frater Joannis illius Friderici Junioris fuit, natalis. Quem quidem

(*a*) Lib. 8. ſect. 1. c. 4. Num. 2. (*b*) Lib. 30. hiſtor. (*c*) Bonfin. append. de Ferdin. Bohem. Piæ l. 7. c. 31. Chron. Polon. (*d*) Vid. Mut. l. 31. p. 318. (*e*) Pag. 360. (*f*) Sleid. l. 6. (*g*) Thuan. l. 1. p. 10. Paralip. 1529. (*h*) Thuan. lib. 1. pag. 10.

anno

anno proximo annotatum, ſed ante Cometæ apparitionem invenio. Ante hanc & Carolus V. magnâ cum pompa & ferream illam coronam, ut Rex Italiæ, & auream, ut Imperator, à Clemente VII. Bononiæ anno proximo menſe Februario ſumſit.

CCCLXVII. *Anno Chriſti* 1530. *Cometa in Germania, Italia & Gallia circiter* 6. *die Auguſti manè per aliquot dies ante ortum Solis apparuit. Deindè Solem ſequens ſub veſperam poſt occaſum Solis circiter* 3 *ſeptimanas per ſigna Cancri, Leonis, Virginis currens uſque ad* 3. *Septembris conſpectus eſt. Poſt hunc Rex Ferdinandus & Wojewoda in Tranſylvania de regno Ungariæ certarunt. Florentia poſt obſidionem diuturnam ab Imperatore & Papa in ſervitutem redigitur. Inundationes maximæ in Belgica ortæ ſunt in Novembre. Bellum apud Helvetios in Octobre ortum eſt. In Lombardia luporum tanta fuit copia, ut peregrinari hominibus tùm temporis periculoſiſſimum fuerit, qui etiam nullis tendiculis capi potuerunt. Indè ultionis divinæ pœnam eſſe multi judicarunt. Liſibonæ per terræ motum omnia templa, ædeſque circiter* 1500. *concuſſæ corruerunt. Qui poſtquam per octiduum duravit, peſtilentia ſæva ſecuta eſt. Romæ præter tonitrua & ignes crebros, tanta vis aquarum de cælo decidit, ut homines diluvio ſe perituros eſſe exiſtimârint. Impetu Tyberis ſe effundentis domus publicæ & privatæ corruerunt. Turca in Auſtriam irruens à Germanis in fugam verſus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1530. *Inter Comitia Auguſtana menſe Junio apparuit Cometa.* Eckſtormius ex Chron. Saxon.

Anno Chriſti 1530. *Cometa conſpici cœpit à* 6. *Auguſti duravitque uſque ad* 3. *vel* 13. *Septembris, videbaturque manè ante Solis ortum, deindè poſt aliquos dies videbatur veſperè poſt Solis occaſum. Eo verò tempore Cancrum perambulavit & Leonem, Virginem ac Libram, in quo ſigno evanuit. Tunc ſubmerſæ ſunt multæ urbes in Hollandia, Zelandia & Brabantia, Helvetici motus & ruſticorum Germanorum agreſte bellum. Anno autem ſequente, terræ motus Febr. Luſitaniam concuſſit, adeò ut Ulyſſipone corruerint domus* 1050. *&* 600. *nutârint ac proximæ fuerint ruinæ. Quidam has calamitates ſequenti Cometæ adſcribunt.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1530. *Cometa viſitur, multi pagi & oppida in Hollandia & Zelandia aquis obruuntur. Tiberis inundat Romam.* Alſtedius.

Anno Chriſti 1530. *Narrat Lycoſtenes in Chronico de prodigiis, Cometam viſum eſſe in Germania, Italia & Gallia, circiter ſextum diem Auguſti* 1530. *& primùm aliquot diebus manè antè ortum Solis apparuiſſe, inde verò ipſum Solem ſequutum eſſe, & ſub veſperum poſt occaſum Solis circiter tres ſeptimanas viſum, uſque ad tertium diem Septembris. Hoc autem, cum nonnulli neſcierint, aut non ſatis conſiderarint, uſque adeò ſunt decepti, ut unum eundemque Cometam pro diverſis habuerint, & duos eſſe ſcripſerint, qui unus fuit.* Schulerus Diſquiſit. Phil. de Comet. p. 11.

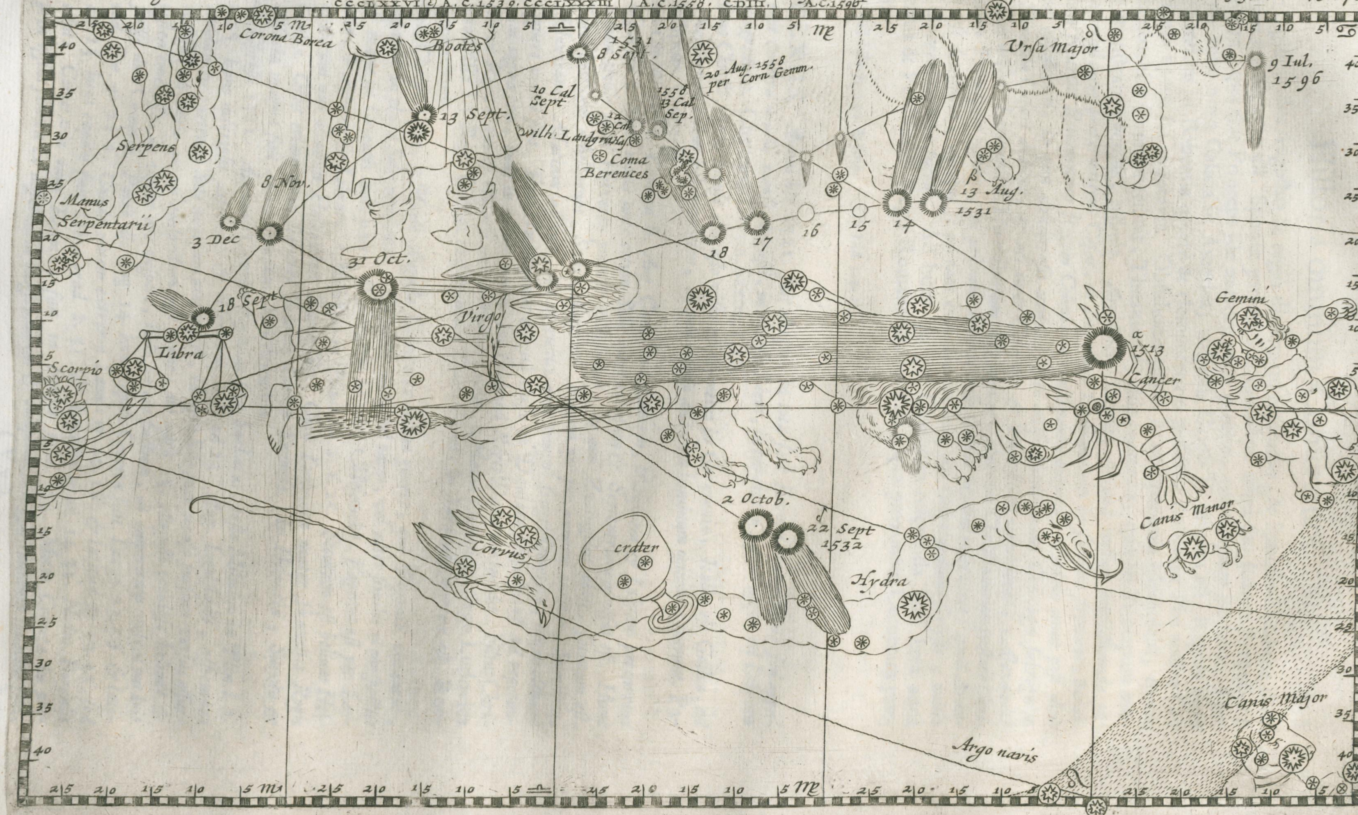
NOn temerè, ut puto, quiſpiam dixerit duos iſthôc anno Cometas viſos fuiſſe, non tantum quòd alterum manè, alterum veſperi apparuiſſe ſcribatur (quod de uno verum eſſe ſolet) ſed quod Eckſtormius menſe Junio, Rockenbachius, Ricciolius & Schulerus, menſe Auguſto & Septembre eum apparuiſſe dicant. Non exigua triſtium eventuum invidia Cometes iſte laborat. Nec diffitemur hæc, quæ & Auctor Paralipomenôn Urſpergenſi annexorum annotat, & alia plura, quædam tamen paulò ab eo remotiora, ei ſucceſſiſſe. Nam & bella ſacra à fœdere Smalcaldico (*) initium habuiſſe novimus. Sed horum malorum negata conſcientiis libertas portentum fuit. Quod verò ad alia triſtia attinet, toties demonſtravimus talia citrà Cometas ſæpè evenire. Hîc verò demonſtrandum eſt læta quoque Cometam noſtrum excepiſſe. Inter hæc Eckſtormius Confeſſionis Auguſtanæ, à tot Principibus & Civitatibus magno animo receptæ & ſubſcriptæ, natales numerat. Ego illos Principum addo. Friderici, qui Joachimi 2. Electoris Brandenburgici, & Franciſci Ottonis, qui Erneſti Cellenſis Ducis Lunæburgenſis filius, & is quidem primogenitus fuit. Hoc

(*) Sleid, lib. 7.

anno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Figura exhibens Com. CCCLII (α) A.C.1513, CCCLXVIII A.C.1531 ex obſerv. Apiani (β) ex Fracaſtor (γ) CCCLXIX (δ) A.C.1532. CCCLXXVI (ε) A.C.1539, CCCLXXXIII ( ) A.C.1558, CDIII ( ) A.C.1596. N°.74.

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

anno Sigiſmundus Auguſtus & regio diademate redimitus, & Sponſus Eliſabetæ illius Auſtriacæ deſignatus eſt. Sponſæ patrem Ferdinandum affini ſuo Joanni Scepuſienſi conciliare, quâ erat Princeps ille auctoritate & pietate, nequicquam ſtudebat. Hoc quoque anno nova Galicia in America, auſpiciis Caroli V. inventa eſt. Regem verò Ferdinandum in Bohemia quietè & clementer res geſſiſſe, Bohemiæ Piæ auctor (*a*) ſub finem operis ſui annotavit. Obſidionis porrò & occupationis Mediolani, quam Rockenbachius Cometæ tribuit, Thuanus (*b*) aliis portentis, quæ in Principum moribus monſtrare ſolemus, tribuit. *Arridente*, inquit, *fortunâ nullam amplificandæ potentiæ occaſionem prætermittens Cæſar, ut Imperium Germanicum in familia firmaret, Ferdinandum fratrem Romanorum Regem Coloniæ renunciandum curavit. Eodem anno poſt diuturnam obſidionem, in qua Arauſienſis occiſus, & eo occiſo Ferdinandus Gonzaga ſubrogatus eſt, Florentia Cæſari deditur, & uti inter Cæſarem & Pontificem convenerat, Alexander Medices nothus Laurentii F. Florentinorum dux creatur, abutente Chriſtianorum paſtore Chriſtianorum Principum viribus, ut privatæ ambitioni & ſuorum libidini inſerviret: quod Arauſienſis ipſe deteſtatus, ægreque ſe ad eam expeditionem ire, uti Guicciardinus ſcripſit, initio apud Cæſarem teſtatus fuerat.* Ad hunc quoque Cometam referenda ſunt læta anni ſequentis & Ferdinandi Regis Romanorum auſpicia, quæ proximum Cometam præceſſêre.

(*a*) Lib. 7. c. 32. & ſeqq. (*b*) Hiſt. 1. p. 15.

CCCLXIIX. *Annus hic* 1531. *fuit alioquin in tota ferè Europa tranquillus: ſed apparuit Cometa* πωγωνίας *menſe Auguſti, in occaſu Solem, in cardine a Leone uſque ad Libram progrediens.* Chytræus Chron. Saxon. l. 13.

Anno Chriſti 1531. *menſe Auguſto viſus eſt Cometes in Germania, Italia & Gallia, ad Occidentem tribus hebdomadibus, de qua variæ doctorum hominum opiniones fuerunt.* Paralipom. Urſperg.

Anno Chriſti 1531. *Cometa* 6. *Aug. Cancrum, Leonem, Virginem & Libram percurrens uſque ad* 3. *Sept. mane ante ortum Solis inter occaſum & Septentrionem viſus eſt. Hunc bellum civile apud Helvetios propter religionem, in quo Zwinglius obiit, ſecutum eſt. Turci Siciliam debellarunt, Scoti Angliam. Magna quoque annonæ caritas, Sueviam, Helvetiam, Alſatiam afflixit, ita ut ruſtici ante tempus fruges demetere, inque clibano coquere coacti ſint. Rex Chriſtiernus magnâ claſſe in Daniam profectus eſt ad repetendum regna ſua, inde in manus patrui ſui Friderici Regis Danorum incidit. Filius Chriſtierni Regis, qui in Cæſaris aula alebatur, obiit. Mater Ludovici,* (lege Ludovica Franciſci I.) *Regis Galliæ, conſanguinea Ducis Caroli, in Sabaudia mortua eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1531. *Menſe Auguſto Cometa ex eorum genere, qui Pogoniæ vocantur, apparuit in plaga Solis occidentis. Proximo anno vel idem, vel alter ſimilis ei conſpectus eſt mane in Orientis Solis parte. Camerarius in vita Melancht. Vagatus eſt per Leonem, Virginem & Libram. Milichius in Plinii lib. 2. c. 25. Secutum eſt bellum Helvetiorum quo occubuit Huldrichus Zwinglius. Obiit Ludovica mater Franciſci Regis Galliæ. Obiit etiam anno ſequenti Joannes Elector Saxoniæ. In Helvetia, Suevia & Alſatia magna fuit annonæ caritas.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1531. *Apparuit Cometes Pogonias ſive barbatus, teſte Milichio in Plin. l.* 2. *c.* 25. *hunc deſcripſit Appianus & obſervavit à* 6. *ad* 23. *Aug. Ingolſtadii, affirmans caudam in partem à Sole averſam procurriſſe, ideoque Sole jam occaſo ſurſum verſus aſſurrexiſſe, ab initio autem conſpectum eſſe mane, die verò* 15. *Auguſti occidiſſe heliacè & poſtea emerſiſſe, ac viſum eſſe veſpere, inde autem factum, ut imperitum vulgus putârit fuiſſe duos Cometas. Porrò die Aug.* 14. *locus Capitis Cometæ fuit. Leo gr.* 23. 39′. *& latitud. Bor. gr.* 23. 2′. *Caudæ autem extremæ Leonis gr.* 19. 18′. *& latitud gr* 39. 45′. *ſed die* 23. *locus capitis fuit Libra grad.* 2. 51′. *& Latitud. grad.* 14 31′. *Nodus Borealis orbitæ Cometariæ cum Ecliptica fuit in Scorpii grad.* 14. *Motus Cometæ in propria ipſius ſemita ex differentia longitudinum & complementis Latitudinum collectus fuit,*

à die 13. quo reſumptæ ſunt, & accuratius tractatæ obſervationes, nempè concitatior in medio. Secutæ ſunt hunc Cometam turbæ in Helvetia, Saxonia & in mari Balthico, Maris exundatio in Belgium, & Zelandiæ oppida merſa, Turcarum eruptio in Auſtriam & Chriſtierni Regis Daniæ carcer.

* *Incertum eſt, an hic idem ſit Cometa cum eo, quem Fracaſtorius lib. 3. Homocentricorum cap. 23. viſum ſibi ait hoc anno 1531. die 8. & 9. Septembris matutinum, & tropico æſtivo valdè borealiorem, ſed circa diem 13. veſpertinum factum emerſiſſe circà æſtivum Tropicum, ſequentibus autem diebus longitudine parùm mutata, in latitudinem actum ultrà æquinoctialem ſpectatum fuiſſe non longè à Jove, qui tùm in gradu 13. Scorpii verſabatur, & circà diem 18. ſenſim abſumtum fuiſſe ait. Quare motus ejus fuit ab Occidente in Orientem obliquè, id eſt à Magiſtro S. Cauro in Notapeliotem. At cum ſuum Appianus dicat cœpiſſe diſparere die 23. Auguſti, & ſemper illum ponat circa Eclipticam & Æquatorem, quis non videt fuiſſe Cometas diverſos? & famam duorum Cometarum non fuiſſe in eo fundatam quod prius manè, deinde veſpere viſi ſunt. Sed quia ſive quandò matutini, ſive quandò veſpertini viſi ſunt, diverſi dies & menſes fuerunt. Sed brevior hujus vita dierum 10, & tardus de illo rumor, aut nubilum tempus Ingolſtadii, obſervationem Apiano fortè inviderunt.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1531. Illuxit Cometa non ſine clade Orientis & Septentrionis. Etenim Turca in Hungariam & Auſtriam irrupit. Rex Chriſtianus magnâ claſſe in Daniam proficiſcitur ad repetendum regna ſua. Helvetiorum bellum in negotio religionis geritur, quo bis à Tigurinis infeliciter pugnatum eſt. In priore prælio cæſus eſt Zwinglius. Alſtedius.

EAdem de iſto Cometa Leovitius & Buntingus (*a*) literis prodidit. Mutius (*b*) quoquè Cometen hoc anno ſub Libra in Occidente viſum, & bellum inter Helvetios infeliciter exortum felici pace compoſitum memoriæ mandavit. Milichius hîc nobis eſt adeundus & audiendus de hoc Cometa. Ita verò ille in lib. 2. Plin. cap. 25. *Vidimus & ipſi Cometam anno 1531. magnâ celeritate vagantem per Leonem, Virginem & Libram, & aliàs conficientem uno die quatuor gradus, aliàs quinque, aliàs ſex gradus. Extat enim Obſervatio Viri doctiſſimi D. Appiani de ejus Cometæ motu. Tam velox curſus ſatis oſtendit, Cometas nequaquam eſſe fixas ſtellas.* Idem mox: *Cometas non eſſe Planetas primùm ipſe numerus teſtatur, quia ſæpe accidit ut omnes Planetæ conſpiciantur ſuis locis, cum alibi fulget Cometa, id quod ipſi obſervavimus anno 1531. cum quidem Jupiter eſſet in Libra, hunc Cometa celeriter præteriit & reliquit. Eodem tempore obſervaturus manè Cometen Bornerus Lipſiæ vidit Mercurium in Leone, cum jam Cometa evaſiſſet ad Virginem.* Et infrà conjunctioni Planetarum vel alicui Eclipſei præcedenti Cometarum ortum adſcribens, cauſam Cometæ qui hoc anno fuerit à quibuſdam ad Eclipſin præcedentis anni, & Saturni, Mercurii & Martis conjunctionem in Tauro, referri tradit. Cometæ hujus ſitus & motus idem eſt qui præcedentis: ita ut hîc vel illîc errorem commiſſum eſſe appareat. Hunc Cometem fuiſſe matutinum & barbatum S. pogoniam ab Aquilone verſùs Meridiem (quod & de illo Anno Chriſti 1313. affirmat) progreſſum eſſe, & veſpertinum ac caudatum evaſiſſe, ac in medio quàm in fine velociorem indice Appiano fuiſſe Ricciolius (*c*) ſcribit. Ejuſdem hæc de eo refert ex Cæſarei Aſtronomici part. 2. c. 1. verba: *quando propius aberat ab horizonte occiduo quàm gr. 4. videbatur flamma ejus extingui*, id eſt, ob lumen minus compactum & minus vividum, quàm in aliis ſtellis, deſiit apparere, antequam occiderit. Schorerus ex Chronico Baſileenſibus tradit 6. Auguſti arſiſſe Cometam rubicundum, naturæ Mercurii & Martis. Duraſſe in Septembrem. Videri cœpiſſe ad Arcton, in dodecatemorio Leonis, aſcendiſſe circiter hora 3. poſt mediam noctem ſupra horizontem: & cum ſe ſemper verſùs Solis viam per Virginem contulerit, mutaſſe ortum, uſque quo ſub Sole ſe condiderit & diſparuerit. Hoc anno caritatem & famem homines afflixiſſe ex Chronicis Memingenſibus adnotat. Quod ad eventus Cometæ noſtri attinet, multos annotarunt à nobis allegati auctores, quibus & Clar. Schulerus accedit. Atque hoc quidem ita ſe habere, meritò largior. Ferè enim

* Alius Cometa anni 1531. & error Apiani. (*a*) 1. part. Chron. & ad ann. 1531. in Chronol. (*b*) Germ. Chron. lib. 31. (*c*) Almag. l. 8. ſect. 1. de Cometis c. 4. Num. X. XIII. XV.

ſemper, imò ſemper, ſi univerſum orbem adſpicias, eodem modo res ſe habet. Verùm & læta Cometis ſuccedere, & ita ſignificationem eorum indifferentem eſſe, ubique demonſtro. Quod ad illa triſtia & acerba, quæ Cometæ noſtri apparitionem exceperunt, attinet, illa vel naturales, vel morales cauſas, quas ſæpius indicavimus, etſi nullus Cometes in cælo fulgeat, habent. Ita hinc nil neceſſariò contrà Cometas concluditur. Læta hoc anno non pauca eveniſſe, extrà dubium eſt. Continuò enim triſtibus miſcentur læta, adverſis ſecunda. Nos pauca dabimus. Natalis annus iſte fuit Mariæ Ferdin. I. filiæ, quæ poſtea Wilhelmo Duci Juliacenſi & Clivenſi nupſit, ex qua quinque filias & duos filios, ut infra videbimus, feliciter ſuſcepit. Aliorum Principum natales adnotatos non invenio. Innuo tamen non temerè id colligendum eſſe ex tabulis genealogicis Caroli V. Chriſtiani 2. Regis Daniæ, & Henrici Pii Ducis Saxoniæ, ut alios Principes taceam, quorum liberos illâ tempeſtate natos, ſed non annum adnotatum, invenio. Hoc anno Leonora ſeu Eleonora Caroli V. ſoror Franciſco I. deſponſata fuit. Cæterùm hîc annus inſignem lætitiam Poloniæ attulit, poſtquam Joannes Comes Tarnovius Ruſſiæ Palatinus, auſpiciis Sigiſmundi Primi & Secundi, de Petro Palatino Valachiæ perfido, victoriam memorabilem ad Obertinum, cæſis 22. hoſtium millibus (cum ipſe vix quater mille milites haberet) captis mille *, & 50. machinis bellicis majoribus, direptis caſtris reportavit, & Pokuciam amplam & latam Poloniæ provinciam (quæ inter Prutum & Tyram fluvium jacens Podoliam ab Ortu, Valachiam à Meridie, Tranſylvaniam ab occaſu, Ruſſiam à Septentrione reſpicit) patriæ recuperavit. Hæc res non tantùm ei gloriam ſed & mercedem magnam ſingulari indictione publicâ ei à Rege conceſſâ, tùm & inducias cum Valacho attulit. Plura ejuſdem generis ex annis ſequentibus hùc non refero, quamvis id ad conciliandam Cometæ invidiam fecerint alii, cum proximi anni Cometas ferant, ſicut illa tempeſtas talium phœnomenôn ferax fuit, niſi quòd ſacra pax anno ſequenti medio Germaniæ data, quæ proximum Cometen anteceſſit, hùc ſit referenda. Cum autem & caritatem annonæ Eckſtormius huic Cometæ tribuat, meritò hîc adſcribam Clariſſimi & Doctiſſimi Viri Simonis Grynæi verba †. Ille nempè de fine & ſignificatione Comet. cap. 14. docens præter calorem & ſiccitatem (quæ duo Cometis per ſe ineſſe tanquam conſectaria & effectus ſuæ formæ ſtatuit) & quæ iſta proximè conſequuntur, in aëre commotiones & procellas ventorum, nihil à Cometis metuendum vel ſperandum eſſe, ſubjicit: *Quòd ſi memoriâ recolamus* κατ᾽ ἔτος *ſuperiorum annorum, quibus Cometæ viſi ſunt, animadvertemus perpetuò hæc* (æſtum ſcilicet & ſiccitatem cum ventorum æſtuatione & procellis inuſitatis) *conſecuta fuiſſe Cometas, quæ modò diximus. Nam apparitiones Cometarum anno* 31, 32, 54 *&* 58. *hæc conſequuta eſſe, memoria noſtra & patrum, & hiſtoriæ evidenter docent. Quin imò fertiles admodum fuiſſe annos iſtos comperimus, & propè totos ſerenos: ut mirari ſatis nequeam quorundam inſcitiam & temeritatem, qui ſterilitatem ex Cometarum apparitione prædicere non verentur. Verùm hæc, ut & alia qui tetra, calamitoſa, non hominibus ſolùm & beſtiis, ſed univerſæ naturæ præſagire ex Cometis audent (cujuſmodi ſunt peſtis, fames, ſeditiones, tumultus, ſubverſiones Rerumpublicarum, regnorum vaſtationes, Civitatum everſiones, populorum & nationum excidia, Principum & Regum aut Magnatum mortes, prælia, inundationes & diluvia, & ſexcenta alia) jam deinceps conſideremus, & quantum ponderis habeant, inquiramus.* Qua occaſione ut aliquid non tantùm hujus Cometæ, ſed & ſequentium quos adfert, cauſâ, de præſtantiſſimi illius Viri promovendis liberalibus ſtudiis Magno Eraſmo judice ‡, nati, ſententia loco opportuno dicam, par imò opus eſt. Itaque ille primum ἀκριβῶς docet inter monſtra, miracula, prodigia, portenta & τέρατα ſtatuendum eſſe diſcrimen: prodigia & portenta alia eſſe divina, alia naturalia, Cometas, ut & Parelios, & alia eſſe portenta naturalia, cum eorum ortus in natura ſit, & ratio eorum ex naturalibus cauſis reddi poſſit: non eſſe verò miracula, neque monſtra neque etiam portenta divina, quæ ſcilicet ſolius Dei nutu & voluntate fiunt abſque cauſſis ſecundis, ut Solaris curſûs inhibitio, umbræ meridianæ retractio, Jordanis & maris diviſio & alia. Dehinc

* Chron. Pol. † Lib. de nat. & ſignificationib. Comet. ‡ Buchan. ad 1541.

Cometas non eſſe ſigna neceſſaria malorum, quæ eis adſcribuntur: ubi etiam verè & prudenter prælia, perjuria, everſiones populorum, vaſtationes agrorum &c. ab hominum pravis cupiditatibus plerumque proficiſci pronunciat. Subjicit autem: *Et quod de peſte caritateque annonæ objici poſſet, cum Cometis illas cauſas naturales communes habere, ac proinde horum ſaltem infortuniorum ſigna non malè ſtatui, concedi fortaſſe poſſit, ſi de remota cauſa non autem de proxima dicatur cap.* XVI. Ubi Cometas futurorum eventuum, cum quibus neque materia, neque formâ neque efficiente conveniunt, ſigna non eſſe, puta neceſſaria, concludit. Demùm cap. XVII. Cometas futurorum eventuum cauſas nec per ſe, nec per accidens reverà dici poſſe monſtrat. Tùm verò à malignitate aſpectuum cap. XVIII. (ut vocant) cæleſtium & infauſto Planetarum poſitu ac conjunctione, vel eclipſi, Cometam ſævum generari, vanum commentum eſſe diſputat. Et cum diverſas cæli & corporum æthereorum qualitates ex Philoſophia, tùm ſtellas infauſtas & malas dari ex Scriptura quoquè Sacra probet, & poſt eclipſes, cum ſemel Mars, Mercurius & Luna conjuncti fuerint, Cometas exortos eſſe aſſerat, ſolidis profectò argumentis veritatem format. Hiſtoriam lætorum c. XIX. Cometæ eventuum à nemine conſcriptam fuiſſe, mirari ſatis nequit. Hâc in re nos egregii illius Viri votis abundè ſatiſſaciemus. At verò & Cometam à natura quæ boni gratiâ agit, & finem ſuum ſemper, ni impediatur aſſequitur productum, bonum potiùs quàm malum naturaliter ſignificare ſtatuit*. Et quamvis Cometæ præcedant triſtia, non tamen ideò illorum cauſas vel ſigna dici poſſe oſtendit cap. XX. Siccitatem quoque, æſtum, ventos & procellas à Cometis quidem, ſed non neceſſariò produci: eoſdem ſigna eſſe eorum quæ à libertate hominis pendent, probari non poſſe, & licet quodammodo æſtus & procellarum & (quanquam rarius) caritatis annonæ & peſtis cauſæ & ſigna, non tamen naturalia ſigna aliorum effectuum eſſe affirmat. Signa tamen divinæ vindictæ jam jam imminentis fatetur, & exemplo annui Cometæ Hieroſolymitani probat. Denique mala Cometas ſecuta †, ab eis ut effectus à cauſis non pendere, multos Principes ſinè Cometis mori, multaque mala ſinè illis fieri, & ſic imperitia, ut olim ab Eclipſibus, vel ſuperſtitione deceptos, vel etiam præjudicio eorum, qui iſtis rebus ex magicis ſomniis plus nimio tribuunt, occupatos, metuere ſibi & aliis à Cometis, & tàm in ſe quàm in alios ſæpè injurios extitiſſe, aſſerit.

Dum autem & hîc de conjunctione Planetarum ac Cometarum ortu agimus & mox agemus, dicendum verbo eſt Doctiſſimum Ricciolium ‡ fortibus 6. rationum machinis, hunc ab illa removere: tùm quòd illa intrà Zodiacum tantùm fiat, Cometæ ſæpè extra eum & procul ab eo, tùm quòd ſæpius conjunctiones quàm Cometæ fiant, ſæpè etiam hæ & iſti ſeorſum appareant: tùm quòd Cometæ longè diutius durent; tùm quòd ſint longè majores, utpote Soli vel Lunæ ſuppares: tùm quòd motum longè diverſum habeant: tùm quòd diverſo modo à Planetis occidant vel extinguantur. Vid. Sen. Nat. Quæſt. l. 7. c. 12. & Grav. diſp. th. 4. §. 5.

* Ibid. † Judic. de Cometa 1577. ‡ Lib. 8. ſect. 1. de Com. c. 7. Num. 2.

CCCLXIX. & CCCLXX. *Anno Chriſti* 1532. *Cometa menſe Septembri duabus ante Solis exortum horis conſpectus eſt, radiis inter Meridiem & Occaſum longo ſpatio porrectis.* Chytræus Chron. Saxon. l. 13.

Anno Chriſti 1532. *Cometa* 23. *Septembris uſque ad* 20. *Nov. ante Solis ortum per duas horas & aliquot ſeptimanas viſus eſt, caudam longiſſimam verſus meridiem & veſperam porrigens, (in conjunctione Martis & Solis in Libra accenſus) viſus eſt. Quamvis aliqui ſint, qui affirmarunt, illum uſque ad tertiam Decembris diem fulſiſſe, à que* 5. *Virginis uſq; ad* 8. *Virginis progreſſum eſſe. Poſt hunc Joannes Elector Dux Saxoniæ mortuus eſt. Turca in Ungariam proficiſcitur, & arcem Guns oppugnat; cumque tunc temporis minus feliciter res ipſi ſuccederent, cohortes militum in duas turmas diviſit, quarum una per Stiriam, altera per Auſtriam ferro & igni omnia devaſtantes profectæ ſunt. In Friſia, Hollandia, Zelandia, menſe Novembri inundationes maximæ fuerunt, magna incommoda mortalibus adferentes. In multis regionibus dracones in aëre volantes gregatim in magna multitudine*

viſi ſunt, tecti coronis, habenteſque roſtra ſuilla. In Babyloniæ regno circà Radubios, quos Polycaſtos appellant, m. Martio die 7. infans ex obſcuri nominis fœmina Rachienæ natus eſt ſpecioſa forma, lucentibus contrà naturam oculis ac dentibus: hac autem horâ quâ natus eſt non elementa tantùm, ſed omnes cælorum virtutes commotæ ſunt, horrendaque ſigna ediderunt. In noctis autem medio Sol inſolito ſplendore apparuit, quaſi in ipſa diei meridie, qui deinde in tenebras adeò verſus eſt, ut in Babylonia per integrum diem minori miraculo non ſit viſus. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1532. *Per Septembrem & Octobrem Cometa fuit viſus antè Solis ortum.* Sleid. lib. 8. *Hic Cometa prædictus fuit ab Appiano.* Milichius in l. 2. cap. 25. Plinii. *Solimannus Turcarum Imp. ſecundò in Auſtriam irrumpens, multis ſuorum amiſſis pedem retulit.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1532. *Unum tantum exemplum, ut duo Cometæ viſi uno anno fuerunt, obſervavi in Catal. Comet. ubi Lavaterus* inquit: *Cæterùm quis non judicabit formidabile eſſe ferè intrà unius anni ſpatium duos Cometas apparuiſſe?* Keckermannus Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. de Comet.

Anno Chriſti 1532. *Cometa Xiphias Milichio* in lib. 2. Plin. c. 25. *dictus, qui prius Auſtralis fuit, deinde flexit in Boream, cæpitque videri ab Apiano die 25. Septemb. viſuſque eſt uſque ad 20. Novemb. & prius occidebat quàm Sol, nec niſi manè videbatur. Die 2. Octobris viſus in Virgine; at Octob. 31. hora 5. poſt mediam noctem locus ejus viſus in Libra, cæperatque veſpere præcedenti apparere paulò poſt Solis Occaſum, cauda in dies magis vergente in Meridiem, donec perpendicularis fieret reſpectu Zenith. Jam die 8. Nov. hora 5. poſt mediam noctem Lócus Cometæ erat in Scorpio, cauda verſus Boream flexa, quæ veſpere quoque conſpiciebatur.* Ricciolius. Almag. Novi T. 1. part. poſt. l. 8. ſect. 1. c. 3.

Anno Chriſti 1532. *Conſpectus eſt Cometa terribilis. Turca irruptionem faciens in Hungariam, pellitur à Chriſtianis.* Alſted.

RIcciolius dicto loco de Cardano & de Fracaſtorio teſtatur, quòd iſti dicant exortum 22. Septemb. & occubuiſſe die 3. Dec. Huic Cometæ tribuitur motus Barbaroſſæ contra Joan. Auriam. Annotat hunc Cometen & Sifardus, qui & proximos ei memorat, eiſque ſuo more multa adverſa tribuit. Keckermannus præmiſſo axiomate: *Obſervandum eſt quis Planeta ſit diſpoſitor & Gubernator iſtius Cometæ, cujus effecta prædicere cupis. Nam in effectis iſtis producendis, videlicet in tempeſtatibus, in morbis, & aliis hujuſmodi etiam regnat planeta iſte qui Cometam effecit ac gubernavit:* id ex Aſtrologorum placitis deducit, diverſas qualitates Planetis tribuens. Inter alia ait: *Et Cardanus in Comment. ſæpè cit. p. 153 & 144. monet, attendendum ſemper eſſe, quiſnam Planeta dominetur cuique Cometæ; habet enim ſemper hoc principium Cometes, à deliquio diſtinctum, ut Martis ac Mercurii furentium damna ſignificet, itaque & Jovius bona quadam immiſta habebit, veluti ſalutares ventos frugibus & fœcundos. Verum & cum hoc, diſſidia Sacerdotum in religione Chriſtiana, & prælia ac bella, licet non diuturna: abſceſſus item & febres acutas. Talem fuiſſe eum, qui viſus eſt Anno Domini 1532. in Ariete ſub Septentrionali parte Coloniæ, credendum eſt. Nam Juppiter legem Chriſtianam, Aries Britannicam: Mars & Mercurius ſignificarunt diſſidium & perturbationem, quæ facta eſt poſt triennium in tota illa provincia, jubente Henrico VIII. Rege. Fuerat autem ipſe Cometa diuturnus à fine Julii uſque ad initium Septembris. Martius autem Cometa immodicas ſiccitates parit, bella ſæviſſima & peſtem acerbiſſimam. Venereus autem attonitos morbos, paralyſes, febres violentas, ſeditioſos Principes, hæreticos itemque tales, qui plurimùm linguâ valent apud populum. Mercurialis Cometa ſignificat fulgura, tonitrua, terræ motus, ventos graves, ſævas tempeſtates, novas artes & inventiones, omnes tamen humano generi pernicioſas.* Keckerm. Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. Studio & illa ex Grynæo proximè, & hæc ex Keckermanno hîc poſui, ut quivis ex contrariarum ſententiarum oppoſitione tanto facilius & felicius veritatem eliciat. Hùc pertinet, quod Milichius in hanc ſententiam habet. Nam ex conjunctione Planetarum præcedenti Cometas prædici poſſe docens (quod & de Thalete, vel aliquo veterum memoriæ proditum eſt, idemque patrum noſtro-

rum memoriâ Joannes Carion feciſſe ſcribitur, idemque de ſe prædicat Leonhardus Turneiſſerus lib. de Cometis & Leovitius, tùm Barthol. Schimpferus & poſt omnes nuper Nobiliſſimus & Ampliſſimus Dn. Otto de Guericken Conſul Magdeburg.) hunc Cometem ab Apiano prædictum eſſe affirmat. Et paulò infra de hoc Cometa ait*: *Conſtabat eum in ipſa conjunctione Solis & Martis in Libra accenſum eſſe, & cum proprio motu conſtanter aſſectaretur Martem, ſatis apparebat eum lumine Martis trahi, quare cauſa excitatæ materiæ referebatur ad Martis conjunctiones. Fuerat autem Auguſto præcedente Eclipſis Solis in Virgine. In ea eclipſi, fuit Solis, Lunæ, Martis & Mercurii conjunctio. Et initio anni ſtatim poſt introitum Solis in Arietem, fuit conjunctio Saturni, Martis & Lunæ in Geminis. His conjunctionibus infecta Luna, unà cum cæteris judicabatur excitaſſe magnam copiam lenti & venenati halitûs. Erat igitur admodum terribilis flamma: nam & magnitudine & duratione vincebat alterum Cometam, quem ſuperiore anno videramus. Arſit enim tres totos menſes.* Infra in fine Septembris conſpici cœptum, tres menſes duraſſe ait. Buntingus (a) teſtatur hunc Cometam in tota Germania auctumno & menſe Novembr. apparuiſſe & ſigna Virginis, Libræ & Scorpionis peragraſſe. Hæc ille in Chronicis Brunſuicenſibus. At in opere ſuo Chronologico paulò poſt compoſito, hæc de Cometa noſtro non refert: ſed illa tantùm Sleidani, quæ apud Eckſtormium paulò ante vidimus. Schorerus ex Chronicis Baſil. refert Cometam hunc auctumno apparuiſſe cum longa cauda, in Virginis ſigno propè lucidam caudæ Leonis, unà cum Phoſphoro Soli præiviſſe ad 80. dies viſum fuiſſe: Ex Memingenſibus verò terræ motum iſthôc anno in illa regione fuiſſe. Ricciolius (b) infra ejus magnitudinem, ſitum & motum pluribus deſcribens, refert Fracaſtorium (ut ipſe narrat (c)) vidiſſe hunc Cometam triplo majorem Jove cum cauda bicubitali: Joannem verò Vogelinum poſita diſtantiâ à terris ſemidiametrorum terreſtrium 8. cenſuiſſe capitis diametrum milliarium Germanicum $1\frac{1}{4}$ ſeu Italicorum 5. caudam autem longam mill. Germ. 182. Indeque Carolum Piſonem dixiſſe non eſſe impoſſibile Cometas æquari monti, unius aut duûm milliarium German. Notanda meritò hujus & proximi & ſequentium Cometarum occaſione ſunt, quæ infra (d) ſcribit: *Primus, ut advertit Tycho, & Gemma Friſius, fuit Petrus Apianus, qui obſervaverit Cometas caudam ſemper projicere in partem à Sole averſam, ideoque Cometas manè præcurrentes ſoli orituro barbatos videri, & prius oriri ipſorum barbam in Occidentem converſam quàm caput: veſpertinos autem ac Sole jam occaſo ſuccedentes prius capite quàm cauda occumbere, id inquam obſervavit in 5. ſui temporis Cometis, videlicet annorum 1531, 1532, 1533, 1538, & 1539. obſervando momenta temporis & locum capitis ac extremæ caudæ quoad longitudinem & latitudinem, & præcognito jam ex Alphonſinis tabulis loco Solis ad illud momentum. Id ipſum autem obſervavit eodem tempore Fracaſtorius, in tribus Cometis annorum 1531, 1532, 1533. & Gemma Friſius in 8. Cometis ab Anno 1532. quos commemorat in tractatu de Radio Aſtronomico cap. 19. & in Aſtrolabio cap. 82. cui ſubſcripſit filius ipſius Cornelius Gemma lib. 1. de divinis naturæ characteriſmis cap. 6.* Ab Oriente verſus Occidentem (e) ſed obliquè tranaſſe eum, &, ut & illum anni 1539. prorepſiſſe ab ortu cum latitudine Auſtrali, & nactum deinde latitudinem Borealem, aliquo ductu verſus Occaſum æſtivum circiter iviſſe, & ita in conſequentia (lege, in antecedentia) ſignorum, (f) memorat. Sed jam ad effectus Cometæ veniamus. Quæ huic Cometæ Rockenbachius & alii Auctores tribuunt, vel inſolita ſunt prodigia & monſtra, vel ſolita naturæ & humani ingenii opera, quorum neutra ullo neceſſitatis nexu Cometis junguntur. Adverſa hoc & quovis alio anno, eveniſſe in orbe, quis neget? Hunc tamen annum pax Germaniæ, Daniæ, Bremæ, poſitis armorum & animorum motibus, reddita, & Italiæ conſervata, tùm victoria de Solymanno Hungariæ invaſore Friderici Palatini virtute parta lætum reddidit. Hùc pertinet & fertilitas pacis pediſſequa, quam paulò ante apud Grynæum vidimus. Nati porrò hoc anno ſunt aliquot Principes, Magdalena Ferdinandi I. filia, Fridericus Erneſti Cellenſis Ducis Brunſuicenſis filius, & Wilhelmus ille ſapiens, Landgravius Haſſiæ, Aſtrologus inſignis, Alfonſus alter.

* Milich. in l. Plin 2. c. 25. p. 187. (a) Chron. 1. part. (b) Loc. cit. c. 4. Num. 8. (c) In Homocentr. l. 3. c. 23. (d) Loc. cit. Num. 9. (e) Vid. Grav. diſp. de Comet. th. 9. §. 4. (f) Ibid. numero 10 & 11.

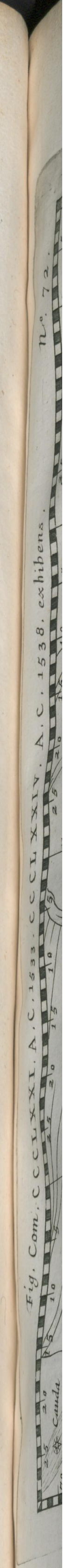

Fig. Com. CCCLXXI. A.C. 1533. CCCLXXIV. A.C. 1538. exhibens. N°. 72.

Yſenius del. *Stopend. ſculp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CCCLXXI. *Anno Domini 1533. in fine Julii & in Auguſto apparuit ingens Cometa extra Zodiacum, non procul à Perſeo, diſtringens caudam longam in occaſum brumalem.* Leovitius.

Anno Chriſti 1533. Cometa ingentis magnitudinis in fine Junii per menſes duos Julium & Auguſtum verſùs Septentrionem extra Zodiacum non procul à Perſeo in Geminis, Tauro & Ariete retrocurrens, viſus eſt, caudam verſùs Occaſum brumalem porrigens. Poſt hunc peſtis dira Noribergæ graſſari cœpit, & magna annonæ caritas orta eſt. Terræ motus 16. Novembris terribilis propè lacum Podanicum, unà cum maximo turbine circa Feldkirch urbem S. Galli vicinaſque regiones Rheni ortus eſt. In Dania bella & ſeditiones maximæ ſicut & in Anglia ortæ ſunt. Carolus Dux Sophiæ (id eſt Sabaudiæ) *à Rege Galliæ ex ſuo territorio expellitur. Fridericus Rex Daniæ & Clemens Pontifex nomine VII. moriuntur. Philippus Landgravius Haſſiæ, Ulricum Ducem Wirtenbergenſem in ſuam ditionem reſtituit. Anabaptiſtæ in urbe Monaſterienſi acervatim prodeuntes exſtincti ſunt, ita ut urbs ipſa obſidione prius caperetur: Mediolani 11. Decembris immenſa grando, crebraque fulgura tonitrua audita ſunt, ut homines quaſi amentes tùm metu tùm ſuperſtitione diſcurrerent. In Germania Inferiori circa Antwerpiam ex nimia pluvia diræ inundationes longè latèque omnia vaſtarunt. Antwerpiæ horrendum incendium templum D. Mariæ Virginis abſumpſit. Menſe Decembri Baſilea terræ motibus concuſſa eſt hoc anno. Henricus VIII. Angliæ Rex Caroli V. Imperatoris Romani novercam repudiavit ac Conſiliarios diſſuadentes capitis pœnâ mulctavit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1533. circà finem menſis Julii totâ nocte fulſit Cometa ad ſtellas propinquas Septentrionalibus. Camerarius in vita Philippi Melanchthonis. *Sequenti anno Joannes Leidenſis Sartor Monaſterii in Weſtphalia noctu cœpit docere Anabaptiſmum, & ſequentibus annis cum collegis regnum conſtituit. Impietatis & vanitatis pœnas tandem dederunt Anno Chriſti 1535.* Sleid. lib. 10. *De tribus his Cometis, duorum annorum ſpacio conſpectis, & eorum effectibus eſt etiam apud Meibomium in Chron. Brunſuicenſ. parte* 1. Eckſtormius.

Anno Chriſti 1533. emicuit Cometes Acontias ſeu haſtiformis, teſte Milichio l. c. quem Fiornovellus ait fuiſſe nigricantis coloris, & caudam obvertiſſe verſùs Africam, viſumque per 30. dies in partibus Borealibus, præfulſiſſeque morti Clementis 7. & Alphonſi 3. Ferrariæ Ducis, qui anno ſequente exceſſêre. Cardanus in lib. 2 Quadripartiti text. 54. dicit motum fuiſſe contra ordinem Signorum à Geminis per Taurum in Arietem. Petrus Surdus aſſerit fuiſſe coloris flavi & viſum à fine Junii ad 4 Auguſtum. Secutum verò Schiſma Anglicanum Anno 1534. quo Henricus 8. Anglus ſe caput Eccleſiæ dixit. Anabaptiſtarum furores, incurſiones Ænobarbi, mortem Clementis 7. & Ducis Mediolani. Fracaſtorius (*) hunc & illos 1531. & 1532. Cometas caudam à Sole averſam habuiſſe teſtatur. Apianus (†) eum obſervavit 18. Junii in Geminis cum cauda 15 gr. nec unquam occidiſſe ob viciniam cum Polo Boreo, conſpicuumque fuiſſe poſt 24. Junii circa medium noctis uſque ad Solis ortum, ſemper intra Boream & Subſolanum, cum orituro jam Sole ferè Meridianum conſcendiſſet. Eundem ſupra Lunam fuiſſe docet. Secutæ ſunt vaſtitas Weſtphaliæ ab hæreticis, Anglicani ſchiſmatis manifeſta eruptio, Turcarum motus contrà Perſam, & Barbaroſſæ contrà Muleaſſem. Ricciolius, apud quem plura de hoc Cometa vide.

Anno Chriſti 1533. Arſit Cometa Xiphias ſeu enſiformis. Sequuti ſunt terræ motus in Germania, mutationes in Anglia, & contentio inter Carolum V. cum Gallo ſuper Ducatu Mediolanenſi. Alſtedius.

DEſcribit hunc Cometen Buntingus (*a*), eique non pauca mala adſcribit. Meminit ejuſdem Fabricius (*b*). A Septentrione ortum fuiſſe Ricciolius infrà (*c*) teſtatur. Ubi etiam eum inter eos qui ab Oriente verſùs Occidentem, ſed obliquè

(*) In homocentr. l. 3. cap. 23. (†) In Aſtronom. Cæſar. part. 2. (*a*) Chron. 1. part. (*b*) Memor. Saxon. (*c*) Loc. cit. cap. 4. Numero 10.

tranârunt

tranârunt, & ſpeciatim ab Hirco per Caſſiopeam in Boream, & in præcedentia contra ſignorum ſeriem ex Cardano (*d*) & Gemma Friſio (*e*) iviſſe, tum verò eum (ut & illum 1513. & 1556, & 1618. à die 20. Decembris) nunquam occidiſſe, utpote inclusum intra circulum ſemper apparentium, refert. Dum verò hunc Cometam (*f*) in conſequentia proceſſiſſe ait, in antecedentia dicere voluit, & ſupra, ut vidimus, dixit. Huic Cometæ ut & duobus, qui eum proximè præceſſerunt, Milichius (*g*) multa mala adſcribit. Ita verò ille: *Etſi autem res multæ memorabiles ſecutæ ſunt, tamen præcipui eventus adhuc impendent, aut certè cataſtrophe. Poſt hos Cometas Turci magnâ expeditione ſuſceptâ, bellum Germaniæ intulerunt, ſed parte copiarum Turcicarum in extremis finibus Germaniæ cæſa, Turci fugientes reduxerunt reliquos exercitus. In Dania aſperrimum bellum geſtum eſt, & ingens mutatio in regno facta. Facta eſt & mutatio in Anglia, & orti horribiles tumultus, qui multis præſtantiſſimis Viris necem attulerunt. In Germania ortus eſt tumultus Anabaptiſticus, & magno negocio urbs Monaſterienſis in Weſtvalis expugnata, & deleti ſunt Anabaptiſtæ. In Italia Franciſco Duce Mediolanenſi ſinè liberis extincto, rex Gallorum cæpit repetere Mediolanum à Cæſare Carolo. Deinde Gallus movit bellum adverſus Ducem Sabaudiæ, eumque Ducatu expulit. Cæſar ut defenderet Sabaudienſem, bellum movit adverſus Gallum. Turci eodem tempore bellum parantes, duxerunt exercitum ad Dyrrachium, ut trajicerent in Italiam. Sed cum intelligerent totam Italiam cum Cæſare Carolo conſentientem, in armis eſſe, metu retenti, reduxerunt exercitus in Thraciam. Hæc videntur initia eſſe ingentium bellorum, & diſcordiæ Germanicæ vix videntur habituræ placidam Cataſtrophen. Itaque nondum judico eventus denunciatos à Cometis præteriiſſe: monuit nos Deus, ut pietate & moderatione conſiliorum mitigemus impendentes pœnas. Hoc animo prodigia conſiderare nos oportuit, ut & Dei iram emendatione morum & precibus flecteremus, & moderatis conſiliis conaremur publica mala ſanare. Non enim probandæ ſunt illæ Stoicæ opiniones, quæ mutari aut mitigari fata, hoc eſt, impendentia bona aut mala negant.*

Cæterùm quæcunque huic Cometæ auctores tribuunt, ſueto naturæ curſu, aliàs citrà ullam Cometarum apparitionem evenire, ipſi fatentur. Sæpè obitus Principum, ſemper bella & ſeditiones habent ſua vitiorum portenta, quæ niſi adeſſent, Cometæ talia non patrarent. Terræ motus, turbines, grandines, fulgura, tonitrua, habent ſuas cauſas naturales. Ideoque ſine Cometis frequenter eveniunt. Et certè ſi longè vis Cometæ ſupra Lunam, & vel ſupra Planetas evecti à viſceribus terræ adverſis ventibus concuſſæ & trementis, multò longius à libertate humanæ naturæ abeſt. Henrici VIII. repudium quod Catherinæ legitimæ 20. amplius annis uxori, Caroli V. non novercæ (ut Rockenbachius ait) ſed materteræ, indignè & iniquè miſit (*h*), ut & ei inductæ Annæ Bolemiæ paulò poſt, Anno ſcilicet 1336. ſpecie adulterii decollatio, & 1540. Annæ Clivenſis iteratum repudium, nec non 1542. Catherinæ Hevardæ quintæ uxoris iterata pari obtentu adulterii decollatio, non Cometa, ſed inſita Principi illi temeritas, ſuperbia (*i*) & inſanus amor, vaga libido, uxores thalamo & tumulo intra paucos non tantùm menſes, ſed & (*k*) dies inaudito exemplo miſcens, vel alioqui pluſquam temerariè faſtidiens, meritiſſimo equidem pudenda effecit. Tanto magis quòd nec Catherina ſine ſuſpicione veneni, notante Jovio, perierit. Nec tamen læta Cometæ iſti deſunt omina, è veſtigio vel paulò poſt ejus apparitionem ſecuta. Eundem quem Cometa natalem habuit annum Eliſabeta Ferd. I. Imp. filia, Sigiſmundi Auguſti Regis Poloniæ conjunx, tùm altera Eliſabeta Regina Angliæ, (*l*) vivum illud ſuæ ætatis miraculum, & ſingulare ſexus fœminei decus, tùm Henricus Erneſti Cellenſis Ducis Brunſuic. filius, tùm Wilhelmus Junior Princeps Auriacus, nec non Stephanus Bathoreus Princeps Tranſylvaniæ, tandem Rex Poloniæ Inclytus. Proximo (*m*) Fridericus 2. Rex Daniæ virtutibus & rebus geſtis Clariſſimus Sereniſſimi Friderici 3. avus, Joannes Erneſtus Dux Saxoniæ, Carolus Princeps Anhaltinus, Leonora Ferd. I. Sophia Georgii Pii Marchionis Brandenburg. & Margaretha Erneſti, jam jam nominati Ducis Brunſuicenſis filia: ſequenti verò Wil-

(*d*) Cap. 3. p. 9. (*e*) Ibid. p. 10. & c. 4. Num. 10. p. 27. (*f*) Ibid. Num. 11. (*g*) In Plin. l. 2. c. 25. (*h*) Sleid. lib. 10, 11, 13 & 14. Jov. in Chron. Thuan. lib. 1. hiſt. (*i*) Thuan. lib. 1. Jov. Chronic. Reg. Angl. ad 1538. (*k*) Jov. ibid. ad 1536. & 1540. (*l*) Jov. Chron. Antiqu. Brit. p. 329. (*m*) Auctor 14. tabb. geneal. Bucholz.

helmus

helmus ejus filius, Princeps egregius, Sereniſſimorum Ducum Georgii Wilhelmi, Joannis Friderici, & Erneſti Auguſti avus: Chriſtiani 3. Regis Daniæ gener: tùm Joannes Princeps Auriacus, Wilhelmi, quem modò nominavimus, frater: Anna Chriſtiani 3. Regis Daniæ filia, Auguſti Electoris Saxoniæ uxor. Ut aliorum Principum natales omittam, nuptias quoque hîc numerabo. Anno illo quo Cometes luxit, Henricus 2. (*n*) Catharinam Mediceam, 1535. verò Joachimus 2. Elector Brandenburg. Hedwigin Sigiſmundi I. Regis Poloniæ filiam, uxorem duxit. Inter hæc Anno 1534. pax Wirtembergica, ſequenti Monaſterienſis, captâ & exciſâ urbe ac ſeditioſis ſupplicio affectis, ingentem lætitiam attulit. Anno proximo Chriſtianus 3. ſuperatis difficultatibus multis pacem & regnum Daniæ; Philippus Dux Pomeraniæ matrimonium cum Maria Joannis Friderici Electoris Saxoniæ filia: Joachimus Erneſtus verò Princeps Anhaltinus, Sereniſſimi Joannis Georgii Principis laudibus magis magiſque noſtrâ ætate efflorescentis proavus: Philibertus, Badenſis, Ludovicus Mecklenburgenſis, Margareta Ferd. I. Urſula Erneſti illius Brunſuicenſis, & Barbara Philippi Landgravii Haſſiæ filia, vitam iniit. Hùc etiam referre licet Jacobi V. Scotiæ Regis cum Magdalena Franciſci Regis Galliæ filia connubium. Quamvis enim anno ſequenti, quo Cometes pariter luxit, fuerit contractum, apparitionem tamen ejus præceſſit, ipſis (*o*) ſcilicet Kal. Januariis initum. Sed & alibi triſtia lætaque bello & pace geſta videas. De illa Caroli expeditione Africana, ita Thuanus (*p*): *Annus proximus* (ſcilicet 1535.) *fuit illuſtris expeditione Tunetanâ, quæ & Cæſari gloriam, & Reipub. Chriſtianæ magnam utilitatem attulit, exſtructâ ad fauces lacûs arce, quæ, repreſſâ Turcarum audaciâ, navigationem antea piraticis excurſionibus infeſtam, hoc præſidio ſecuriorem Chriſtianis reddebat.* Idem Galliam hâc tempeſtate ab armis quieviſſe refert. Et mox graviter & prudenter armorum à Gallo contrà Franc. Sfortiam Mediolanenſem Ducem ſumtorum, occupatæ ab eodem Sabaudiæ, & belli inter Cæſarem & Gallum orti portenta, illa ſcilicet vitiorum oſtendit.

(*n*) Thuan. l. 1. (*o*) Sleid. l. 10. (*p*) Lib. 1. hiſt. pag. 11.

CCCLXXII. & CCCLXXIII. *Anno Chriſti* 1537. *menſe Januario Cometa veſperi verſùs occaſum, qui caudam verſùs Orientem porrexit, viſus eſt. Hunc deindè mox alius ſecutus eſt in ſigno Tauri, non procul à capite Draconis, quique comam verſùs meridiem direxit, & per ſeptimanas tres integras fulſit. Poſt hos Baſilea Rauracorum magno terræ motu concuſſa eſt. Anno ſequenti æſtas maxima ſecuta eſt, quæ à Martio uſque ad feſtum nativitatis Chriſti duravit. Fontes & flumina maxima exaruerunt, domorum ædificia ac ſilvæ Solis ardore incenſa ſunt. Regio Puteolanorum, per totum ferè biennium magnis terræ motibus ita agitata eſt, ut nulla domus integra, nullum ædificium extiterit, quod non ruinam minaretur.* Rockenbachius.

DUos Cometas liceat mihi cum Rockenbachio hîc numerare. Annon verò unus idemque Cometa, ut ſæpè fieri ſolet, mutatâ declinatione & aſcenſione rectâ fuerit, Mathematicis dijudicandum relinquo. Quæ triſtia & adverſa Cometæ proximi apparitionem aliquanto ſeriùs exceperunt, ut bella, cædes, & obitus Principum anno 1535 & 1536. hunc Cometen præceſſerunt. Secuta verò eum hoc anno non pauca læta: cumprimis Chriſtiani illius 3. Principis Glorioſiſſimi ſacro diademate decorati, ſed & Coſmi Medicei, ſapientiæ artibus clariſſimi auſpicia. Hujus anteceſſori mortem vaga libido & adulteriorum impudens conſuetudo exitium portendit & attulit. Annus iſte ut Cometæ, ita & Joanni 3. Regis Sueciæ, Sigiſmundi III. Regis Poloniæ parenti, Edoardo VI. Regi Angliæ, Ludovico Landgravio Haſſiæ, Chriſtophoro Marchioni Badenſi, Chriſtophoro Duci Mecklenburgenſi, Ludovico Comiti Naſſovio, & Catharinæ Erneſti Ducis Brunſuicenſis filiæ, natalis fuit. Fridericus 3. Elector Palatinus hoc quoque anno Mariam Margaretam Caſimiri Marchionis Brandenburg. filiam læto & felici matrimonio ſibi junxit. Ex hoc enim Sereniſſima Electoralis Palatina familia propagata orbem Chriſtianum laudibus complet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

CCCLXXIV. *Anno Chriſti* 1538. *Cometa menſe Januarii poſt occaſum Solis in ſigno Piſcium, caudam longam ab occaſu brumali verſus ortum æſtivalem extendens, apparuit. Hunc mors Caroli Ducis Geldrenſis, Joannis Ducis Clevenſis, Georgii Ducis Saxoniæ, itidemque Iſabellæ Caroli Imperatoris conjugis ſecuta eſt. Ignis propè ſilvam Herciniam & regiones finitimas de cælo cecidit. Veſuvius mons Italiæ ter hoc anno flammas igneas evomuit. Seditiones apud Gandavos contrà Mariam ſororem Caroli Imperatoris motæ ſunt, quas Carolus Imperator compeſcuit, ſumpto ſupplicio de auctoribus. Deinde arcem in Civitate condidit, loco præſidii, ademptis quibuſdam Urbi privilegiis. Viri armati, gladii, feretra aliæque viſu terribiles figuræ & inuſitatæ in cælo conſpectæ ſunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1538. *Viſus eſt Cometa, qui portendit mortem Carolo Duci Geldriæ, Georgio Duci Saxoniæ & Iſabellæ uxori Caroli V. Imperatoris* D. Herlicius. *Philippus Landgravius Haſſiæ viſo hoc Cometâ dixit, portendi adventum Hiſpanici exercitûs in Germaniam.* Eckſtormius ex Phil. Melanch. epiſt. ad Camerarium.

Anno Chriſti 1538. *fulſit Cometes à die 17. Januarii ad 21. obſervatus Apiano in Piſcibus cum cauda 30. gr. Petrus Surdus ait fuiſſe oppoſitum Saturno; cui ſucceſſiſſe tumultus Florentinos contra Coſmum Magnum Hetruriæ Ducem: adventum Franciſci Gallorum Regis cum magno exercitu in Italiam: colloquium Pontificis cum eo & Carolo V. infelix fœdus Chriſtianorum contra Turcas, victo à Barbaroſſa Jo. Auria, qui erat præfectus Claſſis Venetæ, Hiſpanæ ac Pontificiæ.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1538. *Apparuit Cometa igneo colore. Sequuta eſt epidemia multis in locis.* Alſtedius.

NIhilò benignior Leovitius eſt in recenſendis malignis Cometæ hujus operationibus, meliorum oblitus. Adnotat hunc Cometam & Fabricius in memorab. Saxon. Sifardo Cometa iſte eſt ordine triceſimus quartus, cui ille ſuo & communi more multa triſtia uſque ad conventum ſacrum Hagenoæ 1540. habitum, tribuit. Præter ea quæ paulò ante ad Cometam 1532. ex Ricciolio (*a*) attulimus, de hoc Cometa nil habeo dicere. Itaque ad eventus venio. De exceſſu Principum Cometæ tributo, non attinet amplius dicere. Mortuis tamen hoc anno natos opponimus: Joannem Archiducem Ferdinandi I. filium, Joan. Fridericum 3. Ducem Saxoniæ, Catharinam Dorotheam, (*b*) Georgii Pii Marchionis Brandenburg. & Mariam Joannis Principis Anhaltini filiam. Bucholzerus hoc anno Georgium Fridericum illius Catherinæ Dorotheæ fratrem natum putat. Ita hanc anno proximo natam fuiſſe oporteret (*c*). Huic certè anno ac verè paterno Jacobi Sturmii, Viri Conſulari dignitate, & Joannis Sturmii eruditionis laude clariſſimi ſtudio; ſchola Argentoratenſis feliciſſima natales ſuos debet. Hôc quoque anno Solymannus Sigiſmundum I. Regem Poloniæ in præficiendo Valachiæ novo Palatino prævenit. Pax hoc anno (*d*) inter Cæſarem & Gallum (quorum ad Aquas mortuas, Galliæ Narbonenſis oppidum (*e*), conventus lætiſſimus extitit) coaluit, infida tamen. Sed hoc aliis quàm Cometarum portentis tribuendum eſt, quæ apud Serrem in vita Franciſci Primi, tùm apud Thuanum l. 1. & alios Auctores videantur. Fabricius Anno 1538. Academiam Hafnienſem à Chriſtiano III. Rege Glorioſiſſimo fundatam putat. Sed id potius ad tempora Chriſtiani I. & annum 1478. ut Middendorpius, Adr. Roman. & ex eo Helvicus, tùm Ampliſſimus Huitfeldius Cancellarius in Chron. & Vir Eximius Eraſmius Pauli Windingius Profeſſor Geogr. & Hiſtor. nec non Collegii Cancellariæ & Juſtitiæ Aſſeſſor (qui hiſtoriam Univerſitatis illius ex Regiis fundationibus & Reſcriptis concinnavit) aſſerit, referendum eſt. Alſtedius Anno 1539. à Chriſtiano III. inſtauratam, à Friderico verò conditam perhibet. Sed potior eſt nobis Scriptorum Danicorum aucto-

(*a*) Vid. Grav. diſp. th. 8. § 2. (*b*) Auctor 14. tabb. (*c*) Sleidan. lib. 12. (*d*) Funcc. & Bunting. ad 1538. (*e*) Sleid. l. 12. Confer Serrem in Franc I. ad ann. 1538.

ritas, qui hanc ſuam celeberrimam Academiam à Chriſtiano I. Anno 1478. fundatam, à Joanne filio Anno 1482. fundationem ejus confirmatam, à Chriſtiano III. nepote Anno 1538. reſtauratam affirmant. Ideò & Alſtedius (b) Anno 1539. à Chriſtiano III. inſtauratam à Friderico vero conditam perhibet.

(b) Chronol. Scholar.

CCCLXXV. & CCCLXXVI. *Anno Chriſti* 1539. *menſe Januarii Cometa anteceſſit mortem Georgii Ducis Saxoniæ.* Fabricius memor. Saxon.

Anno Chriſti 1539. 6. *Maji Cometa in Ariete verſus Solis occaſum, caudam ſuam obſcuram atque ſubalbam verſus meridiem dirigens, per* 3. *integras ſeptimanas apparuit. Hunc in Italia, Brabantia magna annonæ caritas diraque peſtilentia fameſque ſecutæ ſunt, propter quam multa* 1000. *hominum perierunt. Hunc quoque Eclipſis Solis anno ſequenti in ſigno Arietis ſecuta eſt* 7. *Aprilis. Hanc æſtas calidiſſima ſecuta eſt, & tanta ut præ æſtu amnes aliique torrentes exſiccarentur. Incendia in Saxonia, Bohemia & vicinis locis magna fuerunt. Silvæ plurimæ propter ardorem Solis incenſæ ſunt. Turcæ Budam cum civitate conjuncta occupat, profligato magno exercitu Regis Ferdinandi, inque fuga multa* 1000. *ſunt interfecta.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1539. *die* 24. *Maji arſit Cometa.* Buntingus. *Anno ſequenti in Conventu Principum & Theologorum Haganoæ diem ſuum obiit Ericus Senior Dux Brunſuicenſis & Lunæburgenſis ſeptuagenarius.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1539. *Cometa in Occidentali plaga apparuit ſub initium noctis, qui caudam albam & ſubobſcuram verſus meridiem vergebat: ſequenti anno æſtas fuit ferventiſſima, teſte Stumpio.* Keckermannus.

Anno Chriſti 1539. *menſe Majo iterum Cometa viſus eſt, qui veſperi verſùs Occaſum & Septentrionem ſtetit, ſub ſigno Virginis. Aliàs annus iſte ſatis bonus, quod ad conſtitutionem aëris & annonæ attinet, fuit.* Bunting. in Chronol.

Anno Chriſti 1539. *Apianus obſervavit Cometam à die* 6. *Maji ad* 17. *tunc fuiſſe in Leone, cauda brevi atque obſcura: motum ipſius fuiſſe contrà Ordinem Signorum, ac velociorem in Occidentem quàm ſit motus primi mobilis. Ad hunc referunt clades ac turbas Miſniæ, Turingiæ, Brandenburgicas & Brunſuicenſes.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1539. *Iterum fulſit Cometa. Sequenti anno æſtas fuit ferventiſſima, quæ ipſas etiam ſilvas incendit, & flumina fonteſque exſiccavit.* Alſtedius.

SOlus, quod ſciam, Fabricius Cometam menſe Januarii hoc anno apparuiſſe teſtatur. Diſtinctè tamen eum ante mortem Georgii Saxonis ponit, quæ in diem 17. Aprilis, ut Bucholz. Calviſius ex Fabricio & Auctor 14. tabb. geneal. vel in die 24. ut Buntingus ex Ebero affirmat, incidit. Leovitius ſuo more ſiniſtrum judicium fert de hoc Cometa, quem in Tauro oſtendit. De poſteriori Cometa nonnihil ex Ricciolio ſupra diximus, quæ non repeto. Cometam ſi ſit infrà Lunam poſitus, vel aërem inferiorem trajiciat, aliquid ad ciendas tempeſtates vel inducendam terris ſiccitatem, & conſequenter annonæ caritatem, famem, peſtem, conferre poſſe, ſuprà diximus. Sed quid hæc ad liberrimas naturæ humanæ actiones? Solymannum tunc ambitionis, non ille Cometam ſecutus Solis æſtus ad invadendam Hungariam accendit. Pacem tamen hoc anno Venetis petentibus dedit. Erico Brunſuicenſi Duci Seni grandævo ſeptuagenaria ætas mortem (quam Buntingus ei 70. & unum ætatis annum in 3. parte Chronic. at in Chronologia ſeptuaginta tantùm annos aſſignans, & Auctor 14. tabb. in annum 1540. & alii ponunt) portendit. Scio & plures alios Principes hoc anno mortuos. Singulare exemplum hîc annotatur Georgii illius patris, & Friderici filii Ducum Saxoniæ. Ille religioni avitæ à Lutheri inſtitutione metuens filio uxorem & Conſiliorum moderatores dat: & mox filium ſimul in thalamo & tumulo videns, ipſe eum ante utriuſque Cometæ apparitionem * ſequitur. Iſabella Caroli 5. uxor hoc anno à Sleidano †, Buntingo & Bucholzero mortua ponitur, cujus tamen

* Fabric. memor. Saxon. Bunting. 1. part. Chron. † Lib. 12.

deceſſus paulo Cometam anteceſſit. Sed videamus contra natos Principes. Ludovicus Elector Palatinus, Sereniſſimi Electoris, laudibus noſtra ætate plus pluſque inclareſcentis, proavus, & Eliſabeta, Haſſiæ Landgravii Philippi filia, ejus uxor, tùm (ſecundùm rationes Auctoris 14. tabb. geneal.) Georgius Fridericus Marchio Brandenb. Barbara Ferdinandi I. & Eliſabeta Erneſti Ducis Brunſuicenſis filia hoc anno vitalem auram haurire cœpit. Proximus annus natalibus Caroli Archiducis Auſtriæ (qui, ut & pater Ferdinandus, quindecim liberorum parens, Auguſtas orbis Chriſtiani familias propagavit, & quo proavo Auguſtiſſimus Cæſar meritò gloriatur) Magni, Chriſtiano 3. Rege Daniæ, geniti, Joannis Regis Hungariæ, Principis Tranſylvaniæ, Bernardi Principis Anhaltini, Adolphi Comitis Naſſoviæ, Hedvigis Joachimi 2. Elect. Brandenburg. & Magdalenæ ejuſdem illius Erneſti Brunſuicenſis filiæ natalibus lætus & clarus evaſit. Mitto pluria ejuſdem generis. Attamen meritò tot Principum hâc tempeſtate natalibus, & Joſephi Scaligeri Principum Veronenſium ſanguine creti, & Reipublicæ literariæ Principis, & accuratiſſimi temporum emendatoris, addam. Præcedens quoque annus pace inter Ferdinandum Imp. & Joannem Regem Hungariæ compoſitâ, & huic Iſabellâ Sigiſmundi I. Regis Poloniæ filiâ in matrimonium collocatâ: hicce verò nuptiis (licet parùm, ut eventus docuit, auſpicatis) Henrici VIII. Regis Angliæ cum Anna Duce Clivenſi, tùm fertilitate frugum & ‡ vini, ejuſque ſingulari bonitate lætus fuit.

‡ Bunting. Chron. 1. & 2. parte. Bucholz. ad 1540.

CCCLXXVII. *Anno Chriſti* 1541. *Cometa viſu terribilis, formamque Draconis referens* 21. *Auguſt. caudamque igneam habens conſpectus eſt. Hoc anno Henricus Dux Saxoniæ* 15. *Cal. Sept. mortuus, ac in templo D. Virginis Mariæ Friburgi ſepultus eſt. Turca in Moravia, Sileſia & Auſtria crudeliſſimè graſſatur. Peſtis dira propè Rhenum in Germania & Auſtria dominatur, multaque* 1000. *hominum mortua ſunt. Eodem anno Wilhelmus Rogendorfius, Cacianerum ſecutus, Germanos milites Turcis prodidit. Pragæ incendium ortum eſt, quod Regi Ferdinando magnum damnum attulit.* Rockenbach.

Anno Chriſti 1541. *die* 21. *Auguſti apparuit Cometa in forma draconis, cum cauda longâ ignea.* Eckſtormius ex Schoſſero. *Anno ſequenti Ferdinandus Rex Ungariæ Budam obſidebat: Vidua igitur Joannis Waywodæ Turcam invocavit, qui obſidione depulſâ arte Budam viduæ extorſit, &* 2. *Septemb. urbem ingreſſus eſt.* Idem in hiſtoria Eclipſ. Solar. ex Sleid. l. 14.

Anno Chriſti 1541. *Cometam ſecuta eſt peſtis & expugnatio Budæ. Carolus V. infeliciter trajecit in Africam, multis navibus & militibus procelloſâ tempeſtate pereuntibus.* Alſtedius.

COmetam hunc Sifardus ordine 35. ponit, eique multa triſtia, bella civilia & ſacra (quæ tamen *ſua habent portenta* longè à Cometis diverſa) peſtem & exceſſus Principum, aliaque tribuit uſque ad Joannis Friderici Electoris Saxoniæ mortem, quæ 1554. evenit. De eventibus Cometæ apparitioni ejuſdem tributis non amplius attinet dicere, poſtquam tot exemplis ad oculum demonſtravimus, talia ab aliis cauſis, quàm Cometis proficiſci, præcipuè quæ à poteſtate mentis humanæ libera pendent. Deſinant itaque homines & hîc Cometis imputare mala, Budam videlicet dehinc & potiorem Hungariæ partem occupatam. Non hæc Cometa, ſed ambitioſa Chriſtianorum diſcordia portendit. At verò & Georgii Epiſcopi Varadienſis & Cardinalis, cui Joannes Scepuſienſis Rex Hungariæ, uxorem cum filio cognomine commendarat * perfidia. Is enim *ſe & Solymanni Turcæ, & Ferdinandi Auſtriaci infeſtiſſimorum inter ſe hoſtium amicum ſimulans, & prout res ſe daret, modò huic modò illi addictus, tandem Ferdinando Budæ Iſabellam cum filio annum obſidente ad Solymannum ſe recepit, & ab eo auxilia obſeſſis petit, & ſic & Budam & totam Hungariam Tyranno, qui ſe tutorem pupilli initio ferebat, tradit. Dehinc rebus Iſabellæ & pupilli conſulere volens, redit in gratiam*

* Orichov. Annal. 4. vid. Thuan. l. 9.

cum

eum Ferdinando, & certas conditiones in rem Iſabellæ obtinet, eamque ad deſerendam Tranſylvaniam & Hungariam, ad tradendum Ferdinando diadema inducit. Denique cum videret non ſtare promiſſis Ferdinandum, ab hoc ad Solymannum transfugit, quem contrà Ferdinandum proditis ejus conſiliis concitat. Interim in tot & tantis fraudibus deprehenſus juſſu Ferdinandi (de quo tamen Sambucus (*a*) dubitat) *dolo doloſus homo interficitur.* Nunc itaque videndum eſt, annon his quæ Auctores enumerârunt, contraria Cometæ apparitionem ſecuta fuerint. Hoc ita eſſe, paucis dabo. Natos primùm Principes ex adverſo mortuorum ſiſtam. Pro Henrico Saxone (cujus tamen mors paulò Cometam anteceſſiſſe (*b*) ſcribitur) Henricum Naſſovium, Hermannum Ludovicum Palatinum, Philippum Heſſum, Urſulam Auſtriacam & Sophiam Brunſuicenſem damus. Plura habere qui velit, tabulas Principum conſulat. Non fruſtra eum fore, ſpondeo. Do auctarii loco & nuptias Mauritii Electoris Saxoniæ (*c*) cum Agnete filia Philippi Heſſi, Wilhelmi Clivenſis (*d*) cum Joanna Navarræa & Franciſci Lotharingi (*e*) cum Chriſtina Sfortiæ vidua, & ſplendidiſſimum ac Civitati Norinberg. lætiſſimum Caroli 5. Imperatoris ingreſſum.

(*a*) Orat. in obit. Ferdin. Luc. Veron. ſucceſſ. geneal. (*b*) Vid. Auct. 14. tabb. geneal. (*c*) Sleid. l. 13. (*d*) Id. ibid. Bunting. ad 1541. (*e*) Sleid. l. 14.

CCCLXXVIII. *Anno Chriſti* 1542. *Cometa aſpectu terribilis ſupra Conſtantinopolin flagrans per* 40. *dies viſus eſt. Paulò poſt Rex Galliæ bellum Imperatori infert. Dux Henricus Brunſuicenſis ex territorio proprio per Ducem Saxoniæ & Landgravium Haſſiæ expellitur; Georgius Marchio Brandenburgenſis, Marchionis Friderici filius* 27. *Decemb. anno ſequenti mortuus eſt. Inter Anglos & Scotos magna ſtrages facta eſt. Turca fulminibus crebris, terræ motibus magnum damnum paſſus eſt. Anno ſequenti Turca in Hungaria, Albam Græcam, Granum civitatem, Quinque eccleſias graſſando occupat: inde Comitia Noribergæ conſcribuntur, in quibus Rex Ferdinandus auxilium Imperii contrà Turcam imploravit.* 14. *Junii Budæ faſtigium turris S. Stephani vehementiſſimâ tempeſtate ad terram dejectum eſt. Sanguis in Diœceſi Monaſterienſi non procul à Warendorf ad caſtrum nomine Soſenburg pluit. Bellum inter Mauritium ac Joannem Fridericum Ducem Saxoniæ ſedatum eſt. Locuſtarum magna copia multis in locis viſa eſt, quæ in principio alis caruerunt, deinde* 14. *adeptæ agros multos paſcendo devaſtarunt, agrumque Mediolanenſem invaſerunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1542. *Horribilis Cometa ſuprà Conſtantinopolin viſus eſt* 40. *diebus. Secuta eſt expeditio magna adverſus Turcam, cui interfuit Mauritius Dux Saxoniæ annos natus* 21. *poſt Elector. Eodem anno vehemens ventus immenſâ copiâ Locuſtas ex Lithuania adduxit in Poloniam & Sileſiam, magno cum detrimento agrorum & pratorum, ubi conſederunt. Die* 29. *Auguſti ſuprà Vratiſlaviam volitantes denſitate ſuâ Solis conſpectum ademerunt alicubi hominibus.* Eckſtormius ex Schoſſero.

Anno Chriſti 1542. *Cometam ſecuta ſunt agmina noxiarum locuſtarum. Expeditio Chriſtianorum in Turcam malè ceſſit, militibus morbo epidemico magnam partem extinctis. Vinum adeò acidum fuit, ut non fuerit potui. Appellatum eſt vinum Turcarum, ab infelici expeditione, cujus modò facta eſt mentio.* Alſtedius.

IDem de eventibus Cometæ hîc dico, quod toties dixi & demonſtravi: triſtia nempe à Cometis non effici, nec naturaliter ſignificari, niſi & læta ſimul efficiantur & pariter ſignificentur: cùm utraque ei ſuccedant. Id verum eſſe, hoc quoque loco videmus. Natales hic annus attulit Joanni Frider. Duci Pomeraniæ, Joannæ Ferdin. I. Imperat. & Mariæ Jacobi V. Regis Scotorum filiæ. Proximus Georgio Joanni & Joanni Caſimiro Palatinis, Carolo Manſfeldico, Helenæ Auſtriacæ, Margarithæ Anhaltinæ & Chriſtinæ Heſſæ: ſequens Franciſco 2. Gallo, Bugiſlao Pomerano & Dorotheæ Suſannæ Palatinæ. Mitto alia & pergo. Præcedens & hic annus nuptiis aliquot Principum læti fuêre. Illo Philippus 2. Mariam Luſitanam, Sigiſmund. 2. Eliſabetam Auſtriacam: Magnus Mecklenburgicus Eliſabetam Danam: iſto Wolfgangus

Dux Bavariæ Neoburg. quem Sereniſſimorum Caroli XI. Regis Sueciæ abavum, Neo-
burgici & Sultzbacenſium Principum proavum diximus, Annam Heſſam, Chriſto-
phorus verò Wirtembergicus, Pacificus dictus, Annam Mariam Brandenburgenſem
vinculo connubii ſibi junxit. Hæc meritò iſti Cometæ ſubjicio, ut & anno 1543. ini-
tia Philippi 2. in regnis Hiſpaniarum, pacem Wilhelmo Clivenſi à Cæſare datam,
anno verò 1544. pacem ſacram in Conventu Imperii (*a*) Spiræ inter Cæſarem & Pro-
teſtantes, tùm inter illum & Gallum apud Crepiacum in Sueſſionibus (*b*) conventam,
& Celeberrimam Academiam Regiomontanam ab Alberto Duce fundatam. Nam
quamvis Rockenbachius, ex hoc Senertus, tùm Fromondus & Ricciolius Cometen
ad ann. 1543. annotent, is tamen in hanc familiam recipiendus non eſt. Sed au-
diamus Rockenbachium. *Anno* (inquit) 1543. 4. *Non. Maji, non procul à Pforten-
heim oppido Marchionis Badenſis, in pago Zelhuſen, Cometa magnus poſt Meridiem inter 4.
& 5. diei horam viſus eſt, molarem lapidem ſuâ magnitudine ſuperans, caudamque ſuam
verſùs Aquilonem dirigens. Hunc ignis de cælo in terram ſub forma draconis cadens ſecutus
eſt, proximumque rivum omninò exhauſit. Deindè in agrum quendam volitans frugum par-
tem magnam abſumpſit, inque altum ſe recepit, veſtigia hominibus horrenda poſt ſe reliquit.
Wilhelmus Dux Clevenſis, Gallo adhærens, Imperatori Carolo in Brabantia multum negotii
fecit, Antverpiamque obſidione cinxit. Mars per totam ferè Europam ſæviit, Smalandii
Regi Gaſtavo ſe opponunt, ſed Chriſtiani Regis auxilio ad obtemperandum coguntur. Carolus
Imperator Duci Juliacenſi bellum infert, Gallumque in Germania Inferiori aggreditur.
Gallus in Picardia oppidum Landerſe* (Landreſium) *contra Imperatorem commeatu auxilio
Helvetiorum juvat, ſimulque regionem Lucelburgenſem ſuæ ditioni ſubjicit.* Audiamus &
Ricciolium: *Anno* 1543. *ut ex Senerto narrat Fromondus, cauda Cometæ delapſa uſque ad
quendam rivum, illum exhauſit: qua ratione Scaliger quoque exercit. 79. ait, Cometam ſui
temporis viſum delabi: & hinc à ſimili Cometa ortam Phaëtontis fabulam putat Vicomerca-
tus, ſed Tertullianus ex incendio ſuprà Sodomam.* Idem tamen Ricciolius prudenter in-
fra (*c*) monet, caudas illorum Cometarum, quæ viſæ ſunt delabi in terram uſque, ad
lambendos ac reſorbendos rivos, fuiſſe meteorologicas accenſiones Cometis ſimiles,
ſed non propriè Cometas. Certè & Clariſſimus Vir M. Joannes Büthnerus, Math.
Prof. Gedan. monuit me phœnomenon hoc non Cometam verum, ſed vel Draco-
nem volantem, vel globum ardentem fuiſſe, & hiſtoriam ejus in poſterioribus Se-
nerti editionibus omitti.

(*a*) Thuan. l. 2. hiſt. (*b*) Id. l. 1. p. 13 & l. 2. p. 23. Serres in Franciſco I. (*c*) Cap. 4. Numero 9.

CCCLXXIX. *Anno Chriſti* 1545. *Cometa in occaſu, ſanguineo colore, quique per ali-
quot dies flagrare viſus eſt, igne ſimul de cælo cadente apparuit. Paulò poſt Ludovicus
Palatinus Elector mortuus, Henricus Dux Brunſuicenſis à Landgravio captus eſt. Lu-
therus verò anno ſequenti mortuus eſt. Bellum Schmalcaldenſe in Germania exoritur, in
quo omnia miſerrimè acciderunt. Carolus Imperator cum exercitu & Maximiliano filio
Ferdinandi Regis, Mauritio Duce Saxoniæ, Alberto Marchione Brandenburgenſi in
Galliam proficiſcitur, ac Lucelburgum occupat, inde Lutetiâs proficiſcens omnia in iti-
nere ferro ignique devaſtavit.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1545. *Viſus eſt Cometa, quem ſequenti anno excepit bellum Smalcaldicum
& perſecutio Gallica.* Alſtedius.

BElli Smalcaldici origo non eſt ad Cometam, ſed ad toties indicata vitiorum por-
tenta, referenda. Chriſtianum non eſt inferre vel propulſare injuriam, idque
armis & ob religionem, quæ nullâ re magis quàm caritate, modeſtiâ & patientiâ
ornatur, fovetur, propagatur. Nec profectò vana ſunt illa Cæſaris apud Thuanum*
verba: *Conſtat priſcis illis temporibus eos, qui ſanguine ſuo fidem pro veritate obſignârunt,
non armis, ſed patientiâ, precibus ac lacrimis graſſatos, ut ſuam obedientiam approbarent,
etiam profanis principibus paruiſſe.* Hoc dixiſſe ſufficiat, & iis quidem qui puræ verita-

* Lib. 2. ad 1546.

tis capa-

tis capaces ſunt. Nam mundus antiquum ſemper obtinebit. Alioqui æquâ & lætâ pace ac omnium rerum ubertate omnes ubique gentium frueremur. Inter illum belli ſacri ſtrepitum, Fridericum Palatinum (a), Ulmenſes, Francofurtanos, Bohemos, Manſfeldios, alioſque rem cum laude artibus pacis geſſiſſe, tùm & Gallum anno 1546. (b) cum Anglo pacem iniiſſe novimus. Funus Ludovici Electoris Palatini poſt apparitionem Cometæ extulit Rockenbachius. Atqui ille anno integro (c) antè ortum Cometæ deceſſit è vita. Sed intelligit Ludovicum Bavarum Guilhelmi fratrem, quem Sleidanus l. 16. & Auctor 14. tabb. memorat. Mortuus autem eodem anno Franciſcus Lotharingus, relicto Carolo filio bienni, ut ibid. Sleidanus & ex eo Buntingus, annotat. Tùm Albertus Cardinalis Archiepiſcopus Mogunt. proximo Erneſtus Lunæburgenſis: anno verò 1547. Franciſcus I. Galliæ, Henricus 8. Angliæ Reges; tùm Anna Ferd. I. uxor, & Frid. 2. Dux Lignicenſis & Bregenſis: poſtero Sigiſmundus I. Rex Poloniæ, Philippus Palatinus: ſequenti Otto & Franciſcus Lunæburgenſes, & Margaretha Valeſia, & pauci alii ad annum 1554. quo novus Cometes natus eſt. At intra hos aliquot annos quot non Principes nati ſunt! Dabimus inſigniora exempla, & in tabella quidem, quæ genealogiam magnæ Chriſtianorum Principum partis exhibet:

Nati ſunt Anno Chriſti

1545. Carolus Infans Hiſp. Joan. Junior filius Chriſtiani 3. Sereniſſimi Regis Daniæ hodierni patruus magnus: Carolus Dux Sileſiæ Olſnenſis & Munſterberg. Erneſtus Ludov. Dux Pomer. Eberhardus Wirtemberg. Eliſabeta Anhaltina.

1546. Joach. Frider. El. Brand. Sereniſſimi El. ſuperſtitis proavus: Albertus Palatinus Hedvigis Wirtembergica.

1547. Joan. Auſtriacus: Philippus Ludov. Sereniſſimorum Neoburgici & Sultzbacenſium Principum avus, & Carolus Palatini, Georgius Pius Heſſus.

1548. Wilhelmus Palatinus, Sereniſſimi Elect. Bavariæ avus.

1549. Barninus Pomeranus. Anna Auſtriaca Regina Hiſp. Sereniſſimi Regis hodierni proavia, & Sabina Wirtemb.

1550. Carolus 9. Galliæ, Carolus Sueciæ Reges, Joannes Palatinus Sereniſſimi Regis Sueciæ hodierni proavus: Ferdinandus Bavarus: Joach. Frid. Lignicen. & Bregenſis, Æmilia Wirtemberg. & Maria Eleonora Clivenſis.

1551. Ferdin. Auſtriacus: Chriſtoph. Palatinus: Anna Clivenſis: hujus tamen natalem quidam in annum ſequentem ponunt.

1552. Rudolphus 2. Imper. Henricus 3. Poloniæ & Galliæ Rex: Frid. 4. Lignicenſis, Eliſabeta Auguſti Elect. Saxoniæ filia: Maria Maximiliana Bavara. Magdalena Lippienſis, & Eleonora Wirtemberg. utraque Georgii Pii Haſſi Darmſtad. conjunx.

1553. Henricus IV. Rex Galliæ, Sereniſſimi Regis Galliæ avus: Erneſtus Auſtriacus: Albertus Frid. Brand. Dux Pruſſiæ: Maria Bavara, Auguſtiſſimi Cæſaris proavia: Magdalena Clivenſis.

Nec lætæ Principum nuptiæ hîc tacendæ ſunt. Anno 1545. Joannes Georg. Elector Brandenb. Sophiam Frid. 2. Ducis Lignicenſis filiam: Lignicenſis verò Dux Georgius Barbaram ejus ſororem, & Wolfgangus ille Bavarus (ut Bucholzeri rationes ferunt) Annam Heſſam, tùm Ericus Junior, Brunſuicenſis Sidoniam Saxonicam: proximo Albertus Bavarus, Sereniſſimi Electoris Bavariæ proavus, Annam Auſtriacam Ferdinand. I. filiam: tùm Wilhelmus Clivenſis Mariam Annæ ſororem: anno mox 1547. Joannes ille Georgius Sabinam itidem Brandenburgicam, priori mortua: ſequenti Maximilianus 2. Imperator Mariam Caroli V. Sigiſmundus Auguſtus Barbaram Radziviliam, Georgii Caſtellani Vilnenſis filiam, ſpectatæ formæ & morum

(a) Alſted. Chron, relig. Thuan, l.2. (b) Jovii Chron. fine. (c) Bucholz. Auctor 14. tabb. Leovit. Chytr. Calviſ.

elegantiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

elegantiæ fœminam: Auguſtus Saxoniæ Elector Annam Chriſtiani 3. Daniæ: Antonius Borbonius Henrici 4. pater Joannam Henrici Albretani Navarræ Regis filiam: at 1550. Wilhelmus Auriacus Annam Egmondanam: denique anno 1553. Sigiſmundus Auguſtus Rex Poloniæ Catherinam alteram Ferdin. 1. Imper. filiam, in uxorem accepit. Sed & de nuptiis Principum ſatis. Inter hæc Anno 1547. Hamburgenſes, Lubecenſes, Brunſuicenſes & Pomerani Cæſari conciliantur: Mauritio in locum Joannis Friderici captivi Septemviralis dignitas paulò poſt collata, à captivo tamen Academia Jenenſis ſive Salana inſtituta. Barbara illa Radzivillia (*a*) contrà multorum Procerum, Domui Radzivillianæ, licet alioquin illuſtriſſimæ, & paulò antè novâ dignitate Principum Imperii (*b*) (quæ Nicolao Radzivilio Magno Magni Ducatûs Lithuaniæ Marſchalco & Regis Sigiſmundi 1. Oratori, Heroi non minus antiquitate & ſplendore generis quàm virtutibus & meritis ſplendidiſſimo, in Comitiis Auguſtanis à Carolo V. Imperatore data erat) auctæ, tantum in æquali Republica honorem à Rege habitum invidentium, vota & ſtudia, Rege diadema potius (*c*) quàm uxorem relinquere volente, & Reginæ nomen & diadema regium Anno 1550. accepit. Sed hâc paulò poſt mortuâ, Sigiſmundus Anno 1553. Catharinam Eliſabetæ primæ uxoris, quam Anno 1549. (*d*) Franciſcus Mantuanus duxerat & viduam reliquerat, ſororem in uxorem accepit, & mox eodem anno diademate inſignivit, quo dum eum Leonoram Eliſabetæ & Catharinæ ſororem Caroli Mantuani viduam duxiſſe Auctor 14. tabb. dicit, fruſtra eſt. Inter hæc Anno ſcilicet 1550. Albertus Brandenburg. Dux Pruſſiæ felici omine & Annam Mariam filiam Erici Senioris Brunſuicenſis duxit, & ſuam filiam Annam Sophiam Joanni Alberto Mecklenburgico deſpondit. Utraque enim numeroſam poſteritatem in Sereniſſimis & florentiſſimis familiis, illa quidem Electorali Domo Saxonica, & Brandenburgica: hæc in Mecklenburgica vigentem, edidit. Mitto plura alia ejuſdem generis: & nil amplius hîc dico, quam Anno 1550. (*e*) pacem inter Gallos & Anglos Bononiâ Gallis reſtitutâ eſſe conventam. Anno 1552. Saxoni & Heſſo libertatem, ac Germaniæ adhuc bellis ſacris ardenti (*f*) pacem eſſe redditam. Atque hæc eſt ſecunda pax ſacra, quæ Paſſavienſis dicta, exemplo ſuo docet, fruſtra ob diverſam de rebus fidei ſententiam ſanguinem humanum fundi, cum ad extremum libertatem tanto ſanguinis impendio emtam concedi oporteat, quod toties Germania, Gallia, & Anglia, luculentis exemplis docuit. Pacem quoquè Anno proximo inter Auguſtum Saxonem & Albertum Brandenburgicum, Friderici Dani Principis non minùs Juſtitiæ & Pacis quàm belli artibus Clariſſimi, qui Auguſti Socer erat, operâ conciliatam, & Margaretam Valeſiam, Henrici 2. Regis Galliæ filiam natam, Thuanus memorat l. 11. fine & l. 12.

(*a*) Orichov. Annal. 1. (*b*) Chron. Pol. Thuan. l. 6. (*c*) Orichov. Annal. 2. (*d*) Sleid. l. 21. (*e*) Buchan. l. 15. fine. (*f*) Id. lib. 10.

CCCLXXX. *Anno Chriſti* 1554. *Cometa igneo colore unà cum aliis miraculis in cælo apparentibus, quique caudam ſuam verſùs occaſum Solis direxit, per aliquot dies viſus eſt. Paulò poſt Joannes Fridericus Elector & Dux Saxoniæ unà cum conjuge Sibilla dicta mortuus eſt. In patria mea Dunckelſpuhel dicta, ſanguis 26. Maji de cælo decidit. Albertus Marchio Brandenburgenſis manus cum Schweinfordenſibus conſeruit, & in obſidione victus eſt. Peſtilentia dira in Tranſylvania ac tanta fuit, ut non reperirentur tot homines, qui mortuos ſepelirent. Tumultus in Anglia, Gallia, & Belgia maximi orti ſunt.* Rockenbachius.

Vidimus ſuprà hunc Cometen apud Simonem Grynæum lætæ ſerenitati & fertilitati præluxiſſe. Bella hâc tempeſtate geſta & patratæ cædes habuerunt ſua illa regnantium vitiorum portenta, & contraria ſibique mutuò repugnantia ſtudia: hinc inveterata & vel hæreditaria (*a*) odia. Thuanus (*b*) equidem auctoritate ſua nobis præſto eſt. Is de Norinbergenſi, Schwinfurtenſi & aliis Alberti illius bellis agens,

(*a*) Strada l. 1. (*b*) Lib. 10, 11 & 13.

eum

eum nullam non movendi belli occaſionem captaſſe ait, & diſertè illa bella *ad inge-*
nium. ejus inquietum, *violentum*, *& animum à pace ſemper alienum*, & tranſactioni Paſſa-
vienſi iniquum, ac turbidam ferocitatem, refert, adeò ut etiam publicâ lege fortunis
& patriâ iterum iterumque privaretur. Plura lib. 14, 15 & 16. in hanc rem videantur.
Reliqua quæ Rockenbachius memorat, ſueto naturæ curſui tribuenda. Inter quæ &
exceſſus Principum. Horum pauci hâc tempeſtate de vita diſceſſerunt. Bucholzerus,
qui talia ſingulari ſtudio annotare ſolet, ad annum proximum Julii 3. P. Romani,
Henrici Labretani Navarræi, & Eliſabetæ Brandenburgenſis exempla annotat. At
natales Erneſti Bavari Electoris Colonien. & Caroli Ducis Mayniæ ad ann. 1554. ad
proximum verò Franciſci Andegavenſis Ducis Alenſonii, (qui ſcilicet primùm Alen-
ſonii, poſt Andium, ut infra videbimus, Dux fuit) Ottonis Henrici Brunſuicenſis,
& Henrici Turrii Bullionæi ponit. Neque verò pluria exempla deſunt. Annum na-
talem cum Cometa communem Ludovicus Pius Wirtemberg. Eliſabeta Auſtriaca,
regina Galliæ, & Anna Palatina; proximum Georgius Albertus Brandenburgicus,
Carolus Fridericus Clivenſis, & Maria Auſtriaca (ut alios Principes in Palatina &
Saxonica familia prætercam) habuerunt. Illô Philippus 2. Mariam Angliæ Reginam,
ultrà ſexum ad amorem & modeſtiam factum, conſcientiæ causâ (c) in ſubjectos ſævien-
tem: hôc Joannes Fridericus 2. Saxo Agnetem Mauritii Electoris Saxonis viduam
in uxorem accepit. Ille pariter annus pace inter Moſcum & Magiſtrum Livoniæ con-
ventâ, & bello illo Alberti Brandenburg. quod Rockenbach. memorat, tùm diſſidio
inter Auguſtum (d) & Joannem Fridericum Saxones finito; proximus fœdere inter
Saxones, Brandenburgicos & Heſſos, tùm pace Paſſavienſi publicè confirmatâ (e),
tùm verò abdicatione imperii per Carolum 5. factâ, & ita auſpiciis Philippi Secun-
di ejus filii in Hiſpania clarus fuit.

(c) Thuan. l. 7. (d) Thuan. l. 13. (e) Id. l. 16.

CCCLXXXI. *Anno Chriſti* 1556. *exiſtimatur Livoniæ motus inteſtinos*, *quibus Po-*
loni & Ruſſi in Livoniam poſtea attracti ſunt, *prænunciaſſe Cometa luridus* πωγωνίας,
radios inſtar ſcoparum ſpargens, *qui menſis Martii initio propè* ἀντιζυγητικῷ *in ſigno Soli op-*
poſito primùm apparere, *& tota nocte conſpici cœpit*. *Deinceps autem celerrimo motu ad*
Arcturum, *indè ad Cepheum & Andromedam progrediens*, *& polo Arctico paulatim appro-*
pinquans, *indè* ἐς τὰ ἑπόμενα *ad Arietem*, *in quo Saturnus*, *Mars*, *Sol & Venus erant*,
menſe Aprili acceſſit, *ubi adhuc aliquot diebus ante Solis exortum conſpectus eſt*. *Carolus*
V. Cometâ primùm viſo; His, *inquit*, indiciis me mea fata vocant. *Nam & ante*
Caroli Burgundi mortem ſimilis Cometa, *quem Regiomontanus deſcribit*, *conſpectus eſt*.
Chytræus Chron. Saxon. l. 18.

Anno Chriſti 1556. *Cometa* 8. *Martii* (*alii principium Martii*, *alii* 5. *ponunt diem Martii*)
veſperi in Occaſum uſque ad finem Aprilis colore pallido viſus eſt, *qui poſtquam curſu celer-*
rimo à Spica Virginis ad Bootem vel Urſam Majorem & Minorem properavit, *inde rurſus*
ad Cepheum & Saturnum curſum dirigens, *qui in Arietis ſigno fuit*, *Solem ante Paſchatis*
diem prævenit ita, *ut aliquoties ante Solis ortum conſpiceretur*. *Hunc magna annonæ caritas*
ſecuta eſt, *& tanta*, *ut multi homines fame morerentur*, *lueſque dira multa pecora interi-*
meret, *Italiam*, *Ungariam*, *Livoniam bella cruenta afflixerant*. *Calor æſtatis tantus fuit*
& tàm intenſus, *ut amnes & torrentes præ æſtu exaruerint*. *Woyewoda auxilio Turcæ Tran-*
ſylvaniam ſuæ ditioni adjicit, *Regique Ferdinando aufert*. *Inter Paulum IV. Pontificem*
& Philippum Regem Hiſpaniarum auxilio Regis Galliæ, *qui Papam adjuvit*, *bellum fu-*
neſtum ortum eſt. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1556. *die* 28. *Februarii*, *Cometa cœpit fulgere*, *& conſpectus eſt per duos menſes*,
magnam trahens caudam, *pallidi coloris*, *magnâ celeritate tendens verſùs Septentrionem*.
Eckſt. ex Buntingo Chronol. *Secuta ſunt hunc Cometam mors duorum Electorum Adol-*
phi Colonienſis & Joannis Trevirenſis: *clades pecoris*: *caritas annonæ in Belgio*: *peſtis*: *bel-*
lum inter Philippum Regem Hiſp & Paulum IV. Pontif. Rom *Bellum etiam fuit in Hun-*
gariâ, *Livoniâ*, *Italiâ*, *Galliâ*. *Sub finem Junii hoc anno in Anglia XIII. propter ſincerioris*
religionis confeſſionem ad palum ſimul alligati cremantur. *Philippus Rex Hiſpaniæ*

& Mariæ

& Maria Regina Angliæ uxor, ſequenti anno bellum movent Henrico II. Regi Galliæ; Hiſpani & Angli ad S. Quintinum feliciter depugnarunt die 10. Auguſti. Cæſi ſunt quinquies mille, capti decies mille homines. De hoc Cometa eſt etiam apud Sleidanum lib.26. Eckſtormius.

Anno Chriſti 1556. teſte Cardano viſus eſt ſub initium Martii Cometes, æqualis ferè Lunæ dimidio, crinibus non longis, nec conſtantibus, ſed velut in incendiis rutilantibus, ut in tædis dum ventus flat, fuſca erat, ac rubens & turbida. Addit Cardanus diebus 4. feciſſe gr.75. ab ortu in occaſum & 30 ab Auſtro in Boream. Joannes Homelius quoque ipſius obſervator narrat die 5. Martii conſtitiſſe ſupra Spicam juxtà alam ſiniſtram Virginis, die 8. infra genu Bootis: die 9 juxta Arcturum, ut quaſi in maximi Circuli peripheria tenderet rectà verſùs polum Borealem Eclipticæ: & tunc uno die plus quam gr.15. circuli illius confeciſſe: deindè aſcendiſſe verſùs polum Æquatoris magnâ velocitate, & indè quaſi ex culmine deſcendentem, ad Saturnum, qui tunc in Ariete verſabatur, contendiſſe. Sicut autem antea ex Libra contrà ordinem Signorum ſecundùm longitudinem proceſſerat: ita poſteà Saturni motum imitatum fuiſſe, ſecundùm ordinem Signorum progreſſum eſſe per Andromedam ad Signum Piſcium, ubi extinctus fuit. Addit, radios qui veſpere in Meridiem, mediâ nocte in occaſum fuiſſe converſos (†), neque comam huic à Sole averſam fuiſſe, donec à Sole remotus fuit minus quadrante Circuli. Cum autem à Sole & Ecliptica procul abeſſet, potius ſpectari tàm manè quàm veſperi, & aliquando non deſcendere infrà horizontem. Keplerus in Cometarum phyſiologia p. 113. ait Carolum V. fruſtra ſibi ab eo timuiſſe, cum diutius ſupervixerit, potius ergo turbas inter Reges Hiſpanum & Gallum, & in Livonia per Teutonicos, & pag. 129. eidem adſcribit diſſidia occulta inter Carolum ac Ferdinandum fratres. Ricciolius.

Anno Chriſti 1556. Apparuit Cometa. Deceſſerunt hoc anno multi Viri pii & docti. In multis Germaniæ partibus de reformatione Eccleſiarum anxiè laboratum eſt. Alſtedius.

Anno Chriſti 1556. pridie Non. Martii ingens & lucidum ſidus ſinuoſo flexu flammiferum crinem trahens, in octavo Libræ gradu per XII. *dies continuos arſit: quo viſo Cæſar mortem ſibi portendi ratus omnia ad profectionem neceſſaria comparari juſſerat.* Thuanus l. 17.

Anno Chriſti 1556. Henricus Junior Dux Brunſuicenſis nuptias celebravit Wolfenbyteri cum Sophia Principe Poloniæ menſe Februarii. Hujus menſis die 28. Cometa apparuit uſque ad ultimum Aprilis. Fuit ſinè dubio prænuncius prælii anno ſequenti ad Quintinum commiſſi. Buntingus 1 & 3. part. Chronic.

MEminit hujus Cometæ non tantùm Leovitius *(a)* pluria ſiniſtra ei adſcribens, ſed & Sleidanus *(b)* (qui 12. diebus incipiendo à 4. Martii apparuiſſe, at Fabricius *(c)* 12. noctibus conſpectum in fine Aprilis diſparuiſſe eum teſtatur) tùm & Bucholzerus & Calviſius edit. Lipſien. Lycoſthenes eum initio propè Eclipticam conſpectum eſſe in Libra, & curſu velociſſimo verſùs polum Arcticum progreſſum eſſe ſcribit. Keckermanus *(d)* ita de eo ſcribit: *Alius item menſe Auguſto & Septembre anno 1556. ab Æquatore ad Urſam recto curſu ferebatur ardentiſſimâ luce conſpicuus: qui tantus erat, ut non modò exſpirationes leviſſimæ & aridæ, ſed ne omnes quidem ſilvæ & nemora quotquot erant in orbe terrarum pabulo bimeſtri, quo luxit, ſufficere potuiſſent. Cardanus in præclaris ſuis alioquin Commentar. ſupra Quadripart. Ptolom. lib. 2. tract. 54. inquit: Volo narrare oſtentum, quod vidi, cum juvenis eſſem atque ſtuderem. Apparuit Cometes, cujus pars ſolida erat rotundæ figuræ, triplo major Venere, cujus claritate totus orbis illuſtrabatur, eratque lux ejus, quantum ſi quarta pars Lunæ luceret.* Hæc illi. Ricciolius cum reliquis eum initio Martii viſum eſſe aſſerit. Idem eum inter eos qui ab Oriente verſùs Occidentem (ideòque in præcedentia ſive c.S.S.) ſed obliquè tranârunt & totâ nocte luxerunt, vel nunquam occiderunt, collocat. Inde, ſi rectè annotantur Auctorum verba & rationes, ſuſpicio de duobus diverſis Cometis, altero verno, altero auctumnali, vel ſaltem uno qui reverterit, &, ut Buntingus refert, ex veſpertino matutinus evaſerit, oriri cuipiam poſſit. Sed Keckermannus dubium tollit, dum ſic ait *: *Anno 1556. menſe Martio apparuit Cometa, qui poſt aliquot dies diſparuit, &*

(†) Cauda an ſemper à Sole averſa. (*a*) De conjunct. Planet. Eclipſ. & Comet. (*b*) Lib. 26. (*c*) Memor. Saxon. (*d*) Syſt. Phyſ. l. 6. c. 5. p. mihi 893. * Loc. cit. p. 886.

poſtea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

poſtea iterum fulgere cœpit teſte Lavatero ſub finem Catalogi Cometarum. Ubi etiam notandum, hunc Cometem Lavatero eſſe ultimum, & Catalogum ejus à Keckermanno 9. Cometis auctum eſſe Anni ſcilicet 1558, 1572, 1577, 1580, 1582, 1596, 1600, 1604 & 1607. Neque magnoperè Cometas ab initio mundi ad illa tempora trecentorum numerum ſuperare putat. Siſardus, tùm Neuhuſius, & ex hoc Schulerus, multa mala, quæ Europæ acciderint, ei tribuit. Secuta eum eſſe, meritò fateor. Sed eodem jure & bona ac læta eum excepiſſe affirmo. Annum illum calidum, ſiccum & maximè ſalubrem ac fœcundum fuiſſe, Thomas Eraſtus aliquoties in ſuo de Cometis commentariolo, & ex eo Magnus Dudithius (*a*) memorat. Ita hi peſtem & annonæ caritatem, illi ſalubritatem & fertilitatem uni Cometæ tribuunt, certè ſubjiciunt. Credo utrumque eum hîc & illîc excepiſſe. Thuanus turbas illas (*b*) & cædes Anglicas à morte Edoardi Anno 1553. ortas memorans, Epiſcopos quoque & Concionatores ſe illi, Janæ Suffolciæ & Mariæ de regno certantium controverſiæ immiſcuiſſe, & ita hujus in regno prælatæ odium in ſe exciviſſe, indicat. Bellis, quæ hôc & proximo anno geſta fuêre, opponere licet quinque annorum inducias (*c*) inter Cæſarem, Hiſpanum, & Gallum pactas. Quæ quòd mox violatæ in bellum verterint, non Cometæ ſed vitio hominum tribuendum eſt. Audiamus Dudithium cum parrheſia ibidem loquentem: *O delirationem incredibilem! ô ridiculam & futilem rationem! longè alia eſt bellorum cauſa. Inſpice conſilia & actiones Principùm ac Nationum, furores populorum conſidera, excute mores hominum, vitæque rationem omnem expende, refer oculos ad origines & cauſas bellorum civilium & externorum, quæ nullo adhuc Cometâ lucente excitata fuerunt ac vix ſunt tandem multis cladibus reſtincta.* Pluria qui volet, legat. Digna equidem ſunt lectu, ut omnia à Viro illo raræ tàm eruditionis quàm probitatis profecta. Alia belli illius inter Gallum & Hiſpanum exorti portenta, indicat graviſſimus & candidiſſimus Hiſtoricorum Thuanus (*d*). Pontificem enim (erat is Paulus 4.) cum agnatis Caraffis, belli Hiſpanici cupidum, moleſtè inducias illas, ſe clàm concluſas, ſibique, ut putabat, incommodas ægrè tuliſſe, & ad eas rumpendas, filio fratris, Paliani Duce creato, illoque loco ſingulari arte & induſtria munito, ac in partes ſpe Neapolitani regni injectâ pertracto, eodemque religione juramenti ſoluto Gallo, & ita Hiſpano in ſe excito, cauſam dediſſe prolixè deſcribit. Idem tamen hoc anno inducias (*e*) inter Pontificem & Albanum Hiſpanici exercitûs Ducem, proximo pacem coaluiſſe ſcribit, ita verò, ut bello Ferrariæ Ducem tantò acrius Hiſpanus urgeret, quemadmodum mos eſt Principibus bella ex bellis ſerere. Cujus rei exemplum & in ſua Gallia oſtendit. Hiſpanus enim pace cum Pontifice compoſitâ, bellum Anglicum, facilè in id inductâ Reginâ conjuge, Gallo conflavit. Atque hæc bellum Picardicum, prævalentes verò Hiſpanorum & ſociorum copiæ Gallicam Sanquintinam cladem portenderunt. Juvat hîc & Stradam (*f*) terſi non ſolùm ſtyli, ſed & judicii Scriptorem audire: *Licet*, inquit, *Henricus & Philippus Reges*, *Cameraci*, *ſub anni hujus initium, operâ Mariæ Angliæ Reginæ, pacti fuiſſent inducias in annos quinque, occaſione tamen belli, quod inter Romanum Pontificem & Philippum Regem exarſit, circumacto nondum anno violatæ ſunt; culpâ ab Hiſpano in Gallum, ab hôc in Hiſpanum invidioſè rejectâ. Henricus ſive à Carafenſibus ad bellum extractus, ſpecioſam Pontificiæ tutelæ cauſam libenter amplexus eſt: ſive non tàm cauſam, quàm exitum belli cogitans, haud temerè ſibi perſuaſit, ſuperandum à ſe novum inexpertumque armis Principem, cujus patrem militiæ veterem, gentiumque domitorem vinci demum poſſe, non uno documento palàm fecerat.* Hæc non alia iſtius belli inter Gallum & Anglum exorti portenta indicat & Serres; Pontificis ſcilicet animum Gallo addictum, & in partium Hiſpanicarum Purpuratos ſævientem, mox eidem potentiâ Hiſpanicâ preſſo impoſitam Gallici auxilii implorandi neceſſitatem; tùm antiqua Regum & populorum odia, & Miniſtrorum ambitioſa ac avara ſtudia. Natalis porrò annus iſte Ottoni Henrico Palatino Sultzbacenſi, Maximil. Wirtemberg. & Alberto Mecklenburg. fuit: alios ut mittam. Niſi quòd hùc etiam referri mereantur Matthiæ Imperatoris, Joannis Friderici Brunſuic. Friderici Palatini, & alterius

(*a*) Epiſt. ad Joannem Cratonem de ſignificatione Comet. (*b*) Lib. 13. (*c*) Id. l. 17. Strada l. 1. (*d*) Lib. 17. (*e*) Lib. 18. (*f*) Lib. 1.

Friderici Wirtembergici natales, qui licet in annum proximum inciderint, Cometæ tamen apparitionem præceſſerunt. Ideò & verbo moneo, ante hujus noſtri Cometæ apparitionem Electorem Trevirenſem, quem Eckſtormius memorat, ut & Palatinum mortuum eſſe. Illis, quæ ex Eckſtormio attulimus, ſubjicit is carmina de triſti Cometarum ſignificatione, facta à Philippo Melanchtone, Poëta ſanè egregio, qui & Magno Scaligero placuit. Sunt autem hæc:

Oſtendit terris & in aëre multa ſereno,
Irrita nequaquam ſigna futura DEUS.
Signaque naturæ quæ non imitantia leges,
Portendunt ſubitum non procul eſſe malum.
Vidimus hoc anno rapidum flagrare Cometen,
Sulcantem dubias multa per aſtra vias.
Quodque fuit mirum, vicino Sole Cometæ,
Cum ſoleant primas arripuiſſe faces.
Non prius accenſos hic cœpit ſpargere crines,
Aſtrorum quàm dux è regione ſtetit.
Æquabat motu Phœbus noctemque diemque,
Udaque purpurei tempora veris erant.
Halitus è molli ſublatus ad æthera terrâ,
Cum rutilæ ſpeciem cœpit habere comæ.
Primùm, quâ cæli ὠθτζυγήτης *parte refulget,*
Semina flammarum conſpicienda dedit.
Altiùs Arcturi mox ad faſtigia pergit,
Sub rapido nullas dum facit axe moras.
Deniquè ſicca ſuper Cynoſuræ ſidera vectus,
Occupat Arctoæ ſigna ſuprema plagæ.
Inde gradum retrò facit, & quæ noſter Horizon
Aſtra capit, curſu proximiore legit.
Ac ſimul Auroram petit Eoumque cubile,
Phœbus anhelantes undè reducit equos.
Hic ſubit Jaſiden, & quæ te trans vada Ponti
Aërium, Perſeu, carpere fecit iter.
Candida cornigeri Phœbus jam lumina Tauri,
Nec modò Phryxeæ vellus habebat ovis:
Protinus illius veſtigia trita Cometes
Arripit, & Soli ſidera juncta tenet.
Hoc iter errantis multi vidêre Cometæ,
Qui fera Teutonicis damna minatur agris:
Sunt anni decies octo, quo tempore vixit
Dux, qui Burgundas Carolus auxit opes:
Tunc in ſupremâ ſimilis regione Cometes
Aëris horrifico miſcuit igne comam.
Is motu ſimili ſeſe per inane volutans,
Permenſus cæli climata multa fuit.
Aſtrææ primùm tenuit confinia Libræ,
Arctoi petiit culmina deindè poli.
Sed remeans illinc, medium quà circulus orbem
Dividit, aſtrigeram lumine texit ovem.
Nulla ætas vidit flagrantem impunè Cometen,
Non leve venturum nunciat ille malum.
Tunc quoque crebra tulit ſummis incommoda regnis,
Civiles motus, publica damna tulit.
Quippe ſecuturas ſtrages, triſteſque ruinas,

Atque

Atque tuæ retulit, Carole, ſigna necis.
Proxima vix ea poſt incendia venerat æſtas,
Carolus Helvetico cæſus ab hoſte cadit.
Tu quoque Tiſiphone mundi, tu dirus Alaſtor,
Peſtis & immenſi fax, Mahomete, mali.
Paulò poſt fugiens cecidiſti Hydruate relictâ.
Tandem blaſphemos opprimit ira DEI.
Nunc quoque blaſphemos tangent Turcoſque Papamque
Adproperans Nemeſis, judiciumque DEI.
Dogmata turbabit, paſſim ſterileſcere campos
Coget, & adducet tempora dura famis.
Sed quæramus opem divinitùs, atque precemur
Æterno gnatum de genitore Λόγον.
Filius æterni Λόγος *effigieſque Parentis,*
Aſſiduus cuſtos agminis ipſe ſui,
Defendet ſanctos inter mala plurima mundi,
Qui mitem toto corde precantur opem.
Cura ſit interea vitam coluiſſe modeſtam
Omnibus, & verbi diſcere jura ſacri.

Ut itaque & hîc aliis Cometarum apparitioni multùm tribuentibus unà ſatiſfaciam, retribuo Eckſtormio carmina Michaëlis Kirſtenii, Viri & Poëtices & alioqui multæ eruditionis laude conſpicui, amici mei, quæ in hanc rem Cometæ ſuo Heveliano inſeruit:

Addidit Uranie. Forſan tu fata futura
Sollicitanda putas, & ſi qua adjuncta Cometis,
Quæ præſcire velint homines: quæcunque per orbem
Eventura polus ſubitis denunciet aſtris,
Inprimis damna, & clades, & funera acerba.
Nimirum ſummi arcanos aperire receſſus
Numinis, & divina homines prævertere tentant
Conſilia. Et ſæpè ex alto deducta petuntur
Quæ ſunt ante pedes, debetque docere Cometa,
Quæ Deus ante ſatis dixit: mirandaque ſola
Sidera ſunt, cum ſit majeſtas addita cunctis.
Non magis errores alibi, & veſania regnat.
Quod verum eſt tamen, exortis natura movetur
Talibus, & Mundus patitur per mutua vincla
Conſpirans: moliſque auctæ, motuque citatæ
Impulſu tellus radioſque & pondera ſentit
Et magis huic illive poteſt incumbere parti.
Sed definitus qua clade prematur ab aſtris
Angulus, & quænam gentes quatiantur, & urbes
Antè alias, & nunc, vanum eſt promittere: nulla
Cauſſa ſubeſt. Cæli diſtinguere ſidera fictis
Sortibus eſtque nefas, & pectora credula fallit.
Et quis diverſos, & eodem tempore caſus
Ignorat? Fauſta infauſtis per diſſita paſſim
Conjungi loca? Quos potius fax edita pulſat?
Immò conſpecto multi ſunt proſpera paſſi
Sidere crinito. Si vult Deus, omina mittit
Occulta, atque aliis naturam viribus auget.
Nos, quæ natura ſunt, dicimus, & tamen illa eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Tota Dei, cujus nutu ſupera ima reguntur.
Improba Chaldæos ludant, Arabeſque profanos,
Atque Dei immemores. Naturæ illuſtria quævis
Sunt documenta hominum generi, ſemperque loquuntur
Ardua: & inprimis oracula ſancta loquuntur.

CCCLXXXII. *Anno Chriſti* 1557. *Cometa in ſigno Sagittarii menſe Octobri formam gladii habens, verſùs occaſum apparuit. Hunc inundationes maximæ in* Italia *&* Siciliæ *ſecutæ ſunt. Galli obſident urbem Cales ad ditionem Anglorum pertinentem, eamque ſuæ ditioni addunt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1557. *apparuit Cometa, qui portendit ſeditiones, quæ in Livonia ſequutæ ſunt.* Eckſtormius ex Herlicio.

Anno Chriſti 1557. *ſimile* (proximo Cometæ) *oſtentum in Occidentis plaga viſum menſe Octobre in ſigno Sagittarii.* Ricciolius.

HOc anno controverſiam 50. annis de ditione Cattorum Melibocorum, inter Ottonem Henricum & Auguſtum Septemviros, Vilelmum Clivenſem & alios agitatam, Francofurtenſis Conventûs auctoritate eſſe compoſitam*: Mariam Reginam Scotiæ Franciſco Delphino fuiſſe deſponſatam; Caletum & alia loca à Gallis eſſe recuperata, Thuanus & Serres memoriæ produnt. Quin & pacem inter Sigiſmundum Auguſtum & Wilhelmum Fürſtenbergium Archiepiſcopum Rigenſem ac Ordinis Gladiatorum Magiſtrum, in Livonia eſſe conſtitutam, Chronica Polonica perhibent. Hôc quoquè anno non tantùm Viros doctos, ſed & Principes multos mortuos & natos eſſe nemini dubium eſſe poteſt. Sophia Mecklenburgica Sereniſſimi Friderici 3. Regis Daniæ avia, & Sibylla Clivenſis hoc anno natæ ſunt. Hùc quoquè auſpicia Ferdinandi I. Imperatoris referenda, quæ etſi anno proximo facta fuerint, Cometæ tamen apparitionem anteceſſerunt. Leovitius tamen ea ad Cometam proximum profert. Cujus de Carolo V. & Ferdinando I. fratrum Incomparabili pari, juvat audire judicium: *Menſe Septemb. qui fuit proximus poſt Cometam conſpectum, Carolus V. obiit in Monaſterio quodam Hiſpaniæ, Imperator potentiſſimus, & maximè fortunatus, in quo excellens ſapientia, ſummâ cum animi magnitudine & moderatione conjuncta fuit: cum ipſi paulò ante communi ſuffragio Principum ſubſtitutus eſſet Ferdinandus frater, Romanorum Rex, princeps vigilans, ſobrius, pacis & juſtitiæ amantiſſimus.* Quid ni hoc abavo, & illo patruo maximo Auguſtiſſimus Cæſar Leopoldus glorietur? Nempe

Fortes creantur fortibus, & bonis. Hor. 4. Carm. Od. 4.

* Thuan. l. 19. initio.

CCCLXXXIII. & CCCLXXXIV. *Anno Chriſti* 1558. *Cometa veſperi Solem ſequens Idib. Auguſt. ſub coma Berenices conſpectus, & caudâ ad Hiſpaniam, directa paulatim verſùs ortum uſque progreſſus ad Nonas Septembres evaneſcens, qui ſine dubio Caroli V. Imp. mortem portendit.* Fabricius.

Anno Chriſti 1558. *Cometa apparuit* 6. *Auguſti, qui caudam extendit inter occaſum & Septentrionem, erat pallidi & obſcuri coloris, & duravit uſque ad feſtum S. Bartholomæi.* Buntingus 3. part. Chron. & in Chronol.

Anno Chriſti 1558. *Cometa veſperi in ſigno Virginis pallidum colorem referens* 6. *Auguſti uſque ad feſtum Bartholomæi apparuit, caudam verſùs occaſum & Septentrionem extendens, formamque veru repræſentans, in Leone, ut quidam volunt, accenſus, ubi Mars & Mercurius in oppoſito Jovis curſum ſuum habuerunt. Hunc mors Caroli V. Imperatoris* 27. *Septembr. in Cænobio morientis, Mariæ Reginæ Ungariæ, & Leonoræ, Sororum Caròli & Ferdinandi; Itemque Mariæ conjugis Philippi Regis Hiſpaniæ ſecuta eſt: anno autem ſequenti, Paulus IV. unà cum aliis Epiſcopis Prælatiſque ſicut & Dux*

Ferraricu-

Ferrarienſis Hercules dictus, ac Laurentius Dux Venetorum mortui ſunt. Chriſtianus Rex Daniæ & Chriſtiernus, Dux Wilhelmus, Princeps Hennenbergenſis, Otto Henricus Elector Palatinus Rheni, Henricus ejus nominis II. Rex Galliæ, Pariſiis in equeſtri certamine, diem ſuum obierunt omnes. Dithmarſi à Duce Holſatiæ victi ſunt, ipſoſque ſuæ ditioni ſubjecit. Moſcovitarum Rex in Livoniam irrupit igni ferroque omnia vaſtans. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1558. *Moſci irruptionem fecerunt in Torpatenſem Livoniæ Provinciam, eamque miſere vaſtarunt. Proceres ergò Dominicâ Oculi convenerunt, ut deliberarent, quid conſilii in rebus deploratis caperent. Eodem autem tempore Torpati viſus eſt ingens & horribilis Cometa, longâ & formidabili caudâ, qui univerſis inſpicientibus terrorem incuſſit. Placuit igitur Proceribus, factis induciis pacem petere Inter pacis tractationem fortè inducias violant Livones: Moſcus ergò Livoniam hoſtiliter invadit, expugnans Narviam, Nienhuſium, Torpatum.* Eckſtormius ex Arthuſii Tom. 1. l. 1. Mercurii Germanobelgici.

Anno eodem à die 6. *Auguſti uſque ad diem S. Bartholomæi viſus eſt Cometa obſcurus & pallidus, qui in comâ Berenices exarſit. Die* 21. *Septemb. obiit Carolus V. Imperator. Menſe Novembri obiit ipſius nurus Maria Regina Angliæ. Rex Hiſpaniæ & Galliæ extrema tentare volentes, copias ingentes produxerunt, & præſentes apud exercitum fuerunt: Sed interventu pacificatorum poſt levia aliquot prælia pax eſt facta. Sequenti anno Calendis Januarii placidè obdormivit Chriſtianus III. Rex Daniæ.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1558. *ante Caroli V. mortem Cometa Idib. Sextilibus ſub veſperam ſub coma Berenices apparuit caudâ ad Hiſpaniam directâ, qui paulatim ad ortum vergens Non. Septembrib. evanuit.* Chytræus Chronic. Saxon. l. 19. & Thuan. l. 21.

Anno Chriſti 1558. *Fulget Cometa. Carolus V. abdicat ſe Imperio, cui ſuccedit Ferdinandus frater. Initium belli Belgici incidit in annum* 1566. *ob inquiſitionem Hiſpanicam.* Alſtedius.

Anno Chriſti 1558. *Cometam veru imaginem habentem; conſpectum Auguſto per multas hebdomadas in Scorpio, cauda in Romam verſa, narrat Joannes Prætorius & Fiornovellus. Hunc autem Fromondus putat prænunciaſſe Caroli V. obitum, qui fuit hoc anno die* 21. *Septemb. Alii dicunt caudam habuiſſe in Hiſpaniam converſam, & fuiſſe ſub coma Berenices. Itaque hic potius eſt ille, à quo ſibi timuit Carolus V. undè de illo manavit illud pentametrum ab ipſo factum:*

His ergò indiciis me mea fata vocant?

Mortua quoque eſt Maria Angliæ Regina Novemb. 17. *eodemque die Reginaldus Polus, mortuæ item Reginæ, Poloniæ* (corrige Galliæ) *& Hungariæ.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1559. *alius Cometa apparuit ſub finem Maji uſque ad diem* 22. *Junii in Oriente, mortuuſque eſt Henricus* 2. *Rex Galliæ, & paulò poſt Paulus IV. &* 15. *Cardinales, Hercules Dux Ferrariæ, Rex Angliæ, Rex Luſitaniæ, Rex Daniæ, Dux Venetorum, multique Principes, & perfidia Hugonotarum erupit manifeſtius.* Ricciolius.

COmetas hos ob eventuum cohærentiam ſimul hic ponere voluimus. Poſſem & tertium & quartum Cometam hîc putare, cum hôc anno 1558. alterum Cometam menſe Martio Eckſtormius Dorpati viſum indicet, & anno 1559. alterum Cometam menſe Novemb. fulſiſſe Clariſſimus Olearius in Tertio Interveniente adnotet. Verbum addo de Leovitio, qui Cometam 1558. in Auguſt. viſum memorat & maleficas, ut conjunctionum Planetarum & eclipſeôn, ita & Cometarum vires certis non tantùm annis ſed & menſibus circumſcribit: Nempe hæc cuncta ut dulci æquæ libertatis voce, ita & tot meliorum eventuum reſpectu ad æquitatem & moderationem (ut hanc & ipſi in judicando ſervem) reduci poſſe. Hoc innuiſſe ultimi hujus Cometæ Leovitiani ſufficiat occaſione. Niſi quòd tamen hoc nobis iſtorum Cometarum eventibus demonſtrandum ſpeciatim ſit. Itaque pergo. Multorum triſtium infamiâ & invidiâ uterque Cometes gravatus eſt. Hanc allevare allatis proximis ei eventibus

bus lætis ſtudebimus. Ac primùm Eleonora Regina Galliæ, quam Rockenbachius & Leovitius memorat, longè antè Cometæ apparitionem fatis conceſſit. Multi præterea illorum Principum ætate graves fatis conceſſerunt, octogenarii ſcilicet vel etiam eis majores. Adhæc mortuorum Principum jacturam læta ſucceſſorum auſpicia compenſare ſolent. Proteſtantibus verò tam Mariæ Reginæ Angliæ mors & Mariani fluctus oppreſſi, (*a*) quàm Eliſabetæ auſpicia lætitiam attulerunt. Caroli V. mortem etſi ille ipſe, ut erat religioſus, ex communi ſenſu eam ſibi nunciari (quod etiam quodammodo ferendum eſſe largimur) per Cometam dixerit, magis diuturnus articularis morbus (*b*), qui ab anno quinquageſimo non jam per intervalla, ſed perpetuus aderat, *cujus vi exanimabatur interdum*, & ex quo non diuturnam Cæſaris vitam fore Andreas Veſalius princeps Medicus auguratus fuerat, magis magiſque ingraveſcens & *ſuprema interminans*, quàm Cometes attulit vel portendit. Ideo Strada (*c*): *Mortem ejus clara cælo terraque ſigna comitata ſunt. Paulò enim poſtquam ægrotare cœpit, viſus in Hiſpania Cometes, initio non admodum illuſtris, ſed qui ſubcreſcente morbo per eadem incrementa lucem intenderet: donec verſo in Hieronymianam ſedem ferali crine: quâ horâ Carolus vivere, ille videri deſiit.* Ita hicce Cometes diutius in cælo durârit, quod alii non prodiderunt. Henrici 2. Regis Galliæ exceſſûs aliud portentum animadverto. Nam ut multos ob religionis Lutheranæ confeſſionem Rex durius tractaverat, ita & Annam Burgum in Suprema Regni Curia Senatorem, ob parrheſiam juſtam in carcerem detruſerat, & ſe propediem eum rogo impoſitum viſurum minatus eſt. Inter hæc (*d*) in ipſo nuptiarum ſororis Margaretæ Emanueli Philiberto Sabaudo deſponſatæ, apparatu & haſtiludio, dextrum oculum, mox & vitam, ne tetrum illud facinus videret, amiſit. Minas illas fide nobilium Scriptorum refero: non immemor dicti Thuanæi (*e*), *turbatis odio aut amore animis, ut fit religionis diſſenſionibus, pro ſe quemque omnia ſuperſtitioſe interpretari.* Nuptiæ tamen ſororis ejus paulò antè obitum ejus celebratæ. Anno verò proximo, Franciſci filii ejus nuptiæ cum Maria Scota, magna ſolemnitate, ut & Joannis Frider. Saxonis cum Eliſabeta Palatina, & Georgii Friderici Brandenburgici cum Eliſabeta itidem Brandenburgica celebratæ. Annum natalem cum Cometa communem, Maximilianus & Andreas Auſtriacus, ille in Regem Polonum electus, hic Cardinalis poſtea creatus, & Joannes Sereniſſimorum Ducum Mecklenburg. avus, habuêre. Hos mox Albertus Auſtriacus clariſſimus ille Cardinalis & Gubernator Belgii, Auguſtus Saxo, Philippus Badenſis, Barbara Palatina, Dorothea Urſula Badenſis, Dorothea Maria Wirtemberg. aliique quos mitto, exceperunt. Is quoque annus 1559. nuptiis (*f*) Philippi 2. cum Eliſabeta, & Caroli Lotharingi cum Claudia Henrici 2. filiabus lætus fuit. Priorem annum ſalubrem & fœcundum apud Eraſtum, Dudithium & Grynæum vidimus. Porrò artibus pacis hâc tempeſtate, ut alibi, ita & in Livonia, geſta ſunt multa. Pax enim inter Hiſpanum (*g*) & Ferrarienſem, tùm inter Genuenſes & Turcas, denique inter Brandenburgicos agnatos, Saxones, Heſſos alioſque anno 1558. compoſita. De illâ quoque inter Hiſpanum, Anglum, & Gallum, pace ad Cameracum tunc agi cœptum, quæ mox anno proximo (*h*) concluſa, &, ut illa religionis in Germania, ſancita eſt. Atque hîc de hac inſigni eaque publica Chriſtiani orbis lætitia & utilitate, quam iſta pax attulit, audiendus eſt Strada (*i*): *Nuncium pacis, quæ in Cameracenſi oppido, poſt longas diſceptationes, aperiente ſe vere prodiit, tanta Chriſtiani orbis, tædio bellorum feſſi, ſecuta eſt lætitia, raro ut majora memorentur indicia geſtientium populorum.* Lætum hunc annum & induciæ (*k*) Scoticæ à præſentiſſimo belli diſcrimine conſervatæ, (*l*) mox fœdus inter Anglos & Scotos, tandem integræ pacis Scoticæ, non tantùm Angliæ & Scotiæ, ſed & Galliæ ſalutaris commoda (*m*) reddiderunt. Hoc quoque anno Livonia Moſcicæ potentiæ impar tutelæ Regis Poloniæ ſe credidit, & Reipublicæ acceſſit, eique ſe adjunxit, atque ſic tyrannide Moſcoviticâ liberata eſt. Ut taceam interim victorias lætas, quæ variis Principibus intrà hoc biennium obtigerunt, præſertim Fri-

(*a*) Antiquit. Brit. in fine. Camden part. 1. hiſtor. Eliſab. initio. Alſted. Chronol. relig. ad 1558. (*b*) Strada lib. 1. (*c*) Lib. 1. p. 17. (*d*) Serres in Henrico 2. Chytr. (*e*) Lib. 1. (*f*) Thuan. l. 23. (*g*) Thuan. lib. 20. (*h*) Id. l. 22. (*i*) Lib. 1. p. 28. (*k*) Bucholz. l. 16. (*l*) Thuan. l. 24. (*m*) Buchan. l. 17. initio. Thuan. l. 24.

derico 2. Dano, Tertii hodie feliciter regnantis avo, cui auguſtum diadema 1558. impoſitum eſt, & qui diuturnis bellis Dithmarſicis (*n*) feroci illa gente, Principi tàm armorum quàm virtutum gloriâ Præclariſſimo ſeſe dedente, lætum finem luculento cum regnorum ſuorum commodo impoſuit. Cæterum belli Livoniæ à Moſco illati portentum, ipſe Eckſtormius indicat, violationem ſcilicet induciarum à Livonibus factam, cui levem in ſervandis fœderibus Moſcorum fidem addere licet. Hùc etiam res lætæ anno 1560. geſtæ, quæ Cometæ proximi apparitionem præceſſerunt, referendæ ſunt. Nempe Chriſtianus Elector Saxoniæ, Princeps omnibus animi & corporis ac fortunæ dotibus ornatiſſimus, Sereniſſimi Joannis Georgii 3. qui Septemviralem dignitatem hac tempeſtate feliciter tenet, proavus: Carolus Palatinus, Erneſtus Fridericus Badenſis, & Wilhelmus Ludovicus Naſſovienſis, prius quàm Cometes proximus nati ſunt. Hîc etiam dicendum eſt, Ludovicum Electorem Palatinum, Sereniſſimi Caroli Ludovici eandem dignitatem feliciter obtinentis proavum, Eliſabetam Philippi Heſſi, Joannem Wilhelmum Saxonem, Dorotheam Suſannam Friderici 3. Electoris Palatini, Julium Brunſuicenſem Hedvigim Joachimi 2. Electoris Brandenb. & Philippum Juniorem Brunſuicenſem, Claram Henrici Junioris Brunſuicenſis, agnati, ſed multis gradibus ab ſe remoti, filiam in uxorem accepiſſe. Atque hæc quidem feliciori quàm anno ſuperiore ſoror Eliſabeta Magdalena, Franciſco Ottoni itidem Brunſuicenſi, qui paulò poſt nuptias defunctus eſt, nupſit. Verbum addo de funeribus Principum, quæ Cometis tributa hîc ſunt, Regem Luſitaniæ Joannem (*o*) & Reginam Poloniæ Bonam illam Sfortiam, Anno 1557. non 1558. Regem Angliæ nullum 1559. (Maria cum Philippo ab Anno 1553. ad 1558. regnante) mortuum eſſe.

(*n*) Vid. Chriſtiani Cilicii hiſtoria belli Dithmarſici libris duobus comprehenſa. (*o*) Bucholz. Calviſ. & alii ad ann. 1557.

CCCLXXXV. *Anno Chriſti* 1560. *menſe Decemb. Cometa per ſpatium* 28. *dierum in Gallia viſus eſt. Hunc in Gallia, apud Papiſtas contra Catholicos perſecutiones maximæ ſunt ſecutæ. Rutheni Moſcovitæ in Lithuania & regionibus finitimis ferro omnia devaſtarunt per annos aliquot. In Bohemia, Moravia, Auſtria, Stiria viciniſque locis plurimis peſtis dira (aliis ſignis terribilibus in cælo unà apparentibus) inter homines graſſata eſt, ſicut & Norībergæ multa millia hominum ex eadem lue perierunt. Bellum inter Regem Daniæ & Sueciæ diuturnum ortum eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1560. *In Galliis, diebus* 28. *viſus eſt Cometa. Menſe Aprili Witebergæ obiit M. Philippus Melanchton. Menſe Decembri è vitâ deceſſit Guſtavus Rex Sueciæ.* Eckſtormius.

Nil de hujus Cometæ ſitu vel motu vel magnitudine annotant Auctores, qui mihi ad manum ſunt. Itaque ſtatim ad eventus eum ſecutos deveniendum eſt. Perſecutiones religionis cauſâ, non Cometes ſed iniqua & crudelis arrogantia, quæ in animis hominum in hoc ſeculo præpotentum plerumque obtinet, portendit. Caveant modò qui viribus inferiores ſunt, ne ſe ullo rebellionis vel etiam immodeſtiæ & temeritatis ſcelere contaminent, & partis in patria prævalentis invidiam proprio jumento, ut eſt in proverbio, ſibi accerſant. Nam & hîc ſæpè peccari, fateor. Bellorum portenta toties vidimus & videmus, ut nil attineat plura de iſtis hoc loco dicere. Guſtavus, quem hîc Eckſtormius nominat, ante Cometam menſe Septemb. decurrente, ut Thuanus, Buntingus, Bucholzerus, & Calviſius notant, in vivis eſſe deſiit. Pro Philippo Melanchtone potius Eckſtormius Philippum Ducem Pomeraniæ hoc anno (longè tamen ante Cometæ apparitionem) mortuum dixiſſet. Plures enim tunc Viri docti mortui, ſed & nati erant, ſcilicet Caſp. Bauhinus, Janus Gruterus, & Conradus Ritterſhuſius. Verum & natos hoc anno Principes ſupra diximus. Quibus Carolum Auſtriacum, Joannem Fridericum Saxonem, Erneſtum Fridericum Badenſem & Sigiſmundum Auguſtum Mecklenburgicum addimus. Hîc etiam nuptias Joachimi Erneſti Anhaltini cum Agnete Wolfgangi Comitis Barbienſis filia meritò pono. Eodem anno, quo Cometes, natus eſt, Franciſcus 2. Rex Galliæ, ejuſdem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

menſis die quinta (*a*) (licet Serres 14. diem ponat, mox libertate Condæi die 10. Dec. extremo ſupplicio afficiendi refutandus) Comete jam orto & lucente, ſupremum diem obiit. Ideò & Thuanus (*b*) certiſſimum ejus mortis nuncium Cometen hunc vocat. Sed erant alia Cometis certiora quæ ei mortem portendebant. Morbus nempe inveteratus & *adverſa ab infantia valetudo & pravus corporis habitus*, ut ait Thuanus, (*c*) ideoque & ante ortum Cometem VI. Kal. Dec. indice ipſo Thuano (*d*) deſperata à Medicis Regis ſalus, tùm verò & feralis ſententia in Ludovicum Condæum Regii ſanguinis Principem, Proteſtantium, qui illâ tempeſtate Hugonoti appellari cæperant, Ducem, perduellionis accuſatum, ab hoc tamen crimine paulò poſt abſolutum, annitentibus Guiſiis, Regem adoleſcentem cum Catharina Medicea matre regentibus, lata. Ita mors Regis, vita Condæi, ſicut olim in Sicilia mors Conradini vita Caroli fuit. Annus ille Cometæ noſtri natalis, induciis inter Ferdinandum & Solymannum initis: pace religionis in Galliis ſancita; ſequens coronatione Erici Sueci, & Caroli IX. Galli: victoriâ Valdenſium de Sabaudo perſecutore miraculoſè obtenta (*e*), pace ipſis ad Cavortium datâ; publicâ Condæi abſolutione: edicto de pace religionis, quod à tempore Julianum dictum eſt: colloquio Poſſiacenſi, (quod à Thuano (*f*) deſcriptum lectu dignum eſt) Livoniâ Poloniæ ſociatâ: & natalibus vel nuptiis Principum, ut & duo anni ſequentes, Cometæ proximi apparitionem antecedentes, clarus & lætus fuit. Natales Wenceſlai Auſtriaci Maximiliano 2. & Maria Caroli V. filia geniti (quem anno vertente Fridericus frater ſecutus eſt) Friderici Wilhelmi Saxonis, Caroli Emanuelis Sabaudi, Mariæ Eliſabetæ Palatinæ, Ertmundi Brandenb. & Annæ Wirtembergicæ, annum à Cometæ apparitione proximum lætum reddiderunt. Pariter nuptiæ Wilhelmi Auriaci cum Anna Mauricii Electoris Saxoniæ filia unicâ, magnâ ſolemnitate Lipſiæ celebratæ, & præſentiâ ut aliorum Principum, ita inprimis Friderici illius Daniæ Regis Glorioſiſſimi decoratæ, tùm illæ alterius Wilhelmi Urſini de Roſis, Gubernatoris Domûs Roſenbergicæ, cum Sophia Joachimi 2. Electoris Brandenburgici, denique Arnoldi Comitis Bentheimenſis cum Magdalena Erneſti Brunſuicenſis filia. Tum verò inprimis illæ, quas Wilhelmus Junior Dux Lunæburgenſis, cum Dorothea Chriſtiani 3. Regis Daniæ filia, cum maximâ ſolemnitate Cellis celebravit. His enim Fridericus 2. Rex Daniæ Sponſæ frater, Auguſtus Elector Saxoniæ, multique alii, Brunſuicenſes, Lunæburg. Mecklenburgenſes & alii Principes interfuerunt. Hanc lætitiam quam Domui Brunſuicenſi quartum cum Regia Domo Danica fœdus matrimonii attulit inſignem, mox alia auxit, Julio illi Duci Magnanimo, Wilhelmi agnato, Sophia Hedviga, nec multo poſt, Anno ſcilicet 1563. ipſi Wilhelmo Sophia primogenita filia nata. Ex hac occaſione meritò addam rem ejuſdem temporis & argumenti minimè mihi prætereundam. Auguſtus ille Septemvir ex Friderici 2. & Dorotheæ illius ſorore, Anno 1563. filiam Dorotheam ſuſcepit, quæ poſtea 1583. ut & 1590. Eliſabeta Friderici illius filia, Henrico Julio Julii illius filio, Wilhelmi agnato (quem Auctor 14. tabb. anno 1562. putat, Buntingus & ex eo Bucholzerus 1564 affirmat natum eſſe, uterque lætas & felices illas Wilhelmi Lunæburgici & Danæ nuptias fuiſſe in numeroſa poſteritate demonſtrat) nupſit. Non facilè profectò dantur tàm frequentia matrimoniorum, quàm inter Auguſtam Danicam & Sereniſſimam Brunſuicenſem ac Lunæburgicam familiam fœdera. Annum inter hæc 1562. Friderici Wilhelmi Saxonis, Caroli Condæi, Jacobi Badenſis, Joannis Wilhelmi Clivenſis, & Annæ Mariæ Badenſis: proximum Friderici Saxonis, qui, ut Joannes Fridericus paulò antè nominatus, Joanne Friderico 2. & Eliſabeta Palatina genitus eſt, Henrici Lotharingi, Joannis Alberti Solonenſis, aliorumque multorum Principum natales inſigniverunt. Niſi & nuptias, ibi quidem Joannis Finlandi cum Catharina Jagellonia, Sigiſmundi Auguſti, & Popponis Hennebergenſis cum Sophia Henrici Brunſuicenſis & Lunæburgenſis ſorore; hîc verò Georgii Joannis Palatini cum Anna Maria Guſtavi Regis Sueciæ filia, & Ludovici Heſſi cum Hedvige Wirtembergica addam. Maximilianus 2. ſicut anno ſuperiori Rex Romanorum & Bohe-

(*a*) Thuanus. Petavius. Bucholz. Bunting. Calviſ. (*b*) Thuanus l. 27. (*c*) Lib. 26. p. 531. (*d*) Lib. 26. p. 530. (*e*) Thuan. l. 27. (*f*) Lib. 28.

morum;

morum; ita hôc anno Rex Hungarorum renunciatus eſt. Inter hæc bellum ſacrum in Galliis Anno 1562. licet ejuſdem anni edicto illo Januario (*g*) pax ſancita fuerat, exarſit. Sed ſi Hiſpanicæ artes, quæ Antonium Navarræum credulum à Proteſtantibus abſtraxerunt (*h*), eiſque & Ludovico Condæo fratri commiſerunt, (quæ temeritas ei mortem portendit & è veſtigio attulit) tùm ſæva Catherinæ Regiæ matris (*i*) & Guiſiorum imperia, tùm & audacia quorundam ex Proteſtantibus inſtituta abfuiſſent, Cometa profectò illud non accendiſſet. Inter illa tamen exitialis belli Sacri, Galliæ viſcera depaſcentis, triſtia, non deerat lætæ ſpes (*k*) iterata pacis, quæ etiam (*l*) Anno 1563. ſancita fuit. Non eſt hîc ſilentio prætereunda gemina Polonorum victoria. Nam Anno 1563. & Staniſlaus Leſniowolſki Caſtellanus Czerſcenſis ad Nevlam, & Nicolaus Radzivilius Palatinus Vilnenſis & Lithuanici exercitûs Imperator, Princeps non tantùm bellicis laudibus ſed & virtutibus ac pietate Inclytus (ita ut Thuanus (*m*) meritò virtutes in eo cum natalium ſplendore certaſſe dixerit) ad Ulam memorabiles victorias de Moſcis Livoniæ, imò & Lituaniæ incubantibus, & pacem ab Auguſto oblatam ſuperbè reſpuentibus, obtinuerunt. Lætis & triſtibus Cometæ noſtri eventibus meritò ſubjiciam memorabile viciſſitudinis rerum humanarum exemplum. Hoc nobis Jacobi Heraclidis Baſilici Deſpotæ læta fortuna & triſtis exitus præbet. De cujus genere & in Moldaviæ principatum per Albertum à Laſco, Staniſlaum Laſſocium Succamerarium Lencicenſem & Hieronymum Philipovium, ut & Thuanus (*n*) memorat, introductione varia ſunt judicia. Non enim dubitarunt jam tunc noſtræ Eccleſiæ, quæ non aliter quàm Chriſtiana vocari gaudet, hominibus per Calvinianos à ſocietate ſacra in Conventu Petricovienſi Anno 1565. depulſis, partes illas ſecuti, ad conciliandam noſtræ parti invidiam hanc Laſſocii & Philipovii operam Amico præſtitam, quaſi Reipublicæ noxiam exprobrare & in publicum ſiniſtrè (*o*) interpretari. Non tàm Philipovii proavi materni, qui Laſſocium fratris loco habuit, quàm veritatis amore pauca hîc ex Annalibus M. S S. Staniſlai Budzinii, qui Philipovio à miniſteriis erat, & Deſpotam ac cuncta penitius noverat, adferam, plura de his in Hiſtoria Religionis, ſi Deus volet, dicturus. Affirmabat itaque iſte Jacobus productis privilegiis tàm patri ſuo (qui in expeditione Coronenſi apud Caſtrum Rentiacum occiſus erat) à Carolo V. cui militârat, quàm ſibi à Ferdinando Primo datis, verum ſe Deſpotam eſſe. Atque id ipſa quoque facies liberalis & dignitatem ore præferens (ut & Thuanus addit) teſtabatur. Is à Proceribus Walachiæ Alexandri ſævitiam peroſis, iterum iterumque vocatus, precibus & votis eorum gratificatus & Polonorum illorum Equitum, quibuſcum ei ſtrictior neceſſitudo, imò & ſacrorum communio interceſſerat, & qui hâc ratione Regi & patriæ prodeſſe potius quàm obeſſe cupiebant, operâ uſus eſt, tandemque & imperium, conſentiente Solymanno, accepit. Sed à Walachis notæ perfidiæ hominibus & gente barbara, quâ nulla in Dominos ſuos inconſtantior (*p*) Anno 1563. decurrente trucidatus eſt. Funeſtum exitum ei hinc mobile & ſævum ſubjectorum ingenium, illinc ingratus in Laſcum, notante Bakſchajo (*q*), qui huic à ſecretis erat, animus, & fides quam de introducenda in patriam purâ religione Laſſocio & Philipovio dederat, non ſervata, notante Budzinio, potius quàm Cometa, iſque longius diſſitus, portendit.

(*g*) Thuan. l. 28. Serres in Carolo 9. (*h*) Thuan. l. 28. & 32. (*i*) Idem l. 29. (*k*) Id. l. 29. & 32. (*l*) Id. l. 33. fine. (*m*) Lib. 35. (*n*) Lib. 28. Vid. Leonh. Gorecium de bello Ivoniæ pag. 16. (*o*) Præf. Coll. Petric. 1565. (*p*) Thuan. l. 34. (*q*) Chron. Reg. Hung.

CCCLXXXVI. *Anno Chriſti* 1564. *arſit Cometa. Die* 25. *Julii, qui D Jacobo ſacer eſt, diem ſuum obiit Ferdinandus Romanus Imperator. Anno ſequenti Lazarus Schwendius Eques Auratus à Maximiliano II. in Tranſylvaniam contrà Turcos miſſus, eos ſecundis aliquot præliis ſuperavit. Turci Inſulam Maltam fruſtrà oppugnârunt.* Eckſtormius ex Claudii Grangei Comment. de bello Melitenſi.

NUllæ Cometæ iſtius ortûs, ſitûs, motûs & occaſûs aliæve circumſtantiæ notantur. Ita an mors Ferdinandi ejus apparitionem præceſſerit vel exceperit,

meritò

merito dubitamus. Vidimus enim ſæpius Auctores ad conflandam Cometis invidiam, ea quæ eorum ortum præceſſerunt, ad eos referre. Sed etſi Cæſar (cui & ætas ſexagenariâ major, & quem ſolum hoc anno ex Principibus mortuum à Thuano, Buntingo, Bucholzero & aliis annotatum invenio) ab ortu Cometæ humanis rebus exemtus fuerit, nemo hoc mirabitur, qui tot Cæſares, Reges & Principes poſt Cometarum apparitionem tum mori, tum etiam naſci meminerit. Hoc anno Gallia exſultabat domeſticâ pace recuperata, ut Camdenus *(a)* ait, nec tamen à variis edicti pacis interpretationibus & injuriis Proteſtantium, ut Thuanus *(b)* fatetur, temperatum. Eodem Gallus & cum Eliſabeta Angla *(c)* iniit, & cum Helvetiis renovavit fœdus, Hiſpanus pariter Anglæ amicitiam commercii Belgio perutilis cauſſâ conſervare ſtuduit. Ideo interruptum Guſmanni Legati operâ reſtituit. Idem ille annus 1564. ut Buchananus, ex eo Thuanus *(d)* & Bucholzerus putat vel proximus, ut Camdenus *(e)* affirmat, adeo & in nuperis rationibus Auctores diſſident, quod, credo, incertum ſententiarum Calviſium, ut hoc præteriret, induxit) nuptiis *(f)* Mariæ Reginæ Scotiæ Franciſci 2. Galli viduæ, Henrico Darlio Regio Stuartorum ſanguine creto, Sereniſſimi Caroli 2. apud Britannos & Scotos hodie regnantis proavo, ejuſque auſpiciis lætis quidem, ſed brevibus celebris fuit. Proximus verò natali Jacobi Regis ex hoc matrimonio *ad perennem Britanniæ felicitatem* *(g)* nati inclaruit. Vid. Thuan. lib. 35. ad ann. 1564. Sexageſimus quintus ſupra milleſimum quingenteſimum annus felicibus Staniſlai Cikovii, Exercituum Regni Ducis, in Moſcovia progreſſibus fuit celebris. Idem ille annus Cometæ natalis lætiſſima Adolphi Holſati, qui Friderici 2. Regis illius Glorioſiſſimi patruus, Sereniſſimi Chriſtiani Alberti Holſatiæ Ducis proavus fuit, cum Chriſtiana Heſſa, & Chriſtophori Badenſis cum Cæcilia Erici Sueci ſorore: hic autem Joannis Florentini & Alfonſi Ferrarienſis cum Joanna & Barbara Auſtriacis, & Alexandri Farneſii Parmenſis cum Maria Luſitana nuptiarum ſolemnia vidit. Alia ut mittam, video multos natos vel mortuis ſuccedentes hâc tempeſtate Principes, qui poſtea orbem Chriſtianum rexerunt, & gloria facinorum annales & futuræ poſteritatis memoriam replerunt. Ferdinando ſucceſſit Maximilianus 2. virtutibus nulli Cæſarum ſecundus, qui judice Thuano *(h)* & veritate, *veſtigiis paternis inſiſtens rara prudentiæ & æquitatis laude imperium poſt ejus obitum adminiſtravit*, vel, ſi Sambucum *(i)* audimus, *mentem & animum cogitatione geſtorum parentis confirmavit.* Pro uno Ferdinando mortuo natos hoc anno numeramus Georgium Guſtavum Palatinum, Joannem Caſimirum Saxonem, Henricum Julium, Erneſtum & Wilhelmum ac Cathærinam Brunſuicenſes & Lunæburgenſes. Proximus annus Jacobum Scotum Carolum Auſtriacum, Maximil. 2. filium Eduardum Fortunatum, Chriſtophoro Badenſi *(k)* & Cecilia Suecica inter medios Aulæ Anglicæ applauſus natum, Mauritium Arauſionenſem *(l)* Eliſabetam Brunſuicenſem in lucem produxit.

(a) Ad ann. 1564. (b) Ad eund. ann. (c) Camd. & Thuan. ibid. (d) Lib 35. (e) Ad ann. 1565. (f) Buchan. l. 17. (g) Camden. ad 1566. annum. (h) Lib. 35. (i) Orat. in obit. Ferd. (k) Camd. ad ann. 1565. (l) Strada dec. 1. l. 4. & dec. 2. l. 5.

CCCLXXXVII. & CCCLXXXVIII. *Anno Chriſti* 1566. *(ſicut D. David Chriſtianus in annalibus Cometarum teſtatur) apparuerunt duo Cometæ. Hinc orti ſunt in Belgio motus, & Famianus ſtrada ſcribit annum* 1565. *felici Belgicæ nationi ultimum quietis & pacis fuiſſe.* Schorerus.

LIbenter viderem Annales hos Cometarum (de quibus nuper admodum, cum illum Doctiſſimi Schoreri de nupero Cometa hyemali Commentarium perlegerem, cognovi) ut & alios qui de Cometis ſcripſerunt, præſertim Georgium Cæſium & Joannem Raſchium. Hos ego in Dania, Hollandia & Pruſſia per amicos inquiſivi. Sed eorum copia mihi fieri non potuit. Contentum me itaque eſſe oportuit iis quos mihi comparare vel ab amicis commodato ſumere potui. Belgicos motus anteceſſerunt Cometæ. Ut ta men cauſſæ vel ſigna eorum naturalia dici poſſint argumenta &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

& exempla adhuc allata non permittunt. Prævidebat hæc bella eorumque mala prudentiſſimus & Optimus Imperator Maximilianus 2. miſſoque ad Hiſpanum Carolo fratre (*a*) pacis ſtudia ei, ſed fruſtrà, commendabat. Prudenter & cordatè Eraſtus de Cometa anni 1577. quod hùc meritò referò, ſcribit: *Exempli cauſa dicam de ultimo* (Cometa). *Magno hiatu pronunciant aliqui*, eum deſignaviſſe tumultum illum in Belgio. *At ex aliis certiſſimis, notiſſimis ac propriis indiciis omnia tum videbantur præſentia, & præcognoſcebantur futura. Nullus certè non plura ex his, quàm ex Cometæ denunciatione, vidit facta, & futura adhuc proſpicit. Parum certè ſapit, qui belli hujus cauſam in aëre & ſideribus potius quærit, quàm in ipſis rebus: Hoc eſt, in hominum conſiliis & factis.* Ipſe ille Strada, licet parti Proteſtantium iniquus, reipſa docet Inquiſitionem Hiſpanicam *(b)* antiquis Belgarum privilegiis adverſam, tumultus illos excitaſſe. Hâc etiam ſolâ Fœderati Belgæ armorum ſuorum, quibus ſe nil præter Dei honorem, Regis amplitudinem & Patriæ tranquillitatem moliri aſſerunt, juſtitiam conceptis verbis tuentur. Edictum ſcilicet Regium *(c)* omnem conſcientiarum libertatem tollens, & in fortunas ac vitam ſubjectorum omnem ſævitiam armans, die 9. Novembris 1565. compoſitum, & per provincias publicatum, triſtem illam tempeſtatem antè Cometæ apparitionem portendit. Ecce enim Strada (*d*): *Edictum*, inquit, *à Gubernatrice conceptum tranſmiſſumque, Regis nomine promulgavêre Provinciis Præfecti: ſed queſti priùs eorum nonnulli apud Gubernatricem, profeſſique, continendis illâ edicti ſeveritate populis impares ſeſe eſſe. Quin addidêre aliqui, nolle ſe in id operam conferre, ut quinquaginta aut ſexaginta hominum millia, ſe provincias adminiſtrantibus, igni concrementur. Id, quod Regem Gubernatrix admonit, teſtata quam provideret tempeſtatem.* Sed audiamus Thuanum æquiorem in hac cauſſa judicem. Ita verò ille, poſtquam genium Belgarum, belli & libertatis *(e)* cupidum, ideoque in ſeditiones pronum deſcripſiſſet. *His*, inquit, *(f) animis præditi, majorumque exemplis inſtructi Belgæ, haud mirum, ſi ad luxum & nimias opes, accedente potentiſſimo ad mentes commovendas religionis telo, arma non facilè poſtea deponenda ſumſerunt. Origo ab Inquiſitionis Hiſpanicæ metu fuit, qui jam xx. ab hinc circiter annis regnum Neapolitanum turbaverat, & nuper variis ſuſpicionibus noſtrorum mentes implevit.* Atque hæc nobis innuiſſe hîc ſufficiat. Reliqua de re maximi momenti lectu digniſſima è fonte, tum ex Magni & Incomparabilis Hugonis Grotii Annalium Belgicorum libro 1. *(g)* petat qui talia ſitit. Hic tamen addo inſolens ac ſævum imperium *(h)*, Egmondi & Hornani cæde auſpicatum, & inexplebilem Albani Ducis Belgio præfecti avaritiam, Belgas ad ſumenda arma concitaſſe, diſpari *(i)* ab Hiſpanis ingenio præditos. Equidem *quorundam opinio fert, non religionem Belgis*, referente *(k)* Reidano, *ſed decimam defectionis fuiſſe cauſſam.* Cæterum annus hic inter triſtia, quibus, ut ſunt humana ſemper, non caruit (inter quæ Zigeti expugnatio, & Nicolai Serinii Herois fortiſſimi cædes, paulò poſt mortem Solymanni à Turcis perpetrata, elucet) multa quoque ſecunda & læta protulit. Nam ut proſperos contrà Turcam in Hungaria Maximiliani 2. progreſſus mittam, aurea libertas religionis, cujus violationem immenſo ſanguinis humani impendio Germaniæ, Galliæ, Belgio *(l)* quoque vicino in conſenſum tracto, adhuc conſtitiſſe Polonia videbat, excrevit. Omnes enim æqua gaudebant ibi in ſacris & civilibus libertate, & nullum religionis invidia à muniorum Reipublicæ ipſarumque dignitatum Senatoriarum beneficiis arcebat, quem ad hæc virtus & benè de Republica merendi ſtudium admittebat, ſecus quàm nunc fit, cùm & benè mereri volentes, & benè meriti non tantùm his beneficiis, ſed & libertate ipſaque adeò patria communi per ſummam in liberrima Republica iniquitatem privantur. Sed de his hæc ſufficiant, quæ lætam illius anni, quo luxit Cometes, faciem fuiſſe oſtendunt. Quibus tamen addendæ ſunt nuptiæ Friderici Borbonii cum Renata Andegavenſi, tùm Wilhelmi Heſſi cum Sabina Wirtembergenſi. His verò aliquot Principum natales, Sigiſmundi ſcilicet 3. Regis Poloniæ & Sueciæ, Iſabellæ Claræ Eugeniæ Philippi 2. filiæ, Chri-

(*a*) Reidan. ad ann. 1568. Grot. ann. 2. p. 43. (*b*) Lib. 5. Vid. Annal. Reidani l. 1. (*c*) Strada l. 4. fine. (*d*) Lib. 5. initio. (*e*) Grot Annal. 1. p. 34. (*f*) Lib. 38. p. 788. (*g*) Pag. 14. & ſeqq. 25. & ſeqq. 28. & ſeqq. annal. 2. pag. 60. (*h*) Grot. Annal. 1. fine. Annal. 2. initio, tum p. 46. Petav. Rat. Temp. 1. p. l. 9. cap. 12. (*i*) Grot. ann. 1. p. 5. & ſeqq. (*k*) Ad ann. 1570. Vid. Grot. l. d. p. 18. 27. Annal. 2. p. 47. 57. (*l*) Grot. Ann. 1. p. 17, 19, 26. Annal. 2. initio tùm p. 57.

ſtiani Brunſuicenſis & Guſtavi Chriſtophori Badenſis ſubjiciemus. Addemus his pauca
quæ proximum biennium lætitiâ inſigni hîc & illîc bearunt. Nati enim ſunt anno
à Cometarum apparitione proximo Joannes Georgius Anhaltinus Mauricius Arauſio-
nenſis, Carolus Lotharingus, Catherina Iſabellæ illius ſoror, Sabaudiæ poſtea Dux,
Margarita Auſtriaca, Maximiliani 2. Imper. Anna Saxonica Auguſti Septemviri &
Maria Julii Brunſuicenſis filia. Sequens Philippum Sigiſmundum & Auguſtum Brun-
ſuicenſes, Fridericum Holſatum, Chriſtianum Anhaltinum, Eleonoram Margaritæ
ſororem, Sophiam Brandenburgenſem, Sereniſſimi Electoris Saxoniæ proaviam, in lu-
cem eduxit. Eodem anno, Erico ob aſperos mores à Suecis rejecto, Joannes paulò antè
è carcere, in quem eum frater Ericus compegerat, liberatus, regnum iniit. Eodem
anno pax, ſed parum fida * in Galliis, tùm illa in octo annos concluſa inter Maxi-
milianum, Selymum † & Joannem Tranſylvanum, illius Joannis infelicis Regis Hun-
gariæ infelicem filium, niſi quòd hunc Deus Regum Rex variis adverſis ad meliora,
cæleſte ſcilicet regnum, exercuerit. Huic Unitarii in Tranſylvania libertatem ſuam
debent. Duxit eodem anno & Wilhelmus Bavarus, Sereniſſimi Electoris Ferdin. Ma-
riæ avus, Renatam Lotharingam. Hùc etiam referendæ ſunt nuptiæ Friderici III. Se-
ptemviri Palatini cum Amelia ex Comitum Meurſiorum familia, ‡ ingentis animi fœ-
mina, quæ quidem anno 1569. celebratæ ſunt, ſed apparitionem proximi Cometæ
anteceſſerunt.

* Thuan. l. 4. † Thuan. l. 42. initio. ‡ Thuan. l. 38. fine.

CCCLXXXIX. *Anno Chriſti 1569. Cometa 9. Novemb. poſt occaſum Solis propè
Jovem in 12. gradu Capricorni apparuit, cujus motus propter turbidum cælum tempe-
ſtateſque non exactè tunc temporis potuit obſervari. Hunc tempeſtates maximæ & terræ
motus terribiles ſunt ſecuti. Caritas annonæ inaudita in Bavaria, Suevia, Lithuania,
Ruſſia, Bohemia, Auſtria orta eſt, propter quam multa millia hominum fame perie-
runt. Anno 1571. Elector Joachimus II. Brandenburgenſis mortuus eſt, quem paucos
poſt dies Joannes frater Joachimi ſecutus eſt. Turca inſulam Cyprum invaſit, poſt-
que obſidionem diuturnam Famauguſtam occupavit. Nix per 40. dies à Decembri uſ-
que ad Januarium hyberno tempore in magna copia cecidit. Cladem maximam inter
Turcam & Venetos, quos quidam Principes & Duces præliando juverunt, 29. Sept.
navem unà conſcendentes Chriſtiani 6. Octob. Turca paſſus eſt, ubi per 5. horarum ſpa-
cium inter ſe digladiantes de victoriâ dubii, tandem auxiliante Deo victoriam in illo
prælio Chriſtiani obtinuerunt, ac 50. millia Turcarum, captivis exceptis, quorum 10.
fuerunt, interfecerunt; 15. millia Chriſtianorum captivorum liberârunt. Baſſa Turcicus
Generalis captus capite plexus eſt, caputque ipſius affixum palo, loco victoriæ apud na-
vem omnibus eſt monſtratum.* Rockenbachius.

*Anno Chriſti 1569. memoratur Cometa menſe Novemb. fulgens in Serpentario, & re-
ſpondens longitudine ſua Sagittario & Capricorno. Selymus intentus ad uſurpandam Cy-
prum, quam anno ſequenti obtinuit: proceſſit Cometa ex Cancro & verſus finem di-
miſſo itinere directo, deflexit verſus gradum 4. Virginis, ubi ſtationarius evaſit. Ita
Keplerus in Phyſiolog. Cometarum p. 114. & 119. Anno ſequenti terræ motus Ferrariam
concutit & mare in Belgium exundat.* Ricciolius.

*Anno Chriſti 1569. Paſſavii ac Saliſburgi in Norico VI. Eid. Novembr. Cometes colore
livido & flammis ardentibus radians, in prima facie quinti gradûs Capricorni apparuit
propè lucidam ſtellam Sagittarii, cauda ad Orientem verſa, ſed in occaſum vergens,
à Benedicto Valerio Mathematico obſervatus: quæ omnia motus noſtros portendiſſe cre-
duntur.* Thuanus lib. hiſt. 44.

QUàm multa triſtia & acerba antè Cometarum apparitionem eveniant, proxi-
ma huic noſtro docent multa. Nos unum & alterum proferemus. Taceo paulò
remotiora, anno ſcilicet proximo antè Cometæ apparitionem geſta. In promtu alio-
quin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

quin eſt, Mariæ Scotæ, *ob legitimi conjugis cædem* (judice Buchanano (*a*) & Thuano (*b*), ſed refellente Camdeno (*c*)) *& illegitimum cum Bothvellio parricida publico matrimonium* è veſtigio contractum, captivitas & in Angliam fuga; Caroli unici Principis Hiſpaniarum (*d*) metu affectandi à juvene feroci imperii, & rerum in Belgio turbido magis commovendarum, veneno ex ſententia Inquiſitionis Aſſeſſorum exſtincti: nec non Eliſabetæ ejus novercæ mors, quæ etiam veneni, quia & adulterii (*e*) (utpote uxor Carolo prius quàm patri deſignata) ſuſpicione (*f*) non caruit. Taceo & jugiter ſæviens, bellum Belgicum; tertium bellum ſacrum in Galliis hoc anno exarſit, quod Ludovicum Borbonium Condæum (*g*) menſe Martii ad Baſſacum, & ſupra quinque millia hominum (inter quos & viri Principes erant) menſe Octobris ad Moncontorum (*h*) victo Gaſpare Colinio Galliæ Architalaſſo, hauſit. Wolfgangus quoquè Palatinus (*i*) qui Condæo & Proteſtantibus auxiliares copias adduxerat, die 11 Junii febri quercerá exſtinctus eſt. Menſe Septembri, Venetiis & Conſtantinopoli incendia armamentariorum maxima attulerant damna. At verò læta non pauca hujus Cometæ apparitionem ſunt ſecuta. Anno eodem quo ſtella crinita, natus eſt Carolus Badenſi Marchione Chriſtophoro ex Cæcilia Guſtavi Regis Sueciæ filia genitus, Sophia & Dorothea Holſatæ. Paucos ſanè Principes hoc anno ut natos ita & mortuos in faſtis & tabulis Principum invenio Hoc tamen anno Henricus Brunſuic. Dannebergicus, Sereniſſimi Auguſti adhuc viventis Principis & Senis Incomparabilis pater, Urſulam Saxonicam in uxorem accepit. Hoc *etiam anno regni Eliſabethæ* 12°. *feliciter exacto*, (verba ſunt Camdeni (*k*)) *in quo aureum, ut vocarunt, diem, creduli Pontificii ſibi ex ariolorum prædictione expectabant, boni omnes per Angliam lætanter triumphabant, &* XVII. *Novemb. anniverſarium regni inchoati diem, gratiarum actionibus, concionibus per Eccleſias, votis multiplicatis, lætiſona campanarum pulſatione, haſtiludiis, & feſtivâ quadam lætitiâ celebrare cœperunt, & in obſequioſi amoris teſtimonium, dum illa viveret, non deſtiterunt.* At annus proximus plura ejuſdem generis protulit. Maximilianus enim 2. Imperator laudatiſſimus uno eodemque (*l*) menſe, Octobri ſcilicet, duas filias, Annam (hanc invitis, quod ſciam, reliquis Buntingus (*m*) Mariam appellat) & Eliſabetam duobus potentiſſimis Chriſtiani orbis Regibus, Philippo 2. & Carolo 9. elocavit, quod inter rara felicitatis exempla commemorari poteſt, ut judicat Thuanus (*n*). Sed uterque generorum, in perſequendis hæreticis multum abſimilis fuit Socero, qui mentibus hominum imperare noluit & vetuit, & contrà facientem, cæli arcem invadere judicavit. Eodem illo anno Joannes Caſimirus Palatinus cum Eliſabeta Auguſti Saxoniæ Electoris. Joachimus Fridericus Brandenburg. tunc Archiepiſcopatûs Magdeburgenſis Adminiſtrator, poſtea Elector, Sereniſſimi Friderici Wilhelmi proavus, cum Catharina Joannis Brandenburg. patrui ſui magni, filia, Wolfgangus autem Brunſuicenſis, cum Dorothea Franciſci Saxoniæ Inferioris Ducis filia, nuptias celebravit. Nati verò hoc (*o*) anno fuêre: Joannes Saxo Vinarienſis, Bernardi illius Ducis celeberrimi pater: Chriſtophorus Brunſuicenſis, Philippus & Chriſtianus Holſati, ac Dorothea Brunſuicenſis. Adhæc pax (*p*) inter Daniæ & Sueciæ Reges Stetini concluſa, triſti ſeptem amplius annorum bello lætum impoſuit finem. Pax quoqne Provincialis in Comitiis Spirenſibus ſancita. Annus proximus (*q*) multiplicem lætitiam attulit. Ac primùm quidem mentio hîc facienda ſpectabilis illius victoriæ, per Chriſtianos, reſtitutâ hîc & illîc pace, junctâ virtute adverſus Selymum arrogantem & ſævum Turcarum Imperatorem, Duce Joanne Auſtriaco, ad Echinadas in ſinu Corinthiaco pugnantes, patratæ. Tùm verò & nuptiarum Caroli Auſtriaci, Auguſtiſſimi Cæſaris Leopoldi proavi, cum Maria Bavara quindecim liberorum matre, & Joannis Erneſti Anhaltini cum Eleonora Wirtembergica. Denique natalium aliquot Principum enumeranda gaudia. Illo enim anno Julius Erneſtus Brunſuicenſis, Bernhardus Anhaltinus, Anna Margarita Palatina, in lucem vitalem prodierunt. Hùc etiam re-

(*a*) Lib. 18. (*b*) Lib. 38. (*c*) 1. part. hiſt. ad ann. 1567. (*d*) Strada l. 7. ad ann. 1568. Reidan. Ann. 1. ad ann. 1568. Grotius Ann. 2. ſub init. (*e*) Strada & Reidan. ad 1568. (*f*) Thuan. l 41. Reidan. ann. 1. Grotius annal. 2. (*g*) Thuan. l. 43. (*h*) Thuan. l. 43. (*i*) Thuan. ibid. (*k*) Part. 2. hiſt. p. 191. (*l*) Thuanus lib. 45. (*m*) Ad ann. 1570. (*n*) Lib 45. Vid. Strada lib. 7. (*o*) Bucholz. ad 1570. Auctor 14. tabb. (*p*) Bucholz. & Calviſ. ad 1570. (*q*) Bunting. Bucholz. Calviſ. &c. ad 1571.

ferre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ferre licet læta ſequentis anni, quæ ſingularis Cometæ apparitionem præceſſerunt.
Fridericus enim 2. Danus menſe Auguſt. Sophiam Mecklenburgicam uxorem, Ru-
dolphus 2. diadema Hungaricum felici omine accepit. Adhæc Otto & Franciſcus
Brunſuicenſis, ille ut & Anna Urſula eorum agnata, Wilhelmi filia (*r*), menſe Mar-
tii, hic menſe Junii, nati ſunt. Exundationis illius marinæ aliud extra Cometam
portentum Magnus Hugo (*ſ*) indicat. Ita verò ille: *Nondum infenſum Belgarum vitiis*
Deum tot mala ſatiabant: ſed quaſi jactandæ terræ Viris opibuſque, florentiſſimæ, hominum
crudelitas & avaritia non ſufficerent, Oceanus, quanta vix unquam eluvie littora perrum-
pens, ſtragem præſentem attulit, futuram indicavit.

(*r*) Bunting. ad 1572. & 2. part. Chron. ſub fin. (*ſ*) Annal. 2. p. 46.

CCCXC. *Anno Chriſti* 1572. *Stella nova ſub Caſſiopeæ aſteriſmo primùm à nobis con-*
ſpecta eſt. Quæ cum pectore & coxa Caſſiopeæ & lucida ſedis quadratum deſignans, im-
mota diutius anno conſtitit. Sed cùm initio Jovem magnitudine & fulgore æquaret, pau-
latim attenuata, & initio anni 1574. *prorſus extincta eſt.* Chytræus Chron. Saxon. l. 23.
Anno Chriſti 1572. *nova ſtella* VI. *Eid.* IXbr. *ſub Caſſiopeæ aſteriſmo conſpecta eſt, quæ*
cum coxa & pectore ipſius Caſſiopeæ rhombi figuram ſignans, immota diutius anno conſtitit,
& cùm initio Jovem magnitudine & fulgore æquaret, paullatim attenuata, & initio anni
LXXIV. *omninò extincta eſt. Eam cum ſtella, quæ Magis ab Oriente ad adorandum*
generis humani propitiatorem recens Bethleemi natum venientibus præluxit, ingenioſa &
accommodata ad tempus ſimilitudine, quidam in Proteſtantium gratiam luculento carmine
edito eandem fecit, additis triſtis augurii minis, quas brevi poſt eventus comprobavit.
quæ & Cornelii Gemmæ Friſii Medici & Aſtronomiæ noſtrâ ætate peritiſſimi ſententia
fuit, ob id Neomagum ab Albano tunc temporis evocati, qui de ea multa ſcripſit in ſua
Coſmocritica, eique poſt natum Chriſtum vix aliud phænomenon comparandum illuxiſſe
dicit, ſive ſublimitas ſigni, ſive raritas & diuturnitas ſpectetur, de eo & æquè miranda
tradiderunt Thadæus Hagecius, & Fabritius Polus, qui illud Viennæ in Auſtria obſer-
varunt, & Hieronymus Munius, Valentiæ in Hiſpania, Hebraicæ linguæ & Mathema-
ticarum artium Profeſſor. Thuanus lib. hiſt. 54.
Anno Chriſti 1572. *viſa eſt in cælo in Caſſiopea mira ſtella, quæ nullam habuit caudam,*
ideòque non potuit pro Cometa haberi. Erat autem longè mirabilior quàm Cometa, pro-
pter ſuam maximam altitudinem, quoniam non in aëre vel elementari regione, ut alii
Cometæ, ſed ſupra ſphæram Mercurii in ſphæra Veneris viſa eſt. Initio erat major Jove,
poſtea tamen paulatim decrevit, uſquequo tandem evanuit. Viſa eſt primum anno 1572.
in Novemb. & apparuit diutius anno, uſque quò circà initium anni 1574. *exſtincta eſt.*
Buntingus 2. part. Chron. fine.
Anno Chriſti 1572. *Stellam lucidam circa pr. Novemb. aut, ut quidam volunt, in*
medio Octobr. in 7. *gradu Tauri apparuiſſe, hiſtorici annotarunt. Quidam etiam fue-*
runt in ea opinione, quod circà Feſtum Bartholomæi primùm viſa ſit, lucemque per
menſes 14. *de ſe immobilis ſparſerit. Hanc bella diuturna & devaſtationes in Gallia*
& Belgico, magnæ diſſenſiones in cauſa religionis & mutationes in Germania plurimæ,
quod ad gubernationem Politicam attinet, ſunt ſecutæ. Pariſiis Admiral pulvere tor-
mentario, unà cum magna hominum multitudine, qui Hugonotti dicuntur, miſerè in-
terfectus eſt. Joannes Wilhelmus Dux Saxoniæ hoc anno moritur. Inundationes aqua-
rum maximæ ſunt ortæ, caritaſque annonæ inaudita fuit. Rockenbachius.
Anno Chriſti 1572. *poſt funeſtas iſtas nuptias, ſeu lanienam Pariſienſem, ipſis D. Bar-*
tholomæi feriis factam, die 16. *Novembris conſpecta eſt nova, ſtella rhomboidis figuram*
conſtituens, cum tribus ſtellis tertiæ magnitudinis in Caſſiopeâ, quarum una erat ſecunda
in ordine hujus ſideris, altera quarta, tertia duodecima. Comam non habuit, fulgore
autem ſcintillante & magnitudine ipſum Jovem ſuperavit. Et quamvis motu primi mo-
bilis 24. *horarum ſpatio aſſiduò circumageretur, ut ſtellæ fixæ, motum tamen proprium*
& peculiarem non habuit, ſed ſub eodem ſemper puncto octavæ ſphæræ conſiſtens, non in
elementari, ſed æthera regione hæſit, in Sphæra videlicet Veneris. Fulſit per integrum
annum

annum 1573. *circà cujus finem paulatim deficiens prorſus extinguitur.* Eckſtormius ex Buntingo.

Subjicio ex Epigrammatis Theodori Bezæ, in novam illam, & ſeculis omnibus ſuperioribus inauditam ſtellam, cum illa carnificinâ Gallicâ nefandiſſimâ exortam, Auguſto menſe Anno Domini 1572.

PROGNOSTICON.

Iſte novus nullo metuendus crine Cometes,
Et radians puro cui nitet igne jubar:
Ecquid portendat terris, DEUS ille Deorum
Novit, & oſtendent tempore fata ſuo.
Quod ſi humanæ aliquid poſſunt præſciſcere mentes,
Talia rimari nec mihi ſigna nefas.
Fallor ego, aut ille eſt Jeſſæam qualis in urbem
Duxit ab Eoo qui priùs orbe Magos.
Et qui naſcenti præluxit, nunciat idem
Ecce redux reducem rurſus adeſſe Deum.
Huic igitur felix, ô turba applaude piorum,
Herodes, caveas tu tibi quiſquis eris.
Id. Eckſtormius.

Anno Chriſti 1572. *Conſpecta eſt nova ſtella in ſidere Caſſiopeæ, quam vulgo pro Cometa habuerunt. Nuptiæ Pariſinæ hoc anno celebrantur, in quibus plus ſanguinis quàm vini fuit fuſum.* Alſtedius.

MEmorat & deſcribit hunc Cometam Bucholzerus & Calviſius. Non levis autem
quæſtio eſt inter Mathematicorum & Phyſicorum arcanorum interpretes, an hoc
phœnomenon pro Cometa ſit habendum nec ne? Audivimus Buntingum. Verùm
ejus objectiones, qui cum Epigene, Nolthio & Guerichio Cometam crinitum tan-
tum & roſæ inſtar fulgere ſinè cauda, imò & ſine crinibus (quod de Cometis, qui
ex conjunctione Jovis & Saturni generantur, Phil. Apianus (*a*) docet) poſſe, tùm
& Cometas vel omnes vel certè pleroſque, minimùm quoſdam ſupra Lunam, imò
& ſupra Solem & Saturnum, ſicut proximè videbimus, & in fixarum ſphæra lucere,
arbitratus fuerit, non ſatiſfaciunt. Audiamus Bodinum, & unà Keckermannum.
Bodinus ita ſcribit: *Quod Aſtrologi quidam ſcripſerunt, Cometam maximum qui apparuerit*
menſe Novembri anno 1572. *in dextra Caſſiopeæ nullam habuiſſe parallaxin, & propterea*
fixam ſtellam fuiſſe: falſum compertum eſt, quoniam quinquageſimo die diſparuit: nam do-
ctrina paralaxium falſa eſt, nec earum ulla percipitur differentia ſuprà Venerem. Sed quoniam
immobilis erat ille Cometes, ac ferè ſupra verticem, quibuſdam ſtella fixa viſa eſt. Ex eo ta-
men percipitur, non procul ab orbe lunari apparuiſſe. Subdit Keckermannus (*b*): *Labitur*
hìc Bodinus in eo, quod dicit Cometam diſparuiſſe 50. *die, cum durârit* 16. *menſibus.* Quod
de parallaxi Cometarum ait Bodinus, firmiſſimè negant alii, & ut parallaxin, ita &
locum in æthere Cometis contrà Ariſtotelem vindicant. Hic eſt Achilles, hic Atlas
Aſtronomorum, exclamat Ricciolius contra Ariſtotelem diſputans Almag. t. 1. 2. p.
l. 8. ſect. 1. de Cometis c. 11. Num. 26. vid. infra à c. 16. ad 21. hoc argumentum ſin-
gulari curâ pertractatum. Ita neque hæc ratio evincit hoc phœnomenon non fuiſſe
Cometam. Succedit durationis tempus, quod fateor eſt ſingulare, utpote quod &
illius phœnomeni ante excidium urbis Jeruſalem anno integro viſi, durationem ex-
cedat. Nam ſi à principio Octobris anni 1572. ut Elias Camerarius affirmat in ſuo
de hac ſtella libro, (*c*) ut & Annibal Raymundus Veronenſis, videri cœpit, & uſque
ad Martium 1574. teſte Tychone (*d*) (qui tamen eam die 11. Novembris primùm

(*a*) In liter. ad Wilh. Landgr. Haſſiæ ap. Tych. T: 1. pag. 643. (*b*) Syſt. Phyſ. lib. 6. c. 5. de Comet. (*c*) Vid. Pauli Fabricii de ea Comment. (*d*) Progymn. Tom. 1. c. 3.

vidit) viſa eſt, propè ſeſquiannum eam duraſſe colligitur. Nam & menſe Martio anni 1574. ſed admodum exilis viſa fuit, magnitudinem ejus ſenſim decreſcentem Ricciolio (*a*) accuratè deſcribente. Circà feſtum S. Bartholomæi hanc ſtellam eſſe viſam Rockenbachius, ut ad eam nuptias illas Pariſinas ſanguinolentas referat, à quibuſdam dici refert: ſed neminem nominat. Adhæc ſibi ipſi contradicit, dum eam 14. menſibus duraſſe ait. Cum enim conſtet 1574. eam diſparuiſſe, niſi ſub exitum anni 1572. videri primùm potuit. Alioqui propè viginti menſibus duraſſet, quod nullus auctorum dicere auſus eſt, ſicut in Riccioli hiſtoria iſtius ſtellæ invenio. Idem Ricciolius (*b*) more ſuo diligenter hiſtoriam iſtius phœnomeni texens, nominat Wilhelmum Landgravium Haſiæ, Cornel. Gemmam, Eraſmum Reinholdum, Michaëlem Mœſtlinum & alios quoſdam, qui hanc ſtellam pro nova, non comata, habuerint. Sed idem Paulum Hainzelium, Hieron. Munoſium, Wolfangum Sculerum, Joannem Prætorium, Phil. Apianum, Eliam Camerarium, Cyprianum Leovitium, Davidem Chytræum, Andream Nolthium, Georgium Buſchium, Theodorum Grammæum, Adamum Urſinum, Thaddæum Hagecium & Joannem Dee Anglum (*c*), celebres & præſtantes Mathematicos producit, qui allatis rationibus docuerint, hanc ſtellam Cometam ſed cæleſtem (quæ Pontani, Munoſii, Hagecii, Apiani & Camerarii mens erat) fuiſſe. Juvat hìc pauca ponere illius Munoſii Hebraicarum literarum Valentiæ in Hiſpania Profeſſ. & Mathematici inſignis; nempe quòd is ex accuratis conſiderationibus affirmet ſtellam hanc fuiſſe ſuprà Solem, & vix ſenſibilem parallaxin habuiſſe, imò Cometem quidem fuiſſe, ſed cælo fixorum ſiderum inhærentem, & fuiſſe ex illis ignotis Cometis, de quibus Lucanus,

Ignota obſcuræ viderunt ſidera noctes.

At verò nec illa Schuleri ſilenda ſunt, quibus docet non fuiſſe hanc ſtellam unum ex Planetis, quia ſcintillavit, quia fuit procul à Zodiaco, & quia caruit motu proprio: ſed neque fuiſſe unam ex Fixis, quia paulatim colorem ac magnitudinem mutavit: proinde certiſſimè fuiſſe Cometam, non quidem ordinarium, nec ex viſcoſis halitibus formatum & accenſum, ſed inuſitatum & præter ordinem naturæ à Deo in cælo, tanquam prodigium quoddam inter τέρατα collocatum. Mediam ſententiam hìc ſequitur Chriſtophorus Clavius, Paulus Fabricius & Andreas Roſa. Infra Lunam phœnomenon hoc fuiſſe Andreas Nolthius, Adamus Urſinus, Georgius Buſchius, Theodorus Graminæus, Scipio Claramontius & Joannes Cottunius aſſeruerunt, ſed non demonſtrarunt, Ricciolio (*d*) judice. Is (*e*) contra Tychonem pluribus argumentis, nec Galilæum ſtellam hanc ſupra Lunam demonſtraſſe (*f*) aſſerit. Verumtamen probabiliorem ſententiam eſſe de ea, ſupra quàm infra Lunam collocandam, ad ultimum (*g*) docet. Juvat, cui otium eſt, egregiam phœnomeni iſtius deſcriptionem apud Camdenum p. m. 241. legere. Atque ex his, quæ attuli, patet, hoc phœnomenon non immeritò Cometis, ſed extraordinariis annumerari. Wolfangi illius Schuleri veſtigia ſequitur Joannes Schulerus, Vir pariter, ut ille, doctus, in edito de nuperis Cometis Commentario. Prudenter autem illud phœnomenon Cometam ſtellarem vocat, & ex exhalationibus fixarum conflatum fuiſſe putat. *Unde & ratio*, inquit, *percipitur, quare ſtella illa non tantùm adeò fuerit clara & lucida, verum etiam prorſus immota, neque ulli alii quàm revolutionis diurnæ motui obnoxia.* Paulò verò ante docet, ſi contingat partes exteriores & rariores, quæ caudam efficiunt (Solis enim radios has partes minùs compactas penetrando vel pertranſeundo, à poſteriori parte caudam ſeu barbam efficere ſupra demonſtravit) abeſſe vel extenuari aut diſſipari atque evaneſcere, & ab occurrentium particularum aut exhalationum cæleſtium motu aliò rapi, manente interim ipſo corpore Cometali, tunc ipſum Cometam abſque cauda apparere. Sifardo hic Cometes eſt numero triceſimus & octavus, cui ille aliquot annorum (uſque ad Maximiliani 2. exceſſum, qui 1576. anno contigit) triſtia, & inter alia, lanienam illam Pariſienſem tribuit.

(*a*) Lib. d. ſect 2. c. 2. Num. 1. (*b*) Almag. Tom. 1. 2. p. l. 8. ſect. 2 c. 2. (*c*) Vid. Ricciol. l. d. c. 17. Num. 13. (*d*) Lib d. c. 9. (*e*) Cap. 4, 5, 6, 7. (*f*) Cap. 8. (*g*) Cap. 11. Num. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Hìc mihi primùm ponenda ſunt Marcelli Squarcialupi, Viri ab eruditione ut aliàs clari, ita à Laudatiſſimo Dudithio multum laudati verba, quibus proximè antecedentia Cometæ hujus apparitionem tempora triſtia & luctuoſa deſcribit, ut ſine Cometis adverſa multa fieri demonſtret. *In prælio*, inquit, *ad Ambracium ſinum anno, ut dixi, ab hinc* 7. (id eſt, ſeptuageſimo primo ſupra ſeſqui milleſimum (*a*), ſcripſit enim hæc Anno 1578.) *quinquaginta millia partim trucidata, partim in mari demerſa. Peſte eodem anno ſupra triginta millia interempta ſunt: præfecti in Cypro inſula, & utraque claſſe* 8 *vel* 10. *Principibus multis nobiliores, ditiores, cæſi, excarnificati ſunt: nullus tamen Cometa prænuncius.* Pluria adverſa quæ hoc anno contigêre, legat qui volet apud Buchananum (*b*), Thuanum (*c*), Camdenum (*d*), Grotium (*e*) & alios. Quod verò ad horrendam illam & nefandam lanienam Pariſienſem attinet, hæc profectò injuriâ ad hunc Cometam, quò ei infamia tàm horrendi facinoris confletur, refertur. Porrò nefanda illa cædes alia quàm Cometam vel ſtellam illam, quam potius lætum quid portendiſſe Beza augurabatur, eandem eſſe cum ſtella Magorum putans, habuit portenta. Graviſſimus hiſtoricorum Thuanus mihi hìc unus inſtar omnium erit. Is poſtquam Navarræum & Colinium ſpe pacis & illecebra nuptiarum Margaritæ ſororis Regiæ Navarræo oblatæ in Aulam inductos, inter hæc Cardinalem Odetum Colinium Caſtellionæum, Gaſparis Archithalaſſi fratrem, raræ illo ævo fidei virum, ac proteſtantibus æquum, veneno ſublatum memoravit, contra fratrem ejus antequam Aulam acceſſiſſet (*f*) conjurationem factam fuiſſe, fide aliorum teſtatur. Ita Colinius latâ contra ſe (*g*) mortis ſententiâ crebris nunciis ſpe belli in Belgium ſe Duce transferendi, conſilii de eo ſuſcipiendo ſecum coram capiendi neceſſitate in Aulam allectus, neceſſariorum fide & Regio edicto de pace publica promulgato, & quò incautiùs deciperetur, palàm laudatus, amatus, ditatus & unà cum genero Telinio honoratus, paulò poſt aſtu eorum, quibus nil erat ſacrum, occubuit. Non diffitetur Thuanus (*h*) domeſticorum ipſorumque Italorum auctorum fide conjurationem contrà Colinium & Proteſtantes initam, nonnullis intimioris admiſſionis amicis ab Henrico Andino fratre Regis & hoc ipſo patefactam fuiſſe. Adhæc Colinium inito à Rege cum Angla (*i*) & inchoato cum Germaniæ Proteſtantibus fœdere, his tot Regiæ benevolentiæ veluti teſtimoniis confirmatiorem, ſuos quoque per ſe ſuſpicaces, ſimulatione multa agi prudenter veritos, in bonas ſpes erexiſſe, ac tandem contrà tot prudentia amicorum monita Regiæ fidei & benevolentiæ confiſum, & aulicis ineſcamentis victum, per ſummam perfidiam cecidiſſe, & ita ad mactandos inſolenti exemplo Proteſtantes deſcenſum eſſe (*k*) fatetur. Quis hìc non videat alia præter Cometam omneque cæli phœnomenon, & Cometâ quidem illo longè priora, nefandæ illius lanienæ portenta? Hæc demùm laniena à metropoli & ſede regni in provincias peſſimo exemplo diffuſa, plures ejuſmodi cædes, demùm civilia bella portendit, imò accerſivit. Paulò ante nuptias filii Henrici Joanna Albretana Vidua Navarræa, virilis animi fœmina, Regis Chriſtianiſſimi viventis proavia de vita exivit. Ita hìc tàm celebribus exemplis citrà Cometarum apparitionem multa & maxima mala triſtiaque fieri docemur, qualia pluria in Commentariis illorum paulò ſuperius nominatorum Auctorum ad hunc annum videri poſſunt. Adde quòd Sigiſmundus Auguſtus Rex Poloniæ nullo relicto hærede, die 7. Julii, Pius verò V. Pontifex Romanus ante eum Kal. Maji rebus humanis defunctus fuerit. Sed triſtium pluſquam ſatis, triſtes & ipſi (quis enim eſt quem tales non commoveant pluſquam ferinæ cædes?) vidimus, indicavimus, innuimus. Ad læta, quæ Cometam noſtrum exceperunt, nos convertamus, tempus eſt. Natus eſt hoc anno menſe Novemb. Joannes Sigiſmundus Sereniſſimi Electoris Brandenburg. avus. Sigiſmundus Bathoreus Tranſylvanus, Erneſtus Holſatus & Joannes Carolus Badenſis. Hoc quoque anno nuptiæ Alberti Friderici Brandenburg. cum Maria Eleonora Clivenſi celebratæ ſunt. Coſmus Florentiæ Dux menſe Novemb. à Pontifice Romano Magnus Dux renunciatus eſt. Fuit quoque iſte annus pace Brunſuicenſi lætus.

(*a*) Bunting. Bucholz. Calviſ. &c. ad 1571. (*b*) Lib. 19. (*c*) Lib. 47, 48, 49. (*d*) Ad ann. 1571. (*e*) Annal. 2. (*f*) Lib. 48. p. m. 1018. (*g*) Camd. ad 1570. initio part. 2. hiſtor. (*h*) Lib. 49. p. m. 1032 & 1033. (*i*) Vide de his Camd. ad ann. 1572. p. m. 234 & ſeqq. (*k*) Vide Grot. Annal. 2. p. 52.

Neque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Neque verò hujus ſolius anni, ſed & aliquot ſequentium, qui Cometam levibus ſpaciis ſecuti ſunt, geſta meritò hîc commemorabo. Incipiam à patriis rebus, quarum mentionem & Eckſtormius facit. Priuſquam Henricus Valeſius Dux Andegavenſis in Regem eligeretur, Reſpublica noſtra morte Sigiſmundi Auguſti Jagellonidarum ultimi, libertatem ſucceſſionis juri nullo amplius modo obnoxiam adepta, & prorſus ſui juris facta Anno 1573. 28. Januarii, in Comitio Varſavienſi clariſſimam illam Fœderationis Generalis legem uno animo ſub vinculo juramenti, fide, honore & conſcientiis in perpetuum ſervandam tulit. Hac ut electionis, ita & religionis libertas ita ſancita eſt, ut Ordines Regni non minus mutuam pacem ſibi & poſteris ſub tot publicæ fidei vinculis ſtabiliverint, quàm mutuò ab ſe de religione diſſiderent. Præſtiterunt id nimirum antiquatis etiam omnibus huic ſacræ libertati adverſis proceſſibus, juris & decretis. Tale cumprimis erat illud à Jagellone contra hæreticos Anno 1424. latum ſed nunquam executioni mandatum, imò tàm à Jagellone quàm ejus ſucceſſoribus non obſcurè abrogatum & antiquatum. Hoc tamen nuper ex occaſione belli Suecici revocatum, & contra generalis amniſthiæ, pace ad Olivam conventa ſancitæ, legem, & avitam Reipublicæ formam in tot Nobiles familias, quarum parentes æquâ cum cæteris libertate, imò & omnibus non tantùm Equeſtribus, ſed & Senatoriis Reipublicæ beneficiis jam tunc Rege Auguſto gaudebant, renovatum eſt. Illi fœderis publici legi nequicquam tunc extrà Comitium interceſſiſſe Maſovios, poſtea verò in Comitio eorum & Pontificum aliorumque eis addictiorum exceptionibus oppoſitas eſſe potioris partis vindicias fœderis, & ſic has & alias exceptiones, quibus diverſa ſtudia ſibi cavebant, ex mente Reipublicæ & libertatis communis mutuò toleratas eſſe, palàm eſt. Nec minus conſtat omnes dehinc Reges hanc legem, quam Reſpublica immobilem & irrevocabilem ſequentibus temporibus pronunciavit, ſæpius juratâ fide circà Electionis & Coronationis actus, tùm verò & Rempublicam Comitiali auctoritate pacem Diſſidentium de religione ſtabiliente confirmaſſe. Adeoque niſi his omnibus neglectis decretum illud Jagellonium revocari nuper non potuit. Sed de his uberius, volente Deo, in Hiſtoria Religionis agemus. Nunc ſaltim orbis videat, quantum forma Reipublicæ præſens, quæ è veſtigio à violata inſigniter Anno 1647. religionis libertate, bellis civilibus & externis concuti cœpta, uſque adhuc triſtis & luctuoſa, cumprimis nuperrimo illo bello civili fœdè, ut nunquam antehac, lacerata apparet, ab illa avita tàm lætâ & proſperâ abſit. Memini narraſſe mihi Chriſtophorum Lubienietzium, patrem meum ſæpius quid eſſet ſibi à patruo ſuo Andrea, qui inter comites illius legationis fuit, dictum, ita ut non abs re fore putem utriuſque illorum æquum & ſobrium de illa Henrici Valeſii electione judicium audire. Nempe Deum voluiſſe Henricum violatæ libertatis, religionis & bellorum ſacrorum mala toties domi expertum (nam hoc ipſo anno non tantùm Sancerra in Bituricenſi, ſed & Rupella in Santonico agro munitiſſima oppida, acri & diuturna obſidione fruſtra premebantur, & in hac quidem Henricus ipſe præſens vitæ periculum adierat (a), & accepto in caſtris de ſua electione nuncio, exitum rei honeſtum niſi pace & libertate datâ invenire non poterat) in Regem eligi, quod die 19. Maji factum eſſe invenio, ut libertatem illam in Republica noſtra liberrima juramento confirmaret: quô facto, cum jam is Pontificibus credulus & addictus Proteſtantium libertati Cracoviæ inſidiaretur, juſſiſſe eum in Galliam redire, ubi dehinc ſacris & domeſticis bellis exercitus manu Monachi tandem conciderit, poſtquam egregiâ voce, quam experientiâ propriâ didicerat, libertatem conſcientiarum commendaſſet. Lutetiæ primùm legem illam juramento Regis Henrici, licet non ſine quadam difficultate, quæ Joanni Zborovio uni ex Oratoribus magnanimam illam vocem, *ſi non jurabis*, *non regnabis*, expreſſerit, confirmatam eſſe, Illuſtriſſimus Fredro Caſtellanus Leopolienſis in hiſt. Polon. rege Henrico (b) teſtatur. Is etiam, ut eſt aviti moris & patriæ libertatis retinentiſſimus, Fœderationem illam legem appellat. Idem Henricum xx. Febr. Regio diademate ornatum, XVIII. Junii Cracoviâ erupiſſe annotat. Acceperat nempe acerbum nuncium de exceſſu fratris Caroli, qui lanienæ Pariſienſi non diu ſuperfuit. De

(a) Thuan. l. 56. (b) Pag. 117.

morte Caroli audiendus eſt ſolus Thuanus (*a*): nam quæ cæteri memoriæ prodidê-
re, partium ſtudio dicta videri poſſent. *Is primum* (*b*) *venationibus*, inquit, *ad inſa-
niam indulgebat*, *& ferarum cruori manus intingere aſſuetus*, *inde ferocior redditus ad crude-
litatem paullatim ferebatur*, *incaleſcente per violenta exercitia ſanguine.* Dein ſubjicit:
Somnum etiam nocturni horrores poſt caſum Sanbartholomæum plerumque interrumpebant, *&
rurſus adhibiti ſymphoniaci pueri expergefacto conciliabant.* Ex hac occaſione citrà temeri-
tatem dicere me poſſe arbitror, Regi Carolo cruentam illam cædem contrà toties
Colinio (quem Carolus patris loco & pro viro forti ac fideli & ſuæ dignitatis ſtudio-
ſiſſimo ſe habere (*c*) toties, & vulnus ipſi, licet ad necem jam dudum deſtinato &
jam jam necando, inflictum, dolorem ſibi inflixiſſe, illudque pro merito vindican-
dum aſſeverabat, alioquin Deum ſibi iratum optabat) & aliis Proceribus Proteſtan-
tium datam fidem, commiſſam, triſtem exitum portendiſſe. Id tantò magis verum
eſt, ſi, quod Serres memoriæ prodit, tantæ cædis auctor, qui ſe 70^{m}. hæreticorum
paucis diebus ſuſtuliſſe (*d*) literis ad Pontificem Romanum datis gloriatus eſt, in pro-
prio ſanguine per meatus corporis erumpente volutatus & veluti ſubmerſus periit,
cum certum ſit plus ſanguinis humani nullo ætatis vel ſexûs diſcrimine quàm vini
(*e*) effuſum tunc fuiſſe. Equidem & Claudius Lotharingus Aumalius, illius lanienæ
præcipuus incentor, (ut & Coſſenius primarius ejus executor) poſt ſex menſes in ob-
ſidione Rupellana (*f*) majoris machinæ bellicæ ictu occubuit. Equidem & gentiles ejus
Guiſii Ludovicus & Henricus, qui fœdum fœdus, ſpecioſo titulo Sanctæ Ligæ inſi-
gnitum, ſed & ipſi Pontifici Romano improbatum, contrà Regem Valeſiorum ulti-
mum & Borbonios ei, ut proximos agnatos, in regno ſucceſſuros iniverant, præ-
textu religionis tectum, exeunte Anno 1588. juſſu Regio in Conventu Bleſenſi tru-
cidati fuêre, & Henricus quidem Dux in eo ipſo (*g*) conclavi, in quo ante 16.
annos prima in laniena Pariſienſi conjuratio facta erat. Hos Regis mater Catherina
ex mœrore tàm occiſis Guiſiis, quibus impenſius favebat, quàm in lucem protractis
à Cardinali Borbonio fœderis ſocio ejus contrà filium artibus, è veſtigio ſecuta eſt
poſtquam ineunte anno proximo contabuit, vel veneno, cujus præbiti ſuſpicio erat,
exſtincta eſt. Sed & ipſe Henricus eodem anno Kal. Auguſtis, parricidiali Jacobi Cle-
mentis Monachi ex Dominici familia manu, ad Clodoaldi pontem (*h*) in Hieronymi
Gondii ædibus voluptuariis, in quibus cum matre, fratre & Guiſiis in lanienam Pa-
riſienſem conſpiraverat, trucidatus eſt. Sed ut ad læta redeamus, Anno 1573. Eli-
ſabeta Angla victoriis & commerciorum utilitate Hiſpanum ad pacem ſecum colen-
dam pertraxit. Eodem pax Scotiæ parta, quæ à bello domeſtico tunc reſpiravit, ut
Camdenus ait. Is anni proximi læta triſtiaque non pauca commemorat. Anni ſequen-
tis initio fœdus cum Gallo Blæſiis 1572. initum cum Henrico renovatum eſſe, nec
pauca alia pace belloque geſta adnotat. Ad Cometam illum ſuum Eckſtormius refert
mortem Joachimi Camerarii aliorumque quorundam Virorum doctrinâ præclarorum
caſum. At verò nullum dubium eſt talia Reipublicæ literariæ lumina & lucida ſidera
aſſiduò oriri & occidere, etſi in cælo nulla crinita ſidera oriantur. Paulò ante ex-
ceſſum Joachimi natus erat filius ejus Ludovicus, Vir & doctrinâ & amplâ dignitate
poſtea clarus: alios ut taceam quos ætas illa tulit. Ad Principes venio, quorum na-
tales potiori jure ad ejuſmodi cæleſtia phœnomena referri ſolent. Anno ſeptuageſimo
tertio ſuprà ſeſqui milleſimum natus eſt Fridericus IV. Palatinus, Sereniſſimi Electoris
avus, Maximilianus Bavarus, Sereniſſimi Electoris pater, Mauricius Heſſus, Joachi-
mus Carolus & Joannes Brunſuicenſes, Alexander Holſatus, Georgius Fridericus
Badenſis, Adamus Wenceſlaus Dux Sileſiæ Tſcheſchinenſis, Anna Auſtriaca, feli-
ciſſimorum illorum conjugum Caroli & Mariæ filia, Regina Poloniæ Glorioſiſſimi
Regis Vladiſlai IV. tùm Chriſtina Holſata Regina, Sueciæ, Inclyti Regis Guſtavi
Adolphi verè Auguſti mater, tùm illa Eliſabeta Dana, Henrico Julio Brunſuicenſi
poſtmodum nupta, cujus mentionem ſuprà fecimus: ne pluria exempla congeram.
Proximum annum Maria Chriſtina Auſtriaca, Sigiſmundi illius Tranſylvani uxor,

(*a*) Lib. 48 & 52. (*b*) Lib. 57. p. 1162 & 1163. (*c*) Thuan. l. 52. (*d*) Calviſ. ex Onufr. (*e*) Thuan. l. 52. Vid. & Serres in Carolo 9. (*f*) Thuan. l. 56. (*g*) Thuan. l. 49. (*h*) Thuan. l. 49. Serres in Henr. 3.

Anna Dana Regina Scotiæ, Sereniſſimi Magnæ Britanniæ Regis Caroli 2. avia, Au-
guſtus Holſatus Alexandri frater, Eliſabeta Holſata Chriſtinæ ſoror, Fridericus Eli-
ſabeta & Sabina Catherina Brunſuicenſes ſplendidiſſimis natalibus colluſtrarunt. Se-
quentem Joannes Auguſtus Palatinus, Joannes Adolphus Holſatus, Sereniſſimi Ducis
Chriſtiani Alberti avus, & gemella ſoror ejus Anna, Auguſtus Anhaltinus, Anna
Maria Palatina, Maria Holſata, Maria Brunſuicenſis &, quod meritò me addere
puto, Alma Academia Lugduno Batava & Altorfina natalem habuerunt lætumque
omnibus fecerunt. Porrò Anno 1573. ut Bucholzeri rationes ferunt, nuptias Alber-
tus Fridericus Brandenburgicus cum Maria Eleonora Clivenſi, proximo verò Philip-
pus Ludovicus Palatinus, Sereniſſimorum Philippi Wilhelmi Neoburgici & Chriſtiani
Auguſti ac Philippi Sultzbacenſium avus, cum Anna Mariæ Eleonoræ ſorore, mox
ſequenti Henricus 3. Gallus cum Claudia Ludovica Lotharinga, Wilhelmus Auria-
cus cum Carola Borbonia celebrârunt. Plura talia ut omittam, verbo, Rudolphum
Bohemorum, paulò poſt Romanorum Regem, feliciter Anno 1575. renunciatum
fuiſſe dico.

CCCXCI. *Anno Chriſti* 1576. *Cometa* πωγωνίας, *quo nullum majorem & longiorem latioremque caudam trahentem unquam vidi, menſe Novembris Solem occidentem ſecutus eſt.* Chytræus Chron. Saxon. l. 23. fine.

Anno Chriſti 1576. *Apparuit Cometa. Eodem anno Maximilianus II. Imperator Romanorum à maxima parte Senatorum Poloniæ & Lithuaniæ Rex Poloniæ eligitur & renunciatur. Alii verò Poloniæ Proceres eligunt Stephanum Bathorium, Tranſylvaniæ Principem, qui, Imperatore moram trahente, regno & ſorore Regis anteceſſoris potitur: Imperator verò 12. Octobris, Ratiſbonæ in Comitiis, mærore & curis confectus obiit diem ſuum.* Eckſtormius ex Chytræi Chron. Saxon. lib. 23.

QUæ Cometen hunc brevibus ſpatiis anteceſſerunt turbæ Anglicæ, Scoticæ, Gal-
licæ, Belgicæ, tum funera Principum, egregia monumenta Camdeni, Serris,
Stradæ aliorumque produnt. Quæ mihi in promtu ſunt. Sed & ad portum, quem
cominus proſpicio, & jam votis, divinæ gratiæ aurâ favente, præcipio, properanti,
pauca horum in medium adferre lubet. Orto in finibus, ut fit, inter Anglos & Sco-
tos diſſidio, res ad arma & tumultuariam pugnam devenit. Nec Hibernia, licet toto
mari, imò & orbe à nobis diviſa, armorum furori, qui tunc in orbe noſtro ſævie-
bat, exemta illa tempeſtate fuit. Acceſſerat peſtis, quæ Inſulam latè populabatur.
Hæc Camdenus (*a*) in geſtis anni 1575. *In Belgio jam omnia confuſiſſima*, inquit idem
de initiis geſtorum anni proximi, *dum Hiſpani ſinè imperio aliquot Conſiliarios Ordinum
in carcerem contrudunt, & in incolas ita direptionibus & omni injuriarum genere graſſantur,
ut Ordines arma neceſſariò ſumerent, & protinus nuntiis circumquaque miſſis, per Obignium
has injurias & cauſas arma ſumendi, Eliſabethæ ſignificarent. Illa per Dominum Wilſonum,
& Ordines & Hiſpanos ut ab armis diſcedant, obnixè hortatur, cauſaſque cur Conſiliarii Or-
dinum in cuſtodiam raperentur ſtudioſè inveſtigat. Interea Antwerpia urbium ocellus, quæ
inter florentiſſima Europæ emporia vix ſecundis acquievit, miſerum in modum ab Hiſpanis
diripitur, Anglorum mercatorum domus expilatur, & illi, etſi nullius culpæ conſcii, coacti
ſunt redemptionis nomine magnam vim auri militibus dependere.* Hæc nempe & alia ejuſ-
dem generis armorum motus portendunt & provocant, etſi nullus in cælo conſpicia-
tur Cometes. Hàc nos Camdenus ad Stradam, & ex Anglia ſua in Belgium ducit.
Ibi quid niſi bella? Horum vero portenta ſupra vidimus. Longum foret cuncta pro-
ſequi. Et animus talia meminiſſe horret. Strictim proximiora percurremus. Ecce verò
primum ſe oculis objicit Lugdunum, urbs tàm ſitu & aëre quàm incolis lætiſſima.
Sed tunc anno ſcilicet 1574. artiſſimô Hiſpanorum preſſa obſidio. Junctis tamen
Arauſionenſis & ſociorum cum obſeſſis animis, tùm Rheno (*b*), Moſa, Iſala ipſoque
Oceano, ac penitioribus terrarum & ita viribus, atque hac inſolenti viâ obſeſſis ob-

(*a*) Part. 2. hiſtor. pag. 273. (*b*) Strada ad 1574. Grot, ann. 2. p. 63.

ſidentibus,

ſidentibus, iiſque cum clade repulſis, urbs egregia ad miraculum virtute liberatur. Cui & ruina (*a*) muri, quæ urbibus obſeſſis ruinam & excidium adfert, territis imagine eruptionis validiſſimæ obſidentibus, ſalutem & libertatem attulit. Orta hinc ſecunda in caſtris Hiſpanicis ſeditio, quæ uſque ad vincula Franciſci Baldeſii Ducis progreſſa eſt. Succedit Zelandica expeditio, quæ ut ambiguo Marte tracta (*b*), ita non exiguo ſanguinis conſtitit impendio. His ut & Campinii Vitellii, celeberrimi Ducis, & Ludovici Requeſenii Gubernatoris Belgii funeribus Stradæ relictis, cum Serre tàm adverſa quàm læta, quæ in latiſſimis Galliæ campis occurrerint, videamus. Ab horrenda illa laniena nil quietum tàm in Rege, quàm in Regno, imò cuncta cineribus, cruore, lacrumis, ſuſpicionibus, metu odiiſque pluſquam hoſtilibus completa fuêre. Et quemadmodum inſolentem illam cædem ſævities inveterata, ita hæc viciſſim magis magiſque ſe dilatans bellorum civilium incendium portendit. Sic ab illa tot millium cæde ad uſque noſtrum Cometen & ulterius nulla fida pax & lætitia ſperari poterat. In Pictavienſi agro Anno 1574. primum inducias, mox, ut & in Delfinatu & alibi bella videmus. Eadem planè rerum facies anno proximo fuit, ſpe pacis injectâ, mox acrius reſumta bella, non ſecus quam cum ingens incendium affuſâ paululâ aquâ ſerpit latius & exſurgit altius, vireſque agendo in contrarium reſumit. Acceſſerat ſimultas inter Henricum novum Regem & Franciſcum Alenzonium fratrem oborta, quæ hunc ad ſequendas Proteſtantium partes impulerat. His etiam ſors afflictiſſima auxilia externa conciliaverat & accerſiverat, cumprimis Joannis Caſimiri Palatini, Ducis bellicoſiſſimi. Itaque anno hoc quo Cometes, & pax quinto edicto Regio menſe Aprili decurrente ſancita apparuit. Sed hæc mox artibus Guiſiorum violata in fœdum illud fœdus ad Peronam initum vertit, quod novos in regno motus, & vel Henrico tàm Valeſiorum ultimo quàm Borboniorum primo, vel Guiſiis auctoribus, diadema Borbonio præripere volentibus, exitium portendit. Illud Rex Regum & Sapientiſſimus Imperiorum moderator prohibuit, hoc permiſit fieri. Annum hunc interea non pauca commendarunt læta. In Anglia, ut Camdenus ait, paſſim his temporibus læta quies & negotiatio inter Anglos & Luſitanos iterum recluſa, & via in opulentam & lætam Cathajam, olim Sericam, veteris Græciæ & Italiæ æmulam, Septentrionalis maris beneficio perrumpendi, & Orientis Occidentiſque opes mutuo commercio conjungendi ſtudio induſtriè, &, ſi Bucholzero (*c*) credimus, magno cum fructu, tentata. Hiberni tunc immodicis tributis preſſi tumultuari cœperant. Sed his Reginæ ſuorum clementer miſerentis, & rectores populorum paſtores in tondendis, non lupos in deglubendis ovibus, imitari debere prudenter judicantis beneficio minutis, mox regno reddita quies. Eodem anno bellum Belgæ, ut ad hos paullùm revertar, domi ab exceſſu Requeſenii habuêre. Sed ecce aliud quàm Cometa ejus portentum imò cauſſa! *Etenim populus* (verba ſunt Stradæ) *ab Hiſpano Rectore liber, novam in eiſdem Senatoribus perſonam non agnoſcebat: aut potius diviſam in multos diminutamque potentiam non magnoperè formidabat. Et Nobilitas imperium ſuorum, uti parium, contemptim habebat, eorum mandatis plerumque diſcordibus facilè eluſis.* Pluribus dehinc hæc deſcribit, in diſcordiam Senatorum quorundam Hiſpanis offenſorum atque ultionem meditantium, & libertatis patriæ vindicandæ ſtudio populum ad ſe trahentium, tùm in ſeditionem Hiſpani militis, quæ quarta fuit, ſtipendiis Germano militi, ſe præterito, numeratis, mala hæc conjiciens (*d*). Hinc fœderis Gandavenſis (*e*) dominationi Hiſpanicæ oppoſiti initia, progreſſus & exitum adventu Joannis Auſtriaci, dimiſſis ab hoc Hiſpanis, & pace perpetuâ (in ſpeciem tamen (*f*), ut mox res docuit) ſancitâ, pro tempore lætum exponit. His, præter *inveteratum Hiſpanorum odium* (*g*), *quod Belgæ patratis ab his ſceleribus irritati* induerant, quod addam habeo nihil, niſi quod tantum libertatis hîc parandæ, quantum dominationis illîc recuperandæ cupido indies creverit, ut ita mutua odia magis magiſque aucta, diuturnum & difficile bellum omni cælesti face certius portenderent. Sed ad res patrias venio. Has enim Eckſtor-

(*a*) Reidan Annal. 1. Grot. ann. 2. p. 63. (*b*) Vide Reidan. ad 1576. Grot. ann. 2. p. 64. (*c*) Ad ann. 1577. (*d*) Vide Reidan. Annal. 2. initio. (*e*) Vide Reidan. ann. 1 1 fine. Grot. Ann. 2. pag. 68. (*f*) Reidan. & Grot. Ann. 2. ille ſub initio, hîc ſub fine. (*g*) Reidan. ibid. Grot. Annal. 1. & 2. paſſim.

mius

mius Cometæ noſtro ſubjecit. Has difficultate quadam & metu periculi, imò & motu Gedanenſis belli mirâ Stephani non tantùm induſtriâ & virtute, ſed & felicitate compoſiti, ex diverſis partium ſtudiis electione non caruiſſe, fateor. Lætas tamen eaſdem electione Stephani, quo Rege aurea tempora Poloniæ maxima commoda & gaudia attuliſſe vox communis, annotante Bielſcio hiſtorico indigenâ, ferebat, dicere non vereor. Proximè Henrici Valeſii, & hoc loco facta ab Eckſtormio Maximiliani 2. & Stephani mentio me permovet, ut horum Clariſſimorum Principum memorandas pro libertate religionis voces hîc, ubi Belgium & Galliam pone Germaniam bello ſacro concuti videmus, ponam. Quæ ſi, ut par erat, obſervatæ fuiſſent, multis cædibus & bellis, indeque ortis malis, quæ ad hunc Cometam alioſque ſequentes injuriâ transferuntur, obviam itum fuiſſet. Prima dignitate & tempore Maximiliani eſt. Is Henrico ex Polonia profugo ad ſe diverterti, qui & antehac bella ſacra geſſerat, & ad ea agenda properabat, *Nullum*, inquit, *majus peccatum eſt* (a), *quàm vim inferre conſcientiis; & qui eis imperare volunt, dum putant ſe conſequi cælum, ea quæ in terris poſſident, perdunt.* Altera eſt ipſius Henrici, qui ſaluberrimi hujus moniti immemor, exempli tandem proprii documentum & nocumentum cæteris Principibus ore ſuo reliquit (b): *Differentiam religionis ad Conventum regni generalem referte, & diſcite meo exemplo, religionem eſſe officium hominis ergà Deum, in quod brachium carnis nullam habeat poteſtatem,* Stephani vox tanto Rege digna vulgo nota eſt: *Deus tria ſibi ſoli reliquit, in quibus nec poſſit, nec velit habere parem, primum eſt creare aliquid ex nihilo: ſecundum, futura præſcire, tertium imperare conſcientiis.* Utinam hæc iſta quoque tempeſtate obſervata fuiſſent, & aliàs ſemper obſerventur! At verò his neglectis, portenta malorum in terra, etſi nulli Cometæ in cælo oriuntur. Maximiliani mors, alioqui triſtis, ſuo fructu & gaudio non caruit. Reliquit enim dignum ſe ſucceſſorem Rudolphum 2. tum ſuæ ſapientiæ, pietatis & virtutis memoriam honeſtam & optimo Imperatore digniſſimam, ut Bucholzerus ait. Qui etiam ex hâc occaſione laudat Joannis Cratonis Medici Cæſarei Orationem, laudes ejus ſapienter & doctè recitantem. *In qua Oratione*, inquit, *multùm eſt ſcientiæ, arcanæ ſapientiæ, ſenilis prudentiæ & eruditæ eloquentiæ: adeò ut oratio recitans laudes Imperatoris non taceat laudes Oratoris. Hâc quoque parte poſt mortem Felix fuit Imperator, quòd Cratonem, in quo multùm eſſet ſenilis ſapientiæ & canæ ſcientiæ, conſecutus eſt Encomiaſten.* Camdenus ex eadem occaſione illam triſtium & lætorum mixturam monſtrans, Eliſabetam ad Rudolphum legaſſe Philippum Sidnejum, qui & de patris morte dolorem, & de ejus ſucceſſione gaudium officioſiſſimè declararet. Meminit is unà mortis Friderici 3. Electoris Palatini, Principis laudatiſſimi, qui unà cum Maximiliano Imperatore Chriſtiana virtute, & ſingulari moderatione magnum ſui deſiderium omnibus bonis menſe Octobri reliquerit. Invenio & Joannem Albertum Mecklenburgicum die 12. Februarii, tùm Requeſenium 5. Martii vitâ exceſſiſſe. An præceſſerint vel ſecuta fuerint Cometæ apparitionem iſta Principum funera, non habeo dicere, cum nullos Cometæ noſtri natales habeam. Itaque rem in medio relinquo, ut & lætos hujus anni Principum hymenæos vel natales. Joannes enim Princeps Daniæ, Dux Holſatiæ Chriſtiani 3. filius (à quo Sunderburgenſes, Nordburgenſes, & Gluckſburgenſes ex Brunſuicenſi, Plœnenſes autem Holſatorum Duces ex Anhaltina conjuge deſcendunt) tunc nuptias cum Eliſabeta Erneſti Brunſuicenſis filia celebravit. Nati verò ſunt Philippus Bavarus, Joannes Adolphus & Chriſtianus Holſati, Auguſtus Saxo Lavenburgicus, vel certè Maria ſoror ejus (utriuſque enim natalem Auctor 14. tabb. ſed Bucholzerus Auguſti ſolius in hunc annum conjicit) Rudolphus Anhaltinus, Philippus Wilhelmus Heſſus, Catharina Renata Auſtriaca, Maria Palatina, & Sidonia Brunſuicenſis. Et quis dubitet alibi pluria talia hoc anno eveniſſe? Cui etiam fundationem (c) vel (d) introductionem ſuam ab Julio Brunſuicenſi, Principe virtutum & meritorum gloriâ præſtantiſſimo, factam Academiæ Helmſtadienſis, quæ & Julia à conditoris ſui nomine dicitur, debet. Hannovera tunc Ducem Ericum cum nova Sponſa Dorothea Lotha-

(a) Serres in Henrico 3. initio non procul. (b) Serres in Henrico 3. in fine. (c) Calviſ. Helvic. Alſted. (d) Bunting. 1. part. Chron. fine & in Chronol. Bucholz. ad 1576.

ringa

Figura Cometam CCCXCII *A. C. 1577. ex obſervatis Celſiſs. Princ. Guilielmi Haſſiæ Landgr. Nobiliſs. Tych. Brah. et aliorum exhibens. N°. 70.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ringa magno & ſplendido cum comitatu ineuntem ſolemni lætitiâ excepit (a). Hîc etiam mihi memorandi ſunt natales Chriſtiani IV. Regum Glorioſiſſimi, cui Magni cognomen præclara merita deferunt: Ferdinandi Bavari, Ludovici Heſſi, & Magni ac Dorotheæ Brunſuicenſium. Hîc pariter indicandæ nuptiæ Joannis Georgii Electoris Brandenburg. qui Sereniſſimi Electoris Frederici Wilhelmi abavus fuit, cum Eliſabeta Anhaltina Celſiſſimi Principis Boguſlai Radzivillii avia, Joannis Friderici Pomerani cum Erdmude Brandenburg. Joachimi Friderici Lignic. & Bregenſis cum Anna Maria Anhaltina, & Erneſti Ludovici Pomerani cum Sophia Hedvige Brunſuicenſi. Licet enim hæc anno proximo evenerint, Cometæ tamen apparitionem præceſſerunt.

(a) Bunting. 3. part. Chron. & in Chronolog. ad 1575.

CCCXCII. *Anno Chriſti* MDLXXVII. 3. *Cometa Id. Novembr. in latitudine Meridionali conſpectus, inferiore ex parte in ſpeciem barbæ jubam extendens, duranſque uſque ad ipſas Idus Januarii anni ſequentis, in Pegaſo tandem diſparens.* Fabricius.

Anno Chriſti 1577. 12. *Novembr. Cometa Anſpachii tunc temporis apparuit, quando Sol primum gradum Sagittarii, quem quoque ſuprà Zodiacum in ſigno Capricorni propè Saturnum, qui tunc* 10. *gr. Capricorni occupavit, verſus Æquinoctialem ſecuta eſt, caudam per cornua Capricorni verſùs Solis ortum brumalem, in medio autem cùrvatam quaſi verſus Meridiem dirigens: præterea motus quoque ipſius verſus ortum æſtualem & Septentrionem per Capricornum & Aquarium uſque in* 12. *gr. &* 15. *gr. Piſcium ſeſe extendit. Cùmque per duos menſes flagraſſet, circa medium Januarium evanuit. Hunc paulò poſt, anno videlicet ſeptimo, Colonienſis ſeditio eſt ſecuta. Tùm diſceptatum tunc temporis fuit de Epiſcopi novi electione, ſeminaque diſcordiarum magna poſita ſunt, quæ anno* 4. *paullulùm repullulare cæperunt; ſeptimo autem anno bellum manifeſtum per illos ortum eſt, in quorum geneſi poſitus Planetarum idem fuit, in eodemque loco ſitus, in quo Cometa in principio videlicet in ſigno Capricorni apparuit. Inde quoque experientiâ compertum eſt, quòd illi, qui poli altitudinem* 51. *gr. habent (ſub cujus altitudine Epiſcopatus Colonienſis ſitus eſt) Cometa cum ſigno Capricorni, quoties ortus eſt, horizon illorum circulo Cometæ æqualis fuerit, quem per totum tempus quo per ſigna Capricorni, Aquarii & Piſcium motum ſuum habuit, quando videlicet circulus per medias flammas Cometæ ducitur. Quod indicium certiſſimum fuit effectus Cometæ in dicta elevatione tales futuras eſſe (cui Coloniæ & vicina loca quoque ſubjecta ſunt) criticoſque annos, videlicet* 1583 & 1584. *certò ſequi, ſicut etiam experientia poſtea docuit. Septimo enim anno poſt apparitionem Cometæ Princeps Uraniæ eſt interfectus.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1577. *die* 10. *Novembris, ſub Aquila volante in aſteriſmo Antinoi apparere cœpit horribilis Cometa, longiſſimam caudam ſpargens ab occaſu verſus ortum. Progreſſus eſt ſecundùm ordinem ſignorum ad collum uſque Pegaſi, fuitque ſine dubio prænuncius belli Mauritani paulò poſt ſecuti; quo anno Chriſti* 1578. *die* 4. *Auguſti, Sebaſtianus Rex Luſitaniæ & Mahometes Mauritaniæ Rex vitam cum victoria amiſerunt: Abdelmelecus autem victor in fervore pugnæ apoplexiâ mortuus, victoriam & regnum Hameto fratri peperit & reliquit. Anno* 1578. *die* 13. *Januarii, horribilis iſte Cometa in collo Pegaſi extinctus eſt.* Eckſtormius ex Buntingi Chronologia, quam tandem (quod non fruſtrà moneo) poſtrid. Kal. Sept. Gregor. anni hujus CIƆ IƆC LXVI. inveni & mihi comparavi.

Anno Chriſti 1577. *licet* 10. *Nov. navigantes Oceanum Norvegicum & ſereniore aurâ uſi videre cœperint hunc Cometam, ut fatetur Tycho, ipſe tamen Tycho, cœpit illum conſpicere die* 13 *Nov. paulò ante Solis occaſum, nondum apparente caudâ præ fulgore Solis, quæ poſt occaſum Solis apparuit longiſſima, & verſus Orientem protenſa, quo die una circiter hora poſt Sagittarii ſtellati non longè à Saturno*, quo erat aliquantulo altior, & caudam verſus Capricorni cornua projiciebat, inde aliis noctibus velociori curſu ad Antinoum pergens, tranſienſque manum ejus ſiniſtram & caudam Delphini prætergreſſus, viſus eſt permeare nares Equulei, capite Pegaſi ad Auſtrum relicto: inde verò rectà ad Scheat Pegaſi lentiori quàm antea motu ferebatur, & tandem inter Scheat & duas minutulas ſtellas, quæ ſunt in Pegaſi pectore die* 26. *Jan. anni* 1578. *diſparuit: nunquam verò noctu Meridianum pertranſivit, ſed ſemper ab eo verſus Orientem inclinabatur, ideoque & ob motus proprii inæqualitatem fatetur Tycho perplexiores labyrinthos parallaxeos inveſtigandæ ſibi objeciſſe.*

* *Cometa Sole & Saturno altior.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Duravit à die 8. *Novembr. ad* 26. *Januarii* 1578. *Keplerus p.* 129. *de Cometis ait, ab hoc Cometa ſtimulatum Regem Sebaſtianum, ut in Africam trajiceret. Sed eum deridet Fromondus l.* 3. *Meteorol. c.* 3. *Anno porrò ſequenti Muſtaphus Turca in prælio cæſus amiſſis* 70ᵐ. *hominibus & Sebaſtianus Luſitaniæ Rex ad Alcazerium cum flore nobilitatis cæſus eſt; mortuo tamen Abdemelecho hoſte ex apoplexia, moritur & Joannes Auſtriacus in caſtris Belgicis, & Angli in Catholicos ſæviunt.* Ricciolius.

Anno MDLXXVII. *menſe Novemb. Cometa viſus eſt illi Ariſtoteleo, qui ab occaſu Æquinoctiali apparuit, & caudam ad uſque Orionem per tertiam cæli partem projecit, unde & via vocatus eſt, non abſimilis, qui prolixos ſecundùm Tychonem effundens crines, juxta occaſuram cæli partem oſtendebatur, & ex radiis Solis Occidentis prodiit, ſecus ac à Plinio proditum eſt fieri. Is initio in dies ſingulos quinque graduum fuit, proceſſit in Boream cum inclinatione in ortum graduum* 29 *cauda continenter directa in oppoſitum Veneris potius quàm Solis. In quo & recurvatio caudæ toto durationis tempore apparuit, quod proximè Solem occaſum, atque adeo non longè adeò ab horizonte extiterit, occidens heliacè diſparere deſiit.* Gaſſendus.

ANnotat hunc Cometen Buntingus *(a)* aliquoties extra Chronologiam, tùm Bucholzerus, Calviſius, Alſtedius, Reidanus & Sifardus, ſed & Schorerus ex Chron. Baſil. Gravius aliique. Ricciolius *(b)* infrà eum ſeptuaginta & novem diebus duraſſe putat. Paulo poſt de magnitudine capitis Cometæ apparenti agens, hunc Cometam radio Aſtronomico ſub menſuram revocatum à Tychone, ſcribit æſtimatum fuiſſe ſeptem primorum minutorum *(c)* fuiſſe duplo majorem Venere perigæa, cujus diameter apparens Tychoni eidem Tomo 1. prog. p. 475. eſt $3\frac{1}{4}$. Infra Sculteturn, quia diametrum apparentem hujus Cometæ fuiſſe minutorum $54'$. atque adeò duplo ferè majorem Solis diametro, à Tychone *(d)* oculato teſte falſitatis argui aſſerit, & tribuendum eſſe dicit vel oculorum imbecillitati, vel haloni qui Cometam fortè circumfuſus opticè ampliaverit. Mox N° 7. de magnitudine apparenti caudæ vel barbæ Cometarum agens, Cometæ noſtri, ut & illius anno 1538. viſi, caudam 30. grad. ex Mœſtlino circumſcribit, licet eam Joannes Prætorius nonniſi gr. 25. longam & latam 2. Tycho autem grad. tantum 22. fuiſſe dixerit. Hinc N°. 8. de magnitudine vera capitis & caudæ Cometarum agens, varias apponit ſententias, quas Mathematicorum cauſſa inſerere hîc non pigebit: *Tycho tomo* 2. *pag.* 202. *&* 205. *Cometam anni* 1577. *die* 13. *Novemb. cenſuit diſtare à centro terræ quoad caput* 210. *ſemidiametris terræ, ſed quoad extremum caudæ* 157. *ſemidiamet. terræ; diametrum autem capitis apparentem* $7'$, *& veram milliarium German.* 368. *& ad terræ diametrum, ut* 3. *ad* 14. *ad Lunæ autem diametrum ut* 1. *ad* 4. *corpus autem ſeu ſoliditatem capitis, ad terræ ſoliditatem ut* 1. *ad* $101\frac{2}{3}$. *ſed ad Lunæ ſoliditatem, ut* 1. *ad* $2\frac{1}{3}$. *caudæ denique longitudinem apparentem graduum* 25. *ſed veram ſemidiametrorum terreſtrium* 95. *aut* 96. *ſeu milliarium Germanicorum* 81700. *vel* 82560. *Unde capite* 11. *num.* 15. *colligemus ſoliditatem totius Cometæ cum cauda ad Telluris ſoliditatem, ut* 14. *aut* 33. *ad* 296. ibi conicam, hîc cylindricam Cometæ molem intelligens, ut infra l. d. ſeipſum explicat.

Scultetus tamen apud Tychonem tomo 2. *pag.* 409. *&* 415. *fecit diametrum capitis Cometæ anni* 1577. *milliarium* 124. *qualium terræ diametro dat* 1718. *& Lunæ* 505. *Longitudinem autem caudæ; eorundem milliarium* 2623. *ſed ſuppoſuit diametrum apparentem ipſius & Lunæ* $54'$. *errore* ſanè manifeſto; diſtantiam autem à terris milliaribus 8047. German. & parallaxin gr. 5. $22'$. Villebrordus Snellius cap. 6. de Cometis eundem Cometam ſuppoſuit diſtare à centro terræ ſemidiametris terreſtribus 300, & diametri apparentis $7'$. & hinc ſoliditatem ejus ad terram ut 8 ad 27 ſed ad aërem in unum globum coactum, ut 8 ad 1. Porrò N°. 9 de ſitu caudæ Cometalis reſpectu Solis, Veneris aut Mercurii & plagæ cæli, in quam vergere viſa eſt, agens, dubiam quodammodo Tychonis *(e)* ſententiam de iſtius Cometæ cauda, non exactè in Solis, ſed in Veneris partem oppoſita fuiſſe dicit, tandemque vel ob latentem cauſam opticam, ut ſuſpicatur Tycho, ſive quia Cometæ caput non eſt exactè Sphæricum, ut in hac controverſia putat Cabæus, fieri ut aliquando cauda recedere videatur aliquantulum à Solo oppoſito, allata in hanc rem Kepleri auctoritate, concludit. Mox Moeſtlini ſententiam refert caudam

(*a*) 1. part. Chron Brunſu. fine; 2 & 3. parte. (*b*) Cap. 4. N°. 5 & 6. (*c*) Tycho tom. 2. p. 2 & 202. (*d*) Tom. 2. p 415. (*d*) Tom. 2. c. 7. & c. 9 p. 204. & 142.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Cometæ hujus, ut & illius paulò poſt, ſcilicet anno 1580. viſi, prius deflectere ab
oppoſitione cum Sole, poſtea verò ordinari cum Sole & capite Cometæ in eundem
Circulum maximum ac à Sole directè averti. Nec longè poſt, *Caudæ matutini*, in-
quit, *& Orientales barbati ſunt, productis radiis in occaſum, ut Anno* 1363. *veſpertini verò*
& Occidentales, ut Anno 1577. *caudati, radiis ab Occidente averſis in Orientem, & Sole*
valdè depreſſo infrà horizontem, cauda Cometarum verſùs Zenith erecta videtur & prius ori-
tur barba Cometæ matutini quàm caput, contrà verò prius occidit caput veſpertini. Paulò in-
ferius N°. 10. plagam cæli in qua Cometæ oriuntur, procedunt & exſtinguuntur,
conſiderans, idem ferè iter ejus quod ſupra vidimus, deſignat. Tum N°. 11. motum
Cometarum in conſequentia vel in præcedentia deſcribens, in conſequentia hunc mo-
tum eſſe, N°. 12. arcum ſeu viam Cometarum ejuſque quantitatem & diſtantiam à
Sole indicans, huic noſtro 91. gr. 46′. dies, ut dixi, 79. tribuit. Eundem N°. 13.
initio velociorem, ſenſim tardiorem factum, diurnoque motu in proprio ductu 6. gr.
2. minut. confeciſſe: N°. 15. veſpertinum & caudatum (*a*) fuiſſe ait. Eidem diapha-
neitatem auctoritate Tychonis tribuit. Atque hæc de iſto Cometa accuratiſſimus Ric-
ciolius. Obſervationes diverſorum de hoc Cometa factæ apud eum ſupra p. 10. & 11.
videantur. Clariſſimus Vir Fridericus Millerus in Haſſorum Acad. P. P. Tychonem
deprehendiſſe diametrum Cometæ mill. Germ. 368. caudam verò eum 39. grad. lon-
gam fuiſſe ex Eraſm. Schmid. dicit. Sed ibi fortè pro 39. gr. 29. vel 30. ſunt ponendi,
quòd paulò ante allatæ Prætorii & Tychonis ſententiæ cum Mœſtliniana comparatæ
apud Ricciolium demonſtrare videntur. Hujus Cometæ exemplo Tycho, Cornelius
Gemma, Heliſæus Roeſlinus & alii Cometas cælo aſſerunt. Hunc enim ſupra Lunam
fuiſſe parallaxis Lunari minor oſtendit. Hanc & Wilhelmus Landgravius Haſſiæ,
non minus Sereniſſimæ ſuæ familiæ quàm Reipublicæ literariæ & orbis Aſtronomici
lumen, accuratis obſervationibus deprehendit. Non defuêre tamen qui etiam hunc
Cometam Lunæ ſubjecerint, ut Joannes Prætorius, cui hic Cometes eſt ultimus, &
alii nonnulli: quorum objectiones Tycho ſolidè refutavit. Hic tamen non in omni-
bus Ricciolio (*b*) & Gravio (*c*) tanto minus Claramontio ſatiſfacit. Keckermannus Ari-
ſtoteli addictior, illis qui Cometen hunc ſub æthere collocant, accedit. Cometam
tamen illud phœnomenon fuiſſe multorum auctoritate aſſerit. Marcellus Squarcialu-
pus Vir eruditione præclarus, ad Magnum Dudithium, Commentarium integrum de
Cometa in univerſum, ſed & de hoc ſpeciatim ſcripſit, lectu profectò dignum. In
hoc cum multa ſint, quæ ad noſtram ſententiam confirmandam faciunt, tùm illa
cumprimis quæ de cæde Luſitana Keplerus, notante Ricciolio, Buntingus, Eckſtor-
mius & alii huic Cometæ adſcribere ſolent. Ita ergò Marcellus: *Jam quia nobis obji-*
ciunt Regum 4. *cædem in prælio ad mare Atlanticum factam, videndum eſt, Dudithi,*
quantum ſit pondus in dictis obſervatorum. Luſitanus trucidatus: magnus Rex: nemo
negârit. Ergò magna calamitas? Ergò id fecit Cometa? Videor ſanè, cum hæc audio,
pueros vel ancillas garrientes audire. Quid enim? in bello cædes fieri miraris? Quid bellum,
niſi ad perniciem apparatus? Clades, cruoris effuſio, ſtrages, fructus proprii ſunt bellorum
& pugnæ. Carnificina enim humani generis bellum. Et, cum ſcias in macello beſtias ma-
ctari, concidi; ſi videris ovem ſemel jugulari, monſtrum te vidiſſe clamas? Nullus eſt
annus, in quo prælia non multos perimant; & quæ non præceſſit Cometa, ea nos minimè
movent: cum is fulſit, mox quicquid accidit, à portento, à ſtellis, à falcifero Satur-
no, à furibundo Marte profectum dicimus? Boroſius de Cometis pag. 128. Juvat
ejuſdem Marcelli exſcribere hîc illa quæ ad rem pertinent. *Quid autem*, inquit,
de peſte trium annorum dicam? nullo prius viſo Cometa in Italia (Germanos & Hun-
garos mitto) ad 400. *millia mortalium ſublata ſunt. Quot venerandi Theologi: quot*
Viri ſapientes? quot fortiſſimi Senatores, quorum ſingulos cum Regibus conferas, (Deus
enim potentiæ ſummæ virtutem & juſtitiam anteponit) peſtis contagio ſublati ſunt? Cometa nul-
lus arſit, & tamen tanti populi deflagrârunt? Et ii tamen obſtinati Cometomantes 30. *millia*
cum quadringentis millibus; & barbaros tres Reges, cum tanto ſapientum numero conferre

(*a*) Vide Grav. diſp. th. 1. § 2. th. 5. § 9. (*b*) Almag. Nov. in hiſtoria Cometarum cap. 3. (*c*) Diſput. de Cometis

(Bbb 2)

audent?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

audent? At Chriſtianus Rex cæſus, quot putas Regios filios alibi natos? quot ad regnum idoneos, licet nunquam Reges futuros? Quare ſileant jam, ſi velint, adverſarii pertinaces, neque ſpeciem nobis fletus objiciant, niſi velint ſibi à nobis noſtras horrendas & luctuoſas calamitates maximo cum omnium dolore memorari. Illa quoque ejuſdem Marcelli reticenda mihi non ſunt. *In ſumma dum vaticinatur Peucerus uſtulatum iri corpora noſtra, video illa algere, & pro bellis, terræ motibus ac peſte, ſanitatem, pacem ac terræ quietem penè omnibus locis (non enim ubique dicam) fuiſſe; ut mirari ſanè liceat, adverſarios noſtros non pœnitere ſuarum opinionum. Præſente enim ita magno Cometa, illoque deſinente, toto hoc anno, nullas tempeſtates minimas, nulli venti validiores, nulla ſiccitas, nullus ardor, non terræ motus, non bellum novum, non peſtis fuit. Et potius (ut vident omnes) omnia mitiora acciderunt. Reges confirmati, non mortui Monarchæ, & peſtem potius comparente Cometa ſublatam vidimus in Hungaris, in Longobardis. Et ſi alicubi contagium ſit, quantum hoc exiſtimandum eſt ad univerſi calamitatem? ecquando accidit, ut non eſſet alicubi peſtis? & non peſtis tantùm, ſed omnes tùm corporis tùm animi morbi? Si viderem, non frequentem eſſe in Germania peſtem, & in Sarmatia: tùm verò mirarer, tùm prodigium eſſe exclamarem. Nam nihil eſt, quod magis peſtem accerſat, quàm aëris ipſa corruptio. Germani verò ſæpius habent concluſum aërem. Hypocauſta non ferunt perflata. Nam claudunt nimis diligenter oſtia, & vitreas illas feneſtras occluſas habent: putreſcit igitur aër, quo putrefacto peſtis gignitur & fovetur.* Hæc etiam bono publico inſerenda hìc mihi eſſe duxi. Porrò quæ ibi Raimundi Vennenſis deliriis, qui ſibi propitium futurum Cometam ſcripſit ob natale ſuum ſignum Cometæ commune, opponit, ea quodam modo ad illa quæ Rockenbachius noſtro Cometæ accommodat, ſeptem annorum eventus ad eum referens, cum & anno 1578, 1580 & 1582. Cometas his eventibus proximiores adnotet, referri poſſunt. Quæ autem de nativitate Principum hoc anno Marcellus ibi conjecit, vera ſunt. Nam præter Glorioſiſſimos Principes hoc anno natos, quos Cometæ noſtri apparitionem anteceſſiſſe diximus, hanc Joannis Georgii Brandenburg. natalis excepit. Eodem anno Ludovici Philippi Palatini, Joannis Friderici Holſati, Eliſabetæ Auſtriacæ, Annæ Holſatæ, & aliorum Principum natales adnotari invenio. Solum autem ex Principibus Carolum Badenſem hoc anno defunctum Bucholzerus memorat. Hùc etiam mihi referendi ſunt Philippi 3. Sereniſſimi Regis Hiſpaniarum avi, Julii Auguſti Brunſuicenſis & Joannis Erneſti Anhaltini natales, qui prioribus anni proximi menſibus evenerunt, Cometæ illo anno viſi (de quo mox agemus) natales paullùm anteceſſerunt, & ad hunc noſtrum, utpote vicina, meritò commemorantur. Tot Reges & Principes hoc anno quo & Cometes, vel proximo natos pro uno illo Chriſtiano Rege Sebaſtiano Luſitano & duobus Mauris in illo prælio Africano mortuis Keplero, Eckſtormio & aliis reddimus. Niſi tamen verbo attingamus mortis Sebaſtiani portentum à Camdeno nobis indicari, nequaquam hîc tacendum. Ita verò ille (a): *Sebaſtianus Luſitaniæ Rex, cui ſumma hujus expeditionis in Angliam commiſſa erat, (quandoquidem ille juvenili ardore & ambitione tumidus, omnem ſuam operam Pontifici Romano contrà Mahometanos & Proteſtantes jampridem condixiſſet) à Mahomete Abdallæ filio Feſſæ Rege, magnis promiſſis in Africanum bellum illectus, cum Stucleio egit, ut prius cum Italis illis in Mauritaniam una proficiſceretur. Ille facilè perſuaſus (quandoquidem Hiſpanus Pontificis filium Hyberniæ Regem deſignari dedignatus, non abnuerit) cum Sebaſtiano in Mauritaniam profectus, memorabili illo prælio quo tres Reges, Sebaſtianus ille, Mahometes & Abdal-Melechus occubuerunt, ſolutioris vitæ fabulam honeſta cataſtrophe peregit. Niſi hoc Sebaſtiani fatum Hiſpani animum ab Anglia invadenda ad Regni Luſitaniæ ſpem deflexiſſet, maxima belli tempeſtas (ſi qua fides profugis Anglis) in Angliam incubuiſſet.* Plura qui volet apud Auctorem videat. His tamen tribus verbis ex Reidano *(b)* addam, cladem illam cœcâ Sebaſtiani ambitione, belli ſine neceſſitate ſuſcepti temeritate, vanâ auxiliorum Hiſpanicorum ſpe & experientiæ bonique conſilii inopiâ, prudentioribus præſignificatam & præceptam fuiſſe. Pariter huc mihi referenda eſt toto orbe multis nominibus clariſſimæ urbis Amſtelodamenſis cum Arauſionenſi Principe tranſactio, tùm deditio & cum cæteris Belgis, maximo patriæ gaudio & commodo conjunctio Anno eodem 1578. die 8. Februarii facta. Hanc Amerſforti deditio die

(a) Part. 2, Hiſtor. p. 295. (b) Annal. 2. ſub fin. Vide Patav. R. T. 1, part. lib. 9. c. 12.

20. Mar-

20. Martii ſecuta eſt. Exarſerat verò hoc anno bellum Dantiſcanis à Stephano Rege illatum, cruentum quidem & luctuoſum, ſed quòd Cometæ apparitionem præceſſit. Nam 17 Aprilis die commiſſum prælium. Habuit verò illud præter Cometam certius portentum, denegatum Regi Stephano in ſpem gratiæ Maximiliani obſequium *(a)*, hoſtis contemtus & confidentia victoriam præcipiens. Hoc quoque anno *(b) Joannes Auſtriacus edicto pacis perpetuo, ut vocarunt, quod tamen vix annum erat, totus intendit*, ad quam conciliandam Eliſabeta omni ſtudio incubuit. Ille Scotæ captivæ nuptias ambivit, regnum Angliæ hâc ratione appetens. Verum illud pacis edictum perpetuum, Guilhelmus Arauſionenſis perpetuò ex animo damnavit *(c)*, & Eliſabetam, ut animum ab ea detorqueret, ob Auſtriaci ſtudia ad ambiendam Scotam captivam, & appetendam non tantùm Scotiam, ſed & Angliam ſimul converſa promovit. Sed & aliundè *(d)* perſpecto Auſtriaci animo ad bello aggrediendos Ordines promto, edictum illud pacis in bellum vertit. Hæc Eliſabetam ad ineundum cum Belgicæ Ordinibus fœdus permovêre. Atque hæc erant reſumti belli portenta, hæ cauſſæ, quas & Strada commonſtrat, ut nequicquam Cometæ illud imputet. *Et Cometes quidem*, inquit *(e)*, *qui per eos dies adeò ferali effulſit aſpectu, ut ullum eo minaciorem ad illud uſque tempus illuxiſſe diſſererent Mathematici, belli ſignum in cælo elatum, pronis jam ad bellum animis creditus eſt.* Fœderatam Belgicam Anglæ fœdus magnoperè exhilaravit, ſicut Regiam militis Hiſpani diſceſſus *(f)*, iſque, ſeditione in herbis oppreſſâ pacatus: Exhilaraverat antea Belgicam Regalem, & Joannis Auſtriaci novi Rectoris non tantùm ingreſſus Bruxellas, ſed & benignitas & initium imperii magnam lætitiam ſecum ferens. Hæc tamen omnia mox, ut ſunt cuncta humana viciſſitudinis plena, in odium Belgis non bona ſecum fide *(g)* agi querentibus, verſa, & Cometæ noſtri apparitionem præcedentia, non parum lætis *(h)* Fœderatorum in Brabantia (quæ Arauſionenſem in Protectorem, veteri vocabulo Ruartem dictum, ſuſceperat) non ſinè adverſorum tamen miſturâ, ſucceſſibus campum aperuêre, Matthiâ Auſtriaco per Arſchotanum ad obumbrandam *(i)* Arauſionenſis gloriam advocato Belgicam Regiam ſummi præfecti, Arauſionenſi autem Legati nomine gubernante, quorum & Patrum auctoritate tolerantiam & libertatem ſacram tunc *(k)* ſancitam fuiſſe invenio. Non diu tamen illa libertas, ita nec concordia ſtetit. Illa enim Proteſtantibus à Geldriæ Senatu, Regi magis quàm patriæ favente *(l)* negata, hanc forti iniquitatis vindictâ laxavit, & pacem Gandavenſem (quam inter plures de ſacris opiniones unius libertatis ſtudium conjungendis & retinendis mentibus æquis idoneam conſervare potuit debuitque) ſolutum paulò poſt iri, certo certius portendit. Acceſſit & à parte Proteſtantium *(m)* iniquitate irritatorum mutua injuria Romanenſibus, & Gandavi quidem, illata. Ita Gandavenſe bellum conflatum, in quod pacem Gandavenſem mutua iniquitas vertit. Præceſſerat Cometam noſtrum ſexti belli civilis in Galliis excitatum *(n)* ab incentoribus ſævis libertatis hoſtibus incendium, quod pace Pictavienſi exſtinctum fuit. Temperatam & ſalubrem hâc tempeſtate fuiſſe aëris conſtitutionem, ideoque lætum frugum & fructuum proventum Squarcialupus *(o)* affirmat. Hic lætorum Cometæ apparitionem ſecutorum indiculus, confirmat illud de hoc Cometa magni cujuſdam Aſtrologi vaticinium, qui *proſpera portendi* ſcripſit, referente Dudithio de ſignificatione Comet. Sed hac ratione, omnibus Cometarum eventibus in rationes relatis, ſemper vaticinari licet.

(a) Joan. Laſicius de clade Dantiſcana Bielſc. Chron. Piaſec. initio. (b) Camden. ad hunc ann. (c) Camden. ad 1577. (d) Strada ad 1577. ann. (e) Lib. 9. p. 554. (f) Strada l. 9. ad 1577. annum. Reidan. ad eundem annum. (g) Reidan. ibid. (h) Reidan. ibid. (i) Reidan. ann. 2. ſub initio. Grot. ann. 2. fine. (k) Reidan. ad 1577. (l) Reidan. ad 1577. pag. 23. (m) Reidan. ibid. pag. 26. (n) Serres ad 1577. (o) Epiſt. ad Dudith. de Cometis.

CCCXCIII. CCCXCIV. CCCXCV. & CCCXCVI. *Anno Chriſti* 1578. 16 *Maji horâ nonâ poſt occaſum Solis, quo tempore Jupiter & Luna in Libra conjuncti fuerunt, Cometa verſus ortum & meridiem, caudam longam habens, eamque verſus Septentrionem extendens conſpectus eſt. Hunc alii* 2. *Cometa minores ſecuti ſunt, quibus* ex

ex oppoſito, igneæ faces apparuerunt ſubitoque evanuerunt. De effectu hujus Cometæ vide Heliſæum Roſlin. in 9. Theoria. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1578. menſe Octobri in fronte Pegaſi iterum viſus eſt Cometa obſcurus & pallidus, celeri motu ad caput Ophiuchi tendens. Circa initium anni ſequentis factus eſt Orientalis: Cumque priùs verſùs ortum comam ſparſiſſet, propter cæli circumgyrationem tandem verſus Septentrionem caudam porrexit, & paulò poſt defecit. Eodem anno Dux Parmenſis expugnavit Mediomatricum civitatem. Gravis peſtilentia Saxonicas civitates duriter afflixit. Hoc anno propter aſſiduas pluvias meſſis parùm fuit felix, unde anno ſequenti annonæ orta eſt caritas, Eckſtormius.

Anno Chriſti 1578. alius rurſus Cometa viſus menſe Octobr. in latitudine meridionali ſub Pegaſo in dodecatemorio Aquarii, coloris Saturnini, eo ipſo loco, quo prior deflagravit. Fabricius.

TRes Cometas nobis Rockenbachius hoc anno exhibet: & illum quidem majorem menſe Majo viſum: duos verò minores. Si Rockenbachius vel alius quiſpiam, putet hos Cometas minores fuiſſe avulſas illius particulas, ſicut quoſdam Cometas in partes diſſiluiſſe & diſſolutos eſſe ſcribitur, (*a*) vel propagines illius & veluti imagines, illi hoc defendendum relinquo. Illæ Solis & Lunæ ſpecies, quæ fiunt ex refractione radiorum Solis & Lunæ in nube oppoſita & æquè denſa, viſuntur ſæpè, Parelii & Paraſelenæ dictæ. Cum autem plures videri ſoleant, memorabo tamen hìc quidpiam rarum. Nempè anno 1551. non tantùm tres Soles die 20. Aprilis Magdeburgi & 20. Decemb. Miſenæ, ut ait Eckſtormius (*b*), ſed, quod ex autographo cujuſdam Viri docti, teſtis oculati, in Comment. Milichii ad Plin. l. 2. 31. habeo, eadem illa 21. Martii die quinque Vitebergæ ſuprà domum Chriſtiani Beyeri, tùm & duabus noctibus ſequentibus paraſelena conſpecta fuêre: Sed ejuſmodi Solis & Lunæ idola ſunt momentanea. Cometæ verò diutius durant, ut vix pro Cometa habeatur, qui aliquot horis durârit. Iſte Cometa menſe Octobri viſus, quem Fabricius & Eckſtormius deſcribit, quartus hoc anno, fide Rockenbachii erit. Eckſtormius ſua ex Buntingi Chronologia (niſi quod pro Mediomatricum civitate, Maeſtricum ſive Trajectus Moſæ poni debeat) habet. Is prima parte Chron. fine cum parva & obſcura cauda eum apparuiſſe, in fine vero 2. partis quædam ab Eckſtormio neglecta, nec tamen negligenda addit. Nempè ſingulis diebus tres gradus confeciſſe verſus Occidentem ad capita Ophiuchi & Herculis; tandem cum cauda converſa propter cæli circumgyrationem manè viſum eſſe, & initio 1579. anni diſparuiſſe. Denique 3. parte Chron. ſub finem, caudam quidem in Orientem, ſed curſum in Occidentem direxiſſe addit. Audiendus hìc nobis eſt Marcellus ille Squarcialupus, qui iſtum Cometen ut & proximum vidit, & de hoc argumento Illuſtriſſimi Dudithii gratiâ ſcripſit.

Is Ariſtoteli à pluribus Cometis ventos & ſiccitates gigni docenti ſe opponens, *quanquam*, inquit, *dicat Magiſter, ſi plures appareant, tamen maximus unus Cometa pro multis exiguis haberi debet. Præterea nulla hiſtoria, quod ſciam, extat, in qua ſimul plures crinitas apparuiſſe legatur.* Miror Virum aliàs eruditum, quem talia latere non poterant, non accedere ſententiæ illorum, qui duos, tres vel etiam quatuor ſimul Cometas (quos ad ann. 1529. vidimus, hoc anno videmus, & Anno 1618. videbimus) conſpectos eſſe affirmârunt. Niſi fortè in contrariam ſententiam inclinet, Cometam quidem lucere, ſed non apparere ſemper. Sed nos id argumenti invidiæ vitandæ cauſſa libertati Philoſophicæ & condonamus & relinquimus. Quod ad eventus Cometæ iſtius attinet, eadem quæ huic Cometæ ſucceſſerunt, ante Cometas ſæpenumerò evenire ſolent. Equidem bella, prælia, urbium obſidia & excidia, aliaque triſtia ante hunc quoque Cometam natum vidimus. Audiamus Stradam. Is adventum (*c*) Alexandri Farneſii Parmæ & Placentiæ Ducis, decurrente anno 1577. in Belgium, cui à Rege præfectus & Joanni Auſtriaco paulò poſt morituro ſuffectus erat, deſcribens, rerum ſtatum ſanè quàm arctiſſimum fuiſſe fatetur. Hunc nimirum ad duas (*d*) pro

(*a*) Dio. Kepler. l. de Cometis: Vide Ricciol. Almag. l. 8. ſect. 1. c. 4. n. 3. (*b*) In hiſtor. Parel. (*c*) Lib. 9. ad 1578. pag. 551. (*d*) Ibid, pag. 552.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Rege provincias (Lucemburgum (*) & Namurcum) redactum, in reliquis paucas quæ ſuperfuerant, arces ad Ordines quotidie deficientes Parmeresem inveniſſe agnoſcit. Mox & Bredam ſtrategemate & militum perfidiâ captam, & licet menſe Januarii anni proximi iniquiori Marte Arauſionenſis ad Gemblacum pugnârit, Lovanium tamen & alias Brabantiæ urbes Maximiliano & Arauſionenſi ſe tradidiſſe, inde rem variâ fortunâ geſtam eſſe ad uſque obitum Joannis Auſtriaci, qui Kal. Octobr. vitâ exceſſit, & finem primæ decadis narrat. Paulò quàm Joannes Auſtriacus è vivis exiret, Franciſcus Valeſius, Henrici id nomen tertii frater, qui antehac (*a*) Dux Alenzonius dictus, jam tunc aucta dignitate Andinus vocabatur *glorioſo cum titulo Defenſoris Belgarum* (*b*) *adverſus injurias externorum* Belgium iniit. Joanni Auſtriaco ingentis animi ſpeique Principi, ac paterni generis nimium (*c*) memori, mœror fruſtratæ ambitionis comes mortem Cometâ certius portendit. Ille nempe à Rege fratre, imperii in affecta ætate retinentiſſimo, & pravum plerumque nothorum (*d*) ingenium metuente, neglectum, imò depreſſum, ademtis (*e*) ad magna conandum facultatibus, ſe eſſe videbat. Quinimò & ſua cum Guiſiis (*f*) arcana de defendenda Gallia & Hiſpania, clàm utroque Rege conſilia inita detecta vel ſuſpicabatur vel etiam verebatur. Quid ſi elati animi Principi metuendo fata vis veneni (ut quidam ſuſpicantur) acceleravit? Res tunc Fœderatorum non tantùm virtute heroicâ Arauſionenſis, ſed & potentiâ Matthiæ Archiducis & Franciſci Galli & Joannis Caſimiri Palatini, tùm verò cumprimis potentiâ Anglicâ nitebantur. Non quidem tot diverſis in unum concurrentibus ſtudiis & conſiliis deerant ambitioſæ (*g*) diſcordiæ difficultates, quas diverſæ religionis invidia æquitatis negligens non parum augebat. Sed redeunte in Galliam Franciſco (cui à quibuſdam (*h*) è Proceribus Brabantiæ, rebus tunc turbidis, accito, tot & tantorum bellorum, cædium & omnis generis malorum in Galliis nuper exercitorum memoria, imò & præſentium certa fama invidiam, idque rebus Belgarum quietioribus & firmioribus, conflabat, & Britanniæ Reginæ tantam poteſtatem promiſſam fuiſſe (*i*) ægre ferebat) abeunte in Angliam Palatino (*k*), faciliori concordiâ, pace inter Pontificios & Reformatos renovatâ, res Fœderatorum ſtabat. Niſi quòd Meninenſes Gandavenſium hoſtes irreconciliabile odium exuere noluerint. Nec juſta deerat virtus, cui exeunte hoc anno (*l*) Daventria urbs Tranſiſalaniæ primaria deditione ceſſit. At anno proximo Farneſius Trajectum ad Moſam longo & difficili obſidio preſſum, tandem in poteſtatem redegit. Mox Sylvam Ducis, Mechliniam & Groningam deditione pariter accepit. Rem ita in Belgio ancipiti fortunâ geſtam, nec neglecta pacis, à parte præſertim Cæſaris, Galli & Britannæ ſtudia fuiſſe, reconciliationem Wallonum, tùm & trium Belgii Provinciarum, Arteſiæ ſcilicet, Hanoniæ & Gallicæ Flandriæ partis, magnam lætitiam Regiis attuliſſe, Ninovam captam (*m*), Mechliniam receptam à Fœderatis, Margaritam Parmenſem Caroli V. filiam, Alexandri Farneſii matrem Belgio præfectam, à Provinciis Regi addictis magnâ cum lætitia & gratulatione exceptam, Strada memorat. Inter hos armorum ſtrepitus de pace Coloniæ Agrippinæ, ſed fruſtrà, agebatur. Nec Arauſionenſis (*n*) cum fratre Joanne Naſſovio ſociis artiori fœdere conſtringendis defuêre. Tandem diſtracti internis (*o*) diſſidiis &, creſcente indies partium Hiſpanicarum ſtudio, laborantes Belgæ, urgentibus cumprimis Flandris, qui & bello præ cæteris afflicti & tranſgreſſis in hoſtilia nationibus proximi, revocandum Alenzonium tutius, quàm Hiſpanicam dominationem recipiendam eſſe judicarunt, eique conditiones miſerunt, quas ille cum gaudio excepit, & fratrem Regem in ſuas partes & ſocietatem Belgarum pertraxit. Horum poſtrema licet Anno 1580. geſta, hîc tamen, utpote Cometâ proximo priora, collocando erant. Sed ut in Galliam vicinam tranſeam, hæc pace illâ Pictavienſi, Rege jam tot experimentis, mentes humanas cogi non poſſe edocto, hac tempeſtate (*p*), licet Regi arrogantes Guiſiorum artes non eſſent in cognitæ, gau-

(*) Strada lib. 9. ad 1577. p. 530. (*a*) Serres in Henrico 3. ad 1576. (*b*) Strada dec. 2. lib. 1. Reidan. ad ann. 1578 Grot. Ann. 3 pag. 77. (*c*) Str. 1. dec. ſub fin. (*d*) Camden. 2. part. hiſt. initio. (*e*) Reidan. ad 1578. p. 27. (*f*) Camden. ad 1578. (*g*) Reidan. ad ann. 1578. p. 26. (*h*) Id. ibid. (*i*) Reidan. ad 1578 pag. 25. (*k*) Idem ib. pag. 27. (*l*) Strada dec. 2. lib. 1. ad ann. 1578. (*m*) Strada ad 1580. (*n*) Strada 1. dec. ad 1579. Reidan p. 30. (*o*) Reidan. ad 1579. pag. 29. (*p*) Serres ad ann. 1578. & ſeqq.

debat,

debat, Alenzonio, Andini Ducatûs dignitate ornato, & Elizabetæ nuptias, & inſtituta Belgica perſequente, & Venerem cum Marte jungere volente (q). Jacobus inter hæc in Scotia feliciter animum bonis literis imbuebat, & regni adminiſtrationem induebat. Sed hæc & pluria talia læta triſtibus miſta apud Camdenum videantur. Ego ad res patrias propero. Stephanus Rex in officium redactis Dantiſcanis felicibus auſpiciis in Moſcum movet. Huic bellum arrogantia, per quam multa Polonis eripuerat, & Livoniam invaſerat, Stephano victoriam juſta cauſſa portendebat. Anno 1579. ult. Auguſt. recepta Polocia: quam mox ſecuta alia loca. Verbum addo, annum quo Cometæ luxêre, & ab eorum quidem apparitione natalem fuiſſe Ferdinando 2. Imperatori Glorioſiſſimo Auguſtiſſimi Leopoldi avo, Ulrico Friderici 2. Regis Daniæ filio, Wolfgango Guilhelmo Palatino Sereniſſimi Philippi Guilhelmi Neoburgici patri, Friderico Brunſuicenſi, Joanni Friderico Oldenburgico; tùm Leonoræ Magdalenæ Palatinæ & Chriſtinæ Heſſæ. Lætus idem annus nuptiis Richardi Palatini cum Æmilia Wirtembergica fuit. Proximus naſcentes vidit pariter lætus Carolum Ferdinandum, Ferdinandi 2. fratrem, Auguſtum Brunſuicenſem, Auguſto & menſe natum & genio præditum, Senem noſtra ætate inter Principes quidem Incomparabilem, qui adhuc dum hæc ſcribimus propè nonagenarius agit, tùm Ludovicum Anhaltinum: nobiliſſimæ illius Societatis Frugiferæ conditorem clariſſimum: nec non Sophiam Annam & Sophiam Holſatas, Eliſabetam Heſſam & Catherinam Urſulam Saxo-Lauenburgicam. Sequenti anno Cometæ apparitionem præverterunt natales Auguſti Brandenburgici, Caroli Bavari & Philippi Saxo-Lauenburgici. Denique anno 1579. in matrimonium duxit Georgius Frid. Brandenburg. Sophiam Lunæburgenſem, Carolus Suecus Annam Mariam Palatinam, & Joannes Palatinus Sereniſſimi Regis Seciæ Proavus Magdalenam Clivenſem.

(q) Camden. ad 1578. & ſeqq.

CCCXCVII. *Anno Chriſti 1580. Octobris die 9. circa æquinoctium vernum Cometa puſillus primùm conſpectus eſt, verſus meridiem paulatim deflectens, qui motu retrogrado ſigna Piſcium, Aquarii, Capricorni, Sagittarii percurrit. Deinde Septentrionalis aſcenſu factus, celerrimo motu verſus Aquilam volantem, in Signo Capricorni & Sagittarii, Latitudinem Septentrionalem maximam adeptus eſt, inde motum ſuum verſus Serpentarium dirigens à 21. Novemb. uſque ad ultimum ejuſdem Stationarius fuit. Circà principium autem Sagittarii ſubitò motum ſuum mutavit, verſùſque Meridiem deſcendens directus factus eſt. Cumque rurſus Zodiacum attigiſſet, in 1°. Sagittarii, in principio anni ſequentis eum evanuiſſe hiſtorici ſcribunt. Effectum ejus univerſalem futurum eſſe artifices quidam ſcribunt, hanc ob cauſam, quòd motu ejus à puncto cardinali totius cæli eſt factus, ubi poſt quadriennium elapſum Planetæ eodem in loco in Trigono igneo convenerunt. Inde Cometam hunc ad cataſtrophen omnium Cometarum reſpicere artifices volunt, quæ ab hoc anno uſque ad annum Chriſti 1604. eventura ſunt. Quidam autem effectum ejus particularem eſſe voluerunt, utpote quod motus ejus motui prioris Cometæ ſit contrarius. Inde ratiocinati, Cometam hunc maximas controverſias in Germania, Gallia, Polonia, propter electionem quorundam Magnatum portendere, primùm autem & principaliter circa electionem Archiepiſcopatûs Colonienſis. Deinde in Gallia propter ligam Papæ contra Regem. Tertiò propter electionem Regis Poloniæ. Quartò propter electionem Epiſcopi Argentoratenſis. Quintò circa annum Chriſti 1600 & 1604. plurimas quoque controverſias de rebus controverſis tunc temporis quoque orituras eſſe.* Rockenbachius.
Anno Chriſti 1580. Cometa fulſit, primùm conſpectus in Boruſſia 6 Octobris ſub ecliptica circa caudam Ceti. Norimbergæ viſus 8. Octob. Gorlicii 10. ejuſdem menſis die. Evanuit circa 12. Januarii anni ſequentis. Bucholzerus.

ANnotat hunc Cometem & Keckermannus, ac inter eos qui excretiones ſulphureas habuerunt numerat, & planè fumidum fuiſſe ſcribit. Annotat & Sifardus, tùm Ricciolius (a) ex Moeſtlino & Fromondo, ſed ſine ullis circumſtantiis, niſi quòd

(a) Almag. Tom. 1. p. 2. lib. 8. ſect. 1. c. 3. pag. 13.

Figura Cometarum CCCXCIII *et* CCCXCVI. A. C. 1578. *nec non* CCCXCVII. A. C. 1580. N°. 71.

M. C. Vſenius del. *S. Stopend. ſculp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

quòd infra (*a*) ſcribat: *Moeſtlinus vidit caudam Cometæ anni* 1577 *&* 1580. *prius deflectere ab oppoſito cum Sole, poſtea verò ordinari cum Sole & capite Cometæ in eundem circulum maximum, ac à Sole directè averti.* Et mox; hunc Cometen, ut & proximum anno 1582. viſum, magis magiſque barbam exſeruiſſe dicit. Rockenbachius hujus Cometæ, Sifardus proximi effectus ad annum 1605. ſatis liberaliter producit, licet ille aliquot Cometas intermedios ponat. Sed placuit ei ex mente Aſtrologorum διαφυλάττειν τὴν θέσιν de conjunctionibus & viribus ſiderum humano generi infeſtis. Ego, ut ex animo quod ſentio dicam, ſidera Dei Opt. Max. beneficio ſervire non ſævire arbitror. Sed ad eventus Cometæ noſtri progrediamur. Intelligo ei proximos: tantò magis quòd poſt 18. menſes viſuri ſimus novum Cometem. Galliæ res hâc tempeſtate, licet ſuſpicionibus & molitionibus laboraret (*b*), pace tamen gaudebat. Nam ſacri illius Guiſiorum fœderis ad Peronam 1576. initi primordia ſupra vidimus nullo jure hùc tranſlata, ut & alia, quæ infra ad proximos Cometas videbimus. Idem temporis felici Franciſci Draci, qui poſtquam anno 1577. (*c*) die 13. Decemb. ex Anglia ſolvit, tranſito Magellani freto, & nova Albione detectâ, inter hæc opimâ Hiſpanorum prædâ potitus, poſtquam totum orbem tribus annis uno menſe & paucis diebus minus circumnavigaſſet, 3. Novemb. 1580. revertit. Quæ res quàm publicè & privatim læta & utilis fuerit, Camdenus pluribus enarrat. Idem hoc anno ſeditionem Hybernicam compreſſam, proximo conjurationem Anglicam ab Edmundo Campiano & aliis ſociis factam, aliaque læta & triſtia enumerat. Sed relictâ Britanniâ in Belgicam tranſfreto, & ſingulare illud viciſſitudinis rerum theatrum conſcendo. Adventus Andini Britanniæ & Belgicæ lætus, licet nec ibi Reginæ, nec hîc firmo imperio potiretur, fuit. Hâc tempeſtate Alexander, diviſum & malè, ut fit, concors cum matre Margarita imperium in Belgio obtinens, ſeptem ſive octo Provincias (*d*), præter urbes in Brabantia aut obſidione domitas, aut officiis & curâ ad obſequium traductas, numeravit, & à Rege plenam adminiſtrationem rerum, quæ conſortem, ut & matrimonium, ferre neſcit, recepit. Arauſionenſi tunc & Ordinibus feliciter rem geſſiſſe Strada (*e*) fatetur, quòd & loca quædam in manus eorum devenerint, & novæ defectiones Primorum indies augerentur. Cum autem fatetur facta hæc Rege novis imperiis Luſitaniæ intento, ac vetera ſecurius poſthabente & gravi morbo conflictato, indubitata horum portenta indicat, præſertim ſi his & odium illud Hiſpanorum inveteratum & ſacræ perſecutionis ſævitiem & pecuniæ, nervi rerum gerendarum, defectum addas. Res inde Hiſpanorum lætas, victoriam nempe Hardembergenſem, ſolutam Groningæ obſidionem, Bouchemii & Nivellæ Tornacique deditionem, Condæi occupationem, Bredæ expugnationem aliaque enumerat. Non diffitetur tamen inter hæc & Andinum & Arauſionenſem ad Cameracum & aliàs rem feliciter pro ſua parte geſſiſſe. Reidanus (*f*) quidem Cameracum adventu Andini acri obſidio, quod Parmenſis urgebat, liberatum maximâ Belgarum omnium lætitiâ refert. Idem hâc tempeſtate Covordum, Ninovam, Machliniam aliaſque urbes fœderatas occupatas, memorans, *adeò*, inquit, *& cladibus & victoriis altera pars alteri haud ceſſit.* Porrò fœdus inter Andinum & Ordines 10. Kal. Februar. 1581. Burdegalæ pactum magnam attulit lætitiam. Sed, ut aliarum quoque gentium res minimùm leviter attingam: anno quo Cometes fulſit & proximo non tantùm Polonus, ſed & Suecus rem contrà Moſcum, alienorum arrogantem invaſorem, feliciter egit. Suecus quidem Narvâ Livonicâ & Ruſſicâ, tùm Iwangrodo, Coporia & multis urbibus ac Provinciis potitus eſt. Polonus etiam Viliſiâ, Velicoluciâ, Zavolociâ aliiſque locis validis acri obſidio ad deditionem compulſis, & Pleſcoviâ preſſâ hoſtem ad pacem per Pontificis Romani Gregorii XIII. Legatum Antonium Poſſevinum petendam anno 1582. ineunte coëgit. Et hic quidem operâ Nicolai Mielecii & Joannis Zamoſcii (cui paulò ante Cancellarii, tunc autem Supremi militiæ Præfecti munus detulit) fortiſſimorum Ducum uſus eſt: Ille Ponti de la Gardie, qui quamvis peregrinus (Gallus enim natione fuit;) primarias dignitates in regno meruit, & mereri poſteros docuit. E quibus

(*a*) Cap. 4. p. 26. (*b*) Serres in Henrico 3. (*c*) Camden. ad 1580. (*d*) Strada ad 1581. (*e*) Lib. 4. initio. (*f*) Ad annum 1581.

hodie Illuſtriſſimus Comes Magnus Gabriel, nomine & meritis Magnus, maximâ cum laude Cancellarii ampliſſimum munus obit. Annus qui Cometam, etiam lætos natales vidit Ottonis Henrici Palatini, Dorotheæ Palatinæ, Hedvigis Brunſuicenſis, Mariæ Hedvigis Heſſæ, & Eliſabetæ Holſatæ, proximus Philippi Heſſi, Georgii Maximiliani Auſtriaci, Chriſtiani Brandenburg. & Hedvigis Danæ, tùm vero nuptias Chriſtophori Mecklenburgici cum Eliſabeta Sueca, Barnimi Pomerani cum Anna Maria Brandenburg. & Friderici Wirtenbergici cum Sibylla Anhaltina. Hùc etiam mihi referendi ſunt ex anno 1582. læti Principum natales, Cometæ proximi natalibus priores. Inierunt itaque vitam hoc anno Georgius Brunſuicenſis, Dux Inclytus, Sereniſſimorum Ducum Georgii Guilhelmi, Joannis Friderici & Erneſti Auguſti pater, tùm Magdalena Brandenburgenſis.

CCCXCVIII. *Anno Chriſti* 1582. *apparuit Cometa, de quo Antonius Santutius & Joannes Camillus Glorioſus lib.* 1. *p* 8. *Ab initio Martii fuit matutinus, poſtea veſpertinus, deſiitque circa medium Aprilis, cauda ſemper à Sole averſa. Ita Santutius; at Keplerus in Phyſiologia Comet pag.* 120. *dicit eum fuiſſe retrogradum, & cum factus fuit ſtationarius in principio Sagittarii, factum eſſe Eclipticæ propiorem.* Ricciolius.

Anno Chriſti 1582. *Cometa immenſæ magnitudinis (qui licet à paucis ſit annotatus)* 14. *Maji poſt occaſum Solis, inter occaſum & Septentrionem à Sole prodiens, motuque celerrimo verſus Septentrionem aſcendens, caudamque ſuam inter humerum dextrum & ſiniſtrum aurigæ verſus Solem aſcendendo projiciens, apparuit,* 18. *Maji ejuſdem anni evanuit. Effectus hujus Cometæ paulò poſt ſecutus eſt, videlicet confœderatio Hiſpanica Peronæ in Picardia, quæ ibi habita eſt, anno autem quarto bellum Germanorum, quando in Galliam profecti ſunt, funeſtum. Septimo autem mors Henrici III. Regis Galliæ, cultello à Monacho clàm interfecti, itidemque Ducis Guiſii ſecuta eſt. Cambri & Cales portus præcipui Angliæ ab Hiſpanis ſunt occupati. Hoc autem malum Cometam verticalem Gallis portendiſſe experientia docuit; quodque malum hoc ab Hiſpanis originem ſumpturum, Galloſque paſſurum eſſe, Cometa in principio Hiſpaniæ verticalis viſus, paulatimque deinde verſus Septentrionem progrediens, deſignavit, donec totam Galliam & Belgicam ab elevatione poli* 36. *gr. uſque ad elevationem* 50. *dierum &* 54. *pervagatus eſt.* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1582. *die* 12. *Maji ingens Cometa conſpectus eſt, verſus Meridiem caudam tendens, radiis quaſi criſtis ſurſum elevatis, ſed poſt dies* 15. *evanuit.* Bucholzerus.

Anno Chriſti 1582. *die* 14. *Maji Lipſiæ & alibi apparuit horribilis Cometa. Hoc anno obiit Otto Comes de Hoja ultimus. Sequenti anno deceſſit Philippus Comes de Spigelberg & Pyrmont, familiæ ſuæ poſtremus.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1582. *Cometam menſe Majo in* 12. *Geminorum gradu propè Capellam conſpectum, radiante caudâ, ſuprà & ultrà Humerum dextrum Erichtonii projectâ, & horrendam in Norfolcia tempeſtatem crebro fulmine, tonitru, impetuoſo ventorum furore, & denſiſſima grandine trium pollicum craſſitudine, ſtellularum in calcaribus figurâ efferatam, ſatis ſit vel verbo memoraſſe.* Camdenus part. 3. hiſt. Elizab. pag. 350.

ANnotat eum & Sifardus, ſed nullas circumſtantias vel eventus ejus. Unum eundemque Cometen eſſe puto, qui ex matutino, vel mutatâ declinatione & aſcenſione rectâ, vel Solis curſum antevertens, eum à tergo relinquendo veſpertinus factus deſierit medio Aprili, vel quòd nubes ſpiſſiores ejus conſpectum ad tempus eripuerint, vel quòd horizontem noſtrum ſubiverit, videri, & menſe Majo, poſtquam ſatis magnum ſpatium emenſus eſt, redierit, ſeque iterum conſpiciendum præbuerit. Triſtia quæ Cometen hunc præceſſerunt in Anglia, Belgio & Moſcovia, proximè vidimus, ita ut hinc quoque appareat, Deum ſcelerum vindicem mala mortalibus ſinè præviis Cometarum indiciis ſæpius immittere. In eventibus Cometæ huic im-

Fig. Com. CCCXCIII. A.C. 1578. CCCXCVIII. A.C. 1582. CCCCII. A.C. 1593. exhibens. N°. 73.

Yſenius del.

Stopendal ſculp.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

putatis non parùm induſtriæ in Rockenbachio & Eckſtormio deſidero. Ille enim ad ſuam de Cometæ hujus primò Hiſpanorum, dein Gallorum verticibus imminentis efficientia hypotheſin ſervare laborans, contrà Gallos ab Hiſpanis proſperè geſta, non tantùm ab eo remotiora, ſed & duobus proximis Cometis poſteriora, quædam etiam eo priora (ut fœdus (*a*) Peronæ Anno 1576. initum, ſed ſpecioſis prætextibus tectum) ei imputat. Imò & contraria ei adſcribit. Tunc enim Cameracum paulò ante obſidio acri, quo Parmenſis illud premebat, ſoluto, occupatum Gallus tenebat ut & Cameraſium arcem, quam tamen hoc anno Parmenſis deditione accepit. Eckſtormius verò Comitum illorum obitum, qui rebus humanis menſe Febr. exemti ſunt, notante Buntingo in Chronol. immeritò Cometæ poſteriori tribuit. Quanquam non mirum eſt maximos quoque Cæſares & Reges tàm poſt, quàm ante Cometarum apparitionem & mori & naſci. Nam & hic annus aliquot Principibus vitæ exordium à viſo Cometa dedit. Alberto ſcilicet Friderico Brandenb. Auguſto Palatino Sereniſſimorum Principum Sultzbacenſium patri, Joanni Friderico Wirtembergico, Catharinæ Oldenburgicæ. Ut taceam Joachimi Chriſtophori Anhaltini & Leonoræ Auſtriacæ natales ad eundem annum, ſed ſinè menſe & die certo notatos. Nuptias hoc anno & poſt viſum quidem Cometam celebrârunt Chriſtianus Saxo cum Sophia Brandenburgica, uterque Electorum liberi, Joannes Georgius Lignicenſis cum Anna Wirtembergica, & Franciſcus Saxo Lauenburgicus cum Maria Brunſuicenſi: quod me Buntingus & Bucholzerus docent. Gallia adhuc pace Proteſtantibus data, eandem ipſa univerſa habuit, ut fieri ſolet, ſecus quàm alibi, ubi qui pacem vel bonorum partem aliis negant, pacem cunctaque ſæpius perdunt, ſaltim de iis, nec ſinè auctario damnorum, periclitantur. Andini (*b*) in Belgicam adventus magna quidem lætitia omnes adfecerat, præſertim cum Cameracum obſidio à Parmenſi preſſum tempeſtivè anno ſuperiori occupârit, & tunc magnas ſpes de ſe fecerit. Sed enim hæc lætitia non fuit diuturna. Poſtquam enim fruſtra tentavit Antverpiam aliaſque urbes (*c*) armis ſubjugare, Belgio relicto in patriam rediit. Hanc viciſſitudinem portendit poteſtas umbratilis (*d*) & inane imperii nomen, quod ſibi conceſſum rei ſummâ penes Patres & Arauſionenſem manente, animadvertit & à ſuis exprobrari vidit. Hic annus Belgis inaugurato, ut dixi, Andino, & paulò poſt Bronchorſtium, Eſpellium & alia Geldriæ loca expugnante, inter hæc convaleſcente Arauſionenſi, quem excuſſâ tubo pilâ ſicarius Cantaber vulnerârat (*e*), Hiſpanis hoc ipſo Arauſionenſis vulnere, tùm in poteſtatem redactâ Aldenarda, Lira, Cameraſio arce aliiſque urbibus, & felici apud Bergam ad S. Winoci & ad Gandavum cum Alenzonianis ſive Andinianis conflictu, tùm victoriâ navali de Antonio regni Luſitaniæ uſurpatore obtentâ, lætus fuit. Sed ejuſmodi crudelia & triſtia gaudia caſtris relinquamus. Demus potius togata gaudia, & hæc illis Principum lætis hymenæis & natalibus addamus. Pacem ſcilicet à Polono cum Moſco compoſitam, auctoritate Comitiali ſancitam, Livoniam receptam & ordinatam, & Hungariam Auguſtanorum Comitiorum liberalitate adverſùs Turcicas incurſiones munitam hac tempeſtate videmus.

(*a*) Serres in Henrico 3. ad ann. 1576 & 1581. (*b*) Grot. Annal. 4. initio. (*c*) Reidanus, Camdenus & Strada ad 1582. Grot. l. d. (*d*) Iidem ibid. (*e*) Reidan. & Strada ad 1582. Grot. l. d.

CCCXCIX. *Anno Chriſti* 1583. *Leovitius obſervavit conjunctionem in Ariete, & hinc prædixit Cometam, qui etiam ſecutus eſt.* Schoſſerus. *Hoc anno Erneſtus Dux Bavariæ declaratus eſt Archiepiſcopus Colonienſis adverſus Gebhardum Truchſeſium, unde in Archiepiſcopatu Colonienſi funeſtum bellum exarſit.* Eckſtormius.

Cometæ hujus natales nullus Auctorum, quos præſtò habeo, adnotavit. Sed nec Eckſtormius ullas circumſtantias. Ita parum certi ſumus quænam res geſtæ ortum phœnomeni fuerint ſecutæ. Adnotare tamen has noſtri eſt muneris, ut qui hiſtoriam Cometæ noſtri accuratius deſcriptam invenerit, ad eum referat, quæ temporis ratio dabit. Niſi priùs verbo dicam nos de hâc Leovitii conjunctione & Co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

metæ prædictione ſuprà ad Cometam anni 1532. egiſſe. Gebhardi Archiepiſcopi Co-
lonienſis, non tantùm libertatem religionis ſubjectis concedentis, ſed & uxorem du-
centis ac Proteſtantium Sacra amplectentis facinus, Cometam hunc, notante Reida-
no, anteceſſit, & ut his gaudium, ita Pontificiæ parti triſtitiam, tum motus porten-
dit, attulit. Hoc anno non improſperum apud Fœderatos Reipublicæ Statum bonâ
omnes ſpe impleſſe, Reidanus pluribus deducit: quibus immorari nolo. Dixiſſe verbo
ſatis eſt, Brabantiam & Flandriam, licet non ſinè ſanguinis impendio, inſidias An-
dini feliciter evaſiſſe. Strada rem inter Gallos Belgio excedentes, & Hiſpanos eorum
veſtigia prementes, pacis primùm, dein belli artibus ancipiti initio fortunâ, poſtea
faventiore Hiſpanis geſtam memorat. Nam Duinquercam intrà ſex dies à Parmenſi
amiſſis, non pluribus 12. ſuorum deditione à Gallis factâ, & mox Neoportum poſt
dies ſeptem facta pariter ab oppidanis deditione, tùm poſt alia loca, Zutphaniam
captam, aliaſque Parmenſis victorias & lætos rerum hujus anni ſucceſſus (a) recenſet.
Paulò ante obſidionem Duinquercæ Andinus in Galliam revolavit. Ibi hâc tempeſtate
pax illa inter Guiſiorum & fœderis ſacri ſociorum, publicæ pacis hoſtium, doloſæ ma-
levolentiæ artes utcunque ſolidata viguit. Sed cum Rex ejus confirmandæ ſtudio urbes
obſidum loco Proteſtantibus traditas aliquot annis amplius ab eis teneri indulſiſſet,
hæc res turbida illa ingenia ad ciendam in Regem quaſi hæreticis faventiorem, ſe-
ditionem parata, & adhuc ambitionem religionis & boni publici velo tegentia com-
pulit. Affudit camino oleum Andini, cui fruſtratorum in Britannia & Belgio voto-
rum triſtis (b) recordatio & effœta libido, (c) etſi cætera abfuiſſent, præmaturam mor-
tem ſatis portendebat, exceſſus, quo Guiſiorum ambitus magis accenſus & velut
reviviſcens erupit. Tunc demum (d) Lutetiæ Pariſiorum conſpiratio illa in lucem
prodiit, cui Sanctæ Ligæ nomen in baptiſmo datum, Pontifice Romano ſuſceptoris
officium detrectante, cum ſtudio removendi à regni ſucceſſione Henrici Borbonio-
rum primi, ipſum Regem Henricum Valeſiorum ultimum in præſens diſcrimen ad-
duci perſpiceret. Ita Guiſiana ambitio diadema legitimo ſucceſſori Borbonio invidens,
ante hujus etiam Cometæ apparitionem, etſi vel nullus in cælo illâ tempeſtate Co-
metes viſus fuiſſet, portendit. Nec hoc reticendum, Andinum ſummâ in ſpe cum
Belgis, ab Hiſpano ſibi magis magiſque metuentibus, in gratiam redeundi (quâ de
re per Legatos agebatur) non ſinè magna ſuſpicione veneni (e) à Medico, quem ma-
ter Guiſiis faventior commendaverat, propinati *emanante ex omnibus membris ſanguine,
haud abſimili Caroli Regis fato (f), cui ex unguibus quoque ſanguinem effluxiſſe, memoriæ
proditum eſt*, è vivis ſublatum. Ita & hîc videmus ſanguinem humanum effundentes
à Deo pari ſupplicio plecti. Magis propitiâ dehinc Parmenſem fortunâ uſum, Ipra-
rum, Brugarum & Gandavi, trium Flandriæ urbium primariarum, recuperatio docet.
Atque hæc (g) lætam & glorioſam Hiſpano victoriam Colonienſem excepêre. Læta
Hiſpanorum, triſtis Guilhelmi Arauſionenſis caſus, à ſicario Delfis, altero ab Andini
exceſſu menſe peremti, auxit: Fœderatis felix digni tanto Patre ſucceſſoris Mauritii
auſpicium magnam mœſtitiam & jacturam paulò poſt (h) penſavit. Pace optatâ domi
anno, quo Cometes hic luxiſſe ſcribitur, gaviſa eſt Anglia, quam etiam hæc inter
Suecum & Moſcum cicuratum conciliavit. Jacobus verò Rex Scotiæ adoleſcens à
quibuſdam Primoribus ſuperiori anno captus, hoc anno (i) ſe in libertatem vindica-
vit. Proximo turbas in regno, incentore earum Comite Gourio exſtincto, oppreſſit.
Eliſabeta conſpirationem à Scotæ captivæ addictioribus initam læta effugit & vindi-
cavit, ſeque & regnum tutum contra malevolorum artes reddidit. Anno illo poſt mille
quingentos octogeſimo tertio Stephanus Poloniæ Rex, per Georgium Radzivillium
Cardinalem, Principem & humanum & prudentem, Livoniam, cui præfectus erat,
conſtituit, & filiam fratris ſui Chriſtophori Griſelidem Joanni Zamoiſcio Heroi illi
Inclyto uxore Radzivillianâ viduato, magnâ cum ſolemnitate Cracoviæ locavit die
5. 15. Maji, ut Bucholzerus adnotat. Ego tamen, ne & hoc prætercam, in Joachimo
Bielſcio patrio ſcriptore 12. Junii Gregoriani ſtili (qui tunc in uſu jam eſſe cœperat)

(a) Vid. & Chron. Belg. (b) Camden. Serres & Strada ad 1584. (c) Grot. Annal. 4. (d) Serres in Henr. 3. Strada l. d. (e) Grot. l d. (f) Reidan. ad 1584. (g) Strada ad 1584. (h) Reidan. ann. 1586. (i) Camden. ad 1583 & 1584.

invenio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

invenio. Nec alienum à propoſita induſtria & Cometalium eventuum lætitia fuerit, paucis memoriæ prodere de hac nuptiali ſolemnitate, cæteris neglecta: Signo Ducis & Sponſi Zamoiſcii hæc inſcripta cernebantur, CERNIT ET AUDET: nec non, UTRAQUE CIVIS. Viderat & Aquilam albam diademate ornatam, quod viciſſim Auguſtum Victorioſi Regis nomen ΣΤΕΦΑΝΟΣ ornabat. Ex ore Aquilæ prodibat vox:

REGNI AC TRIUMPHI NOMEN ET OMEN.

Sariſſæ, quæ ternæ tranſverſæ gentilitium Sariorum Zamoiſciorum inſigne eſt, inſcriptione tali præfulgebant RECTIS BELLI PACISQUE CONSILIIS: arcus autem triumphalis iſthâc: STEPHANO REGI POLONIÆ, M. D. LITHUANIÆ, MOSCOVITICO VICTORI, TRIUMPHATORI, POLOTIA LIVONIAQUE RECEPTIS ET LITHUANIÆ FINIBUS PROLATIS S.P.Q.P. Ad dextram addita erant: MAGNANIMITATE ET CLEMENTIA: ad ſiniſtram: NIL PROCRASTINANDO. Eodem anno Ludovicus Elector Palatinus Annam Friſiam, Guſtavi Sueci Neptem, Fridericus Guilhelmus Saxo Sophiam Wirtembergicam, Guilhelmus ille Arauſionenſis Ludovicam Clariſſimi illius Colinii Archithalaſſi Galliæ filiam, Comitis Telinii unà cum ſocero in ſtrage Pariſina cæſi relictam viduam, in uxorem accepit. Vitæ verò initium, Maximilianus Erneſtus Auſtriacus; Chriſtianus 2. Elector Saxo; Joannes Holſatus, Joachimus Erneſtus, & Joachimus ac Erneſtus Brandenburg. Ludovicus Finlandus, Joannes Brunſuicenſis, Georgius Fridericus Wirtembergenſis, Eleonora Brandenburgica & Anna Heſſa fecit. Hos anno proximo Joannes Palatinus, Joannis Caſimiri, qui Sereniſſimi Sueciæ Regis nunc viventis avus fuit, frater, ſuo tempore Adminiſtrator Electoratûs & Vicarius Imperii factus, Henricus Fridericus Arauſionenſis, Celſiſſimi Guilhelmi Principis Arauſionenſis ad laudem & patriæ tutelam ſuccreſcentis avus, Princeps, ut paulò poſt videbimus, rebus geſtis Clariſſimus, Albertus Bavarus, proximè demortui Sereniſſimi Electoris Maximiliani frater, Franciſcus Julius Saxo-Lauenburgicus, Philippus Holſatus, Margarita Auſtriaca Regina Hiſpaniæ aliique Principes ſecuti ſunt. Tot natalibus tantorum Principum lætum illud biennium fuit, ne quæ bello ab Hiſpano, in recuperandis inſulis Flandricis (quæ vulgo Azores) inter Europam & Americam mediis, in Oceano Septentrionali natantibus, vel etiam pace in creando Philippo 3. Hiſpaniarum Principe, tùm à Rudolpho Cæſare in pace Turcica proroganda geſta, commemorem. Niſi quòd hìc adnectendæ mihi ſint res lætæ proximo anno antè Cometæ apparitionem geſtæ. Joannes nempe Suecus Gunillam, Joannis Bielkii, Viri ex præcipua nobilitate, Henricus Julius Brunſuicenſis Dorotheam, Saxon. Electoris Auguſti filiam, Ludovicus Wirtembergicus, Urſulam Palatinam, Joannes Guilhelmus Clivenſis Jacobam Badenſem, Carolus Olſnenſis Eliſabetam Magdalenam Lignicenſem, uxorem, vivendi verò initium Joannes Georgius Elector Saxoniæ, Sereniſſimi Electoris viventis Pater, Fridericus Caſimirus Palatinus, Fridericus Heſſus, accepit.

CCCC. *Anno Chriſti* 1585. *Cometa* 9 *Octobris in* 15°. *Piſcium verſus meridiem ab Ecliptica per* 13 *grad diſcedens apparuit. Inde progrediens ſecundum Signorum ſeriem celeberrimo motu per ſigna Arietis & Tauri curſum ſuum habuit ita, ut* 2. *Novembr. per Æquinoctialem & Zodiacum verſus Septentrionalem aſcendens ad Ecliptica* 7. *gr. in* 10. *gr. Tauri*; 10. *Novembris autem à principio Geminorum non procul abfuerit, ubi poſtquam motu tardiori progreſſus eſt,* 16 *Novemb tandem evanuit. Effectum hujus Cometæ bellum Argentoratenſe fuiſſe, propter electionem Epiſcopi, Aſtronomi prognoſticarunt, ſicut res ipſa locuta eſt, utpote quòd Epiſcopatus Argentoratenſis ſub elevatione poli* 49 *gr ſit ſitus, in qua Cometa in Oriente poſitus in globo cæleſti, indicat arcum quem motu ſuo toto tempore à* 15. *gr. Piſcium uſque ad* 10. *gr. Tauri confecit. Deinde*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

diſſenſiones & Gallici tumultus ſunt ſecuti, obſidio paulò poſt urbis Ruan & alia mala quæ in Picardia ſunt poſtea orta. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1585. *Cometa obſervatus Rothmanno à die* 8. *Octobris ſtilo veteri, æqualis ſtellæ quartæ magnitudinis, ſed cum coma undique paulò major Venere; at obſervatus eſt Tychoni à die* 18. *Octobris, ſtilo veteri uſque ad* 15. *Novembr. de quo ipſe in Epiſtolis ad Landgravium Haſſiæ à pag.* 4. *ad* 20. *& pag.* 37. *indicans etiam Landgravianas ſeu Rothmanni Obſervationes cum ſuis conſpirantes. Viſus eſt hic Cometes ab initio Jovi ferè æqualis, ſed raro ac nebuloſo lumine præditus, propè linum Piſcis auſtralioris, radiis circumquaque crinitus, abſque ulla barba vel cauda, exceptis diebus* 20 *&* 22. *quibus radium ſpithamalem Orientem verſus projecit, ſucceſſivè autem imminutus fuit, adhuc tamen ſimilis nebuloſo illi gyro, quem vocant præſepe Cancri, quoad colorem & formam, ſed quoad magnitudinem illo minor, cùm ab initio fuiſſet major; tandem adhuc minor factus, circà medium Novembris prorſus diſparuit. Primâ nocte, quâ Tychoni obſervatus fuit, quinis aut paulò plus gradibus prætergreſſus, ad Ortum erat Saturnum retrogradum juxta linum Piſcium: aliis verò noctibus tranſivit per totum Arietis aſtrum, & relicto Tauri dorſo ad meridiem, ipſe verſus Septentrionem flectens, non longè à Plejadum aſteriſmo exſtinctus eſt, majorem illis latitudinem, ſed minorem longitudinem aſſecutus: Jam verò ex ſelectis dierum* 9. *obſervationibus (aliis enim noctibus aut nubila, aut Lunæ fulgores obſtiterunt) colligit Cometen hunc ſuo proprio ductu deſcripſiſſe arcum circuli maximi, qui tamen ad Æquatorem & ad Eclipticam variabilem inclinationis angulum habuerit; & ab initio velociorem, poſtea tardiorem proportionali tamen decremento fuiſſe. Poſtremò examinatis Cometæ locis apparentibus affirmat, vix ulli ſenſibili parallaxi obnoxium fuiſſe, & tamen ſi fuiſſet in concavo cæli Lunæ, debuiſſe habere parallaxim magnam, non inſtrumentis modo, ſed & nudis oculis ſenſibilem, vel ſolo intuitu ad vicinas Fixas. Ne verò aliquis ſuſpicaretur refractionem fuiſſe in cauſa, ut Cometa hic conſervaret motum ſuum adeò conformem vero & diurno curſui, cum tanta proportione promotionis; affirmat Tycho ſelectum eſſe à ſe illum potiſſimum ſitum, in quo Cometa tàm altè ſuprà Horizontem elevaretur, ut nulla ſenſibilis refractio rei iniquiſitæ certitudinem labefactare poſſet. Nam exempli gratia die* 18. *Octobris horis à meridie elapſis* 10. 15′. *inventa fuit ab ipſo Aſcenſio recta Cometæ grad.* 19. 19′. *& declinatio Boreal. grad* 4. 25′. *tunc autem altitudo Cometæ fuit grad* 37. 36. *Deinde horâ* 13. 36. *inventa eſt Aſcenſio ejuſdem grad.* 19. 32′. *& Declinatio Bor. grad.* 4. $36'\frac{1}{2}$. *& tunc altitudo fuit grad.* 31. 16. *Ex quibus, & ex motu diurno dierum proximorum colligit Tycho debuiſſe promoveri Cometam ab hora* 10. 15′. *ad horam* 13. 36. *in ſuo proprio ductu* $17'\frac{1}{2}$. *& tamen promotum fuiſſe* $18'\frac{2}{3}$. *ideoque parallaxim non fuiſſe niſi* 1′. 20″. *at ſi Cometa fuiſſet in concavo Lunæ, diſtans ſemidiametris terræ* 52. 17′. *Parallaxim in prædictâ altitudine debuiſſe eſſe* 27′. *refractionem autem in ea altitudine adeò exiguam eſſe, ut nullo modo potuerit exſtinguere tantam parallaxim, ſi adfuiſſet. Eodem modo die* 5. *Novemb. hora* 7. 56. *altitudo Cometæ fuit gr.* 39. 45′. *hora verò* 13. 36. *fuit gr.* 48. 26. *& die* 6. *hora* 6. 5′. *altitudo Cometæ fuit gr.* 26 *& hora* 14. 55′. *altitudo fuit gr.* 38. *In quibus altitudinibus refractio penè nulla eſt. Sciendum autem eſt anno ſequenti Aſiam minorem, Auſtriam, & Hungariam peſte, Italiam & Belgium fame, Conſtantinopolim locuſtis infeſtum fuiſſe.* Ricciolius.

MUlta horum adnotavit Gaſſendus: ſed nos Ricciolo adhærere malumus. Adnotat verbo hunc Cometen Alſtedius, nullis additis circumſtantiis. Ricciolius (*a*) infra iſtius Cometæ & Jovis æqualitatem tribus gradibus deſcribit. Dehinc (*b*) rationem reddit, cur tàm brevem, ſpithamalem ſcilicet caudam verſus Orientem projecerit, nempe quòd ad oppoſitum Solis tendere viſus fuerit, illa ſcilicet latente poſt tergum, & nobis inter Solem & caput Cometæ interjectis occultata. Addit (*c*) paulò poſt, Cometam hunc Landgravio Haſſiæ & Tychoni obſervatum inter occaſum Æquinoctialem & æſtivum ſurrexiſſe, & (*d*) in conſequentia ſignorum motum eſſe: tùm (*e*) 28. diebus arcum ſeu viam 39°. 21′. confeciſſe: velociorem (*f*) initio

(*a*) Almag. Tom. 1. part. poſt. l. 8. ſect. 1. c. 4. N°. 6. (*b*) N°. 9. (*c*) N°. 10. (*d*) N°. 11. (*e*) N°. 12. (*f*) N°. 13.

quàm

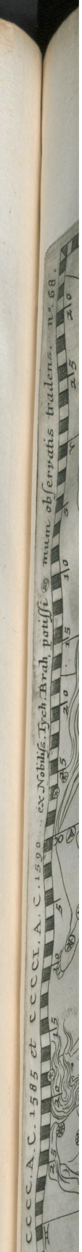
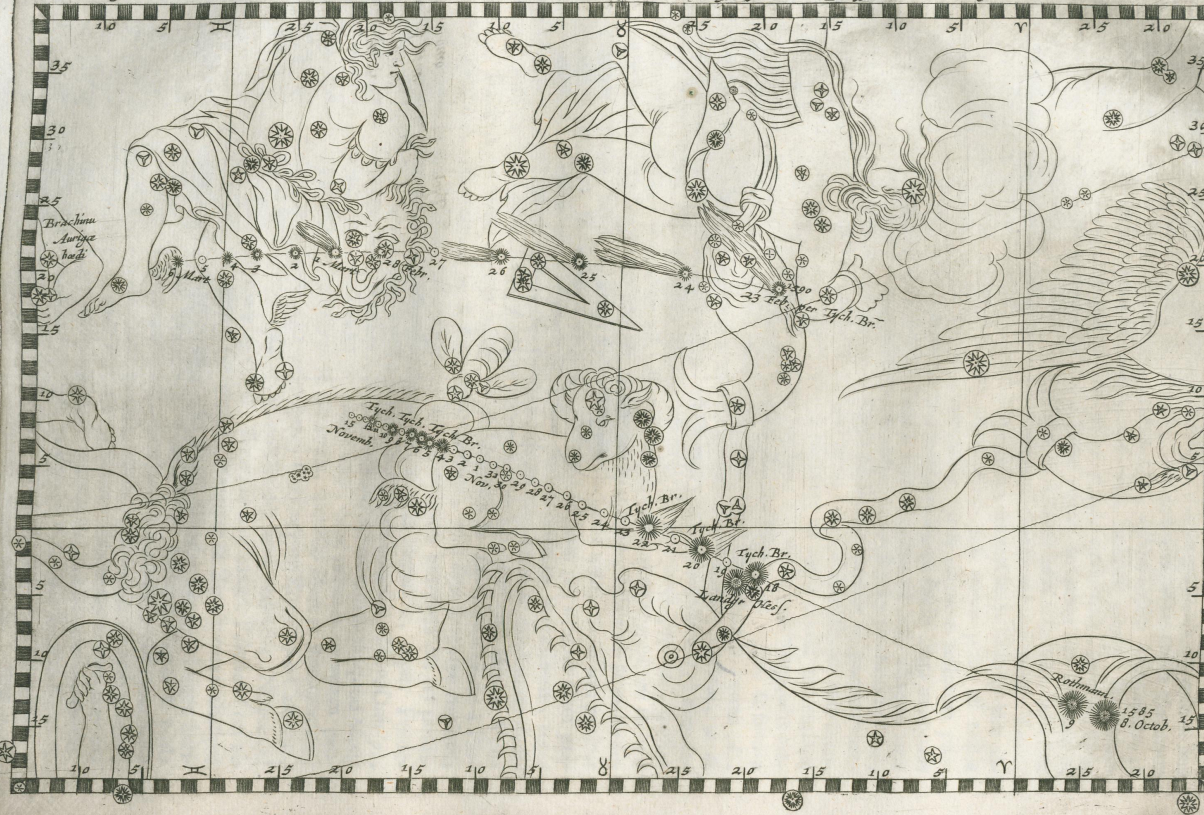

Figura Com. CCCC. A.C. 1585 et CCCCI. A.C. 1590 ... ex Nobiliſs. Tych. Brah. potiſſi mum obſervatis tradens. N°. 68.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

quàm in fine fuiſſe: diurno (a) motu in proprio ductu duos gradus & 18. min. prima peregiſſe: denique (b) crinitum ferè & fuſcum potius quàm fulgidum fuiſſe. Cæterum ſuperius, capite ſcilicet tertio in hiſtoria Cometarum, ephemerides hujus noſtri ex Tychone accuratè proponit, quas ibi videat, qui volet. Subjicit autem: Rothmannus, ut teſtatur Tycho in epiſt. pag. 118. & tom 2. p. 442. obſervavit Cometam hunc ſub initium ternis gradibus quotidie moveri proprio motu, & tamen tàm exiguam in eo parallaxin deprehendit, ut illum ſupra Jovem in Saturni cælo collocârit. Sed hæc Aſtronomorum gratiâ dicta ſufficiant. Ad eventus Cometæ me converto. Tædet ſubinde triſtium Cometas antecedentium. Ideò ab eis enumerandis libenter jam abſtineo, ac læta potius hunc noſtrum ſecuta, demonſtro: niſi verbo prius ad triſtia Cometam ſecuta reſpondeam. Belli Argentoratenſis, ut & omnium bellorum prænuncium, ingentia illa & vaſta ambitionis & avaritiæ portenta fuiſſe. Ego nunquam in animum inducam meum, aſtrorum vi hominis voluntatem ad bella aliaque vitia cogi vel trahi. Gallicos motus ſequentibus annis ortos, quos Rockenbachius indicat, Cometâ & omni phœnomeno cæleſti, hinc Regis edictum Julianum (c) pacem Proteſtantibus, tot edictis ejus & fratris ejus conceſſam, ac nuperrimâ tranſactione ante biennium formatam abrogans, & cum pacis publicæ oſoribus ad ſeque omnia trahentibus Guiſiis initum fœdus, illinc Guiſiorum domi foriſque firmata & inexſtinguibilis ambitio, eique promovendæ deſtinatum fœdus illud ſacrum, Hiſpanicis viribus & favore Romano Borboniorum odio nixum, portendit. Hæc enim Proteſtantibus arma (d), hæc Guiſio vires (e) ſpeſque majores, à morte Condæi reviviſcentes, tandem, ut & fratri ejus purpurato (f), atrocem cædem, eandemque ſeptem menſibus (g) circumactis ipſi Regi attulit. Ut taceam victorias vel ſucceſſus proſperos partium, quibus multùm civilis ſanguinis impenſum eſt. Nec eo inficias alibi quoque gentium ferrum &, quæ hoc fert, mala graviter ſæviiſſe. In Belgio cumprimis, bellorum & malorum id temporis theatro. Hiſpanus enim Sylvam Ducis hoſte ex urbe, cujus jam potitus erat, pulſo, ſervavit. Bruxellas (h) & paulò poſt Antverpiam (i), urbium illam pulcherrimam, hanc etiam munitiſſimam & opibus commerciorum beatiſſimam, inter has Mechliniam (k) urbem non minùs validam, quàm elegantem & opulentam deditione, Noviomagum (l) & Doſiburgum proditione, tùm Graviam (m), dehinc Venlonam, Noveſium infelix, utpote magna & obſidentium & obſeſſorum clade à Parmenſi receptum, Daventriam (n) & Zutphaniæ caſtrum, non ſinè ſanguine copioſo, quem ut aliàs in conflictibus, ita cumprimis ad Antverpiam horrenda illa (o) prodigioſæ navis, pontem Scaldi impoſitum frangentis vi attritus impendit, cepit. Fœderati contrà Oſtendam jam captam rejecto pariter hoſte conſervavêre, Noveſium (p), Slikenburgum, Oldemarcam, Axelam (q) (quæ victoria eò memorabilis quòd Mauritio tanto dein' Imperatori, ut Stradæ (r) verbis utar, tunc primùm in aciem prodeunti, militare initiamentum fuit ſimul & ſpecimen, conſilio illam ac ſtratagemate, quàm aperta vi dubiaque belli alea clariorem fore) Doſiburgum Zutphaniæ Caſtrum, aliaque loca, præcipuè verò Delam Inſulam in poteſtatem ſuam redegêre. Neque vel illis ad Amerongam, Lovenſtenium aggerem, Boxumum ipſamque Palatam (cui ab eventu Victoriæ (ſ) nomen inditum) vel his ad Oſtendam & Zutphaniam, aliaſque incruenta victoria fuit. Sed ut hæc curatius à Reidano, Strada, Grotio aliiſque Scriptoribus literis mandata ſuo loco linquamus, paucis læta, ſaltim ambigua & miſta utriuſque partis memorabo. Auſpicante anno, quo Cometa apparuit, tranſactum inter Gallum & Belgarum Oratores de conditionibus, quibus imperium ei deferebatur, erat. Nec res mutuâ lætitiâ, at verò ſucceſſu (t) caruit. Hiſpanus nempe rem expeditâ virtute in Belgio gerebat. Imò ad ſua toto pectore incumbere non contentus, alienis etiam operam dedit. Gallicas enim res, poſtquam à Guiſiis fœderis Sacri caput conſtitutus eſt, interpellavit. Ita Gallus ſuis domi foriſque tuendis intentus,

(a) Ibid. (b) N°. 15. (c) Serres in Henrico 3. ad 1585. (d) Serres ab Anno 1585 ad 1589. (e) Id. ad 1588. (f) Id. ad ann. 1588. (g) Id. ad ann. 1589. (h) Reidan. ad 1585. (i) Id. & Strada ad 1586. (k) Ad 1585 Grot. ann. 6. pag 128. (l) Reidan. ad 1585. Grot. ann 5. p. 129. (m) Camdenus, Reidanus & Strada ad 1586. Grot. ann. 5 p. 135. (n) Reidanus & Strada ad 1587. (o) Strada ibid. (p) Reidanus & Strada ad ann. 1585. (q) Camden. ad 1586. (r) Lib. 8. Grotius Annal. 5. pag. 135. (ſ) Strada ibid. (t) Vide Camden. ad ann. 1585. pag. 409.

aliena

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

aliena curare non potuit, Belgarum verò res, ſublato Arauſionenſi, velut cuſtode
remoto, variè ſocordiâ, proditione, defectione & diſcordiâ agitatæ. Præſentibus
Oratoribus Belgis honos Equitibus Georgianæ Periſcelidis conferri ſolitus, Gallo ab
Eliſabeta (*a*) delatus non parum lætitiæ, uti par honor Parmenſi, eo in numerum
Aurei Velleris Equitum adlecto, ab Hiſpano (*b*) ſub idem tempus habitus, omnibus
attulerat. Quam tamen fœderis Sacri & belli Belgici motus mox turbarunt. Inter has
turbas, imo ex his Academia Franequerana (*c*) in Friſiis eodem illo Anno 1585. emer-
ſit. Erexerat animos Belgarum hoſtili potentiæ imparium hoc anno exeunte ſpes,
mox lætitia (*d*) ex impetratis ab Regina Britanniæ, ſibi ſecuritatem ſervatis Belgis pa-
rante, (*e*) & maſculâ virtute magnum facinus audente, auxiliis concepta. Quibus præ-
fectus Robertus Dudlejus Liceſtriæ Comes gratiâ Reginæ, quæ eum, Regiæ digni-
tati natalibus, fortunâ, fratris, momentanei Regis cum uxore Joanna Suffolcia illâ
literis clariſſima puella (*f*), exemplo, vultu & moribus proximum, ut miniſtro majo-
rem adſpiciebat (*g*), prævalidus, & ſine rivali primus plurimumque ideò ſpei ſecum
pro ſe & Belgis ferens, plurimum gaudii ſecum Belgis, fiduciæ & benevolentiæ in ho-
minem peregrinum nimiis (*h*), attulit. Verum tamen hæc incommodis gravibuſque
malis (ut ſunt cuncta humana) non caruère. Hæc nimia, vel ipſius Reginæ (quæ
ipſa eam hinc metu Hiſpanici belli (*i*), illinc rerum Belgicarum ſtudio futuri provido
detrectavit) judicio, & ſubortæ (*k*) offenſæ indicio, imò (*l*) exprobratione, potentia,
Regios ſpiritus, ut Camdenus (*m*) ait, ſumens, ſecum traxit & prudentioribus por-
tendit. Hinc enim æmulationes, illinc ſuſpiciones & lites ortæ, (*n*) odia in publicum
noxia conflabant, Jacobo Ringultio, homine ingenioſè nequam, diſſidiorum incen-
tore ad Tribunatum ærarii, adulatoribus perviâ, (*o*) & credulâ Liceſtrii benevolentiâ
evecto. Acceſſerat ejuſdem Liceſtrii (quem imperii & gloriæ cupidum fuiſſe Camde-
nus (*p*) ipſe fatetur) non tantùm averſus invidia à Mauritio Arauſionenſi animus calli-
dè (*q*) primùm tectus, dehinc apertè erumpens: ſed inter hæc fides à permultis Li-
ceſtrio, egregio virtutum ſimulatori (*r*), data, & favor ſacri ordinis auctoritate & ſpe-
cioſâ in vulgus communis religionis machinâ firmatus. Ita enim Viro cato & verſuto
tàm ſuorum Anglorum imperia (*ſ*) ab ſe diſtributa, quàm ab ſe arrogatum lenire
pronum & efficax fuit. Franciſci Draci (*t*), qui privatâ auctoritate claſſem non con-
temnendam in Hiſpanos inſtruxerat, expeditio felix & reditus lætus, non parum
gaudii & fructûs Britannis, ſed & Belgis horum favore nixis, attulerat. Credita inter
hæc à Liceſtrio nequicquam reclamantibus Belgicæ Fœderatæ ordinibus, Guilhelmo
Standlæo Nobili Anglo, Pontificiis ſacris dedito, & mox, extremo præviſæ bonis
perfidiæ auſu, prodita & perdita Daventria Tranſiſalaniæ primaria urbs. Hanc Zut-
phaniæ caſtellum Rolando Jorcko (*v*), qui fidem apud Belgas omnem nupera pro-
ditione decoxerat, pari temeritate, ac ut in Belgas contumaciâ, ita in Anglos credu-
litate, creditum è veſtigio ſecutum eſt. Iſta Patres Conſcriptos ad fortius aſſeren-
da avita jura (*x*), & curatius tuendam patriæ ſalutem, permoverunt. Ubi debita
ubique Virtuti laude fraudandus non eſt Joannes Oldenbarneveldius, *adverſus Liceſtrii
minas arteſque, ut fidus conſilii, ita animi invictus (y)*. Ita nec illud incommodorum &
damnorum commodis ſuis caruit, & dolor ingens cum indignatione junctus, poſt-
quam exacuit prudentiam & induſtriam, haud levem peperit utilitatem, demùm
lætitiam. Hunc maſculi animi vigorem Patres Conſcripti tàm agente in Britannia Li-
ceſtrio, quàm ad ſe redeunte retinuerunt. Interim ſingulari divino (*z*) beneficio
Hiſpanus in Belgis, licet diſſidio domeſtico laborantibus, vexandis ſegnior (ideò &
Strada [*aa*] Parmenſem inter aliorum diſſidia quieviſſe fatetur & laudat) non parùm

(*a*) Reidan. & Camd. ad 1585. (*b*) Strada ad eundem annum. (*c*) Reidan. l. 4. p. 77. (*d*) Camd. ad 1585. pag. 412. (*e*) Id. ibid. p. 411. (*f*) Sleid. lib. 25. Bunting. Bucholz. Calviſ. ad 1554. (*g*) Strada lib. 7. Reidan. ad 1588. Grot. ann 5. p. 130. (*h* Grot. ann. 5. pag. 131. (*i*) Reidan. lib. 5. Camd. ad ann. 1585. Strada l. d. Grot. ann. 5. initio. (*k*) Strada l. d. Grotius ann. 5. p. 130. (*l*) Camden. ad 1586. Grot. p. 132. & ſeqq. (*m*) Ad ann. 1586. initio. (*n*) Reidan. ad 1588. pag. 176. (*o*) Reidan. ad 1588. pag. 175. (*p*) Ad ann. 1585. ſub fin. (*q*) Reidan. ad 1587. Grot. Ann. 5. p. 140. (*r*) Grot. ibid. (*ſ*) Strada lib. 8. ad 1586. (*t*) Camd. ad 1585. Strada ad 1587. (*v*) Vide de his Stradam l. 8. ad 1587. Grot. Annal. 5. pag. 136. 141. (*x*) Reidan. ad 1587. Grot. Annal. 5. p. 138. (*y*) Grot. Annal. 5. p. 152. (*z*) Reid. ad 1587. [*aa*] Ad eundem annum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

lætitiæ eis dedit. Hanc eis, compoſitæ cum Regina Britanniæ & Liceſtrio controverſiæ, ac firmata concordia, auxit. Acria tamen & obſtinata Reginæ (quæ & aliquem ſollicitudinis aculeum Gallorum animis incutere, & curſum victoriarum Alexandri ſpe pacis interſiſtere, ut Strada judicat; volebat) pro ineunda cum Hiſpano pace, ſtudia [a], non levem nec vanum metum excitârant. Pro illa reſtauranda & Pius Rex Danorum Fridericus 2. læto nomini, pacis divitias ferenti reſpondens, multùm apud Hiſpanum & Britannam laboravit. Illa Eliſabetæ pacis redintegrandæ humana & Chriſtiana ſtudia mox Hiſpanus, ab anno uſque octogeſimo tertio, ut ipſe, judice Stradâ [b], fatetur, Anglicam expeditionem mente volvens, ſui ſecuram & imparatam Eliſabetam opprimere ſtudens, inſtructiſſimâ claſſe expeditâ hoſtili ritu penſavit [c]. Sed clade inſigni acceptâ novi gaudii materiam Fœderatis præbuit. Annus octogeſimus ſeptimus ſupra mille quingentos utrique parti Hiſpanorum ſcilicet & Belgarum gaudia attulit. Illis dedita Sluſa [d], urbs Flandriæ, à natura & arte probè minuta, Gelria urbs prodita; his res firmius reditu Liceſtrii, mox tamen ad lites [e] cum Patribus & in Britanniam redituri ac imperium relicturi, pro tempore conſtituta, & ab Hohenlojo Duce primario, utpote Mauritii Legato [f], qui tunc Engelam, (Reidano Eggelam) Helmondam aliaque loca Fœderatis aſſeruerat, ad Sylvam Ducis, & in prælio adverſus Altipennium victum [g] & cæſum feliciter geſta, à Nivenario, Meppa, Weſtphalorum oppidum, capta, quæ tamen mox à Verdugo Hiſpano duce deditione voluntariâ recepta. Inter has turbas Guilhelmus Naſſovius [h] deſponſatâ Arauſionenſis filiâ non tantùm in Martis, ſed & in Veneris caſtris militabat. Liceſtrii in ſpeciem voluntaria [i], re autem verâ coacta abdicatio rem Belgicam in haud exiguas difficultates, imò & pericula conjecit. His tamen cordata & conſtans vigilantia Procerum, divino auxilio, ſegnius præſertim rem [k] Hiſpano gerente, exemit, poſtquam miles acceptis ſtipendiis ad officium rediit. Claſſis Hiſpanica 135. (145. Reidano) navium & viceſies octies (Reidano bis & triceſies) mille amplius hominum gravis ſæva tempeſtate primùm caſtigata. Hinc virtute Britannorum tutò & ſinè ullo audaciæ, quæ totam claſſem Duce idoneo defectam, & ſalutis anxiam dedidiſſet, experimento vincentium, Batavis Parmenſem ſummum imperium, conſilium, vires & victui neceſſaria claſſi allaturum [l], diſtinentibus, & Flandriæ portus obſidentibus, nullo navium, exiguo ſanguinis impendio, rejecta, tandem novâ tempeſtate diſjecta & fracta publico luctu [m] Hiſpaniam, gaudio Britanniam, Belgicam Fœderatam & amicas illis civitates induit. His quippe omnia Hiſpanorum de pace Colloquia ſuſpecta erant, etſi Regina Britanniæ multùm fidei eis tribueret, ita ut parùm abfuerit, quin, ni Belgæ Parmenſis conatus ſtitiſſent, præſenti periculo involveretur. Iſti verò tantæ victoriæ fructum & lætitiam ingentem magis æquam fidamque Britannorum, communis hoſtis potentiâ impetitorum, ſocietatem tulerunt: ſed & totius expeditionis, quæ fluctuante domeſticis diſſidiis, partium præcipuè Liceſtrianarum, re Batava Hiſpani potentiam alioſum vertit. Eliſabeta tunc maximo defuncta periculo inter lætos triumphos, pietatis & grati animi memor, gratiarum actiones publicas Deo decernit. Claſſis Hiſpanicæ cladem & ponè Bergas ad Zomam [n] ſtragem ex inſidiis in Parmenſis copiis editam, Bonnæ anno proximo decurrente expugnatæ [o] recuperatio (quanquam nec hæc triſtitiæ expers, ſtrenuo & celebri duce Taſſio (cui familiæ literarii commercii per tabellarios & curſores diſpoſitos commodiſſimâ ratione colendi, inventum humanæ ſocietati utiliſſimum, debemus grati) rapto temperavit. Tum verò & Wachtendonchæ, Gertrudiſbergæ [p] & Hedelæ deditio. De cujus tamen lætitia utrobique turbæ militares non parum decerpſerant. Hanc anno proximo (erat à parta ſalute octogeſimus nonus ſupra ſeſqui milleſimum) Blienbechæ, tandem Bercæ deditio [q], Noviomagi defenſio: hæc autem proſpera [r]

[a] Reidan. l. 6. ſub fin. Strada ad 1587.
[b] Strada ad 1588. initio. Confer. Reidan. l. 8. pag. 170.
[c] Grot. Ann. 5. p. 145. & hiſt. 1.
[d] Reidanus & Strada ad 1587. Grot. ann. 5. p. 143.
[e] Reid. & Strada ibid.
[f] Grot. Ann. 4.
[g] Reidan. & Strada ad 1587. Grotius Ann. 5. p. 143.
[h] Reidan. l. 7. ad ann. 1587.
[i] Grot. ann. 5. p. 145. Confer Reidan. ad 1587. p. 162.
[k] Reidan. ad 1588. initio.
[l] Reid. ad 1588. Grot. hiſt. 1. p. 164, 166, 168.
[m] Reidanus & Strada ad 1588. fin. l. 9. Grot. hiſt. 1. p. 172.
[n] Reid. ad 1588. Grot. hiſt. 1. pag. 174.
[o] Reidanus & Strada ad 1588. Grot. hiſt. 1. pag. 177.
[p] Strada ibid. Grot. l. d. p. 181. & ſeqq.
[q] Reid. & Strada ad 1589. Grot. hiſt. 1. p. 189.
[r] Strada ſub fin dec. 2. l. 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Fœderatis Ementillæ, Soltcampi [*a*] aliorumque locorum hîc occupatio illîc defenſio, tùm ad Bercam contra Varambonium Marchionem pugna excepit: ne minora memorem æquâ fortunâ geſta. Satis enim rebus Belgicis, hîc quidem, datum. Nec tamen immeritò, utpote circa quas tunc non tantùm ſtudia orbis Chriſtiani in duas partes ſacrorum vi ſecti, ſed & multarum poteſtatum vires verſabantur. Neque verò paullùm his immorati cætera gentium, & in iis notabiliorum geſtorum ſilentio tranſmittemus. Et Britanniam quidem, Belgis tunc cauſæ communis nexu firmius devinctam, prius percurremus. Anno [*b*] quo Cometes noſter luxit, & admiranda divina providentia in ſervanda ab conjuratorum artibus Eliſabeta eluxit. Scotia verò profugis quibuſdam Regi conciliatis, & lege oblivionis ſancitâ, pacata: ut & Hybernia Burcis rebellium ducibus oppreſſis. Belgæ ſuſcepto ab Eliſabeta ſui patrocinio, & felici Franciſci Draci à ſecunda in Hiſpanos expeditione reditu non parum exhilarati. Mox poſt Cometam naſcitur Anna Auſtriaca, Matthiæ Imper. uxor, aliorum Principum ut taceam natales, qui nec diem nec menſem habent adnotatum. Hoc quoque anno Erneſtus Fridericus Badenſis Annam Friſiam, Ludovici Electoris Palatini viduam relictam duxit uxorem. Proximo (fuit octogeſimus ſextus ſupra mille quingentos) Auguſtus Elector Saxoniæ cum Agnete Hedvige Anhaltina, cum filia verò ejus Anna Joannes Caſimirus Saxo-Coburgenſis, Carolus Palatinus cum Dorothea Brunſuicenſi, & Georgius Guſtavus, itidem Palatina domo ortus, cum Eliſabeta Wirtembergenſi nuptias celebrarunt. Natalibus verò Leopoldi Auſtriaci, Philippi Emanuelis Sabaudi, Friderici Saxonis, Julii Henrici Saxo-Lauenburgici, Ludovici Friderici Wirtembergici, ut pluria prætercam, idem ille annus lætus & clarus fuit. Octogeſimus ſeptimus ſupra milleſimum quingenteſimum auſpiciis Sigiſmundi id nomen Tertii, tùm natalibus Joannis Friderici Palatini, Erneſti Ludovici Saxo-Laoburgici, Mariæ Magdalenæ Auſtriacæ, & Magdalenæ Bavaræ, Maximiliani Electoris Sororis, Wolfgangi Guilhelmi Palatini Neoburgici uxoris inſignitus eſt. Octogeſimus octavus, quem mirabilem & mundi climactericum fore Aſtrologi aliique creduli putabant [*c*], nuptiis Joannis Holſati cum Agnete Hedvige Anhaltina, Auguſti Saxonis vidua, Joannis Mecklenburgici cum Sophia Holſata, Joannis Erneſti Anhaltini cum Dorothea Manſfeldica, & Ulrici Mecklenburgici cum Anna Pomerana: Natalibus autem Henrici Borbonii Condæi, Joannis Friderici Palatini, Friderici, Chriſtiani Guilhelmi Brandenburgicorum, Julii Friderici Wirtembergici, Conſtantiæ Auſtriacæ Reginæ Poloniæ, Sereniſſimi Regis hodierni Joannis Caſimiri matris, magna attulit gaudia. Denique octogeſimus nonus pacem inter Rudolphum Imperatorem & Sigiſmundum Tertium libertati reſtituto, Maximiliano hujus æmulo & captivo, fœderis ſanctionem inter Henricum III. Gallum & Henricum Navarræum conſtitutam, & illo cæſo [*d*], hujus auſpicia, orbi cum gaudio gratulatus eſt. Idem lætas nuptias Jacobi Scoti cum Anna Dana, (quam Eliſabeta [*e*] Britanniæ Regina præ cæteris commendavit) Georgii Heſſi cum Eleonora Wirtembergica, Ferdinandi Thuſci cum Catharina Lotharinga, Ludovici Palatini cum Anna Maria Heſſa vidit. Sed & natalibus Auguſti Saxonis, Joannis Caſimiri Palatini (qui Sereniſſimi Caroli XI. Sueciæ Regis avus erat) Adolphi Friderici Mecklenburgici (pater is Sereniſſimi Principis Chriſtiani Ludovici fuit) Eliſabetæ Sophiæ Brandenburgicæ, quæ Celſiſſimorum & Generoſiſſimorum Principum Januſſii & Boguſlai Radzivilliorum, uxor & mater, Julianæ Saxo-Laoburgicæ, cujus fratri Julio Henrico Radziviliana iſta vidua poſtea nupſit, gaviſus eſt. Mitto feſſus, nec amplius Lectorem fatigare volens, pluria ejuſdem generis, quæ in promtu ſunt, niſi quòd tot læta in unum congeſta triſti viciſſitudinis rerum, cui & Principes ſubjecti, exemplo finire non inutile viſum, quò & Principes magni legem mortalitatis & adverſa caſuum reputent. Præbet illud Maria Stuarta, ortu Scotiæ, matrimonio Galliæ Reginâ, eruditione Clariſſimi Regum Jacobi mater, morte quàm vitâ melior. Hæc anno illo octogeſimo ſupra ſeſquimilleſimum acceptâ,

[*a*] Reidan. ibid, Grot. l. d. [*b*] Camden. ad hunc annum. [*c*] Camden. & Grotius ad 1588. Leovit. in ephemerid. & de conjunctione Planetarum &c. [*d*] Reidan. ad 1589. Grot. hiſt. 1. pag. 191. [*e*] Camden. ad 1589.

vultu

vultu conſtanti & virili animo, Eliſabetæ cognatæ ferali ſententiâ, læta ad mortem properavit, & auguſtam cervicem Carnifici præcidendam præbuit. Si Camdeno [*a*] credimus, inveterata tàm æmulatio, quàm ob arrogatum ab Maria titulum Anglicum ſimultas, neglecta ab eadem Nuptiarum conſilia ab Eliſabeta præbita, & turbulentum Mariæ ingenium, diſſidio religionis exaſperatum, maximè verò in caput Eliſabetæ conſpiratio, favore Romano & Hiſpano fulta. Verbo: invidia & metus mortem ei accerſivit, egregio documento nec terrarum Principes legi mortis & acerbis caſuum exemtos eſſe, ideòque nec officii negligentes eſſe oportere.

[*a*] Ad annum 1561. pag. 54. & ſeqq. ad ann. 1563. p. 77. ad 1564. p. 87. ad 1586. p. 432. & ſeqq. Confer Strad. ad 1587. Grot. ann. 5. p. 141.

CCCCI. *Anno Chriſti* 1590. *apparuit Cometa ille, de quo Tycho in epiſtolis à pag.* 173. *ad* 182. *viſuſque eſt à die* 23. *Februar. ſtilo veteri ad* 6. *Martii: apparebat autem ab initio major, ſed vix minutorum* 3. *ad caput Piſcis Borei, in occidua cæli plaga, caudâ graduum circiter* 10. *longâ, & ad amuſſim in Solis oppoſitum verſus Zenith directâ. Motus in conſequentia fuit ſignorum, adeoque concitatus, ut à die primo obſervationis ad ſecundum penè gradus* 8. *confecerit, poſtea remiſſior, & in fine ſeſquigradum abſolvens, deſignavitque exactè arcum circuli maximi, ex ratiociniis Tychonicis, & parallaxim nullam ſenſibilem habuit, ideòque ſupra Lunam fuit, ſi Tychoni credimus.* Ricciolius.

Plura apud Auctorem vide: qui infrà [*b*] caudam ejus 10. grad. fuiſſe, dicit. *Anno Chriſti* 1590. *ante feſtum S. Matthiæ obſervatus eſt magnus Cometa. Hujus effectus Auſtria terræ motum, præcipuè verò S. Stephani turris Viennæ, & aliis in locis, experta eſt, ſicut D. Ehingerus in Cometarum hiſtoria memorat.* Schorerus.

NEc hunc à Schorero allegatum auctorem vidi unquam. Nullus præterea auctorum, quos ad manum habeo, hunc Cometam adnotat. Ricciolius infrà [*c*] eum in occidua cæli plaga ad caput Piſcis Borei prope occaſum æſtivum ſpectari cœpiſſe, veſpere verſùs Andromedæ pedes, ad pedes Caſſiopeæ evanuiſſe, acquiſitâ in dies majori latitudine ac declinatione boreali, & diebus undecim [*d*] arcum grad. 42. 16. confeciſſe ac initio velociorem, ſenſim tardiorem [*e*] fuiſſe ſcribit. Cæterùm etſi nec hunc, nec proximis annis 1593, 1596 & 1597. viſos Cometas ſuprà aut infra Lunam fuiſſe demonſtratum eſſe doceat [*f*], concludit tamen hunc noſtrum ſupra Lunam fuiſſe. Nullos autem ei tribuit effectus. Res tamen ipſa teſtatur, ſueto rerum ordine, lætos & triſtes eventus Cometam ſecutos fuiſſe. Duos Pontifices Romanos Sixtum V. & Urbanum VII. Carolum illum feliciſſimum, Sereniſſimæ Domûs Auſtriacæ propagatorem, qui, raro exemplo, tres Reginas genuit, Jacobum Badenſem aliosque nonnullos Principes debitum naturæ perſolviſſe, hoc anno invenio. Eodem, vitam in terris Carolum Magnum, Caroli illius filium poſthumum, Joannem Albertum Mecklenburgicum, Sereniſſimi & Optimi Principis Guſtavi Adolphi patrem, Dorotheam Sibyllam Brandenburgicam, Agnetem Magdalenam Anhaltinam, Evam Chriſtinam Wirtembergicam, ac plures inſignes Principes auſpicatos eſſe video. Nec deſunt lætæ nuptiæ, Principum origo. Henricus enim Julius Brunſuicenſis Eliſabetam Chriſtiani 4. Regis Daniæ Sororem (ſub idem temporis Jacobus Annam minorem natu Sororem Dani novam nuptam, non tantùm Scotiæ, ſed & totius Magnæ Britanniæ Reges dehinc parituram, regio diademate ornavit) felici omine ſibi copulavit, ex qua circumacto anno Fridericum Ulricum ſuſcepit. Eodem verò anno & Fridericus Guilhelmus Saxo Annam Mariam Palatinam, & Ludovicus Heſſus Mariam Manſfeldicam uxorem, accepit. Natalibus verò gaudia Georgius Albertus Brandenburgicus, Joannes Chriſtianus Lignicenſis, Achilles Fridericus Wirtembergius, ut alios taceam, parentibus attulerunt. Proximo pariter anno (fuit nonageſimus ſecundus ſuprà mille quin-

[*b*] Almag. Tom. 1. 2. p. l. 8. ſect. 1. c. 4. N°. 7. Vide plura c. 20. N. 1 & 2. [*c*] Loc. cit. Num. 10. [*d*] Ibid. N. 12. [*e*] Ibid. N. 13. [*f*] Loc. cit. fine.

gentos)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

gentos) Sigiſmundus 3. Rex Poloniæ Annam Auſtriacam Caroli nuper defuncti filiam, Carolus IX. qui poſtea apud Suecos, pulſo Sigiſmundo, regnavit, Guſtavi Adolphi pater, Chriſtinam Holſatam, Henricus Turenius Carolam Bullioneam matrimonio ſibi junxit. Idem Sigiſmundo Brandenburgico, Henrico Wenceſlao Olſnenſi & Monſterbergenſi, Joachimo Erneſto Anhaltino aliiſque Principibus natalis fuit. Et, ut ad alia veniam, Turca ſicut anno proximo cum Perſa, ita hoc anno, Cometæ natali, cum Polono pacem facit. Colonienſis quoque ditio hac tempeſtate pace recenti gaudebat. Bellum interim atrox inter Suecum & Moſcum, Scythis ab illo in auxilium adſcitis, geſtum eſt. Sed nec alibi res quietæ fuêre. In Gallia præcipuè & Belgio, tùm in Croatia. De ſingulis pauca dicemus. Bella Gallis domi tàm negata & violata ſacrorum libertas, quàm odio religionis invida Guiſiorum ambitio & fœdus illud ſacrum ante hunc Cometam, ſi vel nullus tunc in cælo viſus fuiſſet, portendit & conflavit. Etſi verò Guiſii fœderis auctores è medio ſublati fuerant, non tamen belli civilis fomenta & incentores deerant. Accendit Hiſpanum in æmulationem & partium ſtudium apertâ vi armatum regni ſucceſſio à morte Henrici Valeſiorum ultimi [a] ad Henricum Borboniorum primum legitimè tranſlata, quòd is Proteſtantium caſtra ſequeretur. Cui ideò Guiſiorum factio Hiſpanici auxilii certa, Carolum [b] id vocabulum Decimum, Borboniâ pariter ſtirpe ortum Henrici patruum, ſed inter Purpuratos Principes à Pontifice Romano adlectum, tunc verò à ſtrage Guiſiana carceri mancipatum, opponere tentavit. Sed deſtituit injuſta auſa ſperatus ſucceſſus. Magni enim Henrici fortuna inimicos domi, hoſtes foris urgebat, licet Carolus Meduanus, & ſanguinem fratrum Guiſiorum, Henrici & Ludovici, & diadema ſibi vel Carolo Borbonio vindicare contendens, rem acriter geſſerit. Henricus enim memorabili ad Ivram victoriâ potitus rebelles & ſocios eorum Hiſpanos fregit. Carolo imaginario Rege inter hæc è vivis excedente, Proceres Sacri fœderis ſocii, qui novum æmulum Henrico opponere parabant, propter mutuam æmulationem fruſtra fuêre. Nec enim fortuna Regi, nec Rex ſibi defuit. Venientem cum copiis auxiliaribus Parmenſem ſolâ armorum oſtentatione ſubmovit, & citrà pugnam victor evaſit fortiſſimi Ducis, qui tamen ab occupata miraculoſa virtute & proſperitate Antverpienſium urbe, multum de fervore militari [c] remiſiſſe, imò nuncium bellis [d] miſiſſe judicatus eſt. Et anno quidem 1592. Rege Henrico multis victoriis & urbium deditione magis magiſque inclareſcente & Rothomagum obſidione acri urgente, ad liberandos obſeſſos in Galliam & tuendam melius partam apud Belgas famam, non leviter his extremis vitæ temporibus, ut ibi negligentiâ, ita hîc infelicitate attritam, redire juſſus fuerat. Verumtamen nihil memorabile geſſit. Imò accepto vulnere & concepto mœrore paulò poſt Bruxellis non ſine ſuſpicione veneni exſtinctus eſt. Diſtractæ ut nuper Britannicâ, ita nunc Gallicâ expeditione Hiſpani vires, Belgio æquè validè, ut antehac, imminere non poterant. Imò longè leviores redditæ, cum & Britanniæ Regina & Galliæ Rex jam à partibus eſſent. Inter hæc Mauritius & veteris diſciplinæ reſtaurator, & novæ militiæ doctor, induſtriæ artes explicans, Bredam munitiſſimum Brabantiæ oppidum innoxio ſtratagemate militibus inter ceſpites in urbem navigio illatis, nullo ſui, exiguo hoſtilis ſanguinis impendio occupavit. Lætum facinus felici ſidere ſuſceptum & peractum ſidere crinito certius è veſtigio ſecuturis præfulſit. Capta, non difficili multum negotio & ultra Procerum exſpectationem, & alia loca munita: *exciſaque opera hoſtibus, ſita pacato [e] in ſolo ad Rhenum Moſamque.* Quædam etiam à Mauritio hæriditatis jure ad ſe ſpectantia, recuperata. Ortum inter hæc ingens partibus Henrici Regis gaudium, Franciſco Ladigerio, qui Delphinatui à Rege contra Carolum Emanuelem Sabaudum novæ in ſpem gratiæ, utpote Galli Sorore natum, & Hiſpano generum, Galliis etiam imminentem, præfectus erat, Gratianopolin [f] & Viennam Allobrogum, urbes celeberrimas ſub poteſtatem Regis eadem tempeſtate redigente, aliaſque feliciter defendente, & primam Provinciarum ſociis fœderis ſacri ereptam, Regi ſubjiciente, ac hoſtem majoribus cum viribus vertente anno rever-

[a] Reidan. ad 1589. Grot. hiſt. 1. p. 191. [b] Camden. ad 1589. [c] Serres in Henrico 4. ad 1592. Grot. hiſt. l. 2. fine. [d] Reidan. Ann. 9. fine. [e] Grot. hiſt. 2. p. 202. Vide Reidan. lib. 8. fine. [f] Bucholz. ad 1590. Serres in Henrico 4. ad 1591.

tentem rejiciente. Contra eundem hoſtem Genevenſes [*a*] proximo anno bellum feliciter geſſerunt & aliquot inſignia loca recuperarunt. Sed eminent inter hæc res Mauritii lætæ, ex voto, imò & ſuper [*b*] vota fluentes, ubique Belgarum cœpta ſecundante Numine. Nam, ut tribus verbis multa complectamur, [*c*] Zutphaniam, Daventriam & Noviomagum, urbes famoſiſſimas, ne alias longè plures minoris notæ memorem, Mauritius maſcula tàm virtute quàm prudentiâ paulò ſupra annum victricia arma per Geldriam vacuam hoſte, ubi quondam Naſſavii Principes ſanguinis rerum potiti, circumferens & avitis decoribus ſua jungens, occupavit. *Victor in Hollandiam reverſus*, ut verbis Grotianis [*d*] publicam illam lætitiam incomparabilem deſcribam, *egregia externas quoque apud gentes fama, quantis nemo unquam populi gaudiis excipitur. Principum quondam res proſperas, ut juſſi nec proprias ſibi gratulabantur. Arauſionenſis ferè adverſa tantum viderant. Etiam Liceſtrii tempora clades inter & diſcordias exacta. Nunc primùm fines armis propagatos: fluminibus undique validis munitum & oppidis imperium. Nec aliud duci quam laborem & gloriam poſci: ſucceſſus ad patriam pertinere.* Cuncta hæc, potentia hoſtilis bello Gallico diſtracta, Parmenſis abſentia [*e*] & res parùm proſperè illîc, parùm fideliter, quod ad rem pecuniariam attinet, hîc geſta, portendit iis, quibus longa eſt prudentia futuri præſcia. Sed jam res Britannicas paulùm inſpiciamus. *Eliſabeta, quæ pacem ſummam cogitationum ſemper*, teſte Camdeno [*f*], *fecerat, ideòque belli curas nunquam abjecerat, ne ex improviſo ab Hiſpano opprimeretur, primo vere militum delectus habuit*, Gallum ſacrorum & periculi ſocietate ſibi fœderatum pecuniâ juvit. Ut vero tuendo [*g*], ita & ritè adminiſtrando tributis minutis & lenius exigendis, tùm firmandis Gallorum Belgarumque adverſus hoſtis communis potentiam rebus, & colendæ cum Scoto fidæ paci dedita, hoc & Gallo in ſocietatem Georgianæ Periſcelidis Equitum adlecto, pacem inter Polonos & Turcas, tùm inter hos & Principem Moldaviæ firmavit. His ita anno nonageſimo ſupra milleſimum quingenteſimum actis, duobus proximis annis rem domi foriſque pacis & belli artibus geſſit, Academiam Dublini, quæ eſt primaria Hyberniæ urbs, erexit. Hîc mihi appendicis loco adnectenda, quæ anno proximo Cometæ apparitionem anteceſſerunt. Nempe Fridericus IV. Elector Palatinus, Sereniſſimi Electoris hodierni avus, Ludovicam Julianam Arauſionenſem, Joannes Saxo-Winarienſis Margaritam Anhaltinam connubio ſibi junxit. Prioris Sponſæ frater Mauritius iiſdem diebus, quibus ſoror nuptias celebravit (erat 12. Junii dies Julianus) Gertrudiſbergam [*h*] benè munitum oppidum & quod capi multum intererat, Naſſaviorum poſſeſſionem pignoris jure, deditione occupavit. Juvat hîc audire Reidanum [*i*] Voſſianum: *Eodem die dum expugnatæ Gertrudenbergæ gaudio univerſa trepidat Hollandia, lætiſſima nuncii adferebant, Fredericum Electorem, Comitemque Palatinum, Dillenburgi matrimonio ſibi copulaſſe Ludovicam, Mauritii Principis ſororem: quod Patribus, & prudentiorum quibuſque ipſâ Gertrudenbergenſi victoriâ haud minoris viſum, ob novam in Germania ſocietatem.* Paulò verò ante Philippus Naſſavius Lucemburgiam & extrema Belgarum adiens, rem pro Fœderatis feliciter geſſit. Hîc mihi etiam verbo memoranda eſt pax Argentinenſis, quæ novem menſium bello finem impoſuit, anno, qui proximo Cometæ natalis fuit, compoſita. Et longius quidem à noſtro Cometa bellum hoc abfuit, habuit tamen aliud portentum, illud ſcilicet vetus ambitionis, quod & in Sacro ordine dominatur.

[*a*] Bucholz. ad hunc annum. [*b*] Grot. hiſt. 2. pag. 219. [*c*] Reidan. ad ann. 1591 & 1592. Grot. hiſt. 2. [*d*] Hiſt. 2. p. 222. [*e*] Reidan. ad 1592. p. 229. Grot. hiſt. 2. p. 201. 224. 234. & in fine. [*f*] Ad 1590. initio. [*g*] Camden. ad ann. 1590, 1591 & 1592. [*h*] Reidan. ad 1593. Grot. hiſt. 3. pag. 244. & ſeqq. [*i*] Ad ann. 1593.

CCCCII. *Anno Chriſti* 1593. *Cometa (ex oppoſitione Saturni, Jovis & Martis cauſatus) in ſignis cardinalibus Solſtitialibus* 10. *Julii Sole ultimum gradum Cancri occupante, ante ortum Solis apparuit, qui motu ſuo à Tropico Cancri à Meridie verſus Septentrionem ſupra totam Europam vel Circulum Arcticum progreſſus eſt. Motum ſuum retrogradum à Cancro per Geminos & Taurum ita inſtituens, ut* 17. *Auguſt. propè*

Circulum arcticum in principio Tauri ſit viſus, propeque Cepheum 21. Auguſt. evanuerit. Effectus hujus Cometæ ex motu ejus talis ſecutus eſt, qui cum ab Oriente verſus Ungariam, Græciam & Conſtantinopolin motum ſuum direxit, caudam ſuam aſcendendo ad nos vertens, bellum Turcicum, unà cum morte Amurathis Imperatoris Turcici ſecutum eſt, cui filius ipſius Mahomet in imperio ſtatim ſucceſſit. Quod bellum omnibus Germaniæ Principibus (utpote quia Cometa verſus Septentrionem à Meridie ſupraque caput noſtrum & totam, ut dictum eſt, Europam adſcendit) & aliis finitimæ regionis populis in Africa & Meridie ſitis multum negotii faceſſit, utpote quòd Cometa à Tropico Cancri primùm, exque locis infrà Conſtantinopolin ſitis, apparuerit. Rockenbachius.

Anno Chriſti 1593. *die* 3. *Auguſti St. Nov. Cometa apparuit, caudam oblongam à Septentrione Meridiem verſus convertens: qui poſtquam aliquot ſeptimanarum ſpacio ſe conſpiciendum præbuiſſet, rurſum evanuit.* Bucholzerus.

Anno Chriſti 1593. *apparuit Cometa, quem D. Herlicius in Prognoſtico ſuo prædixerat. Menſe Julio paſſim per Germaniam, Italiam & Galliam viſus eſt hic Cometa, inque Oriente conſtitutus, caudam oblongam & tenuem meridiem verſus extendit. Judenburgi in Stiria ſtella quædam nigra in Sole apparuit: Machinis aliquot bellicis ex oppoſito diſpoſitis, ex quibus magnæ quantitatis pilæ in Solem torquebantur. Marpurgi etiam in Haſſia tribus continuis ejuſdem menſis diebus Sol circa meridiem apparuit atro circumſeptus circulo, haud aliter ac ſi nigræ rotundæque affixus foret tabulæ. In Gallia tùm factæ ſunt induciæ inter Regem & Reformatæ religionis homines, poſtquam Rex Navarræus in Catholicam religionem juraſſet.* Eckſtormius ex Arthuſii Tom. 4. l. 1.

RIcciolius teſtatur Fromondum lib. 3. Meteor. cap. 1. art. 1. hujus Cometæ meminiſſe, & ita quidem, ut eum auctoritate Tychonis ſupra Lunam collocet. Auctoritatem tamen Tychonis Ricciolius * in dubium vocat. Neque etiam ullas ejus circumſtantias memorat. Imò infra cap. 4. Num. 5. durationem ei nullam adſignat, ſed nec menſem natalem N. 4. Nobis fide Auctorum allegatorum ſuſquimeſtri ferè ſpatio, ſcilicet à 10. Jul. ad 21. Auguſti Gregoriani numeri eum duraſſe certum eſt. Ad eventus ei tributos quod attinet, bellum Turcicum, quod ad eum Rockenbachius refert, integro amplius anno [*a*] natales ejus præceſſit. Illud verò Turcarum in Croatiam impreſſio ac Wihitzii occupatio funeſta portendit. Quod cum ita ſit, omnes Rockenbachii rationes ſpontè ruunt. Illa quæ annotavit Eckſtormius tunc in Sole viſa, ſunt chaſmata ab apparitione Cometarum videri ſolita. Exempla in hanc rem Cometarum anni 1533, 1544 & 1556. Gebhard. Himſelius Math. Prof. Revalienſis, Cometolog. p. 15. adnotat. Henrici IV. ad Eccleſiam Romanam tranſitus Cometæ apparitionem paulò poſt excepit. Hæc res quietem, quam Rex [*b*] ante omnia egregio publico devotus exoptavit, regno attulit. Ille tamen ictum geminum, alterum quo dens tantum excuſſus, alterum quo cor confoſſum, non effugit. Mutata ab eo ſacra affectum Eliſabetæ [*c*] in eum mutarunt primùm, mox tamen in arctioris fœderis ſocietatem cum eo, communi periculo impulſa, ire non recuſavit. Erat enim ſatis de propria ſalute quoque ſolicita detectâ & oppreſſâ conjuratione, quam ei in prædam cuique, Pontificis Romani ſententia datæ, diverſa de ſacris ſententia in animis malevolorum conflavit. Scotus eodem prope tempori mori ſacrum illud Galliæ fœdus & naſci apud ſe, genitore Bothvillio, feroci & turbulento Viro, ſed mox oppreſſum vidit, &, cum Hiſpanus [*d*] jus filiæ Iſabellæ Claræ Eugeniæ genus avitum à Regibus Angliæ ducentis in Angliam prætenderet, ac Scotiæ immineret, ſuſcepto die 19. Febr. anni 1594. [*e*] ex Anna illa Danica filio Henrico Friderico, gaviſus eſt. Nec exiguum Angliæ gaudium ejus virtus unita Hiſpano opponenda peperit. Teſtis Camdenus [*f*]: *Jam & Regina, & cum illa univerſa Anglia, magnam lætitiam præ ſe apertiſſimè tulerunt ob exploratam Regis Scotorum benevolentiam & ſingulare pacis tuendæ ſtudium.* Paulò poſt controverſiam ſatis difficilem, qualis de re pecuniaria inter ditiſſimos quoque Principes eſſe ſolet, Eliſabeta cum Belgis Fœderatis compoſuit, & actionibus

* Almag. Tom. 1. 2. p. l. 8. ſect. 1. c. 3. & 20. [*a*] Bucholz. Calviſ. ad 1592. [*b*] Reid. ad 1593. [*c*] Camden. ad 1593. [*d*] Idem ad 1594. Grot. hiſt. 3. p. 276. [*e*] Camden. ad hunc annum. Grot. hiſt. 3. p. 275. [*f*] Ad 1595. initio.

Galli

Galli Hiſpano, quem illâ tempeſtate & mercatoria claſſis, duce Joanne Lancaſtero, in America cum ſucceſſu & opimâ Fernambuci prædâ carpebat, tunc bellum denunciantis providè invigilavit. Cujus res feliciter illâ tempeſtate geſtas videamus, tempus eſt. Poſtquam is ſacra Romana ſequi cœpit, electio Guiſii parati, & vel Erneſti Auſtriaci à ſociis fœderis vel alterius alicujus à tertia neceſſariorum [a] Regis factione meditati æmuli, paulo poſt & totum illud fœdus ſacrum in fumum abiit, Rege Auſtrici Carnutum decurrente Februario anni 1594. [b] ſacro oleo peruncto, & mox non ſinè miraculoſæ providentiæ divinæ, ſingularem ſacrorum capitum curam gerentis, argumento, receptâ ſine ſanguine regni ſede Lutetiâ, quamvis à perſpicacibus, conſtantibus & fortibus Hiſpanis cuſtoditâ. Nam hujus ad exemplum totum componitur regnum, idque è veſtigio, & ſic optata & beata pace reddita, univerſo regno maxima redditur lætitia. Hanc tamen exeunte anno [c] illatus Regi à parricida Joanne Caſtello (Petrum Reidanus, paternum nomen filio tribuens, vocat) ictus, qui jugulum vel ventrem inclinati ad terram Regis petens & aberrans, dentem tantum excuſſerat, & labiorum ſumma leviter læſerat. Quod facinus non tantùm parricidæ triſte attulit fatum, ſed & ſodalitio Jeſuitarum, quorum hic erat diſcipulus, exſilium auctoritate publica imperatum. Hoc paulò poſt, Anno ſcilicet 1602. & pyramide & ſanctione illa Pariſina ſublata [d] in reſtitutionem, ſicut & bellum Hiſpano illatum [e] in victorias Gallo lætas, tandem in pacem apud Vervinos Anno 1598. 2. Maji conſtitutam omnibus lætiſſimam vertit. Proſpera fortuna, quâ per hæc tempora Gallus uſus eſt contrà Hiſpanum, communibus hujus hoſtibus Britannis & Belgis, non exiguam lætitiam & utilitatem attulerat. Parum erat Fœderatis ſua fortiter & induſtriè defendiſſe, niſi ex hoſtico aliquid decerpſiſſent. Ita loca Coverdæ vicina à Guilhelmo Naſſavo capta [f]: tùm Slochtera & Vedda, quæ mox tàm ab Hiſpano capta, quàm à Fœderatis recepta: capta inter hæc alia ab Hiſpano. Ita anni quo Cometes luxit res æqua propemodum fortuna geſtæ, æquæ Cometarum ſignificationis exemplum non obſcurum præbent. Niſi quòd omne bellum boni felicium cenſu excludunt, & militiam meram malitiam dicunt. Tantum tamen erat animi Fœderatis, ut ingenti ære (erat ducentorum millium florenorum ſumma, menſtruum Hollandorum, Zelandorum, Friſiorum & Ultrajectinorum tributum, [g] illud tamen æris extra ordinem collectum) Gallum juverint. Nec ſua ſervaſſe & ab octo menſibus pertinaci, contrà brumæ quoque rigorem, Coverdæ obſidio, hoſtem eumque Verdugum Ducem veteranum, tùm & parvo impendio depuliſſe contenti, Groningam, principalem Friſiorum urbem, pariter obſidio preſſam, deditione miti & ſalutari receperunt. Quæ res quantam parti Fœderatorum lætitiam crearit, res ipſa docet, tùm verò & Reidanus teſtatur. Dehinc in Tranſrhenanis partibus [h] bellum ſtetit. Stiterunt & victoriarum [i] Mauritii curſum auxilia militum in Galliam miſſa. Horum uſus foris incommoda domeſtica non penſavit [k], quamvis duces, Henricus Turrius Bullionius Turenæ Vice-Comes, nova id temporis Mauritii, cujus ſororem Eliſabetam conjugio ſibi junxerat, affinitate lætus, & Philippus Naſſavius rem fortiter, nec ſine ſucceſſu [l], gererent. At enim tunc exardeſcentes in quatuor locis militis ſeditiones, ut Hiſpani vires & conſilia diſtraxerant, ita Fœderatis difficili tempore inſperatam ſalutem attulerunt. Memorabilis hæc tempeſtas fuit ſingulari numinis, qua Viros Principes curaret, providentia, cùm parricidarum molimina vel auſus Scotorum [m], Anglorum, Gallorum [n] & Belgarum [o], & apud hos quidem pluries, capita appetentes, eluſit & eliſit. Ut taceam paulò ante ſubmiſſum Guilhelmo Naſſavio percuſſorem, & inſidias ab Eduardo Badenſi agnato Erneſto ſtructas. Belgas Regios inter hæc Erneſti Auſtriaci, qui tot Imperatorum ſanguis [p] à gravitate & modeſtia morum commendabatur, adventus in novam lætitiam & optatæ ſpem quietis erexit. Erneſti ſpem potiundæ Hiſpanæ, & per hanc Galliæ, Henricus Romana inſtitutione ſuſcepta præ-

[a] Reidan. ad 1593. [b] Serres ad 1594. Petav. R. T. 1. p. l. 9. c. 13. [c] Serres ad 1594. Reidan. Ann. 11. ſub fin. Grot. hiſt. 3. p. 273. [d] Petav. l. d. [e] Serres & Camden. ad 1595. [f] Reidan. ad 1593. [g] Reidan. ad 1594. initio. [h] Grot. hiſtor. 3. p. 277. [i] Reidan. ad 1594. [k] Reidan. ibid. Grot. l. d. p. 279. [l] Reidan. ad 1594. [m] Camden. ad 1592 & 1594. [n] Serres in Henr. 4. [o] Reidan. Annal. 11. pag. 274. 298. Grot. hiſt. 3. p. 272. & ſeqq. [p] Grot. hiſt. 2. p. 256.

vertit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

vertit & præcidit, (a) paulò poſt eo rebus & curis humanis exemto. Studia ejus pro pace Fœderatis ingrata, quia ſuſpecta erant. Nec meliori fortunâ excepta Croi Arſchotani, primæ inter Belgas dignitatis & generoſi Principis, cordata pro pace redintegranda deductis Belgio Hiſpanis conſilia, quibus patriam, ejus tamen amore, glorioſe poſtpoſuit, & hanc potius, quam ſtudium ejus pacandæ, relinquens, magnorum Virorum exemplo in voluntarium exſulium ad Venetos ivit. Et flagrabant quidem in pacem cunctorum Ordinum Belgicæ animi: ante alios tamen Crojorum Domus: è qua Haurejus Marchio ad Jacobum Maleræum ſuæ quondam Domûs partem, tunc Mauritii in Aula florentem, literas miſit, affectûs ſui indices, ut Grotius (b) adnotat. Sed hæc omnia fruſtra fuêre, quamdiu Hiſpanus miles Belgicæ & vicinæ incubuit. Belgæ inter ſe alioqui non difficili negotio coaluiſſent. Sed Hiſpanorum pars odio, pars metu, pacis ſtudia reſpuebant. Inter hæc enatas inter ſe diſcordias Fœderati, ſed & turbas Embdanas compoſuerunt, ne dubiis rebus ſuis, in vicinia belli incendium oriretur. Hoc in Clivenſi & Juliacenſi ditione præſtare non poterant, potentibus Principibus Joachimo Friderico Electore Brandenburg. & Philippo Ludovico Palatino Neoburgico (quorum uterque Joanni Guilhelmo Duci Cliviæ inclinanti affinitate junctus erat) opimam ſucceſſionem ad ſe trahentibus. Ambigua id temporis fortuna belli inter Gallum & Hiſpanum geſti fuit, niſi quòd hic inſignis victoriæ apud Dorlentium, iſtiuſque oppidi in confiniis Picardiæ natura & arte munitiſſimi, tùm Cameracenſis (quæ una ex primariis Gallicæ Belgiæ urbibus) duce Fontano potitus fuerit. Varia equidem tunc belli fortuna & alibi terrarum fuit. Ac primum illius Ungarici inter duos Imperatores Rudolphum & Amurathem geſti. Anno namque, quo Cometes luxit, geminam victoriam Rudolphus reportavit, & Fillecum, Zabaticam, Devinam multaque alia loca paucis diebus occupavit, Siſſecum tamen nuperrimè defenſum, Veſprinum & Palottam amiſit. Iterum tamen anno proximo Novigradum, Breſenzam & alia loca in poteſtatem redegit. Anno denique nonageſimo quinto ſupra milleſimum quingenteſimum Moldaviæ & Valachiæ Principes Tranſylvani (erat is Sigiſmundus Bathoreus) fidem ſecuti, ſuſcepto adverſùs Turcam bello, non exiguum Cæſaris, qui eos in ſocietatem belli adſumſerat, partibus addiderunt momentum. Capta Babotzca, Strigonium, Archiepiſcopi Sedes, Viſſegradum arx munitiſſima Budæ imminens, aliaque perquam plurima loca. Victoria etiam ad Strigonium & in Valachia parta. Jaurinum tamen amiſſum, & parta non exiguo ſanguinis conſtiterant impendio. Inter hæc auſpicante anno nonageſimo quarto ſupra milleſimum quingenteſimum, pax inter Suecum & Moſcum, Cæſare & Polono conciliante, compoſita eſt. Hanc alia exceperunt togæ & lætitiæ documenta. Sigiſmundo id vocabulum Tertio avitum Sueciæ diadema impoſitum. Erneſto Auſtriaco Belgii præfectura ab Hiſpano, alia aliis à Cæſare in Conventu Imperii, collata fuêre. Venio tandem ad nuptias & natales Principum, illuſtria id temporis lætitiæ argumenta. Anno quo Cometes luxit, & ab ejus quidem apparitione (nam quæ eam præceſſerunt, hujus generis ſupra vidimus) Mauritius Heſſus Agnetem Solmenſem: proximo Joannes Sigiſmundus ille Brandenburgenſis Septemvir, Annam Alberto Friderico Brandenburgenſi, Duce Boruſſiæ, ſuo patruo Magno & Mariâ Eleonorâ Clivenſi & Juliacenſi genitam uxorem accepit. Hanc qui excepit annus, plures vidit nuptias. Sigiſmundus Tranſylvaniæ & Valachiæ Princeps Mariam Chriſtinam Auſtriacam, Maximilianus Bavarus Eliſabetam Lotharingam, Joannes Georgius Anhaltinus Dorotheam Palatinam, Chriſtianus frater ejus natu minor Annam Benthemenſem, Henricus Bollionius, ut diximus, Eliſabetam Arauſionenſem, Philippus Hohenlojus Mariam Eliſabetæ ſororem, Georgius Eberardus Solmenſis Sabinam Egmondenam connubio junxit ſtabili. Natalem cum Cometa communem habuit, Joachimus Sigiſmundus Saxo-Laoburgicus, Chriſtianus Anhaltinus, Carolus Fridericus Olſnenſis, Eliſabeta Brunſuicenſis & Barbara Wirtembergenſis. Proximum Henricus Fridericus Scotus, quem vidimus, Fridericus Palatinus, Joannes Georgius Holſatus, Joannes Erneſtus Saxo, Otto Heſſus, Franciſcus Carolus Saxo-Laoburgicus, Fridericus Badenſis & Magnus

(a) Reidan. ad 1593. Grot. hiſt. 2. p. 257. & 4. p. 294. (b) Hiſt. 4. p. 295.

Wirtembergenſis, Ludovica Juliana Palatina. Sequentem Vladiſlaus Quartus Rex Poloniæ Glorioſiſſimus, Georgius Guilhelmus Sereniſſimi Electoris Brandenburg. pater, Joachimus Erneſtus Dux Holſatiæ, Joannes Wilhelmus Saxoniæ, Georgius Rudolphus Lignicenſis & Bregenſis, & Catharina Sophia Palatina, Sereniſſimi Electoris Brandenburg. matertera, Virgo annos virtutibus adhuc feliciter prorogans.

CCCCIII. *Anno Chriſti* 1596. 9. *Julii circa primam noctis Cometa barbatus, in plagâ mundi Septentrionali, inter ſtellas Urſæ Majoris in Horizonte Francofordiano cis Viadrum, primùm à quibuſdam literatis conſpectus eſt, qui motu ſuo paulatim progrediens ad poſteriores partes dictæ Urſæ pervenit. Mox etiam princ. Leonis attingens in pede poſteriori ſequentibus diebus, ut aliqui volunt, viſus eſt. Caput Cometæ colorem Saturni planetæ retulit: cauda à capite in oppoſitam Solis partem verſus polum Eclipticæ verſus meridiem extenſa fuit, ac deinde paucos poſt dies evanuit. Poſt hunc Cometam eodem anno non ita multò poſt Agria, caſtrum munitiſſimum, in ſuperiori Pannonia ſitum, à Turcis poſt multiplicem oppugnationem (ſtratagematibus variis tentatis) à* 10. *Octobris uſque* 13. *ejuſdem menſis & anni (cum præter omnem ſpem noſtrates diutius præſidiis & auxilio Chriſtianorum deſtituti erant, quique propter cæli inclementiam adventare celerius non potuerunt, deditione à Chriſtianis cum gemitu facta) circà meridiem dicti diei occupata eſt, fide tamen prius datâ à Turca noſtris militibus fore, ut ſalvi ad ſuos redirent, qui tamen, ut hoſtis perfidus, poſtea promiſſis non ſtetit. Cum enim noſtri milites non procul cum capitaneis ab Agria occupata à Turcis abeſſent, in itinere à Turcis & Tartaris miſerabiliter cum magnâ multitudine eos inſequente ſunt ſpoliati & interfecti: Capitaneis ipſorum, Domino videlicet Niceri Paulo, Dn. Terſki, Dn. Coloran Italo ac Dn. Kinſki ad Turcici Imper. tentorium tanquam captivis perlatis. Deus Eccleſiæ ſuæ miſereatur & faciat ut in filio, quemadmodum ipſe precatur, unum ſimus, ac contra Turcici tyranni barbariem & crudelitatem eccleſiam ſuam defendat! aliqua halcionia nobis præbeat, quò incorruptam Euangelii doctrinam alios docere & diſcere poſſimus, ad gloriam nominis ſui, & ſalutem multorum!* Rockenbachius.

Anno Chriſti 1596. *arſit Cometa, qui peragravit Cancrum, Leonem & Virginem, animadverſus ſub ore Urſæ majoris, feſtinavit ad comam Berenices. Quid eo & ſequenti anno acciderit, legatur in Chronologia Bucholzeri.* Eckſtormius.

Anno Chriſti 1596. *Joſephus Bonſilius in hiſtoria Sicula parte* 2. *lib.* 10. *ait viſos ſub Urſæ Majori in ſigno Virginis duos Cometas, quibus ſubſecutam fuiſſe ſiccitatem ac terræ motum in Aſia. At Keplerus in Phyſiologia Cometarum pag.* 120. *inquit, ex Cancro progreſſum hoc anno Cometam, & in fine de directo evaſiſſe ſtationarium quoad longitudinem, flexo itinere ad gr.* 4. *Virginis. Claſſis Anglicana Hiſpanam ad Gades incendit, Matthias Auſtriacus vincitur à Mahomete.* Ricciolius.

NOtat hunc Cometen & Alſtedius, ſed nullas ejus circumſtantias, eventus verò, ut & illorum anni 1577 & 1585. in genere tantùm adnotat; Rockenbachio hic Cometes eſt ultimus numero, ut puto 198. Ego ſane Viri illius diligentiæ non parum debeo. Alicubi eum lapſum eſſe nec miror, nec ægre fero, humanæ imbecillitatis, cui pariter ſubjaceo, memor. Benè eſt dum quiſque agit pro ſua virili egregii publici ſtudio. Non alia unquam mihi mens fuit vel erit. Arcis illius à Turcis occupatæ, Bucholzerus, Calviſius & Piaſecius meminit. Hujus jacturam Cliſſa & Vacia capta, tum Victoria de Achmete Baſſa Temeſvarienſi obtenta penſavit. Cæterùm hæc & ab (*a*) Hiſpano Ardea & Hulſtum, à Gallo Fera & Maſſilia, ab illo etiam Caletum Galliæ Belgicæ, ab Anglo Caletum Andaluſiæ (ita Gades Bucholzerus vocat, quanquam incendium navium hîc factum, & Gadium occupatio Cometæ apparitionem paullùm (*b*) præceſſit, & aliunde (*c*) profectò, quàm à Cometa excitatum fuit) capta ante Cometam, orta bella portenderunt. Hæc porrò non Cometæ ſed vitia humana

(*a*) Reidan. annal. 13. Grot. hiſtor. 5. Piaſec. ad ann. 1596. (*b*) Camden, ad 1596, p. 669. Reidan, pag. 340. Grot. hiſt. 5. p. 364. (*c*) Camden. ibid, pag. 666, 667.

excitant, ut toties dictum & demonſtratum. Reidanus Gaditana Anglorum expeditione deſcripta, eadem tempeſtate Cometen de cælo in occaſu æſtivo Belgis fulſiſſe, conſpectumque etiam Gadibus eſſe ſcribit. Sed ipſe ſuperius naves Hiſpanis Kal. Quintilibus ab Anglis, poſtridie reliquas ab ipſis Hiſpanis exuſtas eſſe ait. Idem Camdenus & Grotius putat. Bucholzerus in 28 Junii St. Nov. refert. Calviſius menſe Junio accidiſſe notat: Eckſtormius hujus Cometæ eventus apud Bucholzerum nobis indicat. Morem itaque ei geremus. Non paucis exemplis, quàm perpetua ſit, & hoc anno ante & poſt Cometam apparuerit lætorum & triſtium viciſſitudo, probat, dum illa quoque inter duos Imperatores, & Hiſpanum, Gallum & Anglum geſta, quæ innuimus, commemorat. Sed & innocua addit gaudia. Splendidiſſimum Alberti Auſtriaci in Belgium præfecti nomine ingreſſum: Chriſtiani IV. (Fridericum Reidanus (*a*) vocat) Regis Danorum Glorioſiſſimi inaugurationem, tàm lætam quàm magnificam & munificam (*b*), ejus ſororis Auguſtæ cum Joanne Adolpho Holſatiæ duce & Archiepiſcopo Bremenſi, tùm & Philippi Ludovici Hanoviæ Comitis cum Catharina Arauſionenſi nuptias. At enim aliquot Principum funera recenſet. Ita eſt, ſed & natales. Illa ſunt Annæ Reginæ Poloniæ, Erneſti & Auguſti Holſatorum, Bernardi Anhaltini & Andreæ Epiſcopi Uratiſlavienſis à viſo Cometa, ante hujus apparitionem Philippi Brunſuicenſis, Georgii Heſſi, Friderici 4. Lignicenſis & Ulrici Mecklenburgenſis. Hi verò: Friderici V. Electoris Palatini 16. Auguſt. & triduo poſt Eliſabetæ Britannæ conjugis ejus, tùm Joannis Caſimiri Anhaltini (qui Sereniſſimi Joannis Georgii Principis noſtrum ſeculum virtutibus & factis egregiis exornantis pater fuit) & Eliſabetæ Heſſæ. Hæc ſola ante Cometam nata. Reliquis addemus plures, qui lucem hoc anno, & à viſo quidem Cometa, ne & hîc inferiores numero ſimus, viderunt. Rudolphus Maximilianus Saxo-Laoburgicus die 19. Julii, Philippus Badenſis die 30 Decembr. Hermannus Fortunatus ejus agnatus, Joannes Saxo, & Auguſtus Wirtembergenſis, quo menſe nati ſint, non invenio. Hîc mihi attexendi natales proximi Cometæ natalibus priores Joannis Philippi, Friderico Wilhelmo Duce Saxoniæ geniti, & Annæ Wirtembergenſis. Eckſtormius anno à Cometæ noſtri apparitione proximo annonæ caritatem & peſtem graſſatam fuiſſe adnotat. Sed talia ſine Cometis frequenter evenire & non neceſſario ad eos referri, niſi eodem jure & abundantia rerum & aëris ſalubritas referatur, toties demonſtravimus. Poſtquam itaque & Eckſtormio ſatiſfecimus, res hoc anno geſtas paucis proſequamur. Gallus hoc anno extrema regni, qua Hiſpaniam & mare Adriaticum reſpiciunt (*c*), fidem Guiſiorum adhuc tuto ſequentia, feliciter in officium redegit. Cum Britanniæ verò Regina fœdus contrà communem hoſtem inivit (*d*), admiſſis Belgis (*e*), ſed Scoto præterito, qui tamen primus ejus motor Anno 1594. fuerat. Caleto & Hulſto expugnationem (*f*) incuria portendit & attulit. Nec deſunt alias ejus generis errores, qui vel urbibus vel Principibus exitium adferunt, niſi quòd horum multi ævi maturi imò & ſaturi excedant. Quod hâc quoque tempeſtate cum vero convenire, res docet. Et tamen omnia Cometis imputare mos eſt. Lætum illum annum Belgicæ Regiæ (*g*) & adventu Alberti Archiducis genium, ſtudia & ſpem pacis optatæ ferentis, & propitiâ magis fortunâ fuiſſe comperio. Diſtractæ nempe Fœderatorum Belgarum, Galli & Britannæ gratiâ, vires, incommoda illa, quæ indicavimus, prudentibus portenderunt, Reidano & Grotio teſtibus. Fortiter inter hæc & prudenter (*h*) rem Mauritius nec ſinè ſucceſſu egit. Et Gallus duce Bironio egregiam de Warembonio capto (*i*) & Cujacenſi fugato victoriam retulit. Nec inter turbida belli, regendi artes & literæ neglectæ, Leidenſi Academia (*k*) Clariſſimorum Virorum ingeniis expolita. Sed nec Hiſpano, licet tertia (*l*) maritimarum virium parte Gadibus amiſſâ & alioqui diminutis opibus, vel animus vel vis ad acriter urgendum bello Gallum defuit, quod facta, quæ diximus, teſtantur, manifeſto documento, quod & aliàs obſervatum, Hiſpanum mari parùm felicem, nunquam tamen victum fuiſſe. Hîc mihi etiam re-

(*a*) Annal. 12. pag. 353. (*b*) Reidan. ibid. (*c*) Serres in Henrico 4. ad 1596. (*d*) Reidan. ad 1596. p. 337. Grot. hiſt. 5. p. 373. & ſeqq. (*e*) Reid. Ann. 11. p. 283. (*f*) Idem ad 1596. p. 336. Grot. hiſt. 5. p. 348. (*g*) Grot. hiſt. 5. initio. (*h*) Reidan. pag. 342. (*i*) Idem ad 1596. Grot. hiſt. 5. pag. 380. (*k*) Grot. hiſt. 5. pag. 377. (*l*) Reidan. l. d. p. 338. Grot. hiſt. 5. p. 367. Vide Camden. ad 1596. p. 675.

ferenda eſt memorabilis Mauritii, ineunte anno proximo ante Cometæ apparitionem, obtenta victoria ad Turnholtum, cujus deditio extemplò ſecuta eſt. Sed hanc jacturam intercepta ex inſidiis metropolis Picardiæ Ambianum penſavit. Antequam ulterius progrediar, conveniens & utile puto addere epiphonema, quo Rockenbachius, quem adhuc inter alios ducem in componenda Cometarum hiſtoria ſecuti ſumus, hoc argumentum concludit. Eſt autem tale: *Ex his prodigiis atque oſtentis, jam breviſſimâ inductione quaſi omnium Cometarum enumeratis, quantum lectio hiſtoriarum ſuppeditare potuit, ſequitur, Cometas eſſe ſtellas ſecundas, ex commixtione & operatione ſuperiorum Planetarum ortas, utpote qui motum ſuum aliquandiu in Sphæris æthereis habent, prout generatio ipſorum vel ex materia denſa vel debili aut tenui conſtat. Ac quemadmodum elementa inferiora peculiares ſuas generationes & proprias quidem per operationes ſiderum habent: ita Cometæ ſunt fructus quaſi cæli & Planetarum ex materia elementari in cælum ſublati. Quemadmodum autem cælum ſecundum totum & partes rotundum eſt: ſic quoque Cometæ corpora rotunda, rara, tranſlucentia, minus compacta, non fixa, ut ipſæ ſtellæ habent. Ideò quoque ipſorum corpus paulatim attenuatur, decreſcit & minuitur, tandemque in totum evaneſcit. Credibile quoque eſt, plures Cometas ſæpius apparuiſſe, præſertim verſus Meridiem prope Zodiacum, quemadmodum plerumque circa medium cæli Planetæ curſum ſuum habent, quàm quòd ab aliis annotati ſunt hodie hiſtoricis. Quemadmodum igitur Cometæ per omnes partes cæli egrediuntur, ſic quoque Planetarum operatio, quæ aliàs univerſalis eſt, totumque mundum reſpicit, per Cometas particularis fit, inque loca mundi etiam extrema; ut quidquid Planetæ unà cooperati ſunt, effectus ipſorum monſtret. Atque ita Cometæ, partim cauſæ, vel quaſi concauſæ operationis Planetarum ſunt, partim ſigna vel præcones mutationum, quæ in mundo hoc inferiori evenire plerumque ſolent. Deus itaque iratus mundo tunc temporis, & ejus interitum minitans, pœnitentiâ atque innocentiâ vitæ placandus eſt, orandusque æternus Pater, Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut ſua interceſſione Patris iram mitiget, cor novum in nobis creet, fidem augeat, ſuamque Eccleſiam, quam proprio ſanguine redemit, ab omnibus Satanæ inſidiis in æternum protegat. Amen!* Piè & verè omnes officii Rockenbachius, ut & paulò ante ad concordiam admonuit. Sed talium non eſt capax ſeculi genius. His pauca addere liceat, ſolius veritatis, quam ubique ſector, ſtudio. Cometas eſſe ſtellas Phavorinus & Artemidorus dicere non dubitarunt. A Gellius l. 14. c. 1. & Seneca lib. 7. Nat. Quæſt. c. 13. Hoc, ſi Epigeni apud Senecam l. d. c. 3. contra Apollonium Myndium credimus, Chaldæi dicere non ſunt auſi. His accedit Milichius, qui Cometas nec ſtellas fixas, nec errantes, quas vulgò Planetas vocamus, eſſe, in lib. 2. Plin. c. 25. contendit, his præcipuè nixus argumentis, quòd Cometæ conſumantur, & ſint halitus in aëre accenſus. At enim Cometas non conſumi, ſed occultari & ſe ſubducere multis, æthereos verò eſſe pluribus placet. Cometas ſtellas crinitas vel barbatas dici frequens eſt. Et certè ſtellæ meritò dici poſſunt, (quod probabile eſſe Gaſſendus (*a*) ex Seneca demonſtrat) ſaltim extra ordinem apparentes. Clariſſimus Vir Hevelius Planetas Spurios vocat, eorumque originem ad Planetas refert. Atque hæc jam ſententia apud magni nominis Philoſophos Cabæum, Fromondum, Telleſium, Kircherum, Bullialdum, Schulerum alioſque obtinet. Hanc ut probabilem Galilæus contra Sarſium aſſeruit. Nec repugnat ſententia Rockenbachii, niſi quòd Cometas non per excretionem, ſed per operationem Planetarum conflari ſtatuat. Sed de his judicium ferendo quiſque libertate Philoſophicâ fruatur, & quod ſecundùm rationem ſibi videtur, in medium proferat aliiſque dijudicandum proponat, ubique modeſtus, nuſquam moleſtus. Alioquin eum in Senatu noſtro Philoſophico locum non habere, eadem illâ libertate Philoſophica, à qua omnes ſtant boni, pronuncio. Sed de his ſatis.

(*a*) Cap. 2. de Comet. ſub fin.

CCCCIV. *Anno Chriſti* 1597. *Cometes viſus, de quo Antonius Santutius, menſe Julio ante diem* 16. *& duravit ad diem* 9. *Auguſti.* Ricciolius,

Viginti & quinque diebus Cometen hunc manſiſſe idem Ricciolius (*b*) ait. Nil præter ea de hoc phœnomeno apud eum in hiſtoria Cometarum vel alios Au-

(*b*) Almag. Tom. 1. part. 2. l. 8. ſect. 1. c. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ctores, qui mihi ſunt, invenio. Infra tamen l. d. c. 20. de eo uberius agit. Multa felicia, læta & ſalutaria hunc Cometen ſecuta ſunt: ſed & contraria (*a*) his, quæ eſt perpetua rerum humanarum viciſſitudo. Nos illa ex inſtituto, hæc ex occaſione quàm breviſſimo ſtilo proſequemur, metam & quietem anhelantes. Non improſperè res hôc & proximô annô Cæſari Hungariam contra Turcicam invaſionem tuenti ceſſit, (*b*) & loca (quæ inter Jaurinum eminet) quædam recuperata. Gallus pari fortunâ in recipiendo Ambiano (*c*), in domando Sabaudo (*d*), Mauritius in capiendis Berca, Alpa, Murſa aliiſque locis, quæ ab ortu Rheno amni jacent, uſus eſt. Inter hæc artes pacis hîc illîc tàm cum laude, quàm cum ſucceſſu exſertæ. Illam Rudolphus Cæſar, Sigiſmundus Poloniæ, & Chriſtianus Daniæ Reges (*e*) pacem apud Ordines Fœderatos & Reginam Britanniæ conciliare ſtudentes, meruerunt. Hunc ipſi Ordines (*f*) domeſtica Groningenſium & Omlandorum, tùm & ſua cum Zelandis diſſidia componentes conſecuti. Non fraudandi laude debitâ, qui id temporis pacem inter Gallos, Hiſpanos, Britannos & Belgas componere ſtudebant. Sed horum ſtudiorum fructum, ſolus ex Fœderatis Gallus, pace ad Vervinum honeſtâ & utili cum Hiſpano redintegratâ, præripuit. Camdenus (*g*) ipſe, etſi à partibus Eliſabetæ, pacem illam quaſi fœderi ſecum inito inimicam diſſuadentis, ſteterit, merito tamen & publico bono Galliæ factam ab Henrico fuiſſe agnoſcit. Et paulò infra: *Cæterum*, inquit, *pace confectâ, Gallus bellicâ gloriâ hactenus cumulatiſſimus; pacis ſtudiis jam totus defixus, rem Gallicam inteſtini belli tempeſtatibus multos annos præcipitatam ita excitavit, Religionem cum Romanam tùm Reformatam ſublevando, jura reſtituendo, bonas literas fovendo, commercia revocando, & regnum ædificiis exornando, ut omnes retrò Galliarum Reges longo intervallo ſuperaverit & Henrici Magni agnomen retulerit*. p. 710. in fine. Serres qui vitas Regum Galliæ hoc illuſtri pacis monumento & gaudio publico in Philippum 2. Hiſpaniæ Regem pariter redundante finit, operique egregio coronidem coronâ oleaginea imponit, ſociam hanc lætitiam illius (*h*) ex reducta ad fidem & concordiam Britannia Aremorica facit. Nihil eum partium ſtudio vel adulationi ſed publico bono dediſſe, Camdenus, quem audivimus, docet. Nec aliud Reidanus (*i*): *Henricus quamvis gnarus collapſas hoſtium vires, ac triſtem ſtatum Mendozæ, quas legerat, literis, prodentibus, maluit ſine ſanguine, ſine impendio, potiri tot urbibus, ac regnum quiete componere, quam victoriarum, etſi bonam, incertam tamen ſpem ſequi*. Paulò poſt pluribus neceſſitate juſtâ Regem apud Fœderatos pacem excuſaſſe deducit. Sed & Hiſpanum extremâ neceſſitate ad pacem, Caletenſis portûs ad oppugnandos Britannos & Belgas, ac ſubducendis claſſibus commodiſſimi, & aliorum locorum in Picardis & Britannis, quot nunquam Carolo Quinto parenti ejus poſſeſſa fuerunt, maximo impendio, redimendam coactum fuiſſe aſſerit. Idem tamen gravibus de cauſſis Fœderatos Gallo pacem (*k*) per Juſtinum Naſſovium vicario jure apud Zelandos mari præfectum, & Joannem Oldenbarnefeldium Hollandiæ Advocatum, & hâc ab eo compoſitâ, eandem Eliſabetæ diſſuaſiſſe, quod paulò ante apud eandem per Warmontium & Collegas fecerant, idemque per Oldenbarnefeldium, Warmontium alioſque apud Reginam urſiſſe, docet. Urgebat rem hanc acriter & cum admiratione (*l*) Reginæ Oldenbarnefeldius, *Vir patriæ Reipublicæ ſcientiſſimus, ac proinde eâ auctoritate quantam quis ſummam ope ingenii atque induſtriæ in libero populo conſequi poſſit*, ut Grotius (*m*) ait. Nec alia huic ipſi mens eſt, quam (*n*) demonſtrare & Fœderatos gravibus de cauſſis Gallum ac Britannam à pace avertere, nec ipſos eam inire voluiſſe, & Gallum tàm neceſſitatem pacis Hiſpanicæ excuſaſſe, quàm amicitiæ Fœderatorum inſtitiſſe, nec tantùm eorum cauſſæ faviſſe, ſed &, ſolis armis exceptis, eandem, ut fit, foviſſe. Inter hæc turbida Hiſpanus fatum in vicinia ſuum videns (quod etiam (*o*) eum ad componendum cum uno hoſtium, eoque tàm ob potentiam vicinam præ cæteris metuendo quàm ex ratione communium Sacrorum demerendo, bellum, & hinc ſaltim pacatum regnum filio adoleſcenti relinquendum

(*a*) Reidan. Annal. 14. fine. (*b*) Bucholzerus & Piaſecius ad ann. 1597, 1598. (*c*) Camdenus, Reidanus, Serres & Grotius ad eundem annum. (*d*) Serres ad 1597. (*e*) Reidan. ad 1597. pag. 372. Grotius ad eundem annum. (*f*) Reidanus ad 1597. pag. 372. Grot. (*g*) Ad 1598. pag. 709. (*h*) Reidanus ad 1598. pag. 407. (*i*) Ibidem. (*k*) Ad ann. 1598. p. 398, 414. & ſeqq. (*l*) Reidanus ad 1598. (*m*) Hiſt. 7. pag. 445. (*n*) Ibid. à pagina 445. ad 455. (*o*) Reidanus ann. 15. initio. Grot. hiſt. 6. p. 428.

permo-

permovit) filiæ Iſabellæ nuptias cum Alberto Archiduce moliebatur. Id etiam paulò poſt effectum datum eſt, acceptâ ab Alberto (*a*) in dotem Belgica, Burgundiâ & Caroleſii ditione, & depoſitâ purpuratâ & epiſcopali, quâ indutus erat, dignitate. Idem temporis Margaritam Auſtriacam Caroli filiam, Ferdinandi II. Sororem Philippo (*b*), cui nomen Tertio factum eſt, Sponſam duci vidit. Alberti & Margaritæ præſentium, Philippi verò & Iſabellæ abſentium fœdus matrimoniale Pontificis Romani auctoritate Ferrariæ firmatum, omne gaudiorum ſolemnium genus Italiæ peperit. Anno ſuperiori, qui Cometæ noſtro natalis fuit, decurrente, Chriſtianus IV. qui regendi artes apud Danos cum juvenilibus annis magis magiſque cum laude explicabat, Annam Catharinam Brandenburgicam, novem Electorum ſanguine, formâ & moribus commendatiſſimam matrimonio ſibi copulavit. Et Philippus quidem ex Margarita filiam, cui Annæ Mariæ nomen inditum erat Anno hujus ſeculi primo, XXII. Septemb. poſt quatriduum nato futuro ejus conjuge Ludovico XIII. (ita & hìc tantis exemplis conjugum natales concurrere videmus) Chriſtianus verò currente dehinc biennio cognominem filium ex Anna Catharinâ ſuſcepit. Et ſanè felix & ferax illa tempeſtas horum gaudiorum fuit. Anno eodem, quo Cometes conſpectus, Carolus Emanuel (*c*) Luſitaniæ Princeps Æmiliam Arauſionenſem, proximo ineunte ſororem ejus Carolam Claudius Tremolius Tuartii dux, Ludovicus Heſſus Magdalenam Brandenb. Sequenti Henricus Lotharingus (*d*) Catharinam Borboniam Henrici IV. ſororem, Joannes Wilhelmus Clivenſis Antoniam Lotharingam, uxorem accepit. Inter hæc natalem annum cum Cometa communem, & ab iſtius quidem ortu, Joannes Brandenburgicus octo Electorum ſanguis, Fridericus Holſatus Sereniſſimi Chriſtiani Alberti pater Glorioſiſſimus, Joannes Saxo patri cognominis, Eliſabeta Carolota Palatina quatuor Electorum, lineâ rectâ à Stephano progenitore Ruperti Palatini Imperatoris filio ductâ propago, Sereniſſimi Electoris Brandenburgici mater, & Hedvigis Maria Saxo-Laoburgica, habuerunt. Proximè hos Chriſtianus Palatinus, Wilhelmus Saxo cum fratre gemello anonymo, Franciſcus Albertus Saxo-Laoburgicus, Georgius Aribertus Anhaltinus, Carolus Badenſis, Anna Sophia Saxonica & Anna Sophia Brandenburgica ſecuti. Decurſum ſeculum natales Friderici & Alberti Saxonum, Chriſtiani Anhaltini, & Mariæ Eleonoræ Brandenburgicæ Reginæ Sueciæ clauſerunt. Præſens auſpicati ſunt (nam & hæc exiguo diſcrimine à Cometa noſtro abſita ad eum referre, eorum præſertim qui etiam decadas annorum Cometæ imputant, gratiâ licet) ut qui nuptias felices celebrarunt, ita qui vitalem auram haurire cœperunt. Illi ſunt: Ferdinandus 2. Imperator cum Maria Anna Bavara, & Henricus IV. cum Maria (*e*) Medicea, ille Auguſtiſſimi Cæſaris, hic Chriſtianiſſimi Regis avus, quos Carolus Auſtriacus Sibyllâ Juliacenſi ductâ ſecutus eſt. Hi: Carolus Magnæ Britanniæ Rex, viventis pater non minus morte atrociſſima quàm vitæ & fortunæ viciſſitudine glorioſiſſimus, Joannes Wilhelmus & Joannes Fridericus ac Joannes Georgius Saxones, Fridericus Mauritius Anhaltinus & Mauritius Heſſus, patri cognominis. Hos exceperunt Chriſtianiſſimi Regis Ludovici XIV. parentes, Mauritius Palatinus, (pro quo Fridericum fratrem ejus natu maximum, quem Anno 1596. natum, teſtibus Bucholzero, Calviſio, Ritterſhuſio, Auctore 14. tabb. genealog. vidimus, Piaſecius ponit, falſus hactenus vates) Erneſtus Saxo, Henricus Woldemarus Anhaltinus, Sophia Hedvigis Saxo-Laoburgica, & Dorothea Saxonica. Hæc ex induſtria attuli, ne quis Cometa viſo Fridericum Palatinum, Alfonſum Ferrarienſem, proximè Philippum 2. Joannem Georgium Electorem Brandenburgicum, Richardum Palatinum, ſeptuagenario majores, alioſque Principes id temporis fato functos miretur. Ut taceam quibuſdam & temeritatem accerſere & portendere fata. Hoc inter alios Robertus Ebroicus Comes Eſſexiæ (*f*) gratiæ apud Eliſabetam Reginam nimius, eâ ad contumaciam & invidiam abuſus, & tàm officii negligens quàm ambitioſus, ab excelſo fortunæ faſtigio in ferale pegma & infelicem truncum dejectus.

(*a*) Grotius hiſt. 6. p. 431. Piaſecius ad 1598. (*b*) Grotius hiſt. 7. p. 473. Piaſecius ibid. (*c*) Reidanus ad 1597. Grotius hiſt. 6. p. 428. (*d*) Reidanus ad 1599. Grotius hiſt. 6. p. 426. & ſeqq. (*e*) Piaſecius ad 1599, 1600. (*f*) Camdenus & Reidanus ad 1601.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Is ſimul gratiâ Principis, ut igne, utendum, exemplo ſuo docet, quamvis Regium genus, genium, vultum ſpiritumque, ſingulari favore populi, ferret. Hunc, cujus pietatem officii in mortis articulo memorem (*a*) irriſerat, Gontaldus Bironius Dux, ut meritorum ita & arrogantiæ, & ad perfidiam quidem (quæ niſi nefariis excidiſſet auſis, Ludovicos, patrem JUSTUM, filium BONUM, Reges Clariſſimos ac Glorioſiſſimos ætas noſtra non vidiſſet,) nimius, ſimili fati viâ intra annum ſecutus eſt. De utroque prudenter, qui ejus mos, Grotius (*b*): *Unum intrà biennium Viros duos, Angliæ Galliæque ſub Regibus ſuis Principes, ambitio miſerabili fine abſumſit: ſed Eſſexii, ut conatus excuſatior, ita mors placida & quieta: Bironium conceptum animo ſcelus & cæleſtis vindicta eouſque perſecuta eſt, ut ſuprema quoque mixtus impietati & furori exceperit.* Sed ut ab exiguo, utili tamen in publicum diverticulo in viam redeamus, bellum inter Pontificem Romanum (*c*) & Cæſarem Eſtenſem, ab Alfonſi defuncti patrueli Alfonſo ante matrimonium genitum, de ampla Ferrarienſis Ducatûs ſucceſſione, illo jus directi dominii, hôc, jus non injuſtum (*d*) hæreditatis in argumentum cauſæ adferente, Anno 1597. ortum mox facilitate Cæſaris componitur. Ita & ibi pax coaluit, ut & in Friſia Orientali (*e*) auctoritate Ordinum molitionibus Etſardi Comitis intercedente. Publicam Galliæ pacem domi foriſque partam & firmatam privata illa Reformatorum, magna tamen publicæ pars, excepit. Hæc etiam cum Sabaudo, inter quem & Gallum de Marchionatu Saluſſiæ controverſia in bellum erupturat, paulò poſt compoſita. Sed dum ita hîc pax è turbis belli emergens effloreſcit, alibi terrarum illæ vel veteres vigent, vel novæ oriuntur. Illas Hungaria & Belgium, has Suecia & Clivia vidit & ſenſit, fortunâ, ut fit, ambiguâ. Hungaricas turbas jam olim inſatiabilis arrogantia hoſtis vicini, Tranſylvanicas inconſtantiâ (*f*) Sigiſmundi Batoræi, Belgicas negata contrà æquitatem, Suecicas (quæ Rempublicam Polonam diuturno & noxio bello involverunt) arrogata à Sigiſmundo (*g*) contrà jus, Sacrorum libertas, & utrobique gravis incolis externi militis potentia (*h*), Clivenſes alieni cupiditas (*i*), Germanico ferro vindicata, ſicut & illud bellum Sabaudicum pacis Vervinenſis leges non bonâ fide (*k*) à Sabaudo ſervatæ, portendêre. Hungaricos ſucceſſus ſupra indicavimus. His defenſum 1598. Varadinum, fortiſſimum adverſus Turcas propugnaculum, occupata 1601. Alba Regalis & victoria de hoſte parta adjungenda. In Belgio Mauritius dedito ſibi Andreano (*l*) caſtello omnium munitiſſimo, & bellicis operibus inſtructiſſimo, ſuperioris biennii victoriarum fructum Hiſpanis extorquet, & inſignem victoriam (*m*) de Hiſpanis hoc ſeculo ineunte ad Neoportum reportat, variaque (*n*) loca occupat. Hîc etiam mihi ponenda ſunt Principum auſpicia: Philippi nempe id vocabulum Tertii in Hiſpaniis Anno 1598. proximo Alberti & Iſabellæ in Belgio, Philippi Arauſionenſis in paterno principatu, anno denique hujus ſeculi primo Chriſtiani 2. in Electoratu Saxoniæ. Niſi & verbo dicam ultimum decurſi ſeculi annum Dei beneficio nuperam annonæ caritatem largiter penſante per totam Europam fuiſſe fœcundiſſimum, ut feliciter circumnavigatum orbem & inchoata à Batavis anno 1597. Indica commercia prætercam.

(*a*) Camdenus ad 1601. p. 804. (*b*) Hiſt. 11. p. 613. Vide Camden. & Piaſec. ad 1602. (*c*) Bucholzerus, Calviſius & Reidanus ad 1597. p. 392. Piaſecius ad eundem annum pag. 181. (*d*) Piaſecius ad 1598. (*e*) Reidanus ad 1598. Grotius hiſt. 7. p. 475. & ſeqq. (*f*) Piaſecius ad 1599. Petav. Rat. Temp. 1. p. lib. 9. cap 13. (*g*) Piaſecius ad 1594. Grotius hiſt. 15. p. 710. (*h*) Reidanus ann. 15. fine. Grotius hiſt. 8. fine. (*i*) Reidanus & Piaſecius ad 1598. (*k*) Bucholzerus ad 1600. Grotius hiſt. 9. fine. Piaſecius ad ann. 1599 & 1600. (*l*) Bucholzerus & Reidanus ad 1600. Grotius hiſt. 9. p. 549. (*m*) Reidanus ibid. Grot. ibid. pag. 563. & ſeq. Piaſecius ad 1600. (*n*) Reidanus ad 1600, 1601. Grot. hiſt. 9.

CCCCV. *Anno Chriſti 1602. Cometa apparuit in pectore Cygni. Ordines Belgici magnis copiis, ex Germania & Anglia contractis, Brabantiam invadentes, Graviam obſident & expugnant. Baſta Tranſylvaniam in Cæſaris poteſtatem redigit, Moſe Zedero profligato, & Sigiſmundo Batorao Cæſaris poteſtati ſe permittente. Bironius in Gallia proditionis in Regem accuſatus & convictus ſupplicio afficitur.* Eckſtormius ex Arthuſii Tom. 4. lib. 4.

Alſte-

ALſtedius hunc Cometen ſuperioribus accenſet, nullis ejus circumſtantiis, & eventibus tantùm in genere notatis. Indicat verò quoſdam hunc Cometam & proximos anni 1604 & 1607. pro novis ſtellis haberi, cum Ricciolius * hos tantùm 1602 & 1604 novis ſtellis accenſeat. Inter hos eſt magiſter ejus Keckermannus, qui id de phœnomenis 1601 & 1604. pronunciat: rem tamen in dubio relinquit. Addit autem, ſi hæ faces Cometæ fuerunt, rectiſſimâ & exactiſſimâ ratione non fuiſſe obſervatas. Equidem nullæ ejus circumſtantiæ notantur. Keckermannus etiam natalem annum præcipit, niſi ſit typographi error. Sed Alſtedius & Eckſtormius annum hunc aſſignant. Bellorum, quæ Eckſtormius à Cometa hoc portendi putat, alia portenta jam dudum vidimus, ut & Bironianæ cædes, quem inſana & perfida ambitio, cum fortunam reverenter non haberet, perdidit. Anno ante Cometæ natalem proximo Oſtendæ, quæ à natura & arte, ſi quæ urbs in Europa, munitiſſima, ſola adhuc à fœdere Gandavenſi ex Flandriæ civitatibus fide in Fœderatos eximia clarebat, obſidio memorabilis, ſi quæ unquam & cruenta (utpote quæ ultra 72 millia obſidentium totidemque obſeſſorum hauſit †, & altera Troja dici meruit) anteceſſit. Hujus initium, Annalium Reidani finis eſt. In Hungaria hoc anno, quo noſter Cometa viſus eſt, res variâ fortunâ geſta. Perdita Alba Regalis, recepta Peſtum & Adon, munitiſſima & peropportuna propugnacula. Ita & hîc vices rerum videmus. In Livonia pariter, quæ prima belli Suecici acrem impetum Anno 1600 excepit. Ex quo bellum illud minimè neceſſarium ex occaſione privatæ Sigiſmundi cauſſæ Rempublicam incommodis bella ſequi ſolitis implicare magis magiſque cœpit. Nec enim tantùm Livoniam avulſit, Pruſſiam bis, ſed & totum regnum ſemel occupavit, ac toties concuſſit & attrivit. Favit hoc anno (a) Joanni Zamoſcio Summo Regni Cancellario bellique duci, & Staniſlao Zolkjevio fortuna belli in Livonia. Sed quicquid tunc erat cruenti gaudii, ſeditio militum ſtipendiis non ſolutis ferocientium, tùm peſtis, quæ famem anno (b) proximo ſecuta Cometam præceſſerat, in regno graſſans diſpunxit. Anno tamen proximo (c) in Comitio Cracovienſi gratiæ Zamoſcio de recuperata Livonia actæ. Verùmenimverò hunc conventum domeſtica diſſidia irrito eventu ſolverunt. Et, ut præteritâ Germaniâ, quæ id temporis pace gaudebat, in Belgicam (quæ & ipſa Germania inferior eſt) tranſeamus, durante acerrimo Oſtendæ obſidio, Mauritius deditione Graviam (d) accepit. Proximo à Cometæ apparitione anno Fœderati Wachtendoncam receperunt (e), victoriam in mari de Friderico Spinola ad Sylvam Ducis Mauritio duce reportarunt, Tranſamaſianorum lites compoſuerunt. Ita hôc & proximô annô utrique parti lætitiæ, ſed cruentæ, non deerant argumenta. In Gallia & Britannia ſublatis Bironio & Eſſexio ſeditionum ducibus, ibi etiam firmato cum Helvetiis fœdere res quietiores fuêre. Hæc etiam exſtinctâ Hibernicâ rebellione diuturnâ gaviſa eſt. Iſtam ſi quis ad Cometam, ut veroſimile eſt, referat, portenta illius ex Camdeni (f) teſtis idonei ore audiat: *Ita Tir Oenii* (erat is inter Comites Hiberniæ præcipuus, qui interfecto Anno 1590. delatore cauſam rebellioni præbuerat) *rebellio, ex privatis ſimultatibus ambitione intermixtis cœpta; contemptu & parſimonia ex Anglia fota; prætextu Romanæ Religionis reſtaurandæ, ſpe effrenatæ licentiæ & impunitatis, per univerſam Hiberniam diffuſa; levi nonnullorum credulitate, & aliorum, qui authoritate valebant, occulto favore, uno & altero eventu proſpero, Hiſpanico ſtipendio, Hiſpano milite & Papalibus indulgentiis, confirmata, pravis Anglorum æmulationibus, bipartito imperio, veteranorum avaritia, ſubdolis Tir-Oenii artibus, ſimulatis induciis atque ſubmiſſionibus, Protectionibus maleficorum pecuniâ emptis, impeditiſſima locorum difficultate, deſperato hominum genere, magis pernicitate quàm armis tuto, protracto: octavo, poſtquam eruperat, anno, Reginæ auſpiciis, ductu Proregio Baronis Montioji (quem poſtea Rex Jacobus Comitis Divoniæ titulo honoravit) feliciſſimè confecta eſt.* Atque hoc prudentiæ, Clementiæ & felicitatis lætitiæque argumentum geſtorum Eliſabetæ ſupremum fuit. Ætas enim Septuagenaria, quæ nulli ante eam Regum Angliæ obtigit, & naturali gravitate & vi quadam in climactericis annis conſpicuâ, valetudinem ejus aggreſſa, accedentibus anxiis

* Lib. d. ſect. 2. de novis ſtellis c. 1. Num. 13 & 14. † Calviſius & Piaſecius ad 1604. (a) Piaſecius ad 1602. (b) Piaſecius ad 1601. (c) Piaſecius ad 1603. (d) Grotius hiſt. 11. pag. 604. (e) Grotius ibid. pag. 625. (f) Ad 1603. initio.

regno-

regnorum curis, ita ægritudine mentis illam ſociam corporis vel antecedente vel ſub-ſequente, eam menſe Martio, ſenibus perquam periculoſo, confecit. Triſtiſſimum deſiderium, quod Anglis reliquit (verba refero Camdeni *(a)* hiſtoriam Eliſabetæ cum illa ipſa finientis) lenivit ſpes optima de Regis Jacobi ſucceſſoris virtutibus concepta: qui poſt pauculas horas fauſtiſſimis omnium acclamationibus Rex declaratus fuit. Pe-riculoſa primùm, mox læta hæc tempeſtas quibuſdam ſeorſum extitit. Quomodo Rex Regum Henricum & Eliſabetam magnis periculis defungi voluerit, vidimus. Anno Cometæ natali aſtu tentata à Sabaudo Geneva feliciter dolum eluſit eliſitque. Jaco-bus Magnæ Britanniæ Rex, ut paulò ante *(b)* ita & tunc paulò poſt læta inauguratio-nis ſuæ cum Anna Danica ſolemnia, & iterum vel maximè Anno 1605. ſed & 1606. inſidias ſibi ſtructas lætus evaſit. Natalem cum Cometa annum non pauci Principes habuêre. Ludovicus Philippus Palatinus, Wilhelmus Heſſus, Conſtans dictus (cui Æmilia Eliſabeta Hanovienſis, ſeculi hujus ornamentum & Heroina dicta, uxor fuit) Rudolphus Badenſis, Catharina Brandenburgenſis, Eliſabeta Dorothea, & Sibylla Anhaltina. Proximus Chriſtianum 5. regno Danico deſtinatum, Joachimum Sigiſ-mundum Brandenburgicum, Fridericum Wilhelmum Saxonem, Chriſtophorum Ba-denſem & Sibyllam Chriſtinam Anhaltinam in lucem edidit, & nuptias Mauritii Heſſi cum Juliana Naſſavia, proximus autem ſed ante quàm Cometem Joannis Pa-latini cum Catharina Rotomagenſi & Lugdunenſi vidit. Ita Chriſtianus IV. Rex Ma-gnanimus lætum hunc annum habuit. Nam & filium primogenitum, qui poſtea egre-gius virtutibus Inclytus Princeps in Regem electus fata Patris prævertit, ex lectiſſima conjuge, & magnificentiſſimo paratu fidelitatis juramentum ab hac celeberrima & florentiſſima Urbe Hamburgenſi accepit.

(*a*) Ad 1602. (*b*) Piaſecius ad 1600, 1603, 1605, 1606.

CCCCVI. *Anno Chriſto* 1604. *die* 3 *Octobris, ſub magna conjunctione Saturni, Jovis & Martis, inuſitata ſtella in cælo apparere cœpit, & initio etiam anni ſequentis adhuc flagravit. Fuerunt ab initio non pauci, qui Heſperum eſſe putarent, ſtellam nimirum Veneris, idque propterea, quòd licet magnitudine & colore alias ſuperaret ſtellas, caudam tamen nullam, quod Cometis uſitatum eſſe ſolet, oſtentârit. Verùm cùm diligens accede-ret obſervatio, compertum eſt, non Veneris, ſed inuſitatam aliquam ſtellam, & ut ve-rius dicam, Cometam fuiſſe. Cœpit autem apparere hic Cometa die* 3 *Octobris, veſperi paulò poſt horam ſextam, conſtitutus in* 17 *gradu Sagittarii, uno gradu &* 30 *ſcrup. ab Ecli-ptica remotus, cum Jupiter* 19 *Saturnus* 11 *Mars verò* 22 *ejuſdem Signi gradum obti-nerent. Non tamen immotus eo loco perſtitit, ſed progreſſum in dies fecit, donec* 1. *Novem-bris die,* 17 *prædicti ſigni gradum aſſequeretur. Quò loci cum ſequenti Novembre* 10 *cir-citer quintam veſpertinam etiamnum deprehenderetur, ſtationarium eum factum, moxque retrogradum futurum, & curſum ſuum per Eclipticam, verſus dextram Serpentarii, in-deque per medium Cygnum ad Caſſiopeæ ſidus directurum eſſe exiſtimatum eſt, quo loci prætérito* 1572 *anno Cometam etiam viſum eſſe, qui huic quidem magnitudine & ſplendore non admodum diſſimilis fuerit, multi ſunt, qui etiamnum meminerunt. Arthuſius Tom.* 6. *l.* 1. *Mercurii German. ubi etiam prolixè commemorat, quid de ſignificatione hujus Cometæ ſit ſtatuendum. Scripſerunt etiam de hoc Cometa M. Albinus Mollerus & Paulus Nage-lius Mathematici inſignes. Obſervavit etiam Cometæ hujus curſum, ſublimitatum, ma-gnitudinem & effectum Joannes Crabbe Ducalis Brunſuicenſis Geometra induſtrius. No-tandum & hoc, hunc Cometam anno præcedenti prædictum fuiſſe à D. Davide Herlicio.* Eckſtormius.

Anno Chriſti MDCIV. *Cometa* 5. *Non. Octob. conſpectus.* Fabricius.

Piaſecius induſtrius & cordatus Chronicorum conditor, Demetrii à Polonis ad Im-perium Moſchicum promoti hiſtoriam luctuoſam, quæ in annum 1606. incidit, deſcripturus, hujus Cometæ in fine geſtorum anni 1604. meminit. Ita verò ille (*): *Haud dubiè maxima rerum converſio in Imperio Moſchorum inde promanavit, & ſi verum*

(*) Piaſec, Chronic. ad 1604. pag. 264.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

illud, Cometas magnas calamitates prænunciare, non alteri niſi Poloniæ & Moſchoviæ proximè ſubſequentia belli civilis mala prædixit Cometes ille, qui anno antecedenti tertia die Octobris primùm in decimo ſeptimo Sagittarii gradu conſpectus, uſque ad finem anni iſtius luxit, magnitudine & ſplendore Heſpero ſeu Veneris ſtellæ non diſſimilis, cùm & caudam nullam haberet, Cometis alioquin uſitatam. His duobus Eckſtormio & Piaſecio Cometæ noſtri deſcriptionem debeo. Alioqui Keckermannus & Alſtedius eum annotant. Sed omnibus ut aliàs, ita & hîc palmam Eruditiſſimus Ricciolius (*a*) præripuit. Is hanc ſtellam novam fuiſſe, & numero quidem decimam tertiam putat, viſam in pede ſeu calcaneo dextro Serpentarii, majorem Jove, & Veneri propemodum æqualem. Infra pluribus de hac ſtella agit. Ex his pauca, quæ rei eſſentiam continent, huc adferemus. Phœnomenon iſtud, quidam 27. Septembris die, alii 8. Octob. ſub magnam conjunctionem Saturni, Jovis & Martis obſervarunt, ut Eckſtormius ait. Apud quem puto pro 3. Octobris 5. vel 8. ſubſtituendum eſſe. Tunc enim conjunctio illa evenit, de cujus tamen apparitione Everhardus Belga, Cyprianus Leovitius, Maginus & Keplerus, longèque plures de apparitione iſtius phœnomeni apud Ricciolium depugnant. Fuit verò & hoc phœnomenon extraordinarium. Nam ſi vel à 10. Octob. 1664 cum Keplero initium apparitionis ejus (quum tamen non ſinè legitimis rationibus die 27. Septembris hæc arceſſatur) faciamus, certò duravit ad 8. Octobris 1605. Keplero oculato teſte, qui etiam addit incertum eſſe, quo die inter 8. Octobris 1605 & Martium 1606. diſparuerit. Ut ita Santutius 13. menſium durationem, Ricciolius minimùm annuam ei tribuat. Quod verò Eckſtormius de Herlicio adfert eum prædixiſſe hunc Cometen; id verum eſſe Keplerus, qui de hac ſtella in pede Serpentarii Comment. edidit, teſtatur. Multos enim Aſtrologos ex Arabum doctrina refert prædixiſſe hoc anno Cometam ob conjunctionem magnam Planetarum ſuperiorum. Facta enim erat Saturni & Jovis in 8. gradu Sagittarii conjunctio 1603. 17. Decembris, Tychoni 19. Magino 24. Leovitio 29. dicti menſis die: Saturni verò & Martis 26. Septembris 1604. in 10. gradu Sagittarii: denique Jovis & Martis die 9. Octobris in 19°. 14'. Sagittarii, quæ magnam conjunctionem complevit. Ex quibus conjunctionum 7. periodis Cometam ſive phœnomenon iſtud natum multi volunt. Sed Ricciolius rationibus & auctoritate fultus, incertum, imò vanum id eſſe demonſtrat. Inter alia carmina erudita Joannis Weidneri ex Keplero in hanc rem adfert:

At ſi quis Jovis ac Martis congreſſa duorum
Aſtra Planetarum imberbem genuiſſe Cometam,
Prædictumque ſibi magno contendat hiatu
Aſtrologaſter iners: centum opponemus eidem
Erronum coitus, nullum genuiſſe Cometam
Vera loqui caſu, mendacia mille locutum.

Cæterùm nec Keplerum nec alios hoc phœmenon ſupra Lunam, nedum inter fixas fuiſſe, nec etiam Claramontium infrà Lunam fuiſſe certò demonſtraſſe, & ex probabili aliqua hypotheſi Kepleri demonſtratum eſſe, ſupra Lunam, ex aliqua verò Claramontii infra Lunam fuiſſe: tandem tamen probabilius ſupra quàm infra Lunam fuiſſe concludit (*b*). Plura qui volet videat c. 16, 17 & 18. ſcitu jucunda & utilia. Viciſſitudinem rerum hîc quoque videmus illuſtribus exemplis exhibitam. Fœderati (*c*) Sluſam, Ardenburgum aliaque Caſtella, at Hiſpani Oſtendâ tandem potiuntur. Hæc tamen Cometæ noſtri apparitionem præceſſerunt, ne quis hæc eum portendiſſe dicat. His bellorum curis lætæ, nec improſperæ pacis ſucceſſerunt. Has non tantùm Albertus (*d*), ſed & ipſe Cæſar in ſe ſuſcepit, eventu tamen irrito. At inter Hiſpanum (*e*) & Anglum diuturnos & acres hoſtes, pax coaluit. Sed & inter Gallum & Bullionium (*f*) (utrique Henrico nomen erat) enato ex Bironianæ conjurationis ſuſpicione Bullionium petente diſſidio, quòd Regia arma in hunc provocarat.

(*a*) Almag. Tom. 1. 2. p. l. 8. ſect. 2. c. 1. N. 14. (*b*) L. d. c. 15. fine. (*c*) Bucholzerus ad annum 1604. Grotius hiſt. 13. pag. 640 & ſeqq. (*d*) Grotius hiſt. 13. paſſim & 14. initio. (*e*) Idem hiſt. 13. pag. 647. Piaſecius ad 1605. fine. (*f*) Idem Grot. hiſt. 15. pag. 680.

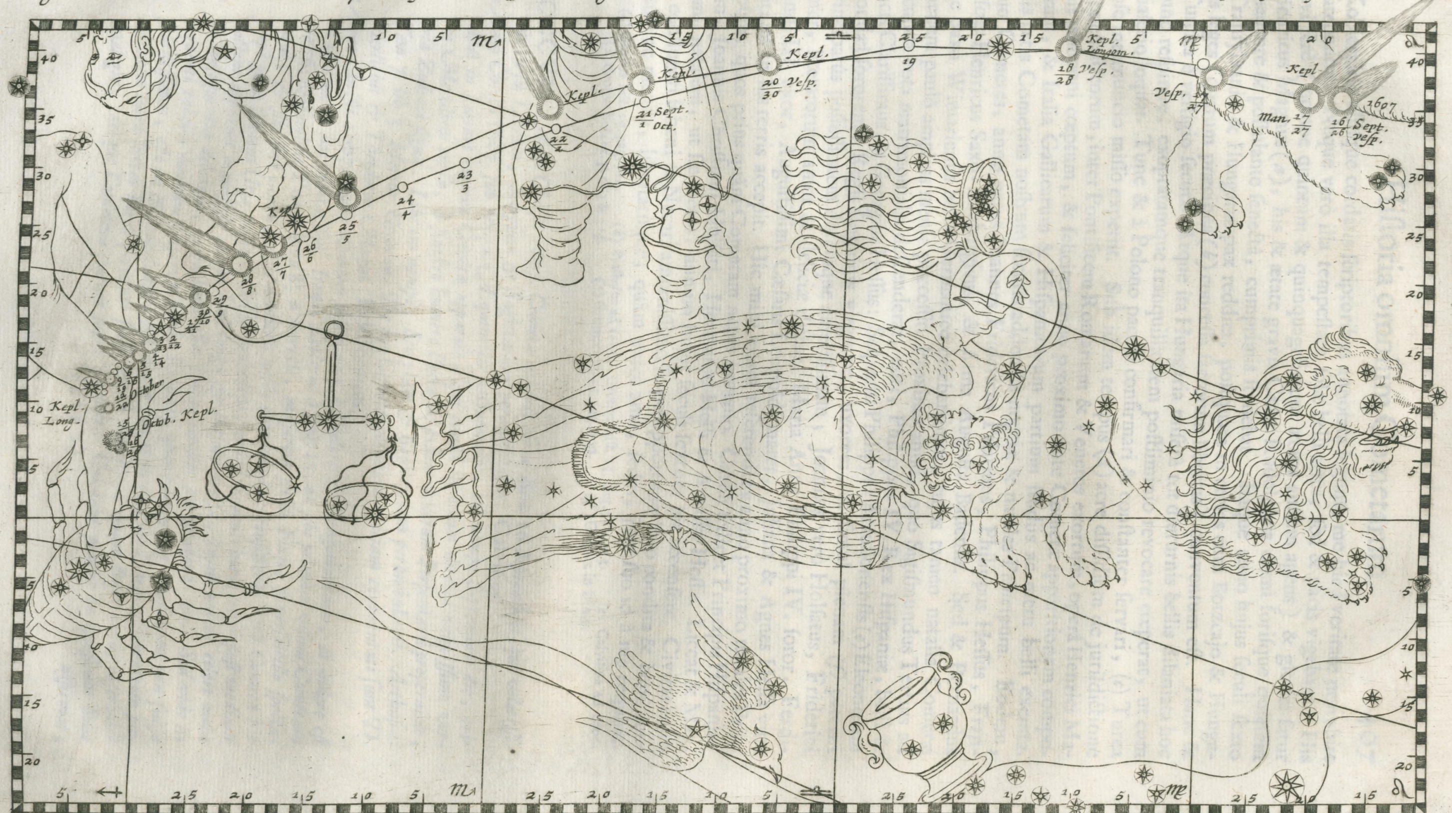
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Sed ſimul hæc ſumta & poſita fuêre, magno Galliæ, magno etiam utriuſque Belgicæ gaudio. Bellum quoque Brunſuicenſe (*a*) ſuperiore anno ex certamine imperii & libertatis ortum, auctoritate Cæſarea compoſitum. Inter hæc rem in Belgica (*b*), Regiâ quidem Spinola & Buquojus, Fœderatâ verò Mauritius & Henricus Naſſavii fratres, æquâ ferè fortunâ inter proſpera & adverſa tenuerunt, quæ ad finem properanti enumerare non æquè conveniens quàm promtum eſt. Anno, qui Cometæ noſtro natalis fuit, Carolus rex à Sueciis renunciatus res ſuas domi foriſque magis magiſque firmavit induſtrius. Sigiſmundus contra licet Ducum, quos paulò ante nominavimus, tum Chriſtophori Radzivillii, Palatini Vilnenſis & copiarum Lithuanicarum Ducis, tum Caroli Chodkevicii aliorumque Virorum fortium operâ prælio ſuperior, bello tamen inferior fuit, & cunctando deſtituit rem, quem errorem in eo Piaſecius (*c*) ubique notat. At enim violata ſacrorum libertas, quæ jam antehâc Rege Stephano in Livonia motus dederat, omnium fere in Suecia & Livonia (paucis exceptis) animos à Sigiſmundo averſos in Carolum converterat. Hîc nobis ex vicinia Demetrius ille (quem impoſtorem fuiſſe Piaſecius ſuſpicatur, Kobierzicius (*d*) affirmat) occurrit, magnum viciſſitudinis rerum exemplum daturus. Perſuaſerat ille cumprimis Georgio Mniſzek Palatino Sendomirienſi, cujus in Aula viliſſima miniſteria præſtans ex dorſo inuſtis ſtigmatibus agnitus, generis ſui hiſtoriam aperuit, ſe Joannis Baſilidis Magni Moſcorum Ducis filium, miro artificio matris Boriſſii Odonovii parricidæ, rerum tunc apud Moſcos potientis, manus ſævas evaſiſſe. Inde Georgius filiæ Mariæ nuptias & ſumtuum refuſionem ab eo pactus, privatâ auctoritate & potentiâ, amicorum catervis adjutus, in Moſcoviam introduxit, & accedente Boriſſio & filio ejus unico exſtincto, multorum Procerum favore in throno poſuit. Hinc filiam ei ſplendidiſſimo cum comitatu adduxit. Sed mox & Demetrius ſævum (*e*), & Maria ſuperbum (*f*) & Polonus arrogans & ferox ingenium induens, omnes adhæc præcoci ſecuritate ex inſolentis fortunæ muſto ebrii ſecuta mala ſibi accerſivere. Tantò magis cum & ante & poſt adventum Polonorum cum Sponſa (*g*) ſacra Moſcorum, qui veteres ritus Græcos addicto obſequio colunt, intempeſtivam arrogantiam non effugerint. Quid multis? Prudentes & auſa temeraria maturâ deliberatione perpendentes, antequam viderent Cometen ſecutura mala prævidebant. Ipſe Piaſecius (*h*) ingenuè & verè ait: *Fortuna raro inconſtantiæ & temeritati non ſociata, juvit auſum Demetrii, quantumvis malè conſultum viciſſitudine ſubitâ, quæ illius ſeculi prudentiorum & celebriorum militiæ Ducum de iſto bello nullo conſilio, ordine præpoſtero, & per omnia temerè ſuſcepto, malè ominantium ingenia fatigavit.* Idem temporis motus & Moſchicos & Polonicos vidit. Hi à ſigno Equitibus ad arma contra Regem & Senatum pro tuenda libertate dato Rokoſch dicti, nil aliud quàm bellum civile denotant. Hujus præcipuum (*i*) portentum ſecundæ Sigiſmundi (*k*) cum Conſtantia Auſtriaca nuptiæ, quibus acerrimè (*l*) & uſque ad Regis offenſam Joannes Zamoſcius Sarmaticus ille Heros Incomparabilis reſtitit. Anxia libertatis cura ſuſpectam hanc novam cum gente vicina eaque præpotenti affinitatem fecit. Cui inſolens apud Polonos, aviti moris & gravitatis retinentiores, cum ſorore defunctæ conjugis matrimonium invidiæ plurimùm addidit. Fateor tamen & diminutam ſacrorum libertatem, fœderibus, legibus & ipſo æqualitatis in libera Republica jure munitam, utraque Fratrum Majoris & Minoris Eccleſiæ (ita tunc vocabantur, qui nunc Calviniani & Ariani vocantur) æde ſacra (*m*) Anno 1591. everſâ, & libertate ſacrorum ademtâ, creſcente magis magiſque Pontificum potentiâ (*n*), communi cauſæ ſe adjunxiſſe. His & id genus aliis vitiis & erroribus removendis ſi pares eſſemus, motus bellorum, etſi Cometæ lucerent, nullos haberemus. Inde ſi præcedant illa vitiorum portenta, etſi nulla Cometarum adſint, frequentiſſima bellorum videmus incendia. Ego quidem ſic judico, qui quantum debeam pietati, & ut patriæ libertati, ita & Regiæ majeſtati, novi. Qui hujus temporis geſta à Piaſecio &

(*a*) Grotius hiſt. 15. p. 682. Confer hiſt. 15. p. 713. (*b*) Idem hiſt. 13, 14 & 15. (*c*) Ad 1599. p. 210. ad 1601. p. 229. ad 1604. p. 261, 262. (*d*) Lib. 1. hiſt. Vlad. Principis. (*e*) Piaſecius ad 1605, 1606. (*f*) Kobiertzicius lib. 2. (*g*) Piaſecius ibid. Grotius hiſt. 15. pag. 711. (*h*) Piaſec. p. 265. (*i*) Grotius hiſt. 15. pag. 710. Piaſecius ad 1603. pag. 249: 1604. pag. 263: 1605. p. 267, 273. ad 1606. pag. 281. Kobierzicius l. d. paſſim. (*k*) Piaſecius ad 1605. (*l*) Id. ad 1603. initio. ad 1604. ſub fin. Kobierzicius l. d. (*m*) Bielſcius & Piaſecius ad hunc annum. (*n*) Piaſecius ad 1591. Grotius hiſt. 15. pag. 710.

Kobier-

Figura Com. CCCCVII. A.C. 1607. e obſervatis Kepl. et Longomont. exhibens unà cum orbita peculiari Cometæ e Com put. Kepl. ad ejus hypotheſin directa. N.° 88.

Yſenius del. *Stopendael ſculp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Kobierzicio aliiſque cordatis ſcriptoribus annotata legunt, me hîc à veritate non abire fatebuntur. Neque verò illa tempeſtate ſolæ belli artes, ſed & pacis vigebant. His ævi ferè (nempe quintum & quinquageſimum ætatis annum agens) & gloriæ ſatur Henricus Magnus (*a*), his & ætate gravis Cæſar Rudolphus domi foriſque quietem ſuadente & poſtulante ſenectâ, cumprimis ſtudebat. Itaque anno hujus ſeculi ſexto Tranſylvaniæ & Hungariæ pax reddita, poſtquam in certas cum Botzcajo & Hungaris leges (quarum præcipua (*b*) conceſſa ſacrorum libertas) conventum eſt. Hanc & Turcica è veſtigio ſecuta. Atque ita Hungaria miſerè tot diuturnis bellis dilaniata hoc anno reſpirare, exoptatamque tranquillitatem poſtliminio revocare cœperat, ut cum Piaſecio loquar. Tunc & à Polono pacem confirmari & conſtanter ſervari, (*c*) Turca ipſe internuncio miſſo expetiit. Sub idem tempus (*d*) acre diſſidium de juriſdictione Eccleſiaſticorum, inter Pontificem Romanum & Venetos exortum, operâ Henrici Magni componi cœptum, & feliciter anno proximo ante Cometæ apparitionem compoſitum, & Italia Gallicarum & Hiſpanicarum partium ſtudiis ac metu belli exemta. His lætis Cometam noſtrum ſecutis addendæ nuptiæ & natales Principum. Eodem, quo Cometes, anno natus Joannes Fridericus Palatinus, Philippus Heſſus, Franciſcus Henricus Saxo-Laoburgicus, & Anna Auguſta Badenſis. Sed & Bernardus ille Saxo Wimarienſis bello Germanico celeberrimus, cujus tamen natalis Cometæ natalem paulò amplius menſe præceſſit. Proximo anno, quo Sigiſmundus Tertius ad ſecunda vota matrimonialia deſcenderat, nati, Philippus IV. Rex Hiſpaniæ, belli & pacis Clariſſimus, & Georgius Heſſus: Sequenti Philippus Arauſionenſis (*e*) Eleonoram Condæi ſororem, Regii ſanguinis virginem, uxorem, & ſimul plenam (*f*) paterni Principatûs poſſeſſionem dotemque ampliſſimam; Joannes verò Holſatus, Friderici frater, literatorum amor & deliciæ dictus, Maria Anna Philippi IV. ſoror, Ferdinandi III. uxor, Auguſtiſſimi Cæſaris Leopoldi mater, Juliana & Agnes Heſſa vitæ initium in his terris accepit. Hîc mihi etiam referendi ex anno proximo natales Principum, quos prius quàm Cometam natos invenio. Caroli ſcilicet Principis Hiſpaniarum, Joannis Chriſtiani Holſati, Hermanni Heſſi & Amaliæ Heſſæ. Liceat & Manhemii natalem, ut ſic dicam, annum hujus ſeculi ſextum his accenſere. Civitas enim in confluenti Rheni & Necari amœniſſimo & peropportuno loco condita & benè conſtituta ac munita, libertatiſque, quàm unicè amo, ſedes, jure ſuo id à me requirit.

(*a*) Grotius hiſt. 15. pag. 714. (*b*) Piaſecius ad 1606. Grotius hiſt. 15. pag. 712, 713. (*c*) Calviſius ad 1606. (*d*) Grotius hiſt. 15. p. 683 & 713. (*e*) Grotius hiſt. 15. pag. 709. (*f*) Golnitz in Itiner.

CCCCVII. *Anno Chriſti 1607. Cometa apparet circa diem 16. Septembris, qui velociſſimo curſu Libram, Scorpium & Sagittarium perambulabat.* Calviſius.

Anno Chriſti 1607. ſub tempus Æquinoctii auctumnalis, 16. nempe Septembris die, crinitus in Lunari regione Cometa apparuit, qui caudâ in ortum directâ velociſſimo verſus Meridiem curſu, à ſiniſtro humero Bootæ ad pedem dextrum Serpentarii properando, tria Zodiaci ſigna, Libram nempè, Scorpium & Sagittarium perambulavit. Arthuſius Tom. 7. lib. 3. Mercur. German. De hoc Cometa peculiariter etiam commentati ſunt D. Herlicius & Theodorus Majus. Eckſtormius.

Anno Chriſti 1607. fulſit Cometes obſervatus à Keplero & Longomontano, ut videre eſt ex ipſorum de hoc tractatibus. Itaque Keplerus à pag. 25. ait ſibi primùm viſum Cometam die 26. Septembris Pragæ hora 8½ à meridie, majorem ſtellis Fixis, ſi perſpicillo ſpectaretur, & ſibi ſinè cauda, aliis acutioris viſûs cum cauda: conſiſtebat verò Cometa hic propè genu ſequens Urſæ majoris verſûs præcedens; manè ſequenti horâ tertiâ poſt mediam noctem apparuit manifeſtè cauda benè longa & ſurſum verſa, caput autem celeri motu in conſequentia delatum, intra horas illas ſextas circiter per gradus 2. 50. Sed vide in ſequenti tabella nucleum Obſervationum Kepleri, quas tamen pag. 30. fatetur non fuiſſe ſubtiliſſimas, eſto ex illis concludat, ſi Cometa fuiſſet in confinio Lunæ, differentiam parallaxeos intra ſextas horas futuram fuiſſe multò majorem, quàm ferat motûs obſervati analogia; ideòque Cometam ſtatuat ſupra Lunam: Caudam præciſè in oppoſitum Solis

affirmat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

affirmat, & Cometam ſemper minus quadrante abfuiſſe à Sole, ipſique die 30. conjunctum fuiſſe ſecundùm Longitudinem, & in fine de directo evaſiſſe ſtationarium. Suppoſito autem telluris motu, & lineâ rectâ Cometæ trajectoriâ, colligit ad diem ultimum obſervationis, qui fuit 26. Octobris, diſtantiam Cometæ à terra ſemidiametrorum terreſtrium 13187, quam juxtà ſuam hypotheſin ait eſſe octuplò & amplius majorem altitudine Solis. Ricciolius.

COmeta iſte judice Vendelino 25. Septemb. natus. Obſervavit eum ultimò 5 Novemb. cum Keplerus à 26. Septemb. at 26. Octob. eum tantum obſervarit. Parallaxin ejus vel nullam fuiſſe, vel ita exiguam, ut longè fuerit à terris remotior quàm eſt Luna, nec ſublunarem eam fuiſſe Vendel. p.12. ait. Tota ejus duratio dies tenuit 41. quibus motus fuit S. S. S. à latitudinibus borealibus in Auſtrales: trajecitque eclipticam in 17°. 12′. Sagittarii cum inclinatione Auſtrali 41°. 7′. omninò & curſu lenteſcente, quodque in omnibus fermè eſt hactenus obſervatum, ductu viæ rectæ deſcribentis portionem Circuli maximi. Hinc concludit Cometas non aëreos ſed æthereos eſſe. Vidiſſe ſe eum velut haſtam ignitam aut gladium flammantem: caudam quippe projectam eſſe à capite in partes à Sole averſas, deſiiſſeque in mucronem longam 7. circiter gradus: arſiſſe manifeſtè, donec in confinio crepuſculi veſpertini obliteraretur ac ſimul deflagraſſet, ſimul in partes diſraratus abiiſſet in pappos, quomodo flores quidam ſolent. Cùm verò nullas ejus parallaxes invenire potuerit, ipſe primus Cometam ſupra Lunam fuiſſe ante Tychonem docuit, ut ipſe aſſerit pag.13. Præter hos, quos Eckſtormius nominavit, Cometæ hujus hiſtoriam Petrus Crügerus, Keckermannus aliique, quos & Ricciolius producit, compoſuêre. Alſtedius eum nominaſſe contentus fuit. Keckermannus eum mediocrem caudam, ſed quam ſurſum erexerit, habuiſſe, colorem albicanti ſimilem, tamen ſubobſcurum, & veluti mixtum refert. Viſum eum primo die 25. Septembris ab aliis, ab ſe 28. Septembris affirmat: imò & aliquantò ante à nautis conſpectum initio ſub cauda Urſæ Majoris verſùs Occaſum Septentrionalem, poſtea in medio circà Arcturum, paulatim magis ad Occidentem, in fine verò circà Æquatorem ad Meridiem ſe vertiſſe, modò altiorem, modò humiliorem fuiſſe, capite lucidiori, cauda pallidiori, quam initio ad antepenultimam ſtellam caudæ Urſinæ verſùs ortum hyemalem, quadantenus Soli oppoſitam, & veſperi quidem etiam verſùs ortum, mediâ verò nocte verſùs Meridiem, direxerit. Motum ejus initio multò fuiſſe velociorem, quòd longè ab Æquatore tunc abfuerit, poſtea eò tardiorem fuiſſe, quò magis Æquatori appropinquârat. Occidiſſe ſine occaſu, utpote ab horizonte verſùs Æquatorem progreſſum, duraſſe 20 diebus, circa 13. enim vel 14. Octobris exſtinctum eſſe. Effecta ei ex colore varia adſcribit. Ratione nempe Mercurii magnam inconſtantiam & tempeſtatem aëris: ratione Jovis blandum quid atque adeò effectum bonum: ratione Saturni contagioſum & malignum portendiſſe ait. Tùm verò reipſa aëris, pacis, belli conſtitutionem inconſtantem fuiſſe, notat. Vere. Talis enim ſemper eſt, nec ullus annus, imò ferè dies, viciſſitudine exemtus. Sed ut demus Cometam ex vicinia turbando aëri aptam materiam excernere, nihil hæc ad belli paciſque ſtudia, quæ aliunde ortum trahunt. Ricciolius Cometæ hujus hiſtoriam ex tabulis Kepleri & Logomontani præſtantiſſimorum Mathematicorum accuratè contexuit. Cum illo durationem ejus à die 26. Septembris ad 26. Octobris dierum unius & triginta ſpatio circumſcribit: latitudinem verò apparentem ſemper borealem deſignat. Cum hoc Cometam ante 25. diem Septemb. non apparuiſſe, imo hunc probabili ratione natalem, 26. verò Octobris extremum fuiſſe, intra hoc tempus 97°. 18′. motu diurno in circulo proprio confeciſſe, æmulum Jovis apparenti magnitudine, Saturni livore luminis, Lunâ ſuperiorem parallaxim trium minutorum fuiſſe, caudam valdè longam, denſam, capiti conproportionaliter cum magnitudine, die inter 9. & 10. Octob. Æquatorem tranſiiſſe, & ſemper deinceps Auſtraliorem factum eſſe aſſerit. Infra tamen, cap. ſcilicet 21. nec Keplerum, nec Longomontanum, nec Santutium demonſtraſſe hunc Cometam fuiſſe ſupra Lunam, & quamvis id probabile ſit, probabilius tamen infra Lunam fuiſſe concludit. Nullos

effectus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

effectus huic Cometæ adſcriptos invenio. Hos ego dabo, quantum potero, ad metam properans. Ineunte hoc anno Cometæ ortum præceſſit graviſſima inundatio, quæ Angliam damnis nullo auro redimendis (a) affecit. Polonia verò motu illo civili primo verè concuſſa utraque parte arma corripiente, uſquequo prælium ad Guſoviam 6. Julii commiſſum, quo error vel proditio, (b) Regi victoriam dedit, rem diremit, & ad concordiam paulò poſt, (c) rem inter hæc contra Carolum Carolo Chodkievitzio feliciter in Livonia gerente, perduxit. Sed ex hac pace, ut bella ex bellis ſeri ſolent, bellum Moſchicum natum. Hoc erumpente è latebris novo impoſtore (d) Demetrio (cui felix audacia Procerum quorundam Polonorum gloriam, ſtipendia, vindictam injuriæ nomini ſuo illatæ nuper, querentium privatis ſuppetiis fulta ſpem imperii & Marinam infauſtam illam Sponſam conciliaverat) ortum ex privato publicum evaſit. Rex enim ad occupandum imperium invitatus, & memorabilem victoriam de Moſcis ad Cluſinum (e) dedito ſibi Baſilio Suiſcio, qui per Demetrii ruinam ad imperium graſſatus erat, deditâ & metropoli Moſcoviâ filio Vladiſlao imperium acquiſivit, & anno ſequenti Smolenſcum magnâ virtute expugnatum Reipublicæ recuperavit. At enim Rex rerum Moſchicarum ſucceſſu elatus, Joannem Tiſcovicium Bielſcenſem oppidanum, virum probum, religionis à Romana inſtitutione diverſæ cauſſâ ad gladium & rogum in manus, pedes, linguam, cervicem, totum denique corpus ſævientem damnans, è veſtigio acerbam omnium rerum ſuarum converſionem ſentit. Ortum enim militis in Moſcovia ſtipendia tàm Demetrio quàm Regi facientis 1612. fœdus, Rempublicam tunc florentem graviſſimè, ſi unquam, afflixit & exhauſit. Et notæ quidem ſunt Piaſecii (f) aliorumque exercitûs & ſtipendiorum rationes, ſed ſunt mihi idonea inſtrumenta, quæ Sapiehanis quater mille quadringentis viginti octo equitibus Anno 1612. Breſtiæ novies centies quinquies & bis mille ducentos viginti tres florenos, ſive marcas Lubecenſes vel Turonenſes, numeratas eſſe. Zborovianis verò ſexies mille quingentis quadraginta & quinque equitibus Leopoli die 16 Aprilis Anno 1614. Commiſſarios Reipublicæ duos milliones, octingenties triceſies ſexies millenos, octingentos quinquaginta tres florenos pependiſſe. Tandem Smolenſcenſium Fœderatorum factioni, quæ quinque Legionibus termillenos bis centenos viginti equites comprehendebat, Bydgoſtiæ decem milliones centies triceſies ſexies mille florenos exſolutos eſſe. Atque hæc ſtipendia, magno, Reipublicæ bello Suecico & Moſchico tùm fame & peſte attritæ, fuerunt oneri. Converſam rerum Sigiſmundi fortunam amiſſa A. 1612. Moldavia, extemplò ſecuta Potociana in Moldavia clades, Tartarorum invaſio, teſtatur. Hæc anno proximo res damnis Moſchicis & Moldavicis turbatæ, & peſtis Cracovienſis, ſequenti continuata militis Moſchici ſeditio, iterata Tartarorum irruptio, Turcæ ob captam à Coſacis Sinopen offenſa: hinc decimo quinto hujus ſeculi, militis ſeditioſi proſcriptio, novæ Tartarorum rapinæ, Comitia irrita: decimo ſexto nova clades Moldavica duce Samuele Corecio à Turcis capto & crudeliter necato, novæ Turcarum offenſæ ex injuriis Coſacicis ortæ: Smolenſci obſidium, Lithuaniæ vaſtatio, inordinata de Suecia recuperanda conſilia: arma in Coſacos verſa: nova & atrociſſima Podoliæ & Voliniæ per Tartaros direptio: decimo ſeptimo Turcica contra Rempublicam expeditio: noxii in Moldavia cum Turca tractatus: amiſſâ proditione Livoniâ aſſiduæ Ordinum querelæ, aliaque quæ ſequentibus annis videbimus, exceperunt. Sed his omnibus proximius & certius, ut puto, Cometâ portentum illud crudelitatis multiplicis in uno homine eoque inſonte, inaudito in gente libera exemplo exercitæ, præfulſit. Ego quidem ſic judico, ducem æquitatem & patruum illum meum magnum Andream Lubieniecium, qui id integro libro læta Poloniæ ante hoc facinus, triſtia dehinc recenſente, maternâ linguâ conſcripto, nondum tamen edito, & unà debitam circa ſacra libertatem aſſeruit. Infortunia illa cuncta Piaſecius, pleraque Kobierzicius, uterque Regni Senator, aliique, ſed nullus eorum cauſſam adnotavit. Niſi quòd ille (g) hæc ad ſecundas Regis nuptias referat. Dixi & probavi ſupra eas publicè fuiſſe noxias. Sed hæ remotæ ab iſtis malis erant.

(a) Calviſius ad 1607. (b) Piaſecius ad 1607. (c) Idem ad 1608. (d) Piaſec. Kobierz, lib. 2. (e) Piaſecius ad 1610. (f) Ad ann. 1612, & ſeqq. (g) Piaſecius ad 1637. pag. 588.

Ego proximius horum portentum monſtrare, & cuncta ſimul enumerare volui, etiam à Cometa noſtro longius diſſita, ut & triſtem eamque magnam rerum Polonicarum à cæde hominis innoxii horrenda converſionem confirmarem, & unà quàm multa triſtia Cometam proximum anteceſſerint, oſtenderem. Sed nunc ad priora redeo. Ex quo noſter Cometa effulſit, Italia & Polonia domi, Hungaria foris partam pacem firmare ſtudebat. Togata verò ſtudia & colloquia inter Archiduces Belgarum rectores & Fœderatos inchoata, ſuperatis (*a*) non paucis difficultatibus & ad mitiora verſis pacem diſſuadentium (*b*) ſtudiis, inducias duodecim annorum publico non tantùm Batavæ libertatis auctoramento, ſed & commodo ac gaudio Anno 1609 initio Aprilis menſis initas attulerunt. Juvat hìc ſubjicere ea, quibus Magnus Grotius (*c*) decem & octo hiſtoriarum libros finit. *Nono Aprilis die factum eſt fœdus, quo illa per Europam notiſſima & pervecta jam alterum in orbem arma, in ſpem pacis per inducias ponebantur. Statimque Archiducum & Ordinum literis probatum, ac publicè recitatum eſt Antverpiæ illiſque in partibus magno plebis gaudio: apud Batavos haud æquè, dum ſponte pacis amans populus, ſed* 40 *annorum malis proſperiſque confuſus tardè ad ingenium redit. At externi, ubi ad eos fama manavit, extorqueri potuiſſe Regi potentiſſimo libertatis confeſſionem & Indiæ partem, utrumque ſine exemplo, nec credita hactenus, tantò impenſius mirabantur. Hinc vires, hinc conſilia æſtimabant. Certè eo ex tempore multi Reges, Principes, nationem Batavam ad ſocietatem reſpicere cœperunt.* Vide quæ in hanc rem Piaſecius ad eundem annum notat. Plena hæc ſpei melioris, hinc lætitiæ laudiſque veræ ſtudia juverunt inter alia felices Societatis Batavæ in utraque India id temporis inſtitutæ progreſſus (*d*), ut & ſociorum Anglorum res in India Occidentali proſperè geſtæ: tùm Hemſkerkii claſſi Batavæ præfecti (*e*) contra Hiſpanam claſſem in Calpetano ſinu: novum denique fœdus à Fœderatis cum Gallo; mox & cum Anglo firmandis rebus ſuis Anno 1608. initum. Hic etiam annus regno Hungarico Matthiæ (qui Ordinum illius regni propendentibus in ſe ſtudiis tenere quàm exſpectare maluit imperium) ſed & diſſidio cum fratre Cæſare initium dedit (*f*). Sed conceſſâ Matthiæ Hungariâ & Auſtriâ, fratrum odia mitigavit amor. Hæc tamen Matthiâ Bohemiam quoque totumque fratris imperium appetente, in bellum exarſerunt. Sed & hæc datâ Matthiæ Bohemiâ exſtincta, ad quem & imperium morte fratris Rudolphi Anno 1612. devolutum. Commoverat Anno 1608. Auſtriam negata à Matthia ſacrorum libertas. Quâ conceſſâ (*g*) quieverunt cuncta, ut pacis ita & lætitiæ plena. Eadem mox Bohemiæ, Sileſiæ & Moraviæ (*h*) Rudolphi, poſt & Matthiæ benignitate, hôc etiam Hungaris id juris relictum confirmante, fortuna fuit. Pacatam tunc Germaniam opima Clivenſis & Juliacenſis ditionis ſucceſſio (*i*), Duce Joanne Guilhelmo ſine liberis Anno 1609. mortuo, novo bello domi foriſque implicuit. Sed hæc à pacatis Cometæ temporibus aliquanto remotiora aliud præter eum portentum cupiditatis habuerunt. Pax tamen huic controverſiæ (*k*) inter Saxonicam & Brandenburgicam domum, illam feudi, hanc ſucceſſionis jus aſſerendæ Juliacenſi hæreditati adferentem, Anno 1611. impoſita: bello aliàs magis magiſque ardente, poſtquam ſemel conceptum cupidinis incendium graſſari cœpit. Emerſerat velut ex mari, quod tunc Carolus infeſtum tenebat, per hæc tempora & inter Danum ac Suecum bellum, quod ab illo captâ Calmariâ (*l*) felicius geſtum, mox ſecutâ hujus morte. Huic Guſtavus Adolphus filius Princeps Magnanimus Anno 1611. & ante annum Ludovicus 13. Henrico 4. (ibi filius hìc pater Magni cognomen ob laudes bellicas Alexandri, Pompei, Conſtantini, Caroli, & Ottonis exemplo meritus) ſucceſſit. Mortem Henrici, qui tandem in medio paratuum, (hi toti orbi metum (*m*) & motum, illi ipſi mortem portendebant) ſicarii manum effugere non poterat, pax excepit, & quietiores in Gallia res fuêre quàm ſpes omnium tulerat, ut Petavii (*n*) verbis hæc deſcribam, *ſub Ludovico puero, cujus tutela cum regni procuratione matri extemplò permittitur. Initium tumultuandi fecêre anno* 1614. *Principes aliquot, qui nimiam Con-*

(*a*) Grotius hiſt. 16 & 17. (*b*) Id. hiſt. 16. p. 726, 727, 731, 147 & alias. (*c*) Hiſt. l. 18. fine. (*d*) Grotius hiſt. 15. p. 701. l. 16 p. 720 & ſeqq. l. 17. p. 801. (*e*) G. l. d p. 731 & ſeqq. Piaſecius ad 1607. (*f*) Bucholzerus, Calviſius & Piaſecius ad 1608. Grotius hiſt. 17. pag. 803 & ſeqq. (*g*) Bucholzerus & Calviſius ad 1608. (*h*) Bucholzerus & Calviſius ad 1609, 1611. Piaſecius ad 1611 & 1618. (*i*) Bucholzerus, Calviſius & Piaſecius ad 1609. Petavius R. T. 1. par. l. 9. c. 14. (*k*) Bucholzerus, Calviſius & Piaſecius ad 1611. (*l*) Bucholzerus, Calviſius & Piaſecius ad 1611. Petavius l. c. (*m*) Piaſecius ad 1610. (*n*) Loc. cit.

cini Florentini potentiam exoſam habebant. Per hos tumultus Ludovicus nihilominus in Aqui-
tanos profectus eſt anno 1616. *ut Annam Philippi II. Regis Catholici filiam, quam per Lega-*
tum ſibi ante deſponderat; juſtum ad conjugium reciperet; eodemque tempore ſororem Eliſa-
betam paribus auſpiciis cum Philippo III. filio conjungendam reciperet. Sic potentiſſimi Prin-
cipes, ſummo Chriſtianæ rei commodo, pacis inter ſe fidem arctius hoc nuptiali commercio vin-
xerunt. Publicam hilaritatem ſequente anno geminavit domeſtica concordia: Henrico Condæo
Principe ac fœderatis reliquis cum Ludovico reconciliatis. Inter hæc anno 1613 & Danus
cum Sueco, utroque belli artibus adhuc de gloria ſtrenuè certante, tùm verò & Sa-
baudus cum Cardinali Mantuano Fratris Franciſci ſine virili ſtirpe mortui hæredita-
tem adeunte, pacem iniit. Hanc anno decimo quinto hujus ſeculi (*a*) pax Turcica,
Sabaudo Hiſpanica, Wormatienſis & Brunſuicenſis excepit. Iſti Gallica anno proxi-
mo ſancita, ſequenti Concino Florentino, tàm gratiâ apud Reginam matrem valido,
quàm apud Principes Regii ſanguinis arrogantiâ ejus offenſos exoſo, ſublato, firma-
ta, tùm Dano-Suecica & Sueco-Moſchica, denique Polono-Moſchica ſucceſſit. Lætis
Cometæ noſtri apparitionem ſecutis annumeranda ſunt duo, quæ Varſavienſe Comi-
tium Anno 1611. vidit. Alter eſt triumphus Staniſlai Zolkievii, Viri togâ & ſago Præ-
ſtantiſſimi, in quem Baſilium Suiſcium Magnum Ducem Moſcoviæ cum duobus fra-
tribus duxit. Alterum magnâ cum magnificentiâ collatum Pruſſiæ feudum Joanni Si-
giſmundo Electori Brandenburgico, qui tunc præſens fuit, ut id beneficii ab exceſſu
Alberti Friderici Anſpacenſis proximæ agnationis jure à Rege obtineret. Tandem ad
nuptias & natales Principum veniamus. Anno quo Cometes luxit, Sereniſſimus Au-
guſtus Dux Brunſuicenſis adhuc ſuperſtes, conjugii primi cum Clara Maria, Boguſlai
Ducis Pomeraniæ filia, Erneſtus Caſimirus Naſſavius cum Sophia Hedvige Brunſui-
cenſe, & Philippus Pomeranus cum Sophia Holſata; vivendi verò in terris initium
Gaſton Secundogenitus Henrici 4. filius Dux Aurelianenſis, Carolus Ludovicus Pa-
latinus Georgio Guſtavo genitus, Joannes Fridericus Brandenburgicus, Ludovicus
Anhaltinus & Urſula Badenſis fecit. Numerat quidem hîc Bucholzerus & Calviſii
continuator filium Sigiſmundi III. ſecundogenitum die 26. Decembris natum. Sed
neuter illum nominat, & uterque falſus eſt. Secundogenitus enim eſt Sereniſſimus
Rex ſuperſtes Joannes Caſimirus, Anno 1609. ut mox videbimus, natus. Proximo à
Cometæ apparitione anno, Ferdinandus id nomen Tertius Imperator Glorioſiſſimus,
Auguſtiſſimi Leopoldi parens, tùm tertia Henrici Magni proles maſcula, imperii
capax (*b*), Chriſtianus Albertus Saxo, Georgius Fridericus Brandenburgicus, Ale-
xander Henricus Holſatus, Erneſtus Anhaltinus & Juliana Heſſa natales, Philippus
Quartus, tunc trimus, regni auſpicia debent. Nono hujus ſeculi anno Joannes Fri-
dericus Wirtembergenſis Barbaram Sophiam Brandenburgicam uxorem duxit. At
menſis Martii decimo octavo die, Sereniſſimus Fridericus hujus nominis Tertius,
virtutibus nulli ſecundus, & primus Danorum Monarcha, ſeculi noſtri ornamentum,
vitam Haderſlebi Cimbrorum feliciter ortus eſt. Hunc quatriduo poſt Sereniſſimus
Rex Poloniæ ſecutus eſt. Utrumque paucis diebus Albertus Chriſtianus & Georgius
Albertus Brandenburgici (ut ita menſis ille Magnorum Principum ferax fuerit) hos
Ferdinandus Auſtriacus, ille Cardinalis, Erneſtus Guntherus Holſatus, Joannes
Heſſus ſecutus eſt. Sophia Eleonora Saxonica, Anna Maria Brandenburgica & Lu-
dovica Amalia Anhaltina eodem anno natæ. Decimus hujus ſeculi Mariam Annam
Ferdinandi 2. filiam, Maximiliani Bavari uxorem Sereniſſimi Electoris matrem, &
Mariam Eliſabetam Saxonicam (quæ XI. Electorum ſanguis Sereniſſimi Chriſtiani Al-
berti Holſatiæ Ducis mater eſt) produxit. Undecimus Matthiæ Hungariæ & Bohe-
miæ Regis cum Anna Auſtriaca (quæ paulò poſt Anno 1613. diademate Hungarico
ornata eſt) nuptias, natales verò Alfonſi Auſtriaci, Cæciliæ Renatæ eadem Auguſta
domo oriundæ, Reginæ Poloniæ, Ulrici Principis Daniæ Magnanimi, Georgii Fri-
derici Holſati vidit. Duodecimus Galliæ & Hiſpaniæ Regibus ſorores ſibi mutuò de-
ſpondentibus, Joanni Palatino Ludovicæ Palatinæ, Alberto Bavaro Mechtildæ Leuch-
tenbergicæ & Joachimo Erneſto Brandenburgico Sophiæ Solmenſis nuptias, Joanni

(*a*) Bucholzerus, Calviſius & Piaſecius ad hunc annum. (*b*) Grotius hiſt: 17. p. 802.

verò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

verò Alberto Principi Poloniæ, Auguſto Saxoni, Henrico Heſſo, Chriſtiano Oldenburgico, Magdalenæ Sibyllæ Brandenburgicæ (quæ nunc Sereniſſimæ Domûs Saxonicæ Electoralis mater eſt) aliiſque Principibus natales gratulatus eſt. Decimus tertius de multis pariter hymenæis & natalibus Principum gaviſus eſt. Nam Fridericus V. Elector Palatinus Eliſabetam Britannam, Wolfgangus Guilielmus Palatinus Neoburgicus Magdalenam Bavaram, Georgicus Joannes itidem Palatinus Veldentianus Suſannam Palatinam Sultzbacenſem, Otto Heſſus Catharinam Urſulam Badenſem conjugio ſibi junxit. Eodem anno Eliſabeta Sophia Joannis Georgii Electoris Brandenburgici filia & ſeptem Electorum ſanguis Januſſio Radzivillio Birzarum, Dubincorum, Slutzii & Copilii Duci fœdere matrimonii juncta, aliquot annis poſt Boguſlaum filium enixa, unicum paternæ Domûs ſolatium, Principem Magnanimum & virtutibus Maximum, Pruſſiam Electoralem Præfecti ampliſſimâ poteſtate nunc gubernantem. Eundem illum annum Carolus Ferdinandus Princeps Poloniæ, Joannes Georgius 2. undecim Electorem Saxoniæ ſanguis, & ipſe Elector, Princeps Magnanimus, validum Sereniſſimæ Domûs Saxonicæ, ſed & S. Rom. Imperii columen, Chriſtianus Erneſtus Brandenburgicus, Fridericus Anhaltinus, Hedvigis Heſſa, Eva Catharina Anhaltina, Antonia Wirtembergica, natalem habuit. Decimo quarto Georgius Rudolphus Dux Sileſiæ Lignicenſis & Bregenſis Regius Piaſtadarum Poloniæ ſanguis Sophiam Eliſabetam Anhaltinam, & Georgius Fridericus Badenſis Agatham Erpacenſem vitæ ſociam: Leopoldus Guilhelmus Auſtriacus Ferdinandi Secundi filius, Tertii frater, Alexander Princeps Poloniæ, Fridericus Henricus Palatinus Friderici V. primogenitus, in cunis Rex Bohemiæ electus, Auguſtus Saxo, Albertus Brandenburgicus, Mauritius Heſſus, tùm Sereniſſimus Eberhardus Wirtembergicus Dux octavus, Princeps eruditionis & virtutum laudibus inſignis, tùm &, quæ ipſi poſtea uxor à Deo feliciter, utpote numeroſam & præclaram ſobolem paritura, data eſt, Anna Catharina Joannis Caſimiri Comitis Sylvæ & Rheni filia, & Sophia Brandenburgica vitæ exordium habuit. Decimo quinto celebratæ ſunt illæ nuptiæ Ludovici 13. cognomine Juſti, Regis Galliæ cum Anna Maria ſorore Regis Hiſpaniarum Philippi Quarti, & hujus cum Iſabella Ludovici ſorore: tum Joannis Caſimiri Palatini Bipontini, qui Sereniſſimi Regis Sueciæ Caroli XI. avus eſt, cum Catharina Caroli IX. Regis Sueciæ filia, Ludovici Electoris Palatini, qui Sereniſſimi Caroli Ludovici Electoris Palatini proavus fuit, ex filia Anna Maria nepte: nec non Ambroſii Spinolæ, bello Clariſſimi Principis, cum Aumalii Ducis filia. At verò Chriſtiani Saxonis, Erdmanni Auguſti Brandenburg. tùm Sereniſſimi Philippi Guilhelmi Palatini Neoburgici inter Principes Germaniæ Laudatiſſimos & regnandi artium peritiſſimos optimo jure ponendi, nec non Friderici Wirtembergici, Sophiæ Heſſæ, Agathæ Badenſis & Chriſtinæ Margarithæ Mecklenburgenſis natalibus, idem annus lætus & præclarus extitit. Decimus ſextus Annæ Matthiæ Imper. uxori Bohemicum diadema impoſitum, Georgium Guilhelmum novem Electoribus Brandenburgicis ſatum, & paulò poſt Inclyto Patri Joanni Sigiſmundo ſucceſſurum, Eliſabetæ Carolotæ, quæ etiam tot non tantùm Electorum, ſed & Imperatorum ac Regum, quos Domus Palatina orbi Chriſtiano dedit, ſanguis, Friderici 4. Electoris filiæ, Quinti ſorori, nexu connubii junctum: Fridericum Palatinum Bipontinum, Fridericum Brandenburgicum, & illum Heſſum, qui duodecimo abhinc anno ſacram purpuram induit, natum conſpexit. Decimus ſeptimus auſpiciis Ferdinandi (*a*) in regno Bohemiæ (ſicut proximus in regno Hungariæ ante Cometæ apparitionem) nuptiis Ducis Mantuani cum Magni Ducis Hetruriæ ſorore, & natalibus Sereniſſimi Caroli Ludovici Electoris Palatini Principis, eximiis laudibus ornatiſſimi, Alberti Brandenburg. Friderici Heſſi (qui Sereniſſimi Regis Suecorum Caroli Guſtavi affinis in nupero bello Polonico Coſtiani ex inſidiis occubuit) Friderici Badenſis, Ulrici Wirtembergenſis, & Dorotheæ Batildis Anhaltinæ inclaruit. Atque hæc etſi paulò longius à Cometa noſtro diſſita, tùm eorum qui longè remotiora caſuum adverſa Cometis imputant, tùm præcipuè tot Magnorum ſeculi noſtri Principem (quorum hîc uno obtutu hy-

(*a*) Piaſecius ad 1617.

menæos

Figura exhibens facies et motum Cometæ illius maxime inſignis et memorabilis A.C. 1618. et 1619. Cujus orbita hic ex tab. Kepleri delineata adjunctis item aliorum ut Cyſati Nº 86. Longomontani, Habrechti, Schickardi etc. obſervationibus ad ſingulos dies.

M. C. Yſenius del. *Ge. Gerardi ſculp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

menæos, natales & genus ſubjicio) gratiâ adnotare ex induſtria volui. Quod ſi tamen hoc aliquis ægrè ferat vel etiam miretur, ſciat me inveniſſe Cometam inter hunc & proximum ad annum 1610. à Clariſſimo Viro Daniele Berckringero* notatum. Qui ſi, ut ſpero, juſta auctoritate firmari poſſit, bono jure tabulas noſtras Cometicas augebit.

* Diſſert. de Cometis pag. 57.

CCCCVIII. CCCCIX. CCCCX. & CCCCXI. *Anno Chriſti* 1618. *Cometa menſe Octobri manè ante Solis ortum in cælo, prolixâ admodum caudâ formidabilis viſus in ſigno Scorpii propè lancem, qui inde progreſſus Borrholybicum contra ſeriem ſignorum Bootem ferè totum perluſtravit.* Bucholzeri & Calviſii appendix.

Anno Chriſti 1618. *ardente in Bohemia bello, Cometa in cælo ardere cœpit, prolixâ admodum caudâ formidabilis. Viſus is primùm apud nos* 16. *Novemb. fuit horam circiter matutinam quintam, accenſus nimirùm in Scorpione juxtà duos Planetas, Martem & Mercurium, à quibus flammam concepiſſe haud immeritò putatur, cum præſertim Cometas omnes effectus habere ejuſmodi, quales à Marte & Mercurio cientur, Ptolemæus etiam annotatum reliquerit. Ex Scorpione deinde progreſſus fuit contra Signorum ordinem in Libram, ſumptoque ex Oriente Septentrionem verſus itinere per diſſectum medium Booten ad cingulum ejus uſque tranſiit, & caudam ſuprà verticem noſtrum, prolixo admodum intervallo juxtà inferiorem Urſæ minoris pedem extenſam habuit, donec ultra Cancri Tropicum progreſſus, circà* 14. *Decembris iterum diſparuit, cogitandi nobis de effectis & ſignificatione ejus materiâ non vulgari relictâ, quàm editis in lucem multis doctiſſimis, poſt meum diſcurſum ſcriptis, Aſtrologi prolixè ſatis explicarunt & pertractârunt. Extant de Cometa hoc monetæ aureæ argenteæque, cum ſcripturâ meâ ejuſmodi cuſæ:*

Ardet divini Numinis Aſtrum.

M. Godfridus Arthuſius Tom. 12. lib. 3. Mercurii German.

Cæterùm de hoc Cometa ſcripſerunt D. David Herlicius Medicus Stargardiæ in Pomeraniâ: M. Paulus Nagelius Lipſienſ. Theologus & Aſtrologus: Caſparus Dauthendey Medicus & Mathematicus.

Cometam hunc duobus menſibus anteceſſit terræ motus horribilis, quo in Alpibus Rheticis oppidum Plura obrutum eſt Anno Chriſti 1618. *die* 25. *Auguſti. Sequenti anno die* 15. *Januar. circà Francofurtum etiam factus eſt terræ motus. Anno Chriſti* 1618. *die* 2. *Novemb. Maximilianus frater:* 14. *Decemb. Anna uxor Matthiæ Imperat. obierunt. Quos Anno Chriſti* 1619. *die* 20. *Martii ipſe Imperator Matthias ſecutus eſt. Eodem anno menſe Majo ſepulta eſt Anna uxor Jacobi Magni Regis Angliæ. Obiit etiam hoc anno uxor Philippi III. Regis Hiſpaniæ. Anno eodem die* 24. *Decemb. ex hac vita deceſſit Joannes Sigiſmundus Elector Brandenburgicus.* Eckſtormius.

ACcedamus ad deducendam curatius quatuor Cometarum hiſtoriam. Utemur primum duce Ricciolio, qui ex multis aliis hiſtoriam horum Cometarum contexuit. Is igitur primum Cometen 25. Auguſti in Hungaria apparuiſſe, & 25. Septemb. diſparuiſſe, ex mente Kepleri ſcribit. Exiſtimaſſe verò, eum, quia Cometa tàm citò caudam perdiderit, ruiſſe verſus Solem in linea obliquè à terra averſa, & ſuppoſito motu terræ annuo, Cometam hunc motu ſuo diurno in principio trajectionis æquaſſe motum terræ diurnum in longitudine. Secundum Cometam ex confuſæ narrationis tenebris in lucem producit. Putat enim eum vel cum trabe, vel cum dracone volante, vel cum tertio Cometa confundi. Viſum itaque eum die 10. Novemb. Noveſii in Sileſia igneum, pennæ ſtruthionis ſimilem ac incurvatum, quam ſpeciem veteres Ceratiam dixerunt, eodem die viſum Romæ inſtar trabis arcuatæ: die verò 17. Novembris Spiræ, aliàs alibi: ubi tamen Kepleri ſententiæ incertum notat & ſcrupulum hîc, ad tertium Cometam abeundo, relinquit. Hunc verò à priori diſtinctum circà medium Novembr. apparuiſſe, ignoratum Keplero, Longomontano & pleriſ-

pleriſque Scriptoribus Europæis: & tertium à Secundo in Perſide, tertium quoque à quarto in India viſum diſtinguit. Et ſecundum quidem Obſervationes in Perſide à Garcia Silva Figueroes Legato Hiſpanico factas, Cometarum alter die 10. Novemb. duabus ante exortum Solis horis fulgere cœpit, cujus apparitio inter Orientem & Meridiem animadverſa fuit, color ſimilis planè fumo, qui ex pulvere ſulphureo recoctiſſimo incenſo, evaporatur, caput in Scorpione: Magnitudo quanta Zodiaci ſextantem caperet forma velut acinacis, ut aliqui autumarunt: ſed Legato viſum eſſe Cometam ſpeciem referre magis ſurculi palmæ anniculi, qui nondum dilatatus in cacumine leviter curvetur; motum autem tenuiſſe in Meridiem. Alter autem Cometa die 12. vel 13. poſt prioris Cometæ exortum ei apparuit jubatus ſive crinitus communi facie, colore Veneris aſtro ſimilis, parique magnitudine aut paulò majore. Ortum autem rectè ducebat ab Oriente Æquinoctiali, & quamvis ab initio longè minor eſſet priore, incrementa tamen in dies longè majora capiebat, ſic ut alterum penè æquaret. Movebatur motu primi mobilis & item proprio, non procul à linea verticali Septentrionem verſus. Porrò triduo poſt hujus exortum, vel quatriduo alter evanuit. Ambo certè brevem adeò periodum habuêre, ut poſterior jam ſuprà diem decimum apparere deſierit. Obſervatum eſt hunc dum deſineret, magis rubuiſſe. Ex his & aliis Obſervationibus in Perſide factis Ricciolius infert, ſecundum Cometam Garciæ primùm apparuiſſe 10. diſparuiſſe 23. Novemb. tertium verò qui Garciæ ſecundus, ortum 22. vel 23. Novemb. (duo enim, ſecundus ſcilicet & tertius, ſimul viſi in Perſide Cometæ adnotantur) 13. Decemb. deſiiſſe. Inter hæc trabem igneam præ cæteris ejuſdem generis conſpicuam memorat, quæ & à die 18. ad diem 29. Novembris movebatur ad motum primi mobilis, apparebatque antelucanis horis, & occupabat in cælo penè 40. gr. motu autem proprio progreſſa eſt, & à Cratere ad Cor Hydræ progreſſa eſt in antecedentia diebus illis 11. gradus 24. ita ut quidam eam pro Cometa duxerint. Ita ſecundùm horum ſententiam cum aliis collatam quinque Cometæ (quod fieri poſſe Franciſcum Fernandem teſte Ricciolio dicentem audivimus) hoc uno anno apparuerint: quod adjunctâ tabellâ exhibeo:

Cometa 1618. viſus {
1. à die 25. Auguſti ad 25. Septembris.
2. à die 10. Novembris ad 23. Novembris.
3. à die 18. Nov. ad 29. Nov. Keplero, ſecundus conjiciente Ricciolio.
4. à die 22. vel 23. Novembris ad 13. Decembris.
5. à die 24. Novembris ad 22. Januarii 1619.

Ne quid dicam de phœnomeno die 20. Octobris St. N. à Schikardo, & 30. Octob. ejuſdem ſtyli Urſino teſte Coloniæ Agrippinæ (fortè ad Spream) viſo, & pro Cometa habito. Sed enim nemo, quod ſciam, eſt, qui duos ſimul Cometas ſecundum & tertium, tùm tertium & quartum, licet iiſdem diebus apparuiſſe ſcribantur, ſicut ſecundum & tertium (nobis hactenus quartum) in Perſide, tùm quartum & quintum in India ſimul viſos accepimus, viſos ſibi eſſe affirmârit. Itaque ille tertius Cometa è tabella delendus, ut quatuor tantum Cometas illâ tempeſtate intra quatuor paulò amplius menſes viſos eſſe relinquatur. Cæterùm de hoc quarto & omnium famoſiſſimo Cometa notandum, eum ad ultimos dies Novembris infra Lunam, non valdè tamen, fuiſſe, inde verò ſupra Lunam ſcandiſſe, ſicut Ricciolius Cyſati, Kepleri, Longomontani aliorumque argumentis expenſis judicat. Ortum eum fuiſſe dicit grad. 4. infra lancem borealem, & exſtinctum inter caput Urſæ Majoris ac polum mundi boreum, motumque retrogradum fuiſſe obliquè in præcedentia, & quotidie remiſſiorem, ſicut etiam capitis magnitudo quotidie minor apparuerit oculo nudo, ſecus autem Teleſcopio; Latitudinem autem ſeu declinationem ab ecliptica auxiſſe uſque ad diem 8. Januarii, inde autem diminuiſſe flexo curſu nonnihil verſus Meridiem. Ita ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ut cœperit in Scorpii gradu 18. cum latit. Auſtr. gr. $3\frac{1}{2}$. & deſierit in Cancri grad. $21\frac{1}{2}$. cum latit. bor. grad. $56\frac{1}{3}$. Diligenter dehinc Ricciolius obſervationes Præſtantiſſimorum Mathematicorum accuratiſſimas exponit: quibus ut immorari nolo, ita tamen pauciſſima non negligenda adponam. Refert caput Cometæ quotidie diminutum, & caudam 21 gr. at die 18. Decembris 28. gr. longam Scipioni Claromontio viſam. Valentiæ Hiſpanorum Antonio Luciano ſinè capite ob viciniam Solis viſum die 24. Novembris, ſed die 29. caput emerſiſſe è radiis Solis, & caudam gr. 25 porrexiſſe (quam tunc incurvatam Meridiem verſûs Gaſſendus: die 10. Novembris Vendelinus, 10. Decembris Romani viderunt) occaſum verſûs averſam potius à Venere quàm à Sole, licet poſtea exactè averſa fuerit à Sole. Exordium motûs fuiſſe à lance boreali & inde per Booten & caudam Urſæ Majoris. À die. 17 Decembris non occidiſſe amplius Batavis, ſed verſatum fuiſſe inter ſtellas ſemper ibi apparentes. Extinctum denique circà medium Januarii ultrà Urſam majorem ex Villebrordo Snellio, celeberrimo apud Batavos Mathematico ait. Longomontano Hafniæ non ante 1. Decembris St. N. obſtantibus procellis viſum. Caput Cometæ aliquanto majus Spicâ Virginis & colore medio inter Martem & Spicam. Caudam viſam ei directè à Sole averſam & longam ſtaturæ hominis procerioris. At die 3. Decembris caudam 20. quaſi grad fuiſſe. Die 4. eandem valdè prolixam & vibrationem inſignem: caput adhuc majoris diſci quàm Spica ſit & ſatis rotundum. Die verò 10. Decembris manè Cometam ortum ferè cum Luna caudæ radios præter morem vibraſſe uſque ad gr. 104. nempe uſque ad manum ſiniſtram Aurigæ & averſos à Sole, elevato autem Cometâ caudam contractiorem factam. Die 15. Decembris caput Cometæ ſubobſcurum fuiſſe & diminutum ac rubicundum nudo oculo, at perſpicillo lividum & caudæ radios raros. Die 24. Lunâ ex adverſo ſplendente Cometam valdè attenuatum & caudæ vix veſtigium apparuiſſe, ut & die 26 & 28. quo deſierit obſervari Hafniæ. Diſtantiam porrò Cometæ à terris ex parallaxibus Longomontanum deduxiſſe ſemidiametrorum terreſtrium ſaltem 240. & quia caput Cometæ majus quàm Spicam ac 3. minutorum æſtimârit, diametrum ejus ad diametrum terræ feciſſe, ut 377. ad 3600. ſeu ut 1 ad $9\frac{1}{2}$, & corpus Cometæ ad terram ut 1 ad 870. & ad Lunam ut 1 ad 20. Keplerum iniiſſe Obſervationes Lincii à 29. Novembris æſtimatione oculari ad fixas, cum idoneis inſtrumentis caruerit. Die tandem 7. Januarii finem obſervandi feciſſe. Die 9. Decembris adeò longam fuiſſe caudam, ut illa major fuerit diſtantiâ Cometæ à terra. Ambroſio Rhodio Mathematico Wittebergenſi à 27. Novembris viſum Cometam. Die 14. Decembris caudam longiſſimam uſque ad gr. 60. vel ſaltem 50. die 17 & 19. contractam ad 30. gradus; tandem eum circa 12. Januarii diſparuiſſe. Singulare verò quidpiam D. Iſaacum Habrechtum Argentorati die 30. Novembris in Cometa notaſſe, ſcilicet quaſi triplicem ſtellam, & intimum ipſius nucleum fulgentem inſtar auri in teſta liquati inter violentiſſimos ignes Capellæ: ſed illum nucleum circumdatum fuiſſe circulo remiſſioris claritatis, & hunc iterum alio circulo inconſtanti & ſcintillante. Eodem die viſam ab aliis ſtellam in capite Cometæ, quaſi Domicellam in curru ſedentem, idque ſcriptum fuiſſe Lipſiam ad Phil. Müllerum. Keplerum hoc oculorum vitio fruſtra tribuiſſe. Id enim Cyſati præſtantiſſimi Ingolſtadienſis Mathematici Obſervationibus confirmari. Quas cùm præ cæteris commendet, omiſſis dierum obſervationibus ad iſtas rectà veniemus. Refert itaque Cyſato ante 1. Decembris nebulis impedientibus Cometam non fuiſſe viſum. Viſum autem tunc paulò ante horam 5. matut. hora jam 5, 45′ vidiſſe Cometam altum 12° 26. & diſtantiam ab Arcturo 27° 6′: à Spica verò 24° 48′. ideoque in Scorpii 9° 24′. cum latitudine boreali 11° 37′. Die 4. ortum fuiſſe paulò ante horam quartam matutinam. Die 7. inter quartam & quintam matutinam, ſtellam tertiæ magnitudinis, quæ eſt in Libra Bootis, fuiſſe ferè in mediis Caudæ Cometicæ radiis, & horâ ſeptimâ in extremis propè caput. Die 16. Decembris caudam Cometæ hora nona veſpertina tranſiiſſe per medium quadrilaterum Urſæ Majoris: capite adhuc latente vel infra horizontem, vel in vaporibus horizontis, à quo emerſerit circa undecimam horam noctis. Die 20. Decembris caput Cometæ hora tertia 54′ matutina diſtare, viſum eſſe uno gradu proximè à ſtella quartæ magnitudinis, quæ eſt ad ſini-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſtrum cubitum Bootis, cum Cometa altus videretur 48° 36. & perſeveraſſe in eadem diſtantia ab eadem ſtella abſque notabili diſcrimine, uſque ad ortum ferè Solis, ſeu uſque ad viſam Cometæ altit. 76°. ſibique viſum id eſſe argumentum parallaxeos exiguæ. Ab hoc autem die 20. uſque ad Januarii 18. nunquam amplius occidiſſe Cometam infra horizontem *, ſed verſatum eſſe inter ſtellas ſemper apparentes. Die 27. Septembris veſperi hora ſeptima cælum ſereniſſimum, adeò ut ſtellæ ſextæ magnitudinis diſtinctè viderentur, & tamen Cometæ comam nihil prorſus apparuiſſe, caput difficillimè viſum non majus ſtellis quartæ magnitudinis, & reliquis ſtellis longè obſcurius: quia videlicet Luna plenior extinxerit ferè Cometam, ut & lacteam viam ac nebuloſas ſtellas. Die autem 28. hora quinta matutina, Lunâ abſente, conſpicabiliorem fuiſſe Cometam, caput multò majus, & comam multò longiorem, & aërem quoque puriorem. At hora nona veſpertina Lunâ lucente nil de Cometa viſum, eſto ſtellæ ſextæ magnitudinis comparerent. Die 7. Januarii Cometam conjunctum fuiſſe cum ſtella penultima caudæ Draconis. Tandem à die 22. Januarii per alios 8. & plures dies fuiſſe dies nubilos, poſt quos Cometæ nullum amplius veſtigium apparuerit. † Quod ad Obſervationes caudæ 12. aſtrorum ſchematiſmis elegantiſſimè oculis ſubjectæ attinet, die 1. Decembris caput paulò infra pedem borealem Virginis fuiſſe, ab hoc ſurrexiſſe caudam non rectam ſed curvam, ſurſùm convexè, & deorſum concavam nonnihil, ac latiorem in medio quàm ipſum caput, ut fit in flammis lucernarum, in fine autem non ſcoparum more ſparſam, ſed collectam in cacumen (fortè, *acumen*), quod rarioribus & dilutioribus radiis luxerit, longitudinem caudæ tunc ſaltem 22°. fuiſſe. Die 4. caput Cometæ rarò & languidè ſcintillaſſe, & caudam velut vento leniter agitatam fluctuaſſe, & reciprocâ vibratione ſubſaltaſſe & aliquando acutum in extremo, aliquando in ſcopæ formam dilatatam, quod aliis quoque multis noctibus uſque ad diem 28. Decemb. animadverſum fuerit. Die 7. hora ſeptima tramite ferè recto protenſam, latam in medio ferè 2° 36. ordinariè, ſed ob reciprocam ejaculationem ac dilatationem aliquando gr. $3\frac{1}{2}$ longitudinem autem viſam 57°. & à genu Bootis remotiore uſque ad ſtellas pedis ſiniſtri poſterioris Urſæ Majoris. Latitudinem ordinariam caudæ 2°. Die 17. hora ſexta matutina caudam notabiliter curvam apparuiſſe longam 56°. latam paulò plus 2°. Die 18. longam 54°. latam paulò minus 2°. Die 20. caudam longam 34°. & curvam, tranſiiſſeque à carpo Bootis per extremam Caudæ Urſæ Majoris, uſque ad humerum ſiniſtrum Urſæ. Die 21. caudam longam 20°. Die 22. hora octava veſpertina caudam brevem adeò, ut videretur diſparitura, ſed diem 24. incrementa nova accepiſſe & fluctuare ac vibrare alternis jaculationibus radios, multò quàm aliàs frequentius viſam eſſe, ſic ut à manu Arcturi uſque ad remotiſſimam plauſtri pertingeret fieretque interdum lata 4°. quod etiam die 28. viſum ſit. Caudæ longit. die 28 & 29. fuiſſe 35°. decreviſſe verò adeò ut die 7. Januarii vix 8°. videretur. Tandem advertiſſe Cyſatum extremorum radiorum ſubtilitatem & caudæ longitudinem aliis aliter viſam ob oculorum, aëris & crepuſculi varietatem; caudam tamen ſemper directè in averſam Soli partem protenſam fuiſſe, ‡ & caput Cometæ à Sole die 1. Decembris digreſſum 31° 27′. & die 21. Decembris 90° 34′. & die 18. Januarii 123° 3′. ſed die 22. 122° 2′. tantum.

(*a*) Caput porrò Cometæ nudo oculo repertum à Cyſato eſſe 1. Decembris longè majus quàm ſtellam primæ magnitudinis ejuſque lumen obtuſum, pallidum & non ſcintillans, ſed Saturno valdè ſimile: illud verò Aſtronomico Radio ſe dimenſum fuiſſe & reperiſſe uſque ad die 10. Decembris 7′ aut 6′. At die 3. Januarii adeò diminutum, ut vix æquaret ſtellas quartæ magnitudinis; ſed adhibitis tubo ſpicillis, uno 6. altero 10. pedum, vidiſſe in medio capitis nucleum lucis conſtipatioris rotundum, diametro majore quâvis ſtellâ 1. magnitud. teleſcopio item ſpectata, minore tamen quàm iis diebus viſa fuerit per tubum Jovis diameter, ita ut ſummùm contineret duas tertias diametri Jovis. Nucleum illum ambiiſſe circumfuſum aliud lumen pallidius, duplo ferè latiore limbo quàm fuerit nuclei diameter tanquam juba vel halo. Nuclei

* Cometa quando inter ſemper apparentes eſſe cœperit † Cometæ ſitus & Longitudo. ‡ Digreſſio à Sole. (*a*) Capitis Obſervationes.

diame-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

diametrum 2′, latit. limbi 3′. & totam diametrum 8′. circiter. Die 8. nucleum ſeorſim ſumptum apparuiſſe duplo majorem Arcturo, & 3′ vel 4′. cum primo die longè minor viſus fuerit, nec amplius rotundus ſed diffiſſus in tres vel quatuor irregularis figuræ globulos inter ſe cohærentes. Die 17 & 18. Decembris pro nucleo illo jam aliquot minutiſſimas ſtellulas lumine obtuſiſſimo illis interfuſo & circumfuſo: & die 20. manifeſtius apparuiſſe in ſtellulas multas diſſolutum, quarum tres diſtinctius viſæ fuerint, earumque maxima ſimilis ſtellis 5. magnit. Nuclei hujus ſeu congeriei ſtellarum diametrum fuiſſe 5′ aut 6′ & notabiliter majorem quàm die 1. Decembris. Sed die 24. ſtellulas nuclei magis diſſipatas & multò tenuiori lumine apparuiſſe, & ex tribus illis inſignibus, unicam tantùm viſam, cæteras ſimilis omnes magnitudinis, ſed ob crebram ſcintillationem * & inconſtantiam non potuiſſe numerari; nuclei verò diametrum 6′. latit. limbi circumfuſi 5′. & totam diametrum capitis 16′. viſam eſſe: poſtea verò non potuiſſe tubo ſpectari diſſipatis jam illis ſtellulis. Concludit tandem Ricciolius (*a*): *Mirum itaque fuit contrarium planè eveniſſe ſpectantibus nudo oculo, nam ab initio majus* (caput) *videbatur, ob conſtipatum ac denſum corpus, & lumen intenſius, & in fine vix poterat diſcerni, & videbatur minimæ magnitudinis, at è contrario per Teleſcopium, viſum eſt caput* 1. *die Decembris* 8′. *minutor. & die* 24. *Decembris minutorum* 16′. *Aderat Chryſoſtomus Gall. Mathematicarum poſtea publicus profeſſor in Luſitania, & obſervatio diverſis tubis ſæpiuſque iiſdem noctibus repetita, liberat animum ſuſpicione ludibrii oculorum; vide etiam quæ ſupra viderit D. Habrechtus Coloniæ. Ecce autem tibi in fine hujus obſervationis figuram, quâ à die* 17. *Decembris uſque ad* 20. *apparuit caput Cometæ. Similis congeries cernitur teleſcopio in nebuloſa Cancri, & in fine gladii Orionis. Tandem putat Cyſatus diſtantias à terra fuiſſe, quales in fine tabulæ quartæ ponemus, & Cometam motum per Epicyclum circa Solem, licet non neget potuiſſe moveri per lineam rectam; & caput fuiſſe quoad diametrum milliarium Germ.* 175. *corpus autem minus terrâ vicibus* 950. *ſed Lunâ vicibus* 22. *Deinde exhibebo tabulas, primò quidem longitudinum & latitudinum obſervatarum, deinde ephemerides concinnatas ex paucis obſervationibus, ſed probabili conjecturâ motûs ordinatas & extenſas ad alios plures dies, quibus non eſt obſervatus Cometes.* Subjicit etiam pauca de eventibus horum Cometarum, quæ pono: *Quoad effectus, inquit Keplerus, fuit hyems anni* 1619. *ſicca & ſquallida, adeò ut licet flante Auſtro Moſella nunquam, ut ſolet, exundârit: mortua eſt circa hoc tempus Anna Imperatrix, deinde mortuus eſt Matthias Imperator, qui Manſfeldium Palatinatu ſpoliârat, unde ingentes turbæ & clades, bellum Bohemicum, Bethlemi Gaboris eruptiones in Hungariam, & aliæ multæ calamitates, quæ Germaniam & Italiam præcipuè infeſtas habuerunt.* Tabulas Obſervationum omnium de hoc Cometa à pluribus excellentiſſimis Mathematicis factarum & inter ſe collatarum, videat qui volet apud Auctorem l. d. c. 3. fine. In ſequentibus hæc pauca de hoc Cometa obſervanda addit: Sicut ille anno 13. ante Chriſtum natum teſte Dione, Cometa, qui diu ſupra urbem pependerat, poſtea in multas faces diſſolutus fuerit: ita id ipſum eveniſſe putare Keplerum loco adducto (lib. de Cometis pag. 49.) de duobus Cometis Anno 1618. viſis (*b*): & exinde aliiſque exemplis conſtare Cometam unum in plures diviſum (*c*) aut reſolutum, aut ex pluribus coaluiſſe. Caudam Cometæ noſtri Philippo Müllero 90. die 26. Novembris Mathematicis Romanis 12. Decembris 60°. (*d*) Keplero 70°. Cyſato 75°. longiorem die 9. Decembris non fuiſſe (quibus merito ex Gaſſendo addimus, caudam ei 29. Novembris per gradus plus quàm 40. protenſam fuiſſe obſervatam) at poſtridie 104°. Longam Longomontano obſervatam. Ab Oriente (*e*) verſus Occidentem, ſed obliquè tranaſſe. Spectatum manè (*f*) paulò ultrà ortum æquinoctialem ex Libra per Bootem ad caudam Urſæ Minoris profectum eſſe, ita tamen ut obſervantibus Cyſato, Snellio & aliis quaſi cochleam in fine circa polum mundi deſcripſerit, ſeu circulum intrà circulum ſemper apparentium manens à die 23. Decembris uſque ad 23. Januarii, nunquam deſcendens infra horizontem Ingolſtadii. In præcedentia (*g*) ſignorum motum eſſe. Arcum (*h*) 28. diebus 107°. 36. confeciſſe: velociorem (*i*) ab initio, tardiorem in fine fuiſſe, & diurno motu maximo in

* Cometa congeries ſtellularum. (*a*) Almag. l. 8. ſect. 1. pag. 20. col. 2. initio. (*b*) Cap. 4. num. 3. (*c*) Vid. Gaſſendi Phyſ. ſect. 2. l. 5. de Comet. cap. 1. p. 701, 703, 704. (*d*) Cap. 4. num. 7. (*e*) Cap. 4. num. 10. (*f*) Ibid. (*g*) Num. 11. (*h*) Num. 12. (*i*) Num. 13.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

proprio ductu 3° 26. abſolviſſe. Meminit & aliàs Ricciolius hujus Cometæ. Ex induſtria tamen de eo pluribus c. 22. agit: ubi eum primò infrà Lunam aliquantiſper, poſtea ea ſuperiorem fuiſſe reliquorum argumentis penſitatis, ut diximus, concludit. Vid. & c. 23. p. 119: c. 24. p. 120, 121: cap. 25. pag. ead. & ſeqq. cap. 26. p. 128. & ſeqq. Placuit autem hæc omnia, licet prolixiora, adnotare, ut & Auctori diligentiſſimo debitam laudem profuturo in publicum exemplo tribueremus, & Mathematices ſtudioſorum uſibus, cum liber iſte in his oris ſatis rarus ſit, conſulamus. Sed his non contenti, Cometæ noſtri hiſtoriam damus ex Godefrido Vendelino, Viro, ſi Fromondo, at quanto viro! fidem habemus, eruditiſſimo, qui conſummatiſſimum Cyſati Commentarium de illo Cometa in compendium redegit. Is itaque 4. illorum Cometarum à die 24. Auguſti 1618. ad 23. Januarii 1619. in Europa obſervatorum hiſtoriam ita pertexit: Primùm die 24. Auguſti manè horâ tertiâ poſt mediam noctem conſpectum eſſe in Hungaria Cometen: eundem die 27. caudam ab ortu verſus occaſum projeciſſe, in partes ſcilicet à Sole averſas. Die 2. Septembris obſervatum eſſe à Keplero, qui ejus locum retulerit in 10. Leonis cum latitudine 21½ Boreali, caudâ ferè omni deperditâ, capite obſcuro, non abſimilem viſum fuiſſe globi alicujus nebuloſi atque ardentis, cujuſmodi ſunt aliqui in via lactea. Obſervatum eſſe ab eodem Keplero ad diem uſque 25. Septembris & tunc illi poſtremo viſum in 28. Cancri cum latitudine 23½ boreali, lato ac breviſſimo capillitio nebuloſum non micante lumine. Duraſſe itaque dies 32. admodùm.

Secundum exortum eſſe circa finem Octobris: ac die 30. menſis ejus manè viſum eſſe Coloniæ ad Borrhapelioten, tractu caudæ longo & exporrecto à capite in partes à Sole averſas, cum ipſum caput deliteſceret in vicinia Solis. Die 5. Novembris conſpectum eſſe Valentiæ in Hiſpania, notante illum Joanne Baptiſtâ illîc Aſtronomo, juxta primum Decanum Scorpii haud procul Mercurio pedeque dextro Virginis cum latitudine auſtr. gradus unius fermè declin. verò 12. hoc eſt in 3°. fermè Scorpii: Solem tunc verſatum fuiſſe in ejuſdem Signi parte 13. Diſſitum ergò tunc Cometen à Sole fuiſſe ad 10°. tantum: in qua propinquitate non fuiſſe per Belgicas regiones adſpectabilem. Caudam longam fuiſſe 32°. pertigiſſeque ad finem Virginis medio ſui latam partes 3. incurvam inſtar ſpadicis de palma. Colorem fuiſſe buxeum, pallentem cum nonnullis ſtricturis & ſcintillis coloris ignei ac flagrantis. Die 7. Novembris notaſſe eum in Gallia Balthaſarem Montfortium igneumque globum appellaſſe: quoniam tale apparuerit caput. Die 9. Nov. in Lotharingia viſum. Die 10. Noveſii in Sileſia, teſte Keplero, ignita ſpecie inſtar pennæ ſtruthionis, valdè incurvatum ſcilicet & ita *κεραίαν* fuiſſe, cum cornu quodammodo curvitate æmularetur, hoc eſt ſpadicem jam dictam repræſentaret. Poſtremò 2. Decembris viſum eſſe Valentiæ, cum jam cauda prætergreſſa eſſet Corvum, Craterem, Hydram, ſtrinxiſſetque humerum Centauri, ut duraverit dies 34. aut fortean plures Auſtralibus hominibus obſervatos.

Inter hæc inſolens ac rariſſimum ab orbe condito ſpectaculum fuiſſe, quod dum proximè dictus Cometa fulgeret, eodem tempore atque in eadem cæli vicinia duo alii Cometæ apparuerint, ita ut Keplerus putaverit ex uno factos duos. Tertium die 10. Novembris veſpere Rhodio Mathematico Wittebergenſi & Arturo Dantiſcano conſpectum, teſte Keplero, ſed nonniſi caudatenùs, cum intrà viciniam Solis caput latitaret. De motu nil traditum ſe habere; nec aliud hinc auferre quàm fieri interdum, ut plures ſimul Cometæ conſpiciantur. Atque hos Cometas prodromos quarti & quotquot ſpectavit hominum memoria maximi fuiſſe. Hunc vero ſe comperiſſe tredecim diebus ab exortu tertii jam commemorati, die 23. Novembris conſpectum in Perſide à Sole haud procul. Die vigeſima quinta viſum in Hiſpania ab eodem illo Joanne Baptiſta, manè ante ortum Solis in ſecundo decano Scorpii, dicique ei Cometam menſis hujus ſecundum, qui obtinuerit latitudinem partium undecim borealem cum declinatione 7. gr. auſtral. Sed hoc quadrare in diem demum 2. Decembris, quo præcedentem poſtremùm viderit: & hanc obſervationum incuriam, Aſtrologiam præ Aſtronomia conſectanti, condonandam. Viſum hinc 26. Novembris Francofurti ad

Viadrum

Viadrum Urſino. Die 27. Romæ, Wittebergæ, Lovanii. Die 28. Dantiſci, Coloniæ, Wormatiæ, Pariſiis. Die 29. ab ſe: locum ejus pronunciaſſe ſe ex vicinia Lancis in 14. Scorpii, cum latitudine part. 5. boreali. Die 30. Novembris ſitum ejus ſe definiviſſe in gr. 11. 36. Scorpii cum latitudine 8. 25'. bor. Obſervaſſe ſe eum ad 20. Januarii 1619. quo locum ejus ægrè ſit conſecutus, cum non amplius Cometa fuerit, ſed tomentum potius hapſi convoluti, ut nec caput nec cauda ſatis diſcernerentur etiam teleſcopio. Cenſuiſſe tamen ſtetiſſe tunc in 20½. Cancri, cum latitudine 58. partium boreali, non amplius. Denique 24. nihil ſuperfuiſſe. Duraſſe itaque Cometam dies ad ſummum 60. quantum quidem ab Obſervationibus cis Æquatorem borealibus colligi poteſt. Credibile tamen eſſe Monomotapis & Chilenſibus apparuiſſe diebus aliquot citius quàm Perſis & Hiſpanis; cum & Cometa 1577. qui ex Auſtralibus plagis in boreale hemiſphærium profectus, cum Europæ vix 9. Novembris illuxiſſet, in Peruvia jam inde à Kal. Nov. effulſerit, teſte oculato Acoſta lib. 3. c. 6. Ita fieri potuiſſe ut & hic Cometa vel ex die 15. Novembris illic obſervatus fuerit. Motum hujus Cometæ fuiſſe ex Scorpio in Cancrum, ex fine ſcilicet fermè Scorpii in 18. circiter Cancri plus triente cæli. Ac primùm quidem fuiſſe Auſtralem ad 15. fermè gr. latit. tranſiiſſe deinde Eclipticam in gr. 17. 15'. Scorpii, cum inclinatione anguli partium 63. 56. admodùm, quam non ſervarit conſtantem: principio enim minorem fuiſſe, & poſt diem 23. Decembris rurſum imminutam fuiſſe. Eundem motum principio velocem fuiſſe, ut dietìm expleret in proprio curſu gradus ferè 5. lentiorem deinde ac lentiorem, donec ſub finem putaretur Stationarius. Viam Cometicam rudi quidem ſenſu oculorum judicari potuiſſe deſcripſiſſe lineam in cælo rectam, portionem ſcilicet circuli maximi: ſed id abſolutè verum non fuiſſe. Nam ab illo retro ductu deflexiſſe ſenſibiliter, uti ab aliis quoque fuerat obſervatum. Parallaxes interim nec à ſe nec à Keplero aliiſque ullas fuiſſe ſenſibiles: inde Cometam ſuprà Lunam fuiſſe. Caudam ſemper obſervatam fuiſſe projectam in partes à Sole averſas. Longitudinem ejus exceſſiſſe 56°. à capite, ſenſim latiorem ad modum radii Solaris per foramen exiguum in obſcurum conclave intromiſſi, quem atomi faciunt adſpectabilem. Colorem caudæ juxta caput igneum fuiſſe ac rutilum, qui ſubinde quibuſdam velut fulgetris ac ſtricturis reciprocati incendii remiſſionem atque intenſionem imitaretur. Reliquam caudam pulchram, candidam, lucentem: ſenſim breviorem, & cum jam ad manum Bootis Cometa perveniſſet, vix ullam ſuperfuiſſe. Caput Cometæ Teleſcopio ab ſe 29. Novembris exploratum, fuiſſe deprehenſum veluti ingentis foci luculentas tres aut quatuor prunas igne valido accenſas, & viſum Cometam quaſi triplicem globum: illas prunas ſitum nonnihil mutaſſe, quaſi eſſet qui focum ſcrutaretur: ac ſequentibus diebus plures prunas ſibi conſpectas quaſi carbones noſtri diſſiliunt in plures partes jam accenſi. Idem denique Cyſatum obſervaſſe.

Petrus Gaſſendus (*a*) Philoſophus eximius unum tantum Cometam illius anni agnoſcit. Nempe & aliàs plures ſimul Cometas videri vix poſſe ait. Sed aliud experientia loquitur. Illud quoque diſſimulandum non eſt, Gaſſendo unum tantùm Cometam, illum ſcilicet quartum & celeberrimum die 29. Novembris obſervatum. Poſtremam obſervationem Radio inſtitutam fuiſſe die 13. Januarii dicit, cum ſupereſſet adhuc tenue ac ſatis informe alboris veſtigium. *Iter proinde Cometæ*, inquit, *proprium inſtitutum fuit per mediam Libram perque Bootem, cujus cum ſuperaſſet vultum cæpit pernox fieri, ſive tota nocte conſpicuus reddi. Tranſiit autem deinceps proximè ſuprà ejus carpum ac remotius ſupra Helicen, Urſamve Majorem.* Reliqua quæ addit illorum gratiâ, *quibus cordi eſt iſthæc ſcrupuloſius*, ut ait, *rimari*, apud eum videantur. Audiendus tamen nobis eſt abiturus Alſtedius. Ita enim ſub finem Chronologiæ Cometarum de hocce noſtro: *Nemo eſt, qui non obſervaverit hujus anni Cometam, de quo multi multa ſcripſerunt. Praſagium ipſius jam eheu! eſt in manibus noſtris. De hoc Cometa audiamus Erycium Puteanum lib. 1. Paradoxologiæ pag. 32,33. Quinto Kal. Decembris, horâ quintâ poſt mediam noctem, in ſigno Libræ, citrà Æquinoctialem primò ſe ſpectandum præbuit, & moveri in Septentrionem cæpit, medius inter Virginem & Serpentem. Permeavit hinc Booten, relicto ad*

(*a*) L. d. pag. 701.

ſiniſtram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſiniſtram Arcturo. Poſtquam verò circa Eidus Decembris, ad lævum hujus imaginis brachium perveniſſet, majori jam Urſæ imminens, libratâ velut lineâ, duas extremæ caudæ ſtellas excepit, & occidere nobis deſiit: ſic quidem deinceps & matutinus & veſpertinus; Orientalis & Occidentalis: Lucifer, & Heſperus; totius, ut ſic dicam, jam noctis ſidus. Brumæ die manum Arctophylacis occupans, extremam Urſæ ſtellam, ſed radiis jam multùm contractis ac dilutis, æquavit, ad reliquas duas obliquè porrectus. Paucis adhuc diebus ſervavit curſum, & magis magiſque imminui cœpit,

Donec in exiguum moriens vaneſceret ignem.

Idem d. l. Mercurio proximum fuiſſe (hunc Cometam) quamdiu in Planetarum via moram traxit, manifeſtum eſt. Itaque præcedebat Phœbus, Princeps ac moderator reliquorum, hinc Scorpio, illinc Serpentario, tanquam gemino ſatellitio munitus. Ne reginam deſiderares, Venus, ſed triginta ſex partium intervallo ſequebatur: à tergo inhærente veſtigiis Capricorno. Spatium ferè quadraginta partium interjectum erat, & hilarem nectare vultum Jupiter oſtendit, proximam Ganymedis urnam quaſi tangens. A Jove Lunam, ſive Dianam viginti circiter tres partes ſeparabant: quia feræ deerant, circa Piſcem Auſtrinum occupatam. Ergo inſolito exemplo, & venationem, & in cælo admireris. Interſtitio centum deinde partium tardus ſenio Saturnus ferebatur, Taurum, velut jugo ſubjecturus, cornibus apprehendens. Pari hinc penè remotus ſpatio Mars Gradivus, impetum facere in Leonem viſus, novoque labore ponè Herculis monſtrum urgere. In extremo tandem orbe lucentem barbæ jubam novum ſidus explicuit. Auroræ nuntium putes, alterumque quaſi Phoſphorum: ſed cujus radiis Mercurius agmen velut ex inſidiis ſequens, latitabat. Furtiva hæc veſtigia erant; mox tamen detecta, procurrente in Boreæ latus Cometâ, & per ſigna aut juxta ſigna. Innuit Cometam hunc bellum Bohemicum & Germanicum præſagiviſſe. Sed longè plura & atrociora Joannes Petrus Lottichius rerum Germanicarum Scriptor ei imputat. Sic autem ille (*a*): *At illud in terris oſtentum horrendum, atque ingens, quis non expaveſcat? Quis verò ad criniti, pariterque metuendi ſideris è cælo territantis, Cometæ, inquam, aſpectum non conſternetur? In cælis certè fax, ante quidem, ſed nunquam impunè, ac ſinè exitio, cognita, eodem Anno MDC XIIX flagrantem Dei Omnipotentis iram abundè mortalibus indicare cœpit. Illud divinum, inquam, flagellum, ſeditiones, bella, famem, peſtem, regionum provinciarumque everſiones, atque id genus innumera mala, promptè ſubindicare, haud quidem opus eſt, ut è veterum authorum, ſive etiam Lucani, ſive Claudiani monumentis, petamus, ut vel ipſimet, quantum vis Tragici ſideris iſta poſſit, atque innuat, ab experientia, doloris magiſtra, docere, ac confirmatiſſimum poſteris tradere, ſufficiamus. Interim memoriæ, metuendæ iſtius, ac flammantis è cælo facis, quod ab initiis horum motuum deſtinatum à me fuit Epigramma, hîc locum inveniat. Quod tale eſt:*

Et quis adhûc ſuperi convexa negabit Olympi
 Stare velut ſummo viribus orba polo?
Ac nihil humanis portendere ſidera rebus,
 Seu vaga ſint, certis ſeu quoque fixa plagis?
Præcipuè torvo fulgentes crine Cometas
 Ecquis in obſcurum pondus habere neget?
En! noviter longâ metuendus in æthere caudâ
 Aſpicit Eoas manè Cometa plagas:
Terret & obliquum, ceu tranans lancea, cælum,
 Nubila dum rutilo diſcutit atra polo.
Credibile eſt, reliquas à fronte recedere ſtellas,
 Pallida nam trepidis Luna paveſcit equis.
Si memini, rapidis exarſit in aëre flammis
 Hæc quoties certi nuncia forma mali:
Tabida lethiferæ toties contagia peſtis
 Orta, vel atrocis fulmina Martis erant.

(*a*) Lib. 1. c. 2. Num. 4.

Dum

Dum loquor, hei! dubio turget Germania bello,
　Et patitur proavis vis meditata ſuis.
Ipſe, caput mundi, Cæſar modò prælia verſat,
　Per regni Proceres ſollicitata ſui.
Quæ quo Teutonicum ceſſent mala mota per orbem,
　Et præſaga bono ſydere fine cadant,
Iratum placare Deum prece convenit, Aſtra
　Dirigit hic nutu, regna, Duceſque ſuo.

Indulſit Lottichius non parum genio Poëtico & communi ſententiæ cum hæc ſcribe-
ret. Ecce verò iterum (*a*): *Quis autem oſtentum illud, è cæli culmine, toti pene Europæ,*
ob oculos poſitum, Cometam, inquam, & facem, è cælo ardentem, non expaveſcat? Tan-
quam buccinatorem, concionatoremque, deſuper ex ipſis Aſtris mortales ad pœnitentiam ſeriò
vocantem, Deus Opt. Max. flagellum igneum iſtud poſuit. Quo quidem, quanta diſſidia, pro-
ditiones, rebelliones, latrocinia, invaſiones, anxietates & miſeriæ, itemque bella, peſtes,
fames, morbique multiplices & varii, imò Regum, Principumque obitus, regionum everſiones,
mutationeſque, ac tropicorum introductiones, atque id genus mala ſexcenta alia, nobis præſi-
gnificata ſint, nemo uſpiam quiſque eſt, qui contrà mutire auſit. Is Anno MDC XIIX.
circa VII. *Cal. Novembr. veteris, circà* VIII. *Id. Novembr. novi ſtyli, è cælo prominere ani-*
madverſus eſt, tametſi non omnibus eodem temporis articulo oſtenſus. Primùm igitur in ſigno
Scorpii emicuit, caudam inter Spicam Virginis & Arcturum, ad Polum Septentrionalem ob-
vertens. Inde ad Libræ interſignium tranſiens, curſumque ab Ecliptica ad Tropicum Cancri
dirigens, à Meridie ſive Oriente, ad Septentrionem perrexit, ubi radiis ſuis flammantibus
Booten omninò penetravit, diſſecuitque, adeòque ad Urſæ Majoris pedium anterius uſque ex-
currit. Illius curſus motuſque, ſicut extitiſſe viſus eſt celerrimus, ideòque in aërea regione terræ
vicinior Luna fuiſſe creditur. Quo de qui ex profeſſo cognoſcere cupit, Mathematicos hujus
temporis adeat. Duravit ejus curſus ad dies XXVII. *vel alibi, ad menſem integrum; cælo*
ſudo, ante matutinum crepuſculum, conſpectu maximè notabilis. Plura Cometarum hoc
loco præſagia colligere non attinet. Satis enim magnæ ſunt eventuum eorum tabulæ,
dum bellum Bohemicum & Germanicum ad eos refertur. Et ſolent quidem non pauci
affirmare, Cometam, qui triginta diebus luxerit, 30. annorum bellum portendiſſe.
Sed illi egregiè falluntur. Nam Cometa ſaltim iſte celeberrimus, quem quartum fuiſſe
oſtendimus, diebus 59. & fortè aliquid amplius, docente Ricciolio & Vendelino du-
ravit. Eckſtormius ei ſexaginta ſeptem dierum durationem aſſignat. Longomontanus
verò Cometæ iſtius effecta tantùm ad ann. 1625. extendit. Quàm porrò parùm certa
& vera ſint illa de Cometarum triſtibus effectis decreta, iſte quoque noſter, ipſo
Lottichio indice & teſte, docet. Hoc enim anno 23. Octobris Maximilianus Archi-
dux tot Auguſtorum ſoboles & ipſe in Regem Poloniæ electus, diem ſuum obiit: ne
aliorum Virorum illuſtrium & clarorum exempla ab eodem Lottichio adducta vel aliàs
inventa in medium producam. Teſtatur idem terræ motus ingentes 8. Kal. Septemb.
extitiſſe, & Non. Septemb. Schilanum pagum 78. familiis conſtantem ſed & pulcher-
rimam Plurſii apud Rhetios urbeculam 125. ædificiis illuſtrem oppreſſis ac ſuffocatis
930. mortalibus concuſſiſſe penituſque contriviſſe. Addit autem accidiſſe id excitato
tanto fragore, ac ſtrepitu, ut incolæ machinas bellicas tormentarias ingentes eaſque
numeroſas conjunctim ſimulque explodi cœpiſſe, confuſis ſenſibus arbitrarentur, pul-
vere, fumo ignibuſque ſulphure miſtis in cæli uſque altitudinem evolutis rotatiſque.
Calviſii & Bucholzeri appendix 15. Auguſti ruinam illius oppidi & 1500. hominum
exitium accidiſſe refert. Ita omnes hujus anni Cometas iſta triſtia præceſſerunt. Sed
& varii bellorum motus, qui proximo anno totam ferè Europam concuſſerant. Polo-
nicos, Suecicos, Livonicos, Moſchicos, Turcicos, Tartaricos, ad proximum Co-
metam vidimus. Nec Germania fœderibus ſacris bellum ſpirantibus, nec Gallia ar-
matis, nec Batavia ſacris diſſidiis, nec Hungaria Turcicis irruptionibus caruit. Græ-
cienſis ditio, Venetorum, Mediolanenſis, Sabaudi arma ſenſit. Maria quoque Batavi,

(*a*) Lib. 2. c. 1. Num. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Hiſpani, Veneti, Uſcochi infeſta habuerunt. Tonitrua, fulmina & fulgura horrenda & prodigioſi grandines Hollandiam perculerant. Multi præterea Principes è vita vario violenti & naturalis fati genere exceſſerant. Sed & ipſi motus Bohemici, qui bellum Germanicum portenderunt & generarunt, ante Cometam orti ſuaque alia habuerunt portenta. Atque hoc ipſius Lottichii verbis exponere placet ut publica auctoritas privatæ libertati patrocinium præbeat. Is enim, ut ſuperioris ſeculi annus decimus ſeptimus bellum ſacrum in Saxonia viderat, ita hujus pariter ſeculi eodem anno bellum ſacrum apud Bohemos Saxonum vicinos conflari cœpiſſe, & totam Europam partemque Aſiæ, tanquam per fomentum ac contagium funeſtum in belli ac turbulenta litium commercia ſucceſſivè veniſſe deducit. Grave hoc ſanè & totius Imperii viſcera, pluriumque regnorum extrema depaſcens incendium fuit. Hujus ſcintillæ erant odia, quæ contumaci violentiâ hinc oppugnata, illinc propugnata ſacrorum libertas conflavit, quibus nec ſpirantes ignem folles, ſcripta & dicta acerba in vulgus ſparſa, nec incentores deerant. Vigentibus nempe à pace Paſſavienſi non tantùm ſuſpicionibus, ſed ſimultatibus, diſſidiis, odiis, incedebatur adhuc per ignes ſuppoſitos cineri doloſo. Accedebat flammam rapiens fomes, gentis Bohemicæ religionis diſſidiis jam à ſeculo belliſque civilibus aſſuetæ genius: tùm & commoda occaſio, abſente Matthia, ciendis motibus apta. Hæc Lottichius (a) proœmio operis poſtquam cordatè expoſuit: ipſam Confeſſionem Auguſtanam maximos motus paſſim excitaſſe fatetur. Sed ut ad viciniora belli Germanici portenta, hunc ipſum ducem ſecuti, veniamus, ex induciis illis Belgicis alibique gentium compoſitâ pace bellum Juliacum in Inferiori, & Alſaticum in Superiori Germania ortum, bello Germanico præluſiſſe & præfulſiſſe oſtendit. Addit enim (b): *Quod autem nondum fatalis communis hujuſce belli impetus, juſtumque furoris, & malorum, velut tempus appropinquaſſet, paulò poſt ab armis utrinque diſceſſum eſt. Ut velut magnorum motuum, deinceps impendentium, præliminaria atque incentiva, hæc videri poſſent.* Hinc gliſcentibus partium odiis, Donaverdam à Bavaro captam & libertate Confeſſionis Auguſtanæ privatam, Udenhemium à Palatino ſubrutum memorant. *Tandem*, inquit (c), *fatis viam invenientibus, in intimis Imperii, ac Cæſaris, viſceribus & fibris, Pragæ, inquam, Urbe nempe Cæſarea, Bohemiæ metropoli, fatalis ac funeſtæ, iſtius inundationis; procellæque bellicæ, incendia poſita ſunt. Siquidem verò Cæſaris Miniſtri Regii, Imperii, & regni Bohemici, Dynaſtæ, religionis diſſidiis inter ſeſe flagrarent acerrimis, aliis pro Catholicis, ut vocant, Romanis, aliis pro Euangelicis, dictis Proteſtantibus, rem ſtrenuè gerentibus: Interventu Cæſarei diplomatis (Majeſtatis appellabant litteras;) quo quidem indulta & privilegia, Proteſtantibus per Bohemiam conceſſa, continebantur: aliquouſque talis qualis compoſitio locum habuiſſe videri potuit.* Demum quâ ratione ad certamina de ſenſu diplomatis Regii, tandem ad arma & ſeditiones, & ejiciendos (d) per feneſtras miniſtros & delegatos Regios ventum eſt, (die 23. Maji Gregor. factum id invenio) deſcribit. *Inde*, inquit (e), *eheu! factum, ut pace velut ipſâ projectâ furor bellorum inſanique Martis, tanquam apertas per feneſtras illas Pragenſes, animos menteſque plerorumque omnino ſubierit ac conturbârit. E præcitato Livio notum eſt, Carthaginenſibus olim, belli cupiditate ferocientibus, ubi à Q. Fabio, Legato Romano interrogarentur, pacem ne, an bellum, eligerent? Bellum omninò præferentibus, à Romano, ceu ſinu facto, bellum datum, effuſumque, fuiſſe? Quis hîc non ſinu bellum effuſum, ſed patentibus etiam feneſtris Bohemis bellum, motus, furores, omneque malum, largiſſimè admiſſum, receptumque eſſe negabit? Dum igitur hoc loco Bohemi, belli cupiditate ebrii, atque furentes, militem conſcribunt, Miniſtros Regios abdicant, omniaque quæ armorum ac belli furor ſuadet, præcipites agunt, eandem cum Carthaginenſibus ſortem, everſionem nempe fortunarum ſuarum, experti ſunt. Hoc, hoc, inquam, erat bellum, etiam per feneſtras admittere: cum potius virgis (ut veteres famem extrudere, atque foras eliminare ſolebant) furcilliſque, omnibus angulis temeraria belli cupiditas ejicienda fuiſſet. Itaque, hei dolor! à viginti, & pluribus annis, per hos continuos belli furores, totis feneſtris totiſque foribus, admiſſos, innumeri penè dynaſtæ ac Magnates, tantum non è fene-*

(a) Lib. 1. cap. 1. Num. 1. Vide lib. 2. cap. 1. Num. 1. (b) Lib. 1. cap. 1 pag. 3. Num. 8. (c) Lib. 1. cap. 1. Num 10. (d) Vide ſimile exemplum Pragæ Anno 1419. Fabric. mem. Saxon. Confer Dubrav. l. 26. Bohem. (e) Lib. 1. cap. 1. Num. 12.

ſtris

ſtris præcipitati, ſed è patria, laribus, bonis regionibuſque paſſim ejecti exturbatique fuêre. Atque hæc ſunt funeſtiſſimi illius belli portenta, quæ longè meliori jure quàm Cometa aliaque (quæ initium motuum Bohemicorum citius ſerius exceperunt, ut aquarum inundationes 1619. motus terræ 1620. tempeſtates inſolitæ 1620 & 1623, eodemque pluviæ ſanguineæ ſimileſque cruentationes aliaque) illud præſignificaſſe dicendum erat. Ego verò his, quæ durante jam bello evenerant, exprobraſſe potius Deum Chriſtianis inſolentes in orbe tempeſtates cientibus, terram bello commoventibus, ſanguine mutuo inundantibus atrocem ſævitiam, & ab ea avocare & abſterrere his prodigiis voluiſſe, arbitror. Juſtitiæ enim & Pacis ſtudiis, & hinc clementiâ æquâ, illinc obſequio patienti certare, hoc verò demum Chriſtianorum eſt. Id enim ſacra pagina, ratio ipſaque natura, & tota antiquitas docet. Atque hoc ſolum ego de toto hoc negotio dicendum habeo. Cicatrices enim benè obductas refricare animus non eſt. Nam nec convenit ad metam, ex tanto curſu contendenti & quietem anhelanti. Bellum Suecicum in Germania longè à Cometa noſtro diſtat, utpote anno demum 1630. indictum & cœptum. Cujus longè propius, & Cometâ ante duodecim annos viſo certius portentum fuit auxilia Polono in Pruſſiam contrà Suecum anno proximo miſſa. Cometas noſtros multa triſtia lætaque bello paceque geſta excepiſſe, palam eſt. Legat qui volet Alſtedii hiſtoriam belli Bohemo-Germanici, Chronica Piaſecii & Comment. Lotichii de rebus Germanicis, & his ſimiles. Illa in Bohemia & Germania ſola vox belli abundè præbet. Quibus nos pauca de rebus patriis, utpote melius notis, addemus. Productis nuper Sigiſmundi Regis ad proditam Livoniam adverſis, pauca, ut tunc promiſimus, addemus. Anno hoc, quo Cometes fulſit, ante ejus tamen apparitionem, *ſoluta Comitia (a) querelis Nunciorum Terrarum de malis, quibus publicus ſtatus gravari videbatur, ſepoſitis ad alia proxima Comitia:* inutilis Zolkievii Ducis in Voliniam expeditio, Tartarorum in hanc irruptio, Parnavia à Suecis retenta, & Templi Cathedralis Elbingenſibus ademtione, horum à Rege & Regno alienatio evenit. Anno hujus ſeculi decimo nono copiarum Liſſovianarum, quæ Liſſovii Ducis bello Moſchico celebris nomen induerant, per regnum rapinæ & in Hungariam invitâ Republica irruptio: hinc anno proximo (b) accerſita, inſtigante Gabriele Bethlemo Principe Tranſylvaniæ, quem Liſſoviani adorti erant, Reipublicæ Turcica arma, & clades ad Cecoram, quæ Zolkievio Supremo Regni Cancellario & militiæ præfecto cum copiis cæſo, altero militiæ præfecto Staniſlao Konietzpolio ac Duce Samuele Corecio, reliquâ cum copiarum parte in vincula rapto, trucidato & Gratiano Moldaviæ Palatino, Polonorum ſocio, triſtis extitit; tùm verò & Tartarorum in Podoliam & Ruſſiam irruptio & belli Turcici denunciatio, inter hæc ictus Regi à Piecarſcio ſicario illatus. Tandem anno viceſimo primo noſtri ſeculi bellum Turcicum difficillimum & periculoſiſſimum: iniqua pax (c) ad Chotimum conventa, præſertim ſi tacitas (d) ejus leges ſpectes; perdita Riga injuriis (e), præſertim circa ſacra, irritata, & ſic, ut paucis multa complectar, amiſſa Livonia, & pernicioſorum bellorum Suecicorum moles, longum duratura ſucceſſit. Eja tempus eſt, læta quoque Cometarum noſtrorum apparitionem ſecuta in medium proferamus. Pace tunc Auſtria (f) cum Venetis, & Sabaudia cum Mantuano (g) compoſitâ gaudebat. Danus quoque & Suecus bello dum omnia perſtrepunt, fœdus renovarunt & confirmarunt. Friderici Palatini in Regem Bohemiæ electio brevi tempore læta magnum viciſſitudinis rerum humanarum exemplum præbuit, cui non defuêre ſua portenta, prudentioribus præviſa. Ferdinando Secundo in Regem Hungariæ Anno 1618. menſe Julii electo Auguſtum diadema 1619. confertur, quæ res maximum parti ejus attulit gaudium. Tum verò & pax cum Betleno inita. Hæc etiam Galliæ Reginâ matre Regi conciliatâ, & Condæo libertati priſtinæ reſtituto, reddita, cujus gaudium, Regiâ Sorore Sabaudo deſponſatâ, inſigniter auctum. Iſtud novo gaudio, poſtquam bellum civile per Gallias, conſpirantibus contra Luinium, potentiæ nimium, quibuſdam Proceribus, repetitum, uno conflictu compoſitum eſt, cumulatum fuit pace Anno 1620. reddita. Sequentibus pariter

(a) Piaſecius ad 1618. (b) Piaſecius ad 1620. pag. 396. (c) Piaſecius l. d. pag. 412. (d) Legatio Turcica Zbaraſcii. Vide Piaſec. ad 1623. pag. 437. (e) Piaſecius ad 1621. (f) Petavius Rat. Temp. lib. 9. cap. 14. (g) Idem ibid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

annis Gallia modò civilibus, modò ſacris diſſidiis diſtracta, ad æquitatem & quietem tandem revertens triſtia & læta alternis obtinebat. Turbarum belli Germanici adverſa induciæ (a) Anno 1620. cum Betleno (qui etiam bello Bohemico (b) ſe immiſcuerat, & Hungariam cum diademate armis quæſiverat) tùm pacis leges ſancitæ utcunque diſpunxerant, nec non ineunte anno viceſimo ſecundo his violatis novæ induciæ, ac mox pacis leges anno viceſimo tertio (c) ſupra M DC. initæ. Et ut jam ad hymenæos & natales Principum, quibus Cometæ noſtri præfulſerunt, accedam, annus qui eos, idem quatuor, quod ſciam, Principes produxit. Joannem Franciſcum Carolum Bavarum, Rodericum Wirtembergicum, Eliſabetam Palatinam, ſexûs & ſeculi ſui ornamentum, & Julianam Urſulam Badenſem. Ut omittam alia ejuſdem generis, quorum accuratas rationes non invenio. Proximo hinc anno Fridericus Ludovicus, Joannes Ludovicus & Rupertus Palatini, Mauritius Saxo, Georgius Albertus Brandenburgicus & Julia Felicitas Wirtembergenſis vitam auſpicati ſunt. Sequenti, qui viceſimus noſtri ſeculi fuit, Maria Eleonora Princeps lectiſſima, novem Electorum Brandenburgenſium ſanguis, Guſtavo Adolpho Auguſti nomine ſemper decorando, & Magni cognomen præclariſſimis facinoribus merito, Regum Glorioſiſſimo nupſit, & poſt ſexennium Chriſtinam unicam filiam, & virtutum paternarum viriliſque animi in fœmineo corpore hæredem, enixa eſt; Auguſtus Palatinus Sultzbacenſis Hedvigem Holſatam, Auguſtus Saxo ſororem ejus Eliſabetam Sophiam in matrimonium accepit. Natalibus autem Sereniſſimi Friderici Guilhelmi Electoris Brandenburgenſis optimo nobis jure tàm toties laudati quàm ſemper laudandi, Friderici Guilhelmi agnati ejus, ut & Alberti, tùm Mauritii Palatini, Philippi Ludovici Holſati, Erneſti Godliebi Anhaltini, Chriſtophori Wirtembergenſis, Boguſlai Radzivillii, Agnetis Heſſæ, Sibyllæ Friderici Badenſis filiæ 5. Februarii die, eademque Eliſabetæ ejuſdem Friderici ſororis annus iſte conſpicuus & lætus fuit. Proximus naſcentes Maximilianum Henricum Bavarum, Mauritium Heſſum, Carolum Magnum Badenſem, Juliam Magdalenam & Annam Sophiam Palatinas Principes vidit. Mox anno ſecundo & viceſimo ſupra M DC. Ferdinandus 2. Eleonoram Mantuanam uxorem accepit: vitam verò iniit Carolus Guſtavus Palatinus, qui Chriſtinâ cognatâ regnum deponente, Rex apud Sueones creatus, rebus pace belloque geſtis in ſecula celebrabitur. Æquales illi multi Inclyti Principes fuêre. Chriſtianus Auguſtus Palatinus Sultzbacenſis, Chriſtianus Ludovicus Brunſuicenſis & Lunæburgenſis, Chriſtianus Heſſus, Joannes & Lebrechtus Anhaltini, Sylvius Nemrod Wirtembergenſis, Margarita Catharina infans Hiſpaniæ, & Maria Æmilia Palatina. Proximus etiam plures tulit. Ludovicum & Adolphum Fridericum Palatinos, Albertum Sigiſmundum Bavarum, Chriſtianum Brandenburgenſem, Sereniſſimum Ducem Mecklenburgenſem Chriſtianum, Franciſcum Auguſtum Saxonem, Ludovicum & Erneſtum Heſſos, Eberthalium Wirtemberg. & Hedvigem Sophiam Brandenburgenſem, nuper admodum defuncti Guilhelmi Heſſi Principis egregii, tùm Joannam Badenſem, celeberrimi illius Ducis Suecorum Joannis Banneri uxorem. Idem & Sereniſſimi Auguſti Senioris Brunſuicenſis nuptias cum Dorothea Anhaltina tot Inclytorum Principum matre nuptias vidit. Mox viceſimo quarto ſuprà milleſimum ſexcenteſimum Eduardus Palatinus, Joachimus Sigiſmundus Brandenburg. tùm Sereniſſimus Dux Brunſuicenſis Georgius Guilhelmus, Georgius Heſſus, tùm Leopoldus Fridericus Wirtembergenſis & Auguſta Sophia Palatina Sultzbacenſis: proximo Sereniſſimus Joannes Fridericus, Georgii Guilhelmi frater, uterque magnis laudibus ſeculum noſtrum ornans; tùm patruelis eorum Henricus Auguſtus, Carolus Otto & Joannes Ludovicus Palatini, Joannes Holſatus: Guilhelmus Chriſtophorus & Guilhelmus ac Chriſtina Heſſi, Ferdinandus Maximilianus & Friderica Badenſis nati ſunt. Tùm & Maria Euphroſina Palatina, Glorioſiſſimi Caroli Guſtavi ſoror, quæ Illuſtriſſimo Comiti Magno Gabrieli de la Gardie 1647. nupta lætiſſimam ſobolem, utriuſque parentum & Majorum laudes feliciter ſectantem, edidit. Hoc etiam anno Carolus I. Magnæ Britanniæ Rex glorioſo fato Regum

(a) Alſted. Chronol. belli Bohemo-Germanici ad 1620, 1622. Piaſecius ad 1622, 1624. Lotich. ad 1620, 1621.
(b) Lotich. lib. 4. cap. 2 & ſeqq. (c) Lotich. & Alſted. & Piaſec. ad 1623.

omnium,

omnium, qui unquam fuerunt clariſſimus, matrimonium cum (*a*) Henrica Maria
Ludovici XIII. Regis Galliæ ſorore, ſed & regnum patre Jacobo paulò ante vitâ fun-
cto iniit. Proximo anno, qui viceſimus ſextus noſtri ſeculi fuit, Bethlenus novam ut
nuptam Catharinam Brandenburgicam, Reginæ Sueciæ ſororem, domum duxit, ita
& pacem (*b*) cum Cæſare fecit. In eundem nuptias ejus, ut & Leopoldi Auſtriaci cum
Claudia Hetruſca, Auctor 14. tabb. ſed Piaſecius (adeò & in his quæ noſtrâ ætate geſta
ſunt, auctores diſſident) in præcedentem refert. Sereniſſima Chriſtina Regina Sueciæ,
Princeps undique Clariſſima, Leopoldus Ludovicus Palatinus, Guilhelmus Saxo, Joan-
nes Adolphus Saxo-Laoburgicus, Georgius Chriſtianus Heſſus, Franciſcus Philippus
Holſatus, Leopoldus Guilhelmus Badenſis, Carolus Mecklenburgenſis, Georgius & Man-
fredo Wirtembergenſis, Henrica Palatina, Æmilia Heſſà, Chriſtina Badenſis vitæ telam
exorſi ſunt. Viceſimus ſeptimus annus ferè ſolemnia gaudiorum Ferdinandi Tertii
Imperatoris Glorioſiſſimi compleverat. Paulò enim ante (*c*) Rex Hungariæ, tùm &
Mariæ Annæ (quæ Philippi IV. Hiſpaniarum Regis ſoror, Auguſtiſſimi Cæſaris no-
ſtri mater fuit) Sponſus (*d*), tunc etiam Rex (*e*) Bohemiæ renunciatus eſt, poſt ali-
quot annos (*f*) Imperator renunciandus. Idem annus Philippi Palatini, Chriſtiani
Holſati, Joannis Erneſti Saxonis, Joannis Georgii Anhaltini Principis Generoſiſſimi,
Philippi Heſſi, Philippi Sigiſmundi Badenſis, Henrici & Julii Peregrinatii Wirtem-
bergenſium natalibus inſignis fuit. Proximus ei viceſimus octavus noſtri ſeculi Joan-
nem Adolphum Palatinum, Ferdinandum Franciſcum Saxo-Laoburgicum; Rudol-
phum Auguſtum Brunſuicenſem, dignum Auguſto patre filium, Guilhelmum Chri-
ſtophorum Badenſem; & ut alios ſileam, cum primis florem Principum, & inſigne
decus ſexûs & ſeculi ſui Sophiam Amaliam Brunſuicenſem feliciſſimam, & Magni apud
Danos Regis Friderici III. conjugem, & tot liberorum, qui mox, favente Deo, Reges
& Regum generabunt parientque parentes, matrem lætiſſimis auſpiciis tulit. Idem
Henricum Julium Saxo-Laoburgicum, Eliſabetam Sophiam illam Brandenburgicam,
viduam Radzivillianam duxiſſe in uxorem videt. Ex quo matrimonio Franciſcus
Erdmannus natus eſt anno proximo. Hunc Erneſtus Auguſtus Brunſuicenſis, virtuti-
bus & laudibus Sereniſſimis fratribus germanus, Guilhelmus Heſſus hujus nominis
ſextus, virtutibus & meritis nulli ſecundus (qui nuper in ipſo flore ætatis exaruit)
Joannes Bugiſlaus & Carolus Alberti Holſati, Joannes Georgius & Joannes Chriſtia-
nus Mecklenburgenſes, Sueno Martialis Wirtembergicus aliique nonnulli Principes
natalem habuerunt. Proximum verò Balthaſar, Carolus Dominicus Philippus Victor
Lucas Hiſpaniarum Infans: tùm Sigiſmundus Auſtriacus, Philippus Palatinus Sultz-
bacenſis, Princeps non tantùm belli, ſed & pacis, literarum & virtutum laudibus Clariſ-
ſimus, Joannes Guilhelmus Saxo, Philippus & Ludovicus Heſſi, Bernardus Badenſis,
Sophia Palatina, Sereniſſimi Erneſti Auguſti Brunſuicenſis uxor, Eliſabeta Anhalti-
na, Amadea Fredonia Wirtembergica. Taceo feſſus Sereniſſimam Friderici Holſati
ex Maria Eliſabeta Saxonica ſobolem, ab hoc anno ad quadrageſimum nonum feliciter
& continua propè ſerie propagatam, inter quam favens ſereniſſimo & egregio Princi-
pi Chriſtiano Alberto cælum, quatuor fratribus fati lege remotis, imperium paravit.
Atque hæc ſunt quæ ad quatuor Cometas dicenda habui, ita ut una eademque operâ
potioris orbis Chriſtiani partis genealogiam exhiberem. Id opellæ ut tot Principibus
Chriſtianis, quod non immeritò ſpero, gratum erit, ita illis, qui plurium decadum
annorum adverſa in Cometarum tabulas referre ſolent, non videbitur iniquum.

(*a*) Piaſecius ad 1625. (*b*) Lotich. ad 1626. lib. 16. cap. 2. Num. 1 & 2. (*c*) Piaſecius ad 1626. (*d*) Lotich. ad 1625. (*e*) Piaſecius ad 1626. (*f*) Lotich. Piaſec, Auctor 14 tabb. ad 1627. (*g*) Piaſec. ad 1636.

CCCCXII. *Anno Chriſti* 1652. *exeunte &* 1653. *ineunte viſus eſt Cometa.*

Nuperi Cometæ, qui nobis Diniæ ſub finem anni M DC LII. *& initium ſequentis viſus eſt, à duodevigeſimo puta Decembris ad octavum Januarii diem, ejuſve apparitionis univerſæ motus ſecundùm longitudinem* 29. *graduum* 42. *min. latitudinem* 84. *grad.* 4. *minutorum & propriam, quam tenuit ſemitam* 92. *graduum* 32. *minutorum ut pronum fuit ex data*

utrim-

utrimque ab interſectione Ecliptica ſumma cùm longitudine, tùm latitudine supputare: Obſervationis ſeries heic non adjungetur, quia plenius à nobis eſt expendenda, otiumve, quo jam fruimur, majus requirat. Gaſſend.

COmeta iſte Vendelino vocatur ſingularis, qui ei obſervatorum erat tertius. De quo hæc memoriæ prodit: eum primò à 19. Decembris 1652. uſque ad 3. Januarii 1653. duraſſe. Apparitionis initium circà conſtellationem Leporis, finem in 20. Tauri cum latitudine boreali 27. partium fuiſſe: & ita 14. tantùm diebus manſiſſe. Juvat tamen Obſervationes ejus à Vendelino habitas & deſcriptas contrahere, & hîc inſerere. Die 19. Decembris ſpectatus eſt Cometa ſubobſcurus cum aliqua barbula, qui intra primum ac ſecundum diem magnum progreſſum fecerit, diurno motu velociſſimo ad xv. gradus tendens ad caput Eridani ſeu pedem Orionis: inde verſùs Taurum ſe attollens ad Plejadas pedemque Perſei & caput Meduſæ. Per tubum viſæ in eo plures ſtellæ.

Die 20. Decembris collegit Cometam ſtetiſſe circà dorſum Leporis in 9 aut 10. Geminorum, cum latitudine Auſtrali 35. admodum.

Die 21. Decembris horâ octavâ veſpertinâ vidit ad Clypeum Orionis inſolitum quoddam lumen, quod majus quidem eſſet quàm aliqua ſtellarum nebuloſarum: luceret verò malignius colorem pallido ac buxeo triſte atque obſcurum. Et cum ſciret eò loci non eſſe ullam nebuloſam, advertit propius defixo obtutu eſſe revera Cometam: ſed diverſi generis ab iis, quos recenſuit, & meminerat ſe obſervaſſe. Magnitudo erat, quæ diſcum Lunæ vel æquaret vel excederet: & ad ſiniſtram, hoc eſt, Orientem verſùs, protuberabat longiuſculè velut barbula, πωγωνίας planè; reddebatque totum ipſum hapſum velut ovalem. *Non erat* (inquit) ξιφίας *aut* ἀκοντίας *in ſimilitudinem fulgurantis haſtæ; ſicut recordabar fuiſſe illum anni* 1607. *neque cornu referebat, quale videri potuit ille anni* 1618. κερατίας: *ſed dolium potius exprimebat* πιθάδης, *niſi mavelis* πιθεῖος vel πιθέτης *ob hoc cum Plinio dicendus: aut certè* ἱππεῖος *cum eodem, cui tribuit equinas jubas, celerrimi motus, atque in orbem circa ſe euntes: quod maximè in hoc ipſo verum fuit. Nam crinitus erat circumcirca & jubas equinas non malè referebat* (talem ſibi circà 25. Decembris Patavii viſum Clariſſimus Michaël Kirſtenius adnotavit) *& celeritas motûs intra eandem horam patuit. Hora enim illa octava ſtabat ad inferiorem partem Clypei Orionis, cum ſeptima in illa & octavâ ſtella triangulum conſtituens ac velut umbonem iſtius clypei vicinior aliquantò ſtellæ octavæ quàm ſeptimæ.* Explorato Teleſcopii beneficio corpus totum iſtius ſideris, vidit in eo ſtellulas pluſculas minutiſſimas, atque in his unam cæteris majorem & oblongam, aliarum mediam: diceres focum aliquem conſumtis lignis favillas ſuas reliquas, permixtaſque in his prunas ac ſcintillas oſtentantem. *Breviter eadem viſa illi facies quæ fuit Cometæ illius ſuperioris* 1618. *in manu Bootis conſpecti. Cæterùm barbula illa ſive juba longior tendebat in Orientem partes ſcilicet à Sole averſas.* Appropinquante horâ decimâ clariſſimè notavit tantillo temporis mutatum locum, ac diſtare jam ab utraque ſupradictarum ſtellarum æqualiter, velut in triangulum Iſoſceles, ut tantillo non duarum horarum intervallo abſolviſſe potuerit gradum totum unum. Locum ejus tunc cenſuit in 4° 36. Geminorum, cum latitudine Auſtrali 19° 36. circiter. Atque ita intra 25. iſtas horas emenſus erat gradus quaſi 15. 36. quod cum Obſervatione Mantuana conſentit ad miraculum 15. in diem imputante.

Die 22. Decembris hora ſeptima jam aſcenderat Cometa velut in verticem noſtrum tendens ductu rectiſſimo; diſtabatque æqualiter ab oculo Tauri & ejuſdem pectore, Auſtralior oculo ad grad. 2. 36. *& in eadem latit. quâ pectus:* quare locum ejus cenſuit in l. 36. Geminorum cum latitudine Auſtrali 8° 3′. Itaque *intra horas* 23. *circiter abſolverat in ſuo ductu gradus circuli maximi* $10\frac{1}{2}$ *& intra horas* 24. *percurrerat* 11. *omnino, vel etiam plus tantillo. Lentior ergò jam erat quàm fuerat pridie, ſed multum jam imminutus. Barbæ ſyrma averſum quidem erat à Sole: ſed tamen corpus videbatur illam trahere ſequentem, nec iſtius celeritatem ſatis aſſequentem.*

Die 23. *totâ veſperâ nocteque nubes fuêre.* Ita nihil Tornaci obſervatum. Montibus Hannoniæ perſcribebatur viſus circà oculum Tauri. Ex analogia motuum præceden-

tium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

tium collegit, ut iſtâ veſperâ percurſis 8°. circà horam ſeptimam ſteterit in o. 36. Geminorum cum latitudine 2°. adhuc Auſtrali: uſque circà mediam noctem trajecerit Eclipticam in ipſo confinio Tauri & Geminorum cum inclinatione anguli 69° 55′. aut etiam 70°.

Confirmari hanc ſuam conjecturam dicit obſervatione Mantuana, quæ referat per hoſce dies Cometam imminutâ celeritate 6. vel 7. tantum gradus ſingulis diebus, cum perveniſſet ad Plejadas, quod poſtridie contigiſſe putat, peregiſſe.

Die 24. Decembris ſecundùm eandem analogiam vult, ut ſaltem 6°. emenſis hâc veſperâ ſitus fuerit circa 28. Tauri, cum latitudine jam boreali graduum fermè 4. utque nocte ipſa Natalis Chriſti media ſteterit in 27½ Tauri, cum latitudine 4°. non minus boreali. Idque aliis Obſervationibus probat.

Die 25. veſperi hora ſeptima ſtetit inter Plejadas & pedem Perſei, vicinior huic quàm Plejadibus: unde locum ejus quantum potuit religioſiſſimè definivit circa 26½ Tauri, cum latitudine 8½°. bor. Apparuit à veſpera diei 22. ad hanc veſperam medio iſto triduo confeciſſe in ſuo ductu ſaltem 18°. per intervalla proportionalia 8. 6. 4. aut non multò aliter.

Die 26. veſperi hora 6. 15′, Ratiſbonæ diſtitit à Capella 33°. & ab oculo Tauri 19°. 16. Sibi Tornaci hora octava ſtetiſſe ait in linea recta duarum ſtellarum in pede Perſei lucidarum, ipſum tertium, facientemque duo æqualia intervalla cum illis. Unde concludit neceſſariò hæſiſſe in 25¼ Tauri cum latitudine bor. 13. ſatis præciſè.

Sequenti manè intentum ſe in parallaxes venandas fuiſſe, ſed opportuniſſimo ſitu nullas inveniſſe ait: cum via Cometica eſſet horizonti occiduo ſatis parallela nec Cometa infra eam deprimeretur.

Die 27. Ratiſbonæ horâ ſextâ veſpertinâ diſtabat ab oculo Tauri 33° 5′. Aſcenderat proinde illo die 5° 16. ſecundùm Obſervationes aliorum, ſibi Tornaci inter 7 & 8. definitum fuiſſe dicit in 24½ Tauri cum latit. 16° 53′. ex collatione vicinarum ſtellarum.

Die 28. Decembris manè hora 4½ diſtitit à loco veſpertino die 26. ad 5°. paullò plus hærebatque in 23½ Tauri cum latitudine 18° 45′. circiter. Etiam iſto manè intentum ſe fuiſſe, ut parallaxin, ſi quam faceret, inveſtigaret: ſed nullam ſe potuiſſe deprehendere ait.

Die 29. manè eadem hora diſtabat à capite Meduſæ 2° 15′. Auſtralior illo atque in latitudine 19. 26. cum longitudine in 23. Tauri. Eadem die ad veſperam hora octava ſtetit juxtà claram Meduſæ quaſi ad ſeſquidiametrum Lunæ: quam ſtellam eadem nocte attigiſſe debuit circa horam 5½ matutinam, locus in 22. Tauri cum latitudine bor. 22. ſatis præciſè.

Itaque die 30. Decembris manè, cum ſperaret videre conjunctionem Cometæ cum oculo Meduſæ, fruſtratum ſe ſenſit ea ſpe: jam enim deſcenderat poſt objectam ſibi domum antequam advolaſſet. Sed Coloniæ obſervatum eclipſatam fuiſſe ſubeunte Cometâ illam ſtellam horâ ſextâ matutinâ. Unde concludit neceſſariò aut nullam aut multò Lunari minorem parallaxin fuiſſe: cum fuerit conſpiciendus Cometa ſubter illam lineam quam ductu ſuo deſcribebat gradu toto & amplius: Locum ergò fuiſſe in 21° 21′. Tauri cum latitudine 22° 22′. bor. Veſpere ejuſdem diei 30. Decembris hora nona diſtitit à capite Meduſæ ſeſquigradu circiter, curvatâ ſemper eadem lineâ rectâ ſuæ viæ ſemel inſtitutæ. Eratque in 21¼ Tauri cum latitudine partium 23. bor.

Die 30. manè hora quarta jam aberat à capite Meduſæ 2°. paullò plus. Unde locus fuit in 20° 55′. Tauri cum latitudine 24° 36. Æſtimato autem viæ Cometicæ ductu horizonti Tornacenſi parallelo, cum debuerit tunc ſentiri parallaxis maxima, ſi quæ fuit ſentienda, nullam ſe tamen advertere potuiſſe, unde longè remotiorem illum quàm ſit à nobis Luna, pronunciat.

Die 2. Januarii 1653. hora octava veſpertina jam Cometa erat borealior capite Meduſæ 4½°. Occidentalior ſeſquigradu & amplius, unde locum ejus æſtimat in 20. Tauri cum latitudine bor. 27. partium.

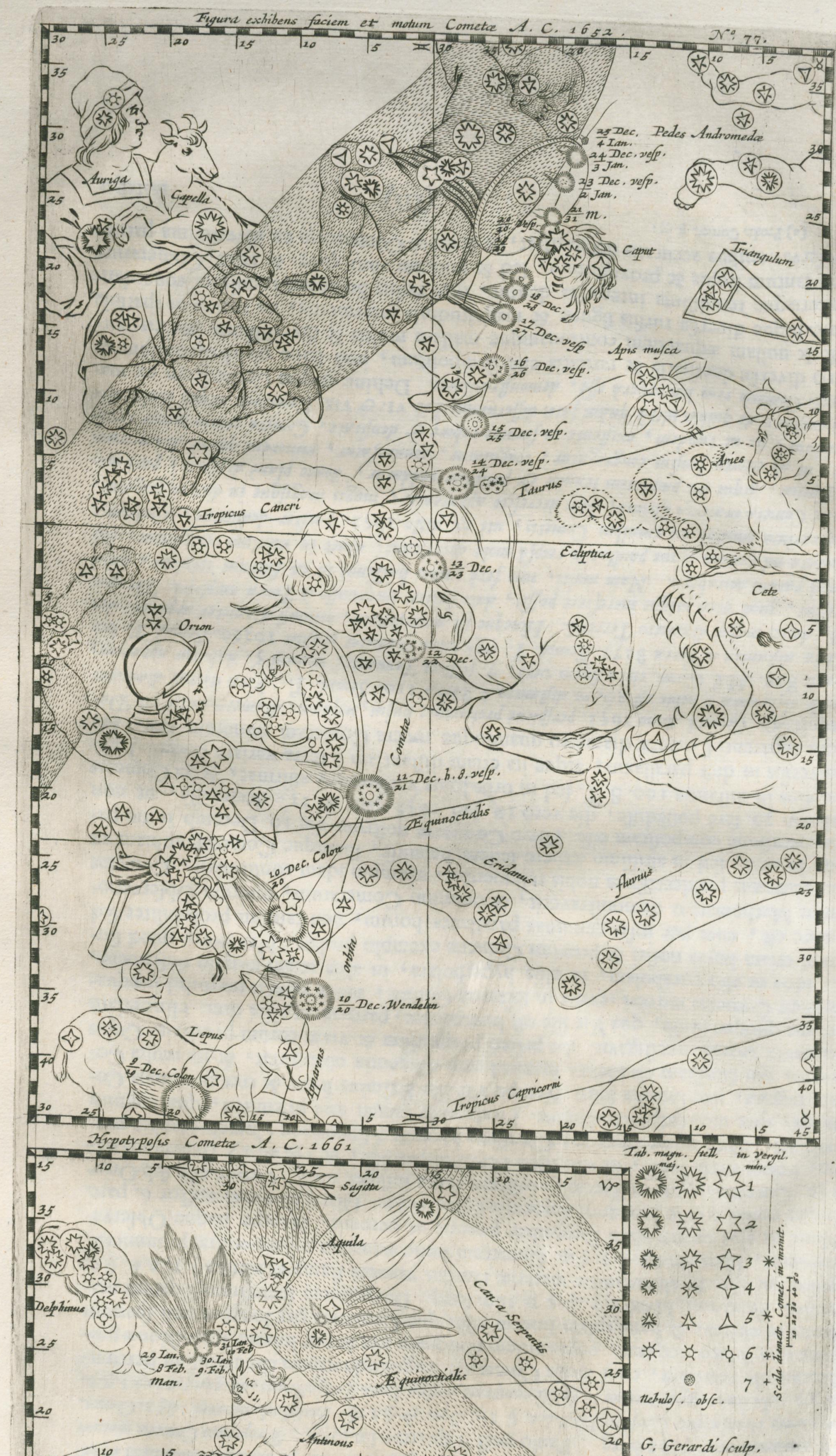
Die 3. Januarii veſperè nihil ſe potuiſſe amplius diſcernere de Cometa reliquum & ſucce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſuccedentibus nubeculis, mox nubibus, valedixiſſe ſe obſervationibus ulterioribus dicit.

Judicium tandem addit ex ejus duratione & convenientia cum Cometa 1618. 1. ejaculatum fuiſſe à Sole dudum antequam compulſus ſubire leges & ad eclipticam venire nobis Europæis ſe præbuerit adſpectabilem. 2. quoniam ductu ſatis recto venit ex plagis Auſtralibus ad boreales, vi ſuorum Theorematum affirmat in Indiis ac præſertim Peruvia & Chile ac Monomotapa fuiſſe ſpectatum ſub ea forma, magnitudine, celeritate motûs, exorſum ex ipſa vicinia Solis, qua nobis apparuerit ille quem dixit. 3. Affirmare non veretur, ejaculatum fuiſſe à Sole illâ vi quæ illam intra Sphæram Martis quidem, non tamen ad Martem uſque ipſum, ſed inferius ac propiorem nobis intulerit, ideòque proſtaphæreſes parallactrices orbis (ut vocant) magni ſenſiſſe aliquanto majores quàm ſunt parallaxes Martis in dies ſingulos per oppoſitionem ejus ad Solem: ſicut hic noſter Cometa propemodum adhuc erat Soli oppoſitus cum nobis illuxit, ideòque retrogradus in ratione longitudinis ſenſim factus eſt velut ſtationarius cùm expiravit. Atque hæc ſunt quæ Vendelinus de hoc Cometa obſervavit. Doctiſſimus Vir Fridericus Millerus in Haſſorum Academia Profeſſor celeberrimus, in ſuo de nupero Cometa hyemali Comment. refert caudam iſtius Cometæ minus quàm caput effulſiſſe, judice Liceto reſp. 3. cap. pag. 6. Unde concludit colorem caudæ & capitis ſæpè diverſum eſſe lib. 1. cap. 41. Et mox § 12. ſic habet: *Ejuſdem diſci* (capitis Cometici) *lucem non ſtabili jacere tranquillitate. In præſente lux quadam niventior luridum colorem leni viciſſitudine ad eum modum exercebat, quo ſuaviter aliquis velum poteſt ſubmovere, deinde idem admittit relabens. Id ipſum in anni 1652. Cometa notavi, cum aliis aſtans fideliſſimo præceptori meo, M. Alberto Linemanno, p. m. Idem teſtantur de eodem anni 1652. Cometa apud Licet. loc. cit. pag. 10. Langrenus pag. 16. Colleg. Roman. Jeſuitarum pag. 23. Bononienſes Jeſuitæ pag. 30. Schimpherus. Ille, dixit, ſcintillantem verſus latus Orientale: iſte ſcribit: tria lucida puncta conſpiciebantur in medio: ex quibus aliud lumen videbatur emanare. Hi ajunt: in cujus ferè meditullio nucleus quidam fortioris lucis conſpicuus emicuit. Ultimus: obſcurus, inquit, & veluti à ſubtili quadam nubecula tectus: radios ejiciebat & ſcintillationes. conf. Licet. l. c. c. 4. pag. 49. rat. 20.* Infra cap. 8. § 5. ita ſcribit: *In illo anni 1652. Cometa die 9. Decembris, Bononienſes Jeſuitæ æſtimarunt caput Lunari ferè diſco æquale, hoc eſt, 25. circiter minut. die 11. Decemb. Langrenus magnitudinem cenſuit non minorem, quàm Lunæ. Aſt die 16. Decemb. Bullialdus quantitatem confert cum ſtella magnitudinis primæ. Vid. Licet. l. c. p. 23. p. 10. & p. 20.* Libro verò 2. cap. 2. § 1. *Licetus*, inquit, *Cometam anni 1652. cælo detrahit, quòd ex obſervationibus Aſtronomorum collegerit, Parallaxin ejus Cometæ ſenſibilem & Lunari majorem. Quid huic reſpondendum foret, ſi Matheſeos peritum ſe probaſſet, lego apud Tychonem 2. Prog. 10. membr. 2. pag. 317. ſeqq. At, ut Viri peritiam agnoſcant alii quoque, dabo, ex ingenti rationum acervo, pauca ſpecimina.* Ille pag. 37. rat. 1. *Motus Lunæ diurnus, inquit, eo tardior eſt motu diurno Solis, quo Luna trium dierum ſilentium gerit cum Sole coïens: nec enim ſpectatur proxima die ante coitum, nec in ipſa die coïtus, nec in die coïtum ſequente, ut omnibus in aperto eſt, quia Luna, quòd infrà Solem ſit, tardiore motu communi quam Sol feratur in occaſum.* Hæc ille. Alteri *Plin. 2. nat. hiſt. 17. Purbach. in theor. planet.* &, qui in hanc commentantur, *Reinhold. pag. 159. Schreckenfuchs f. 258. Idem pag. 43. rat. 13. quæ,* ait, *remotiſſima ſunt à nobis in cælo multùm ſuprà Lunam, nudis oculis apparent majora, quam per dioptram; contra, quæ ſunt in elementari mundo, cuncta nudis oculis minora cernuntur, quàm per Dioptram. Quum igitur Cometa noſter à Clariſſimo Bullialdo die 22. Decemb. Pariſiis inſpectus fuerit oculo nudo magnitudinis æqualis cum Venere, ſed adhibito Teleſcopio longè major quàm Venus apparuerit. Itaque neceſſariò colligendum eſt, locatum in elementario mundo.* Sic Licetus. *Illi tamen Lynces noſtri ſeculi Hevelius in Selenographia, & Hugenius in Syſtem. Saturn. tubis ſuis detexerunt in cælo, quæ videbantur deſperanda oculo mortali. Parum felicius argumentatur idem Licet. pro Cometæ loco ſublunari pag. 49. rat. 21. ex eo, quòd Cometa Venetiis repertus major toto Plejadum examine: Pariſiis, æqualis Veneri, vel major eâ: Bononiæ, initio æqualis ferè Lunari diſco pag. 50. rat. 22. ex eo, quod in apparitionis principio Venetiis 15. gradibus: Bononiæ 9. gradibus fuerit determinata Cometici motûs velocitas. Debuiſſet enim Vir ille ſecernere demonſtrativam ab æſti-*

mativâ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

mativâ motûs determinatione: ubique verò memor eſſe, quàm non ſit omnibus hominibus æqua-is oculorum acies p. 22 & 23. Paulò poſt § quartus ſic ſonat: *Proprium Cometæ motum apparere circularem. Confer. Müll. l. c.* § 26. *ſeqq.* & § 176. *Eichſtad. de anni* 1652. *Comet.* § 33. *Ad hanc apparentiam ſe facilè componit noſtra linea Trajectionis, de qua ſupra l.* 1. 7. 2. Statuit ille nimirum, cum molis Cometicæ magnitudo æthera circumfuſum perrumpere tàm ſubito nequeat, cogi eandem obliquare iter & per lineam Trajectionis proficiſci in altiora, & hanc ipſam lineam eſſe, quæ Cometam per longum cæli ſpatium vehat. Fromond. Meteor. 3. 4. 4. p. 169. ſeqq. Durationem ſemeſtrem Cometæ magnitudini ejus & abundantiæ materiæ tamdiu voraces flammas alentis l. 1. c. 6. § 5. tribuerat, libro verò 3. c. 5. § 4. Cometam hunc æqualem telluri noſtræ pronunciat. Hunc ex ejus mente idem December peperit ac peremit. Nempe itaque Obſervationes nullas menſe Jan. anni ſequentis factas vidit. Diarii Europæi auctor 6. part. 139. Cometis, quos ex Ricciolio collegit, hunc inſuper addit. Ortum eſſe ſub Orione, veloci curſu fuiſſe, in aſteriſmo Perſei diſparuiſſe, & à 9. ad 27. Decembris duraſſe ait. Plura nobis ſingularis Clariſſimi Hevelii diligentia in Cometographia promittit, quæ ideò exſpectanda ſunt. Prodromus tamen hæc præmittit, quæ cognitu nec ingrata, nec inutilia ſunt. Nempe Vir ille Eximius hunc & tres proximos Cometas, qui familiam claudent, maximâ cum diligentia obſervavit, & ita multa Cometarum arcana inveſtigavit. Ac primò progreſſum & viam eorum prædixit. Cujus rei me quoque fuiſſe, qua Vir ille eſt humanitate, participem alibi dixi. Hinc etiam deducit Cometas moveri revera in ſectione Conica, motu tamen nonnihil inæquali: ideò in aliis parabolam, in aliis hyperbolam, in aliis etiam ellipſin deſcribere, quod etiam hujus noſtri & proximi Cometæ exemplo probat. Nec non, quod ſingulare eſt, cum per ipſas genuinas parallaxes horum, non tantùm probabiliter ſed more Mathematico demonſtraverit, & omnium Cometarum, quorum Obſervationes accuratas prædeceſſores nobis reliquerunt, exemplo idem confirmârit, Cometas non in aëre, ſed in altiſſimo æthere ſedem habuiſſe, ſuamque Cometographiam ex hac occaſione compoſitam eſſe. Porrò Cometam noſtrum die 20. Decemb. initio parallaxin 36. ferè poſſediſſe, die verò 10. Jan. 1653. jam ad 13″. decreviſſe, ut non amplius in diſtantia 100. S. T. ſed in orbe Jovis verſaretur, affirmat, & ita Cometas univerſos in dies parallaxin, atque ita etiam diſtantiam à terra variare docet. Infra verò apparenti Cometæ diametro quandoque revera Cometam minorem eſſe. *Id,* inquit (*a*), *Cometâ Anno* 1652. *perſpicuè probamus: hujus, inquam, diameter initiò* 20 *December. obſervata à nobis eſt* 36, *in diſtantia à Terra* 110. *Semid. T. Vera itaque diameter prodit* 825. *Mill. Germ. circa finem verò,* 7. *ſcilicet Januarii, nonniſi* 5′. *dabatur apparens, ſed in diſtantia à Terra* 8277. *Semid. T. ergò vera diameter proſilit* 10360. *Semid. T. hoc eſt, decies major diametro Terrenâ. Hincque fit manifeſtum, etiamſi diameter apparens decreſcat, quod vera utique increſcere poſſit, dato ſcilicet intervallo à Terra ampliori. De quo haud parùm miraberis. Nam multi, imò ferè omnes hactenus in ea fuerunt opinione, quòd Cometæ ad exitum uſque paullatim reipſâ mole decreſcant, donec in nihilum redigantur; ſed contrarium omninò ex omnibus Cometis, uti ex dicto* 1652. *pariter deducitur; nimirum: quòd Cometæ materia ultimò, dum decreſcit apparenter, magis magiſque in dies diſgregetur, diſſipetur, atque ita paullatim tenuior & pallidior reddatur, donec planè diffluat; pari modo, ut ab exortu ſenſim congregatur, coagulatur, condenſatur, minorque quoad diametrum redditur; ſic ut tandem, exiſtente in ſummo robore & denſitate, Cometa etiam minor reverà exiſtat: de quibus ultrà quàm ſatis diſſeruimus Lib.* VI. *&* VII. *Cometogr. atque multis diverſis Cometis rem ita reverà eſſe, demonſtravimus.* Dehinc corpus Cometicum ex materia diverſæ denſitatis & raritatis eſſe compoſitum, imò hanc planè diverſiſſimam eſſe & nullam æquabilem continuamque maſſam multis & diverſiſſimis nucleis corpuſculiſque diverſæ rurſus figuræ & magnitudinis intermixtis, ita tamen ut ſpatiola materiaque tenuiſſima interjecta dentur, quæ radiis Solaribus tranſitum concedant non tantum hujus & proximorum, ſed & priorum anni 1607. & 1618. Cometarum Obſervationibus accuratis demonſtrat, ut & caput Cometicum ex diverſiſſima pariter

(*a*) Prodr. Comet. p. 47.

materia diverſiſſimiſque nucleis compoſitum eſſe. Caudas verò Cometarum perſpicaci ſolertiâ inveſtigans, diverſam earum conſtitutionem eſſe, alios proinde crinitos, alios barbatos ſeu caudatos, alios aliter dici, quoſdam etiam pyramidatas in ſpeciem coni caudas exhibuiſſe, ut hunc noſtrum die 20. Dec. maximam verò caudæ ejus deflexionem ad 19°. proximi verò anno 1618. viſi ad 22. perveniſſe refert. Caudam cum capite quandoque ſcintillare & veluti novos radios ejaculari, noſtri & proximè tàm præcedentium quàm ſequentium Cometarum exemplis aſſerit. Denique longitudinem caudæ veram ab amplitudine atmoſphæræ Cometicæ ut plurimum dependere & circà initium ac finem apparitionis diverſam eſſe diverſis exemplis noſtri ſcilicet & proximè præcedentium Cometarum, demonſtrat. Hæc ideò addere non pigebit. *Jubaris*, inquit, *Cometici* 1652. (*quod pariter obſervavimus*) *longitudo vera extitit initiò die* 20. *Decemb.* $27\frac{1}{2}$. *Semid. Terræ; circà exitum verò die* 4. *Januarii jam* 192. *Semid. Terræ; cum tamen longitudo caudæ apparens ab exordio* 7°. *& in fine* 1°. 36. *tantùm obſervata ſit. Rurſus caudæ longitudo vera Cometæ* 1618. *à principio die* 1. *Decemb.* 32. *S. Terræ, atque in ingreſſu* $252\frac{1}{2}$ *Semid. T. extitit. Item Cometæ* 1607. *die* 16. *Sept. caudæ longit.* $82\frac{1}{2}$ *S. T. & rurſus* 10 *Octob. licet utraque die cauda apparens eſſet eadem* 10. *ſcilicet grad. nihilominus vera longitudo ad* 1301. *S. T. reipſâ excreverat, quantam in aliis vix reperi.* Prodr. Comet. p. 62. In Continuatione hujus Prodromi Cometici, deſcriptionem Cometæ verni Anno 1665. viſi exhibente, idem ſolertiſſimus & incomparabilis ſiderum rimator & metator, nuperrimi Cometæ verni ante annum viſi nucleum licet unum tantùm denſiſſimum & clariſſimum conſtanter 14. diebus Cometa poſtremus retinuerit, tandem tamen in progreſſu ulteriori & ſucceſſu temporis ad exemplum noſtri Cometæ eique utrinque proximorum immutatum eſſe non dubitat. Sub finem verò laborioſiſſimi iſtius & præſtantiſſimi operis eorundem Cometarum tùm & noſtri & nuperi Cometæ 1664. obſervati exemplis veras diametros, nonnunquam etiam apparentes, in majori diſtantia non diminutas, ſed potius auctas eſſe, affirmat. At in Mantiſſa Prodromi qua vindicias obſervationum ſuarum contrà Clariſſimi Auzutii Objectiones non minus laborioſè quàm ſolidè præſtitit, Cometas, ubi nudorum oculorum conſpectum fugiunt, & armatis inveſtigari & apprehendi queunt, tardiſſimos eſſe, eorundem, quos dixi, Cometarum noſtro ab utraque parte proximorum, tùm & nuperi Anno 1664. viſi exemplis demonſtrat. Verſùs finem quoque operis iſtius diametros Cometarum veras & apparentes in Cometographia accuratè inveſtigatas & deſcriptas tangens, hoc etiam ſingulare addit, in remotiori intervallo à Terra menſe Januario 1653. dictam veram diametrum propemodum vicies ampliorem quàm menſe Decemb. reipſâ extitiſſe. Poſtremo ſub finem operis, quali diverſiſſimâ facie noſter Cometa & proximus à nupero anni 1664. fulſerint, in Cometographia ſe propediem exhibiturum promittit. Poſtquam in texenda hujus Cometæ hiſtoriâ Mathematicâ hucuſque perveni, & antecedentia in Bataviam prælo ſubjicienda miſi, factum eſt, ut figuras Cometarum monitu Amicorum hiſtoriæ adjungere conſtituerim. Hinc plura Mathematica hîc & illîc prioribus addenda erant. Hinc etiam ephemerides hujus & præcedentis Cometæ addimus, hujus quidem hoc loco, illius ad calcem 1. Tomi, operâ Doctiſſimi M. Conr. Yſenii, quæ & figuras nobis dabit, confectas.

Ephemeris Obſervationum Cometæ Anni M DC LII. & M DC LIII.

DIe $\frac{9}{19}$ Decemb. ſpectatus Cometa obſcurus cum aliqua barbula Wendelin. initio Longitudo caudæ 7° Hevel. Prodr. Comet. pag. 62.

$\frac{10}{20}$ Dec. ſtetit circa dorſum Leporis 9° a 10° ♊ cum Lat. A. 35° admodum Wendel. ejus diameter 36. Hevel. Prodr. p. 47.

$\frac{11}{21}$ Dec. hor. 8. veſp. ad clypeum Orionis vicinior octavæ quam ſeptimæ clypei cum utraque triangulum conſtituens h. 10'. ab utraque æqualiter velut in triangulum iſoſceles. Long. 4°. 30. ♊ Lat. 19° 36. A. diſcum ☾ æquavit vel exceſſit lumine obtuſo & maligno: per tubum in eo ſtellæ plures viſæ, quarum una præ reliquis inſignis. Wend.

$\frac{12}{22}$ Dec.

$\frac{12}{22}$ Dec. hor. 7. diſt. æqlr. ab oculo & pect. ♉ auſtralior oculo ad 2° 36. & in eadem latitudine qua pectus. Long. 1° 36. ♊, Lat. A. 8° 3′. multum jam imminutus, barbæ ſyrma averſum quid à ☉ Wend.

$\frac{13}{23}$ Dec. Regiomonti h. $7\frac{1}{4}$. veſp. Cometa lineam fecit cum lucida ♈ & Aldeb. item cum capella & pectore ♉ λ. Baj. non procul ab oculo Auſtr. ♉ Long. ♉ 29. 14. Lat. A. 2° 47′. magnitudo com. dig. 6. orbiculi inſtar, in medio nucleus luteus magnitud. ovi Gall. collor pallido luteus inſtar Lunæ vaporis. Tenuioris tectæ barba in Euroboream tendens ad δ ♉ Baj. Linemann. *Wendelin.* nubes: colligit tamen ex analogia motus ad h. 7. Long. 0° 30. ♊ Lat. 2°. adhuc Auſtr. utque circa mediam noctem Eclipticam trajecerit in confinio ♉ & ♊ ſub inclinatione anguli 69° 55′. aut 70°.

$\frac{14}{24}$ Dec. eadem analogia putat Long. circ. 28°. ♉ Lat. fermè 4. jam Bor. utque nocte ipſa natalis Chriſti media ſteterit in $27°\frac{1}{2}$. ♉ cum latitud. 4°. non minus Bor. Wend.

$\frac{15}{25}$ Dec. h. v. 7. inter Plejades & Pedem Perſei vicinior huic, Long. $26\frac{1}{2}$. ♉. Lat. B. $8\frac{1}{2}$. Wend. ſtatim à 7. v. Cometa lineam fecit cum lucida Plejadum & calcaneo Perſei o. Baj. diſt. à lucida Perſ. 3° 27′. magnitudo tertiâ parte minor quam 23. Dec. color etiam pallidior & nucleus minor, non multo major ovo columbino, cauda in euroboream directa $1\frac{1}{2}$. vel 2. uln. radiis tenuib. & raris h. 11. com. rectam cum Aldeb. & ſuprema cing. or. item cornu ♉ ζ & pede ♊ minus lucido conſtit. item cum naſo ♉ & Regel: color pallidior quàm ante Linem.

$\frac{16}{26}$ Dec. h. 12. $5\frac{1}{2}$. com. in recta cum duab. in Pede Perſ. ζ & o ita tamen ut Cometa dexterior, calcaneo proprior quam pes ipſe fuerit. Linem. h. v. 6. 15′. diſt. à capella 33°. ab oc. ♉ 19° 16. Ratiſbonæ. H. 8. in recta cum cap. Algol. & coxend. Caſſiop. γ cum naſo ♉ γ & Regel β diſt. à Sin. pede Perſ. ζ 3° 56′. adhuc ſuperſtes nucleolus parvulus clarus, reliquum pallidum & nebuloſum, nec de cauda quid animadverti potuit Godofr. Cruger. Linem. Tornaci Wendel. in recta duarum in pede Perſei medius Long. ♉ $25°\frac{1}{4}$ Lat. B. 13°.

$\frac{17}{27}$ Dec. h. v. $5\frac{1}{2}$ Com. in recta cum cap. Alg. & cor Caſſiop. η. cum caſtore ♊ α. & genu aurigæ ϑ. diſt. à cap. Alg. 6° 42′. à genu Perſ. 7° 35′: cauda ſat app. & ſpiſſior quàm ante unquam, inque ea ad η & o. Perſ. protenſam inter Cometam & pedem Perſ. ſtellula à Bajero non notata. Linem h. inter 7. & 8. Tornaci Long. ♉ $24°\frac{1}{2}$ Lat. B. 16° 53′. Wend.

$\frac{18}{28}$ Dec. h. m. $4\frac{1}{2}$ Long. ♉ $23°\frac{1}{2}$ Lat. 18°. 45′. circiter Wend. Veſp. alt. ort. Aldeb. 28° 35′. diſt. com. à fem. Perſ. δ. 10°. 15′. à genu Perſ. 7. 37. à cap. Alg. à π. cap. Meduſ. 2° 58′. alt. Aldeb. ort. 46° 25′. diſt. à later. Perſ. 10° 15′. à genu Perſ. 7° 37′. à cap. Alg. 3° 23. cauda longa verſus ξ Perſ. Lineman.

$\frac{19}{29}$ Dec. h. m. $4\frac{1}{2}$ à cap. med. 2° 15′. Auſtralior Long. ♉ 23°. Lat. B. 19. 20. h. v. 8. juxta claram med. qſ. ad ſeſquidiam. ☾ quam ſtellam attigiſſe debuit circa h. m. $5\frac{1}{2}$. Long. Tau. 22. Lat. B 22. Wend.

$\frac{20}{30}$ Dec. h. m. 6. Colon. com. ſubierat cap. med. Long. Tau. 21° 21′. Lat. 22° 22′. h. v. 9. à cap. Alg. $1\frac{1}{2}°$ Long. $21°\frac{1}{2}$ Tau. Lat. B. 23°. Wend. circ. h. 6. alt. capell. or. 50° 45′. diſt. à genu Perſ. 10° 39′. à fœmor. Perſ. 9° 5′. à lucida ſub hac δ. 9° 14′. à cap. Alg. 1° 7′. caudæ nihil videbatur.

$\frac{21}{31}$ Dec. h. m. 4 à cap. med. 2°. paulo plus Long. 20° 55′. Lat. 24° 36. Wend.

$\frac{22\ Dec.\ 1652.}{2\ Jan.\ 1653.}$ h. v. 8. Cometa borealior capite Med. $4°\frac{1}{2}$ occidentalior $1°\frac{1}{2}$ unde Long. 20. Taur. Lat. B. 27°.

$\frac{24\ Dec.}{3\ Jan.}$ veſp. alt. cap. ſq. ♊ ſeu Pollucis 42° 25′. ort. diſt. com. à lucid. Perſ. 6° 33′. à lucid. pede Androm. 9° 22′. à cap. Alg. 6° 54′. in unà recta cum lucid. Perſ. & lucido pede Androm. obſcurus & luminis pauci parvique. Linem.

$\frac{25\ Dec.}{4\ Jan.}$ Phœnom obſcuriſſ. Cometæ illi ſimile & ejus quaſi veſtigium non in eadem ut ante linea ſed paulo borealius viſum.

$\frac{26\ Dec.}{7\ Jan.}$ diam. appar. 5′. Hevel. Prodr. p. 48. in fine longitudo caudæ 1° 36. ibid. p. 62.

Adjungo & obſervationes miſcellas à Clariſſimo & Humaniſſimo Viro Mart. Fogelio

gelio Med. D. collectas, ut & ſtudio erga rem literariam, & amicitiæ Viri Eximii & memoriæ Magni Jungii, quem Excellentiſſimus & acutiſſimus, judice Magno pariter Voſſio, Mathematicus, ac Vir variæ eruditionis Joan. Pellius Britannus, in didacticis maximi faciebat, ſatiſfaciam.

CAP. I.(*)

DE MOTU HUJUS COMETOIDIS PHÆNOMENI

1. OBſervator Colonienſis in Novellis Phœnomenon hoc *à 9. die Decembris* ſecundum Calendarium Julianum, *ad 24. uſque ejuſdem* menſis (incluſive) contemplatus fuiſſe, legitur.

13 Tamen, 14, & 15, uti & 21, 22, 23. Decembris *Cælum* ipſi *non favit*.

2. Janus *Gartovius*, Nobilis Mæklenburgenſis, in Prodromo de hoc Cometa, ut vocat, ſic habet: „ *primum Hamburgi* XI. *Decemb. die Saturni horâ* 8. *veſpertinâ à me* „ *aliiſque viſus fuit inter Orientem & Meridiem in fluvio Eridano*, *non procul à parva Stella* „ *prope ſiniſtrum Orionis Genu*, *ad menſuram oculis nudis captam* 7° *vel* 8° ♊, *non longe ab* „ *Æquatore*, *Meridiem verſus*.

3. ANIMADVERSIO 1. Hæc *Stella* Eridani *fuerit Lucidæ ſiniſtri Pedis Orionis proxima*, quintæ Magnitudinis. *Cum his* duabus igitur, (Lucida nimirum ſiniſtri Pedis Orionis, eique in Eridano proximâ) *in una* quaſi lineâ *rectâ* Meridiem verſus à Gartovio *viſum* hoc Phœnomenon *fuerit*.

4. ANIMADVERSIO 2. Valde autem *diſcrepant Colonienſes Obſervationes die* XI. *Decemb.* inſtitutæ *à Gartovianis*. Tunc enim *ille* Cometam 3°. *fere ab Æquatore verſus Septentrionem*, diſtantiam obtinuiſſe; *hic* vero *Æquatori proximum vidit verſus Meridiem*, eo loco, quo Colonienſis eum 10. Dec. obſervavit.

5. *Sequentis diei* (12) Obſervationes *conveniunt*. Utrique enim tunc *in ſiniſtro* (Colonienſis dextrum à ſiniſtro hic & alibi diſtinguere neſcivit,) *Genu Tauri* apparuit. *Colonienſis* magis determinavit ſitum. „ *Horâ*, inquit, 10. *veſpertinâ ab Ecliptica* 10°. *fere ad Auſtrum declinabat*, *exacte ſtringens Longitu-* „ *dinarium*, *qui per Dodecatemorii* ♊ *initium ducitur*.

6. *Erraſſe* vero videtur *Gartovius*, quod *non credibile* ſit. Phœnomenon *ſpatio unius diei ab Eridano ad Tauri genu perrexiſſe*, *ſi pridie minus* promotum fuerit.

7. *Quidam* ex meis Condiſcipulis, ſibi Phœnomenon hoc ſub oculo Tauri (Aldebaran) 12. Dec. *conſpectum*, affirmabat, ita quidem, ut *Oculus Tauri*, & quæ *in* ejuſdem *Genu ſiniſtro* eſt, *cum Apice Vau* illius, quod maxima ex parte *Hyades* comprehendit, *& hoc* Phœnomeno *Rectangulum* fere conſtituerint.

8. Die 13. Dec. *Cælum* Hamburgi *non* fuit *ſerenum*.

9. 14. Dec. circa horam 7. veſpertinam, itemque 9. ſatis *vicinum Plejadibus* apparebat, ita quidem poſitum, ut Recta, in qua hærent Plejadum Sextana antecedens, & earundem Lucida, verſus Orientem producta in ipſum incideret.

10. 15. Dec. *inter Plejades & Siniſtram Pedis Perſei plantam* conſpiciebam, ubi nimirum Recta, à Præcedente trium in Cauda Arietis per Mediam Caudæ verſus Perſeum producta, per Corpus Phœnomeni tranſibat.

11. 16. Dec. *in eâdem Rectâ cum duabus* Stellis *Pedis Siniſtri Perſei* videbatur, occaſum verſus, eodem fere intervallo ab Antecedente diſtans, quo hæc à Sequente.

12. 17. Dec. horâ 10. veſpert. *in mutuâ Recta per Oculum Dextrum Meduſæ*, *& Naſum* ejus, itemque Rectæ *per Antecedentem* Stellam *Suræ Dextræ*, *& Femur Siniſtrum Perſei* tranſeuntium, *Interjectione*, obſervavi.

13. 18, 19, 20. Dec. *Cælum* Obſervationibus *minus benignum* fuit.

14. Die 21. Dec. horâ 9. veſpert. conſpectum eſt *ſupra Lucidam Capitis Meduſæ*, ita quidem, ut hæc & Lucida Plejadum, vel quod fere idem eſt, Lucida Capitis Meduſæ, & quæ infra eam eſt quintæ Magnitudinis in eodem Capite, cum hoc Phœnomeno in eâdem mihi apparuerint Rectâ.

15. Clariſſimus *Jungius*, de quo poſt c. 3. *prope caput Perſei* videri ſibi *Nebuloſi quid*, ajebat, *eouſque tamen Phœnomenon progreſſum*, ſe *non* credere.

(*) *Obſevationes Fogelianæ de Cometa* 1652. *&* 1653. *viſo.*

16. *Ab-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

16. *Abhinc* deinceps *ad* 27. *Dec. noctes* noſtræ *non* fuerunt *illuſtres*.

17. Die 28. Dec. autem circa hor. 5, 6, 7, 8 veſpert. Cælum ſerenum quidem fuit; verum *Lunæ ſplendor* impediebat, quo minus accurate Stellas minores contemplari potuerim. *Alii* tamen è meis Condiſcipulis, acutioris viſûs, poſtridie mihi teſtati ſunt, ſe *non amplius* Phœnomenon *conſpicere potuiſſe*.

Circa horam 9, ni fallor, *inter Caſſiopejæ Pedem Siniſtrum & Lucidam Dorſi Perſei*, (reliquæ Stellæ à me non poterant adeo diſtinctè cerni) *apparebat quid meis Oculis ad inſtar Particulæ ex Via Lactea*, quod Cometam eſſe ſuſpicabar. Quidam ex Condiſcipulis ſe idem primum conſpexiſſe referebat, ſed poſt, re diligentius conſideratâ, reperiſſe ex inſpectione Globi, fuiſſe *Stellas circa Caput Perſei*. Quod poſt octiduum ipſe quoque deprehendi.

CAP. II.
DE DECLINATIONIBUS PHÆNOMENI, QUÆ OCULIS NUDIS FACTÆ SUNT.

Die 12. Dec. 11°. circiter ejus *Declinatio* obſervata eſt *Septentrionalis*.
14. Dec. 23°. 36. *Alii* 22°.
15. Dec. 28°.
16. Dec. 31°.
17. Dec. 34°. 48′. circiter.
21. Dec. 41°. 56. circiter.

CAP. III.
DE PHÆNOMENI HUJUS LUCE ET NATURA.

1. Cum primum Summo Viro, Joachimo *Jungio*, tum noſtro Rectori, Phœnomenon 14. Decembr. oſtenderemus, *tanquam Præſepe Cancri*, aliquanto tamen *majus* ipſi apparuit. Quomodo *etiam Condiſcipulo*, de quo c. 1. § 7, apparuerat.

2. *Quibuſdam Radios ad partes cæli inter Orientem & Meridiem* (**Sudooſt**;) *aliis ad partes inter Orientem & Septentrionem* (**Nordooſt**) *ſpargere* viſum eſt. *Meis oculis* (myops verò ſum) 3. aut 4. *ſtellularum* apparuit, Radios per vices *verſus Orientem* jaculans.

3. Obſervator *Colonienſis æquè ac ſtellam lucere*, *majoris tamen eſſe diſci*, *abſque ullâ caudâ*, *radiaſſe nonnihil ſibi videri verſus Orientem*, refert.

4. Quicquid ſit, ſi *Cometa* fuit, *in partem à Sole averſam radiaſſe* debuit.

5. Georgius *Schumacherus* Bibliothecæ noſtræ quondam præfectus, ſe ſummo ſtudio, etiam Clariſſimi Taſſii *Teleſcopio adhibito*, obſervaſſe ajebat, *nihil* verò *Lucidi* apparuiſſe.

6. Neque Clar. *Jungius punctum* aliquod *Lucidum* in eo deprehendit, quippe quod *fumi inſtar* habere ipſi viſum eſt. Cum 21. *Decemb.* eidem oſtenderetur, pro *Fixâ* habens, Cometam eſſe concedere noluit, quia punctum aliquod Lucidum in eo ſibi conſpici exiſtimabat.

7. *Ego* ſanè *à ſtella* 4. magnit. *diſcernere* non potui, licet *Condiſcipuli acutiori viſu præditi* diſtingui ſibi phœnomenon à ſtella, faterentur.

8. Non ſemel interim 20. Dec. affirmabat, ſimile ſibi videri hoc phœnomenon *particulæ ex galaxia quaſi avulſæ*. Quam aſſertionem 21. Dec. repetiit, cum ipſi videretur *iterum* Galaxiæ *conjuncta*, unde ante quaſi abſciſſa fuerat. *Illuſtrabat* aſſertionem ſuam *ſimilitudine à globo telluris* deſumtà, *cujus portio* à terra in uno loco *avulſa*, *alibi* eidem denuò jungitur.

9. Animadversio. Nos 21. die Dec. non ſtellam aliquam fixam, ut tum putabat Cl. Jungius,
ſed *phœnomenon* ipſum *conſpexiſſe*, vel *Colonienſis fidem fecerit*, qui 20. die Dec. (nam 21. Coloniæ cæ-
lum non fuit ſerenum, ut jam c. 1. §. 1. dictum) illud hora 6. veſpertina *non longè ab eo*, quo à no-
bis 21. die videbatur, *loco* conſpicatus fuit, cum ſpatio unius diei non adeò longinquum iter conficere
potuerit, in ea cæli regione conſtitutum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

10. Clariſſimus *Taſſius* Mathematum Profeſſor Celeberrimus, *Cometam Crinitum* eſſe hoc phœnomenon perhibebat.

Hæc etiam ſunt obſervata Fogeliana de hoc Cometa, totaque adeò hiſtoria iſtius phœnomeni Mathematica. Nunc tandem ad hiſtoriam ejus Politicam progredimur. Antequam verò de eventibus hujus Cometæ aliquid dicamus, moneamus par eſt, ab Anno 1618. uſque adhuc triginta quatuor annorum ſpatio nullum Cometen, multa tamen bella, Regum funera, regnorum converſiones & everſiones, annonæ caritatem, famem, peſtem aliaque mala in orbe viſa eſſe. Nempe hæc, ut toties demonſtravimus, nullo neceſſitatis vinculo cum Cometarum apparitione juncta ſunt, ita ut qui hoc faciunt, experientiæ quoque, non tantùm ſapientiæ & æquitati divinæ, quæ in rerum omnium diſpoſitione & gubernatione cernitur, contradicant & adverſentur. Diximus nonnihil ad proximi Cometæ conſpectum de bellis variis inter duos iſtos Cometas mediis, præcipuè verò Suecicum indicavimus, cujus vim tota quanta quanta eſt ſenſit Germania, imò & Gallia, & ſocia regna. Taceo inter hæc Gallica, Hiſpanica, Belgica, Italica, Turcica, Polonica, Moſchovitica aliaque bella. Tùm & Principum funera. Amiſit enim intra hoc tempus Germania Ferdinandum 2. Suecia Guſtavum, Polonia Sigiſmundum, & filios ejus quatuor (quos inter & Rex Vladiſlaus) Gallia Ludovicum XIII. Dania Chriſtianum IV. ne alios enumerem, qui non facilè numerari poſſent. Silentio tamen præteriri nequit Carolus Magnæ Britanniæ Rex, qui inaudito ab omni memoria exemplo, à populo, jure ſuceſſionis & hæreditatis, quam & fœminæ ibi adeunt, proprio, judicatus, damnatus, necatus Anno 1649. glorioſiſſimo fato occubuit. Taceo varii generis, quæ illa tempeſtate orbem preſſerunt mala

- - - - - quæ ſi comprehendere coner,
Icariæ numerum dicere coner aquæ.

Inter hæc tamen, Juſtitiæ & pacis artibus geſta, nuptias, natales (inter quos ille Ludovici 14. Regis Chriſtianiſſ. Principis ad maxima quæque nati, & laudes Caroli M. à quo ingens & præclariſſimum ducit genus, feliciter aſſequentis, quique ut cognomen Adeodati ex eventu ſeræ nativitatis meritus eſt, ita factis cognomen alterum *Boni* multis conſentientibus meretur, Anno 1638. eminent) auſpicia Magnorum Principum, aliaque quæ bona & proſpera vocare ſolemus, in orbe eveniſſe, fateor. Hæc ferè rerum facies & à viſo noſtro Cometa fuit. Multa namque bello paceque geſta: & frequentes Principum hymenæi nataleſque celebrati. Paucis hæc proſequemur, optatam ad metam manibus pedibuſque contendentes. Sola patria mea quas non per hæc tempora rerum mutationes, belli & pacis, triſtium & lætorum vices experta eſt! Orto internecino bello Coſacico (cujus jam pridem violata toties (a) genti feroci & licentiæ aſſuetæ libertas civilis, poſtmodum & Sacra, in prudentiorum animis portentum fuit, & hoc rurſus belli Moſchici tùm & Suecici procellam excivit, ac nonnullis avitas Suecorum & Moſchorum injurias, horum etiam communia cum Coſacis ſacra in rationes advocantibus præſagivit) quinta & ultima ad Batoviam clades, Ducibus . . . . Calinouſcio, & Sigiſmundo Przijemſcio, & exercitui Polono, peſte in regno graſſante ante viſum Cometam m. Junii Anno 1652. illata fuit. Mox generali expeditione indictâ res felicius ad Bereſteciam, Bialacerkviam & alibi contra rebelles ſocioſque eorum Tartaros geſta, ita ut res ad pacem exoptatam, haud diu tamen duraturam perducta fuerit. Itaque ex hoc bello Anno 1654. Moſchicum, & rurſus ex hoc circumacto anno Suecicum ortum Rempublicam graviſſimè afflixit. Et hoc quidem initio incredibili rerum ſucceſſu Sueco lætum fuit, ſalutemque Reipublicæ à Moſco, qui Lituaniæ victor diviſis copiis penitiora regni petebat, liberatæ, tùm verò & ſpem guſtumque æquæ circa ſacra libertatis poſtliminio reſtitutæ afflictis, multa tamen & incommoda publicè & privatim attulit. Sed nato ex hoc Danico bello, Polonia ad antiquum Dominum, ſed & ſacra iniquitas ad opprimendam, invidiæ Suecicæ prætextu, avitam libertatem, rediit: ideòque

(a) Piaſec. ad 1637. & 1638.

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

cum bellorum malis domi foriſque, aliiſque plurimis incommodis, continuò adhuc luctatur. Daniæ verò diſcuſſis belli, variâ fortunâ geſti, nebulis, nova imperii hæreditarii lux, rei ſummâ improſperè adhuc adminiſtratæ ad unum delatâ effulſit. Tanta lætitia & magis ut expedita regnorum cura, ita & ſalus ac publica quies firmius duratura belli biennio amplius geſti impendio conſtitit. Multis dicitur Cometa noſter bellum Polonicum, Danicum & Holſaticum portendiſſe. At enim iſta quarto & quinto anno demum ab ejus apparitione evenerunt, ut Holſatus Auctor anonymus, Tertius ille interveniens (quem Cl. Olearium eſſe ex illo ipſo paulò ante cognovi) prudenter & ingenuè demonſtrat, hoſque eventus longè à Cometa peti fatetur. Sed mirari ſubit, quî fiat, quòd qui talia triſtia omina, quamvis longe diſſita, Cometæ imputant, lætorum vel æquè diſſitorum, vel etiam viciniorum, obliviſcantur. Nam ut bellum inter Anglos & Hollandos Cometæ noſtri apparitionem præceſſit, ita eam pax & fœdus horum populorum, res Anglicas Protectoris quidem nomine, ſed Regiâ auctoritate moderante Oliverio Cromvellio, excepit. Dehinc Ludovici XIV. anno ætatis XIV. diademate inſigniti auſpicata tempora ſecuta. Cum hoc Lubeca, Brema & Hamburgum ablegatis ad eum prudentiſſimis Viris Davide Penſhorn & Theodoro Möllero, civit. Hamburg. Conſiliariis, libertatem & ſecuritatem commerciorum civitatibus Hanſeaticis, quas vocant, obtinuerunt. Et ut hoc loco brevibus Pacis deſideratiſſimæ cunctis ſtudia eorumque effecta dicam, Anno 1655. pacis fœdera inter Gallos & Anglos, Suecos & Hollandos, hos & Electorem Brandenburgicum ſancita occurrunt. Hinc non pauca inter Suecos & Hollandos bello, ſed & pace geſta videas. Anno 56. ſupra MDC. pax inter Anglos & Portugallos, Polonos & Moſcos (quanquam hæc fuit irrita) compoſita, eademque oppreſſis in herba intra duos menſes domeſticis motibus Helvetiorum Reipublicæ reſtituta. Anno 57. ead. inter Polonum & Suecum nequicquam tentata: at inter Gallum & Anglum, inter Polonum & Brandenburgicum, inter Gallum & Hollandum reſtaurata. Anno 58. pace Danica Rotſchildiæ ſancitâ, Berolini quoque de pace inter Suecum & Brandenburgium, tùm Varſaviæ inter illum & Polonum redintegrandâ, Electoralis Collegii auctoritate actum. Tum quoque pax inter Suecum & Moſcum conciliata, eadem à Polono Coſacis ad Hadziacum data, proximo verò anno Comitiali ſanctione firmata. Inter hæc Gallus renovato cum Helvetiis fœdere, ad pacem Septentrioni intra annum reddendam aditum paravit. Ipſe quoque ad eandem amplectendam rebus feliciter geſtis in Italia & Flandria (munitiſſimis quoque Flandriæ propugnaculis & X. provinciarum clavibus, Indiæ oſtiis, verbo, dominabus maris, Grevelingâ & Dunkerkâ, in eâ captis) Hiſpanum Anno 1659. permovit, & connubio læto Mariâ Thereſſiâ Philippi IV. filiâ, Principe Lectiſſimâ ſibi junctâ ſtabilivit. Suecus quoque cum Hollandis pacem reſtauravit. Inter hæc auſpicante Hungaricum Anno 1655. proximo Bohemicum regnum, & paulò poſt imperium Auguſtiſſimo Leopoldo Imperatore laudatiſſimo, bello paceque Incluto, ingens populis lætitia & ſolida quies exorta, quæ vix nuper Turcico bello viribus totius Imperii & Galliæ feliciter geſto & glorioſè compoſito, laceſſita, etiamnum perdurat. Sed & Glorioſiſſimi Regis Caroli Guſtavi, Magnanimâ Principe Chriſtinâ, dum ei regnum Anno 1654. reſignat, Diocletianos, Maximianos, Lotharios, Carolos ſeque ipſam adeò vincente, Suecis lætitiam attulerunt. Optimi verò & Maximi Regis Friderici Tertii, primi Danorum Monarchæ Anno 1660. pacem etiam eamque fidam confeſtim ſecuta ſunt auſpicia, ut dulciſſimo *Friderici* nomini, *Pacis divitias* portendenti, res ipſa reſponderet, illudque non tantùm huic ætati, ſed & ſeræ poſteritati cultu ſubmiſſo & proſperâ memoriâ proſequendum commendaret. Non exiguum gaudium Principibus & populis Caroli 2. Magnæ Britanniæ Regis in avita regna reſtitutio, eod. illo anno 1660 attulit: maximum verò ſimul, eodem ſcilicet menſe Majo, pax & ſalus non tantùm Magnæ Britanniæ, & ſociis ejus regnis, ſed & Imperio Romano, Galliæ, Poloniæ, Daniæ, Sueciæ aliiſque Rebuſpublicis reddita. Paulò poſt firmioribus legum vinculis pax Coſacica ad Tzudnoviam adſtricta: ubi & Moſcorum ingens, ſed iners, exercitus, duce Seremeto capto, à Polonis & Tartaris victus & deletus.

Non decerant huic tempeſtati læta hymenæorum & natalium Principum ſolemnia, quæ bellorum aliorumque incommodorum triſtitiam diſpungebant. Anno 1653. Chriſtianus Ludovicus Brunſuicenſis Dorotheam (pro qua Auctor 14. tabb. genealog. Chriſtianam ſororem falſò ponit) Holſatam lætus duxit, nec minus lætus Georgium unicæ ſororis ſuæ Sereniſſimæ Danorum Reginæ filium, maximæ exſpectationis Principem naſcentem tunc vidit: ut alia hujus generis, brevitati ſtudens, omittam: niſi tamen ex hac occaſione verbo dicam, Principi illi glor. mem. de feliciter Anno 1660. ſurgentis Gymnaſii Lunæburgenſis, & nobiliſſimæ palæſtræ incrementis Rempublicam literariam gratulatam eſſe. Annus 54. tàm auſpiciis, quæ vidimus, quàm nuptiis Glorioſiſſimi Regis Caroli Guſtavi cum Hedvige Eleonora Duce Holſatiæ, lectiſſima & ut formæ ita & morum bonitate eximia Virgine: proximus lætiſſimis & nomini Suecico glorioſiſſimis Regis ejuſdem Polonicis victoriis ad invidiam clariſſimis, tùm natalibus Caroli Regis Sueciæ renunciati, laudibuſque & annis ſimul effloreſcentis, ac hos bonis moribus eruditos imperio parantis, inſignitus eſt. Illo 1653. anno Sereniſſimus Philippus Guilhelmus Palatinus Neoburgicus felicibus auſpiciis Eliſabetam Amaliam Heſſam, ſpectatæ formæ & probitatis virginem, matrimonio ſibi junxit, ex qua intra annum primâ, mox dehinc ſequentibus annis numeroſâ prole beatus, ſeptem filios maximæ ſpei Principes, vel maximi imperii, quo Princeps ille dignus eſt, fulcra, ſuſcepit. Quâ tempeſtate & agnati ejus Sereniſſimi Electores Bavarus & Palatinus (ille Adelheide Sabaudâ Anno 1652. hic Carolotâ Heſſâ paulò ante ductâ) tum Chriſtianus Auguſtus Sultzbacenſis, familiam feliciter auxerunt. Præceſſerat quidem Cometæ apparitionem Auguſtæ Principis Thereſiæ Mariæ Joſephæ, Glorioſiſſimo Ferdinando 3. & Eleonorâ Mantuanâ (quæ altera Auguſtum diadema moribus meritiſque Sereniſſimæ Gonzagorum genti intulit) ſatæ natalis. Sed proximis annis Auguſtarum ſororum fratriſque paulò poſt tum Philippi Proſperi Infantis Hiſpaniæ natales exceperunt. Anno 1653. & proximis Archiducis Oenipontani Ferdinandi Caroli ſoboles gaudia, illius temporis cumulavit. Idem gaudii orbi Caroli Æmilii & Ludovici Leopoldi Principum Electoralium Brandenburgenſium Anno 1655. & 1657. natales orbi attulerunt. Paulò ante, à viſo ſcilicet Cometa, Egregiorum Principum Chriſtiani Auguſti, & Erneſti, qui ſunt velut lucidiſſima Sereniſſimæ familiæ Saxonicæ lumina, fœcunda poſteritas non minus lætitiæ peperit. Tantundem lætorum (ut paucis multa complectar) tabulæ Brunſuicenſes, Haſſiacæ, Anhaltinæ, Badenſes, Wirtembergicæ & Mecklenburgicæ (poſtquam Sereniſſimus Princeps, tàm eruditionis quàm pietatis laudibus Inclutus, Guſtavus Adolphus Magdalenam Sibyllam Holſatam, eodem quo Glorioſiſſimus Rex Sueciæ ſororem ejus Hedvigem Eleonoram anno, ſociam thori eſſe voluit) aliæque præbent. Sed hæc brevitatis cauſâ prætereo, ſicut & proſpera belli Gallici in Flandria, ternam Venetorum victoriam navalem rejectum auſpiciis Caroli Guſtavi, virtute Comitis Magni indefeſſâ & fide Rigenſium invictâ Moſcum, fidem tolerandi neſcium, aliaque Principum læta, & ad reliqua propero.

CCCCXIII. *Anno Chriſti* 1661. *die* 28. *Januarii manè ab hora* 3. *ad* 6. *Amſterodami viſus eſt Cometa verſus Eurum ſeu Vulturnum, qualis ſub idem tempus Hamburgi viſus eſt.* Diar. Europ. ad 1661.

IDem Auctor induſtrius & laude ob ſtudium veritatis & ſcientiam ut aliarum ita & Mathematicarum rerum dignus, ex Clariſſ. Erhardi Weigelii Math. in Academia Jenenſi Prof. Comment. de hoc Cometa iſtas obſervationes exhibet:

Viennâ die $\frac{6}{16}$. Februarii 1661.

H*Ic per aliquot dies viſus eſt Cometes caudâ venuſtâ oblongiori & criſpâ verſus Poſonium. Innuit capite verſus Orientem, caudâ verò verſus Stiriam. Quæ ejus futura ſit operatio, Deo notum eſt.*

Holmiâ

Holmiâ die $\frac{4}{14}$ Februarii 1661.

CErnitur hîc Cometa mane duabus horis ante diem exortum, caudam obvertens Septentrioni. Hujuſque apparitionem confirmant relationes aliæ, allatæ Antverpiâ, Hafniâ, Pariſiis, Bruxellis, Pragâ, Regiomonto, aliiſque de locis extra Imperium Romanum ſitis.

Auguſtâ Vindelicorum per literas refert Doctiſſimus quidam & peritiſſimus Aſtronomus, qui hunc Cometam accuratiſſimè obſervavit, & locum ejus ac curſum juxtà notas illas & artificioſas configurationes cæleſtes Clariſſimi Joannis Bayeri dimenſus eſt, ſequentia:

Anno 1661. $\frac{1}{11}$. Februarii manè circa horam quintam (vel duabus horis ante diem) Cometa in ſidere Aquilæ ſive Vulturis volantis viſus eſt, cujus caput valdè propinquum erat ſtellulæ ſextæ magnitudinis in capite Aquilæ, quæ in ſchemate Bayeri notata eſt. Nucleus autem Cometæ adeò vicinus fuit dictæ ſtellæ fixæ, ut vix ab invicem diſcerni potuerint. Obvertebat capillamentum ſuum ſive caudam ſtellæ illi lucidiori in Aquila, ita ut quidam ſtatuerint, quòd illa à parva iſta ſtella modo dicta ad alteram parvam, quæ lucidæ ſtellæ in Aquila aſtat, protenſa fuerit, nec tamen hanc (quintæ magnitudinis) inconſpicuam fecerit. Radiatio ſive coma Cometæ erat luce pallida, nec adeò conſpicua; diſperſa nonnihil; ad ſtellam tamen illam ſeſe viciſſim contrahens. Luna autem ſplendens viſui, quo minus accuratè omnia cognoſci potuerint, non parum obfuit.

Olomucii Anno 1661. 29. Januarii St. Vet. (8 Febr. St. N.) Cometa, apparuit manè circa horam tertiam 46. propè caput Aquilæ, ita quidem, ut gracili cauda Delphinum verſùs tenderet. Horâ 5. 26. Altitudo ejus ope Quadrantis 13°. 17′. deprehenſa eſt; Aquilæ verò 18°. 15′. Hic Cometes diſtabat à ſtella iſta lucidiori ſecundæ magnitudinis (quæ in medio Aquilæ exactè humero aſcripta eſt, & aliàs plerumque Aquila dicitur) 5° & 26. Erat, in ſe conſideratus, rubicundus, & pariter tamen aliquantulum pallidus ac luridus. Figurâ non major ac ſtellæ circiter tertiæ magnitudinis. Motus ejus ſive inceſſus in pari diſtantia ab Aquila deprehenſus eſt.

Sequenti die $\frac{30.\ Jan.}{9.\ Febr.}$ Cometa hora tertia & 26. circiter uno gradu proprior Aquilæ, ac pridie, exortus eſt; & quidem ita ut in ipſo Aquilæ capite cerneretur, diſſitus ab eadem media ac lucida ſtella (hoc eſt ab Aquila) 4. gradus. Color verò non æquè luridus erat ac nudius tertius, nec cauda verſus Delphinum, ſed directè ſurſum dirigebatur. Corpus ejus, licet oculorum judicio non excederet ſtellam tertiæ magnitudinis, per tubum tamen opticum 8. pedum viſum eſt duplo majus ac Jupiter. Caudaque ſenſim incurvata evanuit.

Hora quinta 36. ille ſupra Horizontem noſtrum 17°. 56′. elevatus fuit: Aquila verò ſupra eundem Horizontem 21°. 48′.

Ephemeris obſervat. Cometæ Ann. C. 1661. quæ nobis obvenerunt.

DIe 29. Jan. 7. Febr. H. mat. 3. Erh. Weigelius Jenæ Cometam obſervavit ſupra caput Aquilæ, caudâ ſurſum erectâ: color pallidus inſtar nubis lumine perfuſæ. Triangulum Iſoſceles conſtituebat tàm cum tribus Aquilæ in recta linea jacentibus, quam cum dextro cubito Antinoi ſupremaque Delphini ad Occidentem: medium Cometæ, ut & caudæ nuclei & medullæ inſtar clariora quàm extima. Long. Aquarii 3°. latit. bor. 25. Olomutzii ad caput Aquilæ viſus oriri caudâ ad Delphinum verſâ: diſtabat à lucida Aquilæ 5°. color pallidè rubeſcens. H. m. 5. long. Aquarii 5°. Decl. B. 6°. Petr. Megerling. in literis ad Bleiſſium adjectis orationi Baſileæ habitæ.

30. Jan. St. V. H. m. 3. Weigel. Cometa in ſectione duarum linearum à ſuprema Aquilæ ad parvam in collo, & à ſuprema Delphini in cubitum ſiniſtrum Antinoi: cauda tricuſpis, Cometa ipſe major aliquantò, mediâ in Aquila, multò tamen obſcurior. Long. ♒ 2°. 8′. lat. B. 25½. Noribergæ ſub lucida Aquilæ α. H. m. 3. 36. Olomuzii diſtab à lucida 4°. Color lucidior, cauda non Delphinum verſus, ſed ſurſum. Caput oculis nudis æquale ſtellæ 3. magn. tubo verò 8. ped. Jove duplo majus viſum. Long. ♒ 2°. Decl. B. 4°. Megerl. At ſecundum Speiſſium Decl. 6°. Aſc. R. 301. h. m. 5.

31. Jan. St. V. Weigel. cauda ulnæ longit. viſa, ſurſum ad verticem tendens, caput æqui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

æquicrurum triang. conſtituens cum lucida aquilæ & ead. inferiore, ita ut à lucida in infer. & ab infer. in Cometam æquales fuerint: ipſe Cometa obſcurior viſus. Long. ♒ 1°. 15′. lat. B. 26°. 8′. Norib. ſub β Bayeri viſus.

1. 11. Febr. Weig. Cometa magnitud. multum jam decreverat: diſtantia lucidæ ab inferiore, dupla diſtantiæ ſuperioris à Com. & angulus ad inferiorem rectus, ita ut lucida cum infer. & com. rectang. conſtituerat. Long. ♃ 29°. lat. B. 27°. H. m. 5. Cometa conjunctus ſtellæ 6. mangn. τ. Baj. ut ead. eſſe putaretur: cauda verſus lucidam α uſque ad ξ magnit. quintæ porrecta.

15. 25. Febr. Weigel. ad utramque ſtellam in ala Aquilæ aliquod obſcurius nebuloſâ Cancri minus.

Omnium de hoc Cometa obſervationes, quas adhuc videre mihi contigit, inimitabilis Heveliana ſolertia ſuperat. Affirmat enim ſe eum feliciter uſque ad 28. Martii cum Cl. Bullialdo obſervaſſe, tubi præſtantiſſimi beneficio, cùm alios ultra 15. vel 20. Febr. ſuas obſervationes hujus phœnomeni non extendiſſe arbitretur. Mantiſſa Prodr. Comet. p. 181. Superius hunc noſtrum medio Martii uno die 12′, ultimo verò tantùm 6′. confeciſſe, & quidem ſub evidenti incurvatione orbitæ, dicit, ſeque id in Cometographia demonſtraturum promittit. p. 174. Inferius verò eundem, ut & illum 1652. Cometam à nupero hyberno diverſiſſimâ facie fulſiſſe pariter ſe demonſtraturum pollicetur. p. 186. Cl. Frider. Mullerus ait Cl. M. Abdiam Treω in ſuis Cometæ hujus obſervatis c. 3. monere Ariſtotelicos, Tychoni, Cometæ parallaxin lunari minorem eſſe obſervationibus Aſtronomicis contra Ariſtotelem probant, tanquam perito artifici in ſua arte credendum eſſe. Comm. de Cometa 1664. l. 2. c. 2. Cum tamen Claremontius, & ex ipſo alii, Tychonis obſervata in dubium vocent, illumque potiùs ex hypotheſi nondum probatâ ſuas rationes deduxiſſe, quàm evidenti Mathematicâ demonſtratione id ipſum eviciſſe, opinentur, exſpectanda nobis erit à Magno Hevelio tantæ controverſiæ deciſio. Is enim vel ſolus, vel certè eximiâ diligentiâ doctrinam de Cometarum parallaxi pertractat. Ego itaque me ad eventus noſtri Cometæ dijudicandos converto. Adſcribitur ei, utpote in Capricorno & Aquario apparenti, inter alia peſtis, quæ Anno 1663. Hollandiam & Hamburgum aliaque loca afflixit, eò quòd quædam horum iſtis ſignis ſubjaceant. Sed id mali Hollandia Africano, Hamburgum (licet hîc non defuerint viri ſcientiâ rerum naturalium & artis Medicæ excellentes, cumprimis Cl. Joan. Alb. Huſwedelius Med. D. & Phyſicus urbis primarius, qui non peſtem, ſed febrem tantùm peſtilentialem graſſatam hâc in urbe fuiſſe affirmârint) Hollandico commercio, non Cometæ debet. Graſſatum verò tunc fuiſſe hoc malum in locis alii ſigno quàm Capricorno vel Aquario ſubjectis, docet ipſa Hollandia, Cancro, ſed & Africa Virgini ſubjecta. Docet contra Lituania, Maſovia, Berga, Auguſta, docet Dania, Suecia, Ingolſtadium, Saliſburgum & alia loca Capricorno & Aquario ſubjecta, quæ peſtis non attigerat, quàm vanæ ſint hæ Aſtrologorum rationes. Quod etiam ingenuè & cordatè Cl. Olearius Auctor Tertii Intervenientis deducit. Igitur ad alia. Recens adhuc eſt memoria triſtium, quæ bella Septentrionem quaſſantia, & orbem Chriſtianum ſtudiis partium dividentia, ſecum tulerunt. Horum multa iſtum potius Cometen anteceſſiſſe, quàm proximè præcedentem ſecuta fuiſſe ex æquitate dici poſſunt. Proximè verò Cometam noſtrum anteceſſerunt horrendæ tempeſtates m. Dec. & Jan. ineunte multarum navium & opum jacturâ, multorum & hominum exitio celebres, ut & inſulæ Dantiſcanæ inundatio, quæ permultis pariter interitum attulit. Et certè atrox illa tempeſtas fuit, adeò ut finem mundi adeſſe quidam cogitarent. Quod ad eventus Cometæ lætos attinet, pax quidem Polonica & Danica, toti Septentrioni, imò orbi, ſalutaris, Cometæ noſtri apparitionem non exſpectavit, ita ut hæc ad proximum referenda ſit, eorum ſaltim, qui aliquot decadibus annorum geſta Cometis imputare ſolent, gratiâ. A viſo tamen Cometa pax magis magiſque firmari cœpit. Equidem in Dania feliciter id præſtitum, ita ut tunc demùm non tantùm læta, ſed & tuta rerum facies, ac diu deſideratæ pacis ubertas Auguſti FRIDERICI tempora coronans, redierit. At Polonicæ pacis lætitiam corrupit & fructum ejus intervertit violata magis magiſque religionis, hinc & violari cœpta electionis libertas, id eſt, ibi ſubruta, hîc convulſa libertatis columna,

columna, cui tota pulcherrimi iſtius Reipub. ædificii moles innititur. Atque hoc ſe-
cutorum diſſidiorum, fœderum militarium, ut Reip. noxiorum, ita & Ducum Vin-
centii Gonſewſcii & Zeromſcii cruore fœdatorum, tandem & belli civilis pluriumque
malorum portentum fuit. Ut enim nuſquam gentium æquè ac in Poloniâ vel magna vel
fide fœderum, juramentorum & legum publica (quam ſacroſanctam eſſe omnium gen-
tium conſenſus docet) fundata fuit libertas, ita poſtquam violata eſt, ſingulari ratione à
Deo æquitatis cuſtode vindicanda erat. Cujus juſtæ iræ an ſatiſfactum adhuc ſit, tem-
pus docebit. Plurima certè mala patriæ cariſſimæ alia incumbere adhuc, imminere alia,
dolens & pius erga eam, utpote in errorum correctione certum, &, ni rejiciatur, efficax
malorum remedium oſtendens, dico. Nec enim aliud horum, quàm violatam religionis
libertatem, unde Coſacica rebellio adhuc durans, ex hac demùm alia mala orta, por-
tentum quis invenerit. Inter hæc bellum Luſitanicum duravit, inſigne viciſſitudinis re-
rum & alternantis victoriæ documentum. Turcicum verò viribus totius Imperii & auxi-
liis Gallicis aliorumque Principum Anno 1663. geſtum lætam mox pacem attulit, ſplen-
didiſſimis utriuſque Imperatoris legationibus & muneribus confirmatam. Anno inte-
rim ſexageſimo primo primus Novembris Greg. dies multum mœroris morte Philippi
Proſperi Infantis Hiſpaniæ, ſed & cum fuerit natalis Ludovici Delphini Ludovico 14.
Rege Chriſtianiſſimo geniti, luxurioſiſſimis gaudiorum ſolemnibus orbi Chriſtiano ce-
lebratus, & alioqui multis afflictis ſalutaris, ut & ille Caroli Infantis, in præſens Regis,
Hiſpaniæ ejuſd. menſis quartus mira rerum viciſſitudine plurimum lætitiæ attulit. Ita
utriuſque Principis Regii ſed & aliorum Principum nativitati ſtella hæc crinita præfulſit.
Sunt adhuc in recenti memoria Principum Angliæ & Galliæ Regiorum, ſed & aliorum
Principum per Germaniam, Galliam, Angliam & Italiam hymenæi & natales, quos ideò
enumerare, metam præcipuè anhelanti & tàm laboribus feſſo, quàm gaudio geſtienti,
non eſt neceſſe. Rapiunt tamen in admirationem gaudii, quamvis fatigatum, lætiſſimæ
Sereniſſimi Magnæ Britanniæ Regis Caroli diademate inſigniti & vinculo connubii cum
Catharina Luſitana juncti Anno ſupra MDC ſexageſimo ſecundo celebrata ſolemnia.
Bono equidem nomine. Nam & ipſe Cæſar, tùm Luſitanus, Regii, Electorales aliique
Principes ex hinc ad caſta conjugii fœdera ſancienda animum adjecerunt, quorum læ-
tiſſima pacique publicæ conciliandæ & firmandæ deſtinata ſtudia inter gaudia & vota
omnes gratantes & grati adſpicimus. Neque verò ex quo noſter Cometa fulſit, à Magnis
Principibus & Rectoribus orbis artes pacis neglectas, imò verò eaſdem ſtudio ſingulari
cultas fuiſſe, docent tractatus feliciter inter Epiſcopum & urbem Monaſterienſem, ruptâ
illâ, de qua paulo ante diximus, pace conventâ, tum inter Suecum & Moſcum perfecti,
inter Anglos & Suecos, Hollandos & Portugallos eodem illo 1661. anno ſanciti: proxi-
mô verò inter Gallos & Suecos renovati, inter Gallos & Hollandos novo fœdere firmati;
inter hos & Anglos tùm & Regem Tunetanum & Algerienſes ad reddendam quietem
mari & libertatem commerciis, nec non inter Anglos & eoſdem Algerienſes ac Tripo-
litanos pyratas eidem fini inſtituti: tandem inter Electorem Moguntinum & Erforden-
ſem civitatem finiti. Non nego deſideratam pacem hîc & illîc difficilem fuiſſe & non exi-
guo ſanguinis impendio conſtitiſſe. Verumtamen illa bellorum malis finem attulit lætum
& ſalutarem. Quod ſi igitur bellorum mala, certè & pacis bona ad Cometarum præce-
dentium apparitionem æquo jure referenda.

Antequam ulterius progrediamur, paucis de phœnomenis hac tempeſtatæ vulgatis di-
cendum eſt. Anno 1660 exeunte viſus Cometes ſupra Varadinum rutilans ac ruber, qui
ſupra Lunam ſtetit viſi unà aliqui acinaces verſus Lunam tendentes quaſi illam diſſectu-
ri. Viſus alius major acinacis & ſub eo Sol, nec longè inde inſignia Hungarica quæ
ſplendore obfuſcata non poterant conſpici. Iſtum magnum acinacem ajunt ictum inten-
diſſe Lunæ ad latus. Diar. Europ. part. 6. p. 253. Dehinc Anno 1663. fama ſparſerat me-
dio m. Febr. Cometam ſupra Pragam viſum geminum, flavum & rubrum utrumque con-
flixiſſe & rubrum victum fuiſſe. Anno 1664. 2. 12. Jan. magnus Cometes Græcii in Sti-
ria viſus ſpecie dimidiæ Lunæ, qualem Turcica inſignia ferunt. Idem die 17. ejuſd. m.
Rackelſburgi & Tſchacaturni viſus dicitur oriens poſt mediam noctem, qui uſque ad
matut. tempus duravit, colore quem aliæ ſtellæ habent, caudâ in Croatiam directâ. Spar-

ſerat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

ſerat fama & ad Malmogiam in Scania. Cometæ ſimile phœnomenon mane obſervatum.
Deſcribitur in Diario Europæo primis diebus Aprilis Anni 1664 apud Lutetiam Pariſio-
rum viſus Cometes dimidiam ulnam Gallicam longus, totus ignitus, caudam quarta parte
ulnæ Gallicæ longam trahens, intus ſcutum & tres lunas dichotomas habens ab Oriente
ad Occidentem curſu citato tendens: tum eod. menſe in Delphinatu Cometa viſus cum
magno ſtrepitu exoriens capite magno & longâ rutilante caudâ qui nimium ſplenduerit,
cum die 12. 22. ejuſd. ad Valentiam caderet. Sed cum nullæ ſitûs circumſtantiæ horum
phœnomenôn annotentur, nec de eis quidquam à quopiam Mathematicorum accepe-
rim, plura de iis non habeo dicere.

CCCCXIV. & CCCCXV. *Anno 1664. & 1665. Cometa primus quibuſdam men-
ſe Novembri, omnibus menſe Decembri mane in Dodecatemoriis Libræ, Virginis &
Leonis uſque ad diem 28. Decembr. St. N. apparuit. Hinc ab horizonte ad Tropicum
Capricorni & Æquatorem ac Eclipticam aſcendens d. 29. ejuſd. m. & ſtili ad Podi-
cem Leporis acronychius & veſpertinus apparuit & uſque ad 18. Febr. anni 1665. ob-
ſervatus ſub occidentali Arietis cornu diſparuit. Alter eodem anno d. 6. Aprilis ſtili
pariter novi in Pegaſo manè effulſit & d. 20. ejuſd. m. ſupra cornua Arietis evanuit.*

HOc eſt breve totius hiſtoriæ horum Cometarum compendium. Non unum, nec tres, tantomi-
nus quatuor Cometas tunc nobis apparuiſſe diverſis Clariſſimorum & excellentiſſimorum Mathe-
maticorum, cùmprimis Ampliſſimi Hevelii, rationibus deductum & obſervationibus aſſertum priori
tomo dedimus, quò lectorem remittimus. Veritas ſententiæ noſtræ de gemino Cometa altero hyberno,
altero verno, uno obtutu patet ex tabula obſervationum, quam ad Ampliſſimum & Cl. Virum Wilhelmum
Langium miſſam tomo I inſeruimus. Idem & ex ephemeridibus horum Cometarum patebit, quas ſtu-
dioſus lector ex tot Clariſſimorum Mathematicorum obſervatis facilè colliget, & nos ſi opus & otium
fuerit, ſubjiciemus. Quod ad utriuſque Cometæ, præcipue vero prioris, qui Argo navim & tot alia,
ut vocant, aquatica Signa peragravit, eventus attinet, multi eo bellum navale inter Anglos & Hol-
landos exortum aliaque mala portendi dicebant. Sed bellum quidem ut & reliqua ejuſd. generis, alia
habent, vitiorum ſcilicet portenta, quæ ſi abeſſent, nullum nobis Cometæ periculum, imò nec me-
tum crearent. Sed *vitia erunt*, inquit ille, *donec homines:* ita & bella, quæ à Caino fratricida prima ab
origine mundi orta, niſi cum mundo non ceſſabunt. Artibus inter hæc juſtitiæ & pacis permulta quo-
que in orbe à Cometarum apparitione geri, aliaque læta evenire, clarius eſt quàm ut probatione egeat.
Juvat tamen paucis ſeræ poſteritati temporum noſtrorum decora & gaudia commendare. Magnorum
funerum Hiſpanici, Gallici, Bavarici, & nuperrimi Polonici acerbitatem, penſant lætiſſimi Principum
Magnorum natales, quos Lutetia Pariſiorum, Moſcovia, Parma, Clevia, Auguſta Taurinorum, &
plura Germaniæ loca cum tripudiis celebrarunt. Supparia gaudia læti generant hymenæi. Alterum vi-
dit Auguſta Danorum Hafnia lætiſſimum Joannis Georgii Principis Saxoniæ Electoralis ad magna plus
pluſque adſpirantis, & Lectiſſimæ Principis Regiæ Annæ Sophiæ in magnas ſpes genitæ eaſque orbi jam
parientis Anno 1666. die 9. 19. Octob. Alterum Magnanimo Principi Regio CHRISTIANO &
formâ moribuſque ſplendidiſſimæ Principi Carolottæ Heſſæ parat. Inter hæc Auguſta Vindoniana ſpe-
ctavit nuper die 5. Decemb. Gregor. Auguſtiſſimi Cæſaris LEOPOLDI & Margaritæ Hiſpanæ for-
ma moribuſque commendatiſſimæ auguſtum hymenæum. Quis ex hac Sereniſſimorum ſiderum con-
junctione maxima orbi Chriſtiano gaudia non auguretur? Stat etiam ante oculos pax Lunæburgenſis,
Mecklenburgenſis, Monaſterienſis, Modenenſis, Polonica, eaque domi compoſita, foris cum Moſco
inita: tùm inter Suecum & Moſcum firmata, tandem inter Electores ad Rhenum ſancita. Horum
omnium fuit maxima pars Cæſar LEOPOLDUS, Auguſtus, Pius, Felix, ad pacem & ſalutem
publicam natus. Hic ideò & Luſitanicam pacem, quantum potis eſt, promovet. Et adeò quidem fe-
liciter, ut toties conventam publica vulgârit fama. Quis ideò pro ſalute & incolumitate ac proſperitate
tàm Benefici Principis, qui almam pacem non obſtante ipſo diverſarum circa ſacra ſententiarum invi-
dioſo delectu, ſeculo dans, *Pater Patriæ* antequam domi pater fiat, dici publice meruit, vota ex ani-
mo non fundat? Quod reliquum eſt tractatus de pace in Luſitania & Batavia in novas ſpes orbem Chri-
ſtianum erigunt, magnæque lætitiæ terra marique perſonaturæ tripudia promittunt.

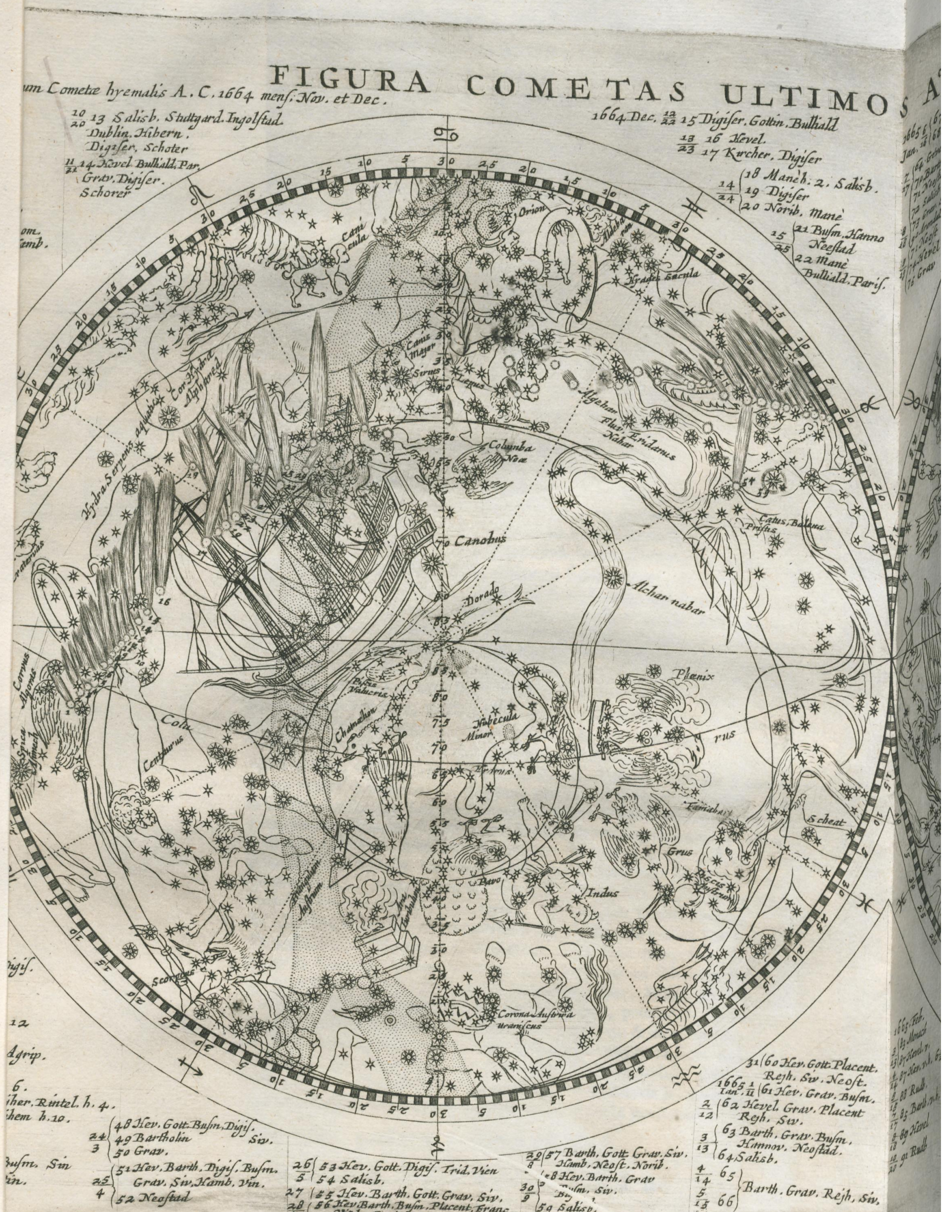
Nulla ſalus bello, pacem te poſcimus omnes.

DEO PACIS GLORIA.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ephemeris obſervation
Nov. 22 Dec. 2 1 Kechel Lejd.
Nov. 31/10 2 Mejer. Huſum
Dec. 1/11 3 Mejer.
2/12 4 Salisburg
3/13 5 Meier. Hav. Hag. Com
4/14 6 Hevel. Gedan. Kirch. R
Grav. Franeq. Siver. H
5/15 7 Hevel. Hav.
6/16 8 Salisb.
7/17 9 Siver. Rudbeck et Fornel. Ubſal.
8/18 10 Hevel, Buthner. Gedan
Busman. Hannover.
Kirchet. et Gottign. Ro
Schorer, Memming
11 Siver.
9/19 12 Digiſer. Trident.
Gottin. Buſm.
Rudb. Fornel.
16/26 23 Stuttgard
24 Grav.
25 Gottin
26 Norib.
17/27 27 Stuttgard
28 Neoſtad
29 Gottin. Busm. Kirch.
18/28 30 Mane Hevel. h. 2.
31 Norib.
32 Kirch. Gottin. Digiſ.
19/29 33 Hevel. Kirch. Gottin.
34 Salisb
20/30 35 Hevel. Gottin. Digiſ.
36 Grav.
37 Siver. Hamb. veſp. h.
21/31 38 Siv. man. h. 2
39 Hevel. Digiſ. Colon.
40 Neoſtad
1664 Dec. 22 / 1665 Ian 1
41 Buſm. veſp. h.
42 Siv. veſp. Re
43 Hevel. veſp. Re
44 Grav.
45 Salisb.
23/2 46 Bartholin. Ha
Rejh. Digiſ. Got
47 Grav.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Addenda Tomo Secundo.

PAg. 1. in medio *multum diverſas.* Vide Clariſſimi Petri Lambecii præſtantiſſimum opus Prodr. hiſtor. liter. l. 1. c. 4. N. 1.

Ibid. mox: *Annos* 3947. Vide ejuſdem Lambecii Prodr. hiſtor. liter. l. 1. c. 6. N. 1.

Ibid. *Temporum emendator* 3948. Non longè diſtant Calviſ. Helv. & alii à duce ſuo Scaligero. Nam anno 3947. finiente incipit primus Chriſti annus. At verò Ann. M. 3948. Actiacæ victoriæ ſive à morte Antonii & Cleopatræ 28. natum eſſe Chriſtum Euſebius & alii putarunt. Vid. Calviſ. Iſag. Chronol. c. 46. Et certè ſecundum ſententiam Scaligeri, Calviſii & aliorum, dum Epocha mundi à 25. Octob. Chriſti verò à d. 1. circiter Oct. incipit, annus mundi 3948. à 25. Octob. & Periodi Jul. 4712. à Kal. Jan. incipiens eſt primus Chriſti annus currens, qui circa 1. Octob. deſinit.

Ibid. & *Krentzheimii.* Vide & Chronol. Pantaleonis Candidi in generali tab. Ann. Mund. ad Chriſtum Natum.

Pag. 2. lin. 1. p. 4. Vide doctiſſimas notas Clariſſimi Georgii Hornii in h. l.

Ibid. *expunxiſſet:* Putatis deinceps curatius rationibus novem inveni, quod ſequens Tabella demonſtrat.

Cometæ Semeſtres:

I. Anno Chriſti 59. ſecundum Buntingum, qui rationes Epochæ vulg. ánno uno aliàs excurrit, hîc autem prævertit: ſecundum alios 60. vulg. 62. verô.
II. Anno Chriſti 64. vulg. 66. verô.
III. Anno Chriſti 78. verô 76. vulg.
IV. Anno Chriſti 340. vulg.
V. Anno Chriſti 603. circiter.
VI. Anno Chriſti 906.
VII. Anno Chriſti 1110. Seb. Franc.
VIII. Anno Chriſti 1115.
IX. Anno Chriſti 1240.

Pag. 3. *non negligam.* Factum id eſt feliciter. Vide cumprimis Communicat. Bulliald. Buſman. & Capellanam T. 1.

Pag. 4. lin. 2. *Alſtedius & alii.* Vide Clariſſimi Petri Lambecii Prodrom. hiſt. liter. l. 1. c. 1. N. 1 & 2. & c. 4. N. 1.

Pag. 4. *ejus videtur.* Meminit hujus Cometæ diluvio prioris Cæſius, Uttenhoferus & Mathematicus Noriberg. anonymus in Comment. de Cometa 1664. ita quidem ut tribus diebus mortem Mathuſalem præceſſerit, & d. 16. April. diſparuerit. Sed neſcio unde tam accurata rerum ante diluvium geſtarum habeatur narratio, ut quo die hoc vel illud geſtum ante diluvium fuerit, indicetur & determinetur.

Pag. 6. *quod Xerxes, qui in S. Hiſtoria Aſſuerus vocatur.* Vide Clar. Lambec. append. Prodromi hiſt. liter. Sciagraph. c. XII.

Pag. 7. *Calviſius, Helvicus & Alſtedius in* 3519. Adſentit hic & ubique ferè Calviſio Clar. Petrus Lambecius in eruditiſſimo illo opere ſuo Prodr. hiſt. liter. append. Sciagraph. c. 12.

Pag. 17. *ſed in* 605. Notum eſt unius anni in putanda Epochâ U. C. Auctorum diſcrimen.

Pag. 28. *à Diluvio* 101. Vid. Lambec. prodr. hiſtor. liter. l. 1. c. 5.

Pag. 29. *Atqui ante Annum Mundi* 2100. *mortuum eſſe.* Vide Lambec. prodr. hiſt. liter. l. 1. c. 6.

Pag. 30. *Calviſius in* 2767. Vide Lambec. append. prodr. hiſtor. liter. Sciagraph. c. 5.

Pag. 33. in med. *puto legendum* 5. Vero ſimilis hæc conjectura fuit. Verum enimverò Rockenbachius diſertè quinquaginta quinque hebdomadas ponit. Ita & ille Noribergenſis Aſtrophilus, durationis tempus 57. hebdomadarum ex Thurneiſſero, tum & ſitum in Ariete huic Cometæ aſſignat.

Pag. 40. circa fin. *de novis Stellis Num.* 9. Vide & Maldon. & Grot. in Matth. 2. Quicquid vero de ſtellæ Magorum ortu & duratione fiat, manifeſtum eſt hoc Rockenbachii phœnomenon diverſum ab illa ſtella eſſe. Nam 1. in quo ſigno illa apparuerit, non notatur: hoc autem in ♌ apparuit. 2. Stella illa prior hôc phœnomenô fuit & iſtâ eclipſi magnâ ante mortem Herodis. 3. Apparuit etiam diutius quàm per tres noctes. Imo 4. & interdiu viſa eſt.

Ibid. *Quâ tempeſtate & filius Antipater.* Herodem Magnum tres Filios jugulaſſe docet Eruditiſſ. Chriſt. Noldius hiſt. Idumeæ N. 7. p. 32, 33.

Pag. 52. lin. 1. *annotare ſolet.* Meminit Zonaras Annal. 2. Cometarum ſanguineo colore ante mortem Auguſti.

Pag. 53. verſus fin. *in Ægypto* trucidant, vid. Xiphil. ex Dione Nicæo Cuſpinian. & Aventin. in Trajano Oſiand. hiſt. Eccl. cent. 2. c. 9. Henr. Pantal. & Candid. Pantal. Chronol. niſi quòd uterque 24^{m}. pro 240^{m}. ponat: Confer Euſeb. Chron. Zonar. annal. T. 2. Adon. Vienn. Chron. Bunting. ad ann. 114. Petav. Rat. Temp. p. 1. l. 5. c. 7. ſed & Bucholz. ad ann. 116.

Ibid. *ut Funccius putat*, 240^{m}. &c. Ita expreſſè Xiphilinus l. c. ex quo Funccius, Calviſius, Cuſpin. Avent. alii. At Candidus Pantal. 40^{m}. omiſſis 200. Henr. verò Pantal. & Angelocrator, 24^{m}. pro 240^{m}. & ex Dione quidem 24. myriadas, non millia, id eſt 240. non 24^{m}. expreſſè putante ponunt, facili errore. Nempè res non ex fide viſa tot millia ab Judæis trucidata. Sed hoc ab eorum genio non abludit.

Pag. 54. *Poſthæc Anno* 1125. &c. Hoc anno viſum Cometam inveni poſtea apud Dubravium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Pag. 55. *editio Lipſ. docet.* Ita Xiphilinus ex Dione, Zonar. annal. T. 2. Cand. Pantal. Bunting. & alii. At Henr. Pantal. ex Dione 50m. pro 580m. ponit. Ita & Funccius & Angelocrator, & ex Dione quidem, qui 58. myriades, id eſt, 580m. expreſſè habet. Unde rectè Nicephorus quinquaginta octo myriades poſuit. Sed Oſiander hiſtor. Eccl. cent. 2. l. 2. c. 3. immeritò eum, ut fabularum patrem ideò reprehendit, & 58. millia pro 58. myriadibus ſupponit. At neſcio unde Aventinus in vita Hadriani 350m. Judæorum cæſa narret.

Ibid. lin. ult. *ab eo exſpecto.* Vide reſponſum Riccioli ſupra p. 734. T. 1. & hunc Cometen ſuæ ſedi reſtitutum p. 113. T. 2.

Pag. 56. *Uſque ad donativum.* Donativum militibus, congiarium populo dabatur. Cic. lib. 8. famil. ep. 1. Sueton. in C. Julio Cæſ. c. 27. in Aug. c. 41. in Calig. c. 17. in Nerone c. 7. in Veſpaſ. c. 18. in Domitiano c. 2. de claris Rhet. c. 3. Sen. 4. de benefic. Tacit. Annal. 2. Plin. panegyr. Appian. l. 4. aliquoties. Herodian. l. 5. Jul. Capitol. in Anton. Pio p. m. 824, 826 & alias ſæpius. Lamprid. in Alex. in Severo p. m. 987. vid. Avent. Annal. Boj. 7. Sigon. de Occid. Imp. l. 5. ad ann. 342. Pomp. Lætus Rom. hiſt. p. m. 1267. Egnat. in Sueton. p. m. 1942.

Pag. 67. *Hieronymus depugnavit, diſtinguatur.* Verum tamen & nummi antiqui JOVINIANUS habent, teſte Jacobo de Strada. Sed contrarium affirmat Onuphrius Comm. in 3. Faſtor. in Joviano, ubi Jovinianum perperam dici nummorum antiquorum fide docet. Inde Angelocrator Jovinianum ſeu Jovianum vocat. Cuſpinianus cum Caſſiodoro ſemper Jovianum. Sic & Ammianus, Hieron. Jornandes, Agathias, Auctor Chron. apud Urſperg. & alii.

Pag. 69. *Et ſecuta eſſe.* Hanc horrendam maris, exundationem, ut & terræ motum Urbibus quibuſdam fatalem hac tempeſtate accidiſſe Sebaſt. Francus in Valentis vita memorat. Ita & M. Petrus Pictav. & Cuſpin. Comm. in Caſſiodori Coſſ. & ille Mathem. Norib. Anonymus, qui hunc Cometen ad iſtum ann. 377. veri certus, ut ex eventibus patet, adnotat, eumque 11. Hebdomadibus fulſiſſe ait, ejus ſitum in Tauro monſtrans. Unde tanto magis concludo hunc Cometen cum illo LXXXVIII. eundem, & illum hùc referendum eſſe. Anonymus ille anno proximo ab apparitione Cometæ Valentem periiſſe affirmat. Hoc quidem Funccius Rockenbachii Magiſter ut & Pantaleon, ſed & Caſſiodorus & Cuſpinianus aliique Ann. C. 382. Hieronymus & alii Ann. C. 381. accidiſſe ſcribunt. Sed Idatius, Herm. Contr. Bucholzerus, Bunt. Calv. Helv. Petav. Angelocr. Alſted. & alii in Ann. C. 378. id referunt.

Ad pag. 69. *Ita & M. Petrus Pictav.* add. ita & M. Petri Pictavienſis continuator Henr. Zuinglius, & Cuſpin. Comm. &c.

Pag. 71. lin. 3. *Sigon. Calviſius & Alſted. in 383. ponunt.* Annus 383. Gratiano fatalis Honorio Theodoſii M. filio natalis fuit, ut Buntingus & Angelocrator putant, Bucholzero & Calviſio natalem Honorii in annum proximum producente. Hæc tempeſtas & initiis imperii Arcadii læta fuit. Unde patet Rockenbachium vel in annotandis rebus geſtis, vel in anno Cometæ natali erraſſe, & phœnomenon iſtud in annum proximum referendum eſſe.

Ibid. verbis *Meminit hujus Cometæ* &c. præpone: Ricciolius ex Cuſpiniano refert ſtellam hanc à Septentrione circa gallicinium aſcendiſſe & inſtar luciferi ſplenduiſſe, atque intra tres hebdomadas diſparuiſſe. Et refert quidem eam inter novas, inter quas ei hæc, eſt quarta ordine. Addit tamen: *Sed hanc Tycho T. 1. p. 605. ſuſpicatur fuiſſe Cometam, non caudatum, ac ſimilem illi quem ipſe cum Landgravio Haſſiæ obſervavit Anno 1585. ſubſecuta eſt annum illum 389. Gottorum eruptio & Romæ devaſtatio per Alaricum.* At enim illa Anno 401. hæc Anno demum 410. evenit, qua tempeſtate aliquot Cometas fulſiſſe videmus. Illa vero tempeſtas, quâ noſter Cometa natus, bello cum Maximo finito triumphi ſplendidiſſimi & benignitatis Theodoſii Senioris gaudia Latini Pacati Drepani Viri eloquentiſſimi oratione luculentâ celebrata vidit.

Pag. 72. *Funccius ad hunc annum.* Daniel Angelocrator ad 391.

Pag. 73. *Petavius ex Idatio.* Buntingus ex Socrate.

Ibid. *ſeptimo currente* vide Petav. R. T. p. 1. l. 6. c. 8.

Pag. 75. verſus fin. *ab incurſione Gottica* (quæ duce Alarico facta, hæc enim duce Radagaiſo Scytha ex diverſis gentibus conflata erat.)

Pag. 77. lin. 7. *ante vidimus.* Sed longè major occurrit in hiſtoria hujus Cometæ difficultas. Nam Anonymus ille Mathematicus Norimb. in Comm. nuperi Cometæ 1664. annotat Cometam ad ann. 412. qui in Leone 10. dieb. viſus & quem eod. anno mors Arcadii Imperatoris ſecuta fuerit. Cum igitur non tantùm duratio, ſed & ſitus Cometæ tam longè diſtent, res in medio relinquenda eſt.

Pag. 86. in med. *veterum monumentis referunt.* Vide Jornand. de rebus Geticis c. 40 & 41. Iſidor. Chron. Gothor. Auctor ap. Urſperg. Joh. Magnus hiſt. Goth. l. 9. c. 5. & l. 15. c. 20. Krantz. Wiſigoth. l. 3. c. 4.

Ibid. *Bucholzero aſſentit Calviſius, Helvicus & Alſtedius.* Ita & Buntingus. Angelocrator Annum C. 451. Indict. 4. Auctor apud Urſperg. annum 452. ponit.

Pag. 87. lin. 2. *in thalamo & tumulo* vide Jornand. c. 49. Auctor Chron. ap. Urſperg.

Ibid. *tum Aventinus aliique.* Jornandes de regn. ſucceſſ. expreſſè de eo ait: *Marcianus mox defuncto Theodoſio in regno adſcitus, Pulcheriam germanam Theodoſii, quæ in palatio matura mulier virginitatem ſervaverat, in matrimonio adſumens, regnum quod delicati deceſſores prædeceſſoreſque ejus per annos fere 60. viciſſim imperantes minuerant divina proviſione ſic reparavit, ut exultatio ingens cunctis accreſceret.* vid. plura apud auctorem, vide & Zonar. Cuſpin. & Jacob. de Strada in Martiano.

Pag. 89. lin. 4. *Ut Onuphrius.* Buntingus.

Ibid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ibid. *Mortem Marciani* &c. Auctor Chron. apud Urſpergenſem, Angelocrator &.

Pag. 90. lin. 2. *illa tempora annotant.* Nil etiam de hac in Zonara, Reginone, Auctore apud Urſpergenſem, Cuſpiniano, Angelocratore, Oſiandro, aliiſque quos conſului, inveni, niſi quæ poſt annum 500. ſub Juſtiniano adnotata eſt.

Ibid. *Eodem anno Eorico* aliàs Eurico & Evarico.

Pag. 91. lin. 10. *Id exemplo hoc Auguſto.* Vide Jornand. de regnor. ſucceſſ. pag. mihi 130, 131. Marcellin. Chron. p. m. 64.

Pag. 92. lin. 2. *pax cum opulento vicino gravis.* Vide de hac avaritia & bellandi cupidine Gottorum rapto vivere ſuetorum Jornand. c. 56. Auctor Chron. ap. Urſperg. in Viſigoth hiſt. p. m. 82. Joan. Magn. lib. 9. c. 17.

Ibid. *Italiæ ſalutaris extitit.* Vide Ricobaldi Ferrar. hiſtor. de Theod. Rege. Jo. Magn. l. 9. c. 21 & ſeqq.

Pag. 93. lin. 3. *Duce Petza.* Vide Procop. in Gott. Jorn. c. 57 & 58.

Ibid. *bono Reipublicæ natus.* Vide Caſſiod. Chron. Joan. Magnus l. 9. c. 24 & 25. Iſid. Chron. Goth.

Ibid. *Cometam hunc* (cujus & Zonaras Annal. 3. in Juſtini Imp. vita meminit.)

Pag. 94. in fine. *Annal. 3. p.* 191. Vid. Auctor Chron. apud Urſp. in hiſt. Viſigoth. p. m. 84. Jo. Magnus l. 9. c. 32.

Pag. 95. lin. 13. *Amalaſunta Athalarici.* Vid. Procop. in Gothicis Agath. l. 1. Jorn. c. 48 & ſeqq. & de regn. ſucceſſ. p. m. 140. Krantz. Oſtrogot. l. 3. c. 20. Jo. Magn. l. 10. c. 1 & ſeqq.

Ibid. ead. lin. *ſi Taraffæ credimus.* Confundit Taraffa Almaricum Viſigothum Regem Hiſp. cum Eutharico Oſtrogotho Rege Italiæ, quorum hic Amalaſuntam, ille Theodicodo (aliis Thuidegotha Auct. ap. Urſperg. Theudetuſa Sigon. lib. 16. & Theutoſuenda Lazius l. 10.) filiam Theodorici in uxorem habuit. Ita Almaricum (aliis, ſed perperam, vid. Taraff. in Almarico & Wolfg. Lazium Virum Cl. de gent. migr. & ſedib. l. 10. p. 725. Amalricum & Amalaricum) Theodorici nepotem, Alarici, Athalaricum verò Eutharici filium, utrumque Theodorici nepotem fuiſſe ex Jornande, Iſidoro, Auctore Chron. apud Urſpergenſem, Sigonio, Krantzio, Taraffa, Magno & aliis clarè conſtat. Ex iiſdem tamen contra Taraffam colligere licet Amalaſuntæ maritum Eutharicum ſive Eucharium, non Alaricum fuiſſe. Vide de his Lazium l. c. p. 722. ubi tamen Theodorici uxorem Clodovei Francorum Regis filiam vel potius ſororem ut Sigonius, Petav. & alii affirmant, Theodeſuentam vocat, quam Jornandes, Auctor apud Urſperg. Aimoin. Magnus, & omnes, quod ſciam, Auctores, Audefledam vocant. Vid. Pet. R. T. 1. p. l. 7. c. 2. Verum enimverò idem non tantùm filiam ejus Theutoſuedam ſed & Amaleſuentam (quam prius Theodato ſeu Eutharico copulaverat) Alarici primi uxorem memorat. Amalaſuintam Eutharico copulatam matrimonio, Atalarici matrem fuiſſe, Caſſiodorus omni exceptione major teſtis memoriæ prodit. Ita & Suidas, quorum uterque fœminam illam laudibus in cœlum tollunt, ſed & omnes auctores, teſte Krantzio Oſtrogot. l. 3. c. 20.

Ibid. lin. 4. à fine *Petavio judice.* Vide Cuſpin. Comm. in Caſſiodori Coſſ. ad Ann. C. 533.

In ead. lin. *& in 7. provincias diviſa.* Wandalorum Regno à primo Gunderici Regis in Hiſpaniam ingreſſu uſque ad Gilimeri caſum Iſidorus hiſt. Wandal. 123. annos & menſes 7. deputat.

Pag. 96. *ſi Aventino contra alios credimus.* Dicit idem Jo. Magnus l. 10. c. 7. Onuphrius in 3. faſt. & Lazius l. c. niſi quod Theodatum & Eutharium confundat, ſi tot aliis ſcriptoribus credimus.

Pag. 98. lin. penult. *Eckſtormius ex Schoſſero* & Angelocrator.

Pag. 99. lin. 5. à fine *Aimoin. l. 3. c. 11.* & Paul. Diac. de geſt. Longobard. l. 2. c. 10 Æmyl. lib. 1. Tilius Chron. Reg. Gall. ad ann. 567.

Pag. 100. *novies ſeptimo.* Undecies ſeptimum Onuphrius in 3. Faſt. initio ſcil. ab Odoacris irruptione ſumto putat.

Ibid. *peſte quidem attrito.* Vide Marcell. Chron. p. 71. quæ eſt penultima. Paulus Diac. de geſtis Longobard. l. 2. c. 2.

Pag. 101. *Qui fortè idem ille eſt.* Vide Agath. l. 5. pag. m. 133. Annal. Conſtantinop. Buntingus ad Ann. C. 557.

Ibid. *non longè hinc anno* 569. aliis 568.

Ibid. *Sophiæ Auguſtæ dicto.* P. Diac. l. 2. c. 5. Paul. Æmyl. l. 1.

Ibid. *Sigonius de regno Italiæ l.* 1. Vide Diaconum (ita enim filium à patre Varnefrido, ut ipſe eum l. 4. de geſt. Lang. c. 39. vocat, à quo rectius Warnefrides, ſicut ille Hermeas hiſtoriæ Eccleſ. auctor Sozomenides, vocatur in poſterum diſtinguemus) cujus hæc ſunt *ſequenti* (annum ſcilicet 568. confer ibid. c. 7.) *verò æſtate tanta fertilitas extitit, quantæ nulla ætas aſſeveratur meminiſſe.*

Ibid. *Sigonius & Calviſius in 562. collocant.* Ita & Angelocrator, Centuriatores Magd. Cent. 6. c. 13. & Oſiander ſexti ſeculi annum non determinant.

Pag. 102. lin. 7. *à Serre* & Huld. Zuinglio, ſed ab Æmylio l. 1. & Tilio in 565.

Ibid. *ut militi congiarium* vide notata ad p. 56.

Ibid. *In annum* 567. *Calviſius* in 569. Tilius (confer Æmyl. l. 1.)

Ibid. *non tantùm Roſimundæ uxori.* Diac. l. 2. c. 28. Æmyl. l. 1.

Pag. 103. lin. 8. *reputari.* His lectis & exſpenſis M. Conr. Yſenius de hôc phœnomeno ſic judicat. *Cur vel prodigium aut fabula ſit habendus iſte Cometa non video, nec etiam, cur*

non patiantur Cometæ motus & Lunæ, ut aliquandiu poſſit hærere in Luna Cometa: nec enim hoc eſt impoſſibile, quandoquidem videamus & Lunâ Solem interdum tegi non exiguâ morâ, etiamſi diverſiſſimus utriuſque ſit motus tam in longum quàm latum: eſto quod pauciſſimarum eclipſis illa vel conjunctio fuerit horarum, nec ubique terrarum apparere potuerit, non tamen planè impoſſibilis eſt; neque abſonum eam ſimul aliquibus vel etiam pluribus in locis apparere potuiſſe, ſaltim inſtar Eclipſis Solis cujuſdam: neque enim Autor vel ubique vel ad multum temporis exactum eam viſam refert. Quid ſi autem ſtatuatur ſtellam vel Cometam illum tunc infra Lunam neque tunc ab ea longè, non prorſus inæquali nec abſimili motu cum Luna circumactum fuiſſe? potuiſſet etiam ſic non tantum ab omnibus, verum etiam haut exiguo ſpatio temporis, quin etiam iterato ſæpius videri. Nec inde tamen ſequeretur eum eſſe Cometam aëreum ſub Luna accenſum; potuiſſet enim ante ſupra illam fuiſſe, tunc autem infra illam æquabiliter ad hujus celeritatem cieri.

Ibid. *ſequentem indicant* ita & Æmyl. l. Tilius in Chron.

Ibid. *Serre & Petavio* vide Æmyl. & Til. locis cit. tum Huld. Zuingl. & Mich. Rit. de regib. Franc.

Ibid. *Calviſii & Helvici rationibus in conſilium adhibitis.* (Quibus & Æmylianæ & Tilianæ accedunt, ut & Trithemianæ, niſi quòd hic Sigeberto filium Theodebertum pro Childeberto ſufficiat, de orig. Franc.)

Ibid. *alii tribuant quindecim* Æmylius & Til. l. c. annos 14. ei tribuunt. Annus nempe 15. erit inchoatus, decimus quartus verò completus.

Pag. 104. lin. 9. *Succeſſor natus eſt.* Æmilius & Til. annum 587. natalem Clotarii ſtatuêre.

Ibid. in Ann. 579. Ita Æmylius & Tilius.

Ibid. *erit annus* 589. Convenit & hoc cum rationibus Æmylii & Tilii, præſertim ſi annus inchoatus vel completus intelligatur, quod definire non ex facili, nec ex inſtituti ratione eſt.

Ibid. *Fredegundin ancillam* (hanc Ritius Athanidis ſive Athaanagildi Regis Hiſp. filiam fuiſſe dicit & cum Galſunta confundit, invitis aliis.)

Ibid. mox: *ſuperinduxerat, ſuſtulit.* Tilius ad ann. 584.

Ibid. *vel certè* 587. Ita Æmyl. Tilius, Bunting. Zuingl. &c.

Ibid. lin. ult. *c.* 5. 6. 23. Æmyl. l. 1. in Chilperico. Ita & Ritius, Tilius, Zuinglius aliique.

Pag. 105. lin. 2. *per illam Fredegundin* vide Æmyl. l. 1. p. m. 38. b.

Ibid. lin. *Aimoinus*, Æmylius, Tilius, Ritius.

Ibid. *Calviſius ex Diacono*, & Turonenſi.

Ibid. *illam inguinariam anno* 589. confer Diac. l. 3. c. 23. & 24.

Ibid. *quæ Agilulfum.* Vide Diac. l. 3. c. ult. Æmyl. l. 1. p. 37. b.

Ibid. *quam Aventinus* vide Diac. l. 4. c. 5 & 6. Æmyl. l. 1. p. 36. a.

Pag. 106. *Alſted. pariter* præmitte, Mathematicus ille Noriberg. anonymus Cometam hunc in Geminis apparuiſſe ſcribit.

Ibid. *à Calviſio in annum* 570. vide Bunting. ad ann. 570.

Ibid. *Exſtormius ex Diacono* Joach. Camer. de Cometis.

Ibid. *Calviſius in* 592. *refert.* Confer Diac. l. 4. c. 2. & ſeqq. at de hoc Cometa c. 11. agit.

Ibid. lin. ult. *ſecundùm Calviſium.* Vide Diac. l. 4. c. 4.

Pag. 107. lin. 5. *Childeberti ſororem.* Ita Diac. l. 3. c. 29. Nempe ut Æmylius docet l. 1. p. m. 33, 35 & 36. Rigunda unica Chilperici filia primum Anthari, dein Ricaredo pacta, & aliquanto nullis inſecutis nuptiis ei tandem collocata eſt. Interim Clotoſinda Childeberti ſoror Anthari pacta erat. Sed id quoque brevi interjecta mittendæ puellæ mora in contrarium vertit, ut ita Antharis ad ducendam Theodelindam Boici ſanguinis regiam puellam animum adjecerit.

Ibid. lin. 6. *in annum* 594. *Calviſius refert* qui pro Rigunda Childeberti patrueli Clodoſuintham ſororem ex Vaſeo ponit in edit. Francof. nam Lipſienſis vivente Auctore impreſſa nihil de his habet.

Ibid. *annum ætatis* 62. Solarem ſcilicet. Annos aliàs Hegiræ ſive Arabicos, qui ſunt Lunares, ſexaginta tres & 80 dies vixit. Confer Bunting.

Ibid. *ad invidiam Childeberti.* Vide de his Diaconum l. 3. c. 32. ſed ille hanc expeditionem in tempora Antharis refert, Ita & Æmylius l. 1. p. m. 36. cum tamen de eadem expeditione cum Aimoino loquatur.

Ibid. *filiam cum marito* Diac. l. 4. c. 21 & 29.

Pag. 108. *Funccius magiſter ejus*, & Buntingus.

Ibid. *Septembrem ac Novembrem.* Octobrem ac Novembrem legendum eſſe puto. At enim Novembri & Decembri menſibus Cometen Anno 602. eodemque alterum menſibus Aprili & Majo fuiſſe Oſiander cent. 7. l. 1. c. 3. ex Magdeburg. hiſt. Eccl. cent. 7. cap. 12 (lege 13.) memorat. Atqui hiſtoria illa Eccleſiaſtica Cometas hos in annum 606. ut mox videbimus, refert. Platina & Sabellicus Cometæ unius tantùm, ſed non durationis ejus meminerunt.

Pag. 109. *Hæc enim à Beda*, Buntingo, Onuphrio, Angelocratore (confer Diac. l. 4. c. 30.)

Pag. 110. lin. 4. *intelligendum eſt de Ariulfo* (vide Diac. l. 4. c. 17.)

Ibid. lin. 9. *mors autem Agilulfi* 615. *accidit.* Confer Diac. l. 4. c. 15, 16, 17, 30, 31, 37, 43. Hæc enim cuncta Rockenbachius licet ab ſe longè diſſita, quædam etiam hoc phœnomeno priora (vid. Æmyl. l. 1. p. m. 38.) utpote Anno 60. & 615. comprehenſa in unam lancem conjicit, cum tamen multa horum ſequentibus Cometis paulo melius ſubjicere potuerit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ibid. Rockenbachii & Eckſtormii verbis in hiſtoria Cometarum 139 & 140. ſubjice: *Anno D. 606. m. Aprili & Majo in cœlo ſtella crinita apparuit, & poſtea rurſum in Novemb. & Dec.* Magdeb hiſt. Eccl. cent. 7. c. 13.

Diſcrimen annorum, qui obſervârit, notum illud epochæ veræ ac vulgaris diſcrimen biennii ac intermediam Buntingi & aliorum quorundam ſententiam, facilè conciliabit.

Ibid. mox: *Cometam utrumque ponit.* (Vide Diac. l. 4. c. 33 & 34. & Bunting. ad ann. 605.)

Ibid. *calamitates illuxit.* Addit Diaconus l. 4. c. 31. & filiam Theudeberti regio puero tunc deſponſatam fuiſſe ita ut ad lætitiam ſolemnem nil tunc defuerit. Confer Æmyl. l. 1. p. m. 39. b.

Ibidem *alterum qui Aquilejam.* Vide Diac. l. 4. c. 34.

Ibid. lin. penult. *proximo Cometæ* confer. Diac. l. 4. c. 37.

Ibid. lin. ult. *Agilulfo Regi* vide Fredeg. c. 45. Aimoin. l. 4. c 7. Æmyl. l. 1. p. 41. a.

Pag. 111. lin. 6. *Legatos ad Phocam*, Diac. l. 4. c. 36.

Ibid. eſſe perpetuos. De ſtudiis pacis, quibus tunc Agilulphus Longobardus cum Francis & cum Phoca Imp. certârit, vide Diac. l. 4. c. 42.

Ibid. *fratris ſui interfector.* Vide Æmyl. l. 1. p. 39, 40.

Ibid. *Brunechildis illa impia* vide Aimoin. l. 4. c. 1. & Ritium de geſt. Franc. l. 10. confer. Æmyl. l. 1. p. 40. Til. ad ann. 616.

Pag. 113. lin. 6. *Ricciolius* & Angelocrator.

Ibid. lin. 18 & 19. *ut putat Calviſius* & Tilius.

Ibid. lin. ſeqq. *Dagoberto Rege* vide Aimoin. l. 4. c. 18. Æmyl. l. 1. p. 42. a.

Ibid. *Calviſium & Helvicum, aliis* vide Tilii Chron. & Æmyl. l. 1. p. 43. a.

Ibid. *optimum egit principem* vide Fredegar. Chron. c. 58. Aimoin. l. 4. c. 19 & ſeqq. Æmyl. l. 1. p. 43. Til. ad ann. 639.

Ibid. *Aventinus auctor fide & judicio præſtantiſſ.* Annal. 3. p. 203.

Pag. 114. lin. penult. verbis *ſi ab anno* 640. præmitte Aſtrophilus ille Norinbergenſis anonymus Cometam hunc (quem in Ann. C. 668. ſed perperam, ut ex ſubjectis eventibus morte ſcilicet Lotharii Galliæ, Ariperti & Gundeperti Longobardiæ Regum, quæ aliquot annis ante 668. accidit apparet, ponit) 12. diebus fulſiſſe ex Chron. Melonii refert.

Pag. 115. in medio *pœnas pependit.* Diac. l. 4. c. 50.

Ibid verſus fin. *ab ſe perempti.* Diac. l. 5. c. 1.

Ibid. *Ducem rebellantem* vide Diac. l. 5. c. 18 & ſeqq.

Pag. 116. lin. 1. *pacis ſtudia* vide Diac. l. 5. c. 25.

Ibid. lin. 3. *juſte & quietè* vide Diac. l. 5. c. 33 & ſeqq.

Pag. 117. *Cometam apparuiſſe dicit* Angelocrator ei annum 678. tempus durationis trimeſtre, & ita quidem ut m. Aug. incœperit horis matutinis, aſſignat. Vid. Diac. l. 5. c. 31. ubi tamen c. 32. pro Dagoberto Rege Galliæ, cui nec Conſtantini Imp. illius Pogonati, nec Donni Pontificis, nec Grimoaldi Regis tempora conveniunt, Hildericus Dagoberti Anno 645. (Aimoin. l. 4. c. 35. Til. ad ann. 645.) mortui nepos ponendus eſt. Idem tamen quod Paul. Diaconus dicit Aimoin. l. 4. c. 32. ſed aliorum rationes id non admittunt. Vide Funccium, Cand. & Henr. Pantal. Bunt. Calv. Helv. & alios. Sed hoc examinare noſtri non eſt inſtituti.

Ibid. lin. ult. *Serres in Childerico* Æmyl. l. 1. p. 46. Til. ad Ann. C. 679.

Pag. 118. *mors in annum 711. vel 712. incidit.* Nam de imperio Heraclii fratris Conſtantini Pogonati nil habet Zonaras, nec Cedrenus. Imò uterque teſtatur eum cum fratre Tiberio, ne ad imperium perveniret, naſo mutilatum à Conſtantino fuiſſe, imò verò occiſos eos fuiſſe Cuſpinianus in Conſtantino Pogon. Jacob. de Strada epit. theſ. antiquit. At Auctor apud Urſperg. Onuphrius & ex hoc Buntingus Heraclium & Tiberium aliquandiu cum fratre imperaſſe affirmat. Filium vero Conſtantini Tiberium Heraclium Cæſarem nobiliſſimum Anno 684. mortuum eſſe, eique Juſtinianum ſucceſſiſſe refert. Cæterum & ipſe Flavius Heraclius Conſtantinus Pogonatus Imper. Anno 665. (al. 666.) mortuus eſt. Itaque per Heraclium Conſtantinus avito cognomine Heraclius dictus, intelligendus eſt.

Ibid à fin. lin. 3. *à Paulo Diacono.* Vide l. 6. c. 9.

Pag 120. lin. 5. *ut Sigonius ait, adminiſtravit.* Vide Diac. l. 6. c. 17.

Ibid. *quod Lothario nonnulli.* Vide Rit. l. 1. Æmyl. l. 1. p. 64. Tilius ad ann. 667. Trithem. de orig Franc. p. 91.

Ibid. *Ebroini crudelitas.* Vide Æmyl. l. 1. p. 47 & ſeqq. Tilius ad ann. 685 & ſeqq.

Ibid. *per inertiam Regum.* Æmyl. l. 1. p. 49 & ſeqq. Tilius ad ann. 691 & ſeqq. Ritius & Zuingl. de reg. Franc.

Ibid. lin. ult. *Annal. l. 3. p. 208.* Æmyl. l. 1. p. 46. & Tilius in Childerico.

Pag. 121. (*quæ Funccio, Calviſio.* Buntingo, Angelocratori.

Ibid. *Cometa à Sabellico* & Cuſpiniano in Theodoſ. 3.

Ibid. *ut & Funccius aliique Coſtam.* (Acoſtam Joan. Magnus l. 16. c. 26. vide Lazium l. 10. p. 728.)

Ibid. ſeq. lin. *illata ex vindicta.* Vide Æmyl. l. 2. initio.

Ibid. *in Luitpertum.* Diac. l. 6. c. 19 & ſeqq.

Ibid. *& filii ejus Grimoaldi*, Æmyl. l. 1. ſub fin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ibid. *in templo interemtus eſt.* Vid. de his Æmy. l. d. p. 50.

Ibid. lin. ult. *Hiſp. p.* 111, 112. Joh. Magn. l. 16. c. 25. Lucius Marineus de reb. Hiſp.

Ibid. *in Roderico.* Joan. Magn. l. 16. c. 27. & Lazius l. d.

Pag. 122. *& Raginfredo duce.* Ita Ritius, Trithemius & Petavius cum veteribus: Ramanfridum tamen vocat Æmylius & Tilius, Manfredum Buntingus.

Ibid. *plena ſunt hiſtoriarum monumenta.* Magnam fertilitatem Anno 725. Schafnaburgenſis tribuit.

Pag. 123. *Nos tamen cum tot auctoribus.* Quibus Schafnaburgenſem, Æmylium & Angelocratorem addimus.

Ibid. *Saracenorum auxilia.* Æmyl. l. 2. initio Tilius ad ann. 729.

Pag. 124. lin. 7. *vel* CCCLXXV. Ita Diacon. lib. 6. c. 46. Æmylius l. 2. Conf. Til. ad ann. 730.

Ead. lin. (*Aventino* & Trithemio. Et lin. ſeqq. *Pantal.* Æmyl. Til.

Ibid. *Hoc nobis Sabellicus.* Vid. Æmyl. l. 2. p. 57.

Ibid. *Cometam memorat.* Quem apud Diaconum l. 6. non invenio.

Ibid. lin. penult. *ut Funccius* & Buntingus (quem vide ad ann. 739.

Pag. 125. lin. 10. *victum in ordinem cogit.* Diac. l. 6. c. 57.

Ibid. paulò poſt, *mors Luitprandi* Diac l. 6. c. ult.

Ibid. *conſidens triſte accinuit.* Vide Diac. l. 6. c. 55.

Ibid. lin. ult. *peſtilentiam illam ei adſcribunt.* Quos ſequitur Mathematicus ille Noribergenſis anonymus, qui ſolus, quod adhuc ſciam, Cometam hunc in Cancro 39. diebus fulſiſſe ſcribit.

Pag. 126. *fratri Pipino.* Regino. l. 2. Æmyl. l. 2. p. 61. Tilius ad ann. 748. Trithem. de orig. Franc. pag. 93.

Ibid. *Childerico enim ignavo.* Vide Æmyl. l. 2. p. 61 & ſeqq. Tilius ad 751. Trith. de orig. Franc.

Ibid. *in rebus arctis auxilia.* Vide Æmyl. l. 2. p. 65 & ſeqq.

Pag. 127. lin. 2. *aliquot magnorum Virorum* (nam & Buntingus Annalium Conſtantinop. fide, ſed in ann. 760. hos Cometas refert.)

Ibid. *Deſiderius* XXIII. *Sigonio* & Buntingo.

Ead. lin. *Warnefrido.* Vide Corp. hiſt. Franc. p. 179. XXI. Lazio.

Ead. lin. *at Sabellico* & Joan. Magno tum Alb. Krantzio (ab initio ſcilicet regni in Rugia, Bajoaria, & Pannoniis, cum alii reges gentis illius in Italia ſola putent) ſed ab Albuino XX.

Ibid. *De hoc bello Caroli* auſpiciis paternis geſto.

Ibid. *in Bethicæ angulum compulit. Enn.* 8. *l.* 8. Videatur de his Regino l. 2. p. 397. Auctor apud Urſperg. deſcript. Karoli M. Eginart. in vita Karoli M. Æmyl. l. 2. p. 70. b.

Ibid. lin. 4. à fine *qui doceten vocat.* Ita & Buntingus ex Annal.

Pag. 128. lin. 5. *Sabellico octo tantum putante.* Vide Reginonem & Tilium ad ann. 760 & 769. Eginh. in vita Caroli.

Ibid. *Et Carolo deſpondiſſe.* Ita quidem Francof. editio ad ann. 770 & 772. Lipſienſis Anno 770. ductam, proximo repudiatam ex Aimoino refert. Cæterum apud Reginonem illud non inveni. Dicit nempe Reginam Bertradam (quæ & Berta) circa Ann. C. 753. (Caroli circiter 12 vel 13. ineunte) à Stephano Pont. Rom. conſecratam, quod de matre Caroli, Pipini uxore, intelligendum eſt. Hanc dein Anno 770. in Italiam (ad conciliandam, ut alii addunt, filio Carolo, ut hi, Carolomanno, ut illi volunt, uxorem Regis Deſiderii filiam) conceſſiſſe, Carolomannus Anno 771. obiiſſe: quæ & Schafnaburg. computatio eſt. Immerito itaque Reginoni, ſicut me ejus editio Argentoratenſis 1609. docet, ille de Berta error tribuitur. Hanc Carolo Eginartus, Auctor Chron. apud Urſperg. Adelmus, Carolomanno Annalium Fuldenſium auctor (qui tamen ſui immemor Anno 770. nuptias Carlomanni cum Bertha Regis Deſiderii filia, Anno proximo fugam uxoris poſt ejus mortem & filiorum ejus ponit) Æmylius, Tilius & alii deſpondent. Tutiſſimum hîc puto ſequi auctoritatem Eginarti, niſi quod Deſiderii Filia vel Soror Theodora cum Serre & Æmylio ſit appellanda. Fieri autem poteſt, ut & Carolomannus alteram ſororem vel filiam Deſiderii Bertam in uxorem duxerit, quæ res tanti erroris & diſcriminis ſententiarum auctoribus occaſionem dederit. Ad Deſiderium certè illa vidua cum duobus Filiis ſe contulit, quod certum eſt. Ego ſanè alia ratione tot ſcriptores magni nominis conciliare non poſſum. Adferam tamen amplius teſtimonium Huldr. Zuinglii, qui in epitome hiſtoriæ Gallicæ ex probatis Auctoribus Latinis & Gallicis collecta, uxores Caroli M. enumerans, primam ponit Hermingardin filiam Deſiderii Regis, quam & Aventini ſententiam eſſe vidimus. At Hildegardam Carolomanni Uxorem Krantzius nominat. Non tamen Deſiderii Regis filiam vocat. Omnium accuratiſſimè Jacobus de Strada & Cuſpin. Scriptores clari & ut induſtriæ ita & fidei laude præſtantes, dum uxores Karoli enumerant, primam Galienam Hiſpanam ponunt, ſecundam Harmingardin Deſiderii filiam, quæ & Theodora Deſiderii ſoror vocata fuerit, teſte Cuſpiniano & Jacobo de Strada epit. theſ. antiq Hirmingardin pariter Deſiderii filiam fuiſſe dicit.

Ibid. *offendiſſe in vita Caroli.* Idem Æmylius de offenſa Bertæ matris ob repudiatam à Carolo M. uxorem ſcribit.

Ibid. *auctor eſt Adelmus* & Anonymus, vitæ Karoli M. apud Pithæum auctor p. 254.

Ead. lin. *qui Liutbergam* Æmylius, qui Luitpertam.

Ibid. *Donatus Acciajolus.* Sed nec ille antiquus vitæ Karoli Magni ſcriptor apud Pithoeum, nec

Strabo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Strabo ad Theganum, nec ipſe Theganus de geſtis Ludov. Pii, nec Diaconus, Deſiderii ſcriba de epiſc. Metenſ. nec Auctor ille Anonymus in vita Ludovici.

Ibid. *Bertham nominat.* Tilius ad 771. ann. à Chriſto Nato.

Ibid. *prænunciaſſe indicat* vid. Krantzius Dan. l. 3. c. 42.

Pag. 129. lin. 2. *dominatione exuerit* vide plura prudenter in hanc rem dicta apud Æmyl. l. 2. p. 72. & ſeqq.

Ibid. *Sigifridum Aventinus.* Confer Auctor. Chron. apud Urſperg. p. 133. tit. *Anni Leonis* & p. 134. Sed hunc inter Reges Daniæ Saxo Gramm. Krantzius, Alſtedius non numerant. Ita tamen Funccius nullo citato auctore & Buntingus Chron. Brunſuic. eum nominat, & hic quidem fratrem Gevæ uxoris Wittekindi fuiſſe ait, quam ita nominari aliàs me legere memini. Regino certè Godefridi & Widichindi, tanquam æqualium, & hujus quidem à Carolo M. victi, in Nortmanniam (ita olim Dania dicta (Krantz. l. 4. c. 14. & alibi M. Adami hiſt. Eccl. c. 120.) fugæ meminit. Meminit & Anonymus ille apud Pithoeum Annal. auctor Caroli, Godofridi & Widikindi, tanquam æqualium, licet Funccius & alii Sigefridum à Gotrico ſive Gotofrido alium eoque priorem ſtatuunt. Hinc conjiciebam Sigefridum pro Gothofrido poni. Ecce vero in Annalibus Fuldenſibus (quem librum cum adjunctis magno rei literariæ commodo Clar. Vir Marquardus Freherus hoc ſeculo ineunte edidit) ad ann. Chriſti 782. pro Godofrido ab aliis Sigifridum poni invenio. Sed dubitationem omnem exemit hiſtoria gentis Danorum ab Erico Daniæ Rege conſcripta, ubi Sigefridus Gothofridi nepos memoratur, ibique geſta circa tempora Haraldi Regis Dan. & Ludovici Pii Imp. accuratius deſcribuntur. Cum eum Auctor ille apud Urſperg. Sigebertum Gothofredo priorem in hiſt. Caroli M. faciat. Poſtquam ego hæc ita commentatus ſum, mihi, licet fide idoneorum Auctorum nixo, nondum plenè fidens, de tota hac re ad Nobiliſſimum & Ornatiſſimum Virum Joan. Melchiorem Rötlinium Sereniſſimo Principi Regio Daniæ à Secretis retuli, perque eum alios Amicos, ſi opus foret, conſului. Sed is quâ pollet vi ingenii, judicii ac memoriæ, rerumque ſcientiâ, ita mihi ad hanc quæſtionem literis d. 16. Julii Juliani 1667. datis reſpondit: *Quæſtionem de Gottorico & Sigefrido decidendam ego ſubmitterem Danorum Witfeldio, qui non maturo ſaltim judicio quicquid eſt Danicæ Hiſtoriæ examinavit, ſed ipſa documenta Danica quantum eorum haberi poteſt* αὐτόπτης *inſpexit. Is igitur in Chronicis ſuis parte quidem prima pag. 17. Gotericum adnumerat quinquageſimum primum Danorum Regem, qui ſeptimo à Chriſti nativitate vixit ſeculo, circa octogeſimum ac nonageſimum annos. Filium habuit Henningum, filiamque Gevam Witekindi Saxonum Ducis uxorem, Fratrem denique Sigefridum, cum quo Regnum diviſit, atque ad hunc ceu affinem ſuum infeliciore contra Carolum Magnum bello Witekindus confugit. Affinem enim Sigefridi expreſſo eum vocabulo notat Witfeldius, & Gottericum inter Reges Daniæ recenſet Alſtedius Theſauri Chronologiæ cap. 24.*

Ibid. *Funccii, Sigonii*, Annalium Fuldenſium, Tilii.

Pag. 130. lin. 9. *plura apud Auctorem*, ſed & apud Æmyl. l. 2. p. 84. & ſeqq. b.

Ibid. lin. 24. *Wiltzi Francica lingua.* Ita Adelmus de rebus Franc. ad ann. 789. Annal. Franc. Fulden. Eginartus in vita Caroli M. & alii. Confer Meibom. orat. de orig. Helmeſtad. Ubi vir Doctiſſimus notionem Wiltzorum à Wilk, lupus, eſſe nullus dubitat, & ob feros mores ac prædandi ſtudium illos populos ita dictos eſſe conjicit. Et ſanè res reſpondet nomini.

Ibid. *id in exitum non fuerit deductum* vid. Auctor Chron. apud Urſperg. pag. 129. Cuſpin. in Carolo M.

Pag. 131. *à propria matre* vid. Zonar. Annal. T. 3. in Conſt. Cuſpin. in Niceph. Æmyl. l. 3.

Ibid. *de rebus Romanis* vide de his inter cæteros Æmyl. l. 3. initio.

Pag. 132. *& gaudia ampliſſima effuſo* vid. Æmyl. l. 3. p. 89. b.

Ibid. lin. antepenult. *ſi credimus Adelmo & Sabellico* Enn. 8. l. 8. Viſa eadem ſtella in ſolis medio Anno 778. notante Angelocratore Chronol. l. 6.

Ibidem in fine *ter illo anno Luna defecit*. Vide de his Anonymum vitæ Caroli M. autorem apud Pithoeum p. 269. & Bunting. in Chronol. præſertim p. 385. ubi probat Mercurium tunc in Sole longè diſtante videri non potuiſſe, ſed fuiſſe illud novum quoddam phœnomenon. Unde incomparabilis Hevelius cum ſolertiſſimo Schickardo affirmat, neminem ante Acutiſſimum Gaſſendum, cui iſte Mercurii per ſolem, tranſitus primum Anno 1631. viſus ſit, horum Planetarum conjunctionem vidiſſe, quam ille ſecundus Anno 1661. d. 3. Maji obſervârit, adeoque Venerem in Sole Anno 1639. 24. Nov. St. V. ab Jeremia Horroxio viſam deſcribens, nec tunc Anno 807. nec poſtea ab Averroe qui duodecimo ſeculo à C. N. vixerit, nec ab Excellentiſſimo Keplero Anno 1607. Mercurium in Sole viſum eſſe. Ut ita inviſi adhuc phœnomeni iſtius gloria noſtro ſeculo relicta fuerit.

Pag. 133 *à cura palatii Curopalaten* Evagr. lib. 5. c. 1. vide Joan. Curopalate hiſtor. initio.

Ibid. *Arborichæ Belgæ, Flandris vicini populi.* Zelandi nunc iſtas oras inhabitant. Mejer. Adrianus Schrieckus Rodornus orig. rer. Celt. & Belg. Indice 1. Geogr. Lud. Guicciard. in Zelandia. Confer Lazium de migrat. gent. l. 9. p. m. 643.

Ibid. *Hemingo filio Fratris & ſucceſſoris ejus.* Ita Regino tum Auctor vitæ Caroli apud Pithoeum p. 227. Ado Chron. p. 224 & 225. Avent. Annal. 4. quòd Olaus Godefridi filius nulla re memorabilis fuerit. Vide Saxon. Gramm. l. 9. initio & confer Krantz. Dan. l. 4. c. 2, 3 & 4.

Ibid. *cum Carolo M.* vid. Æmyl. l. 3. p. 92. b.

Ibid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ibid. CLXIII. *Stella crinita imperante Michaële Rangabi apparuit, quæ varias formas exprimebat; quarum una fuiſſe fertur etiam hominis ſine capite* Zonar. Annal. 3.

Ibid. lin. ult. *in Arabes* coſd. Bulgaros nuperâ victoriâ tumentes & pacem oblatam reſpuentes (ut Zonaras, Cedrenus, & ex his Cuſpinianus, Calviſius aliique referunt) Leonis.

Pag. 134. verſus fin. *Caroli M. Cancellarius & gener* nec Regino, nec Auctor Chron. apud Urſperg. nec Annales anonymi apud Pithoeum (qui aucti à Frehero Fuldenſes dicti) nec apud eund. auctor vitæ Caroli M. anonymus; nec Adr. Barlandus Chron. Burg. p. 7.

Ibid. *licet uterque* & quos jamjam adduximus.

Pag. 135. lin. 2. *Eginardus certè* Auctor anonymus apud Pithoeum, Regino, Auctor Chron. apud Urſperg.

Ibid. in medio: *Eginardus*, *Ivo*, Anonymus vitæ Caroli Auctor, Annales Fuldenſes, Theganus (qui & Indict. VII. quæ ab omnibus in Ann. C. 814. ponitur, adnotat, quod & Epitaphium ejus & alioquin Auctor ille apud Urſperg. docet) Regino.

Ibid. *Acciajolus*, *Sabellicus*, Trithemius, Angelocrator.

Pag. 136. lin. 4. *ex Annalibus Fuldenſibus* qui eum gladio ſimilem produnt.

Ibid. *Bernardo autem* vid. Thegan. de geſtis Ludov. c. 22. Æmyl. l. 3. p. 102.

Ibid. lin. penult. *Juditham.* Vide Thegan. de geſtis Ludov. c. 26.

Pag. 138. *videntur portenta.* Vide de his prudenter judicantem. Æmyl. lib. 3. pag. 102. & ſeqq. Confer Thegan. de geſtis Ludov. c. 35. & ſeqq.

Pag. 139. *Anno 829. illam conjurationem.* Vid. & Schafnaburgenſem & Tilium ad hunc annum.

Ibid. *Anno certè* 830. Vid. Annal. Fuld. ad hunc annum.

Ibid. lin. penult. *Petav. Rat. Temp. p. l.* Petav. Rat. Temp. p. 1. l. 8. c. 8. Thegan. c. 43. & ſeqq. & Exauctor. Ludov. apud Pith. p. 322. & ſeqq.

Pag. 140. *Funcc. ex Vincentio Auctore Speculi* & Annales Fuldenſes.

Pag. 142. *Scorpius ante Solem occidit putat.* Cui conjecturæ, ſi cætera ſe rectè habent, favet ſubjectum Cometæ exceſſûs Pipini non multò poſt ſecuti tempus. Mortuus enim ille eſt eod. anno menſe Nov. ut Annales Fuld. & (vid. & Chron. Auctor apud Urſperg.) perhibent.

Pag. 144. *pariter in Caroli M. (cujus erat ex Bertha filia nepos)* filii, & præcipuè Nepotum ejus, Ludovici Pii filiorum *hiſtoria.*

Pag. 145. lin. undecima *Ado* Auctor Chron. apud Urſperg. Schafnaburg. Annal. Fuld.

Ibid. lin. 12. *Regino* hunc nuper nactus, video eum bello filiorum Ludovici annum 841. deſignare. Et mox: *Bucholzero teſte* & Tilius.

Ibid. verſus fin. *ambitione monſtrat* vide plura apud Kithard. l. 2. initio, Æmyl. l. 3. p. 105. a.

Ibid. *Lotharingiæ nomen* Æmylius tamen illam ditionem Lotharianam, ſed poſtea à Lothario hujus filio Lotharingiam dictam eſſe memorat l. 3. p. 106. a.

Ibid. *ſucceſſiſſe ſcribit.* Vid. Nithard. l. 4. Auctor Chron. apud Urſperg. p. 141. Regino p. 410. Æmyl. l. 3. p. 105. b. Tilius ad ann. 843.

Pag. 146. *à Carolo Lotharium.* Vid. Cuſpin. in Lothario.

Ibid. *non Carolo ſed Lothario* vid. Regino Chron. lib. 2. Cuſpin. in Lothario, Wolfg. Hunger. in Cuſpin.

Pag. 147. *Dani Galliam adorti* vid. Æmyl. l. 3. p. 105. & ſeqq.

Pag. 148. *è ſtirpe Regia* Krantz. Dan. l. 4. c. 14. Hiſtor. Erici Regis Dan. pag. 297.

Ibid. *Motu terræ* Annal. Fuld. ad ann. 858. & 859.

Pag. 149. *Sed is* ut & Auctor Annal. Fulden.

Ibid. *Buthnerus & Berckringerus* & Annal. Fuld. Auctor, qui etiam addit 8. Id. Jun. in Aquilonari parte hoc ſidus cincinnatum apparuiſſe. At Cuſpin. in Ludov. 2. Anno 874. quo & Imperatorem obiiſſe affirmat, Cometam luxiſſe ait.

Ibid. 878. *(a.) ponit.* Ita & auctor apud Urſperg. Æmylius, Tilius, Zuinglius, Cuſpinian. & alii: ſed Trithemius Chron. Hirſaug. ab omnibus, quos vidi longè abit, dum Calvi mortem in annum 882. ponit. Vid. Schafnaburg.

Ibidem lin. penult. *à Carolo M. ſeptimus & ultimus.* Imperium Romanum in Carolo Calvo, Magni nepote ſecundum nonnullos deſiit (fragm. hiſt. Aquit. apud Pithoeum) ſecundùm alios, quibus & ego accedo, legitima ſucceſſione nixus, in Carolo Craſſo: id ſequens tabella demonſtrat.

1. Carolus M. 2. Ludovicus Pius, filius. 3. Lotharius nepos, Pii f. 4. Ludov. 2. pronepos, Lotharii f. 5. Carolus Calvus nepos, Pii f. 6. Ludov. Balbus pronepos, Calvi f. 7. Carolus Craſſus pronepos, Ludov. Boi f. Notandum tamen Arnulphum Carolomanni, qui Ludovici Pii nepos, Boi filius fuit, nothum contra Craſſum tyrannidem invaſiſſe, & huic Ludovicum filium, qui ſine prole deceſſit, & Æmylio judice, ſolo nomine Auguſtus fuit. (Vid. Plat. in Formoſo) ſucceſſiſſe, ut ita imperium Romanum, ſed & Regnum Gallicum (ſive Orientalis & Occidentalis Francia) de quo alibi egimus, inter Carolos & Ludovicos memorabiles converſiones expertum fuerit. In Capeti tamen familia, etiamnum Caroli M. progeniem regnare Will. Nangius Chron. ad ann. DCCCCLXXXVII. deducit. Atque id, quod ad Caroli progeniem fœmineam attinet, verum eſt.

Ibid. lin. ult. *Avent. Annal.* 4. *p.* 344. Auctor apud Urſperg. p. 145. Æmyl. l. 3. p. 109. Cuſpin. in Ludov. 3. & alii.

Pag. 150. lin. 2. *ex Imperatore & Rege mendicus.* Vide inter alios Cuſpin. & Serrem in Craſſo.

Pag. 150. *Angeldruda vocatur.* Cuſpinianus in Ludov. 2. Imp. (cui multa adſcribi Ludovico Bojo adſcribenda, ut & Carolum Calvum cum Craſſo à quibuſdam confundi, Wolphg. Hungerus in Cuſp. p. 90. notat) uxorem iſtius Ludovici Boi ſive ſenioris Hemmam certa ſcriptorum fide dignorum aucto-ritate nixus, filios tres Ludovicum, Carolomanum & Carolum Craſſum, & Hildegardam filiam vocat: Ludovici verò 2. Imperatoris uxorem anonymam, filiam Hermingardin, quæ Bononi nupſerit, me-morat. Hanc Joann. Buchetus iſti Ludovico adimit, Nicolaus Gilleus Bichildem vocat. Rob. Gua-guinus (at quanti nominis ſcriptor!) Ludovici Boi filiam fuiſſe dicit, vide Hunger. in Cuſpinian. pag. 84.

Ibid. *Judithæ Auguſtæ fratrem* Caroli Calvi uxorem Juditham vocat & Æmilius, quam alii eand. cum Richildi ſive Richenti fuiſſe dicunt: alii ab ea diſtinguunt. Vid. Cuſpin. in Carolo Calvo, & Hunger. in Cuſpin. p. 86, 94, 95 & 110.

Pag. 151. lin 4. *tumultuatus eſt in Gallia.* Æmyl. l. 3. p. 110. a.

Ibid. *anno* 882. Trithem. ad ann. 882. vid. Annal. Fuld. Auctor Chron. apud Urſpergenſ. Pan-taleon.

Ibid. *Lotharii filia Giſla.* Ægidiam vocat Æmyl. p. 113. b. Giſlam Regino, Serres & alii.

Ibid. *Hinc multi Normaniæ.* Æmyl. l. 3. p. 110. Cuſpin. in Carolo Craſſo.

Ibid. *cum Giſla Caroli Simplicis.* Ita quidem & Normani ſcriptores, ſed ad Carolum Craſſum hoc Æmylius l. 3. p. 113. refert. Ita & Cuſpin. & Serres in Carolo Craſſo.

Pag. 152. *Nongenteſimum ponit Helvicus*, Æmylius, Tilius.

Ibid. *diſpar Carolo M.* Vid. Æmyl. l. 3. p. 114. a. Serres in fine vitæ Ludov. Pii.

Ibid. *in cadaver Formoſi* Annal. Fuld. ad ann. 896. Platina in Stephano.

Pag. 153. *Egnat. in Arnulpho* Æmyl. l. 3. p. 114. b.

Ibid. *à Berengario captus.* Æmyl. l. 3. p. 115. a. Platina in Formoſo & Bened. IV. ubi tamen notan-dum, confundi ab eo ut & à Volaterrano hunc Boſonis illius Regis Provinciæ filium cum Ludovico Imp. Arnulphi filio, quod auctoritate idoneorum ſcriptorum certum, indicaſſe ſufficiat. Videat quiſque, ut hiſtoriæ, ita & veritatis amans, ne ſe in errorem induci patiatur ab eis, qui Karolos, Ludovicos, Berengarios &c. hîc & illîc confundunt.

Ibid. *Robertus Abbatiam.* Olim viri profani in Republica illuſtres beneficio Regum Galliæ acceptis locupletiſſimorum cœnobiorum opibus, tantum monachis ſuppeditabant, quantum neceſſarius uſus poſtulabat, ex eiſque ipſi diligebant, qui non Abba (nam id ſibi nomen velut ampliſſimum arroga-bant) ſed Decurio vocitaretur, Æmyl. l. 3. p. 115. a. Hinc Fr. Hotommannus, *vocabantur Abbates hoc eſt Proceres* de verbis feudal.

Pag. 154. *Carolus mox capitur* vid. Æmyl. l. 3. p. 116. Tilius ad ann. 924.

Ibid. *ſed Aimonum* Æmylium & Tilium.

Pag. 155. *intelligendum eſt*, *Sergium* vid. Plat. in Formoſo.

Ibid. *Cometa iſte à proximo diſtingui* præmitte: Memorat hunc Cometen Joan. Curopalates, in hi-ſtoria ſua p. m. 49.

Ibid. Alberto portendiſſe. Vid. Auctor apud Urſperg. p. 145. Regino l. 2.

Pag. 156. lin. 7. *quæ deſcribit Sabellicus* Platina in Leone V. Chriſtoph. I. & Sergio III.

Ibid. CLXXXII. *Anno Domini* 904. *in menſe Majo Cometæ ſtella apparuit, & in menſe Auguſto hæc mutatio regni* (capto per Berengarium Ludovico) *facta eſt.* Regino lib. 2.

Anno Domini 905. *mediante Majo* 5. *feria, apparuit ſtella circa ipſum Septentrionem, à parte Circii, emittens radium magnum verſus Euro-auſtrum quaſi longiſſimam haſtam, inter Leonem & Geminos trans Zodiacum, & viſa eſt fere* 23. *diebus* Fragm. hiſt. Franc. ex vetuſta membrana Floriac. cœnobii apud Pithoeum.

Ibid. *& ante eum Eckſtormius.* Vid. Cuſpin. in Berengario Æmyl. l. 3. p. 115. a. 116. b.

Pag. 157. *illorum temporum juſtam eſſe, Platina*, vide hunc præ cæteris in Steph. VI. (al. VII.) Ro-mano I. Theodoro II. Joanne X. (al. IX.) Benedicto IV. &c.

Pag. 158. lin. 4. *Contracto refert.* Crinitam ab Occidente, Xiphiam dictum, tunc apparuiſſe Curo-palates ſcribit.

Ibid. *Pantaleonem & Bucholzerum* vid. Auctor apud Urſperg. Schafnab.

Ibid. *in* 911. *referunt* vid. Regino, Cuſpin. in Ludov. 4.

Ibid. *Ottoni Duci Saxonum*, Auctor apud Urſperg. p. 144. Æmyl. l. 3. p. 114. b. 116. a.

Ibid. *in Saxonia primus* Auctor apud Urſperg. de orig. Sax. p. 149.

Ibid. lin. ult. *Wittich. ibid.* Auctor apud Urſperg. p. 144, 150, 154. Æmyl. l. 3. p. 116. a. Cuſpin. in Henrico.

Pag. 159. *Calviſius & Petavius in* 933. Chron. Saxon. & Miſnenſia, Auctor apud Urſperg. Contin. Reginonis ad ann. 934.

Ibid. *Annus* 921. *inſignitus fuit* ut aliàs lætorum & triſtium viciſſitudine (Chron. Frodoardi) ita.

Ibid. *perfidiæ dare ſe pœnas oſtenderet.* Vid. Æmyl. l. 3. p. 116. b.

Ibid. lin. antepenult. *Bunting. Chron.* p. 27. & in Chronol. ad ann. 933.

Pag. 160. *is æmuli Rudolphi artibus.* Vid. de his auctor apud Urſperg. p. 152. Cuſpin. in Bereng.

Ibid. *uti victoria* Æmyl. Serres, Tilius, Zuingl. in Carolo Simpl. Frod. ad ann. 923.

Ibid. *hunc enim & illum Rudolphum* Confer Auct. apud Urſperg. p. 152. Æmyl. l. 3. p. 117. a. Cuſpin. in Bereng. p. 280. Lazius de Suevis l. 8. p. 485, 486, 487. & de Gepidis, Vandalis, &c. l. 11. p. 775. &, ſi voles, Auctores de hoc Roberto Burgundo diſſidentes compone.

Pag. 162. *Eundem eſſe Cometam* præmitte: Annotat Continuator Reginonis & Buntingus hunc Cometen, qui 14. diebus duravit, eumque in A. C. 942. ponit.

Ibid. *quotidianis Uxoris Villæ.* Vid. Cuſpin. in Berengario, ubi Villam Berengarii 2. uxorem, ſed & Matrem ejus Villam vocatam fuiſſe probat. Itaque licet ibi diſcrimen magnum ſit de Berengariis, an duo (quod vero eſt ſimile) an tres vel 4. fuerint: certum tamen eſt Boſonem Berengarii 2. ſocerum cum uxore Villa iniquum Hugoni fratri fuiſſe, adeoque Sigonium hic de Villa Matre, non filia, nec de Boſonis ſed Berengarii filia loqui, ſi fides habenda Cuſpiniano, quem cum illa ſcriberem, ad manum non habui. Sed etſi ita ſe res habent, ut Cuſpin. affirmat, quivis videt, meam conjecturam vanam non fuiſſe.

Ibid. in fine: *Imp. in uxorem habuit, exſtitit* quo anno & filius Regis Galliæ Ludovici Lotharius natus eſt.

Ibid. lin. ult. *l. 1. p. 12.* Æmyl. l. 3. p. 117. b.

Pag. 163. *Eundem Cometam* continuis octo noctibus viſum Luithprandus Ticin. l. 5. hiſt. in ann. 944. Auctor verò ille apud Urſperg. (quem Eckſtormius ad ann. 943. hunc Cometam referre falſo putat.)

Ibid. *ad ann. demum* 951. Angelocrator ad ann. 950.

Ibid. *apparitione Cometæ accidiſſe* (uti ſanè Frodoardus ad annum 947. eum annotat.)

Ibid. *ſibique ipſi contradicens* & matrem pro uxore ponens.

Ibid. *cum maxima pompa celebravit.* Ludovico verò Regi Gallorum Karolus filius Anno 945. & tertius filius Anno 948. natus eſt (notante Frodoardo) cui paternum inditum nomen, qui quia Anno 954. mortuus eſt, inter filios ejus, quos ſcilicet reliquit, non numeratur.

Pag. 165. *ſed venenum ab impio filio* Zonaras & Cuſpin. in Conſtantino Porphyrogenito.

Ibid. *conflatus & judice Sabellico* imitatore Platinæ, cui iſte Joan. eſt XIII.

Pag. 166. *tum recepta Antiochia lætus fuit.* Sed & nuptiis Lotharii Regis cum Emma regis Italici filia, notante Frodoardo. Is etiam in proximè præcedentem annum ponit lætiſſimum illum Conventum totius Ottonianæ proſapiæ Coloniæ (ſecundum alios Aquiſgrani) celebratum, de quo inter alia Æmylius: *Totius Latini nominis proceres aderant & ſummi Græcorum Viri, quòd Nicephorus Auguſtus Theophaniam filiam Ottoni filio per Oratores deſpondebat. Feſti celebreſque dies ludis conviviis, omni magnificentia, hilaritate, comitateque acti: Nunquam Francicum nomen junctius Germanico fuit, Germani quoque gloriam antiquorum Francorum Regum Ducumque ac Auguſtorum ſuam ducunt, quòd oriundos ab ſe eos prædicent, apud ſeque Francos adhuc Orientales eſſe: hos in Gallia Occidentales dictos, ſobolem illorum eſſe* l. 3. p. 119. a. ubi & alia læta pacis artibus geſta videas.

Ibid. *& mors ejus à Serre in* 964. Ita Serres expreſſè, per literas ſcilicet non per Siphras. Nempe regnum Lotharii Anno 956. (quanquam Frodoardus, Æmylius, Tilius, & alii regnum Lotharii à morte Ludovici patris, quem & ipſe Serres Anno 955. mortuum teſtatur, auſpicentur) incipit, ſed novennio definit, cum alii 30. amplius annos regno ejus deſignent, & illud uſque ad ann. 986. prorogent. Odorannus tamen Anno 976. fragm. hiſt. Franc. apud Pith. 985. Lotharium defunctum memorat.

Ibid. *regnum Galliæ circa ann.* 987. Sigebertus & Nangius ad ann. 987. Zuingl. in Hugone. Petav. Rat. Temp. 1. p. l. 8. c. 16.

Pag. 167. *unius 7. illorum Ducum Hunnorum.* Ita & Anatoliam ſeu Aſiam Minorem 7. Duces Turcarum ſubegerunt. Annal. Turcarum Leuncl. p. 214.

Pag. 168. lin. 3. *ex Cedreno pronunciat.* De hoc ita Joan. Curopalates (Zonaras enim hoc illuſtre phœnomenon ſilentii velo tegit) *Auguſto menſe indict. tertia apparuit crinita ſtella, quæ pogonias dicitur, id eſt barbata, apparuitque uſque ad Octobrem menſem quarta indictione: præſignificabat hæc Imperatoris mortem.* Hanc potius me judice offenſi & irati Baſilii Eunuchi Vigiliarum præfecti (παρακοιμωμένε Cubicularii, & Wolphius apud Zonaram reddit, & retinet Cuſpinian. quod officii genus tunc fuit primarium, ideo titulo Illuſtris, quo primum Patritii ſive ſummi & Primi Ordinis Senatores, deinde decem Magiſtratuum Ordines inſigniebantur vid. notitia utraque dignitat. Oriental. & Occident. qui illud gerebant, & magna in palatio auctoritate & poteſtate gaudebant) perfidia vindictæ cupida, quam in Narſete itidem Eunucho ſupra vidimus, portendit quàm Cometa. Vide quæ paulo poſt Curopalates addit, & quæ Zonaras de morte Joannis Imperatoris memoriæ prodidit. Iſte etiam, quantoperè Baſilius Imper. illum Eunuchum proditorem & parricidam odio proſecutus ſit, & graviter afflixerit, mortemque ei accerſiverit, docet, ut hôc quoque exemplô confirmetur perfidis & parricidis ſupplicia merita à Deo immitti. Cometes iſte ſecundum Curopalaten duobus circiter menſibus (indictiones enim Cæſareæ Græcis Scriptoribus familiares à die 24. Septemb. incipiebant, ut notum eſt,) duravit.

Ibid. *& Heroldum Regem Danorum* vid. hiſtor. Regis Erici & Krantz. Dan. lib. 4. cap. 19. in Haraldo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ibid. *poſt Sabellicum* & Platinam, quem is ſequi ſolet.

Pag. 170. lin. 1. *ex eo poſtea obiiſſe.* Vid. præ cæteris Cuſpin. in Ott. 2.

Ibid. lin. 5. *Wolodimiri.* Vid. Ditmari Chron. l. 7. p. m. 103, 104.

Ibid. in medio: *Alſted. Chronol. p.* 233. Vid. Chron. Nangii ad ann. 987.

Pag. 171. lin. 5. *ſi Funccium excipias.* Confer Tilii Chronica.

Et mox: *Petavius & Alſtedius*, ſed & Æmylius.

Pag. 172. *Cometæ motum terræ* ut & Palmerius & Angelocrator, qui etiam Cometam hunc anno 999. d. 14. Dec. natum dicit. Atque hoc idem eſt cum eo quod ab Sigeſberto dicitur ad annum 1000. Cometen 19. Kal. Januar. apparuiſſe. Diſtinctius tamen dicitur, Cometen 14. Dec. ſive 19. Kal. Jan. 999. fulſiſſe.

Pag. 173. in med. verbis *Paulò ante annotata triſtia* præpone, *Auctor Chron. apud Urſperg. Cometæ huic præponit famem.*

Ibid. lin. antepenult. *æſtate* at Ægyptum nunquam vid. Agath. l. 2. p. 45.

Ibid. lin. penult. *l.* 1. *p.* 204. Auctor apud Urſperg. & Cuſpin. in Henr. Sancto.

Ibid. lin. ult. p. 294. & 308. Camden. 2. part. hiſt. Eliſab. ad ann. 1580.

Pag. 174. *in Ann.* 1007. Platina in tempora Joannis 19. Angelocrator ſine diſcrimine poſt annum M.

Ibid. *ab hoc anno arceſſit.* Palmerius Cometam in plaga Auſtrali ad ann. 1006. famem, & peſtem ad ſequentem notat.

Ibid. lin. 4. à fine *contrà omnes Scriptores.* Confer Auctor. apud Urſperg. Schafnab. Cuſpin. & Angelocrat. in Henrico.

Pag. 175. lin. 5. *Illud Lotharingiæ* vide de hoc verè Eridis pomo Æmyl. l. 3. p. 121. b. & ſeqq. ubi & magna illa peſtilentia quam iſti Cometæ Alſtedius imputat, deſcribitur.

Pag. 177. *Hujus Cometæ* quadrimeſtris Angelocrator ad eund. ann.

Pag. 179. *Exundatio fluviorum.* Vid. Æmyl. l. 3. p. 123. a.

Pag. 180. lin. 6. *fatali ambitionis.* Vid. Æmyl. l. 3. p. 123. a. & ſeqq. Til. ad ann. 1031. & 1033.

Pag. 181. lin. 8. *ceſſiſſe Cedrenus.* Vid. Zonar. & Cuſpin. in Romano & Michaele.

Ibid. *ſed & fidei certus.* Imo & ipſe Ericus Rex in hiſt. ſua Danica.

Ibid. *contra reliquorum.* Vide præ cæteris Cuſpin. in Conrado Salico.

Pag. 182. *eum ante patrem.* Confer Krantz. Dan. l. 4. in Kanuto 2.

Ibid. *Stephanum.* Zonaras, Cuſpinianus & ead. linea *Sigonius* hunc Duclianum ſive Dolianum, qui tyrannidem apud Bulgaros invaſerat, ut Zonaras, Cuſpinianus & alii teſtantur, cum illo Stephano confundens.

Pag. 148. *ſecundum Calviſium* edit. Francof. nam Lipſienſis ad annum 1061. auſpicia imperii ejus ponit. Sigonius annum 1060. at Angelocrator 1069. putat. Cuſpinianus difficiles temporis hujus rationes ſilentio præterit. Et certè non exigua hic occurrit difficultas. Auctoribus, quos ad manum habeo, rationes illas vel omittentibus, vel diverſo modo referentibus. Quod excutere noſtri non eſt inſtituti.

Pag. 185. lin. 4. *Michaëlis Calaphatis.* Ita quidem Calviſius edit. Francof. ex Cedreno ad ann. 1042. Zonaras tamen & ex eo alii Michaëlem Calaphatum à Zoë conſortem imperii, ſed non thori, factum eſſe affirmant.

Ibid. lin. 4. Ita quidem Calviſ. edit. Francofurt. ex Cedreno, ad ann. 1042. & M. Petri Pictavienſ. Continuator Henr. Zuinglius l. 111. p. 104. Zonaras tamen &c.

Ibid. lin. 5. à fine *Henrico IV. puero.* Septenni (vide Schafnaburg. ad ann. 1051.

Pag. 186. *Conſtantino Ducâ*, vide Zonaram, ex eo Cuſpin. & alios.

Ibid. *Henricus I.* Æmyl. l. 3. p. 126. a. Til. ad ann. 1060.

Ibid. *Candolum Bonfinius* vide Platinam in Alexandro 2.

Pag. 187. lineæ ſextæ à fine præmitte: Rectè quidem hæc Eckſtormius ex Buntingo deſcripſit. Sed cum eo falſus eſt. Zonaras enim dies quadraginta Cometæ apparitioni tribuit. Ita & Curopalates, apud quem tamen pro indictione decima quarta ponenda quarta, ut Faſti apud Onuphrium, Zonaras & conſenſus Chronologorum & mors Imperatoris docet.

Eadem linea. *Meminit hujus Cometæ.* Schafnaburgenſis & Urſpergenſis. Non eſſe Urſpergenſem Abbatem, qui hujus temporis geſta deſcripſit, ſed Auctorem alium Urſpergenſi priorem infra demonſtrabimus. Ideo rectius ab Urſpergenſi deſtinguitur, quod quidem ego in lectione illius hiſtoriæ ex occaſione Cometarum circa annum Chr. MC. viſorum animadverti, præſertim poſtquam mihi librum hunc perutilem comparavi, ante hac errorem communem in allegando Urſpergenſi, pro Auctore Chron. apud Urſp. ſecutus.

Pag. 188. lin. 5. *Godeſchalcum Principem.* Vid. Auctor anonymus Chron. Sclav. cap. 14.

Ibid. lin. 12. *Sed ad eventus Cometæ* Spangenbergius ei graviter tentatam, tum reſtitutam valetudinem, tùm verò & nuptias Henrici Imp. cum illa Berta Italici ſanguinis Principe ſubjicit, in Chron. Saxon. Ita & Chron. Auguſt. auctor, qui tamen & triſtia, licet octo annis diſſita, huic Cometæ adſcribit. Hunc in Geminis viſum aliquot noctibus mira celeritate retrogradum (id eſt, contra ſeriem ſignorum proceſſiſſe) radios clarè in Orientem miſiſſe, tandem ita obſcuratum eſſe, ut videri non potuerit, annotat.

Ibid. *Anno* MLXVII. Ita & Æmyl. l. 3. p. 129. a. quem de hac Angliæ converſione vide.

Ibid. *Apertè hic Cometa* cujus & Palmerius ad hunc annum meminit.

Ibid. *ſtellam crinitam* cujus & Joach. Camerarius diſp. de Cometis meminit.

Pag. 189. lin. 2. *Berta Balduini* Æmyl. l. 3. p. 129. a. Til. ad ann. 1068.

Ibid. *in cœlo apparuit.* His ipſis verbis Cometam anni 1066. Schafnaburg. deſcribit, qui annum 1070. vini feraciſſimum prodit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ibid. *Ottone Bojariæ Duce.* Vid. Cuſpin. in Henrico IV.

Pag. 190. *viciſſitudinis rerum documento.* Vid. de moribus & fortunâ iſtius Imperatoris Cuſpinianum in ejus vita.

Ibid. *& Luneburgenſium Ducum.* Vid. Buntingi genealogia Ducum Brunſuic. & Luneb. in Chronicis & Chronologia, & Henningeſii tabb. genealog. & Cruſii Annal. Suev. Spangenbergi Chron. Sax. c. 183.

Pag. 191. lin. 2. *in Henrico notat*, vide memorabilem vitæ & fortunæ Imperatoris hujus hiſtoriam in vita ejus ab Aventino edita, & apud Cuſpinianum & Spangenb. vide & Platinam in vita Gregorii VII. Confer Brunonis hiſtor. belli Saxonici & apolog. Henr. IV. & nota in Rudolfo, ambitionem geminâ affinitate (nam & Henrici Imp. Sororem Machtildim, primis, & uxoris ejus Bertæ ſororem Adalheidim ſive Adilam ſecundis nuptiis ſibi junxerat) fuiſſe valentiorem, eamque cum perfidia & rebellione conjunctam, adeòque hanc, non Cometen, qui ante aliquot annos luxerit, terreſtrem dico, non cæleſtem facem exitium ei portendiſſe.

Ibid. (d) *Schafnaburg.* Spangenberg. Chron. Sax. c. 189.

Ibid. *Indiſcriminatim enim* (ut & Curopalates plures Cometas Zonaræ præteritos ſub Michaële Duca Imp.)

Ibid. *Calaiſio & aliis* vid. Spangenberg. Chron. Sax. c. 180 & 181.

Pag. 192. (f) *Sabell. Enn.* 9. *l.* 2. vide & Cuſpinianum in Henr. IV. & Spangenbergium in Chronol. Sax. cuncta tunc geſta candidè deſcribentem. Confer Brunonis hiſtor. belli Sax. p. m. 150. & apolog. Henr. IV. ubi omnia contraria reperies. Cumprimis vide judicium Spangenb. Chron. Sax. c. 210.

Pag. 193. lin. 2. *Fabricii* memorabil. & Spangenbergii.

Ibid. lin. 6. *Chronica Saxonica allegantis.* Excuſſis dehinc Chronicis Saxonicis aliorumque Auctorum ſcriniis, Cometen illum Anno 1092. non invenio. Ideoque eum inferius expunxi. Verum pro eo ſubſtituo Cometen ad ann. 1018. non tantùm à Fabricio in Annal. Miſn. ſed, quod longè majus eſt, à Ditmaro Epiſcopo Merſepurgico, notatum. Is enim aliquot ante mortem menſibus ita ſcribit, lib. ult. p. 112. *In menſe Auguſto (anno Domini* ut p. m. 105. ait MXVIII. *Ind.* II. ſecundum alios I. *anno Dn. Henrici Imper. Auguſt.* XVI. *imperii a.* IIII. ibi ſcilicet annis regni ante conſecrationem, hîc poſt hanc Anno MXIV. à Rom. Pont. Benedicto factam, putatis) *ſtella quædam juxta plauſtrum noviter apparens, radiis eminus emiſſis cunctos cernentes terruit. Stella hæc quæ effulſit, pluſquam* 14. *dies viſa eſt.* Nulla nempe neceſſitas nos cogit, ut hunc Cometen cum illo anni 1017. à tot Auctoribus adnotato unum & eundem eſſe putemus. Imò verò ſimile eſt diverſa fuiſſe phœnomena. Nam hoc Sidus Ditmarus, teſtis indubitatus, in annum 1018. illud Sigebertus ejuſdem ſeculi ſcriptor, teſtis pariter idoneus, ex hoc demum alii in 1017. ponunt. Ut taceam adeo diverſum utriuſque ſtellæ durationis tempus adnotari.

Ibid. *Canutus Rex Daniæ.* Erici Regis Dan. hiſt. Saxo Gramm. l. XI. ſub fin. Krantz. Dan. l. 4. c. 37.

Ibid. *ex Schafnaburgenſi*, Spangenb. Chron. Sax. Confer Brun. hiſt. belli Saxon. ubi bella & prælia recenſet commiſſa Anno 1075, 1077, 1078. & duo Anno 1080. & tamen ultimum quartum vocat, cum revera quintum fuerit, omiſſo illo prælio ad Strauſſurtum Anno 1080. 8. (18.) Febr. commiſſo, Schafnab. ab Anno 1057. ad 1077. quinque prælia putat. Chronica Auſtralia ad annum 1080. tertium bellum Saxonicum ponunt. Sed nos Spangenbergii & aliorum rationes accuratiſſimas ſequi maluimus.

Ibid. *in annum præcedentem.* Ita & auctor apud Urſperg. & Spangenberg. Brunone in anno 1082. finiente.

Ibid. *rebus humanis exemti ſunt.* Vide de his Cuſpin. in Henr. IV.

Pag. 194. *Excepit & bellum ſacrum.* Vid. de hoc Auctor apud Urſperg. (qui, non ipſe Urſpergenſis, ſecus quàm Cuſpin. in Henr. IV. putat. Quem ubique ſequitur Scholiaſtes aliàs doctiſſimus Hungerus, utpote trito tramite [a] incedentem, iſti bello ſacro interfuit) & Æmyl. l. 4. initio.

Ibid. verbis *Si vel ille Cometa enſiformis*, præpone: *Video quidem apud Sebaſt. Francum* [b] *Cometen ad ann.* 1096. *Sed ibi errorem, ut puto, typographicum deprehendi, poſtquam geſta ab Franco annotata cum rationibus Auctoris apud Urſperg. Schafnaburgenſis, Trithemii & aliorum contuli. Itaque annus* 1066. *apud Francum reponendus, quo etiam viſum eſſe Cometam tres illi aliique Auctores, quos ſupra vidimus affirmant.*

Ibid. lin. 6. à fine *hoc anno memorat.* Ideo Th. Eraſtus initio ſui de Cometarum ſignificat. judicii, *Conſtat etiam ex hiſtoria*, inquit, *poſt Cometam, qui Anno Domini* 1097. *m. Octob. ſplenduit, æſtatem omni fructuum genere affluentiſſimam & fertiliſſimam eſſe conſecutam. Nec dubitarunt, qui tum vixerunt, credere & affirmare*, à Cometa præcedente id indicatum fuiſſe, cum nihil magni mali accidiſſet, cujus eum prænuncium facerent.

Pag. 195. *profectum eſſe ſcribit*: quem errorem communem & Cuſpin. in Henr. IV. ſequitur.

Pag. 197. in medio: *Anno* 1097. *Cometa.* Anonymus Auctor libri Turcken trutz und Gottes ſchutz ita de hoc Cometa ſcribit p. 43. Anno 1097. Nauclerus habet 1096. Cometa apparuit initio Octob. verſus Occid. in ſigno Capricorni.

Pag. 198. verſus fin. *Lætus tamen ſimul* &c. Verè hunc Suenonis caſum triſtem & alia læta Æmy-

[a] Confer Huldr. Zuinglii Continuat. Chronolog. M. Petri Pictavienſis Galli de Imperat. Rom. Occid. l. 2. p. 148.

[b] Chron. Germ. fol. CXXXIX, a.

lius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

lius memorans ait: *Læta triſtibus, ut res humanæ ſunt, miſcebantur* l. 4. p. 156. a.

Ibid. lin. 3. à fine, *quos vidi*, Juxta Fabricium pono Spangenbergium Chron. Saxon. auctorem, eique parem diligentiæ laudem jurè meritòque tribuo.

Pag. 199. poſt med. *à quibus ſua habet.* Interim in annum 1103. meritò ponendus eſt ille Cometes, de quo Platina in Paſchali 2. apparuiſſe tunc Cometen miræ magnitudinis, qui in occaſu cadente Sole ſtatim apparuerit. Vid. Angelocrat. Chronol. l. 6. & Hiſt. Eccl. Cent. 12. & ante hos Bergomenſis.

Pag. 201. lin. 10. *& Platina Cometam.* Platina certum Annum Cometæ prægrandi illâ tempeſtate viſo non aſſignat. Sed nunc verba ejus illi potius Cometæ anni 1103. quàm huic accommodanda eſſe, puto. Nam & Angelocrator utrumque Cometam diſtinxit & hunc ab illo diverſum adnotavit.

Ibid. *Effectus Cometæ producit*, more ſuo etiam longè diſſita Cometæ imputans & unius Cometæ eventus ad apparitionem alterius extendens.

Pag. 202. lin. 4. *inveſtituræ Clericorum.* Vid. de his diſſidiis Imp. & Pont. Rom. Æmyl. l. 5. p. 176. a.

Ibid. CCXXVIII. *Anno Chriſti* 1108. *Cometa apparuit.* Chron. Stederburgenſe.

Pag. 204. *ſemeſtrem fuiſſe dicit.* Ita & Spangenbergius Chron. Sax. c. 212.

Pag. 205. *ſecundi Mathildis mariti* (cum Azone enim conſanguineo divortium facere neceſſe habuit.)

Ibid. *emta coaluit* vid. de his Æmyl. l. 5. p. 182. b.

Ibid. *duos quos dixi, Auctores.* Inveni tertium Spangenbergium in Chron. Sax.

Pag. 206. *ſecus quam Rockenbachius putat.* Ita tunc verba Rockenbachii malè vel ab eo ſcripta, vel mihi (qui librum non habeo, ſed tantum excerpta ex eo) deſcripta, corrigenda eſſe conjiciebam paucis tunc libris ad totam rei ſeriem pernoſcendam neceſſariis inſtructus. Poſtquam verò Chron. Urſperg. Spangenbergii alioſque nonnullos libros mihi comparavi, verba Rockenbachii ita reſtituenda & illuſtranda eſſe arbitror. *Hoc anno Henricus Imp. Saxones ſecundò* (anno enim 1113. Hoierus Comes Manſfeldiæ fidus & fortis Dux ejus, aliquot Duces fœderis Saxonici ſocios ad Bornſtetum profligavit) *aggreditur. Sed tunc ille Hoierus miles fortis, paulò ante victor, prælio commiſſo invicem ipſe obiit, & pro fide Imperatori debita (quam cum multis aliis, præcipuè Pontificibus, non ſervavit, Reinhardus Epiſc. Halberſtadenſis, qui à partibus Saxonum fuit, conflictui illi interfuit, imò, ut ajunt, quodam modo præfuit) occubuit. Ducatus Franciæ Orientalis Epiſcopo Wirtzburgenſi ab Imperatore, ob negatam ſibi contumaciter ſubjectionem ademtus Conrado Friderici unoculi ducis Suevorum fratri, Sororis filio traditur. Cum jam dictus Imperator, ſed & pro eo Conradus ille, qui poſt Lotharium Henrici iſtius ſucceſſorem Imperator factus fuerat, contra Saxones bellum gereret apud ſilvam Guelficam, arx Imperatoria Goſlarii* &c. de hoc tamen incendio nil habet Auctor apud Urſperg. Spangenbergius, Fabricius & Pomarius in Chron. Saxonicis, Buntingus, Sebaſt. Francus, Angelocrator, Chron. Auſtralia, Elvangenſia, Slavica, Stederburgenſia, aliique auctores: niſi quòd Pomarius & Fabricius in Chron. Sax. ad ann. 1136. incendium Goſlarienſe notent. Memini autem me legere Reges olim Romanorum Goſlariam amœnam & loco commodo ſitam Saxoniæ Inferioris civitatem in ſedem elegiſſe. Itaque fateor me illa Rockenbachii de Goſlaria fulmine tacta in tot Auctoribus fruſtrà quæſita, illuſtrare non poſſe.

Pag. 207. *Canuti Regis Danorum filium.* Vid. Æmyl. l. 5. p. 184. a.

Pag. 208. lin. 11. *Funccius ad annum* 1124. (qui ſolemnibus nuptiarum Henrici Superbi cum Gertrudi filia Lotharii Saxonis, qui mox Anno 1125. Imperator creatus eſt, teſte Spangenb. Buntingo, lætus & clarus fuit.)

Ibid. lin. 3. à fine *patruo Welphone* 2. Vid. Cruſ. Annal. Suev. part. 2. l. 9. c. 10. p. 333. Is Guelpho Buntingo eſt hujus nominis ſeptimus, Auctori apud Urſperg. quintus, aliis ſextus, prout variè id nominis putatur: quod ſeptem (aliis novem) Principes familiæ geſſerunt. Secundus Guelpho ille Mathildis maritus vocatur reſpectu Patris qui primus id nominis geſſit, ſecundum eos qui ab eo quòd Italici ſanguinis Princeps, Azone ſcilicet Marchione Ateſtano genitus, jure ſucceſſionis Maternæ hæres avunculi Guelphonis 3. al. 4. ſine liberis mortui ex aſſe factus, primus ex hac ſtirpe Ducatum Bajoariæ poſſederit, initium appellationis iſtius faciunt.

Ibid. lin. penult. *in ordine quartus.* Ita Auctor apud Urſperg. Avent. Cruſ. Buntingus. Nam Majores quidem ejus ex linea materna ampliſſimas facultates in Bajoaria poſſederunt, ſed Guelpho ille Ateſtanorum Principum propago, primus in Bojaria integra hæreditatem legitimæ ſucceſſionis jure & gratia Imperatoris Henrici IV. adiit. Hunc ſecutus Guelpho & Henricus Niger filii. Ita Henricus Superbus quartus Bojariæ hæres fuit.

Pag. 209. poſt med. *de filio pro patre poſito.* Vide Cuſpin. in Manuele de hoc Græcorum Auctorum diſcrimine & Latinorum incerto: tùm de his duabus Dominis Comitibus Sultzbacenſibus ſororibus, utriuſque Imp. uxoribus.

Ibid. paulò poſt: *ante hæc tempora Mathildem.* Hanc omittit Bunting. geneal. Ducum Brunſuic.

Pag. 210. verbis, *at Lipſienſis filiam vocat.* Adde pluria læta, pacis & juſtitiæ cumprimis artibus, ante proximè ſequentem Cometen geſta, vide in Chron. Auſtral. ad ann. 1125. Sed & toto ferè Ludovici VI. cognomento Craſſi tempore Gallia vel pace, vel felicitate quia ſanctitate florebat, referente Æmylio l. 5. in vita Craſſi. Vid. inter alia p. 191. a. 193. a. b. & Tilium ad ann. 1112, 1120, 1129.

Pag. 211. *Carolo illo Dano. Septem annis rerum potitus eſt adverſa ſemper nobilitate, comm odis voluntatique plebis omni popularitate inſerviens: & caſus temporaque tulêre, ut parens à plebe di ceretur habereturque*, ut Æmyl. l. 5. p. 185. a. ſcribit. Qui etiam memoriæ prodit quanto a ꝫ ore Populus eum

ante aram maximam velut victimam mactatum proſecutus fuerit, p. 186. b. & 187. a. ac paulò infra
ſubjicit monitum duorum Principum hujus ſcilicet Dani & ſucceſſoris ejus Normani, ruina celebre,
& magnis exemplis commendatum, ideòque viris Principibus meritò obſervandum: *Danum Co-*
mitem popularitas perdiderat: offenſio omnium ordinum hunc Comitem evertet. Confer Tilium ad
ann. 1127.

Ibid. verſus fin. *Fabricius in Chron.* (memorabil.) *Saxoniæ ſibi*, Jacobus de Strada epit. theſ. anti-
quit. ſive in Iconibus Imp. filium Lotharii omnibus.

Ibid. lin. 6. à fine *regem Vandalorum.* Krantz. Vandal. l. 3. c. 30. & ſeqq. Dan. l. 5. c. 8.

Ibid. lin. 5. *Majeſtas illa Regia* quatenus illa Wandaliæ portio interior cum titulo Regio Kanuto
ab Imp. Lothario collata erat: alioqui Wandalos ſive Sclavos (qui & Obotriti & Adobriti) Rex Da-
niæ xxxv. Troto id nomen Tertius, ſub quo, ut Ericus Rex in hiſt. Dan. & Auctores Danici affir-
mant, Chriſtus Dominus natus eſt, ut & Sueciam, Britanniam, Hiberniam, Scotiam, Norvegiam,
Saxoniam, Friſiam, Hungariam, & omnia Orientis uſque ad Græciam ſubjugaverat, ut Saxo Gram-
mat. l. 1. c. 7. memoriæ prodit. Imò verò, ut idem l. 2. & ex eo Krantzius Wandal. l. 1. c. 7. ſcri-
bit, Helgo Rex Danorum XII. ut hiſtoria Erici Regis numerat, longè ante Chriſti tempora Wanda-
liam maritimam in provinciæ formam redegerat. Ut ita clarè pateat, jam olim Wandaliam Regibus
Danorum paruiſſe, & majeſtatis decus peperiſſe. Vid. Krantz. Wand. l. 3. c. 30 & 36.

Ibid. lin. 4. à fine. *Pater in tumultu.* Hujus Regis violenti mores & miſerum exitum vide apud
Saxon. Gramm. l. 13. Krantz. Dan. l. 5. c. 12. & ſeqq. hiſt. Dan. Erici Regis in Nicolao & Magno
xcix. & C. Regibus.

Pag. 212. lin. 8. *cum filio Magno clientelâ* &c. ratione illius interioris Wandaliæ partis, quo nomi-
ne Lotharius Imp. Kanutum Ducem Sleſuicenſem Regem pronunciârat, *ne quid Imperio* (ut ait Krant-
zius) *morti Kanuti deceſſiſſe videretur* Wandal. l. 3. c. 36. Clientelam & liberis hominibus convenire Ju-
ſtinianeus codex toties docet, & olim Socios quoque populi Romani eam ſuſcepiſſe, & ob eam Ro-
manum nomen coluiſſe Budæus in annot. prior ad Pandect. docet. Vid. Lexicon Jurid. Briſſoni & Schar-
di voce *Clientes.*

Ibid. lin. 4. à fine *Hiſtoricorum invenio.* Has tres Ludovici 7. uxores Leonoram, Conſtantiam, & Ade-
lam video quoque apud Æmyl. l. 5. p. 193. b. (ubi vide & prudentiam & probitatem & lætitiam vi-
tio hominum turbari) p. 204. a. 206. b. Til. ad ann. 1137, 1150, 1161. Zuingl. in Lud. 7.

Pag. 213. verbis *merito computari debet* appone Lætam horum temporum faciem ad laudatum Lo-
tharii imperium Helmoldus monſtrat & commendat his verbis: *Hujus* (Lotharii) *temporibus lux ori-*
ri nova cœpit, nec tam in finibus Saxoniæ, quàm in univerſo Imperio, tranquillitas temporum, abundan-
tia rerum, pax inter regnum & Sacerdotium.

Ibid. non *convocatis Comitiis Generalibus.* Vid. Cuſpin. in Conrado 3.

Pag. 214. *(m) perhibet, plenum bellum*, Occaſio ejus quod Henricus nullis ex ſe liberis virilis ſexûs
relictis obierit; cauſſa quòd Stephanus ſorore Henrici natus Henrico Henrici nepoti regnum præri-
puiſſet, licet hunc avus cum matre & fratribus hæredes dixerit. Itaque nullo tunc nec vicino lucente
Cometa bello huic cupiditas præluxit regnandi. De qua hic rectè Æmylius: *Cupiditas regni & parien-*
di & ſemel parti retinendi nihil non excogitat, nulla re non ſe armat, l. 5. p. 195. a.

Pag. 215. *in medio* (h) Avent. l. d. p. 504, 505. Vid. hiſt. Henr. Leonis ex Helmoldi l. 1. c. 73.

Ibid. *Annotat hunc Cometen &* Herm. Contractus, Schafnaburg. ac poſt hos Fabricius in memora-
bilibus, tùm Spangenberg. in Chron.

Ibid. *motu terræ Moguntino.* Ita & Chron. Stederburgenſe unà cum morte Lucii P p.

Ibid. lin. ult. *Brabantia.* Vide Chron. Belg. & Brab.

Pag. 216. *de quo ita Trithemius.* Platinam in Honorio 2. & Sabellicum Enn. 9. l. 4. ſecutus.

Ibid. *ſed à ſua & uxoris ambitione* face illa bellorum & plurimorum malorum.

Ibid. *Ego pro Petro Canutum.* Ita Saxo, Krantzius, Spangenb. aliique, hic Canutus Magni illius fi-
lius à Danis cum Waldemaro illius Kanuti Sancti filio in Regem electus, adverſarium & hoſtem habuit
Suenonem Erici Emim filium. Hæc diſſidia Frider. Imp. compoſuit. Diademate tunc Kanutum vel Sue-
nonem ornatum, nec Krantzius Dan. l. 5. c. 31. nec Spangenb. Chron. Saxon. c. 222. memorat, tantomi-
nus Saxo Grammaticus, qui tunc incluſum Merſpurgi Suenonem ab Imp. ad ſubeundas leges avito juri
ſuo Regio contrarias & iniquam pacem ſanciendam inductum, pactis poſtea non ſtetiſſe diſertè ſcri-
bit: quod nec Krantzius diſſimulat. At hiſtoria Henrici Leonis ex Helmoldi (qui illo ſeculo vixit)
l. 1. c. 74. & 85. & idem ille Krantzius Wandal. l. 4. c. 14. Suenonem tunc coronatum tradit. Confer
Godefrid. ad ann. 1162. Nos cum hæc commentaremur libris neceſſariis deſtituti, ſolemnem illum
coronationis actum inter læta poſuimus. Nunc quæ monenda ſunt, monemus, poſtquam dicti aucto-
res lucem tenebris aliorum, qui res Danicas illius temporis attigerant, intulerunt.

Pag. 217. lin. 7. *Frider. I.* Plura illius temporis, ut ſunt natales & nuptiæ Principum vide in Chron.
Auſtral. hiſt. Dan. Erici Regis & aliis: apud Æmylium vero l. 5. p. 204. a. & Tilium ad ann. 1152.
matrimonium Henrici Andegavenſis futuri Angliæ Regis cum Leonora à Ludovico 7. Rege Galliæ
repudiata initum, maximi belli portentum.

Ibid. lin. penult. *Sigon. ad* 1157. *& ſeqq.* Vide & Cuſpin. in Frid. I.

Pag. 218. *eamque in ann. Chriſti* 1162. ut & Spangenberg. at Chronicon Slavicum in 1163.

Ibid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Ibid. *ad* 1161 & 1165. Confer hiſt. Henr. Leonis ex Helmoldi l. 1. c. 88. l. 2. c. 1, 2, 4. & Krantz. Wandal. l. 5. c. 5, 6, & ſeqq.

Ibid *in* 1164. *referente.* Eod. illo anno Stephanus Rex Hungariæ Agnetam filiam Henrici Ducis Auſtriæ, ut Chronica Auſtralia adnotant, duxit uxorem.

Ibid. lin. antepenult. (g) Godefrid. ad ann. 1165.

Pag. 219. in medio *præda ex Ægypto.* Vide totam hiſtor. apud Æmyl. l. 5. p. 208. b. & ſeqq.

Ibid. lin. antepenult. *(f) Bunting. ad* 1165. Saxo Gr. l. 14. Krantz. Wandal. l. 5. c. 12. Dan. l. 6. c. 22

Pag. 220. *rem tamen non decido.* Addo tamen quod in Godefridi Monachi annalibus inveni: non tantum viſam tunc quibuſdam formam ſerpentis in cœlo, quæ paulatim creſcens ad extremum in duos rotundos circulos mutata fuerit, ſed & apud Regiomagum militi cuidam gladium ex aëre pendentem viſum eſſe: unde quis Cometen Xiphiam conjicere queat.

Ibid. *ut Sabellicus (c.)* Vide Æmylius l. 5. p. 210. b.

Ibid. *in Palæſtina ruinam.* Vide Æmyl. l. d. p. 213. a, b.

Pag. 221. *primogenitam filiam Richenſam.* Vid. hiſt. Henr. L. è ſupplem. Arnoldi c. 2. p. m. 65.

Ibid. *quæ ſanè æmula Regiæ* hiſt. Henr. Leonis ex Helmoldi l. 2. c. 6. Krantz. Wand. l. 5. c. 8.

Ibid. *rapere quam exſpectare Regnum.* Vid. Æmyl. l. 5. p. 206. a. b. qui veriſſimè infra ex occaſione belli inter *Arthurum* Britannum & Leonoram Reginam Angliæ aviam ejus in Andibus geſti, portentum illud ab omni ævo malorum ferax ambitionem oſtendens, ait: *Ita omnia violat ſacra cupiditas imperandi* l. 6. p. 231. a. Confer p. 232. a.

Pag. 222. verbis *inter Cometas numerare nolui.* Adde: læta hujus temporis plura, triſtibus tamen, ut hæc rerum mixtura eſt perpetua, diſtincta, vid. apud Æmyl. l. 5. fine & Til. Chron.

Pag. 223. *qui hos honore proſequebatur.* Vid. Æmyl. l. 5. p. 212. b. Cuſpin. in Alexio & Andron.

Ibid. *& Luneburgi eum vocat.* Eundem à Waldemaro Daniæ Rege (cujus filius Kanutus filiam ejus Richenſam ſive Richſam à Friderico Duce Sueviæ, Conradi regis filio, ut Helmoldus, Hiſtoria Henr. Leonis, Krantz. Wandal. l. 5. c. 19. perhibet relictam viduam, duxerat in matrimonium) adjutum, & Wandalis jura dediſſe, Helmoldus, Stederburgenſis, Krantzius & alii ſcriptores tradunt. Helmoldus etiam ac Krantzius ex eo, Henricum auctâ opimis & legitimis ſucceſſionibus ejus potentiâ, gloriam patrum ſupergreſſum eſſe, perhibet. Adeò ſuppar Regibus potentiâ Princeps iſte fuit. Nec mirum. Regio enim ſanguine cretus, eique affinitate innexus erat. Hinc quantum Sereniſſimæ Brunſuicenſi & Luneburgenſi familiæ accedat ornamenti, nemo non videt.

Pag. 224. lin. 5. *& Conſtantiæ æqualibus* vide hac occaſione communem illum de Urſpergenſi errorem in Joach. Cureo, qui eum in Annal. Sileſ. p. m. 47. initia imperii Henrici V. attigiſſe putat, id eſt, integro fere ſeculo priorem facit.

Ibid. lin. 17. *apud Æmylium Veronenſem* lib. 6. p. 219. a. refert id elegantiſſimus auctor, ut ſententiam vulgarem, quam fide Germanorum auctorum conſtanti refelli fatetur.

Ibid. lin. 20. *id Scriptoribus Germanis.* Vid. Chron. Elwangenſe ad ann. 1194. Sebaſt. Franc. Chron. p. m. 178. a.

Ibid. lin. 27. *quam amitam* ſi ſit Rogerii I. ut Petav. vult filia, ſecundi ſoror.

Ibid. lin. 32. *Secundi filiam.* Ita & Jacobus de Strada epit. theſ. antiquit. p. m. 301 & 302.

Ibid. *Hungerus animadvertit.* Error cujuſque æqua & benigna interpretatione (præſertim in genealogiis, ubi homonymia, errorum mater, omnium induſtriam fatigat, multorum etiam eludit) ſublevandus & qua datur accuratè ac modeſtè corrigendus. Hic certè magnum & multiplex ſententiæ incertum occurrit. Ego ſanè debitâ diligentiâ hæc diu multumque diſcuſſi, nec tamen me multis difficultatibus expedire poſſum, quas farrago diverſarum ſententiarum de Regibus Apuliæ & Siciliæ à Felino Sandeo Viro ut ubique, ita præcipuè in Aula Romana clariſſimo collecta auxit. Ex quo en tibi tabellam genealogicam noſtræ Conſtantiæ.

Felini rationes genuinæ			*Correctæ.*
Guiſcardus obiit, Anno Chriſti	1086.	1068.	Ei ſuccedit,
Rogerius fil. regnat annis	25.	25.	Hujus ſucceſſor,
Guilielmus fil. Anno Chriſti	1197.	1111.	Hic regnat,
— — — annis	16.	16.	Huic ſuccedit invaſor,
Rogerius patruelis Anno Chriſti	1127.	1127.	Is regnat,
— — — annos	23.	29.	Succedit ei filius,
Guilielmus 2. Anno Chriſti	1156. pro 1150	1156.	Is regnat,
— — — annis	12.	12.	Relictus ſucceſſ.
Guilielmus 3. fil. Anno Chriſti	1168.	1168.	Regnavit is,
— — — annis	20.	20.	
	1188.	1188.	Huic oppreſſo Tancredo notho ſuccedit Conſtantia cum marito Henrico VI. Anno Chriſti 1190.

Ibid.

Ibid. *(f) Bonfin. dec. 2. l. 4. p. 300.* Blond. dec. 2. l. 6. *(g) Cuſpin. l. d.* & Jacob. de Strada l. d.

Pag. 225. *& Jeruſalem, poſtquam.* Vid. Æmyl. l. 5. ſub fin. Til. ad ann. 1187.

Ibid. *& proximo geſſit.* Vid. Urſperg. & Cuſpin. in Friderico I. Annal. Godefr. Æmyl. & Til. in Philippo Auguſto.

Ibid. *(l) circa annum* 1186. eodem, ut notat Godefridus, Fridericus Imperatoris fil. Dux Sueviæ cum iſtius Belæ filia.

Ibid. *& Serres (t)*, & Æmylius (uti & Tilius.

Ibid. *filia Ducis Morgiæ*, vel ut Æmylius habet Moraviæ.

Ibid. *Arthuri (2) mater* ſed & Philippus Rex Galliæ Ludovici.

Ibid. *liberorum natales egerunt.* Annotatur à Godefrido ſtella Coloniæ Anno 1197. tribus ante electionem Ottonis IV. diebus viſa.

Ibid. *(1) Polyd. l. 13. p. 237 & ſeqq.* De his Chriſtianorum Principum diſſidiis, æmulationibus, ſuſpicionibus & ſic prodita ac perdita re in Palæſtina vid. Urſperg. p. 229. & ſeqq. Æmyl. l. 6. p. 221. b. 223. a. 224. a. & alibi, Aventin. Jovius, & alii qui de rebus Turcicis ſcripſerunt, & vel eas attigerunt.

Ibid. *(m) Polyd. l. 14. initio.* Æmyl. l. 6. p. 216. b.

Pag. 226. *ex Stadenſi docet.* Confer Godefr. ad ann. 1195.

Pag. 227. lin. prima *pace* inter Emericum Hungarum & Leopoldum Auſtrium ut Chron. Auſtr. perhibent, tùm

Ibid. lin. 4. *& ex eo Jovius* imo & Æmyl. & Tilius.

Ibid. *nullam reliquiſſe prolem.* Ita & Chytr. in Wandalia, Saxonia, & Chron. Saxon. Ottonem IV. nullam ex reliquiſſe prolem, & aliàs docuimus.

Ibid. circa finem, *quo viſus eſt Cometa* ut Chron. Auſtr. putant (Auguſtana enim has nuptias in annum proximè ſequentem ponunt) Leopoldus Auſtrius Theodoram Græci ſanguinis Principem duxit uxorem.

Pag. 228. *ejuſdemque Ruſſicâ victoriâ* tum Leopoldi Junioris nativitate.

Ibid. *(d) interfecti, attulit*, quem non Cometa ſatis longè remotus, ſed fides promiſſi Ottoni à Philippo facta & fruſtrata portendit, Chron. Auguſt. ad ann. 1197.

Pag. 229. *Waldenſium cædes.* Vid. Æmyl. l. 6. p. 239. a. & ſeqq. Tilius ad ann. 1213.

Ibid. *quæ intra quatuor, ut* Godefridus ad ann. 1212. &

Pag. 230. *jam diu à Philippo odium* avitâ invidiâ nominis Anglicani, cui Otto, utpote Angla matre genitus, impenſè favebat, auctum, vid. Æmyl. l. 6. p. 242. b.

Ibid. lin. penult. *Eclipſes in* 1216. *profert.* Non diſſimulo Cometam II. Nonar. Martii, & Eclipſin Lunæ XIV. Kal. April. à Godefrido ad annum MCCXIV. notari. Unde quis hunc & illos duos proximos Cometas pro uno eodemque reputare poſſet. Buntingus & Angelocrator nullam eclipſin hac tempeſtate, Eckſtormius Solarem & Lunarem ad ann. 1216. notat.

Pag. 231. *Gallo mox pecunia (c) accepta.* Vid. Æmyl. l. 6. p. 247. a. Til. ad ann. 1217.

Ibid. lin. ult. *pro Ottone 4. p. 395.* Godefr. ad ann. 1218.

Pag. 232. (*quæ olim Heliopolis* vel potius Æliopolis, ab Ælio Pertinace reſtauratore dicta & ab Heliopoli Ægypti pariter celebri urbe longè diſſita, ut alii putant, Confer Blond. dec. 2. l. 7. ſub init. De hoc Chriſtianorum felici ſucceſſu & aliis in Palæſtina rebus geſtis vid. hiſtoriam Tyrii Archiep. Annales Godefridi, & hiſtoriam Pauli Æmylii, alioſque auctores, qui hæc literis mandarunt.

Ibid. *anno 1219. captam triennio.* Ita Chron. Elvangenſe ad ann. 1217. captam, 1221. redditam ſcribit.

Ibid. *Bonfinio & Petavio* & ante hos à Godefrido (qui, ut & Æmylius, urbem illam Anno 1219. Nonis Novemb. captam affirmat) & Chron. Auguſt. auctore.

Pag. 233. *in uxorem accepit.* Chronica Auſtr. id gaudii in annum 1222. referunt. Hic nota à Krantzio Wand. l. 7. c. 19. hanc Margaritam cum illa Conſtantia Sicula confundi. Hæc enim non illa Henrico Imperatori Frid. I. filio, Friderici 2. patri: Margarita autem Henrico Cæſari Friderici 2. filio, Primi pronepoti nupſit. Chytr. in Wandal. & Saxon. Dubrav. de rebus Bohem. lib. 16. ſub init. & fin. & Jordan. in h. l.

Ibid. *Anno 1227. (c) ſuſcepta.* Proximè præcedens annus Henricum & Fridericum Leopoldi Ducis Auſtriæ filios matrimonium ineuntes, illum cum ſorore Landgravii ad Norimbergam, hunc cum ſorore Reginæ Hung. lætus vidit. Chron. Auſtr. & Auguſt.

Ibid. *Paulum Æmylium ſecutus.* Vid. l. 7. p. 272. b. Confer Hunger. in Cuſpin. p. 156. qui hoc nomine graviter arguit Blondum quaſi ille cum Æmylio Conradi matrem Conſtantiam Caſtellanam faceret. At enim dec. 2. l. 7. p. 281. invenio eum expreſſè matrem Conradi filiam Regis Hieroſolymitani, illius ſcilicet Joannis Brenni, id eſt, Jolam, quam vidimus, vocare. Verum tamen mater Conradi foret illi Conſtantia illa, ſi Conradini pater foret Henricus Conradi frater Conſtantiâ genitus, ut ille dec. 2. l. 7. p. 297. & l. 8. p. 315. (ſed NB. l. 8. p. 314. eund. Conrado genitum ſibi ipſi contradicens ait) & Nauclerus affirmat & Conſtantiam Conradini aviam fuiſſe putat. Sed Conradini pater ab aliis Conradus fuiſſe putatur & affirmatur. Vid. Felin. de regibus Sicil. & Apuliæ c. 15. p. 22. (confer genealog. Caroli, ibid. p. 53.) Cuſpin. Seb. Franc. & Zuingl. in Conrado & Alphonſo X. Paralinom. in

Conra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Conradino. Krantz. Wand. l. 7. c. 33. & ſeqq. Chron. M. Alberti Argentin. ſub initium.

Ibid. *(a) Dec.* 2. *l.* 8. *p.* 329. Cuſpinianus in Frid. 2. & Wolph. Lazius, & Chron. Auguſt. Dubrav. lib. 16.

Pag. 234. *Ludovici* 2. *Bojorum Ducis* & nuptiis Waldemari 3. Regis Dan. cum Eleonora Regis Portug. filia celebratis.

Ibid. in notis lin. antepen. *ad eundem annum* & Cuſpin. in Frid. 2.

Pag. 235. *& natalem Cometæ confirmabo.* Confer Spangenb. Chron. Sax. c. 255.

Ibid. *Trithemius & Cuſpinianus*, Chron. Auſtr. & Auguſt.

Ibid. mox: *Alſtedius (c)* Angelocrator Chronol. l. 6.

Ibid. *ſcriptum reliquit.* Confer Chron. Auguſt. ad ann. 1230. Godefr. ad 1231.

Pag. 236. *contra tòt teſtes Trithemio (f)* Spangenbergio qui Chron. Sax. c. 258. ſcribit, ut & Jacobus de Strada epit. theſ. ant. Iſabellam Bavaram Friderici quintam, Mechtildim Anglam ſextam uxorem fuiſſe. Sed quid reſpondebimus Anglis & aliis auctoribus, qui Anglam Iſabellam vocant? Vero ſimilius videtur alios ſcriptores Bavaram & Anglam uxores confudiſſe.

Ibid. *quem Trithem. (i) Jordanum.* Hunc Fridericus ex Conſtantia illa Arragonia ſuſcepit, & puerum amiſit Cuſpin. & Jacob. de Strada in Frid. 2. Spangenberg. Chron. Sax. c. 258.

Ibid. in fine *(k) Funcc. ad* 1234. Æmyl. l. 7. p. 261. b. Tilius ad ann. 1234.

Pag. 237. *ut Trithemius ait.* Godefridus ad ann. 1235. addit, diem illum menſis Auguſti 21. poſtulante Imperatore in faſtos eſſe publicæ lætitiæ nomine relatum.

Ibid. verbis *merito eſt ponendus.* Adde: Pluria læta Cometen noſtrum ſecuta videat qui volet, ſub finem Annalium Godefridi, Chron. Auſtr. ad ann. 1234. Elvang. ad ann. 1235. Sed quis læta & triſtia aſſiduò in orbe miſceri ignoret?

Pag. 238. *duos montes loco movit.* Vide de hoc prodigio Angelocrat. Chronol. l. 6. ad ann. 1241.

Pag. 239. verbis *hìc & illìc contigerunt.* Adde: Nuptias & natales Principum hac tempeſtate frequentes, res feliciter pace & bello, domi foriſque geſtas triſtibus tamen etiam diſtinctas (nota ignominia Ægyptiaca Ludovici 9. qui & Sanctus dicitur) vid. in Chron. Auſtral. Auguſt. Annal. Elvang. apud Æmyl. Til. Zuingl. & Serrem in Ludov. 9. & apud alios Auctores. Nos enim dehinc, licet inviti, ex valetudinis, temporis, aliiſque magni momenti rationibus, majori compendio ſcriptionis uti oportet.

Pag. 240. in notis *(l) & Trithem. ad* 1252. Chron. Sax. Spangenb. & Seb. Franc. ad 1253. ſed Chron. Elvang. ad 1256.

Pag. 241. XXII. *amplius annis durante.* Confer Chron. Auguſt. ad ann. 1257. Saxon. ad 1273. Æmyl. l. 7. p. 274. a. Cuſpin. in Interregno poſt mortem Frid. 2.

Pag. 242. verbis ult. *fertilis fuit.* Adde proximus ab hinc nuptiis Ludovici Palatini ad Rhenum cum Poloniæ Ducis Conradi filia lætus fuit, ut Chron. Auguſt. notant. Plura læta vid. ibid. Quod verò paulò ante de Cometa à Cl. Oleario (is enim eſt libelli illius auctor) ad ann. 1258. annotato diximus, augemus hìc teſtimonio ad ann. 1259, 1261 & 1262. Auctoris Chron. Auguſtanorum, qui quidem proximè ſequentem annotat, cæterum ad ann. 1263. hæc ponit: *Eod. anno (1263.) in menſe Julio & Auguſto apparuit ſtella quædam, quæ à ſe miræ altitudinis radios emittebat. Hanc ſtellam dicebant eſſe Cometam.* Hæc duo phœnomena ſi legitimam obtineant auctoritatem, ſufficiendi erunt iis qui per errorem ab Auctoribus in cenſum relati ſunt, de quibus ipſi dubitamus.

Ibid. *Hiſt. Eccl. cent.* 13. *c.* 13. Idem cum Schedelio ſentit Seb. Francus. Sed tot auctorum fide iſte annus Cometæ erit natalis.

Pag. 243. *Siffridus lib.* 2. Chronica Auguſtana, Sax. & Thuring. quæ eum XIV. hebdomade diſparuiſſe teſtantur, Annales Sileſiæ Curei.

Ibid. *annos non adſignat* tùm Schedelio & Franco, quos vidimus.

Ibid. *pro* 1264. *ſive* MCCLXIV. Ita invenio in edit. Francof. quam poſtea nactus ſum.

Pag. 244. verbis *mors Conradini, vita Caroli.* Adde: Hunc ambitione uxoris Beatricis, quæ tres ſorores ſuas Reginas, Romanorum, Anglorum & Gallorum videns, eodem honore quarta gaudere voluit, ad occupandam Apuliam, cum frater Ludovicus, ille Sanctus, *cupiditate novarum opum quærendarum adduci non potuerit*, impulſum prodit Æmyl. lib. 7. p. 276. b. apud quem & alios auctores, vide quibus artibus Pontifex Rom. & alieni appetens & de alieno liberalis, jus in Apuliam inter diſſidentes æmulos arrogatum, excluſis & tand. ſublatis legitimis ſucceſſoribus Suevis, Carolo Andegavenſi conceſſerit. Atque his artibus ſequentes Pontifices arrogantiam ſuam inter æmulorum Gallorum, Arragoniorum, Hungarorum, & rurſus Gallorum certamina in Apulia firmarunt. Diximus alibi M. Albertum Argentinenſem graviter hallucinari, dum Conradinum à Carolo Martello deletum ait, qui ab avo ejus Carolo ſublatus fuerit.

Ibid. *cædes aliaque, adeat* Annales Altahenſes (qui continuando illa Chronica Auguſtana, ab Anno 1266. incipiunt.)

Ibid. verbis *& Ruſſis reportarunt* ſubjice. Pacis & natalium Principum gaudia, quæ hoc anno Bohemiam & Bajoariam complerunt, in Annal. Altah. vide. Eodem anno notante Tilio, Philippus Pulcher Rex Galliæ natus, Ludovici S. nepos ex filio Philippo Audace, qui patri ſucceſſit. Hinc quivis, errorem animadvertit in Zuinglio, qui Audacem IIX. non IX. Ludovici filium ponit.

Ibid. lin. ult. (b) *Enn. 9. l. 7. initio.* Æmyl. l. 7. p. 279. a. Jac. de Strada in Conrado.

Pag. 245. verbis *ſancitam videmus*, adde: Natales & nuptias Principum vid. in Annal. Altah. ad 1269 & 1271. apud Tilium ad 1272.

Ibid. verbis *Chron. Aug.* adde: Ad hunc annum vel allegatum ab aliquo. Auctore Chron. Auguſt. de hoc phœnomeno teſtimonium reperi, vel ipſe in excerpendo (præſertim feſtinans, vel quòd hora præſtituta immineret, vel quòd amicus, cujus facilitate aliquando longius extracto in excerpendo tempore abutebar, aliàs fuerit occupatus) per facilem errorem annum MCCLXXIII. pro MCCLXIII. poſui. Sed conſtat hîc noſtro Cometæ, Annalium Iſlandicorum fide, auctoritas. De illo vero phœnomeno anni 1263. ſupra egimus.

Ibid. mox verbis *Annus iſte*, præpone: Meminerunt Cometæ hujus Annales Iſlandici, qua de re Cl. Eraſmius Bartholinus me monuit. Vid. T. 1. p. 441.

Ibid. circa fin. *nil certè invenio.* Vid. Chron. Sax. c. 264. Cuſpin. & Jacob. de Strada, qui Margaritam inter filias & Theodoricum inter generos ejus non numerant.

Ibid. verbis *quæ recenſere non libet*, adde: Vid. Paralip. ad ann. 1273. ad eund. Chron. Altahenſ. Saxon. ad 1277, 1280.

Ibid. in notis (f) adde: Annales Altahenſes & Chronica Saxonica tum Trith. &c.

Pag. 246. lin. 2. *Cometæ acciderint neſcio.* Atqui nunc ab Æmylio, Tilio, & Chron. Gall. Reg. in Philippo 3. Veſperem Siculum in ann. 1281. à Zuinglio in 1286. referri invenio.

Ibid. verbis *Lunæ vicinâ præſignificatus*, adde: Vide hîc pluria læta hiſt. Dan. Erici Regis ad ann. 1283. ad eund. Chron. Auſtr. Tilius ad 1284.

Ibid. in notis *Bucholz. Funcc.* adde: Leon. Aret. in hiſt. Florent. & Archiep. Flor. 2. part. hiſt. fol. 70. Vid. Æmyl. l. 7. p. 288. & ſeqq.

Ibid. *Memorabilis ſanè annus iſte fuit.* Confer Æmyl. l. 7. in fine.

Ibid. circa finem *Calviſius ex Annal. Auſtr.* At enim nuptias iſtas Chronica Auſtr. in ann. 1286. ponunt.

Pag. 247. *Jacobo Siciliæ, Alfonſo Aragoniæ.* De Jacobo Siculo, & Fernando Aragonio fratribus Petri filiis vid. Blond. dec. 2. l. 8. p. 329. Confer eundem l. 9. ſub initium, ubi hunc Fernandum, ut videtur, Fridericum vocat. Vide & Felin. de Regib. Sicil. c. 18. Confer Æmyl. l. 8. p. 308. b.

Ibid. verbis *decus ac robur fuit*, adde: Vide nuptias Waldemari Ducis Jutiæ cum Filia Ducis Saxoniæ Anno 1287. celebratas, in ipſo fine celeberrimæ illius hiſtor. Danicæ ab Incluto Rege Erico conſcriptæ.

Pag. 248. lin. 5. *intermiſſam recepit*, adde: Vide pluria læta in Chron. Auſtr. ad 1295, 1296, 1297. Saxon. ad 1294 & 1295. Rebdorfiana ad 1297. quæ hinc ferè incipiunt.

Ibid. * *Calviſ. ad* 1295. Chron. Elvang. ad ann. 1294. Annales Altahenſ. ad 1295.

Ibid. *Bucholzerus & Alſtedius.* Angelocrator eum in annum 1297. refert.

Ibid. verbis *nil de his prodat*, adde: Pluria læta vide in Chron. Auſtr. ad ann. 1298 & 1299.

Ibid. (*Mariam Serres.* Numerat quidem Serres Blancam inter Sorores Philippi 3. ſive Audacis & Reginam Caſtellæ vocat, ſed filiam ejus Mariam Archiduci Auſtriæ nupſiſſe ait. Ita & Annales Altahenſes, qui etiam has nuptias in annum 1301. referunt. At verò Blancam Audacis Sororem ei nupſiſſe Æmyl. Tilius, Cuſpin. Jacob. de Strada affirmant: niſi quòd hi Rudolphum Alberti ex XXI. liberis primogenitum, illi Fridericum ſecundo genitum ſponſum nominent. Chronica Auſtriaca Blancam Philippi ſororem Rudolpho Anno 1299. nupſiſſe, diſertè ſcribunt. Atque hoc verò ſimilius videtur: verum tamen Rebdorfenſis Fridericum Regis Franciæ filiam, Cuſpinianus verò in Auſtria Rudolphum Blancam Philippi Regis Galliæ filiam in uxorem duxiſſe dicunt. Adeò hîc quoque certum ſententiæ & regula veritatis Hiſtoricæ requiritur.

Ibid. *Guaguinus, Crantzius,* Æmylius, Tilius, Annal. Altah. Contin.

Ibid. verbis ult. *potius referri merentur*, adde, Pluria læta hujus Anni vide in Chron. Saxon. & Annal. Altahenſ. Hi verò ad hunc annum ab Henr. Sterone Monacho Altahenſi perducti. Continuatio horum ab aliis adjecta eſt.

Pag. 250. *ſuperſtitem fuiſſe affirmant.* Vid. Bonfin. dec. 2. l. 9. Felin. de regib. Sicil. in genealog. Caroli p. m. 50. Confer Æmyl. l. 8. p. 316. a. ubi Martellum circa ann. 1303. antequam filius in Hungariam iret mortuum ſcribit. Hoc non diſſimulo jam jam compertum quod quidem pro Spondano & Ricciolio, ſed contra tot alios auctores, etiam Hungaros, eſt; quod in me, ut & aliàs ſemper, deſiderium illius regulæ hiſtoricæ excitat.

Pag. 251. lin. 3. *in Faſcic. temp.* adde: *Anno Chriſti* MCCCII. *apparuit Cometa in Autumno in Occidentali parte in ſigno Scorpionis, aliquando ad Orientem, aliquando ad Occidentem radios ſuos emittebat, & durabat per menſem.* Continuator Annal. Altahenſ.

Ibid. *à præcedenti diverſus ſit.* Annotatur tamen ad utrumque annum ab auctoribus. Et potuit utroque anno in eodem Aſteriſmo videri.

Ibid. in fine, *& lætitia celebravit.* Vide pluria talia in Chron. Elvang.

Pag. 252. *& lætitiam faciunt.* Tilius ad ann. 1309.

Pag. 253. ult. lin. *Chron. Belg. ad* 1313. Ita & Cuſpin. Jacob. de Strada aliique ſcriptores in vita Henr. 7. & Contin. Annal. Altahenſ. tum Annal. Rebdorf. ad ann. 1313. Petrarcha in libro Auguſtali.

Pag. 255. lin. 2. *p.* 290. Ita & Contin. Annal. Altahenſ. vide & Chron. Sax. c. 280.

Ibid. verbis *Famem & ſic etiam peſtem* præp. Barlandus in Chronicis Brabantiæ Ducum p. 9. Anno MCCCXV.

poſt Calendas Majas ortam pluviam, quæ menſes durâvit plus minus decem, hinc ſecutam famem & peſtem deſcribit: & ſubdit: *Per eadem ferè tempora obſervatus eſt in cœlo Cometes diro aſpectu, magnam luce radios ſuos emittens. Vulgò putatur hoc prodigii ſummis principibus exitium aut bellum aut peſtilentiam aliquam populo portendere.*

Pag. 256. *peperit filiam Blancam.* Vid. Æmyl. l. 8. p. 332 & ſeqq.

Ibid. *& lege Salica.* Vid. Æmyl. l. 8. p. 332. b. Confer p. 327. b. Tilius ad ann. 1327.

Ibid. lin. ult. *Saxon. memorabil.* Vid. Chron. Elvang. ad ann. 1319 & ſeqq. Til. ad ann. 1327 & ſeqq.

Pag. 257. *Calviſius quoque* Peucerus Spangenberg. Cæſius, & ex eo Mathematicus ille Noriberg. anonymus (qui poſteriorem ferè tribus menſibus integris, ſcilicet Jun. Jul. Auguſt. fulſiſſe ſcribit.)

Pag. 258. *cum divite præda reportavit*, adde: tùm verò & Caroli V. Regis Galliæ natali, teſte Tilio.

Pag. 260. lin. 7. *eventibus erunt annumerandi.* Vid. Annal. Rebdorf. ad ann. 1340.

Ibid. *de hæreditate Britanniæ.* Æmyl. l. 9. initio. Tilius ad ann. 1341.

Pag. 261. *Illa tamen Caroli electio.* Vide ſobrium de hac electione judicium Cuſpiniani. Conſule & Jacobum de Strada in Carolo IV.

Ibid. lin. 4. à fine *Saxon. ad* 1346. Vid. Æmyl. l. 9. p. 352. a. Tilius ad 1346.

Pag. 262. *peſtem toto orbe graſſantem.* Vid. de hac & de motu terræ anni 1348. M. Alb. Argentin. Chron. p. 706. apud Cuſpin.

Ibid. *Regi Apuliæ.* Andream Regem Siciliæ aſtu illius Joannæ (quam conſobrinam in uxorem duxerat) ſuſpecto de ſcelere Papa & quibuſdam Cardinalibus, Argentinenſis ille prodit, qui Anno 1345. at Felinus 1346. factum ait.

Pag. 263. lin. 3. *Anglus urbe Caleto.* Vid. hæc apud Til. ad ann. 1347. & pluria læta ad ann. 1348.

Pag. 264. *is ex Chron. Saxonico*, adde: At enim Spangenbergius in Chron. Saxon. menſem Decembrem putat. Hinc errorem in Eckſtormio corrigendum eſſe arbitror.

Ibid. *adverſis mox maxime nobili.* Æmyl. l. 9. p. 353. a. Til. ad 1350.

Ibid. prope fin. *Carolum Navarræ Regem* Æmyl. l. 9. p. 354. b. Til. ad 1355.

Pag. 265. *Serres vero* MDCC. *cæſos.* Æmyl. MD. totidem vel MDCC. nobiles captos Tilius, ille quinque omninò armatorum millia deſiderata, iſte ad quinque aut ſex millia, prodit.

Pag. 266. lin. 4. *Proximi ante hujus Cometæ*, præpone: Henricus Rebdorff ſub finem annalium ſuorum, ad hunc ſcilicet ann. 1362. Cometam menſibus Aprili & Majo viſum fuiſſe annotat. Itaque tribus menſibus apparuit. Sed an toto trimeſtri durâvit, in incerto eſt.

Ibid. ſub fin. *auctore Trithemio, anno* 1365. Vid. Theodorici Nyem hiſt. l. 1. c. 6. Chron. Saxon. ad 1366. Annal. Miſn. ad 1362 & 1363.

Pag. 267. lin. 4. *Philippus à Joanne* patre, ut Burgundionum Annales, vel, ut Francici teſte Æmylio perhibent, à Carolo fratre.

Ibid. paulò poſt: *Anglo ſatiſfaceret* confer Æmyl. l. 9. p. 361. b. Tilius ad 1363.

Ibid. *Henricum fratrem ejus nothum*, vide Æmyl. l. 6. p. 362. b. Til. ad 1366. confer Æmyl. l. 10. p. 413. b. Til. ad ann. 1112.

Pag. 268. lin. 6. *evaſiſſe affirmat.* Hunc Ottonem Brunſuicenſem Bonfinius Brunduſienſem vocat dec. 2. l. 9. De ejus fortitudine vide Æmyl. l. 9. p. 378. b.

Ibid. *quæ res fomentis belli reſtaurati* Confer ea quæ Æmyl. l. 5. p. 204. & Tilius ad ann. 1157. de matrimonio Leonoræ cum Henrico Andegav. notant.

Pag. 270. lin. 2. *generis humani geſta.* Vide pluria in Chron. Saxon. & Elvang. ad ann. 1375.

Ibid. ult. verbis, *de reg. Hungariæ* adde: Felin. de regib. Sicil. c. 20.

Pag. 271. lin. 13. *Ita enim hæc Bonfinius.* Præter ea quæ ex Bonfinio allegavimus, vid. Felin. de regib. Sicil. c. 20, 22, 28. Tilius ad ann. 1381, 1382. Confer M. Alb. Argent. Chron. p. 703. Æmyl. & Serrem in Carolo 6.

Ibid. inter not: *Calviſ. ad* 1382. Vid. Felin. de regib. Sicil. c. 20.

Pag. 272. *ut Trithemius (g) putat*, Aliquot errores Trithemius in uno iſto Venceſlao commiſit. 1. Wilhelmum eum nominat Chron. Sponh. ad ann. 1372. poſtquam eum paulò ante, ſed & toties in ſuperioribus Wenceſlaum nominaſſet. 2. Dicit eum Joannis Regis Bohem. fratrem fuiſſe, cum filius fuerit. 3. Henrici IV. fratrem vocat, qui Caroli IV. frater fuerat. Vid. ejuſd. Chron. Hirſaug. ad 1356. & alibi.

Ibid. *Henrici VII. Imperatoris nepos.* Vide Cuſpin. in Carolo 4. ubi poſteri Joannis Regis Bohem. enumerantur, & inter hos iſte Wenceſlaus. De hoc vide Chron. Brab. Barlandi.

Ibid. *Caroli Parvi, illius Dyrrachini.* Vid. Felin. de reg. Sicil. c. 20 & 22.

Ibid. *bellum inter Dominam Brabantiæ Ducem.* Chron. Brab. Barlandi p. 23. b. Dominam Ducem congredi cum hoſte feroci non auſam victricem abiiſſe teſtantur. Confer Chron. Sponh. ad ann. 1387.

Pag. 273. lin. 3. *Philippus verò Burgundus* qui jure nuptiarum Flandriam Burgundiæ, uti filius ejus Antonius jure materteræ ſuæ Joannæ, quæ primum Wilhelmi Comitis Hollandiæ Anno 1345. à Friſonibus occiſi (cui Wilhelmus ille Bojus, ſororis filius ſucceſſit) dein Wenceſlai illius uxor ſine liberis exceſſerat, Brabantiam paternis Principatibus adjunxit: unde hæc cuncta in domo Auſtriaca Burgundo ſanguini immiſtâ legitimo ſucceſſionis jure manere videmus. Vid. Barlandi Chron. Brab. p. 23, 24 & ſeqq.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Trith. Chron. Hirſaug. ad 1312. & 1345. Sponh. ad 1345. Æmyl. l. 9. p. 376. a. M. Alb. Argentin. Chron. p. 699.

Ibid. lin. 7. *Vladiſlai dicti*, non Boleſlai, ut Krantz. Wandal. l. 10. c. 16. ait.

Ibid. *apud Auctores invenio* niſi quod Chron. Sax. peſtilentiam in Thuringia ad ann. 1393. memorent.

Ibid. poſt med. verbis *induciæ reddiderunt* adde: Ideò Æmyl. librum x. (qui ultimus eſt) de rebus geſtis Francorum ordiens, *Rex jam ætate florebat* (ait) *ſimul cæteræ regno contributæ regiones feſta pace lætæ degebant.*

Pag. 274. poſt med. *legere me memini.* Ita & in Chron. Saxon. Spangenbergi, quæ nuper nactus ſum.

Ibid. *Leunclav. Ganfræus.* Æmylius, Tilius, Chron. Elvangenſia.

Ibid. *ſolutior & aſpera*, Cuſpin. in Sigiſm. Æmyl. l. 10. p. 396. a.

Pag. 275. *fatale Joannis Regibus eſſe nomen*, vid. Æmyl. 9. p. 353. & aliàs in vita Joannis I. Confer l. 8. p. 339. a. l. 9. initio p. 345. a. 346. a. 351. b. & aliàs.

Ibid. *qui ſe Candorin vocat.* Hunc Conr. ab Höveln eſſe, poſtea accepi.

Pag. 276. *Ignavia Wenceſlai.* Vid. Krantz. Wandal. l. 10. initio Æmyl. l. 10. p. 397. b.

Ibid. *temeraria arrogantia* avaritia debita militi ſtipendia negans, ſævitiæ deſertionem ſui vindicaturæ metus, tùm vero fratris natu majoris cædes ex inſatiabili cupiditate regnandi, qua impulſus finitimos Aſiæ regulos avitis ditionibus exuerat, & vecors Tamerlanis ad bellum provocatio, vide Leuncl. hiſt. Turc. l. 6. & 7. & in Annal. Turc. ejuſd. p. 22. & ſeqq. Lonicer hiſt. Turc. l. 1.

Ibid. lin. penult. *& Sebaſt. Franco* tum Krantzio Wandal. l. 10. c. 4.

Pag. 278. *& Galeatius obiit*, Carolus 7. Rex Galliæ natus eſt, notante Tilio.

Ibid. *vaſtiſſimum imperium Tamerlanis.* Conſule Lonicer. hiſt. Turc. lib. 1. in vita Tamburlani ſive Temurlangi, ubi videbis eum & lethi genere Attilæ ſimilem fuiſſe. Nec mirum mores utrique eoſd. fuiſſe. Uterque enim è Scythia oriundus fuit. At Tartari extremè barbari.

Ibid. *Alſtedius junxit.* Camerarius eum illi Anno 1400. viſo adpoſuit.

Pag. 279. *hujus quoque ſeculi ſextum.* Has rationes & Buntingi & Angelocratoris rationes confirmant.

Ibid. *putat Anno* 1400. Lonicerus annum 1397. victoriæ Tamerlanis tribuit, ab hoc anno ſexto, à Chriſto Nato 1402. mortuum ſcribit. Ita ſi Anno 1400. victoria potitus, & intra 6. annos dehinc mortuus eſt, anni circiter 1406. à Chriſto Nato conflantur. Huc facit, quòd Leunclavius, ut nobiliſſimus ita & accuratiſſimus ſcriptor Bajaſitem à Temure (Ita enim primo ab ortu, quòd iſchiâ, quæ Scythis Temur, debilitatus & claudus eſſet, inde à Perſis Temurlang, id eſt iſchiâ debilitatus vocabatur) anno Muhamedis exſtincti IↃCCCIII. exeunte, ſive Chriſti 1402. victum & captum affirmet, niſi quòd annum mortis Temuris non exprimat, & Bajaſitem non anno (ut alii putant) ſed fortè menſe quarto, certè intra aliquot menſes ab illa pugna, captivitate ejus celeberrimâ, obiiſſe dicat. Temurem tamen circa ann. Chriſti 1405. fato functum eſſe ex Leunclavii hiſt. Turc. & Annalibus Turcicis ab eo in linguam latinam verſis ſat tutò colligi poteſt. Atque hoc ad exputandos Cometæ noſtri natales ſatis eſt.

Ibid. *Jagello verò Poloniæ Rex.* Vladiſlaus ille in baptiſmo non Boleſlaus (ut Krantz. Wandal. l. 10. c. 16. 39 & alibi paſſim putat, (quem errorem toties hîc commiſſum, hîc etiam correxiſſe decet & juvat) dictus.

Ibid. verbis *Nec eclipſis* præp. Non diſſimulo Spangenb. Germanicè Francofurti ad Mœnum Anno 1585. editum nullius Cometæ ad ann. 1408. vel circa hæc tempora, eclipſeos verò Lunaris ad ann. 1407. facere mentionem.

Pag. 280. *frater is Caroli.* Confer Æmyl. l. 10. p. 397. b. & Tilius ad ann. 1407. apud quos etiam vide varios rerum motus, multiplices hominum conatus, temporum conditionem miſeram, ut ipſe Æmyl. ait, ut & apud Ritium, Zuingl. & Chron. Reg. Gall. in Carolo VI.

Pag. 281. *hiſtoriarum monumenta inſpicienti.* Vid. Chron. Elvang. & Saxon. ad ann. 1409.

Ibid. *qua de re infra agam.* Hic verbum addo, Camerarium l. 2. de Oſtentis, Cometam quidem Anno 1414. ſed nullum Anno 1416. at diſput. de Comet. Anno 1456. viſum adnotare.

Pag. 283. in fine inter not. *(b) Æmyl.* lib. 10. p. 407. & ſeqq. Til. ad ann. 1429. & 1430. Chron. reg. Gall. & Zuinglius in Carolo 7.

Pag. 284. in med. *ut Polydorus, non duorum.* Puto hos duos annos illis decem adjungendos, ut 12. anni conflentur ſecundum rationes Æmylii l. 10. p. 407. b.

Pag. 286. *Meminit hujus Cometa* adde Camerarius, Spangenbergius &

Ibid. *& Æneas Sylvius indicat*, vid. Æmyl. l. 10. p. 414. a.

Ibid. *in Concilio Florentino*, vid. de hoc Archiepiſc. Florent. hiſtor. & Æmyl. l. 10. p. 412. b. & ſeqq.

Pag. 288. lin. 1. *Georgium Scanderbegum*, id eſt Alexandrum Magnum, qui ita à fortitudine & rerum geſtarum gloria dictus eſt. Vid. Chron. Turc. T. 3. in vita & rebus geſtis Scanderbegi.

Pag. 289. *& Dubravium l. 28. p. 233.* Vid. P. Callimachi librum de pugna Varnenſi in T. 2. Chron. Turcic. Loniceri.

Ibid. verſiculo *Sic variat fortuna* ſubjice: Pluria læta hujus anni vide apud Æmyl. l. 10. p. 414. a. & Tilium in Chron.

Pag. 290. ante med. *Electoris Brandenb.* hujus frater Albertus ille Achilles & Ulyſſes Germanicus, Margaretam Badenſem, Carolus Badenſis Margaritæ frater Catherinam Auſtriacam (ut Chron. Elvang. adnotant) ſociam &c.

Ibid. *Alberti Imperat. ſeptennio abhinc mortui filiam* Uldaricus verò Würtembergenſis Eliſabetam Bavaram, Ludovicus Palatinus Beatricem (aliàs Mechtildim) Sabaudam, ut iterum illa Elvang. Chronica adnotant.

Ibid. in fin. verbis *De ſitu & itinere* præpone, *Quod Cometam Anno Chriſti* 1450. *ex Phranza à Fromondo adductum attinet, ſi fides homini Græco eſt habenda, vel Cometa ille Lunam omninò ſubire potuit, vi lineæ trajectoriæ, qui vero tantum abeſt ut ea propter Cometa ſublunaris audiat, quantum qui Germanus in Italia hoſpitatur, non Italus vocatur. Vel dicendum quod hicce Cometa à Phranza ſic dictus tantùm Cometoides, ſi non penitus Meteoron fuerit. Cum Cometarum fortè corpus ita denſum non ſit, ut eclipſin in Luna cauſari poſſit: radios enim Solis tranſmittit. Nec quoque ſi denſum fuerit, ea propter Lunam obſcurabit. Cum denſum non qua denſum radios terminet, verum quatenus eſt opacum.* Buthnerus exercit. Comet. c. 2. probl. 5.

Ibid. lin. ult. *ut Bonfinius*, Leoncl. hiſt. Turc. in vita Muratis, & in Annal. Turc. ubi Coſovam planitiem illam vocat.

Pag. 291. *at ſecundum Leonclavium.* Ita quidem Bucholzerus Chronol. ad ann. 1451. de Leonclav. Sed hunc ego nuper nactus, video eum Muratis mortem tàm in Annal. quàm in hiſt. Turc. ut & Lonicerum hiſt. Turc. l. 1. in annum 1450. ponere.

Pag. 292. circa finem *Apulorum Polignorumque.* Non dubito Pelignos intelligi Italiæ populos, quorum metropolis Sulmo, patria Ovidii.

Pag. 293. verſus fin. verbis *quos à Keckermano* ſubjice: falſo auctoritatem Camerarii allegante menſ. Junio viſos, quo iſte noſter & proximus anni 1457. viſi ſunt.

Pag. 294. lin. 4. à fine *conjunctis.* De hoc audi Krantzium: *Proceres autem Regni* (Sueciæ) *non minus de ſua exoneratione quàm illius* (Caroli Regis avari & crudelis) *abitu, alacres, ſolennibus miſſis ad Sereniſſimum Regem* (Daniæ & Norvegiæ) *Chriſtiernum Oratoribus eum vocarunt in regnum. Venientem autem honorifice exceperunt, Regem ſuum conſtituerunt, & in Stockholm ſolenni ritu inunctum per manus Upſalenſis Archiepiſcopi conſecrarunt: tribus iterum regnis ad obedientiam unius Regis redeuntibus: quo modo à memoria Margaritæ reginæ, quæ prima regnis hoc decus peperit: ut unis legibus, uno imperio tria moderarentur. Erat autem annus poſt quinquaginta ſeptimus.* Dan. l. 8. c. 28. Vide quæ idem ſcribit Suec. l. 5. c. 33, 39 & 40. Laudes Regis iſtius vide apud eum Wandal. l. 12. c. 26. l. 13. c. 3. & alibi.

Pag. 296. lin. ult. *Funccius.* Vide Krantz. Dan. lib. 8. c. 28 & 29.

Pag. 297. lin. ult. *de reg. Franciæ* vid. Æmyl. l. 10. p. 421. a.

Pag. 298. poſt med. *Bohemia*, *Germania* vid. Chron. Elvang. & Saxon. ad ann. 1463.

Ibid. *Sileſia*, *Luſatia* hanc in ſimili argumento Krantzius Wand. l. XI. c. XX. Luſitaniam vocat.

Pag. 299. circa finem *ad Leodium* Krantz. Wandal. l. 12. fine.

Ibid. lin. penult. *& Burgundum* vid. Æmyl. l. 10. p. 427. & ſeqq. 430. b. & ſeqq. Til. ad 1468.

Pag. 300. *corruptio alterius.* Pluria læta vide in Chron. Elvang. ad ann. 1468.

Ibid. poſt medium: *Bucholz. & Calviſ. in* 1473. Is etiam reciprocam Mahometis de Uſun Caſano victoriam in eund. ſed Leonclavius in ſequentem annum.

Pag. 301. lin. 1. CCCXXXIII. adde: *Autumno anni* 1471. *fulſit Cometa per* 4. *ſeptimanas ante ortum Solis, percurrit ſigna Virginis & Libræ: putabatur accenſus eſſe & regi à Marte. Denunciavit vaſtationem & ærumnas Sileſiæ.* Cureus Annal. Sileſ.

Ibid. CCCXXXIV & CCCXXXV. adde: *Circa feſtum epiphaniæ viſus eſt Cometa horribilis, durans ſex hebdomadas.* Chron. Elvangenſia.

Ibid. lin. 5. à fine, *poſt Faſcic. Temp.* adde: *Menſe Januario & Febr. anni* 1472. *rurſus conſpectus eſt Cometa per quinque ſeptimanas, qui, ut annotatum eſt a Sacerdotibus, erat pogonias. Fulgebat poſt Solis occaſum, & vagatus eſt per tria Zodiaci ſigna, Aquarium, Piſces & Arietem. Judicatum eſt tunc excitatum & ductum eum fuiſſe à Mercurio & Saturno. Portendit clades præcipuis Europæ regnis, Galliæ, Belgio, Hungariæ & Poloniæ. Secuta eſt ingens aëris ſiccitas, ita ut magna flumina exaruerint, & plurima paſſim fuerunt incendia.* Cureus Annal. Sileſ.

Pag. 302. circa finem poſt *belli Burgundici. Alſtedius* adde: *Anno* 1472. 2. *Maji Cometes ingens in Cœlo viſus verſus Orientem caudam jactans, verſus Occidentem & meridiem progreſſus, deinde verſus Orientem converſus.* Angelocrator Chronol. l. 6.

Ibid. *Satis clarè à tot auctoribus*, quibus adde Sebaſt. Francum & Spangenbergium in Chron. Sax. (cujus de duobus Cometis teſtimonium, vel diſſimulavit vel ignoravit Buntingus cumque eo Eckſtormius.)

Ead. lin. *duo diſtincti Cometæ* quorum alter contra S S. in Occidentem & Septentr. alter itid. C. S. S. in Occid. & Merid. iverit.

Pag. 303. verſus fin. *De Uſum Caſſani motibus videat, cuilibet* Leuncl. hiſt. Turc. l. 15. Loniceri hiſt. Turc. l. 1. Cuſpin. in Mahom. 2. Cureum Annal. Sileſ. p. 183.

Pag. 304. *Cometes Ludovicum XI.* Vid. de verſutia ejus Æmyl. l. 10. p. 429. a. & ſeqq. Til. ad 1470. Zuingl. in vita Lud. XI.

Ibid. *invadendam Galliam excitavit?* Nota de Burgundionis iſtius temeritate ad extremum exitioſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

Æmylii verba: *Semper talem Ducis proſpexerat* (Ludov. XI.) *eventuum, parum à fraude cauti, & nimis ſæpè caput partim quæſitis, partim fortuitis periculis objicientis* l. 10. p. 441. b. His adde Ludovico Lucemburgenſi, Comiti Fani Pauli, Magiſtro Equitum ad ſe metu iræ Regis Ludovici confugienti in ſpem gratiæ Regiæ violatam fidem. Id. lib. 10. p. 439. b.

Ibid. *Caroli Burgundi.* De his vide Paralip. Urſperg. p. 236. & ſeqq. Æmyl. l. 10. p. 439. b.

Ibid. lin. penult. *Pontanus author eſt.* Spangenb. in Chron. Sax. Fabricius Annal. Miſn. 2. ad ann. 1472. notat & magnam vini copiam Cometæ iſtius apparitioni ſucceſſiſſe.

Ibid. in not. lin. ult. *ex Onuphrio.* Confer Krantz. Wand. l. 13. c. 15.

Pag. 305. in medio *Lud. Divitis Ducis Bavariæ* & Eberhardus ille Wirtembergenſium ut Comitum ultimus ita Ducum primus Barbaram Ludovici Gonzagæ Marchionis Mantuæ.

Eadem lin. *connubio ſibi copulavit.* Sed has quidem nuptias Chron. Elvang. auctor in 1474. annum, illas in præſentem Cometæ natalem, Auctor verò 14. tabb. utraſque in 1474. ut & Bucholzerus, Friderici I. Ducis Lignic. & Breg. cum Ludomilla Regis Bohemiæ Georgii filia, ponit.

Pag. 306. *Sed hanc violentum Caroli*, vide Barlandi Chron. Brab. Ducum, de moribus, & bellis ac cæde Caroli: quam à Sabellico in annum MCCCCLXXVI. poni, ab aliis duos adjici, rurſus ab aliis quinque ſubtrahi annos, vulgo tamen eam in annum illum 1476. referri teſtatur p. 52. a. Et paulò poſt addit meritò hîc ponenda: *Morte principis hujus plurimi triſtati, quidam lætati ſunt. Oderant ii impendio pugnacem: Oderant ob aſſidua bella pecuniæ exactorem.*

Pag. 307. *noſtra ætate factum videmus.* Hoc anno Ducem Bajoariæ (illum ſcilicet Georgium Divitem Acad. Ingolſt. fundatorem) Reginam Poloniæ, Hedvigin Caſimiri filiam in matrimonium præſente Cæſare & multis Principibus, accepiſſe, Chron. Elvang. memorant.

Pag. 308. verſus fin. *à Buntingo* rectius Leovitium allegante (Sol enim tunc & Luna in ♓ non in ♊ erant.)

Ibid. *ineunte Anno 1477. accidit*, ut & Chronica Elvangenſia, quæ hic finiunt, adnotant.

Pag. 309. *Matthiæ invidentis.* Confer Krantz. Wand. l. 12. c. 36. & l. 13. c. 17.

Pag. 312. *Carolus enim Italiam Anno* 1494. Confer Tilium ad ann. 1493 & 1494.

Ibid. *ambitioſorum bellorum labores.* De his vide finem hiſt. Æmylii, tum initium illius ad imitationem Æmylianæ ab Arnoldo Ferrono pari ſtyli & mentis candore compoſitæ, in vita Caroli 8. In hoc tamen non diſſimulamus in exordio hiſtoriæ commiſſum circa mortem Friderici Imp. errorem. Licet enim Maximilianus I. filius ejus Anno 1486. in Regem Roman. electus fuerit, non tamen Fridericus eo anno, ſed 1493. ut diximus, fatis ceſſit. Levior ille Funccii eſt, dicentis Fridericum obiiſſe Viennæ, qui Lyncii ſive Aureliani Auſtriorum obierit. Vide & Sabellici errorem circa Fridericum apud Cuſpin. Imperante Frider. multa pacis, nomini ejus convenientis & juſtitiæ artibus geſta & læta quæ evenerunt vid. præcipuè in Commentario Æneæ Piccolominei Senenſis Cardin. de ſtatu Europæ ſub Frider. 3.

Pag. 313. lin. 9. poſt *videatur* pone. Pluria læta apparitioni Cometæ hujus ſubjicienda vide apud Ferronum de reb. Gall. l. 3. initio, Til. ad ann. 1498 & 1499.

Pag. 314. lin. 4. *& Funccius* tum Peucerus, Camerarius.

Pag. 318. in medio *Politica portenta.* Vid. Ferron. l. 3. p. 47. b. Til. ad 1499.

Pag. 319. in medio *& Ludovici XII. ingenium.* Vide de hoc Ferron. l. 3. p. 82. a.

Pag. 321. lin. 1. *nuptiæ Franciſci.* Vid. Serres in Ludov. XII. Ferron. l. 4. p. 110. a. Til. ad 1514.

Ibid. lin. 3. *Eidem paulò poſt mortuo* Kal. ſcil. Januariis ineunte anno 1515. non anno 1514. ut Ferronus putat, qui & Franciſcum hoc anno inunctum ſcribit, quod Anno 1515. omnes produnt. Chron. reg. Gall. Tilius, Serres, Zuinglius, Calviſ. Petav. & alii.

Ibid. lin. 8. *Cum poſt annum* 1500 &c. Vide de his Ferron. l. 3. & 4. Til. ad 1500 & ſeqq.

Ibid. poſt med. *Franciſcus confirmavit.* Vid. Serrem in Franc. I. Ferron. l. 5. initio.

Ibid. paulò poſt: verbis *multum in Pontifice pacis & juſtitiæ artibus dedito ſitum eſt*, ſubjice: De Julii Papæ ambitione, ferocia & aliis perverſis moribus vide candida judicia Platinæ in vita ejus, & Ferroni l. 3. p. 69, 74. l. 4. p. 83 & ſeqq. 90 & ſeqq. 101 & ſeqq. Chron. Reg. Franc. in Ludov. XII.

Pag. 323. verbis *per contentionem animis, deſcenderet*, adde: Vide & Ferronum, acriter in hanc impudentiam (ut ait) concionatorum, expiationes delictorum ex avaricia prædicantium invehentem, & Lutheri initia deſcribentem, Eraſmo quàm huic amiciorem l. 5. pag. 115. a. b. Apud eund. p. 116 & ſeqq. vide læta ad eventus hujus Cometæ meritò referenda.

Pag. 324. lin. 1. *Regis Angliæ ſororem*, Ludovici XII. viduam Til. ad 1516.

Ibid. lin. 7. *Franciſci Delphini.* Serres in Franc. I. Ferron. l. 5. p. 118. a. & b. Til. ad 1517 & 1518.

Ibid. *Imò verò indulgentiarum abuſum.* Vide & Ferronum l. 5. p. 115. Til. ad ann. 1516.

Ibid. in notis (c) Ferron. l. 5. p. 119. & Til. ad ann.

Pag. 325. lin. 7. *& perfida ambitio*, Confer Ferron. l. 5. p. 120. a. 126. b. & ſeqq. Til. ad 1521.

Ibid. *Gallorum hiſtorici:* Conſule & Ferronum l. 5. & 7.

Ibid. *Friderici I. Regis Daniæ.* Cæſarem tertium Franciſci I. (notante Tilio.)

Ibid. verbis *Turcam appetunt Rockenb.* adde: *Anno 1522. iterum Cometa apparuit in Capricorno Saturni naturam referens. Hunc ſecutæ horrendæ tempeſtates, caritas annonæ & peſtis. Dein Solymannus Rhodum expugnavit.* Anonymus auctor libri **Turcken trutz und Gottes ſchutz.**

Ibid. *Rhodienſium ſecuritas.* Hujus inſulæ jam ante à Mahomete 2. Anno 1480. tentatæ cauſas vide apud Ferron. l. 6. initio: ubi prior illa oppugnatio Rhodi copioſè deſcribitur ad uſque p. 156. a. ubi ſcriptor iſte prudens & facundus peccatorum orbi Chriſtiano incumbentium non eſt oblitus. Videnda de his Jacobi Fontani qui horum omium laborum & periculorum pars magna fuit (jus enim Rhodiis tunc temporis dicebat) hiſtoria belli Rhodii lectu digna: quam & Ferronus ſequitur, in poſterioris obſidii & deditionis deſcriptione l. d. ad finem ferè libri 6. Superbiæ Rhodiorum Scriptores Chriſtiani, quos dixi, non meminerunt (confer Fontani l. 1. fine & l. 2. initio p. 139. & 141.) at Scriptores Turc. apud Leunclav. in Annal. Turc. & hiſtoria Turc. id produnt.

Pag. 327. *in prælio ad Papiam.* Vid. de toto hoc bello & erroribus in eo commiſſis cladem portendentibus Ferron. l. 7. præſertim à p. 184. b.

Pag. 328. *Franciſci ex captivitate.* Vid. Ferron. l. 8. Til. ad 1525. Serres in Franc. I.

Ibid. *defectio ad Cæſarem.* Vid. Ferron. l. 7. p. 171 & ſeqq. 174. b. & ſeqq. Til. ad 1523.

Pag. 330. lin. 6. *Pontificem ad pacem coëgit* cujus belli portenta Politica extra Cometas vide apud Ferronum l. 8. p. 205. a. & ſeqq.

Ibid. verbis *Cometam anteceſſerunt*, adde: Læta plura, quæ hoc anno evenerunt, vide apud Tilium.

Ibid. verbis *fortuna geſta eſt*, adde: Mox tamen bellum induciis octo menſium, à Cæſare, Gallo & Britanno ſancitis, & pace Cameracenſi diremtum. Ferrariæ Dux Renatam reginæ Galliarum Claudiæ ſororem, alteram Ludovici XII. filiam in uxorem accepit. Ferron. l. 8. Til. ad 1528 & 1529.

Pag. 333. verbis *Cometam præceſſere*, adde: Pluria læta hùc referenda vid. Chron. Sax. Spangenb. & Gallica Tilii ad 1530.

Ibid. *ad Libram progrediens.* Ita in Chytræi Chron. Sax. Anno 1593. Lipſiæ editis invenio. At in Wandaliæ & Saxoniæ Krantzii continuatione Anno 1586. edita, *prægrediens*, & hæc vera eſt lectio.

Pag. 334. verbis, *Eadem de iſto Cometa*, præpone: Poſſem meritò duos Cometas ad hunc annum numerare, prout fecit non tantum Diarii Europæ, Auctor, ſed & Clar. Erhard. Weigelius in Speculo Uranico Aquilæ Romanæ ſacro, ſive Comment. de Cometa anni 1661. auctoritatem Doctiſſ. Riccioli ſecutus: qui & ad ann. 843. tres Cometas eodem Ricciolio Auctore adnotavit. Sed non libenter familiam Cometarum ſine neceſſitate multiplico.

Pag. 335. *Franciſco I. deſponſata fuit.* Ita Funccius. Tilius tamen, Serres & alii Gallici ſcriptores hæc ſponſalia in ann. 1530. referunt.

Pag. 339. lin. 4. à fine: *Fabricius (b)* Camerarius, Peucerus, Spangenberg. ut & præteritorum.

Pag. 340. *Annæ Clivenſis.* Mariam vocat Tilius, ſed Annam Jovius, Bunting. Lucius, Veron. Auctor 14. tabb. & alii. Fortè Tilius matrem pro filia poſuit. Illa enim Maria Julia & Montana erat. Vid. verò Tilium ad ann. 1539. de his Henrici VIII. repudiis.

Pag. 341. verbis *illa ſcilicet vitiorum oſtendit*, adde: Vide de his bellis inter Sabaudum, Gallum & Cæſarem, tum rebus pace geſtis Ferronum l. 8. à pag. 222. uſque ad p. 252. a. Til. ad 1535, 1536 & 1537. Notandum etiam hîc eſt annum 1535. ut & 1531 & 1530. ob fertilitatem à Spangenbergio commendari. Memoratis bellis Ferronus deinceps librum VIII. concludit, & ſimul incurſiones illas Barbaroſſæ & res Cæſaris in Africa geſtas deſcribit. Sed ibi terreſtria horum motuum portenta, non illa Cometarum cæleſtia indicat.

Ibid. lin. ult. poſt *laudibus complet*, adde: His lætis meritò addendæ decem annorum induciæ hoc anno inter Cæſarem, Gallum & Pontificem, apud Niciam in Provincia ſancitæ, de quibus Ferron. l. 8. p. 252.

Pag. 342. *Fabricius in memorab. Saxon.* & Annal. Miſn. ubi & Cometas anno 1531 & 1532. viſos memorat.

Ibid. *Cometarum portentis.* Hæc paulo ante in Ferrono demonſtravimus.

Pag. 343. *Buntingus ex Ebero affirmat, incidit.* Fabricius Annal. Miſn. 3. ad ann. 1539. mortem Georgii Saxonis in XV. Cal. Maji ſive XVII. Apr. ponit: de Cometa verò ſubdit: *Alius Cometa conſpicitur, prid. Non. Maji, qui duravit uſque ad Junium.* Hinc colligitur duos hoc anno Cometas hybernum & æſtivum, apparuiſſe.

Pag. 346. lin. 6. *anno vero* 1544. Franciſci 2. qui poſtea Rex Galliæ fuit, natali.

Ibid. lin. 7. *inter illum, & Gallum.* Belli anno 1542. inter Cæſarem & Gallum orti, portenta, cauſas & finem vide & apud Ferron. l. 9. Til. ad 1542, 1543, 1544.

Ibid. *Fromondus & Ricciolius.* Weigelius & Diarii Europæi auctor.

Ibid. *Belli Smalcaldici.* In hoc Ferronus hiſtoriam ſuam finit.

Pag. 347. in Tabula genealog. poſt *Hedvigis Wirtembergica*, adde: Iſabella Henrici 2. Regis Galliæ Filia, Philippi 2. Regis Hiſp. uxor.

Ibid. *Georgius Pius Heſſus*, adde: Claudia altera Henrici 2. filia, quæ poſtea Carolo Lotharingo nupſit.

Ibid. *El. Bavariæ avus.* Ludovicus Aurelianenſis, Henrici 2. filius.

Ibid. *Ferdinandus Bavarus:* Carolus Maximilianus Angoliſmenſis, poſtea Rex Galliæ id vocabulum IX.

Pag. 348. *pacem inter Gallos & Anglos.* Vid. Til. in fine Chron. ad ann. 1550.

Pag. 350. *at Fabricius (c).* Idem in Annal. Miſn. Cometen à die 3. Non. Martii ad uſque ult. April. luxiſſe ſcribit.

Ibid. & *Calviſius edit. Lipſien.* Angelocrator memorat eum m. Martio apparuiſſe, Spangenbergius à die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]

à die 28. Febr. ad ult. Apr. viſum annotat, multaque triſtia ei imputat, ideò quòd eum ſecuta fue-
rint, cum tamen & læta eum ſecuta ipſe adnotet.

Pag. 354. verſus fin. verbis *Caroli V. Imp. mortem portendit* Fabricius, adde: *Cometa viſus* 8. *Id. Aug.*
duravit uſque ad 8. *Cal. Sept.* Idem Annal. Miſn. 3.

Pag. 374. *Gravius aliique.* Angelocrator à die 10. Nov. ſexaginta & duobus diebus continuis.

Pag. 387. inter not. lin. 4. à fine *(c) Serres in Henrico* 3. *ad* 1585. De his & prioribus motibus ſa-
cris, qui Galliam graviſſimè concuſſerunt & afflixerunt, vide Zuingl. in Henrico 2. Franc. 2. Carolo 9.
& Henr. 3.

Pag. 402. lin. 5. *Ludovicos, patrem JUSTUM, filium BONUM.* Id elogii Regi Chriſtianiſſi-
mo multi dant ad cognomen ejus A DEO-DATUS alludentes.

Pag. 406. *Piaſecius ſuſpicatur.* Vide Gerar. Grevebruchii hiſtor. Demetrii Joannidæ p. 5. & ſeqq.
p. 50, 54 & ſeqq.

Ibid. *inuſtis ſtigmatibus.* Vid. hiſt. Demetrii p. 11, 12.

Ibid. *& Demetrius ſævum* hiſtor. Demetr. p. 50, 51.

Ibid. *& Polonus arrogans.* Ibid. p. 37, 47, 49.

Ibid. *intempeſtivam arrogantiam.* Ibid. p. 36, 46, 48. Confer p. 12, 13, 14, 27.

Pag. 408. verbis *Cometa iſte judice Vendelino*, præp. *Unus hoc ſeculo, qui Anno* 1607. *orbem terra-*
rum terruit, Cometes, extra Tropicos ſub plauſtro Urſæ Majoris natalem ſibi locum vendicavit. Buthn.
exercit. Comet. c. 2. probl. 6.

Pag. 422. lin. penult. poſt *Bohemiæ* adde, Krantz. Wand. l. 10. c. 4, 29, 31.

Pag. 425. poſt medium: *Proximum vero* adde *Walliæ Princeps Karolus, qui nunc id nomen Secundus,*
ſed maximis virtutibus & meritis primus, reſtituti miraculoſe per divinam juſtitiam, imperii vivum exemplar
Magnæ Britanniæ feliciter magnaque cum laude præeſt, &

Pag. 436. *ſororem falſo ponit.* In tab. geneal. Duc. Brunſuic. & Lunæb. Idem tamen in tab. Regum
Daniæ, Ducum Holſatiæ & Comitum Oldenburg. Dorotheam Chriſtiano Ludovico, Chriſtinam
Chriſtiano Duci Saxoniæ, Principi laudatiſſimo, utpote tot Electorum ſanguini, paulo ante nupſiſſe,
velut ſeipſum corrigens, ponit.

Pag. ult. fine: *tractatus de pace in Luſitania & Batavia.* Pax Luſitanica toties decantata, ac meritò,
ſicut ubique gentium, exoptanda, nuperrimis quoque literis Mediolano, Roma & aliunde datis con-
firmatur. Quæ ſi nobis hac quoque vice imponent, fortiter id nobis ferendum erit, dicendumque
horum quidem Principum ſtudiis pacem illam promoveri, illorum verò conatibus impediri, manifeſto
diverſorum, imò adverſorum, quibus in orbe vivitur, votorum documento, ſine ullâ nuperorum
priorumque Cometarum culpâ. Pacem inter Britannos & Batavos horumque ſocios terra marique
perutilem & pernecesſariam Deus pacis, Pater Clementiſſimus tractatibus Bredanis currente hoc Anno
1667. d. 31. Julii St. N. ad felicem finem perductis, tot gentibus reſtituit. Inter hæc bellum in Flan-
dria & Brabantia ortum, Gallis lætum, Hiſpanis triſte. Sed hoc ſuas habet extra Cometarum phœ-
nomena cauſſas, quæ illud conflarunt & portenderuut. Cæteroquin orbis Chriſtianus almâ pace ubi-
que gaudet. Niſi quòd maneat miſera malis ſuis, & in dies magis miſera, remediorum ignorantiâ vel
potius contemtu Polonia. Hujus, utpote cariſſimæ patriæ, ſortem ex animo doleo, & ut in tempore
mala illa ſua, adhibitis expertiſſimis & efficaciſſimis Amneſtiæ & Juſtitiæ remediis, ut ab aliis, ita &
à me demonſtratis, depellat, ſimulque ſuam & orbis Chriſtiani ſalutem curet, ſincerè precor & vo-
veo. Nempe enim per tot violatæ fidei experimenta, Coſacos hinc magnitudine ſcelerum, illinc in-
certo fidei, de venia deſperantes, ad ſubeundum, ægrè licet, Turcicum jugum adegit. Hinc jam
amiſſâ palàm Ucrainâ, & occultè de Pruſſiâ reliqua, periclitans, de ſalute quoque, Turcici & Tar-
tarici belli ingruente procellâ, laborat: inter hæc per aſſiduas Tartarorum incurſiones viris viribuſque
exhauſta, nec diſſidiis civilibus & militaribus libera, & ferè ſuccumbens, ruinæ non tantùm dolen-
dæ, ſed univerſo orbi Chriſtiano metuendæ, vel certè diſtractioni proxima, lætiſſimo tamen frugum
proventu gaudet. At verò tot ejus mala habent ſua vitiorum portenta, toties oſtenſa, commendata,
inculcata: quibus ſublatis (res enim hîc arbitrii, non neceſſitatis eſt) illa quoque, prævia ſcilicet ſeriâ
pœnitentiâ, reſtitutâ fide, lege & libertate publicâ, favore Dei, æquitatis, imo juſtitiæ fructus ex-
ſpectantis, ad nos redeunte, ſublatum iri, firmiter ſperandum eſt. Quæ ſi ſurdis auribus oculiſque
clauſis excipiantur, aures, oculi, mens ſana & rectum judicium orbi meliori & poſteritati ſeræ non
deerunt. Non deerunt & mihi æqua judicia, quæ meritò ab omnibus probis exſpecto. Non deerunt
tot mea debitæ fidei, pietatis ergà patriam, ſtudii in ſalutem Reipublicæ Chriſtianæ, quæ in Polonia
valdè periclitatur, documenta, monumenta. Scrib. d. 13. 23. Sept. A. C. 1667.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
107 B 48 [1]